¶ Summule frīs
Dominici Soto
Segobiensis
ordinis pre
dicatorū
artium
magi
stri.

ADMODVM REVE-
rendo ac religiosissimo patri fratri Bartholomeo sayauedre prouintie Hispaniæ priori prouintiali, frater Dñicus soto. S. & obseruantiam.

POstq̃ me pater obseruãdissime sæculi vndæ i hũc monasterii vel portum vel secessum coniecerunt, nihil minus aut optabam, aut verebar, q̃ fortunam aliquam, aut casum, qui me rursum mundo proderet. Sane quem non negociorum modo sæculiariũ, sed studiorũ etiã, rerũq; omniũ humanarũ, satietas tãta teneret, vt non sæculum ipsum, sed si fieri posset, lucẽ quoq; libens vitassem. Quod si necessitas aliqua vel rõ futura erat, p quã mihi meis votis & instituto frui nõ liceret, quãuis aliam potius optassem, q̃ vt rudimenta dialectices iterum ac deintegro tractãdo, versandoq;, ingenii & eruditionis nouũ periculum facerem. Cũ his prorsus studiis, nõ solum vale renũciassem, sed eorũ annorũ me propemodũ pœniteret, quos plures q̃ vellem, parisius primo sub clarissimis quidẽ philosophis, ac deinde in insigni studio cõplutẽsi tum hãc artẽ, tũ alias philosophiæ partes publice, pfitẽdo docẽdoq; transegissẽ. Verũ hec mea cõsilia, hec vota & cogitatiões authoritas tua & preceptũ pr̃ sapiẽtissime prorsus disiecit. Frẽs. n. uostri multũ ac sepe apud te questi sunt, cũ in aliis philosophie partibus, tũ precipue in dialecticis se librorũ, scriptorũ ac doctorũ turba confundi, obruiq;. Inter quos dũ alius breuior est q̃ opus esset, alius cõtra plixior, alius obscurior, alius negligẽtior, cũ per multa scripta sint & acute & erudite, nihil tñ ex oĩ parte absolutũ, aut qd̃ isti tuẽdis iuuenib⁹ satis idoneũ cẽt, videreĩ. Atq; adeo & pceptores & discipl'os diu multũq;, nec tãto tñ fructu, circa hæc studia hærere ac laborare. Instare itaq; vt aliqua rõne paternitas tua nr̃is scholis in hac parte cõsuleret. Quorũ pcibus & querellis adductus hoc oneris mihi imposuisti, vt veteri artificio i memoriã reuocato, relectisq; philosophis harũq; artiũ veterib⁹ nouisq; authoribus, aliquid scriberẽ, qd̃ iuuenũ studia iuuare, istaq; difficultate ingenia liberare posset. Ego q̃q̃ potuissẽ multa causari, quo me ab isto tã in suaui mihi labore eximerẽ, tñ nõ fuit cõsiliũ tãti pr̃is volũtati & pcepto quoquo pacto aduersari, memori scilicet illius qd̃ nobis omnibus in ipso religionis ingressu primũ datur mẽdatũ, vt q̃cquid maioribus visum fuerit, boni cõsulamus, simpliciterq; pareamus. Obsecutus igiĩ preceptis tuis pr̃ semp obseruãde hos dialectices cõmentarios, quos summulas vulgo vocãt, quãta potui cura ac diligẽtia absolui. In quibus nõ tã mihi fuit studiũ, vt noua quedã & inaudita traderẽ, qua ambitiõe nihil scribẽti nocẽtius esse põt, q̃ vt primã dialectices institutionẽ plane & perspicue expedirẽ. Curaui etiã vitare diuersarũ opinionum placitorũq; odiosam molẽ, quib⁹ aut referẽdis aut refellẽdis pleriq; neotericorũ tenebras lectoribus & auditoribus offundũt. Qui dũ inuicẽ aut carpũt, aut scabũt, nõ saxũ modo omne voluũt, sed minutissimos etiã lapillos versant, multas chartas, vt nihil ampli⁹ dicã, canonib⁹ preceptis, argumẽtis, tricis, certe nõ necessariis cõplẽtes vt opus summulatũ qd̃ breue esse oportuit, sit iã scriptus & in tergo necdũ finitus horestes. Quãq̃ me (fateor) aliquantulo prolixiorẽ fecerit q̃ optabã, q cũ tãtus sit hac tẽpestate sophismatũ vsus, necessitate astrictus, nõnulla tẽpori dederim. Cæterũ q̃q̃ sum religione & necessitate (cui nec superi quidẽ repugnãt) ad scribẽdi studiũ adductus, intelligo tñ me hominũ sermões nõ vitaturũ, qui pro cuiusq; vel ingenio vel opinione varie de industria mea loquẽtur. Verũ æqui iudices aut obedientiã meã probabũt, aut necessitati ignoscẽt, aut culpe veniã dabũt, quam certe nũq̃ fuissem deprecaturus, si licuisset culpa vacare. Qd̃ si ceteris satisfacere non potero, abũde fructũ mei laboris cepisse putabo, si tũ aliis maioribus meis, tũ maxime tibi pr̃ religiosissime industriã meã nõ ingratã fuisse intellexero, cui secundum superos imprimis placere studemus. Vale.

¶ Incipiunt introductiones dialectice fratris Dominici Soto segobiensis ordinis predicatorum artium magistri.

Dialecticam artē profitētib⁹ opus primum est peculiares eius terminos nosse. Sunt enī quedam eius instrumenta, que quidem in vnaquaq; arte necessum est precognoscere. Ob idq; summulas magistri P.h. cōmentari, deo autore, tentantes, breuem introductionū epilogū in ipso operis vestibulo pmittemus, vbi tñ quibus nobis vtendū est, exponant̄. Quē tractatum duobus absoluemus. Primū nāq; vsitatas terminorū diffinitiones & diuisiones, ac deinde nōnullas eorū proprietates (vt sunt suppositio/ampliatio ceteraq; id genus) que ipsis in propositione cōtingunt, explanabimus. Non q̄ velimus de terminis tam strictim prima frōte disputare, vt currum bobus preponentes, minus exercitata iuuenū ingenia argutiarū pondere pregrauemus. Quin potius velut introductionis modo & tanq̄ prima rudimenta tradentes, solas diffinitiones perfunctorie declarabimus, quibus iuuenes laetati, possint ad altiora conscendere. Id enim vel maxime in hoc nostro labore intēdimus obseruare vt vz vnāquāq; materiam non nisi vno eodēq; proprio loco tractemus, & eousq; quoad ipsius rei natura (qđ ait .j. ethi. Arist.) receperit. Solis discipulis morem gerentes, quibus res, etiam difficiles, si suis sedibus disputentur, mansuescūt, cum si intempestiue preponantur, ipse etiam faciles, appareant prorsus inaccessibiles. Ad hec. Duas aut plures opiniones tunc solummodo recēsebimus, cum, aut ambe fuerint eque probabiles, aut, si altera minus vera, eo tamen vsq; in scholis radicauerit, que non nisi in medium producta & agitata euelli possit. Scimus nāq; inter numerosam opinionū multitudinem sic occultari veritatem, vt, solertissimus etiā quisq;, vix eā deligere sufficiat. Unde plurimis huius tēporis fit, qui ea sint scientia cōtenti si vnāquālibet opinionē sine delectu amplectentes, cōsequēter ad eā (vt dicunt) respondere sciant. Quo miserabiliter prepediti, sincerā nequeūt assequi veritatē. Accipite ergo studiosi iuuenes annotatiōes quas & parisius et deinde cōpluti publice profitendo collectas, eas nūc in lucē mittere iussus accurati⁹ retractaui. In quib⁹ q̄uis meo iure petere possum id apud vos autoritatis quod ijs qui mecū in hac militia meruerunt tribuitis, tñ abunde mihi gratiam pro industria relatam a vobis putabo, si sine preiudicio ad legēdum accedentes, nō ex authoribus, presertim non tā antiquis, sed ex re ipsa, certoq; iudicio ac ratione meā vel aliorum sententiā et opinionem pēsaueritis. Nec enī mihi integrū semp fuit cōtra melioꝝ scriptorū authoritatē rationēq; pbabiliorē, recentioꝝ sentētiā sectari, psertim cū hoies alioqui et ingeniosi & eruditi negligenter ista tractarint & inuicē sibi aut fauentes aut cōtradicētes nullā antiquoꝝ vel cōis sensus rationē hēre videant̄. Qđ si labor hic noster (in quo: nihil nisi cōmodū vestrū semper intendimus) vobis vtcūq; cōduxerit, benedicite dñm qui est in secula benedictus.

¶ Capitis primi. Lectio prima.

1. No. Ad rem tandē accedentes, quia omnis scientia (vt ex Aristole. 2. metha. habetur) presupponit modū sciendi, anteq̄ aliquē terminū exponere aggrediamur, op⁹ erit videre quot modis ignotū qđpiam manifestare contingat. Qui quidē dicuntur modi sciēdi. ¶ Est enim modus sciendi, est oratio alicuius ignoti manifestatiua. Ut hec/alal rationale/ manifestat naturā hominis. Unde omne ignotū, aut est incōplexum .i. non propō, aut cōplexū .i. propositio. Si incōplexū manifestatur per aliquā orationē distinctius eius significatū explicātem. Qđ potest contingere dupliciter, aut cū explicat eius naturā, & tunc est diffinitio (vt superiori exemplo visum est) aut cū explicat eius multiplicitatē, & tūc dicit̄ diuisio. Sicut manifestatur quotuplex sit aial, per hoc qđ aliud est rōnale aliud irrōnale. Si aūt tale ignotū est cōplexū, tunc manifestat̄ p argumētationē. Ut si voluptuoso ignorāti studiosam vitā delectabiliorē esse q̄ voluptuosā, manifestet̄ sic. Qđ est cōuenientius nature hoīs est ei delectabilius, sed vita studiosa est ei cōuenientior q̄ voluptuosa, ergo delectabilior. Est igit̄ triplex modus sciēdi scz / Diffinitio / Diuisio & Argumētatio, de quibus sigillatim vidēdum est.

Diffinitio: est oratio naturā rei: aut termini significationē exponens. 2. N. Ut hec oro/aial rationale/explicans naturā hoīs, aut hec/corpus habēs albedinē/explicans significationē huius nominis/albū. Ubi aduertēdū tria cuiuis bone diffinitioni accidere. ¶ Primum quo ad eius partes materiales. Diffinitio constat ex genere & differētia diffiniti, vel ex se habētibus per modū generis & differētie. ¶ Genus .i. termin⁹ genericus ad alterū terminū cōmunem (vt pro terministarū captu loquamur) est terminus quiditatiue superior ad ipsum .i. qui predicat̄ de altero vniuersaliter sumpto & nō ediuerso, si fuerint termini absoluti, vel, si fuerint cōnotatiui, quoꝝ abstractum vnius predicatur de abstracto alterius vlr sumpto & nō ediuerso. vt ly animal respectu de ly homo & ly coloratū respectu de ly albū. Sed tale genus potest esse aut mediatum, vt qñ inter ipsum & speciem mediat aliud, superius ad speciē & inferius ad genus, sicut ly corpus respectu de ly homo, inter q̄ mediat ly aial, aut immediatū scz inter quod & speciē nihil mediat, vt ly animal respectu de ly hō. Et hoc dr propriū genus diffiniti, per qđ quo ad fieri potest debet assignari diffinitio. ¶ Differentia dicitur illud per quod differt diffinitū ab aliis contentis sub genere, & si cōnotatiue significet propriā formam, dr propria differētia, vt ly rationale respectu hoīs, sin autē, dicit̄ se habere per modum differētie. Unde (vt infra patebit) diffinitio quid rei constat ex proprio genere & ppria differētia, cetere vero ex se habētibus per modū generis & differētie. Igitur in dicta diffinitione, ly oro ponit̄ tanq̄ genus, qr ois diffinitio est oro & non ediuerso. Ceteraq; ponunt̄ loco differētie. Neq; est hic examinādum, vtrū ens quo nihil est superius, possit diffiniri. ¶ Secūda cōdicio quo ad eius formā. Diffinitio clari⁹ distinctiusq; significat q̄ diffinitū. Ex quo sequitur q̄ diffinitū non habet intrare diffinitionē, nā alias diffinitio nō clarius significaret diffinito, ac proinde nō explicaret ipsum, q̄ est forma diffinitionis. ¶ Tertia cōdicio. Diffinitio nō est redūdans nec diminuta .i. non continet plus aut minus q̄ requirit̄ ad expressionē diffiniti. Diffinitio enī logice accepta dr ad similitudinem diffinitionis realis, modo illa res dicitur aliā realiter diffinire seu circūscribere q̄ continet eius oēs partes & nihil aliud, vt vas ad summum aque plenū dicitur ipsam diffinire. Et ideo diffinitio logicalis sic debet ambire diffinitū vt nec plus nec minus contineat q̄ est in ipso, nisi forte aliquid ob maiorem declarationē addat̄. Uerbi gfa, qr soli hoies sunt rationales, hec oro/aial rationale mortale/est redundans diffinitio hoīs, superfluit enī ly mortale. Sed si dii (quod ait Porphiri⁹) essent aialia rationalia, hec oro/aial rationale/esset diminuta diffinitio hoīs nā addēdum esset/mortale/ quod separaret nos a diis. Et propter hanc cōdicionem. Arist. j. topi. appellauit diffinitionem terminū diffiniti. ¶ Ex hac condicione sequitur diffinitionē & diffinitū terminos esse conuertibiles .i. de quocūq; dr

diffinitio, dici ꝛ diffinitū ꝛ ediuerso, ꝛ ab altero ad alterū valere argumentū affirmatiue ꝛ negatiue. Ut si petrus est hō, petr⁹ est alal rōnale ꝛc. ¶ Per hoc demū soluit̃ illa q̄stio an vez de quocūq; dr̃ diffinitū cū aliqua determinatiōe, dicat̃ ꝛ diffinitio cū eadē ꝛ ediuerso. Est nāq; natura olm terminoꝝ cōuertibiliū vt de quocūq; dicat̃ alter cū aliqua determinatione, dicat̃ ꝛ alter cū eadē, nisi forte variet̃ appellatio, aut q̄uis alia ꝓprietas logicalis. Quod diffinitioni ꝛ diffinito eque conuenit, vt sepe sepius infra praticabitur. De conditiones eliciuntur ex Arist. 6. topicorum.

3. No. ¶ Notandū est etiā q̄ si in aliqua diffinitione ponat̃ terminus denotās actionē, siue verbū sit siue nomē, nō dicit talē actionē in actu s; in potētia ꝓpinqua, vt in diffinitione diffinitiōis illud participiū /exponēs/ nō dicit actū sed aptitudinē. i. Ad hoc q̄ aliqua oṙo sit diffinitio, non requirit̃ q̄ actualr̃ explicet, sed sufficit q̄ possit explicare in potētia ꝓpinqua. Qd in p̄nti materia est dicere q̄ possit explicare nulla facta mutatiōe ex parte ipsius, ꝑ quā nouā potentiā significādi acq̄rat. Verbi grā.

Primū. ¶ Illa oṙo /alal rōnale/ q̄ cras ꝓferet̃ nō est nūc diffinitio, dato q̄ nūc verū sit dicere q̄ pōt explicare naturā hoīs, q: hoc erit ꝑ hoc q̄d ꝓducat̃, ac proinde ꝑ hoc q̄d acq̄rat nouā potentiā significandi.

Secundū ¶ Scdo. Atramētū q̄d nūc est, ex quo similis oṙo cras lineabitur, nō est nūc diffinitio, esto nūc verum sit dicere q̄ pōt explicare naturā hoīs q: hoc erit acq̄rēdo nouā lineationē per quā sequēter acquiret̃ noua potētia significādi.

Tertium ¶ Tertio si illa diffinitio /alal rōnale/ q̄ nūc est in intellectu meo poneretur in lapide (vt solet admitti) ibi nō esset diffinitio, esto verū esset dicere q̄ pōt explicare naturā ꝛc. q: hoc erit mutando subiectū. i. per hoc q̄d iterū ponat̃ in intellectu, ꝑ quā mutatione acq̄ret nouā potētiam significādi: Forte ad nomen est an hec potētia, ꝓpiqua, remota ve dicat̃.

Quartū. ¶ Quarto he due litere /a/b/ q̄ cras imponētur ad significādū sicut /alal rōnale/ nō sunt nūc diffinitio, l; nūc verū sit dicere q̄ p̄nt explicare naturā ꝛc. q: hoc erit facta noua impositiōe ꝑ quā acq̄ret nouā potentiā significādi. Et hi quatuor modi potētiarū dicunt̃ potētie remote. Sed illa oṙo /alal rōnale/ q̄ scripta est in libro clauso, rite est diffinitio, q̄q̄ nō actualr̃ explicet naturā ꝛc. q: id pōt facere nulla mutatiōe facta ex parte ipsius per quā acq̄rat̃ noua potētia significādi, q̄d est potētia propinq̄. Dixerim ex parte ipsi⁹ q: nō pōt adhuc explicare naturā hoīs nisi fiat mutatio ex ꝑte potentie cognitiue, q̄ acq̄rat̃ noua noticia. Et tñ ꝓpterea nō tollit̃ potētia ꝓpiqua. Et ꝓportiōabilr̃ exponūt̃ plures diffinitiōes q̄ infra assignabūt̃.

4. No. ¶ Diffinitionis multiplex est species.

In ipsa eñ eius diffinitione innuit̃ duplicē esse diffinitionē scz quid rei. Que explicat naturā rei. Et quid noīs. Que explicat nominis significationē. vt ibidē exēplis mostratū est. ¶ Rursus diffinitio q̄d rei est triplex. s. quiditatiua /descriptiua ꝛ causalis. Secundū q̄d natura rei potest explicari, aut per partes essentiales, aut ꝑ eius accidētia aut ꝑ causas circūstantes. Accipit̃ eñ tam extense explicatio nature: vt vnū nomē, tres species diffinitionis quid rei cōplectat̃. ¶ Unde diffinitio quiditatiua. est diffinitio rei ꝑ eius partes essentiales. Et est duplex. s. methaphisica, que est diffinitio rei ꝑ propriū genus ꝛ propriā differentiā, vt alal rōnale /respectu hominis. Et phisica que est diffinitio rei ꝑ eius partes materialem ꝛ formalē. vt /compositū ex corpore ꝛ aīa rōnali, respectu eiusdē. Utreq; eñ sunt partes essentiales. Solet dici q̄ diffinitio methaphisica sit q̄ dat̃ ꝑ essentialia in recto, et phisica que dat̃ per essentialia in obliquo. Que tñ diffinitiones nō vident̃ omnino bone. Cū quia nō explicāt partes methaphisicas aut phisicas. Tum etiā quia nihil vetat in diffinitione phisica partes explicari in recto. vt si diceres, hō est cōpositum quoddā, cuius partes sunt corpus ꝛ aīa rationalis ¶ Diffinitio descriptiua, est diffinitio rei per ei⁹ accidētia, Et sicut accidētiū alia sunt ꝓpria /intrinseca ꝛ intrāsmutabilia ꝛ alia cōia /extrinseca ꝛ transmutabilia, ita descriptio pōt fieri, aut ꝑ accidētia ꝓmi gñis vt si diceres, hō est alal risibile /politicū /disciplinabile/ ꝛ per accidētia secūdi generis vt si diceres hō, est alal magni cerebri /pilosus /singulis manib⁹ ꝛ pedib⁹ quinq; habēs digitos ꝛc. Et prima dicit̃ proprie descriptiua, nā scda cōgruenti⁹ diceret̃ accidētalis aut per additamentū. ¶ Diffinitio causalis, est diffinitio rei per eius causas, vt si dicas, aīa, est quid creatū a deo ad beatitudinē obtinendā, vbi exprimunt̃ causa efficiens ꝛ finalis que sunt extrinsece. Diffinitio tñ q̄ dat̃ per causas materialē ꝛ formalē, est quidē quiditatiua phisica (vt visum est) cū eiusmodi cause sint intrinsece.

¶ Notandū tandē cuiuscūq; diffinitionis quid rei duplex esse diffinitū. s. rē cuius natura exprimit̃ per diffinitionē ꝛ eius nomē, vt huius diffinitionis, animal rōnale, ꝛ illa res q̄ est homo est diffinitū ꝛ hoc nomē homo. 5. No. Disputari tñ solet quodnā illoꝝ dicat̃ propinquū quodue remotū. Sed certe (vt de re cōueniamus) clarū est ly alal rōnale exponere non (vt quidā dicunt) naturā illius noīs /homo/ sed illi⁹ rei que est hō. Et si dicit̃ diffiniri ly hō hoc est quia accipit̃ pro re ipsa iuxta modū loquendi Arist. 1. elench. c. 1. q: res nobiscū ducere non possumus vtimur terminis pro rebus. Igitur q̄tū ad nomē, res ipsa dicēda est diffinitū propinquū, q: ꝓpinquius diffinit̃ q̄ nomē, cū res nō habeat a noīe, vt dicat̃ diffinitū. Dato eñ q̄ non significaret̃ per illū terminū hō, diffiniret̃ per illā orationē. Sed nomen habet a re vt sit diffinitū, nā si illā nō significaret, nō esset diffinitū. At vero in diffinitione quid noīs illa admitius q̄ nullo modo est quid rei nō est nisi vnicū diffinitum. s. terminus ipse, ꝛ illud dr̃ propinquū, q: eius significatio exprimit̃ ꝑ diffinitionem. ¶ Unde diffinitū ꝓpinquū, est res cui⁹ natura, aut terminus cuius significatio exprimit̃ per diffinitionē. Secūdū dicit̃ ꝓpter diffinitū diffinitiōis quid noīs. ¶ Sed diffinitū remotū est terminus cui⁹ significatū adequatū ꝛ formale exprimit̃ per diffinitionē, vt ly homo respectu de ly alal rōnale Dicit̃ significatū adequatū, nā ly ens non est diffinitū remotum talis diffinitionis ꝛ si ei⁹ significatū inadequatū vtpute homo exponat̃ per eā. Dicit̃ formale q: neq; ly risibile dr̃ eius diffinitū remotū, l; eius materiale significatū. s. hō exponat̃ per eā. ¶ Ex quo sequit̃ q̄ diffinitū ꝓpinquū ꝛ remotum nō dicunt̃ omnino relatiue, nā l; nō possit esse diffinitū remotū nisi per respectū ad propinquū a quo habet esse diffinitū, pōt tñ esse propinquū sine remoto, cū ab illo nō habeat esse diffinitū, vt p; in diffinitionib⁹ quid noīs, illis maxime que nullo modo sunt q̄d rei. Ex quo scdo sequit̃, idē esse diffinitū remotū ꝛ propinquū, vt p; de ly diffinitū remotū q̄d est remotū ꝛ propinquū respectu sue diffinitiōis. Sed tñ diuersis rationibus. Est eñ remotū, q: est terminus cuius significatū ꝛc. exprimit̃ per dictā diffinitionez. et propinquū, quia est res cuius natura explicatur per eandē, q̄d quidē corollarium frequenter verificabitur in sequentibus.

¶ Lectio secunda.

At vero contra diffinitionē diffinitionis arguit̃. Primū. Hec oṙo /alal rōnale/ explicat significationē huius noīs homo, ꝛ tñ nō est eius diffinitio q̄d noīs ergo dicta diffinitio nō est bona. Minor est nota ex vsu vniuersali olm dicentiū illā esse quid rei ꝛ nullo modo quid nominis, ꝛ maior ꝓbat̃. Illa oṙo distīctius significat id q̄d ille terminus /homo/ significat cōfuse, ergo explicat eius significationē.

Secundū ¶ Scdo, hec oṙo /corpus habens albedinē/ explicat quodāmodo naturā corporis, vtpute per modū eius accidētalem, q̄d est habere albedinē, ꝛ tñ non est eius diffinitio q̄d rei, ergo illa diffinitio nō est bona. Maior est nota ꝛ probatur minor, nā dato opposito, sequeret̃ q̄ eadē esset diffinitio quid rei ꝛ quid noīs ꝛ tūc mēbra prime diuisionis diffinitionis coinciderēt, ac proinde nō esset bona.

Tertium ¶ Tertio, hec oratio /ledens pedem/ est diffinitio quid nominis de ly lapis et tamen non conuertitur cum diffinito, ergo vltima condicio

bone diffinitiõis nõ requirit. Maior videtur nota & minor patet, qꝛ non omne ledens pedem est lapis.

1. No. ¶ Pro solutione horũ notandũ signifi cantias terminorum sumẽdas esse ex eorꝫ ethimologijs et ex vsu pluriũ aut sapientiorꝫ & signãter in logica ex Arist. Igitur diffinitio quid rei in rigore est illa que explicat quiditatem rei, & quid nõis que explicat quiditatẽ nõis. Et cũ quiditas rei non explicet plene nisi per eiꝰ partes essentiales, sola diffinitio quiditatiua esset ꝓprie dicẽda quid rei & sic vtit hoc nõie Arist. 7. metha. co. 10. & infra. Sed iam vsus (etiã apud viros doctos) paulo latius extẽdit hoc nomẽ diffinitio quid rei, vt. s. q̃cũqꝫ diffinitio explicãs naturã aut modũ aliquẽ rei, siue per essentialia, siue ꝑ accidẽtalia, quãtũcũqꝫ extrinseca, dicat diffinitio quid rei. i. explicãs quodãmodo rẽ. Rursus, qꝛ quiditas nõis inquãtũ nomen, est eius significatio, illa est diffinitio q̃d nõis que explicat significationẽ nominis. Quod sic intelligebant antiqui, vt vꝫ quecunqꝫ oṙo per quã manifestaret quid per nomẽ significat diceret diffinitio quid nõis, vt si diceres. Elephas est aial quadrupes / proceri corporis, proboscide longa, e naribus pẽdẽte ꝑ manu vtens &c. Itaqꝫ diffinitio quã supra diximus accidẽtalẽ dicit apud eos quid nõis, vt diffinitio q̃d nõis distinguatur cõtra diffinitionẽ quid rei stricte acceptã. Et sic dicũt solos terminos absolutos / incõplexos / veraꝫ res significãtes / diffiniri diffinitiõe q̃d rei. Sed diffinitiõe q̃d nõis & ipsos & oẽs cõnotatiuos / cõplexos / & quibus nullũ significatũ correspondet, vt ly albũ / ly obiectum adequatũ potẽtie / ly chimera &c. Quinetiam & syncategoremata, vt si dicas / cras significat sicut hec oṙo / in die ꝓxime sequẽti. Iuniores aũt solũmodo vocãt diffinitionẽ quid nõis, orationẽ qua exprimit aliquis modus obscurus significãdi termini, sicut oṙones explicanᷓ significatũ formale & consignatũ terminorꝫ cõnotatiuorum, sicut est illa / corpus habẽs albedinẽ respectu albi & quibus exprimunt modi significãdi quorũdam syncategorematum. Quare dicũt, terminũ absolutũ nõ posse diffiniri diffinitiõe quid nõis, qꝛ nõ habet obscurũ modũ significãdi, possunt tñ eorꝫ impositiones manifestari. Neqꝫ hoc est ipsos diffinire. In his tamen que ad nomẽ cõsistũt, cũ sunt in vsu ambo loquendi modi, sat est sine maiori examine, vtriusqꝫ meminisse. ¶ Pro solutione tertij argumẽti aduertito, ꝙ preter dictas diffinitiones sunt etiã quedã nominũ interꝑtationes & ethimologie. ¶ Unde interpretatio est vniꝰ lingue per aliã trãslatio, siue simplex nomẽ traducatur per simplex. vt si dicas, sophia est sapientia, siue simplex per compositum. vt si diceres Philosophus est amator sapiẽtie. ¶ Ethimologia ṽo (que latine sonat vera locutio) est oṙo verã nõis originẽ manifestãs, vt est illa sumpta in argumẽto. Quare vt peculiaribus nominibus hec nõia distinguãt, interpretatio & ethimologia nõ sunt dicende diffinitiones, maxime cũ ethimologia nõ cõuertat cũ ip̃o nõie, vt in minore argumẽti probat. Itẽ etiã dicta oṙo non explicat modũ cõcretiuũ significãdi de ly lapis (cũ ly lapis nõ significet lapidẽ cum illa cõnotatione.) Quod tñ ſm modernos requireret, vt esset diffinitio q̃d nominis. ¶ Igit ad primũ argumentũ negat maior, et negat

Ad ꝑmũ. illa ꝯña ly animal rõnale distinctius significat q̃ ly homo, q̃ explicat eius significationẽ, sed sequit id, vel quod explicat naturã rei. Nam ſm modernos, nõ explicat aliquẽ modum significãdi obscurũ de ly homo. Quod certe vr̃ manifestum. Cum grãmaticus (cuius est scire significãtias nominũ) clarius cognosceret significationẽ de ly homo si diceret ꝙ significat hominem, q̃ si diceres ꝙ significat aial rationale, licet nõ ita clare cognosceret naturã rei que est homo. Nec antiqui vocarent illã diffinitionẽ quid nõis. Quia de ratione diffinitionis quid nõis, ſm illos, est ꝙ explicaret rẽ per accidentia extrinseca. ¶ Ad scđm conceditur totum argumẽtum,

Ad scđm. vꝫ ꝙ illa oratio / corpus habens albedinẽ / que est diffinitio quid nõis de ly albũ, est quodãmodo diffinitio quid rei corporis. Nõ quidem stricto nõie, qꝛ nõ ꝓprie explicat eius naturã, sed dr̃ quodãmodo quid rei, qꝛ explicat aliqualem modum accidentalẽ rei. s. habere albedinẽ. Sed qꝛ illud est respectu diuersorꝫ & diuersis rationibus, nõ sequit ꝙ illa diuisio diffinitionis in quid rei & quid nõis, nõ sit bona. Uerum tñ diffinitiones quid nõis terminorꝫ nõ habentiũ verũ & reale significatũ, sicut est diffinitio de ly vacuũ & similiũ, nõ sunt dicẽde absolute diffinitiones quid rei, sed quid rei imaginabilis. Diffinitiones ṽo syncategorematum, vtputa horꝫ terminorꝫ / cras / hodie &c. nullo modo sunt quid rei, qꝛ tales termini non significant aliquo modo rẽ. Hec que dicta sunt de diffinitione de ly albũ, intelligũtur qñ diffinitur in concreto Nam in abstracto potest diffiniri diffinitiõe quid rei eo modo quo accidẽs dr̃ ens, quod alterius est disputare negocij.

¶ Ad tertiũ argumẽtũ negat maior vꝫ ꝙ dicta oṙo sit diffinitio quid nõis de ly lapis, sed est ethimologia (vt visum est) Quam etiam vocant notationem. Ad tertiũ

¶ Ex his sequit secundũ vtrãqꝫ opinionem nõ omnẽ diffinitionẽ quid nõis predicari de suo diffinito personalr̃ sumpto, vt pꝫ in diffinitionibus de ly vacuum / de ly chimera &c. Omnis tñ diffinitio quid nõis predicatur de suo diffinito materialiter sumpto in ꝓpõne de actu signato. ¶ Propositio de actu signato, est propositio cuius verbum est secũde intentionis, aut accipitur loco talis. ¶ Propositio de actu exercito, est propõ cuius verbum est prime intentionis. V. g. He propositiones / homo significat aial / animal predicat de homine / & similes, dicuntur de actu signato, sed hec / homo est aial / dr̃ de actu exercito, vtpote in qua exercetur illud qđ significat per aliã. Uolumus ergo dicere, oẽs has esse veras, chimera significat eodẽ modo. i. eadem cõnotatiõe, sicut hec oṙo, ens cõpositum ex capite & pectore leone &c. Uacuũ significat eodẽ modo, sicut hec oṙo, locus non repletus corpore &c. ¶ Et ſm modernos hoc est euidẽs signũ ad cognoscẽdum que est diffinitio quid nõis alicuius termini, vtputa si significet eodẽ modo, sicut suũ diffinitum, dẽpto ꝙ diffinitio põt significare cõplexe, diffinito significãte incõplexe, sed ſm antiquos nõ opus est ꝙ diffinitum & diffinitio quid nois significent eodẽ modo, qꝛ diffinitio quid nõis termini absoluti significat cõnotatiue, diffinito significante absolute. Sufficit eñ ꝙ significent idem. 2. No.

¶ Ultimo tandẽ notanda sunt interrogatiua diffinitionum, cum eñi queritur. Que diffinitio est hec, respondendum est, quid nominis, aut quid rei, quiditatiua, aut descriptiua &c. Sed cũ querit, qualis est, respondẽdum est bona vel mala. Unde diffinitio qꝛ non est ꝓpositio, nõ est vera vel falsa, sed bona vel mala. Itẽ sunt etiã interrogatiua circa ipsam rẽ pro singulis speciebus diffinitionis. v. g. Que est significatio huius nõis, querit qua diffinitione quid nominis diffinit. Sed quid, querit diffinitionẽ quiditatiuã. Quale, diffinitionẽ descriptiuã. A quo, diffinitionem per causam efficientẽ. Ex quo, diffinitionẽ per causam materialẽ. Per quid, causam formalẽ. Propter quid, causam finalẽ. Ut si querat quid est hõ, respõdendũ, aĩa rõnale. Qualis est hõ, aial politicũ. A quo est hõ, a deo. Ex quo est hõ, ex materia. Per q̃d est hõ, ꝑ animã rationalẽ. Propter q̃d est hõ, ꝓpter beatitudinẽ, qui est deus in secula benedictus. 3. No.

¶ Capitis secundi. Lectio prima.

Diuisio: est oratio rẽ per suas partes aut terminũ per suas significatiões distribuẽs, vt hec oṙo / aialiũ aliud rationale aliud irrationale / distinguẽs multiplicitatẽ animaliũ, et hec / canis, alio cõceptu significat / sidus / alio / piscẽ &c. distinguẽs equocatiõeꝫ de ly canis, instar diuisiõis realis. Nam sicut in cumulo ex tritico & ordeo separant abinuicẽ dicte partes vt manifestet eius ꝯfusio, sic animal secat in rõnale & irrationale vt eiꝰ cõmunitas explicet. Dixerim rẽ per suas partes distribuẽs, non qđ sit diuisio realis sicut incisio panis in frusta, sed qđ in hac diuisione aialiũ aliud rõnale aliud irrationale / res ipsa logicalr̃ diuidat 1. Nota.

aut terminus acceptus qđ idẽ est(vt diximus de diffinitione quid rei)vnde res põt dici diuisum ꝓpinquũ ⁊ terminus,remotũ. Et accipit̃ diuisio quandoq̃ ꝑ tota orõne cõposita ex diuiso ⁊ mẽbris diuidẽtibus. vt est hec,aĩalium aliud rõnale aliud irrationale. Quandoq̃ pro solo disiũcto ex mẽbris diuidentibus,vt rõnale vel irrationale. Et hoc modo accipiet̃ infra quãdo dicemus,qđ diuisio cõuertit̃ cum diuiso.

2. No. ¶ Notandũ est hic cuiuis bone diuisioni rei tria cõtingere. Sũt eñ mẽbra diuidẽtia,partes distinctiue diuisi. Quare ad similitudinẽ partiũ rei,quibus cõuenit vt singule sint minores toto ⁊ oẽs simul adequate compo-

Prima. nãt totũ,accidũt eis sue cõdiciones. ¶ Prima,singula mẽbra bone diuisionis sunt inferiora ad diuisum. Hoc eñ est esse logicalr̃ minora, Et pñt esse aut q̃ditatiue inferiora aut

Secunda solum essentialiter aut accidentaliter(vt infra videbitur.) ¶ Secũda,mẽbra simul sumpta adequate exhauriũt totam cõfusionẽ diuisi.i. disiũctum ex mẽbris diuidentibꝰ cõuertit̃ cũ diuiso,qđ est mẽbra diuidẽtia adequare diuisum. ¶ Ter-

Tertia. tia,mẽbra diuidẽtia sunt inter se opposita.i.oppositas rationes formales habentia. Et ratio huiꝰ est,nã alias talia mẽbra nõ ꝓprie dicerent̃ distinctiua diuisi cũ interse essent permixta. Et possunt esse opposita realr̃ vel solũ formalr̃. Realiter quidẽ aut cõtrarie,aut priuatiue,aut cõtradictorie,aut forsan relatiue. Quos terminos infra.c.vltimo,habes expositos.le.2. Et in diuersis generibus diuisionis(vt infra videbit̃)mẽbra diuidẽtia,sicut diuersimode sunt inferiora,ita diuersimode sunt opposita. At vero illi termini dicũtur solum formalr̃ opponi qui lȝ possint de eodẽ verificari,coꝝ tñ rationes formales sunt oĩno diuerse.i. quarũ vna potest cuicũq̃ suo supposito cõuenire sine hoc qđ alia eidẽ cõueniat, vt mẽbra huius vsitate diuisionis/bonoꝝ aliud honestũ,aliud vtile,⁊ aliud delectabile,que quidẽ nõ sunt realr̃ opposita cum in eodẽ possint reperiri, sed eoꝝ rationes sunt oĩno diuerse q: nulla earũ includit aliquid alterius,sed põt dici honestũ qđ nullo modo sit vtile vel delectabile,⁊ vtile,qđ nullo modo sit delectabile vel honestũ ⁊c̃. Non tñ sufficeret membra esse aliquo modo formalr̃ diuersa. Hec eñ nõ est bona diuisio(vt inquit Boe.)aĩaliũ,aliud rõnale,aliud bipes,q: cuicũq̃ cõuenit rõ prima cõuenit scđa,nec potest oppositũ cõtingere,⁊ tũc certe illa mẽbra nõ habẽt vt sint distinctiua diuisi. ¶ Ex quo sequit̃ hanc nõ esse bonã diuisionẽ(quã quidam fingũt) animaliũ,aliud.a.aliud brutũ,si ly.a.valeat tñ sicut/homo vel equus,nã aliqđ suppositũ primi mẽbri includit̃ necessario sub secundo,⁊ ideo nõ sunt oĩno diuersa. ¶ Sequit̃ etiã ex primis duabus cõdicionibus,hãc nõ esse bonã diuisionẽ. Hominũ,aliud aĩal albũ,aliud aĩal nigrũ,vtraq̃ eñ condicio deficit ei. Nec est dialecticũ inutiles has diuisiones fingere. ¶ Sequit̃ tandẽ,hanc nõ esse bonã diuisionẽ. Animaliũ,aliud rõnale qđ est/aliud irrationale qđ est. Nã diuisum mediãte ly erit verificat̃ de antichristo,de quo mediãte eadẽ copula nõ verificat̃ diuisio,ac ꝓpterea mẽbra nõ cõuertunt̃ cũ diuiso. Et si ꝯtra arguat̃,illa ꝯuertit̃ cũ hac bona diuisione,aĩaliũ,aliud rõnale,aliđ irrõnale cũ tñ eodẽ mõ teneãt̃,ergo ⁊ illa est bona. Distinguit̃ añs, vel ꝙ cõuertant̃ quãtũ ad veritatẽ vel falsitatẽ,⁊ sic cõceditur (vt ꝓbat argumẽtũ) sunt eñ propõnes cõuertibiles,vel ꝙ cõuertãtur in sensu in quo sunt diuisiones,⁊ sic negat̃. Impertinẽs eñ est veritas vel falsitas ad bonitatẽ diuisionis,cũ hec sit bona diuisio, chimerarũ,alia.a.alia/b/si ly/a/sit nomẽ discretũ vnius chimere,⁊ ly.b.cõmune omniũ aliarũ,⁊ tñ si addas ly est vt fiat propõ,est falsa. ¶ Quare diuisio,sicut diffinitio, nõ est dicẽda vera vel falsa,sȝ bona vel mala. ¶ Solet a neotericis superaddi quarta cõclusio.vcȝ ꝙ diuisio debet esse bimẽbris. Quã aliqui intelligũt sic .i. ꝙ ad minus debet habere duo mẽbra.sed certe superflueret tũc talis cõdicio,quippe que tã euidenter sequat̃ ex ipso nõie diuisionis. Non eñ potest intelligi ꝙ sit diuisio que ad minus non habeat duo membra. Aliꝗ sic illam intelligũt.s.ꝙ omnis diuisio sit reducibilis ad duo mẽbra,sed dato ꝙ verũ sit,omnẽ diuisionẽ esse sic reducibilẽ,vtputa per terminos contradictorie oppositos,tñ hoc nõ videtur aliquã bonitatẽ diuisioni superaddere,tam bona eñ videtur hec diuisio,coloratoꝝ,aliud nigrũ/aliud album aliud mediũ,q̃ hec aliud albũ/aliud nõ album. Et ideo certe nõ video quare illa cõdicio requirat̃. Verũ est tñ ꝙ (vt inquit Boe.)vnde ipsi volunt dictã cõdicionem elicere,si non esset penuria nominũ,oĩs diuisio debet fieri per duo mẽbra. v.g. Si esset aliqđ nomẽ absolutũ omniũ brutoꝝ tũc genus aĩal diuidẽdum esset per duas species.s.homo ⁊.a.qđ(exempli gratia)esset tale nomẽ. Sed q: nõ est tale nomen,diuidit̃ per suas differẽtias.s.per rõnale ⁊ irrationale,aut per membra cõtradictorie opposita,vt per/homo ⁊ nõ homo. Et hoc vt diuisio cõuertat̃ con diuiso. Verũtñ hoc(vt ex dictis eius elicit̃,intelligitur,qñ oẽs species nõ possunt facile numerari.vt speciebus animalis contingit,sed qñ possunt numerari nõ requirit̃ ꝙ diuisio sit bimẽbris,nec ꝙ reducat̃ vt sit bona ad bimẽbrem,vt dictũ est de illa,coloratoꝝ,aliud albuȝ/aliud nigrũ/aliud mediũ. Elicit̃ tñ ex hoc hec obseruãda regula. Diuisio semꝑ habet fieri per mẽbra quãpaucissima licuerit per nominũ copiã.v.g. Diuisio termini in mẽtalẽ/vocalem ⁊ scriptũ,melius fiet in mẽtalem ⁊ sensualem,deinde/sensualis in vocalẽ ⁊ scriptũ. ¶ Dixerim in fronte huius notabilis dictas condiciones requiri ad diuisionẽ rei,nã ad diuisionẽ nõis in suas significationes minime exigunt̃. Vt in hac diuisione/canũ,alius celestis/alius latrabilis/aliꝰ marinus, ucq̃ aliqđ mẽbroꝝ est inferius ad diuisum,neq̃ disiũctum ex omnibus cõuertit̃ cũ diuiso. Cũ eñ diuisum non significet illa mediãte eodẽ cõceptu,sed mediãtibus tribus in coniunctim sumptis(nihil eñ est cõmune illis mẽbris nisi solũ nomẽ)nõ põt accipi ſm oẽs tres cõceptus sic sumptos,nã ſm ꝙ sic acciperet̃ nõ esset vnus terminus sed plures. igit̃. vel accipit̃ ſm conceptũ quo significat sidus/⁊ tunc cõuertit̃ cũ primo membro,⁊ respectu alioꝝ est terminus disparatus. Vel accipit̃ ſm quẽcunq̃ aliũ,⁊ idẽ ꝓbabit̃,quare in nulla significatiõe dictũ diuisum est superiꝰ ad aliqđ mẽbrũ,nec cõuertibile cũ oĩbꝰ,nec itaq̃ illa mẽbra dicunt̃ ꝓprie opponi.

¶ Diuisionis multiplex est species. In 3. No.
ipsa eñ eius diffinitione innuit̃ duplex diuisio.s.rei, que est orõ distribuens rẽ per suas partes,aut(quod idem est)distribuens nomẽ acceptũ pro rebus in suas partes subiectiuas. Et deuisio termini que est orõ qua terminus equiuocus distribuit̃ in suas significationes,vt ibi exẽplis monstratũ est. Differuntq̃ hec duo mẽbra sicut diffintio quid rei ⁊ quid nominis. Et diuisione secũdi generis,etiã propõ potest diuidi. Vt hec amphibologia/aĩo troyanos,romanos vincere posse/diuidit̃,q: aut significat ꝙ troiani pñt vincere romanos, aut ediuerso. Adhoc genus diuisionis reducit̃ diuisio analogi in sua analogata,vt hominũ/alius viuus, aliꝰ pictus de qua infra. Diuisione aũt rei diuidit̃ q̃quid habet rationem totius. ¶ Vnde prima diuisio rei,est generis in suas species Vt aĩaliũ/aliud hõ/aliud equus ⁊c̃. Et hec proprissime dicitur diuisio per partes quiditatiue inferiores ⁊ cõtrarie oppositas,qui termini,supra expositi sunt. Ad hanc diuisionẽ potest reduci diuisio speciei in indiuidua. Vt hoium/alius petrus/aliꝰ paulꝰ. Sȝ q: hec ad nullã vnq̃ sciẽtiã ad aliq̃d cõducit,relinquit̃ tãq̃ inutilis. ¶ Scđa diuisio,est generis ꝑ suas differẽtias diuisiuas, vt animaliũ/aliud rõnale/aliud irrationale. Et hec fit per partes oppositas cõtrarie(opinor nanq̃ ly rõnale q̃q̃ vr̃ priuatiuũ,accipi loco termini positiui cõiter significãtis oẽs differentias brutoꝝ)⁊,solũ essentialiter inferiores, q:.s.significãt cõnotatiue partẽ essentialem specie diuisi. Et hec maxime cõducit ad construẽdas diffinitiões,vt infra videbit̃. Dixerim diuisiuas,nã differẽtia que est constitutiua speciei,est diuisiua generis, vt ly rationale, que constituit diffinitionẽ hoĩs,diuidit genus animal. Quare genus in diuisione se habet vt totum ⁊ differentia vt eius pars. Et in diffinitione speciei, genus se habet tanq̃ pars

materialis,⁊ dr̃ia tanq̃ pars formalis. ¶ Tertia diuisio est accidētalis. Que pōt tripl̄r contingere. Primo qñ diuidit̄ subiectū in sua accidētia, vt aīaliū / aliud albū / aliud nigrū / ⁊ aliud mediū. Scd̄o qñ diuidit̄ accidens in sua subiecta, vt alboꝝ aliud nix / aliud lac ⁊c̄. Tertio qñ diuidit̄ accidens in accidētia ei impertinētia, vt alboꝝ aliud dulce / aliud amarū. dulciū / aliud albū / aliud nigrum. Pōt etiā diuidi totū integrale in suas partes, vt hoīs / aliud caput / aliud manus ⁊c̄. aut in suas vires, vt aīe / aliud vegetatiuū / aliud sensitiuum ⁊c̄. sed hmōi diuisiones non sunt admodū in vsu, sunt tñ reducēde ad aliqđ genus diuisiōis supra nominatū, vt prima, ad hāc, partiū hoīm, alia caput ⁊c. et scd̄a, ad hanc, virium aīe / alia vegetatiua ⁊c̄. que sunt generis in suas species. Et in hmōi diuisionib⁹ mēbra diuidētia sunt accidētal̄r inferiora. i. aut accidētal̄r predicant̄ de diuiso, aut diuisum de ipsis

¶ Lectio secunda.

Primū. Contra primā diffinitionē arguit̄. Hec est bona diuisio rei. Quātitatū, alia cōtinua / alia discreta, ⁊ tñ ly quātitas discreta nō est inferi⁹ ad diuisum, ꝙ illa cōditio nō requirit̄. Maior est Arist. in p̄dicamē. et minor ꝓbat̄. Ly quātitas discreta significat oē illud qđ habet partes separatas, sed omnis quātitas, etiā continua pōt partes separatas hēre, ꝙ ly q̄ntitas discreta tā cōe est in significādo q̃ȝ ly quātitas, et ideo nō est trs inferior. ¶ Contra secundā arguit̄. Hec est bona diuisio / aīaliū / aliud albū aliud nigrū / aliud mediū, ⁊ tñ disiunctū ex mēbris diuidentibus verificat̄ de lapide de quo nō verificat̄ diuisum, ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra tertiā arguit̄ sic. Hec est bona diuisio, etiā diuisio rei, scȝ actionum / alia bona / alia mala / alia indifferēs (si sit aliq̄ actio indifferēs) ⁊ tñ mēbra diuidētia nō sunt opposita, ꝙ illa ꝯditio nō req̄rit̄. Maior est nota aduertēti singlās cōditiōes bone diuisiōis, ⁊ minor ptȝ, nā cenare i die vetito ab ecclia est bonū respectu appetit⁹ ⁊ malū respectu rōnis ⁊c̄.

1. Nota. Ad p̄mū. ¶ Ad primū argumentū nōnulli noīaliū opinantiū quātitatē nō distingui a re quāta cōcedūt totū aīs ⁊ negāt ꝯñam dicētes sufficere ad bonā diuisionē quod mēbra diuidētia addāt in sua cōnotatione aliq̄d supra cōnotationē diuisi, sicut ly quātitas discreta supponit pro aliquo cōnotando qđ habeat partes q̄ possint separari, cū ly quātitas nō cōnotet nisi habere partes. Sed reuera nō esset dialecticum cōcedere ꝙ quātitas discreta sit spēs ad ly quātitas et ꝙ non sit absolute inferius. Igit̄ absolute negat̄ minor. Ubi notato ꝙ ly q̄ntitas discreta nō ꝯnotat hēre ptes q̄ pñt separi (vt illi imaginā̄t) sȝ hēre ptes sepatas, vñ q̃ȝq̃ȝ de nīn teriali significet oē illđ qđ pōt hēre ptes sepatas ac ꝓinde eñ sicut ly q̄ntitas (qđ solū cōnotat hēre ptes) nihilomin⁹ rōne modificādi signi formal̄ nō supponit nisi ꝓ reb⁹ sepat (nō eñ ꝯcederē ꝙ ego sim nūer⁹ q̃uis sim plura entia) Igit̄ non solū in significādo est inferi⁹, sȝ in supponēdo, ad minus mediāte copula de p̄ñti, p̄terito ⁊ futuro q̃ȝq̃ȝ oīs quātitas possit esse discreta. Et proportionabl̄r opinor esse dicendum fm̄

Ad scd̄m. reales vȝ ꝙ quātitas cōtinua significat accidēs vnū ⁊ quātitas discreta plura separata ⁊ ly quantitas vtrūq̃ȝ. ¶ Ad secundū rñdet̄ distinguēdo maiorē vȝ qđ illa sit bona diuisio, qꝛ vel ly albū capit̄ substantiue ita qđ valeat / ens albū / ⁊ sic negat̄ vt argumētum ꝓbat, vel accipit̄ adiectiue, ita ꝙ qđlibet mēbrum includat diuisum, ⁊ sic ꝯcedit̄ maior ⁊ negat̄ minor. nā sensus diuisionis est. Aīaliū aliud aīal album / aliud aīal nigrū / aliud aīal mediū, q̄ quidē mēbra nō verificantur de lapide. Idē dicat̄ de hac. Aīaliū / aliud hō / aliud non hō, valet eñ scd̄m mēbrū sicut / aliud aīal nō hō. ¶ Fiūt etiā cōtra hāc cōdicionē minutiora quedā arḡ. que tñ ab aliquib⁹ magni estimāt̄, p̄io ly aīal verificat̄ de illo copulato diuisiue sumpto / petr⁹ ⁊ fauellus / ⁊ tñ nullū mēbrū diuidētiū p̄dicat̄ de illo, ꝙ non requirit̄ mutua cōuertibilitas inter diuisum ⁊ mēbra diuidētia. ¶ Ad hoc ꝯcesso aīe, negat̄ ꝯña, sufficit eñ ꝙ disiunctū ex ambob⁹ mēbris verificet̄ de illo copulato, verū est eñ dicere petrus ⁊ fauellus est rōnalē vel irrationale. ¶ Sed replicat̄, de eodē copulato cōplexiue sumpto verificat̄ diuisum in plurali, verū est eñ dicere / petr⁹ ⁊ fauellus sunt aīalia, et tñ falsum est dicere / petr⁹ ⁊ fauellus sunt rōnale vel irrationale, ergo nō requirit̄ dicta cōuertibilitas ¶ Ad hoc rñdet̄ concesso aīe negando ꝯñam, nā diuisum in talib⁹ diuisionibus semp accipit̄ loco trī singularis numeri reducit̄ eñ dicta diuisio ad hāc ꝓpositionē / omne aīal est rationale vel irrationale. Quare diuisio nō debet cōuerti cum diuiso plural̄r sed singl̄r sumpto. Si tñ diuideret̄ aīal singl̄r et plural̄r esset danda diuisio sic, aīaliū aliud rōnale / aliud non rationale vt trī singuli diuisienis accipiant̄ disiunctiue singulariter ⁊ plural̄r, ne opus sit tot membra (vt fieri solet) multiplicare. Addunt̄ etiā reflexiua quedā argumēta, que sunt vsq̃ȝ ad insolubilia expectāda. ¶ Ad tertiū principale, Ad tertiū negat̄ ꝙ sit diuisio, nā cū bonū ⁊ malū dicant̄ hic respectiue (est eñ bonū qđ alicui cōuenit / ⁊ malū qđ alicui discōuenit) nō diuidūt gen⁹ actionis nisi addat̄ respectu eiusdē. Ut hec est diuisio / actionū alia bona respectu rōnis alia mala respectu eiusdē / parit̄ actionū alia bona respectu appetitus alia mala respectu eiusdē vel alia indifferēs (si talis sit ponēda.

¶ Ex scd̄a cōdicione: que precipua est 2. No. in hac materia, (⁊ mirū ꝙ tā facile a modernis neget̄) sequūtur duo loci arguēdi dialectici. ¶ Primus a cōuertibilibus scȝ a diuiso ad diuisionē ⁊ ēdiuerso affirmatiue ⁊ negatiue ¶ Scd̄s a toto diuiso cū negatione vnius mēbri ad positionē alteri⁹, si diuisio sit bimēbris, vel cū negatione duoꝝ ad positionē tertij, si diuisio sit trimēbris ⁊c̄. ¶ Terti⁹ sequit̄ ex tertia cōdicione. A positione vnius mēbri ad negationē alteri⁹ in his mēbris que real̄r opponūtur. Qđ addiderim, qꝛ nō sequit̄ hoc est honestū, ꝙ nō est delectabile. Exemplū primi, bene sequit̄, hō est aīal, ꝙ rōnale vel irrationale ⁊ ēdiuerso, ⁊ vtroq̃ȝ modo etiā sequit̄ negatiue. Exēplū secundi, hoc est aīal ⁊ non est rōnale, ꝙ est irrationale. Pariter, hoc est coloratū / ⁊ nō est albū nec nigrū, ergo est mediū. Itē tertio modo sequit̄ hoc est rōnale, ergo nō est irrationale. Itē hoc est album vel nigrum, ergo nō est mediū. Et si arguas cōtra priores duos modos arguēdi. Scutū pro medietate albū et pro medietate nigrū est coloratū, et tñ neq̃ȝ est albū neq̃ȝ nigrū neq̃ȝ mediū ⁊c̄. Itē cōtra tertiū scutū miraculose positū in duobus locis, in quoꝝ altero sit albū ⁊ in altero nigrū est albū, ⁊ tñ falsū est dicere qđ nō est nigrū, ergo. ¶ Ad primū cōcedit̄ ꝙ tale scutū sit coloratū, etiā ꝙ in rigore neq̃ȝ est album neq̃ȝ nigrū neq̃ȝ mediū sȝ est addendū pro his minutijs quartū mēbrū. s. aliud est plurib⁹ coloribus coloratū. ¶ Ad scd̄m, cōcedit̄ totū ꝙ vȝ illa ꝯña nō tenet supernatural̄r, fundat̄ eñ tertia regula in hoc qđ duo cōtraria nō pñt verificari de eodē, cui⁹ oppositū si admittat̄ totus casus argumēti, pōt facere deus qui est laudabilis ineternum.

¶ Capi. tertij. Lectio secunda. 1. No.

Argumentū est ꝓpositio in qua alterū ex altero denotat̄ inferri, vt si petr⁹ disputat petrus loquit̄, si petr⁹ disputaret petr⁹ esset doct⁹. Ubi aduertendū est inter hos tres / mediū / argumentū ⁊ argumentatio sic interesse. ¶ Mediū est quicquid adducit̄ ad ꝓbandā aliquā cōclusionē siue ꝓbet illā siue nō, vt est aīs cuiusuis consequentie seu bone seu male / autoritas ⁊ similia, at argumētū addit supra mediū qđ sit ꝓbatiuū conclusionis ⁊ ideo dr̄ argumētū quasi arguēs mentē. i. eā cōuincēs (vt inq̄t Boe.) a quo ⁊ a. P. h. diffinit̄ sic. Argumētū est ratio rei dubie faciēs fidē. Sed argumētio, est cōplexum ex argumēto seu medio ⁊ cōclusione, quasi in ipsa manifestet̄ vis argumēti, licet argumētū q̃ñq̃ȝ accipit̄ pro argumētatiōe. Et argumētatio alio noīe dr̄ ꝯña, quo infra tāq̃ȝ vsitatiori vtemur. ¶ In dicta diffinitione ly ꝓpō ponit̄ loco generis. Ois eñ ꝯña est ꝓpō ⁊ nō ēdiuerso, totū residuū ponit̄ loco differētie. Dixerim tñ alterū ex altero, ⁊ nō ꝓpositionē ex ꝓpōne, propter

cōditionalē, in qua nō opꝫ añs ⁊ ꝯñs eē ꝓpōnes, ſꝫ ſufficit eē cōplexa ꝓpoꝛtionalia. ¶ Cōplexū ꝓpoꝛtiōale, eſt oꝛo q̄ nō eſt ꝓpoſitio, ſꝫ ꝓpter ſuū modū ſignificādi pōt eē añs ⁊ ꝯñs in ꝯña. vt lꝫ petrꝰ diſputaret. Quare lꝫ petrū diſputare non eſt cōplexū ꝓpoꝛtionale. Intelligat̃ alterū ex altero, foꝛmalr̃ vel virtualr̃. Nā ſi lꝫ.a. ipōnat̃ ad ſignificādū ſicut illa ꝯña / ſi petrꝰ diſputat petrꝰ loquit̃ / tūc nō denotat̃ ī ea ſequi alterū ex altero foꝛmalr̃, ſꝫ bñ virtualr̃. ſ. in ꝓpōne mētali, cui ſuboꝛdinat̃. Nec tñ inde ſequit̃ hanc oꝛonē / ſole lucente dies eſt / eē ꝯñam foꝛmalr̃ aut virtualr̃, nō eñ video quin in mēte ſicut in voce poſſit eē talis oꝛo de ablatiuo abſoluto, que quidē nō erit ibi foꝛmalr̃ ꝯña, ac ꝓinde neqꝫ erit in voce virtualr̃. verū eſt tñ ꝙ reſoluit̃ per ꝯñam, vt ſuo loco dicet̃. Quare dicēdū eſt ꝙ equiualēter eſt ꝯña, nō tñ virtualr̃. Nā differūt virtualr̃ ⁊ equalēter, ꝙ illud ſit ſuboꝛdinari ꝯñe foꝛmali, hoc tñ inferre ꝯñam, ⁊ ab ipſa inferri. ¶ Nō ſi contra arguas. Nō opꝫ vtr̃ ꝯña eē alterū. ab añte, nā pōt fieri ꝯña cuius añs ⁊ ꝯñs ſint vna ⁊ eadē ꝓpoō miraculoſe poſita in duobꝰ locis. Negat̃ aſſumptū ad ſenſuꝫ diffinitiōis. Eſt eñ ſenſus ꝙ ꝯña aut ē alterū, aut alterū officiū exercēs q̄ꝫ añs. ¶ Dixeri in qua denotat̃ / ⁊ nō in qua ſeq̄tur, vt vno noīe cōplecterer ⁊ ꝯñam bonam in qua ꝯñs infertur ex añte, vt ſi petrus diſputaret petrꝰ loq̄ret̃, et malā, in qua non ſeq̄tur, ſed denotatur ſequi, vt ſi petrus diſputaret petrus eēt doctus. ¶ Oꝛo illa ex qua alia denotat̃ ſeq̄, dr̃ añs, vt ſi petrus diſputaret, illa autē q̄ denotat̃ ex alia ſequi, dr̃ ꝯñs, vt lꝫ petrus eēt doctus. ¶ Sed cōiunctio qua mediāte denotat̃ illatio dicit̃ cōiūctio illatiua, aut nota illatiōis. vt lꝫ ſi. Aliter ſolet diffiniri ꝯña, ꝙ. ſ. ſit aggregatū ex añte ⁊ ꝯñte ⁊ nota illationis, ſed illa eſt materialis, que nō explicat foꝛmā ꝯñe. ſ. illationem ⁊ que multis argutijs anſam p̄bet.

3. No. ¶ **Rurſus notādū ꝙ iuxta numeꝝ no**tarū illatiōis triplex eſt ꝯña. ſ. coditiōalis, in qua illatio dnotat̃ fieri mediante lꝫ ſi, vt ſi petrꝰ diſputat, petrꝰ loquit̃. Rationalis, in qua illatio dnotat̃ fieri mediāte lꝫ ergo, vt petrꝰ eſt rationalis, ergo petrꝰ eſt moꝛtalis. Cauſalis, in qua illatio denotat̃ fieri mediāte lꝫ qꝛ, vt qꝛ hō eſt aīal rationale, hō eſt riſibilis. Et ad veritatē cōditiōalis ſufficit ꝯñam eē bonam. Ad veritatē rationalis, requirit̃ p̄ter hoc, ꝙ añs ⁊ ꝯñs ſint vera. Ad veritatē cauſalis, etiā vltra hoc, ꝙ añs ſit cauſa ꝯñtis, vt ipſis exēplis cōſtat. Quare ꝯña licet ſit ꝓpoō, non tñ dr̃ vera vel falſa, ſꝫ ꝯña bona vel mala, ⁊ ꝓpoō vera vel falſa. ¶ Scito etiā ꝙ in cōditionali ⁊ cauſali illa oꝛo dr̃ añs que ponit̃ imediate poſt notam illationis, alia vero, ſiue ſeq̄t̃, ſiue p̄cedat, ꝯñs, ſꝫ in rōnali, oꝛo q̄ p̄cedit notam illatiōis, dr̃ añs, q̄ vero ſeq̄t̃, dr̃ ꝯñs. Exēplū primi, ſiue dicas ſi petrꝰ diſputat, petrꝰ loq̄t̃, ſiue petrꝰ loquit̃ / ſi petrꝰ diſputat, itē ſiue dicas, qꝛ petrus diſputat, petrus loquit̃, ſiue petrus loquitur, qꝛ petrꝰ diſputat, vtrobiqꝫ lꝫ petrus diſputat eſt añs, ⁊ lꝫ petrus loquit̃, ꝯñs. Sed ſi dicas, petrus loquit̃, ergo petrꝰ diſputat, lꝫ petrꝰ loq̄tur eſt añs, ⁊ lꝫ petrus diſputat, ꝯñs. ¶ Itē ꝯñaꝝ, alia eſt categoꝛica que dr̃ entimematica. i. cuius añs eſt categoꝛicum, vt p̄ꝫ exēplis ſuperioꝛibus. alia eſt hypothetica. i. cuius añs, eſt hypotheticuꝫ, vt oīs hō diſputat, petrus eſt hō, ergo petrus diſputat / petrꝰ diſputat ⁊ paulꝰ diſputat, ergo vterqꝫ hō diſputat. Ubi prima ꝓpoſitio dr̃ maioꝛ ⁊ ſcd̃a minoꝛ. Itidē quando ſub hoc tenoꝛe arguis / ſi hoc eēt verū ſequeret̃ hoc, ꝯñs eſt falſum ergo ⁊ añs, tota illa prima cōditionalis dr̃ maioꝛ ⁊ illa / ꝯñs eſt falſum / dr̃ minoꝛ. Nec tñ diuiſio exactius aſſignabit̃ ſup. 1. tracta. P. h. ſcꝫ in enthimema / ſillogiſmum / inductionē ⁊ exēplū. ¶ Et notabūt terministe modū reſpōdendi. Pꝛopoſita quauis ꝯña, tota ſemel reſumat̃, vt reſpōdēs cū arguente cōueniat, et iteꝝ reſumatur maioꝛ, ⁊ ſi fuerit neganda, neget̃ ante reſumptionē minoꝛis, et ibi ceſſabit reſponſio. Si vero maioꝛ fuerit vera aut diſtinguēda, cōcedatur, aut diſtinguatur, aut ſi indifferēs argumēto, dicatur, tranſeat, ⁊ reſumat̃ minoꝛ, ⁊ ibi fiat (ſi faciēdū eſt) ſicut diximus de maioꝛi. Et ſi negetur, ibi ceſſabit reſponſio ante reſumptionē ꝯñtis. Ni ſi minoꝛ fuerit cōcedenda, reſumatur ꝯñs, nunqꝫ tñ cōcedatur vel neget̃, ſed ſi eſt diſtinguendū, diſtinguat̃, ⁊ ſm̄ hunc vel illum ſenſum ꝯñtis, concedatur vel negetur ꝯña. Itaqꝫ añs poteſt cōcedi, diſtingui vel negari, ꝯñs, nec concedi, nec negari, ſed diſtingui, cōſequentia vero nunqꝫ diſtinguit̃, ſed conceditur, aut negat̃. Sed arguēs non permittat reſpōdenti, cū dicit, cōcedo, aut nego, ampliꝰ loqui, niſi foꝛſan voluerit exigere rationē dati reſponſi. Cū tñ reſpōdens diſtinxerit, licebit ei membra diſtinctionis breuiter exponere. ¶ Iterum duplex eſt ꝯña. ſ. bona. i. cuius añs nō poteſt eē verum ſine ꝯñe, vt ſi petrus diſputat, petrus loquit̃, et mala. i. cuius añs poteſt eē verum ſine ꝯñe. Que eſt duplex. quedā apparens que dr̃ ꝯña rethoꝛica, vt ſi petrus aſſidue diſputaret, petrus eēt doctꝰ. Alia nō apparēs, q̄ ad nullā ſciētiā eſt vtilis. vt ſi petrus diſputat petrus ſedet. Nō placet multis ꝯñam malā, ad minus ꝯñam nō apparētem, vocare ꝯñam. At cū huiuſmodi diſputatio de noīe ſit, cōueniendū eſt cum cōi modo loquendi, ⁊ clarū eſt ꝙ cōiter ad malam ꝯñam reſpōdet̃ negādo ꝯñam, vbi nō negat̃ ꝙ ſit ꝯña, ſed ꝙ ſit ꝯña bona. Item etiam, cū cōiunctio illatiua in mala ꝯña ſignificatiue teneatur, videt̃ cōſtituere ꝯñam. Uocato igitur tā bonas q̄ꝫ malas, ꝯñas. ¶ Notande ſunt regule ꝯñaꝝ. Pꝛima. Si ꝯña eſt bona ⁊ añs eſt verū, ꝯñs eſt verū. ex qua ſeq̄tur. ¶ Scd̃a ſi ꝯña eſt bona ⁊ ꝯñs eſt falſum, añs eſt falſum. Unde cū añs habet duas partes, ſi ꝯñs eſt falſum ⁊ altera pars añtis eſt vera, altera eſt falſa. ¶ Tertia, ſi ꝯña eſt bona ⁊ añs poſſibile, ꝯñs ē poſſibile, ex qua etiā ſeq̄tur. ¶ Quarta, ꝙ ſi ꝯñs eſt īpoſſibile, añs eſt īpoſſibile. ¶ Quinta, ſi ꝯña eſt bona ⁊ añs eſt neceſſariū, ꝯñs ē neceſſariū. ex qua ſeq̄tur. ¶ Sexta ꝙ ſi ꝯñs eſt cōtingēs, añs nō eſt neceſſariū. Que oēs regule demōſtrabūt̃ ī loco iā citato vbi hec materia late tractabit̃.

Regule bone ꝯñe. Pꝛima. Secūda. Tertia. Quarta. Quinta. Sexta.

¶ Lectio ſecunda.

SEd cōtra diffinitionē ꝯñe arguit̃. Hec ꝓpoō, in hac ꝓpōne denotat̃ alterū ex altero ſequi (ꝓnoīe demōſtrāte eandē ipſam ꝓpōnē) eſt ꝓpoō in qua denotat̃ alteꝝ ex altero ſequi, ⁊ tñ nō eſt ꝯña, ergo diffinitio nō eſt bona. Minoꝛ ē nota, maioꝛ etiā ꝓbatur. In ea ſignificatur ꝙ in ipſa denotat̃ alterū ſequi. ⁊c̃. ergo in ea denotatur alterū ſequi. ⁊c̃. liquet ꝯña, qꝛ idē eſt denotat̃ ⁊ ſignificat̃. 1. No. Idē argumentū pōt fieri de hac / ex hac ꝓpōne denotatur alterū ſeq̄ q̄ videt̃ eē ꝓpoō, ex qua alterū. ⁊c̃. ⁊ tñ nō eſt añs. ¶ Ad hoc argumētū negat̃ maioꝛ. ſ. ꝙ in dicta ꝓpōne denotatur alteꝝ ex altero ſequi. Et negat̃ illa ꝯña. in hac ꝓpōe ſignificat̃ ꝙ in ea denotatur alteꝝ ſequi. ⁊c̃. ergo in ea denotatur alteꝝ ſequi, ſꝫ ſequitur / ergo in ea denotat̃ ꝙ denotet̃ alteꝝ ſequi ⁊c̃. Et ꝓpterea ipſa ē falſa, qꝛ ſignificat ꝙ in ea denotet̃ alterū ſequi. ⁊c̃. tñ in illa nō denotat̃ niſi ꝙ denotetur alteꝝ ſequi. ⁊c̃. Et per hoc p̄ꝫ reſpōſio ad ſcd̃m, de illa / ex hac ꝓpōne denotatur aliud ſequi, que veꝫ bene ſignificat ꝙ ex illa denotat̃. ⁊c̃. tñ nō denotat̃. ¶ Sꝫ contra. hec ꝓpoō / alteꝝ ſeq̄tur ex altero / eſt ꝓpoō in qua denotatur alterū ſequi ex altero, ⁊ tñ non eſt ꝯña, ergo diffinitio mala. Minoꝛ eſt nota, ⁊ ꝓbat̃ maioꝛ. In ipſa ſignificat̃ ꝙ alterū ſequitur ex altero, ergo in ipſa denotatur ꝙ alterū ſeq̄tur ex altero. Patet conſequentia, qꝛ idem eſt ſignificare ⁊ denotare.

¶ **Pꝛo ſolutiōe argumēti eſt notandū** ꝙ lꝫ denotat̃ in diffinitiōibus ꝯñe, añtis. ⁊c̃. nō dicit actū ſignatū, ſꝫ actū exercitū. i. nō dicit ꝙ in ea ſignificet̃ alterum ſequi ex altero, ſꝫ ꝙ in ipſa hoc exerceatur, vel appareat exerceri. Claꝝ eñ eſt ꝙ hec ꝓpoō / ſi petrꝰ diſputat, petrꝰ eſt doctus / nō denotat in actu ſignato. i. non ſignificat ꝙ ꝯñs ſeq̄t̃ ex añte. Nā hec ſignificatio ē ſignificatio ꝓpōis categoꝛice. nec illa nota illationis illud denotat, ꝓpter eandem rationem (ſignificaret eñ tunc) ſicut hec categoꝛica / petrus eſt doctus, ſeq̄tur ex hoc ꝙ petrꝰ diſputat. Nec illa ꝓpoſitio / petrus diſputat / denotat. i. ſignificat ꝙ ex illa aliud ſeq̄tur, ſꝫ ſignificat ꝙ petrus diſputat. Tamen in tota ꝓpoſitione denotatur ī actu exercito, ꝙ ꝯñs ſequitur ex añcedēte. i. in tali

propõne ponit aliq̃ coniunctio illatiua iuxta formã ppõnis in qua vnũ sequitur ex alio, id est denotari sequi in actu exercito, vel ꝙ sequat, vel ꝙ sit ibi forma seq̃lle. ¶ Ex q̃ seq tur ꝙ notã illationis significare illatiue nõ est significare ꝙ vnũ sequatur ex alio, sꝫ sic syncategorematice significare, ꝙ mediãte illa denotet talis illatio i actu exercito, sicut ly ois significare distributiue in hac/ois hõ est aial/nõ est significare distributionẽ sꝫ significare talr syncategorematice, ꝙ mediãte illo distribuat subiectũ in actu exercito, qđ (vt infra patebit.c.8.) nõ tã ppꝛie dr significare q̃ exercere officiũ. Hãc distinctionẽ maxime notato, vt pote ex cuius inaduertẽtia mille argutie, et in hac et in pluribus alijs materijs pullulant, q̃ cũ multa ingenia male vexauarint, adhuc pmanẽt insolute. ¶ Igit ad argumẽtũ distinguit maior.s. ꝙ in dicta ppõne denotet ꝛc. vl ꝙ denotet in actu signato, i. ꝙ significet in ea ꝙ alterũ sequat ex altero, et sic cõcedit, concedit etiã, ꝙ non sit ꝯña, nec ppterea sequit diffinitionẽ cõsequẽtie nõ esse bonã, nã ly denotat in tali diffinitione dicit actũ exercitum, vel ꝙ in tali ppõne denotet alterũ sequi ꝛc. in actu excercito, et sic negat q2 in illa nec sequit vnũ ex ex altero, nec est forma illationis. Silr est de hac ppõne/in hac ppõne negat predicatũ de subiecto, in qua denotat pdicatũ negari de subiecto in actu signato, nõ tñ in actu exercito, q2 nõ hꝫ formã negatiue, sed in hac/petrus nõ disputat, denotat in actu exercito, et nõ in actu signato. ¶ Ex hac ppõne sic intellecta seq̃t certam distantiam requiri inter añs et ꝯñs vt constituãt ꝯñam. Videtur eñ ridiculũ ꝙ añs scriptũ salmantice, et ꝯñs parisius, et nota illationis segobie efficiant ꝯñam, cum in ea nõ videatur denotari aliqua illatio.

2.No. ¶ Addũt nonnulli quartã speciẽ modi sciendi. i. manifestãdi aliqđ ignotũ, que dr exẽpli positio, vt si dicas, ꝯña est ppõ ꝛc. vt si petrus disputat petrus loquit, totũ illud/vt si petrus disputat ꝛc. est exẽpli positio, ac pinde modus sciendi, cũ p ipsam orõnẽ manifestet aliq̃ modo diffinitio ꝯsequẽtie. Sed certe talis modus sciẽdi reducit ad genus argumẽtationis, ad minus secũdum ꝙ argumẽtatio est spẽs modi sciẽdi, accipit eñ ibi (vt ipsi fatent) pro quocunqꝫ medio productiuo assensus. Nã si acciperet in suo rigore p ꝯña, oporteret adhuc multo plures spẽs modi sciendi multiplicare, cũ propõ apꝛehẽsiua ppõnis per se note/auctoritas/ et multa alia q̃ producũt assensuꝫ, sint modi sciẽdi, que tñ nõ includerent sub illis quatuor speciebus nisi argumẽtatio acciperet sic large. Hec tñ (quas vocãt largas acceptiones) parũ cõducũt ad disputationẽ. Sufficiat ꝗ dixisse qđ sit diffinitio quid diuisio/quid argumẽtatio/sm ppꝛias noim significantias, si autem sint alij sciendi modi parum refert.

¶ Capitis quarti. Lectio prima.

POst hec: q2 significatio est forma p quã voces aut scripture dicunt termini, sub cuius pro inde ꝯsideratione, dialecticus diffinit, diuidit/ac deniqꝫ disputat de terminis, operepꝛeciũ est ante tractatũ terminorũ, perfunctorie prelibare quid noie significare intelligatur et quot modis contingat.

1.No. ¶ Significare: generalr dictũ: est potẽtie cognitiue, aliud a se repñsentare. ¶ Et signũ est res aliud a se potẽtie cognitiue repꝛesentãs. Significare eñ et signum esse idẽ sunt, vt hec scriptura/hõ/dr signũ hominũ et hoies representare et vestigiũ pedis puluere impressum dr signũ aialis q2 ipm repñsentat. ¶ Ly repñsentare ponit tanq̃ genus diffiniti, et q2 clarius significatq̃ diffinitũ et fortasse ꝙ etiã sit terminus magis cõis. Est eñ representare quasi rẽ presentẽ facere, vt hec scriptura/hõ/eo dr hoies representare q2 vidẽtibus eã facit hoies quasi presentes. Nõ ꝙ hec sit eius diffinitio quid nois, nã multa sunt q̃ faciunt rẽ aliquã presentem q̃ nõ dicũtur representare (vt infra videbit) sed est quedã nois ethimologia per quã eius naturã rimari possumus. ¶ Potẽtie cognitiuẽ, quo vno noie intelleximus potẽtiã intellectiuam et sensitiuã etiã brutoꝝ, nã cuicũqꝫ tali res aliqua repñsentat, dr signũ et significare. ¶ Aliud a se, quia et si quecũqꝫ res obiecta visui sese tali potẽtie representet, nõ tñ exinde dr signũ sui aut significare se, vt iãiã manifestabit) ¶ Gñalr dictũ, non (vt dicũt) ꝙ illud sit impꝛopꝛie aut large significare, sed vt includamus oẽs modos quibus doctores ppꝛie vtũtur noie significare. Accipitur eñ aliter vt particulariter attribuitur vocibus et scripturis, vt infra videbitur.

¶ Significare (sic in vniuersum accepto noie) dupłr cõtingit.s. formalr et instrumẽtaliter. Ubi notato ad hoc ꝙ quis possit cognoscere rẽ aliquã quatuor causas cõcurrere.s. efficiẽtem/obiectiuã/formalẽ/et instrumentalem. v.g. cũ ego video imaginẽ imperatoris, imago ipsa est causa obiectiua que mouet visum/visus dr causa efficiens et visio ab vtroqꝫ producta, dicitur causa formalis qua imaginem video, sed respectu recordatiõis quã ego formo imperatoris talis imago dr instrumentũ. Unde nõnulli existimãtes idẽ esse representare qđ esse noticiã aut eã efficere, quatuor modis (dicũt) ꝯtingit repꝛesentare seu significare.s. effectiue obiectiue/formalr/et instrumentalr. At reuera pducere noticiam in genere cause efficiẽtis nec dr significare nec repñsentare, vt ex ipsis nominibus cõstat. Potentia eñ producẽs noticiã imperatoris aut deus etiã cũ ipsa generalr cõcurrens, nõ dicunt exinde imperatorẽ significare cũ nõ cõcurrãt tãq̃ eius signa ad pductionẽ dicte noticie. Sed nec dicunt ipsum representare cũ potẽtia nõ faciat ipsum imperatorẽ sibi presentẽ (qđ sonat nomen representare) sed noticia facit eũ psentem formalr et imago instrumentalr. Itẽ etiã nec cõcurrere obiectiue ad producẽdam noticiã dicitur ppꝛie significare. Ubi aduertito ꝙ illa res dr obiectiue pducere noticiã, que oblata potẽtie, mouet eã ad formãdam noticiã suipsius, vt color respectu visiõis suipsius. Noticiã inq̃ suipsius, siue adequatã vt cũ viso petro prope te formares noticiã adequatã illius, aut inadequatã, vt cũ ipso a lõge viso formares noticiã omniũ entiũ. ¶ Et est triplex obiectũ.s. motiuũ tñ, qđ vꝫ mouet potentiã ad formãdũ noticiã nõ sui sꝫ alius repñsentatiuã. Et terminatiuũ tñ, qđ est res cognita p noticiã cuius nõ fuit causa. Et motiuũ et terminatiuũ simul, qđ vꝫ mouet naturalr potentiã ad formãdũ noticiã suipsius repñsentatiuã v.g. visa imagine imperatoris formamus duas noticias, scꝫ ipsiusmet imaginis et imperatoris, et respectu pme talis imago dr obiectũ motiuũ et terminatiuũ simul, respectu tñ secunde dicitur obiectum motiuũ tantum, sed imperator respectu eiusdem secunde noticie dicitur obiectum terminatiuũ tantum. Et solus modus concurrendi tãq̃ obiectum motiuum et terminum est representare obiectiue. Nam obiectum motiuum tantum potius est instrumentum, et terminatiuum tantum non dicitur representare sed representari. Dicunt ergo isti, ꝙ efficere cognitionem in ratione obiecti, dicitur significare, et hoc postea vocant significare naturalr communiter, quod certe videtur nomini/significare/contrauenire. Nam res que obiecta potentie efficit suipsius noticiam non id facit tãq̃ signũ, et ideo neqꝫ dr significare. Satis eñ impꝛopꝛie et abusiue dr res signũ sui ipsius. Fortasse non tã impꝛopꝛie diceret representare se obiectiue, et ppterea diximus ꝙ significare sit aliud a se repñsentare, ꝙ res aliquo modo possit dici representare se, non tñ significare se. Per ly aliud a se intelligito vel alia a se vel alr a se vt includant etiã significãtes aliqđ et significãtes aliq̃ et significãtes aliqualiter. Neqꝫ digne sunt hmõi minutie quibus diffinitiões onerent, vel maxime cũ sub vno noie possint oẽs doctrinalr cõpꝛehẽdi. Que quidẽ diffinitio elicit cũ ex Augustino.2. de de doctrina christiana id solũ apellãte signũ, qđ preter speciẽ quã ingerit sensibus, aliud a se facit in cognitionẽ venire, tũ etiã ex vsu oim loquẽtiũ de signis et significare. Neqꝫ est fingẽdũ preter talẽ vsuꝫ, ꝙ significare se sit significare ad minus impꝛopꝛie, ne sciẽtia extra ppꝛios limites distẽdat, eo eñ qđ est impꝛopꝛiũ perdit nomẽ huius qđ est significare. Igit significare du

pliciter cõtingit.s.formalr ⁊ instrumẽtalr. ¶ Significare formalr est esse potẽtie formalẽ noticiã, vt visio qua videm⁹ colores, ⁊ conceptus quo intelligim⁹ deũ. Noie conceptus cõprehẽdimus etiã actũ. ¶ Significare instrumẽtalr dr res, q̃ preexistẽte sui cognitione, aliud a se representat. Ut hec scriptura hõ significãs hoies. Unñ vt res queptiã aliã instrumentalr representet, due requirunt noticie.s.noticia ipsi⁹ instrumẽti ⁊ noticia habitudinis quã habet ad significatũ. v.g. vt hec scriptura hõ representet mihi hoies, pre requirit noticia ipsius scripture, quare ceco nihil representare põt. Requiritur etiã vt sciã eius impositionẽ, quare greco nõ representabit. Et tũc demũ his duab⁹ cognitionib⁹ preuijs illa scriptura faciet me cognoscere hoies. Scda tñ noticia.s. impositionis non semp requirit actualis, sed sufficit q̃ sciuerim eam, cui⁹ nõ sim habitualr oblit⁹. Dixerim in diffinitione/preexistẽte sui cognitiõe/⁊ nõ/mediãte sui cognitione. Nã ly hõ (vt videbit.c.6.l.2.) lz significet hoies p̃existẽte sui cognitione, nõ tñ nisi mediãte noticia oim hominũ. ¶ Itẽ etiã multiplex est genus instrumẽtoꝝ. Quedã eñ sunt q̃ suapte nã rep̃sentant, vt gemitus infirmoꝝ, alia sunt instrumẽta q̃ ex consuetudine significãt, vt canis sepe visus p̃cedere dñm suũ representet ipsum, alia sunt, q̃ significãt ex institutione, vt voces et scripture. Igit facere cognoscere contingit quadruplr.s. effectiue/obiectiue/formalr/⁊ instrumẽtalr, representare tñ triplr.s.obiectiue/formalr ⁊ instrumẽtalr. Sed significare solũmodo duplr, vtputa formalr ⁊ instrumẽtalr. ¶ Ex quo sequit q̃ magister ⁊ si pponat exponatq; obiecta cognoscibilia quasi res p̃sentes quodã modo faciẽs, nõ tñ representat, qr neq; obiectiue, neq; formaliter, neq; instrumentaliter.

3. No. ¶ **Aliter solet etiã distingui significare**.s.in significare naturaliter/ex cõsuetudine ⁊ ad placitum. ¶ Significare naturalr, est significare ex ip̃a natura rei.i. quauis impositione aut cõsuetudine semota. Uel (vt inquit Auth.sum.) est idẽ est apud oẽs representare. Quod adhuc accidit duplr, naturalr pprie, ⁊ tanq̃ instrumentũ naturale. Significare naturalr pprie, est esse potentie formalem noticiam, vel est significare se ipso ⁊ non mediante alio, qd idem est, vt cuncte noticie representãt, qd supra appellauimus significare formalr. Et sic noticia significare naturalr pprie et formalr, qr ppria ⁊ naturalis eius forma est significare. ¶ Significare tanq̃ instrumẽtũ naturale est pre existẽte sui noticia alius noticiam naturaliter efficere, vt fumus significat ignẽ, vestigiũ, alal ⁊ gemit⁹, infirmitatẽ. Et hoc solet dici significare ex instinctu nature. At reuera differt inter fumũ ⁊ gemitũ. Nã fumus nõ est a natura institutus vt representet ignẽ, sz qr est effectus ignis rep̃sentat ip̃m. Sed gemitus ⁊ si representet infirmitatẽ tanq̃ effectus suã causam, peculiari tñ modo, qr ad hoc solũ institut⁹ est vt sit signũ infirmitatis quasi inuito infirmo, expostulet medicinã. ¶ Quare significare ex istinctu nature est pre existẽte cognitiõe sui, aliud a se ex naturali quadã destinatiõe rep̃sentare. Et hoc sonat ex instinctu nature.i.instigãte natura. Dicit ex naturali destinatione.i.ordinatione, ad d̃riam fumi/vestigij ⁊c̃. Dicit pre existẽte sui cognitione, ad d̃riam noticie, que etiã ex naturali destinatiõe significat sz nõ pre existẽte sui cognitione. Et modus significandi hoꝝ naturaliũ instrumentorũ est efficere noticiã memoratiuã rerũ precognitarũ. Nam videns fumũ, nisi alias vidisset ignẽ, nõ intelligeret ip̃m. Solet addi alia species hui⁹ qd est significare naturalr.s.significare naturalr cõiter. Et dr significare naturaliter cõiter immutare potẽtiã in rõne obiecti ad efficiẽdũ noticiã sui ipsi⁹ qd supra appellatũ est representare obiectiue. Et hoc modo (dicunt) quãlibet rem mũdi significare se ipsam. Uerũtñ (vt supra probatũ est) improprie dr hoc significare, licet fortasse possit appellari representare naturaliter communiter.

4. No. ¶ **Significare ex cõsuetudine: est significare** ex vsu quodã seclusa quauis impositiõe, vt canis sepe visus precedere dñm suũ significat ip̃m dñm. Aliqui vocant hoc significare ad placitũ ex impõne consuetudinaria, sz certe nõ video quõ sit significare ad placitũ, si pprie accipiat, cũ nullo mõ depẽdeat ex aliq̃ impõne volũtaria, sz quacũq; tali seclusa canis ipse representat dñm. Et cum neq; significet eũ a natura, placuit addere hoc tertiũ mẽbrũ qd nec icludat sub significare naturalr, nec sub significare ad placitũ.

¶ **Significare ad placitũ: est significare** ex impõne, vt ly hõ significat hoies. Unde nõ dr termin⁹ 5. No. significare ad placitũ, qr ex mera volũtate, nulla rõne alliciẽte, fuerit impositus, cũ impositores nominũ rõne sumpta ex naturis rerum imponãt noia ipsis naturis cõgruẽtia (quod adã ostendit fecisse p illud, omne qd vocauit adã, ipsum est nomen ei⁹.i.omne nomẽ qd adã imposuit rebus, ip̃m est qd earũ nature maxime cõgruit) dicit ergo aliquis trs significare ad placitũ, qr nec a natura, nec ex cõsuetudine, sz ex institutione significat. ¶ Et talis institutio ad significandũ põt esse duplex.s.autẽtica, ⁊ nõ autẽtica. ¶ Autentica est q̃ fit a re publica vel ab hñte auctoritatẽ ei⁹, ⁊ v̾tute talis ipõnis simplr dr significare in tota re publica, vt hec scriptura hõ inter latinos significat hoies. ¶ Impõ nõ autẽtica est q̃ fit a nõ habẽte auctoritatẽ, vt inter disputãtes imponunt litere ad sic vel sic significandũ, ⁊ v̾tute taliũ impositionũ tales l̃re nõ dicunt simplr significare, sed solum durãte disputatione. ¶ Rursus impositio est triplex, quedã formalis, q̃.s.fit p terminos exprimentes ipsam impositionẽ, vt susceptores interrogati sup fontẽ baptismi nomẽ infantis, r̃ndent, frãciscus, aut cũ tpe professiõis inquit p̃fitenti p̃latus, vocaberis dñicus. ¶ Alia dr impositio cõsecutiua, que vez impositionẽ formalẽ cõsequit, vt qr hoc nomẽ maria fuit impositum ad significãdũ matrẽ dei, cõsequit vt significet imagines, ipsi⁹ representatiuas. ¶ Alia est impõ consuetudinaria, ⁊ contingit qñ aliqs terminus aut ppõ ex quadã consuetudine fundata super primaria impõne significat aliquid primario significato simile, vt cum ly nero significat holem crudelẽ, aut hec ppõ latet anguis in herba, significat fraudẽ sub habitu hũili latere. Unñ nõ est idẽ significare ex cõsuetudinaria impõne ⁊ significare ex mera cõsuetudine, sicut canis representat dñm, nã illud fundat super aliqua impõne, hoc vero non. Ergo ly nero significat holem illũ ex formali impõne, ⁊ eius imaginẽ ex cõsecutiua, ⁊ holes crudeles ex consuetudinaria. Et sicut dat aliqs terminus significãs ex cõsuetudine q̃ quidẽ cõsuetudo fundat super impõne quadã volũtaria a qua dependet (vt iã visum est) ita dat aliqua res significãs naturalr q̃ quidem naturalis significatio fundat sup aliqua libera institutione, et dat etiã aliq̃ res significãs naturalr, q̃ quidẽ significatio fundat sup aliquã cõsuetudinẽ a qua dependet. v.g. Imago imperatoris ex institutione mere volũtaria pictorũ habet vt sit imago imperatoris, sz tali lineatione volũtaria supposita naturalr dr significare imperatorẽ tanq̃ simile suũ simile. Itẽ etiã mappe mẽse supposite ex cõsuetudine habẽt vt sint effectus prãdij qd est eaꝝ causa finalis, ꝯsuetudine tñ illa supposita, naturalr representãt prãdiũ tanq̃ effectus suã causam. ¶ Ex quo sequit signa aliqua naturalr .i. nõ libere representare, quibus tñ existẽtib⁹ possunt desinere significare vt si imago perderet lineationem quã habet ⁊ mappe per oppositam cõsuetudinem non superponerent mensis ad prãdium. Et causa huius est qr tales naturales significationes dependent ex placito. Quare ab alijs solet dici q̃ mappe significãt prandium ex impositione cõsutudinaria. Sed certe nõ videt tã proprie dictũ cũ mappe nõ sint inuẽte ad significandũ prandiũ sed vt decẽter fiat. ¶ Ex dictis diuisionibus colligit significare formalr, qd est mẽbrum prime diuisionis coincidere cũ significare naturalr pprie qd est mẽbrũ secũde, sed significare instrumẽtalr, subdiuidit in significare tanq̃ instrumentũ naturale, ex cõsuetudine/⁊ ad placitum.

¶ **Significare sic vniuersalr acceptuz** 6. No. (vt ex dictis cõstat) in hoc cõsistit q̃ est facere cognoscere rẽ significatã immutando potentiã aut formalr aut instrumen

taliter ad ipsam cognoscendã. Aliter tñ accipit̃ vt vocibus et scripturis specialiter attribuit̃ q᷑ vcꝫ significare sit conceptus mentis exprimere iuxta id Arist. ꝓlo. periar. Voces sunt signa earũ pa..ionũ que sunt in aĩa ⁊ scripture signa eorum que sunt in voce. . Ubi nõ innuit̃ q᷑ vox homo prolata a me significet. i. faciat audiẽtes cognoscere cõceptum hoĩs quẽ ego habeo (lꝫ sepe id faciat) sed ẽ signũ cõceptus q᷑ per ipsam vocẽ ego exprimo cõceptum meũ vt audiẽs formet cõceptũ similẽ. s. hoĩs. Et ꝓportionabiliter scripture dicunt̃ signa vocũ q᷑ vcꝫ per ipsas exprimunt̃ voces absentibus vt vcꝫ ipsi legẽtes similes voces formẽt. Itaq̃ ly hõ qđ ad placitum significat. i. facit cognoscere hominẽ siue in mẽte siue in voce siue in scripto, in voce tñ significat. i. exprimit conceptũ hoĩs ⁊ in scripto, significat. i. exprimit dictã vocẽ. Quare illa vox buf ⁊ similes quibus ꝯceptus rerũ nõ exprimũt̃, non dicunt̃ apud dialecticũ significatiue. Ex quibus tandẽ omnibus elicito ly signũ aut significare apud dialecticũ nõ accipi nisi ꝓ re significãte formalr̃ vel ad placitũ. Hec eñ significatio sola sufficit vt termini significãtes supponãt ꝓ rebus significatis. Nã lꝫ ly buf aut ly petrus prolatũ a paulo significet paulũ tanq̃ instrumentũ naturale nõ tñ hoc sufficit vt dicti termini supponant ꝓ paulo, ob idq̃ in diffinitionibus infra construẽdis hoc modo accipictur signum.

¶ Lectio secunda.

Primũ. Contra dictam diffinitionẽ arguit̃ ly hoĩes significat ⁊ tñ nõ representat aliud a se. ergo diffinitio nõ est bona. Minor ꝓbat̃, ly hoĩes nõ significat aliq̃d poti⁹ sꝫ aliqua. ergo. ¶ Eodẽ modo põt argui de ly oĩs Significat eñ ⁊ tñ nõ representat aliud a se q᷑ nõ significat
Secundũ aliquid sed potius aliqualr̃. ¶ Scđo contra secundã diffinitionẽ arguit̃. ly paulus significat petrũ et tñ nec naturaliter nec ex ꝯsuetudine nec ad placitũ ergo diffinitio nõ est bona. Minor nota, ⁊ ꝓbatur maior. ly paulus verificat̃ de petro/ vt in hac ꝓpõne/ petrus imaginarie est paulus/ ergo signifi
Tertium cat ipm̃, quia significare communius est q̃ verificari. ¶ Tertio hec scriptura/ hõ/ significet sibi similes scripturas/ voces et cõceptus, ⁊ tñ nec ex cõsuetudine, nec ad placitũ, nec naturaliter, ergo diuisio nõ est bona. Maior est nota, ⁊ minor ẽt quo ad duas priores partes. Quo ad tertiã ꝓbat̃. Primo illa scriptura nõ eodẽ modo ꝓfert̃ a latino ⁊ a greco, ergo nõ significat naturalr̃ vocẽ. Itẽ si nõ esset similis conceptui in significãdo, nõ significaret ipsum, sed talis similitudo est ad placitũ ergo nõ significat naturalr̃ cõceptũ ad minus vl
Quartũ. timatũ. ¶ Quarto tandẽ arguit̃. Hic terminus/ non significans/ representat aliud a se, ⁊ tñ nõ significat, g̃ diffinitio nõ est bona. Maior est nota, q᷑ repñsentat lapides ⁊ res alias q̃ nõ sunt signa, et ꝓbatur minor, non significãs est nõ significãs, g̃ nõ significans nõ est significans, ac subinde nõ significat. ꝯña tenet ab affirmatiua ad negatiuã ꝑdicato variato.

1 No. ¶ Primũ argumentũ ex diffinitionis declaratione soluit̃, vbi dictũ est, ly aliud includere et/ alia/ et aliter, sed formatũ est vt explanemus quid sit significare, aliquid ⁊ quid significare aliqua, ⁊ quid significare aliqualr̃ Ad quod respondent nõnulli. Significare aliqua, esse significare aliquas res mediãte vno disiũcto cõposito ex infinitis copulatis quoꝝ primũ habeat duas partes, scđm tres et sic quouis copulato vna parte supra precedẽs crescẽte. V. g. ly hoĩes (inquiũt) subordinat̃ huic disiũcto/ homo ⁊ hõ/ vel hõ et homo ⁊ hõ ⁊c. ita q᷑ nõ stet illũ terminũ hoĩes supponere ꝓ aliquo numero hominũ, quin det̃ aliquod copulatũ illi⁹ disiuncti supponẽs ꝓ illis. Et mirũ est hanc opinionẽ subtilem ⁊ verã a quibusdã predicari, ex qua tñ infert̃ primo (vt eius auctores fatent̃) q᷑ ly hoĩes/ sit terminus cõplexus. Secũdo q᷑ nõ potest intellectus creatus formare totũ copulatũ cui rõne sue impõnis subordinaret̃ cũ habeat infinitas partes, ac subinde, q᷑ intellectus maioris capacitatis maiorem cõceptũ formet audita illa voce hoĩes q̃ intellect⁹ minoris.

Que reuera nõ sunt relatu digna. Rursus ꝯtra experientiã videt̃ q᷑ audita illa voce/ hoĩes/ tã multis cõceptibus intellectus oneret̃. ¶ Scđs mod⁹ ẽ fere modernoꝝ, vcꝫ q᷑ significare aliqua, est significare aliquas res ꝓ quibus simul ⁊ si nõ faciãt vnum, supponere põt, vt ly hoĩes significat hoĩes, ⁊ significare aliquid, est significare aliquã rẽ ꝓ qua põt supponere, vt ly hõ significat hoĩes. Hec verũtñ opinio, sicut precedẽs, in hoc vr̃ deficere q᷑ diffinit significare, per hoc qđ est supponere, cũ supponere sit posterius q̃ significare. Quin etiã, si nulla vnq̃ esset ꝓpõ, ac ꝓinde hic terminus homo nullũ haberet respectũ ad hoc qđ est supponere, nihilomin⁹ significaret aliquid. ¶ Igit̃ significare aliquid, est potentie cognitiue aliud a se representare. ¶ Significare aliqua est potentie cognitiue alia a se representare. ¶ Significare aliqualr̃ est potẽtie cognitiue alr̃ a se representare. Nec video quid magistros hui⁹ tẽporis submouit, vt post diffinitionem de significare, inquirerẽt q̃d sit significare aliq̃d, aut aliqua, aut aliqualr̃, cum oẽs diffiniant significare, q᷑ sit representare aliquid, vel aliqua, vel aliqualr̃. Et prima particula (inquiũt) ponit̃ propter terminos significãtes aliquid. Et scđa propter significãtes aliqua. Et tertia ꝓpter significãtes aliqualr̃, vbi ꝓinde singula mẽbra diffiniũt. Verũ est tamẽ ab effectu ⁊ tanq̃ a signo posse cognosci terminũ aliquẽ significare aliquid per hoc qđ ex modo sue significationis nõ repugnet supponere ꝓ aliquo. Et significare aliqua, ꝑ hoc qđ ex modo sue significatiõis nõ repugnet ei supponere ꝓ aliquibus simul sumptis. Et significare aliqualr̃, ꝑ hoc q᷑ ex modo sue significatiõis repugnet ei supponere ꝓ aliquo vel aliquibus, adminus in terminis finitis, ⁊ quauis reflexiõe seclusa. ¶ Alicui t̃mo nõ repugnare ⁊c. est, q᷑ si significatũ eius esset talis terminus supponeret ꝓ illo (ꝓ terminis absolutis) vl̃ (ꝓ ꝯnotatiuis) q᷑ si ei⁹ formale materiali adiaceret, talis terminus supponeret ꝓ illo. ¶ Ex quo sequit̃. ly chimera, sicut ly hõ/ significare aliq̃d ⁊ ly chimere, sicut ly hoĩes, significare aliqua. ¶ Sequit̃ scđo q᷑ nec ly petr⁹ significat aliq̃, nec ly partes, aut hoc copulatũ/ materia ⁊ forma/ de significatione totali (vt opinor) significat aliq̃d. Nã lꝫ petrus supponat ꝓ materia ⁊ forma (si teneat̃ totũ nõ distingui a suis partib⁹) ac subinde ꝓ aliquib⁹ hoc nõ est de per se rõne significatiõis q᷑ stat illas res esse q̃n talis t̃ms nõ supponit ꝓ illis. s. cũ sunt seiũcte, sꝫ q᷑ accidit q᷑ ille res cõstituũt significatũ illius t̃mi. Equa rõne lꝫ ly partes, aut ly materia ⁊ forma supponat ꝓ petro, hoc nõ est de ꝑ se rõne sue significationis, q᷑ stat oĩno sua ꝓpria ⁊ primaria significata. i. quoꝝ illi duo ꝯcept⁹ sunt similitudines, esse, q̃n nõ supponat ꝓ aliquo, vtputa in dicto casu, sꝫ q᷑ accidit res significatas ꝑ dictũ copulatũ esse rẽ que est petrus. ¶ Sequit̃ tertio q᷑ ly parisij lꝫ induat formã pluralis, tñ in significando vrbẽ significat aliq̃d, et in significando ciuitatẽ, significat aliqua. Et idẽ est de ly Segobia. lꝫ induat formam singularis. Dixerim significationem cognosci posse ꝑ suppõnem in terminis finitis ⁊ seclusa reflexiõe. Primũ, q᷑ significatio terminoꝝ infinitoꝝ dꝫ cognosci penes terminos finitos, vt hic t̃ms nõ entia cognoscit̃ significare aliq̃ ꝑ hoc qđ ly entia significat aliqua. Dato q᷑ ille significat negationẽ huius, et ꝓpterea ex modo sue significationis repugnat supponere ꝓ plurib⁹, sicut ly non ens cognoscit̃ significare aliq̃d, per hoc qđ ly ens significat aliq̃d. Scđm positũ est ad obuiandũ argumẽtis reflexiuis q̃ solẽt fieri ad ꝓbandũ t̃mos significatiuos nõ supponere. Ut ly nõ supponens ⁊ similia. ¶ Remanet tñ sub dubio an ly hõ significãs aliquid, significet etiã aliq̃. Itẽ etiã an ly hoĩes, significans aliq̃, significet etiã aliq̃d, ⁊ vr̃ q᷑ sic. Nã ly hoĩs in genitiuo ł hoc cognoscit̃ significare aliq̃d, q᷑ mediãte suo essentialr̃ sinonimo põt supponere ꝓ aliquo, ergo ly hõ significat aliqua, q᷑ mediãte suo essentialr̃ sinonimo vt puta, mediante ly hoĩes, põt supponere ꝓ pluribus, ⁊ ly hoĩes, aliquid, quia mediante ly homo potest supponere ꝓ aliquo, cum ly homo ⁊ ly homines perinde sunt essentialiter sinonima, ac ly homo ⁊ ly hoĩs. Etenĩ termini essentialr̃ sinonimi sunt qui significãt idẽ ⁊ eodẽ mo=

do logicalr.i.qui, secluso modo significādi grāmaticalr qui
ɔstituit sinonimitatē accidētalē, eodē modo significat, modo
significare singlr ⁊ pluraliter proprietas grāmaticalis est, si
cut significare in recto ⁊ in obliquo. Itē ly hō dr significare
oēs hoīes, ḡ dicendus est significare aliqua. Ex alia parte
videt q nec ly homo significet aliqua, nec ly hoīes aliquid,
qr si proprie loquamur dicendū est ly homo significare homi
nem ⁊ ly hoīes, hoīes. ergo ille solū aliquid ⁊ hic solū aliqua
¶ Difficultas hec non est de re. Nā ly homo ⁊ ly hoīes, sicut
vniuersalr oēs casus eiusdē nominis vnū nomē dicunt ⁊ idē
logicaliter significāt, solūqȝ differūt in modo significādi grā
maticaliter. Sed est difficultas de noīe, an significare singu
lariter hoīem sit significare aliquid ⁊ nullo modo aliqua nisi
forte sit terminus collectiuꝰ ⁊ significare pluraliter sit signifi
care aliqua ⁊ nullo modo aliquid. Et forsan scḋs modus ve
rior est, vtputa q nec ly homo aliqua nec ly hoīes dicatur si
gnificare aliquid, sȝ det intelligere hoīem pluraliter sicut ly
homo dat intelligere hoīes singulariter. Et ad primū argu
mentū dato q significatio obliquoꝝ debet cognosci per sup
positionē recti eiusdē numeri, nō tn̄ significatio singularis p
pluralē qr hoc variat significare aliquid vel aliqua. Ad secū
dum respōsum est q vȝ ly homo significat homines, singula
riter tn̄ ⁊ propterea nō est dicēdum significare aliqua. Si tn̄
vis eligere aliū modū, nō omnino reprobo, exactius verūtn̄
examinabit hoc sup. 1. tra. P.h.c.3. vbi videbit quibus cō
ceptibus subordinent ly hō ⁊ ly hoīes. ¶ Circa hoc qḋ est si
gnificare aliqualiter notato tripliciter id posse ɔtingere, vno
modo quādo terminus ex parte obiecti nullū realē modū si
gnificat sȝ facit intellectū aliter terminos categorematicos
accipere ꝙ acciperet sine illo ⁊ hoc dr exercere officiū in pro
positione vt infra exactius explanabitur. c. 8. vt ly omnis in
hac propositiōe/omnis homo est aīal. Scḋo modo quādo ex
parte obiecti aliquē modū significat in re, taliter tn̄ q ex mo
do sue sinificatiōis repugnat supponere pro aliquo, ⁊ hoc po
test dici significare aliqualr obiectiue, vt ly velociter/in hac
propositione/petrus velociter currit. Significat eñ veloci
tatē sed talr q ex modo sue significationis repugnat suppo
nere pro illa aut pro veloci. Tertio modo significare aliqua
liter est significare rē aliqualiter se habere qḋ est ꝓpositioni
peculiare. Et nō dicit significare mere aliqualiter sed aliqd
aliqualiter. Quā quidē diuisionē credo plurimum dicendis
inseruire. ¶ Per hec primū argumentū principale cum sua
confirmatione facile soluitur.

3. N. ¶ Ad secundū solet nonnullis maiorē
distingui, vȝ q ly paulus significet petrū, aut significatiōe
(inquiunt) absoluta, ⁊ sic negat, aut respectiua, ⁊ sic cōcedit
Et vocāt significationē absolutā, que prouenit ex natura si
ue impositione, q videlicet sine respectu ad aliquā copulam
vbicunqȝ terminus ponatur habeat talem significationem
vt significatio de ly/homo/⁊ similium. Sed ea (aiunt) est si
gnificatio respectiua que nō ꝓuenit ex natura vel impositio
ne sed ex solo respectu ad copulā de imaginario. Et hoc mo
do ly paulus in hac ꝓpositione petrꝰ imaginario est paulus
significat petrū, quinetiā quodlibet ens mūdi. Unde inserūt
nullū esse terminū singularē in ordine ad dictam copulā ac
subinde nō posse fieri ascēsum sub huiusmodi terminis cū tā
cōmune sit subiectū huius ꝓpōnis/hec substantia imagina
rio est accidēs/quā subiectū huius/substātia imaginario est
accidēs. At ꝓo nimirū si hec opinio nō cōsonat cōi hoīm sen
sui. Habet eñ cōcedere (vt argumentū principale probat) di
ctū terminū significare ⁊ tn̄ nec naturalr nec ex cōsuetudine
nec ad placitū. Itē querit ab hmōi opinātibꝰ, an ly paulus
significet petrū mediante naturali similitudine petri an po
tius mediāte naturali similitudine pauli, si primū. ḡ in hac
propōne/petrꝰ imaginario est paulus, cū ly petrus mediāte
eadē copula significet paulū, eadē rōne ly petrꝰ subordinare
tur naturali silr̄itudini pauli qḋ vr̄ sensui oīm obuiare. Rur
sus cū ambo termini significēt oīa entia mūdi, non vr̄ quare
his potius ꝙ illis cōceptibus subordinent. Si det scḋm, vt
puta q ly paulus mediāte naturali similitudine pauli signi
ficet petrū, certe eadē rōne significabit ipm̄, mediāte natura
li silr̄itudine lapidis, non eñ potiꝰ illa significat petrū ꝙ hec
Ad hec. Nec p imaginationē quidē apparet verū, cum hic
cōceptus paulus in hac ꝓpōne. v.g. petrus est paulus/natu
ralr ꝓprie solū paulū significet, q p adventū cuiuscūqȝ aliꝰ
termini aliqd aliud significet. Nā significare naturalr pro
prie aliquid nō intelligitur esse aliud ꝙ esse quodā modo na
turalē similitudinē illiꝰ, modo non est intelligibile q id ipm̄
qḋ modo nō est naturalis similitudo. a. fiat aliquo modo na
turalis silr̄itudo ipsiꝰ. ¶ Igit ad argumētū negat maior scȝ
q ly paulus aliquo modo significet petrū, sȝ vbicūqȝ ly pau
lus ponat, nō significat nisi paulū. Et ad probationē aut ne
getur aña, vtputa q sit ꝓa hec propō/petrus imaginario est
paulus/qr ponit petrū quodāmodo esse paulū (esto verū sit
dicere q petrus imaginat esse paulus.) Aut ipso cōcesso ne
getur q exinde sequat ly paulū aut significare petrū, aut p
illo supponere. Et re vera cū cōcedit q petrus imaginario
est paulus, res que est paulus affirmat de re ꝗ est petrus, ac
subinde ly paulus mediāte cōceptu pauli accipit ⁊ supponit
pro paulo ⁊ nō pro petro, ⁊ ly petrus ꝓ petro ⁊ nō pro paulo
Sed ad veritatē dicte ꝓpōnis sufficit q extrema imaginen
tur supponere ꝓ eodē, sȝ de facto ita nō sit. Sed ɔtra. ly signi
ficat ampliat ad quinqȝ, ergo tantūdē est dicere paulus signi
ficat paulū ac si diceres vel paulus significat omne illud qḋ
imaginat esse paulus, vel (vt obseruet appellatio) omē illud
qḋ imaginat esse paulus significat, sed petrus est aliquid qḋ
imaginat esse paulus, ḡ ly paulus significat petrum/aut pe
trū significat. Hoc argumentū petit modum ampliādi de ly
significat, quē expositū inuenies. c. 4. scḋe partis huius, vbi
ambe ille propositiones negantur.

¶ Pro solutione tertij notandū illam 5. No.
scripturā/hō/representare sibi similes scripturas/voces/cō
ceptū nō vltimatum ⁊ vltimatū, diuersimode tn̄. Nā scriptu
ras nō quidē significat, sed obiectiue rep̄sentat. qr simile rep̄
sentare suū simile stat duplr, obiectiue scȝ ⁊ instrumētalr, vt
imago imperatoris (vt visum est) pōt rep̄sentare se obiectiue
vel adeq̄te. i. per cōceptū distinctū ipsius. vel inadequate. i.
per vnū cōceptū, quo se ⁊ sibi similes imagines representat,
qui exprimit per hāc discreptionē: habēs hāc lineationē ⁊c.
qḋ quidē non appellamus significare, sȝ representare se ob
iectiue inadequate. Et per hūc modū hec scriptura/hō/rep̄
sentat sibi similes. Representat etiā dicta imago imperato
rem producēdo noticiā memoratiuā imperatoris absolutā, ⁊
respectu illius dr vere significare, qr tāqȝ instrumentū. Rur
sus scriptura/hō/dr significare voces, ⁊ quidē duplr s̄m eq
uocationē superius expositā de ly significare. Nā significat
vocē. i. exprimit ipsam, sicut vox significat cōceptū, ⁊ hec est
propria significatio ad placitū. Ad placitū nanqȝ fuit vt hec
vox homo illis caracteribꝰ exprimeretur. Et illo modo dicit
Arist. q scripture sunt signa eoꝝ ꝗ sunt in voce. Sed si acci
piat significare ꝓ hoc qḋ est facere cognoscere dictā scriptu
rā, nō significat vocē ꝓprie, quippe ꝗ nō fuit imposita ad si
gnificandū vocē, sed certe hominē, sicut vox ipsa. Dicit tn̄ fa
cere cognoscere vocē fortasse argumentatiue ⁊ quodāmodo
ad placitū, et hoc. s. q ad placitū dicta vox exprimit per illā
scripturā. Itē ly hō significat cōceptū nō vltimatū. i. ɔceptū
sui ipsiꝰ tāqȝ simile suū simile, ⁊ tādē significat ɔcepū vltima
tū ꝓpter similitudinē quā secū hȝ in significatione, nā signifi
cāt idē. Sed cū illa silr̄itudo ad placitū sit (ad placitū eñ ha
bet ly hō q significet sicut dictꝰ ɔceptꝰ) pōt dici q ly hō signi
ficat ipm̄ ɔceptū, vel ad placitū impositiōe ɔsecutiua, vel for
te naturalr, tāqȝ simile suū silr̄e, sȝ illa silr̄itudo sit ad placitū
vt dictū est de illa re que est imago imperatoris, que cum ad
placitū hēat vt sit imago ipsiꝰ, naturalr tn̄ dr ipm̄ significare
¶ Igit ad tertiū argumētū ɔcessa maiore, respōdeat ad sin
gula mēbra minoris, s̄m exigentiam eoꝝ que dicta sunt.

4. No. **¶ Ad quartū qḋ ꝓ iuuenū ludo forma** uimus, ꝯcessa maiore, negaꝛ minor; ꝛ ad illā ꝯñam nō signi‑ficās est nō significās, ꝙ nō significās nō est significās distin‑guiꝛ añs. Etenim, vel ambo extrema accipiūtur ꝑsonaliter ꝛ sic ꝯcediꝛ. Est eñ sensus, ꝙ res ꝙ̄ est nō significās, vtputa lapis, est nō significās. Et cōcediꝛ totū argumētū, vtputa ꝙ dicta res nō significat, sꝫ nihil iuuat intētionē arguētis. Vel ambo extrema accipiūtur materialiter, ꝛ sic ꝯcesso antecedē‑te, negaꝛ ꝯña. Nec arguiꝛ recte ab affirmatiua ad negatiuā qꝛ ly significās in añte teneꝛ materialiter ꝛ in ꝯñte ꝑsonalr. Si aūt subiectū añtis teneꝛ materialiter ꝛ predicatū ꝑsona‑liter (qḋ argumentū vꝛ ptētēdere) negaꝛ. Nā sensus est ꝙ ille terminus nō significās nō significet, qḋ est falsum.

5. No. **¶ Solent circa modum significādi ad** placitū, minutiora quedā dubia submoueri. Primū, quo pa‑cto primus terminus fuerit impositus. Scḋm possint ne om‑nes res, eque ad significandū imponi. Tertium sit ne aliqua impositio depēdens. Quartū an per solam depositionē desi‑nāt termini significare. ¶ Ad primū. Cū adā ꝑmo imposuit

Ad ꝑmū. noīa rebus, id fecit visis rebus proferēdo noīa, iuxta illud. Adduxit de⁹ vniuersa animātia ad adā, vt videret quid vo‑caret ea. Postea vero filijs suis manifestauit dictas imposi‑tiones ostēdens eis res ipsas digito aut quibusuis alijs vo‑cibus, ꝛ ꝓferēdo noīa. At ꝓo crescēte nominū copia, potue‑rūt ꝑ alia noīa, alioꝝ nominū impositiōes circūscribi, ꝛ hoc modo postea fuerūt noua nomina imposita. vt si ostensa re, diceret aliqs hec res vocēꝛ .a. Aut sic hec litera .a. significet sicut ly hō. Nec inde sequiꝛ, ꝙ voces cū proferunꝛ aut lite‑re cū scribuꝛ imponātur de nouo ad significandū, sed fiunt tūc capaces prime eue impōnis. Itaqꝫ ꝙ̄ imposuit hoc nomē homo ad significādū imposuit simul oēs similes scripturas ꝛ voces que possent esse. Itē etiā cū quis interpretaꝛ noīa. vtputa cū quis docet linguā latinā, nō dꝛ ipsa imponere, sed diciꝛ manifestare impositiōes iā factas. ¶ Ad scḋm, solet fe‑

Ad scḋm. re vir cōcedi, quālibet rē posse imponi ad significandū, ꝛ se et quodcūqꝫ aliud. Et sic dicūt āgelos quinetiā deū ipm̄, posse apud nos ad significandū imponi. Attamē cū res indiuisibi‑les non possint sese nr̄is sensibus obijci, certe non video quō possint nobis esse alioꝝ signa. Quare supflua esset talis im‑positio. Forte tñ apud ipsos angelos possunt eius modi im‑positiones fieri. Que quidē consideratio logice a dialectico distat. Sed ꝙ res aliqua significet se adequate ad placitum vꝛ intellectu difficilius. Nā significare ad placitum, est ꝙ si‑gnificatio dependeat ex placito ꝛ volūtate alicuius, sed non est i cuiuspiā volūtate aut potestate quin res quecūqꝫ sese na‑turalr representet. ergo nulla res pōt se ad placitū represen‑tare. Et ideo superflua esset talis impositio qua res impone‑retur ad significandū se, aut sua similia, que .s. obiectiue na‑turaliter representat, qḋ eo dixerim, qꝛ pōt terminus imponi ad significandū, ratione cui⁹ impositionis significet se inade‑quate. vt ly ens, aut ly terminus. Itē etiā equa rōne supua‑cue imponereꝛ. Vocce ad significādū suū prolatorē adequa‑te .i. sub hac forma voces petri significent petrū. Nā cū ipm̄ naturalr significēt, nō pōt coꝝ significatio ex placito depēde‑re ac ꝑinde neqꝫ ad placitum id significare, sed pōt termin⁹ quispiā imponi ad significandū rōne cuius impositiōis signi‑ficet suū prolatorē inadequate. vt ly plator, pariter ꝛ ly ego, qui terminus significat cōiter hoīem a quo proferaꝛ. ¶ Ad

Ad tertiū tertiū. solent fieri inter sophistas depēdentes impositiones, vtputa, qñ terminus imponiꝛ sub aliqua condicione, aut de terminatione. vt si ly .a. imponaꝛ ad significandū hoc vel illo modo, si ponaꝛ in tali ꝓpōne, aut si imponaꝛ ad significādū hoīes cras ꝛ nō hodie, tūc ly .a. nō significabit nisi cū in tali propōne ponitur, aut etiā tali die. ¶ Sed ꝯtra facta tali im‑positione nō est in mea potestate videre illā literā hodie, aut etiā extra ꝓpōnē quin ego recorder sui significati ꝑinde ac si esset in ꝓpōne, aut cras, ꝙ significatio talis tñ nō pōt esse illo modo depēdēs. ¶ Ad hoc ꝯcesso añte negaꝛ ꝯña. Nā si‑gnificatio vocis nō ꝯsistit in hoc solū qḋ est facere cognosce‑re res, sꝫ (vt supra dictū est) in hoc ꝙ possumus vti tali voce tāqꝫ signo ad exprimēdū conceptū ipsius rei, modo clarū est ꝙ hodie nō possum ego vti ly .a. tāqꝫ signo ad exprimēdū con‑

ad quartū cōceptū hoīs, si etiā dixero hodie .a. currit, nō ꝑcipiēt audien‑tes me velle dicere ꝙ hō currit. ¶ Et ꝑ hoc demū ad vltimū dubiū ptꝫ, tñ, ꝙ primū deponiꝛ ꝑ authēticā depositionem desinere significare ad placitū. Et si ꝯtra ꝗs arguat, hoc tm̄ (v.g.) homo deposito a sua significatiōe, non stat ꝑ aliquot dies quēqꝫ latinū, ipm̄ videre, qn eius significatiōis recorde‑tur, ꝙ non desinit significare imediate post depositionē. Ne‑gaꝛ pariter ꝯña, nā imediate post depositionē, nō est ampli⁹ ly hō certū signū, quo possimus vti, ad exprimēdū cōceptum hoīs, sꝫ ex cōsuetudine forte ꝑ aliquot dies sit signū recorda‑tionis. Dicūt preterea nōnulli relatiua depēdēter significa‑re illud qḋ per antecedētia significatur, ꝛ nō aliud. Quod .2. p.c. de relatiuis examinabiꝛ. Item an ly ego/tu/vltra/citra ꝛ silia, solū dependēter significarēt, videbiꝛ sup primū trac. P. h. Hic verūtñ notato vnū pro modo loquēdi in hac ma‑teria. q. 2. p. exactius declarabitur. vꝫ ly significat appel‑lare propriū cōceptū quē determinat nisi aliūde talis appel‑latio impediaꝛ. V.g. cū diciꝛ hō significat hominē denotaꝛ ly hō significare hoīes mediāte illo ꝯceptu hō. Dixerim, nisi aliūde impediaꝛ/qꝛ cū dꝛ homo significat petrū inadequate nō denotaꝛ ꝙ mediāte cōceptu proprio petri. Igiꝛ nō cōce‑das. petrus significat materiā petri, sed petr⁹ significat ma‑teriā petri de per acēns ꝛc. nec ꝯcedas. albū significat corp⁹ aut, significat albedinē, sꝫ significat corp⁹ de materiali, ꝛ al‑bedinē de formali. Et proportionabilr in alijs. Multa alia missa fecimus ꝙ̄ a neotericis in hac parte dispiutari solent, partim que cōmodius alibi tradenꝛ, partim que nō tam rei dialectice cōducant ꝙ̄ ipsam obnubilant.

Capitis quinti. Lectio vnica.

His deniqꝫ tenui calamo prelibatis 1. No.
primus ac vniuersalissimus terminus exponēdus est ipsa eadē dictio/terminus. De quo Arist. 1. prioꝝ. Terminū (inquit) voco in quē resoluiꝛ propō, vt in subiectū ꝛ predica‑tū. Vbi volūt nōnulli Ari. sola extrema propōis appellasse terminos, instar termini phisici qui est cuiuscūqꝫ rei extremi‑tas. At nō vꝛ verbū a rōne termini seclusisse, cū in ipm̄ etiaꝫ propō resoluaꝛ, sed posuit exēpla de solis extremis propōis, qꝛ illa sola (vt ibi annotabimus) sillogistico negocio seruie‑bāt. Aut forte qꝛ etiā verbū (vt .c. de ꝟbo ꝓbabim⁹) pōt esse ꝓpositiōis extremū. Vnde Boetius. 1. topi. intētionē Arist. exponēs, terminos (inquit) voco, noīa vel verba quib⁹ nectiꝛ propō. Ex quo tandē in cōi vsu, oēs propōnis partes, solent termini appellari, quasi idē sit apud dialecticos: termin⁹, qḋ apud grāmaticos/dictio. Et dꝛ terminus ad similitudinem, nō quidē extremitatꝫ sꝫ ꝑncipioꝝ rei naturalis ꝙ̄ dicūtur ei⁹ tñi vtputa a quib⁹ incipit cōpositio, ꝛ in quos ei⁹ resolutio terminaꝛ. Igiꝛ iuxta doctrinā Arist. ꝛ tñi ethimologiam.

¶ Terminus est signū propōnis cate‑ 2. No.
gorice cōstitutiuū. vt singule quinqꝫ partiū huius ꝓpōnis, nō oīs hō est iustus. ¶ Signū poniꝛ tāqꝫ genus immediatū diffiniti, ꝛ accipiꝛ logice ꝓ signo expressiuo cōcept⁹, aut (qḋ idē est) formalr vel ad placitū significāte. Quare tabella pē‑dēs pre forib⁹ dom⁹, seu⁹ cāpane ꝛ silia, sꝫ sint ꝓprie signa, verūtñ nec sunt signa logicalia, nec sunt aliquo mō dicendi termini. Cōstitutiuū, dicit potentiā propinquā iuxta modūꝫ supra declaratū .c. 1. le. 1. Propōnis categorice, vt secludaꝛ propō ipsa, a rōne termini, que sꝫ possit propōnem hypotheti‑cā cōstituere, nusqꝫ tñ apud antiqs appellaꝛ terminus. vt est videre in supradictis Arist. ꝛ boetij diffinitiōib⁹. Habent se eñ terminus ꝛ propositio, sicut totū ꝛ pars, ꝛ ideo qui propō‑nē appellāt terminū, videnꝛ certe noīa cōfundere. Nec op⁹ fuit addere, ꝓpōnis ꝯficte, quippe cū absolute dꝛ ꝓpositio, intelligiꝛ cōsueta, i, que aliqua sciētia vtiꝛ. Nā ꝓpōo ꝙ̄ ex

lapidibus vel aliis rebus fingi solēt, nullo modo sunt dicēs
de ꝓpositiōes. Nec res ille, dicūtur termin⁹, nisi ab illis qui
disciplinas extra proprios limites pro libito distendūt. Ad=
dunt nōnulli dicte diffinitioni / tanq̄ pars propinqua / vt ses
cludāt sillabas ⁊ literas. Excludūtur tñ sufficienter per hoc
quod non sunt signa.

Primũ. **Sed cōtra dictā diffinitionē arguit.**
Nec diffinit ibi termin⁹ mētalis nec vocalis nec scrip
tus, ḡ nō diffinit ibi termin⁹, ac ꝑinde nō est bona diffinitio
termini. cōsequētia tenet a sufficienti diuisione. Omnis eñ
terminus vel est mētalis vel vocalis vel scriptus (vt tamē
videbit) ⁊ probatur añs quo ad singulas partes. Si ibi dif=
finiretur terminus mentalis, seq̄retur alicui cōuenire diffini
Secundũ tionem cui non cōueniret diffinitū, vtputa termino vocali ⁊
scripto, ⁊ idē sequeret dato quocūq̄ alio mēbro, ergo nullum
eoꝝ diffinitur. ¶ Scdo alicui cōuenit diffinitū cū aliqua de
terminatione cui non conuenit cum eadem, diffinitum, ergo
illa diffinitio nō omnino conuertitur cū diffinito, ac subinde
Tertium non est bona. Probatur añs. ly homo solitarie sumptus est
terminus extra propositionē tñ non est signū constitutiuum
propositiōis extra propositionē. ergo. ¶ Tertio si illa parti
cula / categorice / esset addenda maxime (vt dictum est) ad ex
cludendā propositionē a ratione termini, sed adhuc hec pro
Quartũ. positio / hō est aial / est signū constitutiuū propositionis cate
gorice scz hui⁹ / homo est aial rōnale / ergo illa particula res
dundat in dicta diffinitione. ¶ Quarto ly buf est terminus
⁊ tñ non est signū ergo signū non est genus termini. Minor
ex dictis est nota ⁊ maior ꝓbatur ex cōi fere vsu modernorū
appellātiū ly buf terminū non significatiuum. Scdo hec est
consueta propositio / buf est dictio, ergo subiectū est termin⁹
Tertio q: ibi ly buf supponit materialiter pro se, sed suppo=
5. No. nere est passio termini, ergo ly buf est terminus.
Ad pmũ. **¶ Ad primū: distinguitur antecedēs:**
quia vel ille tres dictiones accipiūtur materialiter, vt sit sen
sus q̄ nec diffinitur ly terminus mētalis ⁊c. tanq̄ diffinitum
remotū ⁊ sic cōceditur q: nō diffinitur nisi hec scriptura / ter
minus / (si diffinitio detur in scripto) aut hec vox / terminus /
(si detur in voce) que quidē dictio est cōis oībus terminis /
mētalibus / vocalib⁹ ⁊ scriptis, sed tunc negat ɔña cū infert
ergo nō diffinit terminus. Neq̄ arguit a sufficienti diuisio
ne, cū termini teneātur materialiter, vt non sequit per hanc
diffinitionē / corpus sensibile / nō diffinit ly hō neq̄ ly equus
⁊c. ergo nō diffinitur ly aial. Uel dicte tres dictiōes accipiū
tur ꝑsonaliter, vt sit sensus q̄ nō diffiniunt res q̄ sunt termi
ni / mētales aut res q̄ sunt termini vocales, singule tanq̄ diffi
nita propinqua inadequata ⁊ sic negat añs. Nā cū ibi ade
quate diffinit res q̄ est terminus, inadequate diffinit res q̄
est terminus mētalis ⁊ res que est terminus vocalis ⁊c. vnde
si dicti termini adhuc accipiant materialiter, diffiniunt tñ
q̄ diffinita propinqua inadequata, sicut per hanc diffinitio
nem (aial rationale) inadequate diffinitur res que est petrus
Est ergo in dicta diffinitione diffinitū remotū ly terminus
Ad scdm. ⁊ diffinitū propinquū res que est terminus. ¶ Ex quo seques
tur idē esse diffinitū propinquū ⁊ remotū dicte diffinitionis
vtputa ly terminus. ¶ Pro scdo argumēto vbi examinatur
regula illa supra posita de quocūq̄ dr diffinitio cum aliqua
determinatione dr cū eadē, diffinitū, aduertito q̄ in hac pro
positione ly homo est terminus extra propositionē pariter ⁊
in hac ly homo est signū constitutiuū propōnis extra propo
sitionē / pōt ly extra propositionē / appellare aut in significa
tū materiale sui determinabilis, aut in significatū formale,
lz in rigore (vt infra examinabit) scdo mō accipiat. Si cadit
supra significatū materiale vtraq̄ est vera in casu argumen
ti, sunt eñ earū sensus q̄ ly homo est terminus ⁊ est nunc ex
tra propositionē, ⁊ q̄ sit signū ꝓpositionis cōstitutiuū ⁊ nūc
sit extra propositionē. Si aūt cadat in significatum formale
vtraq̄ est falsa, cū vtriusq̄ sensus sit q̄ ly homo pōt cōstitue
re propositionē extra ꝓpōnem dato q̄ prima non sit propria
faciat hūc sensum sicut scda. Igit ad formā argumēti distin
guitur vtraq̄ pars añtis, q: si in vtraq̄ ly extra ꝓpositiōem
eodē modo appellet, negat, si autē diuersimode, negat ɔña. Ad tertiũ
¶ Ad tertiū cōcessa vtraq̄ parte añtis, negatur ɔña, subin=
telligim⁹ eñ in diffinitione tanq̄ pars precipua aut precipue
determinatiua, modo nulla propositio significatiue sumpta
potest esse extremū totale aut copula propositionis categori
ce, quas vocamus partes precipuas neq̄ pōt tales partes
determinare seu modificare. Diximus / significatiue sumpta /
q: materialiter bene potest esse extremū vt in hac / homo est
aial, est propositio, qđ nō sufficit vt dicatur terminus. ¶ Ex
quo sequitur q̄ hec orō / vtrum petrus disputat / petre scribe
et similes nō sunt termini, q: nō possunt significatiue sumpte
esse totalia extrema propōnis, licet pma sit pars extremi in
hac / q̄rovtrū petrus disputat. Obliqui aūt nominū, vt petri
petre ⁊c. vtique sunt termini q: scdm suos essentialr sinonimos
vtputa sm rectos, pñt esse propōnis extrema. ¶ Et si dubi=
tes, ergo ly et copulatiue sumptū non est terminus, q: sm ta
lem significationē, nō pōt dicto modo ɔstituere propositionē
categoricā. Negatur ɔña nam sufficit q̄ pōt esse determina=
tiuū, hoc est, vnitiuū ꝓpōnis categorice. ¶ Propt quartū
argumentū dicunt multi q̄ ly signū in diffinitiōe termini ac
cipitur large vt vcz includit res sese significātes. At reuera,
vt ex supradictis cōstat, nullo modo pōt ly buf dici signū sui
ipsius. Nō eñ sm acceptionē dialecticoꝝ, nā hoc modo solū
modo voces expressiue cōceptuū dicūtur signa. Et quomodo
cūq̄ accipiat ad minus debet aliud a se representare: vt ex
Augustino quinetiā, ex ipso noie cōstat. Quis eñ dicat aliq̄
quam rē signū sui? Igit simpliciter ly buf non est termin⁹, sz
dr quodāmodo terminus, nō q: sit quodāmodo signū, sed q:
habet aliquā ꝓprietatē termini, vtputa posse cōstituere pro
positionē supponere ⁊c. qđ infra exactius disputabit. ca. 12.
l. 1. Quare ad argumētum negatur maior, nec rationes ille
probant nisi q̄ ly buf habet aliquas cōuenientias cū termi
no. Et ideo, ne idē sepe repetamus vbicunq̄ loquamur abs
solute de termino intelligemus de termino significatiuo.
¶ Solent hic formari minutiora quedam argumēta vtputa
ly nō terminus est signū propositionis constitutiuū, ⁊ tñ non
est terminus. ergo. ⁊ probatur minor. Nō termin⁹ est nō ter=
minus, ergo nō terminus nō est terminus. Itē etiā. hoc com
plexū signum qđ nō est ꝓpositionis cōstitutiuū / est termin⁹,
⁊ tñ non est signū ꝓpōnis constitutiuū, qđ patet. est signū qđ
non est propositionis cōstitutiuū, ergo nō est signū ꝓpositio
nis ɔstitutiuū. Hec tñ ⁊ similia, ex eis q̄ diximus circa ly nō
significās ⁊ hic ⁊ in aliis quibusuis materiis facile formant
ac dissoluunt, quare nusq̄ amplius repetent. ¶ Fiūt etiam
nescio que impōnes, vtpote si ly. a. imponat ad significandū
hoies qñ ponatur extra propositionē ⁊ q̄ in propōne nihil si
gnificet, tunc ly. a. vr terminus, ⁊ tñ non est signū ⁊c. q: signi
ficatiue sumptū non pōt poni in ꝓpōne. Ad qđ negat minor
q: ly. a. in tali casu, sm suū sinonimū, vcz sm cōceptū cui sub
ordinat, potest propositionē constituere. Nec pōt per aliquā
impositionē fieri q̄ talis cōceptus per hoc qđ constituat pro
positionem desinat significare, cum id habeat a natura. At
de his, quippe que inutilia sunt, satis ⁊c.

Capitis Sexti. Lectio Prima.

Terminus primū a nōnullis diuidi
tur in increatū ⁊ creatū, deū ipsum terminū increatum 1. Nota
appellātes, q̄ sit signū cūcta sibet multa beatis representās
Dicentes subinde q̄ sit quodā modo ponibilis in ꝓpositiōe
q: ipse est propō cum eminēter significet quod quecūq̄ ꝓpō
mundi significare pōt. At re vera. satis improprie dr proposi
tionē constituere q̄uis omnia infallibiliter representet. Igit
nō intēdimus ipsum dialecticis diffinitionib⁹ ambire. Sed
iuxta ordinē doctrine quē Arist. in predicamētis edocuit, di
stinguēdus esset primū terminus in vniuocū ⁊ equiuocū. vt
vcz equiuocus (cuius nō est vnica cōsideratio) ab arte relins
queretur, verūtamen q: termin⁹ ⁊ vniuocus ⁊ equiuocus per

ordinē ad cōceptus est diffiniendus, congruit quidē post tractatū terminoꝝ mentaliū, dictā diuisionē subiungere.

2. N. ¶ Igitur terminorū: alius mentalis/ alius vocalis/ꝛ alius scriptus, aut si mauis, alius mētalis ꝛ alius sensualis. Et rursus. sensualis, ali⁹ vocalis, ali⁹ scriptus. ¶ Terminus mētalis, est terminus potentie cognitiue. vt visio qua videmus colorem ꝛ intellectio qua ipsum intelligimus (cum audis intellectio accipe pro actu intelligendi.) ¶ Terminus/ponit̄ tanq̄ genus ꝛ nō ly qualitas vt genere imediato diffiniti vteremur. Potētia cognitiua extēdit̄ ad sensitiuā etiā brutoꝝ. Nō eñ accipit̄ hic terminus mētalis in rigore pro solo actu intellectus, vt vꝫ dicat̄ a mēte. Sed vt includat oēs noticias cuiuscūq̄ potētie cognitiue. Et notato genitiuū illū/potētie/denotare causaꝫ subiectiuā ꝛ efficientē, itaq̄ terminus potētie dicatur qui inest potētie ꝛ ab ipa effectiue producit̄, vel (qd infra declarabitur) qui est ab ipsa naturalr̄ producibilis. Quare lꝫ nigredo huius termini homo poneret̄ in potentia sensitiua bruti (vt quidā imaginatur) nō tamen esset terminus mētalis, q: eius modi qualitas nō est naturaliter ꝑducibilis a tali potentia, ꝛ ideo brutum nō posset per ipsam formalr̄ cognoscere, que est proprietas termini mētalis. Esset tñ forsan terminus script⁹, quia esset immutatiuus potētie visiue sicut quādo est in papiro.

3. No. ¶ Sed ne terministe omnino per ignota procedāt, cōuenit grosa mineruа declarare que nā res sit et quo modo fiat terminus mentalis. ¶ Cū aliqd cognoscibile obijcit̄ potentie. v. g. cū albedo obijcitur visui, producunt̄ ab ea vsq̄ ad visum entia quedā q̄ dicunt̄ species visibiles, quib⁹ oculus informat⁹ ꝑducit actū visiōis q̄ est imago ipsi⁹ albedinis, qua albedinē formalr̄ videmus. Qd quidē ad sensum quodāmodo apparet cū quispiam obiectus alteri⁹ oculo vr̄ sibi videre in ei⁹ superficie suā ipsius imaginē. Qd cōtingit propter species proprie faciei in speculum productas ab eoq̄ vsq̄ ad oculū reflexas repn̄tantesq̄ subinde faciē in pūcto reflexionis. Et idē dicatur de interiorib⁹ potētiis, sicut est intellectus, qui informatus specieb⁹ intelligibilib⁹ producit act⁹ intelligendi. Igitur species ille sensibiles aut intelligibiles dicūtur significare obiectum ipsum obiectiue (vt quibusdam placet) vel (quod verius existimo) effectiue cōcurrunt ad eius noticiam producendam quia simul cum potentia faciunt vnū principium ad productionē noticie. Sed sensatio ipsa aut intellectio actus formalr̄ ꝛ naturaliter proprie (vt supra declaratū est) significat idē obiectū, qui quidā dicit̄ naturalis similitudo rei obiectiua, estq̄ terminus mentalis.

Primũ. Contra hec tñ arguit̄. Si terminus mentalis significaret naturaliter ꝓprie nō posset ab huiusmodi significatione cadere, sed ly oīs distribuens subiectū huius propōnis vitiate/omnis hō est aīal/pōt a tali significatione cadere, ergo nō oīs termin⁹ mētalis significat naturaliter ꝓprie. Mi nor probat̄, q: adueniente ly nō, desinet distribuere, cū dicta

Secũdũ. syncategoremata mutuo se impediant. ¶ Scdo, si terminus mentalis eo significaret naturaliter proprie, quia est naturalis similitudo obiecti, etiā obiectū significaret naturalr̄ proprie terminū ipm̄, cū eque sit naturalis similitudo illi⁹. Idē etiā species sensibiles aut intelligibiles cū, dicantur naturales similitudines obiecti, essent pari rōne termini mentales.

4. No. Ad primũ. ¶ Ad primū: negatur a multis prima sequella. asserētibus quidē ꝓpter argumētū ly oīs, adueniēte ly non, cadere a significatione que est distribuere ꝛ de nouo significare impediēdo. At re vera nō est facile intellectu, terminū, ipso manēte, perdere id qd naturaliter ei conuenit. Igit̄ ad argumentū. cōcessa prima sequella ꝛ ꝯcessa minori vꝫ q̄ ly oīs ante aduentū negationis distribuit ꝛ post aduentum solūmodo impedit, negat̄ ꝯña, cū implicite infert̄, ergo cadit ab actuali significatiōe. Etenī eadē oīno est actualis tendētia de ly oīs, in terminū categorematicū qñ ipsuꝫ distribuit ꝛ qñ impeditur a negatione, lꝫ qñ categorema ab altero ipsoꝝ determinatur, maneat distributū, ꝛ qñ ab ambobus nō distribuat̄. Sicut apparet de sole qui eadē omnino actione ꝛ exiccat lutū ꝛ liquefacit ceram ob diuersas coꝝ dispositiones. Quinetiā si desineret ꝛ distribuere ꝛ impedire non proinde caderet a sua significatione. Potest enim restare ly omnis in mēte corrupto omni categoremati (vt. c. 8. ad experientiā monstrabit̄) ꝛ tūc lꝫ nō actualr̄ exerceat officiū, nihilominus actualr̄ significat. i. taliter immutat vt si aliquis terminus ei adiungeretur, distribueret eū. ¶ Ad scdm̄, negatur vtraq̄ sequella. Similitudo nāq̄ obiectiua nec ꝯsistit in aliqua essentiali ꝓprietate nec in lineatione aut alio reali accidente nec in hoc solū qd ab obiecto fuerit producta, sed certe ꝯceptus ex eo solet vocari naturalis similitudo obiectiua q: est naturalis forma per se repn̄tatiua obiecti: qd habet ex natura rei, q: vꝫ ab intellectu specieb⁹ ei⁹ informato producit̄. Quare nec sequit̄ obiectū esse naturalē similitudinē obiectiuā ꝯceptus, nec species naturales similitudines obiectiuas eiusdē obiecti. Sed obiectū dicit̄ quodāmodo simile cōceptui q: est causa illius, ꝛ propterea significat fortasse cōceptum tanq̄ instrumentū naturale. Species vero appellātur naturales similitudines obiecti, nō q̄dē formalr̄ ꝛ actualiter sicut noticie, sed virtualr̄ ꝛ quodam modo habitualr̄, q: habēt vim producendi similitudinē obiecti vtputa noticiā, et sunt diuturniores ipsa, cū maneant in potentia quādo eā non actualr̄ immutant. ¶ Notato preterea q̄ sicut in voce ꝛ in scripto sunt termini significātes aliquid vel aliqua et alij significātes aliqualr̄, ita in mente. Et mētales illi qui significant aliquid, dicūtur naturales similitudines obiecti/cognitiones. i. act⁹ cognoscēdi/cōcept⁹/ꝛ noticie. Illi vo q̄ significant aliqualr̄, dicūtur actus syncategorematici. Licet quandoq̄ breuitatis causa, nomine cognitionis aut noticie, etiā intelligatur actus. Et sub his diuersis nominibus termin⁹ mentalis, multifriam diuiditur. Ad scdm.

¶ Lectio secunda.

Noticiarū alia intuitiua ꝛ alia abstractiua. ¶ Noticia intuitiua est noticia rei p̄sentis. 1. No.
vt visio aut intellectio coloris existentis in presentia nostra. ¶ Noticia abstractiua est noticia rei absētis. vt noticia quā habeo patris mei mortui. Pro quoꝝ expositione notato rē aliquā dupliciter dici presentem potētie. Vno modo in se ꝛ realiter, quādo vꝫ actualr̄ mouet obiectiue potentiā. vt color qui obiectus visui mediātibus specieb⁹ eū immutat. Nō eñ solū species, sed etiā color eis mediātibus producit ꝛ conseruat visionē. Alio modo res aliqua dicitur esse presens solum intētionaliter ꝛ in alio, vꝫ quando ipsa nō mouet actualiter potentiā, sed aliquid aliud ab ea in potentia derelictū. vt pater meus defunctus est intellectui meo nūc presens, nō qd ipsum moueat, sed q̄ noticia producta ab speciebus derelictis ab ipso patre eū representet, ac subinde intētionaliter presentem faciat. Accipimus ergo in dictis diffinitionibus rem presentē primo modo, vnde que solum intētionaliter est presens vocat̄ in proposito absens. Igit̄ genitiuus/presentis/dicit causam obiectiuā. Itaq̄ sensus prime diffinitiōis est. Noticia intuitiua est noticia rei, dependēs obiectiue ab ea vel ab aliquo viceꝫ eius ꝓportionabiliter supplēte. Qd eo addiderim q: pōt deus se solo noticiā intuitiuā rei producere. Et propter noticias intuitiuas quas habēt de corporibus, angeli, que fortasse nō producūtur ab eis corporib⁹ sed ab specieb⁹ inditis supplētibus vicē obiectoꝝ ac si ab ipsis presentibus producerētur, qd alterius est disputare negocij. Et sensus secūde per oppositū. i. est noticia rei nō depēdens ab ea obiectiue. ¶ Et notato/obiectiue/qd maxime naturā noticie intuitiue elucidat. Nam si deus, in genere cause efficientis infunderet mihi noticiam sui eo modo quo producit alias creaturas. ꝛ nō obiectiue. i. non eo modo quo producit noticiā sui in beatis, re vera nō esset talis noticia, intuitiua. Et si dicas est noticia rei p̄sentis, (nā de⁹ vbiq̄ est presens) estq̄ dependēs a re ipsa, ergo noticia intuitiua. Negat dēs

dici tunc presentē potētie. Etenim, nihil aliud est rē esse presentē potentie (ad minus vt hic accipit̄) q̄ ipsam obiectiue immutare. Et clarū est modū agendi obiectiuū, alium esse a causalitate efficiente, sicut modus agendi materie est etiam alius, et sic de alijs causarū generib⁹. ¶ Adhuc verūtamē arguitur. Si noticia abstractiua quam habeo patris mei, conseruaret̄ in presentia ipsius simul cū intuitiua, tūc talis noticia esset rei presentis, q: obiectiue immutātis potentiā, et tn̄ non est intuitiua, ergo diffinitio nō est bona. Propter hoc argumentū addūt quidā dicte diffinitioni / presentis vt presens est. Sed certe id nō est necessariū, q: secūdum expositionē datā, noticia rei presentis, nō d̄r q: sit rei obiectiue immutantis potentiā ad productionē alterius noticie sed quiā ipsa obiectiue depēdet a tali re. Quare negatur maior.

2. No. ¶ Ex his habetur: inter noticiā intuitiuā & abstractiuā multifariā differre.
Primū. Primū ex parte cause. Nā noticia intuitiua, producit̄ ab obiecto & potētia, abstractiua vero a potētia & speciebus que in absentia obiecti
Secundū in memoria reseruant̄. Scd̄o ex parte subiecti. Nā noticia intuitiua, p̄t esse in intellectu & sensu tam interiori q̄ exteriori, abstractiua vero nō potest esse in sensibus exterioribus
Tertium Tertio, ex parte significationis. Noticia eñ intuitiua clare et distincte representat, abstractiua vero nō, ad minus nf a q̄ addiderim propter noticiā diuinā simplicis intelligētie. Ex qua sequit̄ quarta differētia, ꝙ vz p̄ virtute noticie intuitiue possumus certificari de existētia ceterisq̄ exteriorib⁹ rei accidētibus de presenti, de quibus nō possumus per noticiā abstractiuā, lz possimus per eā scire existentiā necessariorū & cōtingentiū de preterito. Quod si arguas. Contra, astrologus tempore eclipsis lune, lz ipsam nō videat, est cert⁹ ipsam esse & in tanta quantitate lunā occultari &c̄. ergo noticia abstractiua est sufficiens p̄ducere scientiā eius modi accidentiū de presenti. Ad hoc negatur ꝯn̄a. Noticia nāq̄ abstractiua, nō producit eiusmodi certitudinē, sed certe sciētia principi[illegible] astrologie. Satis sit terministis, naturā intuitiue & abstr[illegible]tiue noticie callere. Nā illud / an vz noticia intuitiua pos[illegible] manere in absentia obiecti, ceteraq̄ id genus / aliorū est d[illegible]utare. Notato tn̄ apud .s. Tho. ceterosq̄ graues doctores [illegible] nominari noticiā intuitiuā & abstractiuā sub dictis nominibus, sed vocant̄ (& quidē cōgruentius) noticia visionis & noticia simplicis intelligentie. Et d̄r noticia abstractiua dupl̄r. Vel singularis, que vz abstrahit ab existentia rei, sicut est noticia patris mei defuncti. Vel cōis & vniuersalis, que vz abstrahit a condicionibus indiuiduātibus vt noticia hominū in cōmuni. De quibus satis.

3. No. ¶ Conceptuū: alius vltimatus alius non vltimatus. ¶ Conceptus nō vltimatus est cōceptus distinctus termini vt conceptus huius nois / homo. ¶ Conceptus vltimatus est conceptus qui non est distinctus termini vt cōceptus hominū. Que quidē diffinitiones ex nominum ethimologijs habētur. Tunc eñ dicimur nō vltimate cognoscere, cū cognoscimus tāq̄ in via ad aliud cognoscendum. & tūc vltimate cū cognoscimus tanq̄ in termino. v.g. Audita hac voce / homo / intelligimus & vocē ipsam & tādē homines qui per ipsam significant̄. Cōceptus primus est via ad secūdum & ideo primus d̄r nō vltimatus & scd̄s vltimat⁹. Distinctus / ponitur in dicta diffinitione q: cōceptus entiū, est quidem conceptus termini nō tn̄ nō vltimatus, q: non est distinctus termini. Nec sufficeret ꝙ esset adequatus. Nā cōcept⁹ cui subordinat̄ ly terminus, est quidē adequatus cōceptus termini, nō tn̄ est conceptus nō vltimatus. Et intelligimus per conceptū distinctū conceptū quo terminus significat obiectiue aut se singul'r aut se & sibi similes. Vterq̄ eñ est conceptus nō vltimatus. Ex quo sequit̄ conceptū hui⁹ scripture / blitiri / nō esse ꝯceptū non vltimatū sed potius vltimatū.

4. No. ¶ Unde conceptus non vltimatus preter hoc q̄ significat terminū ipsum cuius est naturalis similitudo naturaliter proprie, significat etiā ad placitum illud q̄ dictus terminus significat. vt cōceptus huius scripture / homo / significat natural'r proprie ipsam scripturā & ad placitum hoies. Etenī (vt sepe dictū est) cū terminus quispiā imponit̄ ad significandū, simul imponunt̄ oēs similes illi, cum igitur ꝯceptus nō vltimatus. v.g. huius scripture / homo / sit ei similis, ne vt significēt idem. Adhec, cum in absentia talis scripture habemus noticiā abstractiuā illius, talis noticia ducit etiā nos in cognitionē hominū, igitur non solū scriptura aut vox sed etiā ꝯceptus vocis significat ad placitū illud q̄ vox ipsa. ¶ Sed est querere que nā dictarum significationum dicat̄ vltimata que ve non vltimata. Ad q̄ partim dicunt illā significationē qua ad placitū significat hoies esse nō vltimatā, quia non mediante se sed mediāte naturali similitudine hominū significat ipsos, sz illā qua significat terminū, esse vltimatā, q: mediāte se significat ipsum. Partim vero dicūt cōtra, illā vz qua significat terminū esse non vltimatā, q̄ in illa nō vltimate sistat intellectus, sed aliā qua significat hoies, esse vltimatā. Unde iserūt vtriq̄, quēcūq̄ cōceptū nō vltimatū esse vltimatum. At vero, licet significatio qua ꝯcept⁹ significat terminū sit nō vltimata p̄pter dictā rationē, no tn̄ d̄r nō vltimata respectu significatiōis, qua idē cōceptus ad placitū significat hoies, sz certe respectu concept⁹ vltimati q̄ est naturalis similitudo hominū. Et si arguas, dictus cōceptus significat hoies ad placitū, ergo vltimate vel nō vltimate, negat̄ ꝯn̄a. Nā significare, general'r dictum, nō diuidit̄ in significare vltimate vel nō vltimate, sed significare natural'r proprie. Est eñ diuisio cōceptuū tantūmodo et nō aut vocū eut scripturarum. ¶ Quare significare nō vltimate nō est significare mediāte alio, sed terminū formaliter significare. ¶ Et significare vltimate est rē que nō est terminus formaliter significare. ¶ Ex quo sequit̄, nullū eundē cōceptū esse simul vltimatū & non vltimatū. Ad q̄ innuendum dicta nola per opposita diffinimus, vt vz cōceptus vltimatus dicat̄ per negationē nō vltimati. ¶ Sequit̄ scd̄o, conceptum nō vltimatū huius propositionis / homo est aial / neq̄ esse propositionē vltimatā neq̄ nō vltimatā. Ubi notato dictam propositionē duplici cōceptui nō vltimato subordinari posse. Cōceptui vz simplici, collectiue significāti illos tres terminos, sicut ly populus significat hominū collectionem, itē tribus conceptibus incōiunctim sumptis, qui singuli singulos triū terminorū significant. Et primus s̄m significationem qua significat dictā propositionē cōceptus quidē est nō vltimatus, sed s̄m illā non est propō. s̄m vero significationē qua significat ad placitū hominē esse aial, propō quidē est, sed neq̄ vltimata neq̄ nō vltimata (vt ex dictis claret.) Sed illi tres cōceptus, quibus diximus itidē dictā p̄positionem subordinari, inquantū eā obiectiue representāt nō sunt vnus terminus, sed plures. Quare neq̄ sunt propositio vltimata neq̄ nō vltimata. ¶ Sequit̄ tertio, naturalē similitudinē huius scripture / ois / esse cōceptū nō vltimatū, que quidē naturaliter p̄prie significat dictā scripturā & ad placitū significat distributiue. ¶ Sequit̄ vltimo, terminum mentalē s̄m ꝙ representat obiectiue aut se adequate aut se & sibi similia neq̄ esse cōceptū vltimatū neq̄ nō vltimatū. Alioquin, cū s̄m dictam significationē nō dicat̄ absolute terminus, nullā in sequētibus faciemus mentionē huiusmodi cōsiderationis.

¶ Itē conceptuū alius directus: alius reflexus. Conceptus reflexus est conceptus distinctus alterius cōceptus eiusdē potentie. Conceptus directus est cōceptus qui nō est distinctus alterius cōceptus eiusdē potentie vt cōceptus quo hoies extra cognoscimus, d̄r directus, sz cōcept⁹ quo cognoscim⁹ nos cognoscere, dicit̄ reflexus. instar reflexionis realis. Nā sicut res aliqua d̄r reflecti quādo ab aliquo loco egredit̄ in quē tandē regreditur, ita intellectus dicit̄ reflecti per cōceptum, qui cū ab eo eliciat̄, in eū etiam terminat̄, alterū eius cōceptum representādo. ¶ Distinctus ponit̄ in diffinitiōe sicut in diffinitiōe cōceptus nō vltimati. 5. No.

Nam cõceptus vniuersalis entis & cõceptus cui subordinat hic terminus conceptus/non sunt conceptus reflexi, sed directi potius. Alterius conceptus eiusdẽ potentie, nam cũ angelus conceptũ alterius intuetur, cõceptus ille primi angeli conceptus quidẽ est distinctus alterius conceptus, nõ tamẽ per ipsum talis angelus dicitur reflecti (qr non in se flectit sed in aliud tendit.) Igitur ad cõceptum reflexum opus est conceptum alterum qui per ipsum cognoscitur esse, vel adminus fortasse sufficit q̃ fuisset in eadem potencia, vt cũ cognosco me cognoscere, aut cum recordor me olim cognouisse. Cõceptus directus per oppositum diffinitur, qr nõ stat eundem esse cõceptum reflexum & directum.

6. No. ¶ **Duo possunt hic dubium facere circa** conceptũ reflexum. Primũ, an significet illud quod significat directus. Scd̃m, an sit cõceptus non vltimatus. ¶ Ad primũ, duplex cõceptus potest reflexus formari, primus qui significet conceptũ directũ absolute: vtputa sub ratione qualitatis. Secũdus qui significet ipsum sub ratione conceptus et similitudinis ad extra. Primus nõ videtur significare rẽ ipsam quam significat directus, qr cum nõ sit imago directi sub ratione qua directus ipse est imago rei ad extra, nõ videtur reflexus quoquo modo esse imago eiusdem rei, scd̃s vero reflexus cũ sit imago directi sub ratiõe qua directus est imago rei, est quidem proinde imago eiusdem rei, per illã maximã, quecũq̃ sunt similia vni tertio sunt inter se similia. Et ideo talis reflexus significat rem quã significat direct⁹ & forsan significat ipsã de formali, sicut diceres q̃ ly pater significat filium, qr supponit pro aliquo sub respectu quẽ habet ad filiũ, vel forsan significat ipsam rẽ tanq̃ instrumẽtum naturale, vtputa tanq̃ simile suũ simile. ¶ Et per idẽ soluit secũdum dubiũ, nam primus conceptus reflexus, licet sit conceptus distinctus termini, non tamen est cõceptus non vltimatus, sed potius vltimatus, qr cum non sit conceptus termini sub ratione qua est terminus, nõ est via ad cognoscendũ tandem rem ipsam significatã per terminũ cuius est conceptus. Secũdus vero (per oppositã rationẽ) potest quidem dici conceptus non vltimatus. ¶ Dubitat tandẽ an noticia sit essentialiter noticia. i. an possit manere quãdo nõ actualiter significet, et videt q̃ sic, tum qr potest deus suspẽdere actiuitatem qua concurrit cũ noticia ad immutandũ intellectum et tunc ipsa manente in intellectu non significabit, tũ etiã, qr potest ipsam ponere in lapide, vbi non significat. Sed in contrariũ videtur q̃ tota essentia noticie actualis est significare, & ideo dicitur significare formaliter & naturaliter proprie, & cũ repugnet cuicũq̃ manere sine eo quod sibi essentialiter conuenit, videt q̃ non possit manere qualitas illa quin sit noticia. Et ad argumenta in oppositum posset dici q̃ si deus suspẽderet dictam actiuitatẽ, talis qualitas corrũperetur qr non habet aliud esse q̃ significare, & q̃ deus non posset ipsam ponere in lapide qr repugnat nature talis qualitatis. Sed qr hoc nõ videtur omnino satisfacere, cui primã partem tutari libuerit dicat q̃ significare actualr̃ est naturale noticie, sicut actu ridere, homini, quod põt nunc adesse & nunc abesse, sed ipsa nõ potest manere in intellectu deo concurrente quin significet. Diuidunt etiã hic multi noticiam in actualem & habitualẽ. Verũtamen cõsideratio habituũ, qui ex propositionibus indicatiuis relinquũtur in potẽtia, altioris est disputatiõis.

7. No. ¶ **Terminus vocalis: est terminus** auditu corporeo perceptibilis, vt vox homo. ¶ Terminus scriptus, est termin⁹ visu corporeo perceptibilis, vt hec scriptura homo. Corporeo, ponitur ad excludendũ terminos mentales, qui visu & auditu spiritualibus percipiũtur. Cum enim angelus quispiam, intelligit cogitationẽ quam sibi alter representat, dicitur audire, & videre mẽtaliter. Nec propterea cogitationes, aut conceptus sic visi & auditi dicuntur termini, aut vocales, aut scripti, de quibus nunc loquimur. Et differunt he terminorũ species ex parte cause efficiẽtis, qr mentales a potentia cognitiua/vocales ab ore alalis certis mediãtibus instrumentis, scripti denique, a virtute motiua stilo mediãte efficiuntur. Ex parte subiecti, q̃ terminus mentalis in potentia cognitiua/vocalis, in aere, scriptus demum incorpore denso, nisi sit corpus ipsum, subiectat. Ex parte forme, nam terminus mentalis naturaliter proprie, ceteri vero ad placitum significãt. Ac denique ex parte finis, nam terminus mẽtalis ordinatur immediate ad cognoscẽdũ, sed vocalis vt conceptus presentibus hominibus exprimatur, scriptus vero, vt exprimatur absentibus. ¶ Quod nam ens sit termin⁹ vocalis / quomodo fiat / quomodo sit & quomodo significet, explanabitur quodãmodo super primũ tractatum. P. h. vbi horũ omniũ expresse meminit. ¶ Addunt iuniores dicte diuisioni nescio que alia mẽbra, vtputa q̃ ali⁹ sit terminus spiritualis & alius corporalis & alius mixtus ex his, vtputa si vna pars sit in mente & alia in voce. At cũ nullus similiũ propositionem cõsuetã construere possit, neq̃ sunt termini, neq̃ de illis aliqua est habenda consideratio. ¶ Diuidunt deinde terminum in significatiuũ & nõ significatiuũ. Cum tamen non significatiuus non dicatur absolute terminus, hanc diuisionem sub silentio preterimus, eo vel maxime, q̃ dicta membra ex supradictis sufficiẽter elucescant. ¶ Cõgruit hic adnotare quid sit terminũ vocalem aut scriptum, mentali in significãdo subordinari. Igitur terminum subordinari conceptui in significãdo, est non posse sic significare nisi in mutãdo intellectum ad formandũ talem conceptum, nec posse immutare ad formandum talem conceptum quin sic significet, Quare ly homo lz non possit significare homines nisi in mutando intellectum ad formandũ conceptum non vltimatum sui, qr tamen potest immutare ad formandũ talem conceptũ quando non significaret homines (vtputa si non esset impositus) non dicitur subordinari dicto conceptui in significando homines, sed soli cõceptui eorum vltimato.

¶ Capitis septimi. Lectio decima.

TErminorũ: alius vniuocus alius equiuocus. ¶ Terminus vniuocus est terminus sua omnia significata eadẽ ratione significãs, vt ly homo, secundum significationem qua veros homines significat. ¶ Terminus equiuoc⁹, est terminus sua significata diuersis rationib⁹ significans. vt ly homo scd̃m q̃ veros homines & pictos significat. Vbi notato nomina/vniuocum / equiuocum bifariam accipi. Aut vero pro terminis qui dicuntur vniuoca vniuocantia, aut pro rebus per terminos ipsos significatis que dicuntur vniuoca vniuocata, aut equiuoca equiuocata. Unde vniuoca vniuocata sunt res sm̃ q̃ per vnũ nomẽ eadẽ rõne significant, vt terrestris canis & marin⁹ inquantũ per ly animal significantur, & equiuoca equiuocata dicuntur res, sm̃ q̃ per vnum nomen diuersis conceptibus significantur, vt dicta animalia secũdũ q̃ significantur per ly canis. ¶ Ex quo sequitur abusiue dici in singulari/vniuocũ vniuocatum aut equiuocum equiuocatum. Sequitur secundo res nõ esse vniuocatas aut equiuocatas ex natura, sed per comparationem ad rationes, quibus per nomina significantur. Est enĩ vniuocari, quasi plures res vno nomine eademq̃ ratione vocari. Et equiuocari, vno nomine diuersis rationibus vocari. Que quidem duo innuit in predicamentis Arist. dicens Vniuoca dicũtur &c. Vniuoca pluraliter, quasi vna res nõ dicatur vniuoca. Dicuntur/quasi non sint ex natura, sed per respectum ad nomina, quibus dicuntur seu significãtur. At de huiusmodi vniuocis ibidem, nam hic de vniuocantibus et equiuocantibus terminis est sermo. Sed quia dicte diffinitiones per rationes analogorũ clarius elucescent, cõgruit ante earum expositionem, analoga describamus. 1. No.

¶ **Equiuocorum: aliud a casu & aliud** a consilio. ¶ Terminus equiuocus a casu est equiuocus sua significata eque significans, vt ly dominicus. ¶ Terminus 2. No.

equiuocus a consilio, licet iuxta propriam nominum ethimologiam fortasse non sit omnino idem qui analogus, verum quia ad placitum significant nomina, pro eodem iuxta cōmunem vsum accipiatur. ¶ Igitur terminus analogus est terminus sua significata attributione quadam vel proportione significans, vt ridens, secūdum q̄ homines significat atq̧ pratū, et dicitur ille equiuocus a casu, quia accidit imponi ad significandum hunc aut illum hominē, sed hic equiuocus a consilio, quia ex consulto propter proportionalitatem, nam sicut risus ad hominem, sic floriditas ad pratum, ob idq̧ dicitur analogus, etenim analogia idē est quod latine ꝓportio. Ubi notato q̄ cum omnimoda vniuocatio consistat in hoc q̄ vnū nomē eadem rone vnam formā significet, ꝛ pura equiuocatio in hoc q̄ vnū nomē diuersis rationibus diuersas formas significet, analogia, medians quodam modo inter vtrūq̧, in hoc consistit q̄ vnum nomen simili ac proportionali ratione similia seu proportionabilia significet. Est nāq̧ similitudo inter vnitatem ꝛ diuersitatem media. Quare analogie, gradus quidā sunt, partim ad vniuocationē partim ad equiuo-
Primus cationē accedētes. ¶ Primus quādo vnū nomen eadem ratione eandē formā significat, que tamē diuersos gradus specificos cōtinet, vt ly animal ꝛ quodlibet gen⁹ significat suas species iuxta modum loquēdi Arist. 10. metha. In genere latent equiuocationes. Que potest dici analogia inequalitatis. Sed hec abusiue immo secūdū dialecticū nullo modo est analogia, cum sit pura vniuocatio ꝛ conceptus ꝛ diffinitiōis sed quoddam modo secūdū phisicum analogia. ¶ Secūdus
Secūdus Quādo vnum nomē plura de materiali significat sed per diuersas attributiones ad eandem formā / principiū / vel subiectum. Ad eādem formā, vt sanū significat vrinam / medicinā et animal, sed animal quia habet sanitatē, ꝛ vrinā quia eandem significat ꝛ medicinam quia eādem efficit. Ad idem principium, vt militare de / equo / veste / ꝛ ense. Ad idem subiectū, vt ens de substantiis ꝛ accidētibus iuxta doctrinam philosophi. 1. ethi. s. tho. expositore. Ast interest inter ly / sanū / et ly / ens. Nam forma significata per ly. sanum nō est nisi in solo animali, a qua per diuersas attributiones cetera denominātur, quare si teneas conceptum cōnotatiuū de formali solum significare formā cōuenientem materiali, tunc ly sanum mediante eodem conceptu formali significat hec omnia, quia vnica est forma significata, sed si teneas significare ꝛ formam et eius habitudinem ad materiale (quod infra examinabitur. c. 10. le. 2.) tunc diuersis cōceptibus significat, nam diuersas attributiones significat ꝛ varie diffinitiones ei respondent. Et certe hoc scdm apparet verum, nam cū hedus dicitur sanus aut agnus infirmus, videtur dubium an dicatur sanus quia in se habens, an potius quia nobis efficiens sanitatē, qd est signum equiuouocationis de ly sanum. Et idem intelligitur de ly militare. Uerumtamen id quod significat ens scilicet eē vel entitas, formalr est, sicut in substantia, ita in q̄litate ꝛ quantitate ꝛc̄. Sed dicūtur dicta accidentia habere esse per attributionem ad substantiam, quia qualitas nullum habet aliud esse, q̄ esse dispositionem substantie. Non q̄ non possit esse sine substātia, immo est, vt in sacramēto altaris, sed q̄ si abstraheres per intellectum a qualitate, q̄ non esset aptitudine dispositio substātie, totū esse eius auferres, sicut si tolleres ab vrina q̄ nō esset signum sanitatis, tolleres esse sanam. Igitur quia alia predicamenta per hunc modum in suis diffinitionibus participant substantiam, faciunt vnitatem quandam analogie et ideo significantur per conceptum vnum formalem, cui subordinatur ly ens, qui quidem conceptus significat substantiam per prius et accidens per posterius, cui subinde diuerse diffinitiones respondent. Unde. S. tho. in prologo. primi ar. 2. d. q̄ omnia predicamenta participant vnam rationem entis. Et. 1. q. 19. ar. 5. q̄ non participantur in eadem intentione. Hec dixerim, fortasse terminos terminorum egressus, vt tamen scirent terministe, non repugnare et mente. S. tho. nomē analogum, ꝛ quidem vere analogum, mediante eodem conceptu sua analogata significare, Gradus hic anologie propius vniuocationi q̄ equiuocationi appropinquat, ꝛ dicitur analogia attributiōis. An tamē talis conceptus vnum quodpiam, omnibus predicamentis cōmune, an potius alia predicamenta, sic analogice vnū, immediate significet, altioris est disputationis. Et fortasse hoc secundum ꝛ Arist. ꝛ. S. tho. opinati sunt. ¶ Tertius gradus analogie est, quando vnum nomen, plures formas, sed similes, pluribus rationibus, sed similibus, significat, vt / ridere de nobis ꝛ de pratis dictum. Qui quidem gradus ad equiuocationem propius accedit, quia duobus conceptibus dicta analogata significat. Que proprie dicitur analogia proportionalitatis, ꝛ est vera analogia.

¶ Per hec: vniuocorū equiuocorūq̧ 3. No.

diffinitinoes clarescunt. Nam ratio accipitur ꝛ pro essentia ipsa seu forma significata ꝛ pro conceptu formali, ac deniq̧ pro diffinitione rei secūdum eundem conceptum. Et ad omnimodam vniuocationem requiritur omnimoda identitas rationis, quomodocunq̧ accipiatur ratio, sicut ly homo significat veros homines significando vnā essentiam. i. inquantū sunt eiusdem speciei, ꝛ mediante eodem conceptu secundum quem eadem ei respondet diffinitio, ꝛ ly album significat plura. significando vnam formam accidentalem, ꝛ mediante eodem conceptu secundū eandem diffinitionem quid nominis Et ad omnimodam equiuocationem requiritur omnimoda diuersitas rationis, vt ly canis significat terrestrem et marinum. Sed ad analogiam, que est quodāmodo vniuocatio et quodāmodo equiuocatio, requiritur partim identitas ꝛ partim diuersitas vt quomodis exemplis monstratum est. Ob idq̧ non descripsimus vniuocum terminum (vti moderni solent) per hoc quod vno conceptu significet sua significata, cū quia id non sufficit, tum maxime, quia vniuocatio in ipsa ratione, que exprimitur per diffinitionem, precipue consistit. Nec terminum analogum diffinimus, per hoc quod vnum significet per similitudinē ad aliud, nam sufficit (vt visum est) q̄ significet per attributionem aut ꝓportionem, quod sonat nomē / analogia. Proporcionabiliter in terminis syncategorematicis, nomine rationis, intelligātur actus quibus in significando subordinātur. Quare ly omnes, secundum q̄ distributiue ꝛ collectiue sumitur, equiuocum est, sed secundum hanc vel illam significationem est vniuocum. ¶ Ex quo sequitur, omnē terminum equiuocum, s̄m aliquam significationem esse vniuocum. Neq̧ inde sequitur (vt reor) quemcunq̧ terminum significatiuū esse vniuocum et equiuocum, q̄ vel alio conceptu significet se et alio sua significata. Nam licet hoc ad nomen expectet, verūtamen non est in vsu dialecticorum, vocare terminum equiuocum nisi s̄m proprias significationes. Sed peius adhuc conceditur a quibusdam, hanc propositionem / homo est animal / esse propositionem plures, s̄m q̄ sese, ꝛ hominem esse animal significat. Etenim s̄m primā significationem, licet sic eam appellare libeat, nō est propositio, cum illa significatio non sit propositionalis. Scito hic, terminum equiuocum, non terminum, sed terminos, pluraliter appellari, quippe qui pluribus conceptibus incōiunctim sumptis subordinetur, ꝛ propositionē ex huiusmodi terminis constructam, non propositionem, sed propositionem plures vocari. Unum autem non tacitus pretaribo q̄ q̄q̄ omnes moderni summuliste, immo nos quandoq̧, quia iam abiuit in vsum, accipiant hunc terminum canis tanq̄ equiuocum a casu nihilominus existimo esse vniuocum adminus in significādo sidus ꝛ canem domesticum, nam quia fabulatur inter poetas quendam canem fuisse in canem transformatū hoc nomen secūdum q̄ significat illum canem accipitur pro sidere. Si aūt desideras terminos vere equocos a casu, accipe singulares. s. petrus / paulus ꝛc̄.

¶ Notande sunt tandem due regule 4. No.

que de analogis constitui solent. ¶ Prima. Analogum per se sumptum stat pro famosiori significato. i. analogum quod

nec restringitur a membro minus principali, neqꝫ subijcitur
respectu illius, stat pro eo quod per prius significat, vt ly ho
mo in hac ꝑpositione/homo est animal/stat pro homine ve=
ro, pariter ꝛ in hac/hō est viuus vel pictus, quia analogum
non dicitur subijci respectu membri minus principalis, nisi
quādo tale membrum vel est totale predicatum vel principa
lior pars. ¶ Secunda. Talia sunt subiecta qualia permittū
tur ab eorum predicatis. i. analogum quod subijcitur respe=
ctu membri minus principalis, alienatur ab eo ad standum
pro eius significato, vt ly homo in hac/ homo est pictus/sup
ponit solum pro homine picto. Intelligatur hec tamen, quā
do analogū non restringitur a mēbro principaliori, nam hic
homo viuus est pictus pro homine viuo supponit. Sed non
subinde inferas in hac omnis homo est hoc pictum subiectū
pro solo hoc homine supponere, nam cum predicatum nō ra
tione acceptionis, sed ratione sue significationis alienet sub
iectum, quāuis restringatur quo ad acceptionem ꝛ singularize=
tur non restringit subiectum ſm tantam restrictionem. Non
enim predicatum restringit subiectum ad pauciora supposi=
ta sed solum alienat ad impropria (vt. c. 5: secunde partis vi=
debitur,) quare dicta propositio falsa est. He regule non ali
ter quā communi vsu ꝛ hominum sensu firmantur. Etenim ab
solute conceditur quod omnis homo intelligit / ambulat ꝛc̄.
ꝛ negatur ꝙ pictus homo est homo. Quod non contingeret
nisi prima regula veritatem haberet. Nam si subiectum pri=
me aut predicatum secūde distribueretur pro viuis ꝛ pictis,
falsificarentur dicte propositiones pro singularibus in quibus
sub dictis terminis demōstrarentur hoīes picti. Itē demōstra=
ta effigie hoīs ꝯcedimus hic hō est pulchre pictus, qđ non cō
tingeret nisi secunda regula esset vera. Nam si subiectum
supponeret pro homine viuo, extrema non supponerent pro
eodem. ¶ Ex quo sequitur hanc esse veram/omnis homo est
pictus. Quare non sequitur. Omnis homo est viuus, ꝛ om=
nis homo est pictus, ergo homo pictus est homo viuus. Nec
sequitur omnis homo est pictus, ergo homo pictus est homo
Nec sequitur, nullus homo viuus est pictus, omnis homo
est pictus, ergo nullus homo est homo viuus, quia in prima
consequentia arguitur in quatuor terminis, ꝛ in secunda nō
fit de subiecto predicatum, ꝛ in tertia non concluditur maior
extremitas de minori. Quare premisse prime consequentie
sunt inhabiles, et in secunda concludendum est, ergo homo
pict⁹ est hō pict⁹, ꝛ in tertia, ꝙ nullus hō pictus est hō viuus
ꝛc̄. Sed ꝓ hac regula scđa maxime notato ꝙ qñ analogum
subordinatur plurib⁹ ꝯceptibus cū vnū signū nō possit cadere
nisi in vnum illorum fit vt non distribuatur pro omnibus ana
logatis sed pro illo pro quo tenetur sine tali signo. Et ideo
hec conceditur vera/omnis homo est pictus, sed quando di=
cta analogata significantur mediante eodem conceptu, po=
test quidem pro omnibus, talis conceptus distribui. Quare
hec est falsa omne ens est qualitas, vt plane constat. Fortasse
non absone diceretur si restringeretur hec secunda regula sic
ꝙ nunquā analogum supponeret pro significato minus prin=
cipali nisi cum demonstratur, vt in hac propositione, hic ho=
mo est pulchre pictus/demonstrata effigie hominis. Ne con
cedatur hec / omnis homo est pictus / que re vera communi
hominum sensui non consonat. Sed quia regula obsolute so
let constitui, proprias aures vnusquisqꝫ consulat. He autem
regule non extenduntur vsqꝫ ad equiuoca a casu. Nam in
hac propositione/canis est latrabilis / subiectum non solum
accipitur pro cane latrabili, immo dicta propositio subordi=
natur tribus inconiunctim sumptis quarum vna est vera et
due false, si ly canis esset nomen equiuocum ad illa tria.

¶ Lectio secunda.

Primū. At vero contra hec arguitur. Hoc
copulatum/petrus ꝛ paulus/est terminus vniuocus,
et tamen significat sua significata diuersis cōceptibus, quia
mediantibus cōceptu petri ꝛ ꝯceptu pauli, ergo diffinitio nō
Secundū est bona. ¶ Secundo, ly/homo/est terminus vniuocus in si=
gnificando homines veros, ꝛ tamen significat illos median=
tibus diuersis conceptibus, quia mihi significat mediante
vno conceptu, ꝛ tibi significat mediante alio, ergo. ¶ Tertio
ly/homo/significat hos homines eadem ratione (hominibus Tertium
veris demonstratis) ꝛ hos homines eadem ratione (demon=
stratis pictis) ergo omnia sua significata eadem ratione si=
gnificat, ꝛ tamen equiuoce significat illa, ergo diffinitio non
est bona. ¶ Quarto si ly/homo/ significaret analogice ho= Quartū.
minem verum et hominem pictum propter similitudinem in=
ter eos repertam sequeretur ꝙ noticia hominum cui subor=
dinatur in mente etiam significaret veros et pictos propter
eandem rationem. Nec valeret signare pro differentia, ꝙ no
ticia cum naturaliter significet, significat homines propter
essentialem conuenientiam, que quidem non est inter viuos
homines ꝛ pictos sed ly homo cum significet ad placitū, pōt
vnū significare per prius ꝛ aliud per posterius. Non valeret
inquā hec responsio quam quidā dant. Perspicuum enim est
ly / homo / in voce absolute significare homines ac subinde
propter essentialem conuenientiam, quare si hoc nō obstante
potest homines viuos principaliter et homines pictos min⁹
principaliter significare, idem erit de noticia hominū in mē
te. Quare ly homo in significando homines viuos et homi=
nes pictos eidem noticie subordinatur ac proinde ruit to=
tum fundamentum analogorum. ¶ Quinto. Si ly homo
significaret analogice veros homines ꝛ pictos, ꝛ ly angelus
significaret eodem modo, sed nulla videtur esse conuenien=
tia inter veros angelos ꝛ pictos, cum illi spirituales, hi ve=
ro corporales sint. Et sequella patet nam hec etiam conce=
ditur / hic angelus est bene pictus / eius pictura demon=
strata.

¶ Ad primū argumentum concedunt 1. No. Ad primū.
nonnulli totum quod intendit, quare dicunt diffinitioni equi=
uocorū addēdum esse/totalib⁹/ vt secludatur dictum copula
tum quod quāuis significet mediantibus diuersis conceptibus
non tamen non synonimis. Sed re vera id non opus est, nā
cum dicim⁹/diuersis/intelligim⁹ contradictorio modo ad ly
eodem. i. mediantib⁹ rationib⁹ seu conceptibus qui non sunt
idem nec faciunt idem. Quare ad argumētum, concessa ma
iori negatur minor ꝛ negatur illa cōsequentia. scꝫ/ly petrus
et paulus significant mediātibus conceptu petri ꝛ conceptu
pauli, ergo mediantibus diuersis cōceptibus ad sensum dif
finitionis, quia illi faciunt vnum. ¶ Et proportionabiliter sol
uitur secundū. Concedunt nanqꝫ illi pariter totum eius in=
tentum ꝛ dicunt addendum esse/non synonimis. At cum di=
citur/diuersis intelligitur non synonimis, nam synonimi ter
mini pro eodem reputantur a dialectico. Unde ad secundū Ad scđm.
concessa maiori negatur minor nam conceptus, quo ly ho=
mo michi significat, homines non dicitur in presentiarum
diuersus a conceptu quo tibi significat homines. ¶ Ad ter Ad tertiū
tium negatur consequentia. Nam ly eadem licet ponatur
post signum vniuersale, nihilominus constituit suppositio=
nem determinatam, ad minus in modo communi concipien
di, ꝛ ideo prius descendendum est sub ly/ratione/quā sub ly/si
gnificata. Quod patet in hac propositione/omnia anima=
lia sunt eiusdem speciei/que propter dictam rationem est fal
sa. Quāquā potest admisso immediate ascensu sub termino di=
stributo negari adhuc consequentia, nam dantur sub eo alie
singulares false demonstratis vno homine viuo simul cum
vno picto. ¶ Propter quartum ꝛ quintum ꝛ minutiora que Ad quartū
dam argumenta negat quidam aliquem esse terminum ana=
logum. Cum tamen ꝛ apud antiquos ꝛ apud modernos non
sit nomē vsitatius quā analogum. Et fortasse adhuc ille nole
tenus ꝛ nō re negat analogiā vt patere pōt eius dicta inspiciēti
Etenim cum contra seipsum sic arguit. Uisa imagine cesa=
ris, dicimus hic est cesar, ergo ly cesar significat cesarem pi=
ctum, concedit illam esse rectam locutionem, sed eo (inquit)
quod ly cesar subordinatur huic conceptui/effigieo cesaris.
Et reuera non aliud concedit cōmunis opinio. Sed ex hoc

recte infert ly cesar esse terminum analogum, quod videlicet aliquando subordinetur conceptui cesaris, & aliquando conceptui effigiei ipsius. Igitur ad quartū posset forsan rationabiliter negari sequella prima. Nam cum noticia significet tanq̄ forma a re ipsa per modum obiecti producta, forsitan veros homines a quibus obiectiue producitur, & nō pictos a quibus non producitur, significat. Sed vox / homo / cū significet ad placitum, potest vtrosq̄ ineque significare. Sz data adhuc dicta sequella non tamen sequitur (vt argumentum imaginatur) q̄ noticia hominū mediāte se & formaliter significet & veros & pictos, sed veros mediāte se & pictos mediante alia noticia ipsorum, ab ipsis videlicet obiectiue producta. Quibus proinde hec scriptura / homo / subordinatur in significando analogice & non vni tantum. Et dato adhuc (quod non est verū, q̄ ly homo in significando analogice vni noticie subordinetur, non obstat eius analogie, vt patet de conceptu entis. ¶ Ad quintū cōceditur q̄ ly angelus etiam dicitur analogice. Et distinguitur q̄ nulla sit similitudo inter angelum & picturam, vel inter angelum secūdū esse quod habet, conceditur, vel inter angelum secundum quod cū nos cognoscimus, negatur. Non enī habemus pro hoc statu conceptum absolutum angeli sed cōnotatiuū significātē proprietates angeli vtputa subitaneū eius motum. qui alis, & perpetuitē, que iuuenili facie, quodāmodo figuratur

ad quintū

2. No. ¶ Queritur demū an in mente vltimata sit possibilis equiuocatio, & precipua huius questiunculę difficultas est exponere quid sit dictu / equiuocatio in mente vltimata, quandoquidē ex eius explanatione continuo appareret impossibilis. Igitur est dicere an sit possibilis conceptus quispiam vltimatus qui vltimate & formaliter significet plura eque primo per modum plurū, i. non vt cōueniunt in aliqua eadem ratione. v. g. an sicut conceptus entis secundum viam. s. d. significat substantiā & accidens vnum per prius et aliud per posterius, inquantū sunt analogice vnū, ita possit dari vnus cōceptus qui significaret hominē & lapidem, eque principaliter & nō vt sunt substantie, vel vt sunt / alba / &c. sed q̄ significaret homines sicut ille cōceptus / homo / & lapides sicut ille conceptus lapis itaq̄ vterq̄ terminus subordinaretur illi & dictus cōceptus explicaretur per eosdem incōiunctim sumptos & non vt faciunt vnum. ¶ Ad quod respondetur q̄ est impossibilis talis conceptus, quod potissimū probatur. Quecūq̄ sunt silīa vni tertio sunt inter se silīa, sz res significate per vnū ɔceptū, sunt eidē similes. i. eidē cōceptui, ergo & inter se, ob idq̄ vel nō significātur p vnū ɔceptū, vl significātur sub aliq̄ rōne qua ɔueniūt. Itē si idē ɔcept⁹ significaret aliquas duas res sub proprijs rationib⁹, sicut hō significat sub ratione hominis & equus sub ratione equi, quibus videlicet inter se differunt, non posset intellectus per distinctos cōceptus distinctas res sub eisdem rationibus concipere nam vna natura soli vni conceptui conuenit, quare non posset eorum differentiam plene concipere. Quinetiā impossibilius appareret q̄ qd impugnatione indigeat, esse vez vnum conceptū significantē aliqua nisi significādo illa per modū vnius. ¶ Sed contra. Multi opinati sunt & satis probabiliter propositionē mentalem esse simplicem noticiam, tunc. v. g. Noticia simplex cui subordinatur hec propositio / homo nō est lapis / significat hominē & lapidem illo modo, ergo talis conceptus est equiuocus. Ad hoc data dicta opinione negatur dictam noticiam equiuoce significare, nam significat hoīes de significatione partiali & lapides etiam de partiali, itaq̄ est explicabilis per vnā vocem complexam quare nō per modū plurium. ¶ Ex hac expositione, potest precipuū argumētum sumi contra opinantes, verbum in mente vltimata significare vnitiue & tēpus, nam illa non videtur posse significare per modum vnius, ac proinde daretur equiuocatio. Item & fortius contra opinantes hanc propositionē / tantum creatura contingenter est substantia, esse in mente vltimata et veram et falsam s̄m q̄ a ly tantum, vel a ly contingenter, eius incipiat resolutio. Concedunt nāq̄ eam esse equiuocam, duasq̄ significationes naturales & proprias omnino contrarias, et vtramq̄ de significatione totali habere, quod est penitus inintelligibile. Igitur tali propositioni vltimate sic ɔsonat naturaliter primus sensus, vt scd̄s omnino dissonet. At nihil vetat eundem conceptum, siue vltimatum, siue non vltimatū mediante se vnum, & mediante alio conceptu, aliud significare. ¶ Hanc termini sectionē, eo ceteris preposuimus, vt terminū equiuocum inquantū equiuocum (quod Arist. in predicamentis docet) relinqueremus ab arte. Igitur in sequentibus diuisionibus, diuisum erit ly terminus vniuocus lz non sic exprimatur, nam cum absolute dicitur terminus, intelligitur vniuocus, cū equiuocus, termini potius dicatur.

¶ Caput Octauum.

Terminorū: alius categorematicus et alius syncategorematicus. ¶ Terminus categorematicus, est terminus aliquid vel aliqua significās, vt ly homo. ¶ Terminus syncategorematicus, est terminus solū aliqualiter significans, vt ly omnis. Et dicit categorematicus idest predicatiuus, quia significatiue sumptus potest esse extremum totale predicationis, & syncategorematicus. i. cōpredicatiuus, quia cum per se non possit esse extremum predicationis, coadiuuat tamen tanq̄ extremorū, aut verbi ɔnodificatiuus. Et ideo comparatur cifre in algorismo, que cū per se nihil valeat, ceteris tamen characteribus adiūcta. eorum valorem auget. 1. No.

¶ Partiuntur moderni terminum categorematicum, in terminū categorematicū officio tantum / significatiōe tantū / officio & significatione simul. Et pariter syncategorematicū. ¶ Terminus categorematic⁹ officio tm̄, qui est syncategorematicus significatione tantū, est terminus (inquiūt) qui cū nec significet aliquid nec aliqua, pōt tamen in predicatione officium precipuū exercere, vt ly est. Extrema enī & copula dicuntur precipua officia in propositione exercere. ¶ Terminus categorematicus significatiōe tm̄, qui est syncategorematic⁹ officio tm̄, est terminus qui cū significet aliquid vel aliqua, nō tñ potest in predicatiōe officium precipuū exercere, vt sunt (aiūt) obliqui / aduerbia temporalia & localia, relatiuum & adiectiuum adiectiue tentum. ¶ Terminus pure categorematicus est ille qui cū significet aliquid vel aliqua, potest etiā in predicatione officium precipuū exercere, vt ly homo. ¶ Terminus deniq̄ pure syncategorematic⁹ est termin⁹ qui, cū solū aliqualiter significet, nō potest in predicatione precipuū officiū exercere, vt ly omnis. ¶ At nescio an hec distinctio veritati vsquaq̄ cōsonet. Et enim obliqui cū mediantibus eorum essentialiter sinonimis, vt pote mediātibus suis rectis, possint esse totalia extrema propositionis, sunt quidē pure categoremata. Itē aduerbia illa cras / vbi &c. cū talr significent vt ex modo sue significatiōis repugnet eis supponere, certe nō aliqd, sz solū aliqualiter significāt, q̄q̄ eorum significationes per categoremata exponātur (quis enī sane diceret ly cras, quod exponit. i. in die proxime sequenti, significet tm̄ sicut ly dies / ly sequens &c.) quare sunt pure syncategoremata significantia aliqualiter obiectiue. Itē etiam relatiuū, licet alicubi nō sit totale extremū, vt hic homo qui currit mouet, idē tñ pōt esse totale extremū, vt hic, hō currit qui mouet / qd a fortiori ceteris relatiuorū generib⁹ cōtinget. Et ideo sunt mere categoremata. Adiectiuū tādē cū adiectiue tenet inidē est pure categorema, significat enī aliquid & pōt alicubi esse totale extremū, vt hic / petr⁹ est albus (quod infra. c, 10. le. 2. exacti⁹ examinabit) Igitur forte (ni fallor) nullū est categorema significatione quin sit etiā officio. Quinetiā, terminū significare aliquid vel aliqua est vlr causa vt possit esse totale extremū s̄m se vl suū essentialr synonimū. Et hoc qd est esse totale extremū, est certū signū q̄ significet aliquid vel aliqua, sed ly est secūdum adiacens vt hic / homo est / est quidem pure categorema, sicut quodcunq̄ 2. N.

aliud verbum adiectiuum, vtpote quod aliquid significet et sit totale extremum. Cum tamē est tertium adiacens, vt hic/ homo est albus / fortasse est syncategorema significatione et cathegorema officio (vt dictum est) hoc tamen, capite de verbo disputabitur. Unde cum. P.h. dicit nomina ⁊ verba esse categoremata, vel loquitur de ly est secundo adiacente ⁊ de ceteris adiectiuis verbis, vel accipit categorema pro categorematε officio.

AT contra hec arguitur. Si aliquis

Primũ. terminus esset syncategorematicus, potissimum ly omnis, sed ille significat aliquid, ergo nullus est. Probatur minor. Primo ly omnis mentale / est actus intellectus, ergo vitaliter ipsum immutat, vt tendat in aliquod obiectum, ergo est naturalis similitudo illius, ac subinde significat aliqd

Secundũ ¶ Scdo, actus ille nō producitur a solo intellectu, in cuius potestate non est actū quēq̃ producere nisi cū est ab alio motus, ergo vel producit̃ obiectiue a rebus significatis per terminos quos modificat vel a terminis ipsis. Et ab vtrislibet

Tertium producatur apparet ipa tāq̃ obiecta significare. ¶ Tertio, ly omīs significat aliqualiter ergo aliqualiter est significatū per ly omnis, ac subinde significat aliquid.

3. No. Ad pmũ. ¶ Ad primū argumentū negat̃ minor

et ad primā probationē negatur illa cōsequentia. s. ly omnis vitaliter immutat, ergo est naturalis similitudo obiecti. Nō eñ immutat intellectum sicut noticia ad cognoscendū obiectum, sed ad accipiendum vniuersaliter terminos quibus additur, iuxta id Arist. ly omnis nō vniuersale est sed vniuersaliter significat. ¶ Querit̃ tamen exactius quid sit hoc vniuersaliter significare. Et arguit̃ sic. Uel significare de ly omnis. v. g. in hac propositione/omnis homo est animal/ est facere ꝙ intellectus cognoscat homines per illū terminū / hō/ aliter q̃ cognosceret sine ly omnis, vel facere ꝙ accipiat dictum terminum/homo/aliter q̃ acciperet sine ipso. Nō primū (vt quidam imaginantur) quādoquidem perspicuū sit eodem modo nos cognoscere homines per illū terminū/ homo in dicta propositione, sicut in hac/homo est animal, vtputa cōmuniter indistincte ⁊ confuse. Nam si aliter maxime copulatiue (vt dicunt) sed si intelligant per ly copulatiue ꝙ formemus per aduentum de ly omnis distinctum cōceptum huius hominis ⁊ distinctū illius ⁊c̃. illud quidē est contra experientiam, sed si intelligūt ꝙ cognoscamus hunc hominē ⁊ illum per eūdem conceptum cōmunem, re vera eodē modo cognoscimus sine ly omnis. Si detur scdm, ergo facit ꝙ intellect⁹ cognoscat terminos, vnde sequit̃ et ꝙ significet aliquid, ⁊ ꝙ per aduentū eius intellect⁹ se reflectat supra categoremata, ipsa cognoscendo. ¶ Huic questioni datur scdm membrum, propter argumentū, sed negatur illa cōsequētia, ly omnis facit ꝙ intellectus accipiat terminū ⁊c̃. ergo facit ꝙ ipsum cognoscat. Etenim intellectum terminū quēpiā accipere, non est ipsum concipere, siue concipere accipiatur pro hoc quod est cognoscere, vt res ad extra concipiūtur in ratione significati, siue pro hōc quod est formare vt noticie dicuntur concipi in ratione signi, sed est ipsum cum altero per verbum componere. Et ideo intellectus dicitur mediante ly omnis, accipere ly homo pro suis significatis copulatiue, quia per aduētum de ly omnis concipit per totam cōpositionē predicatum cuicūq; supposito subiecti cōuenire. Ob idq; dicitur syncategorema. i. cōpredicatiuū. ¶ Et si dubites. Ergo ly ois extra propositionē non significat. Multi cōcedunt consequentiam, verūtamen cōsequens manifeste experientie repugnare videt̃. Perspicuū eñ est vi sola scriptura/omnis/aut/ minime/aut quouis alio syncategoremate aliquē cōceptum vltimatum formare latinū quē nō format rusticus, nam preter noticiā scripture quā ambo formant, latinus intelligit significationē ac proinde format conceptū vltimatū, ⁊ cū non possit esse actus in intellectu quin actualr̃ significet, certe ly omnis extra ꝓpositionē, significat. Nec valet dicere tunc accipi categorematice, nam qualiscūq; eius significatio potest extra propositionem a latino percipi, esto non possit exponi nisi per officium quod in ipsa exercet. Negatur igitur consequentia. Significare eñ actuale de ly omnis nō est actualr̃ distribuere, sed sic intellectū immutare vt quēcunq; terminū capacē distributionis, modo situaret̃ immediate post illud signū, virtute talis immutatiōis acciperet copulatiue. Itaq; sicut termini categorematici significāt quidē extra ꝓpositionem, nō tamen supponunt nisi in ꝓpositione, ita ly omnis et quodlz syncategorema licet significet extra ꝓpositionem, nō tamen exercet suū officiū nisi cū adiungitur categorematib⁹ Et hoc maxime obseruato pro huius materie intelligentia. Sed ɔtra. Si ly est purū dixeris (inquit Arist.) ipsum quidē nihil est sed significat quandā compositionē quam sine extremis non est intelligere (quod quidem de quolibet syncategoremate pariter intelligitur) ergo syncategorema sine syncategoremate non significat, negatur cōsequentia. Non eñ intelligit per illud Arist. syncategorema nō significare sine extremis, sz lz sine illis significet, ei⁹ tñ significatio terminat̃ quodāmodo ⁊ tendit in categoremata, nec pōt exprimi sine illis.

¶ Ad secundū qui dicunt ly omnis nō

significare nisi cū actualiter distribuit, inferūt exinde, nūq; 4. No. Ad scdm.
ly ois formari ab itellectu, nisi ab aliquo precuto categoremate, vl̃ a re significata, categoremate mediāte. v. g. quātūcūq; (aiunt) successiue, ⁊ quidē valde morose, audiam⁹. ois homo est animal/nunq̃ formamus actum vltimatū/omnis/quoad vsq; formauerimus conceptum homo, immo quoad vsq; formauerimus predicatū (est eñ pariter eius obiectū quod confudit̃ ad eo) Rursus asserūt quodcūq; syncategorema sic terminū a quo producit̃ modificare, vt aliud non sinonimū modificare nō possit, quinimmo sic ab illo dependere, vt categoremate corrupto, syncategorema continuo corrūpatur. Sed hoc etiam videtur cōmuni omnium sensui cōtraire. Etenim cū audio successiue/ois hō est animal/re vera successiue concipio primo /ois/secūdo homo/⁊c̃. Quare si concepto ly omnis loco de ly homo poneretur equus, certe ab eodem actu distribueret̃. Igitur dicendū ꝙ sicut noticia intuitiua fit ab obiecto, ita primus actus syncategorematicus producitur a rebus mediantibus categorematibus. v. g. cognito per experientiam ꝙ ignis est calefactiu⁹ ⁊ ꝙ illud huic ⁊ illi igni cōtingit effingimus actum quendam quo addito dicte propositioni, cōcipim⁹ illud predicatū cuicūq; supposito subiecti cōuenire. Tum postea, sicut post noticias intuitiuas relinquūtur species, quibus postea intellectus producit noticias abstractiuas in absentia obiecti, ita ab ipsis syncategorematicis actibus relinquitur quoddam speciebus ꝓportionabile, a quo postea audita hac voce/omnis/aut quouis alio oblato motiuo, producitur similis actus quodam modo abstractiuus (si sic eum licet vocare) sine cuiuscūq; categorematis intelligentia. Quare ly omnis in hac propositione/ omnis homo est animal/non dependet a ly homo, sed prius tp̄e producitur, quo ꝓducto, potest, sicut ly homo, ita quēuis alium terminum eiusdem generis ⁊ numeri eadem actiōe distribuere. ¶ Et si dubites. Noticia intuitiua sic dependet ab obiecto ꝙ nec potest aliud significare, neq; in eius absentia manere, ergo eodem modo, dependet actus syncategorematicus a categoremate quod determinat. Negatur consequentia. Etenim noticia intuitiua est effectus obiecti ⁊ eius similitudo, cum tamen categorema neq; semper producatur a categoremate, neq; sit vnq̃ eius similitudo. ¶ Unde ad argumētum quod de primo actu militat, negatur minor ꝙ vez ab vtrislibet producatur, significabit ea, quandoquidē nō producatur per modū similitudinis obiecti.

¶ Ad tertium: negatur consequentia. 5. No. Ad tertiū

Nunq̃ enim sequitur ab actiua ad passiuā nisi quando vis verbi cadit in accusatiuū, modo cum dicitur ly ois significat aliqualiter, illud aduerbiū nō est quasi accusatiu⁹ explicās significatum sed modus potius verbi explicās modum significandi. ¶ Que de ly omnis exempli gratia diximus de ce-

teris syncategorematū generib⁹ suo modo sentito. Sicq̄ tamen particulare cuiq̄ aliorum cōtigerit suo loco videbitur.

6. No. ¶ Subdiuiditur terminus categorematic⁹, in terminū collectiuū et diuisiuū. ¶ Trs collectiuus est trs aliqua in singulari copulatim significans, vt ly ppls exercitus, numerus &c. ¶ Terminus diuisiuus est terminus aliquid in singulari significans, vt ly homo. Copulatim .i. taliter q̄ non repugnet ei pro pluribus licet non faciant vnū supponere. ¶ In singulari, q: licet fortasse sit de nomine disputatio, non est tñ admodum in vsu ly hoies & similes terminos pluralis numeris collectiuos appellare, nisi fortasse cū plurale accipitur loco singularis, vt ly parisy/ burgi &c. Addūt tertium membrū .s. q̄ alius sit terminus partim collectiuus & partim diuisiuus, qui scz aliquid & aliqua significat, vt ly ens cum absoluitur a numero. Horum tamen consideratio potius grāmatico q̄ dialectico incumbit. Notato tandem subsequētes omnes, subdiuisiones esse huius, in quib⁹ scz subdiuiditur terminus categorematicus.

¶ Capitis noni. Lectio prima.

1. No. TErminorū categorematicorū: alius cōmunis & alius singularis seu discretus, qui alias dicuntur diuiduę & indiuiduę significationis. ¶ Terminus cōmunis est terminus plura diuisim significans, vt ly homo. ¶ Terminus singularis est terminus vnum tantum significās, vt ly petrus. ¶ Categorematicorū / nam termini syncategorematici nec cōmunes, proprie, neq̄ singulares dicuntur. ¶ Diuisim .i. vnum significans & aliud significans, ita vt plurale illud, copulatiue resoluatur. Et est / significat / absolute ponitur, designat significationē (vt supra visum est) virtute cuius cōuenit termino supponere pro significato. Quare neq̄ ly petrus, neq̄ ly salmantica est terminus cōmunis, licet ille plures partes & hic plures hoies collectiue significet. Immo licet ille, corpus significet & animam significet, et hic, significet vnum hominē & significet alium hominē diuisiue de per accidens .i. mediāte cōceptu totius, cuius illud est pars. Quia virtute talis significationis nec illi pro solo corpore, neq̄ huic pro vno homine cōuenit supponere. Idē intelligito de hoc copulato / petrus & paulus / quod vz licet significet plura collectiue de significatione totali & plura diuisiue de partiali nihilominus est terminus singularis. Sed hoc disiunctum / petrus vel paulus / terminus est cōmunis et fortasse totum copulatum diuisiue sumptum (vt in secunda parte videbitur .c. 1. le. 3.) Itē ly hoc album incōplexe acceptum, licet significet diuisiue vnū de materiali & aliud de formali non tamen est terminus cōmunis, quia virtute secunde significationis nō cōuenit ei pro significato supponere. Igitur perinde valet prima diffinitio hac si dicat. Termin⁹ cōmunis, est terminus plura diuisim significās de per se .i. de significatione totali / & de materiali, si esset cōnotatiuus.

2. N. ¶ Addūt prime diffinitioni / vniuoce / nam alias (dicūt) ly petrus, esset terminus cōmunis. Sed supradictum est q̄ cum terminus absolute sumptus diffinitur aut diuiditur, accipitur pro termino vniuoco, quare ly petr⁹ sm̄ q̄ equiuoce significat plures homines per genus diffinitionis secluditur ab vtraq̄. Addunt etiam / immediate / nam alias dicunt ly essentia diuina quantūcunq̄ singulariter et incomplexe acciperetur esset terminus cōmunis, cum significet tanq̄ significata mediata plures personas, pro quibus etiam diuisiue supponit. Horum tamen terminorum expositionem vsq̄ ad quartum tractatum. P. h. distulimus, & pro nunc damus eis q̄ pro incōuenienti inferunt. Immo ly hec essentia diuina vsq̄ adeo est terminus cōmunis, qui nullatenus (quod ibi monstrabitur) est singularizabilis, ad minus vt sufficiat esse medium in syllogismo expositorio. ¶ Diffinitio termini singularis accipitur in sensu opposito ad diffinitionem termini communis. Itaq̄ ly tantum vnū / valeat / nō plura diuisim.

3. No. ¶ Distingunt moderni terminum cōmunē in cōmunem in significando que descriptione superius assignata diffinitur, & cōmunem in supponendo, qui est videlicet ille cui ex modo sue significationis nō repugnat supponere pro pluribus diuisim &c. Sed certe licet tali distinctione diuerse proprietates eiusdem termini demonstrentur, nullus tamen (vel fallor) est terminus cōmunis in significando quin sit cōmunis in supponendo & econuerso. Quinetiam cōmunitas termini in significando, vniuersaliter est causa cōmunitatis in supponendo, cōmunitasq̄ in supponendo, certum signum cōmunitatis in significando, vnde. P. h. Suppositio (inquit) cōis, est que fit per terminū cōmunē, et discreta que fit per terminū discretū. Et cōstat accipere cōmunē et discretū in significādo, nā alias idem per idē diffiniretur.

4. No. ¶ Ex his oībus sequitur: q̄ ly deus ly sol / ly mundus &c. sunt termini cōmunes. Et enim ly sol / non fuit impositus ad significandum singulariter vnum solē sed cōmuniter, virtute cuius significationis si essent plures soles supponeret pro illis. Et si dubites, etiam ly petrus, si essent plures petri supponeret pro illis (loquimur vniuoce) Esse plures petros, intelligitur dupliciter, vel q̄ sint plures quorum quilibet sit hic, vel quorum nullus sit hic (nec vetat vtrumq̄ implicare cōtradictionē, nam querimus intrinsecā consequentie bonitatem,) modo si essent plures petri primo modo, ly petrus supponeret pro illis, sed illud non sufficit vt sit terminus cōmunis, si tamen essent plures secundo modo, ly petrus, nō supponeret pro illis, & tamē si hoc modo, essent plures soles, ly sol / supponeret pro illis. ¶ Sequitur secūdo ly omnis homo / esse terminum cōmunem, quia successiue potest supponere p̄ pluribus. Pariter, ly oīs homo futurus / (quod nōnulli male negāt,) nam si sit nunc solus petrus qui etiam erit, & cras sit solus paulus qui etiam post erit, verum est nunc dicere, q̄ petrus est omnis homo futurus, & cras, q̄ paulus est omnis homo futurus. Nam ly homo non supponit nisi pro homine qui nunc est et erit. Et si dubites de hoc complexo / homo qui erit omnis homo (data falsitate huius / adam fuit omnis homo, quam tamen veram opinor.) Pariter est terminus communis, licet non possit postq̄ supponit pro vno postea supponere pro alio, in sensu composito. Sufficit eni q̄ in sensu diuiso potest supponere pro petro, & potest supponere pro paulo &c. Et idem dicitur de ly / homo qui potest esse omnis homo / quia ex modo sue significationis nō repugnat supponere pro pluribus.

¶ Lectio secunda.

AT tamen contra hec arguitur: ly ens quod est / plura diuisim significat, quia omne totum significat quicquid sua pars significat, et tamen non est terminus communis, cum ei repugnet supponere pro pluribus, ergo diffinitio nō est bona.

¶ Ad argumentum nōnulli asserunt 1. No.
maiorem opinantes ly ens quod est petrus / de materiali significare omne ens, cōnotando q̄ sit petrus, at licet de partiali verum sit omne ens significare (quod probat argumentum,) certe non est dicendum id significare de materiali. Nā significare de materiali, est significare de significatione totali, modo terminus connotatiuus de totali materiali non significat nisi illud cui significatum formale non repugnat cōuenire, & claret huic quod est esse petrum repugnare conuenire alio a petro. Igitur ad argumentum negatur minor. Quinimmo solum petrum, sicut de formali, ita de materiali significat. Sed est dubium de ly entia que sunt petrus. Dicunt enim quidam dictum terminum habere terminos inferiores in supponendo, nam supponit pro materia & forma petri, et pro eadem forma & tribus tertijs materie (si extrema fiat media et reuniatur, et hec (dicunt) non sunt illa. Unde partim inferunt terminum quidem esse communem si

supponendo, ac partim ꝙ licet sit singularis, nihilominus
habet terminos inferiores, cum tamen vtrunq̧ modo intel
ligendi dissonet. Hic est dubium an hec materia per tráspo-
sitionem partium composita sit eadem cum prima. Et vide-
tur ꝙ sic, ná cum ly / hec materia / sit terminus absolut⁹, non
connotat huncvel illum modum compositiōis partium. Et
tunc non currit argumentum. Non eñ stat ly entia que sunt
petrus / supponere pro aliquo, quin pro illo supponat hec en
tia que sunt petrus (hac forma ꝛ hac materia demonstratis)
sꝫ tamē teneaꝛ hanc materiam nō esse illam, forsan quis dice
ret ꝙ nec sit idem petrus, quare etiá non currit argumentū,
quia tunc ly entia que sunt petrus, non supponeret pro his.
Sed certe illa variatio partium, nō tollit quin sit idem petr⁹
quinimmo (vt. 1. tra. monstrabitur) non tolleret quamq̄ꝫ ali-
qua pars perderetur. Et ideo dato ꝙ hec materia nō sit illa
dicitur ad argumentū, ꝙ cum hec entia fuerint illa, hoc suf
ficit vt non dicātur plura, sufficienter ad hoc qꝺ terminus sup
ponēs pro illis dicaꝛ cōmunis. Et inde sequitur dictum ter-
minum non esse superiorem ad alios signatos. Non eñ suffi
cit ꝙ supponat pro vtroq̧, ꝛ ꝙ possit supponere pro altero,
altero non supponente, nam tunc ly petrus esset superior ad
ly petrus albus, ꝛ ly petr⁹ niger (qꝺ nullus sane diceret,) sed
requiritur ꝙ supponat pro illo pro quo inferior ꝛ pro aliquo
alio qꝺ nō potest esse primum. Aliter arguitur hic ꝛ quidem
vrgentius, ly petrus supponit ꝓ petro iuuene ꝛ sene, pariter
pro toto petro ꝛ pro eodem dempta manu ꝛ hec sunt plura,
ergo supponit pro pluribus ac proinde est terminus commu
nis, sed hoc argumētum quia videꝛ lacentibus terministis
durius culum in capur de quantitate propositionis ipsum re-
iecimus.

2. No. ¶ Singulare duplex est determinatū
scꝫ ꝛ vagū. ¶ Singulare determinatū est quod grāmatici
dicant nomen propriū vt ly petrus. ¶ Singulare vagū est
nomen cōmune cum signo demonstratiuo, vt hic homo. For
tasse tamē in mēte tā hoc q̄ꝫ illud potest esse simplex noticia,
sed differunt, qꝛ per noticiā que est singulare determinatum
possumus certificari de omnibus accidentibus ꝛ predicatis
rei, q̄ noticia exprimiꝛ ꝑ ly petrus, quā forsan in via nūq̄ꝫ ha
bemus, sed per noticiam que est singulare vagū non de omni
bus, vt cum viso obiecto a remotis cōcipimus noticiam eius
singularē, que exprimitur per ly hoc ens / hoc animal ꝛc. Ad-
ditur a Porphy. singulare ex suppositione, vt sophronici fi-
lius (si solus Socrates sit ei filius.) Sed hoc nō est simplici-
ter dicendū singulare, quia nec eñ vnū significat nec ꝓ solo
vno potest supponere. ¶ Sed circa singulare vagū fortasse
queritur an possit pronomen demōstrare rem aliquā, nisi me
diante termino eam significāte. Nequaq̄ꝫ. Nō est eñ intelli
gibilis hec propositio / hic homo est lapis / lapide demonstra
to, nisi intelligatur a parte subiecti nomen significās lapidē
scꝫ hoc existens homo est lapis aut quomodocunq̧ proportio
nabiliter. ¶ Queris deinde an nomen discretū possit singu-
larizari. Potest quidē in voce ad tollēdam equiuocatiōnē,
vt si dicas interest inter hūc ꝛ illū petrū, ꝛ potest in voce di-
stribui ſm equiuocā significationem vt si dicas. Omnis pe-
trus habet patronū diuū petrum. Et fortasse potest etiam di
stribui ſm vniuocā significationem, quando vox est comple-
xum ex cōmuni termino ꝛ singulari, vt hic omē ens quod est
petrus est homo, q̄ꝫ posset fortasse recte dici ly omne nō to
tum, sed partem distribuere. In mente autem, cum ibi non
detur vnicus conceptus plures petros equiuoce significās,
nec pōt distribui nec ꝯgrue pro noīe demonstratiuo determi
nari. ¶ Statuūtur cōmuniter regule quedam ad cognoscen
dum inter terminos complexos, quis nam sit cōmunis quis-
ve singularis. At re vera cum de particularibus non sit sciē
3. No. tia nō possunt nisi minus certe ꝛ plures q̄ꝫ que sub certo nu-
mero comprehendi possent constitui. Ob idq̧ inutile duxi-
mus, eas in presentiarum adducere. Neq̧ potest aut breui⁹
aut certius signum prefigi ad cognoscendum terminos com
munes ꝛ discretos, etiam in terminis complexis, q̄ꝫ diffini-
tiones ipse.

¶ Inter terminos communes ille qui, 3. No.
omne ens vniuersaliter significat appellatur transcendens,
qui de incomplexis sunt sex, designati per hanc dictionem /
Reuban / scilicet / res / ens / vnum / bonū / aliquid / verū. Quo
rum primus / secūdus ꝛ quintus sunt absoluti, reliqui autem
qui dicuntur passiones entis, sunt cōnotatiui. Connotat eñ
ly vnum, ꝙ sit sibiipsi idem ꝛ a quocunq̧ alio diuersum. Et
ly verum, ꝙ sit intellectus immutatiuū. Et ly bonum, ꝙ sit
voluntatis attractiuum. Aut (si mauis) ly verū significat
ens, vt habet ordinem adeo tanq̄ꝫ ab eo procedens. Et ly bo
num, ordinem ad deum, tanq̄ꝫ ad eum tendens. In termi-
nis autem complexis plures sunt transcendentes, q̄ꝫ qui fa-
cile numerari possent. ¶ Diuidunt terminū transcendētem
in transcendentem in significando ꝛ supponendo, ꝛ transcen
dentem in significando tantum. Opinātes ly chimera omne
ens, etiā verum, de materiali significare, pro quo tamen re-
pugnat ei supponere. Sed tamen probabiꝛ, nullo modo ly
chimera significare vera entia, quare omne transcendens in
significādo, est etiam in supponēdo, iuxta mutuam connexio
nē significatiōis ꝛ suppōnis in olbus obseruādā. ¶ Preter
hos sunt etiam termini supra transcendentes, vtputa qui nō
solum pro veris, sed pro possibilib⁹ aut imaginabilibus en-
tibus supponunt, vt ly possibile ly intelligibile ꝛc.

¶ Capitis decimi. Lectio prima.

Terminorum categorematicorum 1. Nota.
ali⁹ cōnotatiu⁹ ꝛ ali⁹ absolut⁹. ¶ Termin⁹ ꝯnotatiu⁹
est terminus qui preter suū materiale, aliud adiacere vel nō
adiacere significat, vt ly clarum / ly obscurum. ¶ Terminus
absolutus est terminus qui preter suū materiale nihil aliud
adiacere vel non adiacere significat, vt ly homo. ¶ Catego-
rematicorum, nam termini syncategorematici, neq̧ cōnota-
tiui dicuntur, neq̧ absoluti, nisi fortasse ſm categorematicā
significationem, vt cōceptus nō vltimatus de ly omnis, quo
se obiectiue representat adequate est absolutus, ꝛ quo se et
sua similia cōnotatiuus. ¶ Preter suum materiale. Scito,
terminum cōnotatiuū duo significare, alterum scꝫ per modū
alteri adiacētis aut quomodolibet proportionabiliter se ha
bentis, vt album / albedinē / creator, creaturā. Alterū, tanq̄ꝫ
id cui aliud adiacet, vt album, corpus. Et hoc quia signifi
catur per modum materie, pro quo subinde terminus natus
est supponere, dicitur materiale, illud autem, quia significa
tur per modum forme, appellatur formale. ¶ Aliud. i. aliam
rem vel aliqualem modum se habēdi ipsius materialis, quā
doquidem ly idem ꝛ fortasse ly vigilans / dormiens ceteraq̧
id genus, nō quidē significant de formali res a suis supposi-
tis distinctas. ¶ Adiacere / vel quomodolibet proportiona-
biliter circa ipsum materiale se habere vt ꝛ ly creator signifi-
cat creaturam, ꝛ ly pater, filiū ꝛc. quo fit vt ly homo (suppo-
sito etiam, humanitas a supposito humano distinguatur)
non sit terminus cōnotatiuus, quia licet significet naturam
in supposito, non tamen per modum adiacentis. ¶ Nec con
uertuntur / cōnotatiuum / ꝛ concretum / nam ly noticia, scien
tia ꝛc. abstrahentes a subiecto termini sunt connotatiui, de
materiali, qualitates, ꝛ de formali immutationem significā
tes. Quare terminus cōnotatiuus, non tam proprie dicitur
preter subiectum significare accidens, q̄ꝫ preter materiale,
quod est dicere / preter id pro quo supponit. Notato tamen
pro modo loquendi (quod. 4. c. secunde partis plene habes
expositum) non esse absolute concedendum, ly album signifi-
cat corpus aut omē illud quod imaginatur esse album sed al
bum quod imaginaꝛ esse. i. illud cuius, si esset, hic conceptus
album esset naturalis similitudo. Ita enim habet exprimi
ampliatio de ly significat, vt tamen seruetur eius appellatio
Sed queris quid de materiali significet termin⁹ cōnotatiu⁹

Significat illud cui nõ repugnat ab eius formali denominari. v.g. ly albũ significat omne corpus, nam esto velles admittere, albedinẽ indiuisibilibus substãtijs posse aduenire, non tamẽ potest easdẽ nolare, ⁊ ly risibile solos hoies de materiali significat. Non eñ possum assentire quodlibet ens de materiali significare.

1. No. ❡ Statui solent due regule quibus terminus cõnotatiuus cognoscat. Prima, qñ modus significãdi termini exprimit per ly habẽs, aut quodã modo se habẽs. Secũda, qñ terminus re eadẽ manente, potest supponere et nõ supponere pro illa. Omnis eñ terminus qui desinit supponere est propter defectũ vel rei significate vel cõnotatiõis. Sed reuera prima non est omnino certa. Nã ly homo probe resoluit per ly habẽs hũanitatẽ quemetiã theologi nequeunt ly deus absolute dictũ ⁊ vt ẽde trib⁹ personis cõmodius resoluere, ꝙ per ly habẽs deitatẽ. Scda certa forsan est, sȝ particularis pro terminis accidẽtaliter trãsmutabiliter cõnotatiuis. Nam in cõnotantib⁹ intrinsece, nõ sequitur, hic terminus non potest desinere supponere pro re pro qua modo supponit, ergo nõ est cõnotatiuus, vnde non sunt alie certe vniuersalesq; regule quibus terminus cõnotatiuus ab absoluto discernatur, ꝙ diffinition es ipse.

3. No. ❡ Terminorũ cõnotatiuoꝝ: ali⁹ essentialiter ⁊ ali⁹ cõnotat accidentaliter. ❡ Essentialiter qui eñ partẽ aliquã aut perfectionẽ essentialẽ suo materiali adiacẽre significat, vt ly rationale/spirituale ⁊c̃. Accidẽtaliter, qui accidens aliqđ suo materiali adiacere vel nõ adiacere significat. Accidẽs inꝙ aut modũ accidentalẽ, vt ly album/vigilans ⁊c̃. Diximus in prima diffinitione/eñ/qꝫ hoc complexũ fõnale albũ/⁊ similia, non quidẽ essentialiter sed accidẽtaliter dicũtur de significatione totali cõnotare. Et põt termin⁹ accidẽtaliter cõnotare vel intrinsece vel extrinsece. Intrinsece, cũ accidens propriũ ⁊ intrãsmutabile suo materiali adiacere significat, vt ly risibile/inhibile ⁊c̃. Extrinsece, cũ aliqđ accidẽs cõmune ⁊ trãsmutabile suo materiali adiacere significat, vt ly albũ. ❡ Rursus terminoꝝ cõnotatiuoꝝ, alius positiuus, alius negatiuus, ⁊ alius priuatiuus. ❡ Positiuus, qui rem aliquã aut modum aliquẽ se habẽtẽ circa suum materiale significat, vt ly illuminatum/ly vidẽs. ❡ Negatiuus qui alicuius negationem circa suum materiale significat vt ly non illuminatum/non videns. ❡ Priuatiuus qui carentiam forme in subiecto apto nato significat, vt ly tenebrosũ cecus ⁊c̃.

❡ Lectio secunda.

Primũ. Contra hec tamen arguit: ly petr⁹ est terminus cõnotatiuus ⁊ tamen preter suũ materiale nihil aliud adiacere vel non adiacere significat, ergo prima diffinitio non est bona. Probat maior, stat ly petrus nõ supponere ꝓ re ꝓ q̃ nũc supponit ipa existẽte, ergo. Et mõstratur antecedens. Ante baptismũ petri ly petrus/non verificabatur de illo ⁊ nunc verificatur, ergo. Tertio, post mortẽ petri materia ⁊ forma que significantur per ly petrus/remanent, pro quibus tamen tunc temporis non supponit, ergo.

Secundũ. ❡ Secundo ad principale arguitur, ly album est terminus cõnotatiuus ⁊ tamen non significat materiale ⁊ formale, ergo dicta diffinitio nulla. Probatur minor ex Arist. in predicamentis dicente album solum qualitatem significat, quod S. Tho. 3. d. 5. confirmat. d. nomen adiectiuum solam formam significare.

Tertium ❡ Tertio ad idẽ principale, ly chimera est terminus connotatiuus, ⁊ tamen nihil significat, ergo dicta diffinitio falsum supponit. Probat minor, ly chimera/chimerã significat, ⁊ chimera nihil est, ergo nihil significat.

Ad pmũ. ❡ Ad primũ negatur maior (secũdum significationem qua significat petrũ verum, nam sm ꝙ analogice significat effigiem petri, constat terminum esse connotatiuũ) et ad probationem negatur antecedens, ad cuius primum argumentũ distinguitur antecedens, videlicet ꝙ ly petrus ante baptismũ petri non verificaretur de illo, vel in voce aut scripto/conceditur, nam tunc dictũ nomen non erat illi impositũ, vel in mente, negatur. Modo ad hoc qđ terminus sit absolutus, sat est conceptum eius vltimatũ nõ posse non supponere pro re pro qua quãdoq; supponit, ipsa existẽte. Conceditur eñ de adam ꝙ fuit homo licet viuẽs non sic latine appellaretur, et de deo/hic ab eterno fuit deus, cum tamen ab eterno nõ vocaretur deus, ac proinde hec vocalis hic est deus/tempore Noe nõ erat vera. Sufficit eñ ad veritatem illius de preterito ꝙ ita erat tũc, sicut significabatur per mentalem cui hec/hic est deus/modo subordinatur. Ad secundã demũ probatiunculam negatur consequentia, cum ex illo antecedente implicite infertur, ly petrus/esse connotatiuum. Nam requireretur ad illud ꝙ manente re ipsa significata in singulari dictus terminus non supponeret pro illa. Quod est dicere ꝙ si talis terminus desinit supponere, est, quia res de per se significata desinit esse. Sed dubitabis fortasse de ly homines sic. Stat res significatas per dictum terminũ existere quando non supponat pro illis, ergo est terminus ꝯnotatiuus. Antecedẽs patet. Mortuis hominib⁹, partibus remanentibus, ⁊ cõsequentia, quia cum pluraliter supponat pro illis, pluraliter est arguendum ad cognoscendum an propter defectum rerũ, propter defectum ve ꝯnotationis desinat supponere. Hoc argumentũ, cum multis difficultatem faciat, nullã tamen videtur secum afferre. Igitur distinguitur antecedens, vel res significatas de per accidens, trãseat ⁊ negatur cõsequentia, vel de per se, negatur. Res significate de per se sunt homines. i. homo ⁊ homo ⁊c̃. ⁊ de ꝑ accidẽs, materie ⁊ forme scȝ materia ⁊ forma ⁊ materia ⁊ forma. Intelligit ꝙ signũ superius positũ ꝙ quãdo re aut rebus de per se significatis ꝑ terminũ existẽtib⁹, talis termin⁹ potest supponere ⁊ non supponere, cognoscitur terminus esse cõnotatiuus. Aliter posset hic suaderi ly homo esse terminũ cõnotatiuũ quia veȝ nunc non supponit pro residuo dẽpta manu qua abscisa supponeret pro illo, ergo cõnotat totalitatẽ, sed de hoc in de quãtitate propositionis.

❡ Pro solutione secũdi principalis notato terminũ cõnotatiuũ dupliciter posse cõsiderari, aut veȝ cum substãtiue, aut cum adiectiue tenetur. 2. No. Ad scdm. Cum eñ tenetur substantiue, significat ⁊ materiale ⁊ formale ⁊ fortassis habitudinem inter vtrũq;. Dicitur eñ ly album significare albedinẽ concernando subiectũ, vnde videtur habitudo inter accidens ⁊ subiectum per dictum terminũ significari. Quare diximus supra ly sanũ diuersis conceptibus significare animal ⁊ vrinam, quia diuersas habitudines significat, nisi fortasse diceres ꝙ significat habitudinem cõmuniter abstrahẽdo ab hac vel ab illa. Sed contra. Ergo terminus cõnotatiuus significat ꝓpositionaliter, nam si. v.g. ly albũ significat corpus cõnotando ꝙ habeat albedinem ergo significat vere vel false. Negatur cõsequentia, nam dictum verbum (quod vniuersaliter notato in explicationibus cõnotatiuorum terminorum) ponitur loco nominis exprimentis habitudinem cõnotatiue significatam, itaq; tantũdem est dicere/sanum significat animal cõnotando ꝙ habeat sanitatẽ, ⁊ vrinam cõnotãdo ꝙ significet, ⁊ medicinam, ꝯnotando ꝙ eam efficiat, ac si diceres, significat animal, cõnotando habitudinem (vt sic loquar) sanitatis, ⁊ vrinam, cõnotando significationẽ, et medicinam, cõnotando efficiẽtiam sanitatis. ❡ Sed queris materiale ne an potius formale sit principalius significatũ. Supponatur hic quid res habeat. Cõstat terminum cõnotatiuum non significare materiale nisi propter ordinem quem habet ad formale. Nõ enim ly album potius significaret corpus ꝙ ly homo/equum, nisi quia corpus potest habere albedinem. Constat ex alia parte ly album ex modo significandi concretiuo, significare habitudinem corporis ad albedinem. Itaq; corpus sit radix habitudinis. Et ideo terminus dicitur illud significare in recto, et solum pro illo posse suppon

re. Igitur quantum ad nomen fortasse propter primam ra-
tionem posset formale dici principalius, & materiale consi-
gnificatū, verūtamē iam abiit in vsum, vt propter scdam ma-
teriale dicatur principalius, & significatio de formali dica-
tur cōnotatio termini. ¶ Cū autē terminus cōnotatiuus ad-
iectiue tenet̄, potest de illo dupliciter opinari. Primo q̄ significet
tātū formā & fortasse habitudinē ad significatū sui substanti-
ui, non significādo aliq̄d de materiali, vt ly albus / in hoc cō-
plexo / petrus albus / non significat aliquid de materiali. s3 al-
bedinē in ordine ad petrū iuxta modū loquendi gramaticoꝝ
dicētiū adiectiuū esse quod adiectū substātiuo, significat in
eo aliquod accidēs, scdm quā opinionē adiectiuum substan-
tiue tentū & adiectiue tentū differūt, q2 hoc, materiale, for-
male & habitudinē significat, illud autē formale solū cū ha-
bitudine. Potest alr dici, adiectiuū substantiue tentū & ad-
iectiue tētū idē significare, solūq3 gramaticalr differre. Nō
apparenter fulciri potest. Nā vel ly albus significat solā al-
bedinē (vt quidā volunt) & tunc nihil differret a ly albedo,
vel albedinem cū habitudine ad significatū substātiui, & tūc
videtur ipsum substantiuū quodāmodo significare. Non eīm
facile itelligit̄ significari habitudo, sine hoc q̄ quodāmodo
eo significent̄ extrema. Itē ly albus s̄ificat̄ de petro tāq3 to-
tale p̄dicatum i hac: petrus est albus (vt videbitur secunda
pte huius) ergo quodāmodo significat ipsum. Ad hecidē, cō-
ceptus potest substātiue & adiectiue teneri, ergo idem signi-
ficat. Et probat̄ aña, quia non videt̄ quare cōceptus album
qui primo solitarie ac proinde substātiue tenetur, nō possit ad-
ueniēte ly alal adiectiuari cū illo. Quum etiā ita videtur cō-
tingere cum successiue audio / album alal currit. Quare fm
hanc opinionē (dicunt quidā) differunt adiectiuū substātiue
tentū & adiectiue tentū, q2 hoc includit suū substātiuū illud
vero non. Non tñ potest plane intelligi modus ille quo ipm
includit. Et ideo dicendū q̄ differūt ex parte appellationis
Nam hoc appellat suū formale adiacere, non suo materiali,
sed significato sui substantiui, illud vero suo materiali, qd̄
secunda parte exactius explanabitur. Et si contra arguas,
ergo sensus huius propositionis / petrus albus disputat / est
huiusmodi. Petrus corpus albū disputat / qui est ineptus.
Negatur ꝯña, nā licet li albus in sua significatōe includat
corpus, q2 tamē appellat suum formale, non corpori in cōi,
sed soli petro ad iacere, propter cōuenientiā gramaticalem
quā habet cū ly petrus nō potest illo modo exprimi sensus
dicte propōnis. Igitur ad argumentū concessa maiori disti-
guitur minor. vel3 q̄ ly albu3 nō significet materiale & forma-
le, aut. s. cum substantiue tenet̄, negatur simplr. Hoc auctor-
itates ille aut queuis alie te inopositū moueāt. Antiqui eīm
nomine adiectiui, semper intelligunt ipsū3 adiectiue tentū,
nam cū substantiue tenet̄, inter substantiua cōputat̄ ab illis
eīs̄q3 subinde inferre secū suū substātiuū. (vt verbis. s. tho.
3. q. 39. vtar) .i. significare suum materiale pro quo supponit
Si autem intelligat̄ minor, de adiectiuo adiectiue tento, iu-
xta primā opinionem recitatam concedit̄ q̄ tantū significat
formale, sed nihil contra diffinitionē in qua ly preter nō de-
signat q̄ vtrūq3 significat, s3 q̄ alterum sit suppositū adie-
ctiui & alterū eius significatū. Et propterea nō diximus pre-
ter materiale significatū / s3 solū materiale. Siquis, scdo mo-
do voluerit opinari, (est enim vtrūq3 opinabilis) negata mi-
nore potest dici ad illud Arist. q̄ fortasse non habet sic vera
lectio, s3 sicut trāsfert Argiropilus / album solū quale signi-
ficat, & re vera in greco non Poiotēta, qd̄ latine est qualita-
tem, s3 Poion, quod est quale, legit̄. Si autē antiquam tran-
slatiōe3 Boetij, dicito Aristo, solam formalē, reputasse signi-
ficationē termini, & eodēmodo respondendū ē. s. tho. q̄q̄uā
hoc secunda parte huius acuratius examinabitur.

3.No. ¶ Ad tertium chimera: q2 mons q̄dā
est lycie in vertice leonibus, in pedeq3 serpētibus abūdās
& in medio capraꝝ pascuis, fingit̄ a poetis, Ouidio narrāte
monstrū quodam esse ex capite leonis, cauda serpētis, & cor-
so capree, q̄ est eius diffinitio. Et fortasse est nomen absolu-
tum illius speciei monstri, dialectici tñ vtuntur eo loco no-
minis cōnotatiui. S3 adhuc hoc dato nō bene diffinitur, q̄
sit ens compositū ex īpossibilibus posse ꝯponi. Nā certe tūc
in sua cōnotatiōe, inuolueret cōtradictionē, obidq3 fortasse
ex modo sue significationis repugnaret supponere pro ali-
quo, quod est falsum. Aliud enim est q̄ ly chimera significet
aliquid impossibile (vt declarat prima discriptio) & aliud qd̄
cōnotet ipsam īpossibilitatē, vt declarat scda. ¶ Dicunt dein-
de nōnulli dictū nomen de materiali quodlibet ens mūdi signi-
ficare cū illa connotatione repugnante. Sed etiā hoc videt̄
cum cōi modo cōcipiendi pugnare. Mirū enim est dicere q̄
ly chimera / deū / hominem. lapidē &c. significet. Et probatur
etiam repugnare rōi. Terminus cōnotatiuus, solū significat
de materiali illud cui formale non repugnat cōuenire, s3 cō-
positioni importate per ly chimera intrinsece repugnat con-
uenire homini, aut cui vis vero enti (Si enim esset chime-
ra nec esset deus nec creatura / nec substātia / nec accidēs).
ergo ly chimera de materiali non significat vera entia, s3 so-
lum ens ficticiū & imaginabile, ponitur tñ ly ens in eius dif-
finitione, q2 non habemus aliud nomen cōius impositū ad
significandū illud ens ficticiū. ¶ Igitur ad argumentū ne-
gat̄ minor, & ad probationē negatur ꝯña, arguit̄ enim a non
amplo ad amplū negatiue ex parte illius termini / ens / inclu-
si in ly nihil, nam ly significat / ampliat terminum rectum ab
illo vsq3 ad imaginabilia, iuxta modū scda pa. c. 4. exponen-
dum. ¶ Dubitant plurimi de conceptu cui subordinatur ly
chimera, partim opinantibus subordinari conceptui cōple-
xo sue diffinitionis, partim asserentibus ad minus illū con-
ceptum semper supponere, videt̄ tñ contra experientiā dice-
re q̄ audita hac voce / chimera / tot conceptus formet intelle-
ctus. Quare (vt opinor) dicēdū est, primū cōceptu quē quis
habet chimere, conflari ex cōceptibus per suam diffinitionē
expressis, vt vos modo ex conceptu capitis leonis & cōceptu
caude drachonis &c. effingitis vnū simplicem cōnotatiuum
conceptū significantē monstrum illud, postq3 tamen pluries
effingeritis, re vera non opus est tot conceptus formare, s3
q̄ primū audita voce / chimera / producit̄ conceptus ille sim-
plex ab speciebus ipsius. Et idem dicendū de quocunq3 con-
ceptu rei quā nō vidimus. Ly homo irrationalis / angelus al-
bus, & similes eodēmodo significāt entia ficticia sicut ly chi-
mera, nam q̄uis albedo possit poni i āgelo miraculose fortas-
se nō eū denominabit. Ly nō intelligibile significat negatio-
nem intelligibilis. Et si arguis. Nō intelligibile nō est intel-
ligibile, ergo nō est significabile, ergo ly nō intelligibile nō
significat. Concedit̄ primum aña in quo negatur terminus
finitus de seipso infinitato, et conceditur prima ꝯña, nam si-
gnificabile / & intelligibile / cōuertuntur, s3 negatur scda ꝯña,
quia solum sequitur q̄ ly non intelligibile non significat ali-
quod ens verū vel imagibile, significat tamē negationē en-
tis. Sed queris an possit supponere in ordine ad aliquā co-
pulam. Certe (vt credo) nō, quinimo h3 non suppositionē an-
nexam, sicut ly nō significabile. Detur enim q̄ in hac propo-
sitione / non intelligibile imaginario est / subiectū supponat,
tunc sic arguitur. Ergo aliquod ei significatum respōdet, er-
go illud est significabile, ergo intelligibile, ac subinde non
est non intelligibile.

¶ Capitis vndecimi. Lectio prima.

Terminorum categorematicorum 1.No.
alius prime intētionis & alius scde intētionis. ¶ Ter-
minus prime intētionis est terminus significās aliquid fm
illud quod in se habet vt / homo / albū. ¶ Terminus scde in-
tētiōis, est terminus significās aliquid fm qd̄ mentis intētio-
ni subijcitur. vt species / nomen. Diffinitiones iste que ex. s.
tho. opu. 42. c. 12. habētur pro sui exacta expositione multa
presupponunt, que tractatū presentē exuperāt, vt tñ in super-
ficie terminiſtis appareāt. ¶ Notādū primo aliqua esse que
conueniunt rei in se, quod est dicere ānq̄ intellectus opera-

tione seclusa, vt homini esse hominē/esse albuz ꝛc̄. Alia sunt que conueniunt rei ex sola intellectus operatione vt homini esse speciē, scripture esse nomen. ꝛc̄. Cum eñ dicimus/homo est species/nō est sensus (vt scđa parte huius manifestabit) ꝙ hic terminus homo est species, sȝ ꝙ res ipsa homo est species: Uerumtñ proprietas illa nō conuenit ei nisi in ordine ad intellectū, vt vȝ cognoscitur per hunc cōceptum, homo, abstrahentē ab indiuiduis, nam inq̄ȝtū cognita per talē cōceptum est p̄dicabilis de pluribus differētibus numero. q̄ est proprietas, aquā res ipsa dicitur species. Itē etiam huic scripture homo aparte rei cōuenit ꝙ sit scriptura/ꝙ sit attramentum ꝛc̄. sed ꝙ sit nomen non cōuenit ei nisi in ordine ad intellectū. i. qꝛ exprimit conceptū significantē aliq̄d sine ꝛge.

2.No. ¶ Scđo notādum ꝙ intentio iuxta nominis ethimologiā est itellect⁹ atētio. i. cognitio ipsa qua intellectus tendit in rem. Et cognitiones significātes proprietates p̄rimi generis, vt cōceptus/homo/albū. ꝛc̄. dicūtur prime inten. i. cognitiones nō p̄supponētes alias priores ꝛ cognitiones connotātes proprietates scđi generis, vt species nomen dicunt scđe intētionis. Nam cū significent proprietates, que solū sunt in re per cōparationē ad cōceptus, p̄supponunt cōceptus ipsos priores. Est verūtñ in vsu appellare intentiones proprietates ipsas significatas, que sunt velut obiecta cōceptuum. Itaq̄ȝ prime intētiones dicant res ipse q̄ sunt homo/albū. ꝛc. ꝛ scđe intētiōes relationes ille, q̄ sunt predicabilitas de plurib⁹ aut (sicut loquūtur) specieitas/nomineitas. ꝛc. q̄ȝq̄ȝ, prime nō dicātur tam proprie intētiones q̄ȝ scđe. Cum tñ dixerim intentiones scđas esse relationes, nō asserui esse res aliquas a suis fundamētis realiter distinctas, nō eñ possum imaginari, ex hoc ꝙ res cognoscat per hunc cōceptū homo, aut per aliū q̄ȝcq̄ȝ, entitatem aliquam pollulare in recognita, sȝ volui sentire (quod credo. s. tho. ꝛ antiquos philosophos sensisse) ꝙ sicut res dicitur alba, per accidens quodā illi inherens, ita dicit species per hoc ꝙ refertur ad talē cōceptū. i. inq̄ȝtū cognita p cōceptū homo, vel per conceptū, equus, ꝛc. que quidem relatio, non est nisi quidam modus qui habet in re solū esse intelligibile. Cum igitur audias scđas intentiones pollulare/fundari in re, ceterasq̄ȝ id genus transitiuas loquutiones, sentito nouos esse modos qui tantum intelliguntur esse in re.

3.No. ¶ Ex dictis sequit ad hoc ꝙ res dicat species (quod alij dicūt ad hoc ꝙ pullulet intentio speciei) non requiri ꝙ cognoscatur per notitiam cōparatiuā. i. ꝙ cognoscatur esse predicabilis de petro de paulo. ꝛc. sed sufficit ꝙ cognoscatur. v. g. per illū conceptū homo/abstrahentem ab indiuiduis. Et eñ intellectum facere vniuersalitatem in rebus (quod ait Aui.) non est aliud q̄ȝ abstrahere rem abindiuiduis, quod certe est cognoscere ipsam per conceptum communem. Igitur res vt sic cognita, est iam predicabilis de pluribus, licet nūq̄ȝ cognosceretur sub illa cōparatione ad plura, quare cū cognoscitur cū tali cōparatione non fit species, sȝ cognoscitur esse species. Quin etiā vt in re aliqua fundetur scđa intentio, no req̄ritur ꝙ cognoscat. Nam hec scriptura homo, nō quidem qꝛ cognoscitur aut qꝛ est cognoscibilis ab intellectu, sed qꝛ exprimens eius conceptum fundat intentionē nominis, ꝛ dicitur esse nomē (quod in presentiaꝝ maxime notato) ¶ Sequitur scđo ꝙ scđa intentio q̄ est relatio, non dicitur scđa, qꝛ aliam priorē in re presupponat. fingunt eñ quidam ex prima cognitione, vt puta cū cognoscimus rem per istum conceptū homo pollulare in re relationē quandam, scȝ cognitionē passiuam, que dicit prima intētio, cum tñ postea cōparatur ad sua indiuidua pollulare scđam, que est specieitas. Sed certe (quidquid sit de illa cognitione passiua) illa nō dicitur prima intentio, vt in presentiaꝝ accipimus, qꝛ (vt visum est) q̄ȝ primuȝ cognoscit res per illum conceptū homo pullulat intentio speciei quare illa nō est prior hac. Et si dicas, admin⁹ esse priorē natura, aliter arguitur. Sicut scđa intentio est proprietas quam significat nomen scđe intētionis, ita prima intētio est illud, quod significat nomē p̄me intētiōis sed hi termini homo/albū/ꝛ similes nō significant dictas passiuas cognitiones, ergo ille nō dicūt prime intētiōes. Itē maxime. Intētio nois nō presupponit in ipso nomine cognitionē passiuā, ergo scđa intentio nō presupponit primā. Sed dicit scđa intentio (vt monstratū est) qꝛ est p̄prietas rei habēs esse ex solo ordine ad intellectum, et prima intentio ꝙ sit proprietas conueniens rei sine tali ordine ad intellectum.

¶ Igitur vtroq̄ȝ modo potest accipi ly 4.No.
intētio in diffinitione scđe, sȝ si accipiatur pro intētione obiectiua, que est relatio, tunc sensus diffinitionū sunt huiusmodi. Nomen scđe intentionis, est nomē significans rem vt subijcitur intentioni. i. cōnotando intentionē, que per solam considerationē intellectus ħz esse in re ad extra tanq̄ȝ in fundamento. Et nomen prime intentionis est nomē significans rem s̄m illud qđ in se habet. i. nō cōnotando talē intentionē. Si tñ accipiatur intentio formalr̄ pro ipsa cognitione, tunc sensus, huiusmodi sunt. Termin⁹ scđe intētionis est terminus significans rē vt obijcitur intentioni. i. cōnotando proprietatē, que conuenit rei, vt obijcitur intentioni, que est in intellectu, vt ly species, vel vt refertur ad intētionē, vt ly nomen. Et terminus prime intentionis est terminus non cōnotans talem proprietatē. Itaq̄ȝ prima diffinitio accipiat per negationē contra scđam. Primus sensus est frequentior in vsu apud multos reales modernos, sed scđm opinor fuisse/s. tho. opu. 42. ꝛ. 86. Caueto tñ licet teneas hunc scđm modum ne cōcedas terminum scđe intētionis cōnotare dictum ordinem ad conceptū. Nam ly species nō significat rem connotando ꝙ cognoscatur per ly homo, sed certe cōnotando ꝙ sit predicabilis, ꝛc̄. quod conuenit rei inq̄ȝtum sic cognite. ¶ Sequit tandem hos terminos/diffinitū propinquū/equiuocata/ceterosq̄ȝ id genus esse scđe intentionis, nam significant res vt subijciuntur intentioni quomodocunq̄ȝ accipiatur intentio.

¶ Sunt qui terminū scđe intentionis aliter diffiniant, vt puta ꝙ sit ille qui significat aliquid ea ratione qua est signū vel significatū. Que tñ diffinitio neq̄ȝ est iuxta nominis ethimologiā neq̄ȝ omnino cū diffinito conuertitur. Nam ly predicabile/ly genus/ly species. ꝛc̄. termini sunt scđe intentionis, ꝛ tñ non significāt aliquid ea ratione qua est signū vel significatū, tum qꝛ significat res ipsas q̄ non sunt signa (vt scđa parte huius videbit) et non cōnotando ꝙ sint significata, tum maxime, qꝛ licet significent terminos ipsos (vt ipsi opinant) non tñ cōnotant ꝙ sint signa, aut ꝙ significent, sed ꝙ sint predicabiles, modo neq̄ȝ predicari neq̄ȝ supponere est inferius ad significare, sed est passio terminoꝝ que presupponit hoc quod est significare, ꝛ adhuc nō vniuersalr̄, nam termini non significatiui dicuntur predicari ꝛ supponere (vt supra visum est.) Verū est tñ ꝙ omnis terminus significans aliquid cū cōnotatione signi vel significati, aut cōnotatione inferiori, est termin⁹ scđe intētionis, vt ly nomen/ly diffinitum, licet non econuerso. ¶ Alij adhuc aliter diffiniunt terminū secunde intētionis, vt puta ꝙ sit termin⁹ significās aliquid sub aliqua p̄prietate gramatica/logica vel rethorica. Sȝ nec huiusmodi diffinitio exponit omnino significantiā diffiniti, cū qꝛ non est iuxta eius ethimologiā, tum etiam qꝛ non est facile percipere que nam sint proprietates grāmatice/logice vel rethorice. Possunt tamē iuuenes per hanc diffinitionem quodammodo manuduci ad intelligentiam qualemcunq̄ȝ diffiniti.

¶ Lectio secunda.

Sed contra hec arguit. ly terminus Prima.
mentalis/si accipiatur in cōplexe loco huius cōplexi/noticia naturalr̄ p̄prie significās/est terminus scđe intētionis, ꝛ tñ non significat aliquid vt subijcitur mentis intentioni, ergo diffinitio scđa non est bona. Maior videtur nota ꝛ

probatur minor. Dictus terminꝰ significat (verbi gratia illuz conceptū / homo / cōnotando ꝙ significet naturalr̄ proprie, sꝫ dicta proprietas non cōuenit tali conceptui ex operatiōe intellectus, sꝫ ex natura ꝓpria, ergo. Non (inquā) conuenit ei ex operatione intellectus, nam licet ipse conceptus habeat esse per operationē intellectus imo sit ipse terminꝰ operationis tamen significare, naturalr̄ proprie nō cōuenit ei per ordinē ad operationē intellectus .i. inquātū exprimit cōceptū vel inquantum obijcitur conceptui. Dato enim ꝙ ille conceptus / homo / nūquā cognosceret̄ ab intellectu, nec intellectus circa ipm̄ aliquid negociaret̄, nihilominus homo esset terminꝰ. ¶ Secūdo arguit̄. Hoc cōplexū / terminus prime intētionis / significat aliquid vt subijcitur intellectꝰ intētioni, ⁊ tñ non est terminus scōe intētionis ergo. Ma. videtur nota, q̄ significat aliquid ea ratione qua est terminus que est ꝓprietas cōueniens vocibus per ordinē ad conceptus. et minor etiā patet Terminus prime intētionis est terminꝰ prime intētionis, ergo terminꝰ prime intētionis nō est terminus scōe intētionis

1. No. ¶ Minor primi argumēti sufficiēter (vel fallor) suadetur ibidē. Nā certe sicut hoc quod est significare, generalr̄ dictum, nō est proprietas conueniens rebus per ordinem ad cōceptus ad sensum iam expositū, quinimo fumo aut vestigio nō cōuenit significare ignē aut animal ex operatiōe intellectus, sꝫ re vera ex hoc ꝙ sunt eoꝝ effectus, ita nec hoc quod est significare naturaliter proprie cōuenit conceptibus ex operatiōe intellectus, sꝫ certe ex proprijs natura, nec dicte ꝓprietates sunt / logice gramatice aut rethorice / sꝫ potius phisice seu naturales. Et ideo termini cōnotātes dictas proprietates / vt puta / signū, conceptus / noticia / terminꝰ mētalis (vt existimo) nō sunt termini scōe intētiōis. Unde ad argumentū negarē maiorē. Hoc autē quod est significare .i. exprimere conceptū est quidē proprietas logicalis que cōuenit vocibus per ordinē ad cōceptus. de qua proinde dialecticus cōsiderat pricipaliter, et ideo termini cōnotantes dictam proprietatē vt post nomen vocale. verbū scriptum. vere sunt termini scōe intētionis. Quare cū supra diximus terminū omnē significantē aliquid ea ratione qua est signuꝫ esse scōe intentionis, accepimus signū pro eo quod exprimit cōceptum. Sꝫ est querere an ly terminus dictū vniuoce de mentali ⁊ vocali, vt veꝫ cōnotat hoc quod est significare siue naturalr̄ siue ad placitū, sit terminus scōe intētionis. Ad hoc nisi cōmuni vsui cōtrauenirē fortasse responderē negatiue, qui tñ affirmatiuam partē tenere voluerit dicat sufficere ad terminū scōe intētiōis ꝙ cōnotet proprietatē que in aliquo suoꝝ suppositoꝝ nō reperitur nisi per ordinē ad cōceptus. ¶ Ad scōm argumētū. Concessa maiori ad sensum prime expositū, negatur minor, ⁊ ad probationē distinguitur ahs veꝫ / terminꝰ prime intētionis est terminꝰ prime intētionis / q: vel ambo extrema accipiunt̄ personalr̄ ⁊ tūc cōceditur, ⁊ cōceditur etiam ꝯña, sed nihil ad intētionem argumēti, vel ambo extra accipiunt̄ materialiter ⁊ tūc etiam cōceditur sed negatur ꝯña (in añte subiecto materialiter, ⁊ predicato personalr̄ tēto) vel in dicto añte subiectuꝫ accipiat̄ materialiter ⁊ predicatum personaliter in quo sensu debet accipi pro probatione minoris, et tūc negatur. Hec ⁊ similia iuuenū iudo melius sentiūtur. Haud dubito aliqua me hic dixisse terminisfis difficilia, sed qui de terminis scōe intētionis nō potui non aliquid dicere, cum sit res necessaria, certe nō potui clarius dicere, cum sit difficillima.

1. No. ¶ Capitis duodecimi. Lectio prima.

Terminorū alius cōplexus ⁊ alius incōplexus. ¶ Terminꝰ cōplexus / est terminus habēs plures partes significātes iuxta significationē totius, vt ly petrus ⁊ paulus. ¶ Terminus incōplexus / est terminus nō habēs plures partes significātes iuxta significationē totiꝰ, vt ly petrus. ¶ Terminuꝫ aliquē habere plures partes significātes iuxta significationē totius est, ꝙ eius significatio ex significationibus partiū cōstet. Quod quidē duobus signis cognoscitur. veꝫ si exprimēdo significationē totius exprimantur significationes partiū, ⁊ ꝙ si aliqua pars deponeretur a sua significatione alijs omnibus inuariatis, tūc totalis terminus desineret significare vt prius. v. g. significatio illius copulati petrus ⁊ paulꝰ cognoscitur cōstare ex significationibus partiū. Nam si exprimat̄ significatio totius, dicendo petrus ⁊ paulus significat petrū ⁊ paulū, ibi exprimuntur significationes partium. scꝫ ꝙ petrus significat petrū. ⁊c̄, et si aliqua pars, vt puta si ly petrus nō significaret petrū, totum nō significaret petruꝫ ⁊ paulū. Sꝫ significatio de ly dñs (que est significare possidēt em seruū) nō cōstat ex significationibꝰ illaruꝫ partiū, esto ly do significet dare ⁊ ly minus significet minus, nam cū dicitur ly dñs significat dñm, ibi non exprimitur ꝙ ly do significet dare ⁊ ly minus significet minus. Iteꝫ licet vtraqꝫ illaꝝ partium deponeretur a sua significatione nihilominus tota significaret sicut ⁊ nunc significat. (et hoc scōm signū est securius) et ideo ly dñs est terminus incōplexus. idem dicas de ly equiferꝰ ⁊ similibus. Dixerim in diffinitiōe / habēs plures partes ⁊c̄. quod intelligatur formaliter vel virtualiter. Si enī ly / a / imponatur ad significandū sicut ly petrus ⁊ paulus, esset tūc terminus cōplexus apud dialecticum, qui speculatur significātias terminoꝝ, nā subordinaretur termino cōplexo, licet apud gramaticū, qui solā vocuꝫ habitudines cōsiderat, esset incōplexꝰ, sicut ediuerso, ly marcus tulius fortasse apud gramaticos esset cōplexus ⁊ apud dialecticū incōplexus. Nec est idē ꝙ aliquis terminꝰ virtualiter habeat plures partes ⁊ ꝙ equiualēter habeat illas. Nam primū est ꝙ subordinetur in significando cōceptui habenti formalr̄ plures partes, quod sufficit ad terminum esse cōplexum. Et scōm est, ꝙ cōuertatur cū termino habēte plures partes, quod nō sufficit ad terminū esse cōplexum. Etenim ly album, licet cōuertatur cū ly habēs albedinē, nō tamē est terminus cōplexus. ¶ Omnis terminꝰ cōplexus solet apud dialecticos appellari oratio. licet fortasse ille proprie esset dicendus oratio, cuius partes per verbū aliquod cōiungūtur.

¶ Cōplexorū aliud est cōplexū distās: aliud indistans. ¶ Coplexum distans est cuius partes principales aliqua cōiunctione cōiunguntur, vt ly petrus ⁊ paulus / petrus si est paulus / petrus qui est iustus ⁊c̄. Cuiꝰ partes principales q: hoc cōplexum / petrus amans deū ⁊ proximum / cuius partes minꝰ principales vniuntur per ly ⁊ nō est complexum complexione distanti, sed potius indistanti. ¶ Terminus cōplexus indistans (ꝑ oppositū) est terminus cuius partes principales non cōiunguntur ꝑ aliquod cōiungibile, vt animal homo / petrus doctus / filius hois ⁊c̄. Neqꝫ inde sequit̄ ꝓpositionem esse terminū cōplexum q: nō est terminus, licet sit signum cōplexum. Quare si hanc diuisioneꝫ libet vsqꝫ ad ꝓpositionem extēdere, dicito, signoꝝ logicaliū aliud complexum ⁊ aliud incomplexum. 2. No.

¶ Contra hoc tamen arguitur hoc aggregatum. b. est. b. est signū logicale complexum ⁊ tamē non habet plures partes significantes iuxta significationem totius, ergo prima diffinitio non valet. Maior ab omnibꝰ cōceditur, q: est ꝓpositio, adhuc cōsueta significans literaꝫ. b. esse literam. b. ⁊ probatur minor. Ille litere que accipiūtur pro extremis non significant, ergo.

¶ Pro solutione huius argumēti notato / ꝙ aliud est cōficere ꝓpositiones ex nominibus literarum, vt si scriberes / be / est / be, be nō est ce. ⁊ aliud ex charactheribus ipsis, vt si scriberes / b / est / b, b / non est c. nam prime sunt vere ꝓpositiones constantes ex nominibus proprie significationis, cum hoc nomen / be / significet hunc caracterem / b / sicut ly dicus, me, ⁊ ad designandum hanc literā / b esse hanc, b, ⁊ non esse hanc, c, scribendū est per primas ꝓpositiones ⁊ non per scōas sicut ad designandum lapidē esse lapidem non est vtendū rebus ipsis, sed reꝝ nominibus. Verū 3. No.

est tamen q interest inter res que nō sunt litere & literas seu voces. Nam ille neq sunt termini neq habent aliquam proprietatem termini, neq possunt ppositiones cōsuetas conficere, litere autē sicut ceteri termini nō significatiui, licet nō sint termini, habent tñ aliquas terminorum proprietates, vt puta cōficere ppositiōes, supponere pro se &c. vnde he scripture/b est litera/buf non est terminus/tam in vsu accipiuntur loco harum, be est litera, hec scriptura buf nō ē termin⁹ ¶ Igitur ad argumētū cōcessa maiori, distinguit minor, vel q formaliter nō habeat plures partes significātes, cōceditur, vel virtualiter & sic negatur. Nā subordinatur naturalib⁹ similitudinibus illarum literarum & actui verbali, q̄ omnes partes proprie significant. Aduerte tamen, hoc non sufficere ad hoc q sit ppositio. Nā si iter duos lapides scriberet lȝ ē, illud totū nō esset ppō, licet subordinaretur ppositioni, sed cū hoc requiritur, q sit cōsuetū vti talib⁹ reb⁹ p ppōib⁹. Necaūt ppō/a est a/est vere & ppissime ppositio, nam sicut lȝ be est nomē huius characteris, b ita hoc nomē, a, huius characteris. a. quod significat ad placitum. Nec inde sequitur lȝ a, imponi ad significandū solū illud quod naturalr significabat, impositum est a, ad significādum a, siue vocale siue scriptum, quod non significabat naturalr. Loco ppositionis, quod solū conuenit conceptibus, vocibus & scripturis. ¶ Solet hic disputari ō verbis adiectiuis sint ne in mēte cōpleta an incōpleta pont⁹. Cui⁹ tñ diffinitionē vsq ad caput de ūbo expectato.

2. No. ## ¶ Lectio secunda.

Superest in calce huius prime partis, terminum in plurali numero seu in duali diuidere; ¶ Vñ. Terminorum alij pertinētes & alij ipertinētes. Termini pertinentes sunt termini quorum alter, aut alterum infert, aut alteri repugnat, vt, homo risibile/homo/equus. Termini impertinētes, sunt termini quorum neuter, aut alterum infert aut alteri repugnat, vt doctus, iustus ¶ Unde. Terminorum pertinētiū, alij pertinentes sequella, alij pertinentes repugnantia. Termini pertinentes sequella, sunt termini, quorum alter alterū infert, vt homo/risibile, homo/aīal. Termini pertinētes repugnantia (quos solent disparatos appellare) sunt termini ex quorum alteri⁹ affirmatiōe, alterius sequitur negatio. Et hoc vel simpliciter, vt sequit, hoc est homo, ergo hoc non est equus, vel solum naturaliter, vt sequitur, hoc est album, ergo non est nigrū. ¶ Terminorum pertinentiū sequella, alij cōuertibiles, alij tanq superior & inferior sese habentes. ¶ Termini cōuertibiles, sunt termini, quorum alter alterum infert & econuerso, vt homo risibile. Termini se habentes tanq superior & inferior: sunt termini quorum alter alterum infert & nō econuerso, vt homo, animal. Et inferens dicitur inferior, illatusq superior. ¶ Terminorum cōuertibilium alij synonimi, alij non synonimi. Termini synonimi sunt termini eiusdē significationis vt mucro ensis gladius. Termini nō synonimi sunt termini nō eiusdem significatiōis, vt homo/ risibile. Eiusdē significationis. i. idē adequate significātes & eodēmodo quoad modū significandi cōnotatiue & absolute, nā potest alter synonimorum significare ad placitū altero significante naturalr proprie, vt vox homo/ & conceptus homo. Sed aduerte, ad synonimitatē requiri diuersitatē vocū, & iuxta modū loquendi sapientū & iuxta nominis ethimologiā. Sunt eñi synonima, simul nomina. i. duo nota eiusdē rei Quare male cōfundunt nōnulli terminos synonimos cū terminis idēpticis, hi quippe termini/hō, hō non quidē synonimi, sȝ idempticidicuntur, quia vnus & idem terminus repetantur. Sed si libet cum plurib⁹ loqui, cum paucioribus tamen sentito. Et memēto q singula mēbra includūt diuisum, vt sit sensus, alij cōuertibiles synonimi, alij cōuertibiles nō synonimi, nā aliās excederent diuisum, cū non solū non omnes termini non synonimi sint conuertibiles, sed nec omnes synonimi. Nam termini syncategorematici, vt puta nec/neq/sunt quidem synonimi, cū synonimitas tantūmodo significationē respiciat, nec tamen dicūtur cōuertibiles quod respicit predicationem que syncategorematibus non cōtingit. ¶ Hec demū cum termini sunt eiusdem omnino significationis logicalis & gramaticalis, dicūtur synonimi essentialiter & accidentaliter, vt ensis/ gladius, cum tñ eis diuerse proprietates gramatice contingunt, dicunt synonimi essentialiter, & nō synonimi accidētaliter, vt homo, hois, hoies, Proprietas eñi logicalis ē essential, grāmatica autē accidētal.

¶ Terminorum repugnātiū seu dispara- 1. No.

torum, alij sunt disparati oppositi, & alij repugnātes seu disparati nō oppositi. Et oppositorum, alij sunt cōtradictorij, alij priuatiui, alij contrarij, & alij relatiue oppositi. ¶ Termini ɔtradictorij sunt termini quorum alter cōnotat explicite negationē alteri⁹, vt homo/non homo. ¶ Termini priuatiui sunt termini quorum alter cōnotat implicite negationē alterius, in subiecto apto nato, vt videns cecus. ¶ Termini contrarij, sunt termini, qualitates incōpatibiles significātes, vt album nigrum, albedo/nigredo, licet non sit tam in vsu terminos in abstracto q̄ in cōcreto appellare cōtrarios. ¶ Termini relatiue oppositi sunt termini oppositos inuicē respect⁹ significantes, vt pater filius. Verbū, significat, in diffinitionib⁹ contrariorū & priuatiuorū intelligatur de significatione totali & positiua. etenim nec hi duo termini, videns album/videns nigrum, nec hi duo, album/ non nigrum, sunt cōtrarij. Unde repugnantia inter terminos oppositos puenit, vel ex modo significandi, sicut in ɔtradictorijs & priuatiuis, vel ex hoc q cōnotāt qualitates aut respect⁹ incōpatibiles sicut in ɔtrarijs & relatiuis. ¶ Sȝ termini repugnātes, seu disparati nō oppositi sunt quorum repugnātia nō prouenit ex modo significandi, nec ex hoc q ɔtraria significent, sed q: significāt res omnino diuersas, vt homo lapis, ceteriq termini absoluti diuersarum specierum. Et si sufficiat ad terminos esse disparatos q naturalr repugnēt, tūc hi duo termini deus/homo, sicut hi/virgo/mater, sunt disparati. Sed si requiratur q etiā repugnēt super naturalr (qđ vlior visus habet) sunt impertinētes.

¶ Ex significationis oppositione que 3. No.

est formalis terminorum oppositio, accidit terminis ɔtradictorijs & priuatiuis, qui nec naturalr nec supernaturalr possint de eodē simul copulatiue predicari, et terminis ɔtrarijs, vt nō possint de eodē simul naturalr predicari, ac denique terminis relatiuis, vt nō possint de eodē simul eadēq ratione predicari. ¶ De eodē. i. mediāte eodem pnomine idē omnino demōstrante/simul. i. mediante copula de pñti pro eodem instanti adequate vniēte & seclusa ampliatiōe extrinseca. Igitur repugnantia horum terminorum, album/nigrum/nō obstat veritati harum propositionum, petrus erit albus, petrus erit niger/nec harum, petrus est albus, petr⁹ est niger (copula vniēte pro tēpore vnius hore, in cuius prima parte petrus sit alb⁹ in scđa vero niger. nec harum, petrus possibiliter est albus, petrus possibilr est niger. De terminis autē ɔtradictorijs, suprimo tracta. p. h. disputabitur, possint ne mediāte copula ō extrinseco tpe de eodē verificari. Dixerī/seclusa āpliatiōe extrinseca/q: hi duo termini homo, mortuū (vt multis placet) licet nō possint de se inuicē verificari seclusa ampliatione, q: tñ illa ampliatio est extrinseca. i. prouenies a predicato (illa eñi que prouenit a copula dr extrinseca) nō sunt termini disparati. Quā q̄ re vera nō absone posset oppositū defensari, cū nullo modo possint de eodē verificari, sic q de illo de quo verum sit dicere qđ est homo, verū sit dicere q est mortuum. Imo hi duo termini, viuēs/mortuū, non absurde dicerētur priuatiue oppositi. Copulatiue, q: de petro verum est dicere q est homo & nō homo copulatim. i. homo & caput. Pariter potest esse albus & niger, si altera eius medietas, alba, & altera sit nigra. Naturalr, q: de eodē in duobus locis miraculose posito solet admitti q possit in altero albū, & in altero esse nigrū. Eadem ratione/ q: idem potest esse pater & filius diuersis rationibus seu respectu diuersorum. Et si arguas. verum est dicere petrus est vel nō est albus. & petrus est vel non est niger, item/non tātum petrus nō est albus & nō tātum pe

trus nō est niger/ergo duo termini cōtrarij verificātur de eodem. Negatur ꝯña, nam nomen ipsum verificari sonat vere predicari in propositione affirmatiua non includente negatione/non exponibili, et si que sint alie cōsquilie indigne que recitentur. ❡ Contingit etiā terminis cōtradictorijs ꝙ quāto terminus finitus est superior, tanto terminus infinitus est inferior. Item ꝙ disiunctum eorum sit terminus transcendēs. i. pro quacunq; re supponens, que omnia in diuersis locis disputanda sunt.

Primū. ❡ At de terminis oppositis dubiū est an possint in plurali numero verificari de eodem. Arguitur enim sic. Admisso (vt solet admitti) ꝙ ex materijs ꝛ formis petri ꝛ pauli videntium fiat per transpositionem iohannes ꝛ thomas quorum neuter videat, tunc petrus ꝛ paulus sunt videntes, et simul non videntes, nam sunt non videns ꝛ non dens, vt puta iohānes ꝛ thomas, et equa ratione ostendantur esse ceci, nā sunt cecus ꝛ cecus. ergo termini tam contradictorie q̄ etiam priuatiue oppositi verificantur de eodem.

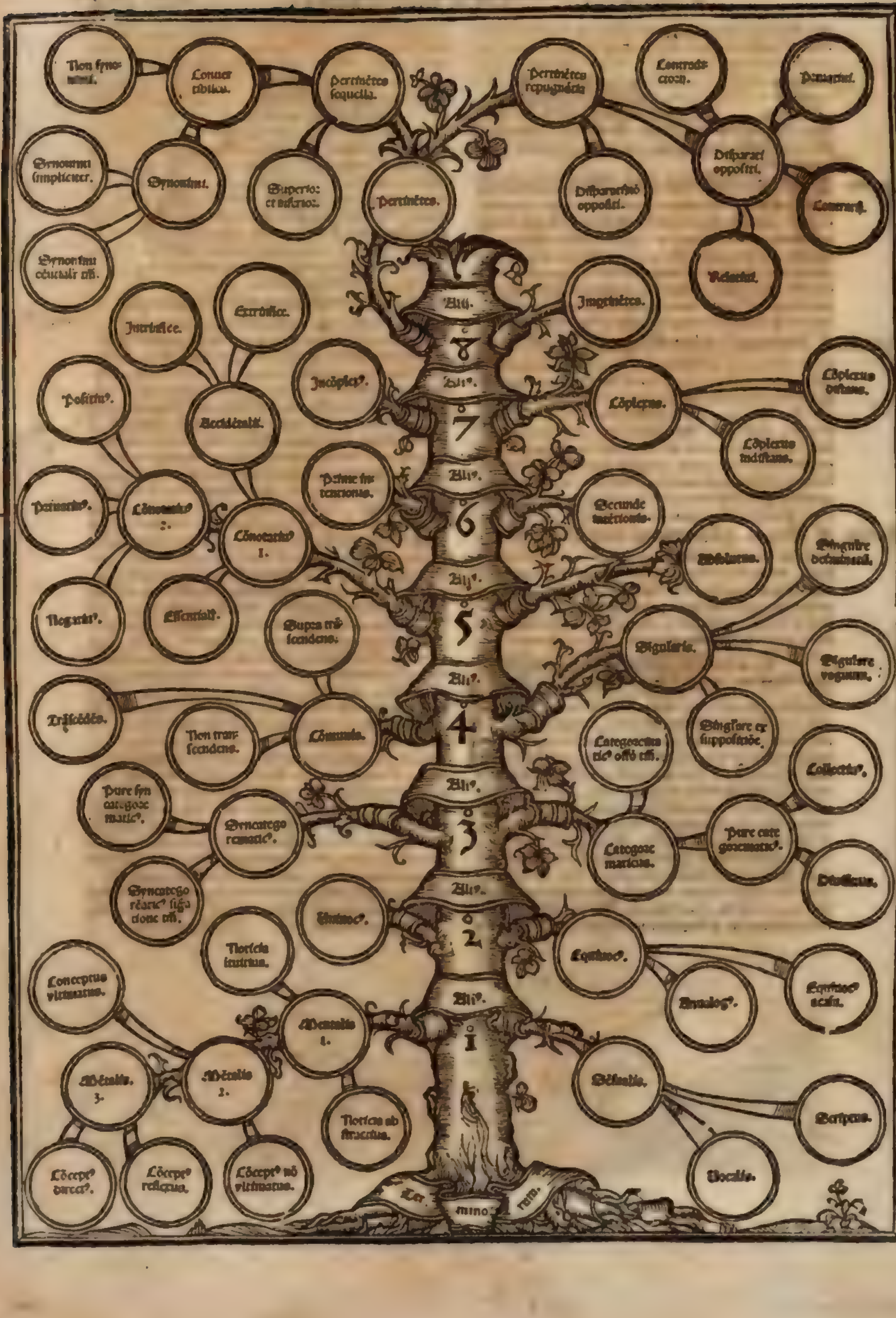
Secūdū ❡ Secundo admisso ꝙ album dicatur per cuius maiorem partem distenditur albedo (quod cōmuni modo concipiendi consonat (nam si totus petrus dempto pede esset albus, certe diceretur albus) posito ꝙ sit scutum cuius altera medietas ſm longitudinem sit alba, altera vero nigra, arguitur sic. Hoc scutum est hoc album, ꝛ hoc album (primo pronomine demonstrante medietatem albam cum medietate medietatis nigre ſm latitudinem diuise, et secundo demōstrante eandem medietatem albam, cum altera medietate eiusdem medietatis nigre) ergo hoc scutum est alba. Pariq; ratione probabitur esse nigra.

Tertium ❡ Pro hoꝝ solutione notandū terminum pluralis numeri resolui in copulatum complexiue sumptum, vel in disiunctum ex huiusmodi copulatis, quorum aliud ex duabus, aliud ex tribus. ꝛc. partibus constat. Non ꝙ illi subordinetur in significando (quod supra reprobatum est. c. 4. lectio. 2.) sed quod ei equiualeat in consequendo per quod veritas propositionis de termino pluralis numeri manifestat. Unde quando est aliqua determinatio determinās terminum pluralis numeri, qꝛ ipsum, vt pote vnicum terminum, vnica acceptatione respicit, sit vt copulatum in quod talis terminus resoluitur vnica etiam determinatione modificet, ita ꝙ ly non videntes non valet, sicut ly non videns ꝛ non videns, sed sicut ly non videns, ꝛ videns, vt termini contradictorij per contradictoria copulata resoluant. Que quidem regula etiam de terminationibus affirmatiuis est communis, dicendisq; valde vtilis, sed ly ceci, qꝛ est vnicus terminus nō determinatus ab aliqua determinatione, videtur resoluendum esse in ly cecus, ꝛ cecus, quare negatio inclusa cadit pluribus acceptiōibꝰ in illas ptes. Quā q̄ hoc. 17. c. 1. trac. examinabitur. Igitur ad argumentum primum negatur illa consequentia: petrus ꝛ paulus sunt non videns, ꝛ non videns, ergo sunt non videntes/ conceditur tamen illa/ sunt cecus, ꝛ cecus, ergo sunt ceci. Unde licet duo termini contradictorij nec in singulari nec in plurali possint quoquo modo de eodem verificari sine ampliatione, termini tamen priuatiui possunt quidem in plurali verificari de eisdem supernaturaliter. ❡ Ad secundum conceditur illos terminos/ alba/nigra/ verificari copulatiue d' eodē naturaliter. Quare a multis negantur esse contrarij, licet in singulari numero sint contrarij, sed qꝛ nomē in omnibus casibus ꝛ numeris reputatur vnum ꝛ idem, malem dicere dictos terminos esse contrarios, maxime secundum nostram diffinitionem, nam cōnotant incompatibiles qualitates, assererem q; subinde terminis contrarijs in plurali numero non repugnare verificari de eodem, quin etiam potest dari corpus quod sit alba/nigra/rubea/viridia, ꝛc. Que omnia exercitio iuuenum limanda comendamus. ❡ Multa alia solent hic moueri circa singula membra terminorum pertinentium ꝛ impertinentium, que missa fecimus partim que alijs locis magis congruūt, partim que prorsus sunt inutilia.

❡ Igitur vt summa eorum que diffuse diximus pre oculis habeatur. Omissa diuisione illa termini in creatum ꝛ increatum, alijsq; id genus, vt pote ad nihilum conducentibus, preter missa etiam illa in significatiuū ꝛ non significatiuum, ꝙ terminus non significatiuus non sit terminus, partiti sumus primo terminū in mentalem/vocalem/ ꝛ scriptum, ꝛ mentalem/ in noticiam intuitiuam, ꝛ abstractiuam/conceptum vltimatum ꝛ non vltimatum/ conceptum reflexum ꝛ directum. Secundo terminum in vniuocū ꝛ equiuocum/ ꝛ rursus equiuocum in equiuocum a casu ꝛ analogum. Tertio vniuocum/ in cathegorematicum ꝛ syncategorematicum, ac deinde categorematicum / in pure categorematicum, ꝛ categorematicum officio tantum, sicut syncategorematicum in pure syncategorematicum ꝛ syncategorematicum significatione tantum. Ac rursus, categorematicum/in collectiuū ꝛ diuisiuum. Quarto categorematicum in communem ꝛ singularem, ꝛ rursus communem in transcendentem ꝛ non transcendentem. Quinto cathegorematicum incōnotatiuum ꝛ absolutum, preterea connotatiuum, inconnotatiuum essentialiter, ꝛ connotatiuū accidentaliter. Deinde connotatiuum accidentaliter, in connotatiuum intrinsece ꝛ connotatiuum extrinsece. Rursus connotatiuum, in positiuum/priuatiuum ꝛ negatiuum. Sexto, terminum categorematicum, et terminum prime intentionis ꝛ terminum secunde intentionis. Septimo terminum seu signum logicale in terminum complexum ꝛ incomplexum. ꝛ complexum incomplexum distans ꝛ complexum indistans. Octauo, terminum in plurali numero, in terminos pertinentes ꝛ impertinentes. Pertinentes / in terminos pertinentes sequella ꝛ terminos pertinentes repugnantia/pertinentes sequella in terminos sese habentes tanq̄ superior ꝛ inferior ꝛ terminos conuertibiles. Conuertibiles in terminos synonimos ꝛ non synonimos. Et synonimos/in synonimos solum essentialiter, ꝛ synonimos essentialiter ꝛ accidentaliter. Sed terminos repugnantes in terminos oppositos, ꝛ non oppositos. Oppositos denique in terminos cōtradictorie/priuatiue/cōtrarie/ ꝛ relatiue oppositos, vt arbor sequēs ad oculum manifestat. Quartū.

Benedictus deus.

Arbor terminorum.

¶ Sequitur scda pars introductionũ dialecticarũ fratris Dominici Soto/Segobiensis/ordinis predicatoꝝ artium Magistri.

¶ Capitis primi De suppositione.

Lectio prima.

POstq̃ de terminis secundũ eorum absolutam cõsiderationem satis est disputatũ, superest quod (in fronte huius promisimus) pprietates illas, que in propositione contingunt, perscrutari cuius modi sunt/suppositio/ãpliatio/restrictio/alienatio ⁊ appellatio. Quãquidem disputationẽ fateor locãdam fore post tractatũ de ppositione, prope tractatum de oppositionibus, vt pote que illũ presupponat, ⁊ ab hoc presupponatᷣ. Sȝ qr in primo tractatu nõ ordinator, sed expositor sum, ⁊ Petrus hispanus, illic huiusmodi disputationis non meminit, congruit illam hic preponere, quam tamen sapiens doctor vsq3 ad illum locum interpretandam reponet.

1.No. SUppositio est acceptio termini: pro aliquo, respondente illi sm eandem acceptionem. vt acceptio huius termini homo in hac propositione/ homo est animal. ¶ Acceptio, non enim dixerim respectus termini, vt reales quidam, neq3 terminus acceptus (vt dicunt nominales) nam cum in controuersia sit apud metaphisicos, an acceptio termini sit respectus ab eo distinctus, nec ne, nõ est in dialectica diffinitione terminãdum. Est enim dialectici scire suppositionem esse acceptionem (quod nõ est dubiũ) ⁊ metaphici diffinire quenã entitas sit talis acceptio. Supponatur hic tamen esse scdã intentionem que cõuenit termino inq̃tũ ab intellectu p suo significato accipitᷣ. Non q̃ sit vera res ab eo distincta, sȝ modus quidã (vt supra de scdis intentiõibus vtr opinati sumus) Igitur nõ requiritᷣ ad hoc q̃ dicta scda intẽtio termino cõtigat q̃ actualr cognoscatur, vt quidã nominalis realibus imponit, inferẽs subinde, subiectũ huius ppositionis/hõ est aial/nõ supponere, nisi ab intellectu cognoscatᷣ. Etẽi terminus nõ dicitᷣ supponere, qr cognoscibilis ab intellectu, sȝ qr ab eo accipitᷣ pro se vel suo significato. ¶ Unde terminũ accipi est ipsum mediãte verbo alteri termino vniri pro aliquo. v.g. Extrema huius propositionis homo est animal, dicuntur accipi pro suis significatis, qr loco ipsorum inuicem vniuntur iuxta modum loquendi Aristote. 1. elen. Quia res nobiscum ducere non possumus vtimur terminis per rebus. Quare dicunt nonnulli, aptius dici/terminus supponitur. i. loco alterius ponitur, q̃ terminus supponit. Non est tamen a communi vsu loquendi deuiandũ, modo rei veritatẽ sentiamus. Et sufficit vt terminus quispiã accipiatᷣ, ipsum vniri de per se. i. tãq̃ totale extremũ vel de per accidẽs. i. tanq̃ ptẽ extremi, dũ modo vniatᷣ p aliquo. qd pter syncategorematã dixerim, q̃ lȝ significatiue sũpta ponãtᷣ in ppositiõe, quinetiã qñq3 de p accidẽs vniantᷣ, vt ly omne in hac propositione/deus est omne bonũ/nũq̃ tamen significatiue sumpta dicũtur vel accipi vel supponere. ¶ Pro aliquo. i. p suo significato, vt cõtingit in suppositione personali, vel pro se, vt contingit in materiali, quare nomen termini in dicta diffinitione extenditur vsq3 ad voces nõ significatiuas. Que licet termini non sint neq3 sese significare dicantur, habent tamen aliquam proprietatem terminorum, vt puta supponere pro se ipsis, quas abiectiue representant, vt patet de ly blitiri ⁊ similibus. Respõdente illi ⁊c. Hac particula complectimur omnia illa que alij dicunt. scȝ de quo verificabilis est mediante copula ⁊c. ⁊ quidẽ (vt opinor) rectius sic dixerim. Primo, qr terminum supponere nõ est ipsum verificabilẽ esse de aliquo, sȝ certe accipi pro significato quod ei respondet. i. quod existit in ordine ad differentiam sui verbi, ceteris pprietatibus logicalibus seruatis vel si mauis. est statio illa termini p suo significato ⁊c. v.g. Subiectũ huius ppositionis/homo est aial/nõ dicitᷣ supponere, qr sit verificabile, sed qr significatũ pro quo accipitur. scȝ homo, est, ⁊ subiectũ huius/adam fuit eo dicitᷣ supponere, qr significatũ eius. s. adam/fuit. Scdo, qr diffinitio tot particulis obuoluta nõ solũ non exponit diffinitũ, sed ipsa etiã inintelligibilis redditᷣ. Que vel maxime particule multis argutijs ansam prebẽt. Uerũ est tñ ex hoc q̃ terminus supponit accidere illi vt sit verificabilis de eo p quo supponit. Unde tanq̃ ab effectu cognoscimus suppositionẽ termini p aliquo p eius verificationẽ de eodẽ seclusa reflexione, q̃ est dicere per hoc q̃ ita sit sicut significatur per ppõnẽ affirmatiuã in qua dictus tñs predicatᷣ de pnomine talẽ rem demõstrãte seruatis/ampliatiõe/restrictiõe ceterisq3 pprietatibus logicalibus. U.g. cognoscimus subiectum huius ppositionis homo est animal/supponere pro me ⁊ non pro antichristo, quia ita est sicut per hanc propositionem significatur/ hoc est homo (me demonstrato), et aliterq̃ per hanc/hoc est homo, demonstrato antichristo ad intellectum. Hec enim demonstratio sufficit.

¶ Igitur ad cognoscendũ pro quo supponit subiectũ huius/ homo est pictus, verificato ipsum sic hoc est homo pictus. Ubi nõ additur ly pictus tanq̃ pars predicati (nã tunc nõ esset verificatio solius tñi cuius suppositio inquiritᷣ) sed ponitᷣ ad restringendũ ly homo vt teneatᷣ scdm eandẽ significationẽ a parte predicati quãdo verificatur, sm quã tenebatᷣ a parte subiecti vbi supponebat. Et subiectuȝ huius homo fuit iustus/sic/hoc est vel fuit homo, vt teneatur eque ample. Et ly homo qd est subiectũ huius aliquis homo disputat, sic, hoc est aliquis homo, vt seruetᷣ eadẽ restrictio. Et predicatũ huius/cognosco venientẽ/sic/hoc est cognoscẽs venientẽ/⁊ nõ sic/hoc est venientẽ cognoscẽs/vt seruetᷣ eadem appellatio. Sicut predicatũ huius hõ est species, sic hoc igitũ tum cognitũ cõceptu homo est species, eadẽ ratione. Et subiectuȝ huius/ hõ est nomen/sic / hoc est ly hõ/vt seruetᷣ idem genus suppõnis. Non tñ habet obseruari eadẽ species suppositiõis in verificatiõe termini. Ad cognoscendũ eñi suppositionem subiecti huius ppõnis/omnis hõ est aial/ sic debet fieri verificatio hoc est hõ. Unde infertur predicatũ etiã huius ppõnis/deus necessario est creãs/sic verificari/hoc possibiliter est creans (signo vniuersali/necessario/in suũ particulare cõmutato. Quod verũ est nõ obstãte appellatione de ly necessario supra pdicatũ, nõ eñi in verificatiõe termini supponentis hȝ seruari appellatio realis (vt videbitᷣ inde appellationibus). ¶ Dixerim/seclusa reflexione/quia si nõ esset aliud predicatũ ppositiõis in mũdo, q̃ predicatũ huius/predicatum propositionis est predicatum non supponens/ tale predicatum non supponit, quia ad ipsum supponere sequitur, nõ supponere, et tamen verificatur de se. Sicut econuerso predicatum huius propositionis/ predicatum est predicatum quod non verificatur, supponit quidem pro se, ⁊ tñ non verificatur, quia ad ipsum verificari, sequitur nõ verificari, vt in tractatu insolubilium (latius praticatur).

¶ Ex diffinitione data sequitur terminum extra propositionem, dummodo ponatur in ordine ad verbum, et accipi et supponere. vt ly homo in hoc complexo hõ esset disputãs. Cũ eñi in hac cõdictionali si hõ disputaret homo loqueretᷣ ab omnibus cõcedatᷣ extrema illa accipi, i.õ 3.No.

video quare nō supponant si coꝝ significata ipsis correspon
deant. Et sicut ad cognoscendū suppositionem obliquorum
per verificationē, debēt verificari mediantibus suis rectis,
ita ad cognoscendā suppositionez termini accepti in ordine
ad verbum obliquū, debet tale verbum mutari in suū rectuz
vt apte fiat verificatio. Quare fortasse concedendū est ly ho
mo in hoc cōplexo /homo qui est/ extra propositionem ꝛ acci
pi ꝛ supponere, maxime, q2 cū ponitur in hac ꝓpositiōe/ ho
mo qui est fuit/ non debet cognosci suppositio ipsius per ve-
rificationē mediāte ly fuit, que est copula principalis, s3 me
diante ly est in ordine ad quam tenetur, et cū extra ꝓpositio
nem teneatur etiā in ordine ad eādē, apparet etiā extra pro-
positionē supponere. Partes huius condicionati / petrus
si est paulus/ extra propositionē forsan nec supponūt nec ac
cipiuntur. Cuius signū est ꝙ cū ponutur in ꝓpositione, ille
partes non dicuntur habere acceptiones aut suppositiones
diuersas a suppositione totius. Quare non videntur teneri
in ordine ad ly est, maxime cū ly est non sit copula principa-
lis cōiungens illas partes, s3 ly/si ē. Cū igitur audis suppo
sitionem esse proprietatē, conuenientem terminis in propo-
sitione, intelligito vel in oratiōe in qua termini tenentur in
ordine ad verbum, nā si non teneatur in ordine ad verbum,
non supponit (vt infra suadebitur.) ¶ Sequitur scdo, ꝙ sup
positio sic acceptionē presupponit, ꝛ acceptio significationē
vt omnis termin⁹ supponēs accipiatur ꝛ omnis q̄ accipitur
significet, non tñ omnis q̄ significat, accipiatur, vt patet de
terminis extra ꝓpositionem, neqꝫ omnis qui accipitur, sup-
ponat. vt pz de subiecto huius ꝓpositiōis/ chimera est ens
Alioquin idē quādoqꝫ terminus in ꝓpositione plura signi-
ficat, q̄ꝫ sint illa pro quibus accipitur, pro pluribusqꝫ accipitr
1. q̄ꝫ supponat. v.g. ly homo in hac ꝓpositione/ aliquis homo
disputat/ oēs quidē hoies significat masculos ꝛ feminas, qui
ymaginantr esse, q2 termin⁹ nusq̄ꝫ a sua significatione retrin
gitur, accipitur tñ pro solis masculis, etiā qui imaginantur
esse, sed non supponit nisi pro masculis qui sunt. Dixerim se
presupponere ꝛ non se habere tanq̄ꝫ superius ꝛ inferius, q2
significatio nō est suppositio, obidqꝫ neqꝫ inferior suppositio
ne. Cū audis ly chimera, ī hac chimera est/ aut ly homo hic/
homo est/ accipi ꝓ chimera aut ꝓ omni homine imaginabi
li, nō intelligas, ꝓ omni quod imaginatur esse chimera, aut
homo, q2 nō accipitur pro equo/ s3 pro omni homine qui ima
ginatur esse, admodum capite de significare adnotatum.

¶ At vero contra diffinitionem istā ar
Primū. guitur. Illud adiectiuū/ albus/ in hac ꝓpositiōe/ petrus est
albus/ accipitur pro suo significato ꝛc. ꝛ tamen nō supponit
ergo diffinitio nō est bona. Minor est. p.h. ꝛ fere antiquorū
asserentium adiectiuū non supponere. Et maior probatur.
Dictum adiectiuū verificatur de petro tanq̄ꝫ predicatum,
ergo supponit pro illo. ¶ Scdo predicatū huius ꝓpositiōis
Secūdū. aurū est non demonstratū, supponit, ꝛ tñ non est verificabile
de aliquo, ergo. Maior est nota, q2 supponit pro auro, quod
nullo modo demōstratur, et minor ꝓbatur. Si demonstraretr
maxime sic. hoc est non demōstratum, sed tunc iam demōstra
retur, ac proinde non esset non demōstratum. ¶ Tertio, stat
predicatū huius ꝓpositionis/ termini nō supponentes sunt
Tertiū. plures q̄ꝫ supponentes/ nō supponere ꝛ tñ verificari de suo si
gnificato ꝛc. ergo. Probatur aña. Sint tantū he due propo
sitiones/ locus est infinitus/ locus est vacuus cū propositiōe
in argumēto assumpta, ꝛ ly locus in ambabus ꝓpositionib⁹
reputetur ꝓ vno solo termino, vel ponatur sophistaꝝ more
esse supernalr vnus ꝛ idem. Tunc deinū, vel predicatū illud
supponit vel non, sinō, ergo sunt tres termini nō supponētes
sc3 predicta illaꝝ triū ꝓpositionū, ꝛ tantū duo nō supponen
tes. sc3 subiecta, ergo demonstratis dictis predicatis verum
est dicere, hi termini nō supponētes sunt plures q̄ꝫ supponē-
tes, habeturqꝫ subinde dictū predictuz nō supponere ꝛ tamē
verificari d suo significato. Si dicatur tale predicatū suppo
nere, vel supponit pro terminis supponentibus vel pro non
supponentibus. Non primū (implicat. eī terminos supponē
tes esse plures q̄ꝫ supponētes) Si autē pro non supponenti-
bus, tunc verū erit dicere ꝙ termini nō supponētes sunt plu
res q̄ꝫ supponentes, nam per illā propositionē debet fieri ve
rificacio. Et cū secluso tali predicato tantū sint duo suppo-
nentes ꝛ duo nō supponentes, fit vt ipsum etiā nō supponat
alias falsuz esse dicere ꝙ termini no supponētes sunt plures
q̄ꝫ supponentes, ꝙ si tale predicatum non supponat reddit
prima pars argumenti, qua probatur antecedēs principale.

¶ Pro solutione primi argumēti me- 4. No.
mento coꝝ que de significatione huius termini album supra
diximus Notato itē terminū cōnotatiuū nō accipi nisi pro si
gnificato materiali. Unde antiqui qui solā significationem
de formali appellant significationem, aiunt, nomen cōnotati
uū aliud significare ꝛ aliud supponere. cui⁹ meminit. s. tho.
1. p. q. 39. ¶ Rursus q̄ tenēt nomē adiectiuū adiectiue tentū
solam formā significare, cuius opinionis opinor fuisse. p. h.
dicunt, nomen adiectiuū nō supponere sed copulare, non ꝙ
nō possit esse totale predicatū, nā in hac ꝓpositione / petrus
est albus, certe ly albus est totale extremū, neqꝫ video quare
in mente vltimata (vt dicūt) nō inueniatur nisi/ petrus est pe
trus albus/ quādoquidē predicatū possit esse formaliter adie
ctiuū subiecti sicut est in voce. S3 q2 tale predicatū nō signi
ficat illud de quo verificatur propterea nō dicitur suppone-
re, s3 copulare. i. adiūgere suū significatū significato sui sub
stantiui. Igitur (adhuc ſm hanc opinionē) adiectiuū adie-
ctiue tentū est categorema, s3 qui tenere velint adiectiuū ad
iectiue tentū significare etiā aliquid de materiali, habēt sub
inde cōcedere ipsum vere supponere. Utralibet haꝝ opinio
num sustineri fortasse posset, licet. s. tho. 1. p. q. 39. ar. 5. vt
pote in re indifferenti primā videatur asserere. Inquit enim
Hec est differentia inter nomina substantiua ꝛ adiectiua, q2
nomina substantiua ferunt suū suppositū, adiectiua vero nō
sed rem significatā ponunt circa substantiuū. vnde sophiste
dicunt ꝙ nomina substantiua supponūt, adiectiua vero nō
supponunt s3 copulant. hec ille. Et adiectiua nō ferre suum
suppositū, videtur esse, non significare illud de quo verifican
tur. Sed qui scdam oppinionē tutauerit, obseruato maxime
differētiā supra positā inter adiectiuū substātiue tentū ꝛ ad
iectiue tentū, ꝙ videlicet illud denotet suū significatum for-
male adiacere suo materiali, ꝛ hoc appellet suū significatuz
formale adiacere suo substātiuo. Nam certe (quod primo sen
tenciaꝝ disputatr) non potest aliunde assignari differentia in
ter has/ essentia est res generans/ essentia generat/ quaꝝ pri
ma catholica, scda vero heretica predicatur ¶ Igitur ad ar
gumentū ſm primam opinionē totū cōcedatur, sed debet ad
di diffinitiōi suppositiōis/ acceptio termini substantiui/ vt est
videre apud. p. h. secundū vero secundā, negetur minor. Di-
xerim adiectiuū posse esse totale predicatū non quidē subie-
ctum, q2 adiectiuū adiectiue tentū significat per modū alte-
ri adiacentis (modo exposito) ꝛ cum predicatum se habeat
vt forma ꝛ subiectū vt materia, ex ipō modo significādi adie
ctiue habet posse esse predicatum ꝛ non subiectū. Sed si vis
hanc cōuertere/ petrus est albus/ habes exprimere substanti
uum ꝛ dicere petrus albus est petrus. Idē dicemus de ver-
bis adiectiuis. v.g. in hac petrus disputat/ verbuz est totale
predicatum ꝛ non potest cōgrue esse subiectum. Sed ad con
uertendū tales ꝓpositiones habent verba resolui in partici
pia ꝛ dicere. v.g. disputans est petrus, nam hec disputat pe-
trus/ non est cōuertens prime, q2 ly petrus est subiectū hic si
cut in prima.

¶ Propter secunduz argumentū di- 5. No.
cunt multi suppositionē illius termini/ non demonstratū/ nō
posse cognosci per verificationē mediante ꝓnomine demon-
strante, sed mediante nomine proprio, gratis tamen hoc di-
cunt et vt aliis argutiis ansam prebeāt. Etenim verificatio
dupliciter accipitur. Uno modo ꝓ hoc quod est predicari in
propositione vera et, affirmatiua, altero modo pro hoc quod

est ita esse sicut per talem propositionem significantur. Et hoc secundo modo accepimus hoc nomen superius. Ergo si aurum existens in visceribus terre nullomodo nunc demonstretur, ita est sicut per hanc propositionem: hoc est non demonstratum / significaretur si esset in rerum natura. Et per hoc cognoscetur ly / non demonstratum / supponere. Unde multa similia argumenta eliduntur. Igitur ad argumentum concessa maiori distinguatur minor, nam si verificari accipiatur primo modo, conceditur, si secundo modo negatur. ¶ Adverte hic quod aliquando opus est variare formam termini complexi ut apte fiat verificatio. v.g. Ad cognoscendum suppositionem subiecti huius propositionis / omne animal preter hominem est irrationale / non fiat verificatio per hanc / hoc est animal preter hominem / que non est congrua, sed sic / hoc est animal non homo. Et in aliis proportionabiliter operare. Sed instans adhuc. si ly / a / a parte subiecti significet homines, et a parte predicati, equos, tunc subiectum huius propositionis / a / currit / supponit, et tamen non potest verificari. Nam cum in verificatione ponatur a parte predicati, iam mutabit significationem. Ad quod dicendum quod fiet verificatio mediante termino mentali qui per mutationem loci non potest significationem mutare.

6. No. ¶ Ad tertium principale conceditur etiam totum argumentum, videlicet quod tale predicatum, verificatur et non supponit. Etenim (ut ibi probatum est) habet non suppositionem annexam. ¶ Hec tempori dedimus nam sine huiusmodi verificationibus potest suppositio terminorum cognosci per correspondentiam significati modo exposito in declaratione diffinitionis. ¶ Est tamen questio an videlicet subiectum huius propositionis / adam et antichristus fuerunt vel erunt / supponat, nec ne. Et suadetur pars affirmativa. Utraque pars illius copulati supponit (nam adam fuit vel erit pariter et antichristus) ergo totum copulatum supponit. Sed verior apparet negativa. Nam cum ly et teneatur copulatim, tenetur quidem irresolubiliter. Et ideo totum copulatum habet correspondentiam ad quamlibet partem copule. Ubi dicta propositio resolvitur per hanc disiunctivam / adam et antichristus fuerunt vel adam et antichristus erunt / quam constat esse falsam. Et ad argumentum in oppositum, negatur consequentia, nam suppositio copulati complexive sumpti non habet universaliter cognosci per suppositionem partium.

¶ Lectio secunda.

1. No. Cum terminus supponens: habeat respectum ad significatum pro quo supponit / ad conceptum quo mediante supponit / ad copulam in ordine ad quam supponit, et ad signa ipsum determinantia potest quidem suppositio per omnes huiusmodi respectus distingui. Igitur ex parte significatorum dividitur suppositio in propriam et impropriam. ¶ Suppositio propria est suppositio termini pro se vel suo proprio significato, ut suppositio de ly homo in his propositionibus / homo est nomen / homo est animal. ¶ Suppositio impropria est suppositio termini pro eo quod figurative seu transumptive significat / ut ly nero hic petrus est quidam nero. Cuius sex sunt species. Metaphorica / cathacretica / metaleptica / synecdochica / methonimica / anthonomatica. ¶ Suppositio metaphorica est suppositio termini pro eo ad quod significandum ex usu transfertur propter aliquam similitudinem quam habet cum suo proprio significato, ut cum ly leo supponit pro homine crudeli. Est enim metaphora idem quod translatio. Ex usu / nam subiectum huius propositionis / homo est pictus / licet supponat pro secundario significato quod significat propter similitudinem, quia tamen non significat illud ex usu quam potius ex impositione seu consequutive ad ipsam impositionem, non metaphorice, sed proprie dicitur supponere. Igitur significatum proprium in diffinitione suppositionis proprie, tantum valet sicut significatum non figurativum. Et inde est quod suppositio termini pro se etiam dicitur propria. ¶ Suppositio cathacretica est suppositio termini pro eo ad quod contra usum usurpatur ut cum parricida supponit pro eo qui occidit fratrem. Etenim cathacresis idem est quod contra usum. ¶ Metaleptica est suppositio termini pro aliquo ad quod significandum transfertur ex precedentibus et sequentibus ut cum arista supponit pro anno. ibi. Post aliquot mea regna videns mirabor aristas. Metalepsis enim interpretatur transumptio. ¶ Synecdochica, est suppositio termini aut totius pro parte, aut partis pro toto, ut cum pontus pro aliqua parte aque, aut puppis pro tota navi supponit. Interpretatur enim synecdoche / comprehensio cum videlicet terminus plus minusve significat eo pro quo supponit. Et accipitur hic synecdoche pro synecdoche significationis / nam alia est sinedoche loqutionis. ut cum nomen proprietatis convenientis parti ponitur in acusativo, ut albus dentes. ¶ Metonimica, est suppositio termini pro eo ad quod significandum transfertur propter affinitatem, quam habet cum suo proprio significato. Idem enim est metonimia quod transnominatio. Et potest pluribus modis contingere, aut cum nomen continentis supponit pro contento, ut cum ly patera supponit pro vino. ut ibi pateras libate iovi. Aut cum ly vinum pro patera. ut ibi. Et vina coronant, aut cum nomen inventoris ponitur pro re inventa, ut cum nomen cereris pro pane et bachi, pro vino ut ibi. sine cerere et bacho. etc. Aut cum nomen inventi pro inventore. ut ibi. vinumque precamur. Quare male nonnulli suppositionem methonimicam cum sinecdochica confundunt. ¶ Suppositio anthonomatica, est suppositio termini communis pro suo digniori significato. i. in quo forma per terminum significata, secundum excelentiam reperitur. ut philosophus / in hac propositione / philosophus opinatus est mundum fuisse ab eterno. Unde duo requiruntur ad hoc quod aliquis terminus anthonomatice supponat. Primo quod secundum propriam significationem pro pluribus possit accipi secundum acceptionem qua tenetur. Quare in hac propositione / hic philosophus opinatus est. etc. (Aristo. demonstrando) ly philosophus / non supponit anthonomatice. Secundo quod ex usu pro solo digniori significato supponat. Quare in hac propositione / philosophus perturbationes animi non patitur / ly philosophus / licet supponat pro Aristoti. quia tamen pro aliis etiam philosophis communiter supponit, non supponit anthonomatice. Quo fit ut translatio in hac specie non a propria ad impropriam significationem fit. Sed a suppositione communi ad suppositionem singularem, pro eo quod proprie significat. cui consonat nomen / anthonomasia. i. nominis pro nomine mutatio. scilicet communis pro proprio. ¶ Ex quibus omnibus sequitur quod non sunt tot species improprie suppositionis quot sunt tropi seu figure in grematica. Cum, quia figure que contingunt in oratione, ut sunt periphrasis / yperbaton / yperbole / et allegoria / non efficiunt suppositiones improprias, cum propositiones non dicantur supponere. tum etiam, quia epitheton, qualis figura est, ibi / deus optimus maximusque et onomathopeia, que est nomen de sono factum, ut ibi. clamorque virum. etc. licet sint figure in nominibus non faciunt suppositionem impropriam, cum sint suppositiones communes pro propriis significatis. Alterius tamen est facultatis hec exactius disputare.

¶ Dubium autem est quod potest dialecticum movere. sint ne huiusmodi improprie suppositiones solum in voce, an etiam in mente, An videlicet ly / philosophus in hac propositione / philosophus opinatus est mundum fuisse ab eterno / supponat pro Aristo. mediante conceptu singulari ipsius, an mediante communi omnium philosophorum. Item ly sanctus petrus in hac. sanctus Petrus est in celo / an supponat pro anima sancti Petri mediante conceptu ipsius. an mediante concepta totius. Rursus an ly leo supponat pro homine forti mediante conceptu leonis, an potius mediante conceptu hominis fortis. Etenim iuxta modum priorem nulla est in mente impropria suppositio sed solum in voce, at iuxta 2. No.

secundum est quidem in mente sicut in voce. Et quidem modus primus est fere in communi opinione qui potest rationibus firmari. primo. De anthonomasia dictum est / ꝙ sic nominis communis pro nomine proprio positio, igitur dictum nomen cōmune sub ordinatur conceptui singulari ꝛ proprio dignioris significati. ¶ Scḋo he due ꝓpositiones. scʒ philosophus dixit mundū fuisse ab eterno / philosophus non dixit mundum fuisse ab eterno / in cōmuni vsu contradicunt, ergo ly philosoph⁹ in vtraqʒ supponit discrete, ac proinde in mente sub ordinant conceptui singulari Aristotilis. ¶ Tertio de omnibus eiusmodi suppositionibus dictum est ꝙ sint suppositiones terminoꝝ pro his que transumptiue ꝛ figuratiue significant ergo dicti termini accipiunt mediantib⁹ cōceptib⁹ quibus ipsa significāt, sed quodcunqʒ signū quomodocunqʒ aliquam rem significet significat ipsam mediante conceptu ipsius rei, igit dicti termini in ꝓpositiōe supponētes accipiū tur mediantibus conceptibus rerū pro quibus supponunt, vt p̄sta ly. sanct⁹ petr⁹ mediante conceptu anime ipsius. ꝛc. Sed pro alia parte videtur communis modus concipiendi. Nam cum audio. s. p. est in celo certe non videor mihi formare conceptum anime sancti petri, sed conceptuʒ ipsius hominis petri quod rustici vel maxime experiri possunt. Et cū audio / philosophus dixit hoc / imediate videor concipere omnē philosoph ꝛ postea discurrēdo videor venire in cognitioneʒ Aristo. ¶ Igit opinor / tales termini proprijs cōceptib⁹ sub ordinantur in mente ꝛ non conceptibus rerū pro quibus supponūt. Itaqʒ ly philosophus in illa ꝓpositione / philosoph⁹ opinatus est. ꝛc. subordinatur cōceptui cōmuni philosophorum, sed ratione adiuncte orationis quodāmodo restringit, vt tantūmodo accipiatur pro Arist. sicut in hac propositione / aliquis homo disputat / subiectū quidem ꝛ masculū ꝛ feminam significat, sed ratione restrictionis tantummodo pro masculis accipitur, Obidqʒ ad cognoscēdū pro quo supponat subiectum huius ꝓpositionis / philosophus negauit vacuum / debet fieri verificatio sic / hic est philosophus inter philosophos dignissimus / vt ly philosophus teneatur eque restricte, vbi cognoscitur ꝓ solo Aristo. supponere. sed ly sanctus petr⁹ conceptui sancti petri ꝛ ly leo cōceptui leonis. ꝛc. quare in mēte est etiam iproprie suppositio sicut in voce. ¶ Unde ad primū argumentū. Positio nominis cōmunis pro singulari, non dicit qr nomen vocale cōe subordinet conceptui singulari, sed qr cōceptus ipse cōmunis cui subordinat equivalet in consequendo cōceptui singulari, cum ratione adiuncti ꝓ solo digniori supposito accipiatur. ¶ Ad scḋm concedi tur antecedens ꝛ prima cōsequentia, sed negatur secunda. et enim ille ꝓpositiones dicuntur contradictorie, non ꝙ subiectum sit singularis in significādo, sed ꝙ pro vno solo supposito accipiatur. ¶ Ad tertiū concesso primo antecedente. s. ꝙ dicti termini supponunt ꝓ his que transumptiue significant negatur illa consequentia, ergo accipiūtur mediantibus cōceptib⁹ quibus ipsa imediate significāt, quin potius mediantibus conceptibus transumptiue etiam ꝛ secundario significantib⁹. Itaqʒ ly sanctus petrus in hac / sanctus petrus est in celo / accipitur pro anima sancti petri, mediante conceptu sancti petri significāte de per accidens animā ꝛ corpus sancti petri. Quare ad hoc ꝙ terminus mentalis hoc modo supponat nō requiritur ꝙ supponat ꝓ eo quod imediate significat sed ꝙ per ipsum argumentatiue ꝛ secundario possit formari cognitio ipsius, vt maxime patet de ly arista. supponente pro anno. At vero cum hec secunda opinio, modo concipiendi innitatur, qui aliter cōceperit, poterit quidē p̄mā amplecti.

Lectio tertia.

1. No. Rursus suppositio propria scḋm cōceptus quibus mediantibus fit, distinguitur in materialem / simplicem / ac personalem. ¶ Suppositio materialis est suppositio termini pro se mediante conceptu quo se naturaliter cōmuniter rep:esentat, vt supponunt subiecta harum propositionū / homo est nomen / blitiri est trisyllabū. Uero semꝑ / aut pro sibi similibus que obiectiue representat. Dictū enim est supra cū de conceptu vltimato ꝛ non vltimato ageremus, nomen. v. g. homo / rep:esentare se obiectiue ꝛ mediā te conceptu singulari sui ꝛ mediante conceptu inadequato sui ꝛ sibi similium. Quare vtrobilibet mediante, terminus supponat, dicit materialr supponere. Sʒ nō diximꝰ / ꝓ suo significato nō vltimato, nec / mediāte cōceptu nō vltimato. Cū qr significata, non ꝓprie dicūtur aut vltimata, aut non vltimata sed soli conceptus, tum maxime, qr esto sic diceretur, ly blitiri quando supponit ꝓ se, supponit quidē pro eo quod vltimate representat ꝛ mediante conceptu vltimato, nihilominus tamen supponit materialiter. Addiderim autē, mediante conceptu. ꝛc. quia subiectum huius / hoc ens est (ipso subiecto demonstrato) licet supponat ꝓ se, qr tamen mediante cōceptu quo significat oīa entia, personaliter supponit, sʒ si diceres ly ens est / supponeret materialiter. ¶ Suppositio simplex, est suppositio termini ꝓ suo primario significato, vt supꝑositiones subiectoꝝ harum ꝓpositionum / homo est species petrus est indiuiduū. ¶ Suppositio ꝑsonalis, est suppositio termini ꝓ suo secundario significato: vt supponunt subiecta in his ꝓpositionibus / homo disputat / petrus disputat. Ubi nomina / primario / secundario / non accipiuntur ꝓ suo significato proprio ꝛ improprio, vt supra diximus, ꝙ videlicet ly homo de primario significet verum, ꝛ de secundario hominē pictum. Sed ꝓ eorū expositione notato, ly homo in his propositionib⁹: homo est species / homo disputat, pro eodem supponere, esto adhuc natura realiter distinguatur a supposito, nam supponit ly homo in prima ꝓ cōcreto nature humane, quod nō distinguitur realiter a suppositis, ꝓ quibus supponit ly homo. Differt tamen, ꝙ in p̄ma supponit ꝓ homine inquantum est cognitus per eius ꝓprium conceptum. scilicet homo, in secunda tamen supponit ꝓ eo absolute. i. non inquantum sic aut sic cognitus. Que quidem differentia vt ex superioribus elicitur ꝓcedit a predicato, nam p̄dicatum prime appellat supra rem significatam subiecti ꝓprium conceptum ipsius subiecti, quod est dicere non p̄dicatur de illa nisi mediante dicto conceptu / homo / sed p̄dicatum secunde non appellat talem conceptum. Igitur terminum quempiā supponere ꝓ suo p̄mario significato, est supponere ꝓ suo significato inquantum cognituʒ est ꝑ conceptum ꝓprium cui subordinatur, vel (quod idem est) cum appellatione ꝓprij cōceptus. et supponere ꝓ significato secundario est supponere ꝓ suo significato sine tali appellatione. Unde esto ly petrus non habeat nisi vnicum ꝓprium significatum, nihilominus in hac / petrus est indiuiduuʒ, supponit ꝓ suo primario significato / ꝛ in hac petrus disputat, ꝓ secundario. ¶ Ex hac formali differentia inter personalem ac simplicem suppositionē sequitur alia penes quam, tanqʒ penes effectum indubie cognoscitur suppositio simplex. scilicet sub termino supponente simpliciter nusqʒ licet descendere, nec syllogizare, semper enim variaretur appellatio in huiusmodi descensu / aut syllogismo. Sub termino tamen supponente personaliter semper licet descendere ꝛ syllogizare, sicut sub termino supponente materialiter / mediate vel imediate. Qui quidem termini. 3. capite. huius exponētur. v. g. sicut nō sequitur / homo est species / petrus est homo, ergo petrus est specie, ita neqʒ sequitur / petrus est indiuiduum, petrus est homo, ergo homo est indiuiduum. Sed sicut sequitur / omnis homo disputat / petrus est homo, ergo petrus disputat, ita sequitur / petrus disputat, petrus est homo, ergo homo disputat. Fortasse sub termino supponēte simpliciter potest descendi dummodo seruetur eadem appellatio vt si sub subiecto huius / hō est species sic descendas, ergo hic hō inquantū cognit⁹ hō est species ꝛ hic homo ꝛc. Sʒ nō dicas petrus inquātū cognit⁹ hō est species qr p:e iacēs talis reduplicatiue ē falsa. ¶ Sequit demū ex dictis, hāc diuisionē suppōnis eo dici penes concept⁹ cōsiderari, qr in terminis significatiuis suppō materialis fit mediante conceptu non vltimo, et lʒ nā simplex qʒ ꝑsonalis fiat

mediante ultimo, illa tamen cum appellatione & hec sine appellatione proprii conceptus. ¶ Dicitur suppositio materialis: quia cum forma terminorum sit eius significatio, terminus ipse videtur se habere tanq̃ materia respectu ipsius. Ob idq; quando terminus supponit pro se dicitur materialiter supponere. Simplex, quia quando terminus supponit pro suo primario significato videtur supponere pro eo quod est per se significatum eius & quod est per se dicitur, simpliciter. Vel simplex, ꝙ terminus sic supponens non diuidatur seu distribuatur in sua indiuidua. Personalis, quia iuxta modum loquendi grammaticorum, omnis res demonstrabilis dicitur persona, & ideo cum terminus sic supponit pro rebus ut liceat sub ipso descendere res ipsas demonstrando, dicitur personaliter, quasi pro personis .i. rebus demonstrabilibus supponere.

2. No. ¶ Suppō materialis tripliciter cōtingit. Primo, quando terminus supponit pro se ipso, aut sibi simili in lineatiōe vel prolatiōe, ut ly homo in hac / homo est nomen. Secundo, quando supponit pro sibi simili alibi personaliter sumpto, ut ly hominum / in his propositionibus / hominum est genitiui casus / hominum est pluralis numeri. Supponit enim pro ly hominum existente. v. g. in hac oratione / filii hominum usq;quo graui corde / quare dicte propositiones sunt vere. At fortasse arguis contra, Ly hominū in dictis propōnibus reddit suppositū verbo, & verbo singularis numeri, ergo propter primum potius est hec concedenda. hominum, est nominatiuus, & propter secundum hominum, est singulare. Hoc argumentum magis probat intentum nostrum. Nam si in illis propositionibus ly hominum supponeret pro se secundum ꝙ est subiectum illarum, re vera secunde propositiones essent vere, agit enim ibi ly hominū vices nominatiui singularis, usus tamen efficit, ut non supponat nisi pro se alibi significatiue tento. Quare due prime propositiōes sunt vere & secūde false. Tertio (ut modernis videt in modalibus) dictum .i. aggregatum ex nominatiuo & accusatiuo supponit materaliter pro propositione sibi correspondenti ut ly hominem disputare, hic / hominem disputare est contingens, supponit materialiter pro hac propositione homo disputat. Dant enim sensum illius, hoc modo / hec propositio. hō disputat est contingens. quod tamen ibi examinabit.

3. No. ¶ Solent hic tres regule a dialecticis annotari, quibus cognoscatur, quando terminus materialiter supponit. ¶ Prima dictio non significatiua, ubicunq; supponat, supponit materialiter, ut extrema huius propositionis / blitiri est blitiri. Unde hec propositio / hic homo erit blitiri (demonstrato puero non baptizato qui postea vocabitur blitiri) est falsa, q2 ly blitiri cum temporis nihil significet, supponit materialiter. Et ratio hui⁹ regule est, eiusmodi dictiones non nisi materialiter sumptas, propositiones construere posse. Quo fit ut propositio qñ est extremum propositionis ut hic / homo est animal est ens, aut si inepte dicas ens est hō est animal, uniuersaliter supponere materialiter, quia non potest apte, aliter tenta, esse extremū propositiōis. ¶ Secunda. terminus determinatus signo materialitatis supponit materialiter, ut ly homo / in hac / ly homo est ens. Signa materialitatis sunt, hic terminus / hec dictio / cetera q; id genus. Et hoc signum ly. Que quidem signa faciunt terminum supponere materialiter prima specie suppositiōis materialis. Et notatis signum / ly / nec esse demonstratiuum, nec distributiuum. Quare subiectum huius propositionis, ly homo est nomen / potest distribui pro se & sibi similibus, et singularizari pro se dicendo hoc ly homo est nomen. Nec dictum signum est restrictiuum, quia non coartat terminum ad supponendum pro paucioribus suppositis, sed omnino pro alio significato seu representato q̃ supponeret sine tali signo. Unde potius dicitur signum alienatiuum a propria significatione. Notatis rursus ꝙ cum video scriptum / ly homo est ens. non concipio in mente, admitius uniuersaliter, actum illius signi ly, sed illa scriptura / ly / addita illi termino homo / facit ut ego formem conceptum non ultimatum. illius vocis homo pro subiecto illius propositionis & non ultimatum hominum. Potest tamen dictus actus in mente reperiri determinans terminum mentalem, faciensq; ipsum stare pro seipso materialiter. Nec inde sequitur, ut quidam sibi videtur inferre ꝙ in mente terminus caderet a sua significatione aut esset equiuocatio. Et cum arguit. Terminus mentalis accipitur materialiter, ergo accipitur pro se, tunc sic vel cecidit a significatione qua naturaliter proprie significabat, vel non, si cecidit ergo primum inconueniens, sin autem, ergo accipitur pro suo significato, ac subinde simul accipitur pro se & suo significato, que duo equiuoce significat, Respondetur. Concessa prima consequentia, & datur ꝙ cum conceptus tenetur materialiter non cadit propterea a propria significatione. sicut in hac scripta propositione / ly homo est nomen, licet subiectum accipiatur solum pro se non desinit significare homines, sed negatur illa consequentia, ergo accipitur pro suo proprio significato. Non enim oportet terminū semper accipi pro eo quod significat. ¶ Addūt ad hec ꝙ quando additur signum neutri generis dictioni masculini aut feminini, tunc talis dictio supponit materialiter, ut subiectum harū / hoc homo est animal / omne homo est substātia / Et ratio est, quia dictiones materialiter tente tanq̃ neutri⁹ generis considerantur, sed certe eiusmodi loquutiones non videntur latine sonare. ¶ Tertiam regulam statuunt nonnulli sub hoc tenore. Omnis terminus qui subiicitur respectu termini secunde intentionis, si supponit, supponit materialiter. At re vera, regula hec nec habet uniuersaliter verū nec modos omnes sufficiēter cōplectitur quibus termini materialiter supponunt. Primum patet. In primis, subiectum huius / fum⁹ significat ignem / supponit personaliter. Et si dicant hoc non obstare regule, quia ly significans sit acceptū non est terminus secunde intentionis, arguitur de subiecto huius / homo est species / quod non supponit materialiter. Item adhuc secundum negantes suppositionem simplicem arguitur de subiectis harum / homo est diffinitum propinquum / canis latrabilis & marinus sunt equiuoca equiuocata, que cum subiiciantur respectu termini secunde intentionis non tamen supponunt materialiter, sed personaliter potius. Quod si restringāt regulam quod videlicet solū intelligatur quando predicatū secunde intentionis supponit pro signis. Arguitur de subiectis harum / nomen est nomen / nomen non est verbum / syllogismus est propositio. Nec sufficit si regulā strictius sentiant. s. quādo subiectū est terminus prime intentionis. Nam subiectum huius / conceptus est terminus mentalis / vel huius (ne sit locus negandi) qualitas mentis est verbum, licet habet oēs cōditiones regule, certe supponit personaliter. Secundum etiam constat, subiectum huius / homo est vox / supponit materialiter, et tamen predicatum non est termin⁹ secunde intentionis, vel apparētu⁹. subiecta harum / homo scribitur / homo profertur. Igitur fortasse non est certa regula qua suppositio materialis uniuersaliter cognoscatur. Nec potest (vel fallor) haberi certior q̃ si dicere. ¶ Quando predicatum non potest cōuenire subiecto pro suo significato. et solet ut in plurimum de terminis predicari, tunc subiectum supponit materialiter, nisi aliquod signum obstet. Quod habet verum siue tam subiectum q̃ predicatum sint prime siue secunde intentionis, siue propositio sit vera siue falsa, siue affirmatiua siue negatiua. v. g. subiecta harum propositionum / homo est vox / seu homo profertur / homo est nomen / species scribitur / genus est nomen / materialiter supponunt. Sed in hac sonus est vox / subiectū supponit personaliter, quia predicatum potest conuenire ei pro suo significato, pariter & subiectū huius / homo est qualitas quia predicatum non solet ut in plurimum de terminis predicari, sicut subiectum huius / chimera est ens. Nec opus est tale predicatum posse conuenire subiecto materialiter sumpto, etenim subiectū hui⁹ / hō ē trisyllabū, materialiter supponit.

Significatum termini voco illud, quod significat proprie, vel improprie, aliud a se et a suo simul et ab alijs que vel obiectiue, vel tanq̃ instrumentum naturale representat. Diximus/nisi aliquod signum. ꝛc. quia in hac/aliquis homo est nomen/signum masculini generis facit subiectum supponere personaliter postq̃ termini materialiter supponentes, neutrius generis existimantur. Et in hac propositione ego sum pronomen/verbum prime persone, facit subiectum personaliter supponere sicut in hac/animalia sunt nomina, verbum pluralis numeri, quia cum terminus materialiter tenetur tanq̃ tertie persone, ꝛ si fuerint incomplexi, tanq̃ termini singularis numeri considerantur. Item solet nonunq̃ impediri suppositio materialis per ly res que est. Si eñ dicas an res que est deus sit nomen, certe subiectũ personaliter supponit. Sed regula hec adhuc patitur exceptionem in terminis siue prime siue secunde intentionis diuidẽtibus aliquod genus. Nam in hac/qualitas mentis non est vox/non profertur ꝛc. certe multi possunt concipere subiectum personaliter licet predicatum habeat cõditionem regule. Et maxime hoc videtur in terminis secunde intentionis. Et enim in hac/terminus mentalis non est terminus vocalis/nomen nõ est verbum/verbum non est propositio/ac proinde in suis affirmatiuis, certe apparent subiecta personaliter supponere. At vero quando predicatum potest conuenire subiecto ꝛ pro se et pro suo significato, vel in rei veritate vel in aliquali apparentia, opinor vtendum esse distinctiõe. Nam potest tunc subiectum ꝛ materialiter et personaliter supponere. vt in hac petrus imaginarie est nomen/vox est nomen/et maxime in terminis secunde intentionis sicut/hic nomẽ est vox/nomen est nomen/verbum est nomen/immo si dicas/verbum nec est nomen nec pronomen/videtur subiectum supponere personaliter. Sed si dicas/verbum est nomen latinum, sicut rithma/nomen grecum/videtur ly verbum materialiter supponere. Sunt alij modi quibus termini materialiter supponunt. scilicet quãdo reguntur a verbo/dico/aut a similibus, vt ly/sic ly/non/ly Dominicus/in his locutionibus/ego dico sic, tu dicis/non/vocor dominicus. ꝛc. ¶ Quod diximus in his propositionibus/ly homo est animal/homo est nomen/subiecta materialiter, ꝛ vniuersaliter in alijs, subiecta supponere pro se, non sic intelligimus quod videlicet non possit intellectus aliter concipere (possumus enim per hanc homo est nomen/concipere rem que est homo esse nomen, sicut per hanc homo est animal/illam vocem esse animal) sed ꝙ ex vsu sic vniuersaliter concipiamus vt regule sonant.

4. No. ¶ Suppositio simplex itidem (inquit autor summularum) triplex est. Quedam enim est termini communis in subiecto positi, vt ibi,/homo est species/alia est termini communis positi in predicato propositionis affirmatiue cuius subiectum distribuitur, vt ibi/omnis homo est animal. Tertia est termini communis positi post dictionem exceptiuam, vt ly hominem ibi/omne animal preter hominẽ est irrationale. Et adhuc addunt alij quando terminus communis est predicatum respectu subiecti copulatiue sumpti, vt ibi Parisius et Rome vendit piper. Aut respectu signi specialis confusionis, vt ly equus ibi ad equitandum requiritur equus. Sed si daretur locus huiusmodi suppositionibus simplicibus, possent sic multiplicari, vt omnes termini supponentes confuse tantum dicerentur supponere simpliciter. (quod fortasse vsus antiquorum habebat.) Veruntamẽ vt cum modernis (qui in hac parte clarius loquuntur) consentiamus, sit regula ad cognoscendum suppositionem simplicem.

5. No. ¶ Omnis terminus prime intẽtionis qui subijcitur respectu predicati secunde intentionis supponentis pro rebus supponit simpliciter nisi aliqua obstet determinatio suppositionem personalem efficiens, vt subiecta harum/petrus est indiuiduum/homo est species/rationale, est differentia/etiam si diceres/homo est genus/rationale, est proprium/refert enim nihil vera ne sit an falsa propositio. Item subiecta harum/ens est obiectum adequatum intellectus/color est obiectum visus/homo adequate diffinitur per hanc diffinitionem/animal rationale/animal diuiditur per rationale ꝛ irrationale. ꝛc. Et fortasse non gratis concederetur ly animalium hic/animalium aliud rationale ꝛ aliud irrationale/supponere simpliciter cum nec materialiter supponat (vt capite de diuisione visum est) nec sub illo liceat mediate vel immediate descendere. Et posset dici ꝙ sicut ly diuiditur appellat pro subiectum proprium conceptum ita illud disiunctum quod loco eius ponitur. ¶ Diximus terminus prime intentionis, quia si subiectum sit terminus secunde intentionis etiam supponens pro rebus, vt hic genus non est species/vniuersale est genus, distinguende sunt huiusmodi locutiones, quia potest subiectum ꝛ simpliciter ꝛ personaliter supponere. ¶ Diximus nisi aliquod signum obstet: quia in hac aliquis homo est species subiectũ quidem personaliter supponit ob signum/aliquis/impediẽs appellationem predicati sicut subiectum huius, homines sunt species propter numerum pluralem. Nam cum terminus simpliciter supponit agit quidem vices nominatiui singularis. Posset hec regula, ꝛ quidem non ab re paulo latius extendi iuxta tenorem diffinitionis suppositionis simplicis, vt videlicet ꝙ quandocunq̃ aliquis terminus supponit pro suo significato cum appellatione proprij conceptus supponat simpliciter vt ly hominem, aut ly bonum, in huiusmodi propositionibus/cognosco hominem appeto bonũ. ꝛc. Vt pote sub quibus nec mediate nec immediate licet vllo modo descendere. Quinetiam licet summulistis huius tẽporis durum appareat, re vera in superioribus facultatibus quotiescunq̃ predicatum conuenit subiecto, et non pro hoc aut illo indiuiduo existimatur tale subiectum simpliciter supponere, vt in huiusmodi locutionibus/homo est animalium dignissimum/rosa est florum pulcherrimus. ꝛc. At vero quando terminus taliter supponit, vt sub illo liceat mediate vel immediate descendere ad indiuidua non censetur iuxta vsum modo vigentem simpliciter supponere. Quare ly animal/ly/piper/ly/equus/in propositionibus superius adductis personaliter supponunt. Itidẽ (vt opinor) ly deus in his/deus est trinus/tres persone sunt vnus deus/ꝛ similibus, personaliter supponit, quia licet descendere demõstrando indiuiduum. scilicet habens deitatem. licet non liceat demonstrare suppositum. Potest itidem dici ꝙ quando pronomen singularizat pro specie ꝛ non pro indiuiduo efficiat suppositionem simplicem, vt hic/hec herba crescit in horto meo vel dicatur (est enim questio de nomine) ꝙ tale subiectum supponit determinate, quantum ad indiuiduum, et discrete quãtum ad speciem, cum dicta propositio sic resoluatur/aliqua herba eiusdem speciei cum hac/crescit in horto meo.

¶ Ex dictis sequitur male quosdam 5. No.
etiam reales suppositionem materialem ꝛ simplicem confundere. Arguũt enim sic Ly homo in hac propositione/homo est species/eo dicitur simpliciter supponere, quia est terminus prime intentionis subiectus predicato secunde, sed idẽ contingit in hac/homo est nomen/ergo pariter hic supponit simpliciter. Ad quod negatur maior. non enim illa est tota causa, vt ex dictis constat, sed quia supponit pro suo significato cum appellatione sui conceptus. Igitur formalis differentia inter suppositionem simplicem ꝛ materialem, est ꝙ hec sit pro termino ipso. ꝛ illa pro eius significato. Ex quibus rursus sequitur ꝙ sicut predicari, esse speciem. ꝛc. sunt proprietates rerum, ita supponere, esse, nomen. ꝛc. sunt proprietates terminorum.

¶ Contra id tamen quod de distinctione inter simplicem/ac materialem/suppositionem, diximus, arguitur. Nulla est res que petro/paulo/ceterisq̃ hominibus sit communis, ergo nulla est res que de pluribus predicetur, antecedens patet. Quia quicquid est

est a parte rei est indiuiduū. Ex consequentia, q2 nihil predicat de pluribus nisi quod illis conuenit. Rursus, ergo predicari, ac subinde esse speciem, solis tribus conuenit. Item ergo in hac propositione homo predicatur de pluribus, aut in hac/ homo est species, subiectum supponit per se ac subinde suppositio simplex non distinguitur a materiali. Secundo contra diffinitionem suppositionis materialis arguitur. Subiectum huius propositionis/ petrus ⁊ paulus sunt termini discreti/ supponit materialiter, tamen non supponit pro se, ergo diffinitio nulla, maior patet, quia predicatum est terminus secunde intentionis. et minor, q2 ly et que est vna pars illius copulati/ non supponit pro se.

7.No. ¶ Primum argumentum non est in medium propositum, vt disputemus an sit aliqua natura specifica a suppositis realiter distincta, metaphisica enim, est huiusmodi disputatio, sed vt videam⁹ ꝙ siue distinguatur, siue non distinguatur, non debet suppositio simplex, a scholis (vt quibusdam placet) excludi. Nempe cum dicitur/ petrus est homo/ aut homo est animal, certe qui sese accuratius interrogaret, non videretur sibi posse negare, rem que est homo dici de re que est petrus/ aut rem que est animal de re que est homo. Immo hoc ipsum fatemur, cum dicimus terminos personaliter accipi pro rebus. i. loco rerum. Quare res dicuntur quodammodo predicari. Obidq3 cum dicitur/ homo predicatur de pluribus/ homo est species/ non est sensus ꝙ solum ly homo predicet, aut sit species, sed ꝙ res ipsa que est hō sit species, ac proinde ly hō nō naturalr, sed simpliciter supponit. Quod adhuc ex communi vsu confirmatur. Cum enim dicitur/ homo est species quedam animalium ceteris prestantior, aut, reubarbum est species quedam herbe colere purgatiua, reuera nescio quis sentiat illum terminū/ homo/ aut reubarbum, esse speciem. Igitur, vt ab aliis metaphisicis suasionibus abstineamus, ad argumentum negatur primum antecedens, nam licet seclusa operatione intellectus nulla esset res que sit in petro ⁊ paulo ⁊c. (cuius disputatio vsq3 ad alium locum nos expectet). Nihilominus tamen/ homo/ inq̄tum cognitus per istum conceptum homo abstrahentem a suppositis dicitur conueniēs pluribus ⁊ predicabilis de pluribus. Termini autem non proprie dicuntur genus ⁊ species sed termini generici aut speciefici vt primo capi. prime par. adnotauim⁹. Nam quamq̄ ipsis magis proprie conueniat predicari, nihilominus non predicantur nisi loco rerum. Dixerim voces magis proprie predicari quam res. quod sctūs tho. 1. periher. lectio. 5. sub his verbis asserit. Cum Aristoteles dicit ꝙ verbum semper est nota eorum que de altero predicantur, non est sic intelligendum quasi significata verborum sint que predicantur. Quia cum predicatio videatur magis proprie ad voces pertinere, ipsa verba sunt que predicantur, magis q̄ significent predicata. hec ille. Cuius ratio est quia subiectum et predicatum sunt partes propositionis, modo clarum est propositiones ex rebus minime confici sed ex terminis potius.

8.No. ¶ Pro secundo argumento aduertito aliud esse dicere/ petrus ⁊ paulus est terminus, ⁊ aliud petrus ⁊ paulus sunt termini. Nam in prima subiectum accipitur materialiter pro seipso, ⁊ in secunda, licet partes categorematice accipiantur pro seipsis tamen ly/ ⁊/ significatiue tenetur. Quare nonnulli ad argumentum negant maiorem, immo dicunt dictum subiectum supponere personaliter pro suis duabus partibus. Sed re vera hoc non videtur veritatem habere. Cum q2 nec totum ipsum copulatū (vt includat ly ⁊) supponit pro partibus illis, tum maxime, quia partes ille non sunt significata ipsius copulati. Et ideo (vt sentio) ly ⁊, non est pars subiecti, sed ille due partes vnite per ly ⁊, sunt totale subiectum, quod manifeste constat, quia predicatum de illis solis dicitur. et si arguas. Ille partes vnite per ly ⁊/ sunt subiectum, ergo ⁊ ly/ ⁊/ est pars, negatur consequentia, sicut non sequitur, ly homo distributū p ly omnis est subiectum in hac propositione/ omnis homo est animal/ ergo ly omnis est pars. Et si iterato/ arguas, virtus de ly/ ⁊/ non trāsit vltra, cum complexiue teneatur: ergo efficitur pars, negatur etiam consequentia, que cum suo antecedenti super primum tractatum magistri. p. h. declarabitur. Igitur ad argumentum conceditur maior, ad hunc sensum ꝙ partes illi⁹ copulati supponunt materialiter, ⁊ negatur illa consequentia ly/ ⁊/ non supponit pro se ergo totum non supponit materialiter, quia ly/ ⁊/ non est pars totius. Ex quo sequitur subiectum huius petrus ⁊ maria/ est homo supponere communiter quia postq̄ ly/ ⁊/ est vniuersalitas que non est pars subiecti debet mutari in ly vel. Quare in dicta propositione subiectum et predicatum supponunt pro eodem. Nihilominus est falsa quia predicatum non conuenit vtriq3 partim.

¶ Ex his sequitur subiectum huius propositionis/ petrus vel ly paulus est ens (petro existente) supponere personaliter ⁊ materialiter copulatiue (supponit enim disiunctim sicut personaliter pro sorte, ita materialiter pro ly paulus, licet non dicatur, tunc supponere pro se, sufficit enim illam partem supponere pro se, ratione cuius totum disiunctum supponit. Sed petro nō existente supponit pure materialiter. At subiectum huius/ petrus ⁊ ly paulus sunt entia (petro equidem existente) supponit mixtim. scilicet personaliter ⁊ materialiter copulatim, sed petro nō existente nullomodo supponit. Alias complexionū mixtiones per ea que dicta sunt, tu ipse rimari potes. ¶ Dubitas fortasse an ly/ ⁊/ hic/ petrus ⁊ paulus est copulatū, vel ly est, coniungens partes subiecti hic/ homo est animal est propositio/ teneatur significatiue. Nam si tenetur, tunc totum subiectū. scilicet totum copulatum aut tota propositio non tenetur materialiter. Sin autem, non vnit partes subiecti/ ac proinde totum subiectum non est vnus terminus. Ad hoc respondetur ꝙ ly est/ aut ly/ ⁊/ tenetur non significatiue, ⁊ cum infers ergo nō vnit: distinguitur consequens, aut secundum significationē qua ibi accipiuntur, conceditur consequentia, aut secundū significationes quas dicte coniunctiones habent, negatur. Etenim vere/ homo est animal/ est propositio, sed non secundum significationem qua ibi tenetur. Sicut vere / homo est terminus significatiuus/ sed non secundum significationem qua est subiectum huius propositionis. 9.No.

Lectio quarta.

Suppositio propria respectu modi significandi terminorum diuiditur in suppositionem communem ⁊ discretam. 1.No. ¶ Suppositio communis est suppositio termini communis communiter tenti vt supponit in his homo disputat/ ly homo est nomen. ¶ Suppositio discreta est suppositio termini discreti, aut communis discrete tenti, vt supponunt subiecta harum/ petrus disputat/ hic homo disputat/ homo qui est petrus disputat. Ubi non solū illud totum/ hic homo/ aut/ homo qui est petrus/ verum ly homo supponit discrete. Pariter hic/ hoc ly homo est nomen. Etenim suppositio communis ⁊ discreta, sicut in personali, ita ⁊ in suppositione materiali reperitur, in simplici autem licet posset quis dicere ly homo ibi/ homo est species supponere communiter, et ly petrus ibi/ petrus est indiuiduum/ discrete, non tamen proprie loqueretur cum non liceat sub terminis simpliciter supponentibus quoquomodo descendere, aut syllogizare. Quare diuisum huius diuisionis solas personalē ⁊ materialē suppōes cōplectit. Nec in dicta diffinitione ponitur eius diffinitū, sed diffinitur suppositio communis per significationem communem, quia omnis terminus communis in significando (quod supra monstrauimus) est communis in supponendo. Unde ad cognoscendum suppositionem communem ⁊ discretam, hac vtere regula. Omnis terminus cōmunis cui secundū acceptionem qua tenet non repugnat

supponere pro pluribus, si supponat, supponit communiter cui tamen repugnat, si supponat, supponit discrete. Quare subiecta harum propositionum/ deus regnat/ fenix volat/ sol lucet/ omnes homines sunt mortales (signo collective tento) supponũt communiter. Sed ly /fenix/ aut ly /sol/ in his/ hec fenix est sola in mundo/ sol qui est phebus lucet (si phebus sit nomen proprium solis) supponunt discrete. Dixerim si supponat propter ly chimera in hac/ chimera est.

2. No. **Unum potest hic dubiolum subori**ri. An videlicet ad cognoscendum suppositionem communẽ vel discretam habeat pensari acceptio termini quam habet respectu copule. Verbi gratia hic terminus / omnes homines (signo collective tento, aut etiam distributive, dummodo sit pars) est terminus communis, cui videlicet non repugnat supponere pro pluribus mediante copula de presenti (penes quã hʒ regulari terminus, cõmunis ne sit, an discretus) repugnat tamen mediante copula de possibili. Est ergo querere an in hac propositione/ omnes homines possunt esse beati/ subiectum supponat discrete, quia scd̃m illam acceptionem. i. mediante suo verbo, repugnat ei supponere pro pluribus, an potius communiter quia illa seclusa non repugnat. Cuius partem illam magis assererem quod videlicet supponat communiter. Etenim terminum quempiam supponere communiter, est supponere pro significato quod communiter significat, dummodo talis terminus non singularizetur. Maxime scd̃m. p. h. quia talis terminus est communis sumptus sine pronomine. Igitur cũ dixerim terminum illum communiter supponere cui non repugnat scd̃m eius acceptionẽ. ꝛc̃. intelligendum est scd̃m restrictionem quam habet ab aliqua eius determinatione. Hinc tamẽ nascitur aliud dubium. videtur enim tunc hic terminus / omnes homines possibiles/ aut omnes homines qui possibiliter sunt/ esse terminum communem in significando, ꝛ discretum in supponendo (quod est contra id quod supra determinavimus). Repugnat enim ei ex modo sue significationis, supponere pro pluribꝰ. Nam repugnat ratione illius ampliationis ꝛ universalitatis que includuntur in sua significatione. Ad hoc tamen negatur dictum terminum esse discretum in suppõnedo. Nam repugnantia ut nõ possit pro pluribus supponere, nec est ratione signi nec ratiõe significationis, sed quia eius connotatio non potest pluribus divisive convenire, sicut repugnantia quare ly chimera non potest supponere est, quia eius connotatio nulli potest convenire (ut supra exactius dictum est). Solẽt hic multiplicari nescio que regule circa suppositiones terminorum complexorũ. Quasquidem, cum nec certe sint, nec sub certo numero cõprehendi possint missas fecimꝰ. Nec quicquam restat eis que de termino communi ꝛ discreto supra diximus in presentiarum adijciendum.

3. No. **Suppositio cõmunis: respectu sui** verbi dividitur in suppositionem naturalem ꝛ suppositionẽ accidentalem. Suppositio naturalis est suppositio termini pro omnibus his, pro quibꝰ natus est supponere, ut ly homo in hac homo est animal. Suppositio accidentalis est suppositio termini pro solis suppositis ei respondentibus in ordine ad tempus sui verbi, ut ly homo in hac/ homo est. Et dicitur illa naturalis quia a sua propria significatione provenit ꝛ hec accidentalis quia ab extrinseco contingit nunc pro presentibus nũc ꝓ preteritis ꝛc̃. supponere. Ubi notato ꝙ licet modus intrinsecus significãdi verbi (ut capite de verbo videbitur) sit in ordine ad aliquam temporis differentiã, quod est significare per modum presentialitatis/ preteritionis (ut sic loquar) aut futuritionis, nihilominꝰ quãdo unit extrema, quorum predicatum est de essentia seu intrinseca ratione subiecti termini, non unit dicta extrema restrictive in ordine ad differentiam temporis presentis, vel clarius/ non denotat unionem extremorum in tempore, sed solam unionẽ. Non ꝙ verbum cadat tunc a sua significatione, aut absolvatur a tempore, cum significare cũ tpe sit ei naturale in mente, sed ꝙ talis habitudo extremoꝝ obstat ne a tali verbo (ut ita dixerim) restringantur. Igitur in huiusmodi locutionibus. homo est animal rationale/ rosa est pulcherrimus flos/ omnis triangulus habet tres angulus ꝛc̃. subiecta supponunt pro omnibus suis significatis, licet nullum eorum extstat, qd̃ est naturalr̃ supponere. Quod fortasse innuit Arist. 5. phi. d. illa que aliter se habere non possunt, in tẽpore non sunt. Neque refert quantum ad hoc an essentie rerum distinguantur ab earum existentijs nec ne (cuius disputatio) altioris est facultatis. Non enim volumus asserere veritates huiusmodi propositionum, eo ꝙ subiecta supponãt simpliciter pro essentijs rerum que sunt perpetue, sed eo potius ꝙ supponunt personaliter, pro individuis ipsis quamvis non existant. Quo fit ut dicte propositiones per inde valeant ac si poneretur ibi ly necessario suppositis naturis rerum. Fit secundo ut suppositio naturalis terminis discretis pariter contingat. Etenim sive petrus sit sive non sit concedendum est ꝙ petrꝰ est homo, immo ꝙ petrꝰ est petrus. Quãquam petrus hispanus solis terminis cõmunibus huiusmodi suppositionem tribuat, ꝙ videlicet ut in plurimum soli terminĩ communes, ut pote ex quibus propositiões doctrinales constant, dicãtur naturaliter supponere. Fit denique tertio ut dicte propositiones sint necessarie. At vero ubi non est huiusmodi necessaria extremorum habitudo impediens restrictionem verbi, extrema supponunt scd̃m exigentiam ipsius verbi. i. pro solis suppositis respondentibus in ordine ad differentiam temporis, que quidem suppositio dicitur accidentalis, ut hic homo est/ homo est albus/ album est album/ chimera est chimera/ non obstante ꝙ in his ultimis idem de se ipso predicetur. Exigitur etiã ad hoc ꝙ extrema naturaliter supponant talis habitudo inter ea, ut possint mediante ly necessario de se invicem predicari. Et si incontrarium sic dubites. Hee propositiones/ albũ est res habens albedinem/ chimera est compositum ex capite leonis. ꝛc̃. Sunt vere, esto significata extremorũ non existant, ergo dicta extrema supponunt naturaliter. Ad hoc negatur consequentia. Ostensus enim est supra modus quo tales propositiones salvantur. qꝫ videlicet copule dicunt actum signatum. i. accipiuntur loco de ly significat.

Sunt veruntamẽ qui de hac suppositione naturali aliter sentiant. 4. No. Qui ad huc inter se diversi sunt. Iuniores enim nolunt admittere illas propositiones esse necessarias absolute, nisi vel accipiantur cum signo ampliativo, vel in sensu condicionali, ut videlicet/ homo est animal/ tantundem valeat ac si diceretur, si homo est/ homo est animal. At vero licet dicte propositiones convertantur cum illis in quibus formaliter poneretur ampliatio, nihilominꝰ in propria forma, sine signo ampliativo, sunt absolute concedende tamquam necessarie. Nam alias dicte propositiones non essent magis necessarie ꝙ̃ he, celum est/ terra est/ homo est. (Que in illo sensu condicionali etiã sunt necessarie) hoc autem est contra Augu. qui scd̃o de libero arbitrio, sic inquit. Quidquid corporis sensu, veluti est, hoc celum, ꝛ terra hec, ꝛ quecunque in eis alia corpora sentio, quamdiu futura sunt nescio, septem autem ꝛ tria decem sunt, ꝛ non solum nũc, sed etiam semper, nec aliquando septem ꝛ tria non fuerunt decẽ aut aliquando septem ꝛ tria non erunt decem. Ubi hãc propositionem/ decem sunt. 7. ꝛ. 3. concedit absolute necessariã, et non illas/ celum est/ terra est. ꝛc̃. Ac subinde pari incõmutabilitate, concedit has veras, studendum est sapientie/ iuste vivendum est. ꝛc̃. Et idem repetit. 4. super gene. ad literam capite. 3. facilius (inquit) celum ꝛ terram transire possunt, que secũdũ numerũ senariũ fabricata sunt, ꝙ̃ effici possit ut senariꝰ numerꝰ suis partibus nõ cõpleatur. Et inferiꝰ. Si ista non essent, perfectus ille esset, nisi autem ille perfectus esset, ista secundum cum perfecta non fierent. Item Albertus magnus in post pre. capl̃o. 9. Secundum (inquit Avice. ꝛ alga.

⁊ alpha.⁊ veritatem quando predicatum concipitur in ratione subiecti, talis propositio vera est, siue re existente, siue re non existente, siue enim homo sit et animal, siue homo non sit, nec aīal, semper ista est vera hō est aīal ⁊ hō est aīal: hec ille. Idem late probat Lincon. primo post. ⁊ scđs tho. ibidem ⁊ in quodlibetis, ⁊ plurib⁹ alijs locis. Item cū Aristo. 7. metha. inquit. Querere, quare homo est hō, nihil est querere, certe innuit hanc ꝓpositionem homo est homo: non solum necessariā, sed esse per se notā. Adhec maxime. Qui eiusmodi propositiones no concedūt absolute necessarias, re vera destruunt omnem artem demonstrandi. Procedit enim demonstratio ex ꝓpositionibus necessarijs perpetueq̃ veritatis (vt primo post habetur) ⁊ tamē vt est in omnib⁹ scientijs, et maxime in mathematicis videre, omnes demonstrationes construūtur ex eiusmodi ꝓpositionib⁹, de copula. s. presentis tēporis sine ampliatione. Ex his habes ad quē sensum concessim⁹ dictas ꝓpositiones equiualere in consequēndo propositionibus in quibus ponitur ampliatio. Non eñ concedimus ly est. dicere tantūmodo vnionem possibilem inter extrema ita q̃ equiualeat huic: possibiliter ē. (vt quibusdā placet.) Quin potius dicit vnionē necessariā, vt equiualeat in consequēdo huic: necessario est. ¶ Igitur, siue teneam⁹ modum suprapositū, quem veriorē existimo. Siue opineris dicta verba ampliare ad possibilia, siue imagineris denique tales ꝓpositiones esse veras adhuc quando extrema non supponunt, ⁊ sufficere ad earū veritatē q̃ sit essentialis ⁊ necessaria connexio inter extrema, quomodocunq̃ tamen dicito dictas ꝓpositiones absolute necessarias, quādoquidem ex hoc bona pars dialectice dependeat. Si autē quandoq̃ supponatur tibi talia extrema supponere accidentaliter ⁊ denotari ibi existentia suppositoꝝ, potes causa disputatiōis admittere. Immo ita frequēter vtemur quādiu fuerim⁹ sūmuliste. ¶ Alij asserentes, suppositionē naturalem dicunt terminos per se sumptos sine verbis, naturaliter supponere. quod certe non apparet verū. Nam predicari quod principaliter conuenit rebus, ⁊ supponere pro rebus, quod cōuenit terminis, videntur sic inuicē respondere, vt non dicantur termini supponere pro rebus nisi qn accipiuntur loco reꝝ que predicant. Igitur sicut res non dicūtur predicari, nisi quando per verbum denotantur vniri, ita termini non dicuntur supponere, nisi quando per verbū vniuntur. Et ideo diximus, membra huius diuisiōis differre penes respectū ad verbum. Sic. scz q̃ terminus naturaliter supponens non accipiatur secundum exigētiā tēporis sui verbi, ⁊ terminus supponēs accidētaliter sm illam exigentiam teneatur. Fortasse qui diceret oppositū. vz. q̃ terminus quomodocūq̃ stet siue in ordine ad uerbum siue nō, supponat, non loqueret omnino cōtra terminorum significātias. Itaq̃ suppositio sit statio termini pro re ⁊ sit passio cōtinuo cōsequēs significationē. Et tūc esset dicendum q̃ intellectum accipere terminū non est ipsum vnire alteri sꝫ vti eo pro re, etiā ꝓ re que imaginat esse. Non inq̃ fortassis loqueretur improprie, sed dure reciperetur a modernis dialecticis, vt pote apud quos in communem usum abierit q̃ terminus non supponat nisi in ordine ad verbum teneatur.

Lectio quinta.

1.No. Suppositio communis ex parte signorum quibus termin⁹ supponēs modificatur, distinguitur in determinatā ⁊ cōfusam. Scđo confusa, incōfusam distributiuā ⁊ confusam tantū. Tertio distributiua, indistributiuam completam ⁊ distributiuam incompletam. Quarto confusa tantū inconfusam disiunctam ⁊ confusam copulatam. Quinto denique suppositio cōmunis in genere, in suppositionem mobilem ⁊ imobilem. Quas quidem suppositionū species, vt pote quibus passim summulistis vtendum est, diligenter hic congruit annotare.

¶ Ubi primū notādū signa que huius 2.No. modi suppositiones efficiunt esse triplicia, particularia. scz vniuersalia ⁊ signa que dicuntur specialia cōfusionis. Particularia sunt/ aliquis/ quidam/ quispiam. Quibus iuniores addunt ly. b. quod appellant signum speciale determinationis, ⁊ qn non habet aliud officium nisi facere suppositionē determinatam, ⁊ qn a tali officio non potest per signum vniuersale affirmatiuū impediri, sicut alia signa particularia. Etenim si dicas/ omnis homo est aliquod animal/ predicatum supponit confuse adminus vt sophistis huius temporis placet. sed si dicas. Ois hō est. b. aīal/ ly animal supponit determīate. Sꝫ signa vniuersalia sunt triplicia. Pure affirmatiua/ pure negatiua/ ⁊ signa affirmatiuam ⁊ negatiuam, vniuersalitates, equiualenter includentia. Affirmatiua sunt omnis/ quilibet/ singula/ cunctus/ totus. ⁊c. de quorum naturis singulorum suo cuiusq̃ loco disputabitur. Notato tamen ly quilibet non accipi a sophistis in sua propria significatione. Cum enim non sit pure vniuersale/ nec oratores vtantur eo tanq̃ restringēte: in has enim quilibet homo disputat, certe apud oratores ꝓ masculis ⁊ feminis distribuitur subiectum) vtūtur tamen eo sophiste tanq̃ pure vniuersali, et restringente pro masculis, aut feminis, si accipiatur in genere feminino. Negatiua ptim sunt aduerbia vt/ nō/ nec. ⁊c. partim nomina, vt nullus/ neuter ⁊c. De quorum diuerso modo negandi inde qualitate propositionis primo tractatu rimabimur. Sꝫ signa ⁊ affirmatiuā ⁊ negatiuam, vniuersalitates, equiualenter includentia sunt signa exponibilia, que per propositiones affirmatiuam ⁊ negatiuam copulatiue exponūtur, vt/ tantum/ preter/ differt/ ⁊c. Que includunt ly/ ⁊/ que est vniuersalitas affirmatiua ⁊ ly/ non/ que est vniuersalitas negatiua. Non q̃ dicta signa exponibilia subordinentur his vniuersalitatibus, sed q̃ per eas resoluantur. Et propterea diximus/ equiualenter/ ⁊ non/ formaliter/ aut/ virtualiter/ includentia. Quorum singula in tractatu exponibiliū peculiares habent considerationes. Rursus tam affirmatiuarum/ q̃ negatiuarum, alia sunt pure vniuersalia vt que proxime signata sunt, aliaq̃ non pure vniuersalia, vt vterq̃ neuter/ omne: pro generibus singulorum distribuens ⁊c. que singula infra singulares habent tractatus. Signa specialia confusionis dicuntur, que cum non habeant vim distributiuam habent tamen confusiuam vt ly/ omnes/ collectiue tentum ly promitto/ aduerbia numeralia ly/ ⁊/ diuisiue tētū. ⁊c. Quibus moderni addunt ly/ a.

¶ Igitur nouem regulis sequentibus 3.No. peculiariter cognosces singulas huiusmodi suppositionum species ex quibus tandem earū diffinitiones facile elicies. ¶ Prima, terminus communis nullo signo determinatus supponit determinate/ vt homo disputat. Hoc eñ quod est terminū esse sine signo habetur apud dialecticos tanq̃ signū suppositionis determinate. Quippe nō est credibile eiusmodi terminum nulla specie suppositionis, sed incōiunctim, vt quidam imaginantur supponere. Et hic dicitur status suppositionis. ¶ Secunda. terminus communis signo particulari non impedito determinatus supponit determinate, vt/ quidam homo disputat. ¶ Tertia. terminus communis immediate determinatus signo pure vniuersali pureq̃ affirmatiuo non impedito supponit complete distributiue, vt ly homo ibi/ omnis homo disputat. Dixerim immediate determinatus propter predicatum dicte propositiōis, quod cum mediate determinetur, supponit cōfuse tantum. ¶ Quarta. terminus communis determinatus mediate vel immediate signo pure vniuersali pureq̃ negatiuo non impedito supponit complete distributiue vt extrema huius/ nullus homo disputat. Dixerim in his duabus regulis pure vniuersali/ nam si non sit pure vniuersale, distribuit secundum eius naturam, vt ly omne/ hic. omne animal fuit in archa Noe distribuit pro cuiuscunq̃ speciei aliquo indiuiduo, et ly vter

ꝙ hic. vterqꝫ homo disputat, p omnium duorū aliquo, et
sic de ceteris. Notato tamen ꝙ signum incompletum nega-
tiuum, nihilominus distribuit terminum mediatum comple
te, vt ly neuter, hic/ neuter homo disputat/ licet subiectum
incōplete, predicatū tamen, complete distribuit. Item/ pure
affirmatiuo, nam signa exponibilia que et affirmatiuam et ne
gatiuā vniuersalitates includere diximꝰ, partim solos termi
nos immediatos/ partim solos mediatos, partimqꝫ vtrosqꝫ
distribuunt. nec possumus nisi per eorum exponentes eorum
distributiones percipere. ¶ Pro quibus igitur sit quinta
regula, terminus propositiōis copulatiue exponibilis, qui,
vel in eius equiualente, vel in aliqua exponēte distribuitur,
dicitur in tali exponibili a signo exponibili formaliter distri
bui. V.g. in hac exponibili/ tātum animal est homo/ dicitur
ly tantum distribuere solum predicatū, qꝛ in eius equiualen
te. scꝫ omnis homo est animal, sicut i scḋa exponēti. scꝫ nihil
non animal est homo dictum predicatū distribuitur. Sed qꝛ
ly animal in nulla exponente distribuitur (nam maxime in
secunda vbi tamen due negationes cadunt in ipsum) non di
citur distribui in tali exponibili. Ex quo sequitur ly tantum
solos terminos mediatos distribuere. At ly differt, sicut no-
men comparatiuum et superlatiuū, solos terminos immedia
tos, vt pote ablatiuos et genitiuos, q̄ ab ipsis regūt, vt ly ho
mine, aut ly hoim, formalr distribuūt in his/ leo differt ab ho
mine/ est fortior homine/ petrus est iustissimꝰ hominū. Hec
autem semper accipitur loco huiꝰ, petrus est iustissimus ho-
minum aliorum ab eo, sed ly preter distribuit et accusatiuū
immediatum et predicatum mediatū vt in hac: omne animal
preter hominem est irrationale, tam ly hominem ꝙ ly irratio
nale, formalr distribuit. Preterea copulatiue expōibilis, nā ter
minus ꝓpositionis disiūctiue exponibilis, licet in aliqua ex
ponentium distribuatur, non tamē reputatur distribui in ex
ponibili nisi in omnibus exponentibus distribueretur. vt in
hac, nō tantū homo est alal/ nō dicitur ꝑdicatū distribui licꝫ
in prima exponente distribuatur. Quo fit vt si ꝓpositio ex-
ponatur disiūctiue sub copulatiōe, et in qualibet copulatiua
terminꝰ quispiā distribuat, n, ataf etiā formalr distribui ab
ipso signo exponibili/ vt ly homo hic/ incipit homo moueri,
Dixerim in his oibus/ formaliter/ ꝙ terminꝰ q̄ in aliqua ex
ponentiū distribuit et nō in alia, supponit virtualr mixti (vt
c. 2. trac. ex. late mōstrabit). Notato preterea inter hmōi istos
distributos aliquos esse, sub quibus immediate licet ascen-
dere aut descendere vt predicatum exclusiue, et alios sub qui
bus non licet quousqꝫ signum exponibile resoluatur vt sub-
iectu huius, incipit homo moueri. Hanc regulam licet eius
plena intelligentia ex tractatu exponibilium dependeat vbi
manifeste demonstrabit, hic tamen posuimus vt omnes spe
cies suppositionis simul paterēt. ¶ Sexta. omnis terminus
qui sequitur mediate signum vniuersale affirmatiuū non im
peditum, supponit confuse tantum disiunctim, vt ly animal
in his/ omnis homo est animal/ petrus et paulus est animal/
(nam ly et diuisiue tantum, signū quidem est vniuersale) Hec
autem regula potest, sic latius extendi, ꝙ videlicet omnis ter
minus non distributus, cuius resolutio dependet ex aliqua
vniuersalitate, dicatur confuse supponere, immo, hoc ipsum
est terminum confuse disiunctim supponere. Quare ly ani-
mal/ hic/ tantum animal est homo/ confuse disiunctim sup-
ponit, et ly missam. ibi/ bis cātaui missam/ et ly librum hic/ pro
mitto tibi librum etc̄. ¶ Septima. omnis terminus immedia
te determinatus signo collectiuo, supponit confuse copulatī
vt ly apostoli hic/ omnes apostoli sunt duodecim. Diximus
in his regulis, sexta excepta, determinatus signo/ et non/ qui
sequitur signum, nā ly hominis hic/ quilibet hominis equus
currit, licet immediate sequatur signum vniuersale affirma-
tiuum, qꝛ tamen non determinatur ab illo, cum non sint eius
dem casus, non distribuitur, sed totum complexum distribui
tur/ vnica distributione. Item in hac omnis homo est ratio
nalis, et equus est hinnibilis/ termini secūde categorice. non
confunduntur a ly omnis, nec in hac nullus homo est lapis
et equus est hinnibilis distribuuntur, quia signa vnius cate-
gorice non determinant terminos alterius. Pariter in hac
copulatiua/ non homo disputat et homo legit (negatiōe cadē
te in totam copulatiuam) licet oēs termini sequentur ipsam
negationem, nullus tamen distribuitur, qꝛ negatio. non cate
gorematā, sed solū ly et determinat. In sexta autē diximus/
qui sequitur, nam quomodocūqꝫ terminus sequatur media
te signum vniuersale affirmatiuum, licet non sit eiusdem ca
sus/ nec numeri, confunditur ab illo. Item diximus/ signo
non impedito/ nam ly aliquis in hac/ non aliquis homo dis-
putat/ sicut i hac. omne risibile est aliquis homo/ impeditur
a signis vniuersalibus. Quare in prima subiectum distribu
tiue, et in secunda predicatum confuse supponit, sicut subie-
ctum huius non omnis homo est iustus/ licet sequatur nega
tionem, qꝛ tamen impeditū, non distribuitur. ¶ Igitur pro
suppositione termini duobus signis vniuersalibus determi
nati. Sit octaua regula. Omnis terminus cōis duobꝰ signis
vniuersalibus determinatus, si dempta prima negatione di
stribuitur in ordine ad terminū stantem cōfuse, supponit de-
terminate, si autem distribuitur i ordine ad terminū stātē de
terminate, supponit cōfuse. ¶ Nona. ois tās cōis cuiꝰ resolu
tio depēdet ex resolutiōe cōplexi accepti vnica acceptiōe ca
ius ille est pars dr imobiliter supponere, vt ly hominis/ hic/
equus hominis non currit, aut ly scientiā/ hic/ petrus sciens
omnem scientiā disputat/ vnde nō dicitur suppositio imobi-
lis, qꝛ nullo modo sub tali termino liceat descendere, aut as
cendere. (quod in primo tracta. cōtra oppositū asserentes fir
mabitur) sꝫ qꝛ nō liceat, anteqꝫ sub toto cōplexo descendatur
aut ascendatur. Terminus autem cuius resolutio nō habet
eiusmodi dependentiam, dicit mobiliter supponere, vt sunt
omnes superiorib' exemplis monstrati. ¶ Has omnes regu
las intelligito conditionaliter. i. si tales termini supponant.
Item dictū est in omnibꝰ/ terminꝰ cōmunis/ nā terminꝰ sin-
gularis, quocunqꝫ precedente signo, supponit discrete. Cun
cte deniqꝫ regule intelligātur in terminis non relatiuis. Et
enim de relatiuis specialis fiet consideratio.

¶ Ex his demū regulis potes diffini- 4. No.
tionem harꝫ specierꝫ suppositionū concludere. V.g. Suppo
sitio determinata est suppositio termini cōmunis indeffinite
aut cū signo particulari sumpti. ¶ Suppositio cōfusa distri
butiua est suppositio termini cōmunis signo vniuersali affir
matiuo imediate, aut negatiuo quomodocūqꝫ determinati.
¶ Suppositio confusa tantū disiuncta est suppositio termi-
ni cōmunis non distributi, cuius resolutio ab aliqua vniuer
salitate dependet. ¶ Suppositio confusa tantum copulata
est suppositio termini communis signo collectiuo determina
ti. Dummodo hę diffinitiōes iuxta tenorem superiorum regu-
larum intelligantur. Que quidem sunt formales seu causa
les vt pote que causas manifestant, quibus proueniunt di-
cte suppositiones, sed cum singulis speciebus peculiares
adaptentur ascensus et descensus, quos infra resolutiōes ap
pellabimus, possunt etiam diffiniri dicte species suppositio
nis ab effectu et tanqꝫ a fine sic. ¶ Suppositio determinata
est suppositio termini communis mediate vel immediate dis
iunctiue resolubilis. Suppositio distributiua, est suppositio
termini cōmunis copulatiue resolubilis. Cōfusa disiuncta,
termini cōmunis disiunctim resolubilis. Confusa copulata
termini communis copulatim resolubilis. Que quidam dif
finitiones, infra tertio cap. patebūt. ¶ Machinati sunt mo-
derni nescio quas alias, quas vocant mixtas, suppositiones
De quibus primo tracta. disputabitur. Ubi cuncta que hic
dicta sunt exactius polientur.

¶ Solent preterea quatuor constitui 5. No.
regule, quibus per terminorꝫ suppositiones, veritates propo
sitionum innotescāt. ¶ Prima. Omnis propositio affirma
tiua cuius extrema supponūt pro eodem, est vera. ¶ Scḋa.
Omnis propositio negatiua cuius extrema supponunt pro
eodem, est falsa. ¶ Tertia. Omnis ꝓpositio affirmatiua ca

fus extrema non supponunt pro eodem est falsa. ℭ Quarta. Omnis propositio negatiua cuius extrema nõ suppoũt pro eodem, est vera. ℭ Vtrũq; regula patiẽ instantiã, primo in propositionibus nõ pure affirmatiuis, in eis maxime que inferunt vnam pure negatiuã, vt sunt/tm̃ homo est animal/omne animal preter hominẽ est substantia/ deus ↄtingenter est substantia, et fere que per affirmatiuã ⁊ negatiuã copulatiue exponuntur. ℭ Scd̃o est instantia ex parte quãtitatis extremoꝝ, vtpote qñ, aut subiectũ est superius ad predicatum et distribuitur, aut, licet non sit superius, vel ambo extrema distribuũtur, vel altero distributo, alterũ determinate supponit, vt/omne animal est homo/omnis homo omne risibile est/omnis hõ est.b.risibile, ℭ Tertio, ex parte vniuersalitatis determinãtis copulam, vt/deus necessario est creans. hõ essentialiter est albus/semper est albus/⁊ sic de alijs innumerabilibus. Non intelligas hmõi exceptiones vniuersaliter, nam he vere sunt/deus cõtingenter est creãs/omnis sol/ois sol est/deus neccessario est substantia, ⁊ ita alie. ℭ Quarto quando extrema non supponunt pro eodẽ significato immediato, sed mediato tm̃, vt pater est filius (in diuinis.) ℭ Quinto quando est propositio se falsificans, vt/hec est falsa. ℭ Sexto in relatiuis hec em̃ affirmatiua/aliquis hõ est suus filius/est falsa, ⁊ hec negatiua/nullus homo est suus filius/est vera, quarum tñ extrema pro eodẽ supponunt, nã ly suus hꝫ verificari sic/hoc est hominis filius. Pluribusq; alijs modis potest in relatiuis instari (vt infra videbitur.) ℭ Septimo, hic/equus imaginarius est homo/que est vera, et extrema nõ supponunt pro eodem. ℭ Octauo, fortasse est instãtia in predicationibꝰ formalibꝰ. Etem̃ qui opinanẽ res aliquoꝝ ꝑdicamẽtoꝝ accidẽtium nõ distingui a suis fundamẽtis, vtputa sessionẽ nõ distingui a sedente ꝓpinquitatẽ a ꝓpinquo, pariter in secũdis intẽtionibꝰ, specieitatẽ nõ distingui ab specie, suppositionẽ a termino supponẽte ⁊c. ac proinde recte cõcedunt, sessio est eadẽ res que est sedens, suppositio est eadem res que est terminus ⁊c. nõ tamen exinde deberẽt (ni fallor) cõcedere, sedẽs est sessio, terminus est significatio, est suppositio ⁊c. cito extrema supponãt pro eodem. Nam hec nõ solum enũciat suppositionem ⁊ terminũ esse eandẽ rem, sed esse eundem modũ, et sic de ceteris. Quare modi diuersi se habẽdi rerũ sufficiũt falsificare formales predicationes. Quod, licet tanq̃ nouũ prima fronte displiceat, oculatius tamen pensatum, fortasse placebit. Sunt deniq; alie fere innumerabiles instantie. Et vniuersaliter oẽs cõtradictorie ꝓpositionũ in quibus instaẽ contra primã regulam, sunt pariter instantie cõtra secundã. Quocirca, nescio vnde habuerint originem ille due regule, quippe tam multipliciter deficiant, presertim cum ex Arist. non eliciantẽ, qui primo prioꝝ hac sola vtitur pñã, si.a.est.b. aliquod vnũ est.a.et.b.quod est dicere. Si ꝓpositio est vera subiectum ⁊ predicatum supponũt pro eodẽ. Nusq̃ autẽ infert ediuerso, si subiectum et predicatũ supponũt pro eodem est vera. Igitur vt vniuersaliter verũ habeant, restringende sunt ad solas propositiones de simplici inherentia.i.quarũ nec extrema nec copule aliquo signo modificantur. In ceteris autem quippe quarũ veritates non habent cognosci per suppositionem extremoꝝ, licet vniuersaliter requiraẽ suppositio extremoꝝ pro eodem ad veritatem affirmatiue, id tamẽ nõ sufficit. At vero tertia ⁊ quarta regule, vniuersaliter sunt vere vtpote que ex pñã Arist. eliciunẽ. Etenim postq̃ bene sequitur. Est affirmatiua vera ergo extrema supponũt pro eodem ex opposito cõsequentis ad oppositum antecedẽtis sequitur Extrema non supponũt pro eodem, ergo non est vera, que est tertia regula. Itẽ ergo negatiua est vera, que est quarta regula. Dixerim dictas regulas vlr esse veras/exceptis (inq̃) propositionibus que cũ formã induant affirmatiuarũ, sunt tamen virtualiter negatiue, aut que cum habeant formã negatiuarũ, sunt virtualr affirmatiue. v. g. Omnis ꝓpositio q̃ infertur ex negatiua monstrabitur capite de cõuersionibus esse virtualiter negatiua, ⁊ q̃ infert affirmatiuã, esse affirmatiua. Vnde he propositiones/nõ deus cõtingenter nõ est creans/non tm̃ homo nõ est lapis/licet videantur affirmatiue, quia tamẽ virtualiter sunt negatiue (inferunẽ em̃ ex vna pure negatiua, cum disiunctiue exponanẽ, ⁊ altera exponẽtium sit negatiua) sunt vere, ⁊ sue cõtradictorie false, non obstãte suppositione extremoꝝ pro eodem. Si autẽ principia desideras infallibilia, quibus vlr veritates ꝓpositionũ agnoscas, vsq; ad tertium caput expectato.

ℭ Capitis secundi. Lectio prima.

De relatiuorum aũt grãmaticaliũ suppositionibꝰ particularis est hic habenda consideratio, quippe que peculiares suppositionis regulas sortiantur. Nã de relatiuis, que logicalia dici solent, cum eisdem legibus in hac re teneãtur, quibus termini non relatiui, nihil ad presens.

Igitur relatiuũ est rei ante late recordatiuũ.i.est terminus ducens in memoratiuam noticiam rei per terminũ antecedẽtem significãte, vt/qui/ipsemet/suus/alius/talis/dissimilis ⁊c. ℭ Estq; duplex relatiuũ substantie.s.⁊ accidentis. ℭ Relatiuũ substãtie, est quod refert añs substantiuũ, vt qui. ℭ Relatiuũ accidẽtis est quod refert suum añs adiectiuũ, vt talis. Vnde relatiuũ substantie licet possit referre terminũ de predicamẽto accidentis tã absolutũ, vt hic/albedo est color, que disgregat visum/q̃ cõnotatiuũ, vt hic/album est coloratũ, quod disgregat visum/petrus albus disputat, qui loquitur, nunq̃ tamen refert, nisi terminũ substantiuũ, nẽpe ly album ⁊ ly petrus albus substantiue teneẽ. Quinetiã nõ refert terminũ cõnotatiuũ, nisi pro significato materiali seu pro eius supposito sine respectu ad formale. Sicut contra relatiuũ accidentis licet possit referre terminũ absolutũ de predicamento substãtie/vt ly talis refert ly petrus, hic/qualis petrus, talis paulus, non tamen refert ipsum, nisi secũdario ⁊ per ordinẽ ad formale sui adiectiui. Est nãq; sensus huiusmodi, eandem speciẽ qualitatis quã habet petrus, habet paulus. Et proportionabilr in alijs, quare, sicut relatiuũ substantie nusq̃ refert terminũ adiectiuũ, ita relatiuũ accidentis nusq̃ refert absolutũ, nisi fortasse in ordine ad adiectiuũ. Posset etiam dici, relatiuũ substantie quod de se non est cõnotatiuũ, Et relatiuũ accidẽtis, qđ de se est cõnotatiuũ, que quidẽ diffinitiones per superiores exponanẽ. ℭ Secundo, relatiuorũ substãtie, aliud idẽtitatis: aliudq; alietatis. Relatiuũ substantie idẽtitatis est quod pro eo pro quo suum añs accipitur, vt qui. Relatiuũ alietatis est quod pro alio q̃ suũ añs accipiẽ, que sunt hec/alius/alter/reliquus/cetera.um.nam ceter aut ceterus non dicitur latine, que diffinitiones ianuam poluenẽ. ℭ Tertio, relatiuũ substantie identitatis, aliud reciprocũ, ⁊ aliud est nõ reciprocum. Relatiuũ reciprocum, est quod in suũ añs regressionẽ quandã denotat, vt/ipsemet/sui se. In his nãq; ꝓpositionibus/homo est ipsemet, homo diligit se ⁊ similibꝰ denotatur vis verbi nõ in aliud transire, sed in ipsum regredi, quod dat ei suppositum, quasi existentia aut visio in idem reciprocetur a quo proficiscatur. Relatiuũ nõ reciprocum est quod eiusmodi regressionẽ non denotat, qualia sunt/qui/ille ipse/is/idem ⁊ ly hic, qđ interdũ sumiẽ relatiue, vt illic. Duo deinceps reges, ille bello, hic vero pace ciuitatem auxerũt, sicut ly ille potest quãdoq; demõstratiue sumi, vt cũ viso homine procul, dicimus, ille est petrꝰ. Et pariter ly talis, vt cũ viso equo albo, dicimꝰ/talis est equus meꝰ. Possunt tertio relatiua sumi indefinite, vt hic, que ala in gratia discesserit, non peribit. Ac demũ interrogatiue, vt hic. qualis est eterna beatitudo? sed de huiusmodi acceptionibus nihil ad dialecticũ, nisi quando relatiue accipiũtur. ℭ Quarto relatiuũ reciprocum, aliud primitiue speciei, vtpote quod aliunde non trahitur, que sunt ipsemet, sui se/⁊ aliud deriuatiue speciei, qđ vez aliũde deriuaẽ vt suꝰ/sua/suũ. ℭ Quinto deniq; relatiuũ accidẽtis, aliud identitatis aliudq; alietatis. Sed

rectius/aliud similitudinis ⁊ aliud dissimilitudinis, cū principalius formale q̄ materiale referat. Relatiuū similitudinis, est quod eandem quā suum aňs dispositionem cōnotat. Qualia sunt/qualis/quātus/quot/quotenis/cuias/cuius/cuia/cuiu/⁊ apud aliquos grāmaticos, quoten⁹/ quotuplus quotuplex/et coꝝ correlatiua.s.talis/tantus ⁊c̄. Relatiuum dissimilitudinis est relatiuū quod aliam quā suū aňs disposi tionem cōnotat, vt lꝫ/dissimilis/maior/minor ⁊c̄. vt si dicas/petrus est albus ⁊ dissimilis est plato, catus est bipedalis et maior est canis. Unde hec relatiua licet etiā sint logicalia, non tamen cōsiderant͂ hic eo modo quo in quarto predicamē to, sed s͂m q̄ antecedentes terminos referunt, que est grāmaticalis consideratio.

2. No. Circa huiusmodi reltiuoꝝ supposi tiones, duo sunt potissimū cōsiderāda. Et pro quo.s.quodq̄ supponat ⁊ quomodo. Decet aūt prenotare quidnā sit relatiuū restricte, q̄due absolute referre. Ubi alijs opiniōib⁹ omissis (plures eñ sunt q̄ in quib⁹ recensendis aliq̄d sit emolumē ti) inquit Hentisber relatiuū referre restricte esse referre suū aňs cū omnibus terminis sue categorice tā categorematicis q̄ syncategorematicis. v.g. Hec propositio/omnis homo est risibilis qui tamē nō potest ridere, tantū valet sicut hec/quilibet homo est risibilis, qui ois homo qui est risibilis nō pōt ridere. Et hec/oēs homines sunt mortales ⁊ nullus coꝝ pōt mori, sicut hec/omnes hoies sunt mortales ⁊ nullus coꝝ omniū hominū qui sunt mortales potest mori. Quare dicte propositiones sunt vere. Nam prime partes manifeste sunt, ⁊ secūde verificant͂ per non suppositionem subiectorum, nisi gratis velles dicerere lꝫ omniū in secūda copulatiua teneri collectiue, non obstante, cū modificat aňs, distributiue teneat͂. Sed adhuc hoc gratis dato, cōcedenda est hec ꝓpō/oēs homines similes habent eandem speciē coloris, ⁊ nullus coꝝ est coloratus, vt sit mētio de similibus in colore ⁊ sint homines albi ⁊ nigri, vt res nunc habet. Nā lꝫ coꝝ omniū, quomodocūq̄ teneat͂ signum, nō supponit, concedendeq̄ sunt multe alie huiusmodi propositiones quas tu ipse construere potes. Itē negande sunt he/quilibet homo est ⁊ aliquis homo est ille/aliquis homo est ⁊ quilibet hō est ille. Nam sensus secūde partis prime est/aliquis hō est quilibet homo qui est, ⁊ sensus secūde partis secunde est, quilibet hō est.b.hō, inquit eñ nō debet relatiuū confusius q̄ aňs supponere. Et cū arguitur, ad veritatē hui⁹ vltime sic, aliquis homo est ⁊ petr⁹ est ille/aliquis hō est ⁊ paulus est ille ⁊c̄. ergo aliquis hō est et quilibet homo est ille, negat ꝯñam. Nam lꝫ quelibet singularis secunde partis stet in veritate cū prima, si tñ sumantur due, secunda (inquit) est falsa. Imaginatur eñ sic esse ascendendū sub lꝫ quilibet homo/aliquis hō est ⁊ petrus est ille ⁊ paulus est ille, vt scōm relatiuū referat restricte cum terminis, non solū prime, sed secunde categorice, itaq̄ sensus secūde singularis est/paulus est ille homo qui est petrus. Similiter in hac copulatiua/aliq̄s homo est ⁊ nullus homo est ille, quam etiam dicit esse falsam, sub lꝫ hō distributo sic est ascēdendū/aliquis hō.⁊ petrus nō est ille, ⁊ paulus non est ille, cuius vltima semper erit falsa, nam si nō sint.v.g.nisi petrus et paulus, illa secunda est falsa, quippe cuius sensus sit/paulus non est ille hō qui non est petrus. Sed hic modus descēdendi nō est securus, nam hec copulatiua/aliqua pars continui est ⁊ nulla pars est illa/est falsa s͂m ipsum authorem opinionis, ⁊ tamen omes singulraes sunt vere, q̄ si aliqua esset falsa, maxime esset vltima, que tamē nō est assignabilis. Itē habet concedere singulerē eandē alicuius descēsus, si primo loco situet͂ esse verā, ⁊ si secundo falsam, vt est videre in illis petrus est ille ⁊ paulus est ille que si trāsponant͂, ꝯtinuo trāsmutant͂ in veritate, immo diuersa significant. Quod tamen videt͂ gratis dictū, vnde qui vellet tueri falsitatē illi⁹/ aliq̄s homo est ⁊ quibet hō est ille, rectius diceret, si negaret ascensum immediatū sub lꝫ homo distributiuo, anteq̄ sub antecedente eū in tali ascensu arguat͂ a pluribus determinatis ad vnicam determinatā respectu relatiui, sed tunc esset censere de illo relatiuo, proinde atq̄ si esset reciprocum, quod nō est dialecticū. Ob hoc igit͂ ⁊ q̄ concedere ꝓpositiones quas hec opinio asserit, ⁊ negare quas negat, videtur modo concipiendi cumuni dissonare, opinātur moderni, referre restricte esse referre suū aňs cū omnibus terminis sue categorice categorematicis tñ. Sꝫ nec hoc est exacte dictū. Nā in hac copulatiua/deus necessario est, ⁊ ille cōtingenter creat/ relatiuū refert suū aňs cum lꝫ necessario. Est eñ sensus secunde partis/deus qui necessario est cōtingenter creat. Ergo relatiuū referre restricte est referre suum aňs cū omnib⁹ terminis sue categorice demptis signis variantib⁹ speciē suppōis (ni eēt negatio, vt i hac ꝓpōne/ois hō necessario nō est lapis et ille contingenter est iustus/lꝫ ille tñ valet sicut/ hō qui necessario nō est lapis, dēpto lꝫ ois. Dēptis inq̄ signis ⁊c̄. esto sint particularia, etenī licet dicas.b.hō est animal ⁊ quilibet homo est ille/non est sensus secūde partis/quilibet homo est b.homo, sed quilibet hō est homo. Et si dicas/tñ hō est aial et ille est rationalis, nō est sensus/⁊ ille hō qui tñ est animal sed ⁊ ille hō qui est animal est rationalis. Et pariter in alijs Unde referre restricte nō est referre antecedēs cū restrictiōe qua tenet͂. Nam si dicas/homo est petrus, ⁊ ille sedet, antecedens nō restringit͂, sed supponit pro quolibet hoie, nihilominus relatiuū restringit͂ vt nō supponat nisi pro petro. Referre absolute est referre aňs sine aliquo tali termino, vel est referre ipsum sine maiori restrictione q̄ tenetur vbi refertur Ut refert relatiuū huius/petrus vigilat vel dormit / cuius sensus est, petrus vigilat vel petr⁹ dormit. Sꝫ in hac brunellus hois currit vel ille q̄escit, relatiuo referēte lꝫ brunellus) q̄q̄ referat absolute nihilomin⁹ refert cum illa determinatiōe. hominis/a qua restringitur. Solet etiā hoc quod est referre restricte sub alio verboꝝ thenore diffiniri, vtputa, q̄ sit referre aňs pro eo pro quo ꝓpositio sui antecedētis verificatur, vt hic. homo scribit ⁊ ille laborat. Aut pro eo pro quo denotatur verficari, vt hic/chemera scribit que laborat. Etenī in propositione aňtis denotat͂.i.significatur dictā propositionem verificari pro chimera que scribit ⁊ pro illa refert ⁊ accipit͂ aňs, ⁊ si talis esset pro illa supponeret. Hoc aūt multas argutias nutrit. Etenī in hmōi propositionib⁹ petrus et paul⁹ disputāt ⁊ hic est doctior illo (singulis relatiuis singulas partes referētibus) equus hois currit ⁊ ille quiescet, referente relatiuo lꝫ hominis (incipit esse instans futurū ⁊ illud non est signabile, ac deniq̄ in multis alijs nō potest cōmode exprimi quomodo relatiuū referat pro eo pro quo propō antecedētis denotat͂ verificari. Et licet ad primā dicas vtrūq̄ relatiuuꝫ referre aňs pro eo pro quo propō partialr denotat͂ verificari, et ad scōm, q̄ verificatur ꝓ homine habente equū qui currit, pro quo.s.equo propō antecedentis denotat͂ verificari, ⁊ ad tertium, q̄ est exceptio regule que intelligit͂ si sit signabile illud pro quo talis propositio denotat͂ verificari, qđ in tali propositione nō contingit, et ꝓportionabiliter posses dicere in alijs, verumtamen securior est diffinitio sub thenore, qua nos eam statuimus, quippe in quā huiusmodi minutiē non militant.

Igitur ad cognoscendum pro quo quodcūq̄ relatiuum supponat sunt quatuor regule. Prima. Relatiuū substantie idemptitatis primitiue speciei tam reciprocum q̄ non reciprocū, referēs aňs eiusdē categorice, aut positum in altera categorica disiunctiue, referens aňs alterius categorice eiusdem disiūctiue, refert ipsum absolute, quod est dicere supponit pro eo pro quo supponeret suū aňs eodem situ positum sine restrictione, vt/omnis hō est ipsemet relatiuū supponit pro omni hoie qui est, ⁊ in hac/ homo occidet se, pro omni homine qui erit, ⁊ in hac/homo qui fuit est, pro omni homine qui fuit, et in hac/equus currit vel ille mouetur pro omni equo qui est siue currente siue quiescēte. Et in hac/homo est albus vel ipsemet est niger, pro omni homine tā albo q̄ nigro, data gratis cōgruitate, hui⁹ disiunctiue 3. No. Prima. regula.

nam relatiuū reciprocum, in altera parte disiunctiue ſm latinos non refert antecedens alterius partis. Diuerſi primitiue speciei. Nā relatiuū diriuatiue speciei, cum vniuersaliter sit terminus conotatiuus, qñ teneť substantiue supponit pro suo proprio supposito quod de materiali significat, et quādo teneť adiectiue supponit pro supposito sui substātiui, vt hic petrus legit in libro suo, relatiuū nō pro petro sed pro libro supponit, sicut ꝛ hic/petrus diligit sua, pro rebus petri. Unde non dr̄ idēptitatis ꝙ pro eodem omnino pro quo suū añs accipiať, sed ad bonū sensum ꝙ ꝑ eo vel aliquo illius. Sed pōt ab hac regula non absurde excipi relatiuū positū in altero extremo alicuius categorice referens partē minus principalem alterius extremi eiusdem categorice, qđ certe videtur referre restricte. i. cū habitudine quā habet añs in illo extremo. v. g. hō habens equū equitat illū, resolui𝔱 sic. Homo habens equū equitat equū quē homo habet, esto ly equū nō restringať a ly habēs. Nam relatiuū referre restricte (vt visum est) non est ipsum referre cū restrictione qua teneť, sed cū habitudine alioꝝ terminoꝝ. Quare lꝫ dicas/equum homo habēs equitat illū idem omnino est sensus ꝛ ambe sunt equiualentes, ꝛ casu quo omnes homines habeant equos, ꝛ nullus equitet equū hoīs, sed siluestrem, ambe sunt false. Sed si hec exceptio placet, modificare teneris diffinitionē huius qđ est referre restricte, qđ veꝫ interdum contingat licet non referat añs cum omnibus terminis sue categorice, sed solum cū terminis secum positis a parte eiusdem extremi. Quando autē relatiuū refert totale extremū, vt hic/hō currit qui mouetur, etiā refert restricte, sed nō est exceptio huius regule, qꝛ talis

Secunda propositio reputatur copulatiua (vt videbiť.) ¶ Secunda regula. Relatiuū substantie idemptitatis tā reciprocum ꝙ̄ nō reciprocū positū in altera parte copulatiue referēs añs positum in altera parte eiusdē, refert ipsum restricte. s. i. supponit pro eo pro quo supponeret añs restrictum eodē situ positum vt in hac copulatiua/olꝰ homo est albus ꝛ ille est coloratus relatiuum supponit pro solo homine albo qui est. Et in hac/omnis hō fuit albus ꝛ ipsemet erit niger, supponit ꝑ solo homine qui est vel erit homo qui fuit albus. Et in hac/omnis homo est albus qui pōt esse niger, pro omni hoīe qui pōt esse homo qui est albus, facit eñ ibi ly qui sensum copulatiuum. Et hanc regulā intelligito vtr, siue ambe aut altera categorica fuerit affirmatiua siue negatiua, itē siue fuerit copulatiua negatiua siue affirmatiua (qđ infra manifestabiť.) ¶ Ter-

Tertia. tia. Relatiuū substantie idemptitatis positū in antecedenti cōditionalis referens terminū positum in cōsequēti eiusdem videtur referre ipsum absolute, sed si relatiuū ponať in cōsequenti ꝛ añs in antecedenti videť referre restricte. Exēplum primi, hec cōditionalis. a. propositio est vera si eius cōtradictoria est vera, resolui𝔱 in hanc/si cōtradictoria. a. propōnis est vera. a. ꝑpositio est vera (vbi relatiuū refert absolute) nā si resolueret in hanc/si cōtradictoria. a. ꝑpositiōis que est vera est vera. a. propositio est vera, tunc dicta ꝯditionalis esset vera ꝛ eius antecedēs esset impossibile. (Est enim sermo de propositionibus vniuocis) Eodē modo hec esset vera petrus disputat si ipse non disputat, ꝛ multe alie similes, que tñ oēs omnium auribus videnť dissonare. Exemplū secundi, hec conditionalis/si aliquis hō salmantice est doctus, petrus est ille ab omnibꝰ concediť in hoc sensu, si aliquis homo est doctus petrus est ille homo qui est doctꝰ. Hec tamē vltima fortasse non accipiť cōsequētialiter, non eñ est necessaria cōsequentia. Hanc regulā sub dubio protulerim, quippe quē soli modo cōcipiendi innitať. Cum audis relatiuū referre absolute aut restricte, nō intelligas ipsum subordinari conceptui adequato sui antecedētis absolute sumpto, aut ei cum alijs conceptibus qui exprimunť in eius resoluēte, sed ꝙ dictum relatiuū equiualeat in cōsequendo, aut antecedēti absolute sumpto, aut cōplexo ex antecedēte ꝛ alijs restrictiōibꝰ. ¶ Quar-

Quarta. ta regula. Relatiuū substātie alietatis, pariter relatiuū accidentis tā similitudinis ꝙ̄ dissimilitudinis si substātiue teneať, supponit pro suo proprio supposito, qđ de materiali significat, si aūt adiectiue, supponit pro supposito sui substantiui, semper tñ cū restrictione sui antecedentis. v. g. In hac propōne/petrus disputat ꝛ alius hō tacet/relatiuū supponit pro homine alio a petro. Et in hac/petrus est albus ꝛ plato est talis, relatiuū supponit pro platone, antecedēte supponēte pro petro, sicut in hac/petrus est albus ꝛ dissimilis est plato, et in hac/album fuit ꝛ tale erit, relatiuū supponit pro albo qđ erit, antecedēte supponēte pro albo quod fuit.

¶ Ad cognoscēdum speciē suppositionis cuiusqꝫ relatiui, sunt tres regule. ¶ Prima. Omne relatiuū, preter reciprocū, supponit ſm exigentiā signorum, eadem scꝫ omnino specie suppositionis qua supponeret terminus non relatiuus tali situ locatus. v. g. in hac copulatiua/omnis homo est generabilis et ille est mortalis, supponit determinate, ꝛ in hac/aliquis hō est ꝛ quilibet hō est ille, cōfuse, ꝛ in hac/aliqđ album est ꝛ omne tale disgregat visum, distributiue, ꝛ in hac/promitto tibi librū ꝛ illū tibi ꝑmitto, determinate. Et ad hunc modum in ceteris. ¶ Secūda. Relatiuū reciprocū ꝑmitiue speciei vbicūqꝫ ponať supponit sigillatim ea specie suppositionis qua suū añs. v. g. ly ipsemet in hac/omnis hō est ipsemet, supponit distributiue sigillatim, et in hac/homo nō est ipsemet/determinate sigillatim. Suppositio sigillata, est suppositio termini cuius resolutio insequitur resolutionē alterius. v. g. cū descendiť sub subiecto huiꝰ omnis hō est ipsemet hoc modo, ergo petrꝰ est ipsemet ꝛ paulus est ipsemet ꝛc. simul fit descensus sub relatiuo. Sunt eñ sensus illarū singularium/petrus est petrꝰ/paulus est paulus ꝛc. Quare dicta species suppositionis media est inter distributiuā absolutā ꝛ cōfusam absolutam. Nam si tale predicatū absolute distribuereť, denotareť singulis suppositis subiecti omne suppositum predicati conuenire, et si supponeret absolute confuse, denotaret singulis suppositis subiecti, aliquod. s. hoc vel illud, suppositū predicati conuenire, sed cum supponit sigillatim, denoť singulis subiecti, singula cōuenire supposita predicati. Ex hac regula sequitur nullū signum posse agere in relatiuū nisi agēdo in añs, vnde signū affirmatiuū nō solū pōt de per accidēs ꝛ cōsequutiue agere in terminum mediate sequentē, vt hic/omnis homo est ipsemet, sed in precedentē, vt in eius conuertente. Et negatio sicut aliqñ non agit in terminū sequentē, vt in hac/hō non est ipsemet, ita quādoqꝫ agit cōsequutiue in terminum precedētem, vt si transmutes extrema (modo cōuertentes taliū propositionum in quibus relatiuū precedit añs, congrue essent.) ¶ Tertia.

4. No. Prima. regula.

Secunda

Tertia. Relatiuū reciprocū deriuatiue speciei quo ad speciē suppositionis partim sequiť suū substantiuū, partim dependet ab antecedēte. Significat eñ de materiali illud quod significat substātiuū pro quo (vt dictū est) supponit, ꝛ de formali, illud quod suū añs, vt in hac ꝑpositione/olꝰ hō suum equū equitat, cum descendiť sub ly homo, descendiť quodā modo sub ly suus. Nam hec (que est eius singularis) petrus suū equum equitat, equiualet huic/petrus equū petri equitat. Sed semper ly suū supponit cōmuniter pro quocūqꝫ equo petri, vnde signum est in dicta vniuersali, supponere confuse quātū ad significatū materiale, sed sigillatim (vt sic loquamur) quantū ad formale.

¶ Ex dictis liquet dictas regulas conditionaliter intelligi. i. si relatiuū tale supponit, nā cōtingit quꝫ non supponere, immo contingit, añe supponente relatiuum nō supponere, vt hic/antichristus erit qui non est/sicut econuerso, vt hic/antichristus non est qui erit. ¶ Secundo. cōstat, ad cognoscendū pro quo relatiuū supponat, faciendam esse verificationē relatiui mediante añe in quod resoluiť scꝫ absolute vel restricte accepto ꝛ mediāte copula in ordine ad quā tenetur. v. g. ad cognoscendū pro quo supponat relatiuū huius propositionis/homo fuit albus ꝛ ille erit niger, sic debet fieri verificatio/hoc est vel erit hō qui fuit albus. Et predicatū huiꝰ/homo est suus filius sic verificatur/hoc est hominis filius. Quare subiectū ꝛ predicatum pro eodē supponāt 5. No.

non tamē ex eo dicta propositio est vera quia nō per supposi
tionem extremoꝝ, sed per descensum sub añte, habet eius ve-
ritas immediate cognosci. Quod multis ꝓpositionibus re
latiuoꝝ reciprocoꝝ contingit. Sunt qui dicunt non posse co
gnosci pro quo supponat relatiuū reciprocū quoad vsqꝫ sin-
gularizetur eius antecedēs, eo qḋ quantū ad acceptionē de-
pendeat ab illo. Sed certe cum ly suus in dicta propositione
sit terminus cōmunis, cōmuniter accipitur ⁊ cōmuniter sup-
ponit. Quare assignanda est ei vnica verificatio pro omni
suo supposito. Dicitur autem depēdere in acceptione a suo
antecedente quia pro solis hominibus accipiatur sicut suuz
antecedens.

6. No. ¶ Fuerunt antiquitus nōnulli contra
regulas supra dictas tā de diuersitate modi referendi in co-
pulatis ⁊ disiunctiuis ꝗ̄ de modo supponendi, asserentes re
latiuū, vbicūqꝫ ponatur, vīr referre suū añs absolute ⁊ eadē
omnino specie suppositionis qua suū añs supponere. Unde
ꝓpter primū he ꝓpositiones essent cōcedēde / aliqḋ animal
est homo ⁊ illud est equus / aliquis angelus est beatus et ille
est dānatus / aliquis homo currit ⁊ ille nō mouetur ⁊ plures
alie similes. Et ꝓpter scḋm he essent cōcedende / quilibet ho
mo est animal ⁊ illud quilibet hō est / promitto tibi librum et
illū tibi ꝓmitto / immediate post hoc erit instās ⁊ illud imme
diate post hoc erit, et tamen nullum instans immediate post
hoc erit. Nam relatiua in secundis partibus harū copulatis-
uarū cōfuse supponūt sicut in primis, quare secunde partes
equiualent primis. Uerūtamē opinio hec eo satis eliditur ꝙ
dicte propositiones ad omniū fere opinionū negātur.

¶ Lectio secunda.

Primum argumētū T Situr pro maiori eorum examine
que dicta sunt taliter arguitur. ¶ Primo contra diffi
nitionem relatiui. Hoc relatiuū, qui, solitarie existens absqꝫ
aliquo antecedēti efficit nobis noticiam alicuius significati
⁊ id nō significatur per terminū precedētem, ergo dicta diffi-
nitio nō est bona. Minor nota est ⁊ maiorē idē videt̄ expe-
riētia manifestare. Liquet enī viso ly / qui / ⁊ a rustico ⁊ a lati-
no preter naturalem similitudinē illius scripture quā vterqꝫ
concipit, aliquē conceptū vltimatum formare latinū, quē nō
Secundū format rusticus. ¶ Secundo, contra dictā diffinitionē relati
ui identitatis. In his ꝓpositionibꝰ / homo erit ipsemet / hō
fuit albus vel ille erit albus, ⁊ multis alijs que ex dictis elici
possunt, relatiua nō accipiūtur pro eisdē pro quibus antece
dentia (vt ex regulis statutis infert̄) ergo illa diffinitio nō est
bona. ¶ Tertio, cōtra diffinitionē relatiui alietatis. Ex illa
Tertium sequeret̄ eiusmodi relatiuū abusiue dici relatiuum (qḋ infert
mātianus) nā vnusquisqꝫ terminus id significat pro quo ac
cipitur, sed relatiuum alietatis accipit̄ pro alio a suo antece
denti, ergo nō significat illud qḋ suū añs, ac subinde non est
Quartū. relatiuū. ¶ Quarto ad idem. In hac ꝓpōne / vnus homo ar
guitur alius hō respondet / relatiuū alietatis pro eodē suppo
nit pro quo suū añs, ergo diffinitio nō est bona. Añs patet,
quia relatiuū pro quolibet hoīe presenti supponit sicut añs
cū eius verificatio debet fieri sic / homo est ab hoīe alius ho-
mo, vniuersalitate ablatiui inclusi in relatiuo in particulari
tatem mutata, nā alias ly alius hō non supponeret pro hoīe
quod non est dialecticū. ¶ Quinto, cōtra regulas de modo
Quintū. referēdi diuerso in copulatiua ⁊ disiunctiua. In hac mētali
vltimata / homo currit vel ille nō currit, potest, manēte illo re
latiuo, mutari ly / vel / in ly / et / tunc sic. Uel idem relatiuū qḋ
referebat absolute refert tunc restricte, vel relatiuū refert ab
solute in copulatiua sicut in disiunctiua. Si primū, ergo di-
ctum relatiuū in mente vltimata mutaret significationē (cū
aliū efficeret sensum) qḋ est inopinabile. Si scḋm, ergo intē-
tum contra regulā. ¶ Sexto ad idē. He due ꝓpōnes / homo
Sextum. dormit ⁊ ille vigilat / nullus homo dormit vel nō ille vigilat
dicūtur cōtradictorie, cū disiunctiua cōtradicat copulatiue
cōposite ex contradictorijs partiū eiusdem disiunctiue, tunc
sic. Uel relatiuū in disiunctiua refert restricte sicut in copu-
latiua, vel nō, si primū habet̄ intentū, si scḋm dant̄ ambe con
tradictorie vere, casu quo vnus homo vigilet ⁊ aliꝰ dormiat
¶ Septimo deniqꝫ cōtra id qḋ dictum est relatiuū vez / qui /
sensum copulatiuū efficere. Sequeret̄ has duas cōtradicto- Septimū
rias / petrus qui sedet disputat / petrus qui sedet nō disputat
esse simul falsas, casu quo petrus nō sederet sed disputaret.
Falsitas enī affirmatiue clara est quippe cuius sensus sit / pe
trus disputat ⁊ ille sedet. Et falsitas negatiue itidē patet p
sensum eius qui est, petrus non despuputat et ille sedet.

¶ Circa materiā primi argumēti ima 1. No.
ginant̄ moderni summuliste, relatiuū sic a suo antecedēti in Ad pmū.
significando dependere, vt nihil aliud significet ꝗ̄ illud ade
quate qḋ per suū añs significat̄. Itaqꝫ in hac / hō currit qui
mouet̄ ly / qui / subordinatur conceptui adequato hoīs, et in
hac / equus currit qui mouetur, cōceptui adequato equi. Un
de certe videtur inferri relatiuū per se sumptum nulli conce-
ptui vltimato subordinari, cuius tū oppositū cōcludit argu-
mentū. Sed quidā nituntur ad illud respōdere. Relatiuum
(inquiūt) dupliciter accipit̄ syncategorematice .s. ⁊ categore
matice. Syncategorematice, qñ solū significat relatiue non
significando aliquid, et categorematice, qñ significat aliquid
Primū (aiunt) cōtingit qñ relatiuū accipitur sine aliquo an
tecedēti, itē quādo exprimit̄ cum illo suum añs, vt hic / homo
currit ⁊ ille hō qui currit mouet̄. Dicunt enī ibi ly ille tantū
modo subordinari actui syncategorematico, nam si subordi-
naret̄ (inquiunt) ꝯceptui hominū, dicta propopositio esset nu
gatoria, ⁊ ideo in illa ꝓpositione ly ille vocāt relatiuum refe
rens tū ⁊ ly hō qui currit, relatū tū, ⁊ totū simul / referens et
relatū simul. Hec aūt opinio multa videtur gratis fingere,
primū, qꝛ significatio de ly qui sic solitarie existentis est signi
ficatio noīs variabilis per casus ⁊ numeros, qḋ subinde no-
men sic acceptum cōgrue potest reddere suppositū verbo. Se
cundo qꝛ mirū est relatiuū nūc syncategorematī, nūc catego
rematī subordinari. Tertio demū qꝛ accepta hac mentali vl
timata / hō currit ⁊ ille mouetur / vbi ly ille est cōceptus hoīm
fm ipsos, habet negari ꝙ possit intellectus addere, relatiuo
in variato, suū añs, vt resultaret hoc / ille hō qui currit / nam
tunc esset nugatio, ⁊ certe hoc esset negare cōmunē modū ꝯci
piēdi. ¶ Igit̄ (vt sub cēsura sapiētū dixerim) significatio re
latiui nō est depēdēs ab antecedēte sed absoluta ⁊ cōmunis.
Absoluta inqꝫ .i. ꝙ nō significat nunc hoīes nunc equos ⁊c̄.
sed oīa entia cōmuniter relatiue. Quod quidē eo interim cō
firmatur ꝙ ille qui imposuit relatiuū nō meminerit equi aut
elephātis aut cuiuslibet alius rei, quinetiā esto nunqꝫ ea no-
uisset, imponeret relatiuū ad significādū. v.g. (si fuisset hispa
nus qui imposuit noīa latina) dixisset, ly / qui / significet, el ql /
et ly / ille / aquel ⁊c̄. Ob idqꝫ dicta relatiua nusqꝫ subordinā-
tur ꝯceptui adequato hoīs aut equi ⁊c. sed cōceptibꝰ cōmuni
bus qui per dictas voces / el qual ⁊c̄. exprimūtur. At ꝓ quā
tum ad acceptionem habet relatiuū depēdentiā a suo añte, a
quo vez restringit̄ vt non accipiat̄ nisi pro eo pro quo suū an
tecedēs. v.g. in hac ꝓpōne / hō currit qui mouet̄ / relatiuū nō
homines adequate, sed ipsos, et alia entia cōiter significat
et idem significat in hac / equus currit qui mouet̄, sed in pria
restringitur quodā modo ab antecedēte vt solū pro homine
accipiat̄, ⁊ in scḋa, solum pro equo. ¶ Unde ad argumentū
cōcessa maiore, distinguit̄ minor, vel enī intelligitur ꝙ talis
noticia relatiui non significet adequate illud qḋ per aliquod
añs ibi prepositū significaret̄, et sic cōceditur. Uel ꝙ non si
gnificaret illud inadequate, ⁊ sic negat̄. Nam cū dictū est in
diffinitione, relatiuū efficere noticiā memoratiuā anteceden
tis, nō intelligit̄ de noticia adequata, sed de cōmuni, ⁊ inade
quata. ¶ Sed arguis fortasse cōtra hoc, visa hac scriptura,
qui disputat, intellectus dicit̄ esse suspensus, ⁊ nō aliūde nisi
qꝛ non potest formare conceptū vltimatū significati de ly qui
nisi aliquo precedente antecedente, ergo eius significatio est
dependens. Negat̄ minor. Non enī dr̄ tunc intellectus suspē

sus qz ex pectet añs ad formandum cõceptum vltimatũ relatiui sed quia sine antecedente non cõstat pro quo accipiatur relatiuũ, cum (vt dictum est) quantũ ad acceptionẽ depẽdeat relatiuũ ab antecedente. ¶ Ex his sequit̃ idẽ relatiuũ in mẽte vltimata, diuersa successiue referre posse, vt in hac copulatiua / petrus disputat et ille loquitur, si loco de ly petrus poneres ly paulus. Nec tunc mutat significationẽ, eidẽ eñ conceptui cõmuni subordinat̃ in vtraq̃, licet pro diuersis accipiatur, quod nõ obstat nature cõceptus vltimati. Qui solã dependẽtem significationẽ relatiuis cõcedunt, partim negãt posse amoueri añs manẽte relatiuo, partim negant aliquod relatiuũ posse in mente reperiri, sed dicunt subordinari conceptib⁹ absolutis suoꝝ antecedentiũ, quoꝝ vtrũq̃ (ni fallor) gratis dicitur. ¶ Sequitur secũdo in hac ꝓpositione / homo currit ⁊ ille mouet̃ / posse addi añs, relatiuo inuariato, neq̃ inde sequit̃ nugatio. Nã significatio de ly ille / est cõmunior q̃ significatio de ly homo a quo subinde congrue restringit̃, sicut si diceres / alal homo / quare illa distinctio relatiui in referens tantum relatiuum tñ / ⁊ referens ⁊ relatum simul falso innititur fundamento.

2. No. Ad scdm. ¶ Ad secũdum negat̃ cõsequentia. Cũ eñ dicitur relatiuũ identitatis ꝓ eodẽ accipi intelligitur nisi diuersitas ampliatiõis aut restrictiõis obstet q̃ obstãte, relatiuũ potest nunc pro paucioribus, nũc pro pluribus, nũc pro alijs omnino q̃ suũ añs supponere. Quinetiã (vt ex dictis habes) stat ipsum supponere antecedẽte nõ supponente et ediuerso. Itẽ debet intelligi qñ relatiuũ refert personalr̃, nam qñ refert simpliciter (quod grãmatici dicũt) relatiuũ idẽptitatis ⁊ añs nõ accipiũtur pro eodem, veluti cum añs accipit̃ personaliter ⁊ relatiuũ refert ipsum materialiter vel ediuerso, vt / illic inuenimus messiã quod interpretat̃ christus, aut si dicas / Iesus interpretatur saluator, qz per eũ mundũ saluatus est. Item qñ añs quod est equiuocũ accipit̃ pro altero eius significato ⁊ relatiuũ pro altero, vt si visa imagine crucifixi diceres / hic est christus qui est in celo, antecedẽs ꝓ imagine ⁊ relatiuũ pro vero christo accipitur, et sic de alijs multis.

3. No. Ad tertiũ ¶ Ad tertiũ negatur prima ꝯña nam relatiuũ alietatis sicut etiam relatiuũ reciprocũ diriuatiue speciei de materiali quidẽ significat illud pro quo supponit, et de formali significat illud in obliquo quod significat̃ ꝑ antecedens, ⁊ hoc sufficit vt dicãtur noticiam memoratiuã efficere eoꝝ que significant̃ per antecedẽtia, quod patet in resolutionibus dictoꝝ relatiuorum.

4. No. ad quartũ ¶ Ad quartum conceditur añs vcz q̃ in hac ꝓpõne / vnus homo arguit: alius hõ respondet relatiuum ⁊ añs pro eodẽ supponũt, sed dr̃ relatiuũ accipi ꝓ alio q̃ suũ añs, qz singlarizato antecedẽte pro vno supposito nõ põt relatiuũ pro eodẽ supponere, sed denotat̃ accipi ꝓ alio distincto. Et si dubites in hac / petrus longe alter est q̃ erat, aut, longe alius est, relatiuũ alietatis videt̃ pro eodẽ accipi pro quo suũ añs adhuc singulare. Scito dicta relatiua trãsumptiue ibi accipi, ac si petr⁹ duo supposita esset, modo diffinitio datur de relatiuo alietatis ſm eius propriam significationẽ. Vel dicito dicta relatiua nõ esse ibi substãtie sed accidẽtis cõnotantia vcz diuersos mores nõ quidem diuersa supposita significãtia, iuxta naturam alioꝝ relatiuorum accidẽtium, sed primũ prestat.

5. No. ad quintũ ¶ Ad quintũ nõnulli negant posse loco de ly vel succedere ly ⁊ manente eodem relatiuo. Sed hoc quidẽ gratis videtur dici ⁊ cõtra rei aparentiã. Alij eo concesso dicunt argumentũ ad hoc vigere, vt cõcedatur relatiuũ posse in copulatiua referre absolute sicut in disiũctiua restricte ⁊ ita regulas habere solum verum vt in plurimũ. Sed re vera ad meã opinionẽ ex terminoꝝ habitudine est hic absolute illic aũt restricte supponere. Nam cũ cõiunctio copulatiua cõiungat sensus categoricarũ, denotat̃. v.g. in hac copulatiua / homo dormit ⁊ ille vigilat ambo predicata eidem cõtingere. Et cũ coniunctio disiunctiua disiungat sensus denotatur. v.g. in hac disiunctiua / petrus dormit vel ille vigilat, vel hoc vel illud predicatũ conuenire petro, vbi manifeste inspicis ex ipsa terminoꝝ habitudine hmõi differentiã referendi pullulare. Igitur ad argumentũ admisso casu concedo relatiuũ idem qd̃ in disiunctiua referebat absolute in copulatiua referat restricte. Neq̃ inde sequitur q̃ mutet significationem sed tantũmodo acceptionẽ. Nã restrictius ⁊ pro paucioribus accipitur in copulatiua q̃ in disiunctiua, neq̃ hoc repugnat nature cõceptus vltimati.

¶ Ad sextum deniq̃ negatur dictas copulatiuã ⁊ disiunctiuã cõtradicere propter rationẽ ibi factã sed ad cõtradicendum copulatiue habet prius resolui relatiuum vt exprimat̃ modus eius referẽdi. v.g. Illi copulatiue / homo dormit ⁊ ille vigilat, contradicit̃ aut per prepositionẽ negationis toti, aut per hanc disiunctiuã / nullus hõ dormit vel nõ ille homo qui dormit vigilat. Et illi disiunctiue / null⁹ homo dormit vel nõ ille vigilat, cõtradicit̃ aut per prepositionem negationis toti, aut per hanc copulatiuã / hõ dormit et ille homo vigilat, vt relatiuũ referat absolute. Quo fit vt relatiuũ in copulatiua negatiua restricte referat sicut in affirmatiua ⁊ in disiunctiua negatiua absolute sicut in affirmatiua. Nam dato opposito haberes cõcedere q̃ alicui copulatiue ⁊ alicui disiunctiue nõ possit cõtradici per prepositionẽ negationis toti, qd̃ est contra omniũ opinionẽ. Sed arguit quidam. Contra, disiunctiua affirmatiua equipolet copulatiue negatiue ex eisdẽ categoricis cõposite, sed in disiũctiua affirmatiua, relatiuũ refert absolute, ergo in copulatiua negatiua. Ad qd̃ distinguit̃ maior, si enim sic intelligatur q̃ vcz vniuersaliter qñ cõstãt ex eisdẽ categoricis vt iacet, equipoleãt, certe negat̃. Requirit̃ eñ in relatiuis, vt in disiunctiua affirmatiua exprimatur modus referendi restricte copulatiue negatiue vt equiualeãt, ⁊ in copulatiua affirmatiua modus referendi absolute disiunctiue negatiue. 6. No. Ad sextũ.

¶ Pro solutione septimi memento ex superioribus relatiuũ / qui / dupl'r posse collocari cum suo antecedẽte, aut eñ situatur inter duas copulas verbales cuius añs reddit suppositũ prime / vt hic / hõ disputat qui loquitur / aut mediat inter añs ⁊ copulam implicationis efficiẽs vna cum ipsis vnicũ extremũ. Iã relatiuũ primi generis vniuersaliter reddit sensũ copulatiuũ ⁊ resoluitur per ly / ⁊ ille / siue aut ipsum aut añs sit in affirmatiua categorica / siue in negatiua. v.g. hõ disputat qui sedet / resoluit̃ sic / homo disputat ⁊ ille hõ qui disputat sedet, quidã homo nõ est iustus qui erit antichristus / resoluitur sic / homo non est iustus ⁊ ille hõ erit antichr̃s, ⁊ hec / antichr̃s erit homo qui nõ est / relatiuo referẽte ly antichr̃s, resoluit̃ sic / antichr̃s erit homo ⁊ ille antichr̃s qui erit homo nõ est. Quinetiã huiusmodi ꝓpões de relatiuo non ab re appellares formalr̃ copulatiuas. Etenĩ non solũ illa est dicenda copulatiua vbi ponit̃ ly / et, sed cui⁹ sensus categoricarũ copulant̃, quod certe fit mediãte ly qui, nisi audias Alexandrũ grãmaticũ concedẽtem hanc propositionẽ / mulier clausit vite portã que reserauit, vbi añs (inquit) pro Eua ⁊ relatiuũ pro Maria accipit̃, qui tñ in hoc non audit̃ a latinis. Et si cõcedatur, habet etiã referre restricte, sed simpliciter pro eadem specie seu pro eodem sexu ⁊ nõ pro eodem supposito. ¶ Cum autẽ ly qui / accipit̃ scdo modo ⁊ propositio est immediate resolubilis ratione de ly qui / si fuerit affirmatiua habet resolui per vnam copulatiuã in cui⁹ prima categorica enũtietur predicatũ principale ꝓpositiõis resolubilis mediante copula principali eiusdẽ de añe, ⁊ in scda ꝑdicetur predicatũ copule implicationis mediãte ipsa copula implicationis de relatiuo / ille / referente añs restricte. v.g. hec propositio / petrus qui frequẽter disputat erit doctus / sic resoluit̃ / petr⁹ erit doct⁹ ⁊ ille frequẽter disputat, ⁊ ita in alijs. Et si talis propõ fuerit negatiua, resoluit̃ per disiunctiuam cõtradictoriã copulatiue per quã resoluitur sua contradicto 7. No. ad septũ

ria, vt hec/petrus qui frequẽter disputat nõ erit doct⁹ sic resoluitur/petrus nõ erit doctus, vel ille petrus qui erit doct⁹ non frequẽter disputat, vt exprimat̃ modus referẽdi restricte sue cõtradictorie. Nã si non exprimeret̃ in disiunctiua absolute referret relatiuũ, vnde nõ eẽt cõtradictoria dicte copulatiue. Dixerim si sit imediate resolubilis, nã est in similib⁹ cõsiderandus (qđ euidẽtius patebit capite sequẽti) ordo resolutionũ terminoꝝ. Unde si totale extremũ includẽs relatiuũ distribuat̃ aut supponat cõfuse in ordine ad distributionem, tunc dꝫ prius resolui ꝓpõ rõne signi distributiui q̃ resoluat̃ rõne de ly qui. v.g. hec ꝓpõ/ois ꝓpõ cuius cõtradictoria est vera est falsa/nõ hꝫ resolui in hanc immediate/ois propõ est falsa ⁊ illius cõtradictoria est vera, sed prius hꝫ descendi sub toto subiecto distributo/sic/ergo hec propõ cuius cõtradictoria est falsa, est vera ⁊c̃. quare dicta vlis est vera, nã subiectũ non distribuit̃ nisi pro ꝓpositionibus veris, hec tñ est falsa/omnis ꝓpõ est vera cuius cõtradictoria est falsa. Item hec/omne alal est sensibile qđ est rationale, relatiuo referente ly sensibile, in quo sensu efficit cum illo vnũ predicatũ) nõ hꝫ resolui sic/omne alal est sensibile ⁊ illud est rõnale, sed prius hꝫ descẽdi sub subiecto. Quare dicta vlis est falsa, nã subiectũ distribuit̃ pro quolibet animali ⁊ totale predicatũ nõ supponit nisi pro solis hominibus. Et si ly qđ referat ly animal dicta propõ est hypothethica ⁊ pariter falsa. Item hec exclusiua/tñ alal qđ est homo est sensibile/non debet sic resolui immediate/tñ alal est sensibile ⁊ illud est hõ, sed prius ratione de ly tñ sic/animal qđ est hõ est sensibile ⁊ nihil non alal qđ est homo est sensibile, quare dicta exclusiua est falsa ⁊ ꝓportionabiliter in ceteris agito. Unũ autẽ hic notato ꝙ si velis dictas propositiones nõ esse resolubiles quoad vsq̃ termini includentes relatiua singularizent̃, non opus est addere relatiuo in disiunctiua restrictionẽ. Equiualent eñ petrus non disputat, vel ille petrus qui disputat nõ sedet, petrus non disputat vel ille non sedet sicut in copulatiua idẽ est relatiuũ referre restricte vel absolute qñ añs est terminus singularis, sꝫ qñ vis dictas propositiones resoluere termino includente relatiuum supponẽte determinate (quod recte potes facere, vt in hac/hõ qui disputat sedet) tũc necesse est relatiuũ in resoluente affirmatiue referre restricte, ⁊ in resoluẽte negatiue eodem modo. Item notato ꝙ qñ añs nũq̃ nec mediate nec immediate potest resolui, tunc relatiuũ si cũ illo cõstruit vnum complexũ acceptũ vnica, pariter est irresolubile et supponit immobiliter sicut añs. v.g. in hac ꝓpositione/promitto tibi equũ quem tibi promitto, relatiuũ supponit cõfuse tñ immobiliter sicut añs. Et si resoluat̃, in scđa categorica copulatiue/habeo dicere/⁊.a. equũ tibi promitto. Ex quo sequit̃ hãc propositionem/petrus est differens ab animali qđ differt ab hõie, relatiuo referẽte ly differens, esse falsam, ⁊ referente ly alali esse veram, et in vtroq̃ sensu est categorica. ¶ De modo descendendi sub huiusmodi relatiuis ⁊ qñ loco relatiui liꝫ ponere añs videbit̃ capite sequẽti, et de modo q̃ restringit qñ accipit̃ cum copula implicationis. c. 5. Sed de modo subsumendi sub illis et an liceat eidem relatiuo diuersa referre, in syllogismis. De alijs deniq̃ difficultatib⁹ in oppositionib⁹ ⁊ in alijs summulariũ materijs disputabit̃. Hec autẽ hic dicta sunt tanq̃ omniũ basis annotato.

¶ Capitis tertij. Lectio prima.

8.N. Post hec rimari superest de ascensu ⁊ descensu cuicũq̃ suppositiõis speciei respondente. Ubi notato dialecticam artem eo tendere vt vez cuiusuis proposite enuntionis veritatem indagare doceat. Cuius subinde bona pars est propositionem quamlibet vsq̃ ad singularia resoluere, per que, cum sensui sint manifesta, veritas propositionis, tanq̃ per suũ principiũ innotescit. V.g. vis huius proposite enuntionis/tantum creatura contingenter est substantia, veritatem inquirere, que signis illis obuoluta est, materia exponibilium te docebit resolubilẽ primum esse ratione de ly tantum, sic. Creatura ꝯtingenter est substantia ⁊ nihil non creatura contingenter est substantia, ergo tñ ⁊c̃. Rursus instruet te caput presens primã exponentẽ ratione subiecti supponẽtis determinate sic esse probandam/hec creatura cõtingenter est substantia vel hec creatura ⁊c̃. ergo creatura contingẽter est substãtia. Rursus in tractatu modaliũ habes quãlibet singularẽ resoluendã esse ratione de ly cõtingenter hoc modo/hec creatura possibiliter est substantia ⁊ hec creatura possibilr non est substantia, ergo hec creatura cõtinginter est substãtia ⁊ vtriusq̃ partis veritatẽ regulãdam esse per possibilitatẽ suarũ de inesse. s. hec creatura est substãtia/hec creatura nõ est substãtia quas cõstat esse possibiles, quia affirmatiua est vera ⁊ negatiua erit vera corrupta creatura que demonstrat̃ per subiectũ. Sed si rursus a proterno petatur quare hec est vera/hec creatura est hec substãtia, respondẽdum, q: hoc est hoc, eandẽ creaturã vtroq̃ pronoĩe demonstrante. Et si de veritate negatiue itidẽ petat̃ respondendum, quia hoc nõ est hoc/creatura que non est demonstrata. Neq̃ est vlteri⁹ respõdendũ. Et hoc fortasse intelligit Arist. per illa principia/quodlibet est vel non est. i. Oẽs propõnes affirmatiue reducũtur tandẽ ad hoc principiũ/hoc est hoc, ⁊ tandẽ negatiue ad hoc/hoc non est hoc. Cum ergo in alijs locis aliꝫ resolutiones signoꝝ doceantur, in hoc capite vidẽdum est qualr termini resoluant̃ ratione suarũ suppositionũ. Quodquidẽ genus resolutionis ab antiquis vno noĩe vocatur/inductio/et a modernis ascensus ⁊ descẽsus. Sed notato generali ⁊ cõmuni noĩe oẽs ascensus/descensus/expositiones/reductiones/ceterosq̃ id genus modos manifestandi veritates ⁊ falsitates propositionũ, vocari resolutiones. Id eñ est aliquã ꝓpositionẽ resoluere qđ eã manifestare p sua principia, instar resolutionis rei naturalis in qua. s. manifestant̃ eius principia cũ ab inuicẽ separãtur, ⁊ quẽadmodũ in artificialibus, nã qñ est aliquis cõfusus aceruus rerũ diuersi generis nõ manifestaretur eius quiditas, nisi per separationẽ dictarum rerum.

¶ Igitur ascensus (quẽ Arist. p.b. ceteriq̃ antiqui vocant inductionẽ) est ꝯña formalis a singularib⁹ sufficiẽter numeratis cũ cõstantia ad eoꝝ vlẽ, vt si diceres/hic ignis est calefactiu⁹ ⁊ hic ignis est calefactiu⁹ et sic de singulis/⁊ hi ignes sunt oẽs ignes, ergo ois ignis est calefactiuus. ¶ Descẽsus est ꝯña formalis ab vli cũ constãtia, ad eius singularia sufficiẽter enumerata, vt si e diuerso diceres/ignis nõ est calefactiuus, ⁊ hi ignes sunt oẽs ignes, ergo hic ignis nõ est calefactiuus, vel hic ignis non est calefactiuus vel sic de singulis, instar ascensus ⁊ descensus realis. ¶ Cõsequentia formalis dicit̃ illa que sic est bona vt queuis alia eiusdẽ forme sit bona. Quenã ꝯña dicatur alteri silis forme et pño ⁊ quarto tractatu hꝫ exponi. Hic aũt pingui ⁊ crassa minerua supponat̃ illas duas cõsequẽtias dici eiusdẽ forme in quibus ⁊ idẽ numerus ⁊ similis habitudo terminoꝝ obseruat̃. Numerus. i. ꝙ ex tot terminis cõstruat̃ vna ex quot construitur alia, vnde cũ termini synonimi pro eodem reputẽtur fit vt si aliqua fuerit synonimitas inter terminos vnius cõsequẽtie eadẽ habeat esse inter terminos alterius in codẽ situ existẽtes. Similis habitudo. i. ꝙ ꝓpositiones vnius sint eiusdem qualitatis cum ꝓpõnibus alterius ⁊ ꝙ termini inuicem respõdentes in simili situ eodem modo supponãt/amplient̃ ⁊ sic de alijs logicalibus ꝓprietatibus. In simili situ. i. ꝙ subiectum prime categorice eodẽ modo sicut subiectũ alteri⁹ categorice ⁊ sic ordinatim. Quoꝝ exactiorẽ intelligentiã vsq̃ ad loca citata expectato. Cõsequentia materialis dr̃ illa cui cũ ipsa sit bona, potest aliqua assignari similis forme que nõ sit bona. ¶ A singularibus itaq̃ siue sint singularia determinata, siue singularia vaga. Etenĩ per vtraq̃ potest fieri ascẽsus. Uniuersale, iñ valet hic sicut termin⁹ cõis. ¶ Et sic de singulis ponit̃ causa breuitatis loco aliarum omniũ singularium q̃ sub dicta vniuersali late essent numerande. ¶ Cum

constātia. Constantia est ppō in qua predicat terminus qui resoluit in plurali numero cū signo collectiuo de pronomine demonstrāte oīa supposita termini qui resoluit, aut de nominibus eorū copulatim sumptis, vt est illa/hi ignes sunt oēs ignes. Et notato ascensum cōducere ad probandā veritatē propositionis q̄ ex singularibus infert & descēsum ad manifestandā falsitatē ppōnis per singularia q̄ ex illa inferunt. Et ppositio sub qua ascendit solet appellari, ascensa, singulares q̄ ascendētes, sicut in descēsu propō sub qua descenditur appellat descensa & singulares descēdētes. ¶ Solet inter nōnullos disputari an vez ad bonū ascensum requiratur ecōtra valere descensum. Et ad bonum descensum ecōtrario valere ascensum. Sed licet disputatio hec solū circa nomen verset pars nihilominus negatiua magis placet. Haud enim scio quid obstet bonitati hui⁹ ascensus/omnis hō est hoc animal vel oīs hō est hoc animal &c̄. ergo oīs homo est animal/quod ecōtrario non valet descensus. Est eñ ecōtrario valere descēsum q̄ ex eodē pñti cū eadem constantia liceat inferre easdem singulares pariter disiunctiue numeratas sub eodē termino.

Primum argumētū ¶ Contra hec autē arguitur. Hec consequētia/oīs homo est risibilis & hi homines sunt oēs hoīes, ergo hic homo est risibilis & hic hō est risibilis & sic de singulis/est descensus (pro nominibus tā cōstantie q̄ cōsequentis solos homines qui nūc sunt demonstrātibus) & tñ non est formalis ergo hoc nō requiritur. Probatur minor. Una alia in cuius aliqua singularis cōsequētis demōstraret antichristus & que in ceteris omnib⁹ esset similis huic/nō esset bona, et tñ esset similis forme cū hac, ergo &c̄. ¶ Scdo. Hec pña/

Secundū homo fuit in archa noe & equus fuit in archa noe & sic de singulis speciebus animalis, ergo omne aīal fuit in archa noe (signo distribuente pro generibus singulorū) est ascēsus, & tñ

Tertium non progreditur a singularib⁹ ergo illud nō requirit. ¶ Tertio queritur quid valeat illa particula/& sic de singulis. Vel vel valet tñ sicut hec vniuersalis/nullus est ignis alius ab his demōstratis quin sit calefactiuus, vel accipit loco aliarū omniū singulariū nō enumeratarū, Si primū, ergo in infinitum pcedit in descensib⁹, cum in descēdentib⁹ includat vniuersalis sub cuius proinde subiecto iterū est descendendū. Si scdm, ergo qñ essent infinita supposita, immo qñ essent multa non possemus descendere sub tali termino, q2 cum simus intellectus finiti, nō possemus cōcipere tot singulares. ¶ Quarto.

Quartū. Si constātia illo modo recte poneret, sequeret hunc esse bonū descēsum/omne ens creatū est, & hec entia creata sunt oīa entia creata, ergo hoc ens creatum est & hoc ens creatum est (esto non sint alie creature nisi petrus & paulus) sed hec pña non est bona, ergo nō recte ponit constantia. Probatur minor. Cras mortuis petro & paulo earū materijs & formis restantibus, eiusdē pñe añs est verū & pñs est falsum. Falsitas eñ cōsequentis & veritas maioris pro constātibus habētur. Et minor probat/hec entia sunt hec entia (materijs & formis demonstratis) & hec entia sunt oīa entia que demonstrabant in priori constātia ergo prima cōstantia est nūc vera. Et probatur minor (vocetur cōstantia in qua demonstrabātur petr⁹ & paulus. a. & illa in qua nunc demōstrant eorū partes vocet. b.) hec entia q̄ demonstrātur in. b. fuerūt eadem entia q̄ demonstrabātur in. a. & hec entia q̄ demōstrant in. b. sunt eadē entia q̄ antea fuerūt, ergo hec entia q̄ demōstrant in. b. sunt eadem entia q̄ demōstrabant in. a. Et sic habet idē añs prime cōsequentie esse verū, eodē cōsequente existēte falso.

1. No. Ad pmū. ¶ Pro primi solutione notato hoc qd est ascēsum aut descēsum esse pñequētias formales, cū a modernis inuētū sit, multis argutijs ansam pbere, quare qui vellet id negare, & eiusmodi argutias rescinderet, & naturā ascēsus & descensus satis tutaret. Quibus satis est ex singularibus sufficiēter numeratis sub aliquo termino cōmuni ipsum materialiter inferre aut econtrario. Addidimus verūtamē illā particulam diffinitioni ne omnib⁹ modernis videremur contraire, quā eorū more subinde defendim⁹. ¶ Igit ad argumentū negatur dictā pñam nō esse formalē, & negatur, illam in cui⁹ aliqua singularis demonstraret hō qui nō est eē eiusdē forme cū illa q̄ assumit in argumēto. Habet eñ esse inter subiectū cōstātie & subiecta singulariū talis cōnexio, vt si cōstātia ponat p singularia determinata singula eorū & nō alia sint subiecta in singularibus, q̄ si ponat p pronomen demōstratiuū collectiue supporū, nihil hz demonstrari in singularibus quod nō demōstret in cōstantia, & illa synonimitas inter subiecta illa singulariū & constātie est ita intrinseca vt si in alia nō seruetur non erit similis forme.

¶ Propter secūdum argumētum opinor modernos deseruisse antiquā diffinitionē inductionis dicentes sufficere ad hoc qd aliqua pña sit ascensus procedere ab inferioribus in supponēdo ad superius in supponēdo. Et dicunt (qd prius apparet) ad hoc q̄ termini quipiā dicant superior & inferior in supponēdo, exigi q̄ actualr supponant, vnde inferunt/aliquā pñam esse ascensum & tñ posse manēte eadem oīno significatione desinere esse ascēsum, vtpote si termini desinant supponere. Item q̄ in hac/Adā fuit subiectū non ampliat. At licet hoc fortasse ad nomen expectet, nō est gratis relinquēda antiquorū diffinitio, quare ad argumētū negatur dictā pñam esse perfectū ascēsum aut inductionem, cum termini per quos ascendit sint iterū per ascensum resolubiles. Est tamen cōsequētia probatiua cōsequentis admodū ascēsus. Nisi fortasse diceres terminū/ascēsus/superiorē esse ad terminū/inductio, ita scz vt dicta pña dicat ascensus, nō tñ inductio, quod existimo gratis dictū. Igit perfectus ascēsus a singularibus ad cōmune vlr progredit. Inquit eñ. S. tho. 1. post. In inductione concludit vniuersale ex singularibus, que sunt manifesta. Cū dicit/singularibus/vlr/satis intelligitur de vniuersalibus & singularibus in supponēdo, q2 nullū est in significādo, quin sit in supponēdo. Sed memēto superiorū ex quibus habes ad terminū cōmunē, aut singularem nō requiri q̄ actualr supponat, sed sufficere q̄ illi nō repugnet supponere pro pluribus, & huic nō repugnet supponere pro vno, repugnet aūt supponere pro pluribus. Et pportionabiliter ad terminū superiorē sufficit q̄ nō stet inferiorē mediāte aliqua copula supponere pro aliquo pro quo nō supponat superior, stet tñ econuerso. ¶ Ex quo sequit hāc pñam esse ascensum/hec chimera potest esse & hec chimera pōt esse &c̄. ergo oīs chimera potest esse/hic oīs homo currit vel hic oīs homo currit &c̄. ergo oīs hō currit (signo existēte parte subiecti.) ¶ Sequitur scdo hanc pñam nō esse ascensum/petrus disputat & paulus disputat, ergo petrus & paulus disputāt q2 subiectū cōsequētis non est terminus cōis. Hec aūt/petr⁹ disputat vel paulus disputat & nō sunt plura petrus vel paulus, ergo petrus vel paulus disputat, recte est ascēsus disiūctiu⁹. Tu ipē multa silia corollaria inuestigare potes. ¶ Cū dictū/est a singlarib⁹ ad vle/aut ecōtrario, itelligat de singularibus & vlibus sm acceptionē qua in talib⁹ cōsequētijs tenent. Nō in hac pña/hic hō disputat & hic hō disputat &c̄. ergo oīs hō disputat, cū pronomina nō sunt partes subiectorū, subiecta singulariū tā cōia sunt q̄ subiectū vniuersalis, sz in añte supponūt singulariter & in cōsequēte cōiter. Sed queris circa hoc an sub termino singulari liceat ascēdere, opinor q̄ liceat qñq̄ arguere admodū ascensus, vt hic/hoc ens quod est petrus est homo &c̄. ergo omne ens qd est petrus est hō, non tñ eiusmodi pña est descensus proprie, nisi dicas sufficere argui a termino sumpto cū pronoīe demonstratiuo ad ipm sumptū sine tali pronomine (cui⁹ disputatio ad nomē pertinet.)

¶ Tertiū argumentū supponit vnum falsum a quo multorū ingenia gratis male vexata sunt, supponit inq̄ illā particulā/& sic de singulis/subordinari in mente, aut illi negatiue, aut copulatiue ex alijs omnibus singularibus nō numeratis. Quare partim admittit pcessum in infinitū in descensibus, ac partim q̄ sub terminis pluriū suppositorū nō possumus descendere (vt argumentū intulit) que quidē incōueniētia arti ascendēdi & descendēdi multū nocere 3. No. Ad tertiū

videntur. Igitur illa particula non subordinatur nisi illis solis noticijs que per has quatuor voces/ ꝛ sic de singulis/ exprimuntur. Que quidē significāt ita esse de alijs suppositis sicut de illis que enumerata sunt. Et in hoc sensu dictū est superius dictam particulā sumi loco aliarū numeratarū nō ꝙ illis subordinetur sed ꝙ perinde valeat in cōsequēdo atq; si ibi ponerentur. Et per hoc facile soluitur argumētu. ℭ Nec ꝯ ita secure dicitur sic de alijs/ sicut/ ꝛ sic de singulis, nam si essent sex hoīes, quatuor disputātes ꝛ duo tacētes/ in hac ꝯña/ hic homo disputat ꝛ hic homo disputat ꝛ sic de alijs ꝛ isti hoīes sunt oēs homines (demōstratis omnibus sex) ergo ois homo disputat añs esset verū ꝛ ꝯñs falsum, nā cū ly alijs nō distribuatur, sufficit ad eius veritatē verificatio pro alijs duobus suppositis, sed si diceretur ꝛ sic de singulis: que particula hꝫ vim distributiuā, illa esset falsa sicut ꝯñs. Itē notato ꝙ cum oia supposita sufficienter numerantur nō opus est dicta particula sed sufficit tunc dicere/ ꝛ nō sunt plura. Itē notato dictā particulā in descensu aūt ascensu disiunctiuo non esse addendā mediāte ly/ ꝛ, q꜃ mediante ly/ vel. Non enī sequitur quidam hō currit ergo hic hō currit vel hic hō currit ꝛ sic de singulis. Nam si tñ vnus hō curreret, añs esset verū ꝛ ꝯñs falsum pro illa particula/ ꝛ sic de singlis, cuius sensus est/ et ita est de alijs ab his numeratis ꝙ vez vel vnus currit vel alius currit et hoc est falsum q꜃ nullus alius a nūeratis currit, ꝙ dicēdū est vel sic de singulis. Eadē notato ꝙ lꝫ in descēsu copulatiuo, aut ascensu disiūctiuo ad bonitatē ꝯñe nō necesse sit addere dictā particulā nihilominus ad plenā manifestationē falsitatis vīis qō intēdit descēsus copulatiuus ꝛ ad plenā manifestationē veritatis indiffinite, qō ꝑtēdit ascēsus disiūctiuus, ꝯgruū est illā vir addere.

4. No. ad quartū

ℭ Quartū argumentū dicūt quidam prorsus destruere antiquū modū ponendi constantiā, sed certe, vel fallor, vel non est tā forte. Igitur cōcessa prima ꝯña vez illā esse bonū descēsum, negatur ꝙ post mortē petri ꝛ pauli añs sit verū ꝛ ꝯñs falsum. Et ad ꝓbationē minoris dicte ꝯñe, cōcessa veritate huius: hec entia sunt oia entia (partibus petri ꝛ pauli demōstratis) negatur ꝙ illa sint eadē entia que demonstrabantur in.a. vez cū demōstrabantur petrus ꝛ paulus. Et ad illā ꝯñam/ hec entia que demonstrantur in.b. fuerunt illa entia que demōstrabātur in.a. ꝛ hec entia que demonstrantur in.b. sunt eadē entia que ante fuerunt, ergo hec entia que demōstrantur in.b. sunt eadem entia que demonstrabantur in.a. negatur ꝛ cōsequentia ꝛ minor, (esto totū non distinguatur a suis partibus nam si distingueretur, video maiorē falsam.) Cōsequētia inq̄ꝫ nō valet q꜃ arguitur ab amplo ad non amplū ex parte de ly entia que demōstrabantur in.a. sed deberet cōcludi / ergo hec entia que sunt eadē que antea fuerūt, fuerūt illa entia que demōstrabantur in.a. Minor etiā est falsa, nā ly eadē facit sensum vniuersalē hunc. s. nullū fuit ens de numero hoꝝ entiū quin etiā sit nūc de numero illoꝝ, quod certe est falsum, nā petrus fuit de numero illorum, qui tñ tunc nō est. Sed tñ verum est dicere ꝙ hec entia que demonstrantur in.b. fuerūt aliqua entia illoꝝ que demonstrabātur in.a. s. materia ꝛ forma. Et si dicas, in creaturis idē est dicere ꝙ aliquid sit aliquid idē quod antea erat ꝛ ꝙ sit oino idē, Nā nō pōt vnū ꝛ idem esse plura supposita, sicut i diuinis. R. Verū est in terminis singlaris nūeri, sed in tminis pluralis respectu copule de extrinseco tpe, si totū a suis partibus nō distinguatur, nō est idē/ hec entia sunt aliqua eadem que fuerūt ꝛ sunt oia eadē. ℭ Sed difficilius (vt reor) arguitur eodem casu posito. Hec ꝯña est ascēsus/ oe ens est ꝛ hec entia sunt oia entia (demōstrādo solū materias ꝛ formas petri ꝛ pauli viuentiū) ergo hoc ens est ꝛ hoc ens est ꝛ sic numerando vsq; ad sex supposita. s. materias ꝛ formas ꝛ hoīes, et tñ post mortē petri ꝛ pauli añs est verū ꝛ ꝯñs falsū. De falsitate consequētis ꝛ veritate maioris cōstat, sed minor etiam est vera demōstrādo materias ꝛ formas mortuoꝝ, nā oino demōstrantur eadē entia tūc que antea, ergo ascēsus nō est bona ꝯña.

5. No.

ℭ Pro huius solutione memento terminū pluralis numeri resolui p copulatū cōplexiue sumptū cui vez equiualet in consequendo. Itē attente notato cū subiectum ꝛ predicatū constantie sint termini pluralis numeri, includere singula copulata, taliter ꝙ pronomē demōstratiuū constātie in hoc sensu demonstret oia supposita termini qui resoluitur, vt equiualeat in ꝯsequendo vni copulato ex tot partibus quot sunt eius supposita, quibus singulis partibus singule partes copulati inclusi in predicato sigillatim correspōdeant. v.g. isti hoīes sunt oēs homines/ equivalet sicut/ iste homo ꝛ hō/ ꝛ sic de singulis sunt oēs hō ꝛ homo/ ꝛ sic de singlis (oībus suppositis subiecti oibusq; predicati numeratis aut intellectis per ly et sic de singulis. ℭ Igitur ad argumētum si in cōstātia demonstrētur partes petri ꝛ pauli sic precise vt nō includatur nisi vnū copulatū habens quatuor partes, certe nō recte ponitur ꝯstantia, nā non demonstrantur recte supposita termini sub quo descēditur cū sint sex supposita (reputamus hic materias tanq̄ꝫ indiuisibiles) ꝛ non numerantur nisi quatuor. Et tunc (vt probat argumētū) idē oino añs est verum ꝛ ꝯñs falsum. Sed si in cōstantia demonstrētur ꝛ hoīes ꝛ eoꝝ partes ad hunc sensum vt subiectū constātie includat copulatū ex sex partibus que sunt oia supposita tmi sub quo descēditur, recte ponitur constātia ꝛ post mortē hoīm, sicut ꝯñs est falsum, ita añs pro constātia, q꜃ due partes copulati ibidē inclusi nō supponunt. ℭ Ex quo sequitur cū ascenditur sub subiecto huius vīis/ omne non albū est nigrū/ sensus eius constātie. s. hec nō alba sunt oia nō alba/ esse hūc/ hec nō albū ꝛ non albū et sic de singulis sunt oia non albū ꝛ sic de singulis. Quare nō lꝫ demonstrare in constātia collectionē ex hominibus albis ꝛ nigris lꝫ oēs simul sint nō albi. ℭ Scđo sequitur hanc ꝯñam nō esse descensum/ ois populus est collectio decē hoīm, ꝛ petrus et paulus ꝛc. (numeratis viginti qui faciūt duos populos qui sint omnes ppłi) sunt oēs populi, ergo petrus est collectio decē hoīm ꝛ paulus est collectio decē hoīm et sic de singulis. Cū enī ponitur cōstātia per singularia determinata, nō sufficit terminū sub quo descēditur in plurali numero cū signo collectiuo predicari de oibus singularibus simul sumptis, sed requiritur correspondētia illa singularū partiū copulati inclusi in predicato, ad singulas partes copulati inclusi in subiecto, qō hic nō ꝯtingit cū petrus nō sit ppłs nec paulus ꝛc. ℭ Propter in aduertentiā veri sensus antique constātie qui expositus est, assignant nōnulli nescio quē modum constātie. Dicūt enī sic esse ascendendū/ hic hō disputat ꝛ hic homo disputat ꝛ sic de singulis, ꝛ hic hō vel hic hō et sic de singulis est homo, ꝛ ois homo est hic hō vel hic homo ꝛc. ergo omnis hō disputat sed vides constantiā ꝛ multo cōfusiorē ipsa descensa, ꝛ sub qua cū sit etiā vīis in infinitū esset descēdendū. Adhuc alij alios modos fingunt inutiles qui recitentur. ℭ Sed cōtra hec adhuc instatur. Nō sequitur/ petrus disputat ꝛ paulus disputat ꝛ petrus et paulus sunt oēs hoīes, ergo ois homo disputat. Nec videtur necessariū addere aliā particulā/ ꝛ sic de singlis/ aut particulā/ non sunt plura/ nā in constātia id vidētur includi. Et ꝙ nō sequitur ptꝫ. Nam cras si ex materia petri ꝛ forma pauli disputantiū fieret thomas nō disputās, añs esset verū ꝛ ꝯñs falsum. Hoc argumentū viget ponēdam esse aliquā illarum particularū, esto numerentur oia supposita vt ꝯña sit formalis.

ℭ Et si arguas ꝙ tunc cōstantia superfluat. 6. No. Notato adhoc ꝙ ascensus quicunq; signatus sit bona ꝯña materialis nūq̄ꝫ opus esse constātia preterq̄ꝫ ad bonitatem ascensus disiunctiui negatiui, vel descensus copulatiui negatiui. Non enī sequitur hic hō non est risibilis vel hic hō ꝛ sic de singulis (demōstrato ad intellectū antichristo) ergo aliquis homo non est risibilis. Neq; sequitur: ois hō est risibilis ergo iste homo est risibilis ꝛ iste hō est risibilis (demōstrato etiā ad intellectū antichristo) idē sentito de ascensu disiuncto ꝛ de ascēsu copulato. In omnibus aūt alijs ascensibus ꝛ descēsibus tā affirmatiuis q̄ꝫ negatiuis sine cōstantia est bona ꝯña materialis si ly: non sunt plura/ aut ly/ ꝛ sic de singulis, recte singularibus addatur tā in ascensu q̄ꝫ in descēsu (vt tuipse desquirere potes.) Sed si vis ascensum ꝯñam esse formalem opus.

est addere cõstantiã. Nempe he singulares / petrus disputat et paulus disputat ⁊ sic de singulis non inferunt formaliter illam/omnis homo disputat, q: potest instari, si loco de ly ho=mo ponas ly album, cũ nulla sit synonimitas inter antecedẽs ⁊ cõsequẽs prime cõsequentie que nõ sit inter añs ⁊ cõsequẽs secũde. Sed si in antecedẽte prime dixisses / petrus ⁊ paulus ⁊c̃. sunt oẽs homines, iam esset synonimitas inter ly hoies et ly homo, qua seruata, quecunq; in simili forma erit bona, de notat enĩ constãtia singularia que numeranť in singularib⁹ esse singularia termini qui resoluiť. ¶ Sed contra nõ sequiť. He ppositiones nõ sunt vere ⁊ he ppositiones nõ sunt vere et non sunt plures propõnes ergo nulle propõnes sunt vere, adhuc de materia, ⁊ tamen nihil deficit ex his que dicta sunt vt sitascẽsus ergo nõ sufficiũt. Et q nõ sequať ptz. Sint tñ in mũdo he quatuor ppõnes/deus est / deus nõ est/celũ est/ celũ nõ est/ ⁊ per primũ pronomẽ demõstrentur prima ⁊ scḋa, ⁊ per scḋm tertia ⁊ quarta, tũc añs est verũ ⁊ ꝯñs falsum. Di stinguiť minor, nã si ly/nõ sunt plures facit hũc sensũ/nõ sunt plures ppõnes q̃ȝ he quatuor, tũc nõ bñ poniť cõstãtia, qua re negať q nihil deficiat. Si aũt faciat hũc sensuȝ. i. ⁊ nõ est aliud suppositũ q̃ȝ id qḋ demõstrať in prima singulari aut id quod demõstrať in scḋa, tunc recte ponitur constãtia, sed cer te illa est falsa sicut cõsequens, nam ille due propositiones/ deus est/celum est, sunt etiã supposita termini q̃ resoluiť pro quib⁹ redditť falsa dicta vniuersalis. Pariter dicito ad hãc ꝯñam: petrus disputat ⁊ paulus disputat et non sunt plures hoies, ergo ois homo disputat (casu quo ex partibus petri et pauli disputantiũ fiat thomas nõ disputans qui sint oẽs ho=mines.) Que quidẽ lȝ vĩ fallaciã inuoluere, est tamen bona ¶ Sed adhuc arguiť q nulla dictarũ particularũ sufficiat efficere formalẽ ꝯñam adhuc cum cõstãtia. Nõ enĩ hec nõ sit formalis. s. petrus disputat ⁊ paulus disputet ⁊ nõ sunt plu=res hoies ⁊ petrus ⁊ paulus ⁊ sic de singulis sunt oẽs hoies ergo ois hõ disputat, sic patet. Hec est similis forme / petrus disputat ⁊ paulus disputat ⁊ nõ sunt fortiores hoies, ⁊ petr⁹ et paulus ⁊ sic de singulis (demonstratis omnib⁹ hominib⁹) sunt oẽs hoies, ergo ois homo disputat, cuius tñ añs est ve=rum ⁊ ꝯñs falsum, si petrus ⁊ paulus disputent et ceteri non disputent essentq; oẽs homines eque fortes. Sed q nec hec sit formalis. s. iste homo disputat ⁊ iste homo disputat ⁊ sic de singulis ⁊ isti homines sunt omnes hoies (pronomine demõ=strante ois supposita iuxta prefixũ modũ) pariter cõstat. Nã si loco de ly/ ⁊ sic de singulis/poneres et sic de multis, oĩb⁹ aliis inuariatis, resultaret ꝯña silis forme cũ prima, cui⁹ tñ añs esset verũ ⁊ ꝯñs falsum, si bona pars hoim disputaret ce teris nõ disputãtib⁹. ¶ Ad scḋm põt forasse recte dici parti=culas/⁊ sic de singulis/et sic de multis/nõ esse silis forme, q: prima icludit vĩtatẽ scḋa ꝟo nõ. Sȝ ad primũ. Qui velit sub stinere formalitatẽ ascẽsus teneť fingere inter ly ⁊ nõ sunt plura, et singulares, aliquã intrinsecã synonimitatẽ q̃ nõ ser uať inter ly/⁊ nõ sunt fortiores ⁊ singlãres, quã re ꝟa fateor) nescirẽ assignare. Id aũt postq̃ȝ exacte visum fuerit, quid ad formalitatẽ consequẽtie requirať quisq; per se poterit exami nare. ¶ Dicunt nõnulli sub subiecto huius ppositionis/om ne non demonstratum est occultum, neq; posse poni constan=tia nec posse descendi per singularia vaga, sed solũ per singu laria determinata, q: dato opposito nunq̃ȝ talis constantia aut singulares possent esse vere, cum tñ vniuersalis ipsa fre quenter sit vera. Sed hoc nõ obstãte potest cui libuerit oppo situm dicere, ⁊ sufficit q nõ potest ita esse sicut per vniuersalẽ significatur quin ita sit sicut significať per singulares ⁊ econ uerso. ¶ Ex his habes aliquã ppositionẽ esse necessariam, item aliquã esse impossibilem, quarum tñ omnes singulares sunt contingentes, vt de istis patet. omnis homo est / homo non est (fm Arist) et si dubites, ergo nec ex affirmatiua infe=runtur sue singulares per descensum, neq; ex singularib⁹ ne gatiue infertur ipsa negatiua per ascensum, quia neq; ex ne cessario sequitur contingens, neq; ex cõtingenti sequitur im possibile. Ad hoc respondetur q si addas constantiam affir=matiue, cum illa sit contingens faciet totum antecedẽs con=tingens sicut est consequens. Et si addas constantiã singula ribus negatiue, restabit totũ añs impossibile, ob partiũ incõ possibilitatẽ, quale est ꝯñs, vt tu ipse facile potes practicare.

¶ Lectio secunda.

Tam ascensus q̃ descensus iuxta nu 1. No.
merum specierũ suppositionis, quadruplex est. s. copu=latiuus/disiunctiuus/copulatus ⁊ disiunctus. ¶ Ascensus copulatiuus est ascensus a singularibus copulatiue nume=ratis ad eorum vniuersale. Et descensus copulatiuus est de=scensus ab vniuersali ad eorum singularia copulatiue numera ta, vt si dicas/hic homo disputat ⁊ hic homo disputat ⁊ sic de singulis. ⁊ hi homines sunt omnes homines, ergo omnis ho mo disputat. Aut econuerso/omnis homo disputat ⁊ hi homi nes sunt oẽs homines, ergo hic homo disputat ⁊ hic hõ dis putat ⁊ sic de singulis. ¶ Ascẽsus disiunctiu⁹ est ascensus a singularibus disiunctiue numeratis ad eorum vniuersale. Et descensus disiunctiu⁹ est descensus ab vniuersali ad eius sin gularia disiũctiue nũerata, veluti/hic homo disputat vel hic homo disputat vel sic de singulis ⁊ hi homines sunt oẽs ho mines, ergo quidã homo disputat. Aut ecõuerso/quidam ho mo disputat ⁊ hi homines sunt oẽs homines, ergo hic homo disputat vel hic hõ disputat vel sic de singulis. ¶ Ascensus copulatus est ascensus a singularibus copulatim numeratis ad eorum vniuersale. Et descensus copulatus est descensus ab vniuersali ad eius singularia copulatim nũerata, vt si dicas oẽs hi apostoli ⁊ hi apostoli ⁊ sic de singulis apostolis sunt duodecim, ergo omnes apostoli sunt duodecim. Aut ecõuer so/omnes apostoli sunt duodecim, ergo omnes hi apostoli et hi apostoli ⁊ sic de singulis apostolis sunt duodecim. ¶ Ascẽ sus disiunctiuus est ascensus a singularibus disiunctim nu=meratis ad eorum vniuersale. Et descensus disiunctiuus est descensus ab vniuersali ad eius singularia disiunctim nũera ta, veluti/omnis homo est hoc animal vel hoc animal vel sic de singulis alalibus, ergo omnis homo est animal. Aut econ uerso/omnis homo est animal, ergo omnis homo est hoc ani mal vel hoc animal vel sic de singulis. ¶ Tunc ly et tenetur copulatiue, cum cõiungit ppositiones, ⁊ tunc copulatim, cũ cõiungit terminos. Pariter ly vel tunc tenetur disiunctiue quando propositiones, tunc vero disiunctim, quando termi/nos vnit. ¶ Ascẽsus aut descensus copulatiuus debetur im mediate aut mediate termino supponenti distributiue, disiũ ctiuus, debetur termino supponenti determinate. Copulat⁹ termino collectiue sumpto, sed disiunctus cuicunq; termino cõmuni potest contingere dũmodo totum disiunctum per qḋ descenditur eodem modo supponat sicut terminus ipse sub quo descenditur, quod in hoc genere descensus apprime ob=seruandum est. Idem enĩ est dicere/omnis iste homo vel iste homo vel sic de singulis est hoc animal vĩ hoc animal vel sic de singulis (signo distribuente totale subiectum) ac si dicere=tur/omnis homo est animal. Sed quia termino supponenti confuse tantum nullus alius cõuenit descensus q̃ȝ disiunct⁹, dicitur esse peculiaris terminorum supponentiũ confuse tan tum. ¶ Hinc habes ascensus descensusq; copulatos aut dis iunctos non esse omnino manifestatiuos veritatis aut falsi tatis, cum copulatum ipsum aut disiunctum per quod descen ditur, cõmuniter ⁊ eodem modo supponat sicut terminus sub quo descenditur, sed neq; eos subinde omnino inutiles existi mo, valent enim ad resoluendum terminos communes quos nullo modo licet resoluere copulatiue aut disiũctiue. Et per illos quodam modo manifestatur suppositio illius termini si cut hic/promitto tibi hunc equum vel hũc equum ⁊c̃. ¶ Se=quitur secundo sub quocunq; termino tandem descenden=dum esse copulatiue aut disiunctiue, aut in propositionibus in quibus ponitur, aut saltem in earum resoluentibus, nisi sint termini simpliciter supponentes, aut supponant confu=se tantum a ly omnes collectiue / promitto / teneo / et aliqui=bus similibus signis specialibus confusionis quos solos

existimo immobiliter supponere. Presertim in propositionibus in quibus ponunt, aut in suis resolutionibus, qr nonnumquam termini nus conditionalis aut ceterarum hypotheticarum aut exponibilium non potest in eis resolui antequam ipse hypothetice aut exponibiles resoluantur. Quare sub determinatione accepta vnica sub termino capto cum copula implicationis vt est ly animal hic: omnis substantia que est animal est sensibilis, sub termino infinito, ac denique sub alijs plurimis licet saltem mediate ascendere et descendere copulatiue aut disiunctiue que sunt consequentie omnium veritatum falsitatumque tandem manifestatiue. Unde dicti termini non sunt censendi immobiliter supponere. Sed hoc suis peculiaribus locis disputabitur. ¶ Et cum ascenditur copulatim sub termino determinato a signo collectiuo non solet poni constantia nisi vis argumenti id exigat. Non quod si poneretur, consequentia non esset formalis, sed ne ipsum signum collectiuum ratione cuius fit ascensus ponatur in constantia et fiant tam obscure ascendentes quam est ascensa. ¶ Sed contra, terminus sumptus cum signo collectiuo non est magis communis secundum acceptionem quam ibidem habet quam sit copulatum ipsum per quod resoluitur, ergo non erit ascensus. Secundo disiunctum per quod fit descensus disiunctus est terminus communis et supponens eodem modo sicut terminus sub quo descenditur, ergo sub illo iterum est descendendum et sic in infinitum. ¶ Ad primum negatur assumptum. Nam dictus terminus sub quo descenditur potest supponere secundum talem acceptionem pro collectione hominum que succederent mortuis illis qui nunc sunt, pro quibus non posset dictum copulatum supponere, quare hoc est singulare et illud commune in supponendo. Quamquam sufficeret ad bonitatem ascensus singulas partes dicti copulati esse inferiores ad terminum sub quo ascenditur. ¶ Ad secundum negatur consequentia. Nam cum dictus descensus disiunctus non fiat nisi vt distincte numerentur supposita, pro quibus terminus communis supponit, postquam id per disiunctum factum est, non conuenit sub dicto disiuncto amplius ascendere. Sunt alia genera ascensuum descensuumque mixtorum qui vel copulatiue sub disiunctione fiunt aut disiunctiue sub copulatione. Qui quidem debentur distributionibus incompletis, quales sunt a ly/omne/pro generibus singulorum, a ly qualislibet, a ly quasi quilibet, a ly vterque etc. De quorum singulis cap. de oppositionibus late videbitur.

2. N. ¶ At vero quia dictum est non omni termino distributo immediate competere copulatiua resolutio. Noscendum est ordinem certum esse inter terminos quo ad eorum resolutionem, qui per quatuor regulas indicatur. ¶ Prima. Sub termino supponente distributiue in ordine ad aliquam determinatam non potest ascendi priusquam sub tali determinata. Nam alias argueretur a pluribus determinatis respectu partium multitudinis ad vnicam determinatam respectu totius multitudinis. V. g. sub predicato huius/homo non est animal/non valet hic ascensus, homo non est hoc animal/et homo non est hoc animal etc. ergo homo non est animal. Et arguere a pluribus determinatis etc. est arguere a termino pluries copulatiue sumpto in ordine ad plures singulares ad ipsum determinate supponentem in ordine ad distributionem sub qua tales singulares numerantur, quod quidem eo reputatur defectus, quia in antecedenti denotatur singulis suppositis termini distributi aliquod suppositum termini supponentis determinate conuenire aut a singulis aliquod remoueri, et in consequenti eidem supposito termini supponentis determinate omnia supposita termini distributi conuenire. Sed sub tali distributione recte licet prius descendere quam sub determinata. Sunt qui velint sub termino distributo ascendere prius dummodo addatur relatiuum identitatis termino supponenti determinate. Itaque hec consequentia est bonus ascensus/homo non petrus et idem homo non est paulus et sic de singulis animalibus, ergo homo non est animal. Nam si non essent. V. g. ex animalibus nisi tres homines vltima singularis esset falsa scilicet idem homo qui nec est petrus nec paulus non est thomas. Sed certe modus hic ascendendi non est securus neque in affirmatiuis neque in negatiuis. Si enim essent infiniti homines et infiniti equi, itaque haberet primus et non vltimus et petrus videret omnes equos et paulus omnes dempto primo et thomas omnes demptis duobus primis et sic ordinatim, tunc non sequitur equum petrus videt et eundem equum quem scilicet petrus videt, paulus videt, quia secundum, et eundem quem scilicet petrus et paulus videt thomas videt, quia tertium et sic in infinitum, consequens tamen est falsum, si inferas, ergo equum quilibet homo videt. Item neque negatiue sequitur in eodem casu. Homo non est petrus et idem homo non est paulus et sic de singulis, ergo homo non est homo. ¶ Secunda regula. Sub termino supponente confuse tantum disiunctim in ordine ad vniuersalitatem, non licet descendere disiunctiue priusquam dicta vniuersalitas resoluatur, nam alias argueretur ab vnica distributione ad plures respectu partium particularitatis, qui est defectus oppositus defectui precedentis regule. V. g. Non sequitur/omnis homo est animal et hec animalia sunt omnia animalia, ergo omnis homo est hoc animal, vel omnis homo est hoc animal, vel sic de singulis, recte tamen econuerso valeret ascensus. Igitur in quauis propositione prius ascendendum aut descendendum est sub termino supponente determinate, deinde sub termino distributo, deinde disiunctiue sub termino qui supponebat confuse in ordine ad distributionem, qui vel dempta distributione remanet pure determinate. Hi duo defectus sunt peculiares huius materie ascensus et descensus, nam arguere a confusa ad determinatam et ceteri, communes sunt et huic et alijs modis arguendi. ¶ Habet nihilominus obseruari in ascensibus et descensibus ex parte termini sub quo ascenditur ne varietur genus suppositionis aut appellationis. Quare non sequitur/omnis homo est totum in quantitate et isti homines sunt omnes homines, ergo hic homo est totum in quantitate et hic homo etc. Arguitur enim a materiali ad personalem suppositionem. Item non sequitur/petrus non est species vel paulus non est species, et petrus et paulus sunt omnes homines, ergo homo non est species. Nec sequitur/non cognosco petrum et non cognosco paulum etc. ergo non cognosco hominem, arguitur enim a personali ad simplicem suppositionem propter variationem appellationis. Item est obseruandum vt alij termini respectu quorum non fit ascensus maneant omnino inuariati quo ad logicales proprietates, quare non sequitur/hic homo est animal et econtrario et hic homo est animal et econtrario etc. ergo omnis homo est animal et econtrario, nam ly econtrario alium sensum reddit in consequenti quam in antecedenti. De alijs proprietatibus tu ipse potes exempla ponere. Potest autem contingere in qualibet singulari magis restringi terminum aliquem quam in ipsa vniuersali, quia virtualiter in omnibus singularibus eadem denotatur restrictio que in vniuersali. Sequitur enim/istius hominis quilibet equus est albus et istius hominis etc. ergo cuiuslibet hominis quilibet equus est albus. Ad hec quando contingeret per descensum distributionem omnem resolui in ordine ad quam terminus aliquis tenebatur confuse potest in descensu dictus terminus determinate stare, vt si dicas/omnis homo est animal etc. ergo iste homo est animal et iste homo est animal etc. ¶ Tertia. Sub quocunque termino supponente confuse copulatim aut disiunctim licet quandocunque copulatim aut disiunctim pro libito ascendere vel descendere. Et ratio est quia tale copulatum aut disiunctum communiter et eodem modo habet supponere in descendenti sicut terminus ipse communis supponebat in descensu. ¶ Presertim in duobus primis regulis, sub termino supponente determinate in ordine ad vniuersalitatem et non solum in ordine ad distributionem, nam licet teneatur talis particularitas in ordine ad vniuersalitatem syncategorematicam, debet similis ordo seruari. V. g. in hac propositione/homo incipit disputare, prius descendendum est sub subiecto, quam dicta propositio resoluatur ratione de ly incipit. Sed hec/petrus et solus studet, prius resoluenda est ratione de ly et quod est vniuersalis quam disiunctiue descendatur sub ly studium stans confuse, et in alijs similiter. ¶ Item dictum est in ordine ad vniuersalitatem, nam sunt nonnulli enim necessariam dependentiam ab alijs habentes quantum ad resolutionem tales vt quocunque hi aut illi supponant, incipienda est resolutio ab illis a quibus hi dependent. Et tunc suppositio determinata termini dependentis debet non stare in ordine ad distributionem termini a quo dependet, quare debet equiualere confuse in ordine ad illum

quod est dicere prius esse resoluendã illã distributiuã q̃ di-
cta determinata disiunctiue resoluat. Ex supposito confusa
sub termini a quo alius depẽdet dr non stare in ordine ad di-
stributiuã termini depẽdentis ab illo, vnde talis confusa eq̃
ualet determinate in ordine ad illã distributiuã, quod est di
cere prius esse resoluendã disiunctiue q̃ distributiua resolua
tur. V.g. Determinabile acceptũ non vnica, qꝛ restringit a
sua determinatione nõ potest cõmode resolui quomodocũq̃
supponat, quin prius resoluat determinatio qualitercũq̃ in-
dem supponẽs. Quare in hac ꝓpõne cuiuslibet hoĩs. b. equus
nõ currit / illa determinata equalet cõfuse in ordine ad distri
butiuã de ly hoĩs, nõ tñ in ordine ad p̃dicatũ, sicut in hac / a.
hoĩs q̃libet equus nõ currit, ꝯfusa determinatiõis equalet de
terminate in ordine ad determinabile, nõ tñ in ordine ad p̃di
catũ, vnde in dicta propositione prius sub predicato, deinde
sub determinatione subiecti est descendendum. Et per hanc
regulam operaberis in omnibus determinatis equiualenti-
bus confusis & cõfusis equiualentibus determinatis, que ca
pite de oppositionibus numerabunt. ¶ Quarta regula. Quã
Quarta. do sunt duo termini supponentes ambo distributiue aut am
bo determinate, a quocũq̃ potest indifferẽter incipi ꝓbatio
nisi fortasse obstet necessaria dependẽtia terminoꝝ iuxta mo
dum iam expositũ. Nam in hac a quolibet hoĩe quilibet ho-
mo differens est rõnalis, si incipias resolutionẽ. a. ly hoĩe est
vera, si autẽ a ly differens est falsa, quare necesse est incipere
a ly hoĩe qꝛ est determinatio nõ vnica. Et ita de multis alijs

5. No. ¶ Sed pro ordine ascendendi & descen
Prima regula. dendi sub relatiuis, notato tres regulas. ¶ Prima. Neq̃
sub relatiuo idemptitatis reciproco, nec sub relatiuo alieta
tis lꝫ quoquomodo ascẽdere prius q̃ ascendat sub antecedẽ
te, qualitercũq̃ vtrũq̃ supponat. Cuius ratio est qꝛ vtrũq̃
habet necessariã dependẽtiam a suo antecedẽte. Etenĩ de re
latiuo reciproco non est dubium. Nã cum sigillatim referat,
descendere sub antecedẽte, est descendere sub ipso relatiuo.
Sed de relatiuo alietatis etiã constat dependere a resolutio
ne antecedẽtis, qꝛ quo ad vsq̃ singularizat añs non constat
pro quo habet singularizari relatiuũ, que oĩa supra late visa
sunt. ¶ Ex quo sequit determinatam relatiui alietatis equi
ualere confuse in ordine ad distributiuã sui antecedẽtis. Et
cõfusam añtis equalere determinate in ordine ad distributi-
uam relatiui. Siue eñ dicas / quilibet hõ & b. alius hõ dispu
tant, siue dicas / a. homo et quilibet alius homo disputant,
semper resoluendũ est prius añs q̃ relatiuum. In relatiuis
autẽ reciprocis primitiue speciei cũ eodẽ modo supponãt si-
cut antecedẽtia, nõ hꝫ locũ hoc corollariũ. ¶ Sꝫ sequit scdo
tñ in relatiuis reciprocis q̃ in relatiuis alietatis suppositio
nẽ determinatã cõplexi includẽtis relatiuũ aut termini depẽ
dentis a relatiuo equalere cõfuse, nã in ordine ad distributi-
uam añtis, q̃ in ordine ad distributiuã a qua in sua resolu-
tione depẽdet añs. V.g. In his ꝓpõnibus / oĩs homo est. b.
vidẽs se / oĩs homo. b. equũ suũ equitat / oĩs hõ. b. aliũ hoĩem
occidit (relatiuo referẽte subiectũ) illa determinata equalet
cõfuse in ordine ad distributiuã subiecti. Itẽ in hac / quilibꝫ
equus hoĩs. b. equus ipsiusmet est, relatiuo referẽte ly hoĩs,
determinata etiã equiualet cõfuse in ordine ad distributionẽ
de ly equus, vtpote a qua depẽdet resolutio añtis. Sed non
dixerim ꝙ equaleat determinate in ordine ad terminũ inclu
dẽtẽ añs, qꝛ in hac / hoĩs quilibet equus. b. equũ ipsiusmet est,
illa determinata nõ equalet cõfuse in ordine ad distributiuã
subiecti, qꝛ ab illa nõ depẽdet resolutio añtis. ¶ Sequit ter
tio, suppositionẽ confusam añtis aut tñi a quo eius resolutio
depẽdet equalere determinate in ordine ad distributionẽ cõ-
plexi includẽtis relatiuũ, cuius exẽpla patẽt in cõtradictorijs
exẽploꝝ q̃ ꝓxime posita sunt. ¶ Scda regula. Relatiuũ idẽ
Secũda. ptitatis nõ reciprocũ nullã depẽdẽtiã hꝫ a suo añe sꝫ põt prius
aut posterius resolui fm exigẽtiã speciei suppõnis sicut in tñis
Tertia. absolutis. ¶ Tertia. In relatiuis accidẽtis lꝫ possit resolui
prius relatiuũ q̃ añs, cõmodius tñ fit si prius descẽdat sub añte.

¶ Ex his deinũ habes quando loco re 4. No.
latiui licet ponere suũ añs. Pro quo itidẽ sunt tres regule.
¶ Prima. Loco relatiui reciproci qd est totale extremum, si Prima
distribuatur in affirmatiua licet ponere suũ añs supponens regula.
cõfuse tantũ, & si in negatiua, aut determinate aut distributi
ue supponat, licet ponere suũ añs distributiuꝫ. V.g. iste due
equiualent / oĩs homo est ipsemet / omnis hõ est hõ, sicut he /
homo non est ipsemet / homo nõ est homo, et he nullus hõ est
ipsemet nullus hõ est homo. ¶ Scda. Loco relatiui recipro- Secunda
ci siue primitiui, siue deriuatiui quod non est totale extremũ
nunq̃ licet ponere suũ añs quoadusq̃ singularizetur. V.g.
he nõ equiualent / aliquis homo videt se / aliquis homo videt
hominẽ / aliquis homo est suus filius / aliquis homo est hoĩs
filius, esto ly suus filius / per ly hoĩs filius habet verificari vt
cognoscat pro quo supponat. Nam veritas propositionis in
qua ponit nõ habet regulari per suppositionẽ extremoꝝ im-
mediate, sed per resolutionẽ antecedentis. Equiualent autẽ
petrus videt se & petrus videt petrũ &c. ¶ Tertia. Loco rela Tertia.
tiui idẽptitatis non reciproci, semper lꝫ ponere suũ añs, aut
absolute sumptũ, aut restrictũ fm exigentiã superioꝝ regula
rũ. Quinimmo hoc tibi sit notabile documentũ qd est infalli
bile & multas fallacias iugulat. Nõnunq̃ descendat sub an
tecedẽti relatiui idẽptitatis non reciproci, nisi exprimat añs
cum relatiuo, aut restrictũ aut absolutũ. V.g. nõ sequit / ali-
quis hõ est & quilibet homo est ille, ergo petrus est & quilibet
homo est ille, sed debes inferre, ergo petrus est & quilibet hõ
est ille hõ qui est. Nec sequitur / homo arguit vel ille respõdet
ergo petrus arguit vel ille respondet, sed debes inferre ergo
petrus arguit vel ille homo respõdet. Nec sequit / homo ha-
bens equũ equitat illũ, ergo petrus habẽs equũ equitat illũ,
sed debes inferre, ergo petrus habẽs equũ equitat illũ equũ
quem homo habet, nam casu quo petrus haberet vnũ equũ
quẽ tñ non equitaret, sed equitaret equũ pauli, añs est verũ
et ꝯñs falsum. ¶ De relatiuis autẽ alietatis, aut accidentis
cum vt plurimũ non supponãt pro eo pro quo suũ añs, nõ est
certa regula ad cognoscẽdum quãdo loco relatiui licet pone
re suũ añs vel nõ, verũtñ loco relatiui accidẽtis lꝫ ponere ad-
iectiuũ sui substãtiui. De ordine ascẽdẽdi aut descẽdẽdi sub
tñis ꝯditionaliũ ceterarũq̃ hypotheticarũ, suis cuiusq̃ locis
disputabit. Presupponit eñ hmõi disputatio, ꝓpositionũ
ipsarũ precognitionẽ. Hec igitur de suppositionibus satis.

¶ Capitis quarti. Lectio prima.

Ampliatio est extẽsio termi 1. No.
ni a minori ad maiorẽ suppositionẽ vt extẽ
dunt extrema huius propositionis / oĩs hõ
potest esse beatus. Instar realis ampliatio
nis q̃ fit, qñ cera aut res alia extẽdit. Et ac
cipit hic ampliatio passiue, nã dictiões ampliãtes dicũt for
males ampliationes & (vt quidã volunt) intellectus q̃ ample
vtit tñis, est ampliatio actiua. Igit notandũ, tñm acceptum
pro oĩ suo significato respectu vbi p̃sentis tpis nec amplia
ri neq̃ restringi, sed statum habere inter ampliationem re-
strictionẽq̃. Qui dr status ampliationis, sicut tñs cõis nul
lo signo modificatus dr statũ hẽre suppõnis. Ob idq̃ cũ tñs q̃
piã i ordine ad plures dfas tpis disiũctim accipit, dicit am-
pliari. Etenĩ si est terminus cõis, ad supponẽdũ pro pluribus
suppositis extendit, & si singularis, extendit vt pluribus mo
dis pro suo significato possit supponere. Disiũctim inq̃, nã
si teneatur in ordine ad plures copulatim (vt si teneres pre
dicatũ huius / petrus est & fuit albus restringi ad standũ pro
eo quod est & fuit) re vera potius restringit q̃ ampliat. Sta
ret nempe. v.g. tale predicatũ supponere si in ordine ad ver-
bum presentis temporis tñmodo acciperetur, nõ supponen
te fm acceptionem quam ibi habet, & non staret econtrario,
quod est restrictionis indiciũ. ¶ Hinc habes idem esse dictu
Ampliatio est extensio termini &c. ac si diceres, est acceptio
termini in ordine ad plures differentias tẽporis disiunctim.

¶ Habes preterea duplicem esse ampliationem, alteram scʒ
temporu͂ & suppositoꝝ simul, vt qn̄ termino ratione acceptio
nis in ordine ad plures differentias temporis cõuenit. i. non
repugnat pro pluribꝰ supponere q̄ꝫ supponeret in ordine ad
verbum presentis, quẽadmodũ ampliatur termini cõmunes.
Alteram temporꝝ tantũ, quãdo vcʒ ratione talis acceptionis
repugnat termino supponere ꝓ pluribus. Et hoc modo am=
pliantur termini singulares. Neqꝫ est pariter ampliatio sup
positoꝝ tantum (vt quidã imaginantur ampliari ly homo in
hac / omnis homo disputat, ꝙ vcʒ pro pluribus teneatur q̄ꝫ in
hac / quilibet homo disputat.) Nã vt dictũ est, potiꝰ dr̄ in pri
ma habere statũ ampliationis & in secunda restringi.

2. N. ¶ Notato rursus / disiunctim / nã am=
pliatio termini nõ debet exprimi copulatiue / copulatim aũt
disiunctiue, sed disiunctim cũ distributione totius disiuncti.
v. g. Ampliatio subiecti huius / omne creãs necessario est deꝰ,
non exprimitur per hanc copulatiuã / omne creãs quod est ne
cessario est deus, & omne creans quod fuit necessario est deꝰ,
et omne creans qd̄ potest esse necessario est deus, quia exposi
ta est necessaria, & alique partes copulatiue exponentis con
tingẽtes. Et pari ratione nõ habet exprimi copulatim. Itẽ
neqꝫ cõmode exprimitur disiunctiue, q2 non sequitur / ly hõ in
hac propositione / homo disputat supponit pro omni homine
qui fuit, ergo ampliatur ad illud quod est vel fuit. Sed neqꝫ
valet disiunctim sine distributiõe / ly homo supponit pro illo
quod est vel fuit, ergo ampliatur. Sed requirit et sufficit, ꝙ
supponat pro omni illo qd̄ est vel fuit (signo cadente in totũ
disiunctum.) Et ad hoc ꝙ amplietur ad possibilia, requirit
ꝙ supponat pro omi illo qd̄ est vel fuit vel potest esse. Et ita
in ceteris. Dubitas autẽ sic. Idẽ est terminũ supponere pro
omni illo quod est vel fuit & supponere pro omi illo quod est
et pro omni illo qd̄ fuit, ergo potest exprimi copulatiue. Ne
gatur aña, ꝙ vcʒ idem sit, nisi posita cõstantia cuiuscũqꝫ par
tis disiuncti. Nam si nullus esset nunc equus, fuisset tamen,
subiectũ huius ꝓpositionis / equus fuit, supponit pro omni
equo qui est vel fuit & tñ falsum est dicere ꝙ supponat ꝓ om=
ni equo qui est & pro omni equo qui fuit. ¶ Ad hec tandẽ cuʒ
dixerim / a minori ad maiorẽ suppositionem, nõ id sentias de
actualibus suppositionibus. Neqꝫ eñ (vt existimo) opus est
ad hoc qd̄ terminus amplietur, ipsum supponere in ordine ad
oẽs differẽtias temporꝝ quibus ampliatur, sed sufficit ꝙ quã
tum est ex parte termini sic accepti pro pluribꝰ supponeret,
si sit cõmunis, aut pluribꝰ modis, si sit discretus, nisi esset de
fectus suppositoꝝ. Quare extrema huius ꝓpositionis / chi=
mera potest esse / ampliari dicuntur. Quãuis author summula
rum & fere moderni oppositum dicant. Immo addunt subie=
cta harũ / adã fuit / antichristus erit / nõ ampliari, q2 nõ suppo
nant in ordine ad vtrãqꝫ differentiã, sed teneri ample. Cũ tñ
solũ sit q̄stio de noĩe, nescio quid illa distinctione opus sit.

3. No. ¶ Quãq̄ ꝓprie tres solũmodo sint tẽ=
poris phisici differentie. s. presens / preteritũ & futurum / que
importãtur per has differẽtias verbi / est / fuit / erit / & per eorum
participia / nihilominus q2 ly possibiliter latiꝰ ampliat, vtpu
ta ad illud qd̄ potest esse, & adhuc ly imaginario ad illd̄ quod
imaginatur esse, solẽt dialectici quinqꝫ differẽtias temporis
asserere. s. presentis / preteriti / futuri / possibibilis & imagina=
bilis, que dicũtur differentie temporis logici. Et possunt am
pliare ad huiusmodi differẽtias / verba / participia / aduerbia
et nomina. Quoꝝ aliqui termini ampliant ad duasꝫ alij ad
tres differentias &c̄. Item alij solum a parte ante, vt ly fuit,
alij solum a parte post vt ly sicut, & alij a parte ante & a parte
post vt ly possibiliter. Quod his decem regulis palam fiet.

4. No. Pma regula ampli. ¶ Prima. Verbũ presentis temporis
non impeditum facit terminos tã precedẽtes q̄ꝫ sequẽtes sta
re pro eo quod est, quod quidẽ dr̄ status ampliationis. Dixe
rim non impeditum, q2 si impediatur, vel ab extremis, vel ab
eius ipsius determinatione, aut aliter iuxta tenorem inferio
rũ regularũ, possunt dici termini aliter ampliari, aut restrin
gi, vt iamiam videbitur. ¶ Scḋa. Verbum preteriti tẽporis Secunda
ac proinde eius participium, ampliãt terminos precedentes
ad standum pro illo quod est vel fuit, sed verbũ restringit ter
minos sequentes ad id solum qd̄ fuit. Hoc intelligatur si ta
les termini regantur ab illo. Nã in hac / homo qui fuit iuue
nis est senex / non restringitur ly senex nec ly homo ampliatur.
¶ Tertia. Verbũ futuri temporis ac proinde eius partici= Tertia.
pium aut gerundiũ, ampliãt terminos precedẽtes ad standũ
pro illo qd̄ est vel erit, sed verbum restringit sequentes ad id
solum quod erit. He due regule, quo ad participia, intelligũ
tur, dũ modo tale participium fuerit totale predicatum, aut
pars principalis, aut eius adiectiuũ, vt homo est preteritus /
homo est animal preteritum, immo si more grecoꝝ diceres /
preteritus est adã, vbi predicatum preponitur subiecto, amplia
retur subiectum. s. ly adã, sed hic petrus luget super defunctũ
vbi participium non est pars precipua predicati, nullus ter
minus ampliatur. Nec hic Noe est nauigans preteritus / an
tichristus est predicans futurus / forsan est ampliatio, parti=
cipio presentis impediẽte. ¶ Ex his sequitur in hac proposi
tiõe / fuit album nigrum / nullũ extremũ ampliari. Sequitur
secũdo ꝙ ly est vel fuit, eodem modo ampliat a parte ante &
a parte post. Sʒ de ly est & fuit / quod vniuersaliter ampliat a
parte ante ad illud qd̄ est vł fuit, capite vltimo videbitur an re
stringat seu appellet in predicatum vniuersalitateʒ de ly et.
Sequitur tertio ꝙ in hac / homo est preteritus & futurus / sub=
iectum ampliatur ad illud qd̄ est vel fuit vel erit. Sequitur quar
to in hac / adã erit preteritus, sicut in hac / antichristus fuit
futurus / subiectum ampliari ad id quod est vel fuit vel erit.
Nam copula ampliat ad vnã differentiã extrinsecam & par=
ticipium ad aliã. Sequitur quinto in hac ꝓpositione / adam
fuit preteritus / subiectũ ampliari ad id qd̄ est vel fuit & a co
pula & a participio simul. Neqꝫ duo signa ampliatiua sese
impediũt. ¶ Quarta. Terminus significans aliquã corru= Quarta.
ptionem, ampliat terminum in quẽ talis corruptio denotatur
transire, ad illud quod est vel fuit. Sed si significat desitionẽ
ampliat oẽs terminos ad id qd̄ est vel imediate ante hoc fuit
v. g. In hac ꝓpositione / petrus destruit domũ, ly domũ am=
pliatur ad standũ ꝓ domo q̄ est vel fuit, sed ly petrus nõ am=
pliatur. In hac autẽ / petrus desinit esse iustus, vtrũqꝫ extre
mũ ampliatur ad id qd̄ est vel immediate añ hoc fuit. ¶ Quin
ta. Terminus significans aliquã actionẽ per quam incipit Quinta.
esse aliquid ampliat terminũ in quẽ talis actio denotatur fieri
ad illud qd̄ est vel erit, sed si talis terminus denotet inceptio
nẽ, ampliat oẽs terminos ad id qd̄ est vel immediate post hoc
erit. v. g. In hac propõne / petrus facit tunicã, ly tunicã am=
pliatur ad illud qd̄ est vł erit, & ly petrus nullo modo amplia
tur, in hac autẽ / petrus incipit esse hõ, oẽs termini amplian
tur ad id qd̄ est vel imediate post hoc erit. Dixerim acceptio
nẽ per quã incipit &c̄. q2 in hac / petrus legit librum, nullus
terminus ampliatur nisi fortasse ly lectio, q̄ ibi equiualẽter includi
tur. ¶ Sexta. Terminus significãs aliquã prioritatẽ aut po Sexta.
steritatẽ ampliat terminũ in quẽ denotatur prioritas ad illud
qd̄ est vel fuit, & in quẽ denotatur posterioritas, ad illud qd̄ est
vł erit, vt in hac / adã est prior antichristo, ly adã ampliatur
ad illud qd̄ est vel fuit et ly antichristo ad illud qd̄ est vel erit
¶ Septima. Verbũ / põt / & modi possibiliter / impossibiliter Septima
cõtingenter / necessario aduerbialiter dicti ampliãt terminos
tã ꝓcedẽtes q̄ꝫ sequẽtes, ad id qd̄ est / fuit / erit / vel potest esse.
Aduerbialiter inq̄ꝫ, nã si teneãtur nominaliter, vt hic / deus est
ens necessariũ / petrus est ens cõtingẽs / nõ ampliãt. ¶ Octa Octaua.
ua. Noia verbalia terminata in / bile / vel in / tiuũ / & sique sint
alia, aptitudinẽ significãtia, ampliant terminos precedẽtes
ad illud qd̄ potest esse, si denotẽt aptitudinẽ tã materialis q̄ꝫ
formalis significati, vt ly generabile / corruptibile &c̄. sʒ si de
notẽt tñmõ aptitudinẽ formalis, solũ ampliãt ꝓ formali, vt
ly risibile & cetere ꝓpe passiões. Hinc fit ly possibilis in hac
antichristus est hõ possibilis ãpliare tã ciꝰ substãtiuũ q̄ꝫ subiectũ
¶ Nona. Ly imaginario amplias terminos tã precedentes Nona.

q̄ sequentes ad id quod est/fuit/erit/potest/vel imaginatur esse. ¶ Decima. Terminus denotans actum anime interiorem, vt ly intelligo/volo &c. aut importans aliquē ordinē ad intellectū, vt ly significat/supponit/& reliqui huiusmodi termini secunde intentionis ampliat terminos qui reguntur ab illo ad id qđ imaginatur esse. v.g. In hac propōne/chimera imaginatio peperit sphingē, oēs termini ampliant ad id qđ imaginatio est. Sed in his/petrus intelligit chimerā, ly chimera significat chimerā, solus accusatiuꝰ ampliat. Quare ly significat sicut ly facit dicūtur solū ampliare post se, quia vez solū modo ampliant terminos rectos ab illis, qui quidē licet aliquādo formaliter precedant verbum, in sensu tñ virtualiter sequuntur. ¶ Sunt qui dicant ly video & ceteri termini significātes actum anime exteriorem perinde ampliare ac si significarent actū interiorē, q̄ vez possimus sentire res absentes/huiusmodi tamen disputatio alterius est negocij, satis est summuliste q̄ si possumus habere noticias intuitiuas rerum absentiū, tales termini ampliant, si autem, non. ¶ Sunt fortasse alij termini ampliatiui qui nō possunt facile sub regula perstringi. V.g. ly prescitus/predestinatꝰ, videtur ampliare ad id quod est vel fuit vel erit. Nam videt concedendū: antichristus est prescitus. Itē ly promitto videtur ampliare terminū rectū ab illo ad id quod potest esse, sicut ly requiritur ly teneor, & (vt quidā volunt) termini significātes causas efficientē aut formalem & sic de multis. Ad hec. Conditionatū dicit cōmuniter ampliare vsq; ad imaginabilia, que omnia in processu summularū examinabūtur. ¶ Ex secūda regula eliciūtur he ppositiones tāq̄ vere. Iuuenis fuit senex, aliquis homo in ventre matris fuit maior matre/ sanson in vētre mris occidit philisteos (determinationibꝰ in his duabus determinātibus subiecta,) carnes comedēde sunt digeste, homo sine miraculo victurus est mortuus. ¶ Ex tertia inferuntur he/ senex erit iuuenis/aliqua mater sine miraculo erit virgo, mihus triste dānabitur/carnes comeste sunt comedende/corruptū sine miraculo est generādum. Nec obstat Arist. 2. de generatione dicens. Impossibile est corruptū generari. Vult enī q̄ illud quod nunc est corruptum nō potest iterū regenerari, sed nō negaret qđ id quod est vel erit corruptum generabil. ¶ Ex quarta quinta & sexta deducūtur he/ desinit esse instans preteritū et illud nec est nec fuit nec erit/ incipit esse instās futurū & illud nec est nec fuit nec erit/ adā est prior antichristo & illi neq; sunt neq; erunt neq; fuerunt. ¶ Ex septima. sequūtur he/predestinatus pōt esse prescitus condēnatus potest esse beatus/licet in inferno nulla sit redēptio. Probat prima. Hic fuit senex (monstrato mathusalē) et hic est vel fuit iuuenis, ergo iuuenis fuit senex, ipse certe eas verificato, que faciles sunt, aliasq; similes exquirito. Ex pro modo loquendi scito, ampliationem que prouenit a verbo principali vocari extrinsecā, illam vero que ab extremo, intrinsecā. Hec q̄ ratione ipsius significationis termini ample supponētis emanet. Illa vero q̄ propter solū respectū quē extrema habent ad verbū eis contingat.

¶ Lectio secunda.

Primum argumentū — Contra primā regulam arguitur: in hac propositione: album est nigrum, copula vniente pro tempore totius diei presentis, extrema ampliant ad id quod est vel fuit vel erit. Itē he/ceci vident/claudi ambulāt asserunt in euangelio. Item he/philosophus dicit mūdum fuisse ab eterno multeq; alie, concedūtur apud omnes cōmuniter/& tamen nō possunt saluari nisi posita ampliatione, ergo verbum presentis temporis ampliat. ¶ Secundo contra secundā. Secundū — Verbum preteriti nō magis importat differentiam temporis presentis q̄ verbum presentis differētiā preteriti, sed verbū presentis nō ampliat ad preteritū, ergo nec verbū preteriti ad presens. Et confirmatur, quia gratis videtur dici verbum preteriti ante se duas differētias temporis denotare, post se autem solā vnam. ¶ Tertio ad idem, sequeretur. Tertium — inde hanc esse veram/petrus homo albus fuit, casu quo nūc petrus incipiat esse & homo & albus per primum instans sui esse, cum sit sensus/quod est vel fuit petrus est vel fuit homo albus, cōsequens autem est falsum/q: nunq̄ habuit aliquam de presenti veram &c. ¶ Quarto cōtra eandē, sequeretur inde hanc esse veram/homo est mortuus/cuius tñ cōtradictoria sequitur in celarent sic. Nullum viuū quod est viuū est mortuū/ois homo est viuus, ergo nullus homo est mortuus. Proportionabile argumentū potest fieri cōtra sextā de hac. homo est futurus, que videtur esse vera iuxta illā regulā. Cuius tñ cōtradictoria sequit in celarent, sic. Nullū existēs qđ nunc est. est futurū/omnis homo est existens, ergo nullus hō est futurus. ¶ Quinto, cōtra nonā ac decimā regulas arguitur. Si daret ampliatio ad quinq; maxime q: intellectꝰ (vt ibi innuitur) posset impossilia cognoscere, sed id est falsum, tum quia vt theologi fere concedunt, ens est obiectū adequatum intellectus, quod sumitur ex Auicēna dicente, qui non intelligit ens nihil intelligit, et accipitur hic ens (vt dicunt) pro ente possibili, tum etiam quia quod non potest esse nō potest immutare intellectū cum agere presupponat esse. ¶ Sexto, denique ad idē arguit. Si ly significat, aut ly supponit ampliaret ad. 5. sequeretur has ppositiones esse veras/paulus significat petrū, paulus supponit pro petro &c. cuius oppositum prima parte probatum est, sed q̄ sequat, patet, ly paulꝰ significat paulū & petrus imaginario est paulus, ergo ly paulus significat petrū, & pariter pbabis q̄ supponat pro petro.

¶ Pro primi solutione supponat hic (quod capite de verbo declarabitur, ly est, posse vnire in ordine ad quātucūq; tēpus presens, ita q̄ extrema supponāt pro quocūq; significato in aliqua parte talis temporis existente. 1. No. Ad primū. Vnde si in prima parte hore presentis petrus sit albꝰ & in secūda niger, hec est vera/album est nigrū, verbo vniente pro tota hora, sed q: semper significat solū per modū presentialitatis, nunq̄ ampliat, cū termini in ordine ad ipsum nō teneantur in ordine ad plures differentias tēporis. Sed arguis cōtra hoc. Subiectū huius. v.g. hō est albus/verbo vniēte pro toto tempore mūdi, supponit pro omni illo qđ est vel fuit vel erit, ergo ampliatur. Et ponas, ne sit aliqua fuga, mundum a parte ante & a parte post eternū. Negatur ꝯña, q: talē terminū supponere pro omī tali significato, nō euenit ei de per se rōne acceptionis quā habet a verbo. i. quia teneat in ordine ad talem differentiā temporis, sed q: tempus ipsius vniꝰ differentie tñ extendit. Stat enī teneri in ordine ad eandem oīno differentiā q̄ nō supponat pro omī tali significato, ad hunc quando nō sit defectus ex parte significati. Et si arguas q̄ in hac. homo est mortuus/subiectū non ampliet, q: verbū non importat nisi vnam solā differentiā temporis, certe conceditur q̄ a solo verbo non ampliatur, nisi aliunde prouenit et ampliatio. Ad alias propositiones que in argumento proponūtur, re vera existimo respondendū aliquas esse ppositiones in cōmuni vsu loquentiū que nō accipiuntur sm rigorem dialecticū. De hac/omnis homo est animal & de ceteris doctrinalibus ppositionibus, supra visum est q̄ vez ly est non ampliet sed potius impediatur ab extremorū habitudine ne trahat ipsa ad eius differentiā temporis, quare nō opus est ibi dicere, verbū absolui a tempore. Quid autē sit verbū absolui a tempore, capite de verbo elucidabitur.

¶ Propter scdm argumētū antiquus quidā, negat copulas de extrinseco ipe alr a parte ante q̄ a parte post ampliare, sz ly fuit, inqt, ad vtrāq; partē solā differentiā temporis preteriti importat, et ly erit solā differētiam temporis futuri. 2. No. Ad secūm. At re vera omissis alijs argumētis quibus hec opinio concutitur, videtur cōmuni modo sentiendi cōtraria. Nempe si petrus nunc primum esset albus, qui ante hac fuisset niger concederetur quidem/hoc album quandoq; fuit nigrum, in hoc enim sensu concedimus has/hic senex quandoq; fuit iuuenis/hic studiosus quandoq; fuit voluptuosus & multas similes, quas tamen dicta opinio negare tenetur, quia subiecta solummodo accipiuntur pro illis que fuerunt

album/studiosum rc. Item pari ratione in hac propositione/creans necessario est deus, subiectum staret pro creante necessario, cum modus ille eodē modo haberet appellare añ se ⁊ post se, sicut ly fuit eodē modo restringit, ⁊ tūc illa eēt falsa. Et pariter in hac/deus cōtingenter creat/ propter consimilē rationem ly deus staret pro deo contingenti. Ad hec demum Hec propositio/christus incipit esse deus / in primo instanti sue conceptionis fuisset vera, vtpote cui⁹ exponentes essent christus nunc est deus ⁊ christus nō immediate ante hoc fuit deus, cui⁹ cōtradictoria esset .s. christus immediate ante hoc fuit deus, nā sensus est/qḋ immediate ante hoc fuit christus, fuit deus, qui est falsus. ¶ Igit̄ ad argumentū. Distinguit̄ maior, aut φ formaliter verbū preteriti non importet differentiā temporis presentis, conceditur, aut φ nō importat equiualenter, negat̄. Volo dicere, ly fuit/ly erit, solis simplicib⁹ verbis subordinari in significando, sed vtrūq͂ suapte natura habet ampliare terminos precedētes ad duas differētias tēporis, ⁊ sequentes restringere ad vnā. Que quidē natura ex cōmuni modo sentiendi nobis innotescit, Nec alia est subinde querenda ratio.

3. No. Ad tertiū ¶ Circa tertij solutionez aduertito φ quāq͂ ly fuit ampliet terminos precedētes nihilominus semper significat per modū preteritionis. Quare non denotat vnionem extremor̄ nisi in ordine ad solā differentiā temporis preteriti. Proportionabiliter dicat̄ de ly erit. Vnde ad veritatem cuiusq͂ propositionis de preterito vniuersaliter requiritur vel immediate vel tandē mediate φ aliqua deinesse ante hac fuisset vera, ⁊ ad veritatē propositionis de futuro φ aliqua posthac erit vera. Quo fit vt in terminis irresolubilib⁹ (qui .s. modaliū describuntur) idem sit extrema precedant an sequātur ly fuit aut ly erit. Idem enī est dictu/ Michael michael fuit/michael fuit michael/fuit michael michael. Igit̄ ad argumētum negatur prima sequella et negatur φ sensus assumpte propositionis sit ille. Sed est hic potius. Quod est vel fuit petrus fuit aliquid vel aliqua qḋ est vel fuit homo albus. Nec inde inferas vt quidā inferunt, predicatū dicte propositionis nō ampliari quo ad materiale, sed supponere solū pro illo qḋ fuit aliquid, qḋ est vel fuit album, ac proinde tale predicatū nō supponere pro petro. Nam tunc si petrus ante hac fuisset solus homo, ⁊ multi alij per primū sui esse inciperent nūc esse, hec esset cōcedenda/petrus omnis homo fuit, cum predicatū nō supponat nisi pro solo petro, qḋ tamen est cōtra cōmunē modum concipiendi. Sed volumus dicere φ quāuis ambo extrema amplient̄ ad id qḋ est vel fuit ⁊ quoad materiale, ⁊ quoad formale, nihilominus dicta propositio est falsa, q᷑ predicatum non cōuenit subiecto mediante copula sue propositionis. Et proportionabiliter in modalibus dicemus de his/petrus homo albus est ⁊ fuit/deus ens necessario est, φ videlicet ambo extrema equaliter amplianē quoad materiale ⁊ formale, illa scilicet ad id quod est vel fuit, ⁊ hec ad id quod potest esse, nihilominus ad earum veritatem exigitur predicata conuenire subiectis mediantibus illis copulis vniuersalibus.

4. No. ¶ Pro solutione quarti notandum ly viuens dupliciter accipi. Vno modo vt cōnotat extrinsece/⁊ sic supponit pro corpore vt est altera pars ab anima cōnotando φ habeat animā que quidem est corpori extrinseca. Alio modo vt cōnotat intrinsece, ⁊ sic supponit pro homine connotando animā in formātē ipsum tanq͂ quid intrinsecum ⁊ partem eius essentialē. Vnde ly mortuū, quod priuatiue opponitur ad ly viuens, etiā dupliciter accipit̄ vt extrinsece .s. cōnotat, ⁊ tunc supponit pro cadauere cōnotando φ priuetur anima. Alio modo accipitur vt connotat intrinsece, ⁊ hoc dupliciter, vno modo participialit̄, alio modo nominaliter. Participialiter tm̄ valet/est mortuus/sicut (vt sic loquar) qḋ moriuit/erit mortuus/quod morief rc. Nec equiualent/est mortuus/fuit mortuus. Nam in primo instanti non esse petri, verum est dicere/petrus est mortuus, ⁊ falsum est dicere petrus fuit mortuus. Alio modo accipitur nominaliter, ⁊ tantum valet/est mortuus/sicut/est aliquid quod vixit ⁊ nūc non viuit/ fuit mortuus/fuit aliquid quod desiuit viuere/erit mortuus erit aliquid quod desinet viuere/possibibiliter est mortuus/ potest esse aliquid quod potest desinere viuere. Vnde verum est dicere de christo, nunc christus est mortuus/ crucifixus rc. (participialiter acceptis predicatis sicut accipit ecclesia) et falsum est dicere/christus est mortuus, si tenerentur nominaliter. Sed in ordine ad copulam de extrinseco tēpore idem est, participialiter accipiatur, an nominaliter. Proportionabilem distinctionem facias de ly futurum, φ videlicet participialiter tantum valet sicut/quod erit/ et nominaliter/ est futurum/tantum valet sicut/est aliquid quod nunc non est et postea erit. Quare celū est futurum participialiter, nō autē nominaliter. Igitur cū eiusmodi termini accipiūtur participialiter, si ponātur a parte predicati tāq͂ totale predicatū, pars principalis, vel adiectiuū ipsius ampliāt terminos positos a parte subiecti eodem modo sicut verba ipsa quorum sunt participia, iuxta exigentiā secunde ⁊ tertie regularum. Sed cū ponunt̄ a parte subiecti, non ampliāt terminos postpositos a parte predicati, sicut nec verba ipsa ampliant a parte post. Sed nec restringunt predicata sicut verba ipsa restringunt a parte post, quia predicatum non potest teneri nisi secundum exigētiam copule aut modi ipsius. Cum autem dicti termini accipiuntur nominaliter, nullo modo ampliāt. Quare hec est falsa. Adam est aliquod mortuū, quia sensus est/est aliquid quod vixit ⁊ nō viuit, vnde nullo modo talia nomina possunt supponere pro rebus que sunt, nisi quādo cōnotant extrinsece, vt de cadauere dicit̄ φ est mortuū. ¶ Igitur ad argumētum cōcessa prima sequella, negatur illa consequentia que videtur in celarent, nam arguitur a non amplo ad amplum cum distributione ex parte minoris extremitatis. Et proportionabiliter dicatur ad aliud de ly futurū. Quare hec consequentia non valet/adam est mortuū, ergo mortuū est adam, sed teneris inferre, ergo mortuū quod est mortuū est vel fuit adam, nec sufficit inferre/ergo mortuū quod est, est vel fuit adam, vt videbis capite sequenti. Et per hec multa similia soluuntur. ad quartū

¶ Duo autem sunt hic que possunt tibi dubium facere. Primū, hoc verbum est in mente vltimata ex propria natura ⁊ essentiali eius significatione habet significare per modū presentialitatis, ergo per nullū sibi adueniēs predicatū potest id perdere, ⁊ ideo in hac/adam est mortuus/denotabit subiectū supponere pro illo quod est. ¶ Secundū. Esto subiectum dicte propositionis amplietur, predicatum tamen non habet vnde amplietur, ergo supponit pro illo qḋ nūc est aliquid qḋ est preteritū atq͂ proinde dicta propositio est falsa, propter nō suppositionē extremor̄ pro eodē. 5. No.

¶ Circa primum, varij sunt modi dicēdi, quos eo preter mos nō recensebimus, φ in hac re vix constitui quis nā illorū prestet. Sunt qui dicunt in hac propositione/adā est preteritus copulam esse, non/ly est/tantū, sed totum hoc/est preteritus/ qui subinde concedere tenentur nullam habere predicatum. Item aliquod esse verbū masculini aut feminini generis, vt si dicas/est mortuus/est mortua, sed re vera (vt inquit Almanus) fautores huius opinionis nōdum perceperunt naturam participij. Nā sicut hec propositio/petrus amat, resoluitur in hanc/petrus est amās/que nō est synonima prime, vbi ly amans nullo modo est pars copule, ita hec/ petrus amauit, si more grecorum esset apud latinos participiū preteriti actiuum, resolueretur in hanc/petrus (.v.g.) est .a. vbi participiū .a. nō esset pars copule. Ob idq͂ in hac/adam est mortuus, ly mortuus non est pars copule. Ad hec. Ly est in hac adā est mortuus, est eiusmodi omnino nature cū ly est in hac adā est albus (quod re vera negari nō potest, q᷑ cū successiue concipis/adā est, poteris addere indifferēter/albus/vel/mortuus) ergo sicut in scḋa significat per modū presentialitatis et est vnitiuum extremorum, ita in prima. Preterea, procedendo

dum esset iuxta hāc opinionem in his propositionibus / adā erit mortuus antichristus fuit futurus, ly erit mortuus/fuit futurus, esse duas copulas vtrāq; ampliatiuam ad tres differentias temporis, qd̓ intellectui non consonat. Itē si in hac adā est prior antichristo, ly adā amplieꝛ ad preteritū ⁊ ly antichristo ad futurū, deberet dici tūc, vel ꝙ ly est prior est vnū verbū diuersimode amplīās illos terminos(qd̓ non facile intelligiꝛ)vel ꝙ solo ṽbo existente copula ly prior ampliat (qd̓ intēdimus suadere.) Igiꝛ ly/est/est solū copula ⁊ ly mortuus predicatū, q̄q̄ in ꝯsequendo totū equiualeat vni simplici copule, vtputa ly moritur, si latine diceretur. ¶ Sed hoc dato adhuc sunt duo modi dicēdi. Inq̄t eni Paulus venetus, illud verbū distrahi a predicato, ob idq; ꝯiunctū ꝑdicato ampliare sicut predicatū. Et hoc est(vt reor)qd̓ alij dicūt dictū verbū ampliari a ꝑdicato. Et ideo ne tot multiplicent' opiniones, sub thenore vnius examineꝛ. Cōtra quam igiꝛ (omissis, alijs quib' cōiter impugnaꝛ)presertim arguiꝛ. Vel tale verbum distrahi seu ampliari est ipm̄ vnire in ordine ad plures differētias tēporis vel vnire in ordine ad totū tp̄s preteritū, ⁊ presens sub modo vnius solūmodo tp̄is differētia, sicut supra dictū est posse nos vti tp̄e totius mundi pro tp̄e presenti. Scd̓m certe(vt dictū est)non sufficit vt dicaꝛ verbū ampliatiuū, et pmū est creditu difficile. Nā cū verbo presentis ita essentiale sit significare per modū presentialitatis sicut cōcepui holm significare hoies, non vꝛ posse quoquomodo fieri, vt idē ṽbum significet per modū presentis vel preteriti. Qd̓ demū precipue confirmaꝛ. Cū ly est in hac propōne / adā est mortuus/denotet vnionē predicati cū subiecto, queriꝛ an id denotet pro instāti presenti/⁊ tunc nec ampliaꝛ nec distrahitur/aut pro preterito ⁊ hoc non, q: certe dicta ꝓpositio neq; in cōsequendo equiualet huic/adā fuit mortuus/ vt supra dictum est, aut sub disiunctione pro preterito vel futuro/⁊ hoc non, nam clarum est aliud significari per hāc/adam est mortuus, q̄ per hanc/adā est vel fuit mortuus. Qd̓ si dicas vnire pro instanti preterito, nō quidē vt sit sensus/ adā fuit mortuus, sed adā fuit aliquid qd̓ desiuit viuere, certe non respondes, cū queriꝛ pro q̄ instāti vniat illud predicatū/mortuū/cū subiecto. ¶ Propꝛ hoc argumentū vꝛ dicēdū cū buridano, vz, ꝙ in hac/adā est mortuus, ly est ꝓ instāti ꝑsenti vniat, ⁊ denotet, hoc qd̓ est mortuū pro instanti presenti cōuenire ade ⁊ cōcedendū totū argumentū primi dubij. Sed subiectū a solo predicato ampliaꝛ, impediturq; subinde ne restringaꝛ(vt sic loquar)a ṽbo presentis. Sed fateor eē mihi difficile imaginari quō vere denoteꝛ cōuenire pro instanti presenti aliqd realꝛ rei nō existenti, item qualꝛ predicatum possit ampliare subiectū non ampliādo verbū, q: cū termini non supponāt nisi in ordine ad verbū, videtur nō posse ampliari/qd̓ est ad maiorē suppositionē extendi)nisi mediāte verbo. Et ideo qui voluerit tenere opinionē pauli, potest dicere ad pmū argumentum eoꝝ que iam modo fiebāt cōtra illū, ꝙ verbū sic ampliatur a predicato vt taliter vniat extrema, qualiter equiualenꝛ in consequēdo exponiꝛ per hanc/adā fuit aliquid qd̓ desiuit aut desinit viuere ⁊ ad scd̓m pariter dicatur, ꝙ lz formaliter denotat vnionē per modū presentialitatis, taliter tñ equiualenter qualiter per dictā exponentē exprimiꝛ. Nec propterea non significat formalꝛ per modū presentialitatis solū. Et per hoc ad principale argumentū concesso ꝙ ly est in mēte a natura ⁊ inseparabiliter habet significare per modū presentialitatis, qd̓ per nullius additū potest admittere, nihilominus tamē potest ampliari, vt dictū est, sicut in hac/petrus in hoc instanti erit albus, tempus importatū per copulā restringiꝛ. Nec placēt qui has propositiones, Adam est mortuus/antichristus est vēturus negant. Quippe qui nō solum cōmuni modo concipiēdi contrauenāt, sed ꝙ articulos fidei. s. christus est mortuus/crucifixus ⁊c̄. non in proprijs sensibus concedant. Quis eni cōuenientior loquendi modus q̄ is quem sancta ecclesia ⁊ in articulis fidei vtiꝛ. Sed nec subinde placent qui dicunt ꝙ licet in triduo verū fuit dicere/christus est mortuus ⁊c̄. nunc tñ est falsum illum esse mortuū eoq; iam viuat dicentes rursus ecclesiam vti translatione temporis. i. ꝙ concedit nunc articulos passionis pro illo tūc. Sed re vera (vt visum est)ly mortuus participialiter dictū nullo modo innuit negationē vite pro presenti, sed tñ asserit desitionem vite pro preterito. Quare proprissime et sine tali translatione temporis verum est dicere/christus est mortuus, participialiter tento predicato. Qui opinionem Pauli sustines cogeris subinde dicere, in hac ꝓpositione/ deus possibiliter est creans, ceterisq; modalibus, verbū ampliari. At qui sustines modū buridani, habes dicere verbū pro instāti presenti denotare vnionē possibilem extremorum, extremaq; a solo aduerbio ampliari.

¶ Ad secundum dubiū facile respōdetur per negationem consequētie. Nā ly mortuus aut ly futurus si accipiātur tanq̄ participia de ly erit, licet a nullo amplientur tamē ex suo intrinseco modo significandi in ordine ad quodcū q; verbū teneāꝛ, ⁊ siue a parte predicati siue a parte subiecti ponāꝛ, habēt supponere pro illo quod est vel fuit aut pro illo qd̓ est vel erit, nisi fortasse a ly possibiliter vel ab alio termino adhuc latius amplienꝛ. Nec existimo dicta participia ampliari aut a seipsis (vt quidā volunt) aut a ly est, vt fortasse possent falso imaginari qui tenerent secundā opinionē, dicētes. Ly est ampliatū a participio, rursus ampliare participium ipsum. Esset eni hoc affirmare inopinabilem circulū. Ex his sequitur in hac ꝓpositione/ preteritū est adā pro illo supponere subiectum pro quo supponeret si poneretur a parte predicati. Nam cū ille amplius modus supponēdi veniat ei ex parte sue significationis, vbicūq; ponatur in ordine ad verbum habebit eandem suppositionē. Et cōfirmatur quia quādo poniꝛ a parte predicati, non obstante verbum sit presentis temporis, ipsum predicatum supponit pro illis que fuerunt, ergo cū ponitur a parte subiecti nihil est ꝙ ei addimat talē suppositionē. Est tamen falsa propter nō suppositione predicati. 6. No.

¶ Sunt autē qui affectantes: ex dictis propositiones inferre, auribus audientiū mirabiles, eas profecto(vel fallor)inferunt que ⁊ cū principijs dialecticis ⁊ cū omniū intellectu male pugnant. Inferunt nāq; ꝙ petr' existens parrhisijs est mortuus rome. Nam petrus nunc existēs parrisius aliquādo vixit rome ⁊ iam nō viuit rome, quod sufficit(inquiunt)ad veritatem dicte propositionis. Ex quo rursus inferunt ꝙ quandocunq; petrus per quantuluncunq; spacium mouetur, verum est dicere/ petrus infinites in alis quo loco est mortuus. Rursus de existenti in peccato, concedunt ꝙ est mortuus in gratia, q: vixit in gratia et iam non viuit in gratia, ac subinde ꝙ mortuus in gratia est dānatus Rursus, ꝙ existens nunc viginti annoꝝ mortuus est vndecimo anno. Immo omne qd̓ nunc actualiter viuit est mortuū, q: nunc petrus viuens in aliquo tempore est mortuus, cū demonstrato tēpore externe diei, verum est dicere/in isto instanti est mortuus, ⁊ certe pari ratione habent cōcedere/deus est preteritus, q: in aliquo instanti est preteritus. Que quidem (vt sine alicuius iniuria loquar)non videntur digne que ab aliquo nedū a dialectico vel sub opinione asserātur. Igitur notato (omissis altioribus que phisice sunt difficultatibus) ly moritur sicut eius participium presentis / moriens/ tantum valet sicut ꝙ desinit viuere, sed quia natura de ly desinit latum exigit tractatum supersedimus nunc vsq; ad exponibilia pressius hoc exponere, ex quo multa corollaria, que hic intempestiue solent adduci, ibidem elicientur. Unde ly mortuus quod est participium preteriti eiusdem verbi, tantum valet sicut quod desiuit viuere. Ob idq; quando est aliqua determinatio determinans ly mortuus, certe in rigore logice non cadit supra ly viuere inclusum equiualenter in ly mortuum, sed supra desiuit, cuius vices agit ly mortuus. Igitur hec propositio/petrus est mortuus rome / non equiualet huic/petrus desiuit viuere rome, vbi determinatio determinat ly viuere, sed eidē vbi determinat ly desiuit. Cuius 7. No.

sensus proinde sit/petrus rome fuit desinēs viuere,ad cuius
veritatē requiritur,q deinesse illi⁹.s.petrus est desinēs viue
re/fuisset vera,petro existēte rome. Pariter in hac/petr⁹ est
mortuus in gr̄a/determinatio determinat ly desiuit/ꝛ non ly
viuere,ad cuius ergo veritatē req̄ritur q hec deinesse fuisset
vera/petrus est desinēs viuere⁴ ipso existēte in gr̄a, qd̄ ꝯcedi
tur de oībus sanctis. Ergo lꝫ peccator desiuit viuere in gr̄a
(determinatione determināte ly viuere)nō tn̄ est mortuus in
gr̄a. Et q̄uis pertinaciter ꝛ cōtra modū dialecticū diceret q
determinatio immediate sequēs ly mortuus determinet quo
dammodo ly viuere,non tn̄ potest dici quando determinatio
determinat copulam aut precedit ly mortuus. Quare peius
cōcederet de me(qd̄ ipsi faciunt)dn̄icus est mortuus. Nec q̄
dn̄icus in isto tp̄e est mortuus/demōstrata externa die, neq
ista,q̄ est eius deinesse,dn̄icus in isto instanti moriꝰ seu desi
nit viuere/fuit heri vera,nec debet sic exponi/ dominicus in
isto instāti est/ꝛ dominicus in isto instāti nō immediate post
hoc erit. Sed sic/dn̄icus in isto instanti est ꝛ dn̄icus nō imme
diate post hoc instans erit. Nam ly desinit, cum sit verbū in
cludens negationē,certe negat determinationē ipsius verbi
q̄ singulariter accipiꝰ,qd̄ in exponibilibus declarabiꝰ, ꝛ est
summe obseruandū. Quare hec est falsa/deus in hoc instāti
desinit esse,ac proinde/deus in aliquo instanti est preteritus
ꝛc̄. Scio,me ali q̄ intēpestiue ex exponibilibus anticipasse,q̄
vsq ad illū locū plene non intelligenꝰ,sed id preter votū fe
ci,ne huiusmodi propositiones interim concedantur.

9. Nota. ad quintū **Circa materiam quinti ꝛ sexti argu**
mentorum magna est inter doctores, etiā antiquos,opinio
num diuersitas,asserētibus quibusdā ampliationē ad.5. ce
terisq negātibus. Que quidē questio hinc pendet,an actus
intelligēdi aut volendi etiā ad impossibilia sese extēdāt. Et
patet q sic. Primo ex Arist.3.ethi. volūtas est impossibiliū,ꝛ
cū nihil,doctore augustino, sit volitū nisi p̄cognitū,fit vt im
possibile possimus tā intelligere,q̄ velle. Scd̄o hic termin⁹
chimera/significat chimerā,chimera imaginaꝰ esse aliqd̄ im
possibile,ḡ aliqd̄ impossibile est significabile,ac subinde in
telligibile. Minor est nota,ꝛ probaꝰ maior. Si quid aliud si
gnificaret,maxime(vt nonnulli opinātur)significaret oīa en
tia mūdi cū conotatione repugnanti, q̄ per eius diffinitionē
exprimiꝰ. Sed hoc(vt reor)supra manifesta rōne dānatū est,
per hoc vꝫ q t̄ṁs cōnotatiuus non significat de materiali ni
si/cui non repugnat a suo formali denoiari, modo repugnat
cōnotioni de ly chimera/aduenire cuicūq vero enti qd̄ nunc
est,etenī si chimera esset/nec esset hō nec equus,ergo ꝛc̄. Itē
non vꝫ intellect⁹ tot ꝯceptus formare audita voce chimera,
quot exprimūtur in eius diffinitione,sed vnū potius incōple
xum cuius subinde vnū est obiectū,qd̄ non potest imaginari
aliud q̄ monstrū illud. Itē ad hominē arguiꝰ, cū cōceditur
ly chimera significare entia possibilia cōnotando modū eoꝝ
impossibilē. vel ly impossibilē ampliaꝰ ad quinq,ꝛ hoc est da
re modum nr̄m,vel nō ampliaꝰ,ꝛ tunc dicta ꝓpō est falsa,p
pter nō suppositionē illius determinabilis. Nec pōt recte di
ci impossibile nō accipi illic categorematice,vt vꝫ sit t̄ṁs di
aliquo verificabilis,sꝫ syncategorematice,vt sit sensus/signi
ficat omne ens cōnotando nō esse possibile,nā tunc certe pro
positionalr̄ sig̃ret(vt.c.de termino cōnotatiuo ostensum est)
quod tn̄ est falsum. Et confirmaꝰ eadē maior,q vꝫ chimera
chimerā sig̃t,q̄ sic cōiter respōdemus querenti q̄d significat
chimera,sicut rogāti q̄d significat ly hō/respondemus signifi
care hominē,igiꝰ aliqd̄ impossibile est intelligibile. At pro
hoc dato,negāt nihilominus multi omne impossibile esse in
telligibile hoc argumēto vtētes. Omne impossibile est intel
ligibile,nō intelligibile est aliqd̄ impossibile,ergo nō intelli
gibile est intelligibile,qd̄ repugnantiā inuoluit. Et ne dicaꝰ
argui a nō amplo ad amplū ex parte minoris extremitatis,
dic in minori,nō intelligibile imaginario est aliqd̄ impossibi
le,que pariter est v̄a,ac proinde maior falsa. Quare impos
sibile(dicunt)est duplex.s.explicās cōtradictionē ꝛ implicās
contradictionē/impossibile explicās est,aut illud qd̄ expresse
cōtinet duas cōtradictorias,vt/petrus disputat ꝛ petrus nō
disputat,aut illud ad qd̄ intelligi sequitur non intelligi. Im
possibile implicās est illud qd̄ nec formaliter exprimit cōtra
dictionē,nec ad illud intelligi sequiꝰ nō intelligi,vt ly chime
ra/hircocerus ꝛc̄. Impossibile primi generis,dicūt non est
intelligibile sed solū impossibile secūdi generis. Sed re vera
duo cōtradictoria q̄ dicunꝰ impossibile explicans,sunt aliqd̄
intelligibile. Cū eīn hoc impossibile qd̄ est.v.g.sortē disputa
re ꝛ sortē non disputare/sit significabile/q̄ per illas cōtradi
ctorias significaꝰ,fit vt pariter sit intelligibile, sed nō intelli
gibile,lꝫ nō sit significabile(vt ratio manifestat)certe nec est
aliqd̄ impossibile,nec imaginaꝰ esse. Falsum eīn est dicere,
nō intelligibile est aliqd̄ impossibile,aut nō intelligibile ima
ginario est aliqd̄ impossibile,q̄ ly nō intelligibile hꝫ non sup
positionē annexā,quod sic patet,ly nō intelligibile/supponit
pro aliquo,ḡ significat illud,rursus,ergo illud est significa
bile,item ergo illud est intelligibile,ac proinde ly nō intelli
gibile/nō supponit pro illo. Ex quo sequitur falsum esse dice
re,non intelligibile/significat nō intelligibile, q̄ ille accusa
tiuus non supponit,sed significat oīa intelligibilia abnegati
ue. Igitur omne impossibile est intelligibile. Et ad argumē
tum in oppositū,negaꝰ minor. Sed ad quintū principale,
cōcessa maiore,negaꝰ minor,ꝛ ad primā probationē,cōcediꝰ
ly ens esse obiectum adequatū intellectus,q̄ quicquid intel
lectus cognoscit,cognoscit sub ratione entis,quod sonat au
ctoritas Auicēne,sꝫ non exinde sequiꝰ q q̄cquid intellectus
cognoscat,possit vere esse ens, sed sufficit q imaginetur esse
ens. Ad secundā ꝯcediꝰ q chimera nō pōt immediate immu
tare intellectum. Nihilominus intellectus ex cōceptibus re
rum q̄ vere sunt conflat vnū simplicē conceptū cōmunē ꝛ cō
notatiuū significātem monstrū illud, vt vt capite de termino
cōnotatiuo visum est. Sed dubitas. Esto omne impossibi
le sit intelligibile,non tn̄ ꝯtinuo sequiꝰ ampliatio ad quinq.
Nā maxime sic arguēdo/hec propō chimera imaginario est
ens est vera,ḡ extrema supponūt. Sed certe ꝯn̄a non valet.
Etenī sicut supra ꝯcessa est hec propō/petrus imaginario est
paulus/cuius tn̄ extrema non supponūt pro eodē, ita pōt cō
cedi ꝛ illa,q̄uis extrema actualr̄ nō supponāt. Immo eliꝰ
ciꝰ dicta ampliatio tali argumento. In hac ꝓpōne/chime
ra imaginario est ens/ille t̄ṁs chimera accipiꝰ pro suo signi
ficato,qd̄ est monstrū illud, ꝛ illud respondet ei in ordine ad
copulā sue propōnis,ergo supponit pro illo. Ac proinde am
pliaꝰ ad quinq. Sicut in hac/albū potest esse nigrū/probā
tur extrema supponere ꝓ eodē,q̄ ambo de materiali signifi
cant idē,pro quo significato accipiūtur in tali ꝓpōne, quod
item respōdet eis in ordine ad copulā dicte ꝓpōnis. In hac
aūt/petrus imaginario est paulus/negaꝰ ly paulus suppone
re pro petro,nō q nō verificeꝰ de illo mediāte ly imaginario,
sꝫ q nō accipiaꝰ pro illo,cū ly paulus non significet petrum.

Ubi pro solutiōe sexti argumēti attē 9. No. Ad sextū.
te notato q cum dicitur(v.g.)ly chimera in hac propositiōe/
chimera significat chimerā,ampliare ad quinq,nō est intel
ligenda dicta ampliatio cadere in hoc quod est esse chimera
sed in hoc q est esse,ita vt non sit sensus / chimera significat
omne illud quod imaginantur esse chimera, sed chimera si
gnificat omnē chimerā que imaginatur esse,quod est dicere,
significat omne illud cuius si illud esset,hic cōceptus chime
ra esset naturalis sir̄itudo. Et non dicas, cuius si illud esset
chimera,nā equus etiā est talis,cuius si ipse esset chimera,
talis cōceptus/chimera/esset naturalis similitudo,tn̄ ly chi
mera nō significat equū,vel pōt dici sub aliis verbis,q ly si
gnificat non ampliat nisi quantū ad existentiā significati ter
mini qui dat ei suppositū. Igitur ad sextū argumentū ne
gaꝰ prīa seq̄la,negaturq illa ꝯn̄a,ly paul⁹ significat paulū
ꝛ petr⁹ imaginario est paulus,ḡ ly paulus significat petrū.
Non solū q̄ variatur appellatio(nam ly significat appellat
propriū cōceptū tn̄ sequētis)verūetiam, q̄ arguiꝰ ab āplo,

ad nō amplū ex pte de ly petrus. Quare non sequeretur etiā
si inferres, ergo ly paulus petrū significat. Et eīm ly petrus
in cōsequēte nō āpliatur a ly significat cū non explicet signifi
catū naturale de ly paulus, vel (si videatur petitio principij)
dicito, et quidē subtilius / iuxta primū modū, quod mediū in
minori ampliatur ad hoc qđ est eē paulū, virtute cuius pōt de
quolibet ente mūdi verificari (non dicā supponere) et in ma=
iori tātūmodo ampliatur pro paulo q̄ imaginatur esse, scdm
quam ampliationē de solo paulo potest verificari. Unde ma
gis ample tenet̄ i minori q̄ȝ in maiori. Quo fit vt dicte pro
positiones sint inhabiles, nisi inferas minorē extremitatem
cū ampliatione qua tenetur in minori, et maiorē cū amplia=
tione qua tenet̄ in maiori. sic. s. ergo ly paulus paulū q̄ ima
ginatur esse petrus significat. ¶ Ex quo sequitur q̄ ly homo
nec significat omne illud quod imaginatur esse homo, nec
omne illud quod imaginatur esse homo significat ita in cete=
ris terminis. ¶ Quare he omnes sunt false. ly deus creatu=
ras significat, ly homo lapidem significat. Nec aliud impulit
Buridanū negare āpliationē ad quinqȝ, nisi qz opinatus est
hmōi ppōnes esse falsas. Et fateor cōmodius et veri similius
negatur vt cūqȝ ampliatio illa q̄ȝ concedant̄ propositiones,
quas moderni occasiōe inde sumpta cōcedūt. ¶ Sequitur secū
do nullū terminum significantē rem possibilē, significare pa
riter vniuoce rē fictitiā nisi esset tīs infinitus. Et si arguas.
Si chimera esset, hic cōceptus ens est eius naturalis similitu
do, ḡ hic cōceptus ens significat chimerā. Negatur cōna, si=
cut nō seqtur, si homo eēt equus hic cōceptus equus eēt eius
naturalis similitudo, ḡ ly equus significat hominē. Ut eīm
per eiusmodi cōditionales exponat̄ significatio tīi cuiuspiā,
cauendū est ne cōns includat̄ formalr in añti. Quare signifi
catio ḋ ly ens, nō pōt illomodo recte explicari. Sȝ dicēdū est
q̄ significat ētia vera. At dubitas adhuc. Nōdū cōstitutū est
quidnā tīs cōnotatiuus de materiali significet. Nam ly albū
de materiali significat equū, et tñ falsum est dicere q̄ si equus
esset, hic cōceptus / albus / esset naturalis similitudo eius. Di=
ctum est iā prima. p. tīm cōnotatiuū significare illud cui non
repugnat a suo formali denominari. Unde nec ly albū nec
aliquis tīs positiuus significās de formali aliquod verū ens,
significat ḋ materiali chimerā. repugnat eīm ei esse albā. etc.
¶ Sed terminus infinitus vt non homo, bene significat eā vt
videbitur capite de nomine. ¶ Contra quartam et sextam re
gulas sunt sophistica argumēta que inexponibilibus. c. de in=
cipit et desinit habēt tractari, nā pre exigūt dictorum expositio
nem signorum. Cōtra septimā et octauā sunt pariter argumēta
potissima insignis vtibus et in terminis infinitis et in aliis mul
tis, at qz presupponūt modū ponendi inesse ppōnes moda=
les et de extrinseco tēpore vsqȝ ad materiam modalium prete
lata sunt, vbi hec omnia lima polientur.

10. No. ¶ Superest igit̄ hic annotare modos
arguendi in āpliationibus, vbi animaduertendū est, tīm am=
pliatū ad seipsum nō ampliatū habere se sicut superius ad in
Prima. ferius. Unde sex regule pullulāt. ¶ Prima. ab amplo ad nō
amplū affirmatiue cū distributiōne ampli et posita cōstantia
nō ampli formalr seq̄t̄, vt ols hō potest disputare, et hō est, er
go ols hō q̄ est potest disputare. Sed sine cōstantia nō seq̄t̄,
Secūda. nā si nullus hō esset, añs esset verū sine cōnte. ¶ Scda ab am
plo ad non amplū negatiue cū distributione ampli, etiā sine
cōstantia, formalr sequit̄. vt nullus hō potest esse lapis, ergo
Tertia. nullus hō est lapis. ¶ Tertia. a non amplo ad amplū nega=
tiue sine distributione ampli et cū cōstantia nō ampli forma
liter seqtur. Hec regula seqtur ex prima, et verificat̄ si in eius
exēplo ex cōtradictorio cōsequentis cū cōstantia inferas op
positū maioris, sȝ si non addas cōstantiā, eodē casu añs erit
Quarta. verū et cōns falsum. ¶ Quarta. a nō āplo ad amplū affirma=
tiue sine distributiōe ampli, etiā sine cōstantiā, formalr sequi
tur. Hec seqtur ex scda, et verificat̄ si in eius exēplo ex cōtra
dictorio cōntis inferas cōtradictoriū añtis. Nullus est alius
locus arguendi in āpliationibus qui sit infallibilis. sȝ vt hoc
euidētius pateat. ¶ Sit quīta regula. ab āplo ad nō āplū si Quinta.
ne distributione āpli, nusq̄ȝ seqtur. s. nec affirmatiue nec ne=
gatiue, neqȝ cū cōstantia neqȝ sine constantia. Non eīm seq̄t̄
aliqua substantia pōt esse creatura, substantia est, ergo sub=
stātia q̄ est potest esse creatura / aliq̄ substātia ipossibiliter est
deus. et substātia est, ergo substātia q̄ est impossibiliter est deus
Nā ante creationē mūdi ita erat sicut per añtis significat̄, et
aliter q̄ȝ p cōna. Et a fortiori nō seq̄t̄ sine cōstātia. ¶ Sexta Sexta.
a nō amplo ad amplū cū distributiōe ampli nullomodo seq=
tur. Quod patȝ si in exēplis quarte regule ex opposito cōtium,
aut cū cōstantia, aut sine illa, inferas opposita maiorum ppō=
num. Superfluit plures hic regulas multiplicare, quippe
quas ex his quisqȝ facillime possit elicere.

¶ At contra primā regulam arguitur

Non sequitur. ols hō est vel fuit albus, et hō est, ergo omnis
homo est albus, et arguit̄ iuxta eius tenorē, ergo nō valet. Et
ex hoc potest summi argumētū cōtra tertiā. Nō enim seqtur
aliquis hō non est albus et aliquis hō est, ergo aliquis hō non
est vel fuit albus. Nā casu quo oēs hoīes sint nigri q̄ fuissent
albi, añs ē verū vtrobiqȝ et cōns falsum. ¶ Scdo cōtra scdaȝ
nō seqtur / ols hō potest nō disputare, ergo nullus hō disputat
et arguit̄ iuxta eius tenorē ergo. Et ex hoc cōtra quartā. nō se
quit̄ / aliq̄s hō disputat, ergo aliq̄s hō necessario disputat, ḡ.

¶ Ad primū cōcessa maiori negat̄ mi= 11. No.

nor, vȝ q̄ arguat̄ iuxta tenorem prime regule. Nā est obser
uandū qñ arguit̄ in āpliationibus iuxta tenorē illarum quatuor
regularum q̄ ceteri tīi preter illū respectu cuius arguit̄ ab am=
plo. s. teneāt̄ eodēmodo in cōnti sicut in añti, modo ex parte
predicati arguitur ab amplo ad nō amplū sine distributione
et in argumēto quod fit cōtra tertiā. a nō amplo ad amplū cū
distributiōe. ¶ Scdm argumētū petit difficultatē partim in
appellationibus et maxie in modalibus absoluēdā. Quare (vt
obiter nunc loquar et id solū quod presenti sufficiat negotio)
scito in modalibus aliquos eē modos vniuersales, aliosqȝ par
ticulares. Modi vniuersales sunt illi q̄ quodāmodo copula
tiue resoluunt̄, vt / est et fuit / necessario / cōtingenter / ipossibi=
liter / et eorum equiualētes. Particulares, q̄ disiūctiue resoluū
tur / vt / est vel fuit / possibiliter non / nō cōtingenter / et eorum
equiualentes. Scito rursus a propōne de inesse, ad ppōnem
ḋ modo vniuersali. nō valere argumētū aut affirmatiue, aut
negatiue, ad minus enthimematice. Quod dixerim, qz in syl=
logismis ex altera de signo vniuersali et altera de inesse, recte
qñqȝ seqtur aliqua de signo vniuersali. Quare nō sequitur /
hō disputat, ergo hō necessario disputat, nec seqtur / deus est
substātia, ergo deus cōtingenter est substātia / hō possibiliter
nō disputat. ergo hō ipossibiliter disputat, et sic de olbus aliis
facile inuenies exēpla. Nō solū qđ varietur appellatio ex par=
te predicatorum, nec eīm sequeret̄ q̄ȝ q̄ȝ pdicata pcederent copu
las. Itē a ppōne de signo particulari ad de inesse, nec affir
matiue nec negatiue seqtur, vt si in superioribus exēplis ex
cōtradictoriis cōntium inferas cotradicta añtiū. Nec valerēt
dicti modi arguandi esto pdicata illa nō distribuerent̄ (vt fa
cile experiri potes) Quare defectus est ex parte ipsarum vnionū
extremorum. Et sic patȝ solutio ad scdm pricipale et eius cōfirma=
tionē. At vero, qz i processu sūmularum circa materiā regularum
ampliationū passiȝ disputabitur, satis de illis in presentiarum.

¶ Capitis quinti. Lectio prima.

REstrictio: est coarctatio ter 1. No.
mini a maiori ad minorē suppōnē, vt coar
ctatur ly hō / in hac / hō qui est doctus dispu
tat. Que quidē diffinitio itelligat̄ sicut dif
finitio ampliatiōis, vt vȝ maior suppositio
dicat̄ nō repugnātia ad supponēdū p plu=
ribus q̄ȝ si talis tīs nō restringeret̄, et minor suppō, repugnā
tia ex parte acceptiōis ad supponendū p tot, aut tot modis
si fuerit restrictio tīi singularis. Quare ly chimera / in hac /
chimera q̄ est alba potest esse nigra, restrigit̄, nisi velles gra

tis distinguere inter restrictionē acceptiōis ⁊ restrictionem
suppositionis quod superfluū existimo. Et restrictio que pro
uenit a verbo principali vel ei⁹ determinatione, vt restrictio
p̄dicati hui⁹/petr⁹ in hoc istāti erit alb⁹, solet dici restrictio
formalis, quod vel a forma ꝓpositionis emanet. Restrictio
autē que fit a determinationibus nominū, potest appellari,
materialis. Itē restrictio, proportionabiliter ad ampliatio-
nem, potest esse ad pau- tota supposita, vt restringitur ly ho-
mo/hic/hō q̄ ē doct⁹ disputat/vel ad certū modū eiusdē sup
positi, vt restringit ly petr⁹, hic/ petr⁹ q̄ est doctus disputat.

2. No. ¶ Quāq̄ ampliatio nō possit fieri nisi
a dictione plures differentias tp̄is disiunctim importāte(nō
enim potest aliter tēa a suo statu dilatari)restrictio tn̄ pluri-
bus modis potest cōtingere. s. a verbo/aduerbio/ nōie abso-
luto/cōnotatiuo/relatiuo. ⁊c̄. Unde preter modos q̄bus ver
ba de extrinseco tēpore restringunt predicata, sunt alij modi
restrīgēdi. ¶ Prim⁹. Inferius imediate appositū superiori
restringit ipsum s̄m exigentiā acceptionis ipsius inferioris,
vt ly aial/hic/aial homo est rationale/ ꝓ solis hominib⁹ sup
ponit. ¶ Scd̄o Adiectiuū, imediate additū substātiuo, restri
git ipsum s̄m exigentiā formalis significationis eiusdē adie
ctiui, vt ly homo/hic/hō doctus disputat/ tantūmodo suppo
nit pro hōie docto. Et hic q̄dam hō disputat ꝓ solis mascu-
lis. Et pariter si determinaret aly quilz, nullus ⁊c̄. Unde ad
iectiuo, non esoolū q̄ adiectiuū, conuenit restringere substā
tiuum, sed eo potius, q̄ imediate ei adijcit aparte eiusdē ex-
tremi. Si eīn diceres/ois hō est iustus/predicatū non restrin
git subiectum, alias dicta ꝓpositio esset vera. Quāq̄ .p.h.
vellit adminus subiectum restringi quo ad genus predicati,
itaq̄ tātūmodo stet ꝓ masculis, sed in hac parte nō ab oīb⁹
recipit. Nam tātā vim hz/ly ois vt distribuat pro oī supposi
to vtriusq̄ sexus, quātam predicatū ad restringendū. Itē in
hac/oēs hōies sunt christiani/subiectum certe ꝓ hominibus
vtriusq̄ sexus tenet, nō obstante, predicatū sit masculini ge
neris. Ad hec. Gratis videt dici q̄ predicatuz aliquomodo
restrigat subiectū ⁊ aliquomō nō. ¶ Terti⁹. Determiatio in
obliq̄ imediate p̄posita aut postposita suo determiabili, re-
strigit ip̄m s̄m exigentiā acceptionis determinatiōis ipsius,
vt ly equus in hac/equus hōis currit, aut in hac/ hōis equ⁹
currit/tantūmō supponit ꝓ equo possesso ab hōie. ¶ Quar
tus. relatiuū immediate additū suo aīti. cum copula impli-
catiōis, restringit ipsum ad standū solūmodo ꝓ illo supposi-
to cui cōuenit talis habitudo implicatiōis. Copula implica
tionis dr̄, que cū relatiuo/qui/⁊ suo aīte efficit cōplexū acce
ptum vnica. v.g. ly hō in hac ꝓpositione/ hō qui fuit albus
erit niger/restringit vt tantūmodo supponat pro hōie q̄ fuit
albus. ¶ Sed nō dixerim q̄ relatiuū restringat aīs ad stan-
dum in ordine ad tēpus iportatū per copulā implicationis.
Nā licet hoc sit vlr veruz qn̄ talis copula est affirmatiua, nō
tn̄ (vt opinor) qn̄ est negatiua. Existimo eīn verā hanc ꝓpo-
sitionē/antichrist⁹ qui nō est erit, vt ptz per suā resoluentē. s.
antichrist⁹ erit ⁊ ille nō est, et tn̄ si ly antichrist⁹ acciperetur
in ordine ad tēpus copule implicatiōis, certe nō supponeret
⁊ ideo dicta ꝓpositio esset falsa. Igitur ly antichristus ibi li
cet restringit s̄m illam habitudinem implicationis. s. ꝓ anti
christo qui non est hō/ non tamē in ordine ad tēpus presens.
Unde in his adā qui est mortuus fuit. Adā qui possibiliter
est hō fuit, ly adā non restringit ad standū pro illo quod est
sed in prima pro illo quod est mortuū ⁊ in scd̄a pro illo quod
possibiliter ē hō. Quare ambe ꝓpositiōes sunt vere. Fit rur
sus. Ut he nō equiualeāt/mortuū quod est mortuū fuit/mor
tuū qd̄ est fuit. Ac legito caute relatiuū restrigere aīs ad stā
dū pro illo cui cōuenit hītudo iplicatiōis. Est eīn dictu q̄ nō
supponit tale aīs pro aliquo, nisi ei cōueniat illa habitudo,
non autē q̄ pro oī tali supponat qn̄ vel aliqua restrictio ob-
stat. Ubi notato in eiusmodi ꝓpositionibus aīs teneri in or
dine ad copulā principalē, relatiuū autē in ordine adminus
principalē, sed totū cōplexū pariter tenet in ordine ad copu-
lam principalē. Igitur in hac/hō qui fuit est / licet ly homo
restringat ad standū pro hōie qui fuit, non tn̄ pro oī tali sup
ponit, qr totū cōplexum stat in ordine, ad verbū presentis tē
poris. igit supponit pro illo qd̄ nūc est aliquid qd̄ fuit. Pa-
riter in hac/hō qui est fuit/totū subiectum supponit ꝓ eo qd̄
est vel fuit aliquod quod nūc est. Unde cū aīs in huiusmodi
propositionib⁹ ratione restrictiōis teneat in ordine ad habi
tudinē copule iplicatiōis, itē teneat in ordine ad copulā prin
cipalem, et id copulatiue (nō eīn potest supponere nisi pro eo
cui ambe simul habitudines cōueniūt) fit reuera vt restricte
potius q̄ʒ ample teneat. Quod eo interim cōfirmat, qr sta-
ret tale aīs supponere si in ordine ad vnā solā copulā tene
retur, ipso nō supponēte in ordine ad ambas, nō autē stat ecō
uerso, quod est restrictionis indiciū. Sed in hac/hō q̄ nō est
erit, credo propter oppositam rationem ampliari ly homo.

¶ Lectio secunda.

Sed q̄ris circa hoc de veritate hui⁹ 1. No.
omne quod fuit est. ¶ Scd̄o circa modū restrictiōis se
cūdi ⁊ tertij modoꝝ, an determinatio ⁊ determinabile se mu
tuo restringāt. ¶ Pro primi solutione, scito relatiuū/q̄/ac
ceptū implicatiue, dupliciter accipi, aut vel participaliter,
aut differentialiter, vel restrictiue, quod idē est. Quādo ac-
cipitur participialiter, tn̄ valet. v.g. albū quod est/q̄tum/al
bum existens/albū quod erit, sicut/albū futuꝝ, album quod
fuit, sicut/albū preteritū. Sz est hic aduertendū q̄ cum sum
es fui/ nō habeat participia preteriti aut futuri, ab alijs ea
verbis mutuat. Unde/p̄teritū/quod est participiū a verbo/
pretereo tn̄ valz sicut/quod preteriuit. i. desiuit esse. Quare
non supponit nisi pro illis tātūmodo que desierūt esse. Et/fu
turū/est participiū a prisco verbo/fuo/quod etiā(vt dicunt)
nō dicebat nisi de eo quod nondū est ⁊ erit. Quare ly futuꝝ
acceptū tanq̄ʒ ei⁹ participiū, eandē retinet significationē, et
hoc est forsasse, quod supra diximus, teneri noialiter. Sed qn̄
trahunt vt sint participia verbi, sum es fui/ ly preteritū sup
ponit pro omni illo qd̄ fuit, ⁊ ly futurū/ ꝓ omni illo quod erit
siue illa sint, siue nō sint. De eisdē eīn omnibus dicunt ver-
ba/fuit/erit/s̄m vsum dialecticoꝝ. Quod dixerim, qr hysto
rici frequēter vtunt verbo fuit ꝓ illo quod iā non est/⁊ ver-
bo erit/pro illo quod nondū est/vt/fuit iliū. ⁊c̄. Igit si ly qd̄
fuit accipiat participialr, vt vel dicta ꝓpositio valeat hanc
omne preteritū est/claret illā esse falsam, quōcunq̄ accipiat
ly preteritū. Nā si dicat a pretereo, tunc predicatū pro nul
lo supponit ꝓ quo supponit subiectum, et si a ly fuit/nō sup-
ponit pro oībus (opinor eīn vt supradictū ē ꝓ eisdē omnino
supponere a parte subiecti, ꝓ quibus supponerēt aparte pre
dicati) sed si ly fuit accipiat restrictiue, visum est iā restrin-
gi ly ens inclusum in ly oē ad standū pro illo, cui cōuenit il-
la habitudo implicatiōis. i. pro illo qd̄ fuit. Et cū ly ens pa-
riter teneat in ordine ad verbū principale, fit vt tantūmodo
supponat ꝓ illo quod est ⁊ fuit. quare dicta ꝓpositio est ve-
ra. ¶ Ex primo mēbro predicte distinctiōis, sequit, has oēs
esse falsas/oē futurū est/oē possibile est/oē generabile est ⁊c̄.
Naz si ly futurū ⁊ pariter(vt quidā volūt)noīa in bile, dicāt
negationē presentis, ꝓ nullo supponit predicatū ꝓ quo sub
iectum, ⁊ si nō dicant talē negationē, tūc predicatum nō sup
ponit pro tot pro quot distribuitur subiectū. Quas tn̄ pro-
positiones tenent cōcedere qui dicunt dicta participia, aut
noīa verbalia nō supponere a parte subiecti, nisi pro rebus
existentib⁹ s̄m exigentiā verbi principalis, nā tunc nō distri
buunt subiecta, nisi pro illis q̄ nunc sunt entia ⁊ sunt possi-
bilia ⁊c̄. Pariter habēt cōcedere/oē producibile de⁹ ꝓduxit
⁊ alias similes q̄ auribus re vera nō cōsonāt. ¶ Ex scd̄o mem
bro sequunt hee/oē qd̄ erit est/oē quod potest esse est/omne
quod de⁹ potest producere produxit(copulis iplicationis re
strictiue tentis). Sed tn̄ cōiter negant, qr cōiter accipiūtur
participialr. Quare nō sequit/oē quod erit est / antichrist⁹
erit, ergo antichrist⁹ est, sz teneris in minori dicere/antichri
stus est aliqd̄ quod erit/ ⁊ ita inceteris. Sunt q̄ imaginant

in dictis ꝓpositionib⁹ et vī in similib⁹, aħs relatiui tīmmo-do supponere in ordine ad copulā iplicatiōis, quare subiecta ibi distribuunt̄ pro oībus que erūt ⁊c̄. ſm solā exigentiā copule implicationis. Quare dicunt dictas ppōnes esse falsas. At re vera copula implicationis ꝗꝗ restringat aħs ſm sui ipsius exigentiā (vt dictū est) non tñ ipedit ne dictū aħs teneat̄ in ordine ad verbū principale. Quare cum in ordine ad duo verba copulatum teneat̄, quodāmō restringitur ſm vtriusq3 exigētiā (vt expositū est. ¶ Adhuc autē subdubitat̄ de veritate hui⁹ album qđ est fuit / casu quo petr⁹ fuisset alb⁹ qui nunc sit niger, nec sit in mūdo aliud albū. Habita natura relatiui substantie, claret illam esse veram. Nam dictum est eiusmodi relatiuū non referre aħs cōnotatiuū nisi tīmmodo pro materiali. Pro quo subinde tīmodo restringit ipm quare sensus illius ppōnis est / aliquid qđ est vel fuit albū quod nunc est ens, fuit. Sed hec esset falsa / album quod est album, fuit. Tenaciter hoc memorie obseruato ꝑ syllogismis. Nō eñ sequit̄ oē album est hō, equus est vel fuit album quod est, ergo equ⁹ est vel fuit hō. s3 bene seq̄retur si diceres in tīmoī album est vel fuit album quod est album.

2.No. ¶ Ad scdm dubiū respōdet̄ sub hac distictiōe. Adiectiuū, sicut suū substātiuū restrigit, ita ⁊ ab eo restrigt̄. Primū manifestū est, q2 oī determinatiōi hoc cōuenit q̄ suū restringat determinabile. Scdm itidē pt3. Nā adiectiuum (vt supradictū est) suā acceptionē et suppōne3 recipit a substātiuo, nec ꝑ alio potest, aut supponere, aut accipi ꝗ̄ suum substantiuū. Quare in hac ppōne / hō albus est coloratus sicut ly hō / pro solis hoībus albis accipit̄, ita ly alb⁹ pro solis albis hoībus. Determinatio autē alterius casus a suo determinabili [illegible] restrigat suū determinabile, siue ip3 pcedat, siue sequatur, nusq̄ tñ ab eo restringitur. Prima pars ab oībus conceditur, q2 nota ipsa determinatio ⁊ determinabile / hoc sonant, ꝙ ve3 illa, hoc restringat. Et scda pars inde satis cōstat ꝙ ve3 determinatio nullā accipiat suppōnem a suo determinabili. Est eñ quo ad hoc manifesta dissimilitudo inter adiectiuū ⁊ hmōi determinatiōes. Itē si talis determinatio restringeret̄ a suo determinabili, maxime (vt multis placet) q̄n acciperet̄ vnica, sed hoc non. nā dato opposito sequeretur has ppōnes esse veras / equus cuiuslibet hoīs est hinnibilis (casu quo nō esset in mundo nisi vnus equus soli⁹ regis) petrus differt ab hoīe / petrus videt oē astrum (casu q̄ tantum solē videat) Sensus eñ essent hmōi. equus cuiuslib3 hoīs possidentis equum, est hinnibilis / petr⁹ differt ab hoīe a quo differt / petrus videt oē astrum quod videt. (accipit̄ ly cuiuslibet in prima, ⁊ ly oē in tertia. vt nō sint ptes extremorum) sed ꝙ dicte ppōnes quas quidam cōcedunt sint false ꝗꝗ per se videtur notū. c. 11. primi trac. adhuc suadebitur. Ubi circa restrictionē determinatiōis vnice aliq̄ notabunt̄.

3.No. ¶ Cū idē sit minus restrictū quod magis amplū ⁊ magis restrictū quod min⁹ amplū, idē est arguere a non restricto ad restrictū seu a minus ad magis restrictū quod ab amplo ad nō amplum, ⁊ idē a restricto ad nō restrictum, quod a non amplo ad āplū. Unde bene seq̄tur a nō restricto ad restrictū cū distributione nō restricti ⁊ cōstātia restricti / oīs hō disputat / aliquis hō est ꝫ quilibet hō disputat. S3 si nō poneres cōstantiā, casu quo null⁹ esset masculus in mundo ⁊ oēs femine disputarent, aħs eēt verū sine ꝯñte. Itē sequit̄ negatiue cum distributiōe nō restricti etiā sine cōstantia / oīs hō non disputat ergo nullus hō disputat. Item a restricto ad nō restrictum sine distributione nō restricti ⁊ cum cōstātia restricti, vt si in exēplo pme regule ex opposito ꝯñtis cum cōstātia inferres oppositū maioris. Sed si nō poneres cōstātiā in eodē casu aħs esset verum ⁊ ꝯñs falsum. Itē a restricto ad nō restrictum affirmatiue sine distributione nō restricti / aliquis hō disputat ergo hō disputat. Non autē seq̄t̄ aliquomō a non restricto ad restrictū sine distributione non restricti hō est femina ꝫ aliquis hō est femina. Nec negatiue hō non est mascul⁹ ꝫ aliquis hō nō est mascul⁹. Nec seq̄t̄ aliquomō a restricto ad nō restrictum cū distributione nō restricti. Ut patet si in exemplis ꝗ̄ primū positis ex oppositis consequentium inferas opposita antecedentium.

At vo ꝯtra scdā reglam arguit̄. i hac ppōne / hō est pict⁹ pdicatū restrigit subiectū ad stādū solūmodo pro hoīe picto (vt pt3 per regulas analagorum) ergo adiectiuū aparte alteri⁹ extremi situatū restrigit substātiuū aparte alterius existēs. ¶ Scdo. In hac ppōne hō irrationalis non est hō, adiectiuū / irratiōalis / nō restrigit suū substātiuū imo facit ipm nullomō posse supponere ꝑ suo ꝓprio significato, ergo modus ille restringēdi nō est vīr certus. ¶ Tertio contra tertium modū. In hac ꝓpōne / ethiops est albus ſm dentes, illa determinatio / ſm dentes, nō restringit suū determinabile, imo facit ipsum nullomodo supponere pro albo.

¶ Ad pmū negat̄ aħs: immo pdicatū alienat poti⁹ subiectū. ¶ Unde alienatio est distractio tīi ad supponendū pro eo qđ minus principali aut iproprie significat. Quare in oībus illis suppōnibus, q̄s supra improprias appellauimus, pōt dici tales tīos alienari, preterq̄ in suppositione anthonomatica. Ut si dicas / petrus est leo / sanctus petrus est in celo, ⁊ sic in ceteris, ly leo, ly sanct⁹ petr⁹. ⁊c̄. fortasse alienātur. Quare non solū alienātur subiecta a pdicatis, s3 interdū tā subiecta ꝗ̄ predicata alienātur ratione toti⁹ oꝛonis ex cōi vsu. S3 i suppositiōe anthonomatica (v.g.) cū ly philosoph⁹ in hac ꝓpōne / philosophus dixit mūdū fuisse ab eterno, nō distrahat̄ tīs, s3 supponat ꝑ suo proprio significato, rectius dicet̄ restrigi ꝗ̄ alienari. Interest eñ inter restrictionē ⁊ alienationē, ꝙ illa sit coarctatio ad pauciora ꝓpria supposita ⁊ hec distractio ad supposita, vel secūdaria vel trāsumptiua. S3 queris quare potius requirit̄ adiectiuū situari cū suo substātiuo aparte eiusdē extremi. adhoc ꝙ restringat ipsum, ꝗ̄ adhoc ꝙ alienet. Ut adiectiuo cōuenit alienare ratione significationis, restringere vero ratione acceptiōis, (nā huic tīo / pictus / eo ꝙ significat hominem pictum cōuenit alienare substantiuū) ⁊ ideo cū aparte predicati eādē retineat significationē potest alienare subiectū, sicuti verbū / fuit / q2 ei cōuenit ampliare ratione sue significatiōis ꝗꝗ non faciat vnu3 extremū cū subiecto, āpliet ipm. S3 ly albus non ex eo solū ꝙ significat albū restringit substātiuū s3 ex eo ꝙ cū eo accipit̄ tanq̄ vnus tīs, quod nō fit nisi immediate vniant̄ aut per relatiuū iplicationis. ¶ Hinc fit, quod (capite ꝺ analogis insinuauim⁹) in hac ppōne / hō est hic pictus, subiectum non restringi ad standū solū pro hoc hoīe picto, nā cum predicatū nō restrigat ratione acceptionis s3 ratione significationis, quātūcunq3 restringat̄ quoad acceptionē non magis restringit subiectū. S3 si esset adiectiuū quod restringit substātiuū ratione acceptionis, si tale adiectiuū restringat̄ vt pro paucioribus accipiat̄, pariter restringit substātiuū ſm talē acceptionē. Quare i hac / hō intēse albus disputat ad restrictionē acceptionis de ly alb⁹ seq̄t̄ restrictio de ly hō, ꝙ v3 nō supponit nisi ꝑ hoīe q̄ h3 intēsam albedinem.

¶ Ad scdm solet concedi aħs ꝙ ve3 ibi non fiat restrictio de ly hō, s3 potius remotio. ¶ Unde remotio (dicunt) est coarctatio tīi ne possit supponere ratione alicuius determinationis sibi addite. Et ad tertium pariter cōcedunt aħs, dicētes illā non esse restrictionē, s3 potius diminutionē. ¶ Unde diminutio potest dici coarctatio tīi ad supponēdū pro illo cui solū ſm partē, ei⁹ formale cōuenit. Quibus noībus si placet vti nō dānamus. Ueruntñ ⁊ he ⁊ si que alie similes reperiātur, species quidem sunt restrictictionis. 5.No.

¶ Capitis sexti. Lectio prima.

A ppellatiōes tandē inter alias logice ꝓprietates admodū sūt dialecticis cognitu necessarie, vt pote q̄ superioribus facultatibus, presertim theologie in articulis trinitatis ⁊ incarnatiōis passim ancillētur. Ubi de3 eaꝝ negociū paulo lati⁹ extendere

mollitus sum eo vel maxime q rem tam necessariam nusq̃ accurate traditam inuenias.

1. No. **Appellatio est applicatio formalis** significati alicuius tẽi ad significatũ alterius, vt applicatio significati de ly magn⁹ ad significatũ de ly logic⁹ in hac propõne petr⁹ est magnus logicus. vbi ly logicus dr̃ appellatio passiua ⁊ ly magn⁹ appellatio formalis. Nã intellectus, vt dicũt, applicãs significatũ ad significatũ dr̃ appellatio actiua. Et accipit̃ in proposito nõ passiue sicut ampliatio, sȝ formalr̃ proprio appellãte. ¶ Applicatio, nã appellare apud latinos idẽ iterdũ ẽ qḋ appellere ⁊ applicare, s̃m quã significationẽ vtunt̃ dialectici h̃o appellatio. Et dr̃ alter tẽs appellare supra alterũ, qr applicat suũ significatũ ad significatũ alterius. Suũ inq̃ȝ significatũ aut suã formalẽ significationẽ, siue sit modus se habẽdi positiuus aut negatiuus. Nã ly necessario ⁊ infra alia syncategoremata appellãt q̃dẽ (vt īfra videbit̃) cũ tñ nullũ syncategorema habeat significatum formale quẽadmodũ ly indoctus ⁊ similes. ¶ Dixerim applicatio significati vnius ad significatũ alterius. Ubi scito appellationes q̃s dialectic⁹ cõsiderat eas esse q̃ post suppositiones ⁊ ãpliationes adhuc possunt veritatẽ propõis variare. v. g. Ad veritatẽ istius ppõnis, petrus est magn⁹ logicus, nõ sufficit, petrũ esse magnũ ⁊ logicũ, sȝ requirit̃ preter hoc, magnitudo contingat petro ratione logice vel q multa sciẽtia logicali sit predict⁹. Igit̃ q̃uis posset fortasse dici cõnotatiuũ substãtiue tentũ appellare suũ significatũ formale ad suũ ipsius materiale, nõ tñ ppꝛie diceret̃ appellatio. Nã ppter hmõi appellationes nullomõ variat̃ veritas ppõnis magis q̃ si essent tẽi absoluti. Quo fit vt cõnotatio ⁊ appellatio in suis proprijs significatiõibus tẽi sint disparati, q videlicet cõnotatio sit cõsignificatio significati formalis supra materiale eiusdẽ tẽi, ⁊ appellatio, applicatio formalis ad significatũ alterius. Rursus cõnotatio cõtingit tẽis extra propositionẽ, sȝ apellatio nõ nisi existẽtibus in propõne. Non q appellatio presupponat actualẽ suppositionẽ, imo (vt dictũ est de ãpliatione) sufficit vt tẽi appellent (aut si recte dr̃) appellent̃, q tales tẽi supponerẽt nisi esset defectus ex pte rei significate. Liquet eñ in hac propõe petrus est magn⁹ logic⁹ ly magnus appellare supra ly logic⁹ q̃uis totũ predicatũ nõ supponat. Quinimo si petr⁹ esset pceri corporis, parũq̃ȝ dialectice erudit⁹ ob solũ dfectũ appellatiõis nõ suppõeret. Aliter An. summus, nescio (fateor) q̃ ratiõe adductus, diffinit appellationẽ q videlicet sit acceptio termini pro re existente.

2. No. **¶ Appellatio duplex est. scȝ realis ⁊ rationis.** ¶ Realis, est appellatio significati realis, quod est dicere, significati habẽtis esse operatione intellectus seclusa, vt petrus est magn⁹ logic⁹. ¶ Appellatio rõnis, est appellatio significati habẽtis solũ esse per operationẽ intellectus, vt cognosco venientem, ly homo significat hominem. Appellatio formalis est terminus superior ad realem ⁊ rationis.

3. No. **¶ Circa realẽ appellationẽ meminisse** opus est differẽtie illius inter cõnotatiuũ substãtiue tentũ ⁊ cõnotatiuũ adiectiue tentũ, q vȝ illud cõnotet suũ significatum formale adiacere suo ipsius materiali. Et hoc appellet suũ formale ad significatũ sui substãtiui. Nec refert quoad hoc adiectiuũ adiectiue tentũ significet de materiali cõiter, ⁊ cõfuse significatũ sui substãtiui, nec ne (vt ibi monstratũ ẽ) At vero qr tale adiectiuũ appellat suũ formale nũc ad materiale substãtiui, nũc vero ad formale. Cõsiderãde sũt he quattuor regule. ¶ Prima. Qñ adiectiuũ situat̃ a parte p̃dicati ⁊ substãtiuũ aparte subiecti, adiectiuũ solũ appellat suũ formale ad materiale substãtiui. Solũ inq̃ȝ. i. nõ ratione formalis eiusdẽ substãtiui. U. g. in hac propõe, hic logicus est magnus, predicatũ applicat magnitudinẽ ad suppositũ de ly logicus ⁊ nõ ratione logice, sȝ ratione molis. Hac regula non vtunt̃ moderni existimãtes propões de p̃dicato adiectiue tẽto subordinari propõnibus in q̃bus substãtiuũ exprimit̃ a

Prima.

parte predicati. Quare hec. v. g. modo assumpta subordinatur, huic, hic logicus est logic⁹ magn⁹, ⁊ ideo ly magnus appellat (inquiunt) supra ly logicus apte predicati ⁊ nõ aparte subiecti. Sȝ tñ q̃uis quoad veritatẽ propõnũ idẽ sit, nihilominus qr (vt visum est) adiectiuũ adiectiue tentũ potest esse totale predicatũ, rectius dr̃ ipsum appellare supra materiale subiecti. Quod antiqui presertim. s. tho. 3. q. 16. ar. 7. ⁊. 9. sub his verbis insinuat. Subiectũ in propõne stat materialiter ⁊ predicatũ formaliter. Et subiectũ stare marialr̃, eũ, vt eorũ verbis vtar, nõ subijcere predicato, nisi suũ suppositũ ⁊ nõ suã formã. Unde cõcedũt de Christo, hic hõ est eternus, ⁊ negat̃, hic hõ est fact⁹. Extẽdũt nõnulli hãc regulã vsq̃ ad terminos absolutos, q vȝ in hac ppõne, aial est hõ, predicatũ appellet humanitatẽ ad suppositũ subiecti. At lȝ sit de nomine disputatio, nihilominꝰ cũ tẽi absoluti habeãt ppꝛias suppositiões p suis vȝ peculiaribus significatis, nõ ppꝛie dicunt̃ appellare supra alios. ¶ Secda. Quãdo a parte eiusdẽ extremi situant̃ duo tẽi cõnotatiui hñtes se tanq̃ substãtiuũ ⁊ adiectiuũ si adiectiuũ p̃cedat, appellat suũ formale ad materiale substãtiui rõne formal̃ eiusdẽ substãtiui, dũmõ nõ sit manifestũ talẽ applicationẽ eẽ ipossibilẽ. U. g. in hac ppõe, petr⁹ ẽ magn⁹ logicus, ly magn⁹ appellat magnitudinẽ ad suppositũ de ly logicus ratiõe logice. Denotat̃ enim petrum habere magnã peritiã logice. Hec regula nõ aliter fulcit̃ q̃ vno oim cõsensu. Dixerim, qñ duo tẽi cõnotatiui, nã in hac, petrus est albus hõ, nõ denotat̃ albedinẽ adiacere hõi rõne hũanitatis, alias falsa est. Item a pte eiusdẽ extremi, ppter doctrinã prime regule. Notato aũt hic qñ adiectiuũ adiectiue tentũ ponit̃ a parte subiecti, cui⁹ substãtiuũ est a pte predicati, perinde esse ac si poneret̃ a pte predicati, imo si adiectiuũ cũ suo substãtiuo ponit̃ a parte subiecti, dũmõ determinet tale substãtiuũ in ordine ad predicatũ. Idẽ eñ est dictu, factus est de⁹ hõ, deus fact⁹ est hõ (ly factus determinante ly de⁹ in ordine ad predicatũ) deus est fact⁹ hõ, ⁊ in oĩbus ly fact⁹ appellat factionẽ ad suppositũ de ly hõ, aut õ ly deus rõne hũanitatis. Quod semp intelligit̃ rõne vnionis hũanitatis ad verbũ, nã eĩ hũanitas fuisset perpetua, si in tpe fuisset assumpta, esset de⁹ factus hõ. ¶ Rursus dictũ est, tanq̃ adiectiuũ ⁊ substãtiuũ, qr in hac ppõne, lac est albũ ⁊ dulce, neutra pars p̃dicati appellat supra alterã. Sȝ non dixerim, habẽtes se tanq̃ determinatio ⁊ determinabile, ne includerẽ hanc, petr⁹ est boni audius ⁊ similes q̃bus nõ cõtingit hmõi appellatio. Ad hec dictũ est, si adiectiuũ precedat, nã si sequat̃, nõ potest cõmode asseri iuxta rigorẽ dialecticũ talis appellatio. Nõ ptȝ, primo a signo. Hec propões, pater est pater alius a filio, est de⁹ alius a filio, de⁹ est hõ etern⁹, sunt catholice, ⁊ hec, de⁹ est hõ factus, est falsa. ⁊ tñ si adiectiua appellassent supra formalia substãtiuorũ p̃cedẽtiũ, vt vȝ esset sensus, pater est ali⁹ pater a filio, est alius deus a filio, deus est etern⁹ hõ, est factus hõ, tres prime essent false ⁊ vltima vera, ergo solũ est appellatio supra materialia. Scdo a priori. Hec due, logicus est magn⁹, logicus est logic⁹ magn⁹ equiualent in ɔsequẽdo q̃uis in significãdo (vt supra mõstratũ est) nõ equiualeãt, sed in prima denotat̃ appellatio formalis de ly magnus ad solũ materiale de ly logicus, iuxta tenorem prime regule, ergo in scda nõ est appellatio supra formale. Tertio a simili. ly necessario ⁊ cetera aduerbia appellatiua appellãt supra formalia tẽoꝝ sequẽtiũ ⁊ nõ supra formalia precedentiũ, ergo pariter tẽi adiectiui. Hoc ipsum antiq̃ presertim. s. tho. in. 3. di. 11. arti. 2. sentire vident̃ huiusmodi verbis. Quando adiectiuum determinat suum substantiuũ tanq̃ subiectũ (quod fit quando substantiuum precedit) tunc appellat supra solũ eius materiale, qñ autẽ determinat ipm tanq̃ predicatũ (quod fit cũ substãtiuũ seq̃t̃) appellat supra formale. Dixerim hoc intelligi iuxta rigorẽ dialecticum. nã sepe propões vbi adiectiuum precedit accipiunt̃ loco eain in vbi sequitur, qñ nõ ẽ circa hoc disputatio. Pro eodẽ eñ q̃ȝ accipit̃, petrus est monachus alb⁹, est albus monachus ⁊c. ¶ Dixerim tandẽ, dũmõ nõ sit manifestum ⁊c. ppter has

Secũda.

propōnes/ petrꝰ est albꝰ musicus/ est albꝰ rōnalis/ et siles in quibꝰ neutra pars p̄dicati appellat supra formale alterꝰ. Ut non dixerim, vt solet, dūmō formale adiectiui possit adiecere rōne formalis substātiui. Cōstat eni has ꝓpōnes/ chrs est factus deꝰ/ deꝰ necessario est creās/ falsas esse solū pp defectū appellatiōis, q2 vez ly factus ⁊ ly necessario, appellāt supra formalia tꝫoꝝ sequentiū, ⁊ tn̄ in illis nō pōt adiacere formale tꝫi appellātis rōne formalis substātiui. Sufficit igr̄ id posse cadere in dubiū. S3 in hac/ petrꝰ est albꝰ rōnalis, q2 manifestū est formale adiectiui nō posse adiacere supposito substātiui rōne huiꝰ formalis nō denotaꝛ talis appellatio. Quare dicta ꝓpō est v̄a. Et si petrꝰ sit niger, hec est v̄a/ petrꝰ est nō albus rōnalis, siue ly nō, solū adiectiuū, siue totū cōplexum determinet. In dictis regulis ⁊ sequētibꝰ/ materiale/ tm̄ valet sicut suppositū. Nā ꝗq substātiuū non possit appellare, pōt tn̄ adiectiuū appellare supra materiale.i.supra suppositum substātiui, vt hic/ hō est albꝰ/ ho est hō albꝰ. ¶ Sub hac regula militāt verbū aut participiū sigñs actionē aut corruptionē ꝑ quā incipit aut desinit esse aliq̄d (vt sunt facio/ construo/ destruo ⁊c̄.) v.g. In his propōnibus/ facio tunicā/ construo/ destruo domū, ꝯnotaꝛ, factio, ꝯstitutio aut ꝺstructio adiacere pāno aut lapidibꝰ, nō simplr, sed rōne dispositionis q̄ sunt tunica aut domꝰ (dato forma nō distinguaꝛ a subiecto.) Un̄ sequūꝛ hmōi copulatiue/ petrꝰ facit calceū q̄ nihil facit destruit imaginē cesaris, q̄ nihil destruit, sicut econuerso/ deꝰ petrm̄ facit, non aūt facit petrm̄ ⁊c̄. Nā si petro faciēte calceū aliq̄d faceret, maxie calceū, cuiꝰ oppositū sic deduciꝛ. Petrꝰ calceū facit ⁊ calceus est coriū ꝗ petrus coriū facit, qḋ est falsum. Et ita ꝓbabiꝛ de ceteris. Dixerim actionē per quā aliquid incipit eē, q2 in his/ lauo tunicā/ lego librū/ ⁊ similibus, nulla est appellatio. ¶ Tertia. Qn̄ determinato ⁊ determi-

Tertia. nabile diuersoꝝ casuū accipiuntur vnica acceptiōe si alterū aut ambo fuerint connotatiui denotaꝛ formalia sigñata suis materialibꝰ simul tp̄e adiacere. v.g. In hac ꝓpōne/ petrꝰ vidit papā, denotaꝛ petrū vidisse papā tp̄e quo erat papa. Et in hac/ brunellꝰ fuit equꝰ niger hois albi, denotaꝛ, brunellū fuisse possessū ab hoie tp̄e quo ip̄e erat niger ⁊ possessor albꝰ (Est eni hic certe appellatio, nā talis determiatio quodāmō applicat suū formale ad sigñū determiabilis.) Tūc determiatio ⁊ determinabile dicunꝛ vnica acceptiōe accipi (qḋ exactꝰ 1.tra. cōstituemꝰ) qn̄ aut determinatio seq̄ꝛ suū determinabile aut si p̄cedat, ambo ponūꝛ a parte p̄dicati. Un̄ in his/ petrus fuit papā videns/ brunellus fuit hois albi equꝰ niger/ eadem est appellatio q̄ in p̄mis, quibꝰ equalēt, sed hic petrus papā vidit/ brunellꝰ, hois equꝰ fuit, ⁊ vl̄r qn̄ determinatione p̄cedēte determinabile totū ꝯplexū p̄cedit copulā, accipitur nō vnica. ¶ Hinc sequūtur he copulatiue. Uidētes deū ego vidi ⁊ tn̄ nūq̄ vidi vidētes deū/ oēs crucifixores christi deū viderūt, plurimi aut nūq̄ viderūt deū/ carnes crudas comedi nūq̄ autē comedi carnes crudas, ⁊ plures alie illis siles, que capite de ampliationibus illate sunt. Prima p3, si aliq̄ hoies, quos viuos vidi, post mortē beatitudinē obtinuissent, ⁊ ita cetere. Est hic aūt ꝯsiderādū ꝙ ꝗq ly vidēs ceteraq̄ id genꝰ determinabilia appellēt supra determinatiōes mō iam nūc exposito, nō tn̄ eas restrigāt quo ad suppositionē. Quippe ly papā nō solū ꝓ papa viso, imo pro oīni papa q̄ fuit supponit, sed ly hois albi sic appellat supra ly equꝰ vt ip̄m quo ad suppositionē restrigat. Nō eni supponit nisi ꝓ solis equis possessis ab hoie albo, sicut in p̄mis ly papā ⁊ vl̄r ois deter-

Quarta. minatio restringit suū determinabile. ¶ Quarta. Modꝰ vlis affirmatiuꝰ modificās verbū ꝓpōnis, appellat vl̄itatē quam explicat ⁊ ad vnionē ip̄saꝝ extremoꝝ ⁊ ad materiale tꝫi sequētis rōne eiusdē formalis si fuerit tꝫs ꝯnotatiuus. V.g. in hac ꝓpōne/ deus necessario est creās ly necessario appellat necessitatē ad vnionē extremoꝝ ⁊ ad suppositū p̄dicati rōne creationis. Pariter in hac/ deꝰ ꝯtingēter est creās, ly cōtingēter appellat ꝯtingentiā, ⁊ in hac/ petrꝰ est ⁊ fuit albꝰ pariter denotaꝛ albedinē cōuenire petro cū illa vl̄itate est ⁊ fuit. Proportionabilr dicaꝛ de ly velociter ⁊ de ceteris hmōi determinationibus. Dixerim vl̄e nā ly possibilr, ly est vel fuit, nō dicunꝛ ꝓprie appellare, s3 solū ampliare a parte ante ⁊ a parte post. Rursus, affirmatiuū, q2 ly impossibilr nō appellat impossibilitatē supra p̄dicatū. In hac eni/ terra impossibilr est celū, ly celū nō stat pro celo impossibili, s3 pro possibili vt in sua contradictoria. ¶ Sunt q̄ dicūt ly est appellare p̄sentialitatē ⁊ ly fuit p̄teritionē a parte post ⁊ p̄sentialitatē vel preteritionē a parte ante ⁊c̄. At re v̄a hmōi effectus, nō appellatiōes sed status/ restrictiones, aut ampliationes dicendi sunt.

¶ Lectio secunda.

Contra primā regulam arguitur: Primum argumētū
Seq̄reꝛ inde has ꝯñas nō valere/ substātia est alba ergo aliqḋ albū est substātia, ois substātia est alba, oīs hō est substātia ꝗ ois hō est albꝰ, q̄ppe in quibꝰ variareꝛ appellatio. ¶ Scḋo. In hac ꝓpōne/ essentia diuina est generans, Secūdū.
p̄dicatū appellat supra formale subiecti, ꝗ regl̄a falsa. Probaꝛ añs. Si eēt appellatio tm̄modo supra materiale, sensus esset/ aliqua res q̄ est essentia est generans, q̄ est verus, cū tn̄ dicta propō sit falsa, ꝗ sensus est/ essentia inq̄tū essentia est generans, ac subinde est appellatio formalis p̄dicati ad formale subiecti. ¶ Tertio ꝯtra secundā. Seq̄reꝛ inde hāc pro- Tertium
positionē/ petrꝰ est bonus pr̄/ esse verā, casu quo hēret bonū filiū, ip̄e aūt esset pessimus hō etiā inq̄tū pr̄, pariter ⁊ hāc petrus est tres patres, casu q̄ hēret tres filios. Que tn̄ manifestam explicāt falsitatē. Et ꝙ sequaꝛ, inde apparet q2 vez ly bonus appellat bonitatē ⁊ ly tres pluralitatē ad formale de ly pater, qḋ est filius. ¶ Quarto. Si huic mētali vltimate/ pe- Quartū.
trus est bonꝰ, addereꝛ ly fur, nō appellaret iuxta tenorem dicte regule, ꝗ illa est falsa. Probaꝛ añs. Si talr appellaret, significaret p̄fectionē artis furādi adiacere petro ⁊ cū antea significaret p̄fectionē moꝝ, ꝯceptus vltimatus caderet a sua significatiōe, aut equoce teneretꝛ. ¶ Et ꝓportionabilr posses arguere cōtra tertiā regulā. Si huic mētali/ facio hominem addaꝛ ly albū, ly facio nō appellabit factionē albi, q2 illa est factio sm̄ quid ⁊ factio hois est factio simplr, ac subinde ly facio equoce tenereꝛ, ꝗ regula falsa. ¶ Quinto cōtra quartā. Quintū.
In hac ꝓpōne/ petrꝰ scripsit papirū albā/ nō denotaꝛ petrū scripsisse papirū tp̄e quo erat alba, cū sit in hoc repugnātia, ergo regula falsa. ¶ Sexto contra sextā. Sequereꝛ inde p̄dicatū huiꝰ ꝓpōnis/ deus necessario est creās, non supponere. Itē seq̄reꝛ hāc esse verā/ deꝰ necessario est oē ens, q2 ly necessario creās pro nullo supponit ⁊ ly necessario ens ꝓ solo deo. Cōsequēs vr̄ falsum, tū q2 signa vl̄ia nō habēt manere in verificationibꝰ tꝫoꝝ, tū maxime q2 bene sequiꝛ/ deus necessario est oīe ens, angelus est ens, ꝗ deus necessario est angelus, (accipiꝛ ly oīe vt nō sit pars p̄dicati.)

¶ Ad p̄mū argumētum etiā moderni qui nō ponūt appellationē p̄dicati ad subiectū teneꝛ respōdere. Nā cū hec ꝓpō/ ois substātia est alba, subordineꝛ huic (vt dicunt) ois substātia est substātia alba, in illis cōuersiōe ⁊ syllogismo q̄ fiunt in argumēto, nō solū variaꝛ appellatio verū nec in cōuersione fit de p̄dicato subiectum, neq̄ in syllogismo concludiꝛ maior extremitas de minori. ¶ Igiꝛ ad seruandā oino eandē appellationē h3 cōcludi in conuersione, ꝗ substātia alba est substātia, ⁊ in syllogismo, ꝗ ois hō est substātia alba, q2 in cōuersionibus aliqn̄ subiectū cōuerse d3 se tenere ex parte subiecti cōuertētis, ⁊ in syllogismis, medium sepe h3 intrare cōclusionē vt seruetꝛ similis appellatio. Uerū est tn̄ variationē appellatiōis hmōi.s.formaꝛ vniꝰ tꝫi ad solū materiale alteriꝰ nō impedire bonitatē ꝯñe in tꝫis creaturarum, ⁊ ideo ꝯsequētie argumēti ⁊ alie siles cōiter reputantur bone ⁊ sunt formales, aliud est in diuinis vt iā nūc videbiꝛ. 1. No. Ad p̄mū.

¶ Ad scḋm fortasse quispiā distingueret ꝓpositionē ibi assumptā penes hoc qḋ ly generans possit accipi, aut tāq̄ adiectiuū de ly essentia, aut tāq̄ substātiuū vt vez includeret ly ens, ⁊ cōcederet illam in scḋo sensu, negaretq̄ in primo. Sed tn̄ quicq̄d sit de alijs participijs, nō eēt 2. No. Ad scḋm.

in dicta propōne talis distinctio secura, nusꝙ̄ eñ apud sctōs doctores legiꝶ ꝙ ly generās possit ibi accipi substātiue sꝫ solū adiectiue. Quare absolute est negāda, q̄ supposito argumētū pariꝶ pugnat cōtra modernos. Nā cū hec ꝑpō/ eēntia est generās/ subordineꝶ huic/ essentia est essentia generans/ vbi determiatio seqꝶ determiabile, fit vt appellet solū supra eiꝰ materiale, vt fere ipsi ꝯcedūt, sicut in his/ hic monachꝰ est albꝰ/ hic logicus est magnꝰ ⁊c̄. Quare faceret illū sensuꝫ verum. ¶ Igiꝶ pro solutiōe argumēti notato ꝙ ly essentia nō hꝫ materiale ⁊ formale sicut tīs ꝯnotatiuꝰ, sꝫ accipiꝶ materiale ꝓ eiꝰ supposito. Habet aūt duplex suppositū, sicut duplex significatū, immediatū scꝫ qd̄ est essentia, ⁊ mediatū que sunt singule ꝑsone. Unde ad argumentū negaꝶ ꝑdicatū appellare supra formale de ly essentia, sꝫ supra materiale, immediatū tñ, ⁊ ideo nō sequiꝶ sensum esse illū, immo est huiusmodi/ res pro qua immediate supponit ly essentia est generans, qui est falsus. ¶ Sed adhuc arguitur (supposito relationes non distinguanꝶ a suis fundamētis) sint petrꝰ ⁊ paulus albi, petrꝰ aūt intēsissime, ⁊ paulus valde remisse. Tunc sequereꝶ hanc propositionē esse verā/ hec similitudo est intensa (demōstrata albedine petri) qd̄ falsum apparet. Et idē est de hac/ silr̄udo est similitudo intēsa. Nā cū ly intēsa appellet supra materiale de ly similitudo, sensus erit/ res q̄ est similitudo est intēsa, qui est verus, nā est albedo intēsa q̄ est similitudo. ¶ Ad hoc dicendū ꝙ dicta ꝑpō in rigore est fa, vt ꝓbat argumētū, sꝫ negaꝶ cōiter, qꝛ accipiꝶ loco huiꝰ/ hec similitudo est intēsa similitudo. Uel dicendū (⁊ forsan rectiꝰ) esse in rigore falsam, et primā ac secundā regulas pati eiusmodi exceptionē. Qñ est aliqd̄ adiectiuū cuiꝰ substātiuū est tīs cōnotatiuꝰ habens materiale ⁊ formale solū rōne distincta, tunc adiectiuum vix appellat supra formale substātiui qnomodocūꝙ̄ situenꝶ. Ex quo sequiꝶ hāc ꝯñam nō valere. Hec similitudo intēdiꝶ ergo hec similitudo est intēsa. Nō solū qꝛ ly intēdiꝶ est verbū ꝑsentis ⁊ ly intēsa participiū ꝑteriti, sed etiā qꝛ variaꝶ appellatio. Nā ly intēdiꝶ includit ly ens ⁊ ly intensa appellat supra ly similitudo, vñ nec sequiꝶ si sic arguas. Hec similitudo intēdiꝶ ꝰ post hac hec silr̄udo erit intēsa. Nā casu quo petrꝰ ⁊ paulus nūc sint albi vt quatuor ⁊ sola albedo petri intendaꝶ ꝯñs est falsum, ⁊ añs est verū, qd̄ sic ptꝫ. Hec albedo intēdiꝶ ⁊ hec albedo est hec similitudo, ꝰ hec similitudo intēdiꝶ. Et per hoc docere defectū harū cōsequētiarū ⁊ similiū/ hec ꝯña est bona ⁊ hec ꝯña est hec ꝑpō, ꝰ hec ꝑpō est bona/ hec opinio est intēsa ⁊ hec opinio est hec formido, ꝰ hec formido est intēsa. Qui nō est ꝙ arguaꝶ (vt dicūt in quatuor tīs admi nus formalr̄, sed qꝛ variaꝶ appellatio, ⁊ debet cōcludi mediū cō maiori extremitate in ꝯclusione, vt eadē appellatio seruet. ¶ Nec inde sequiꝶ hanc ꝯñam/ oīs substantia est alba, hō est substātia, ꝰ hō est albus ⁊ similes vbi solū variaꝶ appellatio supra solū materiale, nō esse formales. Nā hec ꝯña/ oīs albedo est intēsa, silr̄udo est albedo, ꝰ similitudo est intēsa, qꝛꝙ̄ ſm primā solutionē sit silis forme cū illa, atñ tā bona est in rigore ꝙ̄ prima. Et ſm secundā solutionē, qꝛꝙ̄ hec nō sit bona, nec est tñ eiusdē forme cū prima, qꝛ in pria solū variaꝶ appellatio materialis (vt sic loquar) ⁊ in scd̄a formalis. Itē hec oīs pater, est generās, essentia diuina est pater, ergo essentia diuina est generās, q̄ nō est bona, nec est quidē eiusdē forme qcqd̄ sit de distributiōe medij, q̄ hic nō est cōpleta. Hic nāꝙ̄ variaꝶ appellatio, q̄ in añte denotaꝶ supra imediatū suppositum de ly pater, ⁊ in ꝯñte supra mediatū, que est longe alia variatio ꝙ̄ in prima.

¶ Tertiū argumentū non pugnat cōtra secūdā regulā sub tenore quo nos eā statuimꝰ, sꝫ sub illo quo solet ab alijs cōstitui. Asserūt eñ eam nōnulli sic. Qñ a parte eiusdē extremi situātur duo termini ⁊c̄. denotaꝶ formale determinatiōis adiacere formali determinabilis. Uñ multi inferūt ꝑpōnē argumenti in illo casu esse verā, inferuntꝙ̄ subinde has oēs/ petrꝰ est ꝑcussus carnifex, (si petrꝰ a nullo percussus aliū ꝑcutiat) petrꝰ est coctus pistor, casu quo deco

3. No. Ad tertiū

querereꝶ panis, qui est formale de ly pistor, deus est creator risibilis, si deꝰ creet asinū, aliasꝙ̄ plures, quas recensere pudet. Sed alij eas veriti cōcedere, distinguunt duplicē terminū cōnotatiuū. Alius (inquiūt) cōnotat aliqd̄ accidēs, vt ly albus et aliꝰ solū aliqualr̄ se habere ad aliud, vt ly pater, tūc dicūt nullū adiectiuū appellare supra substātiuū iuxta tenorē secūde regule nisi tale substātiuū sit cōnotatiuum primi generis. At re vera nescio qd̄ vetet huiꝰ appellationē in his propositionibꝰ/ petrꝰ est bonus pr̄/ est doctꝰ pistor ⁊ similibꝰ. ¶ Igitur ex obliquo sensu regule pullulāt hmōi argutie. Etenī nō est sentiēdū alicubi denotari formale adiectiui adiacere formali substātiui, sed materiali rōne formalis, (nisi forsitan materiale ⁊ formale sola rōne differēt, vt hic silr̄udo est intēsa) Quare in hac/ petrꝰ est ꝑcussus pistor, denotaꝶ ꝑcussio adiacere supposito de ly pistor rōne artis pistorie, et in hac/ deus est risibilis creator, ꝙ risibilitas adiaceat deo rōne creationis. Et in hac/ petrus est bonus pater, ꝙ bonitas adiaceat supposito de ly pater inquantum est pater .i. qꝛ bene educat aut diligit filios, ⁊ non denotaꝶ ꝙ ꝑcussio adiaceat pani aut risibilitas creature, aut bonitas filio, siue illa sint formalia dictoꝝ terminoꝝ siue potius relationes aut modi se habēdi ipsoꝝ materialiū. Unde esto in petro habēte tres filios eēnt tres relationes (vt quidā fingūt) nihilominꝰ esset vnꝰ pater.

¶ At termini numerales non appellāt sicut ceteri adiectiui. Notato igiꝶ tīm numeralē posse accipi nōaliter, vt ly duo ⁊ aduerbialiter, vt ly bis. Et nominaliter aut absolute, vt ly duo, aut relatiue vt ly duplū. Rursus absolute, aut primitiue, vt duo/ tria, aut denolatiue, vt ly trinꝰ/ triplex. Uñ sunt quatuor regule. ¶ Pria. Nomē numerale absolutū ⁊ primitiuū adiectum tīo substātiuo appellat vnitatem aut pluralitatē ad supposita substantiui rōne forme substantialis eiusdē, sed adiectū tīo cōnotatiuo appellat vnitatem aut pluralitatē ad talia supposita ⁊ non rōne forme accidētalis. U.g. In hac ꝑpōne/ pater/ filiꝰ et spūssctūs sunt tres dij, denotanꝶ tria supposita in tribꝰ naturis diuinis subsistētia, quare illa est heretica. Pariter in hac/ pr̄ filiꝰ ⁊ spūssanctus sunt tres eterni/ sunt tres omnipotētes (vbi ly eterni et ly omnipotētes accipiātur substātiue denotanꝶ tria supposita tribꝰ eternitatibus, aut oīpotētijs subsistētia, quare (docēte Athanasio) dicte ꝑpōnes sunt false. Sed si accipiātur adiectiue solū denotaꝶ tria esse supposita, quorum singula sunt eterna siue, vna eternitate, siue tribus. Quare dicte ꝑpōnes in tali sensu sunt vere. Rationē huiꝰ regule pulchre docet. s. Tho. 1. q. 39. art. 3. sub hoc tenore. Substātia sicut per se hꝫ subsistere, ita ⁊ vnitatē, aut pluralitatē, sꝫ accidēs sicut a subiecto hꝫ esse, ita ex subiecto suscipit vnitatē, aut pluralitatē, ergo nomen numerale additū substantiuo, numerat (vt sic loquar) formā sustātialē, ⁊ additū adiectiuo, numerat solū suppositū. ¶ Est autē ꝯsiderandū ꝙ cū ly hō dictū de christo habeat aliqd̄ termini absoluti, qꝛ significat suppositū subsistēs in humanitate, ⁊ aliqd̄ cōnotatiui, qꝛ supponit pro supposito cui extrinsece aduenit hūanitas, nō est adhuc inter doctores cōstitutū qualr̄ sit de illo loquendū. S. tho. 3. d. 1. q. 2. ar. 5. vr̄ sentire ꝙ si filiꝰ dei assumpsisset duas naturas hūanas esset duo hoīes, nō tñ duo entia, aut duo absolute. Sed. 3. q. 3. ar. 7. illud corrigit dicēs ꝙ nō esset nisi vnus hō hñs plures humanitates, sicut si petrus haberet plures vestes aut plures colores non ideo esset plures vestiti, aut plures colorati, sed vnus vestitus pluribꝰ vestibꝰ ⁊ vnus coloratꝰ pluribꝰ coloribus. Asserit aūt vtrobiꝙ̄ ꝙ si tres ꝑsone assumerēt eandem humanitatē, essent vnus hō, nō tñ hꝫ intelligi ꝙ sint vnū absolute, immo nec essent simplr̄ vnus hō sicut sunt simplr̄ vnꝰ deus. Nā est vnus simplr̄ deus cōis (vt sic dicā) tribꝰ ꝑsonis. nō tñ sic esset vnus hō. Uñ tales ꝑsone sic sunt vnꝰ deꝰ, vt singule sint idē deus, sꝫ oēs tres sic essent vnus hō collectiue, vt singule nō essent idē hō, vt ipsemet doctor innuit dicēs ꝙ eēnt vnus hō sicut plures hoīes vnus ppl̄s. Quare in hac/ tres persone sunt vnus homo/ predicatū nō supponit simplr̄, sed

4. No.

Prīa regula.

est sub illo descēdendū, nō quidē ad concretū cōe tribus personis, sicut in hac/ tres persone sunt vnus de⁹, neq̄ ad singulas personas sed ad oēs tres collectiue ac si esset tō collectiuus. Et in hoc sensu existimo opinionē. S. tho. adeo veram quā nullus eā sic intelligēs niteretur impugnare. Hec prom de cōcedas duos hoīes esse vnū animatum esto haberēt eandem animam, quia non subsisterent in vna natura sicut ibi. Haud nescio limites presentis negocij preter institutum excessisse, sed danda est semel mihi venia. ¶ Secunda. Terminus numeralis denominatiuus, siue absoluto, siue cōnotatiuo adiciat, appellat numerū solū ad cōcretū sui substātiui, vñ conceditur/ deus est vnus ⁊ de⁹ est trinus. Primū pp̄ter vnū cōcretū de ly deus abstrahēs a singulis psonis, ⁊ scdm ppt tria ei⁹ supposita. Hec aūt nomina/ duplex/ triplex ⁊c. appellant varietatem ad supposita substātiui, vt in his propositionibus/ appellatio est multiplex/ bonū est triplex ⁊c. denotat diuersitas appellationum, aut bonorum. ¶ Tertia. Nomen numerale relatiuū adiectum tō positiuo, appellat extēsionē quātitatis ad solum materiale talis substantiui, sed si aduerbialiter adiungat cōparatiuo, appellat suū formale ad materiale substātiui rōne formalis cōparatiui. V. g. in his/ petr⁹ est duplus ad paulū/ est duplū album ad paulū/ denotat petrū habere duplam quātitatē ad paulū. Nec in scda denotat dupla quātitas rōne albedinis. i. q̄ habeat albedinem in duplo maiorē, sed q̄ petrus sit in duplo maior, sicut in prima. In hac aūt/ petrus est in duplo lōgior paulo/ denotat dupla quātitas rōne longitudinis. Et in hac/ petr⁹ est in duplo albior/ denotat dupla quantitas rōne albedinis. i. q̄ petr⁹ habeat albedinē in duplo intēsiorē, ⁊ ita in ceteris. ¶ Quarta. Aduerbiū numerale appellat numerū supra mēsuram tpis per verbum cui addit importati, vices. s. numerādo quibus actio importata per terminū cui addit fuerit absoluta. Ut in hac/ petrus bis comedit panē/ denotat q̄ duabus vicib⁹ comederit panē, siue eundē/ siue diuersos. Intelligat regula hec ad bonū sensum. Nā de christo conceditur. s. d. s. q̄ fuit bis natus. s. eternaliter de⁹ ⁊ tēporaliter hō. Et tñ prima natiuitas neq̄ mensurat tpe nec est absoluta, sz est in eternitate ⁊ semper verū est dicere q̄ filius generat a patre (hoc esse sonat perpetua natiuitas.) Sed dr bis natus, qz in eternitate semel, ⁊ semel in tpe. Unū autē nolo vos hic pterire. Dr cōiter eiusmodi aduerbia interruptionē tpis, aut actiōis importare, qd nō est vñ verū. Cōcedit nāq̄/ sol tricies in mense circuit terrā/ ⁊ tñ nec est intercisio tēporis nec actiōis sed solū triginta integre reuolutiones continue. Et qz totū tps quo ego fui parisius sine exitu ob vrbe cōputat pro vna vice, nō dicerer bis fuisse parisius nisi duabus vicib⁹ interruptis fuissem, ita vt post egressum iterū regrederer. Igit vñ solum numerāt vices totaliū actionū. Sz hec ex ipsis noim significātiōe euidētiora sunt q̄ que dialectico tractatu indigeant.

5. No. ad quartū ¶ Pro materia quarti argumenti ani maduertendū est qñ terminus appellatiu⁹ significet mediante eodē conceptu formā quā prius appellat supra vnū terminum, ⁊ qua postea supra aliū. V. g. cōceptus correspōdentes huic scripture bonus, in his/ petrus est bonus/ petrus est bonus fur, nō sunt (credo) synonimi, qz cū astutia furādi non sit perfectio, ly bonus nō significat illā ⁊ perfectionem moꝝ vniuoce, idem tñ cōceptus correspōdet ei in his/ petr⁹ est bonus pater petrus est bonus filius, qz ly bonus vniuoce ⁊ cōiter significat vtrāq̄ bonitatē qz vtraq̄ est perfectio. Unde si predicato huius mētalis vltimate/ petrus est bon⁹, addas ly pater idem ꝯceptus qui prius appellabat supra ly petr⁹, appellabit supra ly pater, sed si addas ly fur, nō appellabit supra ipsum. ¶ Et per hoc ad argumentū concedit aῩs, sed negat aliquid sequi cōtra regulā, qz illud cōtingit eo qd formale de ly bonus. s. perfectio moꝝ, nō potest adiacerē alicui rōne formalis de ly fur. Et per idē respondet ad id qd subiungebat de ly facio. Opinor tñ significare cōiter ⁊ vniuoce ⁊ factionem simplr (que est illa per quā aliquid incipit esse) ⁊ factionem secundū quid (que est illa per quā aliqd incipit aliqualiter se habere) sicut ly corrūpo vniuoce significat ⁊ corruptionem simpliciter (que est illa per quā aliqd desinit esse) ⁊ corruptionē scdm quid (que est illa per quā aliquid desinit aliqualiter se habere). Quare si predicato huius mētalis facio hominē addas ly album, idem conceptus aliter appellabit.

6. No. ad quintū ¶ Pro solutione quinti argumēti notarato id qd in quarta regula dictū est, vcz determinabile et terminationē iuxta eius tenorē disposita, vnitatē tpis denotare, intelligendū esse quantū natura verbi pmiserit cum est presentis tpis. Uñ in his ppositionibus/ petrus construxit domū/ petrus destruxit domū/ ⁊ vñ qñ verbū significat inceptionem, aut desitionē, nō denotat omnino vnitas temporis inter formale determinabilis ⁊ determinationis, qz dicta verba in presenti tpe sunt ampliatiua, sed denotat q̄ tunc tpis qñ petrus cōstruebat domū aliquid domus erat ꝯstructum ⁊ aliquid construendū. Igit ad argumētum cōceditur aῩs, sz denotat q̄ in illo instāti quo petrus per vltimū non esse incepit scribere, papirus erat alba.

7. No. ad sextū. ¶ Propter sextum argumentū et alia minutiora, multi negāt similes modos appellare post se. Sz reuera percepto qd est appellare id nō potest negari, cum, qz copula ac subinde eius modus est velut predicatū formale, ob idq̄ appellat supra predicatū ac si esset terminus cōnotatiuus positus a parte predicati, tum maxime quia non potest facile intelligi quonā modo ly necessario denotet necessariā vnionē predicati ad subiectū quin denotet in eadē ppōne necessariā cōuenientiā formalis predicati ad suū suppositum. Est aūt hic vnū qd vel me vel multos fallit. Ex hoc enī q̄ ly necessario appellat necessitatē ad predicatū inferūt cōtinuo nōnulli, predicatū solū supponere pro ente necessario, qd mihi nō apparet verū. Immo sicut diximus in hac ppōne/ ego cōstruo domū/ ly cōstruo appellare supra illam determinationem, non tñ ipsam quo ad suppositionē restringere. (non enī solū pro domo q̄ construitur sz pro omni domo supponit) ita licet in hac ppōne/ de⁹ necessario est creās/ ly necessario appellet necessitatē supra predicatum, rōne creationis, nihilominus nō restringit ipsum quo ad suppositionē, immo supponit pro omni ente possibili ad omne tale est sub illo descendendum, habetq̄ verificari mediāte ly possibiliter. Per quod fundamentū, ⁊ septimū argumentū quo ad vtrūq̄ mēbrum, ⁊ [illegible] in ꝯtradictoriis ⁊ in modalib⁹ [illegible]. ¶ Contra id qd dictū est de appellatiōe de ly necessario forsan quis insurget. Ergo in hac/ oīs deus possibilr nō est creans/ ly possibiliter nō/ appellat necessitatē in predicatū, qz in cōtradictoria eius eadē habet esse terminoꝝ appellatio. Itē cōtra id qd dictum est q̄ vcz descēdendū est sub tali pdicato ad oia possibilia, quis argueret. Igit in hac/ tñ deus necessario est ens descendendū pariter est descēdendū ac subinde falsa esset. Hec autē argumēta peculiares sedes habēt. c. modaliū. ¶ Ex dictis sequitur hanc/ adā necessario fuit/ esse verā. Hec est reducēda immediate rōne de ly fuit ad hanc deinesse, adā necessario est q̄ nunq̄ fuit vera sed potius rōne de ly necessario ad hāc/ adā necessario est/ que modo est necessaria.

¶ Lectio secunda.

Prima regula. Pro appellatione rōnis constituūtur due regule. ¶ Prima. Predicatū secunde intentionis cōnotans proprietatē cōuenientē reb⁹ ad extra, appellat talē proprietatē ad primariū significatū subiecti. Ut in hac ppōne/ hō est species/ pdicatū denotat specieitatē adiacere primario significato de ly hō. Et cū primariū significatum termini nihil aliud sit dictu q̄ significatū eius inquātū significatū per eius propriū cōceptū, idē est ac si diceres, appellat specieitatē ad hominē inquantū cognitum per illum cōceptū hō. ¶ Secunda. Terminus importās actū aīe interiorē, appellat propriū cōceptū termini immediate sequētis

Secunda supra ei⁹ significatū, vt in hac/ cognosco hoiem ly cognosco

appellat conceptū ꝓpriū cui ly hominē subordinaẗ. Hanc regulā sub tenore quo oēs eā cōstituūt, cōstituimus, q: loquēdum nobis est vt plures, tu aūt sentito eam vt pauci hoc modo. Ly cognosco appellat hoc qđ est cognoscere ad primariū significatū de ly homo, et in hac/ly homo significat hominē/ ly significat appellat hoc qđ est facere cognoscere, ad significatum primariū de ly hō. Sed q: primariū significatū termini (vt supra expositū est) diciẗ significatū ipsum inquantū significatū per propriū cōceptum cui talis terminus subordinatur, fit vt perinde sit ac si diceres: ly significat appellat hoc qđ est significare ad hoiem inquantū significatū per istū conceptum homo. Et hoc est dicta ly significat/cognosco ⁊c̃. appellare propriū ꝯceptū supra tm̄ sequentē. Sed qñ determinationes ille precedūt, tūc dicta ͦba aut participia appellāt suū significatū formale ad signum talis determinabilis, siue ꝑmariū siue secundariū. i. ad significatū talis termini inq̄ntū significatū, siue per eius cōceptū propriū, siue per quēcunq̧ aliū, vt in his/hominē cognosco/ly hō petrum significat ⁊c̃. Per hec dicta facile quicūq̧ diluet rōnes quibus aliqui conanẗ negare appellationes, quas tñ Aristo. vel in. 1. elen. expresse asserit, negās ꝓpter defectū appellationis hāc ꝯñam Cognosco coruscū/coruscus est veniēs, ergo cognosco venientem, immo sine quoq̧ cognitione male pōt (vt diximus) ad aliam facultatem concedi.

2. No. ¶ Dictum est in regula/ terminus importans ⁊c̃. nā importans actū aīe exteriorē nō appellat iuxta tenorē secūde regule. Cui⁹ rō est. Actus exteriores aīe nō possunt esse nisi singulares ⁊ absoluti (sola eñ singularia sentiunt) ob idq̧ nō pōt. v. g. in hac propōne / video hominē/ly video appellare propriū cōceptū hoīs. s. cōmunē, nec in hac video papā/potest appellare propriū cōceptū termini sequētis. s. cōnotatiuū. ¶ Rursus cū dictū est/propriū cōceptū/intelligito vel ꝯceptū ꝓportionabilr se habentē. Nā hec ꝓpō/ deus cognoscit hominem/vera est q̄uis de⁹ nō cognoscat hominē per cōceptū ita propriū hoīs qui nō sit cōceptus aliorū, q: sufficit q̧ deus cognoscat hominē per ꝯceptū ita distincte representātem hominē, sicut representat iste cōcept⁹ hō. Ad hec. In his cognosco hominē/cognosco hominē esse aīal/nō est sensus q̧ habeā concept⁹ significantes per modū accusatiui aut dicti, sed q̧ habeam illos vel alios essentialr synonimos cū illis. s. cōceptū/homo, aut/hō est aīal. ¶ Item regula intelligaẗ duab⁹ limitationibus, prima nisi aliqđ signū talem appellationē impediat, ꝓpter has/cognosco petrū cōfusē/ly petr⁹ significat materiā de per accidēs ⁊ similes, in quibus impediẗ talis appellatio. Scđa. Nisi significationi termini appellantis non repugnat talis appellatio.

3. No. ¶ Ubi notato terminos importantes actus intellect⁹, in duplici esse dr̄ia. Quidā eñ cōnotant cognitiones q̄ sunt rerū similitudines que dicūtur apprehēsiōes rerum, vt ly cognosco/intelligo ⁊c̃. Alij sunt tñ importantes assensus seu iudicia, q̄ sunt qualitates quibus tendim⁹ in totale significatum ꝓpōnis, vt ly assentio/scio/credo ⁊c̃. Igiẗ sicut primi nō possunt appellare assēsus, ita nec secundi, ꝯceptus apprehēsiuos. Unde in his ꝓpōnib⁹/assentio vero/scio aliquā ꝓpositionē ⁊ similib⁹, ly assentio, aut ly scio, nō appellant ꝯceptus ꝓpōnis quib⁹ subordinaẗ ly vero, aut ly aliquā ꝓpō/cū sint conceptus apprehēsiui, nam alr̄ dicte ꝓpōnes essent impossibiles, vt quidā sine apparentia cōcedunt, sicut nec si dicas/scio hominē esse aīal, ly scio appellat cōceptū cōplexum apprehensiuū cui subordinaẗ ly hominē esse aīal. Sed assensum scientificū terminatū ad hanc propositionē / hō est animal/vel ad eius significatū, cuius disputatio non est presentis considerationis.

4. No. ¶ Notandū deniq̧ pro terminis actū volūtatis importātib⁹, q̧ cū volūtas nō feraẗ nisi in id qđ est cognitū ab intellectu, ly volo/appeto/⁊ ceteri siles appellāt hoc qđ est velle, aut appetere ⁊c̃. ad significatū tñ sequentis inquantū cognitū per eius ꝓprium cōceptū. Si aūt accusatiuus p̄cedat nō denotaẗ talis appellatio. V. g. in hac ꝓpositione/volo malū/denotaẗ me velle malū, inq̄ntū cognitum per illū cōceptū malū, sed in hac/malū volo/denotaẗ me malum velle inquantū cognitū siue per illū conceptū, siue p aliquē aliū. Vel dic si mauis (et idē est in re) q̧ ly volo/denotat volitionē tendere in significatū tñ sequētis, sub rōne quā de formali talis termin⁹ significat. Quare negaẗ/de⁹ vult peccatum/et conceditur/deus peccatum vult.

¶ Quāq̄ in appellatione reali nūq̄ valeat argumentū variata appellatione, nisi fortasse qñ illa sola variaẗ que fit supra solū materiale, nihilominus in appellatione rōnis q̄ fit iuxta tenorē secūde regule formalr sequitur ab appellāte ꝓprium cōceptum ad nō appellantē, vt sequiẗ/ cognosco hominē ergo hominē cognosco/ly hō significat hominē, g̃ ly hō/hominē significat, Quinetiā si inferres cū distributione, g̃ quēlibet hominē cognosco, g̃ quēlibet hominē significat, pariter sequereẗ. E diuerso autē a nō appellāte ad appelantē nō sequiẗ/venientē cognosco, g̃ cognosco venientem, si eñ cognoscerē coruscū venientē mediāte isto cōceptu coruscus/aña esset verū ⁊ ꝯñs falsum. Et proportionabilr in terminis actuū volūtatis. Et si arguas. Non sequiẗ odio interfectorē patris mei, g̃ interfectorē patris mei odio, contra prefixā regulā. Nā casu q̄ frater quē diligo, me nesciente, interfecisset patrē aña eēt verū ⁊ ꝯñs falsum. Nō sic ꝓz. Nūc interfectorē patris mei odio/hic interfector est frater me⁹, g̃ fratrē meū odio, qđ est falsum. Negaẗ dictā ꝯñam nō esse bonam, et ad probationē cōcediẗ totū vez q̧ in tali casu fratrē meū odio, vt cognitū vez per istū conceptū interfector patris mei. De ly promitto/ teneor ⁊ similib⁹ an vez in hac ꝓpōne/ promitto equū/ly ꝓmitto appellet supra ly equū, ⁊ an sequitur, ergo quēlibet equū ꝓmitto, videbiẗ cap. de oppositione. ¶ Hinc elicitur huiusmodi copulatiue. a. et. b. sunt termini vniuoci ⁊ synonimi, ⁊ tamen. a. significat aliquid quod non significat. b. Petrus scit plures propositiones q̄ paulus, ⁊ non scit nisi verū, ⁊ tñ paulus scit plures ꝓpōnes esse veras q̄ petrus scit. Prima patet si ly. a. imponaẗ ad significādū tantū sicut hoc cōplexum/aliquid quod non significat. b. ⁊ ly b. idē omnino significet. Scđa claret si petrus sciat duas propositiones, paulus autē non sciat nisi hanc, plures propositiones sunt vere q̄ petr⁹ scit. Alias plures tu ipse, si placet, deducito. ¶ Sed arguis, ergo falsū est dicere ly homo significat aliquid/ly homines significat aliquos/ly oēs significat aliqualiter, homo est animal, significat ita esse sicut est ⁊c̃. cū nullum tale signū significet mediante cōceptu termini sequentis ly significat. Item, ergo falsum est dicere ly homo supponit pro petro/verificaẗ de petro ⁊c̃. ¶ Hec vera cōcedendum est, vel q̧ ly significat quādo cadit supra terminū trascendentem nō appellat iuxta tenorem secunde regule, vel potius q̧ esto sint false in sensu quē in rigore dialectico faciūt, sumūẗ tamē cōmuniter in sensu vero. s. ac si determinatiōes ille precederent verbum. At de illis in quib⁹ ponitur/supponit/verificatur ⁊c̃. aliud opinat. Credo eñ ly supponit verificatur ⁊c̃. non appellare sicut ly significat, ac proinde esse in rigore veras. ¶ Multa alia ⁊ hic ⁊ in superib⁹ missa fecimus, (qđ in fronte huius opusculi promisimus) ne introductionis modum non teneremus. Que aūt, ad dialecticam vos introducentes, diximus, ad laudem dei optimi, maximiq̧ dicta sint qui in suam nos vtinam Hierusalem feliciter introducat.

¶ Amen.

¶ Expliciunt introductiones dialectice fratris Dominici Soto.

¶ Sunt nonnulli loci in quibus a vero exemplari erratū est quos in calce opusculi obligationum quod est omnium nouissimū notatos inuenies.

¶ Comētarij in primū tractatū magistri Petri Hispani: editi a fratre Dominico Soto segobiensi ordinis predicatorum artium magistro.

¶ Caput primum.

A Dialectica est ars artiū: sciētia sciētiarū: ad oim methodorū principia viā hñs. Sola eñ dialectica ꝓbabilr disputat de principijs oium aliarū sciētiarū: ꝛ ideo in acq̄sitiōe oium aliarū sciētiarū dialectica d̄r esse prior.
B ¶ Dicit̄ eñ dialectica a dya qd̄ est duo ꝛ logos qd̄ est sermo vel lexis qd̄ est rō: q̄si duorū sermo vel rō. s. opponētis et respōdētis in dis-
C putatiōe. ¶ Sꝫ q2 disputatio nō pōt hēri nisi mediāte sermōe: nec sermo nisi mediāte voce: nec vox nisi mediante sono: iō a sono tāq̄ a cōiori incboādū est.

¶ Lectio vnica.

1. No. QUm Arist. sub obscure quidē pro rudiū captu iuuenū dialecticā artē tradiderit. P. h. hoc breue ac ingeniosū ↄpēdiū velut introductiōis mō cūpilauit, qd̄ dialecticā Arist. adeūtib⁹ viā aperiret. Et partit⁹ est totū op⁹ in septē tractat⁹, singlis libris Ari. singlos respōdētes. Hic eñ p̄m⁹, q̄ est de enūtiatiōe, correspōdet libris peri. Scd̄s de p̄dicabilib⁹. libro p̄dicabiliū porphirij. Terti⁹ de p̄dicamētis, libro p̄dicamētorū. Quartus de syllogismis, libris prioꝝ. Quint⁹ de disputatiōe dialectica, libris topicorū, ꝛ sext⁹ de fallacijs, libris elēchoꝝ. In septio vo q̄ de parvis logicalib⁹ inscribit̄, nōnulli tn̄ exponūt̄, veputa suppō/ampliatio ꝛc̄. quoꝝ noticia plurimū dialectice cōducit, Petrus cui⁹ disputationē scd̄a pō nr̄arū introductionū, ꝛ op⁹ exponibiliū p̄fant̄. Hi omnes tractat⁹ dicūt̄ sūmule, q2 vez oia ab Aristotele diffuse tradita sūmatim ↄplectant̄, instar sūme arithmetice in q̄ lōga nūeroꝝ series colligit̄. Est ḡ hic p̄mus tractat⁹ sūmularū, q̄ inscribit̄ de enūtiatiōe siue ꝓpōne, q2 totū ei⁹ negociū circa ꝓpōnē, eiusq̄ ptes ac ꝓpria accidentia v̄sat̄. Et cū liber peri. cui hic respōdet sit tertius post libros p̄dicabiliū ꝛ p̄dicamētoꝝ (iuxta ordinē intellectus, qui prius incōplexa q̄ complexa intelligit) locat̄ hic tn̄ tanq̄ primus, vel q2 facilior, vel quia introducēdis iuuenibus aptior sit.

2. No. ¶ Dialectica est ars artiū ꝛc̄. Hic primus
A tractat⁹ in. 18. capita distinguit̄, i quoꝝ hoc p̄mo qd̄ est toti⁹ opis ꝓhemiū. Au. reddit discipulos (vt moris est) attētos/beniuolos ꝛ dociles. Attētos q̄dē a dignitate doctrine, cū dicit eā esse oium sciētiaꝝ sciētiā. Beniuolos, ab vtilitate cū dicit ad oēs alias viā hēre. Dociles aūt, cū ordinē ꝓcessus exponit. s. incipiēdū eē a sono. ¶ Ubi notandū est q̄ Ari. in ꝓhemio de aia docet vniuscuiusq̄ sciētie dignitatē metiri, aut penes nobilitatē obiecti/aut penes certitudinē et euidētiā ꝓcedēdi. Un̄ theologia q̄dē ex pte obiecti, ac sciētie mathematice ex mō ꝓcedēdi sunt oīm sciētiaꝝ dignissime. Dialectica vo d̄r scia sciētaꝝ, nō q2 dignissima, sꝫ q2 oīm est adminiculatiua. Et hoc quidē pp duo. ¶ Primo, q2 ipsa docet diffinire/diuidere ꝛ argumētari, q̄ sunt principia formalia. i. modi agēdi in oib⁹ sciētijs. Mod⁹ eñ vniuscuiusq̄ sciētie est, ex pri⁹ notis ignotū manifestare, qd̄ fit p has tres spēs modi sciēdi (vt prima fronte intro. expositū est.) Et iō dialectica d̄r hēre viā. i.
T.co.15. modū ad p̄ncipia aliarū. s. formalia. Un̄ dicit Ari. 2. metha. Absurdū est simul q̄rere sciētiā ꝛ modū sciēdi. Qd̄ exponēs Cō. logica inq̄t, est ois sciētie mod⁹. ¶ Scd̄o, q2 mod⁹ peculiaris dialectice est ꝓbabilr disputare, q̄ q̄dē modus est ad quodlꝫ ꝓpositū applicabilis. Et ideo p̄ncipia cuiuscūq̄ sciētie, q̄ in ipa nō ꝓbant̄, sꝫ supponunt̄, adhuc pñt suaderi rōni
T.co.8. bus dialecticis. Iō dicit Ari. 1. phisicoꝝ. q̄ ↄtra negātes p̄ncipia nō est arguēdū in illa sciētia, sed hoc ptinet ad scientiā cōem. Ubi comē. i. ad primā philosophiā, vel ad scientiā disputādi, q̄ vez est dialectica. Et ꝓpterea dialectica d̄r habere viā ad aliarū sciētiarū principia. s. materalia et hāc rōnē innuit Au. in textu). Dicitur q̄ esse oium p̄ria. In acq̄sitione. Nā ꝛ si grāmatica pri⁹ acq̄rat̄, nō tn̄ est sciētia necessaria, sꝫ tm̄mō ob peritiā lingue in q̄ sciētie tradūt̄. Si eñ idiomate hyspano sciētie traderēt̄, nō op⁹ eēt nobis grāmatica. Qua nominū significantie manifestant̄. Nā grāmatica regularis etiam presupponit dialecticam.

¶ Dicit̄ eñ dialectica ꝛc. Nescio cui nā fun- 3. No.
damento ethymologia hec autoris innitat̄. Cum, q2 dya per B
y psylon nusq̄ est grece, ni forsan dicat̄ a dyo/o/in/a/verso, tū maxime q2 ꝑspicuū est, nomen/dialectica/deduci a verbo dialegome, qd̄ est disputo. Est nāq̄ coꝝ nominū q̄ formant̄ a tertia ꝑsona singularis p̄teriti passiui. Un̄ dialectica idez est qd̄ disputatiua sciētia. Nec hꝫ scribi p/y/psylon (qd̄ cōtingeret, si diceretur, a dyo) sed per. i. iota, a dia prepositione.

¶ Sed q2 disputatio ꝛc̄. Tandē ad captādū do- 4. No.
cilitatē auditoꝝ exponitur ordo quo procedendum est, quod C
expositione nō indiget. ¶ Solēt aliq̄ in p̄sentiarū nōnullas q̄stiones quas ꝓhemiales appellāt disputare, vez sit ne dialectica sciētia an ars, practica an speculatiua. Inquirentes deinde multa alia circa ei⁹ causas. Que minus exercitatis iuuenib⁹ (cū nihil cōducāt) plurimū ingenia obtundūt. Ob idq̄ vsq̄ ad prohemiū predicabiliū eas duxim⁹ reponēdas vbi prouectioribus auditoribus faciliores erunt.

¶ Caput secundum.

SOnus est quicq̄d ab auditu ꝓprie et p se ꝑcipit̄. Dico au- A
tē p se: q2 etsi hō vel cāpana audiant̄: hoc nō est nisi per sonū suum. Sonoꝝ alius vox: alius nō vox. Son⁹ vox est idē qd̄ ipsa vox. Un̄ B
vox est son⁹ ab ore aialis plat⁹ naturalib⁹ instrumentis format⁹. Naturalia aūt instrumēta q̄b⁹ vox format̄ sūt nouē. s. guttur/lingua/palatū/q̄tuor dentes ꝛ duo labra. Un̄ vsus. Instrumēta nouē sunt/guttur/lingua/palatū/quatuor et dētes ꝛ duo labra simul. Sonus nō vox est q̄ generat̄ ex collisione duoꝝ corpoꝝ inalatoꝝ: vt frāgor arboꝝ/strepit⁹ pedū. ¶ Uocū alia significatiua: C
alia non significatiua. Uox significatiua est illa: que auditui nostro aliquid rep̄sentat: vt homo: hoiem. Uox nō significatiua est illa q̄ auditui nr̄o nihil representat: vt buf. Uocū significatiuarū: alia significat naturalr̄ alia ad pla-

citũ. Vox significatiua naturalr̃ est illa: q̃ apud oẽs idẽ rep̄sentat: vt gemit⁹ infirmoꝝ/latrat⁹ canũ. Vox significatiua ad placitũ est illa: q̃ ad voluntatẽ primi istituẽtis aliqd significat: vt hõ: hominẽ/equ⁹ equũ. Vocũ significatiuarũ ad placitũ alia cõplexa: alia incõplexa. Cõplexa: vt oro: incõplexa: vt nomen vel verbum.

Lectio vnica.

1. No. A Sonus est ꝛc. Hic incipit tractat⁹. Ubi notandũ Aristotelẽ suũ librũ peri. cui hic respõdet nõ a sono, sꝫ a voce sigñtiua inchoasse. Cũ eñ dialectica de solis signis ꝓprie sigñtiuis ꝯsideret, sit vt nec sonus, neqꝫ vox in cõi, sit dialectice ꝯsiderationis. Au. ꝟo qui hãc doctrinã rudib⁹ tradebat iuuenib⁹, noluit aliquẽ tẽrm in suis diffinitionib⁹ p̄terire quẽ nõ aliqualr̃ exponeret. Et cũ genus nois sit vox, genusqꝫ vocis sonus. voluit ip̄m quodãmodo declarare. Sonus aũt põt ꝛ a priori diffiniri, ꝛ a posteriori. A priori sic, vt ex Aris. 2. de aia elicit. t. co. 77. ꝛ infra. Sonus est duoꝝ corpoꝝ solidoꝝ ac planoꝝ i aere repcussio. Solidoꝝ inq̃, qꝛ lana lanã pcutiens nõ efficit sonũ/planoꝝ, qꝛ due acus cuspidibus se tãgẽtes nõ efficiũt sonnũ. In aere, qꝛ in vacuũ nõ fieret son⁹. Et esto in aq̃ posset fieri, nõ tñ tã pfecte q̃ in aere. Sꝫ. P. H. pro nouitijs diffinit ip̄m p nobis notiora, p ordinẽ. s. quẽ hꝫ ad auditũ. Quã q̃dẽ diffinitionẽ elicuit ex Ari. codẽ libro

T. co. 63. vbi inq̃t. Sẽsibilia alia sũt p se. i. q̃ ex sua ꝓpria rõne sentiũtur, vt color respectu visus, son⁹ respectu audit⁹ ꝛc. Alia sũt p accidẽs. i. q̃ nõ p se sꝫ rõne dictoꝝ accidẽtiũ sentiunt̃, vt papirus colorata, cãpana sonãs ꝛc. Itẽ sensibiliũ p se, aliud p priũ. i. qđ ab vno solo sensu percipit̃, vt color qui solum a visu, sonus q̃ solũ pcipit̃ ab auditu. Aliud cõe. i. qđ a pluribus sensib⁹ põt pcipi, vt mot⁹ ꝛ magnitudo, q̃ visu/audictu ꝛ tactu pcipiunt̃. Igit̃ in diffinitiõe ponit̃ ly p se, ad excludendũ sensibilia p accidẽs, ꝛ ly ꝓpe, ad excludẽdũ sensibilia cõia. Itaqꝫ sensus diffinitionis sit. Quicq̃d p se ip̄m ꝛ nõ rõne alteri⁹ solo auditu pcipit̃, est son⁹, quare nec cãpana, q̃ pcipit̃ rõne son⁹, nec ei⁹ magnitudo q̃ põt etiã pcipi p visũ, est son⁹

2. No. B ¶ Sonoꝝ alius vox ꝛc. Inter sonũ, vocẽ, ꝛ loq̃llã, docente Aristotele. 4. li. de his. ani. c. 9. sic interest. Q̃ son⁹ sit pcussio aeris a q̃buslis corporibus solidis ꝛ planis, vox aũt nõ olo, sꝫ pcussio aeris a pulmone alalis per guttur aspirati ad palatũqꝫ repcussi. At loq̃lla est ipsa vocis p linguã de articulatio, q̃ itidẽ dr̃ sermo. Ari. P. h. tex. primi. c. int̃ s̄monẽ distinxit ꝛ vocẽ. Igit̃ ad vocẽ efficiẽdã necessaria sunt pulmo, guttur ꝛ palatũ. Quare animãtia nõ habentia pulmonẽ, qꝛ nõ respirãt (inq̃t ibidẽ Arist.) nõ efficiũt vocem. Et ad loq̃llã p̄ter hec/lingua. Dẽtes aũt ꝛ labra solũ requirunt̃ ad ei⁹ pfectionẽ. Et cũ hec sũmularũ negotio pegrina sint, satis eẽt hec pauca auctori dedisse. At ꝟo qꝛ terministe sepe disputãt de tpe, quo vox est, quo sig̃t, quo deniqꝫ in ꝓpõne ponit̃, circa hec, pro coꝝ captu, nõnihil dicam⁹ oportet.

3. No. ¶ De voce ꝛ vr̃ de sono duo solent hic disputari. s. ꝛ q̃ res sit, ꝛ q̃n tpis existat. ¶ Ad primũ dicũt nominales q̃dã, sonũ esse aerẽ ip̄m qui corpoꝝ collisione pulsus alijs eius partib⁹ alias cogẽtib⁹ mouet̃ ad auditũ vsqꝫ, vbi efficit auditionẽ. Intelligit̃ hmõi mot⁹ aeris p similẽ motũ, quẽ experimur in aqua. Nẽpe iniecto in eã lapide, videm⁹ eã cedentẽ illi, orbiculariter ad magnã distãtiã moueri. Reales aũt, quinetiã nolales recti⁹ sentiẽtes, dicũt, sonũ esse acciñs quodã ex corpoꝝ collisione in aere ꝓductũ. Nec mirũ si sol⁹ corpoꝝ contactus sufficiat acciñs nouũ producere, cũ ex sola molariũ cõfricatione lapidũ, ignis interdũ accẽdat̃, nedũ calor. Rõnes hui⁹ opinionis p̄ter alĩs plures he sunt potissime

Aliorꝫ quatuor sensuũ ꝓpriũ sensibile est acciñs reale multiplicãs intẽtionales spẽs vsqꝫ ad sensum, vt ptꝫ de colore/odore/sapore ꝛ calore, igit̃ ita est de obiecto audit⁹, q̃ vꝫ sit accidẽs reale multiplicãs spẽs p aerẽ motũ vsqꝫ ad auditũ. Secũdo. Dato q̃ aer eẽt son⁹, cu sonus sit sensibilis de p se, seq̃ret̃ substãtiã esse sensibilẽ de p se, qđ peripathetici nõ admittunt, dicẽtes nõ posse nisi mediãtib⁹ accidẽtib⁹ sentiri. Per hec soluit̃ rõ potissima prime opinionis. s. Frustra est pluralitas sine necessitate, sꝫ sine ꝓductiõe noui accidẽtis, q̃ sit son⁹ põt saluari ea q̃ circa sensuꝫ audit⁹ experimur, ẽ nõ est tale acciñs asserendũ. Negat̃ eñ minor. Immo vt ꝓbatũ est non tã cõmode saluat̃. Nec cõs iuuat q̃ Ari. 8. ꝓblemate. 7. par. inq̃t. Son⁹ aer q̃dã est. Quippe sensus est. Cũ motu quodã aeris fit. Immo. 2. de aia cũ inq̃t, son⁹ est per aliq̃d/circa aliquid ꝛ in aliq̃, vr̃ clare innuere sonũ distingui ꝛ a pcutiente T. co. 79 ꝛ a pcusso ꝛ ab aere. Quare diffinitio superius data, q̃ vꝫ sonus sit pcussio, est quidẽ causalis, cuius sensus est/fit ex pcussione. ¶ Sed q̃rit̃ sit ne acciñs pmanẽs. s. cui⁹ partes sũt simul, vt albedo, an successiuũ. s. cui⁹ nulla ps põt esse simĩ cũ alia, vt tp̄s/mot⁹ ꝛ soꝝ⁹. Dicũt eñ ptes. v. g. hui⁹ vocis/hõ, sic fluere, vt vna pars nequaq̃ possit simul esse cũ alia. sed solũ esse in hoc instãti ꝓlationis aliqđ indiuisibile ꝯtinuatiuũ partiũ p̄cedentiũ cũ sequẽtib⁹. At q̃cq̃d sit de alijs accidentibus. sonũ aũt existimo eẽ acciñs pmanẽs. Itaqꝫ ex collisiõe aeris ꝓducit̃ acciñs quodã, qđ remanet aliquãtulũ post talẽ collisionẽ, sicut ex pulsu balliste producit̃ in sagitta impetus, (Est eñ acciñs post talẽ pulsum manẽs) Etẽ nõ est intelligibile q̃ cõtactus corpoꝝ q̃ põt esse instãtane⁹ (esto mot⁹ ad cõtactũ fiat in tpe) possit producere ptes illi⁹ accidentis post alias ptes. Et si dicas pariter esse difficile imaginari q̃ producat illud accidẽs quo ad oẽs suas partes tã subito. Certe habes exemplũ in generatione. Nam cum in tempore disponatur passum, in instãti tñ fit generatio in minimo.

¶ Igit̃ pro scđa questione arguitur q̃ hec vox hõ/nũq̃ sit/nũq̃ significet/nunq̃ ponat̃ in ꝓpõne. 4. No. Primum ¶ Si aliq̃n existeret maxime in instãti quo profert̃ p̄ma sylla- argumẽtũ ba, ꝛ hoc nõ, qꝛ tũc nõdũ est scđa, vel in instãti in q̃ est scđa ꝛ hoc nõ, qꝛ tũc nõ est p̄ma, ẽ nũq̃ est. ¶ Et p hoc ꝓbat̃ q̃ nũ- Secundũ q̃ significet. Nã cũ vox nõ possit sig̃re nisi preuia noticia sui ꝛ noticia intuitiua nõ est nisi rei p̄sentis, querit̃, q̃n habet̃ noticia talis vocis. Aut eñ est in instãti ꝓlationis p̄me syllabe aut in instãti ꝓlatiõis secũde, ꝛ neutrũ vr̃ verũ, qꝛ in neutro coꝝ instãtiũ tota vox est p̄sens potentie. ¶ Tandẽ arguit̃ q̃ nũq̃ ponat̃ in ꝓpõne, qꝛ vel ponit̃ q̃n illa vox est, ꝛ hoc nõ, qꝛ Tertium tũc nõdũ est ꝟbũ, vel q̃n est ꝟbũ, ꝛ hoc nõ, qꝛ tũ nõ est vox ip̄a hõ. ¶ Ad hec respõdẽt nõnulli q̃ entia successiua nũq̃ dicũt̃ esse nisi ꝟbo vniẽte in ordine ad totũ tp̄s duratiõis. Quare ly/hõ/nec est nec sig̃t (dicũt) in instãti ꝓlationis p̄me syllabe, nec in instãti ꝓlationis secũde, sꝫ in toto tpe ꝓlatiõis ambarũ, nec ponit̃ i ꝓpõe nisi ly ponit̃ importet totũ tp̄s quo tota ꝓpõ profert̃. Sꝫ esto ita sit q̃ talia successiua dicant̃ esse in toto tpe durationis, attñ q̃ nõ dicant̃ etiã eẽ in q̃cũqꝫ instãti cõtinuatiuo (q̃n est vnũ successiuũ cõtinuũ), reuera est ꝯtra vsitem modũ loquẽdi. Dicim⁹ eñ nũc est dies veneris/nũc est missa ap̄lus/nũc celũ mouet̃, esto ly nũc importet instãs. Nã dato opposito, cũ q̃es ꝛ mot⁹ opponant̃ haberes cõcedere q̃ nũc celũ quiescit/vel q̃ nec mouet̃ neqꝫ q̃escit, qđ peri⁹ sonat. Igit̃ ad p̄mũ argumẽtũ posset dici/q̃ hec vox/hõ/tã velociter tãqꝫ vehemẽter põt proferri, vt in fine prolationis p̄ aliquantulam morulam tota vox esset secũdũ se ꝛ quodlibet sui, vt in calce precedẽtis notabilis dictum est. Quo vno tota argumentorum machina ruit. Sed aliud querit argumentum sit nãqꝫ aliqua dictio tã longa vel tã morose prolata vt non possint eius oẽs partes esse simul, vt si diceres/cõstantinopolitanus/vel si diceres valde morose/homo/ talr̃ q̃ sonus secũde syllabe nõ inciperet eẽ quousqꝫ sonus p̄me fm se ꝛ quodlibet sui pertrãsisset. ¶ Dicẽdũ ẽ tandẽ q̃ si syllabe alicui⁹ dictionis discõtinue ꝓferant̃, itaqꝫ/ho/sit vna vox, qua transacta Ad p̄mũ. incipiat eẽ/mo/tũc certe ambe syllabe nõ sũt simul, magis q̃

fuerũt Adã ꝛ Noe, nisi verbũ veniat ꝓ tpe includẽte ambas prolationes. Sz si tota dictio proferaꝭ vna cõtinua prolatione.s.vno spũ. possunt eñ esse multe syllabe vna ꝯtinua vox, esto diuersimode dearticuleñ; tũc q̃ꝫ primũ est aliqḋ instãs cõtinuatiuũ partiũ, verũ est dicere ꝙ est tota. Neqꝫ sequiꝭ. In instãti quo profert prima syllaba nõ est scḋa, ergo nõ est tota dictio, quia sufficit ꝙ sit aliqḋ continuatiuũ partiũ totiꝰ. At quidã in hoc nobiscũ cõsentiẽtes mirabilia inferunt corollaria.s.ꝙ aliqua vox est prolata cuiꝰ aliqua pars est ꝓferẽda, immo q̃ vox põt iterũ proferri ꝛ põt nõ fuisse prolata, ac subinde ꝙ ad preteritũ sit potẽtia. Simꝰ (inquiũt) in instãti ah qḋ iã cepi dicere/ho/ꝛ in quo nondũ cepi dicere/mo/ in quo verũ est dicere ly hõ est/ly hõ proferꝭ, tũc sic arguitur. Ante hoc iã verum erat dicere hõ proferꝭ, g̃ nunc verũ est dicere/ vox hõ est prolata (qꝛ est vna de participio p̃teriti, q̃ habuit deinesse verã.) Et cũ vltima syllaba nondũ est prolata, potest eadẽ vox iterum post hoc ꝓferri qñ.s.scḋa syllaba proferaꝭ, immo põt dicta vox nõ esse prolata, vtpote si scḋa syllaba nõ ꝓferaꝭ. Ob idqꝫ ad p̃teritũ est potẽtia. ¶ Hec verũtñ corollaria nõ sunt digna q̃ dialecticus ꝯcedat, Igiꝭ ni fallor) ad veritatẽ ꝓpõnis de participio preteriti tpis ꝟbi actionẽ tẽporalẽ significãtis nõ sufficit aliquã deinesse ante hac fuisse verã, denotantẽ factionẽ, sed requiriꝭ veritas deinesse denotãtis cõsummationem operis. Re vera heri ꝛ anno preterito (ni modũ quo oẽs loquũtur negauerimus) verũ erat dicere/ basilica sancti Stephani fit, ꝛ tñ nũq̃ verũ eẽt dicere vel hodie vel anno futuro/basilica sancti stephani facta est. Requiriꝭ g̃ ad veritatem ipsius ꝙ hec fuisset ꝟa/basilica sancti stephani cõsumaꝭ, aut absoluiꝭ, hoc nãqꝫ denotaꝭ ꝑ illã de preterito. Unde si simus in instãti argumẽti, nõ sequiꝭ/ hec vox ante hoc ꝓferebaꝭ g̃ nũc est prolata. Qua vna falce oẽs ille argutie secanꝭ.

Ad tertiũ ¶ Per hoc ad tertiũ argumentũ. Si eñ propositio syllabatim intercissa proferaꝭ, certe nullus eiꝰ tẽs ponit in ꝓpõne, nisi ly poniꝭ importet totũ tp̃s omniũ prolationum, qꝛ tota propõ nõ est simul, sed si eodẽ spiritu ꝛ voce proferaꝭ tota, q̃ꝫ primũ est aliqḋ instans ꝯtinuatiuũ prolationis subiecti, tale subiectũ poniꝭ in ꝓpõne, esto ly poniꝭ vertat in ordine ad instãs ꝛ nõ amplius. Nã tunc tota ꝓpõ ꝓferꝭ, esto propõ non sit prolata, nec subiectũ sit positũ in propõne vsqꝫ

Ad scḋm. ad finẽ prolationis totiꝰ propõnis. ¶ Scḋm argumentũ nõ militat de noticia intuitiua sensitiua puta de auditione. Nã cũ illa sit diuisibilis, sicut vox ipsa, idẽ oĩno esse successiuum aut permanẽs hz, sicut vox, ꝛ est ꝛ incipit ꝛ desinit eẽ qñ ipsa vox, sed ꝓcedit de noticia intuitiua intellectiua q̃ est indiuisibilis ꝛ nõ põt habere eẽ successiuũ. Ad qḋ proinde difficilime respõdebũt, qui tenẽt nullas partes vocis simul cõsistere. Nã certe vix possunt cõstituere qñ noticia intuitiua vocis sit. Nos aũt facillime dicimꝰ tũc esse noticiã intuitiuã vocis qñ eiꝰ.s.vocis oẽs simul partes ꝯsistũt, ꝛ illiꝰ partis vocis est noticia intuitiua cuiꝰ oẽs partes simul sunt. sicut diceres de noticia tactiua caloris, qui simul cũ produceretꝭ in aliquo subiecto corrũperetꝭ ẽm partes iã productas. Tractauimus (fateor) rem peregrinã, sed sine cuiꝰ disputatione non sperabamus summulistis huius temporis satisfacere.

C ¶ Uocum alia significatiua ꝛc. Subiũgũtur deinde diffinitiões vocis signĩue ꝛ nõ significatiue, cõplexe ꝛ incõplexe. Quoꝝ noticia ex tractatu terminoꝝ habeꝭ.

¶ Caput tertium.

A Nomen est vox significatiua ad placitũ sine tpe: cuiꝰ nulla pars separata aliquid significat: finita ꝛ recta. Uox in ista diffinitione/ poniꝭ loco generis. Significatiua/poniꝭ ad differentiã vocis nõ significatiue. Ad placitũ/poniꝭ ad drĩam vocis significantis naturaliter. Sine tpe/poniꝭ ad differentiã ꝟbi: qḋ significat cũ tpe. Cuius nulla pars separata aliq̃d significat/poniꝭ ad differentiã orationis: cuiꝰ partes separate aliquid significant. Finita/poniꝭ ad differẽtiã nois infiniti: qḋ nõ est nomẽ scḋm logicũ: sed nomẽ infinitũ: vt non hõ/nõ equus. Recta/poniꝭ ad differẽtiam nominũ obliquoꝝ: vt catonis/catoni: que nõ sunt nomina scḋm logicũ: sed noĩa obliqua vel casus nominũ: vñ solus rectus scḋm logicũ dr̃ esse nomẽ.

¶ Lectio vnica.

Nomen est vox ꝛc. Subiectũ huiꝰ tractatꝰ (vt supra diximus) est ꝓpo. Et sicut in cõposito naturali sunt aliq̃ partes essentiales q̃ presupponũtur ad eiꝰ cõpositionẽ, vtputa materia ꝛ forma, aliqua pariter accidentia que ipsi iã cõposito adueniũt, ꝛ ad eius pulchritudinẽ pertinent, vt color ꝛc̃. Ita in ꝓpõne sunt due partes essentiales sine quibꝰ nõ est ꝓpo.s.nomẽ ꝛ verbum, ꝛ aliqua accidẽtia q̃ sunt alie partes orõnis, q̃ cũ adueniãt ipsi iam cõposite, ptinẽt ad eiꝰ quãtitatẽ aut qualitatem. Ideo Au. primo agitur de noĩe ꝛ verbo tãq̃ꝫ de partibꝰ necessario prerequisitis, deinde de propõne ipsa, ac demũ de quãtitate ꝛ qualitate ꝛ alijs proprietatibꝰ q̃ sunt veluti eiꝰ accidẽtia. Sed qꝛ significatio verbi nõ est nisi circa ip̃a noĩa, (sigñt eñ ꝯpositionẽ, quã sine extremis nõ est intelligere) cõsideratio nominis tanq̃ꝫ partis materialis p̃cedit ꝯsiderationẽ verbi q̃ est quasi pars formalis. Igiꝭ in hoc capite diffiniꝭ qḋ sit nomẽ, ꝛ declarãꝭ singule particule diffinitionis. Et qꝛ (vt supra dictũ est) hic cõsideratur dialectica, vt est in disputatione, q̃ fit in voce, oẽs diffinitiones danꝭ de vocibꝰ.s. de noĩe vocali/ de ꝟbo vocali ꝛc̃. Quãq̃ꝫ aliã rõnẽ huiꝰ innuimꝰ in de significare, quia vez dialecticus nõ vtatur noĩe significare in suis diffinitiõibꝰ nisi pro hoc qḋ est exprimere cõceptũ, qḋ est vocibꝰ peculiare. Huius modi tñ diffinitiões facile pñt applicari ad terminos mẽtales ꝛ scriptos mutatis aliquot particulis.

¶ Igitur in diffinitione ponunꭍ septẽ particule. Quarũ prima.s.ly vox/poniꝭ loco generis, ꝑ quã secludunꭍ soni nõ voces a rõne nois, vt sonus cãpane ꝛc̃. Et si diffiniaꝭ nomen scriptũ, ponaꝭ loco de ly vox/ly scriptura. Et si mẽtale, ponaꝭ ly noticia. [Significatiua] ad drĩam vocis nõ significatiue, vt est ly buf, q̃ nõ est nomen, nisi extrĩseco modo loquẽdi. [Ad placitũ.] Ad drĩam vocis significãtis naturalr̃, vt gemitꝰ infirmoꝝ latratꝰ canũ. Que oẽs simul tres particule ponũtur loco vniꝰ simplicis pro gñe immediato nominis. [Sine tpe.] Ad differẽtiã ꝟbi ꝛ participij, vt ly est, ly amãs, que nõ sunt noĩa. [Cuius nulla pars separata.] Ad drĩam orõnis, vt ly hõ iustus/hõ est iustus, que nõ sunt noĩa. [Finita.] Ad drĩam nois infiniti, vt ly nõhõ, qḋ nõ est nomẽ. Nomẽ/vox.c.precedẽti expositum est/ Significatiua ad placitum/.1.p.intro. Sine tempore.c.sequenti exponetur.

¶ Unde pro expositione triũ que vltime sunt particularũ, arguitur. Hic terminus equserus est nomen, ꝛ tñ eius partes aliquid significãt separate, qꝛ ly equꝰ/equũ/ꝛ ly ferus/ferũ, g̃ quinta particula redundat. ¶ Scḋo Nomẽ infinitũ est purũ categorema, g̃ nomen. Añs constat. Nã sigñt aliquid ꝛ põt reddere suppositũ verbo, cũ Arist. ipse 2.perih. ꝓpõnes ex terminis infinitis cõstituat, ergo. ¶ Tertio. Esto non sit nomen, sufficiẽter tñ excludiꭍ per illã partis

Primum argumẽtũ

Secundũ

Tertium

1. No.

2. No.

culā / cuius nulla pars rē. q2 videt̄ tr̄s cōplexus, ergo illa par
Quartū. ticula, finita / superfluit. ¶ Quarto. Ly catonis est purū ca= tegorema, ergo nomē. Añs patet, nam sig̃t aliquid (omnes eñ casus eiusdē nois idem significāt) ⁊ potest esse totale pre= dicatū, cum, mediāte suo recto, tum etiā mediante se, vtpote
Quintū. in hac / hic liber est catonis, ergo. ¶ Quinto. Ly catonis et ly cato eidē cōceptui subordinant̄, ergo cū ly cato sit nomē ⁊ ly catonis erit. Probat̄ añs. Illi duo termini significāt idē et eodem modo de significatione essentiali, ergo in mēte sunt eiusdē speciei, ac proinde possunt idē esse conceptus.

3. No. Ad p̄mū. ¶ **Argumētum primū post tractatum** de termino cōplexo nō est difficile. Intendit eñ autor p illā particulā / cuius nulla pars rē. excludere terminos cōplexos a ratione nois. Cuius proinde sensus hmōi est / cuius nulla pars sig̃t iuxta significationē totius. Quid aūt sit hoc dictu ibidē declaratū est. Cū igit̄ illa pars / equi / in hoc toto / equi ferus / nō significet iuxta significationē totius (nā esto nihil significaret nihilominus totum significaret equū siluestrē) fit vt id totū sit tr̄s incōplexus, ac subinde nomen, quod vez vni simplici noticie subordinatur, in qua nō respondet vna pars cui illa pars / equi / subordinet̄ ⁊ alia cui illa pars ferus, qđ est signum incōplexionis. Unde propter oppositā rationē ly equus ferus est tr̄s cōplexus ac p̄inde non est nomē. Ex quo sequit̄ ly paterfamilias esse tr̄m incōplexū ⁊ nomē, s3 ly pater familiarū si subordinet̄ duob⁹ cōceptibus illarū duarū vocū non erit nomē. Per hec patet infirmitas hui⁹ p̄ñe. Aliqua pars hui⁹ nois / hō / separata aliq̄d sig̃t, vtpote residuū dem= pta particula prime littere) ergo nō est nomē. Nā illa pars nō parti ꝯcept⁹ totius, sed eidē cōceptui cui totū subordinat̄. ¶ Igit̄ ad argumētū negat̄ minor ad sensum expositum.

4. No. Ad scdm. ¶ **Pro solutione secundi supponatur** ly / non / posse accipi ⁊ negāter, qđ contingit qñ eius vis nata est trāsire in copulā p̄pōnis, siue sit verbū, siue copula hypo thetica) ⁊ infinitāter, qđ accidit qñ eius vis alligata tr̄s cui addit̄ efficit cū eo vnū complexū, qđ dicit̄ tr̄s infinitus, cui⁹ pars categorematica in quā cadit negatio d̄r tr̄s infinitatus. Appellauit ip̄m Arist. terminū infinitum q̄ sit infinite ⁊ illi mitate significationis. Cū eñ dixit nomē infinitū non est no men, q2 in quodl3 est, ⁊ qđ est ⁊ qđ non est, nō intelligit̄ q̄ tr̄s infinitus verificet̄ de re nō existēte, nā si chimera nō est, re ve ra nec est non hō. Qđ expresse asserit Arist. vltimo. c. primo prior. d. p̄pōnem negatiuā nihil ponere, sed affirmatiuā de predicato infinito aliq̄d ponere. Uñ (inquit) nō sequit̄ lignū nō est albū, ergo est nō albū, nisi forte extremis naturalr̄ sup= ponentib⁹, in quo sensu cōcessit eā. S. tho. Sed intelligit q̄ nomē infinitū sig̃t ⁊ entia possibilia ⁊ q̄ solū imaginant̄ esse, vñ si ad literā ex greco transferas, non leges. Similr̄ est ⁊ in eo qđ est rē. sed, silr̄ est circa id qđ est ⁊ circa id qđ nō est. i. silr̄ se h3 quo ad significādū circa rē. Et in hoc modo significādi distat tr̄s infinitus a finito quocūq3. Habes eñ. 4. c. 2. p. ins tro. nullū terminū finitū significantē rē possibilē significare pariter rē impossibilē. Mōstrauim⁹ eñ ibi ly ens (vt oēs ab solutos a fortiori cōplectamur) nō significare chimeram aut aliud impossibile, sed sola entia r̄a. Et ly albū, vt oēs cōno= tatiuos includam⁹, nō significare nec de materiali quidē ali qđ impossibile, s3 sola possibilia. S3 ly nōhō, cū significet de formali negationē hois q̄ non magis repugnat imaginabili bus q̄ veris entib⁹, certe de materiali significat illud quod non est hō, etiā chimerā / hircoceruū ⁊ oia impossibilia. Et si oē tale eēt hic cōcept⁹ nōhō eēt naturalis silitudo illi⁹ ꝯfusa sicut nūc est lapidis. Quare ex modo sue significationis nō repugnat ei supponere pro talib⁹ impossibilibus, magis q̄ huic tr̄o chimera supponere p chimera. Pariter hic tr̄s nō chimera sig̃t ⁊ illa q̄ sunt ⁊ illa que nō sunt. s. hircoceruū rē. Igit̄ cū nota sint inuēta ad manifestandū res, non posset id cōmode fieri, nisi certū nomen certas res significasset. Qua re cū nomē infinitū oīa sine tr̄o significet iure a rōne nois ex= cludit̄. Potius eñ exprimit q̄d nō significet q̄ q̄d significet.

¶ Uñ ad argumētū cōcesso añte negat̄ ꝯña. Uñ expresse di cit̄ ibidē, omnē p̄positionē ꝯstare ex noie aut ex infinito noie et verbo, vt non intelligeres sub noie, nomē infinitū. ¶ Qui nō cōstituūt d̄ram hmōi inter tr̄m finitū ⁊ infinitū, dicentes, tr̄os finitos ⁊ veras res ⁊ ficticias significare sicut infiniti si gnificāt, nimirū si nec textum illū Arist. recte exponant, nec subinde p̄cipiāt pp quid nomē infinitū non sit nomē. ¶ Ex q̄ sequit̄ ly ens posse infinitari, vt pt3 hic / nōens est causa per accidēs / de⁹ ex nō ente creat. Pariter ly intelligibile. Et ly nōens / nō intelligibile / significāt de materiali entia imagina bilia, q̄q̄ nō possint pro aliquo supponere p̄pter reflexionē q̄ infinitent singulaliter ⁊ pluraliter. Sed syncategoremata minime infinitari possunt nisi materialr̄ tenta.

¶ **Circa tertiū argumētum certat̄ in**= ter glossatores hui⁹ textus sit ne nomē infinitū cōplexū an in cōplexū poti⁹. Et fortasse vtrūq3 vicissi3 ꝯtingit. Primū q̄ sit qñq3 tr̄s incōplexus clare pt3 ex Arist. dicēte q̄ nōhō nō est orō, ⁊ ex. P. h. q̄ postq̄ dixit / cui⁹ nulla ps rē. ↄ̄nexit / finita 5. No. Ad tertiū
Itē rōne sic. Ly albū q2 vnā formā de formali sig̃t asseritur subordinari ꝯceptui simplici significāti de materiali oē illud cui a tali forma denolari nō repugnat, ergo a silī ly nōhō cum significet negationē vni⁹ forme poterit subordinari simplici cōceptui significāti oīa illa quib⁹ negatio talis forme pōt cō uenire. Rursus q̄ possit reperiri cōplexe, suadet̄. Nihil vetat huic ꝯceptui / hō / posse intellectu3 addere negationē / nō / infi nitāter tentā, ergo pōt qñq3 ly nōhomo cōplexe in mēte reperi. ¶ Sed ꝯtra primū arguit̄. Omnis ꝯcept⁹ incōplexus signifi cans aliqua cōnotatiue, sig̃t ea pp aliquā cōueniētiā acci= dētalē inter ea repertā, vel (vt reales dicūt) p̄pter aliquā for mā accidētalē eis participatā, sed nulla est cōueniētia inter sig̃ta de materiali p ly nōhō, maxime cū significet ⁊ ea q̄ sūt ⁊ ea q̄ nō sunt, ergo nō pōt dari talis ꝯcept⁹ incōplex⁹. ¶ Negat̄ maior. Sufficit eñ, esse inter illa, q̄ sic de materiali significā tur, vnā d̄ram. i. q̄ oīa differāt ab illo cuius negationē talis tr̄s de formali sig̃t. Quā q̄ illa pōt etiā dici quodā modo cō ueniētia in negatione. ¶ Itē ꝯtra scdm arguit̄. Neutra pe illius ꝯcept⁹ cōplexi nōhō est aliquo modo naturalis silitu= do. v. g. lapidis, neq3 vna pars illi⁹ ꝯceptus est silitudo vni⁹ partis lapidis ⁊ alia pars alteri⁹ partis, ergo totū nullo modo est naturalis similitudo lapidis, ac subinde nec de materia= li sig̃t ip̄m. Cōsequētia est valde apparēs, q2 nō est facile ins tellectu oppositū ꝯñtis cū añti, nihilominus tñ negat̄. Na3 cū ꝯcept⁹ cōnotatiu⁹ nō dicat̄ significare aliq̄d de materiali nisi p ordinē quē h3 ad formale. i. q2 pōt a tali forma denola ri, nimirum si ambe ille partes simul, q2 ratione vnionis ad inuicē significāt negationē hois, eadē rōne significēt de ma= teriali lapidē, esto neutra pars significet ip̄m. Hoc respon= deat q̄ voluerit tenere ly nō hō complexe reperiri in mēte, qđ nos probabilr̄ diximus. Pōt eñ dici q̄ q̄q̄ possit intellect⁹ negationē / nō / huic cōceptui / hō / adiūgere, nō pōt vis ei⁹ sic alligari, qn sit apta negare v̄bū qđ ei postponeret̄ (hec eñ vr̄ natura cuiuscūq3 actus / nō.) Quare nō posset in mēte infini tāter teneri. Qui aūt oppositū tutauerit h3 dicere, actū qui est negatio infinitās, aliū esse specie ab actu q̄ est negatio ne gās, nec posse negare verbū, sicut hic non pōt nō negare, nisi impediat̄. ¶ Igit̄ ad argumētū negat̄ q̄ nomē infinitū suffi ciēter excludat̄ per illā particulā / cuius nulla pars rē. q2 vel nunq̄ est complexum vel non semper.

6. No. ad quartū ¶ **Ad quartū argumētum ꝯcedit̄ añs** p̄pter primā p̄bationē. Nā scda nihil p̄bat. In illa eñ pro positione ly catonis nō est totale p̄dicatū, sed totū hoc, est ca tonis, vt capite sequēti declarabit̄.) Sed negatur ꝯña, q2 ad hoc q̄ aliquis tr̄s sit nomē, requirit̄ (tradēte Aristotele) q̄ pos sit per solā additionē verbi p̄positionē conficere. i. q̄ p̄so naliter sumptus possit reddere suppositū verbo personali ins dicatiui. Quas particulas addiderim, q2 ly / me / nō est nomē q̄q̄ possit reddere suppositū verbo in hmōi orōnib⁹ / me est accusatiuus / me penitet / me disputare rē. Ob idq3 grāmati

ei rectum appellant nominatiuū vtpote q per solū ipsum no
minemus, ac solus ipse dicatur proinde nomen. Eadem igi=
tur particula secluduntur syncategoremata et adiectiuum
adiectiue tentum a rōne nois. Nō vez q̄ q̄ possit esse totale
predicatū, attñ non potest reddere suppositū verbo, qr ex suo
modo grāmatico significandi repugnat ei esse subiectum.

7. No. ad quintū ¶ Quintum argumētum inquirit de
accidentibus grāmaticalibus qualiter vez reperiātur in mē
te. Ubi notato triplicia esse nominū accidentia. Quedā eñ
sunt que variāt logicalē significationē, vt qualitas ꝛ species
Nomen eñ cōe aliud sigt q̄ propriū, ꝛ deriuatiuū aliud q̄
primitiuū, vt fortis/fortior ꝛc̄. Et hec perspicuū est diuersis
subordinari cōceptib⁹. Alia sunt q̄ nec variāt significationē
logicalē nec coꝝ modi significādi grāmatici veritatē ꝓpōnis
mutant, vt figura/declinatio/cōiugatio. Nā si ly.a.qd nō est
cōposite figure tñ significaret sicut ly equiferus/idē esset di=
cere/equiferus currit/a.currit. Et hec pariter ꝯstat eidē olno
cōceptui subordinari. Uñ/domi/dom⁹/in genitiuo scde aut
quarte declinationis idē olno sunt ꝯcept⁹ vltimati/sicut mo=
ritur/morif in tertia ꝛ quarta cōiugatione, ꝛ sicut/loci/loca
in plurali, si in vtroqꝫ gñe accipiaf p cōtinēte, vt Uir. Sal.
ceteriqꝫ tā poete q̄ oratores indifferēter accipiunt. Tertia
sunt q̄ cū idē logicalr significēt, attñ ꝓpter variū modum si
gnificādi grāmaticū, veritatē mutant ꝓpōnis, vt casus ꝛ nu
merus in noie, ꝛ psona/numerus/tēpus ꝛ modus in verbo.
Etenī/ens/entis/entia idē logicalr significāt, sicut intelligo
intelligit/intelligeret. Refert tñ dicere/michael est ens/ est
entis/est entia, sicut michael intelligo/michael intelligit/in
telligeret/intellexit ꝛc̄. Et cū ille differētie in mēte vltimata
nō possint attendi penes diuersas terminatiōes, vbi. s. nulla
sit talis diuersitas, cōtendif inter doctores, quid ibi talē effi
ciat drīam. ¶ Dicunt eñ nōnulli antiqui. v.g.cato/catonis
subordinari ꝯceptib⁹ significātib⁹ diuersa ꝛ logicalr diuersi
mode, itaqꝫ ly catonis subordinaf noticie cōnotatiue signifi
canti de materiali quodcūqꝫ ens cōnotādo q possideaf a ca
tone. Quoꝝ potissime rōnes sunt. Hoc ꝯplexū liber catonis
sigt preter librū ꝛ catonē, habitudinē vtriusqꝫ vtputa posses
sionē, talis habitudo non significaf per determinabile, q̄ per
determinationē, et cū tñ (inquiunt) non possit significare ha
bitudinē quin significet ambo extrema ipsi⁹, fit vt ly catonis
ꝛ possessum significet ꝛ possidentē. Scdo. Aut ly catonis sigt
catonē eo modo quo ly cato, ꝛ hoc nō, qr tūc idē esset dicere/
liber catonis/liber cato, vel sigt catonē cōnotando possessio
nē, ꝛ tūc significabit cōparationē inter catonē ꝛ rē possessam
ac subinde rē ipsam possessam. Tertio, ly catonis verificatur
de re possessa a catone, vtpote in hac/hic liber est catonis, q̄
sigt ipsam. Ubi aūt vix possunt sese defendere. Sequeref eñ
q liber catonis tñ valeret sicut/liber entis catonis/ aut/li=
ber ens catonis qd male cōcederef. Itē in hoc syllogismo/cu
iuslibet hois equus currit, petr⁹ est hō, q̄ petri equus currit,
mediū equoce teneref. Longe eñ aliud sigt in maiori q̄ in
minori. Ad hec, ceteri obliqui nō significāt aliud q̄ rect⁹ (vt
ipsi fatenf, qr vez nō verificantur per se de alio,) q̄ nec geni
tiuus. Quare ad primā coꝝ rōnem dicendū/q talis habitu
do significaf per totū cōplexū ex modo significandi grāmati
cali illius genitiui. Et p hoc ad secundā, q ly catonis de si=
gnificatione essentiali sigt synonime cū ly cato, sꝫ alio modo
grāmaticali. s. per modū vt cui⁹, nec inde sequif q talis ge=
nitiuus significet habitudinē inter ambo extrema, sed solum
possidentē per modū vt cuius. Ad tertiā, negaf q genitiuus
predicef tāq̄ totale predicatū de re possessa. In hac eñ/hic
liber est catonis, non ly catonis, sed ly est catonis, aut equa
lēter/entis catonis ꝑdicaf. Quare hoc deberet eos potius in
oppositū sue opinionis vrgere. ¶ Alij in aliud extremū decli
nātes, tenuerunt, oēs casus eiusdē nois eidē cōceptui olno subs
ordinari, sꝫ in diuersos actus syncategorematicos addi...tos
tali ꝯceptui efficere vt totū simul significet, aut p modū... cu
ius, aut vt cui ꝛc̄. Itaqꝫ sicut hec vox logica/lingua nra per
casus oēs est eadē, sꝫ solū p additionē hoꝝ articuloꝝ/la/del
la/ala (q̄ sunt sicut in greco/tis ti) exprimimus modū signifi
cādi diuersoꝝ casuū, ita in mente est idē ꝯceptus cū diuersis
articulis. ¶ Opinio aūt q̄ fere a doctorib⁹ teneř mediās in
ter vtrūqꝫ modū recitatū asserit has voces/cato/catonis/sub
ordinari diuersis cōceptib⁹ significātib⁹ idē olno et eodē mō
logicalr. s. catonē singulariter ꝛ absolute, sꝫ ly cato sigt p mo
dum vt qd ꝛ ly catonis p modū vt cuius, ꝛ ideo dicūtur essen
tialr synonimi ꝛ accidentalr nō synonimi. Porportionabilr
est dicendū suo vtriusqꝫ modo ſm vtrāqꝫ opinionē de nume
ris/tpibus/modis ꝛc̄. nois ꝛ ṽbi. ¶ Rōnes prime opinionis
sunt he. Ille due noticie. v.g. homo/hois/sunt synonime de
significatione essentiali, q̄ sunt eiusdē speciei, ac subinde pñt
sese intēdere ꝛ esse vna numero. ¶ Scda. Aut ly catonis sigt
possessiue de significatione formali, ꝛ hoc nō, qr nō est ita cō=
notatiu⁹, aut de materiali. i. ea significatiōe qua sigt catonē
et tūc tam naturale ēēt ei significare possessiue q̄ significare
catonē, quare nō ēēt significatio accidētalis, qd est cōtra opi
nionē cōem. ¶ Tertia. Ille modus significādi est accidenta
lis per opinionē secundā, q̄ pōt abesse a tali noticia ac subin
de catonis ꝛ cato restabunt noticie synonime. ¶ Quarta de
niqꝫ. Si hō ꝛ hois nō sint olno eadē noticia, seqreř q me ha
bēte hanc noticiā/hō/nō possem formare hāc ꝓpōnem/equ⁹
hois currit, qn de nouo aduerterē circa hoies. Quib⁹ rōni
bus posset adiūgi quinta. In mēte vltimata nō sunt termina
tiones, q̄ ille ꝓprietates sunt ibi diuerse sicut in voce qñ nō
est diuersa terminatio, sed tūc, vt patet idiomate nro, explicā
tur tales ꝓprietates p articulos, q̄ ita in mēte. At ſō lꝫ hec
opinio tutari fortasse possit, facilius tñ apparet scda que est
cōis. Primo pp Aris. Etenī si catonis ꝛ cato sint olno eadē
noticia non vř quare ly catonis nō sit nomē, cū possit eadem
olno reddere suppositum ṽbo. Itē. S.tho.q.4.ar.17.expo
nens in hac parte Arist. inquit. Diuersitas cōsignificatiōis
idest significare idē per modū vt qd vel vt cuius ꝛc̄. tollit no=
minis idēptitatē, quare casus diuersi nō sunt vnū nomē sim=
pliciř, sed vnū ordine declinatiōis. Itē rōne sic. Daf vn⁹ cō
cept⁹ qui sigt albedinē abstractiue qui nō pōt ipsam cōcretiue
ue sigre, vt ly albedo, ꝛ ali⁹ significās ipsam ꝯcretiue, q̄ nul
lo modo pōt eā abstractiue significare vt ly albū, q̄ dabiř cō=
ceptus, cui ita sit naturale significare hoiem p modū vt cui⁹
qui nō possit ipsam alr significare, ꝛ alius cui sit naturale si=
gnificare p modū, vt cui ꝛc̄. Nā q ille sit modus significādi
logicus ꝛ hic grāmaticus nihil quātū ad hoc refert. Ad hec
tandē. Si ly hois ꝛ ly hō essent idē cōcept⁹ in mēte, sequereř
q subiectū hui⁹ ꝓpōnis/hō hois est mancipiū vni simplici
noticie subordinareř, ꝛ tūc nō facile esset ꝑcipere qualr artis
alius addereř secūde medietati talis noticie, ꝛ nō ꝑme. Igi
tur ad primā rōnem secūde opinionis ꝯcesso añte, negaf pri=
ma ꝯña. Cū eñ dr hō/hois esse essentialr synonima, intelligi
tur q sint eiusdē significatiōis logicalis, nō aūt q sint entia
eiusdē speciei phisice, ꝛ ideo nō sequiř q possint p intēsionē
facere vnā (esto teneremus illū modū intēdēdi.) Sed arguis
Sūt obiectoꝝ eiusdē speciei, immo eiusdē olno obiecti, ergo
sunt eiusdē speciei phisice. Negaf ꝯña, nā modus diuersus
significādi talia obiecta facit drīam specificā. Fateor tñ hāc
esse potissimā rationē dicte opinionis. Nā alie parū probāt.
Ad secundā eñ dr q significare p modū vt cui⁹ ꝛc̄. nec est si=
gnificatio de formali, nec de materiali (cū nō sit cōnotatio) sꝫ
de modo significādi grāmatico, qui est naturalis tali noticie
ꝛ ab illa inseparabilis, nec ꝓpterea dicif accidentalis, qr sit
separabilis, sed qr est modus grāmaticus. Et per hoc soluiř
tertia ratio, Ad quartā concedif eius ꝯña. Nā certe cum me
habēte hāc noticiā homo, audio/equus hois ꝛc̄. nouo modo
videor mihi cognoscere hominē. Ad vltimā negaf ꝯña, sꝫ po
ti⁹ sunt diuerse ꝓprietates ex intrinseca natura ꝯceptuū dif
ferētiū specie. Arguit aūt ꝯtra cōem opinionē. Sequereř in
de in hac cōsequentia/cuiuslibet hominis equus currit, pe=
trus est homo ergo petri equus currit, medium equiuoce te=
neri in premissis, cum alteri conceptui subordinetur in maio.

sensus proinde sit/petrus rome fuit desinẽs viuere,ad cuius
veritatẽ requiritur,ꝙ deinesse illi⁹.s.petrus est desinẽs viue
re/fuisset vera,petro existẽte rome. Pariter in hac/petr⁹ est
mortuus in gr̃a/determinatio determinat ly desiuit/ꝛ non ly
viuere,ad cuius ergo veritatẽ req̃ritur ꝙ hec deinesse fuisset
vera/petrus est desinẽs viuere ipso existẽte in gr̃a, qδ ꝯcedi
tur de oibus sanctis. Ergo lꝫ peccator desiuit viuere in gr̃a
(determinatione determinãte ly viuere)nõ tñ est mortuus in
gr̃a. Et q̃q̃ pertinaciter ꝛ cõtra modũ dialecticũ diceret ꝙ
determinatio immediate sequẽs ly mortuus determinet quo
dammodo ly viuere,non tñ potest dici quando determinatio
determinat copulam aut precedit ly mortuus. Quare peius
cõcederet de me(qδ ipsi faciunt)dñicus est mortuus. Nec q2
dñicus in isto tpe est mortuus/demõstrata externa die, neqꝫ
ista,q̃ est eius deinesse,dñicus in isto instanti morit seu desi
nit viuere/fuit heri vera,nec debet sic exponi/ dominicus in
isto instãti est/ꝛ dominicus in isto instãti nõ immediate post
hoc erit. Sed sic/dñicus in isto instanti est ꝛ dñicus nõ imme
diate post hoc instans erit. Nam ly desinit, cum sit verbũ in
cludens negationẽ,certe negat determinationẽ ipsius verbi
qñ singulariter accipit,qδ in exponibilibus declarabit, ꝛ est
summe obseruandũ. Quare hec est falsa/deus in hoc instãti
desinit esse,ac proinde/deus in aliquo instanti est preteritus
ꝛc̃. Scio,ne alii q̃ intẽpestiue ex exponibilibus anticipasse,q̃
vsqꝫ ad illũ locũ plene non intelligent,sed id preter votũ fe
ci,ne huiusmodi propositiones interim concedantur.

8. Nota. ad quintũ ❡ Circa materiam quinti ꝛ sexti argu
mentorum magna est inter doctores, etiã antiquos,opinio
num diuersitas,asserẽtibus quibusdã ampliationẽ ad.5. ce
terisqꝫ negãtibus. Que quidẽ questio hinc pendet,an actus
intelligẽdi aut volendi etiã ad impossibilia sese extẽdãt. Et
patet ꝙ sic. Primo ex Arist.3.ethi. volũtas est impossibiliũ,ꝛ
cũ nihil,doctore augustino, sit volitũ nisi p̃cognitũ,fit vt im
possibile possimus tã intelligere,q̃ velle. Scd̃o hic termin⁹
chimera/significat chimerã,chimera imaginat esse aliqδ im
possibile,ḡ aliqδ impossibile est significabile,ac subinde in
telligibile. Minor est nota,ꝛ probat maior. Si quid aliud si
gnificaret,maxime(vt nonnulli opinãtur)significaret oia en
tia mũdi cũ cõnotatione repugnanti, q̃ per eius diffinitionẽ
exprimit. Sed hoc(vt reor)supra manifesta rõne dãnatũ est,
per hoc vꝫ ꝙ tr̃s cõnotatiuus non significat de materiali ni
si/cui non repugnat a suo formali denoiari, modo repugnat
cõnotioni de ly chimera/aduenire cuicũqꝫ vero enti qδ nunc
est,etiã si chimera esset/nec esset hõ nec equus,ergo ꝛc̃. Itẽ
non vr intellect⁹ tot ꝯceptus formare audita voce chimera,
quot exprimũtur in eius diffinitione,sed vnũ potius incõple
xum cuius subinde vnũ est obiectũ,qδ non potest imaginari
aliud q̃ monstrũ illud. Itẽ ad hominẽ arguit, cũ cõceditur
ly chimera significare entia possibilia cõnotando modũ eoꝝ
impossibilẽ.vel ly impossibilẽ ampliat ad quinqꝫ,ꝛ hoc est da
re modum nr̃m,vel nõ ampliat,ꝛ tunc dicta ꝑpõ est falsa,ꝓ
pter nõ suppositionẽ illius determinabilis. Nec põt recte di
ci impossibile nõ accipi illic categorematice,vt vꝫ sit tr̃s di
aliquo verificabilis,sꝫ syncategorematice,vt sit sensus/signi
ficat omne ens cõnotando nõ esse possibile,nã tunc certe pro
positionalr̃ sig̃ret(vt.c.de termino cõnotatiuo ostensum est)
quod tñ est falsum. Et confirmat eadẽ maior,ꝙ vꝫ chimera
chimerã sig̃t,q2 sic cõiter respõdemus querenti q̃d significat
chimera,sicut rogãti q̃d significat ly hõ/respondemus signi
care hominẽ,igit aliqδ impossibile est intelligibile. ❡ At p̃o
hoc dato,negãt nihilominus multi omne impossibile esse in
telligibile hoc argumẽto vtẽtes. Omne impossibile est intel
ligibile,nõ intelligibile est aliqδ impossibile,ergo nõ intelli
gibile est intelligibile,qδ repugnantiã inuoluit. Et ne dicas
argui a nõ amplo ad amplũ ex parte minoris extremitatis,
dic in minori,nõ intelligibile imaginario est aliqδ impossibi
le,que pariter est v̾a,ac proinde maior falsa. Quare impos
sibile(dicunt)est duplex.s.explicãs cõtradictionẽ ꝛ implicãs

contradictionẽ/impossibile explicãs est,aut illud qδ expresse
cõtinet duas cõtradictorias,vt/petrus disputat ꝛ petrus nõ
disputat,aut illud ad qδ intelligi sequitur non intelligi. Im
possibile implicãs est illud qδ nec formaliter exprimit cõtra
dictionẽ,nec ad illud intelligi sequit nõ intelligi,vt ly chime
ra/hircocerruus ꝛc̃. Impossibile primi generis,dicũt non est
intelligibile sed solũ impossibile secũdi generis. Sed re vera
duo cõtradictoria q̃ dicunt impossibile explicans,sunt aliqδ
intelligibile. Cũ enĩ hoc impossibile qδ est.v.g.fortẽ disputa
re ꝛ fortẽ non disputare/sit significabile/q2 per illas cõtradi
ctorias significat,fit vt pariter sit intelligibile, sed nõ intelli
gibile,lꝫ nõ sit significabile(vt ratio manifestat)certe nec est
aliqδ impossibile,nec imaginat esse. Falsum enĩ est dicere/
nõ intelligibile est aliqδ impossibile,aut nõ intelligibile ima
ginario est aliqδ impossibile,q2 ly nõ intelligibile hꝫ non sup
positionẽ annexã,quod sic patet,ly nõ intelligibile/supponit
pro aliquo,ḡ significat illud,rursus,ergo illud est significa
bile,item ergo illud est intelligibile,ac proinde ly nõ intelli
gibile/nõ supponit pro illo. Ex quo sequitur falsum esse dice
re,non intelligibile/significat nõ intelligibile, q2 ille accusa
tiuus non supponit,sed significat oia intelligibilia abnegati
ue. Igitur omne impossibile est intelligibile. Et ad argumẽ
tum in oppositũ,negat minor. ❡ Sed ad quintũ principale,
cõcessa maiore,negat minor,ꝛ ad primã probationẽ,cõcedit
ly ens esse obiectum adequatũ intellectus,q2 quicquid intel
lectus cognoscit,cognoscit sub ratione entis,quod sonat au
ctoritas Auicẽne,sꝫ non exinde sequit ꝙ q̃cquid intellectus
cognoscat,possit vere esse ens, sed sufficit ꝙ imaginetur esse
ens. Ad secundã ꝯcedit ꝙ chimera nõ põt immediate immu
tare intellectum. Nihilominus intellectus ex cõceptibus re
rum q̃ vere sunt conflat vnũ simplicẽ conceptũ cõmunẽ ꝛ cõ
notatiuũ significãtem monstrũ illud, vt vt capite de termino
cõnotatiuo visum est. ❡ Sed dubitas. Esto omne impossibi
le sit intelligibile,non tñ ꝯtinuo sequit ampliatio ad quinqꝫ.
Nã maxime sic arguẽdo/hec propõ chimera imaginario est
ens est vera,ḡ extrema supponũt. Sed certe ꝯña non valet.
Etenĩ sicut supra ꝯcessa est hec propõ/petrus imaginario est
paulus/cuius tñ extrema non supponũt pro eodẽ, ita põt cõ
cedi ꝛ illa,q̃uis extrema actualr̃ nõ supponãt. ❡ Immo clã
est dicta ampliatio tali argumento. In hac ꝑpõne/chimera
imaginario est ens/ille tr̃s chimera accipit pro suo signi
ficato,qδ est monstrũ illud, ꝛ illud respondet ei in ordine ad
copulã sue propõnis,ergo supponit pro illo. Ac proinde am
pliat ad quinqꝫ. Sicut in hac/albũ potest esse nigrũ/probã
tur extrema supponere ꝓ eodẽ,q2 ambo de materiali signifi
cant idẽ,pro quo significato accipiũtur in tali ꝑpõne, quod
item respõdet eis in ordine ad copulã dicte ꝑpõnis. In hac
aũt/petrus imaginario est paulus/negat ly paulus suppone
re pro petro,nõ ꝙ nõ verificet de illo mediãte ly imaginario,
sꝫ ꝙ nõ accipiat pro illo,cũ ly paulus non significet petrum.

❡ Ubi pro solutiõe sexti argumẽti attẽ 9. No. Ad sextũ.
te notato ꝙ cum dicitur(v.g.)ly chimera in hac propositiõe/
chimera significat chimerã,ampliare ad quinqꝫ,nõ est intel
ligenda dicta ampliatio cadere in hoc quod est esse chimera
sed in hoc ꝙ est esse,ita vt non sit sensus / chimera significat
omne illud quod imaginantur esse chimera, sed chimera si
gnificat omnẽ chimerã que imaginatur esse,quod est dicere,
significat omne illud cuius si illud esset,hic cõceptus chime
ra esset naturalis similitudo. Et non dicas, cuius si illud esset
chimera,nã equus etiã est talis,cuius si ipse esset chimera,
talis cõceptus/chimera/esset naturalis similitudo,tñ ly chi
mera nõ significat equũ,vel põt dici sub aliis verbis,ꝙ ly si
gnificat non ampliat nisi quantũ ad existentiã significati ter
mini qui dat ei suppositũ. ❡ Igitur ad sextũ argumentũ ne
gat prĩa seq̃lla,negaturqꝫ illa ꝯña,ly paul⁹ significat paulũ
ꝛ petr⁹ imaginario est paulus,ḡ ly paulus significat petrũ.
Non solũ q2 variatur appellatio(nam ly significat appellat
propriũ cõceptũ tr̃i sequẽtis)verũetiam, q2 arguit ab ãplo,

ad nō amplū ex pte de ly petrus. Quare non sequeretur etiā si inferres, ergo ly paulus petrū significat. Et etiā ly petrus in cōsequēte nō āpliatur a ly significat cū non explicet significatū naturale de ly paulus, vel (si videatur petitio principij) dicito, et quidē subtilius/iuxta primū modū, quod mediū in minori ampliatur ad hoc qđ est eē paulū, virtute cui⁹ pōt de quolibet ente mūdi verificari (non dicā supponere) et in maiori tātūmodo ampliatur pro paulo q̄ imaginatur esse, scdm quam ampliationē de solo paulo potest verificari. Unde magis ample tenet̄ i minori q̄ȝ in maiori. Quo fit vt dicte propositiones sint inhabiles, nisi inferas minorē extremitatem cū ampliatione qua tenetur in minori, et maiorē cū ampliatione qua tenet̄ in maiori. sic. s. ergo ly paulus paulū q̄ imaginatur esse petrus significat. ¶ Ex quo sequitur ꝙ ly homo nec significat omne illud quod imaginatur esse homo, nec omne illud quod imaginatur esse homo significat ita in ceteris terminis. ¶ Quare he omnes sunt false. ly deus creaturas significat, ly homo lapidem significat. Nec aliud impulit Buridanū negare āpliationē ad quinqȝ, nisi qꝛ opinat⁹ est hmōi ꝓpōnes esse falsas. Et fateor cōmodius et veri similib⁹ negatur vt cuiqȝ ampliatio illa q̄ȝ concedant̄ propositiones, quas moderni occasiōe inde sumpta cōcedūt. ¶ Sequitur secūdo nullū terminum significantē rem possibilē, significare pariter vniuoce rē fictitiā nisi esset tḿs infinitus. Et si arguas. Si chimera esset, hic ꝯceptus ens eēt ei⁹ naturalis similitudo, ergo hic cōceptus ens significat chimerā. Negatur ꝯña, sicut nō seqtur, si homo eēt equus hic ꝯceptus equus eēt eius naturalis similitudo, ergo ly equus significat hominē. Ut etiā per eiusmodi ꝯditionales exponat̄ significatio tḿi cuiuspiā, cauendū est ne ꝯña includat̄ formalr in añti. Quare significatio d ly ens, nō pōt illomodo recte explicari. Sȝ dicēdū est ꝙ significat ēria vera. At dubitas adhuc. Nōdū cōstitutū est quidnā tḿs cōnotatiu⁹ de materiali significet. Nam ly albū de materiali significat equū, et tñ falsum est dicere ꝙ si equ⁹ esset, hic cōceptus/albus/esset naturalis similitudo ei⁹. Dictum est iā prima. p. tḿn cōnotatiuū significare illud cui non repugnat a suo formali denominari. Unde nec ly albū nec aliquis tḿs positiu⁹ significās de formali aliquod verū ens, significat d materiali chimerā, repugnat etiā ei esse albā. etc. ¶ Sed termin⁹ infinitus vt non homo, bene significat eā vt videbitur capite de nomine. ¶ Contra quartam et sextam regulas sunt sophistica argumēta que inexponibilib⁹. c. de incipit et desinit habēt tractari, nā pte exigūt dictoȝ expositionem signoȝ. Cōtra septimā et octauā sunt pariter argumēta potissima insignis vtilib⁹ et in terminis infinitis et in aliis multis, at qꝛ presupponūt modū ponendi inesse ꝓpōnes modales et de extrinseco tēpore vsqȝ ad materiam modilium protelata sunt, vbi hec omnia lima polientur.

10. No. ¶ Superest igit̄ hic annotare modos arguendi in āpliationib⁹, vbi animaduertendū est, tḿn amplatū ad seipsum nō ampliatū habere se sicut superi⁹ ad in-

Prima. feri⁹. Unde sex regule pullulāt. ¶ Prima. ab amplo ad nō amplū affirmatiue cū distributione ampli et posita cōstantia nō ampli formalr seqt̄, vt ols hō potest disputare, et hō est, ergo ols hō q̄ est potest disputare. Sed sine cōstantia nō seqt̄,

Secūda. nā si nullus hō esset, añs esset verū sine ꝯñte. ¶ Scda ab amplo ad non amplū negatiue cū distributione ampli, etiā sine cōstantia, formalr sequit̄. vt nullus hō potest esse lapis, ergo

Tertia. nullus hō est lapis. ¶ Tertia. a non amplo ad amplū negatiue sine distributione ampli et cū cōstantia nō ampli formaliter seqtur. Hec regula seqtur ex prima, et verificat̄ si in ei⁹ exēplo ex cōtradictorio cōsequentis cū cōstantia inferas oppositū maioris, sȝ si non addas cōstantiā, eodē casu añs erit

Quarta. verū et ꝯñs falsum. ¶ Quarta. a nō āplo ad amplū affirmatiue sine distributiōe ampli, etiā sine cōstantiā, formalr sequitur. Hec seqtur ex scda, et verificat̄ si in eius exēplo ex cōtradictorio ꝯñtis inferas cōtradictoriū añtis. Nullus est alius locus arguendi in āpliationib⁹ qui sit infallibilis. sȝ vt hoc

euidētius pateat. ¶ Sit quīta regula. ab āplo ad nō āplū sine distributione āpli, nusq̄ȝ seqtur. s. nec affirmatiue nec negatiue, neqȝ cū cōstantia neqȝ sine constantia. Non etiā seqt̄ aliqua substantia pōt esse creatura, substantia est, ergo substātia q̄ est potest esse creatura/aliq̄ substātia ipossibiliter est de⁹. et substātia est, ergo substātia q̄ est impossibiliter est de⁹ Nā ante creationē mūdi ita erat sicut per añtia significat̄, et aliter q̄ȝ p ꝯña. Et a fortiori nō seqt̄ sine cōstātia. ¶ Sexta a nō amplo ad amplū cū distributiōe ampli nullomodo seqtur. Quod ptȝ si in exēplis dicte regule ex opposito ꝯñtium, aut cū cōstantia, aut sine illa, inferas opposita maioȝ ꝓpōnum. Superfluit plures hic regulas multiplicare, quippe quas ex his quisqȝ facillime possit elicere. Quinta. Sexta.

¶ At contra primā regulam arguitur Non sequitur. ols hō est vel fuit albus, et hō est, ergo omnis homo est albus, et arguit̄ iuxta ei⁹ tenorē, ergo nō valet. Et ex hoc potest sumi argumētū cōtra tertiā. Nō enim seqtur aliquis hō non est alb⁹ et aliquis hō est, ergo aliquis hō non est vel fuit alb⁹. Nā casu quo oēs hoies sint nigri q̄ fuissent albi, añs ē verū vtrobiqȝ et ꝯñs falsum. ¶ Scdo cōtra scdaȝ nō seqtur/ols hō potest nō disputare, ergo null⁹ hō disputat et arguit̄ iuxta ei⁹ tenorē ergo. Et ex hoc cōtra quartā. nō sequit̄/aliq̄s hō disputat, ergo aliq̄s hō necessario disputat, ergo.

¶ Ad primū cōcessa maiori negat̄ minor, vȝ ꝙ arguat̄ iuxta tenorem prime regule. Nā est obseruandū q̄ñ arguit̄ in āpliationib⁹ iuxta tenorē illaȝ quatuor regulaȝ ꝙ ceteri tḿi preter illū respectu cui⁹ arguit̄ ab amplo. etc. teneāt̄ eodēmodo in ꝯñti sicut in añti, modo ex parte predicati arguitur ab amplo ad nō amplū sine distributione et in argumēto quod fit cōtra tertiā. a nō amplo ad amplū cū distributiōe. ¶ Scdm argumētū petit difficultatē partim in appellationib⁹ et maxie in modalib⁹ absoluēdā. Quare (vt obiter nunc loquar et id solū quod presenti sufficiat negotio) scito in modalib⁹ aliquos eē modos vniuersales, aliosqȝ particulares. Modi vniuersales sunt illi q̄ quodāmodo copulatiue resoluunt̄, vt/est et fuit/necessario/cōtingenter/īpossibiliter/et coȝ equiualētes. Particulares, q̄ disiūctiue resoluūtur/vt/est vel fuit/possibiliter non/nō cōtingenter/et eorum equiualentes. Scito rursus a propōne de inesse, ad ꝓpōnem d modo vniuersali. nō valere argumētū aut affirmatiue, aut negatiue, ad min⁹ enthimematice. Quod dixerim, qꝛ in syllogismis ex altera de signo vniuersali et altera de inesse, recte q̄ñqȝ seqtur aliqua de signo vniuersali. Quare nō sequitur/hō disputat, ergo hō necessario disputat, nec seqtur/deus est substātia, ergo deus cōtingenter est substātia/hō possibiliter nō disputat. ergo hō īpossibiliter disputat, et sic de olb⁹ aliis facile inuenies exēpla. Nō solū qđ variet̄ appellatio ex parte predicatoȝ, nec etiā sequeret̄ q̄ȝ q̄ȝ ꝑdicata ꝓcederent copulas. Itē a ꝓpōne de signo particulari ad de inesse, nec affirmatiue nec negatiue seqtur, vt si in superioribus exēplis ex cōtradictoriis ꝯñtium inferas cotradicta añtiū. Nec valerēt dicti modi arguandi esto ꝑdicata illa nō distribuerent̄ (vt facile experiri potes) Quare defect⁹ est ex parte ipsaȝ vnionū extremoȝ. Et sic ptȝ solutio ad scdm pricipale et ei⁹ cōfirmationē. At vero, qꝛ i processu sūmulaȝ circa materiā regulaȝ ampliationū passiȝ disputabitur, satis de illis in presentiaȝ. 11. No.

¶ Capitis quinti. Lectio prima.

REstrictio: est coarctatio termini a maiori ad minorē suppōnē, vt coarctatur ly hō/in hac/hō qui est doctus disputat. Que quidē diffinitio itelligat̄ sicut diffinitio ampliatiōis, vt vȝ maior suppositio dicat̄ nō repugnātia ad supponēdū ꝓ pluribus q̄ȝ si talis tḿs nō restringeret̄, et minor suppō, repugnātia ex parte acceptiōis ad supponendū ꝓ tot, aut tot modis si fuerit restrictio tḿi singularis. Quare ly chimera/in hac/chimera q̄ est alba potest esse nigra, restrigit̄, nisi velles gra 1. No.

tio distinguere inter restrictionē acceptiōis ⁊ restrictionem
suppositionis quod superfluū existimo. Et restrictio que pro
uenit a verbo principali vel ei⁹ determinatione, vt restrictio
pdicati hui⁹/petr⁹ in hoc instāti erit alb⁹, solet dici restrictio
formalis, quod vez a forma ppositionis emanet. Restrictio
autē que fit a determinationibus nominū, potest appellari,
materialis. Itē restrictio, proportionabiliter ad ampliatio-
nem, potest esse ad pau- ciora supposita, vt restringitur ly ho-
mo/hic/hō q̄ ē doct⁹ disputat/ vel ad certū modū eiusdē sup
positi, vt restringit ly petr⁹, hic/ petr⁹ q̄ est doctus disputat.

2. No. ¶ Quāq̄ ampliatio nō possit fieri nisi
a dictione plures differentias tpis disiunctim importāte (nō
enim potest aliter tēa a suo statu dilatari) restrictio tn̄ pluri-
bus modis potest cōtingere. s. a verbo/ aduerbio/ noīe abso-
luto/ cōnotatiuo/ relatiuo. ⁊c̄. Unde preter modos q̄bus ver
ba de extrinseco tēpore restringunt predicata, sunt alij modi
restrīgēdi. ¶ Prim⁹. Inferius imediate appositū superiori
restringit ipsum s̄m exigentiā acceptionis ipsius inferioris,
vt ly aīal/ hic/ aīal homo est rationale/ p solis hominib⁹ sup
ponit. ¶ Scd̄s Adiectiuū, imediate additū substātiuo, restri
git ipsum s̄m exigentiā formalis significationis eiusdē adie
ctiui, vt ly homo/ hic/ hō doctus disputat/ tantūmodo suppo
nit pro hoīe docto. Et hic q̄dam hō disputat p solis mascu-
lis. Et pariter si determinaret alȳ quilz, nullus ⁊c̄. Unde ad
iectiuo, non ē soolū q̄ adiectiuū, conuenit restringere substā
tiuum, sed eo potius, q̄ imediate ei adiicit aparte eiusdē ex
tremi. Si eñ diceres/ oīs hō est iustus/ predicatū non restrin
git subiectum, alias dicta ppositio esset vera. Quāq̄.p.h.
vellit adminus subiectum restringi quo ad genus predicati,
itaq̄ tātūmodo stet p masculis, sed in hac parte nō ab oīb⁹
recipit. Nam tātā vim hz/ ly oīs vt distribuat pro oī supposi
to vtriusq̄ sexus, quātam predicatū ad restringendū. Itē in
hac/ oēs hoīes sunt christiani/ subiectum certe p hominibus
vtriusq̄ sexus tenet, nō obstante, predicatū sit masculini ge
neris. Ad hec. Satis videt dici q̄ predicatū aliquomodo
restrigat subiectū ⁊ aliquomō nō. ¶ Terti⁹. Determiātio in
obliq̄ imediate p̄posita aut postposita suo determiabili, re-
strigit ip̄m s̄m exigentiā acceptionis determinatiōis ipsius,
vt ly equus in hac/ equus hoīs currit, aut in hac/ hoīs equ⁹
currit/ tantūmō supponit p equo possesso ab hoīe. ¶ Quar
tus. relatiuū immediate additū suo aāti. cum copula impli-
catiōis, restringit ipsum ad standū solūmodo p illo supposi-
to cui cōuenit talis habitudo implicatiōis. Copula implica
tionis dr̄, que cū relatiuo/ qui/ ⁊ suo aāte efficit cōplexū acce
ptum vnica. v.g. ly hō in hac ppositione/ hō qui fuit albus
erit niger/ restringit vt tantūmodo supponat pro hoīe q̄ fuit
albus. ¶ Sed nō dixerim q̄ relatiuū restringat aāts ad stan-
dum in ordine ad tēpus iportatū per copulā implicationis.
Nā licet hoc sit vlr veruz q̄n talis copula est affirmatiua, nō
tn̄ (vt opinor) q̄n est negatiua. Existimo eñ verā hanc ppo-
sitionē/ antichrist⁹ qui nō est erit, vt pz per suā resoluentē. s.
antichrist⁹ erit ⁊ ille nō est, et tn̄ si ly antichrist⁹ acciperetur
in ordine ad tēpus copule implicatiōis, certe nō supponeret
⁊ ideo dicta ppositio esset falsa. Igitur ly antichristus ibi li
cet restringit s̄m illam habitudinem implicationis. s. p anti
christo qui non est hō/ non tamē in ordine ad tēpus presens.
Unde in his adā qui est mortuus fuit. Adā qui possibiliter
est hō fuit, ly adā non restringit ad standū pro illo quod est
sed in prima pro illo quod est mortuū ⁊ in scd̄a pro illo quod
possibiliter ē hō. Quare ambe ppositiōes sunt vere. Sit rur
sus. Ut he nō equiualeāt/ mortuū quod est mortuū fuit/ mor
tuū q̄d est fuit. At legito caute relatiuū restrigere aāts ad stā
dū pro illo cui cōuenit h̄itudo iplicatiōis. Est eñ dictu q̄ nō
supponit. tale aāts pro aliquo, nisi ei cōueniat illa habitudo,
non autē q̄ pro oī tali supponat q̄n vez aliqua restrictio ob-
stat. Ubi notato in eiusmodi ppositionibus aāts teneri in or
dine ad copulā principalē, relatiuū autē in ordine adminus
principalē, sed totū cōplexū pariter tenet in ordine ad copu-
lam principalē. Igitur in hac/ hō qui fuit est / licet ly homo
restringat ad standū pro hoīe qui fuit, non tn̄ pro oī tali sup
ponit, q: totū cōplexum stat in ordine, ad verbū presentis tē
poris. igit supponit pro illo q̄d nūc est aliquid q̄d fuit. Pa-
riter in hac/ hō qui est fuit/ totū subiectum supponit p eo q̄d
est vel fuit aliquod quod nūc est. Unde cū aāts in huiusmodi
propositionib⁹ ratione restrictiōis teneat in ordine ad habi
tudinē copule iplicatiōis, itē teneat in ordine ad copulā prin
cipalem, et id copulatiue (nō eñ potest supponere nisi pro eo
cui ambe simul habitudines cōueniūt) fit reuera vt restricte
potius q̄ ample teneat. Quod eo interim cōfirmat, q: sta-
ret tale aāts supponere si in ordine ad vnā solā copulā tene
retur, ipso nō supponēte in ordine ad ambas, nō autē stat ediū
uerso, quod est restrictionis indiciū. Sed in hac/ hō q̄ nō est
erit, credo propter oppositam rationem ampliari ly homo.

¶ Lectio secunda.

Sed q̄ris circa hoc de veritate hui⁹ 1. No.
omne quod fuit est. ¶ Scd̄o circa modū restrictiōis se
cūdi ⁊ tertij modoꝝ, an determinatio ⁊ determinabile se mu
tuo restringāt. ¶ Pro primi solutione, scito relatiuū/ q̄/ ac
ceptū implicatiue, dupliciter accipi, aut vez participialiter,
aut differentialiter, vel restrictiue, quod idē est. Quādo ac-
cipitur participialiter, tm̄ valet. v.g. albū quod est/ q̄tum/ al
bum existens/ albū quod erit, sicut/ albū futuꝝ, album quod
fuit, sicut/ albū preteritū. Sz est hic aduertendū q̄ cum sum
es fui/ nō habeat participia preteriti aut futuri, ab alijs ea
verbis mutuat. Unde/ p̄teritū/ quod est participiū a verbo/
pretereo tm̄ valz sicut/ quod preteriuit. i. desiuit esse. Quare
non supponit nisi pro illis tātūmodo que desierūt esse. Et/ fu
turū/ est participiū a prisco verbo/ fuo/ quod etiā (vt dicunt)
nō dicebat nisi de eo quod nondū est ⁊ erit. Quare ly futuꝝ
acceptū tanq̄ ei⁹ participiū, eandē retinet significationē, et
hoc est fortasse, quod supra diximus, teneri noīaliter. Sed q̄n
trahunt vt sint participia verbi, sum es fui/ ly preteritū sup
ponit pro omni illo q̄d fuit, ⁊ ly futurū/ p omni illo quod erit
siue illa sint, siue nō sint. De eisdē eñ omnibus dicunt ver-
ba/ fuit/ erit/ s̄m vsum dialecticoꝝ. Quod dixerim, q: hysto-
rici frequēter vtunt verbo fuit p illo quod iā non est/ ⁊ ver-
bo erit/ pro illo quod nondū est/ vt/ fuit iliū. ⁊c̄. Igit si ly q̄d
fuit accipiat participialr, vt vez dicta ppositio valeat hanc
omne preteritū est/ claret illā esse falsam, quōcunq̄ accipiat
ly preteritū. Nā si dicat a pretereo, tunc predicatū pro nul
lo supponit p quo supponit subiectum, et si a ly fuit/ nō sup-
ponit pro oībus (opinor eñ vt supradictū ē p eisdē omnino
supponere a parte subiecti, p quibus supponerēt aparte pre
dicati) sed si ly fuit accipiat restrictiue, visum est iā restrin-
gi ly ens inclusum in ly oē ad standū pro illo, cui cōuenit il-
la habitudo implicatiōis. i. pro illo q̄d fuit. Et cū ly ens pa-
riter teneat in ordine ad verbū principale, fit vt tantūmodo
supponat p illo quod est ⁊ fuit. quare dicta ppositio est ve-
ra. ¶ Ex primo mēbro predicte distinctiōis, sequit, has oēs
esse falsas/ oē futurū est/ oē possibile est/ oē generabile est ⁊c̄.
Naz si ly futurū ⁊ pariter (vt quidā volūt) noīa in bile, dicāt
negationē presentis, p nullo supponit predicatū p quo sub
iectum, ⁊ si nō dicant talē negationē, tūc predicatum nō sup
ponit pro tot pro quot distribuitur subiectū. Quas tn̄ pro-
positiones tenent cōcedere qui dicunt dicta participia, aut
noīa verbalia nō supponere a parte subiecti, nisi pro rebus
existentib⁹ s̄m exigentiā verbi principalis, nā tunc nō distri
buunt subiecta, nisi pro illis q̄ nunc sunt entia ⁊ sunt possi-
bilia ⁊c̄. Pariter habēt cōcedere/ oē producibile de⁹ pduxit
⁊ alias similes q̄ aurib⁹ re vera nō cōsonāt. ¶ Ex scd̄o mem
bro sequunt he/ oē q̄d erit est/ oē quod potest esse est/ omne
quod de⁹ potest producere produxit (copulis iplicationis re
strictiue tentis). Sed tn̄ cōiter negant, q: cōiter accipiuntur
participialr. Quare nō sequit/ oē quod erit est / antichrist⁹
erit, ergo antichrist⁹ est, sz teneris in minori dicere/ antichri
stus est aliq̄d quod erit/ ⁊ ita incerteris. Sunt q̄ imaginant

in dictis ꝓpositionib⁹ et vir in similib⁹, añs relatiui tẽmo-
do supponere in ordine ad copulã iplicatiõis, quare subiecta
ibi distribuunt̃ pro oĩbus que erũt ⁊c. ſm solaʒ exigentiã co
pule implicationis. Quare dicunt dictas propõnes esse fal
sas. At re vera copula implicationis q̃uis restringat añs ſm
sui ipsius exigentiã (vt dictũ est) non tñ ipedit ne dictũ añs
teneat̃ in ordine ad verbũ principale. Quare cum in ordine
ad duo verba copulatum teneat̃, quodãmõ restringitur ſm
vtriusq̃ꝫ exigẽtiã (vt expositũ est. ¶ Adhuc autẽ subdubitat̃
de veritate hui⁹ album qd̃ est fuit / casu quo petr⁹ fuisset alb⁹
qui nunc sit niger, nec sit in mũdo aliud albũ. Habita natu
ra relatiui substantie, claret illam esse veram. Nam dictum
est eiusmodi relatiuũ non referre añs cõnotatiuũ nisi tẽmo
do pro materiali. Pro quo subinde tẽmodo restringit ipm
quare sensus illius propõnis est / aliquid qd̃ est vel fuit albũ
quod nunc est ens, fuit. Sed hec esset falsa / album quod est
album, fuit. Tenaciter hoc memorie obseruato ꝓ syllogis-
mis. Nõ eñ sequit̃ oẽ album est hõ, equus est vel fuit album
quod est, ergo equ⁹ est vel fuit hõ. ſʒ bene seq̃retur si diceres
in minori album est vel fuit album quod est album.

2. No. ¶ Ad scdm dubiũ respõdet̃ sub hac di
stictiõe. Adiectiuũ, sicut suũ substãtiuũ restrigit, ita ⁊ ab eo
restrigit̃. Primũ manifestũ est, q: oĩ determinatiõi hoc cõue
nit q̃ suũ restringat determinabile. Scdm itidẽ ptʒ. Nã adie
ctiuum (vt supradictũ est, suã acceptionẽ et suppõneʒ recipit
a substãtiuo, nec ꝓ alio potest, aut supponere, aut accipi q̃
suum substantiuũ. Quare in hac propõne / hõ albus est colo
ratus sicut ly hõ / pro solis hoibus albis accipit̃, ita ly alb⁹
pro solis albis hoibus. Determinatio autẽ alterius casus a
suo determinabili [illegible] restrigat suũ determinabile, siue ipʒ
p̃cedat, siue seq̃tur, nusq̃ꝫ tñ ab eo restringitur. Prima pars
ab oĩbus concedit̃, q: noĩa ipsa determinatio ⁊ determinabi
le / hoc sonant, q᷑ veʒ illa, hoc restringat. Et scda pars inde
satis cõstat q᷑ veʒ determinatio nullã accipiat suppõnem a
suo determinabili. Est eñ quo ad hoc manifesta dissimilitu-
do inter adiectiuũ ⁊ hmõi determinatiões. Itẽ si talis deter
minatio restringeret̃ a suo determinabili, maxime (vt multis
placet) qñ acciperet̃ vnica, sed hoc non. nã dato opposito se
queretur has propõnes esse veras / equus cuiuslibet hoĩs est
hinnibilis (casu quo nõ esset in mundo nisi vnus equus soli⁹
regis) petrus differt ab hoĩe / petrus videt oẽ astrum (casu q̃
tantum solẽ videat) Sensus eñ essent hmõi. equus cuiuslibʒ
hoĩs possidentis equum, est hinnibilis / petr⁹ differt ab hoĩe
a quo differt / petrus videt oẽ astrum quod videt. (accipit̃ ly
cuiuslibet in prima, ⁊ ly oẽ in tertia. vt nõ sint ptes extremo
rum) sed q᷑ dicte propõnes quas quidam cõcedunt sint false
q̃uis per se videtur notũ. c. 11. primi trac. adhuc suadebitur.
Ubi circa restrictionẽ determinatiõis vnice aliq̃ notabunt̃.

3. No. ¶ Cũ idẽ sit minus restrictũ quod ma
gis amplũ ⁊ magis restrictũ quod min⁹ amplũ, idẽ est argue
re a non restricto ad restrictũ seu aminus ad magis restrictũ
quod ab amplo ad nõ amplum, ⁊ idẽ a restricto ad nõ restri-
ctum, quod a non amplo ad ãplũ. Unde bene seq̃tur a nõ re
stricto ad restrictũ cũ distributione nõ restricti ⁊ cõstãtia re-
stricti / oĩs hõ disputat / aliquis hõ est ꝗ quilibet hõ disputat.
Sʒ si nõ poneres cõstantiã, casu quo null⁹ esset masculus in
mundo ⁊ oẽs femine disputarent, añs eẽt verũ sine ↄ̃ñte. Itẽ
sequit̃ negatiue cum distributiõe nõ restricti etiã sine cõstan-
tia / oĩs hõ non disputat ergo nullus hõ disputat. Item a re
stricto ad nõ restrictum sine distributione nõ restricti ⁊ cum
cõstãtia restricti, vt si in exẽplo p̃me regule ex opposito ↄ̃ñtis
cum cõstãtia inferres oppositũ maioris. Sed si nõ poneres
cõstãtiã in eodẽ casu añs esset verum ⁊ ↄ̃ñs falsum. Itẽ a re
stricto ad nõ restrictum affirmatiue sine distributione nõ re-
stricti / aliquis hõ disputat ergo hõ disputat. Non autẽ seq̃t̃
aliquomõ a non restricto ad restrictũ sine distributione non
restricti. hõ est femina ꝗ aliquis hõ est femina. Nec negatiue
hõ non est mascul⁹ ꝗ aliquis hõ nõ est mascul⁹. Nec seq̃t̃ ali
quomõ a restricto ad nõ restrictum cũ distributione nõ restri
cti. Ut patet si in exemplis q̃ primũ posiuit ex oppositis con
sequentium inferas opposita antecedentium.

At vo ↄtra scdaʒ reglam arguit̃. i hac
propõne / hõ est pict⁹ p̃dicatũ restrigit subiectũ ad stãdũ solũ
modo pro hoĩe picto (vt ptʒ per regulas analogorũ) ergo adie
ctiuũ aparte alteri⁹ extremi situatũ restrigit substãtiuũ apar
te alterius existẽs. ¶ Scdo. In hac propõne hõ irrationalis
non est hõ, adiectiuũ / irrationalis / nõ restrigit suũ substãtiuũ
imo facit ipm nullomõ posse supponere ꝓ suo ꝓprio signifi-
cato, ergo modus ille restringẽdi nõ est vlr certus. ¶ Tertio
contra tertium modũ. In hac ꝓpõne / ethiops est albus ſm
dentes, illa determinatio / ſm dentes, nõ restringit suũ deter
minabile, imo facit ipsum nullomodo supponere pro albo.

¶ Ad p̃mũ negat̃ añs: immo p̃dicatũ 4. No.
alienat poti⁹ subiectũ. ¶ Unde alienatio est distractio tẽi ad
supponendũ pro eo qd̃ minus principalr̃ aut iproprie signifi
cat. Quare in oĩbus illis suppõnibus, q̃s supra improprias
appellauimus, põt dici tales tẽos alienari, preterq̃ꝫ in suppo
sitione anthonomatica. Ut si dicas / petrus est leo / sanctus
petrus est in celo, ⁊ sic in ceteris, ly leo, ly sanct⁹ petr⁹. ⁊c. for
tasse alienãtur. Quare non solũ alienãtur subiecta a p̃dica
tis, ſʒ interdũ tã subiecta q̃ predicata alienãtur ratione to-
ti⁹ orõnis ex cõi vsu. Sʒ i suppositiõe anthonomatica (v.g.)
cũ ly philosoph⁹ in hac ꝓpõne / philosophus dixit mũdũ fuis
se ab eterno, nõ distrahat̃ tẽs, ſʒ supponat ꝓ suo proprio si-
gnificato, rectius dicet̃ restrigi q̃ alienari. Interest eñ in-
ter restrictionẽ ⁊ alienationẽ, q᷑ illa sit coarctatio ad paucio
ra ꝓpria supposita ⁊ hec distractio ad supposita, vel secũda-
ria vel trãsumptiua. Sʒ queris quare potius requirit̃ adie-
ctiuũ situari cũ suo substãtiuo aparte eiusdẽ extremi. adhoc
q᷑ restringat ipsum, q̃ adhoc q᷑ alienet. At adiectiuo cõue-
nit alienare ratione significationis, restringere vero ratione
acceptiõis, (nã huic tẽo / pictus / eo q᷑ significat hominem pi
ctum cõuenit alienare substantiuũ) ⁊ ideo cũ aparte predica
ti eãdẽ retineat significationẽ potest alienare subiectũ, sicut
verbũ / fuit / q: ei cõuenit ampliare ratione sue significatiõis
q̃uis non faciat vnuʒ extremũ cũ subiecto, ãpliet ipm. Sʒ ly
albus non ex eo solũ q᷑ significat albũ restringit substãtiuũ
ſʒ ex eo q᷑ cũ eo accipit̃ tanq̃ꝫ vnus tẽs, quod nõ fit nisi ime-
diate vniant̃ aut per relatiuũ iplicationis. ¶ Hinc fit, quod
capite õ analogis isinuauim⁹) in hac propõne / hõ est hic pi-
ctus, subiectum non restringi ad standũ solũ pro hoc hoĩe pi
cto, nã cum predicatũ nõ restrigat ratione acceptionis ſʒ ra
tione significationis, quãtũcunq̃ꝫ restringat̃ quoad acceptio
nẽ non magis restringit subiectũ. Sʒ si esset adiectiuũ quod
restringit substãtiuũ ratione acceptionis, si tale adiectiuũ re
stringat̃ vt pro paucioribus accipiat̃, pariter restringit sub
stãtiuũ ſm talẽ acceptionẽ. Quare i hac / hõ intẽse albus dis
putat ad restrictionẽ acceptionis de ly alb⁹ seq̃t̃ restrictio de
ly hõ, q᷑ vʒ nõ supponit nisi ꝓ hoĩe q̃ hʒ intẽsam albedinem.

¶ Ad scdm solet concedi añs q᷑ veʒ ibi 5. No.
non fiat restrictio de ly hõ, ſʒ potius remotio. ¶ Unde remo
tio (dicunt, est coarctatio tẽi ne possit supponere ratione ali
cuius determinationis sibi addite. Et ad tertium pariter cõ
cedunt añs, dicẽtes illã non esse restrictionẽ, ſʒ potius dimi-
nutionẽ. ¶ Unde diminutio potest dici coarctatio tẽi ad sup
ponẽdũ pro illo cui solũ ſm partẽ, ei⁹ formale cõuenit. Qui
bus noĩbus si placet vti nõ dãnamus. Ueruntñ ⁊ he ⁊ si que
alie similes reperiãtur, species quidem sunt restrictictionis.

¶ Capitis sexti. Lectio prima.

Appellatiões tandẽ inter a-
lias logice ꝓprietates admodũ sũt dialecti
cis cognitu necessarie, vt pote q̃ superioribus
facultatibus, p̃sertim theologie in articulis
trinitatis ⁊ incarnatiõis passim ancillẽtur.
Q bidq̃ꝫ eaꝝ negociũ paulo lati⁹ extendere

mollitus sum eo vel maxime q rem tam necessariam nusq accurate traditam inuenias.

1. No. Appellatio est applicatio formalis significati alicuius termini ad significatum alterius, vt applicatio significati de ly magnus ad significatum de ly logicus in hac propositione, petrus est magnus logicus. vbi ly logicus dicitur appellatio passiua & ly magnus appellatio formalis. Nam intellectus, vt dicunt, applicans significatum ad significatum dicitur appellatio actiua. Et accipitur in proposito non passiue sicut ampliatio, sed formaliter pro ratio appellante. ¶ Applicatio, nam appellare apud latinos idem tandem est quod appellere & applicare, sm quam significationem vtuntur dialectici isto appellatio. Et dicitur alter terminus appellare supra alterum, quia applicat suum significatum ad significatum alterius. Suum inquam significatum aut suam formalem significationem, siue sit modus se habendi positiuus aut negatiuus. Nam ly necessario & multa alia syncategoremata appellant quidem (vt infra videbitur) cum tamen nullum syncategorema habeat significatum formale quemadmodum ly indoctus & similes. ¶ Dixerim applicatio significati vnius ad significatum alterius. Ubi scito appellationes quas dialecticus considerat eas esse que post suppositiones & ampliationes adhuc possunt veritatem propositionis variare. v.g. Ad veritatem istius propositionis, petrus est magnus logicus, non sufficit, petrum esse magnum & logicum, sed requiritur preter hoc, magnitudo contingat petro ratione logice vel q multa scientia logicali sit predictus. Igitur quamquam posset fortasse dici connotatiuum substantiue tentum appellare suum significatum formale ad suum ipsius materiale, non tamen proprie diceretur appellatio. Nam propter huiusmodi appellationes nullomodo variatur veritas propositionis magis quam si essent termini absoluti. Quo fit vt connotatio & appellatio in suis propriis significationibus termini sint disparati, q videlicet connotatio sit consignificatio significati formalis supra materiale eiusdem termini, & appellatio applicatio formalis ad significatum alterius. Rursus connotatio contingit terminis extra propositionem, sed appellatio non nisi existentibus in propositione. Non q appellatio presupponat actualem suppositionem, imo (vt dictum est de ampliatione) sufficit vt termini appellent (aut si recte dicitur, appellentur) q tales termini supponerent nisi esset defectus ex parte rei significate. Liquet etiam in hac propositione petrus est magnus logicus ly magnus appellare supra ly logicus quamquam totum predicatum non supponat. Quinimo si petrus esset procere corporis, parumque dialectice eruditus ob solum defectum appellationis non supponeret. Aliter Hu. summus, nescio (fateor) qua ratione adductus, diffinit appellationem q videlicet sit acceptio termini pro re existente.

2. No. ¶ Appellatio duplex est. scilicet realis & rationis. ¶ Realis, est appellatio significati realis, quod est dicere, significati habentis esse operatione intellectus seclusa, vt petrus est magnus logicus. ¶ Appellatio rationis, est appellatio significati habentis solum esse per operationem intellectus, vt cognosco venientem, ly homo significat hominem. Appellatio formalis est terminus superior ad realem & rationis.

3. No. ¶ Circa realem appellationem meminisse opus est differentie illius inter connotatiuum substantiue tentum & connotatiuum adiectiue tentum, q vel illud connotet suum significatum formale adiacere suo ipsius materiali. Et hoc appellet suum formale ad significatum sui substantiui. Nec refert quoad hoc adiectiuum adiectiue tentum significet de materiali communiter, & confuse significatum sui substantiui, nec ne (vt ibi monstratum est) Ac vero quia tale adiectiuum appellat suum formale nunc ad materiale substantiui, nunc vero ad formale. Considerande sunt hee quatuor regule. ¶ Prima. Quando adiectiuum situatur a parte predicati & substantiuum a parte subiecti, adiectiuum solum appellat suum formale ad materiale substantiui. Solum inquam. i. non ratione formalis eiusdem substantiui. V.g. in hac propositione, hic logicus est magnus, predicatum applicat magnitudinem ad suppositum de ly logicus & non ratione logice, sed ratione molis. Hac regula non vtuntur moderni existimantes propositiones de predicato adiectiue tento subordinari propositionibus in quibus substantiuum exprimitur a

Prima.

parte predicati. Quare hec. v.g. modo assumpta subordinatur, huic, hic logicus est logicus magnus, & ideo ly magnus appellat (inquiunt) supra ly logicus a parte predicati & non a parte subiecti. Sed tamen quamuis quoad veritatem propositionum idem fit, nihilominus quia (vt visum est) adiectiuum adiectiue tentum potest esse totale predicatum, rectius dicitur ipsum appellare supra materiale subiecti. Quod antiqui presertim. s. tho. 3. q. 16. ar. 7. & 9. sub his verbis insinuat. Subiectum in propositione stat materialiter & predicatum formaliter. Et subiectum stare materialiter, est (vt eorum verbis vtar) non subiicere predicato, nisi suum suppositum & non suam formam. Unde concedunt de Christo, hic homo est eternus, & negatur, hic homo est factus. Extendunt nonnulli hanc regulam vsque ad terminos absolutos, q vel in hac propositione, aliquod est homo, predicatum appellet humanitatem ad suppositum subiecti. At licet sit de nomine disputatio, nihilominus cum termini absoluti habeant proprias suppositiones pro suis vel peculiaribus significatis, non proprie dicuntur appellare supra alios. ¶ Secunda. Quando a parte eiusdem extremi situantur duo termini connotatiui habentes se tanquam substantiuum & adiectiuum si adiectiuum precedat, appellat suum formale ad materiale substantiui ratione formalis eiusdem substantiui, dummodo non sit manifestum talem applicationem esse impossibilem. V.g. in hac propositione petrus est magnus logicus, ly magnus appellat magnitudinem ad suppositum de ly logicus ratione logice. Denotatur enim petrum habere magnam peritiam logice. Hec regula non aliter fulcitur quam vno omnium consensu. Dixerim, quando duo termini connotatiui, nam in hac. petrus est albus homo, non denotatur albedinem adiacere homini ratione humanitatis, alias falsa est. Item, a parte eiusdem extremi, propter doctrinam prime regule. Notato autem hic quando adiectiuum adiectiue tentum ponitur a parte subiecti, cuius substantiuum est a parte predicati, perinde esse ac si poneretur a parte predicati, Item si adiectiuum cum suo substantiuo ponatur a parte subiecti, dummodo determinet tale substantiuum in ordine ad predicatum. Idem etiam est dicere, factus est deus homo, deus factus est homo. (ly factus determinante ly deus in ordine ad predicatum) deus est factus homo, & in omnibus ly factus appellat factionem ad suppositum de ly homo, aut de ly deus ratione humanitatis. Quod semper intelligitur ratione vnionis humanitatis ad verbum, nam etsi humanitas fuisset perpetua, si in tempore fuisset assumpta, esset deus factus homo. ¶ Rursus dictum est, tanquam adiectiuum & substantiuum, quia in hac propositione, lac est album & dulce, neutra pars predicati appellat supra alteram. Sed non dixerim, habentes se tanquam determinatio & determinabile, ne includerem hanc, petrus est boni auidus & similes quibus non contingit huiusmodi appellatio. Ad hec dictum est, si adiectiuum precedat, nam si sequatur, non potest commode afferri iuxta rigorem dialecticum talis appellatio. Quod patet, primo a signo. Hee propositiones, pater est pater alius a filio, est deus alius a filio, deus est homo eternus, sunt catholice, & hec, deus est homo factus, est falsa. & tamen si adiectiua appellassent supra formalia substantiuorum precedentium, vt vel esset sensus, pater est alius pater a filio, est alius deus a filio, deus est eternus homo, est factus homo, tres prime essent false & vltima vera, ergo solum est appellatio supra materialia. Secundo a priori. Hee due, logicus est magnus, logicus est logicus magnus equiualent in consequendo quamquam in significando (vt supra monstratum est) non equiualeant, sed in prima denotatur appellatio formalis de ly magnus ad solum materiale de ly logicus, iuxta tenorem prime regule, ergo in secunda non est appellatio supra formale. Tertio a simili. ly necessario & cetera aduerbia appellatiua appellant supra formalia terminorum sequentium & non supra formalia precedentium, ergo pariter termini adiectiui. Hoc ipsum antiqui presertim. s. tho. in. 3. di. 11. arti. 2. sentire videntur huiusmodi verbis. Quando adiectiuum determinat suum substantiuum tanquam subiectum (quod fit quando substantiuum precedit) tunc appellat supra solum eius materiale, quando autem determinat ipsum tanquam predicatum (quod fit cum substantiuum sequitur) appellat supra formale. Dixerim hoc intelligi iuxta rigorem dialecticum. nam sepe propositiones vbi adiectiuum precedit accipiuntur loco earum vbi sequitur, quando non est circa hoc disputatio. Pro eodem etiam quandoque accipitur, petrus est monachus albus, est albus monachus &c. ¶ Dixerim tandem, dummodo non sit manifestum &c. propter has

Secunda.

propōnes/petr⁹ est alb⁹ musicus/est alb⁹ rōnalis/ et siles in quib⁹neutra pars p̄dicati appellat supra formale alteri⁹. Et non diximus(vt solet)dūmō formale adiectiui possit adiacere rōne formalis substātiui. Cōstat em̄ has p̄pōnes/chrūs est factus de⁹/de⁹ necessario est creās/falsas esse solū pp defectū appellatōis,qz vez ly factus ⁊ ly necessario, appellāt supra formalia tꝫoꝝ sequentiū,⁊ tñ in illis nō pōt adiacere formale tꝫi appellātis rōne formalis substātiui. Sufficit igr̄ id posse cadere in dubiū. Sz in hac/petr⁹ est alb⁹ rōnalis,qz manifestū est formale adiectiui nō posse adiacere supposito substātiui rōne hui⁹ formalis nō denotaꝝ talis appellatio. Quare dicta p̄pō est v̄a. Et si petr⁹ sit niger,hec est v̄a/petr⁹ est nō albus rōnalis,siue ly nō,solū adiectiuū, siue totū cōplexum determinet. In dictis regulis ⁊ sequētib⁹/ materiale/tm̄ valet sicut suppositū. Nā q̄uis substātiuū non possit appellare, pōt tñ adiectiuū appellare supra materiale.i.supra suppositum substātiui,vt hic/hō est alb⁹/ho est hō alb⁹. ¶ Sub hac regula militāt verbū aut participiū sig̃nās actionē aut cōtraptionē p quā incipit aut desinit esse aliqd(vt sunt facio/ construo/destruo ⁊c̄.)v.g. In his propōnibus/facio tunicā/construo/destruo domū,ↄnotaꝝ,factio,ↄstitutio aut ↄstructio adiacere pāno aut lapidib⁹,nō simplr̄,sed rōne dispositionis q̄ sunt tunica aut dom⁹(dato forma nō distinguaꝝ a subiecto.) Vn̄ sequūꝝ hmōi copulatiue/ petr⁹ facit calceū q̄ nihil facit destruit imaginē cesaris,q̄ nihil destruit, sicut ↄuerso/ de⁹ petm̄ facit,non aūt facit petm̄ ⁊c̄. Nā si petro faciēte calceū aliqd faceret,marie calceū,cui⁹oppositū sic deduciꝝ. Petr⁹ calceū facit ⁊ calceus est coriū ꝗ petrus coriū facit,qd̄ est falsum. Et ita p̄babil de ceteris. Diximus actionē per quā aliquid incipit eē,qz in his/lauo tunicā/lego libꝝ/⁊ similibus, nulla est appellatio. ¶ Tertia. Cū determinato ⁊ determinabile diuersoꝝ casuū accipiuntur vnica acceptiōe si alterū aut ambo fuerint connotatiui denotaꝝ formalia sig̃ata suis materialib⁹ simul tp̄e adiacere.v.g. In hac p̄pōne/petr⁹ vidit papā,denotaꝝ petrū vidisse papā tp̄e quo erat papa. Et in hac/brunell⁹ fuit equ⁹ niger hoīs albi,denotaꝝ,brunellū fuisse possessuꝫ ab hoīe tp̄e quo ip̄e erat niger ⁊ possessor alb⁹ (Est em̄ hic certe appellatio,nā talis determiatio quodāmō applicat suū formale ad sig̃tū determiabilis.)Tūc determiatio ⁊ determinabile dicunꝝ vnica acceptiōe accipi(qd̄ exacti⁹ 1.tra.cōstituem⁹)qn̄ aut determinatio seqꝝ suū determinabile aut si p̄cedat,ambo ponūꝝ a parte p̄dicati. Vn̄ in his/petrus fuit papā vidēs/brunellus fuit hoīs albi equ⁹ niger/eadem est appellatio q̄ imp̄mis, quib⁹ equalēt,sed hic petrus papā vidit/brunell⁹,hoīs equ⁹ fuit,⁊ vir qn̄ determinatione p̄cedēte determinabile totū ↄplexū p̄cedit copulā, accipitur nō vnica. ¶ Hinc sequūtur he copulatiue. Videtes deū ego vidi ⁊ tñ nūq̄ vidi vidētes deū/oēs crucifixores christi deū viderūt,plurimi aut nūq̄ viderūt deū/carnes crudas comedi nūq̄ autē comedi carnes crudas,⁊ plures alie illis siles, que capite de ampliationibus illate sunt. Prima ptꝫ,si aliq̄ hoīes,quos viuos vidi,post mortē beatitudinē obtinuissent,⁊ ita cetere. Est hic aūt ↄsiderādū q̄ q̄uis ly vidēs ceteraq̄ id gen⁹ determinabilia appellēt supra determinatiōes mō iam nūc exposito,nō tñ eas restrigūt quo ad suppositionē. Quippe ly papā nō solū p papa viso,sino pro oīm̄ papa q̄ fuit supponit, sed ly hoīs albi sic appellat supra ly equ⁹ vt ip̄m quo ad suppositionē restrigat. Nō em̄ supponit nisi p solis equis possessis ab hoīe albo,sicut imp̄mis ly papā ⁊ vir oīs determinatio restringit suū determinabile. ¶ Quarta. Mod⁹vnis affirmatiu⁹ modificās verbū p̄pōnis,appellat vnitatē quam explicat ⁊ ad vnionē ipsaꝝ extremoꝝ ⁊ ad materiale tñ sequētis rōne eiusdē formalis si fuerit tꝫs ↄnotatiuus. V.g.in hac p̄pōne/deus necessario est creās ly necessario appellat necessitatē ad vnionē extremoꝝ ⁊ ad suppositū p̄dicati rōne creationis. Pariter in hac/de⁹ ↄtingēter est creās,ly cōtingēter appellat ↄtingentiā,⁊ in hac/petr⁹ est ⁊ fuit alb⁹ pariter denotaꝝ albedinē cōuentre petro cū illa vnitate est ⁊ fuit. Proportionabir dicaꝝ de ly velociter⁊ de ceterꝭ ꝑboꝝ determinationibus. Diximus vnic nō ly possibilr̄,ly est vel fuit,nō dicunꝝ p̄prie appellare,sꝫ solū ampliare a parte ante ⁊ a parte post. Rursus,affirmatiuū,qz ly impossibilr̄ nō appellat impossibilitatē supra p̄dicatū. In hac em̄/terra impossibilr̄ est celū,ly celū nō stat pro celo impossibili,sꝫ pro possibili vt in sua contradictoria. ¶ Sunt q̄ dicūt ly est appellare p̄sentialitatē ⁊ ly fuit p̄teritionē a parte post ⁊ p̄sentialitatē vel preteritionē a parte ante ⁊c̄. At re v̄a hmōi effectus,nō appellatiōes sed status/restrictiones,aut ampliationes dicendi sunt.

¶ Lectio secunda.

Contra primā regulam arguitur: Seq̄reꝝ inde has ↄsās nō valere/ substātia est alba ergo aliqd̄ albū est substātia,oīs substātia est alba, oīs hō est substātia ꝗ oīs hō est alb⁹,q̄ppe in quib⁹ variareꝝ appellatio. ¶ Scd̄o. In hac p̄pōne/essentia diuina est generans, p̄dicatū appellat supra formale subiecti,ꝗ regl̄a falsa. Probaꝝ aña. Si eēt appellatio tꝫmodo supra materiale,sensus esset/aliqua res q̄ est essentia est generans,q̄ est verus,cū tñ dicta propō sit falsa, ꝗ sensus est/essentia inq̄ꝫtū essentia est generans,ac subinde est appellatio formalis p̄dicati ad formale subiecti. ¶ Tertio ↄtra secundā. Seq̄reꝝ inde hāc propositionē/petr⁹ est bonus pr̄/esse verā, casu quo hēret bonū filiū,ip̄e aūt esset pessimus hō etiā inq̄ꝫtū pr̄,pariter⁊ hāc petrus est tres patres,casu q̄ hēret tres filios. Que tñ manifestam explicāt falsitatē. Et q̄ sequaꝝ,inde apparet q̄vez ly bonus appellat bonitatē ⁊ ly tres pluralitatē ad formale de ly pater,qd̄ est filius. ¶ Quarto. Si huic mētali vltimate/ petrus est bon⁹,addereꝝ ly fur,nō appellaret iuxta tenorem dicte regule,ꝗ illa est falsa. Probaꝝ aña. Si etiā appellaret, significaret pfectionē artis furādi adiacere petro ⁊ cū antea significaret pfectionē moꝝ,ↄceptus vltimatus caderet a sua significatiōe,aut equoce tenereꝝ. ¶ Et p̄portionabir posses arguere cōtra tertiā regulā. Si huic mētali/facio hominem addaꝝ ly albū,ly facio nō appellabit factionē albi,qz illa est factio ꝑm quid⁊ factio hoīs est factio simplr̄,ac subinde ly facio equoce tenereꝝ,ꝗ regula falsa. ¶ Quinto cōtra quartā. In hac p̄pōne/petr⁹ scripsit papirū albā/nō denotaꝝ petrū scripsisse papirū tp̄e quo erat alba,cū sit in hoc repugnātia, ergo regula falsa. ¶ Sexto contra sextā. Sequereꝝ inde p̄dicatū hui⁹ p̄pōnis/deus necessario est creās,non supponere. Itē seq̄reꝝ hāc esse verā/de⁹ necessario est oē ens,qz ly necessario creās pro nullo supponit ⁊ ly necessario ens p solo deo Cōsequēs vr̄ falsum,tū qz signa vn̄a nō habēt manere in verificationib⁹ tꝫoꝝ,tū maxime qz bene sequiꝝ/deus necessario est oīe ens,angelus est ens,ꝗ deus necessario est angelus, (accipiꝝ ly oīe vt nō sit pars p̄dicati.)

¶ Ad p̄mū argumētum etiā moderni

qui nō ponūt appellationē p̄dicati ad subiectū tenenꝝ respōdere. Nā cū hec p̄pō/oīs substātia est alba,subordineꝝ huic (vt dicunt)oīs substātia est substātia alba,in illis cōuersiōe ⁊ syllogismo q̄ hunt in argumeto,nō solū variaꝝ appellatio verū nec in cōuersione fit de p̄dicato subiectum, neq̄ in syllogismo concludiꝝ maior extremitas de minori. ¶ Igiꝝ ad seruandā oīno candē appellationē hꝫ cōcludi in conuersione,ꝗ substātia alba est substātia,⁊ in syllogismo,ꝗ oīs hō est substātia alba,qz in cōuersionibus aliqn̄ subiectū cōuerse dꝫ se tenere ex parte subiecti cōuertētis,⁊ in syllogismis, medium sepe hꝫ intrare cōclusionē vt seruet similis appellatio. Verū est tñ variationē appellatiōis hmōi.s.formal vni⁹ tꝫi ad solū materiale alteri⁹ nō impedire bonitatē ↄñe in tꝫis creaturarum,⁊ ideo ↄsequētie argumēti ⁊ alie siles cōiter reputantur bone ⁊ sunt formales,aliud est in diuinis vt iā nūc videbiꝝ.

¶ Ad scd̄m fortasse quispiā distinguet

ret p̄positionē ibi assumptā penes hoc qd̄ ly generans possit accipi,aut tāq̄ adiectiuū de ly essentia,aut tāq̄ substātiuū vt vez includeret ly ens,⁊ cōcederet illam in scd̄o sensu,negaretq̄ in primo. Sed tñ quicqd sit de alijs participijs,nō eēt

in dicta propōne talis distinctio secura, nusq̄ eīn apud sctōs
doctores legit̄ ꝙ ly generās possit ibi accipi substātiue sꝫ so-
lū adiectiue. Quare absolute est negāda, q̄ supposito argu-
mētū parit̄ pugnat cōtra modernos. Nā cū hec ꝓpō/eēntia
est generās/subordinet̄ huic/essentia est essentia generans/
vbi determiatio seq̄t̄ determiabile, sit vt appellet solū supra
ei⁹ materiale, vt fere ipsi ꝯcedūt, sicut in his/hic monach⁹ est
alb⁹/hic logicus est magn⁹ ⁊c̄. Quare faceret illū sensuꝫ ve
rum. ¶ Igit̄ pro solutiōe argumēti notato ꝙ ly essentia nō
hꝫ materiale ⁊ formale sicut t̄ris ꝯnotatiu⁹, sꝫ accipit̄ materia
le ꝓ ei⁹ supposito. Habet aūt duplex suppositū, sicut duplex
significatū, immediatū scꝫ qḋ est essentia, ⁊ mediatū que sunt
singule ꝑsone. Unde ad argumentū negat̄ ꝑdicatū appella
re supra formale de ly essentia, sꝫ supra materiale, immedia
tū tñ, ⁊ ideo nō sequit̄ sensum esse illū, immo est huiusmodi/
res pro qua immediate supponit ly essentia est generans, qui
est falsus. ¶ Sed adhuc arguitur (supposito relationes non
distinguant̄ a suis fundamētis) sint petr⁹ ⁊ paulus albi, petr⁹
aūt intēsissime, ⁊ paulus valde remisse. Tunc sequeret̄ hanc
propositionē esse verā/hec similitudo est intensa (demōstrata
albedine petri) qḋ falsum apparet. Et idē est de hac/siltudo
est similitudo intēsa. Nā cū ly intēsa appellet supra materia
le de ly similitudo, sensus erit/res q̄ est similitudo est intēsa,
qui est verus, nā est albedo intēsa q̄ est similitudo. ¶ Ad hoc
dicendū ꝙ dicta ꝓpō in rigore est v̄a, vt ꝓbat argumētū, sꝫ
negat̄ cōiter, q̄ accipit̄ loco hui⁹/hec similitudo est intēsa si
militudo. Uel dicendū (⁊ forsan recti⁹) esse in rigore falsam,
et primā ac secundā regulas pati eiusmodi exceptionē. Nā
est aliqḋ adiectiuū cui⁹ substātiuū est t̄ris cōnotatiu⁹ habens
materiale ⁊ formale solū rōne distincta, tunc adiectiuum vīr
appellat supra formale substātiui quomodocūq̄ situet̄. Ex
quo sequit̄ hāc ꝯñam nō valere. Hec similitudo intēdit̄ ergo
hec similitudo est intēsa. Nō solū q̄ ly intēdit̄ est verbū ꝑsen
tis ⁊ ly intēsa participiū ꝑteriti, sed etiā q̄ variat̄ appella
tio. Nā ly intēdit̄ includit ly ens ⁊ ly intensa appellat supra
ly similitudo, vñ nec sequit̄ si sic arguas. Hec similitudo in-
tēdit̄ ḡ post hac hec siltudo erit intēsa. Nā casu quo petr⁹ ⁊
paulus nūc sint albi vt quatuor ⁊ sola albedo petri intendat̄
ꝯñs est falsum, ⁊ añs est verū, qḋ sic ptꝫ. Hec albedo intēdit̄
⁊ hec albedo est hec similitudo, ḡ hec similitudo intēdit̄. Et
per hoc docere defectū harū cōsequētiarū ⁊ similiū/hec ꝯña
est bona ⁊ hec ꝯña est hec ꝓpō, ḡ hec ꝓpō est bona/hec opi-
nio est intēsa ⁊ hec opinio est hec formido, ḡ hec formido est
intēsa. Qui nō est ꝙ argua (vt dicūt in quatuor t̄ris admi-
nus formalr̄, sed q̄ variat̄ appellatio, ⁊ debet cōcludi mediū
cō maiori extremitate in ꝯclusione, vt eadē appellatio seruet̄
¶ Nec inde sequit̄ hanc ꝯñam/ols substantia est alba, hō est
substātia, ḡ hō est albus ⁊ similes vbi solū variat̄ appellatio
supra solū materiale, nō esse formales. Nā hec ꝯña/ols albe
do est intēsa, siltudo est albedo, ḡ similitudo est intēsa, q̄q̄
s̄m primā solutionē sit sīlis forme cū illa, attñ tā bona est in
rigore q̄ prima. Et s̄m secundā solutionē, q̄q̄ hec nō sit bo
na, nec est tñ eiusdē forme cū prima, q̄ in prīa solū variat̄ ap
pellatio materialis (vt sic loquar) ⁊ in scḋa formalis. Itē hec
ols pater, est generās, essentia diuina est pater, ergo essentia
diuina est generās, q̄ nō est bona, nec est quidē eiusdē forme
q̄cq̄d sit de distributiōe medij, q̄ hic nō est cōpleta. Hic nāq̄
variat̄ appellatio, q̄ in añte denotat̄ supra imediatū suppo-
situm de ly pater, ⁊ in ꝯñte supra mediatū, que est longe alia
variatio q̄ in prima.

¶ Tertiū argumentū non pugnat cō-

3. No. tra secūdā regulā sub tenore quo nos eā statuim⁹, sꝫ sub illo
Ad tertiū quo solet ab alijs cōstitui. Asserūt eīn eam nōnulli sic. Nā a
parte eiusdē extremi situātur duo termini ⁊c̄. denotat̄ forma
le determinatiōis adiacere formali determinabilis. Unde mul
ti inferūt ꝓpōnē argumenti in illo casu esse verā, inferuntq̄
subinde has oēs/petr⁹ est ꝑcussus carnifex, (si petr⁹ a nullo
percussus aliū ꝑcutiat) petr⁹ est coctus pistor, casu quo deco
querēt panis, qui est formale de ly pistor, deus est creator ri
dilis, si de⁹ creet asinū, aliasq̄ plures, quas recensere pudet
Sed alij eas veriti cōcedere, distingunt duplicē terminū cō-
notatiuū. Alius (inquiūt) cōnotat aliqḋ accidēs, vt ly albus
et ali⁹ solū aliqualr̄ se habere ad aliud, vt ly pater, tūc dicūt
nullū adiectiuū appellare supra substātiuū iuxta tenorē secū-
de regule nisi tale substātiuū sit cōnotatiuum primi generis.
At re vera nescio q̄d vetet hmōi appellationē in his proposi
tionib⁹/petr⁹ est bonus pr̄/est doct⁹ pistor ⁊ similib⁹. ¶ Igi-
tur ex obliquo sensu regule pullulāt hmōi argutie. Etenī nō
est sentiēdū alicubi denotari formale adiectiui adiacere for-
mali substātiui, sed materiali rōne formalis, (nisi forsasse ma
teriale ⁊ formale sola rōne differēt, vt hic siltudo est intēsa)
Quare in hac/petr⁹ est ꝑcussus pistor, denotat̄ ꝑcussio adia
cere supposito de ly pistor rōne artis pistorie, et in hac/deus
est risibilis creator, ꝙ risibilitas adiaceat deo rōne creatio-
nis. Et in hac/petrus est bonus pater, ꝙ bonitas adiaceat
supposito de ly pater inquantum est pater .i. q̄ bene educat
aut diligit filios, ⁊ non denotat̄ ꝙ ꝑcussio adiaceat pani aut
risibilitas creature, aut bonitas filio, siue illa sint formalia
dictoꝝ terminoꝝ siue potius relationes aut modi se habēdi
ipsoꝝ materialiū. Unde esto in petro habēte tres filios eēnt
tres relationes (vt quidā fingūt) nihilomin⁹ esset vn⁹ pater.

¶ At termini numerales non appellāt 4. No.

sicut ceteri adiectiui. Notato igit̄ t̄rm numeralē posse accipi
nōaliter, vt ly duo ⁊ aduerbialiter, vt ly bis. Et nominaliter
aut absolute, vt ly duo, aut relatiue vt ly duplū. Rursus ab-
solute, aut primitiue, vt duo/tria, aut denolatiue, vt ly trin⁹/
triplex. Uñ sunt quatuor regule. ¶ Prīa. Nomē numerale Prīa regula.
absolutū ⁊ primitiuū adiectum t̄ro substātiuo appellat vnita
tem aut pluralitatē ad supposita substantiui rōne forme sub
stantialis eiusdē, sed adiectū t̄ro cōnotatiuo appellat vnita-
tem aut pluralitatē ad talia supposita ⁊ non rōne forme acci
dētalis. U.g. In hac ꝓpōne/pater/fili⁹ et spūssctūs sunt tres
dij, denotant̄ tria supposita in trib⁹ naturis diuinis subsistē
tis, quare illa est heretica. Pariter in hac/pr̄ fili⁹ ⁊ spūssan
ctus sunt tres eterni/sunt tres omnipotētes (vbi ly eterni et
ly omnipotētes accipiātur substātiue denotant̄ tria supposi
ta trib⁹ eternitatibus, aut oīpotētijs subsistētia, quare (docē
te Athanasio) dicte ꝓpōnes sunt false. Sed si accipiātur ad
iectiue solū denotat̄ tria esse supposita, quorum singula sunt
eterna siue, vna eternitate, siue tribus. Quare dicte ꝓpōnes
in tali sensu sunt vere. Rationē hui⁹ regule pulchre docet .s.
Tho. 1. q. 39. art. 3. sub hoc tenore. Substātia sicut per se hꝫ
subsistere, ita ⁊ vnitatē, aut pluralitatē, sꝫ accidēs sicut a sub
iecto hꝫ esse, ita ex subiecto suscipit vnitatē, aut pluralitatē,
ergo nomen numerale additū substantiuo, numerat (vt sic lo
quar) formā substātialē, ⁊ additū adiectiuo, numerat solū sup
positū. ¶ Est autē ꝯsiderandū ꝙ cū ly hō dictū de christo ha
beat aliq̄d termini absoluti, q̄ significat suppositū subsistēs
in humanitate, ⁊ aliq̄d cōnotatiui, q̄ supponit pro supposito
cui extrinsece aduenit hūanitas, nō est adhuc inter doctores
cōstitutū qualr̄ sit de illo loquendū. S. tho. 3. d. 1. q. 2. ar. 5. vr̄
sentire ꝙ si fili⁹ dei assumpsisset duas naturas hūanas esset
duo hoīes, nō tñ duo entia, aut duo absolute. Sed. 3. q. 3. ar.
7. illud corrigit dicēs ꝙ nō esset nisi vnus hō hñs plures hu
manitates, sicut si petrus haberet plures vestes aut plures
colores non ideo esset plures vestiti, aut plures colorati, sed
vnus vestitus plurib⁹ vestib⁹ ⁊ vnus colorat⁹ plurib⁹ colori
bus. Asserit aūt vtrobiq̄ ꝙ si tres ꝑsone assumerēt eandem
humanitatē, essent vnus hō, nō tñ hꝫ intelligi ꝙ sint vnū ab-
solute, immo nec essent simplr̄ vnus hō sicut sunt simplr̄ vn⁹
deus. Nā est vnus simplr̄ deus cōis, vt sic dicā, trib⁹ ꝑsonis.
nō tñ sic esset vnus hō. Uñ tales ꝑsone sic sunt vn⁹ de⁹, vt sin
gule sint idē deus, sꝫ oēs tres sic essent vnus hō collectiue, vt
singule nō essent idē hō, vt ipsemet doctor innuit dicēs ꝙ eēnt
vnus hō sicut plures hoīes vnus ppl̄s. Quare in hac/tres
persone sunt vnus homo/predicatū nō supponit simplr̄, sed

est sub illo descēdendū, nō quidē ad concretū cōe tribus per-
sonis, sicut in hac: tres persone sunt vnus de⁹, neq; ad singu
las personas sed ad oēs tres collectiue ac si esset trīs collecti-
uus. Et in hoc sensu existimo opinionē. S. tho. adeo veram
quā nullus eā sic intelligēs niteretur impugnare. Hec prom
de cōcedas duos hoīes esse vnū animatum eo q̄ haberēt eau
dem animam, quia non subsisterent in vna natura sicut ibi.
Haud nescio limites presentis negocij preter institutum exi
Secunda lisse, sed danda est semel mihi venia. ¶ Secunda. Termi-
nus numeralis denominatiuus, siue absoluto, siue cōnotatiuo
adijciat, appellat numerū solū ad cōcretū sui substātiui, vñ
concedit, deus est vnus et de⁹ est trinus. Primū ꝓpter vnū
cōcretū de ly deus abstrahēs a singulis ꝑsonis, et scḋm ꝓpꝑ
tria ei⁹ supposita. Hec aūt nomina/duplex/triplex &c. appel
lant varietatem ad supposita substātiui, vt in his propositio
nibus/appellatio est multiplex/bonū est triplex &c. denotat
Tertia. diuersitas appellationum, aut bonorum. ¶ Tertia. Nomen
numerale relatiuū adiectum suo positiuo, appellat extēsionē
quātitatis ad solum materiale talis substantiui, sed si aduer
bialiter adiungat cōparatiuo, appellat suū formale ad mate
riale substātiui rōne formalis cōparatiui. V.g. in his/petr⁹
est duplus ad paulū/est duplū album ad paulū/denotat pe-
trū habere duplam quātitatē ad paulū. Hec in scḋa denotat
dupla quātitas rōne albedinis. i. q̄ habeat albedinem in du
plo intēsiorē, sed q̄ petrus sit in duplo maior, sicut in prima.
In hac aūt/petrus est in duplo lōgior paulo/denotat dupla
quātitas rōne longitudinis. Et in hac/petr⁹ est in duplo al-
bior/denotat dupla quantitas rōne albedinis. i. q̄ petr⁹ ha-
beat albedinē in duplo intēsiorē, et ita in ceteris. ¶ Quarta.
Quarta. Aduerbiū numerale appellat numerū supra mēsuram tpis
per verbum cui addit importati, vices. s. numerādo quibus
actio importata per terminū cui addit fuerit absoluta. Ut
in hac/petrus bis comedit panē/denotat q̄ duabus vicib⁹
comederit panē, siue eundē/siue diuersos. Intelligat regu-
la hec ad bonū sensum. Nā de christo conceditur. s. d. s. q̄ fuit
bis natus. s. eternaliter de⁹ et tēporaliter hō. Et tñ prima na
tiuitas neq; mensurat tpe nec est absoluta, sz est in eternita
te et semper verū est dicere q̄ filius generat a patre (hoc em̄
sonat perpetua natiuitas.) Sed de bis natus, q̄ in eternita
te semel, et semel in tpe. Unū autē nolo vos hic preterire. Q̄
cōiter eiusmodi aduerbia interruptionē tpis, aut actiōis im
portare, qḋ nō est vñr verū. Cōcedit nāq;/sol tricies in men-
se circuit terrā/et tñ nec est intercisio tēporis nec actiōis sed
solū triginta integre reuolutiones continue. At q̄ totū tp̄s
quo ego fui parisius sine exitu ab vrbe cōputat pro vna vice,
nō dicerer bis fuisse parisius nisi duabus vicib⁹ interruptis
fuissem, ita vt post egressum iterū regrederer. Igit vñr solum
numerāt vices totaliū actionū. Sz hec ex ipsis nolm significā-
tijs euidētiora sunt q̄ que dialectico tractatu indigeant.

¶ Pro materia quarti argumenti ani
5. No. ad quartū maduertendū est q̄ terminus appellatus⁹ significet mediam
te eodē conceptu formā quā prius appellat supra vnū termi
num, et qua postea supra aliū. V.g. cōceptus correspōdentes
huic scripture bonus, in his/petrus est bonus/petrus est bo
nus fur, nō sunt (credo) synonimi, q̄ cū astutia furādi non sit
perfectio, ly bonus nō significat illā et perfectionem mor. vni
uoce, idem tñ cōceptus correspōdet ei in his/petr⁹ est bonus
pater petrus est bonus filius, q̄ ly bonus vniuoce et cōiter si
gnificat vtrāq; bonitatē q̄ vtraq; est perfectio. Unde si pre-
dicato huius mētalis vltimate/petrus est bon⁹, addas ly pa
ter idem cōceptus qui prius appellabat supra ly petr⁹, appel
labit supra ly pater, sed si addas ly fur, nō appellabit supra
ipsum. ¶ Et per hoc ad argumentū conceditur aña, sed negat
aliquid sequi cōtra regulā, q̄ illud cōtingit eo qḋ formale de
ly bonus. s. perfectio mor. nō potest adiacere alicui rōne for
malis de ly fur. Et per idē respondet ad id qḋ subiungebat
de ly facio. Opinor em̄ significare cōiter et vniuoce et factio-
nem simplr (que est illa per quā aliquid incipit esse) et factio-
nem secundū quid (que est illa per quā aliqd incipit aliqualr
se habere) sicut ly corrūpo vniuoce significat et corruptionē
simpliciter (que est illa per quā aliqd desinit esse) et corruptio
nē scḋm quid (que est illa per quā aliquid desinit aliqualr se
habere. Quare si predicato huius mētalis facio hominē ad
das ly album, idem conceptus aliter appellabit.

¶ Pro solutione quinti argumēti no- 6. No. ad quintū
tatato id qḋ in quarta regula dictū est, vz determinabile et
terminationē iuxta eius tenorē disposita, vnitatē tpis deno-
tare, intelligendū esse quantū natura verbi permiserit cum est
presentis tpis. Uñ in his ꝓpositionibus/petrus construxit
domū/petrus destruxit domū/et vñr q̄ verbū significat ince-
ptionem, aut desitionē, nō denotat omnino vnitas temporis
inter formale determinabilis et determinationis, q̄ dicta ver
ba in presenti tpe sunt ampliatiua, sed denotat q̄ tunc tpis
q̄ petrus cōstruebat domū aliquid domus erat cōstructum et
aliquid construendū. Igit ad argumentum cōceditur aña, sz
denotat q̄ in illo instāti quo petrus per vltimū non esse ince
pit scribere, papirus erat alba.

¶ Propter sextum argumentū et alia 7. No. Ad sextū
minutiora, multi negāt similes modos appellare post se. Sz
reuera percepto qḋ est appellare id nō potest negari, cum, q̄
copula ac subinde eius modus est velut predicatū formale,
ob idq; appellat supra predicatū ac si esset terminus cōnota-
tiuus positus a parte predicati, tum maxime quia non potest
facile intelligi quonā modo ly necessario denotet necessariā
vnionē predicati ad subiectū quin denotet in eadē ꝓpōne ne
cessariā cōuenientiā formalis predicati ad suū suppositum.
Est aūt hic vnū qḋ vel me vel multos fallit. Ex hoc em̄ q̄ ly
necessario appellat necessitatē ad predicatū inferūt cōmuni
nōnulli, predicatū solū supponere pro ente necessario, qḋ mi
hi nō apparet verū. Immo sicut diximus in hac ꝓpōne/ego
cōstruo domū/ly cōstruo appellare supra illam determinatio
nem, non tñ ipsam quo ad suppositionē restringere. (non em̄
solū pro domo q̄ construitur sz pro omni domo supponit) ita
licet in hac ꝓpōne/de⁹ necessario est creās/ly necessario ap-
pellet necessitatē supra predicatum, rōne creationis, nihilo-
minus nō restringit ipsum quo ad suppositionē, immo suppo
nit pro omni ente possibili et ad omne tale est sub illo descen-
dendum, habetq; verificari mediāte ly possibiliter. Per quod
fundamentū, et septimū argumentū quo ad vtrūq; mēbrum, et
multa alia in cōtradictorijs et in modalib⁹ elucescēt. ¶ Cōtra
id qḋ dictū est de appellatione de ly necessario forsan quis in
surget. Ergo in hac/ois deus possibilr nō est creans/ly possi
biliter nō/appellat necessitatē in predicatū, q̄ in cōtradicto
rijs eadē habet esse terminor. appellatio. Itē cōtra id qḋ di
ctum est q̄ vz descēdendū est sub tali ꝑdicato ad oia possibi
lia, quis argueret. Igit in hac/tñ deus necessario est chi.. ?
pariter est descēdendū ac subinde falsa esset. Hec autē argu
mēta peculiares sedes habēt. c. modaliū. ¶ Ex dictis sequi-
tur hanc/adā necessario fuit/esse verā. Hec est reducēda im-
mediate rōne de ly fuit ad hanc de inesse, adā necessario est q̄
nunq; fuit vera sed potius rōne de ly necessario ad hāc/adā
necessario est/que modo est necessaria.

¶ Lectio secunda.

Pro appellatione rōnis constituū-
Prima regula. tur due regule. ¶ Prima. Predicatū secunde inten
tionis cōnotans proprietatē cōuenientē reb⁹ ad extra, appel
lat talē proprietatē ad primariū significatū subiecti. Ut in
hac ꝓpōne hō est species/ꝑdicatū denotat specieitatē adia-
cere primario significato de ly hō. Et cū primariū significa-
tum termini nihil aliud sit dictu q̄ significatū eius inquātū
significatū per eius propriū cōceptū, idē est ac si diceres, ap
pellat specieitatē ad hominē inquantū cognitum per illum
Secunda cōceptū hō. ¶ Secunda. Terminus importās actū aīe inte
riorē, appellat propriū cōceptū termini immediate sequētis
supra ei⁹ significatū, vt in hac/cognosco hoīem ly cognoscō

appellat conceptū ꝓpriū cui ly hominē subordinaẜ. Hanc regulā sub tenore quo oēs eā cōstituūt, cōstituimus, q: loquē dum nobis est vt plures, tu aūt sentito eam vt pauci hoc modo. Ly cognosco appellat hoc qđ est cognoscere ad primariū significatū de ly homo, et in hac/ly homo significat hominē/ ly significat appellat hoc qđ est facere cognoscere, ad significatum primariū de ly hō. Sed q: primariū significatū termini (vt supra expositū est) dicit̄ significatū ipsum inquantū significatū per propriū cōceptum cui talis terminus subordinatur, fit vt perinde sit ac si diceres/ly significat appellat hoc qđ est significare ad hoīem inquantū significatū per istū conceptum homo. Et hoc est dictu ly significat/cognosco rc̄. appellare propriū ɔceptū supra tīm sequentē. Sed qñ determinatiōes ille precedūt, tūc dicta ꝟba aut participia appellāt suū significatū formale ad signatum talis determinabilis, siue ꝓmariū siue secundariū. i. ad significatū talis termini inq̄ītū significatū, siue per eius cōceptu propriū, siue per quēcunq̄ aliū, vt in his/hominē cognosco/ly hō petrum significat rc̄. Per hec dicta facile quicūq̄ diluet rōnes quibus aliqui cogunt̄ negare appellationes, quas tñ Aristo. vel in. 1. elen. expresse asserit, negās ꝓpter defectū appellationis hāc ɔñam Cognosco coruscū/coruscus est veniēs, ergo cognosco veniētem, immo sine quoꝝ cognitione male pōt (vt diximus) ad aliam facultatem concedi.

2. No. ¶ Dictum est in regula/terminus importans rc̄. nā importans actū aīe exteriorē nō appellat iuxta tenorē secūde regule. Cui⁹ rō est. Actus exteriores aīe nō possunt esse nisi singulares ⁊ absoluti (sola eñ singularia sentimus) ob idq̄ nō pōt. v. g. in hac propōne/video hominē/ly video appellare propriū cōceptū hoīs. s. cōmunē, nec in hac video papā/potest appellare propriū cōceptū termini sequētis. s. cōnotatiuū. ¶ Rursus cū dictū est/propriū cōceptū/intelligito vel ɔceptū ꝓportionabilr̄ se habentē. Nā hec ꝓpō/deus cognoscit hominem/vera est q̄uīs de⁹ nō cognoscat hominē per cōceptū ita propriū hoīs qui nō sit cōceptus alioꝝ, q: sufficit q̄ deus cognoscat hominē per ɔceptū ita distincte representātem hominē, sicut representat iste cōcept⁹ hō. Adhec. In his cognosco hominē/cognosco hominē esse aīal/nō est sensus q̄ habeā concept⁹ significantes per modū accusatiui aut dicti, sed q̄ habeam illos vel alios essentialr̄ synonimos cū illis. s. cōceptū/homo, aut/hō est aīal. ¶ Item regula intelligaẜ duab⁹ limitationibus, prima nisi aliqđ signū talem appellationē impediat, ꝓpter has/cognosco petrū cōfusē/ly petr⁹ significat materiā de per accidēs ⁊ similes, in quibus impedit̄ talis appellatio. Scđa. Qñ significationi termini appellantis non repugnat talis appellatio.

3. No. ¶ Ubi notato terminos importantes actus intellect⁹, in duplici esse dr̄ia. Quidā eñ cōnotant cognitiones q̄ sunt rerū similitudines que dicūtur apprehēsiōes rerum, vt ly cognosco/intelligo rc̄. Alij sunt tñ importantes assensus seu iudicia, q̄ sunt qualitates quibus tendim⁹ in totale significatum ꝓpōnis, vt ly assentio/scio/credo rc̄. Igit̄ sicut primi nō possunt appellare assēsus, ita nec secundi ɔceptus apprehēsiuos. Unde in his ꝓpōnib⁹/assentio vero/scio aliquā ꝓpositionē ⁊ similib⁹, ly assentio, aut ly scio, nō appellant ɔceptus ꝓpōnū quib⁹ subordinaẜ ly vero, aut ly aliquā ꝓpōnē/cū sint conceptus apprehēsiui, nam alās dicte ꝓpōnes essent impossibiles, vt quidā sine apparentia cōcedunt, sicut nec si dicas/scio hominē esse aīal, ly scio appellat cōceptū cōplexum apprehensiuū cui subordinaẜ ly hominē esse aīal. Sed assensum scientificū terminatū ad hanc propositionē/hō est animal/vel ad eius significatū, cuius disputatio non est presentis considerationis.

4. No. ¶ Notandū deniq̄ pro terminis actū volūtatꝭ importātib⁹, q̄ cū volūtas nō feraẜ nisi in id qđ est cognitū ab intellectu, ly volo/appeto/⁊ ceteri silēs appellāt hoc qđ est velle, aut appetere rc̄. ad significatū tñ sequentis inquantū cognitū per eius ꝓprium cōceptū. Si aūt accusatiuus p̄cedat nō denotaẜ talis appellatio. V. g. in hac ꝓpositione/volo malū/denotaẜ me velle malū, inq̄ītū cognitum per illū cōceptū malū, sed in hac/malū volo/denotaẜ me malum velle inquantū cognitū siue per illū conceptū, siue ꝑ aliquē aliū. Vel dic si mauis (et idē est in re) q̄ ly volo/denotat volitionē tendere in significatū tñ sequētis, sub rōne quā de formali talis termin⁹ significat. Quare negaẜ/de⁹ vult peccatum/et conceditur/deus peccatum vult.

¶ Quāq̄ in appellatione reali nūq̄ valeat argumentū variata appellatione, nisi fortasse qñ illa sola variaẜ que fit supra solū materiale, nihilominus in appellatione rōnis q̄ fit iuxta tenorē secūde regule formalr̄ sequitur ab appellāte ꝓprium cōceptum ad nō appellantē, vt sequit̄/cognosco hominē ergo hominē cognosco/ly hō significat hominē, ergo ly hō/hominē significat, Quinetiā si inferres cū distributione, ergo quēlibet hominē cognosco, ergo quēlibet hominē significat, pariter sequereẜ. E diuerso autē a nō appellāte ad appelantē nō sequit̄/venientē cognosco, ergo cognosco venientem, si eñ cognoscerē coruscū venientē mediāte isto cōceptu coruscus/añs esset verū ⁊ ɔñs falsum. Et proportionabilr̄ in terminis actuū volūtatis. Et si arguas. Non sequit̄ odio interfectorē patris mei, ergo interfectorē patris mei odio, contra prehēsā regulā. Nā casu q̄ frater quē diligo, me nesciente, interfecisset patrē añs eēt verū ⁊ ɔñs falsum. Qđ sic pꝫ. Huc interfectorē patris mei odio/hic interfector est frater me⁹, ergo fratrē meū odio, qđ est falsum. Negaẜ dictā ɔñam nō esse bonam, et ad probationē cōcedit̄ totū veꝫ q̄ in tali casu fratrē meū odio, vt cognitū veꝫ per istū conceptū interfetor patris mei. De ly promitto/teneor ⁊ similib⁹ an veꝫ in hac ꝓpōne/promitto equū/ly ꝓmitto appellet supra ly equū, ⁊ an sequitur, ergo quēlibet equū ꝓmitto, videbit̄ cap. de oppositione. ¶ Hinc elicitur huiusmodi copulatiue. a. et. b. sunt termini vniuoci ⁊ synonimi, ⁊ tamen. a. significat aliquid quod non significat. b. Petrus scit plures propositiones q̄ paulus, ⁊ non scit nisi verū, ⁊ tñ paulus scit plures ꝓpōnes esse veras q̄ petrus scit. Prima patet si ly. a. imponaẜ ad significādū tantū sicut hoc cōplexum/aliquid quod non significat. b. ⁊ ly b. idē omnino significet. Scđa claret si petrus sciat duas propositiones, paulus autē non sciat nisi hanc, plures propositiones sunt vere q̄ petr⁹ scit. Alias plures tu ipse, si placet, deducito. ¶ Sed arguis, ergo falsuꝫ est dicere ly homo significat aliquid/ly homines significat aliqua/ly oīs significat aliqualiter, homo est animal, significat ita esse sicut est rc̄. cū nullum tale signū significet mediante cōceptu termini sequētis ly significat. Item, ergo falsum est dicere ly homo supponit pro petro/verificaẜ de petro rc̄. ¶ Re vera cōcedendum est, vel q̄ ly significat quādo cadit supra terminū trascendentem nō appellat iuxta tenorem secunde regule, vel potius q̄ iste sint false in sensu quē in rigore dialectico faciūt, sumūẜ tamē cōmuniter in sensu vero. s. ac si determinatiōes ille precederent verbum. At de illis in quib⁹ ponitur/supponit/verificatur rc̄. aliud opinor. Credo eñ ly supponit verificatur rc̄. non appellare sicut ly significat, ac proinde esse in rigore veras. ¶ Multa alia ⁊ hic ⁊ in superib⁹ missa fecimus, (qđ in fronte huius opusculi promisimus) ne introductionis modum non teneremus. Que aūt, ad dialecticam vos introducentes, diximus, ad laudem dei optimi, maximiq̄ dicta sint qui in suam nos vtinam Hierusalem feliciter introducat. 5. No.

¶ Amen.

¶ Expliciunt introductiones dialectice fratris Dominici Soto.

¶ Sunt nonnulli loci in quibus a vero exemplari erratū est quos in calce opusculi obligationum quod est omnium nouissimū notatos inuenies.

¶ Cometarij in primū tractatū magistri Petri Hispani: editi a fratre Dominico Soto segobiensi ordinis predicatorum artium magistro.

¶ Caput primum.

A Dialectica est ars artiū:
sciētia sciētiarū: ad oim
methodorū principia
viā hñs. Sola eñ dia=
lectica pbabilr dispu=
tat de principijs oium
aliarū sciētiarū: & ideo
in acq̄sitiōe oium aliarū sciētiarū dia=
B lectica dr esse prior. ¶ Dicit eñ diale=
ctica a dya qd est duo & logos qd est ser
mo vel lexis qd est rō: q̄si duorū sermo
vel rō. s. opponētis et respōdētis in dis=
C putatiōe. ¶ Sz qr disputatio nō pōt hē
ri nisi mediāte sermōe: nec sermo nisi
mediāte voce: nec vox nisi mediante so
no: idō a sono tā q̄ a cōtiori inchoādū est.

¶ Lectio vnica.

1. No. Qum Arist. sub obscure quidē pro
ruditū captu iuuenū dialecticā artē tradiderit. Pe. h.
hoc breue ac ingeniosū ɔpēdiū velut introductiōis mō cōpila
uit, qd dialecticā Arist. adeūtib9 viā aperiret. Et partit9 est
totū op9 in septē tractat9, singlis libris Ari. singlos respōdē
tes. Hic eñ pm9, q est de enūtiatiōe, correspōdet libris peri.
Scds de pdicabilib9. libro pdicabiliū porphirij. Terti9 de
pdicamētis, libro pdicamētorū. Quartus de syllogismis, li=
bris priorū. Quint9 de disputatiōe dialectica, libris topico=
rū, & sext9 de fallatijs, libris elēchorū. In septio vo q de par
uis logicalib9 inscribit, nōnulli eñ exponūt, vtputa suppō/
ampliatio &c. quorū noticia plurimū dialectice cōducit, Pe=
nes cui9 disputationē scda ps nrarū introductionū, & op9 ex
ponibiliū v̄sant. Hi omnes tractat9 dicūt sūmule, q vez oia
ab Aristotele diffuse tradita sūmatim ɔplectant, instar sūme
arithmetice in q lōga nūerorū series colligit. Est g̃ hic pmus
tractat9 sūmularū, q inscribit de enūtiatiōe siue ppōne, qr to
tū ei9 negociū circa ppōnē, eiusq ptes ac ppria accidentia
v̄sat. Et cū liber peri. cui hic respōdet sit tertius post libros
pdicabiliū & pdicamētorū (iuxta ordinē intellectus, qui prius
incōplexa q̄ complexa intelligit) locat hic tñ tanq̄ primus,
vel qr facilior, vel quia introducēdis iuuenibus aptior sit.

2. No. ¶ Dialectica est ars artiū &c. Hic primus
A tractat9 in. 18. capita distinguit, i quorū hoc prio qd est toti9
opis phemiū. Au. reddit discipulos (vt moris est) attētos / be=
niuolos & dociles. Attētos qdē a dignitate doctrine, cū dicit
eā esse oium sciētiarū sciētiā. Beniuolos, ab vtilitate cū dicit
ad oēs alias viā hēre. Dociles aūt, cū ordinē pcessus expo=
nit. v. incipiēdū eē a sono. ¶ Ubi notandū est q Ari. in phe
mio de aia docet vniuscuiusq sciētie dignitatē metiri, aut pe
nes nobilitatē obiecti / aut penes certitudinē et euidētiā pce
dēdi. Vñ theologia qdē ex pte obiecti, ac sciētie mathemati=
ce ex mō pcedēdi sunt oim sciētiarū dignissime. Dialectica vo
dr scia sciētiarū, nō qr dignissima, sz qr oim est adminiculatiua
Et hoc quidē pp duo. ¶ Prio, qr ipsa docet diffinire / diui=
dere & argumētari, q sunt principia formalia. i. modi agēdi in
oib9 sciētijs. Mod9 eñ vniuscuiusq sciētie est, ex prius notis
ignotū manifestare, qd fit p has tres spēs modi sciēdi (vt pri
ma fronte intro. expositū est.) Et idō dialectica dr hēre viā. i.
T. co. 15. modū ad pncipia aliarū. s. formalia. Vñ dicit Ari. 2. metha.
Absurdū est simul q̄rere sciētiā & modū sciēdi. Qd exponēs
Cō. logica, inqt, est ois sciētie mod9. ¶ Scdo, qr mod9 pecu=
liaris dialectice est pbabilr disputare, q qdē modus est ad
quodlz ppositū applicabilis. Et ideo pncipia cuiuscūq scie
tie, q in ipa nō pbant, sz supponunt, adhuc pñt suaderi rōni
bus dialecticis. Idō dicit Ari. 1. phisicorū. q ɔtra negātes pn T. co. 8.
cipia nō est arguēdū in illa sciētia, sed hoc ptinet ad scientiā
cōem. Ubi comē. i. ad primā philosophiā, vel ad scientiā dis
putādi, q vez est dialectica. Et ppterea dialectica dr habere
viā ad aliarū sciētiarū pncipia. s. materalia et hāc rōnē in
nuit Au. in textu). Dicitur q esse oium pria. In acq̄sitione.
Nā & si grāmatica pri9 acq̄rat, nō tñ est sciētia necessaria, sz
tñmō ob peritiā lingue in q sciētie tradūt. Si eñ idiomate
hyspano sciētie traderēt, nō op9 eēt nobis grāmatica. Qua
nominū significantie manifestant. Nā grāmatica regularis
etiam presupponit dialecticam.

¶ Dicit eñ dialectica &c. Nescio cui nā fun= 3. No.
damento ethymologia hec autoris innitat. Cum, qr dya per B
y psylon nusq̄ est grece, nisi forsan dicat a dyo / o / in / a / verso,
tū maxime qr pspicuū est, nomen / dialectica / deduci a verbo
dialegome, qd est disputo. Est nāq eorū nominū q formant
a tertia psona singularis pteriti passiui. Vñ dialectica idez
est qd disputatiua sciētia. Nec hz scribi p / y / psylon, qd cōtin
geret, si diceretur, a dyo, sed per. i. iota, a dia prepositione.

¶ Sed qr disputatio &c. Tandē ad captādū do 4. No.
cilitatē auditorū exponitur ordo quo procedendum est, quod C
expositione nō indiget. ¶ Solēt aliq in psentiarū nōnullas
q̄stiones quas phemiales appellāt disputare, vez sit ne dia
lectica sciētia an ars, practica an speculatiua. Inquirentes
deinde multa alia circa ei9 causas. Que minus exercitatis
iuuenib9 (cū nihil cōducāt) plurimū ingenia obtundūt. Ob
idq vsq ad prohemiū predicabiliū eas duxim9 reponēdas
vbi prouectioribus auditoribus faciliores erunt.

¶ Caput secundum.

Sonus est quicqd ab auditu A
pprie et p se pcipit. Dico au
tē p se: qr etsi hō vel cāpana
audiant: hoc nō est nisi per
sonū suum. Sonorū alius vox: alius nō B
vox. Son9 vox est idē qd ipsa vox. Vñ
vox est son9 ab ore aialis plat9 natura=
lib9 instrumentis format9. Naturalia
aūt instrumēta q b9 vox format sūt no=
uē. s. guttur / lingua / palatū / q̄tuor den=
tes & duo labra. Vñ vsus. Instrumēta
nouē sunt / guttur / lingua / palatū / qua
tuor et dētes & duo labra simul. Sonus
nō vox est q generat ex collisione duorū
corporū inalatorū: vt frāgor arborū / stre=
pit9 pedū. ¶ Uocū alia significatiua: C
alia non significatiua. Uox significati
ua est illa: que auditui nostro aliquid
repsentat: vt homo: hoiem. Uox nō si
gnificatiua est illa q auditui nro nihil
representat: vt buf. Uocū significatiua
rū: alia significat naturalr alia ad pla=

citū. Vox significatiua naturalr̄ est illa: q̄ apud oēs idē rep̄sentat: vt gemit⁹ infirmoꝝ/latrat⁹ canū. Vox significatiua ad placitū est illa: q̄ ad voluntatē primi istituētis aliqd significat: vt hō: hominē/equ⁹ equū. Vocū significatiuarū ad placitū alia cōplexa: alia incōplexa. Cōplexa: vt orō: incōplexa: vt nomen vel verbum.

Lectio vnica.

1. No. A Sonus est ꝛc. Hic incipit tractat⁹. Ubi notandū Aristotelē suū librū peri. cui hic respōdet nō a sono, sz a voce significatiua inchoasse. Cū eñ dialectica de solis signis ꝑspicue significatiuis ꝯsideret, fit vt nec sonus, neqꝫ vox in cōi, sit dialectice ꝯsiderationis. Au. ꝟo qui hāc doctrinā rudib⁹ tradebat iuuenib⁹, noluit aliquē t'rm in suis diffinitionib⁹ ꝑterire quē nō aliqualr̄ exponeret. Et cū genus nois sit vox, genusqꝫ vocis sonus. voluit ip̄m quodāmodo declarare. Sonus aūt pōt ꝛ a priori diffiniri, ꝛ a posteriori. A priori sic, vt ex Aris. 2. de aia elicit. t. co. 77. ꝛ infra. Sonus est duoꝝ corpoꝝ solidoꝝ ac planoꝝ i aere repcussio. Solidoꝝ inq̄, qꝛ lana lanā ꝑcutiens nō efficit sonū/planoꝝ, qꝛ due acus cuspidibus se tāgētes nō efficiūt sonnū. In aere, qꝛ in vacuū nō fieret son⁹ Et esto in aq̄ posset fieri, nō tñ tā ꝑfecte q̄ꝫ in aere. Sz. P. M. pro nouitijs diffinit ip̄m ꝑ nobis notiora, ꝑ ordinē. s. quē hz ad auditū. Quā q̄dē diffinitionē elicuit ex Ari. eodē libro

T. co. 63. vbi inq̄t. Sēsibilia alia sūt ꝑ se. i. q̄ ex sua ꝓpria rōne sentiūtur, vt color respectu visus, son⁹ respectu audit⁹ ꝛc. Alia sūt ꝑ accidēs. i. q̄ nō ꝑ se sz rōne dictoꝝ accidētiū sentiunt', vt papirus colorata, cāpana sonās ꝛc. Itē sensibiliū ꝑ se, aliud ꝓpriū. i. qđ ab vno solo sensu percipit', vt color qui solum a visu, sonus q̄ solū ꝑcipit' ab auditu. Aliud cōe. i. qđ a pluribus sensib⁹ pōt ꝑcipi, vt mot⁹ ꝛ magnitudo, q̄ visu/auditu ꝛ tactu ꝑcipiunt'. Igit' in diffinitiōe ponit' ly ꝑ se, ad excludendū sensibilia ꝑ accidēs, ꝛ ly ꝓp̄e, ad excludēdū sensibilia cōia. Itaqꝫ sensus diffinitionis sit. Quicq̄d ꝑ se ip̄m ꝛ nō rōne alteri⁹ solo auditu ꝑcipit', est son⁹, quare nec cāpana, q̄ ꝑcipit' rōne son⁹, nec ei⁹ magnitudo q̄ pōt etiā ꝑcipi ꝑ visū, est son⁹

2. No. B ¶ Sonoꝝ alius vox ꝛc. Inter sonū, vocē, ꝛ loq̄lā, docente Aristotele. 4. li. de his. ani. c. 9. sic interest. Qđ son⁹ sit ꝑcussio aeris a q̄buslibet corporibus solidis ꝛ planis, vox aūt nō ois, sz ꝑcussio aeris a pulmone aialis per guttur aspirati ad palatūqꝫ repcussi. At loq̄la est ipsa vocis ꝑ linguā de articulatio, q̄ itidē dr̄ sermo. Vn̄. P. h. tex. primi. c. int' s̄monē distinxit ꝛ vocē. Igit' ad vocē efficiēdā necessaria sunt pulmo, guttur ꝛ palatū. Quare animātia nō habentia pulmonē, qꝛ nō respirāt (inq̄t ibidē Arist.) nō efficiūt vocem. Et ad loq̄lā ꝑter hec/lingua. Dētes aūt ꝛ labia solū requirunt' ad ei⁹ ꝑfectionē. Et cū hec sūmularū negotio peregrina sint, satis est hec pauca auctori dedisse. At ꝟo qꝛ terministe sepe disputāt de tp̄e, quo vox est, quo siḡt, quo deniqꝫ in ꝓpōne ponit', circa hec, pro eoꝝ captu, nōnihil dicam⁹ oportet.

3. No. ¶ De voce ꝛ v'r de sono duo solent hic disputari. s. ꝛ q̄ res sit, ꝛ qñ tp̄is existat. ¶ Ad primū dicūt nominales q̄dā, sonū esse aerē ip̄m qui corpoꝝ collisione pulsus aliūs eius partib⁹ alias cogētib⁹ mouet' ad auditū vsqꝫ, vbi efficit auditionē. Intelligit' hmōi mot⁹ aeris ꝑ similē motū, quē experimur in aqua. Nēpe iniecto in eā lapide, videm⁹ eā cedentē illi, orbiculariter ad magnā distātiā moueri. Reales aūt, quinetiā nolales recti⁹ sentiētes, dicūt, sonū esse accñs quodā ex corpoꝝ collisione in aere ꝓductū. Nec mirū si sol⁹ corpoꝝ contactus sufficiat accñs nouū producere, cū ex sola molariū cōfricatione lapidū, ignis interdū accēdat', nedū calor. Rōnes hui⁹ opinionis ꝑter alias plures he sunt potissime

Alioꝝ quatuor sensuū ꝓpriū sensibile est accñs reale multiplicās intētionales sp̄es vsqꝫ ad sensum, vt p3 de colore/odore/sapore ꝛ calore, igit' ita est de obiecto audit⁹, qꝫ vz sit accidēs reale multiplicās sp̄es ꝑ aerē motū vsqꝫ ad auditū. Secūdo. Dato qꝫ aer eēt son⁹, cu sonus sit sensibilis de ꝑ se, seq̄ret' substātiā esse sensibilē de ꝑ se, qđ peripathetici nō admittunt, dicētes nō posse nisi mediātib⁹ accidētib⁹ sentiri. Per hec solui' rō potissima prime opinionis. s. Frustra est pluralitas sine necessitate, sz sine ꝓductiōe noui accidētis, q̄ sit son⁹ pñt saluari ea q̄ circa sensuz audit⁹ experimur, ḡ nō est tale accñs asserendū. Negat' eñ minor. Immo vt ꝓbatū est non tā cōmode saluat'. Nec eos iuuat qꝫ Ari. 8. ꝓblemate. 7. par. inq̄t. Son⁹ aer q̄dā est. Quippe sensus est. Cū motu quodā aeris fit. Immo. 2. de aia cū inq̄t, son⁹ est per aliq̄d/circa aliquid ꝛ in aliq̄, vr̄ clare innuere sonū distingui ꝛ a ꝑcutiente

T. co. 78 ꝛ a ꝑcusso ꝛ ab aere. Quare diffinitio superius data, qꝫ vz sonus sit ꝑcussio, est quidē causalis, cuius sensus est/fit ex ꝑcussione. ¶ Sed q̄rit' sit ne accñs ꝑmanēs. s. cui⁹ partes sūt simul, vt albedo, an successiuū. s. cui⁹ nulla ps pōt esse simł cū alia, vt tp̄s/mot⁹ ꝛ soꝝ⁹. Dicūt eñ ptes. v. g. hui⁹ vocis/hō, sic fluere, vt vna pars nequaq̄ꝫ possit simul esse cū alia. sed solū esse in hoc instāti ꝓlationis aliqđ indiuisibile ꝯtinuatiuū partiū ꝑcedentiū cū sequētib⁹. At q̄cq̄d sit de alijs accidentibus. sonū aūt existimo eē accñs ꝑmanēs. Itaqꝫ ex collisiōe aeris ꝓducit' accñs quodā, qđ remanet aliquātulū post talē collisionē, sicut ex pulsu balliste producit' in sagitta impetus, (Est eñ accñs post talē pulsum manēs) Etenī nō est intelligibile qꝫ cōtactus corpoꝝ q̄ pōt esse instātane⁹ (esto mot⁹ ad cōtactū fiat in tp̄e) possit producere ptes illi⁹ accidentis post alias ptes. Et si dicas pariter esse difficile imaginari qꝫ producat illud accidēs quo ad oēs suas partes tā subito. Certe habes exemplū in generatione. Nam cum in tempore disponatur passum, in instāti tñ fit generatio in minimo.

¶ Igit' pro scđa questione arguitur qꝫ 4. No.

Primum argumentum hec vox hō/nūq̄ꝫ sit/nūq̄ꝫ significet/nunq̄ꝫ ponat' in ꝓpōne. ¶ Si aliqñ existeret maxime in instāti quo profert' p̄ma syllaba, ꝛ hoc nō, qꝛ tūc nōdū est scđa, vel in instāti in q̄ est scđa ꝛ hoc nō, qꝛ tūc nō est p̄ma, ḡ nūq̄ꝫ est. ¶ Et ꝑ hoc ꝓbat' qꝫ nūq̄ꝫ significet. Nā cū vox nō possit siḡre nisi preuia noticia sui ꝛ noticia intuitiua nō est nisi rei p̄sentis, querit', qñ habet' noticia talis vocis. Aut eñ est in instāti ꝓlationis p̄me syllabe aut in instāti ꝓlatiōis secūde, ꝛ neutrū vr̄ verū, qꝛ in neutro

Secundum coꝝ instātiū tota vox est p̄sens potentie. ¶ Tandē arguit' qꝫ

Tertium nūq̄ꝫ ponat' in ꝓpōne, qꝛ vel ponit' qñ illa vox est, ꝛ hoc nō, qꝛ tūc nōdū est ꝟbū, vel qñ est ꝟbū, ꝛ hoc nō, qꝛ iā nō est vox ip̄a hō. ¶ Ad hec respōdēt nōnulli qꝫ entia successiua nūq̄ꝫ dicūt' esse nisi ꝟbo vniēte in ordine ad totū tp̄s duratiōis. Quare ly/hō/nec est nec siḡt (dicūt) in instāti ꝓlationis p̄me syllabe, nec in instāti ꝓlationis secūde, sz in toto tp̄e ꝓlatiōis ambarū, nec ponit' i ꝓpōe nisi ly ponit' importet totū tp̄s quo tota ꝓpō profert'. Sz esto ita sit qꝫ talia successiua dicant' esse in toto tp̄e durationis, atñ qꝫ nō dicant' etiā eē in q̄cūqꝫ instāti cōtinuatiuo (qñ est vnū successiuū cōtinuū), reuera est ꝯtra vsitatum modū loquēdi. Dicim⁹ eñ nūc est dies veneris/nūc est mēsis aplis/nūc celū mouet', esto ly nūc importet instās. Nā dato opposito, cū q̄es ꝛ mot⁹ opponant' haberes cōcedere qꝫ nūc celū quiescit/vel qꝫ nec mouet' neqꝫ q̄escit, qđ pei⁹ sonat. Igit' ad p̄mū argumētū posset dici/qꝫ hec vox/hō/tā velocit' tāqꝫ vehemēter pōt proferri, vt in fine prolationis p̄ aliquantulam morulam tota vox esset secūdū se ꝛ quodlibet sui, vt in calce precedētis notabilis dictum est. Quo vno tota argumentorum machina ruit. Sed aliud querit argumentum sit nāqꝫ aliqua dictio tā longa vel tā morose prolata vt non possint eius oēs partes esse simul, vt si diceres/cōstantinopolitanus/vel si diceres valde morose/homo/tali qꝫ sonus secūde syllabe nō inciperet eē quousqꝫ sonus p̄me fm̄ se ꝛ quodlibet

Ad fin. sui pertrāsisset. ¶ Dicēdū ḡ tandē qꝫ si syllabe alicui⁹ dictionis discōtinue ꝓferant', itaqꝫ/ho/sit vna vox, qua transacta incipiat eē/mo/tūc certe ambe syllabe nō sūt simul, magis q̄ꝫ

fuerūt Adā ⁊ Noe, nisi verbū vniat ꝑ tpe includēte ambas prolationes. Sz si tota dictio proferat᷑ vna cōtinua prolatione.s.vno spū, possunt eñ esse multe syllabe vna ꝯtinua vox, esto diuersimode dearticulēt᷑ tūc ꝙ primū est aliqđ instās cōtinuatiuū partiū, verū est dicere ꝙ est tota. Nec ꝙ sequit᷑. In instāti quo profert prima syllaba nō est scđa, ergo nō est tota dictio, quia sufficit ꝙ sit aliqđ continuatiuū partiū toti⁹. At quidā in hoc nobiscū cōsentiētes mirabilia inferunt corollaria.s.ꝙ aliqua vox est prolata cui⁹ aliqua pars est ꝓferēda, immo ꝙ vox pōt iterū proferri ⁊ pōt nō fuisse prolata, ac subinde ꝙ ad preteritū sit potētia. Sim⁹ (inquiūt) in instāti añ qđ iā cepi dicere/ho/⁊ in quo nondū cepi dicere/mo/ in quo verū est dicere ly hō est/ly hō profert, tūc sic arguitur. Ante hoc iā verum erat dicere hō profert᷑, ꝙ nunc verū est dicere/vox hō est prolata (qꝛ est vna de participio p̄teriti, ꝙ habuit deinesse verā.) Et cū vltima syllaba nondū est prolata, potest eadē vox iterum post hoc ꝓferri qñ.s.scđa syllaba proferat᷑, immo pōt dicta vox nō esse prolata, vtpote si scđa syllaba nō ꝓferat᷑. Et ideo ad p̄teritū est potētia. ¶ Hec verūtñ corollaria nō sunt digna ꝙ dialecticus ꝯcedat, Igit᷑ (ni fallor) ad veritatē ꝓpōnis de participio preteriti ipsi⁹ v̄bi actionē tēporalē significātis nō sufficit aliquā deinesse ante hac fuisse verā, denotantē factionē, sed requirit᷑ veritas deinesse denotātis cōsummationem operis. Re vera heri ⁊ anno preterito (ni modū quo oēs loquūtur negauerimus) verū erat dicere/basilica sancti Stephani fit, ⁊ tñ vtinā verū eēt dicere vel hodie vel anno futuro basilica sancti stephani facta est. Requirit᷑ ꝙ ad veritatem ipsius ꝙ hec fuisset v̄a/basilica sancti stephani cōsumat᷑, aut absoluit, hoc nāqꝫ denotat᷑ ꝑ illā de preterito. Unde si simus in instāti argumēti, nō sequit᷑/hec vox ante hoc ꝓferebat᷑ ꝙ nūc est prolata. Qua vna falce oēs ille

Ad tertiū argute secant᷑. ¶ Per hoc ad tertiū argumentū. Si eñ propositio syllabatim intercisa proferat᷑, certe nullus ei⁹ t̄ſs ponit᷑ in ꝓpōne, nisi ly ponit᷑ importet totū tp̄s omniū prolationum, qꝛ tota propō nō est simul, sed si eodē spiritu ⁊ voce proferat᷑ tota, ꝙ primū est aliqđ instans ꝯtinuatiuū prolationis subiecti, tale subiectū ponit᷑ in ꝓpōne, esto ly ponit᷑ vniat in ordine ad instās ⁊ nō amplius. Nā tunc tota ꝓpō ꝓfert᷑, esto propō non sit prolata, nec subiectū sit positū in propōne vsqꝫ

Ad scđm. ad finē prolationis toti⁹ propōnis. ¶ Scđm argumentū nō militat de noticia intuitiua sensitiua puta de auditione. Nā cū illa sit diuisibilis, sicut vox ipsa, idē oīno esse successiuum aut permanēs hꝫ, sicut vox, ⁊ est ⁊ incipit ⁊ desinit eē qñ ipsa vox, sed ꝓcedit de noticia intuitiua intellectiua ꝙ est indiuisibilis ⁊ nō pōt habere eē successiuū. Ad qđ proinde difficilime respōdebūt, qui tenēt nullas partes vocis simul cōsistere. Nā certe vix possunt cōstituere qñ noticia intuitiua vocis sit. Nos aūt facilime dicim⁹ tūc esse noticiā intuitiuā vocis qñ ei⁹.s.vocis oēs simul partes ꝯsistūt, ⁊ illi⁹ partis vocis est noticia intuitiua cui⁹ oēs partes simul sunt. sicut diceres de noticia tactiua caloris, qui simul cū produceret᷑ in aliquo subiecto corrūperet᷑ ꝫm partes iā productas. Tractauimus (fateor) rem peregrinā, sed sine cui⁹ disputatione non sperabamus summulistis huius temporis satisfacere.

C ¶ Uocum alia significatiua ⁊c. Subiūgūtur deinde diffinitiōes vocis sig̃tiue ⁊ nō significatiue, cōplexe ⁊ incōplexe. Quoꝝ noticia ex tractatu terminoꝝ habet᷑.

¶ Caput tertium.

A NOmen est vox significatiua ad placitū sine tpe: cui⁹ nulla pars separata aliquid significat: finita ⁊ recta. Uox in ista diffinitione/ponit᷑ loco generis. Significatiua/ponit᷑ ad differentiā vocis nō significatiue. Ad placitū/ponit᷑ ad dr̄iam vocis significantis naturaliter. Sine tpe/ponit᷑ ad differentiā v̄bi: qđ significat cū tpe. Cuius nulla pars separata aliq̄d significat/ponit᷑ ad differentiā orationis: cui⁹ partes separate aliquid significant. Finita/ponit᷑ ad differētiā nois infiniti: qđ nō est nomē scđm logicū: sed nomē infinitū: vt non hō/nō equus. Recta/ponit᷑ ad differētiam nominū obliquoꝝ: vt catonis/catoni: que nō sunt nomina scđm logicū: sed noīa obliqua vel casus nominū: vñ solus rectus scđm logicū dr̄ esse nomē.

¶ Lectio vnica.

NOmen est vox ⁊c. Subiectū hui⁹ tractat⁹ (vt supra diximus) est ꝓpō. Et sicut in cōposito naturali sunt aliq̄ partes essentiales ꝙ presupponūtur ad ei⁹ cōpositionē, vtputa materia ⁊ forma, aliqua pariter accidentia que ipsi iā cōposito adueniūt, ⁊ ad eius pulchritudinē pertinent, vt color ⁊c̄. Ita in ꝓpōne sunt due partes essentiales sine quib⁹ nō est ꝓpō.s. nomē ⁊ verbum, ⁊ aliqua accidētia ꝙ sunt alie partes orōnis, ꝙ cū adueniāt ipsi iam cōposite, ptinēt ad ei⁹ quātitatē aut qualitatem. Ideo Au. primo agitur de noie ⁊ verbo tāqꝫ de partib⁹ necessario prerequisitis, deinde de propōne ipsa, ac demū de quātitate ⁊ qualitate ⁊ alijs proprietatib⁹ ꝙ sunt velut ei⁹ accidētia. Sed qꝛ significatio verbi nō est nisi circa ipa noia, (sig̃t eñ ꝯpositionē, quā sine extremis nō est intelligere) cōsideratio nominis tanqꝫ partis materialis p̄cedit ꝯsiderationē verbi ꝙ est quasi pars formalis. Igit᷑ in hoc capite diffinit᷑ qđ sit nomē, ⁊ declarāt᷑ singule particule diffinitionis. Et qꝛ (vt supra dictū est) hic cōsideratur dialectica, vt est in disputatione, ꝙ fit in voce, oēs diffinitiones dant᷑ de vocib⁹.s. de noie vocali/ de v̄bo vocali ⁊c̄. Quāqꝫ aliā rōnē hui⁹ innuim⁹ in de significare, qꝛ vcꝫ dialecticus nō vtatur noīe significare in suis diffinitiōib⁹ nisi pro hoc qđ est exprimere cōceptū, qđ est vocib⁹ peculiare. Huiusmodi tñ diffinitiōes facile pñt applicari ad terminos mētales ⁊ scriptos mutatis aliquot particulis. 1. No. A

¶ Igitur in diffinitione ponunt᷑ septē particule. Quarū prima.s.ly vox/ponit᷑ loco generis, ꝑ quā secludunt᷑ soni nō voces a rōne nois, vt sonus cāpane ⁊c̄. Et si diffiniat᷑ nomen scriptū, ponat᷑ loco de ly vox/ly scriptura. Et si mētale, ponat᷑ ly noticia. [Significatiua] ad dr̄iam vocis nō significatiue, vt est ly buf, ꝙ nō est nomen, nisi extenso modo loquēdi. [Ad placitū.] Ad dr̄am vocis significātis naturalr̄, vt gemit⁹ infirmoꝝ/latrat⁹ canū. Que oēs simul tres particule ponūtur loco vni⁹ simplicis pro gñe immediato nominis. [Sine tpe.] Ad differētiā v̄bi ⁊ participij, vt ly est/ly amās, que nō sunt noīa. [Cuius nulla pars separata.] Ad dr̄am orōnis, vt ly hō iustus/hō est iustus, que no sunt noīa. [Finita.] Ad dr̄am nois infiniti, vt ly nōhō, qđ nō est nomē Nomē/vox.c. precedēti expositum est/ Significatiua ad placitum/.1.p. intro. Sine tempore.c. sequenti exponetur. 2. No.

¶ Unde pro expositione triū que vltime sunt particularū, arguitur. Hic terminus eqferus est nomen, ⁊ tñ eius partes aliquid significāt separate, qꝛ ly equus/equū/⁊ ly ferus/ferū, ꝙ quinta particula redundat. ¶ Scđo Nomē infinitū est purū categorema, ꝙ nomen. Añs constat. Nā sig̃t aliquid ⁊ pōt reddere suppositū verbo, cū Arist. ipse 2. perih. ꝓpōnes ex terminis infinitis cōstituat, ergo. ¶ Tertio. Esto non sit nomen, sufficienter tñ excludit᷑ per illā partis Primum argumētū Secundū Tertium

culã/cuius nulla pars rc. qr videt tris cõplexus, ergo illa particula/finita/superfluit.

Quartũ. ¶ Quarto. Ly catonis est purũ categorematicum, ergo nomẽ. Ans patet, nam signt aliquid (omnes eni casus eiusdẽ nois idem significãt): potest esse totale predicatũ, cum mediãte suo recto, tum etiã mediante se, vtpote in hac/hic liber est catonis, ergo.

Quintũ. ¶ Quinto. Ly catonis et ly cato eidẽ cõceptui subordinant, ergo cũ ly cato sit nomẽ z ly catonis erit. Probat ans. Illi duo termini significãt idẽ et eodem modo de significatione essentiali, ergo in mẽte sunt eiusdẽ speciei, ac proinde possunt idẽ esse conceptus.

3. No. Ad primũ. ¶ **Argumẽtum primũ post tractatum** de termino cõplexo nõ est difficile. Intendit eni autor p illã particulã/cuius nulla pars rc. excludere terminos cõplexos a ratione nois. Cuius proinde sensus hmõi est/cuius nulla pars signt iuxta significationẽ totius. Quid aũt sit hoc dictũ ibidẽ declaratũ est. Cũ igit illa pars/equi/in hoc toto/equi ferus/nõ significet iuxta significationẽ totius (nã esto nihil significaret nihilominus totum significaret equũ silvestrẽ) sit vt id totũ sit tris incõplexus, ac subinde nomen, quod vez vni simplici noticie subordinatur, in qua nõ respondet vna pars cui illa pars/equi/subordinet z alia cui illa pars ferus, qđ est signum incõplexionis. Unde propter oppositã rationẽ ly equus ferus est tris cõplexus ac pinde non est nomẽ. Ex quo sequit ly paterfamilias esse trim incõplexũ z nomẽ, sz ly pater familiarũ si subordinet duobꝰ cõceptibus illarũ duarũ vocũ non erit nomẽ. Per hec patet infirmitas huiꝰ ɔñe. Aliqua pars huiꝰ nois/hõ/separata aliqđ signt, vtpote residuũ dempta particula prime littere) ergo nõ est nomẽ. Nã illa pars nõ parti ɔceptꝰ totius, sed eidẽ cõceptui cui totũ subordinat. ¶ Igit ad argumẽtũ negat minor ad sensum expositum.

4. No. Ad scdm. ¶ **Pro solutione secundi supponatur** ly/non/posse accipi z negãter (qđ contingit qñ eius vis nata est trãsire in copulã ppõnis, siue sit verbũ siue copula hypothetica) z infinitãter, qđ accidit qñ eius vis alligata tris cui addit efficit cũ eo vnũ complexũ, qđ dicit tris infinitus, cuiꝰ pars categorematica in quã cadit negatio dr tris infinitatus. Appellauit ipm Arist. terminũ infinitum q sit infinite z illimitate significationis. Cũ eni dixit nomẽ infinitũ non est nomen, qr in quodlz est, z qđ est z qđ non est, nõ intelligit q tris infinitus verificet de re nõ existẽte, nã si chimera nõ est, se vera nec est non hõ. Qđ expresse asserit Arist. vltimo. c. primo prior. d. ppõnem negatiuã nihil ponere, sed affirmatiuã de predicato infinito aliqđ ponere. Uñ (inquit) nõ sequit lignũ nõ est albũ, g est nõ albũ: nisi fortasse extremis naturalr supponentibꝰ, in quo sensu cõcessit eã. S. tho. Sed intelligit q nomẽ infinitũ signt z entia possibilia z q̃ solũ imaginant esse, vñ si ad literã ex greco transferas, non lego. Similr est z in eo qđ est rc. sed, silr est circa id qđ est z circa id qđ nõ est. i. silr se hz quo ad significãdũ circa rc. Et in hoc modo significãdi distat tris infinitus a finito quocũq. Habes eni. 4. c. z. p. intro. nullũ terminũ finitũ significantẽ rẽ possibilẽ significare pariter rẽ impossibilẽ. Mõstrauimꝰ eni ibi ly ens (vt oẽs absolutos a fortiori cõplectamur) nõ significare chimeram aut aliud impossibile, sed sola entia rã. Et ly albũ, vt oẽs cõnotatiuos includamꝰ, nõ significare nec de materiali quidẽ aliqđ impossibile, sz sola possibilia. Sz ly nõhõ, cũ significet de formali negationẽ hois q̃ non magis repugnat imaginabilibus q̃ veris entibꝰ, certe de materiali significat illud quod non est hõ, etiã chimerã/hircocerũ z oia impossibilia. Et si oẽ tale eẽt hic cõceptꝰ nõhõ eẽt naturalis silitudo illiꝰ ɔfusa sicut nũc est lapidis. Quare ex modo sue significationis nõ repugnat ei supponere pro talibꝰ impossibilibus, magis q̃ huic tro chimera supponere p chimera. Pariter hic tris nõ chimera signt z illa q̃ sunt z illa que nõ sunt. s. hircocerũ rc. Igit cũ noia sint inuẽta ad manifestandũ res, non posset id cõmode fieri, nisi certũ nomen certas res significasset. Quare cũ nomẽ infinitũ oia sine tro significet iure a rõne nois excludit. Potiꝰ eni exprimit qđ nõ significet q̃ qđ significet.

¶ Uñ ad argumẽtũ cõcesso añte negat ɔña. Uñ expresse dicit ibidẽ, omnẽ ppositionẽ ɔstare ex noie aut ex infinito noie et verbo, vt non intelligeres sub noie, nomẽ infinitũ. ¶ Qui nõ cõstituũt dĩam hmõi inter trim finitũ z infinitũ, dicentes, tros finitos z veras res z ficticias significare sicut infiniti significãt, nimirũ si nec textum illũ Arist. recte exponant, nec subinde pcipiãt pp quid nomẽ infinitũ non sit nomẽ. ¶ Ex q̃ sequit ly ens posse infinitari, vt ptz hic/nõens est causa per accidẽs/deꝰ ex nõ ente creat. Pariter ly intelligibile. Et ly nõens/nõ intelligibile/significãt de materiali entia imaginabilia, q̃q̃ nõ possint pro aliquo supponere pp reflexionẽ si infinitent singulariter z pluraliter. Sed syncategoremata minime infinitari possunt nisi materialr tenta.

5. No. Ad tertiũ. ¶ **Circa tertiũ argumẽtum** certat inter glossatores huiꝰ textus sit ne nomẽ infinitũ cõplexũ an incõplexũ potiꝰ. Et fortasse vtrũq vicissim ɔtingit. Primũ q sit q̃q tris incõplexus clare ptz ex Arist. dicẽte q nõhõ nõ est oro, z ex. p. h. q̃ postq̃ dixit/cuiꝰ nulla ps rc. ãperit/finita. Itẽ rõne sic. Ly albũ qr vnã formã de formali signt asseritur subordinari ɔceptui simplici significãti de materiali oẽ illud cui a tali forma denotari nõ repugnat, g a silr ly nõhõ cum significet negationẽ vniꝰ forme poterit subordinari simplici cõceptui significãti oia illa quibꝰ negatio talis forme põt cõuenire. Rursus q possit reperiri cõplexe, suadet. Nihil vetat huic ɔceptui/hõ/posse intellectũ addere negationẽ/nõ/infinitãter tentã, g põt q̃q ly nõhomo cõplexe in mẽte reperiri. ¶ Sed ɔtra primũ arguit. Omnis ɔceptꝰ incõplexus significans aliqua cõnotatiue, signt ea pp aliquã cõuenientiã accidẽtalẽ inter ea repertã, vel, vt reales dicũt, pp aliquã formã accidẽtalẽ eis participatã, sed nulla est cõuenientia inter signata de materiali p ly nõhõ, maxime cũ significet z ea q̃ sũt z ea q̃ nõ sunt, g nõ põt dari talis ɔceptꝰ incõplexꝰ. ¶ Negat maior. Sufficit eni, esse inter illa, q̃ sic de materiali significantur, vnã dĩam. i. q oia differãt ab illo cuius negationẽ talis tris de formali signt. Quãq̃ illa põt etiã dici quodã modo cõuenientia in negatione. ¶ Itẽ ɔtra scdm arguit. Neutra pars illius ɔceptꝰ cõplexi nõhõ est aliquo modo naturalis silitudo. v. g. lapidis, neq vna pars illiꝰ ɔceptus est silitudo vniꝰ partis lapidis z alia pars alteriꝰ partis, g totũ nullo modo est naturalis similitudo lapidis, ac subinde nec de materiali signt ipm. Cõsequẽtia est valde apparẽs, qr nõ est facile intellectu oppositũ ɔñtis cũ añti, nihilominus tñ negat. Naz cũ ɔceptꝰ cõnotatiuꝰ nõ dicat significare aliqđ de materiali nisi p ordinẽ quẽ hz ad formale. i. qr põt a tali forma denotari, nimirum si ambe ille partes simul, qr ratione vnionis ad inuicẽ significãt negationẽ hois, eadẽ rõne significẽt de materiali lapidẽ, esto neutra pars significet ipm. Hoc respondeat q̃ voluerit tenere ly nõ hõ complexe reperiri in mẽte, qđ nos probabilr diximus. Põt eni dici q q̃q̃ possit intellectꝰ negationẽ/nõ/huic cõceptui/hõ/adiũgere, nõ põt vis eiꝰ sic alligari, qn sit apta negare verbũ qđ ei postponeret (hec eni vult natura cuiuscũq actus/nõ.) Quare nõ posset in mẽte infinitãter teneri. Qui aũt oppositũ tutauerit hz dicere, actũ qui est negatio infinitãs, aliũ esse specie ab actu q̃ est negatio negãs, nec posse negare verbũ, sicut hic non põt nõ negare, nisi impediat. ¶ Igit ad argumẽtũ negat q nomẽ infinitũ sufficiẽter excludat per illã particulã/cuius nulla pars rc. qr vel nunq̃ est complexum vel non semper.

6. No. ad quartũ. ¶ **Ad quartũ argumẽtum** ɔcedit añs pp primã pbationẽ. Nã scda nihil pbat. In illa eni propositione ly catonis nõ est totale pdicatũ, sed totũ hoc, est catonis, vt capite sequẽti declarabit.) sed negatur ɔña, qr ad hoc q aliqs tris sit nomẽ, requirit (tradẽte Aristotele) q possit per solã additionẽ verbi propositionẽ conficere. i. q psonaliter sumptus possit reddere suppositũ verbo personali indicatiui. Quas particulas addiderim, qr ly/me/nõ est nomẽ q̃q̃ possit reddere suppositũ verbo in hmõi orõnibꝰ/me est accusatiuus/me penitet/me disputare rc. Ob idq grammati

ei rectum appellant nominatiuū vtpote q per solū ipsum nominemus, ac solus ipse dicatur proinde nomen. Eadem igitur particula secluduntur syncategoremata et adiectiuum adiectiue tentum a rōne nois. Q̄ṁ vez q̄ q̄ possit esse totale predicatū, attn̄ non potest reddere suppositū verbo, qr ex suo modo grāmatico significandi repugnat ei esse subiectum.

7. No. ad quintū ¶ Quintum argumētum inquirit de accidentibus grāmaticalibus qualiter vez reperiātur in mēte. Ubi notato triplicia esse nominū accidentia. Quedā em̄ sunt que variāt logicalē significationē, vt qualitas et species Nomen em̄ cōe aliud sigt q̄ propriū, et deriuatiuū aliud q̄ primitiuū, vt fortis/fortior tc̄. Et hec perspicuū est diuersis subordinari cōceptib⁹. Alia sunt q̄ nec variāt significationē logicalē nec eoz modi significādi grāmatici veritatē ppōnis mutant, vt figura/declinatio/cōiugatio. Nā si ly. a. qd nō est cōposite figure tn̄ significaret sicut ly equiferus/idē esset dicere/equiferus currit/a. currit. Et hec pariter ↄstat eidē oīno cōceptui subordinari. Uā/domi/dom⁹/in genitiuo scd̄e aut quarte declinationis idē oīno sunt ↄcept⁹ vltimati/sicut moritur/morif in tertia et quarta cōiugatione, et sicut/loci/loca in plurali, si in vtroq̄ gn̄e accipiaf p cōtinēte, vt Uir. Sal. ceteriq̄ tā poete q̄ oratores indifferēter accipiunt. Tertia sunt q̄ cū idē logicalr significēt, attn̄ pp̄ter variū modum significādi grāmaticū, veritatē mutant ppōnis, vt casus et numerus in noie, et psona/numerus/tēpus et modus in verbo. Etem̄/ens/entis/entia idē logicalr significāt, sicut intelligo intelligit/intelligeret. Refert tn̄ dicere/michael est ens/est entis/est entia, sicut michael intelligo/michael intelligit/intelligeret/intellexit tc̄. Et cū ille differētie in mēte vltimata nō possint attendi penes diuersas terminatiōes, vbi. s. nulla sit talis diuersitas, cōtendif inter doctores, quid ibi talē efficiat drīam. ¶ Dicunt em̄ nōnulli antiqui. v. g. cato/catonis subordinari ↄceptib⁹ significātib⁹ diuersa et logicalr diuersimode, itaq̄ ly catonis subordinaf noticie cōnotatiue significanti de materiali quodcūq̄ ens cōnotādo q possideaf a catone. Quoz potissime rōnes sunt. Hoc ↄplexū liber catonis sigt preter librū et catonē, habitudinē vtriusq̄ vtputa possessionē, talis habitudo non significaf per determinabile, q̄ per determinationē, et cū tīa (inquiunt) non possit significare habitudinē quin significet ambo extrema ipsi⁹, fit vt ly catonis et possessum significet et possidentē. Scd̄o. Aut ly catonis sigt catonē eo modo quo ly cato, et hoc nō, qr tūc idē esset dicere/liber catonis/liber cato, vel sigt catonē cōnotando possessionē, et tūc significabit cōparationē inter catonē et rē possessam ac subinde rē ipsam possessam. Tertio, ly catonis verificatur de re possessa a catone, vtpote in hac/hic liber est catonis, q̄ sigt ipsam. Hi aūt vix possunt sese defendere. Sequeref em̄ q liber catonis tn̄ valeret sicut/liber entis catonis/aut/liber ens catonis qd male cōcederef. Itē in hoc syllogismo/cuiuslibet hois equus currit, petr⁹ est hō, q̄ petri equus currit, mediū equoce teneref. Longe em̄ aliud sigt in maiori q̄ in minori. Ad hec, ceteri obliqui nō significāt aliud q̄ rect⁹ (vt ipsi fatenf, qr vez nō verificantur per se de alio,) q̄ nec genitiuus. Quare ad primā eoz rōnem dicendū/q talis habitudo significaf per totū cōplexū ex modo significandi grāmaticali illius genitiui. Et p hoc ad secundā, q ly catonis de significatione essentiali sigt synonime cū ly cato, sz alio modo grāmaticali. s. per modū vt cui⁹, nec inde sequif q talis genitiuus significet habitudinē inter ambo extrema, sed solum possidentē per modū vt cuius. Ad tertiū, negaf q genitiuus predicef tc̄. q̄ totale predicatū de re possessa. In hac em̄/hic liber est catonis, non ly catonis, sed ly est catonis, aut equaleter tenes catonis p̄dicaf. Quare hoc deberet eos potius in oppositū sue opinionis vrgere. ¶ Alij in aliud extremū declinātes, dicunt, oēs casus eiusdē nois eidē cōceptui oīno subordinari, sed diuersos actus syncategorematicos adiunctos tali ↄceptui efficere vt totū simul significet, aut p modū [illegible] ens, aut vt cui tc̄. Itaq̄ sicut hec vox logica/lingua nr̄a per casus oēs est eadē, sz solū p additionē hoz articuloz/la/della/ala (q̄ sunt sicut in greco/tis ti) exprimimus modū significādi diuersoz casuū, ita in mente est idē ↄceptus cū diuersis articulis. ¶ Opinio aūt q̄ fere a doctorib⁹ teneſ mediās inter vtrūq̄ modū recitatū asserit has voces/cato/catonis/subordinari diuersis cōceptib⁹ significātib⁹ idē oīno et eodē mō logicalr. s. catonē singulariter et absolute, sz ly cato sigt p modum vt qd et ly catonis p modū vt cuius, et ideo dicūtur essentialr synonimi et accidentalr nō synonimi. Proportionabilr est dicendū suo vtriusq̄ modo s̄m vtrāq̄ opinionē de numeris/tpibus/modis tc̄. nois et v̄bi. ¶ Rōnes prime opinionis sunt he. Ille due noticie. v. g. homo/hois/sunt synonime de significatione essentiali, q̄ sunt eiusdē speciei, ac subinde pñt sese intēdere et esse vna numero. ¶ Scd̄a. Aut ly catonis sigt possessiue de significatione formali, et hoc nō, qr nō est tīs cōnotatiu⁹, aut de materiali. i. ea significatiōe qua sigt catonē et tūc tam naturale est ei significare possessiue q̄ significare catonē, quare nō est significatio accidētalis, qd est cōtra opinionē cōem. ¶ Tertia. Ille modus significādi est accidentalis per opinionē secundā, q̄ pōt abesse a tali noticia ac subinde catonis et cato restabunt noticie synonime. ¶ Quarta denique. Si hō et hois nō sint oīno eadē noticia, seq̄ref q me habēte hanc noticiā/hō/nō possem formare hāc ppōnem/equ⁹ hois currit, qn de nouo aduerterē circa hoies. Quib⁹ rōnibus posset adiūgi quinta. In mēte vltimata nō sunt terminationes, q̄ ille pprietates sunt ibi diuerse sicut in voce qn̄ nō est diuersa terminatio, sed tūc, vt patet idiomate nr̄o, explicātur tales pprietates p articulos, q̄ ita in mēte. At ꝓo lz hec opinio tutari fortasse possit, facilior tn̄ apparet scd̄a que est cōis. Primo pp Aris. Etem̄ si catonis et cato sint oīno eadē noticia non vr̄ quare ly catonis nō sit nomē, cū possit eadem oīno reddere suppositum v̄bo. Itē. S. tho. q̄. 4. ar. 17. exponens in hac parte Arist. inquit. Diuersitas cōsignificatiōis idest significare idē per modū vt qd vel vt cuius tc̄. tollit nominis idēptitatē, quare casus diuersi nō sunt vnū nomē simpliciter, sed vnū ordine declinatiōis. Itē rōne sic. Daf vn⁹ cōcept⁹ qui sigt albedinē abstractiue qui nō pōt ipsam cōcretiue sigr̄e, vt ly albedo, et ali⁹ significās ipsam ↄcretiue, q̄ nullo modo pōt eā abstractiue significare vt ly albū, q̄ dabif cōceptus, cui ita sit naturale significare hoiem p modū vt cui⁹ qui nō possit ipsam alr significare, et alius cui sit naturale significare p modū, vt cui tc̄. Nā q ille sit modus significādi logicus et hic grāmaticus nihil quātū ad hec refert. Ad hec tandē. Si ly hois et ly hō essent idē cōcept⁹ in mēte, sequeref q subiectū hui⁹ ppōnis/hō hois est mancipiū vni simplici noticie subordinaref, et tūc nō facile esset pcipere qualr articulus adderef secūde medietati talis noticie, et nō p̄me. Igitur ad primā rōnem secūde opinionis ↄcesso añte, negaf prima ↄña. Cū em̄ dr̄ hō/hois esse essentialr synonima, intelligitur q sint eiusdē significatiōis logicalis, nō aūt q sint entia eiusdē speciei phisice, et ideo nō sequif q possint p intēsionez facere vnā (esto teneremus illū modū intēdēdi.) Sed arguis Sūt obiectoz eiusdē speciei, immo eiusdē oīno obiecti, ergo sunt eiusdē speciei phisice. Negaf ↄña, nā modus diuersus significādi talia obiecta facit drīam specificā. Fateor tn̄ hāc esse potissimā rationē dicte opinionis. Nā alie parū probāt. Ad secundā em̄ dr̄ q significare p modū vt cui⁹ tc̄. nec est significatio de formali, nec de materiali (cū nō sit cōnotatio) sz de modo significādi grāmatico, qui est naturalis tali noticie et ab illa inseparabilis, nec pp̄terea dicif accidentalis, qr sit separabilis, sed qr est modus grāmaticus. Et per hoc soluif tertia ratio. Ad quartā concedif eius ↄña. Nā certe cum me habēte hāc noticiā homo, audio/equus hois tc̄. nouo modo videor mihi cognoscere hominē. Ad vltimā negaf ↄña, sz potius sunt diuerse pprietates ex intrinseca natura ↄceptuū differētiū specie. Arguis aūt ↄtra cōem opinionē. Sequeref inde in hac cōsequentia/cuiuslibet hominis equus currit, petrus est homo ergo petri equus currit, medium equiuoce teneri in premissis, cum alteri conceptui subordinetur in maio

8. No. q̄ in maiori. Negatur sequella. Nam quando nomen subordinatur diuersis cōceptibus essentialiter synonimis, nō dicitur apud dialecticos equiuoce teneri.

¶ At vero de genere adhuc fortasse dubitas an reperiat in mēte, an idē vez conceptus sit/albus/alba. Est enī pro parte negatiua, ꝙ nō videtur idem dictu/homo est albus/homo est alba, quia masculis solis existētibus albis, concederent dialectici primā ⁊ negarent secundā, supposita eius congruitate. Et si dicatur hoc esse, quia eadē noticia/albus, accipitur in prima pro solis masculis et in scđa pro solis feminis, queritur vnde nascatur talis diuersa acceptio. Nō si dicatur, rōne diuersimodi significandi grāmaticalis, tunc, cum id non possit fieri ratione diuerse terminationis, re vera sequitur ꝙ sint diuerse noticie, vel (si teneas secundā opinionem) diuersi articuli. Pro parte affirmatiua arguit sic. In substantiuis non est generis differētia in mēte vltimata (oēs enī fatentur idem omnino esse in mente vltimata/lapis/petra,) ergo pariter in adiectiuis. Itē si mulier aut tunica significaret per nomē masculini generis, ly alb⁹ mētale verificaret de illa, ergo nunc verificatur, alias haberes cōcedere, ad placitum nostrū esse ⁊ ex impositione, ꝙ aliquis conceptus vltimatus verificetur de aliqua re, aut nō verificetur, sine aliqua, aut rerum, aut conceptuum mutatione. Ad hec demū, In his duabus mentalibus vltimatis/ lapis est albus/petra est alba, idē est predicatū, ergo. Antecedēs patet. Si non maxime esset propter diuersum modum significandi grāmaticalem, sed nullā habet congruētiam ly albus cum ly lapis, quā non habeat cum ly petra/cum lapis/petra idem conceptus vltimatus omnino sit) ergo/albus/alba/idē omnino sunt in mēte vltimata. Quod re vera censeo esse verum, solūq̄ reperiri generis diuersitatem in voce/scripto aut mente non vltimata. Ob idq̄ ad argumentū in oppositum/ negare ex his propositionibus/homo est albus/homo est alba/posse alteram esse veram altera existente falsa. Et ad argumentū dicerem, ꝙ si in tali casu conceditur vna ⁊ negatur scđa, est quia fingitur cōceptus quidam a parte predicati, solum significans aut tantūmodo supponēs pro masculis, qui non supponat pro feminis, qui tamen re vera nō est, sicut fingimus nos habere conceptum aliquē absolutum angeli, quē forsan non habemus, qđ vtiq̄ in multis alijs materijs cōtingit. Ex quo sequit in hac cōsequentia/omnis homo est alb⁹, maria est homo, ergo maria est albus, nullū cōmitti defectū logicalem, nihilominus est neganda cōsequentia, propter defectum grāmaticalem, qꝛ nullū ibi ꝯñs infertur. Oratio enī
9. No. incongrua nec verū significat, neq̄ falsum, ac subinde neq̄ potest esse añs nec cōsequens.

¶ Solet hic disputari an nomē analogice dicatur de mentali/vocali ⁊ scripto. Quequidē questio cōsiderantibus ea que de analogia. 1. p. introd. diximus facilis est. Etenī si ly nomen accipiatur fm̄ eius veram ethymologiā, vt vez dicatur a nominādo, perspicuū est solum dici de vocali aut scripto ⁊ non de mentali. Non enī nominam⁹ per conceptus, sed per voces. Et ita cepit Arist. cum dixit. Equiuoca sunt quoꝝ solum nomen est cōmune ⁊ ratio substātie diuersa, distinguens inter nomen ⁊ rationem seu conceptū (nā ibi ratio ⁊ diffinitionem ⁊ conceptum dicit) sed si nomen accipiatur vt solum dicat hoc, quod est significare sine tēpore ⁊c̄. tunc est querere an significare, vniuoce dicatur de terminis mentalibus ⁊ vocalibus. Et si significare vt attribuitur vocibus, accipiatur pro hoc quod est exprimere conceptū, tunc clare constat, significare non dici vniuoce de mentalibus et vocalibus terminis. Nam hoc quod est exprimere conceptū, longe aliud est q̄ facere cognoscere rem, nec in aliquo cōueniunt. Sed fortasse dicitur analogice analogia attributiōis et mediantibus diuersis conceptib⁹. Et ideo fortasse. P. M. solū diffinit nomē pro vocali. At vero si significare accipiat pro hoc qđ est facere cognoscere rē (vt accipiunt ipsi qui hoc disputāt) re vera dr̄ mediāte eodē ꝯceptu, de mentalib⁹/vocalibus ⁊ scriptis. Omnib⁹ enī cōuenit hoc cōe qđ est facere cognoscere rē, ac subinde ly significās, aut ly sīa et mediāte eodē conceptu predicatur de vocali mentali ⁊ scripto. Et q̄q̄ nobiliori modo hoc quod est significare reperiatur in mēte, q̄ in voce, non tamen tollit vnitatem conceptus. Nā ly ens mediante eodem cōceptu significat omnia predicamēta, nō obstante eius significatū inequalr̄ reperiatur in illis, sed fortasse est analogia cū vnitate conceptus sicut ens. Hec adeo sunt manifesta, que maiori nō egent disputatione. Pariter dicas de verbo/de propositione ⁊ de alijs huiusmodi terminis secunde intentionis. Cetera de analogorum natura ibidem habes late discussa.

¶ Hoc tandem velim iterū summulistas hic admonitos habere, (quod in introductionib⁹ premonuimus,) ne vez plures fingāt nominum acceptiones, q̄ que apud sapientes in vsu sint. Igitur nolite gratis dicere, nomen vno modo accipi pro circulo taberne, alio modo, pro quocūq̄ termino significatiuo. Solū enī illud est nomen, cui tota diffinitio Arist. aut. P. M. contingit. Et ita de verbo/de propositione ⁊ de ceteris dicite. Verū est tamen ꝙ aliquādo accipit Aris. pro quocūq̄, etiā complexo qui potest reddere suppositum verbo, vt cum. 1. peri. inquit omnē propositionem constare ex nomine vel ex noīe infinito ⁊ verbo, sed nos liceat latius terminos distendere.

¶ Caput Quartum.

Verbū est vox significatiua ad placitū cum tēpore: cuius nulla pars separata aliquid significat: finita ⁊ recta. Cū tēpore ponit ad drām nominis: quod significat sine tpe. Finita: ponit ad differentiā verbi infiniti: vt nō disputat/nō laborat. que nō sunt verba scđm dialecticū sed verba infinita. Recta/ponitur ad differētiam verboꝝ obliquorū: vt disputabat/disputauit: que nō sunt verba scđm dialecticū: sed verba obliqua. Unde solū verbū indicatiui modi presentis tpis scđm dialecticum dr̄ esse verbū. Reliqua vo verba eiusdē modi ⁊ alioꝝ modoꝝ dicuntur vba obliqua. Alie vo particule ponūtur hic eadē ratione q̄ in diffinitiōe nois. Et sciēdū est ꝙ dialectic⁹ solū ponit duas ptes orōnis. s. nomen ⁊ vbū. Alias appellat syncategorematicas. i. cōsignificatiuas.

¶ Lectio vnica.

Verbū est vox ⁊c. Post nois cōsiderationem que est pars materialis ꝓpōnis, sequit [illegible] verbi 1. No.
que est velut ei⁹ forma in qua sicut in diffinitio[illegible] septē sunt particule. Quarū tres prime q̄ accipiuntur lo[illegible] ⁊ ge neris incōplexi ⁊ immediati exposite sunt. [Cū tempore] ad differentiā nominis ceterarūq̄ partiū orōnis. [Cuius nulla pars ⁊c̄.] ad differētiā orationis. [Finita.] ad [illegible] vbi in[illegible] [Recta] demū, ad differentiā verbi oblic[illegible]

¶ [illegible] quarum exposit[illegible] arg[illegible] Primum argumētū
Et primo cōtra quartā sic. Ubi te[illegible] tempus/pr[illegible]

eras/disputās/significāt cū tpe,cū in suis significationibus includant tempus,habētqꝫ ceteras cōditiones diffinitiōis, ⁊ tñ nō sunt verba,ergo quarta particula nō sufficit. ¶ Se-

Secūdū. cūdo. Imponatur aliquis tīs ad significādum talr vt sit extremor vnitiuus sicut ly est,hoc vno dēpto ꝙ vez non significet in ordine ad aliquā differentiā tēporis,tunc talis copula est verbū,⁊ non significaret cum tpe,ergo dicta particula redū-

Tertium dat. ¶ Tertio cōtra quintā. Cuiuscūqꝫ verbi partes separate aliquid significant,ergo quinta particula redūdat. Probatur añs. Omne ṽbum adiectiuū est cōplexum,⁊ eadem ratione verbum substantiuū qñ est scdm adiacens,qz subordinatur actui verbali ⁊ participio. Sed de ly est tertio adiacēte pariter mōstratur,qz vel significat aliquid vel solum aliqualiter. Si primum,cū non videatur quid aliud significet,ergo significat ta extremor. Et cum nō possit vnicus conceptus illa incomplexe significare,est in mente complexum. Si scdm, ergo significat solum vnionē inter extrema. Et cum nullus termin⁹ possit significare habitudinē inter duo extrema quin

Quartū. significet extrema ipa,ergo idem qd primo. ¶ Quarto cōtra sextā. Nullum est verbum infinitū,ergo dicta particula supponit falsum. Probatur añs. Cum dicis/ petrus nō est/aut petrus non disputat,vel negatio cadit in verbū ipsum formale,sine inclusum in ly disputat, aut in participia, vt vez valeat/est nō ens/est nō disputans. Si primū est verbum negatiuū. Si scdm.est solum participiū infinitum, ergo nullū est

Quintū. verbum infinitum. ¶ Quinto deniqꝫ contra vltimā. Disputauit. est verbuz obliquū,⁊ tamē est vere verbum,ergo dicta particula redundat. Probatur minor. Si addatur tali preterito nomē aliquod,restabit propositio,sed omnis propositio constat ex nōie ⁊ verbo(vt ait Arist.2.peri.)ergo est ṽbum.

2.No. ¶ Pro intelligentia huius quod est significare cum tempore,que est materia primi argumenti,notato longe differre inter hec que sunt/significare tempus/cōnotare tempus/significare aliqualiter explicabile per temp⁹ significare cum tempore. Ut termini tēpus/mensis/dies ⁊c. significant tpa,aut certas mēsuras tpis pro quib⁹ supponūt sicut hō,hominē. Ut aūt/prandium/cena/significāt de materiali actiones quasdā cōnotando ꝙ fiāt tali aut tali tpe. Sz hec aduerbia heri/cras/significant aliqualr explicabili per terminos importātes tēpus,per hos.s.in die proxime preterita/in die proxime futura,nō tñ significant talia tēpora. Uel si significēt(vt quibusdā placet)in obliquo,nō tñ significant cum tpe. ¶ Igitur significare cum tpe est significare actionez in ordine ad aliquā differentiā tpis. Actionē inqꝫ aut passionē(passio enī ois/actio quedā est)aut aliqd per modū actionis,vt disputat/disputatur/est. Ubi scdo notato hos.v.g.tres terminos disputatio/disputās/disputat,eandē actionē significare. Prim⁹ aūt significāt in abstracto,qz nō significat eā, vt in aliquo,nec subinde significat eā vt est in actuali fluxu ⁊ fieri. Sed scds ac terti⁹ significātes in cōcreto,qz significans eā vt in aliq cōnotatiue,significāt eā proinde vt est in actuali fluxu ⁊ motu. Ob idqꝫ omne aduerbiū modificās verbum pariter modificat participiū,nō aūt nomen ṽbale. Apte enī dicimus/diu legit/diu legēs/velociter legit/velociter legēs/ sed nō dicimus diu lectio/velociter lectio. Rursus,qz ppriū est actionis qñ est in actuali fluxu,tpe mēsurari(metimur nāqꝫ quātum legimus aut qñtū viuimus tpe vni⁹ hore aut pluriū annor)fit vt tā verbū qꝫ participiū significet actionē eo modo quo est tpe mensurabilis,ac subinde in ordine ad aliquā differentiā tpis.s.presentis/preteriti aut futuri. Et hoc vocat Arist.cōsignificare tpa ⁊.P.h.significare cū tēpore.

3.No. ¶ Hinc(ni fallor)elicitur nec verbuz nec participiū significāre aūt cōnotare tpa. Nepe si acurate inspexeris,potius ponit tpa in diffinitione verbi ad explicādū modū grāmaticū.s.cōcretiuū,quo ṽbum significat actionem,quod explicandū ex parte obiecti aliqd significa... Ubi Idē enī est dicere,ṽbum significat cū tpe ⁊ significa... vt est in actuali flux... qz talis fluxus cognos... obie per tpa, perspicater. P.h.post Arist.manifestauit nobis talem modū significādi p ordinē ad tpa. ¶ Sed arguis. Hoc verbū.v.g.disputat aut hoc participiū disputās,nō solum significat actionē eo modo quo est tpe mēsurabilis.s.vna hora sed sigt ipsem in ordine ad tpa presens,sicut ly disputabit/ ly disputatur⁹ in ordine ad tpa futurū,ergo ex parte obiecti significat ordinē ad tpus,sed nullus tīs potest significare ordinē ad aliquid quin significet extremū ipsi⁹ ordinis,qꝫ significat tēpus. Distinguitur primū añs,vel ꝙ significet in ordine ad tpa phisicum,qd est aut accidēs aut celū,⁊ sic negatur,nā per ṽbum nihil circa tale tpa cōsideramus,vel ꝙ significet in ordine ad tēpus logicum,qd est duratio rei.i.permodū presentialitatis aut preteritionis ⁊c.⁊ sic conceditur. Nec inde sequitur ṽbum significare tpa. Unde qñqꝫ deus destrueret omne tempus phisicū nihilominus ita esset qualr denotatur per hāc dominicus scribit,cuius ṽbum solū significat actionem, vt est mensurabilis tpe ⁊ per modū presentialitatis. ¶ Igitur qñ audieris,ṽbum includere tpa aut instans,sentito solum equiualenter in cōsequendo ⁊ naturalr.i. supposita existētia tēporis. Hoc enī sonat cum dt,hanc propositionē/ antichristus predicabit,valere hanc/antichristus aliquo instanti vel tempore predicabit,⁊ hanc/deus est,valere hanc/deus in instanti vel tpe presenti est,vbi non denotatur (vt quidā asserūt) deum tpe mēsurari,sicut nec in hac/deus est in pixide,denotat deum circūscribi aut coarctari pixide,sed solū ꝙ in hoc tempore durat,quare dicta propositio est vera.

¶ Dubitas autē si participium significat cum tpe sicut ṽbum,quo differt a verbo. 4.No. Circa diffinitionē Arist.cessaret huiōi dubitatio. Nā postqꝫ dixerat/verbum est qd cōsignificat tempus,subiunxit/⁊ semper eor que de altero predicantur nota est.i.(.S.tho.expositore)semper est signū ⁊ copula qua mediāte alterū de altero pdicatur. Ad denotandū(vt Boe.S.tho.⁊ viri antiqui exponunt)ꝙ in primo ṽbum cōuenit cum participio,⁊ in scdo differt ab illo. At vero ad interpretandū. P.h.qui talē particulā nō adiecit, dicunt recētiores,significare cum tpe bifariā cōtingere.s.cū tēpore determinato/⁊ cum tpe indeterminato. ¶ Significare cum tpe determinato est significare in ordine ad aliquam differentiā tpis,talr vt nullomodo tīs sic significās possit teneri in ordine ad tpa alterius differētie. ¶ Significare cum tpe indeterminato/est significare in ordine ad aliquā differētiam tpis,talr tñ vt tīs sic significans possit accipi in ordine ad tpa alterius differētie. V.g.ly est,ita significat in ordine ad differentiā tpis presentis,vt nō possit non vnire in ordine ad illā,pariter ly fuit in ordine ad differentiā tpis preteriti. Sed ly disputans ita significat in ordine ad differentiā temporis presentis,vt tñ possit rōne verbi qñqꝫ accipi in ordine ad tpa preteritū aut futurū,vt hic/petr⁹ erit disputās. Hāc autē distinctionē,cū nec ex Aristotele eliciatur,nec ppter eius doctrinā defensandā sit necessaria,nō magnifacio,demus tñ eā. P.H. vt sufficientiā sue diffinitionis tueamur,dicētes ꝙ cepit significare cū tpe primo modo vt excluderet participiū Dūmodo sane intelligatur. Nō enī est intelligēdū ly disputās hic/petrus erit disputās/significare in ordine ad differentiā tpis futuri,nam vbicūqꝫ ponatur significat per modum presentialitatis,sicut ly disputaturus per modū futuritionis,alias mutarēt suas significatiōes,sed ꝙ ly disputās rōne ṽbi accipiatur in ordine ad tpa futurū ac pinde denotet disputationē in ordine ad tpa qd erit presens,sicut ly disputaturus hic/petrus fuit disputaturus,pro tpe qd fuit futurū. ¶ Per hec dicta patet responsio ⁊ ad materiam ⁊ ad formā primi argumēti principalis.

¶ Pro solutiōe secūdi principalis:no- 5.No. tato ꝙ verbū absolui a tpe,nō est/nullū tpa significare. Nā illo modo(vt ex dictis sequitur) omne verbū esset tā absolutū a tempore,sed potest intelligi dupliciter. Uno modo,ꝙ significet ⁊ non in ordine ad aliquam differentiam temporis logici,et hoc est impossibile. Est enim(vt dictum est)essentialis

et inseparabilis modus significãdi verbi significare per mo-
dum presentialitatis vel preteritiõis &c. Alio modo q̃ signi-
ficet in ordine ad quãcunq; differentiã temporis disiunctim.
Et certe nondũ constitui, possit ne esse vnicus simplex conce
ptus in mente qui hoc modo significet. Videor autẽ mihi id
non plene capere. Nã significare per modũ presentialitatis
et per modũ preteritionis videt̃ equiuoca significatio, qua-
re vnus conceptus nõ posset sub tali disiunctione vniuoce si
gnificare. Si aũt intelligat̃ q̃ vna vox sic significaret q̃ sub
ordinaretur illi copule disiuncte, possibile quidẽ est, q: voces
significant ad placitum, & ita dicunt in his propositionibus
doctrinalibus / homo est animal / ois triangulus habet tres
angulos &c. ly est subordinari huic copule disiuncte est vel
fuit vel erit vel potest esse, et hoc est (dicunt) verbum vocale
absolui a tẽpore. Sed re vera (vt capite de suppositione natu
rali visum est) propter veritates taliũ propositionũ nõ est ne
cesse cõcedere q̃ tale verbũ subordinet̃ ibi disiuncte copule,
immo hoc esset contraire Augustino Aristoteli & omnib⁹ an
tiquis, qui oẽs illas propositiones vt iacent cõcedunt esse ne
cessarias. Unde diximus in hmõi ppõnibus tã mentalibus
q̃ vocalib⁹ simplicem esse copulam, solũ significantẽ per mo
dum presentialitatis, nec ampliantẽ extrema, sed tñ nec ipsa
restringentẽ (vt sic dicam) aut contrahentẽ ad standũ pro sup
positis existẽtibus, necessaria extremoꝝ habitudine id impe
diente. Et solum hoc modo existimo contingere verbũ absol
ui a tempore. Quod aptius diceret̃, verbum impediri ab ex
tremis ne trahat ipsa ad differentiã sui tpis. Id aũt qδ capi
te de ampliationib⁹ sub dubio reliquimus, vz q̃ in his ppos
tionibus / petrus est futurus / petrus possibilr est albus / tem-
pus inclusum in copula amplietur a modo / vel a participio,
non est verbũ absolui a tẽpore, sed eius tẽpus ampliari. Itẽ
nec quando in his .v.g. propõnibus / propositio vocalis est /
annus est / vtimur pro tpe presenti, tempore vnius anni aut
Ad scdm. vnius diei, dicit̃ verbũ absolui a tempore, sed includere latũ
tempus sub modo vnius differentie. ¶ Igit̃ ad argumẽtum
principale, non admittit̃ posse aliquẽ terminũ vnire verbalr,
quin hoc sit in ordine ad aliquã differentiã tpis logici .s. per
modum presentialitatis, aut preteritionis &c. Sed si intelli-
gas q̃ nõ significet in ordine ad aliquã differentiã temporis
phisici dato casu et concessa maiore, negat̃ minor ad sensum
quo significare cũ tẽpore accipitur in diffinitione verbi.

6. No. ¶ Pro solutione tertij notato duplex
esse verbũ, substantiuũ .s. & adiectiuũ. Verbũ / sum / es / fui / dr
substantiuũ, q: significat esse, qδ grãmatici appellant substã
tiam seu subsistentiã rei. Cetera vero dicuntur adiectiua, q̃ si
gnificent actiones seu passiones, que rei post suũ esse accidũt
¶ Itẽ verbũ substantiuũ aliquãdo est secundũ adiacens ali
quãdo tertiũ adiacẽs. Dicitur secundũ adiacens quãdo nul
lum aliud exprimitur predicatũ ab illo nec pars predicati vt
hic, petrus est. Sed tertiũ adiacens dr ly est, quãdo exprimit̃
aliud predicatum aut pars predicati vt hic / homo est albus
Dixerim aũt / pars predicati / quia hec ɔña / petr⁹ est in aula
ergo petrus est, solet appellari a ppõne de / est / tertio ad ppo
tionem de / est / scdo adiacẽte. Ratio hoꝝ nominũ est q: subie
ctum ppositionis est tanq̃ prima eius materia. Unde quan
do solũ addit̃ ly est, est sicut secundus terminus applicãs ta
li subiecto hoc qδ est esse, sed quando exprimitur aliud predi
catum, tunc tale predicatũ est velut scdo terminus adiacens
subiecto et ly est, est sicut tertius terminus applicans hoc qδ
est esse ad ipm predicatũ ipsumq; subiecto vniẽs (vt pulchre
docet. S. tho. secũdo peri.) Quare propositiones de verbis
adiectiuis nec dicũt de / est / scdo nec de / est / tertio adiacẽte q:
nõ sunt de verbo / est. ¶ Igitur fere moderni summuliste opi
nantur nullũ verbum adiectiuũ reperiri in mẽte, & eadem ra
tione nec ly est scdm adiacẽs, sed oẽe tale subordinari actui
vbali & participio. Cõtra quos expresse est Aristoteles qui
in ante predicamentis distinguẽs terminos cõplexos ab in-
cõplexis ponit exẽplum incomplexoꝝ per nomen & per verbũ

adiectiuũ .s. homo / currit. Nec valet dicere q̃ ibi posuit exem
pla quorum non requirit̃ veritas, q: cum ex professo distin-
gueret incõplexa q̃ ponuntur in predicamẽto a cõplexis que
excludunt̃ a coordinatione predicamentali, nõ posuisset exem-
plum nisi verũ. Itẽ cũ de ratione verbi sit q̃ sit simplex, sicut
de ratione nois, et Aristoteles asserat, verbũ adiectiuũ esse
verbũ, certe expresse asserit esse incõplexũ. Sed quid. Negãt
verbum adiectiuũ esse verbũ, (cũ post Aristotelẽ oẽs grãma
tici, eius ipsius diffinitionis verbi non ponãt exemplum nisi
per verbũ adiectiuũ.) Immo negãt verbũ adiectiuũ esse ter-
minũ, cum nec sit in mẽte cõplexus nec incõplexus, etenim
ly / est disputans / nõ facit vnum complexum logicum cum nõ
se habeãt ille partes tanq̃ determinatio determinabile &c.
¶ Rursus inferunt inde nullũ verbũ in mẽte vltimata signi
ficare aliquid, sed solũ aliqualiter, q: nullũ est ibi verbũ nisi
est / tertium adiacẽs. Cum tñ porphirius, quẽ. S. tho. et oẽs
in hac parte sequũtur, exponẽs illud aristotelis [verbum est
qδ cõsignificat tẽpus vt / valetudo / nomen quidẽ est / valet / ve
ro verbũ] inquit valetudo & valet idẽ principalr significãt .s.
valetudinẽ, sicut / cursus / et / currit / motum pedum, sed / valet /
cũ differẽtia tpis presentis / valetudo / vero nõ. Itẽ super illud
[ipsa igit̃ verba per se .i. solitarie dicta, noia sunt et aliquid
significant.] Comentator. Boe. Por. S. tho. & omnes anti
qui in hoc cõsentiunt, q̃ vz verbũ quodcũq; rem aliquam .s.
actionem vel passionẽ significet. Sz quid in re manifesta im-
moramur, cum nisi hac tempestate nullus nec per insinuatio
nem quidẽ visus sit dubitare verbũ significare aliqd .s. actio
nem, quod tã propriũ est verbi (inquit in hoc capite. S. tho.)
sicut nois significare aliã rem. Nec esset audiendus qui dice
ret verbum adiectiuũ in voce significare aliquid nõ tñ in mẽ
te vltimata, cum significãtia vocũ a significantijs conceptuũ
accipiãtur. Et ideo petr⁹ hispanus in calce hui⁹ text⁹ expres
se asserit, nomen & verbũ partes esse categorematicas, cete-
ras autẽ syncategorematicas. Miror igit̃ (vt sine alicuius
iniuria dixerim) hãc opinionẽ tã breui in visum apud summu
listas abijsse, sane que sine apparentia cum aristotele eiusq;
glossatoribus ac subinde cum ipsa veritate tã aperte pugnet
Nec te in oppositũ moueat, quod Arist. in hoc capite inquit
[nec si hoc ipsum qδ est purũ dixeris, ipm quidẽ nihil est, cõ
significat enĩ quandã compositionẽ, quã sine cõpositis nõ est
intelligere]. Et enĩ aut loquitur de solo / est / tertio adiacẽte,
aut (qδ verius credo) q̃q̃ loquit̃ vniuersalr de omni verbo,
non vult negare ipm significare aliquid, sed intẽdit exprime
re modum eius significandi peculiarẽ qui talis est, vt virtute
illius exerceat tale officiũ .s. vnire, qδ nõ potest exercere sine
extremis, od idq; nõ põt explicari talis modus significandi
nisi in ordine ad extrema, vt in expositione textus Arist. late
mõstrabit. ¶ Igit̃ ad tertiũ principale negat̃ aña, & ad pro-
bationẽ negat̃ verbum adiectiuũ aut substantiuũ secundum Ad tertiũ
adiacẽs esse complexũ in mẽte. Immo hec propõ / homo dis
putat / subordinat̃ cuidã propositioni ex solis duab⁹ noticijs
constãti, quarũ secunda significat disputationẽ per modum
vnionis ad subiectũ. Pariter hec / homo est / constat in mente
ex duabus noticijs, quarũ scda significat esse vnitiue in ordi
ne ad subiectũ. Mirũ est tales ppositiones non posse reperi
ri in mente vt iacent in voce, eo vel maxime q̃ latinus anteq̃
sit dialecticus cõcipienti propositiones quib⁹ subordinãtur,
vix posses suadere q̃ equiualeant illis de / est / & participio.
¶ Sz de ly est tertio adiacẽte possem⁹ fortasse dicere q̃ signi
ficat esse sicut quãdo est scdm adiacens. Videt̃ enĩ q̃ postq̃
concepi homo est, si audiã / albus / idẽ verbum qδ prius erat
predicatũ, vnit predicatũ adueniens cũ subiecto. Potest (et
fortasse verius, dici, solũ significare aliqualr vnitiue cũ tẽpo
re &c. Et ad rationẽ proxime adductã dicendũ q̃ cũ me intel
ligente / homo est / adiũgo / albus / perdo verbum qδ habebã,
& formo actum solũ denotantẽ vnionẽ inter illa extrema. Et
tũc [illegible]dũ est q̃ verbũ adiectiuũ est categorema significãs
ac[illegible] substantiuũ scdm adiacens, cathegorema significãs
per [illegible] actionis, sed tertium adiacẽs est syncategorema

significaõis vnitiue cum tpe, qđ pariter videt̃ esse per modum actionis. Nec inde sequit̃ significare extrema talis vnionis, (vt quidã infert.) Primũ, qꝛ maxima illa/ Terminus significans habitudinem inter aliqua extrema significat extrema ipsa/ fortasse sine limitatione nõ est vera. Hic eñ conceptus pater/ certe de formali significat relationẽ, que est habitudo inter patrem ꝛ filium, ꝛ tñ nõ videtur significare filium. Sed quicquid de hoc sit, ly est tertiũ adiacens nõ dicitur significare habitudinẽ .s. vnionẽ, sed vnitiue. i. talr̃ syncategomatice qualiter exprimitur per illud aduerbiũ/ vnitiue, sicut ly oĩs non significat distributionẽ, sed distributiue. ¶ Hinc patet insufficientia illius diffinitionis cõmunis vez ꝙ significare cũ tẽpore sit significare aliqualr̃ vnitiue in ordine ad tẽpus, tum, qꝛ nõ includit participiũ qđ tamen significat cũ tempo (vt visum est, ꝛ latius est videre apud oẽs comẽtatores Aristotelis) immo nõ possumus aliam differentiã assignare inter ly disputãs, ꝛ ly disputaturus, nisi ꝙ illud significet cum tpe presenti, ꝛ hoc cum tẽpore futuro. Cum etiã qꝛ innuũt ꝑ illã diffinitionem verbum solũ aliqualiter significare, quod mõstratum est esse falsum.

7. No. ¶ At vero contra id quod de verbo adiectiuo ꝛ de ly est secũdo adiacẽte dictũ est. Arguitur primo. Si ly disputat in mente esset incõplexum, sequeret̃ ꝙ idẽ cõceptus significaret aliquid ꝛ aliqualiter .s. actionẽ ꝛ vnitiue esseteꝫ proinde equiuocatio in mẽte vltimata. ¶ Scđo. Seq̃retur ꝙ idẽ vniret sese alteri, quod implicat cõtradictionem, nam cũ vniens presupponat extrema vnita, idẽ presupponeret se. Itẽ tertio. Idẽ esset nomẽ ꝛ verbũ ꝛ liceret syllogizare ꝛ descẽdere sub ꝟbo, sicut sub noĩe. ¶ Ad hec tandẽ. Seq̃retur ꝙ ly pluit/ ly amo/ essent in mente incõplexa, ꝛ sic daret̃ propõ incõplexa. ¶ Ad primũ cõcesso verbũ adiectiuũ significare aliquid aliqualr̃, negat̃ equiuocationẽ aliquã inde inferri. Nõ eñ sentimus verbũ plures habere significationes. sed vnica significatione representare actionẽ, modo per oẽs illas circũstantias supra expositas explicabili, quare non significat aliquid ꝛ aliqualr̃, sed aliquid aliqualr̃. ¶ Ad scđm cõcesso ꝙ idẽ vniret sese alteri, negat̃ inde sequi cõtradictionem (qđ quidã infert.) Nec omne vniẽs presupponit extrema vnita. Non eñ est imaginanda mẽtalis vnio, eo modo quo filum vnit frustra pãni in veste, sed dicunt̃ cõceptus vniri propter congruentiã grãmaticã quã habẽt inuicẽ. Mirũ est, cõcedãt isti, materiã ꝛ formã/ subiectũ ꝛ accidẽs/ vniri sine aliqua media vnione, ꝛ ꝙ nõ possit ly disputat vniri subiecto sine medio. Igit̃, sicut/ homo/ albus/ dicunt̃ per se vniri tãq̃ substantiuũ ꝛ adiectiuũ, ita ly disputat ex modo sue significatiõis ẽt vniri subiecto. ¶ Ad tertiũ, negat̃ idẽ eẽ nomẽ ꝛ verbum, esto verbũ significet aliquid. Habet eñ quo differat a ceteris partibus orationis. Potest aũt supponere distributiue q̃nqꝫ, ꝛ quãdoqꝫ determinate, sed ex modo sue significationis repugnat ei esse subiectum, aut singularizari sicut repugnat esse copulã qua mediãte aliud predicatum predicet̃ de subiecto. Et ideo ad tales vsus docet. P. H. textu. 7. capitis resoluere verbum adiectiuũ in verbũ substantiuũ ꝛ suũ participiũ. Unde sub illo predicato/ petrus disputat, sic habes descendere/ petrus est hoc disputans ꝛc̃. Et si vis talem propositionẽ cõuertere, habes resoluere predicatũ, ꝛ illã conuertere in hãc/ disputãs est petrus. Immo adiectiuũ adiectiue tentũ idem exigit. Non eñ potest, cũ sic accipit̃, esse subiectum, qđ habet ex modo significandi adiectiue. Unde/ petrꝰ est albus/ cõuertit̃ in hanc/ albũ est petrus/ aut in hãc/ petrꝰ albꝰ est petrus. Itẽ si vis cognoscere pro quo supponat subiectũ huius homo disputabit/ nõ debes ipsum verificare mediante ly disputabit (incõgrue eñ diceres hoc disputabit homo) sed mediante ly est/ vel erit/ ibi equalenter incluso. ¶ Ad vltimũ potest negari sequella nã verbum nõ significat incomplexe nisi actionẽ per modum alteri adiacẽtis, ꝛ nõ illud cui denotat̃ adiacere. s. rem significatã per subiectũ. Unde cum audio amo, formo duas noticias. s. ego amo ꝛ propositionabiliter dicat̃ de ly pluit. Potest etiã fortasse concedi totũ argumentũ vez ꝙ ly amo sit in mente ꝓpõ incõplexa, quo ad esse, ꝛ complexa quo ad significare. Et hoc quamq̃ teneas alias propositiones cõplexas esse. Sed arguis in mente oĩa sunt explicita, ergo non reperit̃ ibi amo, vbi implicat̃ subiectum, sed ego amo vbi exprimit̃. Ad hoc dicit̃ ꝙ illud cõmune dictum sonat, in mẽte nõ esse equiuocationẽ, sed nõ excluditur proinde quominus det̃ cõceptus simplex resolubilis per conceptus complexos, vt in exponibilibꝰ apparet. Eligito vtrũ malueris responsum.

¶ Ad quartũ qui negant esse in mente 8. No.
verbum adiectiuũ, negant subinde aliqđ esse ibidẽ verbũ infinitum (sic solet crescere error qui erat paruus in principio) sed dicunt in hac vocali/ petrus nõ disputat, illud verbũ accipi infinitanter, si subordinetur huic/ petrꝰ est nõ disputans, ꝛ ly est/ in hac/ petrꝰ nõ est, si subordinet̃ huic/ petrꝰ est nõ ens. Sed non video qualiter ly disputat vbi negatio ponit̃ ante verbum subordinet̃ huic/ petrus est nõ disputans/ vbi negatio sequatur verbum ꝛ tñ infinitet participiũ. Et dato id fingeres, non tñ satisfaceres aristoteli, cum nõ asseras verbum infinitũ esse in mente. ¶ Igit̃ verbum sicut nomen duplr̃ potest esse infinitũ, etiã in mente vltimata. Aut vez complexum aut incomplexũ. Complexum, vt/ non disputat/ si ly nõ infinitet ly disputat solum quo ad categorematicã significationẽ, incomplexum, vt si totũ sit vnicus simplex conceptus significans de formali negationẽ disputationis/ sicut ly non homo negationẽ hominis cum tempore ꝛ vnitiue sicut verbũ. Pariter ly non est, potest reperiri infinitanter, ꝛ cõplexe ꝛ incomplexe. Et vtroqꝫ modo tale verbũ infinitũ resoluit̃ per ly est et suũ participiũ in infinitatũ, vt ly nõ disputat equiualet in cõsequendo huic aggregato est nõ disputans, ꝛ ly nõ est, huic est non ens. Et primo modo accipit. S. tho. verbũ infinitum qñ in principio secundi peri. probat verbũ nõ posse in propositione infinitari. Nam cũ in hac. v. g. ꝓpositiõe petrus disputat predicatũ significet actionem per modum vnionis ad subiectũ, non posset negatio (vt quidã imaginantur) negare tale verbũ quo ad significationẽ categorematicã et non quo ad vnionem, eo vel maxime ꝙ totũ sit vnica significatio. Sꝫ cum extra ꝓpõnẽ nõ exerceat vnionẽ illã verbalẽ, põt recte quo ad categorematicã solum significationẽ negari, ac subinde reperiri complexe infinitanter. At secundo modo nihil vetat verbum infinitũ posse reperiri in ꝓpositione. Nã ꝙ aliqua propositio componat̃ ex verbo infinito, patet ex aristotele. 1. posterioꝝ vbi sic arguit. Stelle nõ scintillãtes sunt prope nos, planete nõ scintillãt ergo planete sunt prope nos, et si ly non scintillãt in minori nõ acciperet̃ infinitanter, consequentia nõ esset syllogistica. Neutrũ autem hoꝝ est verbum propter rationẽ qua nomen infinitum nõ est nomen. Quod videlicet (vt ait Aristoteles) circa quodlibet similiter sit ꝛ qđ est ꝛ qđ nõ est. i. quia quodlibet de materiali significat. s. ꝛ ens possibile ꝛ imaginabile. Unde non est sensus ꝙ verbum infinitum de aliquo nõ existente verificet̃ sine ampliatione. Nec te in oppositũ moueat ꝙ Aristoteles vltimo capite post predicamentoꝝ, inquit, siue sortes sit siue nõ sit necesse est ipsum languere vel nõ languere. Nam quãq̃ in dicto capite de terminis oppositis loquatur, re vera in calce tandem de propositionibus cõtradictorijs id asserit (vt ibidem exponet̃) alias sibiipsi primo prioꝝ contradiceret. Summulistarũ quorũdã expositiones huius textus tacitus pretereo, ꝙ non modo ab eius recto sensu, verũ ab omni intellectu longe distẽt. ¶ Unde ad quartũ principale negatur aña, immo põt dari verbũ infinitum tam substantiuũ q̃ adiectiuum. ad quartũ

¶ Ad quintũ concessa maiori negatur 9. No.
minor ꝛ negatur illa ꝯña/ ly disputauit adiunctũ subiecto cõstituet propositionẽ ergo est verbũ, sed solum sequitur ꝙ vel est verbum obliquũ. Et ratio tam stricte locutiõis ea forsan est, ꝙ veritas propositionis quã dialectica cõsiderat in sola propositione de presenti palã sit. Nã ꝓpositiones de extrinsẽ

eo tempore per propositiones de presenti manifestantur, verum est tamen verba obliqua indicatiui modi propius accedere ad rationē verbi q̄ verba alioꝝ modorum, vsq; adeo vt Arist. 2. peri. cum dicat omnē propositionē ex nomine vel ex nomine infinito ⁊ verbo constare, expresse verba obliqua indicatiui modi, appellet verba. Et hec de verbo dicta sint.

¶ Caput Quintum.

A Oratio est vox significatiua ad placitum/ cuius partes separate aliquid significāt. Cuius partes separate aliquid significāt: hoc totū ponit̄ ad differentiā nominis et verbi: quorū partes separate nihil significāt: alie vero particule ponūtur hic eadem ratione qua in diffinitione nominis et verbi ponebantur.

B ¶ Orationū alia perfecta: alia imperfecta. Perfecta est illa que perfectum sensum generat in animo auditoris: vt homo disputat. Imperfecta est illa que imperfectū sensum generat in animo auditoris: vt hō doctus.

C ¶ Orationū perfectaꝝ/ alia indicatiua: vt homo disputat/ alia imperatiua: vt petre disputa/ alia optatiua: vt vtinā essem dialecticus/ alia cōiunctiua: vt si disputaueris: dabo tibi librū/ alia deprecatiua: vt miserere mei deus. Harū autem orationum sola indicatiua dicitur esse propositio.

¶ Lectio vnica.

1. No. A Oratio est vox ⁊c. Partibus, quibus propositio construitur precognitis, diffinitur eius genus quod est oratio. In qua diffinitione ponūtur quatuor particule que per superiora satis clarent. Dicit̄ enī cuius partes ⁊c. (vt alias particulas omittamus) ad separandā orationē non solū a nomine ⁊ verbo, sed a ceteris omnibus partibus orationis. Hoc est enī orationis propriū, quevꝫ habeat partes significātes iuxta significationē totius. Et hoc in mente vltimata. Unde ois terminus ⁊ solus qui virtute sue impositionis subordinatur ꝯceptui cōplexo, est oratio. V.g. ly marcus tulius/ nō est oratio, sed ly. a. si imponat̄ ad significandū sicut ly homo est alal, oratio vtiq; est. Dixerim virtute impositionis, q: si ex bonitate intellect⁹, aut virtute ofonis p̄cedētis, aut ex aliqua alia causa, aliqua incōplexa vox subordinetur conceptui cōplexo, non ꝯtinuo est oratio. Nempe si rogatus quispiā, vellet ne esse felix, responderet, sic, particula/ sic non esset ofo, quāq̄ virtute orationis precedētis subordinet̄ orationi. Item quāq̄ res ad extra. v.g. lapides, subordinentur (si id recte dr̄ subordinari) propositionibus significantib⁹ tales res esse, nō proinde subsequit̄ res ipsas esse orationes. Non dicit̄ in diffinitione ofis, significans sine tpe/ aut/ cum tempore, q: aliqua significat sine tpe et aliqua cum tpe rōne verbi qḋ includit. Item nec dr̄ finita nec recta, q: hec nō sunt orationis accidentia. At cū ofo apud dialecticum idem sit q terminus cōplexus, superuacuū esset post tractatū de t̄ro cōplexo aliud quicq̄ hic adijcere.

¶ Orationum alia perfecta ⁊c. Distinguitur deinde ofo in orationē perfectā ⁊ imperfectā. 2. No. B ¶ Oratio perfecta est illa que perfectum sensum generat in animo auditoris. Ubi noīe perfecti sensus nō intelligas sensum post quē nullum aliū intellectus inquirit. Nā tunc propōnes dubie nō appellarentur hic perfecte s. P. H. quod est falsum. Item nec intelligas sensum cui intellectus potest assentiri, aut dissentiri, qualem oēs soleq; propōnes faciunt (vt capite sequenti videbitur). Vocant̄ enī hic perfecte orationes, etiā que nō sunt propositiones, vt patet in subdiuisione. Nec dicitur sensus perfectus, sensus cuiuscūq; orationis cōstantis (vt quidā asserunt) et noīe ⁊ verbo. Hec enī sola ofo, si disputaueris, non vocat̄ hic ofo perfecta, nisi aliquod consequens ei addat̄, vt patet in subdiuisione huius textus. Illa ergo ofo dicitur perfectū sensum facere cui nihil deest in suo genere. Que vꝫ perfectam sententiā generat, vt audiēs moueatur ad opus, vel ad respōdendū ⁊c. vt docet. S. tho. capite de propositione. 1. peri. Unde subiunxit petrus hispanus.

¶ Orationum perfectarū: alia indicatiua, vt homo currit. 3. No. C De propositionibus enī nō est dubium oēs esse ofones perfectas. Alia imperatiua, vt petre disputa Generat enī hec perfectā sententiā, nec aliam orationē expectamus vel ad respōdendū vel ad operandū. Alia optatiua, vt vtinā essem dialectic⁹. Nā cū talis ofo exprimat totū affectum loquentis, perfectā sententiā generat in animo audientis. Alia subiunctiua, vt si disputaueris, dabo tibi librū. Cuius nec aīs nec ꝯ̄s dicitur ofo perfecta. Interrogatiua itidem ofo perfecta est, vt inquit ibidē. S. tho. postq̄ nō aliud expectamus ad respondendū. ¶ Subiunxit tandem in calce P. hispa. harum omniū orationū solā indicatiuā dici ꝓpositionē. Quod re vera (quicquid nōnulli opinent̄) indubitanter verū est, vt iamiam manifestabitur.

¶ Caput Sextum.

Propositio est oratio verum vel falsum significans indicando: vt homo disputat.

Lectio prima.

Propositio ⁊c. Noticia partium ac generis propositionis prehabita, propositionem ipsam diffinit que est precipuum subiectum huius tractatus. 1. No. Et diffinit ipsam sub hoc nomine/ propositio, q nouitijs e grāmatica emergentibus vsitatius sit. Interest enī inter propositionem/ cōclusionem ⁊ enuntiationē, q propositio sit illa que sumitur ad inferandam cōclusionē/ cōclusio, que ex propositionibus infertur, enuntiatio autem, nomē sit vtriq; cōe. Quo proinde Arist. in hoc loco vsus est. Et loco illius accipit̄ hic propositio. Ubi ly oratio est genus, ⁊ ly significans verū vel falsum, differentia, separās propositionē ab alijs orationum speciebus. Ubi/ verū/ falsum/ non accipiūtur noīaliter. Nā quāuis hi termini/ ens verū/ propositio vera/ significent, aut omne ens vere existēs, aut omnē propositionē veram, neuter tamen eoꝝ est ꝓpō. Sed accipiūtur aduerbialiter, vt tātum valeāt sicut vere vel false. ¶ Unde significare vere est significare rē ita esse sicut est, aut ita nō esse sicut nō est indicādo. Et significare false est significare rē ita esse sicut non est, aut ita non esse sicut est indicando. Prime particule in vtraq; diffinitione ponunt̄ pro affirmatiuis, altereq; pro negatiuis V.g. he ꝓpositiones/ homo est animal/ homo nō est lapis/ significant vere, ⁊ he/ homo est lapis/ homo non est alal, false Sub hoc qḋ est/ esse/ intelligito fuisse/ fore/ possibiliter esse, ceterasq; differētias dialectici temporis. Hec enī adam fuit significat vere, q: adā fuisse, qualiter in re fuit, immo qualiter in re est, quia ita est q adā fuit. Item sub ly esse intelligito scribere ceterasq; significatiōes verboꝝ adiectiuoꝝ. Nec ly significat accipit̄ vt appellet propriū conceptū sequētis cō

pleri. Tunc enim/homo est animal non significaret ita esse, quia non significat mediante hoc cõceptu/ita est. Ad hec tã dem. Ly significat/nõ cadit in totum sequẽs, sed solum in ly/ita esse/aut ly/ita nõ esse. Nam ly sicut est/non accipit tãq̃ accusatiuus qui sit pars dicti, sed tanq̃ in recto, vt sit sensus copulatiuus. Itaq̃ propositio/homo est animal, ex his duobus est vera. s. ex hoc quod significat hominẽ esse animal et hoc quod ita est in re. ¶ Indicãdo. Hic accurate animaduertẽdum q̃ sicut omnes casus eiusdem nois dicuntur idem nomen idẽq̃ significare, ita omnes casus eiusdem verbi. Et eñ sicut/petrus/petri/petrum etc. idem significant, nec differunt nisi in modo significandi grãmatico, ita/disputo/disputaret/disputare. Unde manifeste sequitur has propositiões petrus disputat/petrus disputaret/petre disputa/petrum disputare/idem significare. s. petrũ disputare, quia ly petrus in quocũq̃ casu, petrum et ly disputat, in quocunq̃ casu significat disputare. Sola aũt prima significat vere vel false. Hõ Arist. 1. peri. expresse asserit, per hoc solum quod est significare vere vel false excludens omnes orationes que non sunt indicatiui a ratione propositionis. Inquit eñ. Non autẽ omnibus inest (. s. verum vel falsum) vt deprecatiua, oratio quidem est, sed nec vera nec falsa. Et Boetius ibidem editione prima et S. tho. (ne omnes antiquos referam) enumerantes omnes orationes alius verbi ab indicatiuo, dicunt nõ significare vere vel false. Suadetur deinde manifesta ratiõe. Uerum vel falsum vt per propositionem significatur est adequatum obiectũ assensus aut dissensus intellectus, igitur omni et soli orõni, vere vel false significãti intellectus assentit aut dissentitur, aut potest assentiri vel dissentiri, propter propositiones dubias, sed intellectus soli orationi indicatiui assentitur aut dissentitur, ergo sola illa significat vere vel false. Minor hec patet. Cum audis/deus esset creatura/petre disputa/hominẽ esse lapidem/re vera nec consentiris nec dissentiris, nec diceres, sic proferentẽ, verũ dicere aut mentiri. Hinc (ni fallor) euidẽs est, nõ sat esse ad significandũ vere vel false, significare ita esse sicut est etc. Nam omnes ille orationes significando petrum disputare, significãt ita esse sicut est vel sicut nõ est, et tñ non significat vere vel false nisi prima, ergo opus est vt id significetur indicando. Unde Arist. non addidit indicando, sed solum dixit/ppõ est illa illa, in qua verũ vel falsum est. Innuens in hoc qđ est significare vere vel false, includi/indicãdo. Sed. P. M. q: rudes nouicios lactabat, posuit dictam particulã, nõ quasi addẽs aliquid nouũ, sed tãq̃ exprimẽs id qđ obscure implicabat in ly significare vere vel false. Uel forsan ad tollẽdam equiuocationem dictoꝝ terminoꝝ/vz vt excluderet illa que tanq̃ nois significãt vere vel false, vt ly verum/vere. At/indicando/non accipit vt tñ valeat, sicut/per verbum indicatiui. Nam tunc tñmodo diffiniretur significare vere vel false, vt conuenit categoricis, cum tamen categoricis et hypotheticis vniuoce cõueniat. Igitur indicando/tñ valet, sicut enũtiando, seu affirmando vel negando, qualiter vz requiritur vt sit obiectũ assensus vel dissensus, quod alij dicunt (non tñ proprie) quiescenter. Unde hec propositio/si petrus assidue disputaret, tandem esset doctus, vere vel false significat, et est propositio, non obstante, neq̃ aña nec ɔña subordinent propositioni (cuius oppositũ sine apparẽtia nõnulli cõcedũt) sed cõplexio ppõrtionalib⁹. Et a fortiori cetere hypothetice significant vere vel false.

1. No. ¶ Diffinitione ipsa innuitur duplex propositio, vera. s. et falsa. ¶ Propositio vera est propõ significãs ita esse sicut est, aut/ita nõ esse sicut nõ est, indicando, et non se falsificans. Propositio falsa est propõ significãs ita esse, sicut non est, aut/ita nõ esse, sicut est, indicãdo, aut se falsificans. ¶ Et proportionabiliter propõ possibilis est propõ significans ita esse sicut potest esse, aut ita nõ esse, sicut potest non esse, et non se impossibilitans. Propositio impossibilis, significans ita esse, qualiter non potest esse, aut ita non esse, qualr necesse est esse, aut se impossibilitans. Propositio necessaria, significãs ita esse, qualiter necesse est esse, aut/ita nõ esse, qualr necesse est nõ esse, nõ destruens suam necessitatem. Propositio denique cõtingens est propõ significans ita esse, vel ita non esse, qualiter potest esse/et põt non esse. Date sunt diffinitiones singule per tres particulas, quarũ prima, affirmatiuis, scđa, negatiuis, et tertia insolubilibus inseruit. U. g. hec propositio/deus est substantia, est vera/possibilis et necessaria, vt patet per primas particulas prime/tertie et quinte diffinitionũ. Et pariter hec/deus nõ est creatura, vt patet per secũdas particulas earũdem. Hec autem/deus est creatura, est falsa et impossibilis, vt patet per primas particulas secũde et quarte diffinitionũ. Et hec pariter/deus nõ est substantia, vt p3 per secundas particulas earũdem. Sed vtraq̃ harum/petrus disputat, petrus non disputat, est contingẽs, vt patet per duas particulas sexte diffinitionis. Rursus hec propositio/hec est falsa (pronomine ipsam demõstrante) q̃q̃ significet ita esse sicut est, nihilomin⁹ est falsa, q: se falsificat. Item hec/hec propositio est impossibilis, q̃q̃ significet ita esse, qualiter potest esse, nihilomin⁹ est impossibilis, q: se impossibilitat. Rursus hec ppositio/hec nõ est necessaria, q̃q̃ significat ita nõ esse, qualr necesse est nõ esse, nõ tñ est necessaria, q: destruit suam necessitatem. At de propositione contingenti nõdum cõstitui an aliqua sit contingens, per hoc solũ q̃ asserat suam contingentiã, aut non sit cõtingens, per hoc solum q̃ neget se esse contingentẽ. Si eñ dicas/hec propositio est contingens/aut possibiliter est cõtingens/aut necessario est contingens, certe non solum sunt tales propositiones contingentes, q: asserant suam contingentiã, sed quia significant qualr potest esse et potest non esse, ipsis eñ existentibus, sunt contingentes, sed ipsis non existentibus, nec sunt quidẽ contingentes. Item si dicas hec non est contingens, impossibiliter est contingens etc. nõ solum non sunt contingentes q: destruũt suam contingẽtiam, sed q: nõ significãt qualiter potest eẽ et potest non esse. Nẽpe si tales propositiones nõ sunt contingẽtes, certe nec potest fieri vt ẜm talem significationẽ sint contingentes. Hoc autem tractatu insolubilium accuratius examinabitur.

¶ Propositio se falsificans est illa que ex hoc q̃ ita sit sicut per illam significatur, vel ex hoc cũ aliquo vero infertur esse falsa. Propositio se impossibilitãs est propositio que ex hoc q̃ ita potest esse sicut per illam significatur, vel ex hoc cum aliquo vero, infertur esse impossibilis. Propositio destruẽs suam necessitatẽ, est propositio que ex hoc q̃ necesse sit ita esse sicut per illam significatur, vel ex hoc cum aliquo vero infert nõ esse necessaria. Uero inq̃, aut veris. Aduertito autẽ q̃ sepe propositio vera tñ valet sicut propositio significãs ita esse etc. siue se falsificet siue non. Quin etiam nisi sis in disputatione vbi argumẽta reflexiua expectas non cures particulas illas vltimas diffinitionibus addere. Notato preterea hanc propositionẽ/hec est falsa/iuxta cõstitutas diffinitiones, significare vere, qđ forsan non ab re concederetur. Sed si male tibi sonat aliquã propositionem significare vere, que tamen est falsa, addito diffitioni huius quod est significare vere, et non se falsificare/et diffinitioni huius, q̃ est significare false, aut se falsificare. 3. No.

¶ Pluribus alijs modis solet hic propositio distingui. s. in ppositionẽ increatã et creatam, in propositionẽ de/est/scđo et propositionẽ de/est/tertio adiacente, in propositionẽ de actu exercito et propositionem de actu signato. ¶ Circa primã distinctionẽ supponito breuiter deum esse omniũ noticiam et sibi omnia et alijs multa representantẽ distinctius adhuc representantẽ petrũ q̃ hic termin⁹ petr⁹/homines, q̃ hic terminus homo/hominẽ esse animal, q̃ hec propositio/homo est animal. Scito secundo de deo nihil verificari quod dicat aliquã cõpositionẽ aut deformitatẽ aliã. Unde quia ly terminus dicit/ponibile in propositiõe/quod innuit aliquam distinctionẽ, negamus deum esse terminũ. Et eadem ratione negamus esse orationẽ etc. Non eñ est di 4. No.

cendum q deus ponit in propositione que est ipsemet. Sed
si tales termini solum dicant hoc quod est representare, pōt
concedi deum esse terminū, propositionē &c. Nullatenus aūt
dicitur predicatū aut subiectum qꝛ hoc semper sonat compo
sitionem, nec dicitur syllogismus aut conclusio. quia non co
gnoscit discurrendo, nec dr propositio falsa, adminus iudica
tiua, quia non pōt assentiri falso, sed dicet forsan propositio
apprehēsiua falsa, qꝛ apprehēdit significatū hui⁹ / homo est
lapis. In his autem aures cōsule audientiū. ❡ De secūda
distinctione dictum est capite de verbo, & de tertia, capite de
diffinitione. Alie plures propositionū differētie. s. apprehen
siua, indicatiua, p se nota &c. nō sunt presentis speculatiōis.

❡ Lectio secunda.

Primum argumētū — Contra hoꝝ autem singl'a arguit,
Diffinitio non habet constitui per opposita, cū oppo
sita nulli possint cōuenire, ergo diffinitio ꝓpositionis nō est
Secundū — bona. ❡ Scdo. Propositio nec significat de significatiōe to
tali aliquid nec aliqua nec aliqualiter, ergo nec vere nec fal
se. Antecedēs quo ad duas pmas partes patet, qꝛ significa
tum propositionis nec est aliqua res, nec alique. Et quo ad
tertiū ꝓbatur. Hec ꝓpositio. v. g. petrus est homo / de signi
ficatiōe totali significat petrum esse hominē, sed ibi exprimit
talem propositionē significare petrum & hominē, ergo nō so
Tertium — lum significat aliqualiter. ❡ Tertio. He orationes / deū non
esse / vellem esse felix / petre disputa / significāt vere vel false,
Quartū. — ergo sunt propositiones, quod supra negatū est. ❡ Quarto.
Hi termini / vere vel false / significāt vere vel false / & tamē nō
Quintū. — sunt propōnes, ergo diffinitio est diminuta. ❡ Quinto. Hec
oratio / canis est substātia / significat vere vel false & tn̄ nō est
propositio sed propositiones, ergo diffinitio non conuertitur
Sextum. — cum diffinito. ❡ Sexto. Omnis pars propositionis que per
se sumpta esset propositio significat vere vel false, & tn̄ nulla
talis est propositio, ergo diffinitio non est bona. ❡ Septimo
tandem. He vniuersales / omnis ꝓpō est particularis / nulla
Septimū — propositio est negatiua / se falsificant, & tn̄ ex ita esse nō sequi
tur illas esse falsas, ergo diffinitio propositionis se falsificā
tis non est bona.

1. No. ❡ Ad primū negatur antecedēs: vtpo
Ad pmū. — te cuius ratio in presentiarū deficiat. Nam opposita sub dis
iunctione bene possunt eidem cōtingere, sicut sub copulatio
ne mediāte ly possibiliter. Diffinitur eñ accidens q sit illud
qđ potest adesse & potest abesse subiecto, & contingens quod
potest esse & potest non esse.

2. No. ❡ Ad scdm: nōnulli concesso antecedē
Ad scdm. — ti negāt ꝯham, nam significare (inquiunt) vere vel false nec
est significare solum aliquid vel aliqua vel solum aliqualiter
sed aliqua aliqualiter, ita vt sit vnica significatio. Et cū con
tra arguitur / Petrus est homo / significat petrum esse homi
nem, petrum esse hominē est aliquid, ergo significat aliquid,
negant ꝯham, nam mediū (dicunt) in premissis tenetur equi
uoce, in maiori vꝫ syncategorematice & in minori categore
matice. Sēsus eñ maioris est, q talis propō significat de pe
tro q est homo, qđ non est significare aliqđ ens, sed aliqualē
modum se habendi rei. Et in minori, illud complexū / petrū
esse hominem, accipit pro ipso petro, qui existit homo (suppo
sito complexe significabile nō distinguat ab extremo.) Sed
re vera non videor mihi percipere hanc solutionē, nam si in
minore ly petrum esse holem stat pro petro, eo quod est signi
ficatum propositiōis, non video quare in maiori non stat pro
illo. Et ideo ad principale poti⁹ negarē maiorē. Immo pro
positio significat aliquid vel aliqua. Rursus negarē q signi
ficatū ei⁹ nō sit res vera vel admin⁹ imaginaria, vt significatū
huius / chimera est. Quāq̄ significat illud aliqđ vel aliq̄, aliqualr
scꝫ vnitiue aut diuisiue (vt. 4. c. pme partis intro. dictū est.)

3. No. ❡ Ad tertium negatur aūs: vꝫ tales
Ad tertiū — orationes significare vere vel false. Et si arguas. Si ego di
cerem / deum nō esse, continuo audiens diceret, me falsum di
cere. Et si dicerem, velim esse felix, aut si dicerē, petre dispu
ta, omnes audiētes conciperent hanc propositionē / volūtas
domini est, vt sit felix vel vt petrus disputet, ergo oēs sunt
propositiones. Ad primū, distinguo aūs. Aut tale dictum ac
cipitur pro propōne cuius est dictum, vt sit sensus / si ego asse
rerē q deus non est, proferēdo hanc ꝓpositionem / deus non
est, & sic cōceditur q dicerē falsum, sed inde nō probatur nisi
q talis oratio / deus non est / est propō, sed si tale dictum acci
piatur materialiter pro se, negatur q dicerē falsum. Nam si
ego dicerē hec verba / deum non esse, certe nullus diceret me
mentiri. Ad scdm & tertium, distinguit aūs, vel q illo modo
cōciperemus ꝟtute impositiōis illarū vocū, ita. s. q ille orōes
nes vocales subordinētur illis propositionib⁹ mentalibus,
negatur. Non eñ subordinātur nisi similibus orationibus,
quarū noīa & verba significāt eo eodē modo grāmatice, sicut
ipse vocales. Vel q consequutiue quādoq̄ ducamur ad for
mandas tales ꝓpōnes, quia tales orōnes ordinantur ad ex
primēdo affectus nostros, tunc ꝯceditur, sed negatur inde se
qui, tales orōnes esse propōnes. Miror nōnullos huic argu
mento gratis dare, tales orōnes esse propositiones.

❡ Ad quartū principale: distinguitur
aūs, vel ly vere vel false post verbū / significat / accipit aduer
bialiter (quod est dicere / ita esse aut ita non esse) & sic negatur
vel accipitur nominaliter, quasi accusatiuus explicans signi
ficationē de ly vere vel false, & sic conceditur, sed nihil sequit
contra diffinitionē. Sicut nō sequit. Ly complexe significat
complexe, ergo est terminus complexus.

❡ Argumentū quintū petit: sit ne ꝓpō — 5. No.
plures, propositio. Vbi notato q nō accipimus propositionē
plures, sicut fortasse accepit Arist. 1. perih. vbi propositionē
categoricā vniuocam appellat simplr vnam, & propositioneꝫ
equiuocā, simplr plures, sed ꝓpōnem hypotheticā vniuocā
appellat quodāmodo plures, qꝛ plura significat, & quodāmo
do vnam qꝛ cōiunctione vna. Non tn̄ sic accipimus, qꝛ nō
est dubiū propositionē hypotheticā vniuocā, q̄q̄ illo modo
dicatur plures, esse tn̄ propositionē. Sed accipitur hic ꝓposi
tio vna / pro vniuoca, & plures, pro equiuoca, siue categorice
sint siue hypothetice. Nunc igitur quantū ad rem nō est que
stio. Nam clarū est ꝓpositionē equiuocā in voce esse vnam,
sed in mēte subordinari plurib⁹ incōiunctim sumptis, vt hec
canis est substantia, (si ly canis equiuoce significet illa tria)
subordinat tribus. Rursus perspicuū est propositionem plu
res sm quācunq̄ suarū significationē, esse ꝓpositionē, quia
omne equiuocū sm singulas significationes est vniuocū. Se
quitur eñ. Hec orō / canis est substantia, sm significationeꝫ
qua significat canem latrabilē esse substantiā, subordinatur
propositioni, ergo est propō. Sed questio est solū de nomine,
an vꝫ sm oēs significationes simul sit dicenda propō ꝓpter
vnitatē vocis, an poti⁹ ꝓpōnes, ꝓpter pluralitatē ꝓpositio
num nō facientiū vnam quibus subordinatur. Et fortasse cō
gruentius dicitur propositionē plures non esse propositionē
sed propositiones. Inquit eñ Arist. 1. elen. eādem esse ratio
nem propositionis & vnius propōnis. Et idē videtur insinua
re. 1. perihier. vbi antiqui propositionē equiuocam non vocāt
propositionem, sed propositiones. Et ratio quam Boe. insi
nuat huiusmodi est. Propositio inde sortitur vnam esse aut
plures vnde habet esse propositionem, sed a significatiōe ha
bet esse propositionē, ergo inde habet esse vnam vel plures,
ergo que habet plures significationes non faciētes vnā, plu
res ꝓpositione, dicitur, & non vna. ❡ Igitur ad quintū prin — ad quintū
cipale cōcesso antecēte negatur ꝯña, quia non est oratio, cū
non habeat partes significantes iuxta significationē totius
cum ꝓpositiones quib⁹ subordinat nō faciant vnā. Quāq̄
posset distingui aūs q vꝫ significet vere vel false, qꝛ nō id si
gnificat singulariter (vt sic dixerim) quod requiritur vt sit pro
positio, sed pluraliter. His verūtamen non obstātibus sepe
dialectici solam vocem cōsiderantes, appellant tales voces,

orationes, propositiones. Illius autem q. I.p.intro. de ter
mino equiuoco diximus in presentiarū memento. Quod vez
propositio nec dicitur equiuoca nec plures secundū signifi=
cationes quarū altera significat ꝓprie, ⁊ altera representat
se (non enī appelles hāc propositionē homo est animal, equi
uocam aut plures.) Sed solum dicatur ꝓpositio equiuoca
ſm proprias significationes.

5. No. Ad sexti. ¶ **Sexto argumento inquirit an pars**
propositionis sit propositio. Ad quod concessa maiori negat
minor. Immo cōtraria propō est vera. s. Omnis pars propo
sitionis que per se sumpta esset propositio est propositio. Di
xerim que per se sumpta ⁊c̃. Nam huius ꝓpositionis/ homo
est/nulla pars est propositio. Ubi animaduertēdum proposi
tionē aliquam esse partem alterius quattuor modis. Primo
Partem propōnis hypothetice. Et hāc perspicuū est (q̄q̄
antiquus quidam videat oppositum asserere) propositionem
esse. Dicimus enī hanc copulatiuam/ dominicus loquitur ⁊
petrus scribit esse veram, q: vtraq; pars est vera, quod nō cō
tingeret nisi vtraq; pars esset ꝓpō. Secūdo potest esse pars
propositionis categorice includēs totalia extrema ipsius to
talis propositionis, vt ly homo disputat/ in hac propositiōe
ois homo disputat. Et hanc etiā claret esse ꝓpositionē. Nā
si ante aduentū illius signi vniuersalis erat propositio, nō vi
detur q per aduentū talis signi desinat esse ꝓpositio, postq̄
eandē retinet significationē. Tertio. Potest esse pars inclu
dens partes extremorum ipsius totalis propositionis, vt ly ho
mo est animal / in hac propositiōe/homo est animal rationa
le. Et hec pari ratione probatur esse propositio. Nam potest
intellectus dicte mētali vltimate addere ly rationale per qd
non videtur illa pars desinere esse ꝓpositio. Ad hec. Si me
proferente/homo est animal rationale/ tu audires totū dem
pta particula rationale, certe audires verum, ergo illa pars
est propositio. Quarto. Potest propositio esse vnum totale
extremū alterius ꝓpositionis, vt ly homo est animal in hac
propositione/homo est animal, est ꝓpositio. Et quod illa sit
propositio, sic manifestatur. Propositio illa totalis ab om̄i
bus conceditur vera, ergo ita est sicut per illā significat, sed
per illam significat illud subiectum esse propositionē, ergo
est propō. ¶ Cōtra horum autem singula membra arguitur.
Partes huius nois compositi equiferus, lz per se sumpte/
sint noia, accepte tñ vt partes talis nominis non sunt noia,
ergo nec partes huius copulatiue/ dominicus deambulat ⁊
petr⁹ sedet. Negatur ꝯña. Nā partes dictionis qñ sunt par=
tes non subordinant nominibus, sed oēs simul vni simplici
noticie vbi non correspōdet vna pars, significans sicut vna
pars vocalis, et altera, significans sicut altera. Sed catego
rice illius hypothetice, etiam qñ sunt partes, subordināt sin
gulis categoricis faciētibus vnā hypotheticā, in mēte sicut
in voce. ¶ Contra secundā. Sequeret inde eūdem terminū
supponere singulariter, cōmuniter/determinate/confuse/di=
stributiue ⁊c̃. vt patet de predicato huius propōnis non ois
homo est iste homo (si ly iste nō sit pars) qd in tali propositio=
ne supponit singulariter, ⁊ in preiacente dempto ly/iste. sup=
ponit distributiue, et in preiacente dempto ly/non/ ⁊ ly/iste/
supponit cōfuse, ⁊ in preiacente demptis omnibus tribus si=
gnis supponit determinate. Oēs concedunt hoc corollariū,
sed re vera nescio an gratis. Immo credo q in quacūq̄ pre
iacente ꝯsideret ly homo a parte predicati, semper supponit
discrete. Nam, vt plane in paucioribus agamus, accipiam⁹
hanc/ois homo est animal, in qua nego tale subiectū suppo
nere determinate, etiam in ordine ad partē. Et ad argumen
tum contra, subiectū huius/homo est animal/supponit determi
nate, ⁊ subiectum huius est subiectū illius/omnis hō est ani
mal, ergo subiectū illius supponit determinate, distinguitur
maior, vel subiectū illius per se sumpte, ⁊ sic cōceditur maior
sed negatur minor, vel subiectū illius que existit pars alteri⁹
⁊ sic negat. Nam quantūcūq; per intellectū abstrahas subie
ctum preiacentis, inquātū subiectū preiacētis, semper realr
distribuitur qñ est pars. Sed arguis, ergo talis preiacēs est
vniuersalis, negatur ꝯña, nam requirit q subiectū illius di=
stribuatur a signo quod sit pars talis ꝓpōnis. Modo ly ois
nō est pars preiacentis, sed totius vniuersalis. Sicut non se
quitur. Copula huius propōnis/homo est aial/ que est pars
huius/homo non est animal, negatur, ergo est negatiua, sed
requiritur q negetur a negatione que sit pars ipsius propo=
sitionis. ¶ Cōtra tertiū arguitur. Actus syncategorematic⁹
(qualis supponatur esse ly/est/tertiū adiacens) producit ab
extremis que determinat, ergo copule vniētes diuersa predi
cata differunt specie, ergo in hac propōne/homo est animal
rationale, ille actus/ est/ vniens totale predicatum cū subie=
cto, non vnit illam partē aial, ergo homo est aial ibi non est
propō. Huic argumento multi ꝯcedunt hoc vltimū ꝯñs. Et
negant q huic mentali/homo est animal/in mente possit in=
tellectus addere ly rationale quod faciat vnū predicatum cū
ly animal, nisi corrumpat verbum/est/⁊ aliud producat. Et
ita si semper adderes nouā partem predicati, semper produ=
ceretur nouus ⁊ nouus actus verbalis. Quod certe videtur
cum omni modo concipiendi pugnare. Igitur distinguitur
añs prime cōsequentie vel q primus actus syncategorémati
cus producatur ab extremis que determinat, ꝯceditur, vel q
omnes actus quos postea eiusdem rationis formamus indi=
geant extremis vt producant, ⁊ hoc. I.p.intro. iam negatum
est, vbi oppositū manifestauimus. Unde actus vniens extre
ma huius mentalis/homo est animal/potest vniri ⁊ quecūq;
alia ¶ Contra quartū membrū arguitur. In hac propositio
ne/homo est animal, est propositio/ly/est/a parte subiecti ac
cipitur materialiter (q: totum subiectū accipitur materiali=
ter) ergo non vnit extrema illa, ac proinde tale subiectum nō
est propositio. Cōceditur añs prime ꝯñe, ⁊ distinguitur eius
cōsequens, vel q nō vnit secundū significationē qua ibi tene
tur, ⁊ sic conceditur, sed inde non sequit nisi q illud totale sub
iectū non sit propositio ſm significationem qua ibi tenetur,
quod nos etiam concedimus, vel q absolute non vniat illa
extrema, ⁊ sic negatur, nam illa propositio per hoc qd sit sub
iectum illius propositionis nō perdit suam significationem.
Sicut subiectum huius propōnis/homo est terminus signi=
ficatiuus/non negat esse terminus significatiuus, quāq̄ ibi
materialr teneatur. Sed arguis ad idē. Sequeretur psalmi
stam falsum dixisse, cum ait. Dixit insipiens in corde suo nō
est deus. Hoc distinguitur, vel sententia totali seu persona=
liter sumptū, ⁊ sic negatur, non enī asseruit non esse deū, sed
insipientē id dixisse, vel de sentētia partiali seu materialiter
sumptum, ⁊ sic cōceditur, nec inde sequitur falsum asseruisse
aut fuisse mentitum.

¶ **Ad vltimum tandē principale nega**
tur maior. s. q tales propōnes se falsificēt. Et si arguas. Ex 6. No.
hoc quod hec vniuersalis sit vera/ois propositio est particu ad septim
laris/sequit illā esse falsam, ergo se falsificat. Probat añs.
Bene sequitur, illa est vera, ergo est, ergo nō omnis proposi
tio est particularis, ergo aliter est q̄ per illam significatur,
ergo est falsa. Ad hoc cōcesso primo antecedēti, vt probatur,
negatur prima ꝯña. Nempe, non est illud propositionem
se falsificare, q: lz talis ꝓpositio quādiu est, est falsa, id non
est q: se falsificat. sed q: tunc semper est aliter q̄ per ipsam si
gnificat. Nam propōnem (vt diximus) se falsificare est qd ex
ita esse sequatur falsitas talis propositionis, quod nō contin
git dicte vniuersali. Immo ista cōsequētia nō valet. Ita est
sicut nunc per hanc propōnem significat, ergo illa est falsa,
nam si nec illa nec alia vlī existente, essent alique particula=
res in mūdo, añs eēt verbū ⁊ ꝯñs falsum. Sed arguis. Tūc
non ita est sicut per illam vniuersalē significat, quia si illa nō
est nihil per eam significat. Propter hoc dicunt alij in ante
cedenti/ita est sicut per talem propositionē significat aut po
test significare. Sed hoc multas argutias fouet. Ideo meli⁹
est hoc saluare per illam particulā/nunc. Nam sicut per illā
vniuersalē nunc significatur potest quādoq; esse quando illa

non sit falsa, ⁊ propterea non se falsificat. Nescio an volēs exacte diffinire ꝑpositionē verā ⁊ falsam, plus equo fuerim insolubilibus reflectiuis intēpestiue obuolutus. ¶ Metaphisicas illas questiones .s. de quiditate ipsius ꝑpositiōis, sit ne complexa, an incomplexa potius, de quiditate sue veritatis sit ne ipsa propositio mentalis, an relatio forsan ab ea realiter distincta, de quiditate eius significati, sit ne cōplexe significabile res ipe per extrema significate, an quid aliud distinctum, intēpestiue nimis hoc loco disputassemus. Igitur earum decisionē vsqꝫ ad librū perihermenias expectato. Interim qr vsui summulistarū aptior modus, est teneatur propōnem mentalem ex pluribus conceptibus cōstare ad modum quo vocalis ex pluribus vocibus conficitur. Quod ibidem mōstrabitur principijs sancti Tho. maxime cōuenire. Circa secundū supponatur, veritatē esse adequationem ipsius propōnis ad eius significatū (vt docet sanctus Thomas. 1. q. 16.) que vez sic significat sicut res se habēt. An tamē talis adequatio sit relatio distincta, an sola denominatio, nō est summuliste aut querere aut diffinire. Quo ad tertiā denicꝫ satis sit summulistis scire significatū totius ꝑpositionis. v. g. id quod est hominē esse animal, appellari, nō complexum significabile (vt quidam putant) sed complexe significabile vt cōplexe sit aduerbium) .i. id quod per complexū quod est propositio significatur. Quod quidem significatū (pro nunc) non distinguitur realiter a significatis per extrema, quod capreolus. 4. q. prologi ex dictis .s. tho. corroborat, ⁊ fere doctores amplectunt, sed est res ipsa significata ꝑ subiectū, cui cōuenit aut discōuenit res significata ꝑ predicatū, vt signū hui⁹ propōnis / hō est animal / est hō qui existit animal. Et de propōne satis.

¶ Caput septimum.

A PRopositionū autem alia categorica: alia hypothetica. Categorica est illa que habet subiectum et predicatū tanꝗ partes principales sui: vt homo disputat. In hac eñ propositione / homo est subiectū: disputat vero predicatum: et quod cōiungit vnū cum altero est copula: vt patet resoluendo homo disputat .i. homo est disputans: ibi homo est subiectū: disputans vero predicatum: et illud verbum / est / dicit esse copula: qr copulat vnum cū altero.

B ¶ Et dicitur categorica a categorizo. zas. zare. quod idem est sicut predico. as. are. vnde dicitur categorica .i. predicatiua.

C ¶ Subiectum est illud de quo aliquid dicitur .s. predicatū. Predicatū est qd dicitur de altero .s. de suo subiecto.

¶ Lectio vnica.

1. No. **A** PRopositionuz alia categorica ⁊c. Post diffinitionē ꝑponis sequit eius multiplex diuisio .s. quo ad ei⁹ substātiā / ꝗ ad quātitē / ⁊ quo ad ꝗlitatē ⁊c. ꝗ sunt ei⁹ accidētia. Prima diuisio est in propositionē categoricam ⁊ hypotheticā, que dicitur diuisio substantie qr diuisio gñis in suas species. ¶ Cui⁹ primū mēbrū .s. ꝑpō categorica diffinit, ꝙ sit illa que habet subiectū ⁊ predicatum ⁊ copulam tanꝗ partes principales sui, vt homo disputat. Vbi ly hō (inquit) est subiectum, ⁊ ly disputat est predicatū ⁊ copula. Sed vt oēs tres partes distincte appareant, resoluit verbum per suū participiū. ¶ Partes principales sunt ille, ꝗ non sunt aliarū partium. Vel exactius partes principales sunt, copula principalis ⁊ partes totales per copulam principalē immediate cōiuncte. Igitur tanꝗ partes principales, dicitur ad differentiā propositionis hypothetice. Hec eñ. v. g. petrus arguit ⁊ paulus respondet / subiectū habet / predicatū et copulā, sed non tanꝗ partes principales. Cum dicte partes sint partes categorice, que est pars principalis hypothetice. Et aduerte plurale illud accipi loco copulati ex tribus terminis singularis numeri constantis quoꝝ singuli singulis partibus precedētibus respondeant. Vt sit sensus. Que habet subiectum tanꝗ partem principalē sui, ⁊ predicatū tāꝗ partem principalem sui, ⁊ copulam tanꝗ partē principalem sui. Vnde distinguendū est in hac ꝯña. Hec hypothetica / petrus est iustus ⁊ paulus est doctus, habet subiectum ⁊ predicatum ⁊ copulā, et subiectū ⁊ predicatum ⁊ copulā tāꝗ partes principales sui, ergo habet subiectū ⁊ predicatum ⁊ copulam tāꝗ partes principales sui. Nam si ly partes in antecedente includat sex membra singularis numeri, sex partibus precedentibus respōdentia, ꝯña est bona ⁊ añs est falsum sicut ꝯñs. Sed si tñ includat duas partes, vt sit sensus, habet subiectū ⁊ predicatum ⁊ copulā tanꝗ partem principalē sui scꝫ tāꝗ categoricā, ⁊ subiectū ⁊ predicatum ⁊ copulam tāꝗ alterā partē, añs est verū, sed ꝯña nihil valet, vtpote in qua variatur relatio de ly partes. Per hoc documentum cunctis argumentis que hic multiplicari solent facile obuiabis.

2. No. **B** ¶ Et dicitur categorica ⁊c. Categorizo nescio an sit grecū. Sunt autem. Agoreuo. ⁊ agoreo. qd est / de alio predico. Vnde cum cata, catagoreuo, ⁊ catagoreo, sine aspiratione. Nam illud. a. simplicium verboꝝ initiatiuū, spiritu tenui profert. Et. a. secundo verbo (autore lucerino ceterisqꝫ grecoꝝ grāmaticis) deducitur categoria, quod est predicamētū / ⁊ / categorica, quod est predicatiua ꝑpositio. Vnde nō cathegoreuma, sed categorema, sine aspiratione ⁊ sine. u. habet ꝑferri. Qd nomē nō est forsan nisi apud dialecticos.

3. No. **C** ¶ Subiectum est illud ⁊c. Subiectum et predicatū relatiue inuicē dicunt. Nō eñ d: aliquis tm̄ subiectū nisi respectu alterius qui dicitur de eo, nec predicatū nisi respectu alterius de quo dicitur, vnde bene sequitur, subiectū est ergo predicatū est, sicut cōtra. Nō tam exacte diceres, subiectum est cui aliud denotatur cōuenire. Nempe adiectiuum dicit quidem cōuenire seu adiacere suo substantiuo, etiā extra ꝑpōnē, sed / dici de alio / explicat ꝓpriā habitudinē inter ꝑdicatū ⁊ subiectum. Et accipit loco huius qd est / enūtiari / qd est cōe ad / verificari, falsificari, affirmari et negari. Quare non opus est dicere, subiectū est de quo aliud enuntiat aut denotatur enunciari, etenim in affirmatiua, in negatiua, in vera, in falsa, etiā in impossibili propositione, predicatū enūtiatur de subiecto. ¶ Et propter necessitatem quātitatis propositionū distinguitur duplex subiectū .s. enuntiationis, qd diffinitum est ⁊ distributionis, quod vez est terminus in fronte propōsitionis distributus, vt ly hominis in hac / cuiuslibet hominis equus currit.

¶ Circa hāc diuisionem tripliciter cōtingit debitare. Primo circa nōnullas propositiones ꝗ partim apparent categorice partimqꝫ hypothetice. Scdo. Circa quasdā categoricas in quibus difficile est extrema discernere. Tertio demū circa syncategoremata. Que nā videlꝫ efficiantur partes extremoꝝ ⁊ que non. ¶ Primū habet terminari capite hypotheticarū, vbi cunctas earū species recēsentes, monstrabimus, propositionē temporalem, qualis est, quando sol lucet dies est iocundus, aduersatiuā, qualis est, ꝗꝗ petrus frequentius disputet, nunꝗ erit doctus, propositionem de relatiuo referente antecedens positum ante priorem copulam, qualis est, petrus est doctus qui assidue disputat, ceterasqꝫ id gen⁹, esse formali hypotheticas. ¶ At circa

secundū arguitur sic. Ne omnes propositiones sunt categorice. Prima. Tedet aīam meā vite mee. Scda. Urbē quā sta tuo vestra est. Tertia. Ita est ꝙ homo est animal. Quarta. Deū amat petrꝰ. Quinta. Sole lucēte dies est iocūdꝰ. Sexta. Homo est animal ⁊ econuerso. Septima. Petrus ⁊ paulꝰ est doctus (ly et diuisiue tento.) Octaua. Propositionum alia categorica alia hypothetica. Et tñ nulla earum habet subiectum predicatū ⁊ copulam, ergo diffinitio nulla.

4. No.

¶ Circa huiusmodi propositiones triplex error potest contingere. Quidā eñ existimantes, in mēte nullam reperiri categoricam nisi cuius ambo extrema sint expressa in recto, fingunt primam propositionē subordinari huic. Anima mea habet tediū de vita mea, vel huic. Quod tedet de vita mea est anima mea. (En mōstra, que hominum irrisioni dialecticam exponunt). Et scda huic. Urbs quā ista tuo vestra est, ⁊ tertia huic. Uerum est ꝙ homo est animal. Sꝫ isti aperte cōtrauenīūt oīm intellectui, nedū arti recte loquendi. Quid nā rogo vetat posse ꝯcipi ab intellectu orationes similes illis que in voce, ornatꝰ gratia, proferunt. Rursus, stat aliquē concipere significata dictarū propositionum qui tñ nesciat an equiualeant illis quibus isti dicunt subordinari, ergo reuera non subordinātur illis. ¶ Item, opinantes id vir esse subiectū qđ p̄cedit copulā, dicūtin quarta propōne subiectum esse ly deū amat, aut ly deū amās, verūtamē hoc non est iuxta naturā ꝓbi aut adiectiui adiectiue tēti (vt debet ibi accipi ly amans) vtpote quibus ex modo sue significationis repugnat esse subiectū, sicut repugnat reddere suppositum verbo. ¶ Rursus censentes, sic oīa in mente debere esse explicita, vt nullus ibi sit ꝯceptus per plures alios resolubilis, asserunt quatuor vltimas propositiones esse formaliter hypotheticas in mente. U.g. quinta (inquiunt) subordinatur alicui istarum / si sol lucet dies est iocundus, qꝛ sol lucet dies est iocūdus, sol lucet ergo dies est iocūdus. Et sexta subordinaē huic / oīs homo est animal ⁊ omne animal est homo. Dicunt eñ ly ecōtrario nihil significare absolute, sed dependenter tantū q̄rum cōuertens propositionis cui additur. Itaqꝫ in dicta propositione ly ecōtrario significat omne animal esse hominē, ⁊ in hac / lapis est substantia ⁊ econtrario / significat synonime cū hac / substantia est lapis, cui subordinatur. Et septima subordinaē huic copulatiue, petrꝰ est doctus ⁊ paulus est doctus. Ultima deniqꝫ huic / propositionū alia ꝓpositio est categorica, ⁊ propositionū alia ꝓpō est hypothetica. Hic autem modus loquēdi gratis negat posse reperiri in mente ablatiuū absolutū, illud aduerbium ecōtrario, aut ly et copulatim diuisiue tentū. Apparet tñ ad experientiā ꝙ me audiente, sole lucente dies est iocundus, solos quinqꝫ cōceptus formo, significantes naturalr eodē modo significatione logicali ⁊ grammaticali, sicut ille quinqꝫ voces significāt ad placitū. Et simile apparet in ceteris. Itē stat latinum antequā sit dialecticus percipere significationē quinte propōnis, qui tñ nescit an equiualeat alicui illarū consequētiarū, ⁊ stat ipsum percipere significationē sexte, qui tñ nescit an ly econtrario equiualeat cōuertenti preiacentis simpliciter, an conuertenti per accidens. Ad hec tandē contra id quod dictum est de significatione dependēti illius aduerbij econtrario, arguitur. Me audiēte hāc solam vocē / econtrario / sine aliqua ꝓpositione, preter eius cōceptum nō vltimatum quē pariter formaret rusticus, ego formo conceptum vltimatū illius, nā percipio eius significationē, ⁊ rogatus, responderē ꝙ significat vice versa, ergo formaliter non significat dependenter sicut hec vel illa propositio, sed cōmuniter ⁊ absolute qualiter exprimitur per ly vice versa, ac proinde nec subordinaē ꝓpositioni, nec cum preiacēti cōstituit propositionē hypotheticā. ¶ Igitur pro hoꝝ intelligentia. Notato primum ꝙ aliud est propositionē aliquā equiualere alteri in cōsequēdo (quod est tales propōnes sese mutuo inferre) aliud equiualere in significando (quod est alterā alteri subordinari seu mediante altera significare (U.g. hec propositio tñ homo est animal, q̄uis equiualeat in consequēdo huic copulatiue, homo est animal et nihil nō homo est animal, tñ in significando subordinatur mentali ex quatuor solū notitijs constanti. Potest eñ intellectus huic mētali / homo est animal addere ly tñ significās naturaliter sicut ly tñ in voce, cui proinde dicta vocalis subordinaē. ¶ Scdo notato propositiones vocales aut scriptas terminoꝝ vniuocoꝝ vniuersaliter subordinari mentalibꝰ ex tot cōceptibus, quot sunt voces in tali vocali, significantibꝰ naturaliter eodē modo logicaliter ⁊ grāmaticaliter sicut tales vocales. Eodē inq̄ modo grāmaticali, qui veritatē propositionis mutat, propter declinationē ac ceteras proprietates, que nō reperiunē in mente. Dixerim terminoꝝ vniuocorum. Nam hec / canis est substantia, non vni tñ vt iacet, sed tribus subordinatur. Hoc notabile admiñus mihi suadeo, cum qꝛ alias non dicerēē voces omnino expressiue cōceptuū que tñ teste Arist. 1. perih. ad id solum sunt imposite, tū maxime qꝛ eodē omnino ordine ⁊ modo videmur nobis cōcipere sicut audimus aut legimus. Unde ꝙ aliqua ꝓpositio sit hypotheca vel categorica habet considerari penes illā cui in significādo subordinaē, quare si ly / a / imponaē ad significādū sicut hec categorica / petrus disputat, est categorica, ⁊ si tantum significet, sicut hec categorica / petrus arguit ⁊ paulus respōdet, est hypothetica. ¶ Tertio notato ꝙ subiectum propositionis est terminus ille, qui reddit suppositū verbo, siue precedat siue sequaē. Idem eñ sonant / subiectū ⁊ suppositū verbi. ¶ His habitis, per doctrinā secundi notabilis, oēs proposite orationes subordinātur mētalibus eiusdē omnino forme, quā in voce habēt. Et in prima accusatiuus / animā / est subiectum, vtpote q̄ reddat suppositum verbo (que est verbi ipsius natura) ⁊ ly tedet est copula, ipsumqꝫ cū illo genitiuo est totale predicatū, vel vt loquunē alij est eñ de nomina disputatio) ubi est illud verbum absolutū sine supposito. Nec omnis propō categorica, adhuc mentalis, hēt subiectū formaliter. Sufficit eñ ꝙ habeat equiualēter in ꝯsequendo. Equiualet eñ huic / anima mea tedet vite mee (reperitur nanqꝫ et actuū rarissime.) ¶ In scda pariter accusatiuꝰ ille, qui causa ornatus ponit pro nominatiuo, reddit suppositū verbo. Idē in hac / quas credit esse has, non sunt vere nuptie, ly has reddit suppositū verbo. Nā obliquus, q̄uis loco sui nō possit reddere suppositum verbo, potest tñ loco recti positus. ¶ In tertia itidē illud aduerbiū / ita / qꝛ ponitur loco nominis / verum / est subiectum reddēs suppositū verbo. Idē contingit in hac / bene est ꝙ petrus valet, ⁊ alijs similibus. Nam q̄uis aduerbiū nō possit loco sui reddere suppositū verbo, potest tñ qñ poniē loco nominis, qđ pariter contingit verbo. Quare in his / nō est verius cōtradicere, q̄ toti propositioni negationē preponere / mea interest docere / vobis ꝯuenit scribere / me delectat disputare / vos incipit tedere. Uerba infinitiui posita loco nominis sunt subiecta, que reddunt suppositū verbo. ¶ Itē in quarta, per doctrinā tertij notabilis, subiectū est ly petrus, ⁊ predicatum deum amat / sicut in his / doctus est petrus (adiectiuo adiectiue tento) in aula est petrus, pariter ly petrus est subiectū, et ly doctus aut ly in aula est, est predicatū. Repugnat eñ verbo ⁊ adiectiuo adiectiue tēto ex modo sue significationis, esse subiectum. Quare si prima ⁊ tertia resoluātur in sua participia, cū debeant accipi adiectiue sicut tenenē ipsa verba, siue ponanē a parte subiecti siue a parte predicati, vtrobiqꝫ sunt ꝑdicata. Nō pro multis locis accurate nota. ¶ In quinta ly dies est subiectum, ⁊ ly iocundus cū ablatiuo absoluto potest dici predicatū. Sed cōgruentius apparet, ablatiuū non esse partem extremi, sed totius propositionis, rōne cuius redditur tota ꝓpō resolubilis per conditionalē, causalē / aut rationalē, aut fortasse per tēporalē. ¶ Pariter in sexta ly ecōtrario est syncategorema additum toti propositioni, reddens ipsam exponibilem. Itaqꝫ sicut ly tñ additū principio categorice reddit ipsam exponibilē, ita ly ecōtrario additum fini. Quod quidē exponiē per conuersionē simplicē preiacentis. Hinc habes in his propōnibus / homo est aīal ⁊ econtrario / lapis est substantia ⁊ ecōtrario / ly ecōtrario non teneri equi

Prima propositio cui subordinatur.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Sexta.

voce (nec eñ significat formaliter illic aial esse hominē / nec
hic / substātiā esse lapidem, sed vtrobiq3 aduerbialr qualr
exprimit per ly vice versa). Et sicut dictum est de relatiuis,
immo sicut vniuersaliter dicit de nominibus cōmunibus, q̄ð
vez vbicunq3 ponant significant idē, nihilominus alibi acci
piūtur pro aliis, et alibi pro aliis significatis, ita suo modo
ly ecōtrario, retenta eadem significatione, in prima tenetur
loco huius. animal est homo, et in scda loco huius substātia
Septima est lapis. ¶ Septima oro per doctrinā eiusdē secūdi notabi
lis subordinat mētali in qua nō sunt plures ↄcept⁹ q̄3 in illa
vocali sunt voces, et hoc pro manifesto supponit sicut eñ au
dio possum concipere.) Sed hoc dato, ad nomē fortasse expe
ctat, sit ne formalr hypothetica, an cathegorica. Potest eñ
dici q̄ ille due partes copulati cum eode numero v̄bo et pre
dicato cōstituant formaliter duas categoricas, q̄ð non ab re
diceret. Potest pariter teneri, esse formaliter categoricā, q̄
non exprimitur ibi nisi vnū verbum et vnum predicatum. Et
tunc dicendum est, subiectum esse illas duas partes vnitas
per ly et. Nec inde sequitur ly et esse partem subiecti. Sicut
nō sequit, ly homo distributum a ly ois est subiectum huius
propositionis / omnis homo est animal, ergo ly ois est pars
subiecti. Quinimmo sicut ly omnis, q̄ confundit predicatū
nō efficitur pars subiecti, pari rōne nec ly et. Habetq3 prom
de tale subiectum verificari mediante ly vel, vniuersalitate
in particularitatē mutata, more aliarū vniuersalitatū q̄ non
sunt partes extremorum. Ob idq3 in hac propositione. Petr⁹
et lapis est homo, subiectum supponit pro petro sicut predi
catum. Nec inde sequitur talē propositionē esse veram, q̄ vl
tra hoc virtute vniuersalitatis de ly et, requirit predicatum
vtriq3 parti subiecti cōtingere. Qui aūt nequiuerit percipe
re partes illi⁹ copulati facere vnū per ly et quin ly et sit pars
totius, habet concedere talia copulata nullatenus suppone
re nisi sint partes cōuertibiles. Et preter hoc male substine
ret ly et esse vniuersalitatē cū eius virtus vltra subiectū pro
greditur. Quare melius diceretur primo modo. ¶ At vero
quidam suadere nititur talē ꝓpositionē / petrus et paulus est
iustus / non reperiri in mēte nisi formaliter ex septē terminis,
hoc modo. Ly et habet ꝓ obiecto copulam verbalē, quippe
cuius tempus cōfundat, ergo nō potest in mente formari an
te talem copulā verbalem. Et cū pari ratione talis copula
nequiuerit produci quin prius producant extrema, fit vt to
talis categorica prius formet q̄3 ly et. Et cum non sit maior
ratio de vna q̄3 de alia, fit vt ambe precedant dictam coniun
ctionē, ac subinde nō reperiatur in mēte nisi cōiūgens inter
propositiones. Pensate quanti faciant isti maximā illā quā
ipsi soli pepererūt, quod vez actus syncategorematic⁹ nō pro
ducatur quoad vsq3 oēs termini qui ab eo determinant fue
rint producti. Quā tamen existimo satis fuisse superi⁹ infra
Octaue, ctam. Igitur negat prima ↄña. ¶ Pro octaua oratione sci
to diuisionē posse congrue fieri tā in mente q̄3 in voce, et per
hypotheticā et per categoricam et per orationē que nō sit pro
positio. V.g. potest diuidi genus aial sic. Animalium aliud
est rationale, et aliud est irrationale. Et talis diuisio tam in
mente q̄3 in voce est formaliter hypothetica, q̄3q̄3 non expri
matur subiectum nisi semel. Vel sic. Omne animal est ratio
nale vel irrationale. Et talis diuisio est formaliter categori
ca. Vel sic. Animaliū aliud rationale aliud irrationale, et ta
lis diuisio nec in mēte nec in voce est propositio. Etenim sicut
diffinitio nō est propositio, ita potest esse diuisio sine ꝓpōne
vnde superuacuū est querere ibi subiectum et predicatū. Ve
rūtamen fortasse talis oro accipit loco propositionis. ¶ De
subiecto huius propositionis / hō est aial est ꝓpō, satis in in
tro. dictum est, esse vez illā ꝓpositionē materialiter acceptā,
que sm representationē quā ibi tenetur subordinat, aut con
ceptui simplici collectiue significāti illas tres partes, aut tri
bus naturalibus similitudinibus illorum terminorum.

5. No. ¶ **Circa tertiū solet constitui hec regu**
la. Nullum signū cuius virtus transit vltra terminū cui im
mediate additur efficit pars extremi cū illo, sed omne cuius
virtus non transit vltra terminū cui addit efficitur pars ex
tremi cū illo. V.g. in hac ꝓpositione / nō homo est animal /
si ly nō accipiat negāter, nō efficitur pars extremi, q̄ virtus
eius transit in copulam et predicatū. Sed si accipiatur infini
tanter efficitur pars, q̄ virtus eius nō transit in terminos se
quentes. Ratio regule non est quā quidam imaginant. Nō
vez si ly non cadit in copulā, prius producitur copula ac sub
inde ambo eius extrema q̄3 ly non. (nihil eñ valet prima con
ditionalis) sed ratio videt esse, q̄ si virtus signi cuiuspiā pro
greditur vltra terminū cui additur, nō censet alligari cum illo
et si non transit videt alligari illi et efficere cum illo vnū. Et
fortasse idem est de modo determinante verbū, si eñ modus
huius propositionis / deus necessario est creās / fertur in pre
dicatum videtur non effici pars copule. Hinc mihi apparet
regula hec intelligenda de solis signis quorum virtutes sunt
apte nate trāsire vltra terminos quos determināt, sicut sunt
signa vniuersalia. Nam de particularibus non est eadem ra
tio. Si eñ ly quidam in hac propōne / quidā homo disputat
nō transit vltra subiectū, hoc est q̄ nō habet virtutē transeū
di, et ideo non est hoc sufficiens indicium q̄ tale signum sit
pars extremi. Quod reuera existimo esse verū. Maxime q̄
potest dici virtute de ly quidam transire vltra subiectum. s. in
totam propositionē denominādo eam particularē. Idem cē
sendum est de pronomine demōstratiuo. Et hic modus est ar
ti oppositionū acomodatior (vt ibidē videbit.) Sed arguis.
Ergo ly omnis est pars subiecti hic / omis homo in hoc instā
ti est petrus, q̄ virtus eius non transit vltra subiectū. Nega
tur ↄña, sufficit eñ q̄ quantū est ex se est apta nata transire.
¶ Queris autē signa quib⁹ dignoscas q̄n talia syncategore
mata sint partes et q̄n non. Notato signū vniuersale aut me
diās inter partes complexi accepti vnica acceptione, aut po
situm a parte predicati post copulā effici partem extremi, vt
ly omne in hac / deus est omne bonum / et ly cuiuslibet in hac
equus cuiuslibet hominis est animal, sed in hac / deus omne
bonum est / aut in / hac hois quilibet equus est aial. signum
nō est pars. Hoc notabile intelligat de rigore sermonis, vez
nisi supponat oppositū, si autē q̄nq3 supponatur talia signa
non esse partes (vt inter sophistas sepe sepius fit) admitten
dum est grā disputationis. Possunt nāq3 et hoc modo perci
pi ab intellectu. Immo in hac / petrus qui ois homo est, cur
rit, q̄3q̄3 signum mediat inter partes cōplexi vnica acceptio
ne accepti, q̄ tñ ponitur ante copulā implicationis, reputat
tanq̄3 non pars. Sed q̄n tale signum siue affirmatiuū sit siue
negatiuū situatur in frōte propositionis, de rigore sermonis
accipit tanq̄3 non pars subiecti. Si autē vis designare ipm
esse partem, addito aliquod signū supra totum complexum.
V.g. in his propositionibus, omis homo est animal / non hō
est animal / illa signa non sunt partes, sed in his / aliqd omis
homo est animal / aliquid nō homo est animal / partes efficiū
tur. Unde hec propositio / deus est omne bonū / habet cōuer
ti in hanc / aliquod omne bonū est deus. Pariter in hac / oēs
apostoli dei sunt duodecim / signū collectiuum non efficitur
pars, nisi oppositū suppones, vel aliquod signum addas.

¶ **Solēt hic nōnulli argutari. Scriba** 6. No.
tur (inquiunt) in hac propositione / petrus est petrus albus,
subiectum et altera pars predicati miraculose, ex eodem atra
mento. Tunc ibi nullū est subiectum tanq̄3 pars principalis
(q̄ ly petrus a parte subiecti, est pars partis principalis, q̄
pars predicati) et tamen dicta propositio est categorica, ergo
Imprimis cōtra secundā diffinitionē partis principalis nō
militat argumētū. Nā ly petr⁹ est pars immediate et p̄ncipa
liter vnita ꝑ copulā principalē. Sed nec ↄtra primā. Nā illa
dr pars principalis, q̄ in tali situ, aut sm tale officiū, non est
pars alteri⁹ partis, q̄ð certe ↄuenit subiecto dicte ꝓpōnis, et
tñ nō cōuenit ei in hac copulatiua / petr⁹ est iustus et petrus
est doct⁹, cū in illo situ et sm illud officiū sm q̄ð est subiectū
sit pars categorice, q̄ est pars p̄ncipalis dicte hypothetice.

7. No. ¶ Arguūt etiam. Sequeret̄ (inquiūt) ex dictis, idem esse naturalr̄ subiectū ⁊ predicatū. Itē idem esse subiectū tāq̄ partē pncipalē, ⁊ simul partē partis principalis. Si eñ hac propōne / homo est aīal / scripta, petrus legeret prius subiectū q̄ predicatū, paulus autē legeret cōtra verificaret̄, inquiūt, prima pars corollarij. Et si scripta hac propōne / risibile est animal rationale, petrus legeret sicut iacet, ⁊ paulus legeret ly animal pro subiecto ⁊ ly risibile rationale, pro predicato, verificaret̄ secūda pars. Nā id qđ concipit petrus pro subiecto, concipit paulus pro parte predicati. Hec corolloria pluraq̄ id genus ꝯcedunt, nescio tñ an vere. Nā si volunt dicere, q̄ per hoc qđ ego legā aut concipiā hāc propositionē scriptā / hō est aīal, vice versa, in tali scripta ly animal efficit̄ subiectū, ⁊ ly homo predicatū, re vera nō videtur mihi neq̄ apparētiā habere. Sed si velint pbaret q̄ in illa vocali aut mentali quā ego cōcipio, ly aīal sit subiectum ⁊ ly homo predicatū, hoc dato, nō probāt q̄ in aliqua propositione idē sit subiectū ⁊ predicatū, nec respectu eiusdem, nec respectu diuersoꝝ. Nā in ppōne scripta quomodocūq̄ ego concipiā, semper ly hō est subiectū, ⁊ ly aīal predicatū. Et in vocali aut mētali id qđ prius pfero aut ꝯcipio est subiectū, ⁊ qđ posteri⁹ p̄dicatū, quod si ꝯcipiā / aīal est hō, re vera illa scripta nō subordinat̄ huic mētali. Neq̄ sequit̄: hic tn̄s scriptus subordinat̄ cōceptui, qui in mēte est subiectū, ḡ ipse in voce est subiectū. Nā eodē modo pbarem q̄ talis tn̄s script⁹ extra ppōnem, si quispiā ipm legēs adderet in mēte / est aīal, eēt subiectū. Igit̄ ab hmōi q̄squilijs iure duxim⁹ abstinēdū.

8. No. ¶ Est autē scitu dignum: in hac. v.g. propositione mētali / homo est aīal, quare poti⁹ hic ꝯceptus sit subiectū, illeq̄ p̄dicatū, q̄ ꝯtra, si simul ꝯcipiāt̄. ¶ Qui dicūt copulā non posse produci ante eius extrema, nec posse eandē copulā diuersis extrema, aut eadem diuersimode vnire, facile id attribuūt nature act⁹ vnitiui, qui vel sic vnit animal tanq̄ predicatū cū subiecto homo, vt non possit vnire ly hō tāq̄ predicatū cū subiecto aīal. At vero hoꝝ falsa imaginatione gratis eis cōcessa, adhuc nō eneruant oīno dubium. Cū qr si potentia infinite virtutis (q̄ hic admittit̄) simul videret, cōciperetq̄ / homo est aīal, nō dicunt, quare potius hunc actū vnitiuū q̄ illū formaret. Cū maxime qr in hac ppōne homo est homo, cū extrema sint eiusdē speciei, vix pōt intelligi aliquē actū vnire hunc cōceptū tanq̄ subiectū ⁊ illū taq̄ predicatū, qui non possit vnire vice versa. ¶ Igitur q̄uq̄ intellectus simul ꝯcipiat hanc propositionē / homo est animal / immutatur nihilominus ad concipiendū / animal de homine ⁊ nō hominē de animali, ac proinde ly aīal tanq̄ predicatū, ⁊ ly homo tanq̄ subiectū. Et q̄uq̄ simul concipiat homo est homo, ille cōceptus quē concipit per modū illius qui de alio dicitur, est predicatum ⁊ ille quem cōcipit per modum illius de quo aliud đr est subiectū. Hoc argumentū solet cōtra opinātes, propositionē cōponi ex partibus, pertinax estimari, sȝ vel fallor, vl̄ omnino restat hoc modo solutū. Scđo membro huius diuisionis in finem hui⁹ tractatus, reiecto, primū scȝ propositionē categoricā subdistinguit.

¶ Caput Octauum.

A Propositionū categoricarū: alia vl̄is: alia particularis: alia indefinita: et alia singularis. ¶ Propositio vl̄is est illa in qua subijcitur terminus cōis signo vl̄i determinatus: vt oīs hō disputat. Terminus cōis est: qui apt⁹ natus est p̄dicari de pluribus: vt hō de petro ⁊ paulo. Signa vl̄ia sunt hec / oīs / null⁹ / quilibet / neuter ⁊ similia. ¶ Propositio particularis est illa in qua subijcit̄ terminus cōis signo particulari determinatus: vt quidā hō disputat. Signa particularia sunt hec / quidā / aliquis / alter ⁊ similia. ¶ Propositio indefinita est illa: in qua subijcit̄ termin⁹ cōis sine signo: vt hō disputat. ¶ Propositio singularis est illa: in qua subijcitur terminus discretus: vel terminus cōis cū pnomine demonstratiuo primitiue speciei: vt petr⁹ disputat / hic homo disputat. Terminus singularis vel discretus est: q̄ aptus natus est predicari de vno solo: vt petrus de seipso.

¶ Lectio vnica.

Propositionuȝ categoricarum ⁊c. 1. No.
A
Dictu est, propositionē, instar rei naturalis, ex partibus duabus essentialr̄ constare, nomine. s. ⁊ verbo, illo tanq̄ materia, hoc aūt tanq̄ forma se habentibus. Vbiq̄ sicut rei naturali duo accidunt, quantitas. s. que dicitur materialis condicio, ⁊ qualitas que dicitur formalis, ita in propōne, dispositio extremoꝝ quo ad suppositionē dicitur quantitas, et dispositio verbi quo ad affirmari vel negari appellat̄ qualitas. Unde quandoq̄ vocatur quātitas propositionis, suppositio cuiuscūq̄ termini tam a parte subiecti q̄ etiā a parte predicati existētis. Queadmodū accipitur quādo audias ad similitudinē forme requiri similitudinem quātitatis. Hic autem solum accipitur quātitas ex parte subiecti, a quo solo propositio denominatur quanta. Et sicut in predicamentis prius agitur de quantitate rei q̄ de eius qualitate, eodē hic ordine obseruato, diuiditur ppō quo ad eius quātitatem in vniuersalē / particularem / indiffinitā / ⁊ singularē. Pro quorum intelligētia. P. h. monstrat per suas vtriusq̄ diffinitiones, quid terminus cōis ⁊ quid sit termin⁹ singularis, que ex prima. p. intro. satis sunt manifeste. Ostenditq̄ per exempla que sint vniuersalia que ve particularia. Vbi notato q̄ (vt exactius capite de oppōnibus manifestabit̄) signū vl̄e est syncategorema efficiēs sensum copulatiue resolubilem vt / oīs / nullus / tm̄ / necessario. Et signū particulare est syncategorema efficiēs sensum disiunctiue resolubilē vt alquis, possibilr̄ ⁊c̄. vtrūq̄ est duplex. s. modificatiuū verbi vt necessario, possibiliter, ⁊ determinatiuū extremoꝝ. Qđ adhuc est duplex, nā aliud đr in presentiarū quātificās ppōnē, aliud v̄o nō. ¶ Vl̄e signū quātificās est syncategorema efficiēs supp̄onem distributiuā, determinatā aut singularē subiecti in qđ fert̄, vt oīs quidā / hic. Dicitur syncategorema, nā ly petrus q̄uq̄ in hac ppōne / hō petrus disputat / faciat illū terminū cui apponit̄ singlr̄ supponere, non tñ dicitur signū quātificans. Dicitur distributiuā ⁊c̄. ad excludendum ly / tm̄ / ceteraq̄ signa exponibilia, que licet confundant subiectū non tñ sunt signa quātificantia. Dicitur / subiecti / ad differentiā dicti signi exponibilis, quod licet predicatū distribuat nō dicitur in presentiarum signū quantificans. Additur deniq̄ in qđ fert̄, nā ly non infinitans quāq̄ in hac propōne / nō petrus est homo / sit quodāmodo causa quare totū subiectum determinate supponat cōstituendo terminū cōmunē, non tñ est signum quantificans, qr nō tribuit talem suppositionē termino in quē fert̄. Omnia ergo signa quātificātia sunt. Primo, vniuersalia affirmatiua vt hec oīa / oīs / quicūq̄ / ⁊ similia. Negatiua, vt hec / null⁹ /

neuter/ꝛ similia, ꝛ hec aduerbia/nō/nequaq̄ ꝛc̄. Secundo, Particularia, vt hec nōia/quidā/aliquis/ꝛ similia. Singularia, vt pronomina/hic/iste/ille/cū demonstratiue accipiuntur. ¶ Hinc habes nullū signum aut exponibile, aut speciale cōfusionis, dici in presentiarū quātificans. Itē habes nec signum vniuersale, qn̄ efficit pars extremi, quātificare propositionē, q: tunc nō distribuit subiectum. Non em̄ potest distribuere terminū cuius est pars. ¶ Igitur omnis ꝓpō categorica, aut est de subiecto cōmuni/aut singulari. Si de singulari, est singularis. Si de cōmuni, aut tale subiectum aliquo signo determinatur, aut nullo, si nullo est indefinita. Si aliquo, aut vniuersali, aut particulari, si particulari, est particularis, ꝛ si vniuersali, dicitur propositio vl̄is. Quequidē diffiniuntur a. P.h. et ratione partiū materialiū ex quibus cōstat, ꝛ ratione forme. s. ipsius modi significandi, vt textus ipse manifestat. ¶ Per hec dicta, diffinitiones alioꝝ membroꝝ pariter clarescunt, His aūt adnotatis, cū prima/scda/ꝛquarta diffinitionibus dicitur/in qua/subijcitur terminus determinatus tali aut tali signo, subintelligatur/quod est pars ipsi⁹ propositionis. Ad excludendum preiacentes harū propositionum/omnis hō currit/quidam homo currit/hic homo currit. ¶ Preiacens in presentiarū dicit propositio, que restat dempto signo quātificante. ¶ Scdo cū dicitur/ determinat⁹ non sic audias quasi sit necesse tale signum anteponi subiecto. Idem em̄ esset si in dictis propōnibus, ornatus gratia, diceres/homo quilibet/hō quidā/hō iste ꝛc̄. ¶ Tertio denique cum dr̄ signo, intellige aut signis nō se impediātib⁹. Signis inq̄ propter hanc cuiuslibet hōis quilibet equus currit/non se impedientibus/ad excludendū hanc/non ōis homo disputat/que solet appellari particularis, qḋ duo illa signa, signū valeant particulare. Ex dictis intelliges propositionē hypotheticā, eo nō appellari quantā, ꝙ nō habeat subiectū tāq̄ partem principalem sui. ¶ Rursus circa ꝓpositionē vniuersalem aduertito ꝙ cum signū vniuersale est duplex, completū scilꝫ quod pure copulatiue resoluitur, ꝛ incompletum, quod partim copulatiue ꝛ partim disiunctiue (vt late habes capite de suppositionib⁹) vtrūq̄ efficit propositionē vniuersalē. Et em̄ he propōnes/omne animal fuit in arca Noe/vterq̄ homo disputat/qualislibet homo legit/ꝛ similib⁹, quāq̄ signa illa sint quodā modo particularia, absolute tñ dicuntur vniuersales, vtpote que sint apte modum syllogisticū vniuersalē conficere. Et pari ratione hec/totus petrus est minor petro/ vbi ly totus accipit syncategorematice. Hec aūt/ōes apostoli dei sunt duodecim (vbi signū collectiuū non sit pars) q̄libet iuxta ea que dicta sunt nō sit appellanda vniuersalis, est tñ in valore, q: potest esse premissa modi vl̄is. At de secunda parte huius copulatiue/omnis hō est aīal et ipsemet est risibilis/loquitor vt libuerit, q̄q̄ melius diceret vl̄is, sicut hec/ ipsemet ōis homo est quarū virtualiter subiecta signo determinantur vniuersali. ¶ Item cū in tertia diffinitione legis, nullo signo determinatus, intellige, qḋ sit pars ipsius propositionis, propter preiacentem huius/nullus hō est lapis q̄ est indefinita. Circa eandē diffinitionē aduertito hmōi propositiones/incipit homo disputare/tm̄ homo disputat, esse indefinitas, quia illa signa non sunt quātificātia, ꝛ ideo nec dicuntur a. P.h. vniuersalia nec particularia. Item hec aliquid est, si ly aliquid accipiatur absolute, et he pariter/ōis homo est totum in quantitate/petrus est dictio dissyllaba, q: subiecta materialr̄ accepta nulloq̄ signo determinata, pro similibus terminis cōmuniter accipiūtur. Rursus hec/omne aīal esse sensibile est necesse, si ly omne sit pars dicti, nam si accipiatur vt distribuat totum dictum sequens, vniuersalis est. Primo modo reddit hūc sensum ꝓpositio/omne animal est sensibile/est necessaria, ꝛ in scdo, reddit hunc/ōis talis ꝓpositio/animal est sensibile est necessaria. Item circa secundā ꝛ quartā adnotato cōgruentius dici signa particularia ꝛ singularia nō esse partes subiectoꝝ, q: alias non tā proprie dicerent subiecta determinari illius modi signis, cū nullum signum determinet id cuius est pars. Rursus circa quartā cū

dicitur/propositionē singularē esse in qua subijcit terminus cōis ꝛc̄. intellige singularizabilis. Propter hanc hec essentia diuina est deus, quā nō censeo singularē vtpote cui⁹ subiectū (vt dictum est) de pluribus verificet quantūcūq̄ pronomine demonstratiuo determinetur. At non continue subinferas/nec hanc petrus imaginarie est paulus esse singularem. Nam prima. p. intro. monstratū est illud subiectū, adhuc s̄m talē acceptionē esse terminū singularē, nec supponere nisi ꝓ solo petro. Tādē notato/pronoīe primitiue speciei. Nā hec/ meus pater est hō/nō est singularis, sed potius indefinita.

¶ Contra hec aūt arguitur. Hec propositio/cuiuslibet hōis equ⁹ currit, est vniuersalis, cū possit esse premissa in barbara, ꝛ tñ subiectū non determinat signo vniuersali, ergo diffinitio nō est bona. Primum argumentū ¶ Secūdo cōtra secūdam diffinitionē. Hec propositio/quidā hō disputat/est indefinita, ꝛ tñ subijcit ibi terminus cōmunis cū signo particulari, ergo diffinitio nō est bona. Secundū Probat maior. Tale signū in mente nō facit apprehēdere intellectū alr̄ per terminū cui additur, aut aliter ipsum accipere q̄ apprehēderet, aut ipm̄ acciperet sine tali signo, ergo in mente non reperit, ac proinde dicta propositio est indefinita. ¶ Tertio contra diffinitionem termini singularis arguit. Tertium Hic terminus petrus est tr̄s cōmunis, ergo nullus est singularis, adminus supponēs pro rebus corruptibilib⁹. Cōsequētia est nota q: nulla est de alio potior ratio q̄ de illo, ꝛ probatur aīs. Dictus tr̄s supponit pro petro iuuene ꝛ pro eodem sene, ꝛ petrus senex non est ille qui erat iuuenis, cū eius materia que est imperpetuo fluxu non sit eadem, ergo supponit pro pluribus.

¶ Circa materiā primi argumenti notato ꝙ qn̄ subiectū est terminus cōplexus, si aliqḋ signū quātificet totū vnica acceptione, censendum est ac si esset tr̄s simplex. 1. No. V.g. he ꝓpōnes / quilibet equus hōis currit/omne hō et equ⁹ currit, sunt quidē vl̄es. Dixerim/omne/ in neutro genere ad denotandū ipsum ferri in totū cōplexū. Quod inde signum s̄m vsum dialecticoꝝ absoluit ibidem a numero, vt distribuat tale copulatū singulariter ꝛ pluraliter. Sed quando singule partes/singulis signis, plurib⁹ acceptionib⁹ quātificant aut aliqua pars quātificat aliquo signo ꝛ alia nullo, tunc dicunt quidā tales ꝓpōnes esse indefinitas, q: in totale subiectū non fert aliqḋ signū. At cum partes accipiant pluribus acceptionibus nō recte metiuntur illi quantitatem penes totum. Alij dicūt esse mixte quātitatis. V.g. dictam propositionem esse vniuersalem ꝛ indefinitam copulatim. Sed vix aliquod copulatum dicit de aliquo nisi vel quelibet eius pars dicat de illo, vel aliqua de aliqua parte, ꝛ alia de alia. Cum igitur dicta propositio nec sit vniuersalis (vt diximus) nec particularis, nec aliqua eius pars sit vniuersalis et alia indefinita, nō recte diceretur vniuersalis ꝛ indefinita. ¶ At vero quicquid sit de huiusmodi rationibus, quia hec omnia ad nomen cōsistunt, placet loqui de quantitate propositionis iuxta modū arti syllogistice acōmodatiorē. Igitur quātitatē propōnis vir considerato penes priorē partem subiecti, itaq̄ signum fronti ꝓpositionis appositū denominat ipsam hui⁹ aut illius quātitatis. Unde dicta propō est vniuersalis. Et ad argumentū supposita distinctiōe subiecti/in subiectū enūtiationis ꝛ subiectū distributiōis superiori capite prefixa, cōcessa maiori distinguit minor. Ad primū. Nā ꝙ q̄ subiectū enūtiatiōis (qḋ est id de quo predicatū enuntiat) non determinetur signo vniuersali, tñ subiectū distributionis (qḋ est terminus a quo propositio quātitatē sortitur. s. qui in fronte propositionis situatur) signo determinatur vl̄i. ¶ Hinc fit, has ꝓpōnes/ōis homo vel equus currit/ōis homo ꝛ equus currit (signis in solas primas partes cadentibus) esse vl̄es, q̄q̄ ly vel maneat particulitas. Et has/hōis q̄libet equ⁹ currit/hō vel quilibꝫ equus currit/esse indefinitas, ꝛ hāc/petrus non vel hō disputat esse singularē. Et si arguas. Hec nō petrus vel hō disputat, est vniuersalis, q: subijcitur terminus cōmunis scꝫ totuꝫ disiunctū, signo vniuersali determinatus, ergo hec/petrus

nõ vel homo disputat, cũ idem sit preponere aut postponere negationẽ termino singulari. Negatur ɔña, qꝛ quãuis idem sit preponere aut postponere ꝛc. quo ad veritatẽ propõnis, non tñ quoad quantitatẽ. Quinimmo cũ in secunda subiectũ totale determinetur vnico signo, penes ipsum totum cõsideratur quantitas propositionis, sed cũ in prima accipiatur pluribus, habet considerari penes primã partẽ. Sequitur scdo, hanc esse dicendam singularem/istius hominis quilibet equus currit, & hanc vniuersalẽ/cuiuslibet hois brunellus currit. Quinetiã he propositiones/quotienscũq3 fuisti rome fuisti homo/vbicũq3 est deus/ appellabuntur in syllogismis ppositiones vniuersales, quãuis in hac secunda subiectũ (qđ est ly deus) nec aliqua eius pars distribuatur.

3. No. ¶ Ad secundũ dicunt nõnulli signum particulare facere intellectũ cõcipere significata termini cui additur disiunctiue, qualiter sine illo non conciperet. Unde per subiectũ indefinite non cõcipit, inquiũt, intellectus significata nisi incõiunctim. Hoc autem. 1. par. intro. dãnatũ est. vbi suasimus, nullum signũ quicq3 agere quo ad significationem termini cui additur, ac proinde, nec quo ad hoc qđ intellectus significata talis termini sic aut sic cognoscat. Signa ergo solum efficiũt vt intellectus sic vel sic accipiat terminos quibus adduntur. Unde signũ particulare est signũ certum quo intellectus immutatur vt accipiat terminũ cui additur disiunctiue. Et quãuis terminũ cõem nullo signo determinari, pariter habetur pro signo similis acceptionis, nõ tñ est vel tã certum vel tã vniuersale. Immo apud sapientes, propositiones oẽs doctrinales, sub indefinitarũ forma, pro vniuersalibus accipiũtur. Sed in propõne particulari certo & vñr denotatur subiectũ accipi disiunctiue. Et ob hanc forsan caussam fuerunt signa particularia inuenta.

Ad scdm. ¶ Igitur ad scdm negatur maior, & ad eius probationẽ negatur ɔña. Nam esto sine tali signo subiectũ illud aliquãdo acciperetur disiunctiue nihilominus signũ particulare idipsum certius denotat.

4. No. ¶ Tertium argumentũ e capite de termino singulari abscisum, maiorem discipulorũ idoneitatẽ expectantes, in hunc locũ reiecimus. Pro cuius solutione distinguũt iuniores ly idem. Quod vez accipiatur tripliciter. Primo pro re cuius nulla essentialis pars est variata, vt deus, celũ ꝛc. Scdo. pro re cuius vna principali parte inuariata, ceterere eodem situ & figura succedunt, vt petrus, cui, inuariata forma, alie partes corporis, alijs per nutritionẽ iugiter succedunt. Tertio deniq3 pro re cuius partes, cum oẽs varientur succedũt tñ alie alijs eodem situ & figura, vt dr nunc esse idẽ tormes qui fuit decem hinc annis. Iam ad argumentũ negato antecedenti, negant subinde q ly petrus supponat pro iuuene & p sene vniuoce, quod requiritur vt sit cõmunis, sed supponit pro illis equiuoce, qꝛ petrus iuuenis & petrus senex nõ sunt idẽ primo modo. Atvero quãuis gradus isti idẽptitatis nõ abs re distinguantur, verũtñ negare q petrus senex, absolute sit idem qui fuit iuuenis, ea idẽptitate que sufficit vt idem cõceptus singularis supponat pro illis (vt sic de eodẽ loquar) certe est abijcere modum loquendi, & pluriũ, & sapientiorum, vnde rationes nominũ sumende nobis sunt. Dicimus nãq3/ hic senex olim fuit iuuenis/hic senex fuit baptizatus, hic pauper est ipse qui diuitijs abundabat. Quequidem sermones nõ nisi oblique nimis, tunc saluarentur, vez q hic senex successit illi qui fuit iuuenis, aut illi qui fuit baptizatus ꝛc. Item Aristo. 4, metha. t. co. 22. irridet Eraclitum & Cratilum qui dicebant, non posse hominẽ bis intrare eundem fluuiũ, propter iugẽ aque fluxũ. Quinimmo teneremur tunc concedere q nunq3 est possibile naturaliter vere dicere/ hic homo augetur/hic homo erit, immo omnes propositiones significantes actionem temporalẽ essent tũc impossibiles, subiecto supponẽte pro re corruptibili. s. homo ambulat/homo currit ꝛc. Nam nũq3 est idem petrus qui aliter & aliter se habet in diuersis partibus temporis, qđ tñ requiritur vt dicatur augeri, aut ambulare ꝛc. Hec est eadẽ omnino opinio dictorũ philosophorũ, qui ob hanc rem dicebãt non esse loquendum ore, sed citissimo digito insinuãdã eẽ rerũ veritatẽ, ne interim res ipsa laberetur & esset iam propositio falsa anteq3 assereretur esse vera. Ad hec tandem. Nõ solũ. S. tho. sed omnes theologi qui inter theologos quidam auctoritatis adepti sunt, consentiũt 44. d. 4. eundẽ ipsum petrum resurrecturũ in die iudicij, q mortuus est & qui natus est, non obstãte perpetuo fluxu materie. Nec posset aliter tute glosari illud Job. Quem visurus sum egoipse & non alius. Satis eñ noceret sacro textui qui diceret ipsum accipi improprie. i. alius qui succedet mihi visurus est ꝛc. ¶ Igitur, sub aliorũ cẽsura eũdẽ dicerẽ absolute petrum, et senem, & iuuenẽ, nõ quidem q3 idẽ est aut celũ aut angelus qui fuit & qui est, sed q3 sufficit vt vnus singularis conceptus vniuoce de eo dicatur, hoc eñ sonat apud sapientes nomen idẽ absolute dictum. Adderem q non est solũ idẽ propter omnimodã idẽptitatem anime, sed q habet etiã eandem carnem & ossa. Nam cũ homo ex corpore & anima rationali essentialiter constet, vtriusq3 idẽptitas requiritur (quod S. tho. 1. q. 119. et. qt. 8. docet) vt vere dicatur idẽ homo. Unde nõ solũ inquit Job/quem visurus sum egoipse & nõ alius/ sed premittit/& rursum circũdabor pelle mea, & in carne mea videbo deum, vbi non solum hominis, sed idemptitas carnis astruitur. Sed queris/quomodo stat idem corpus esse per totam vitã, & tamen materiã perpetuo fluere. Arist. 1. de gene. t. co. 36. id docet, cum inquit, esse eandẽ carnem & ossa fm speciem, nõ autem fm materiã. i. (S. tho. 1. q. 119. ar. 1. expositore) manet caro in nutritione fm eandem naturã & dispositionem, situm. s. & figuram, sed non est ex eadẽ omnino materia, que est pars compositi, cũ materia cibi ei addatur & alia parua pars corrũpatur. Itaq3 eo q in quolibet instãti est insensibile quid materie additum & totũ habet eandẽ speciẽ, dicitur id quod additur transisse in preexistens & manere idẽ eo modo quo sufficit (eo eñ tendunt hec omnia) vt cõceptus singularis vniuoce dicatur de carne que est & que fuit. Sed si totalis materia simul mutaretur, totũ non diceretur idem manere, vt ponit ibi Aris. t. co. 39. exẽplũ de igne, qui cũ per applicationem cõbustibiliũ crescit, dicitur manere idẽ, sed si altaz totalem materiã de nouo informaret, diceretur generari alius nouus, quãuis incõpositis, vbi tã forma q3 materia noua additur in augmentatione, non est tanta idẽptitas q3 in homine, immo forsasse non est illa que ad vniuocationem conceptus sufficit, sed est de illis grossa minerua loquendũ, q vez si aliqua portiũcula addatur aut dematur, dicitur idẽ, quia quod parum distat a re nihil distare videtur, sed si sensibilis pars addatur, certe aliud restat suppositum.

¶ Sed contra id qđ de idemptitate hominis dictum est arguitur. Reproducat deus materiã quam ego habui cum duorũ essem annorũ, cuius vez nulla pars tã nunc restat in me (vt suppono) que informetur anima mea, & dicatur illud cõpositum. a. tũc sic/ Dominicus non est. a. qꝛ nulla pars materie. a. est pars dominici, ergo dominicus nõ est ille qui fuit duorum annorũ, q si dicas (vt quidam opinãtur) esse omnino idem suppositum, propter omnimodã vnitatem forme, quãuis sit omnino alia materia, (qꝛ dicũt sicut compositum non habet esse a materia, ita nec esse idẽ aut plura) adminus concluderetur, q non habet idem corpus qđ tunc habuit, q si dicas ab eadem vnitate forme dici eandẽ carnẽ & ossa, arguitur de equo, q si teneas pariter in equo esse eandẽ formã indiuisibilẽ sicut in homine, posset fieri argumentũ de arbore, cuius est eadẽ difficultas. Igitur de equo supposita eius forme extẽsione arguitur. Reproducat deus materiã eandẽ et formã, quã habuit brunellus cum esset duorũ annorũ, & dicatur. a. Nunc brunellus qui supponitur decẽ annorũ, nõ est. a, qꝛ nihil materie aut forme est vtriusq3. s. brunelli & a. ergo nõ est ille qui fuit duorum annorum. Quod si concedas consequens, vt apparet, arguitur sic. Ille equus qui erat immediate post. a. qui videlicet restabat portiuncula parua per nutritionem addita dicatur. b. & qui immediate post, dicatur. c. & sic: 5. No.

deinceps vsq; ad brunellum qui nunc est. Tunc sic.b.fuit.a. (nā alias haberes dicere ꝙ nūꝗ̄ per duo instātia manet idē equus, quod apparet cōtra modum cōcipiendi) ⁊.c.fuit.b.et sic deinceps vsq; ad brunellū, ergo de primo ad vltimū brunellus fuit.a.per maximā illam. Quecunq; sunt eadem vni vni tertio, sunt eadem inter se. ¶ Reuera argumentum hoc pressum videtur vigere, vt negemus in nutritione rei cuius forma cum materia acquiritur ⁊ deperditur, manere idē, sufficienter ad vnitatē conceptus. Nisi forte (nec abs re quidē) diceremus ꝙ ꝗ̄ꝗ̄.b.fuit.a, et.c.b, et brunellus.c.nō tamen sequitur ꝙ brunellus sit.a, nam illa maxima nō tenet, nisi in his que sunt omnimode idem, modo si.b.fuit.a (phisice) ⁊.c.b, ⁊c̄.est q; succedebant aliud alio immediate, imperceptibili particula variata, vnde, cum brunellus nō successerit post a.illo modo, nō sequitur ꝙ brunellus sit.a, nullatenus enim concederem in illo casu brunellū esse.a. ¶ Unde sequitur ꝙ si equa nō peperisset nisi vnum equū, qui durasset viginti annos, ⁊ in fine deus reproduxisset omnē materiā et formā per nutritionē deperditā, restarent plures equi, sicut contingeret de arbore ⁊ ceteris huiusmodi.

6. No. ¶ Sed adhuc ad principale intentum arguit̄. Ly petrus supponit pro toto petro, ⁊ pro residuo dēpta manu, ⁊ illud nō est hoc, ergo supponit ꝓ pluribꝰ. Qui dicunt petrū senem non esse eundē qui fuit iuuenis, dicūt subinde, petrū non esse eūdem qui est petrus dempta portiuncula carnis. Quare ad argumentū negant maiorem, vez ꝙ idē conceptus supponēs pro toto, supponat pro illo residuo. Et cum arguitur contra. Illud residuū est homo, ⁊ non videtur quis alius ꝗ̄ petrus, distingunt maiorē, nā ly homo (dicunt) dupliciter accipit̄.s.vt supponit pro quocunq; ex corpore et anima rationali composito. Et sic dicit̄ esse terminus absolutus, supponens ⁊ pro toto supposito, ⁊ pro quacūq; eiꝰ parte integrali. Alio modo vt sit nomen suppositi, ⁊ sic dicit̄ esse cōnotatiuus, supponēs pro aliquo cōnotando ꝙ non sit pars alterius. Quare secundū talē significationem ly homo nunc non supponit pro residuo mei dempto digito, pro quo tā̄ supponeret eo absciso. ¶ Sed contra primum membrum huius distinctionis arguitur. Ly homo, vt oēs philosophi fatentur est nomen suppositi humane nature, caput autem. v.g.aut manus hominis non est suppositū humanū, quippe cui repugnet per se subsistere in humana natura, ergo abusiue talis pars dicit̄ homo. Contra secundā arguit̄. Ly homo secundū acceptionē qua est nomē suppositi habet terminū petrus quiditatiue inferiorē, quādoquidem sicut ly homo est nomen cōmune suppositoꝝ, ita ly petrus singulare huius suppositi, sz ly petrus non est cōnotatiuus (vt visum est) ergo nec ly homo secundū quod est nomen suppositi. Uetat eñ doctrina predicamentoꝝ, terminū absolutum esse quiditatiue inferiorē connotatiuo. Et confirmat̄, q; homo, vt suppositū, est ꝑ se in predicameto substantie, quis autē terminos talis predicamenti dicat cōnotatiuos? ¶ Igitur vt sub peritioꝝ cēsura diperim ly homo vt est nomen suppositi predicamēti substantie nō solum pro homine totali verum pro quacūq; eius parte forsan supponit, que, abscisa alia, per se subsisteret in humanitate, scz pro residuo dempto digito, dempta manu ⁊c̄.sed pro capite aut manu nullo modo supponit, vtpote quibus repugnat per se in humanitate subsistere. Nolumus dicere, adhoc ꝙ aliquid sit suppositū, sufficere, ꝙ nō repugnet ei per se subsistere, nam tunc quantitas mea esset suppositū, et humanitas christi, quod est falsum. Sed ꝗ̄ꝗ̄ adhoc qđ sit suppositum requiratur ꝙ actualiter per se subsistat, opinamur tā̄ ꝙ pars petri dempto digito, adhuc quādo habet digitū, per se subsistat, q; nullo modo dependet in subsistēdo a tali digito, immo eadem omnino subsistentia subsisteret illo absciso qua nunc subsistit, quod non cōuenit quātitati aut humanitati christi. Et ideo est idem suppositum ante abscisionem digiti, quod erit post, adminus idem suppositum phisice, nō disputamus hic an subsistētia distinguat̄ ab essentia, sed quicquid de illo sit, procedit ratio. Uidetur eñ contra modū concipiendi, ꝙ abscisa quantulacūq; portiūcula carnis nō maneat idem suppositū. Eadem eñ facilitate posses dicere ꝙ abscisis vnguibus aut capilis nō maneret idem. ¶ Unde ad argumentum principale concessa maiori negat̄ minor, immo sunt idē suppositum phisicū sufficienter ad hoc qđ vnus cōceptus singularis vniuoce dicat̄ de illis. Quod eo addiderim q; cum residuum dēpto digito sit pars totius (non eñ aliter possum percipere quādoquidē ipsum ⁊ digitus componunt totum) sit, vt non sit omnino idem cū toto, sed idē suppositū phisicū. Quo fit vt ly homo nō sit conceptus cōnotatiuus, sed absolutus, ⁊ adhuc vt nomen suppositi ꝓm talem significationem dicitur de toto me, ⁊ de quacunq; parte que per se subsisteret homo, alia abscisa. Et quibus hic noster modus dicendi non placeret, non proinde deberent fingere ly homo esse cōnotatiuum, nam certe absolute significat suppositum. Nec est certum et vniuersale indiciū quo cognoscatur terminus cōnotatiuus, hoc, qđ nunc nō supponat pro residuo mei dempto digito, et post abscisionē supponat ꝓ illo. Nec potui summulistis hoc argumentū non vtcūq; tractare, nec ipsum, nisi eorum terminos egressus, intelligibile facere,

¶ De significatione autē pronominis demōstratiui potes forsasse dicere sicut de alijs terminis syncategorematicis, quod vez eius significatio est cōmunis ⁊ independens. Nam audita hac voce, iste, sine aliquo addito videmur eius cōmunem significationem percipere. Sed in hac propositione/hic homo disputat/ly hic solum demonstrat singularem hominē ⁊ ideo efficit ꝓpositionē singularem, quia quodāmodo (vt sic loquar) accipitur pro vno solo singulari. Et idem omnino pronomē adhuc in mēte vltimata posset demonstrare equū, nec teneret̄ propterea equiuoce, esto, quodāmodo acciperet̄ pro diuersis. Uel dic si mauis non esse eandem rationē de pronomine demonstratiuo ⁊ de ceteris terminis syncategorematicis, q; pronomē non solū videtur exercere officiū circa terminū cui addit̄, ipsum singularizando, sed videtur habere respectū ad significatū ipsum, ob idq; apparet habere se suo modo veluti se habet noticia singularis et intuitiua obiecti. Unde actus demōstratiuꝰ huius est singularis in significādo, nec potest aliud demōstrare. Obidq; ad argumētū in oppositū dicendū ꝙ ꝗ̄ꝗ̄ tale pronomē categorematice acceptū habeat significationē cōem ⁊ absolutā, tā̄ cū demōstratiue accipit̄ nō habet nisi singularē ⁊ depēdentē ab illo qđ demōstrat. Per hunc modū disputato an subiecta harū singulariū/ego disputo/tu disputas/sint singularia in significādo, an cōmunia potius, singulariter accepta. 7. No.

¶ Caput nonum.

Propositionum categoricarū: alia est affirmatiua/alia negatiua. Affirmatiua est illa/in qua predicatum affirmatur de subiecto: vt homo disputat. Negatiua est illa/in qua predicatū negatur de subiecto: vt homo non disputat. A

¶ Diuisa propositione tripliciter: sciēdum est ꝙ triplex est quesitiuū per quod querimus de ipsa propositione: scilicet/que/qualis et quanta. Que/querit de substātia propositionis. Unde ad questionem factam per/que/respondendum est/categorica vel hypothetica. Qualis/querit de qualitate B

ppõnis. Unde ad questionē factā per qualis/respondendum est/affirmatiua vel negatiua. Quāta/querit de quātita te. Unde ad interrogationē factā per/ quāta: respõdendū est vlis: vel particularis: vel indefinita: vel singl'aris. Unde versus. Que: ca: vl': hyp. Qualis: ne. vel.aff. U.quāta.par.in.sin.

¶ Lectio vnica.

1. No. Propositionum categoricarum rc. Secundu accidens propõnis categorice est qualitas. Uiuac tertio distribuit ppõ penes qualitatē, in affirmatiuā et negatiuā. Quarū diffinitiones, vt essent categoricis ⁊ hypotheticis cões, hoc modo essent costituēde. Propõ affirmatiua est cuius principalis copula affirmat. Et negatiua. Cuius principalis copula negat, verum qr nulla hic propõnis hypothetice ratio habet, statuūtur diffinitiones solis categoricis peculiares, hoc modo. Affirmatiua est illa cui⁹ predicatum affirmat de subiecto/ vt hõ disputat. Nec opus est addere propter affirmatiuas falsas/vel denotatur affirmari. Est enī affirmari/cõe adhoc qđ est predicari in propositione affirmatiua, siue vera siue falsa. Negatiua, est illa cuius predicatum negatur de subiecto, vt homo nõ disputat. Subintellige a negatione q̄ est pars ipsius propositionis, vt excludas preiacentē dicte propõnis, q̄ est affirmatiua. Hinc habes eandē propositionē esse affirmatiuā ⁊ negatiuā cõplexiue, quia dicta ppõ est tota ⁊ sua pars. Nulla tñ potest esse diuisiue, nisi sit equiuoca, vt hec/nullū albū esse nigrum est necesse, que si ly nullum sit pars dicti est affirmatiua, si autē nõ sit pars, sz distribuat dictū sequēs, est negatiua. Quāq̄ diffinitiões auctoris, explicātes habitudinē predicati ad subiectū, exponāt subinde exacti⁹ naturā huius qđ est affirmari vel negari, tñ vt hypotheticas etiā cõplectaris, vtere si libet primis diffinitionibus. Presertim cū predicatū affirmari, idem sit qđ copulam principalē affirmari, ⁊ predicatū negari, idem, qđ copulam principalē negari. quāuis negatio non ferat in predicatum, vt hic/homo lapis non est.

2. No. ¶ Ubi secūdo notato copulam propositionis esse duplicē, principalē.s. ⁊ minus principalē. Principalis est illa qua mediāte predicatū totale propõnis enunciatur de subiecto (loquor de categoricis tñ, nam in hypotheticis copula principalis est illa, q̄ iungit categoricas). Copula minus principalis est illa, que significatiue sumpta efficit pars extremi totius propõnis. U.g. in hac ppõne/homo est doctus, est ppositio que solet esse vera, ly est in scđo loco est copula principalis, ⁊ tā ly solet q̄ ly esse, dicunt copule minus principales, at ly est a parte subiecti neq̄ est copula principalis nec minus principalis, sm significationē qua ibi tenet. Et ideo diximus/que significatiue sumpta rc. Unde ampli⁹ se extendit copula minus principalis q̄ copula implicationis. Nā copula implicationis ea sola est, que cū relatiuo/qui/reduplicata, efficit pars extremi, vt ly solet. Quare ly esse lz sit copula minus principalis, nõ tñ implicationis. ¶ Rursus copula principalis qñq̄ est simplex, vt homo est aial, qñq̄ complexa, qđ dupliciter cõtingit, vel qñ est verbū cū modo, vt homo possibilr est aial, vel qñ est disiuncta aut copulata ex duobus verbis, vt homo est ⁊ fuit iustus/homo est vel nõ fuit iustus. Jam qualitas propositionis nec habet attēdi penes copulā principalē, nec penes modū, sed penes solā copulā principalē, aut penes verbū quod est pars copule principalis. U.g. hõ nõ est aial, est propositio q̄ non solet esse vera, propositio est affirmatiua, ⁊ homo possibilr nõ est iustus/est negatiua, q̄q̄ velis tenere ly possibiliter esse partem copule. ¶ Est aūt dubiū de hac/hõ est vel nõ est aial. Dicunt enī multi talem propõnē esse affirmatiuā, partim q̄ ly vel sit copula principalis et affirmet, partim vero q̄ lz sit minus principalis nihilominus plures eius partes affirment q̄ negent. Et vero quēadmodū in hypotheticis sola cõiunctio q̄ non est verbum est copula principalis, ita vt existimo in categoricis solum verbū, cum categorica idē sit quod predicatiua, ⁊ predicatio nõ fiat nisi per verbum. Et ideo ratio prime opinionis nõ me mouet. Cum etiā q̄q̄ ly vel sit pars minus principalis copule (potest enī ibidem cõplexiue teneri) nõ tñ penes talem cõiunctionē arbitror qualitatē ppõnis cõsiderandā esse, qr non est coniunctio qua fit pdicatio. Obidq̄, cū hec ad nomen expectent, magis placet in similib⁹ propositionibus penes sola verba qualitatem dignoscere. Unde he ppõnes/hõ est vel non fuit aial/homo nõ est ⁊ fuit aial (negatione in solum primū verbū cadente) sunt formalr mixte qualitatis. Nõ q̄ altera earū sit propõ affirmatiua ⁊ propõ negatiua, sed qđ sit propositio cuius alterū verbū affirmat ⁊ alterū negatur, nec diuidit hic nisi propõ, q̄ non est mixte copule. Nõ est par ratio qua propositionē mixte quātitatis suadere possis, cum quātitas penes terminū in fronte ppõnis sitū cõmodius attendat. Sed nota. formalr, nā (vt capite de cõuersionib⁹ docebimus) parū refert sic vel sic formalr dicant. Solum enī respiciendū est ad qualitatem quā equiualēter habent, Unde equiualenter nulla est mixte qualitatis, sed prima. v.g. illarū est mere negatiua ⁊ scđa mere affirmatiua. ¶ Sed arguis. Negatio mētalis naturalr fertur in oēs terminos sequētes, ergo in hac propositione/hõ qui nõ currit mouet non potest negatio nõ negare secundū verbū. Distinguit añs. Quādo virtus eius nõ alligat subiecto, conceditur, sed qñ alligat (qđ cõtingit in dicta propõne in qua negatio efficit pars subiecti) negat. Jdē cõtingit in hac/equ⁹ nullius hoīs currit/vbi ly nulli⁹, qr efficitur pars subiecti, nõ negat copulā. Et hoc in rigore sermonis, nā potest admitti nõ esse partē. Sed contra ergo admittuus in hac/hõ non est ⁊ fuit aial, nõ est possibile quominus negatio ferat in secundū verbū. Negatur q̄ña nam põt intellect⁹ concipere pro obiecto negationis solū primū verbū, mõ natura negationis est nõ ferri nisi in id qđ tā q̄ eius obiectū concipit. Jn tractatu hypotheticarū docebit, quenā negationes ferunt in cõiunctionē hypothetice, et que in solos tños categoricarum. ¶ Hinc habes oēs has propositiões/nescio nec in bello nec in pace viuere/nolo male agere/nego q̄ñam/cęterasq̄ id genus/affirmatiuas esse, quippe quarū verba principalia affirment. Sic nāq̄ resoluūtur es sciens/sum nolens/sum negās. He aūt. Nõ scio nec in bello nec in pace viuere/nõ volo rc. sunt negatiue. Nõ enī sequit sine cõstantia. Nõ volo, ergo nolo. Jtē hec est negatiua/nõ parū conducit assidua disputio ad dialecticam cõparandā, quāq̄ oratores, ornatus grā, tali locutione vtant, loco hui⁹ affirmatiue/plurimū conducit rc. Pariter vtunt hac negatiua/nihil refert/loco huius affirmatiue/idē est. Quēadmodum ediuerso, hac affirmatiua/peritiorē te vidi neminē, vtitur loco huius negatiue/neminē peritiorē te vidi.

¶ Contra diffinitiones aūt arguitur. Primum argumētū

Hec ppositio/nemo non appetit bonū/est affirmatiua, ⁊ tamen predicatum negatur de subiecto, ergo diffinitiones minus bone/maior est omnium dialecticorum, dicentium duas negationes vnam affirmationem constituere, ⁊ minor patet. Utralibet illarum negationum per se negaret copulam, ergo a fortiori ambe simul, nam duo agētia eiusdem speciei se inuicem iuuare solent. ¶ Secundo, hec propositio/homo nõ est animal/est negatiua, vt omnes fatentur, ⁊ tamen predicatum non negatur de subiecto, ergo secunda diffinitio nulla. Secundū Probatur minor. Jbi est paritas negationū, nam est tota ipsa negatio et pars eius que, expuncta particula alicuius littere, restaret, que itidem est negatio sufficiens negare copulam, ergo altera negatio impedit alteram. ¶ Tertio, sit Tertium aliqua propositio cuius copule congrue preponantur infinis

te negationes, tūc talis ꝓpositio nec esset affirmatiua nec negatiua, qꝛ numerus negationū illarū, cum sit infinit⁹, nec est par nec impar, ergo dicta diuisio excedit mēbra diuidētia.

Pro solutione primi notato regulā

3. No. Prima regula negationis. apud dialecticos celebrē. Negatio est malignātis nature, ꝙ quicqd post se inuenit, destruit, ꝛ eius oppositū ponit. Quicquid inꝗ/eoꝝ in que fertur. Propter negationē cuius virtus alligata termino precedēti nō ferꝛ in subsequētes. Hinc elicito ꝙ qñ vna sola negatio fertur ad copulam, destruit (vt sic loquar) eius affirmationē, ꝛ negat eam, qñ autem superuenit scḋa, destruit negationē prime, ꝛ copulā affirmat. Sed si adhuc tertia superueniat, rursus destruit affirmationem ambarū, ꝛ negat copulam. Ex hoc cōcludunt dialectici duas alias regulas. Prima. Paritas negationū cōstituit ꝓpositionē affirmatiuā, imparitas aūt, negatiuā. Scḋa. Quicqd mobilitat immobilitatū, immobilitat mobilitatū, quod est dicere. Quēcūqꝫ terminū distribuit aut negat aliqua negatio nō impedita, nec distribuit nec negat qñ impeditur. Quam aūt speciē suppositionis ambo simul signa tribuant termino in quē ferūtur, videbiꝛ capite de oppositionibus. Nō eñ eodem modo supponunt subiectū huius/nō omnis hō disputat et predicatū huius/nullus homo nō disputat. Igiꝛ ad primū principale negaꝛ minor. Ad cuius ꝓbationē negaꝛ ꝯña. Nam ꝗꝗ agentia ꝗ effectus positiuos suapte natura ꝓducunt, quāto plura simul cumulātur, maiorē generēt effectū, tamen qꝛ negationē negare est remouere id in qḋ cadit, quicquid illud sit, fit vt que fertur in copulā affirmatam, eam neget, ꝛ que in copulam negatā, eam affirmet. Queris autē an ambe simul affirment copulam, an potius sola prima impediendo secundā. Non videor mihi plene sentire quonā pacto ambe simul affirment. Nam id maxime esset (vt quidam imaginantur) qꝛ mutuo sese impediunt, ꝛ sic restat ꝓpositio affirmatiua. Sed vꝫ isti existimāt sic alterā negationem alteri obstare, vt neutra agat in copulā, vel ꝙ ex eo se impediūt ꝙ ambe eque feranꝛ in copulam. At vix potest intelligi primum. Nā negatio nō videtur agere in aliam negationē, nisi agēdo in copulā aut in terminos que sunt eius obiecta. Sed scḋm peius adhuc intelligitur, qꝛ certe si ambe feranꝛ in copulam, cū sint actiōes eiusdē speciei, iuuabunt se ꝛ negabūt copulam, potius ꝗ se impediant. Et ideo ad meā opinionē. Quādo sunt due negationes cōgrue precedentes copulam, prima ferꝛ in secundā tanꝗ in obiectū, que proinde destruit negationē ipsi⁹ secūde, ꝛ hoc est affirmare copulam. Vñ prima affirmat, ꝛ scḋa nec affirmat nec negat nec impedit primam, qꝛ non posset impedire nisi per actionē quā haberet in copulam, ꝛ tñ ab omni sua actione suspendiꝛ. Sed arguiꝛ ergo prima negat, postꝗ non impediꝛ. Certe concedo ꝯñam et ꝯñs. Nam negationem negare nihil aliud est ꝗ remouere id qḋ inuenit. Cum ergo remoueat effectū secūde negatiōis recte dꝛ negare negationē copule, ꝛ hoc est ipsam affirmare. Sed insistis adhuc. Ergo si tales negatiōes simul intellectus ꝯciperet, talis ꝓpositio esset negatiua, qꝛ cū non potius hec destrueret effectum illius ꝗ contra, ambe eque cadentes in copulā negarēt ipsam. Negaꝛ prima ꝯña. Nam ꝗꝗ intellectus simul tempore cōcipiat duas negationes, nihilomin⁹ potest cōcipere alterā tanꝗ in alterā cadentē, et alterā tāꝗ alterius obiectum. Unde actione secūde negationis impedita, prima negatio affirmaret. Sed fateor ꝙ si intellect⁹ duas aut tres aut quotcūqꝫ conciperet equalr in copulā tendētes talis propositio esset negatiua. Per hoc doceris quid dicēdum de tribus negationib⁹, vt si dicas nunꝗ nullus hō non est lapis. Ubi scḋa est obiectū prime, ꝛ tertia obiectū secūde. Quare prima nullo modo impeditur, sed remouēdo actionē secūde negat copulā. Sꝫ arguis. Prima remouet actionē secūde, sed actio secūde est remouere actionē tertie, ergo nō remouet, ac proinde tertia negat, et cū prima pariter neget, ergo talis ꝓpō restat affirmatiua. Imprimis hec vltima ꝯña nō valet. Nā prima non impedit tertiā, ꝛ ideo ꝗꝗ ambe negarēt, nihilominus talis ꝓpō esset negatiua, qꝛ poti⁹ sese mutuo iuuarent. Scḋo potest distingui maior primi añtis. Nō vꝫ prima negatio nō remoueat actionē secūde qua scḋa impedit tertiā, sed remouet effectū qui exinde sequereꝛ .s. affirmationem copule. Ob idqꝫ dicēdū est ꝙ sola prima negatio negat copulā. Sūt qui rogati quenā illorū negatio neget obligatorie respondeāt. Dicunt eñ propone ꝛ videbis. Nā si proponas primā, negant, si deinceps secūdā, pariter negāt. Sed cū tandē tertiā proponas, dicūt ipsam negare. Quod si vice versa prius ꝓponeres tertiā, ꝛ deinde secūdam, negarent, ꝛ si tandē primā cōcederent. Itaqꝫ quaslibet pro libito prius ꝓponas, negant ipsas negare, sed quālibet tertio loco proponas, cōcedunt qḋ illa negat. At vero cū negationes in mēte vltimata, a natura habeāt negare, aut impedire, ꝗd refert ꝙ ego sic pro libito interrogem ad hoc vt hec aut illa neget. Igiꝛ sola prima negat. Unde fit nullā negationem impedire precedentē, sed solū sequentē, quo ad negationem copule. Et quāuis dicas. v.g. in hac ꝓpōne/nullus hō non est aīal/secūdā negationē impedire primā ne distribuat predicatū, nō tñ ꝓpterea agit ante se .s. agēdo in primā, sed dꝛ impedire primā, agēdo post se .s. qꝛ cū ambe feranꝛ in ꝓdicatū, restat nōdistributū. Sequiꝛ scḋo, negationē, vnicam solā significationē habere. Sunt eñ qui dicāt, negationē triplicē significationē habere .s. distribuere/negare ꝛ impedire, vnde inferunt posse negationē in mēte vltimata equiuoce teneri, ꝛ cadere ab aliqua sua significatione. V.g. prima negatio hui⁹ ꝓpōnis/nūꝗ nullus hō nō est lapis/negās copulā, distribuēs predicatū, ꝛ impediēs secūdā negationē ne distribuat subiectū, teneꝛ (inquiunt) equiuoce, ꝛ si expungeres illā primā negationē, ly nullus caderet a significatione qua impediebat ipsam primā ne distribueret subiectū. Uisum est autē 1.p. intro. cōceptui cuiuis vltimato equiuocationē repugnare. Unde eadē est omnino significatio qua tria illa officia exerceret ſm diuersas dispositiones obiectoꝝ, sicut sol, qui eadem actione ſm diuersam dispositionē passi diuersos effect⁹ in his inferioribus generat. Unde eadē actiōe ly nullus, in hac ꝓpōne/nullus hō est aīal/remouet (vt sic loquar) affirmationē copule, et in hac/nullus hō non est aīal/remouet negationē, ꝛ eadē vtrobiqꝫ distribuit subiectū. Et ꝗꝗ nunc ola officia exerceat, nunc solū vnū, non tñ propterea dꝛ cadere a sua significatione, sed si nō exercet officiū sue significationis est propter aliam ꝛ aliam dispositionē obiecti.

Ad secundū argumentū facile patet

ex dictis solutio. Negatur enim minor. Et ad probationem negaꝛ cōsequētia. 4. No. Ad scḋm. Nā ille due negationes partiales nō sic se habent vt altera feratur in alterā, sed ambe per modū vnius feruntur in copulā. Idē dicito de partibus secundū intensionem eiusdē negationis mētalis, si teneas tali modo fieri intēsionē qualitatis. Queris autē hic si eadē numero negatio bis poneret in eadem ꝓpōne supra naturalr admodū huius non homo nō est animal, esset ne talis ꝓpositio affirmatiua an negatiua. Certū est imprimis negationē in plurib⁹ locis positā in oib⁹ simul negare ac si essent plures negatiōes. Nō vt quidā dicūt sicut petrus, qui cū nō possit portare nisi quatuor libras, positus tñ in duob⁹ locis, portaret in altero quatuor, ꝛ in altero simul alias ꝗtuor (est eñ hoc impossibile, nisi ei⁹ virtus ad duplū augereꝛ, qḋ non contingit ꝑ hoc qḋ ponaꝛ in duob⁹ locis) sed sicut ignis vt quatuor, ꝗ posit⁹ in duobus locis, in omnibus simul produceret diuersos colores vt quatuor. Uerū hoc dato vix possum percipere quō eadem negatio esset obiectū suijpsius, ita vt se impediret. Ob idqꝫ arbitror dictā ꝓpōnem esse negatiuā. Qui aūt id perceperit teneat (nō inhibeo, esse affirmatiuā, sed tunc hꝫ ꝯcedere esse cōtradictoriā suijpsius, ꝗꝗ nulla eius pars teneaꝛ equiuoce.

Ad tertiū. Quidā non admittunt ne 5. No.

gationes infinitas ꝯgrue posse in eandē copulā ferri. At data infinita potētia, quam deus creare potest, posset quidē concipere vnā ꝓpōnem cuius subiectū eēt infinitū copulatū hoc

modo. Nullus homo & nullus equus & nullus lapis &c. est accidens. Que quidē negationes congrue in eandē copulam tenderēt. Sed dato casu dicunt nōnulli in arbitrio cōcipientis situm esse talem propositionē esse affirmatiuā aut negatiuam. Itaq; si intellectus cōcipiat oēs illas propositiones se impedire, tunc est affirmatiua, sed si relinquat vnam solā que neget copulam, erit negatiua, q; si duas, iterū erit affirmatiua &c, ob idq; pro libito potest esse nunc affirmatiua & nunc negatiua. At cū negationes ille non possint in intellectu consistere, cum sint actus quidā, quin actualiter oēs ferantur in copulā, non possum percipere qualr intellectus per hoc q; sic vel sic cōcipiat, mutet naturā talium negationū. Igit̄ q̄; non abs re intellectui illi infinito responsum hoc esset contendū, quippe qui . . . scire eiusmodi propōnis qualitatē, verūtamen potest concedi prima sequella, vz q; talis ppositio nec eēt affirmatiua nec negatiua, vt argumentū satis apparēter probat. Nec diuidit̄ in hoc capite (vt dictum est) nisi propositio simplicis inherentie consueta. Et si arguas talis propō nō est affirmatiua, ergo addita negatione fiet affirmatiua, & tunc habebit infinitas negationes, ergo propō infinitarū negationū erit affirmatiua. Negat̄ prima ɔña, sed solū sequit̄, hec ppō est negatiua, ergo addita negatiōe fiet affirmatiua, cuius añs est falsum, aut sic, hec propō nō est affirmatiua, ergo addita negatione q̄ cum precedentibus faciat numerū parem, efficiet̄ affirmatiua. Nulla aūt superueniens negatio potest cū infinitis negationibus numerū parē reddere, eadē rōne nec sequit̄. Hec propō nō est negatiua, ergo addita negatione fiet negatiuā. Dicito si mauis, (sunt enim hec puerilia) talem propositionem esse affirmatiuā. Nā cum nulla sit ibi negatio que nō impediat̄ ab alia, perinde est ac si nulla poneretur.

6. No. ¶ Queris fortasse quare vt copula negetur requirit̄ negatio & non requirit̄ quicq; aliud ab ipsa copula vt affirmet̄. Re vera q; modus ipse essentialis vniendi verbi, est denotare predicatū affirmari de subiecto, nisi talis effect⁹ negatiōe aliqua impediat̄. Sicut illa cōiūctio/et/per suū modum significādi copulat categoricas, & sic in ceteris. Fuit Paul⁹ vene. q̄ asseruit nullā negationē reperiri in mēte, sed sicut sunt ṽba simplicis q̄ suapte natura denotēt affirmationē predicati de subiecto, ita sunt (inquit) alia verba denotātia negationē. Hāc tñ opinionē nullus post ipm amplexus est, & q; vr̄ hoc contra naturā verbi, & q; in exponibilib⁹ vt si dicas/non tm̄ hō est aīal/nō omne aīal preter hoiem currit, nō pōt negatio euitari in mēte. Nā si tm̄ verbū esset negatū et nulla negatio precederet signū, essent tales ppōnes copulatiue exponibiles, qđ capite exponibiliū falsū demōstrabit̄. ¶ Solet hic distingui ppō affirmatiua in pure affirmatiuā & affirmatiuā pregnantē. Pariter negatiua, in pure negatiuā & negatiuā pregnātē. Pure affirmatiua est affirmatiua q̄ nō infert̄ formalr ex negatiua, vt hō disputat. Et pregnans, est affirmatiua q̄ infert̄ formalr ex negatiua, vt/deus nō contīgēter nō est creatura. Pure negatiua est negatiua que nō infert formaliter affirmatiuā / vt nullus homo disputat. Sed pregnās est negatiua q̄ formalr infert negatiuam, vt/deus contingēter non est creatura. Sed de his capite de conuersionibus.

7. No. ¶ Diuisa propositione tripliciter &c. Docet deinde. P.h. quomodo loquēdū nobis sit de his propositionū differētijs. Inquit eñ tria interrogatiua trib⁹ propositionis sectionib⁹ accomodari. s. que/quāta/qualis. Quorum primum querit, sit ne propō categorica an hypothetica. Quanta. Sit ne vlīs an particularis. Qualis vero. Sit ne affirmatiua an negatiua. Uñ nō est idē querere/que ppō est hec? & que predicatio est hec? Nā primū querit, sit ne categorica an hypothetica. Et scdm (vt videbit̄ in predicabi.) sit ne directa an indirecta, sicut/qualis propositio/querit sit ne affirmatiua an negatiua, sed qualis predicatio/ sit ne essentialis an accidentalis.

¶ Caput decimum.

Propositionū triplex est materia. s. naturalis/cōtingēs/ et remota. ¶ Naturalis est in qua predicatū est de essentia subiecti vel propriū ei⁹: vt homo est animal/homo est rōnalis/hō est risibilis. ¶ Cōtingēs est illa: in qua predicatū pōt adesse & abesse subiecto p̄ter subiecti corruptionē: vt homo est doctus. ¶ Remota est illa: in qua predicatum nō potest conuenire subiecto: vt homo est lapis.

¶ Propōnum triplex est materia &c. 1. No.

Postq; categorica propositio diuisa est penes quātitatem q̄ est dispositio subiecti, & penes qualitatē q̄ est dispositio verbi, distribuit̄ tertio penes eius materiā, que est predicati ad subiectū certa habitudo. Extrema eñ propōnis, materialia eius principia (vt dictū est) appellant̄. Unde s̄m triplicē eiusmodi habitudinē, triplex est ppōnis materia. s. naturalis cōtingēs & remota. Quorū diffinitiones pro sui exacta intelligentia multa presupponūt, q̄ vsq; ad librū predicabiliū punctum tractari non pñt. At ṗo postq;. P.h. necessitate legum oppositionū cōstituendarū adductus, huius hic meminit disputationis, supponat̄ opus est predicationū, qđ est, ppōnum categoricarū aliā esse idēpticā. i. in qua p̄dicat̄ synonimū de synonimo, voce & sig̃tione (qui tñ potius dicūtur idēptici q̄; synonimi) vt hō est hō, aliā esse disparatā. i. in qua predicat̄ disparatū de disparato, vt hō est lapis (horū diffinitiones. 1. p. intro. habes expositas) aliā esse nec idēpticā nec disparatā. Et hec est duplex scz directa. i. in qua predicat̄ superius quiditatiue de suo inferiori, aut cōnotatiuū de absoluto aut magis cōnotatiuū de minus cōnotatiuo/aut eque ɔnotatiuū de eque cōnotatiuo/cui⁹ subiectū nō est superi⁹ ad p̄dicatū, vt hō est aīal/albū est coloratū/hō est albus/comedēs est cenās albū est dulce. Cap. de diffinitiōe, habes quātū hic sufficit, er positū, qui tñ dicant̄ superior & inferior quiditatiue. Terminus magis cōnotatiuus q̄; alter est ille qui supra cōnotationē alteri⁹ aliquid copulatiue addit, vt tħs cenās / que supra cōnotationē de ly comedēs, addit determinationē tpis. Uñ si. a. sub disiunctione cōnotaret comestionē vel potationē, nō esset magis cōnotatiu⁹ q̄; comedēs, sed esset superior ad ipm. Ultima particula diffinitionis addita est ppter hanc/coloratū est album q̄, q̄q̄; in ea predicet̄ eque ɔnotatiuū de eque cōnotatiuo, est tñ indirecta, q; subiectū est superius ad predicatū. Predicatio indirecta, per oppositum, est illa in qua predicatur inferius de superiori, aut absolutū de cōnotatiuo aut minus connotatiuū de magis connotatiuo. ¶ Item predicationum directarum/alia est essentialis/ et alia accidentalis. Essentialis est illa cuius predicatū est de essentia subiecti. i. cuius predicatum formaliter significat aut essentiam aut partem essentialē significati formalis subiecti. Formaliter inq̄;, aut absolute, aut connotatiue de formali, vt homo est animal/homo est rationalis/album est coloratum. Unde cum essentia rei sit quiditas que exprimitur per diffinitionē, sola diffinitio quiditatiua, aut ei⁹ genus aut differentia, predicatur essentialiter, genus quidem essentialiter quiditatiue et differentia essentialiter non quiditatiue. Alij, antiquorū diffinitiones immutantes, dicūt p̄dicatonē essentialē eē, cui⁹ predicatum non connotat extrinsece. Uerum pura negatio non explicat rei naturam. ¶ Predicatio autē accidentalis

(vt distinguitur cōtra essentialē.s.vt simul complectitur pre-
dicationem proprij)est illa cuius predicatū cōnotat aliquod
accidens subiecti. Que est duplex.s.trāsmutabilis ⁊ intrans
mutabilis. Predicatio transmutabilis, que dicitur predica-
tio accidentis, est predicatio cuius predicatū pōt vere affirma-
ri ⁊ vere negari de subiecto, ipso supponēte, omni ampliatiōe
seclusa, vt homo est iustus. Predicatio intransmutabilis, que
dicitur predicatio proprij, est illa cuius non stat subiectū sup
ponere quin predicatū vere affirmetur de illo distributiue et
exclusiue sumpto, vt homo est risibilis, qr omnis et tm̄ homo
est risibilis. Dixerim ipso supponente ⁊ seclusa ampliatione
quia alias hec predicatio/homo est risibilis/esset transmuta-
bilis, qr potest predicatum negari de subiecto, aut ipso non
supponente, aut in hac propōne/homo possibilr nō est risibi-
lis/(procedimus hic ac si talia extrema nō supponant natu-
raliter). Itē hec esset predicatio proprij/corpus possibilr est
albū. Tu ipse subintellige/in propōne de modo loquendi cō
sueto/cū ceteris sophistarū importunitatibus. Nam ly risibi
le non predicatur transmutabilr de homie quāuis negetur de illo
in hac.s.homo non est risibilis/ hō risibile nō est, nec ly aial
predicatur de angelo accidētalr transmutabilr, quāuis nege
tur de illo, ⁊ affirmetur hic/non tm̄ angelus non est aial. Itē
subiecto supponente, accipitur cōditionalr.i.quātum subiectū sup
ponat. Nam qꝫ nullus sit homo nihil vetat, hanc predicatio
nem/homo est albus/esse accidētalem ⁊ hanc/homo est risibi
lis esse proprij. Quinetiā si.a.cōnotasset accidens chimere
et.b.eius propriū, hec/chimera est.a.esset predicatio accidē
tis, ⁊ hec chimera est.b.esset proprij. ¶ His habitis aliquid
esse de essentia alterius/stat dupliciter scꝫ realiter(qđ dicunt
prime intētionaliter)⁊ logicalr(quod secunde intētionaliter
appellant.(Realiter est, esse partem essentialē cōpositionis
alterius, sine qua proinde res esse non potest, vt anima ratio
nalis aut corpus respectu hois. Sed logicalr est essentialiter
predicari de altero. Proprium itidem accipitur ⁊ realr pro
accidente seu modo accidētali inseparabili a subiecto, vt ap
titudo hominis ad ridendum, et logicaliter pro termino qui
predicatur de altero accidētaliter ⁊ intrāmutabiliter. Quare
solū proprium quarto modo cōstituit materiā naturalē. Pa
riter adesse ⁊ abesse/ accipitur ⁊ realr scꝫ pro hoc quod est in
esse ⁊ nō inesse subiecto preter subiecti corruptionē, vt calor
aque, ⁊ logicaliter pro termino qui accidentaliter transmuta
bilr predicatur de altero. Rursus cōuenire alicui stat dupli
citer, ⁊ realiter, qđ est rem alterā alteri inesse aut quomodoli
bet alteri cōtingere, ⁊ logicaliter, quod est terminū de altero
termino vere affirmari. ¶ Igitur in diffinitione textus, esse de
essentia, esse propriū, adesse ⁊ abesse, cōuenire, accipitur logi
caliter, per que tibi clarēt dicte diffinitiōes. Que subinde so
lis categoricis adaptantur. Nā hypothetice, cū non habeāt ex
trema, que sic aut sic predicentur tanq̄ partes principales sui,
non dicuntur esse in aliqua materia, nisi fortasse rōne categori-
carum. ¶ Sunt qui non dicāt propositionē esse in materia,
sed ex materia.i. ex extremis q̄ sunt talis aut talis materia.
At sicut forma dicitur esse in subiecto, ita forma propositio-
nis, que est affirmatio aut negatio, cōgrue dicitur esse in tali ha
bitudine extremorum tanq̄ in subiecto.

¶ **Ex his sequitur primo/omnē propo**

1\. No. sitionē ex eodem subiecto ⁊ eodem predicato.s.verā, falsam,
affirmatiuā, negatiuā, de presenti, de extrinseco tpe aut mo-
dalem, exponibilē, non exponibilē esse in eadem materia, vt
homo est animal/nullus homo est animal/omnis hō necessa
rio est animal, tm̄ homo est animal, sunt in materia naturali
Dixerim ex eodem subiecto ⁊ eodem predicato, qr nō sufficit
ex eisdem extremis. Etenim cōuertens ⁊ cōuersa non sunt vni-
uersaliter in eadē materia, qđ diffinitiones ipse autoris ma-
nifestant. Non enim inquit in diffinitionibus/cuius alterū ex-
tremū est de essentia ⁊c̄, sed/cuius predicatum est de essentia
subiecti, aut cuius predicatū est propriū, aut cuius predica-
tum potest adesse ⁊c̄. Modo in hac ppōne/animal est homo
predicatum nō est de essentia subiecti, qr inferius, cum nō in
tret diffinitionē superioris, nō dicitur de eius essentia. Quin
immo potest superius reperiri sine inferiori. Rursus in hac/
risibile est homo/predicatum nō est propriū subiecti, ob idq̄
quāuis earum cōuertentes stat in materia naturali, nō tm̄ sunt
ipe. Item quāuis hec/homo est hō albus/sit in materia contin
genti, re vera hec/hō albus est homo, nō potest dici in mate-
ria contingenti, cū predicatum non possit negari de subiecto
supponente ⁊c̄. Itē materie solum sunt hic tradite propter le
ges oppositionū, in quibus dicit. P.h.qꝫ in materia natura-
li cōtrarie nō possunt esse false(qđ restringi solet, si sint de in-
esse)sed he/omne animal est hō, nullū aial est homo sunt fal-
se, ergo nō sunt in materia naturali. Sed queris in qua ma-
teria igitur sunt dicte ppositiones. Re vera sm̄ autorē, immo
sm̄ antiquos oēs, in nulla, quia predicationes indirecte non
sunt in aliqua materia/nisi fortasse reductiue. ¶ Unde sit ti
bi pro regula. Quādo aliqua p̄dicatio directa est in aliqua
materia, si eius cōuertens sit predicatio directa sicut conuer
sa, cōuertens est per se in eadē materia in qua eius cōuersa,
vt contingit in materia remota, ⁊ in materia cōtingenti quā
do predicatur eque cōnotatiuū de eque connotatiuo. Si vero
cōuersa est in materia naturali ⁊ cōuertēs est indirecta, talis
cōuertens in nulla materia est p se, sed reductiue est in mate
ria naturali. Quod si cōuersa est in materia cōtingenti ⁊ cō
uertens est indirecta, potest talis cōuertens quoqꝫ esse in ma-
teria naturali. Inquit enim. S.tho. 10.dis.tertij.q.1.qꝫ hec/
homo est aial albū/est per accidens.i.in materia cōtingenti,
sed hec/homo albus est aial/est per se.i.in materia naturali
vnde idē cōtingit his/homo est hō albus/homo albus est hō.
Quo fit/hāc propositionē/aial est risibile/in rigore in nulla
esse materia, qr nec ipsa nec eius cōuertens est directa. Sunt
qui asserāt esse in naturali, sed certe nec p̄dicatū est de essen-
tia nec proprium subiecti, nec contra.

¶ **At vero quāq̄ hoc pacto tibi de ma-** 2. No.
terijs loquendū sit quādo punctim de ipsis disputaueris, cū
tm̄ summulistā agis, pro legibus oppositionū paulo latius li
tibi de materijs loqui. Igitur supposita hic distinctione illa
terminorum in terminos pertinētes ⁊ impertinētes, ac pertinen
tium in terminos pertinētes sequella et terminos pertinētes
repugnantia. Supposito deinde qꝫ in terminis pertinentibus
sequella, ille terminus ex cuius affirmatione sequitur affirma
tio alterius dicitur inferens ⁊ alteri illatus, vt contingit in
inferiori ⁊ superiori, sit tibi regula. ¶ Omnis ppositio extre
morum pertinentiū sequella, siue fuerint conuertibiles, tā syno
nimi q̄ non synonimi, siue se habeant tanq̄ superius ⁊ infe-
rius, tā quiditatiue q̄ nō quiditatiue, est in materia natura
li, dūmodo subiectū sit inferens ⁊ predicatū illatum, vt exclu
damus hanc/animal est homo. Omnis vero ppositio extre-
morū pertinentiū repugnātia, seu disparatorum, est in materia
remota. Sed ois extremorum pertinentiū est in materia contin
genti. Et hoc siue tales propositiones fuerint directe siue in
directe, immo quāuis sint idēptice, de terminis complexis vel in
cōplexis. U.g.he oēs ppositiones/petrus est petrus/risibi-
le est animal/petrus est materia ⁊ forma/chimera est hō vel
non homo/chimera est aial si est homo / hois equus est aial
(quāuis nullus homo habeat equū)sunt in materia naturali, ⁊
dicuntur esse in eadem materia, nā materia similis in specie di
citur in presentiarū eadē. Et quascūqꝫ propositiones, veras
falsas/modales ⁊c̄.(vt dictum est)cōficeres ex illis extremis,
essent in eadem materia, quod in alijs pariter materiarū spe
ciebus vniuersaliter obseruato. He autē sunt in materia cō-
tingenti/petrus est omnis hō quāuis hec/petrus ois homo est,
que cum illa conuertitur sit in materia naturali)coruus est ni-
ger/homo est rationalis ⁊ dialecticus/ homo possibilr est nō
albus/quodlibet fingas predicatum sm̄ talem acceptionē non
posse de aliquo verificari/petrus est ab hoie differens/homo
est species. Sed he sunt in materia remota/ petrus imagina
rio est paulus, (quāuis sit necessaria)albuꝫ erit nigrū, (quāuis sit

cōtingens) petrus est differens ab hoīe/chimera est homo si
est animal. De hac autem/hec est falsa sm̄ hanc significatio
nem/ad libitū potes loqui. Nā si teneas q̄ predicatū adesse
subiecto est ita esse sicut per talem propositionē significat̄, est
in materia naturali, q̄r predicatū non potest abesse subiecto,
sed si teneas q̄ est verificari de illo, est in materia remota, q̄r
predicatum nō potest adesse subiecto. De autē/omnis propo
sitio est particularis/nulla propō est negatiua/in nulla mate
ria sunt per se, quia predicat̄ in illis, inferius de superiori,
sed reductiue sunt in materia naturali, q̄r cōuertentes earū
scʒ/propō particularis est propō, nulla ꝓpō negatiua est pro
positio/sūt in materia naturali. Hec aūt/hec est in materia
remota sm̄ hanc significationē, est in materia remota, q̄ꝫ q̄ꝫ
nō possit esse falsa, q̄r ex hoc q̄ non sit in materia remota seq
tur esse in materia remota. Sequit̄ em̄ bene. Est in naturali
ergo predicatum adest subiecto, ergo ita est sicut per illam si
gnificatur, sed per illā significat̄ q̄ sit in materia remota, ꝯ
ita est, Q̄ si dicas esse in materia cōtingēti, ergo predicatū
potest adesse subiecto ꝛ cū res nō possint melius se habere q̄ꝫ
nunc vt sm̄ talem significationē adsit, ergo iam adest, vn̄ seq
tur vt prius esse in materia remota. Sed hec/hec est in mate
ria cōtingenti non potest asseri in materia contingenti. Nā si
predicatum adest subiecto, iam nō potest abesse sm̄ talem si-
gnificationē eo supponente, quod si abest nō pōt adesse. Hec
autem/hec est in materia naturali, est in materia naturali,
Sed hanc/nō deus est nō angelus/dicūt nōnulli esse in ma-
teria naturali, q̄ vcʒ non possit predicatū negari de subiecto
supponēte pro eodem pro quo supponit qn̄ verificat̄ de illo.
Sed cū talia extrema sint impertinētia, aptius locaretur in
materia cōtingenti, maxime cū he contrarie/omne non deus
est nō angelus/nullū non deus est non angelus/sint false, q̄
est indiciū nō esse in materia naturali nec remota. Per hec
tandem poteris tuipse de ceteris iudicare.

4.No. ¶ Unū autem discipulos. S. tho. non
preterea q̄ vcʒ qn̄ in tertio. d. 7. q. 1. dicit hanc propositio-
nem/deus est homo/esse essentialē ꝛ in materia naturali, alr̄
sentit de predicatione essentiali. Non em̄ significatū formale
predicati est de essentia formalis subiecti. s. humanitas diui
nitatis, sed dicitur essentialis ꝛ in materia naturali rōne sup
positi subiecti. i. q̄r idipsum q̄ est suppositum forme subiecti
est suppositū forme predicati. i. subsistens in vtraq̄ natura.
Et si arguas predicatū potest adesse ꝛ abesse eidē supposito
subiecti, ergo adhuc rōne suppositi est accidētalis ꝛ in mate
ria contingenti. Negat̄ ꝯn̄a, q̄r forma predicati nō inest sup-
posito subiecti tanq̄ꝫ accidens, sed est forma in qua subsistit
suppositū, sicut petrꝰ subsistit in humanitate. Verū est tn̄ q̄
in creaturis forsan ꝯn̄a eēt bona, vtpote in quibꝰ nō pōt sup
positū subsistere in natura que sibi potest adesse ꝛ abesse p̄ter
eius corruptionem, sicut est in christo. Ex quo sequitur ali-
quā predicationē posse transire de materia in materiā. Nam
dicta predicatio ante incarnationē erat in materia remota ꝛ
nunc est in naturali. Et si rursus arguas. Predicatū nō po
test naturalr̄ adesse subiecto, ergo est in materia remota. Cō
sequētia patet. Nā per id metiemur infra materiā remotam
Negat̄ ꝯn̄a quādo est in materia naturali solū rōne supposi
ti, alias semper valet, sed de hoc satis.

¶ Contra hec autem arguitur. Nulla
Primum argumētū materia est triplex, ergo diuisio supponit falsum. Patet an
tecedēs, q̄r nec materia naturalis est triplex, nec contingens
Secundū ꝛc̄. ¶ Scd̄o. Ex scd̄a diffinitione sequeret̄ hanc propositio-
nem/homo est mortuus/nō esse in materia contingenti, ꝯn̄s
est falsum ergo illa diffinitio non est bona. Maior patet, q̄r
predicatū nō potest abesse subiecto supponēti seclusa amplia
tione. Et minor probat̄. Stat q̄nq̄ꝫ hominē non esse mortuū
et quādoq̄ꝫ eundē esse mortuū, ergo dictum predicatum con-
Tertium tingēter dicitur de subiecto. ¶ Tertio. Hec propō angelus
est homo/cōponitur ex extremis disparatis, ꝛ tn̄ nō est in ma
teria remota, ergo tertia diffinitio nihil valet. Probat̄ mi-
nor. Pōt predicatū affirmari de subiecto seclusa ampliatio
ne, vtpote si christus assumeret nūc naturam angelicā, ergo
non est in materia remota.

¶ Primū argumētum iuxta duplicē 5.No.
modū. c. de suppo. insinuatum soluitur. Diximus em̄ posse te
rerī diuisum multiplicis diuisiōis supponere simplr̄ ꝛ tūc idē
est dicas, triplex est materia propōnis/materia propōnis est
triplex. Nam vtrobiq̄ꝫ ly materia supponit simpliciter. Un-
de nullibi licet descēdere sub tali termino, ꝛ hec vniuersalis
nulla materia est triplex/in qua ly nulla tollit suppositionē
simplicē/neutri illarū cōtradicit. Diximus scd̄o aliter posse
dici vcʒ q̄ ly triplex sicut cetera signa numeralia est signum
speciale confusionis, terminū sequentē immobilr̄ ꝯfundens,
quare hec est ꝑa, triplex est materia ꝓpōnis/sʒ hec/materia
propōnis est triplex/est falsa. ¶ Igit̄ ad argumentū concesso
antecedenti negatur ꝯn̄a, q̄r diuisio non supponit veritatem Ad pⁿᵐ.
cōtradictorie illius vniuersalis. Nā sm̄ primū modū neutra
illarū quā presupponit est cōtradictoria illius. Et sm̄ alterū
modum, q̄ꝫq̄ꝫ diuisio presupponit hāc esse verā triplex est ma
teria, non tn̄ hanc materia est triplex, que est eius cōtradicto
ria. Sensum illius propōnis triplex est materia propositiōis
exponunt nōnulli sic. Tres sunt termini non coincidētes in
sua significatione scʒ/naturalis/cōtingens/remota/significā
tes oēs materias propositionis. Sed reuera expositio plura
inuoluit, obscuriorq̄ꝫ proinde est quā ipsa exposita. Igit̄ sen
sus est. Omnis materia ꝓpositionū est aliqua triū, scʒ natu
ralis ꝛc̄. Pariter dicito in similibus diuisionibus.

¶ Ad secūdū. Dicunt cōmuniter recē 6.No.
tiores summuliste, illā propositionē esse in materia contingē
ti, propter probationē minoris, ꝛ dicunt ad materiā cōtingē
tem sufficere predicatū posse adesse ꝛ abesse subiecto suppo-
nenti seclusa ampliatione extrinseca. Nam quod non possit
adesse nisi cū ampliatiōe intrinseca que scʒ prouenit a predi-
cato non tollit (inquiunt) materiā contingentē. At cū ly mor
tuum dicat corruptionē hoīs, certe non video qualr̄ dicat̄ ac
cidens eius, immo videntur esse termini disparati. Unde ha
bitudo terminoꝝ adinuicē, vcʒ q̄ sint pertinentes aut imper
tinentes, nō habet pensari penes hoc q̄ alter de altero predi
cetur aut non predicetur, sed certe penes hoc q̄ ambo de eo
dem possint simul predicari aut nō predicari. Igitur cum sit
impossibile naturalr̄ q̄ simul hoc. v. g. sit hō ꝛ sit mortuū sit
vt tales tr̄i sint disparati. ¶ Quare ad argumentū concessa
maiori, negat̄ minor, ꝛ ad probationem negat̄ ꝯn̄a. Non em̄ Ad scd̄m.
sequitur/hec ꝓpositio est contingens, ergo est in materia cō
tingenti, sed solū hoc requiritur q̄ predicatum possit adesse
ꝛ abesse subiecto supponēti seclusa quauis ampliatione tam
extrinseca q̄ꝫ intrinseca. Unde hec. Predestinatus cōtingē
ter est dānatus corruptum est generandū/pariter sunt in ma
teria remota, sicut hec/viuens est mortuū/cuius extrema pri
uatiue opponunt̄. Hec aūt/hoc corpus est mortuū/demōstra
to corpore, vt est altera pars ab aīa, vbi ly mortuū cōnotat ex
trinsece, fateor esse in materia ꝯtingenti, quia illa potest esse
vera, corpore existente.

¶ Ad tertiū dicunt nōnulli q̄ hec pro- 7.No.
positio/angelus est homo/si extrema accipiūtur absolute, est
in materia remota, nec ꝓbatur in hoc sensu predicatū posse
dici de subiecto, nam christus non dr̄ hō nisi connotatiue, si
tn̄ accipiant̄ ꝯnotatiue, est in materia ꝯtingēti. At q̄cq̄d hoc
veritatis habeat (habet em̄ ly homo dictū de deo aliquid ter
mini cōnotatiui ꝛ aliquid absoluti) satis est vt dicta extrema
sint termini disparati, quod nō possunt naturaliter de eodē ve-
rificari seclusa ampliatione ꝛc̄. Et q̄ꝫq̄ꝫ deus assumeret talē
naturā ꝛ fieret talis predicatio in materia naturali rōne sup
positi, nihilominꝰ semp̄ essent illi termini disparati. Quare
rectiꝰ dr̄ nūc in materia remota, ꝛ tūc diceret̄ in naturali ra
tione suppositi. Hec aūt, hec entia sunt hoīes/demonstratis
partibus petri ꝛ pauli, si ly hec demōstret hoīes talr̄ vt inclu

dat copulatum ex his duabus partibus hoc ens et hoc ens, est quidē in materia naturali, quia subiectum est plurale huius / hoc ens est homo, que est in materia naturali, si autē demonstret partes vt vz includat copulatum ex quattuor partibus, est in materia contingēti, quia nunc predicatū verificatur de subiecto, 2 mortuis hominibus negatur de eodē supponente.

s. No. ¶ Solet hic regula hec cōstitui. Indefinita in materia naturali aut remota equiualet sue vniuersali. Quā limitato dūmodo sit directa, de inesse, non exponibilis, de simplicibus extremis, de modo loquendi cōsueto. V. g. he equiualent / homo est animal / omnis homo est animal / album est disgregatiuū visus / omne album est disgregatiuū visus / album non est nigrū nullum album est nigrū. Sed he non equiualent / animal est homo / omne animal est homo / album fuit colloratū / omne album fuit coloratum / homo cōtingenter est aīal / omnis homo cōtingenter est aīal, nā extremis naturaliter supponētibus, prima est vera pro christo, 2 secūda falsa, et si supponāt accidētaliter, hec est vera / hō necessario est ens / et hec falsa / ois hō necessario est ens, hois equus currit / cuiuslibet hois equus currit / a. hō non est aīal, nullus hō est animal. Hec in materia remota equalēt / albū erit nigrū / omne albū erit nigrū. Album incipit esse nigrū / omne albū incipit esse nigrum. Tu ipse facile dabis indefinitas veras vniuersalibus existentibus falsis. Unde bene sequitur / ens est, ergo omne ens est, vbi consequens est necessariū sicut antecedēs. Et ex opposito cōsequentis ad oppositum antecedentis / aliquid nō est ergo nihil est, vbi antecedēs est impossibile sicut cōsequēs Nam ly ens habet vnum suppositum necessario existens scz deum in secula benedictum.

¶ Caput vndecimum.

PRopositionū categoricarū: quedā participant vtroque termino: vt hō est aīal / hō non est animal. Alie participant vno tm̄: vt homo est animal / homo non est lapis. Alie vero nullo: vt hō est aīal / equus non est lapis. ¶ Itē propositionū participantiū vtroque termino. Alie participāt scdm eundem ordinem: vt hō est animal / homo nō est animal. Alie vero ordine ꝯuerso: vt homo est animal / aīal est homo. ¶ Itē propositionū participātium vtroque termino scdm eundē ordinem: alie sunt contradictorie: alie contrarie. alie subcontrarie et alie subalterne. ¶ Cōtradictorie sunt vniuersalis affirmatiua 2 particularis negatiua: vel vlis negatiua 2 particularis affirmatiua: eiusdē subiecti 2 eiusdē predicati: vt omis homo est animal / quidam homo nō est aīal: nullus homo est aīal: quidā homo est animal. ¶ Contrarie sunt vniuersalis affirmatiua 2 vlis negatiua eiusdem subiecti 2 eiusdem predicati: vt ois homo est aīal nullus hō est animal. ¶ Subcōtrarie sunt particularis affirmatiua 2 particularis negatiua eiusdē subiecti 2 eiusdem predicati: vt quidā homo est aīal: quidā homo non est animal. ¶ Subalterne sunt vlis affirmatiua et particularis affirmatiua: vel vlis negatiua et particularis negatiua: eiusdē subiecti et eiusdē predicati: vt ois homo est animal / quidam homo est animal: nullus homo est animal: quidam homo non est animal. Et hoc totum patet in figura sequenti.

LEx siue natura contradictoriarū talis est: q si vna est vera: reliqua est falsa 2 ecōtrario. In nulla enim materia possūt esse simul vere aut simul false: vt omis hō est animal / quidā homo non est animal. ¶ Lex siue natura contrariarū talis est: q si vna est vera reliqua est falsa 2 nō econtrario. Possunt enim ambe simul esse false in cōtingenti materia: vt ois homo est albus / nullus homo est albus / ois homo disputat / nullus homo disputat. In naturali vero materia 2 remota: semper vna est vera et reliqua falsa: vt ois hō est animal / nullus homo est aīal / omnis homo est lapis / nullus hō est lapis. Et in materia cōtingenti de accidēte inseparabili: vt quilibet coruus est niger: nullus coruus est niger, Sed ille q̄ sunt de accidēte se-

parabili:possunt ambe esse false:vt omnis homo est albus / nullus homo est albus. ¶ Lex siue natura subcõtrariarum talis est:q si vna est falsa: reliqua est vera z non econtrario. Possunt enĩ ambe simul esse vere in cõtingenti materia:vt quidã hõ est albus : quidã homo nõ est albus:vnde lex subcontrariarum contrario modo se habet legi contrariaꝝ. ¶ Lex siue natura subalternarum talis est/q si vniuersalis est vera: particularis erit vera et non econtrario. Potest enĩ particularis esse vera vniuersali existẽte falsa Sed si particularis est falsa: vniuersalis est falsa : vt omnis homo est albus:quidam homo est albus.

¶ Lectio prima.

Propositionum categoricarum zc.

Hactenus. P. H. ꝑpositionẽ categoricã ſm tria accidentia distribuit, que singulis propõnibus diuisim contingunt. Jam modo de aliis tribus aggredif disputare, que inter duas inuicẽ accidunt, vt sunt/oppositio/equipollentia z cõuersio. Et in hoc capite totũ negociũ de oppositionibus, duob9 absoluit. Proponit enĩ primo singulas oppositionũ species, ac deinde singulas earũ naturas, quas leges vocãt, subnectit. Et quidem euidẽtius ac facilius q̃ qui lõga expositione indigeat. At vero summuliste huius temporis, vtpote quibus aliter satisfacere non spero, me, hec paulo altius tractare cõpellunt. Non q vellimus per anfracta sophismatuz late diuagare, sz q rem tã libere, ac proinde tã prolixe actã admodũ aliquem, z pro virib9 nostris, z pro ipsius nature, redigere cupiamus. Sũt enĩ eiusmodi sophismata hec, q̃, q̃q̃ circa ea immorandũ nõ sit, per ipsa tñ transeuntibus possint nõ nihil ad ingeniũ exerciciũ conducere. ¶ Igif caput hoc sex congruit lectionibus distinguere, quarũ in prima omnes conditiones tã que ad oppositionẽ ipam in genere, q̃ que ad singulas species requirunf, declarẽtur. In scda singularum leges constituãtur. In tertia, modũ instandi propositionib9 sola apparentia oppositis, inuestigemus. Ac deniq in ceteris tribus disputationis lima hec omnia poliamus.

1. No. ¶ Circa primũ. Oppositio est affirmatio z negatio eiusdẽ de eodem, veritate z falsitate, aut sola veritate, aut sola falsitate, formaliter z intrinsece repugnãtes. Pro cuius intelligentia notato, oppositionẽ ex duabus propõnibus synonimis, variatis quãtitate ac qualitate alteri9, constitui. Vt si captis his duab9/hõ est aĩal/hõ est animal/ mutares in scda, z extremoꝝ quãtitates z qualitatẽ verbi, cõstitueres hanc contradictionẽ/homo est aĩal/ oĩs hõ non est animal. Unde cum qualitas nõ nisi vno modo varief (quia non est nisi vna copula penes quam attendif) fit vt in omni genere oppositionis requiraf eadẽ oppositio qualitatis. At cum quãtitas multiplr variari possit, scz ratione cuiuscunq termini propositionis (appellamus enĩ hic quantitatem suppositionẽ cuiuscunq termini tam a parte subiecti q̃ a parte predicati existentis) fit vt ſm aliam z aliã varietionẽ quantitatis, alia et alia species oppositiõis resultet. Quo fit vt ad oppositionẽ in generali tres condiciones requirãtur, prima pro terminoꝝ idẽptitate, scda pro eoꝝ acceptione, ac tertia ꝑ oppõne qualitatis. Preter quas ad singulas species exigũtur singule due designatiue quãtitatis.

¶ Igif he sunt generales cõdiciones.

¶ Propositiones opposite debent esse due propõnes, subiectis, predicatis, z copulis, participantes.

¶ Quarũ extrema eodem modo accipiantur.

¶ Opposite qualitatis.

¶ Particulares ad cõtradictionẽ.

¶ Omnis vniuersalitas alterius debet mutari in alterius particularitatẽ, z oĩs particularitas in vniuersalitatem.

¶ Omnis vniuersalitas alterius in ordine ad terminũ stantem confuse tantũ debet stare in altera determinate in ordine ad illum, z omnis vniuersalitas in ordine ad terminũ stãtem determinate debet stare in altera confuse tantum in ordine ad illum.

¶ Ad contrarietatem.

¶ Omnis particularitas alterius debet mutari in alterius vniuersalitatẽ, debetq manere eadẽ vniuersalitas in vtraq nisi aliunde cõmitatur defectus veritatis.

¶ Nulla vniuersalitas alterius in ordine ad terminũ stantẽ cõfuse tñ potest in altera manere cõfuse tñ in ordine ad illũ

¶ Ad subcontrarietatem.

¶ Oĩs vniuersalitas alterius debet mutari in alteri9 particularitatẽ, debetq manere eadem particularitas in vtraq nisi aliunde comitatur defectus falsitatis.

¶ Oĩs vniuersalitas alteri9 in ordine ad terminũ stantez determinate dz in altera manere ꝯfuse tñ in ordine ad illũ.

¶ **Ad subalternas** Autem, quia (vt infra patebit) opposite non sunt, non requirif tertia generalis condicio oppositionis, sed solũ due prime, z q sint eiusdẽ qualitatis. Sz quo ad quantitatẽ due pariter cõditiones requirunf vtputa.

¶ Nulla particularitas subalternantis potest mutari in vniuersalitatem subalternate, z aliqua vniuersalitas debet mutari in particularitatem

¶ Omnis terminus stans in subalternante confuse tñ in ordine ad vniuersalitatem debet pariter manere in subalternata confuse tñ in ordine ad illum.

¶ Has cõditiones, ne iuuenũ ingenia numerositate obtũderemus, sub breui hoc compẽdio perstrinximus. Que cũctas alias, ab aliis cõiter assignatas sufficienter cõplectuntur.

¶ Pro prime cõditionis generalis intelligentia memento ex. 1. p. intro. ad synonimitatẽ terminoꝝ 1. No.
satis esse eisdẽ omnino ꝯceptibus vltimatis subordinari, ad idemptitatẽ vero preter hoc exigi similitudinẽ vocis aut scripture. Que consistit in hoc q eisdẽ cõceptibus nõ vltimatis subordinẽtur. Igitur ille propositiones dicunf subiectis copulis z predicatis participare, que ex eisdẽ subiectis copulis et predicatis constant, vt homo est aĩal/hõ non est aĩal. Nã cum oppositio non tñ in re, sed in re ipsa cũ vocis apparẽtia consistat, nõ sufficit synonimitas, sed requirif terminoꝝ idemptitas. Quare nec he propositiones homo est nomen/homo non est aĩal/nec he, marcus orat/tulius nõ orat/participant in subiectis, ille, quia subiecta non subordinanf conceptib9 eisdem vltimatis, z he, qz subiecta nõ subordinãtur eisdẽ nõ vltimatis, q̃libet sint termini synonimi. At qñ ambe propositiones sunt in mẽte, aut altera in mẽte z altera in voce, recte participant terminis, qz mentalis z vocalis eiusdẽ significationis, nõ solum synonimi, sed idẽ termini dicunf. Nã sunt tñ non sigñiui, sat est subordinenf eisdẽ vltimatis. Nec sufficit sola essentialis synonimitas, sed requiritur etiam accidẽtalis. Quare he/equus est homo/equus est hominis/equus est homines/nõ participant in predicatis. Nõ solum qz non est eadem vox, sed qz cõceptus vltimati nõ sunt accidẽtaliter synonimi. He autem/quidã hõ disputat/nullus homo disputat/subiectis vtriq participãt, cũ qz ly quidam (vt visum est) non est pars extremi, tum etiã qz quãq̃ esset pars nõ toller. et idẽptitatem que hic sufficit. ¶ Unde sit tibi regula. Nã syn Regula.

categorema per hoc qđ sit aut non sit pars extremi nō mutat veritatē propositionis, nec mutat subinde idēptitatem extremoꝝ oppositarū, modo perspicuū est nō dari casum quo illa affirmatiua sit vera, vbi ly quidā sit pars, ⁊ falsa vbi non sit pars aut contra. Attamen qꝛ hec est vera/deus omē astrum nouit/vbi ly omne nō est pars, hac existēte falsa/deus nouit omne astrū/vbi est pars, sicut hec non participent in predicatis, deus nouit omne astrū/deus nullū astrū nouit. Diximus subiectis, predicatis ⁊ copulis, qꝛ nō sufficit participatio extremoꝝ, vtputa subiecti alterius cū predicato alterius, qualis est in cōuersionibus, sed requirit participatio subiecti cū subiecto ⁊ predicati cū predicato. Quinetiā cuiuscūqꝫ partis subiecti cū sibi in simili situ respōdente in altera, tā categorematice, quā syncategorematice, nisi sit syncategorema de quo quāprimū loquebamur. Et hoc est qđ. P. M. appellat participare vtroqꝫ termino ordine eodē. Accipit nāqꝫ terminus pro extremo, modo quo ab Aris. primo prioꝝ. ¶ Requiritur itidem participatio copularū. Ubi ex superioribus meminisse opus est duplicē esse copulam, scꝫ principalē ⁊ minus principalē. Minus principalis est illa que efficitur pars extremi, siue sit implicationis siue non, vt in hac/homo erit doctus, est propositio que solet esse vera/ly solet/ly esse/ dicunt copule minus principales. Quarum ly solet dicitur implicationis. Et de his nō fit hic mentio, constat enī has debere esse easdem in propositionibus oppositis, alias nō participarent in extremis, sed est mentio de copula principali, que scꝫ extrema propōnis vniunt. Quare he ppōnes/ homo est animal quod est/homo non est animal quod erit / dicuntur non participare in extremis, sed he/homo est animal quod est/homo non erit animal quod est, dicuntur non participare in copulis. ¶ Sub copularum participatione intelligito et participationem modorum ipsarum, hoc pacto. Utraqꝫ oppositarū vel habeat copulam ⁊ modū copule omnino similē cum sua opposita, vel equiualeat formalr vni in qua idem sit modus. U. g. he ppositiones/hō possibilr disputat/hō impossibiliter disputat/dicūtur in presentiarū participare copulis, qꝛ secunda equiualet formalr huic/hō non possibilr disputat in qua est idē modus qui in prima. Pariter he/ deus necessario est substantia/deus impossibilr est substantia, quia hec secūda formalr equiualet huic/deus necessario nō est substātia. Sed he/petrus argute disputat/petrus possibilr nō disputat/non participāt in copulis. Unde in his aduerbijs argute, velociter ⁊ similibus, inter que non est illatio ab altero ad alterū, vniuersaliter requirit omnimoda idēptitas. Per hec noueris quid de copulis copulatis aut disiunctis dicendum tibi sit. Nam requiritur omnimoda participatio quoad vtrūqꝫ verbum, he enī/petrus est ⁊ fuit iustus/petrus nō est et non erit iustus/non participāt in copulis. Sed quo ad cōiunctionē requiritur aut ꝙ eadem formalr ponat in vtraqꝫ aut qđ altera formaliter equiualeat alicui in qua ponitur eadem. Unde he/petrus est ⁊ fuit iustus/petrus non est vel nō fuit iustus (prima negatione solū in primū verbum cadente) vtraqꝫ participant copulis, nam hec secūda equiualet formaliter huic/petrus non est ⁊ fuit iustus (negatione cadente in totum) vbi formaliter ponitur ly et.

3. No. ¶ In secunda condicione generali nomine eiusdē acceptiōis quatuor intelligito, scꝫ genus suppositiōis, ampliationē, restrictionē ⁊ appellationē (si tales proprietates in ppōnib⁹ oppositis reperiant). Unde in his/hō est aīal/homo est species/subiecta nō seruāt eandē acceptionē defectu suppositionis. Genus inqꝫ, quia non exigitur easdem species (licet enī eidem termino in altera distributiue ⁊ in altera determinate supponere ⁊c̄.) Nec in his/hō est moriturus/homo non est moriturus/subiecta habent eandē acceptionē defectu ampliationis. Nec in his / quilibet homo est animal/homo nō est animal/si ly quilibet restrictiue teneat. Nec in his/noui papam/nullam papā noui/ defectu appellationis. Addunt quidam ꝙ quando aliqđ complexum accipitur vnica acceptione in altera, in altera nō accipiatur pluribus, quare he/quilibet hoīs equus currit / hoīs equus nō currit/non opponūtur. At si alius defectus non cōmittatur hic nō est defect⁹ (vt infra videbit). ¶ Hec secūda cōdicio vnā instantiā patit in contrarijs, alterā in subcōtrarijs ⁊ duas in subalternis, in quib⁹ nō requiritur omnimoda similitudo acceptionis, vt infra patebit. ¶ He due/ego sum dñicus/ego non sum dominicus, quarū prima profertur a me ⁊ secūda a petro, si teneas pronoīē/ego/singulariter ac dependēter significare, nō participāt in extremis, sed si teneas significare cōmuniter, bene participant, sed subiecta nō accipiunt pro eodem. Idem dicito de his/petrus est vltra flumen, petrus nō est vltra flumen, quarū prima profertur in vrbe, ⁊ secūda in basilica diui lazari. Quāqꝫ certe nō possum negare has participare in extremis, quis enī diceret ly vltra per hoc quod hic aut illic proferat, mutare significationē? Sed tales propositiones eo non sunt opposite, qđ ly vltra diuersimode accipit vt de ly econtrario dictum est.

¶ Tertia condicio solum attinet ad copulam principalē, nam in hoc qđ extrema oppositarū habēt esse eadem includit copulas implicatiōis debere esse eiusdeꝫ qualitatis. Quia alias (vt expositum est) extrema nō essent eadem. At de qualitate modoꝝ non potest certa regula cōstitui nisi solū de aduerbijs inter que nō est illatio, vt velociter, bene, male ⁊c̄. Nam de alijs inter que est illatio .s. possibilr, necessario, impossibiliter, nihil certū. Nempe in cōtradictorijs, quādo idem modus manet in vtraqꝫ, opus est in altera ipsum negari, sed qñ constituitur cōtradictio per modos subalternos, potest modus in vtraqꝫ affirmari, etiā in vtraqꝫ negari, idem enī est si huic propositioni/petrus possibilr disputat/contradicas per hanc/petrus non possibilr disputat, aut per hanc/petrus necessario nō disputat. Sed in alijs speciebus adhuc idē modus potest vtrobiqꝫ aut affirmari aut negari, immo penes hoc constituunt diuerse species oppositionis, adhuc nō variata quātitate extremoꝝ, vt in modalibus patebit. Idem est in copulis disiūctis aut copulatis, qđ vel cōiunctio si maneat eadē in vtraqꝫ contradictoriarū, habet in altera negari, sed si detur contradictio de ly vel per ly et, habet vtrobiqꝫ talis cōiunctio affirmari. Idem enī est huic propositioni/petrus est vel fuit albus/cōtradicas per hanc/petrus nō est vel fuit albus (negatione cadēte in totū) an per hanc/hō non est ⁊ non fuit albus albus (negatione prima solum primū verbum negāte) Sed in subcōtrarijs potest ly vel vtrobiqꝫ manere affirmatū, sicut in cōtrarijs ly et. Solet hic addi ꝑ ꝯdicione, qđ termini nō teneātur equiuoce. Sed hoc noīe participationis extremoꝝ includit. Item ꝙ determinatio accepta vnica supponat eodē modo in vtraqꝫ oppositarū Sed hoc infra monstrabit non requiri. Immo oppositū requiritur. Ad hec tandē ꝙ terminus in altera oppositarū sequēs signum speciale confusionis pariter sequatur in altera, huius autem sensus infra exponetur.

¶ At contra diffinitiones has generales arguitur. His ppositionib⁹/homo omne aīal est/homo non est animal/cōueniunt dicte cōditiones, ⁊ tñ nullo modo opponunt, cū facile dentur ⁊ vere ⁊ false, ergo dicte conditiones non sufficiunt. Concedit id quod hoc argumentū intendit vcꝫ dictas cōdiciones nō sufficere ad constituendū aliqđ genus oppositionis. Sed eo dicunt generales ꝙ ad omnem speciē oppositionis exigūtur. Quibus si adiungātur he aut ille speciales conditiones, hec aut illa species oppositionis constituitur. 5. No.

¶ Pro declaratione specialium condicionum primo considerandū est ꝙ in quantitatibus propositionū oppositarū duo est considerare, mutationē scꝫ ⁊ ordinē resolutionis, obidqꝫ singulis speciebus oppositionis binas condiciones assignauimus, alterā designatiuā mutationis quātitatis, alterā designatiuā ordinis resolutionis. ¶ Sciēt 6. No.

deinde vniuersalitatem duplicē esse, scʒ categorematicā ⁊ syncategorematicā. Uniuersalitas categorematica (vt ex nostro modo loquendi capite de suppositionibus constat) est terminus, ratione sue suppositionis copulatiue resoluendus. Et particularitas est terminus, ratione sue suppositionis disiunctiue resoluendus mediate aut immediate. U.g. in hac propositione / omnis homo est animal, subiectum est vniuersalitas ⁊ predicatū particularitas, Quippe qđ post resolutionē subiecti disiunctiue resoluatur. ¶ Uniuersalitas syncategorematica est syncategorema efficiens sensum copulatiue resoluendum, vt ly / et / diuisiue sumptū, ly omne, ly tm̄, ly necessario ⁊c̄. Particularitas syncategorematica est syncategorema efficiens sensum disiunctiue resoluendum, vt ly vel, ly quidā, ly possibiliter ⁊c̄. Qđ si partim disiūctiue ac partim copulatiue resoluatur, dicitur ⁊ vniuersalitas incōpleta et particularitas incompleta simul. U.g. in his propōibus / omne aīal fuit in archa noe (pro generib⁹ singulorum) vterqʒ homo disputat, subiecta dicuntur vniuersalitates ⁊ particularitates categorematice, ⁊ signa illa, vl̄itates ⁊ particularitates syncategorematice. Pariter ly contingenter, quod exponitur per ly et, qđ est vniuersalitas ⁊ per ly possibiliter, qđ est particularitas. Hinc fit, terminos simpliciter ⁊ ipsos immobiliter supponentes, vt ly hō hic / homo est species, vt ly equū in hac / promitto tibi equū / nec dici ꝓprie vl̄itates nec particularitates Itē, nec ly et nec ly vel cū complexiue tenentur, q: nō habēt resolui copulatiue aut disiunctiue. Itē nec aliquod illorum aduerbiorum, inter que nulla est illatio, vt prudenter, negligenter ⁊c̄. At ly fortasse vr̄ particularitas, q: he videntur subcontrarie / petrus fortasse dormitit / petrus fortasse non dormit, sicut he cōtrarie / petr⁹ certe dormit / petrus certe non dormit, quare ly certe pariter est vniuersalitas. Nō tamen se habent illatiue, q: nō sequitur / celū certe mouetur, ergo fortasse mouetur. Dicit eñ ly fortasse dubium ad vtrāqʒ partē. ¶ Sed queris qualiter ly necessario copulatiue resoluatur (nā de aliis satis constat) Si eñ dixeris ꝙ resoluitur per ly est ⁊ fuit ⁊ erit ⁊c̄. q̄q̄ vt in pluribus ita sit, non tamen vl̄r. Nam si copula huius propositionis / petrus necessario est / solū pro instanti presenti discrete vniret, esset adhuc tūc modus vl̄is. Nam he propōnes / petrus necessario est petrus / petr⁹ impossibilr̄ est petrus (copulis sic vnientibus) sunt cōtrarie, tñ non resoluitur per ly est ⁊ fuit ⁊c̄. In his non est tā exactus modus essignandus, sed satis est ꝙ ly necessario valet, quod est ⁊ nō potest nō esse, sicut ly impossibiliter / quod nec est nec potest esse Solent vniuersalitas ⁊ particularitas vocari quātitates opposite, sed cōgruenti⁹ dicerentur subalterne. ¶ Rursus vniuersalitas q̄ nō efficit pars extremi dicitur vl̄itas vl̄r tenta, seu mobilis, ⁊ illa que efficitur pars extremi, dicitur non vl̄r tenta seu immobilis, vt ly oīs hic / aliquid oīs homo disputat. ¶ Igitur cū in primis cōditionibus dt̄, omnis vniuersalitas mutetur in particularitatem, aut particularitas in vl̄itatem, intelligēdum est vl̄r de vniuersalitate ⁊ particularitate mobili, tā categorematica q̄ syncategorematica. Unde defectu dictarum cōdicionū, neqʒ he / oīs homo est animal, omnis hō nō est aīal, sunt contradictorie. Nec he / omnis hō vel oīs angelus est animal / oīs homo vel oīs angelus non est aīal / sunt contrarie. Nec he / tm̄ homo disputat / tm̄ homo non disputat / sunt subcontrarie. Nec he / oīs homo possibilr̄ disputat / homo necessario disputat / sunt subalterne. Id autem qđ in condicionibus cōtrarietatis ⁊ subcōtrarietatis dictū est, qđ vcʒ illic habeat manere eadē vl̄itas ⁊ hic eadem particularitas, nisi aliūde ⁊c̄. intelligentiā secundarū condicionū presupponit.

7. No. ¶ Pro quartū igitur expositione notato ꝙ non satis esset ad oppositionē mutare terminorum quātitates, nisi taliter id fieret, vt seruaretur idē ordo resolutionis in vtraqʒ. Si eñ propositis his propōnibus / oīs hō est aīal homo nō est aīal / in affirmatiua prius resolueres subiectum q̄ predicatum, ⁊ in negatiua ediuerso, ambas reperires esse veras. Scito preterea ꝙ aliquā vniuersalitatē stare in ordine ad terminū stantē confuse tantū, nihil aliud est nisi ipsam prius esse copulatiue resoluendā q̄ talis terminus resoluatur disiūctiue, ⁊ aliquem terminū stare determinate in ordine ad vniuersalitatē, nihil aliud est nisi ipsum prius esse disiunctiue resoluendū, q̄ talis vniuersalitas resoluatur copulatiue. ¶ Igitur cū in hac ꝓpositione / oīs homo est animal / subiectum sit vniuersalitas in ordine ad predicatū stans confuse, sitqʒ proinde resolubile ante predicatū, precipitur scđa cōdicione cōtradictoriarū, vt in cōtradictoria nō dicas. a. homo nō est animal, q: tunc haberet prius resolui predicatū et sic essent vere, sed dicas hō non est animal. Precipitur itidē vt in cōtradictoria huius / homo nō est aīal / non dicas omnis hō est. b. animal, (nā propter variationē probationis reperires ambas falsas) sed omnis hō est animal. Et per hec clarescūt secūde cōdiciones cōtrariarū ⁊ subcontrariarū. Hoc addito ꝙ secundā cōditionē contrarietatis fecimus negatiuā, ad denotandū ꝙ talis vniuersalitas in ordine ad cōfusam non necesse habet in contradictoria stare determinate, q: potest manere destributiue, vt hic / omnis hō est animal / oīs homo non est animal. Sed scđa condicio subalternarum illic fundatur ꝙ arguere a cōfusa ad determinatā in ordine ad distributionē nusq̄ licet, cū a subalternante ad subalternatā bona sit illatio. ¶ At notandū est etiam ꝙ in dictis conditionib⁹ non dicebamus / terminus supponens in ordine ad terminū supponentē, sed vniuersalitas aut particularitas stans in ordine terminū stantem, vt pariter includeremus ⁊ syncategorematicas vniuersalitates ⁊ particularitates, que quāq̄ nō supponant, stant tamen suo modo q̄nqʒ confuse, q̄nqʒ determinate Unde cōtradictoria huius / a. petrus vel paulus non est homo ly. a. vt sophiste huius temporis imaginantur, confundēte cōiunctionē / vel) nō est hec petrus ⁊ paulus est homo / q: ambe sunt vere, sed hec petrus ⁊ paulus est. b. homo, vbi denotatur predicatū prius esse resoluēdum q̄ talis propositio reducatur ad copulatiuā, qui ordo seruatur in affirmatiua. Et multa passim offendes similia. Sʒ queris, nōne sufficeret assignare pro cōdicione ꝙ seruaretur (vt quidam dicūt) idem ordo probationis in vtraqʒ. Reuera nō, q: liceret tūc minus peritis, proposita quauis ꝓpōne admittere resolutionē terminorum eo ordine quo liberet, ⁊ postea dicerent quod tali ordine esset resoluenda cōtradictoria, forte cōtra regulas ascensus. Et sic cōcederentur, negande, ⁊ negarentur, concedende propōnes. Uñ sic cōstituende sunt cōditiōes oppositionū, vt seruatis reglis ascēsus ⁊ descēsus, idē ordo resolutionis seruetur in vtraqʒ.

¶ Restat exponere qualiter in ceteris 8. No.
oppositionibus a cōtradictione nō est necesse seruare omnimodā terminorum acceptionē, vbi notato oppositionē cōtrariā et subcōtrariā esse oppositiones defectiuas, Cum eñ lex contradictoriarū sit (vt infra dicetur) ꝙ ex veritate vnius sequatur falsitas alterius, ⁊ ex falsitate vnius, alteri⁹ veritas, possunt alique propositiones a ratione cōtradictoriarū tripliciter deficere, scʒ ꝙ ex veritate vnius sequatur falsitas alterius, sed tñ ex falsitate non sequatur veritas. Et tales ꝓpōnes sunt ꝯtrarie. Aut ꝙ ex falsitate vnius sequatur veritas alterius, ⁊ tñ ex veritate nō sequatur falsitas. Et tales ꝓpositiones sunt subcōtrarie. Aut ꝙ nec veritate vni⁹ sequatur falsitas alterius, nec ex falsitate sequatur veritas. Et tales ꝓpōnes nullā legem participant. ¶ Item notato ꝙ quāq̄ idem sit ꝓpositis duabus ꝓpositionib⁹, affirmatiua ⁊ negatiua, arguere ab affirmatiua ad contradictoriā negatiue, ⁊ a negatiua ad contradictoriā affirmatiue (per illam regulam bone ꝯñe, ex cōtradictorio cōsequentis sequitur contradictoriū antecedētis) euidentius tñ arguitur ab affirmatiua ad contradictoriā negatiue, aut a cōtradictoria negatiue ad affirmatiuam, q: argumentum in affirmatiuis perspicacius patet q̄ in negatiuis. Unde quibus libuerit ingeniū arte sophistica, ad mēsuram tñ, exercere, hoc sit documentū. ¶ Propositis duabus propositionibus formam contradictoriarū inducentibus, capiatur vera contradictoria negatiue, et conferatur cum proposita

affirmatiue, et per hoc constabit quā legem proposite propositiones participant.

Prima regula. ¶ Quatuor igit̄ regl'e tibi sint. Prima Propositis duabus propositionibus habentibus generales conditiones oppositionis, si affirmatiua et cōtradictoria negatiue sese mutuo formalr̄ inferant, itaq̄ sint equiualentes, tales propositiones sunt contradictorie. Hec regula clarior est q̄ que probatione indigeat, per illud Aris. tantum vnum vni opponitur, qd̄ est dicere, datis duab⁹ ppositionib⁹ synonimis, quecūq̄ contradictoria vnius est etiā contradictoria

Secunda alterius. ¶ Secunda. Propositis duabus ppositionib⁹ habentibus generales cōdiciones oppositionis, si ex affirmatiua inferatur cōtradictoria negatiue et nō econuerso, itaq̄ affirmatiua sit subalternans cōtradictorie negatiue, tales ppositiones sunt contrarie. V.g. iste ppōnes / omnis hō est aial / nullus hō est animal / cognoscūtur esse contrarie, quia affirmatiua infert contradictoriā negatiue et nō infertur ab illa. Probatur vlr̄ hec regula. Ex affirmatiua sequitur cōtradictoria negatiue, ergo, per regulā bone ɔ̄ñe, si affirmatiua est vera cōtradictoria negatiue est vera, rursus, per legem cōtradictoriarum, negatiua est falsa, ergo de primo ad vltimū ex veritate affirmatiue sequit̄ falsitas negatiue, quare non pn̄t simul esse vere. Item. Ex cōtradictoria negatiue nō sequitur affirmatiua, ergo, per legē male ɔ̄ñe, cōtradictoria negatiue potest esse vera, affirmatiua existēte falsa, et in eodē casu, per legem cōtradictoriarū, negatiua erit falsa, ergo ambe pn̄t simul esse false, igit̄ et legē habent contradictoriarū.

Tertia. ¶ Tertia. Propositis duabus ppōnibus habentib⁹ generales condiciōnes oppositiōis, si ex cōtradictoria negatiue inferat̄ affirmatiua, sed ex affirmatiua nō inferatur cōtradictoria negatiue, tales propositiones sunt subcōtrarie. V.g. he ppōnes / homo disputat / hō non disputat / cognoscūtur esse subcontrarie in hoc qd̄ ex contradictoria negatiue infert̄ affirmatiua, et tamen ex affirmatiua non infertur ɔ̄tradictoria negatiue. Probatur in vniuersum hec regula. Ex cōtradictoria negatiue sequit̄ affirmatiua, ergo per regulā bone ɔ̄ñe, si affirmatiua est falsa contradictoria negatiue est falsa, rursus, per legem ɔ̄tradictoriarū, negatiua est vera, ergo de primo ad vltimū ex falsitate affirmatiue sequit̄ veritas negatiue, quare non possunt simul esse false. Itē. Ex affirmatiua nō infertur cōtradictoria negatiue, ergo per legē male cōsequētie, potest affirmatiua esse vera, contradictoria negatiue existēte falsa, et in eodem casu, per legem ɔ̄tradictoriarū, negatiua erit vera, ergo ambe possunt simul esse vere, quare tota lex subcontrariarū eis cōuenit.

Quarta. ¶ Quarta. Propositis duab⁹ ppositionib⁹ habētibus generales cōdiciones oppositionis, si nec ex affirmatiua infertur cōtradictoria negatiue, nec ex cōtradictoria negatiue infertur affirmatiua, tales propositiones nullam legē participant. V.g. he ppōnes / homo omne aial est / hō nō est animal / nullam legē oppositionis participāt, q: nec ex affirmatiua infertur cōtradictoria negatiue, nec ex cōtradictoria negatiue infert̄ affirmatiua. Hanc collectis probationibus secūde et tertie regularū facile probabis. He regule facillimis exemplis intellecte, passim infra ad difficiliora tibi conducent.

9. No. ¶ Ex quib⁹ igitur infert̄ secūdam condicionē generalem oppositionis nō eodē modo exigi ad oēs species oppositionis. Illā ad cōtradictionē requirit̄ omnimoda idēptitas acceptionis terminoꝝ, de quo solo genere oppositionis inquit. 1. elencho. Ar. q̄ oppositio est affirmatio et negatio eiusdē de eodē, ad idē, per idē ⁊c̄. Sed ꝑ ceteris oppositionibus sit regula.

Regula. ¶ In cōtrarijs et subcontrarijs et subalternis eadem sit omnino idēptitas acceptionis, excepto q̄ in cōtrarijs terminus distributiue aut singlr̄ supponēs in negatiua, potest ibidē pro pluribus accipi q̄ in affirmatiua. Et in subcōtrarijs terminus nō distribut⁹ in affirmatiua, potest pro pluribus ibidē accipi q̄ in negatiua. Et in subalternis affirmatiuis, terminus non distributus in subalternata, pōt ibidē pro pluribus accipi q̄ in subalternāte, et in negatiuis terminus distributiue aut singlr̄ supponens in subalternāte, potest ibidē pro plurib⁹ accipi q̄ in subalternata. Pro pluribus inq̄ accipi. i. teneri magis ample, aut minus restricte, aut cū minori appellatione. V.g. si hec signa / quidam / quilibet / nullus / accipiant̄ restrictiue, he ppōnes / quilibet homo disputat, omnis hō non disputat, sunt cōtrarie. Nō patet, q: ex affirmatiua infertur cōtradictoria negatiue, arguendo a restricto ad nō restrictum sine distributione non restricti, et tñ ex cōtradictoria negatiue nō infert̄ affirmatiua. Sed he / quilibet hō omne disputans est, homo nō disputat, vbi terminus minus restrictus in negatiua non distribuit̄, non sunt cōtrarie, defectu acceptionis, q: affirmatiua non infert ɔ̄tradictoriam negatiue, vtpote vbi arguit̄ a restricto ad non restrictū cum distributione nō restricti. In affirmatiua autem contrariarū nunq̄ licet aliquem terminū pro pluribus accipi q̄ in negatiua, q: arguendo ex illa ad contradictoriā negatiue argueret̄ ab amplo ad nō amplum affirmatiue, quod argumentum nusq̄ valet. Itē he propōnes / homo disputat / quidā hō non disputat / sunt subcontrarie, q: ex ɔ̄tradictoria negatiue infert̄ affirmatiua, arguendo a restricto ad non restrictū sine distributione non restricti, et tñ ex affirmatiua non infert̄ contradictoria negatiue. He autē / omnis hō disputat / quidā hō disputans nō est, vbi terminus qui pro pluribus accipitur in affirmatiua, distribuit̄, nō sunt subcōtrarie defectu acceptionis, q: affirmatiua non infert̄ ex contradictoria negatiue, vtpote vbi argueret̄ a nō restricto ad restrictū cum distributione non restricti. At in negatiua subcōtrariarum nunq̄ lz terminū pro plurib⁹ accipi, q̄ in affirmatiua, q: arguēdo a cōtradictoria negatiue ad affirmatiuā, argueret̄ ab amplo ad non amplū affirmatiue, qd̄ argumentū nusq̄ valet. Item he q̄libet hō disputat / homo disputat, sunt subalterne, sicut he / omnis hō non disputat / quidā homo nō disputat, sed he / ois homo disputat / quidā hō disputat, non, sicut nec he / nullus homo disputat / hō nō disputat. In facillimis casib⁹ instabis propositionibus, quas hic negauimus sic aut sic opponi. Et simili arte inuenies exēpla vbi termini alteri⁹ oppositarum, magis ample aut minus appellate accipiunt̄ q̄ termini alterius. ¶ Hic exempli grā supposuimus illa signa / quidā ⁊c̄. restringere pro masculis, sed quando id nō supponat̄ semper accipiunt̄ ac si nō restringerēt, quemadmodū accipiuntur a P.h. Et qñ accipiūtur restrictiue, fingēdi sunt quidā actus mentales, quibus subordinent̄, talr̄ restringentes. Nam genus non reperitur ibi, vt visum est. ¶ Sed arguis cōtra has regulas. Sequeret̄ has ppōnes / omnis hō fuit non albus, homo nullū non albū fuit / esse cōtrarias, q: nullus defectus cōmittit̄, nisi q̄ ly non albū distributū in negatiua tenet̄ ibidem magis ample q̄ in affirmatiua, et tñ sunt vere, ergo male dictum est id nō incōuenire. Minor patet, casu quo omis homo nunc sit albus et nunq̄ ante. Ad hoc, si ly albū infinitaret̄ sm ampliationē qua ibi tenetur, concedendū esset ambas esse veras, q: sensus affirmatiue est quod ois homo fuit illud qd̄ nunq̄ ante hoc fuit albū, et sensus negatiue qd̄ omnis hō nec est nec fuit illud qd̄ nec est nec fuit album, vbi predicatū in affirmatiua supponit, et in negatiua nō. Sed tūc negaret̄ sequi ex regula illas esse cōtrarias. Etenī ratio regule est q̄ terminus ratione amplioris acceptiōis stet supponere in negatiua qñ nō supponat in affirmatiua, quod est causa vt ambe reddātur simul false. Quequidē rō oīno esset tunc opposita in terminis infinitis. Immo quanto ipse finitus in aliqua propositione magis ampliaretur, tanto eius cōtradictorius in eodem situ pro paucioribus supponeret. At vero in modalibus videbitur qualr̄ negatio non infinitat terminū sm ampliationem qua tenebat̄ terminus finitus. Quare dicte propositiones cōcedent̄ cōtrarie, et negatiua negabit̄ esse vera.

¶ Per hec tandē restant exposite prime cōdiciones cōtrarietatis et subcōtrarietatis. Defectu eīm illum qui impedit ne ex cōtradictoria negatiue inferat̄ affir 10. No.

matiua appellamus defectū veritatis, ꝛ q̄ obstet ne ex falsitate vnius sequatur veritas alterius, ꝛ q̄ efficiat subinde ambas esse falsas. Sed defectū qui obstat ne ex affirmatiua inferaꝛ cōtradictoria negatiue, appellamus defectū falsitatis, ꝛ q̄ vetet ne ex veritate vnius sequatur falsitas alterius, et q̄ reddat ambas simul veras. Quare oēs propositiones in quibus solus cōmittiꝛ defectus veritatis sunt cōtrarie, et in quibus solus defectus falsitatis, subcōtrarie, ꝛ in quibus vterq̄, nullā legem participāt. Cum igiꝛ ad hoc exigatur eadem vniuersalitas in vtraq̄ contrariarū, ne vez ex contradictoria negatiue inferaꝛ affirmatiua, a non distributo ad distributū, vt sic possint dari false, fit vt qn̄ aliunde est defectus impediens talem illationē, non opus sit eandē manere vlitatem. Unde he cōceduntur cōtrarie/ quidā homo disputat, ois homo nō disputat, sicut he/ omnis hō est.b.disputans, homo nō disputat, q̄zq̄ nō maneat eadē vlitas, q̄ arguendo a contradictoria negatiue ad affirmatiuā, in primis arguis a non restricto ad restrictū affirmatiue, ꝛ in secundis, a confusa ad determinatā, que cōsequētie non valēt. Rursus cum ad hoc requiraꝛ eadē particularitas in subcōtrariis, ne vez ex affirmatiua inferaꝛ contradictoria negatiue, a nō distributo ad distributū, vt sic possint esse vere, fit vt qn̄ aliunde cōmittitur defectus impediens talē illationē, non requiraꝛ eadem particularitas. Quare he dicunꝛ subcontrarie/ homo disputat, nullus hō disputat, sicut he/ ois homo disputat/ a.homo nō disputat, q̄ arguēdo ab affirmatiua ad cōtradictoriā negatiue, cōmittiꝛ idem defectus, qui in superioribus. Unde eliciꝛ regula. Propositiones in quib⁹ nullus ali⁹ defectus cōmittatur nisi q̄ particularitas que deberet stare cōfuse in ordine ad aliquā vniuersalitatē, stat determinate, sunt contrarie, et ꝓpōnes in quibus terminus qui deberet stare determinate, stat confuse, sunt subcontrarie.

11. No. ¶ Sed queris: sint ne eiusmodi propositiones simpliciter opposite, an solum de lege. Hic cōmuniter distinguitur duplex oppositio scilicet q̄ alia sit de modo enuntiandi ꝛ de lege simul, alia solum de lege. Illa oppositio dr̄ de modo enuntiandi ꝛ lege simul, que cū habeat omes condiciones oppōnis, ꝛ legē simul participat, sed ille opposite sunt solū de lege, que cū non habeāt omnes cōdiciones requisitas habent tn̄ legem. U.g. he/ omnis hō disputat, ois homo nō disputat/ sunt ꝯtrarie simplr, sed ille/ omnis homo b.disputans est, homo nō disputat/ sunt solū de lege. Sed tūc re vera omnis oppositionis structura ruit, videnꝛ enī condiciones ac leges talr inuicē cōnecti, vt cōdiciones sint necessaria causa legis, ꝛ lex infallibilis effectus ac signū condicionum, sicut in syllogismis cōnexio premissarum est necessaria causa illationis ꝯclusionis, ꝛ illatio, signum q̄ premisse sunt debite disposite. Item distinctio hec est minus peritis ansa ad respondendū pro libito quibuscūq̄ propositionib⁹. Nam si vis reprobare ꝯdiciones, per hoc q̄ sine illis proposite propositiones habent legē, facile tibi respōdebiꝛ/ esse oppositas de lege tn̄. Et si vis reprobare leges per hoc qđ ꝓposite propositiones habent oēs cōdiciones ꝛ non participāt legē, facile tibi respondebiꝛ q̄ sunt opposite de modo enuntiandi tn̄. Igitur fortasse nō ab re diceret, nullas propōnes opponi de modo enuntiandi, quin opponanꝛ de lege, ꝛ ediuerso, quare primum duo binariū supra positi sunt simplr ꝓpositiones cōtrarie, ꝛ secūdi, subcōtrarie, nec deficit eis aliqua cōdicio, si ꝯdicionalē tenorē cōdicionū occultatius inspicias. Uel saltem (si tibi videor contra modū loquēdi antiquoꝝ loqui, in re maxime que fortasse ad nomen consistit) dicito ad contradictionem requiri vlr alterā esse vniuersalē et alterā particularem modo exposito. i. de quātitate quod vez terminus positus in fronte ꝓpōnis in altera distribuaꝛ, ꝛ in altera non. Et ad cōtrarietatē, ambas esse vniuersales. i. q̄ talis terminus vtrobiq̄ distribuaꝛ. Et ad subcōtrarietatē, q̄ talis terminus in neutra distribuaꝛ. Et ad subalternationē, q̄ talis terminus in subalternāte distribuaꝛ in subalternata, non. Fatere subinde dictas propōnes opponi de lege ꝛ nō de modo nunciandi. Sed tunc per regulas ꝛ fundamēta supra posita limitato quando alique propositiones possint participare legē sine cōdicionib⁹, ne liceat pro libito quodlibet argumentū fugere,

¶ At vero contra secūdas condiciones designatiuas ordinis resolutionis, arguiꝛ sic. In hac ꝓpositione/ caput ois homo habet, ly homo distribuiꝛ in ordine ad ly habens, stans cōfuse tn̄, ꝛ tn̄ in sua contradictoria nō habet stare determinate, ergo scđa condicio contradictoriarum non recte constituitur. Probatur minor. Si contradictoria eius esset hec/ omne caput.b.homo non habet, ambe essent false, rebus vt nunc se habentibus. Itē, ly homo in eadē propositione distribuitur in ordine ad ly caput supponens determinate, tn̄ in sua contradictoria non habet supponere confuse, ergo dicta condicio nō requiritur. Probatur minor. Si cōtradictoria eius esset hec/ omne caput hō nō habet/ ambe essent simul vere in simili forma, si loco de ly caput ponas ly equū, ꝛ oēs homines eundem equū possiderēt. Nam affirmatiua clara est, ꝛ negatiua patet, q̄ hūc equū.a.hō nō habet cū hunc equū.a.homo non est petrus habens, scz hunc equū paulus non est petrus habens.

¶ Summuliste huius temporis scien 12. No.
tes signum vniuersale cōfundere terminū mediate sequētem existimantesq̄ deinde ordinē resolutionis exigere vt ois vniuersalitas ante confusam eiusdē categorice resoluatur, inferunt q̄ si in aliqua propōne contigerit aliquā particularitatem inter duas vniuersalitates mediare, quādo prima resoluatur, debet addi ly.a. dicte particularitati vt maneat confuse in ordine ad sequētes. U.g. In hac ꝓpositiōe/ cuiuslibet hois oculus non est oculus, sic descēdunt, petri.a.oculus nō est oculus ꝛ pauli.a.oculus nō est oculus ꝛc̄. Quā proinde casu q̄ quilibet homo habeat duos oculos, cōcedunt esse veram. Et pari ratione cōcedāt illam/ quēlibet equū homo nō habet in casu argumenti. Unde illa propositio/ caput oīs homo habet neutrā illarū que ibi assignanꝛ habet pro cōtradictoria. ¶ Igitur ꝓpter illā et similes addunt duas nouas condiciones ad cōtradictionē. Prima. Terminus distributus in altera cōtradictoriarum in ordine ad duos terminos, quoꝝ primus stat determinate ꝛ scđs confuse tn̄, in sua contradictoria debet supponere mixtim, scz confuse in ordine ad primū ꝛ determinate in ordine ad secūdū. Que quidē suppositio designatur per ly.c. Scđa. Terminus distributus in altera contradictoriarū in ordine ad duos terminos quoꝝ primus supponit confuse tn̄ ꝛ secundus determinate, in sua cōtradictoria habet supponere mixtim scz determinate in ordine ad primū ꝛ confuse tn̄ in ordine ad secundū. Quequidē suppositio designatur per ly.d. Quod si distribuatur in ordine ad tres vel quatuor ꝛc̄. diuersimode supponētes, talis terminus in sua contradictoria alia ꝛ alia specie suppositionis mixte habet supponere. Que suppositiones designātur per ly.e. per ly.f. ꝛc̄. Unde (dicunt) contradictoriā huius/ caput omnis homo habet/ esse hanc omne caput.c.homo nō habet vbi denotat ly.c. qđ resoluta prima vniuersalitate in ordine ad quā ly homo stat cōfuse, restat determinate in ordine ad secūdam. Et pariter ly.d. denotaret q̄ resoluta secūda in ordine ad quā terminus cui additur supponit cōfuse, restet determinate in ordine ad primā. ¶ At vero nimirū si ex opinione que (vel fallor) fundamento dialectico nō innitiꝛ sequātur propositiones, contra cōmunem hominum sensum. Etenim negantes q̄ aliquis oculūs nō sit oculus, cōcedunt q̄ cuiuslibet hois binos oculos habentis, oculus nō est oculus, ꝛ negantes q̄ aliqui duo hoies non sunt animalia ꝛ q̄ homo nō sit aīal, cōcedunt q̄ ois homo ꝛ alius homo non sunt animalia, ꝛ q̄ in omni populo hō non est animal. Que (vt sine alicuius iniuria loquar) illis solis auribus nō dissonāt, que huiusmodi sonis assueuerūt. Igitur signum vl'e confundere terminū mediate sequentē, nihil aliud est q̄ denotare ordinē resolutionis inter terminū quē distribuit ꝛ particularitatem se

quentem, vt vz, prius terminus quem distribuit resoluat ꝙ̄ sequēs particularitas. Quo fit vt nullū signū vle cōfundat aliquā particularitatē nisi in ordine ad terminum quē distribuit, aut in ordine ad se, vt de ly et diuisiue tento, et de signis exponibilib⁹ infra dicemus. Unde in illa ppōne/cuiuslibet hōis oculus nō est oculus ⁊ in ceteris similibus particularitas media supponit cōfuse in ordine ad vniuersalitates precedētes ⁊ determinate in ordine ad subsequētes (quē nā ordinem rogo hꝫ ly cuiuslibet ad predicatū, vt in ordine ad ipm, cōfundat determinabilē) Quare in illa propōne hoc modo est descendendū, petri oculus nō est oculus, ⁊ ita in ceteris, vt vz resoluta prima vniuersalitate, particularitas media restet determinate in ordine ad sequentes. Re soluebant eñ antiqui dictas ppōnes sine .a.⁊.b, ꝙ̄ littere nondū a viginti hinc annis hoc officiū habent. Igitur ad argumentū datur illas esse ꝯtradictorias, scz/equū quilibet hō habet/quelibet equū homo non habet, ⁊ casu argumenti negatiua est falsa. Nec valet illa ꝯña/brunellū.a.hō non hꝫ ⁊c̄. ꝗ quelibet equū hō non habet. qꝛ arguitur a cōfusa ad determinatā respectu de ly homo in ordine ad ly hꝫ. Quare bene sequit̄/quelibet equū homo non hꝫ, ergo quilibet equus ab hoīe non habet̄, ab actiua ad passiuā, quod ꝯñs, casu argumenti, est manifeste falsum, quā proinde ꝯñam illi negant. Pari ratione contradictoria hui⁹ propōnis/hoīs quilibet equus est animal/ est hec/cuiuslibet hoīs equus non est aīal/vt argumento. 6. praticabitur. Proportionabilr agito in copulatis ⁊ in ceteris terminis cōplexis. Ex quib⁹ omnibus hāc elicito conclusionem. Ad assignādū quoduis genus oppositionis cuicūq̄ propositioni de modo loquendi cōsueto.i. in qua non ponit̄.a vel.b. ꝙ̄ꝙ̄ ex mille terminis cōstet, nō opus est mixta suppositione. Uerūtamen datis fictionibus de ly.a.⁊.b. huic ppositioni/angelus ⁊.a.hō non sunt substātie/nō potes contradicere nisi per suppositionē mixtā, sic scz/oīs angelus ⁊ omnis hō.c.substantie sunt, vbi denotet̄ quod resoluta prima vltate, predicatū restet determinate. Nā si cōtradiceres per hanc omnis angelus ⁊ oīs homo sunt substantie/in casu quo esset vnicus angelus cū multis hominib⁹, essent simul vere. Et si cōtradiceres per hanc/oīs angelus et oīs homo.b.substātie sunt, ambe essent false casu quo esset vnicus homo cū multis angelis. Sed esto ita sit, non tñ opus est post tenorē nostrarū condicionū nouis cōdicionibus mixtarū suppositionū. Non eñ diximus ꝙ vniuersalitas in ordine ad terminū stātem cōfuse tñ, stet in sua contradictoria absolute determinate, sed determinate in ordine ad illum. Nec diximus ꝙ si stet in ordine ad terminū stantem determinate, stet in sua cōtradictoria absolute confuse, sed ꝯfuse in ordine ad illum. Modo cū in hac/angelus ⁊.a.hō non sunt substantie, predicatū supponat distributiue, in ordine ad primā partem subiecti stantem determinate, debet in sua contradictoria stare confuse tñ in ordine ad primam partem, et cum pariter distribuatur in ordine ad secundam stantem cōfuse, habet in cōtradictoria stare determinate in ordine ad illam, ergo in hoc denotat̄ ꝙ habet supponere ꝯfuse ⁊ determinate, quod denotat ly.c. Et pariter suo modo probat̄ ꝙ in cōtradictoria huius/a. angelus et hō non sunt substātie, habet supponere mixtim determinate ⁊ confuse, qđ denotat̄ per ly, d. Sed queris, quenā necessitas illarū litterarum.a.b/ Reuera nulla, sed sophiste huius temporis vt cōuerterent mutuo vniuersalē affirmatiuā, finxerunt ly.a.⁊ vt cōuerterent mutuo particularem negatiuā finxerunt ly.b. vz vt idē esset dictu/omnis homo est aīal/a.aīal omnis hō est/sicut homo nō est animal / omne aīal.b.hō non est/que tñ cōuersiones in vsu sapientiū non sunt. Unde ꝙ̄ꝙ̄ pro iuuenum lusu, huiusmodi fictiones permittātur, nemini tamen est circa ipsas immorandum.

13. No. **Tandem pro completa intelligētia** specialiū condicionū, notato oēs accipi in sensu cōdicionali V.g. cū dr in prima, oīs vniuersalitas ⁊c̄. intellige si aliqua fuerit, nam possunt esse contradictorie de terminis singularibus. Eodem modo intellige secundā, nā possunt esse contradictorie, etiā de terminis cōmunibus, vbi nulla sit vniuersalitas in ordine ad particularitatē, vt homo est animal/ null⁹ homo est aīal, Pariter intellige primā cōdicionē contrariarum, nam possunt esse contrarie vbi nulla sit particularitas. Quāoquidem quāto plures fuerint vniuersalitates in aliquibus propōnibus, tanto propius accedūt ad cōtrarietatē, sicut quāto fuerint plures particularitates tāto propius accedūt ad subcōtrarietatē. Et summe subcōtrarie sunt in quibus nulla est vniuersalitas, sicut summe cōtrarie, in quibus nulla est particularitas. Ex hijs que dicta sunt elicit̄ oēm propositionem in qua est aliqua vltas vel tenta, posse habere contrariā. Nā potest ceteris particularitatib⁹ mutatis in vniuersalitates, manere in vtraq̄ eadem vltas. Immo si sit aliqua appellatio aut restrictio, possent dari cōtrarie sine aliqua vniuersalitate, vt patet de his/noui Clementē pōtificē/ Clemētē pontificē nō noui. Proportionabilr dicito de subcōtrarijs. Elicitur scđo, aliquā propositionē, multis nō cōuertibilibus contrariari, vt huic/nullius hoīs equus currit cōtrariat̄ illa vbi oēs tres vniuersalitates maneāt, ⁊ illa vbi maneāt due, ⁊ illa vbi sola prima ⁊c̄. Proportiōabiliter dicatur de subcōtrarijs.

Lectio secunda.

LEx siue natura contrariarum ⁊c̄. 1. No.

Postq̄ visum est quibus cōdicionibus, queq̄ oppositionis species constituat̄, sequitur videre quenā lex aut natura, vnicuiq̄, virtute suarū condicionū, contingat. Est ergo lex cōtradictoriarū talis ꝙ si vna est vera reliqua est falsa, ⁊ ediuerso si vna est falsa reliqua est vera, ⁊ cōtrariarum, ꝙ si vna est vera reliqua est fala, ⁊ nō ecōtrario, ⁊ subcontrariarū ꝙ si vna est falsa reliqua est vera, ⁊ non ediuerso, et subalternarū, ꝙ si vniuersalis est vera, particularis est vera, ⁊ nō ediuerso.i. ꝙ vlis inferat particularem ⁊ non contra. Que quidem leges sub hoc tenore solent itidem cōstitui (et est idem) Lex cōtradictoriarū est ꝙ eis formalr ⁊ intrinsece repugnet simul eē veris ⁊ simul eē falsis. Lex contrariarū est ꝙ eis formaliter ⁊ intrinsece repugnet simul eē veris, sed nō eē falsis Lex subcōtrariarū ꝙ eis formaliter ⁊ intrinsece repugnet simul esse falsis, sed non esse veris. Et lex subalternarum ꝙ repugnet vniuersalē esse verā, particulari existente falsa, sed nō repugnet ediuerso. Unde sequitur in textu quod cōtradictorie in nulla materia possunt eē vere aut false. Sicut nec contrarie possunt esse false in materia naturali, aut remota. Nam cū in hijs materijs particularis inferat vniuersalē, darentur ꝯtradictorie false. Nec subcōtrarie in dictis materijs possunt dari vere, qꝛ tunc eadem ratione cōtradictorie essent vere. Nec potest dari (eadē ratiōe) particularis subalternarū vera, vli existente falsa. Sed in materia cōtingēti possunt dari contrarie false ⁊ subcōtrarie vere, ⁊ particularis subalternarū vera, vli existente falsa, vt patet in exēplis textus. Quibus tu adde idē contingere in materia naturali ⁊ remota, cū indeffinita, aut particularis nō infert vlem, quod capite precedenti nosti. Ex his sequit̄, subalternas non esse oppositas. Quinimmo nec subcōtrarie (dicunt nōnulli) opponunt̄, qꝛ non constituūt copulatiuā impossibilē, sed ꝙ̄ꝙ̄ propter talem rationē non dicant̄ repugnare, nihilominus fortasse dicuntur opponi, ad quod non requiritur ꝙ simpliciter repugnent, sed sufficit ꝙ repugnent in veritate.

Formalr inq̄ ⁊ intrinsece. Pro quorum primi expositione videndū est que nā propōnes dicūtur similis forme. 2. No. Ubi, qꝛ nomina ad placitū significant, ad euitandum inutilē prolixitatē nō distinguā inter similitudinem forme ⁊ similitudinē acceptionis terminorū, sed absolute nomine similitudinis forme, intellige id qđ solent nōnulli dicere, similitudinē acceptionis terminorū. Nempe similitudo forme quā ipsi a similitudine forme acceptionis terminorū fecerunt, nihil vel ad aliqđ propositū cōducit. Similitudo for

me potest cōsiderari, aut inter duas inuicē categoricas, alte
ram.s. alteri conferendo, aut inter duas aut plures ex vna et
alias duas aut plures et alia, conferendo.s. vnū binariū aut
ternariū ad aliū binariū aut ternariū. Similitudo prima cō
sistit in sex. Ille em̄ categorice dicunt̄ similis forme que sunt
similis qualitatis, quātitatis, acceptiōis, ꝛ situs terminoꝝ,
Prima. similiūqꝫ copularum, ꝛ syncategorematum. ℭ Similis inq̄
qualitatis, quo ad copulas pricipales, nā quo ad minus pn
cipales, fortasse (vt infra videbitur) id nō exigit̄. Quare he
nō sunt eiusdē forme / hō est doct⁹ / hō doct⁹ nō est. Sꝫ modos
copulaꝝ, si fuerint illoꝝ iter quos nō est illatio, op⁹ est eiusdē
esse qualitatis, vt he non sunt eiusdē forme / petrus argute nō
disputat / petrus nō docte disputat, papa fortasse nō orat / pa
pa non fortasse orat. Sed si fuerint coꝝ qui dicuntur vl̃es et
particulares, sufficit, vel ꝙ sint eiusdē qualitatis, vel ꝙ alte
ra illarū propōnū equiualeat vni in qua idē modus sit eius
dem qualitatis cū altera, vt he dicunt̄ eiusdē forme / petr⁹ ne
cessario non disputat / petrus impossibilr̄ disputat / petrus nō
possibilr̄ disputat. Idē dicito de cōiunctione verboꝝ qn̄ pro
posito est de copula mixta, sed tunc requirit̄ ꝙ si in vna pri
ma pars copule affirmat̄ ꝛ scd̄a negatur, pariter fiat in alte
Secunda ra. ℭ Similis quātitatis, quo noīe intellige oēs suppositio
nes omniū terminoꝝ tā subiecti q̄ꝫ predicati. Quare he non
sunt eiusdem forme / ens qd̄ est hō disputat / ens qd̄ est petrus
disputat, qꝛ in prima subiectū supponit cōiter ꝛ in scd̄a singu
lariter, nec he / incipit motus esse / motus incipit esse, oīe ani
mal est masculus / oē aīal est masculus, si in p̄ria sit distribu
tio completa, ꝛ in scd̄a incompleta. Et sic de alijs speciebus
suppōnis. Quinetiā nec he / hō est spēs / hō est aīal / sunt eius
dem forme, defectu generis suppositionis, nam alias he / hō
est animal / hō non est aīal / essent eiusdem forme cum his / hō
est species / homo nō est species, cum tñ (vt ex dictis ꝯstat) pri
me sunt subcōtrarie ꝛ secūde cōtradictorie. ℭ Eiusdem accē
Tertia. ptionis, scꝫ / ampliationis / restrictionis / appellationis, si ta
les proprietates ibi fuerint. Itē ꝙ si aliquis terminus acci
piat̄ vnica acceptione in altera, in altera non accipiat̄ pluri
Quarta. bus. Quāq̄ꝫ hoc, noīe etiā situs includat̄. ℭ Similis situs
et quantū ad numerū ꝛ quantū ad ordinem terminoꝝ.i. ꝙ ex
tot terminis quot cōponit̄ vna, cōponat̄ altera. Ex tot inq̄ꝫ,
aut (si terminos synonimos vocas eundē) quod componat̄ ex
paucioribus, toties repetitis. Quare he non sunt eiusdē for
me / hō ꝛ equus currit (diuisiue) aīal currit, sed he recte sunt
eiusdē forme, hō ꝛ hō currit / hō ꝛ equus currit. Quantū ad
ordinē.i. ꝙ in eodē situ ꝛ loco quo aliquis terminus distribui
tur aut ampliat̄ ⁊c̄. in eodē situ ꝛ loco distribuat̄ ꝛ amplietur
ipse vel alius in altera. Quare he nō sunt eiusdē forme / oīs
hō est aīal / a. hō oīs hō est, nec he / oīs hō ꝛ angelus sunt sub
Quinta. stantie / a. angelus ꝛ oīs hō sunt substātie. ℭ Similiū copu
larū, principaliū.s. Nam minus principales nihil refert simi
les sint an dissimiles. Sed quantū ad modos inter quos non
est illatio, nulla requirit̄ similitudo, he em̄ sunt similis forme
petrus bn̄ arguit / male respōdet / velociter currit ⁊c̄. At vero
modi inter quos est subalternatio, debēt esse oīno similes, vl̄
saltē altera taliū ꝓpōnum debet equiualere formalr̄ vni eius
dem qualitatis in qua ponat̄ modus alteri⁹, vt he sunt simi
lis forme. hō nō possibilr̄ currit / hō impossibilr̄ currit / homo
necessario non currit. Pariter dicito de cōiunctione copule
mixte. Atn̄ in his exigit̄ vt prima pars copule vnius ꝓposi
tionis, sit similis cū prima alterius, ꝛ sic ordinatim. ℭ Tan
Sexta. dem ꝓpōnes similis forme habēt esse similiū syncategorema
tum. Nō restringe ad syncategoremata q̄ dicuntur vl̃ia, aut
particularia. Quare he nō sunt eiusdē forme / hō ꝛ angelus
est substātia (diuisiue) hō vel angelus est substantia / tm̄ hō est
aīal, a. hō omne aīal est / petrus incipit disputare, petrus qui
est vel immediate post hoc erit docet disputare. Sed he bene
sunt eiusdē forme. In hac vrbe viget studiū / sub hac vrbe vi
get studiū. ℭ Per hec noueris ꝙ ad similitudinem forme in
ter duas hypotheticas, nō considerādo aliquā intrinsecā ha
bitudinē inter categoricas eiusdē hypothetice, sufficit ꝙ pri
ma categorica alterius sit similis forme cū prima alterius, ꝛ
scd̄a cū secunda ⁊c̄. ꝛ ꝙ per similes cōiunctiones cōiungātur
Quare hec copulatiua / hō disputat ꝛ hō non disputat / esset
eiusdē forme cum hac / equus vigilat ꝛ canis non dormit.

ℭ At vero ad similitudinē forme inter
duas aut tres categoricas, ex vna ꝛ duas aut tres ex alia cō
ferēdo habitudinē huius binarij ad habitudinem alterius,
requiritur ꝙ singule categorice vnius binarij sint similis for
me cum categoricis alterius, ꝛ vltra hoc ꝙ suus synonimi
tas intrinseca que est inter has seruet̄ inter illas. Synonimi
tas intrinseca (dicunt nonnulli) est illa que s̄m talem mate
riam est seruanda. Sed in huiusmodi loqutiōe circulus cō
mittit̄, cum asserit̄ synonimitatē intrinsecā esse seruandam ꝛ
intrinsecā esse illā que est seruāda. ℭ Igitur synonimitas in
trinseca in vna queqꝫ materia est illa q̄ in eius diffinitione
exprimit̄. V. g. si cōsideres has duas propōnes / oīs hō est
homo / nullus homo est homo / vt oppositas, qꝛ in diffinitione
et condicionibus oppositionis precipit̄, vt subiectū vni⁹ cū
subiecto alterius, ꝛ predicatū cum predicato ꝛ copula cū co
pula sint synonima, ille tales synonimitates sint intrinsece
ꝛ seruande, sed qꝛ non precipit̄ ꝙ extrema eiusdem ꝓpōnis
inter se sint synonima, illa est extrinseca. Quare s̄m hāc cō
sideratione, he sunt similis forme cū illis / omnis hō est aīal /
nullus homo est animal, sed nō he / oīs homo est animal, nul
lus homo est equus. At si considerentur tanq̄ scd̄a sit cōtra
dictoria illius in quā prima cōuertit̄ per accidēs, qꝛ in diffi
nitione conuersionis exprimit̄ ꝙ subiectū alterius sit synoni
mū cum predicato alterius, talis synonimitas est intrinseca
ꝛ nulla alia. Quare he sunt similis forme cum illis / omnis
homo est aīal, nullū animal est homo. Rursus si consideres
illas vt p̄missas dispositas in prima figura, qꝛ ibi precipit̄ ꝙ
subiectū prime sit synonimū cum predicato secunde, talis sy
nonimitas est intrinseca ꝛ nulla alia. Quare he sunt similis
forme / oīs homo est aīal ꝛ null⁹ lapis est hō, sed nōn he / oīs
hō est aīal / nullus lapis est aīal, q̄ sunt in scd̄a figura. Quin
immo cū in singulis modis singuli ordines exprimant̄, requi
rit̄ in syllogismis ꝙ si vl̃is aut affirmatiua p̄cedit particula
rem, aut negatiuā, ꝙ tali ordine disponant̄ alie q̄ habēt esse
eiusdē forme cū illis, ꝛ ꝙ copula prime ꝓpōnis vni⁹ binarij
sit silis copule prime alterius binarij ⁊c̄. Quare he / null⁹ hō
est aīal ꝛ oīe risibile est hō / nō sunt eiusdē forme cū his / oīs
hō est aīal ꝛ nullus lapis est hō, q̄q̄ꝫ sint pariter in prima fi
gura. Nam ille sunt in celarent ꝛ he in fapesmo. Hec latius
practicabunt̄ in syllogismis, vbi pariter cōferemus oēs tres
propositiones vnius ꝯn̄e ad oēs tres alterius.

ℭ Ex scd̄a cōdicione sequit̄ ꝙ termin⁹ 3. No.
supponēs immediate pro essentia diuina non facit silitudinē
forme cū t̃mis creaturū, alias hic syllogismus nō eēt formalis
oīs hō est aīal, petrus est hō, g̃ petrus est aīal, nec hic exposi
tori⁹ / petrus nō est lapis, petrus est hō, g̃ hō nō lapis, qꝛ in si
mili sic instaret̄ / oīs essentia diuina est pater, fili⁹ est essentia
diuina, g̃ filius est pr̄ / filius nō est pater, fili⁹ est essentia diui
na, ergo essentia diuina nō est pater. Igitur ly essentia diui
na distributū, aut particularizatū pro solo significato imme
diato, nō est eiusdē quātitatis cū terminis creaturarū, sed si
posset distribui, aut particularizari cōplete (qd̄ in syllogismis
examinabit̄, esset vtrinqꝫ eiusdē quantitatis, ꝛ he ꝯn̄e essent bo
ne sicut ille. At ly ꝑsona, ly pater ꝛ ceteri termini personales
faciunt quidē similē formā cū terminis creaturaꝝ. ℭ Sequi
tur scd̄o ex eadē cōdicione ꝙ t̃ns includēs syncategorema vl̃e
nō est eiusdē forme cū t̃no nō includēte talē vl̃itatē, qꝛ nō est
eiusdē quātitatis. Et adhuc ꝯfirmat̄, nā alias he / hō est aīal
homo nō est aīal / essent silis forme cū his / a. est aīal / a. nō est
aīal, vt ly. a. valeat tm̄ sicut / oīs hō / cum tñ prime sint subcō
trarie ꝛ secūde cōtrarie. Itē alias hi syllogismi / hō disputat
petr⁹ est hō, g̃ petrus disputat / a. disputat, petrus est. a. g̃ pe
trus disputat / essent eiusdē forme, cū tñ scd̄s sit bonus, p̄mus
ꝟo, nō. ℭ Sequit̄ tertio ex eadē ꝯdiciōe ꝙ relatiuus reciprocus

aut alietatis non sunt eiusdē forme cū terminis nō relatiuis q̄r certe nō seruāt eandē quātitatē. Nam suppositio sigillata nō est eadē quātitas cū absoluta. Dictū enī est distributiuā suppositionē predicati huiꝰ/ois hō est ipsemet equalere particulari. Nō tamē inde pꝫ, nā alr hec ꝯña non esset formalis/ois hō est aial/oē risibile est hō, ḡ oē risibile est aial/hec enī esset similis forme/ois hō est ipsemet, oīe risibile est hō, ergo oīe risibile est ipsemet/relatiuo vtrobiq̄ referēte subiectū maioris que nō valet. Quare ad instandū huic/ois hō ⁊ alius hō sunt aialia/oportet seruare synonimitatē inter illas partes subiecti. Quāq̄ hoc fortasse ad nomē expectet, nā si instaret per hanc/ois homo ⁊ alius equus sunt aialia/recte seruaret eadē quantitas relatiui, cū eius descensus pariter dependeret a suo antecedēti. Uerūtamē relatiuū alietatis nō habet congrue aliud substantiuū q̄ suū añs. At vero relatiuū idēptitatis non reciprocū, cū non habeat suppositionē dependētem ab alri, eiusdem quātitatis est cū termino non relatiuo. Nec inde sequit̄ has subcōtrarias/ hō disputat ⁊ homo non disputat/esse eiusdē forme cum his/homo disputat ⁊ ille non disputat. Nā q̄uis prima categorica sit eiusdē forme cum prima, ⁊ scda, cū scda, est tñ synonimitas intrinseca inter subiecta primi binarij que nō est inter subiecta secundi. ¶ Sequit̄ quarto ex tertia cōdicione q̄ terminus incidens complexū acceptū pluribus, non est eiusdē forme cū complexo accepto vnica aut cū termino simplici. Nam alr he nō essent cōtradictorie: brunellus currit/brunellus nō currit, q̄r instaretur per has/a. currit/a. non currit/si ly. a. valeret tm̄ sicut hois brunellus. Sed queris circa illā condicionē de his binarijs, quilibet equus currit/equus nō currit/quilibet hō currit/homo non currit. Potes dicere eos non esse eiusdē forme, q̄r in primo est talis synonimitas vt nō stet subiectū in negatiua supponere, ipō non supponente in affirmatiua, ⁊ tñ in scdo stat, sed melius est dicere esse eiusdē forme, et negare primas esse formalr contradictorias. ¶ Quinto ex omnibus sequitur q̄ terminus coplexus est eiusdē forme cū termino incomplexo, dū modo tale complexū non includat aliquid contra corollaria proxime precedentia. U.g. he sunt eiusdem forme/hō est animal/equus hois est aial/homo ⁊ equꝰ sunt aialia. Etenī si aliquid deficeret, maxime numerus terminoꝝ, sed cōplexū acceptū vnica reputat̄ vnicus solus terminus, ergo nō sunt plures termini in vna q̄ in alia. Scdo. Hac ꝯclusione data nihil sequit̄ contra formalitatē oppositionis, aut alicuiꝰ modi arguendi dialectici, ergo ipsa nō obstat formalitati ꝓpositionū, etenī per hanc ꝯñam habent examinari cōdiciones similitudinis forme. Ut aūt clarius agas, si opus tibi est ad instandū loco termini incōplexi vel cōplexo, impone aliquā litteram ad significandū incōplexe conuertibilr cū tali complexo. Et si dicas quomodo potest aliquis terminus incōplexe significare cōuertibiliter cū hoc disiuncto/petrꝰ vel paulus. Re vera id potest fieri si ly. a. imponatur ad significandum cōnotando aliquid qḋ solis petro ⁊ paulo potest accidere, vt pote si imponat̄ ad significandū aliquid cōnotando q̄ naturaliter significet per hoc disiunctū/petrꝰ vel paulus. Et hoc modo in ceteris poteris operari. Uel vtere semꝑ lr̄is nō impositis more Arist. in libris prioꝝ, quas postea ad libitū imponito. ¶ Hinc fit q̄ terminus collectiuus aut pluralis numeri est eiusdē forme cum termino singularis numeri nō collectiuo. Fit etiā, vt non requirat̄ ad similitudinē forme synonimitas grāmaticalis. He enī sunt eiusdē forme, equꝰ est hō/equus est holes/equus est hois/seu/equus est ens hois. Sicut he/equus hois currit/equus hō currit. Sed he nō/hois equus currit/homo equꝰ currit, q̄r subiectū prime accipitur pluribus, ⁊ subiectū secūde vnica acceptione. Sicut nec hic binariꝰ/michael est ens/michael nō est ens/cū hoc/michael est ens/michael nō est entia, q̄r in primo est synonimitas grāmatica inter predicata, que nō est in scdo. Huiꝰ gr̄a corollarij nō asseruimus supra, copulas minus ꝑncipales, aut similes debere esse, aut eiusdē quātitatis. Nā/hō disputat/homo qui est disputat/hō qui erit disputat/ certe sunt eiusdē forme nec reputat̄ plures esse terminos in hac q̄ in illis. ¶ Sexto sequit̄ ex quinta condicione q̄ hi duo binarij/ois homo disputat/hō nō disputat/ois homo disputat/homo nō disputat, in primo binario prima copula vniente pro toto tēpore vniꝰ hore ⁊ scda pro medietate illius hore, ⁊ in scdo binario copulis ecōtrario vnientibꝰ, nō sunt eiusdē forme. Nam q̄uis vlis primi binarij sit similis forme cū vniuersali secūdi ⁊ particularis cū particulari, est tñ talis ordo inter copulas primi binarij qualis non est inter copulas secūdi. Quare prime participant legē cōtrariarū, ⁊ secūde subcōtrariarū. Nec he due petrus possibilr currit/⁊ petrꝰ necessario nō currit, sunt eiusdem forme cū his/petrus velociter currit/ petrus necessario nō currit, q̄uis ly velociter ampliaret sicut ly possibilr. Nam licet prima categorica primi binarij sit eiusdē forme cū ꝑma secūdi, et scda, cū scda, est tamē inter modos primarū categoricarū aliqua habitudo subalternationis q̄ non est inter modos secūdarum. ¶ Qui ponūt differentiā inter similitudinē forme ⁊ similitudinē forme acceptionis terminoꝝ, dicunt, ad primā, omnē synonimitatē esse seruandā, tā extrinsecā q̄ intrinsecā. U.g. q̄uis he/homo est hō/homo est aial, sint similis forme acceptionis terminoꝝ, nō tñ similis forme. Hac tñ distinctione omissa absolute dicātur similis forme.

¶ Igit̄ vt ad primū redeamus. Adhoc 4. N°
q̄ he propōnes/hō est aial/homo nō est aial, participent legem cōtradictoriarū, non sat est q̄ ille materialr repugnent in veritate, sed requirit̄ q̄ formalr repugnent. i. q̄ quecūq̄ similis forme cū illis pariter repugnēt seclusa reflexione. Nō dixerim, q̄r he/ hec mulier est alba/hec mulier nō est alba, legem habēt contradictoriarū, q̄uis he in simili/hec propō est falsa/hec propō non est falsa, vtroq̄ pronomine demonstrāte primā, sint false. Nempe quēadmodū nō obstat has esse contradictorias ⁊ falsas, ita nō obstat primas esse ꝯtradictorias et has in simili esse falsas. ¶ Immo nō sufficit illud, sed requiritur q̄ talis repugnātia cōtingat eis intrinsece. i. rōne cōnexionis terminoꝝ explicite in tali materia. U.g. he propōnes/ois hō est vel non est aial/ois hō non est vel est aial, certe formalr repugnant in veritate ⁊ falsitate, nō tñ participant legē contradictoriarū, sed contrariarū, q̄r illa repugnātia in falsitate nō est propter participationē subiecti cū subiecto, predicati cū predicato, aut per talem dispositionē quātitatis, qualiter exprimit̄ per cōdiciones cōtradictionis, sed q̄r prima est formalr necessaria, quare in quibuscūq̄ terminis reperiret̄ talis repugnātia, vt si dicas/hō est vel nō est equus/lapis est et non est aial. Item he/homo est ipsemet/hō nō est ipsemet, q̄uis formalr repugnēt in veritate ⁊ falsitate, non tñ participant legē contradictoriarū, sed subcōtrariaꝝ, q̄r repugnātia in veritate nō est intrinseca rōne habitudinis terminoꝝ que exprimit̄ in condicionibꝰ oppositionis, sed propter habitudinem ꝑdicati vnius ad subiectū eiusdē que habet in relatiuis seruari in silitudine forme. Quare he/hō erit ipsemet/homo non erit ipsemet, respectu copule de extrinseco tempore bene possunt dari vere. Rursus he/deus necessario est substantia/deus cōtingenter est substantia, q̄uis repugnēt in veritate ⁊ nō in falsitate, nō tñ participant legē cōtrariarū, q̄r repugnātia in veritate nō prouenit intrinsece ex habitudine oppōnū (sunt enī affirmatiue,) sed q̄r scda infert formalr ꝯtradictoriā prime q̄ est sua scda exponēs. ¶ Hinc fit has ꝓpōnes/tm̄ hō est aial/tm̄ hō nō est aial, habere legē cōtrariaꝝ, sicut he/nō tm̄ hō est aial/non tm̄ hō non est aial, habēt legē subcōtrariarū. Immo sit tibi pro vlī regula. Oēs ꝓpōnes q̄ inferūt ex se duas cōtrarias sunt cōtrarie, ⁊ que inferunt̄ ex duabꝰ subcōtrarijs, sunt subcōtrarie. Nam sequit̄ bene. He ꝓpōnes inferunt duas cōtrarias, ḡ he non possunt esse vere. Nā alias per legē bone ꝯñe sequeret̄ cōtrarias esse veras. Rursus cū contrarie q̄ inferunt̄ possunt esse false, ꝓpōnes ipse ex quibꝰ inferunt̄, erunt tunc false. Nam alias in bona ꝯña añs esset verū et ꝯñs falsum, ergo inferētes duas cōtrarias participāt legē cōtrariarū. Pari rōne probabis secundā partē regule. Sed

argu͂is. Ille due excluſiue non habent condiciones contra-
riarū, q2 ſubiectū in neutra diſtribuit᷑, nec ſecūde habent cō-
diciones ſubcōtrariarū, q2 ſubiectum in vtraq3 diſtribuit᷑, er
go dant᷑ propōnes oppoſite de lege ⁊ non de modo enūtiandi
Diſtinguit᷑ aħs. Nā q̄ꝗ̄ non habeāt formalr̄ condiciones,
habēt tn̄ equalenter. Unde qn̄ alique ꝓpōnes ſunt cōtrarie
eo ꝙ inferūt ꝯtrarias, ſufficit ꝙ ille contrarie quas inferūt,
virtute quarū ille dicunt᷑ cōtrarie, habeant oēs condiciones
Modo prima excluſiua infert hanc/nihil nōhō eſt aīal, ⁊ ſe-
cūda infert hanc/omne nōhō eſt animal, que habent oēs cō-
diciones cōtrariarū. Sicut tertia excluſiua infert᷑ ex hac/nō
homo eſt aīal, ⁊ quarta ex hac nōhō non eſt animal, de ſubie
ctis infinitis, que habēt condiciones ſubcōtrariarum.

5. No. ¶ Hinc tandē elicitur clara intelligen
tia diffinitionis oppoſitionis. Ubi per hoc qđ dicit᷑/affirma
tio ⁊ negatio, innuitur tertia condicio generalis. Et per hoc
qđ dicit᷑ eiuſdē de eodē, innuūtur due prime .ſ. participatio
in extremis, eodē mō acceptis. Per hoc qđ addit᷑/repugnā-
tes ⁊c̄. innuit᷑ illud nō ſufficere, niſi tales propōnes aliquā le
gem participent. Quare talis diffinitio eſt partim cauſalis
⁊ partim formalis. Formalis eīm ratio oppoſitionis cōſiſtit
in repugnantia, que quidē naſcit᷑ ex cōdicionū cōnexione.

¶ Lectio tertia.

1. No. COngruit deinde pro iuuenū exer-
citio nōnullas regulas ꝯſtituere, quib᷒, ſi exercitium
adhibeat᷑, poſſit quibuſuis propōnibus in quib᷒ aliquis de-
fectus oppōnis cōmittitur inſtari. Eſt eīm ſummuliſte poſtq̄
aſſignauerit defectū, ⁊ cōſtituere caſum in quo ꝓpōnes ꝓpo
ſite, aut alie ſimilis forme, ſint ſimul, aut vere aut falſe, qđ di
cit᷑ inſtare. ¶ Propoſitiones, primū, in quibus cōmittit᷑ pri
mus defectus generalis facilius reperient᷑ et vere ⁊ falſe q̄
que aliqua regula indigeāt. Propoſitis eīm his propōnib᷒
dñicus eſt homo/dñicus non eſt hō/quarū ſubiectū affirma-
tiue accipit᷑ pro me ⁊ negatiue pro dñico ſalmanticēſi, ſi loco
predicati ponas terminū cōuenientē ſubiecto affirmatiue et
diſcōuenientem ſubiecto negatiue, ambe erunt vere, et ſi ter
minū conuenientē ſubiecto negatiue, ⁊ diſcōuenientē ſubie-
cto affirmatiue ambe erunt falſe. Ut he/dñicus eſt ſegobiē
ſis/dñicus nō eſt ſegobiēſis/ſunt vere, ⁊ he/dñicus eſt ſalmā
ticenſis/dñicus non eſt ſalmāticenſis/ſunt falſe. Pariter in
ſtabis ſi extrema ſint ſynonima logicalr̄ ⁊ non grāmaticalr̄.
Sed ſi ſint ſynonima ſignificatiōe ⁊ nō ſint idēptica, vt mar
cus orat/tullius non orat/inſtabis per terminos oīno diſpa
ratos, per has ſcꝫ/petr᷒ orat/paulus nō orat/que ſunt eiuſ-
dem forme. Nec pro tertia condicione opus eſt aliqua regu-
la, ſi eīm ambe ꝓpōnes ſint eiuſdē qualitatis ⁊ ex eiſdē termi
nis ⁊c̄. facilime dabunt᷑ ſimul vere ⁊ ſimul falſe. ¶ Reſtat er
go aſſignare regulas pro defectibus ⁊ ſecūde cōdicionis ge
neralis ⁊ omniū ſpecialiū. Ubi debes cōſiderare ⁊ terminos
inter quos cōmitit᷑ defectus, et terminos inter quos non cō
mitti᷑. Pro primo ſunt octo regule, quatuor circa defectus
Prima regula. acceptionis, ⁊ quatuor circa defectus quātitatis. ¶ Prima
Si terminus aliquis in affirmatiua accipiat᷑ pro plurib᷒ q̄
in negatiua, facito ipſum in negatiua nō ſupponere ⁊ ſuppo
nere in affirmatiua virtute amplioris acceptiōis ꝓ illis pro
quib᷒ nō ſupponit ſm̄ acceptionē negatiue, ⁊ verificata affir
matiua, inuenies ambas ſimul veras. U.g. ꝓpoſitis his dua
bus/omnis hō eſt aīal/quidā homo non eſt aīal (reſtrictiue)
aut his/ hō eſt aīal/nullus homo eſt aīal, pone ſolas eſſe fe-
Secunda minas inter hoīes, ⁊ inuenies ambas ſimul veras. ¶ Scđa.
Si terminus in negatiua nō diſtribut᷒ pro plurib᷒ accipiat᷑
q̄ in affirmatiua, capito pro alia extremitate terminū qui cō
ueniat ei pro ſuppoſitis pro quibus tenetur in affirmatiua ⁊
non pro omnibus pro quibus tenet᷑ in negatiua, ⁊ inuenies
ambas ſimul veras. U.g. propoſitis his duab᷒/quilibet hō
eſt aīal/homo nō eſt aīal, capito loco de ly aīal ly maſculus ⁊
ambe ſunt vere. Si tn̄ talis terminus magis ample tētus in
negatiua diſtribueret᷑, nō poſſent eſſe vere, q2 vt dixim᷒ ſunt
cōtrarie. ¶ Tertia. Si terminus in negatiua pro plurib᷒ ac Tertia.
cipiat᷑ q̄ in affirmatiua, facito talē terminū virtute amplio
ris acceptionis ſupponere in negatiua, ipſo nō ſupponēte in
affirmatiua, ⁊ falſificata negatiua, inuenies ambas falſas
U.g. propoſitis his duab᷒, quilibet hō eſt aīal/hō nō eſt ani
mal/aut he/quidā homo eſt aīal/oīs hō non eſt aīal / ponas
ſolas eſſe feminas inter hoīes, ⁊ ambe ſunt falſe. ¶ Quarta Quarta.
Si terminus in affirmatiua diſtributus pro plurib᷒ accipia
tur q̄ in negatiua, capito pro alia extremitate terminū qui
cōueniat omnib᷒ ſuppoſitis negatiue, ⁊ non oīb᷒ affirmati-
ue, ⁊ inuenies ambas ſimul falſas. U.g. propoſitis his dua
bus/oīs hō eſt aīal/quidā homo nō eſt aīal/ponas loco de ly
aīal ly maſculus ⁊ inuenies ambas falſas. Si tn̄ talis termi
nus magis ample tentus in affirmatiua nō diſtribueret᷑, nō
poſſent ſimul eſſe falſe, q2 vt dictū eſt ſunt ſubcontrarie. Nec
poſſunt alr̄ cōbinari defectus ampliationis aut reſtrictionis
ratione quoꝝ poſſint ꝓpōnes reperiri vere aut falſe. Poſui
mus exēpla per illa ſigna reſtrictiua vt clarius ageremus, qui
cūq3 tn̄ poteſt adhunc modū operari in ꝓpōnibus de extrin-
ſeco tp̄e. Ut ſiq̄s vellet has reddere veras/oīs homo eſt vel
erit aīal/hō nō eſt aīal/faciat illū terminū ſupponere in pri-
ma ⁊ nō in ſcđa, virtute amplioris acceptionis, vtputa ſi ali
quis homo poſthac ſit futurus ⁊ nunc nullus ſit. ¶ Pro de-
fectibus quātitatis ſunt itidē quatuor. Quinta. Si maneat Quinta.
eadem particularitas in vtraq3 ꝓpoſitionū que vident᷑ oppo
ſite, ſtatuetur ibi terminus habēs plura ſuppoſita q̄ aliud ex
tremū, qđ quidē cōueniat tali particularitati ꝓ aliq̄bus ſup
poſitis, ⁊ pro aliquib᷒ nō, ⁊ ambe erūt vere. U.g. captis his
ꝓpoſitionib᷒/quidā homo eſt aīal/quidā homo nō eſt aīal,
q2 ſubiectū manēs eadē particularitas nō poteſt habere plu
ra ſuppoſita q̄ habet predicatū, nō poſſunt dari vere, ſed ca
piant᷑ he in ſimili forma/aliqđ aīal eſt hō / aliquod aīal non
eſt hō/que ſunt vere. Additio. Si talis particularitas deter-
minet᷑ aliquo ſigno incōplete diſtribuēte, tūc tale p̄dicatū cō
ueniat ei pro aliquib᷒ ſuppoſitis ſm̄ exigētiā talis diſtribu
tionis, ⁊ etiā diſcōueniat pro aliq̄b᷒ ſm̄ talē exigētiā. Ut ca
ptis his ꝓpōnib᷒/vterq3 hō diſputat/vterq3 hō nō diſputat/
facito p̄dicatū ꝯuenire duob᷒ ſuppoſitis ſubiecti q̄ requirit
ly vterq3 ⁊ nō cōuenire ꝓ aliis duob᷒. Et in his/alter hō diſ
putat/alter hō nō diſputat/ ponito duo tm̄ ſuppoſita a parte
ſubiecti, quoꝝ alteri cōueniat p̄dicatū, alteri diſcōueniat, vt
ſi dicas/alter polus eſt articus/alter polus non eſt articus.
¶ Sexta. Si maneat eadē vnitas in vtraq3 ꝓpōnum que vi Sexta.
dent᷑ opponi, eodē oīno modo operare, ⁊ dabunt᷑ falſe. Ut ſi
vis dare has falſas/quilibet hō eſt aīal / nullus hō eſt aīal/
cōuerte extrema, ⁊ rebus vt nūc ſunt falſe. Sed reſpectu de
ly vterq3 ⁊ ly alter oppoſito modo operare qn̄ vis cōſtituere
caſum falſitatis q̄ ſi velles cōſtituere caſuꝫ veritatis. Itaq3
ſi vis dare falſas vbi manet ly vterq3, ponito tm̄ duo ſuppoſi
ta ſub tali diſtributione quoꝝ alteri cōueniat predicatū ⁊ al-
teri diſcōueniat, ſicut faciebas reſpectu de ly alter compone͂-
do caſuꝫ veritatis, ⁊ ſi vis dare falſas reſpectu de ly alter po
nito ad minus quatuor ſuppoſita ſicut faciebas de ly vterq3
ad dandū veras. Itaq3 ad dandū falſas has/vterq3 hō cur-
rit/vterq3 homo nō currit/ pone tm̄ duos eſſe homines quoꝝ
vnus currat ⁊ alius non, ⁊ ad dandum falſas has/alter ho-
mo currit/alter homo non currit, ponito ad minus quatuor
homines vel plures quorum duo currant ⁊ duo non currant.
¶ Septima. Si terminus aliquis in aliqua propoſitione di Septima
ſtributus in ordine ad terminū ſtantem confuſe tm̄, in altera
contradictoria aut ꝯtraria maneat cōfuſe in ordine ad illū,
verificetur affirmatiua terminis inter quos eſt defectus ha-
bentibus plura ſuppoſita, ⁊ ambe erunt vere. Plura ſuppo
ſita dicunt᷑ ad min᷒ duo, ⁊ reſpectu de ly vterq3 ad min᷒ qua
tuor, vt he propōnes/omnis homo eſt homo/a. homo non eſt
homo/dabunt᷑ vere ſi ad minus ſint duo hoīes. ¶ Octaua.
Si tm̄s aliquis in aliqua ꝓpōne diſtribut᷒ in ordine ad tm̄
ſtantem determinate, in altera ꝯtradictoria aut ſubcōtraria

maneat determinate, falsificet negatiua terminis inter quos est defectus habentibus plura supposita, et ambe erūt false, vt si sint adminus duo hoies, he sunt false/ omnis homo est. b. homo/ homo non est homo. ¶ Ex his quatuor regulis sequitur q si aliqs terminus sm acceptionē quā habet nō possit habere nisi vnū suppositum, eius distributio equiualet particularitati. Item si terminus distributus aut particularitas que in ordine ad ipsum supponit nō possit habere nisi vnum suppositum, confusa talis particularitatis equiualet determinate et ecōtrario. Immo si propositio non potest verificari ambobus terminis habentib⁹ plura supposita, vt infra declarabitur. ¶ Sed pro aliqs terminis in quibus nō committit defectus, notāde sunt etiā quatuor regle. ¶ Nona. Respectu terminoꝝ qui habent resolui post terminos in quibus cōmittit defectus nulla est particularis habenda cōsideratio, sed illa tm̄modo que requirit ad verificandā propositionē affirmatiuam (si constituit casus veritatis) vel ad falsificandā negatiuam (si constituit casus falsitatis). At circa terminos prius resolubiles obseruandū est, q si aliquis talis fuerit vniuersalitas in vtraqꝫ, et constituitur casus veritatis, constituatur casus respectu cuiuslibet suppositi illius, q si aliqua fuerit particularitas in vtraqꝫ, et constituit casus falsitatis, constituendus est casus respectu cuiuslibet suppositi talis particularitatis. V.g. in his ppositionibus/ ois homo et homo non sunt aialia/ a. homo et ois hō sunt aialia, defectus est tm̄modo inter partes subiecti, et ly aial in vtraqꝫ resoluit post illas ambas partes subiecti. Igit nulla est particularis habēda cōsideratio circa talē terminū, sed siue habeat vnicum suppositum siue plura, dūmodo affirmatiua verificet, singulis partibus subiecti habentib⁹ plura supposita, ambe erunt vere, itaqꝫ, siue sint tm̄ duo hoies et non sint alia aialia, siue etiam reb⁹ vt nunc, ambe sunt vere. Sed in his ppōnibus/ ola animalia, ois hō et hō sunt/ aliqua aialia. a. homo et omnis hō nō sunt, q: ly animalia respectu cuius nullus cōmittit defectus, est prius in vtraqꝫ resolubile qꝫ partes predicati in quibus cōmittit defectus, est cōstituendus casus veritatis respectu cuiuslibet suppositi illius, itaqꝫ requirit nō esse nisi vnicum suppositū, vt pura duo hoies. Pariter ad cōstituendas has falsas/ aliqua animalia omnis hō et b. homo sunt/ aliqua alia hō et omnis hō non sunt/ requirit non esse nisi vnū suppositum de ly aialia, q: est terminus prius resolubilis, sed si poneretur a parte predicati, idem esset q haberet vnū vel plura Hoc est obseruādū in omnibus defectibus siue acceptionis siue quātitatis. Quare in his/ cuiuslibet hois equus currit cuiuslibet hois equus nō currit/ ad constituendū eas veras requiritur q casus constituat respectu de ly hois qui est terminus prius resolubilis, ita q quilibet hō habeat equū currentem et equū quiescentem, sed ex parte de ly currit nulla est habenda particularis consideratio nisi que sufficiet ad verificandam affirmatiuam. Et ad constituendum has falsas/ hominis quilibet equus currit, hominis quilibet equus non currit, constituendus etiam casus respectu cuiuslibet suppositi de ly hois, qui est prius resolubilis/ qꝫ ly equus in quo committitur defectus. ¶ Decima. Oēs vniuersalitates respectu quarū non cōmittit defectus non habeant si possibile est nisi vnū suppositum qn̄ cōstituit casus veritatis, nec particularitates habeant nisi vnū qn̄ cōstituitur casus falsitatis, vt captis his ppositionib⁹/ vterqꝫ homo et quilibet equus sunt animalia/ vterqꝫ hō et quilibet equus nō sunt animalia/ si cōstituat casus veritatis ratione particularitatis de ly vterqꝫ, q: ly equus est terminus respectu cuius nō cōmittit defectus (defectus inqꝫ rōne cuius cōstituit talis casus, sic eñ est semper intelligendū) et distribuit in vtraqꝫ, nō habeat nisi vnicū suppositū. Itaqꝫ sic bñ instabit. Vtrūqꝫ ens et quelibet materia sunt hō, vtrūqꝫ ens et quelibet materia nō sunt hō, si sint duo hoies cōicantes in materia et alia entia. Et ad cōstituendum has falsas/ vtrūqꝫ ens et materia sunt hō, vtrūqꝫ ens et materia nō sunt hō, rōne vlitatis de ly vterqꝫ, ponito tm̄ esse vnum hominē, et instabis per has/ vtraqꝫ pars essentialis et materia sunt hō/ vtraqꝫ pars essētialis et materia nō sunt hō/ vbi obseruasti q ly vterqꝫ respectu cuius cōstituit casus falsitatis, tm̄ habeat duo supposita iuxta tenorē sexte regule, et ly materia que est particularitas in qua nō cōmittit defect⁹ ratione cuius constituit casus, habeat tm̄ vnum. ¶ Undecima. Si in aliquibus ppōnibus modalibus cōmittat aliquis defectus, et nō potueris instare in proprijs terminis, q: rōne taliū modoꝝ sepe constituūtur ppōnes impossibiles aut necessarie, instato in propositionib⁹ de inesse et facito per nouā impositionē q termini habeāt tot adequate supposita respectu taliū modoꝝ, quot habēt respectu copule de presenti. V.g. vis dare has veras/ aliquis hō omne aial pōt esse, aliquis homo non potest esse aial, insta in propositionib⁹ de presenti per quintā regulā, et instabis sic/ aial ois homo est, aial non est hō, vbi requirit q nō sit nisi tm̄ unum suppositū respectu predicati distributi, ponito loco illius ly. a. qđ valeat tm̄ sicut petrus vel chimera et instabis sic/ aial omē. a potest esse, animal nō potest esse. a. Exemplifica per ly necessario et per ly cōtingēter discurrēdo per oēs regulas eodem modo. ¶ Duodecimo. Si ponant alique ppōnes multoꝝ terminoꝝ, attēdito ad illos duos in quibus committit defectus, et insta respectu illoꝝ, et respectu omniū alioꝝ ponito vnū et eundē terminum, qui supponat pro aliquo in quo cōicant alia supposita terminoꝝ ex parte quoꝝ cōmittebatur defectus. V.g. propositis his duabus ppositionib⁹/ ois homo et ois equus, ois homo et equus sunt/ a. hō et equus, homo et ois equus non sunt. Vides defectum esse inter primā partē subiecti et secundā predicati. Insta ergo per istas/ ois homo est hō/ a. homo omnis homo est (quod facies si sint plures hoies) et loco aliorum pone ly materia, et pone omnes hoies cōicare in materia. Itaqꝫ instabis sic/ omnis hō et ois materia, ois materia et hō sunt, a. homo et materia, materia et omnis homo nō sunt. Et idem esset si ly materia distribueret in vtraqꝫ. Nam qn̄ in aliquibus terminis cōmittit defectus respectu cuius nō componit casus, non est habēdus aliquis respectus ad tales terminos ¶ Per has oēs regulas euidentius operaberis si assumas (vt dictū est) veram contradictoriā negatiue, et cōferas cum affirmatiua. Et formata consequētia ex affirmatiua ad contradictoriā negatiue, in casu quo añs est verum et consequēs falsum, dabis ambas veras, et formata ꝯña ex cōtradictoria negatiue ad affirmatiuā, casu quo añs est verum et ꝯñs falsum, dabis ambas falsas. Quod si vis probare propositiōes tibi ppositas nō posse dari veras, vtere hac ꝯña. Ex affirmatiua infert cōtradictoria negatiue, ergo nō possunt dari vere Et si vis probare nō posse dari falsas, vtere hac. Ex cōtradictoria negatiua infert affirmatiua, ergo nō possunt dari false.

Nona. · Decima. · Undecima. · Duodecima.

¶ Est autem pro arte instādi summo opere adnotandū qn̄ vniuersalitas equalet particularitati, vez cū terminus distributus nō potest habere nisi vnicū suppositum vt/ omne ens qđ est omnis homo disputat/ ens qđ est omnis homo disputat. Item qn̄ cōfusa equiualet determinate aut determinata confuse. Quod potest quinqꝫ modis contingere. Primo. Quādo nō tenet in ordine ad vniuersalitatem, vt/ hō disputat/ a. hō disputat. Secūdo. Qn̄ talis vlitas est immobilis, vt/ equ⁹ cuiuslibet hois currit/ equs cuiuslibet hois est currens. Tertio. Qn̄ propō non pōt verificari nisi aut vlitate aut particularitate vnicū suppositū habētib⁹, vt a. hois brunellus qlibet equus est/ hois brunellus quilibet equus est. Quarto. Qn̄ est essentialis dependētia resolutionis vnius tm̄ a resolutione alteri⁹, vt capite de ascēsu dictum est de relatiuo reciproco et relatiuo alietatis, qđ vez eoꝝ resolutio depēdet a resolutione determinationis. Nā tunc determinata illi⁹ tm̄ qui ab alio depēdet equalet cōfuse in ordine ad vlitatē illi⁹ a quo depēdet, et ꝯfusa illi⁹ a quo alt⁹ depēdet equalet determinate i ordine ad vlitatē illi⁹ qui ab ipō depēdet. Quare hec/ ois hō est. b. vidēs se (relatiuo referēte subiectū) equalet huic/ ois hō est vidēs se, et hec/ cuiuslibz hois. b. equ⁹ currit/ huic/ cuiuslibet hominis equ⁹ currit. Sicut hec 2. No.

a.homo nō videt se/equiualet huic/homo nō videt se/ & hec/ a.hois quilibet equus currit, huic hois/quilibet equ⁹ currit Quando particularitas & vniuersalitas virtualr̄ sunt in diuersis categoricis, vt ois homo vel equus est aial; ly vel diuisiue tento, equiualet huic/omnis hō vel.b. equus est aial/sicut hec/omnis hō & equus est animal/huic/ ois hō &.b.equ⁹ est animal/ qz cum tales categorice possint immediate resolui per disiunctiuā aut copulatiuā, vniuersalitas illa & particularitas virtualr̄ sunt in diuersis categoricis. Modo termini vnius categorice nō supponunt in ordine ad terminos alterius. Unde qñ totum disiunctū supponit confuse tm̄, qz talis categorica nō est reducibilis ad hypotheticā anteq̄ vniuersalitas alterius extremi resoluat̄, cōfusa vnius partis nō equiualet determinate in ordine ad vniuersalitatē alterius partis, vt he/ois homo omne rōnale vel.d.risibile est/ omīs homo omne rōnale vel.b.risibile est, non equiualent, nā solis duobus hominib⁹ existētib⁹ prima est vera scda falsa. Sicut nec he equiualēt/omne rōnale & risibile.c. hō est/omne rōnale &.b.risibile.c.homo est, denotat ly.c.q̄ resoluta prima parte subiecti prius resoluatur predicatū qd restat determinate in ordine ad ly et q̄z resoluat̄ per copulatiuā) Nam eodem casu prima est vera, & scda falsa. Hoȝ autem singula infra magis elucescēt. ¶ Solent inter instandū, & fieri impones, et casus cōstitui impossibiles, immo ridiculi, vtpote q̄ duo hoies cōstent ex eadē materia, q̄.a.significet tm̄ sicut pars materie vel binarius hominū &c̄. At cum in dialectica potissimum in hac parte sola forma disputandi inuestiget̄, nimirū si permittatur summulistis, qui nihil circa materiā cōsiderantes, quibuscūq̄ terminus & casibus vtantur. Etenī nō posset intellectus rudiū iuuenū ad materiam & ad formā simul attendere Unde Aristoteles.2.metha. Absurdū est (inquit) simul querere scientiam & modum sciendi.

¶ Lectio quarta.

Superest hec oia argumētis nōnullis magis aperire. Ubi ne opus in infinitū habeat, nec aliqd argumentū intēpestiue preponemus, cuius materia ex sequentibus pēdeat, nec in eadē materia plura multiplicabimus, sed (qd artis cuiusq̄ est) vno eodēq̄ facili exēplo materias singulas explicabim⁹, per quod solertissimi cuiusq̄ erit alia eiusdē generis multiplicare. Nec tractatus singulos circa singulas oppositionis species distinguemus, sed fere contra solā contradictionē argumēta formabimus. Que quidē si cōnexionem omniū specierū occulatius inspexeris, facile poteris ad alias species applicare. Etenī si alique propōnes sunt cōtradictorie, subalternās particularis est cōtraria vniuersalis, et subalternata vlis est subcontraria particularis. Sicut si alique ppōnes sunt cōtrarie, cōtradictorie illarum sunt subcōtrarie, & si subcōtrarie, cōtradictorie illarum sunt contrarie. Ex quibus regulis alias corollarias tuipse infer. Quare postq̄ aliqd argumentū duarū contradictoriarū calueris, mutato in altera illarū aliquā particularitatē in vniuersalitatē, aut aliquā cōfusam in determinatā, aut terminū aliquem distributū in negatiua magis ampliato, & tunc poteris idem argumentū formare cōtra legem contrariarū. Nō si vis ipsum formare contra legem subcōtrariarū mutato in altera aliquam vniuersalitatem in particularitatē, aut determinatam in confusam, aut terminū aliquē in affirmatiua nō distributum magis ampliato.

¶ Igitur cōtra legem contradictoriarum primo arguit̄. He ppōnes/petrus disputat/paulus nō disputat/sunt cōtradictorie, & tm̄ nec in veritate nec in falsitate repugnant, ergo lex nulla. Probat̄ maior. Dicte ppōnes sunt cōtradictorie harū duarū/petr⁹ nō disputat/paulus disputat, qz prima illarū ꝑme harū, & scda, secūde, ḡ sunt cōtradictorie. ¶ Et confirmatur primo. He ppōnes/in hac aula sunt discipuli/in hac aula nō sunt discipuli/sunt contradictorie, & sūt vere, ergo lex nulla. Maior patet, qz oēs terminos precedit negatio in negatiua, preter terminū singularem, qd sufficit ad recte cōtradicendū, & probat̄ minor. Affirmatiua est vera, vt notū est, & ꝓbat̄ negatiua. In hac aula entia nō sunt discipuli, qz in aula libri non sunt discipuli, ergo in hac aula non sunt discipuli. ¶ Confirmat̄ scdo. He ppositiones inter hanc & hanc diem erit petrus/ inter hanc et hanc diem nō erit petrus (primo pronomine demonstrāte diem dñicam et scdo diem mercurij) sunt cōtradictorie, sed ille sunt vere, ḡ Maior videt̄ nota ea ratione qua maior precedētis cōfirmationis & minor itidem videt̄ vera, casu quo petrus erit die lune, nō aūt die martis. ¶ Confirmat̄ tertio. He ppositiones/ omnis homo est animal/nō omnis hō est animal/sunt cōtradictorie, & tm̄ nō repugnāt in veritate, ergo lex nulla. Maior est nota per illud prouerbiū dialecticum. Non est verius cōtradicere &c̄. et probat̄ minor, nam veritas affirmatiue nota est, & negatiua sic cōstat. Nullum aial ois homo est, ergo nō omnis homo est animal. Consequentia tenet per cōuersionē simplicē, & aña patet per ascēsuȝ copulatiuū sub ly aial, aut per falsitatem contradictorie.

1. No. ¶ Pro argumēti solutione notato duplices esse terminos pluralis numeri, alios in q̄bus denotat̄ intrinseca relatio inter partes copulati inclusi in tali termino, vt fratres, amici &c̄. alios in quibus nō denotat̄ talis intrinseca relatio, vt videntes, percutientes &c̄. V.g. hec ppositio/petrus & paulus sunt fratres, quāq̄ nihil aliud addat̄, denotat petrum esse fratrē pauli & econuerso. He vero/petrus et paulus sunt videntes/nisi addas/se inuicem/non denotat nisi q̄ petrus sit vidēs & paulus sit videns, siue se, siue aliud Nec alia est expectāda ratio huius diuersitatis, q̄ cōmunis vsus, ratione cuius, suplētis vicem impositionis, intellectus concipit talr̄ per illos, & aliter per hos terminos. Ly cōtradictorie est primi generis. Per hanc enī/he ppositiones sunt cōtradictorie/ denotat̄ q̄ sibi inuicem sint cōtradictorie. Unde ad argumentum negat̄ maior, & ad probationem negatur ꝯña, vtpote in cuius añti denotatur relatio extrinseca, & in cōsequenti intrinseca. ¶ Sed contra. He propositiones/quidā homo, est hō est/nullus homo, est hō est/sunt ꝯtradictorie ad sensum datū (subiectum enī vtriusq̄ est ly homo, & predicatū illa propositio homo est) et sunt vere, ergo lex nulla. Probatur minor. Propositiones assumpte sunt tres ppōnes vere, vtputa quidam homo est/hō est/nullus homo, est hō est/ergo sunt vere. ¶ Concessa maiori distinguit̄ minor, scȝ q̄ sint vere, vel q̄ sint propōnes vere in quocūq̄ numero, conceditur, vel q̄ sint vere.i. q̄ tota prima s̄m significationē qua est ꝯtradictoria secūde sit vera, & secūda pariter s̄m significationem qua est cōtradictoria prime, negat̄. Modo sensus legis ꝯtradictoriarū huiusmōi est. Si due ppōnes sunt inuicem cōtradictorie, nō potest fieri vt prima sit vera, & simul scda, s̄m significationē qua sunt cōtradictorie. Qd addiderim, qz si essent equiuoce, possent esse cōtradictorie s̄m aliquā significationē, & vere s̄m aliā. Pariter si ex terminis hoȝ propositionū/ois hō est animal/hō non est aial/ alr̄ in alio loco dispositis, fierent alie ppōnes, possent esse ꝯtradictorie in vno loco & vere in altero. ¶ Adhuc aūt arguit̄. He ppōnes/petrus disputat/petrus nō disputat/sunt cōtradictorie, & possunt simul esse vere, ergo lex nulla. Probat̄ minor. Prima nūc pōt esse vera & secūda nūc pōt esse vera, ḡ ambe simul possunt esse vere. ¶ Ad hanc replicā solent nōnulli distinguere minorē, q̄ si ly simul determinet ly possunt, sit vera, vt probat argumētū, qz simul habēt potestatē vt vtraq̄ sit vera. Sed si determinat (dicūt) ly esse, negatur. Nam sensus est q̄ tales propositiones habēt potentiam vt simul sint vere. Sed re vera q̄uis ly simul determinet ly possunt, non concederem q̄ he ppositiones (duabus ꝯtradictorijs demonstratis) simul possint esse vere. Primo sequitur bene. He propositiones possunt simul esse vere, ergo he propōnes possunt esse vere, qd de duabus cōtradictorijs male sonat. Maxime qz in sensu cōposito falsum est dicere/possibile est has propositiones esse veras, et s̄m regulam

modaliū quando subiectū modalis est terminus singularis, sensus cōpositus ꝛ diuisus equiualent. Secundo. si illa ꝯña argumenti valeret, pariter valeret hoc modo / hec propositio potest in hoc instanti esse vera (demōstrato. a. instāti hore future) et sua cōtradictoria potest in. a. instanti esse vera, ergo ambe possunt simul esse vere, adhuc ly simul determinante ly esse. ¶ Igitur ad argumentū negaꝫ illa ꝯña ad eius probationem adducta. Nā cum copulatū inclusum in illo termino pluralis numeri / ambe / accipiaꝫ cōplexiue nō habet resolui per copulatiuā. Sed ad veritatē ꝯiūctiue preter veritatē añtis requiriꝫ ꝙ veritas possit simul cōtingere ambabus. i. ꝙ stet veritas vnius cum veritate alterius.

¶ Ad primā confirmationem. Multi
2. No. propter probationē minoris negāt maiorem, sed certe nō respondent ad eius probationē. Quare concessa maiore negatur minor, et negatur veritas negatiue. Nam cū ly entis nō includaꝫ in ly aula (vt illi falso existimāt) sed in verbo / sunt / quod sequitur negationē, re vera ly entis distribuiꝫ. Ubiqꝫ in illa ꝯña / in aula entis nō sunt discipuli / ergo in aula non sunt discipuli, arguiꝫ a non distributo ad distributū. ¶ Sed cōtra. Isti libri non sunt discipuli, et isti libri sunt in aula, ergo in aula nō sunt discipuli. Quod si dicas argumentari a non distributo ad distributū ex parte de ly entis, que est minor extremitas, ad minus hec ꝯña esset bona / in his hominib⁹ non sunt discipuli / ꝛ hi hoīes disputant in hac aula, ergo disputātes in hac aula nō sunt discipuli, sed casu quo soli discipuli disputarent in hac aula, añs esset verum ꝛ ꝯñs falsum, ergo alius defectus erat in illa ꝯña. Ad hoc. In prima ꝯña solū arguitur a non distributo ad distributū, sed in scđa alius cōmittiꝫ defectus, vꝫ ꝙ minor extremitas nō concludiꝫ in eodem casu in quo stabat mediū in maiori. Igiꝫ concludendū esset, ergo in disputātib⁹ in hac aula nō sunt discipuli, quod est verū sicut añs. Sed de hoc in syllogismis. ¶ Ad secundā cōfirmationē distinguiꝫ maior, nā si ly inter accipiaꝫ aduerbialr, negaꝫ, q: manet eadē particularitas ex parte de ly tpe incluso in ly inter, ꝛ sic sunt vere. Sed si accipiatur vt sit prepositio, cōceditur, ꝛ negaꝫ minor. Nec sequiꝫ in hac die martis nō erit petrus, ꝛ hec dies erit inter hanc ꝛ hanc diē, ergo inter hanc ꝛ hanc diē non erit petrus, sed est cōcludendū in aliquo existente inter hanc ꝛ hanc diē non erit petrus. Nam in prima arguitur a non distributo ad distributū, ex parte de ly tēpus qđ, nō in prepositione, sed in verbo includiꝫ. Nescio tñ an latine possit accipi hic aduerbialr. ¶ Circa tertiam cōfirmationē notato, in prouerbio esse apud dialecticos. Non est verius cōtradicere ꝙ toti ꝓpositioni negationē preponere. Qđ duob⁹ limitaꝫ. Primo. Nisi ꝓpō includat relatiuū depēdens ab añti alterius categorice. Ne enī ipsemet est hō nō ipsemet est hō, si admittaꝫ relatiuū referre subiectū hui⁹ / aliquis homo est / nō cōtradicunt. Secundo, quādo talis propositio haberet infinitas negationes. Quo habito vt cognoscas suppositionē termini in quē duo signa se impedientia feruntꝫ vtere hac regula. Terminus in quē ferūtur talia signa supponit ꝯtradictorio modo ad suppositionē quā haberet dēpta negatione, aut dēpta prima si fuerint plures. V. g. subiectum huius / non ōis homo est aīal / supponit determinate, q: dempta negatione distribuiꝫ in ordine ad terminū stantē confuse, ꝛ predicatū huius / nullus homo nō est aīal / supponit cōfuse, q: dēpta prima negatione distribuiꝫ in ordine ad terminum stantē determinate, et scđa pars subiecti huius / nullus homo ꝛ ōis hō sunt aīalia / supponit confuse in ordine ad primā, ꝛ determinate in ordine ad predicatū. Nota ꝙ non dixerim / supponit cōtradictorio modo ad suppositionē quā haberet in sua cōtradictoria. Primo. Quia cū ad dandā contradictoriā alicuius signate propositionis respiciendum nobis sit ad suppositiones terminoꝝ ipsius signate propositionis, si vellemus probare suppositiones per solum respectū ad cōtradictoriam, esset circulus, aut petitio principij. Secundo. Quia in rei veritate ad cognoscendum suppositiones talis termini non est respiciendū ad contradictoriā, sed solum ad id quod restat dempta negatione. V. g. ad cognoscendū suppositionem predicati huius propositionis / hominis nullus equus nō est animal non debemus respicere qualiter supponebat in hac / cuiuslibet hoīs equus non est aīal / que est sua cōtradictoria, sed qualiter supponebat in hac / hominis equ⁹ nō est animal / sola negatione dempta, q: negatio nō respicit terminos precedentes. Quare predicatū dicte affirmatiue supponit cōfuse, q: ꝙ fingeres ly equus in hac / cuiuslibet hominis equus nō est animal / supponere confuse in ordine ad predicatū, q: hoc dato contradictoria huius nō esset illa, sed hec / hominis nullus equus nō est. b. aīal, aut quilibet equus est. b. animal. ¶ Igitur ad tertiā confirmationē concessa maiori negatur minor, ꝛ negatur negatiua. Et in illa ꝯña quā appellauimus ꝯuersionem arguitur a confusa ad determinatā ex parte de ly homo. Qui defectus in propositionib⁹ multarum negationum passim latet.

¶ Secūdo ad ꝓncipale arguiꝫ. He propositiones / omne aīal fuit in archa noe / aliquod aīal nō fuit in archa noe / sunt cōtradictorie, ꝛ tñ non repugnant in veritate, ergo lex nulla. Maior videꝫ nota ꝛ ꝓbatur minor. Casu quo cuiuscūqꝫ speciei aīalis aliquod animal fuisset in archa noe, affirmatiua est vera, q: hunc ipsum sensum facit, et probatur negatiua. Arist. non fuit in archa noe, et Arist. est vel fuit aliquod animal, ergo aliquod aīal non fuit in archa noe. ¶ Cōfirmaꝫ primo / hc ꝓpōnes / qualislibet homo disputat / qualislibet hō non disputat / sunt cōtrarie ꝛ tñ non repugnant in veritate, ergo lex cōtrariarū nulla. Maior videtur nota ꝛ probatur minor. Si omnes hoīes essent albi ꝛ aliquibus disputantibus alij non disputarēt, ambe essent simul vere, ergo. ¶ Confirmaꝫ scđo hc ꝓpōnes / quasiquilibet homo disputat / quasiquilibet homo non disputat / sunt subcōtrarie et tñ non repugnāt in falsitate, ergo lex subcōtrariarū nulla. Minor claret, nā si dimidia pars hominū disputaret ꝛ dimidia non disputaret, essent simul vere, ꝛ maior pariter videtur vera, q: si quilibet est signum vniuersale, ly quasiquilibet erit particulare, quod remanet in vtraqꝫ.

¶ Prima in oppositiōibus difficultas 3. No.
est ex parte signoꝝ incomplete distribuentiū. Quarū primū est ly omne. Cui bifariā cōtingit incōplete distribuere. Primo. Cum terminos diuinos distribuit pro solis immediatis significatis, de quo in calce syllogismoꝝ disputabiꝫ. Scđo. Qñ terminū genericū distribuit pro generibus singuloꝝ, qđ in hoc argumēto petiꝫ. Unde ly omne distribuere pro singulis generū est distribuere pro cuiuscūqꝫ speciei singulis indiuiduis, et distribuere pro generibus singuloꝝ est distribuere pro speciebus tñ. i. pro cuiuscūqꝫ speciei aliquo indiuiduo. Quarū prima distributio diciꝫ cōpleta, qđ pure copulatiue resoluaꝫ, et scđa incompleta, ꝙ partim copulatiue partimqꝫ disiunctiue. Pariter ly aliquod potest dupliciter particularizare, aut vꝫ complete. i. pro alicuius speciei aliquo indiuiduo, aut incomplete. i. pro alicuius specie quocūqꝫ indiuiduo. Unde talia signa vt existimo alijs actibus subordinantur, qñ cōplete, ꝛ alijs qñ incōplete distribuūt aut particularizant. ¶ Duplr igiꝫ resoluiꝫ propositio de ly ōe incōplete distribuente. Primo. per vnam categoricā exponentē sensum distributionis. V. g. illa vniuersalis argumenti exponiꝫ per hanc / de qualibet specie animalis / aut / cuiuslibet speciei animalis aliquod animal fuit in archa noe. Nec te solicitet, sitne formalis cōsequentia a tali exponibili ad talem exponentem, aut contra. Nam cū ly specie, nullatenus sit synonimū cum aliquo termino exponibilis, re vera non opus est consequentiam esse formalē. Instares enī per hanc / omne animal fuit in archa noe, ergo cuiuscūqꝫ qualitatis animalis aliqđ animal fuit in archa noe. Sed satis est, esse cōsequentiā materialem. Qui autem voluerit fingere aliquam synonimitatem inter ly speciem ꝛ ly animal (non prohibemus) fingat. Opposito modo particularis exponitur, per hanc scꝫ, de ali

qua specie alalis qlibet alal non fuit in archa noe. ¶ Posset scdo hmoi propositiones resolui immediate per ascẽsum aut descẽsum sub termino sic distributo aut particularizato. Unde sub tali termino distributo triplex solet assignari modus descẽdendi ⁊ ascẽdendi. Primus (qui est cõis) copulatiue sub disiunctione. Sic scz q̄ oia indiuidua eiusdẽ speciei demonstrent disiũctiue, ⁊ cũ trãsit ad indiuiduũ alius speciei, trãseat copulatiue. V. g. sub dicta ppõne sic ascendit/hoc alal fuit in archa noe/vel hoc alal fuit in archa noe (demõstratis hominibus) ⁊ hoc alal fuit in archa noe (demonstrãdo equum) vel hoc alal ⁊c̃. ⁊ sic de singulis, ⁊ hec alalia sunt vel fuerũt oia alalia, ergo oẽ alal fuit in archa noe. Sed hec ɔña nõ est formalis. Nã si demonstrares duos hoies disiunctiue et trãsires ad tertiũ hoiem copulatiue ⁊ ita in singulis speciebus talis ɔña eẽt eiusdẽ forme cũ prima, ⁊ tñ ecõtrario añs esset verũ ⁊ ɔñs falsum, si de qualibet specie non fuisset nisi vnum alal in archa. ¶ Scdo modo. ascendit pure copulatiue p terminos specificos contentos sub tali tmõ distributo. V. g. sub dicta ppõne sic ascẽdit/homo fuit in archa noe, ⁊ leo fuit in archa noe, ⁊ sic de singulis, ⁊ homo ⁊ leo ⁊c̃. sunt vel fuerunt oia animalia/seu/oẽs species animalis, ergo omne alal fuit in archa noe. At nec modus hic est formalis, nã hec ɔña/albũ fuit in archa noe, ⁊ nigrũ fuit in archa noe ⁊ sic de singulis. et albũ ⁊ nigrũ sunt vel fuerunt oẽs colores alalis, ergo oẽ alal fuit in archa noe/est eiusdẽ forme cũ illa, cuius tñ añs eẽt verũ ⁊ ɔñs falsum, si cuiuscũqȝ speciei alalis fuissent partim alba ⁊ partim nigra, ⁊ non fuissent in archa noe nisi homines. Et q̄ hec ɔña sit similis forme cũ illa, patet, nã nulla est synonimitas intrinseca inter terminos pme q̄ nõ sit inter terminos secũde. Nisi diceres, in prima terminos per quos ascendit esse inferiores ad terminũ sub quo ascendit, qd̄ non accidit in scda. Sed inferioritas nõ reputat synonimitas seruanda ad similitudinẽ forme. Nec a superiori ad inferius fit ɔña formalis. Itẽ adhuc seruata illa inferioritate, in simili non sequit, homo fuit in archa noe, ⁊. a. fuit in archa noe, et homo. a. sunt vel fuerunt oẽs species alalis, ergo omne alal fuit in archa noe. Etem̃ si non fuissent in mundo nisi hoies, equi ⁊ leones, ⁊ homines ⁊ equi fuissent in archa noe ⁊ nõ leones, ⁊ ly. a. valeret sicut equus vel leo, añs esset verum ⁊ ɔñs falsum. Nec licet libere addere cõstantie, nescio quã aliã propositionẽ quã nõnulli addunt. s. ⁊ quodlibet. a. cum quolibet a. est eiusdẽ speciei, eẽt eñ hoc gratis dictu. ¶ Tertio modo solet fieri ascẽsus pure copulatiue per singularia vaga incõplete singularizantia. V. g. hoc alal fuit in archa noe et hoc alal fuit in archa noe ⁊c̃. singula indiuidua cuiuscunqȝ speciei animaliũ demonstrando. Sed sensus cuiuscũqȝ singularis est huiusmodi/de hac specie alalis cuius est hoc animal aliqd̄ fuit in archa noe. Et hic modus est formalis. Quare cum exigat formalis ascensus aut descensus, assignet hic vltimus. At cũ de hoc nõ fuerit q̄stio vidẽdũ est scdo modo, qui, cum fiat per terminos specificos, videt adaptatus distributioni pro speciebus. Vides qualr in his modis descẽdẽdi, q̄uis diuersimode, tñ in omnibus ascenditur partim copulatiue ⁊ partim disiunctiue. Opposito modo est ascendendũ ⁊ descendendũ sub illo termino aliqd̄. ¶ Per hec facile potes inter propositiones hmoi signoꝝ omnẽ speciem oppositionis constituere, vtpote si earũ exponentes inspexeris. V. g. affirmatiua ratione subiecti ⁊ vniuersalitatẽ ⁊ particularitatẽ includentis omne genus oppositionis potest habere. Nã hec/omne alal fuit in archa noe, subiecto cõpleto distributo, est eius subalternans, ⁊ hec/aliquod animal fuit in archa noe, subiecto cõplete particularizato, eius subalternata. Itẽ hec/oẽ animal non fuit in archa noe, subiecto cõplete distributo, est eius cõtraria, et hec/aliqd̄ animal nõ fuit in archa noe, subiecto cõplete particularizato, eius subcõtraria, quod si incõplete particularizet, est eius ɔtradictoria. Proportionabilr agito circa hanc vltimã negatiuã. ¶ Igitur ad argumentũ distinguit maior. Si eñ ⁊ signum vniuersale complete distribuat, ⁊ particulare cõplete particularizet, conceditur, ⁊ negat

Ad scdm.

vniuersalẽ esse veram. Rursus si ambo signa incõplete accipiant, pariter cõcedit, ⁊ negatur negatiuã esse veram. Et in illa ɔña/Arist. non fuit in archa noe ⁊c̃. arguitur a nõ distributo ad distributum ex parte de ly aliqd̄ animal, nisi acciperes ipm̃ ⁊ in minori incomplete, sed tũc minor esset falsa. Si aũt in assumptis propositionibus primũ signũ distribuat cõplete ⁊ alterũ particularizet incõplete, aut primũ distribuat incomplete ⁊ scdm particularizet complete, negatur esse contradictorias, quia primo modo, cũ maneat virtualiter eadẽ vniuersalitas sunt contrarie, ⁊ scdo modo, cum maneat eadẽ particularitas, subcontrarie.

¶ Sed cõtra illum modum exponẽdi 3. No.

arguitur. Sequeret has duas/omne alal est coloratũ, omne alal non est coloratũ, signo in affirmatiua cõplete ⁊ in negatiua incomplete distribuẽte, non esse cõtrarias, in quibus tñ nullus defectus ad cõtrarietatẽ cõmittit. Et q̄ sequat patet dupltr. Primo. Casu quo singularum specierũ sint plura indiuidua, ⁊ oia colorata, affirmatiua est vera, vt notũ est, ⁊ patet exponens negatiue. s. cuiuscũqȝ speciei animalis aliquod alal non est coloratũ/per ascensum copulatiuũ sub predicato distributo in ordine ad ly alal stans confuse tñ, aut prius sub illo obliquo, dũmodo ly alal maneat confuse. Scdo. Si non esset nisi tñ vnũ animal in mũdo, affirmatiua esset vera et pariter negatiua, vtpote cuius subiectũ nõ supponeret. Nã species animalis, (vt dicunt) est collectio plurium indiuiduorum eiusdẽ speciei. ¶ Ad hanc replicã negat sequi ex dictis assumptas propõnes nõ esse cõtrarias, vnde circa primã probationẽ incõtrariũ notato, q̄ sicut signa incõpleta cõfundũt terminos mediate sequẽtes, ita termini incõplete distributi, qui sunt quodãmodo particularitates, possũt confundi a signis mediate precedẽtibus, sed a signis immediatis incõplete distribuentibus nullo modo cõfundunt. V. g. in hac propositione omne alal omne coloratũ est, ambobus signis incomplete distribuentibus, primũ signũ cõfundit particularitatẽ predicati non tñ cõfundit subiectũ, sed ipsum incõplete distribuit. Unde opinio cõis haberet exponere talẽ ppositionẽ sic/cuiuslibet speciei alalis. b. animal/cuiuslibet speciei colorati aliqd̄ coloratũ est. Et hãc/oẽ alal nõ est coloratũ/sic/cuiuslibet speciei alalis. b. alal nõ est coloratũ. Sed in veritate nõ opus est addere ly. b. Nã (vt supra dictum est) in hac ppõne cuiuscũqȝ speciei alalis aliquod alal nõ est coloratũ ly alal supponit cõfuse solũ in ordine ad precedentẽ distributionẽ, ⁊ in ordine ad sequentẽ determinate. Igitur negat esse vera rebus vt nunc. Nec lz prius ascendere sub predicato q̄ sub ly alal supponente determinate in ordine ad ipm̃. Ex quo sequit q̄ in hac ɔña/omne alal omne coloratũ est/ergo oẽ coloratũ omne alal est, arguit a cõfusa ad determinatã ex parte de ly coloratũ. Et si argueres ecõtrario, cõmitteres eundẽ defectũ ex parte de ly alal. Et idẽ defectus cõmittit in hoc/vbi genitiuũ tñ nolatiuus pcedit, ⁊ tñ nominatiuus vbi genitiuum pcedit, ex parte de ly nolatiuus. Qui quidẽ ibs in ɔñte, q̄uis in ordine ad vltatẽ signi precedẽtis teneat cõfuse, in ordine tñ ad ly genitiuũ tenet determinate, in ordine ad quem tenebatur in añte confuse. Nec satis est (qd̄ quidã falso putant) assignare pro defectu ɔñe q̄ varietur probatio, nã arguẽdo a determinata ad confusam variat probatio, nihilominus est bona ɔña. ¶ Circa secundã probationẽ eiusdẽ maioris magna est inter nominales disputatio, vix potentes cõstituere q̄ nã res sit species animalis, scz species humana, equina ⁊c̃. Dicunt eñ nõnulli aliam esse nunc speciẽ humanã scz colectionem hominũ nunc viuentiũ, ⁊ aliã fuisse tempore Aristotelis, vtputa colectionẽ tunc existentem, ⁊ aliã tẽpore noe ⁊c̃. Unde horum, partim negant hanc propositionem/omne animal fuit in archa noe, quod harum specierũ animalium que nũc sunt nullum fuerit in archa noe, partim concedunt illã sed in sensu (inquiunt) improprio videlicet q̄ cuiuscunqȝ speciei aliquod animal, vel aliud quod fuit similis speciei, fuit in archa noe. Sed quisnã philosophus ɔcedat, plures fuisse

species humanas, aut me non esse nunc eiusdē speciei, cuius fuit auus meus. Alij dicunt speciē humanā non esse nisi vnā: vtputa totā colectionē hominū a principio vsq̧ ad finē mundi. Sed isti asserunt speciē esse ens successiuū, cuius tn̄ indiuidua sunt permanētia. Et negāt q̄ aliqua sit, aut fuerit species humana, verbo vniente pro instanti. Nunc nullus philosophus approbasset. Est qui dicit ly species humana in ordine ad quācūq̧ copulam conuerti cū ly omnes hoīes colectiue. Itaq̧ in hac/species humana est/supponit pro colectiōe que nūc est, ⁊ in hac/species humana fuit, pro colectione hominū qui hactenus fuerunt. Et ita respectu aliarū copulaꝝ. Sed iste ꝗ̄ꝗ̄ saluet veritatem illius/omne aīal fuit in archa Noe, non tn̄ euitat inconueniētia primarū opinionū. Nam habet cōcedere q̄ ego sum nunc alicuius speciei, cui⁹ auus meus non fuit. Immo addit hanc ꝓ̄am non valere. Isti homines sunt species aīalis, ergo sunt vel fuerūt spēs, demonstratis presentib⁹, ⁊ alia id genus q̄ non videtur dialectica. At vero miror istos, qui cū concedāt in his ꝓpositionib⁹/hō est spēs/animal est gen⁹, subiecta materialr̄ supponere, asserantq̧ subinde ly spēs nullo modo pro reb⁹, sed pro solis terminis supponere, inquirūt tn̄ que nā res preter terminos sit species. Igiẗ hec ꝓpō/cuiuslibet speciei animalis aliqđ aīal fuit in archa Noe, iuxta eoꝝ modum/hūc sensum reddit/cuiuscūq̧ termini specifici contētibilis sub ly animal aliqđ suppositū fuit in archa noe, sed ſm modum quē capite de suppositionibus asseruimus ly speciei certe supponit pro quolibet supposito ea ratione qua est cognoscibile per terminū specificum (haud eīn scio que nā alia res sit spēs humana nisi illa pro qua supponit terminus specificus homo.) Quare me demonstrato, verū est dicere/huius speciei aliquod aīal fuit in archa noe, ⁊ sic de singulis suppositis aīalis. Nam certe noe fuit huius speciei. i. eadem est ratio hoīs in me q̄ fuit in noe ⁊ que fuit in adā ⁊c̄. dicente Porphirio. Cōicatione speciei plures hoīes sunt vnus homo. Quare nō fuit in mundo nisi vna sola species humana. Igiẗ ad secundā probationē principalis replice negaẗ q̄ vno solo animali existente, illa negatiua esset vera, ⁊ negatur q̄ tale aīal nō esset alicuius speciei animalis. At si vis fingere illum modū loquēdi, debes concedere illas ꝓpōnes non esse cōtrarias, qr̄ subiectū in negatiua magis restringitur q̄ in affirmatiua.

4. No. ¶ Ex his intellectis potes si libuerit argumenta multiplicare. Istis duob⁹ cōsideratis q̄ vez quādo in aliquibus propositionib⁹ manet idē tn̄ incomplete distribut⁹ a ly oīe, aut incōplete particularizatus a ly aliqđ, tales ꝓpōnes nullā legē participant, quia primo modo manet eadē vniuersalitas ex parte determinationis incluse ⁊ eadem particularitas ex parte determinabilis, ⁊ scđo modo ediuerso. V. g. he, omne aīal fuit in archa Noe/omne aīal non fuit in archa noe nullā legē participant. Nec he/aliqđ aīal fuit in archa noe, aliquod aīal non fuit in archa noe. Item qñ a parte vtriusq̧ extremi situaẗ aliqđ signum incōpletū, si variet probatio, vtr̄ cōmittitur vterq̧ defectus. s. ⁊ veritatis ⁊ falsitatis, ⁊ ideo tales ꝓpōnes nullam legē participant. V. g. he ꝓpōnes/omne aīal omne coloratū est. a. aliqđ animal. b. aliquod coloratū non est/nullā legē participant. Et eīn sicut vnitas de ly animal stās in affirmatiua in ordine ad cōfusam ꝑdicati, in negatiua manet cōfuse, ita ⁊ vnitas eiusdē tn̄ stans in negatiua in ordine ad determinatā predicati, in affirmatiua stat determinate in ordine ad idē predicatuz, quare rōne primi defectus dabunẗ vere, ⁊ ratione secūdi, false. Et constitues casum veritatis per septimā regulā instandi, si ponas multas spēs animalis, ⁊ singularū esse vnicū suppositū, quia ly animal est virtualr̄ determinabile supponens determinate in affirmatiua, et q̄ omnia supposita sint alba, nec sint alia colorata. Et casum falsitatis per octauam, si econtrario ponas tn̄ esse speciem humanam, cuius singula supposita sint diuerse spēi coloris. Nec est artis ad particularia descendere.

¶ Per hec ad primā confirmationem 5. No. Nam sicut ly oīe ita ly qualelibet/ly quātūlibet, distribuūt pro generibus singuloꝝ. Sed est nōnulla differētia. Nam qñ ly omne distribuit terminū genericū ꝯnotatiuū, aut cōplexū ex absoluto specifico ⁊ adiectiuo generico, vt in his/omne coloratū est corpus/oīs homo coloratus disputat, si distribuat pro generib⁹ singuloꝝ, distribuit pro specieb⁹ significati formalis. s. pro cuiuscunq̧ speciei coloris aliquo colorato, vel pro cuiuscūq̧ speciei hoīs colorati aliquo hoīe colorato. Si qñ distribuit terminū genericū absolutū, vt in his, oīe aīal fuit in archa noe/omne animal coloratū fuit in archa noe, tunc distribuit (vt dictum est) pro specieb⁹ significati materialis. At signū qualelibet nūq̄ distribuit nisi pro specieb⁹ qualitatis, ⁊ ly quantūlibet, pro speciebus quātitas, q̄ terminis absolutis adiacedt. Quare dicta signa, proportionabilr̄ ad ly oīe, quādoq̧ accipiūtur cōplete, ⁊ qñq̧ incōplete. Et pariter resoluūtur, ⁊ quantū ad expositionē, ⁊ quātū ad ascēsum vel descensum. V. g. hec ꝓpō qualislibet hō disputat, signo cōplete distribuente, valet hanc/quilibet hō qualificat⁹ disputat, sed incōplete, sic exponiẗ/cuiuscunq̧ speciei qualitatis aliquis homo qualificatus disputat. Itē sub eius subiecto sic formalr̄ ascendiẗ, hic hō qualificatus disputat, ⁊ hic homo qualificatus disputat, ⁊ sic de singulis, ⁊ hi hoīes sunt omnes hoīes qualificati, ergo qualislibet hō disputat. Quarum quelibet singularis facit hūc sensum, hac specie qualitatis aliquis homo qualificat⁹ disputat. Vel qñ nō est questio de formalitate, ascendaẗ sic/homo albus disputat/⁊ hō niger disputat ⁊c̄. Proportiōabilr̄ dicito de ly quātūlz, ⁊ opposito modo de ly aliquale/aliquātū, qñ accipiunẗ vt opposito modo particularizent. Itē illi affirmatiue ratione subiecti particularitatē ⁊ vniuersalitatē includentis potes assignare subalternantē per affirmatiuā, ⁊ contrariam per negatiuā de ly qualislibet cōplete accepto, ⁊ subalternatā per affirmatiuā, et subcontrariā per negatiuam de ly aliqualis cōplete particularizāte ⁊c̄. vt circa ly oīe dictum est. ¶ Et sicut supra dictum est, circa ꝓpōnes de ly omne, pariter in his qualislibet homo quātūlibet aīal est/particularitas predicati stat cōfuse, ⁊ particularitas subiecti, determinate. Et si in cōtradictoria variares probationē, vez cōtradiceres per hanc. a. aliqualis hō. b. aliquantū aīal est/cōmitteres defectum veritatis et falsitatis, Et redderes ambas veras, si poneres plures spēs qualitatis ⁊ singulaꝝ, singula tn̄ supposita, que oīa eēnt eiusdem speciei quātitatis. s. eiusdem magnitudinis, ⁊ non essent alia qualia, aut quanta preter hoīes. Itē casum falsitatis, si ediuerso oēs essent eiusdē speciei qualitatis, sed singula eēnt diuerse magnitudinis. ¶ At qñ ly species a parte ꝑdicati/et a parte subiecti dicit eandē speciē, vt in hac/qualislibet hō qualelibet aīal est/difficilius est instare. Nihilominus respectu copule de extrinseco tempore instares per has/qualelibz disputās qualislibet hō erit/a. aliquale disputans. b. aliqualis hō non erit, si poneres, quod qñ post hac petr⁹ disputabit erit albus, ⁊ qñ nō disputabit, niger, ⁊ paulus ediuerso se habebit, ⁊ q̄ nō erūt alia qualificata. Nam affirmatiua sic ꝓ̄z. Albū disputās. s. petrus. qualislibet homo erit, qr̄ albus hō erit, ⁊ niger homo erit, ⁊ nigrū disputās. s. paulus. qualislibz homo erit, eadē ratione. Et veritas negatiue sic/a. aliquale disputans, petrus qualis nō erit. qr̄ nigrū disputans petrus nō erit. Etenī nigrum disputans non supponit pro petro. Et eadē ratione. a. aliquale disputans paulus qualis non erit. Nam album disputans paulus nō erit, ⁊ transpositis extremis reperies ambas falsas. Sed mediāte copula de presenti pari arte instabis, si loco de ly disputans ponas ly existēs in a. loco, ⁊ petrus in. a. loco sit albus, et miraculose in alio niger, ⁊ paulus ediuerso, in. a. sit niger ⁊ in alio alb⁹. Potest cui libuerit his intellectis formare oppositiones ex ꝓpōnibus de copulato aut disiūcto in quibus inter hm̄oi signa cōmittaẗ talis defectus scđe. s. variationis quantitatis. ¶ Igitur ad primā cōfirmationē distinguiẗ maior. Nā si in vtraq̧

aut solū in altera signū accipiat̄ cōplete, cōcedit̄, ⁊ primo modo in casu argumenti ambe sunt false, ⁊ s̄c̄do, illa est falsa in qua signum tenetur cōplete. Sed si in ambabus signū teneatur incōplete, nullā legē participant, q2 virtualr̄ ex parte subiecti manet eadē vlitas ⁊ eadē particularitas in vtraq₃.

6. No. ¶ Circa secundā confirmationē dicūt nōnulli ly quasiquilibet q̄n q₃ distribuere p̄ octo suppositis, q̄nq₃ pro decem ⁊c̄. V.g. si sint tm̄ decem homines distribuit adminus pro octo, ⁊ si sint quindecim, distribuit. v.g. pro duodecim ⁊c̄. Quare tale signū alio actui subordinat̄ q̄n distribuit pro octo, ⁊ alio q̄n distribuit pro decē ⁊c̄. Rursus dicunt sub subiecto sic distributo descendēdum partim copulatiue, ⁊ partim disiunctiue, talr̄ q̄ existentibus decē suppositis demonstrēt̄. v.g. octo copulatiue ⁊ alia duo disiunctiue. Et existentibus duodecim demonstrētur nouē. v.g. aut decē copulatiue ⁊ reliqua disiunctiue. At neutrū hoꝝ apparet verū. Nā quo ad primū, quid rogo agit numerus suppositoꝝ in re ad hoc q̄ terminus hoc vel illo modo distribuat? Nēpe hac propositione/ quilibet equus currit, existēte in intellectu, potest ipse superaddere ly quasi, quāuis nullus equus sit in rerū natura, igit̄ per hoc q̄ postea plures aut pauciores eq̄ producantur non variabit̄ modus significandi talis ꝓpōnis. Rursus nec modus ille ascendendi valet. Nam si oēs hoies disputarent, ascendētes essent vere, ⁊ vn̄a falsa, videt̄ em̄ ly quasi denotare nō omni supposito subiecti cōuenire predicatū. ¶ Igitur dictum signum simplr̄ distribuit pro quolibet supposito, quotquot fuerint, ⁊ sub termino sic distributo pure copulatiue est ascēdendū, modo ly quasi preponat̄ toti copulatiue totum determinans. V.g. sub subiecto huius propōnis/ quasi quilibet hō disputat, sic est descendēdū. ergo quasi iste hō disputat ⁊ iste hō disputat ⁊ sic de singulis, vbi ly quasi denotat ad veritatē totius copulatiue requiri veritatē omniū partiū demptis paucis que requirunt̄ esse false. Paucis inq̄̄, sm̄ vsum cōiter loquētiū, vt si fuerint decē requirit̄. v.g. veritas octo ⁊ falsitas duarū. Unde si tm̄ essent duo hoies, quoꝝ alter disputaret ⁊ alter non/ dicta propō esset falsa, sicut si eēnt cētū, ⁊. 50. disputātib⁹, 50. nō disputarēt. Nec seq̄t̄. Oēs singulares dēpta vna sunt vere, ergo talis propō est verā, nam eodē modo probares q̄ est falsa, q2 oēs dempta vna sunt false. Sed requirit̄ quod false sint pauciores q̄̄ vere. ¶ Igitur ad secundā confirmationē negat̄ maior, immo sunt cōtrarie, q2 in casibus nunc proxime positis sunt ambe false, et nullo modo possunt esse vere. Unde q̄uis ly quasiquilibet nō sit tā vniuersale q̄̄ ly quilibet, attamen nullo modo includit particularitatē, ratione cuius talis propō possit habere subcōtrariam. Quo fit vt nulli dictarū propōnum possit assignari cōtradictoria nisi solū per prepositionē negationis.

¶ Tertio p̄ncipaliter arguit̄. He due propōnes/ vterq₃ hō disputat, alter homo non disputat, sunt contradictorie, que tm̄ nō repugnāt in veritate, ergo lex nulla. Maior videt̄ manifesta, ⁊ p̄bat̄ minor. Si duo tm̄ homines disputarent, alijs non disputantibus, affirmatiua esset vera vt notū est, q2 aliquoꝝ duoꝝ hominum quilibet homo disputaret, ⁊ pariter videtur in tali casu negatiua vera, cū aliquorum duoꝝ hominum aliquis homo non disputaret.

7. No. ¶ Post signa/ omne/ qualislibet/ quasi quilibet/ quartū signum incomplete distribuens est ly vterq₃ cum suis circūstantibus/ alter/ neuter. ¶ Fuerūt qui dixerē hm̄oi signa non posse congrue accipi nisi cū genitiuo plurali duoꝝ expresso. s. vterq₃ duoꝝ disputat/ vterq₃ oculoꝝ est sanus ⁊c̄. Uerūtn̄ vsus dialecticoꝝ oppositum iam recepit admittētium hanc/ vterq₃ homo disputat ⁊ similes. Ac dicunt talia signa vīr restringere pro supposito duorum. Quo habito dupliciter solent accipi. s. complete ⁊ incōplete, complete vt vez ly vterq₃ tm̄ valeat sicut quilibet duoꝝ, et ly neuter cōtrario modo tm̄ sicut nullus duoꝝ, ⁊ ly alter, subalterno modo particularizans, tm̄ sicut aliquoꝝ duoꝝ aliquis, (non em̄ accipitur hic alter relatiue sed indefinite). Possunt s̄c̄do accipi incomplete, vt vez ly vterq₃ valeat tm̄ sicut aliquoꝝ duoꝝ quilibet, ⁊ ly neuter sicut aliquoꝝ duoꝝ nullus, ⁊ ly alter, incomplete particularizans, sicut quorūcūq₃ duoꝝ aliquis. Unde de ipsis complete acceptis nō est alia particularis consideratio, q̄̄ de illis/ quilibet/ nullus/ aliquis/ adiecta restrictione. Uirtute cuius non sequit̄, quilibet homo disputat, ergo vterq₃ homo disputat, q2 arguitur a non restricto ad restrictum affirmatiue, ⁊ casu quo esset petr⁹ inter hoies solus, ⁊ ille disputaret, añs esset verum ⁊ ꝯñs falsum. Nec sequit̄ ecōtrario adminus respectu copule de extrinseco tempore. s. vterq₃ hō disputauit, ergo quilibet homo disputauit, q2 arguitur a restricto ad non restrictū cum distributione nō restricti. Et casu quo fuissent heri petrus ⁊ paulus simul disputantes, ⁊ preter heri fuisset solus thomas, qui non disputasset, añs esset verū ⁊ añs falsum. Sed mediante copula de presenti. s. vterq₃ hō disputat, ergo quilibet homo disputat, nō potest añs esse verum ⁊ ꝯñs falsum. Adminus verbis valentib⁹ pro instanti, nā si pro tp̄e, perinde esset ac si essent ampliatiua, ⁊ casu quo in aliqua parte illius temporis oēs homines disputent, sed in alia esset solus vnus, ⁊ ille non disputaret, añs esset verū et ꝯñs falsum. Proportionabiliter iuxta regulas ampliationis ⁊ restrictionis, dicito in negatiuis. ¶ At de ipsis incomplete acceptis est maior difficultas. Igitur ꝓpō de ly vterq₃ incomplete potest duplr̄ resolui. Primo per vnam categoricam exponentē sensum talis distributionis. V.g. hec propō vterq₃ homo disputat/ sic cōmuniter exponit̄. Aliquoꝝ duoꝝ hominū quilibet homo disputat. Hec aūt expositio nō cōuertitur cum exponibili. Nō em̄ sequit̄ vterq₃ homo est totalis, ergo aliquoꝝ duoꝝ hominū q̄libet homo est totalis, si causa disputationis a parte subiecti loquamur de hoie totali ⁊ partiali indifferenter, rebus vt nunc. Quaobrē loco de ly quilibet dicendum est/ aliquoꝝ duoꝝ hominū vnus homo ⁊ alius homo disputat (ly et diuisiue tento.) Et ly alter opposito modo exponitur, scꝫ omniū duoꝝ quilibet vel quilibet alius. Et ly neuter, aliquoꝝ duoꝝ vnus ⁊ alius non est ⁊c̄. Sed adhuc in terminis infinitis non sequit̄/ vtrūq₃ non albū disputat, ergo aliquoꝝ duorum non alboꝝ vnū non album ⁊ aliud non album disputat. Nam casu quo petrus ⁊ paulus sint nigri ⁊ ex eoꝝ materijs ⁊ formis transpositis fiant ioannes et thomas albi, añs est verum, q2 hoc non album disputat et hoc non album disputat, demonstratis petro ⁊ paulo, ⁊ ꝯñs falsum cū ly duoꝝ non alboꝝ non supponat. Falsum em̄ est dicere/ petrus ⁊ paulus sunt non albi (vt visum est de terminis oppositis) immo sunt albi. Igitur in toto rigore hoc modo deberet dicta propositio exponi/ aliquoꝝ duoꝝ que sunt nō album et non albū, vnum nō album ⁊ aliud nō albū disputat. At vero categorica hec, q̄uis formalr̄ ꝯuertatur cū dicta exponibili, nihilominus q2 obscurior est q̄̄ illa, nomen exponētis perdit. Et ideo q̄n non fuerit questio de rigore mutue ꝯñe, vtēdum nobis est expositionibus primo positis, scꝫ ly vterq₃, aliquorum duoꝝ quilibet, ly alter, omniū duoꝝ aliquis, ⁊ ly neuter aliquoꝝ duoꝝ nullus. ¶ Potest secundo talis propō resolui per ascēsum disiunctiuū sub copulatione. Qđ est dicere per vnam disiunctiuā compositā ex pluribus copulatiuis quaꝝ quelibet habet duas partes. V.g. vterq₃ hō disputat, posita cōstantia, ergo hic homo duoꝝ disputat ⁊ hic hō duoꝝ disputat vel hic homo duoꝝ ⁊c̄. pariter descendatur sub subiecto huius/ neuter homo disputat (equiualēt em̄ neuter ⁊ vterq₃ non). Et ꝯtradictorio modo sub subiecto huius/ alter homo non disputat, scꝫ copulatiue sub disiunctione, qđ est dicere p̄ vnam copulatiuā compositā ex pluribus disiunctiuis quarū quelibet habeat duas partes. V.g. alter homo disputat, ergo hic homo disputat vel hic homo disputat, ⁊ hic homo disputat vel ⁊c̄. Respectu copule presentis tēporis, in affirmatiuis, nō opus est dicere duoꝝ, sed satis esset dicere vnus homo disputat ⁊ alius hō disputat, sed in negatiuis si tm̄ esset vnus homo nō sequitur, vterq₃ homo nō est aial, ergo vnus homo non est aial ⁊ alius non est aial nisi dicas vnus duoꝝ.

Nec in affirmatiuis de extrinseco tempore sequitur ediuerso qne ly duoꝝ/ vnus homo fuit animal, ꝛ alius homo fuit aīal ergo vterq; homo fuit aīal/ nam si soli fuissent duo homines in diuersis temporibus, ꝛ nunq̄ simul, añs esset verum ꝛ ꝯñs falsum. Qu. q̄ forte aiic subiectum huius/ vterq; homo fuit animal/ non tñ restringitur vt solum supponat pro supposito duoꝝ que sunt vel fuerunt simul, sed satis est talis supposita fuisse successiue. Unde illa consequentia/ vterq; homo disputauit (signo complete distribuente) ergo quilibet homo disputauit/ supra negata, potest asseri esse bona. Loquere in hac re vt plures.

8. No. ¶ Ex hoc modo ascendendi sequitur ad veritatem ꝓpōnis de ly vterq; sufficere ꝛ requiri duas singulares esse veras sub termino supponente, ꝛ a tali signo distributo. Dixerim supponente, qꝛ ad veritatem negatiue aut ad falsitatē affirmatiue non requirit̄ subiectum supponere. Et ad veritatē propositionis de ly alter sufficit ꝛ requiritur q̄ oēs sint vere, aut omes dempta vna. ¶ Ex hoc corollario sequūtur alia duo. Primū. Termino habēte tria tñ supposita, idē est ipm distribui a ly vterq; vel a ly alter, equiualent eñ/ vterq; homo disputat / alter hō disputat/ si soli sint tres homines, nam idē requirit̄ ad veritatē vtriusq;. Secūdum. Omnis propō affirmatiua de totali extremo distributo a ly vterq; vltimo probabili est impossibilis in creaturis. Et ois propositio negatiua de ly alter proportionabilr se habēs est necessaria. V.g. hec est impossibilis/ ois homo vtrumq; aīal est/ et hec necessaria/ ois homo alterum aīal nō est. Affirmatiua inq̄, qꝛ hec est vera/ omnis hō vterq; equus nō est. De totali extremo ꝛc̄. qꝛ hec est vera/ omnis homo vtraq; pars ꝛ vtraq; pars est. Ultimo ꝓbabili, qꝛ hec est vera/ vterq; hō est aīal. In creaturis, qꝛ hec est vera/ essentia diuina vtraq; persona est. Idem est si totale extremū habens plura duobꝰ supposita cum ceteris cōdicionibus iam nunc positis particularizet̄ a ly alter, q̄ vez esset pariter impossibilis. Sed q̄d corollaria multiplico. Etenī per regulas resolutiōis superiꝰ datas cognosces possibilitatē, contingentiā, ꝛ cōuertentiam omniū similiū propositionū. ¶ Arguis verūtamen cōtra hoc corollariū q̄ hec sit vera/ petrꝰ vterq; numerus est, qꝛ est binarius ꝛ ternarius, immo alter numerꝰ est, cū sit pariter quaternariꝰ ꝛc̄. qꝛ est due medietates ꝛ tres tertie ꝛc̄. Sꝫ, ego admissus, nego q̄ petrus sit binarius aut ternarius, q̄uis sit duo entia ꝛ sit tria, qꝛ (vt. I. p. intro. dictum est) ly quātitas discreta, ac subinde eius termini inferiores, dicūt actualē separationē vnitatū. Sed insistis, ergo ad minus petrus est vtrūq; a. si ly. a. valeat sicut/ duo entia vel tria entia ꝛc̄. negat̄ ꝯñs denotat eñ ly vterq; pluralitatem suppositoꝝ, modo due medietates petri sunt idem suppositum quod tres tertie.

9. No. ¶ Per hec facile potes inter propōnes huiusmodi signoꝝ omne genus oppositionis cōstituere. Nā illa affirmatiua, vterq; homo disputat, ratione subiecti incōplete distributi, cum particularitatē ꝛ vniuersalitatem includat, habet hanc subalternantē/ vterq; homo disputat, ꝛ hāc contrariam neuter homo disputat, signis complete distribuētibus. Item hanc subalternatā/ alter homo disputat, ꝛ hanc subcontrariā/ alter homo nō disputat/ signis complete particularizantibus. Et hec vltima negatiua, signo cōplete particularizante, est eius cōtradictoria. Proportionabilr ergo circa hanc vltimā negatiuam. ¶ Igitur ad argumētum distinguit̄ maior. Nam si signum vle cōplete distribuat ꝛ particulare complete particularizet, conceditur, ꝛ negatur affirmatiuam esse veram. Rursus si ambo signa incōplete accipiantur, itidem cōceditur, ꝛ negat̄ negatiuā esse veram. Si autem in assumptis propositionibus primū signum distribuat complete ꝛ secundum particularizet incōplete, aut primū distribuat incōplete ꝛ particulare particularizet cōplete, negatur esse cōtradictorias. Immo primo modo, cum virtualiter maneat eadē vniuersalitas, sunt cōtrarie, ꝛ scdo modo, cum maneat eadē particularitas, subcōtrarie.

¶ Repetenda hic nobis sunt: q̄ supra 10. No.
circa ly oīe annotauimus. Primū. Uniuersalitas de ly vterq; ꝛ de ly alter confundit particularitates mediate sequētes, ꝛ terminus distributus ab vtrolibet hoꝝ signoꝝ ratione sue particularitatis confundit̄ a signo vli mediate precedenti. V.g. in hac propositione/ alter hō vterq; hō est/ particularitas subiecti supponit determinate, ꝛ particularitas p̄dicati, confuse. In cuius proinde exponēte. s. omniū duoꝝ hominum aliquis homo, aliquoꝝ duorum hominū quilibet homo est, particularitas subiecti stat determinate in ordine ad predicatū (nec opus est addere ly. c. vt supra visum est) ꝛ particularitas predicati confuse in ordine ad subiectū. Quare non sequitur, alterum aīal alter hō est, ergo alter homo alterum animal est. Nec sic, ab vtroq; homine vtrūq; animal differt, ergo vtrunq; aīal ab vtroq; hoīe differt. Si eñ inter animalia sint tñ duo hoīes cū vno equo, añs esset veruꝫ vtrobiq; ꝛ ꝯñs falsum. Nō si fuerint plures q̄ duo termini, memēto q̄ particularitas intermedia nunq̄ confundit̄ in ordine ad vniuersalitatē sequētem, nisi per aliquā litteram hoc designet̄, sed solū in ordine ad precedentē. Nam (vt dictū est) nulla vniuersalitas cōfundit aliquem terminū, nisi in ordine ad terminum quē distribuit. V.g. in hac ꝓpōne/ alter hō ꝛ alterū animal quilibet homo est, scda pars subiecti in ordine ad primā stat cōfuse ꝛ in ordine ad predicatū determinate. Nec opus est, ad hoc designādū ponere ibi ly. c. Sed si vis q̄ dicta secūda pars supponat simplr confuse, id designa per ly. a. ¶ Secundū. Nulle propōnes in quibus manet ly vterq;, aut ly alter incomplete, aliquā legem participant, qꝛ manet eadē vniuersalitas ꝛ eadem particularitas. V.g. he/ vterq; hō disputat/ vterq; homo nō disputat, aut (quod idē est) neuter homo disputat, nullam legē participāt. Sicut neq; he/ alter homo disputat/ alter homo nō disputat. ¶ Tertiū. Propositiones habentes ceteras condiciones ad contradictionē hoc dēpto q̄ inter hmōi signa variat̄ probatio, nullā legem participāt. V.g. he propōnes/ alter hō alterum aīal est/ a. vterq; homo b. vtrūq; animal nō est/ nullā legem participant. Etenī sicut vniuersalitas de ly homo stās in affirmatiua in ordine ad cōfusam predicati, manet in negatiua cōfuse, ita vniuersalitas eiusdē termini stans in negatiua in ordine ad determinatam predicati manet in affirmatiua determinate. Et casu quo inter aīalia sint tñ duo homines cū vno equo, sunt simul false et transpositis extremis sunt vere (cū audis trāspositis extremis intellige/ transpositis terminis categorematicis, manentibus signis in propria forma). Sed he vterq; homo vtrūq; animal est/ a. alter homo. b. alterum aīal non est, q̄q̄ ambo defectus cōmittant̄, attñ nec possunt dari vere nec false, quia prima est impossibilis ꝛ scda necessaria vt dictum est.

¶ Fastidiosum eēt argumēta hic multiplicare in terminis cōplexis. Quippe in quibus nō potest 11. No.
noua difficultas submoueri. Que proinde solertissimꝰ q̄sq; potest ex dictis iuuante exercitio, ꝛ formare ꝛ soluere, obseruata semper regula illa qō vez ad reddendū ꝓpositiones veras, instandū est ꝯñe ab affirmatiua ad contradictoriā negatiue, ꝛ ad reddendū falsas instandū est ꝯñe a contradictoria negatiue ad affirmatiuā. V.g. propositis his ꝓpositionibꝰ/ vterq; homo ꝛ alter equꝰ quodlibet animal sunt/ a. alter homo. b. vterq; equus animal nō sunt/ in quibus ex parte partium subiecti cōmittitur defectus veritatis ꝛ falsitatis, si vis dare veras, forma hanc ꝯñam/ vterq; hō ꝛ alter equus quodlibet aīal sunt, ergo. a. vterq; hō et. b. alter equus quodlibet animal sunt/ cuius ꝯñs est cōtradictoria negatiue, ꝛ casu quo dederis añs verū ꝛ ꝯsequens falsum, dedisti ambas veras, vtpote si loco de ly homo ꝛ de ly equus ponas ly pars essentialis, ꝛ non sit nisi vnū animal. Et casu quo econtrario arguendo dederis añs verum et ꝯñs falsum, dedisti ambas falsas, vtpote si in eodē casu loco de ly pars essentialis dicas/ pars integralis extremalis. Et q̄ in primo casu añs sit verū ꝛ ꝯñs falsū, clarū est. Sed q̄ in scdo econtrario añs sit verū patꝫ. Nā

quelibet singularis sub scḋa parte subiecti stante determinate est vera, q2 dabũtur due singulares vere, vtpote demõstrãdo residuũ a parte demonstrata per secundã, ꝛ demonstrãdo tale residuũ cũ parte partis demonstrate. Et ꝙ ꝯñs sit falsuʒ patet, nam quamcũqȝ partem demõstraueris per primã partem subiecti, dabis plures singulares falsas sub scḋa, scʒ demonstrãdo ꝛ partem demonstratã ꝛ partem eius. Ubi inemẽto qualr in predicato respectu cuius nõ cõmittitur defectus, non ponit̃ nisi vnicũ suppositũ, vt nihil referat, hoc vel illo modo supponat. Quod si cõpellaris ponere plura, ponito ꝙ paucissima potueris, vt si vis dare has veras / vterqȝ homo, alterũ .a. ꝛ vtrũqȝ .b. est, alter homo vtrũqȝ, a. et .c. alterum .b. non est, ponito duos esse tñ hoies cõmunicantes in materia et ly .a. valeat tñ sicut pars extremalis materie, ꝛ ly .b. sicut pars integralis hois, ꝛ transpositis significationibus dictaꝝ litterarũ, sunt ambe false. Sed de his satis hic, nam capitibus de hypotheticis inter disputãdũ de complexis terminis amplius.

Lectio quinta.

Quarto ad principale arguit̃. He due ꝓpositiones / oẽs apostoli dei sunt duodecim / aliqui apostoli dei non sunt duodecim (signo collectiue tento) sunt cõtradictorie, attamẽ non repugnãt in veritate, ergo lex nulla, maior videtur nota, ꝛ probat̃ minor. Existentib⁹ nunc oñibus apostolis, affirmatiua esset vera, ꝛ in eodẽ casu probat̃ negatiua. Petrus ꝛ paulus nõ sunt duodecim, petr⁹ et paulus sunt apl̃i, ergo aliqui apostoli dei nõ sunt duodecim.

1. No. Secũda difficultas est de signis specialibus cõfusionis, ita appellatis, ꝙ cũ non habeãt virtutẽ distribuendi, ad minus formalr ꝯfundunt tñ. Ad differentiã signoꝝ vniuersaliũ, que distribuendo terminos propinquos cõfundunt distantes. Que signa, duplicia sunt, scʒ confundẽtia confuse tñ disiunctim, de quibus argumento sequenti, et cõfundentia confuse tñ copulatim. Cuius generis est ly oẽs collectiue tẽtum. Ubi notandũ ꝙ ly oẽs in numero plurali, aut in numero singulari, qñ additur termino collectiuo, põt accipi duplr. s. et distributiue, de quo officio tractatu introductionũ visum est, et collectiue, qḋ est facere terminũ cui addit̃ teneri pro tota collectione suoꝝ suppositoꝝ simul, vt in ꝓpositione argumenti, ꝛ illic / oĩs populus erat suspensus audiẽs illum ꝛc̃. Uerũ est autẽ ꝙ proprie noĩa / cunctus / vniuersus / accipiunt̃ collectiue opposito modo ad nomẽ diuisiuũ / singuli / sed vtimur noĩe / omnes / pro noĩe vniuersi. Et tale signũ facit terminũ qui sequitur supponere cõfuse tñ copulatim. Unde alio actu subordinat̃ qñ distributiue, ꝛ alio qñ collectiue accipit̃. Igit̃ propõ ratiõe signi collectiui duplr resoluit̃ Prio. Per vnã categoricã in qua loco termini sumpti cuʒ signo collectiuo ponat̃ ly tota collectio, aut ly vniuersa multitudo ꝛc̃. U. g. propositio argumẽti sic resoluit̃, tota multitudo apostolorum dei est duodecim. Potest scḋo resolui per ascensum aut descensum copulatũ. i. per vnũ copulatum cõplexiue sumptũ in quo numerentur oĩa supposita determinata ab ipsomet signo. U. g. sub dicta ꝓpõne sic ascẽditur / oẽs isti apostoli dei, ꝛ isti apostoli dei ꝛ sic de singulis, sunt duodecim, ꝛ isti apostoli dei sunt oẽs apostoli dei, ergo oẽs apostoli dei sunt duodecim. Huiusmodi aũt ꝯña (vt capite de suppositionibus visum est) q̃ȝq̃ȝ sit mutua nõ est tñ veritatis manifestatiua, quare nec est proprie ascensus. Nã ipsummet signum collectiuũ virtute cuius ascendit̃, ponitur non solum in cõstãtia, verũ in ipsis singularibus ascendẽtib⁹. Cõducit tñ nõ nihil cõtra ꝓteruũ ad manifestandũ pro quo supponat talis terminus cõis. Sunt q̃ dicũt sub toto cõplexo ex termino categorematico ꝛ signo collectiuo esse disiunctiue ascẽdendũ, scʒ / isti oẽs apostoli sunt duodecim, vel isti omnes ꝛc̃. Sed ascẽsus hic nihil ad rẽ. Nã querit̃ ascẽsus qui fiat virtute talis signi sub tẽo ab ipso determinato. Quare ad manifestandã veritatẽ ꝓpõnis sola prima resolutione vtere.

Suboritur autẽ hic dubiolũ quoddam. 2. No.
An vez casu quo petrus habeat duos equos et paulus duos alios ꝛ non sint plures, hec propõ sit vera / oẽs equi hominis sunt quatuor. Et videtur ꝙ sic per ascensum, nam oẽs hi equi hois, ꝛ hi equi hois sunt quatuor (primo pronomine, equos petri, et secundo, equos pauli demonstrãtibus). Sed ex alia parte videt̃ falsa, sequitur nãqȝ inde ꝙ equi hominis sunt quatuor, cuius tñ extrema non supponũt pro eodẽ, nam ly equi hois nõ supponit pro omnibus illis quatuor, q2 non sunt equi vnius hominis sed hominũ. Notato hic (quod supra sepe tactum est) terminũ pluralis numeri resolui ꝑ vnum disiunctum ex multis copulatis, quoꝝ primum habet duas partes secudũ tres ꝛc̃. U. g. ly equi eñ valet in consequendo sicut equus ꝛ alius equus, vel equus ꝛ alius equus et alius equus ꝛc̃. Nec obstat tale disiunctũ non posse naturalr cõcipi, q2 per tale disiunctum nõ exprimimus nisi illa pro quibus terminus pluralis numeri non repugnat ex modo sue significationis supponere. Unde qñ est aliqua determinatio cadẽs in terminũ pluralis numeri, cadit subinde in totũ vnica acceptione. Quãobrem capite de terminis oppositis diximus ly nõ videntes non resolui per hoc cõplexum / nõ videns ꝛ nõ videns, sed per hoc / non vidẽs ꝛ videns, negatione cadente in totũ. Et ideo singulis hominibus singulos equos habentibus hic terminus / equi hois / non supponeret pro illis, q2 nõ sufficit ꝙ sint equ⁹ hois ꝛ equus hominis ꝛc̃. sed ꝙ sint equ⁹ ꝛ alius equus hominis vel equus ꝛ equus ꝛ equus hois, determinatiõe totũ copulatũ vnice determinãte, quare nec supponit casu argumenti pro omnibus quatuor. Et cõfirmatur hoc, q2 alias de omnib⁹ partibus continuoꝝ que sunt in mũdo verũ esset dicere ꝙ sunt partes continui cõtra cõmunẽ modum cõcipiẽdi. Unde plurale de ly equus hois nõ est ly equi hominis, sed equi hominũ. Sed non cõtinuo sequitur propositionẽ argumenti. s. omnes equi hois sunt quatuor / esse falsam, vtpote cuius sensus sit / omnia supposita huius termini / equi hominis / simul sumpta, sunt quatuor, qḋ certe in illo casu est verũ. Et ꝑ hoc patet argumẽti solutio. Qui quidẽ sensus accurate notet̃, quippe ex cuius inconsideratione multi in hac re minus bene opinantur. Existimãt eñ sensum dicte propõnis hmõi esse / oẽs isti equi, ꝛ isti equi ꝛc̃. hominis (vt determinatio determinet totuʒ copulatũ vnica) sunt quatuor. Unde inferunt hanc propositionẽ / omnes apostoli dei sunt duodecim, esse falsam, q2 sensus (inquiũt) est / oẽs isti ꝛ isti ꝛc̃. duo apostoli sunt duodecim, vt ly duo determinet totũ predicatum. Cum tñ descẽsus (vt per se est manifestũ) debeat fieri sub toto simul termino determinato a signo collectiuo. s. oẽs isti duo ꝛ isti duo ꝛc̃. sunt duodecim. i. omnia supposita illius termini / duo apl̃i / sunt duodecim. Quare dicta propõ est vera si sint duodecim.

Ex quo sequitur a propositione de signo collectiuo ad suã iaciacentẽ ꝯñam non valere. 3. No.
Etenĩ sicut non sequitur oẽs equi hois sunt quatuor, ergo equi hois sunt quatuor, ita nõ sequitur / oẽs duo apostoli dei sunt duodecim, ergo duo apl̃i dei sunt duodecim. Neqȝ sequit̃ / omnes apostoli dei pauciores duodecim sunt duodecim, ergo apostoli dei pauciores duodecim sunt duodecim. Nam in consequenti repugnat subiecto supponere pro illo pro quo supponit predicatũ, ꝛ in añti denotat̃ ꝙ tota collectio suppositorũ illius termini apostoli pauciores duodecim est duodecim, qḋ est verum. Itẽ si teneas totũ non distingui a suis partibus, nõ sequit̃. Oñes partes minores toto sunt totũ, ergo partes minores toto sunt totum, q2 añs est verũ. s. tota collectio suppositoꝝ illius termini partes minores est totum. Et ꝯñs est falsum. Nã ly partes minores toto nõ supponit pro omnib⁹ que simul constituũt totũ, q2 vt. 7. ca. exponibiliũ videbit̃ tertia eius exponens est / totum nõ est ita magnũ sicut partes simul sumpte / que est falsa. Qḋ adhuc confirmat̃, nam idẽ est assertu / oẽs partes simul sumptas esse minores toto, qḋ oẽs angelos simul sumptos esse pauciores oñibus, qḋ nemo asse-

reret. Nec sequit᷑. Omnia cõpossibilia sunt quatuor, ergo cõ possibilia sunt quatuor. Nam si essent tm̄modo in mundo he quatuor propõnes / petrus disputat / paulus disputat / petrus nõ disputat / paulus nõ disputat, añs esset verũ ꝛ ꝯñs falsum nã subiectum ꝯñtis nõ supponit pro omnibus quatuor, ꝙꝫ sint cõpossibilia ꝛ cõpossibilia, q᷑ denotat cõpossibilitatẽ om niũ quatuor simul. Nec sequit᷑ / oẽs angeli vł hoĩes sunt qua tuor: ergo angeli vel homines sunt quatuor, quia si essent tm̄ duo angeli cũ duobus hominibus, ꝯñs esset falsum ꝛ añs ve rum, q᷑ tota collectio suppositoꝝ illius disiuncti / angeli vel hoĩes / est quatuor. Et si arguas. Ergo nõ sequit᷑ oẽs ange li sunt angeli, ergo oẽs angeli vel homines sunt angeli, q᷑ in eodem casu añs est verum ꝛ ꝯñs falsum, tñ arguitur a parte disiuncti ad totũ disiunctum. Distinguitur ꝙ non sequat᷑, nã si in cõsequenti ly oẽs tm̄ cadat in primã partem disiuncti, negatur, immo in hoc sensu ꝯñs est verum sicut añs, sed si ly oẽs determinet totũ disiunctũ, cõcedit᷑, nec arguitur a parte disiuncti ad totũ disiunctum, sed ab inferiori ad superius cũ signo collectiuo, quod tantũdem est ac si argueres cũ distri butione superioris. Quo tandẽ fit a nõ amplo ad amplũ cũ tali signo ꝯñam non valere. Non eñ sequit᷑ / omnes apl̃i dei sunt duodecim, ergo oẽs apostoli possibil᷑ sunt duodecim. ¶ Põt secundo dubitari, an signũ collectiuũ efficiat᷑ pars extremi. Nam ꝙꝫ in creaturis quoad veritatẽ propositiõis nihil refert partẽ esse, an non, in diuinis tñ hec ꝑpositio oẽs persone sunt pater / est vera signo existente parte (cum sub to to subiecto detur vna singularis vera demõstrando essentiã) est tñ falsa, si non sit pars, nam copulatũ per qḋ descẽdit᷑ ad significata immediata de ly persone non supponit pro patre. Et videtur pro parte negatiua, ꝙ admittit᷑ resolutio sub ter mino determinato a ly omnes, cum tñ si ly omnes efficeretur pars, sub toto simul deberet fieri ascensus disiũctiuus. Sed pro parte affirmatiua, videtur, ꝙ virtus signi nõ trãsit vltra, vnde solet prouenire vt signa efficiant᷑ partes. Secũdo q᷑ cõ muniter dicit᷑, termino sumpto cũ signo collectiuo repugna re simul supponere pro pluribus diuisiue, vbi innuitur subie ctum. v.g. huius / omnes hoĩes sunt aĩalia / debere verifica ri cũ signo, qḋ proinde est pars. ¶ Imprimis nulla est ratio que te in alterã partem premat, nam si vis tenere partẽ affir matiuã, potes dicere ad primã rationẽ, ꝙ cũ resolutio copu lata, que fit sub termino sequẽte ly oẽs, non fiat nisi ad mani festandũ pro quo talis terminus supponat, nihil vetat, ip̃am posse fieri sub parte cõplexi accepti vnica. Et ad secũdã par tem argumenti cõceditur, ꝙ sub toto cõplexo potest fieri reso lutio disiũctiua. Sed si vis tenere partem negatiuã, potes (et recte quidem) negare talem resolutionẽ disiunctiuã sub toto esse proprie ascensum, q᷑ cũ ascendẽtes includãt ipsum signũ collectiuũ, tam obscure quidẽ sunt ꝙꝫ ascẽsa. Et ad primã ra tionem dicendũ ꝙ si virtus de ly omnes nõ transit vltra, est, q᷑ non est apta nata transire (vt dictum est de ly quidam. Et ad secundã dicendũ, ꝙ illud cõmune dictum intelligit᷑ in hoc sensu. s. ꝙ huic complexo tota collectio suppositoꝝ per qḋ ter minus exponit᷑, repugnat supponere pro pluribus diuisiue, non tñ asseritur proinde ꝙ terminus determinatus a ly oẽs debeat cũ tali signo verificari. ¶ Igitur cũ in rigore neutra pars sit necessaria, distinguendũ est semper in terminus diui nis, an tale signum sit pars, necne.

4. No. ¶ Ex his intellectis elicias modũ assi gnandi omne genus oppositionis ratione talis signi. Etenĩ cum signũ collectiuũ nec sit omnino vniuersalitas nec omni no particularitas, nec potest ei cõtradici per purã particula ritatẽ, nec per purã vniuersalitatẽ, sed solum per ipsummet si gnum collectiuũ, vt he sunt contradictorie / oẽs apl̃i dei sunt duodecim / oẽs apostoli non sunt duodecim, q᷑ subiectũ scḋm talem acceptionẽ habet vicẽ termini singularis. Quare ad cõtradictionẽ necesse est terminũ qui in altera determinatur signo collectiuo, in altera pariter determinari. Et quãtũ ad hoc verum cõtinet illa cõditio antiquoꝝ, ꝙ terminus qui in altera contradictoriarũ stat post signũ specialis confusionis pariter stet in altera. Unde sequitur eodẽ modo supponere subiectũ huius / oẽs apl̃i dei sunt duodecim, oẽs oẽs aposto li dei sunt duodecim, (primo signo distributiue ꝛ scḋo colle ctiue tento) non oẽs apostoli dei sunt duodecim. Non eñ pla cet quidã concedens ly apostoli dei supponere hic distributi ue sub quo tñ non licet ascẽdere copulatiue. Nam cũ suppo sitiones per ascensus nobis innotescant, ꝛ talis terminus co pulatim resoluatur ac si non precederet negatio, signũ est ne gationẽ nihil agere in dictum terminũ. Sed arguis, ly oẽs non distribuit terminũ sequentem, ergo nõ impedit ne distri buatur a negatione. Negatur ꝯña, vel dicito ꝙ si non distri buitur non est, q᷑ tale signum impediat, sed q᷑ ipse terminus secũdũ talẽ acceptionẽ nõ est capax distributionis. ¶ At pro alijs generibus oppositionis notato duas regulas. Prima Prima regula. que iam modo probata est. ¶ Nulla propositio affirmatiua determino supponente cõfuse copulatim infert formal᷑ suã preiacentẽ, ac proinde nec propositionẽ in qua terminus qui tenebatur collectiue distribuatur. Ex qua potes inferre ꝙ ex propõne negatiua de termino aut distributiue aut particula riter supponente nequaꝙꝫ infert᷑ negatiua in qua talis ter minus confuse copulatim supponat. ¶ Secũda. Omnis pro Secunda positio affirmatiua de termino distributo infert affirmatiuã vbi terminus supponit cõfuse copulatim, dum modo in añtĩ a parte vlterius extremi nõ ponat᷑ aliqua confusa, nec termi nus ille respectu cuius sic arguitur accipiat᷑ in obliquo. V. g. he ꝯñe sunt formales / oẽs hoĩes oĩa aĩalia sunt, ergo oẽs ho mines sunt aĩalia / oẽs hoĩes sunt. b. aĩalia, ergo oẽs hoĩes sunt aĩalia, subiecto in añtibus distributiue ꝛ in cõsequẽtibꝰ colle ctiue tento. Sed nõ sequit᷑ oẽs hoĩes sunt aĩalia, ergo oẽs ho mines sunt animalia, vt patet in simili / oẽs duo hoĩes sunt duo animalia, ergo oẽs duo hoĩes sunt duo animalia. Dixe rim dũmodo a parte alterius extremi non ponat᷑ confusa, nã ꝙ ponatur a parte eiusdẽ nihil vetat. Formaliter eñ sequit᷑ oẽs homines ꝛ homo oĩa animalia sunt, ergo omnes hoĩes ꝛ homo sunt animalia. Dixerim dũmodo talis termino nõ po natur in obliquo, q᷑ non sequitur omniũ duoꝝ hominũ quili bet equus, quilibet equus est, ergo omniũ duoꝝ hominũ qui libet equus, quibet equus est / ly omniũ in añte distributiue et in cõsequẽte collectiue tento. Nam si loco determinabilis ponas ly. a. quod valeat tentũ sicut possessum in aliquo loco et sint tm̄ quatuor hoĩes, quoꝝ quilibet binariꝰ possideat bu cellum qui sit ois equus, sed singuli binarij in singulis locis et oẽs simul in nullo loco, añs verum ꝛ ꝯñs falsum. Ex hac regula põt cognosci qual᷑ in negatiuis ex ꝑpõne in qua ponit᷑ signũ collectiuũ infert᷑ ꝑpõ in qua nõ ponit᷑, vtputa cũ ex op posito ꝯñtis inferas oppositũ añtis. ¶ Igit᷑ in propõne de si gno collectiuo si queras cõtrariam aut subcõtrariã ratione alius termini, vtere regulis generalibus, virtute quarũ hec propõ / omnes apostoli dei oẽs hoĩes sunt ratione predicati distributi potest habere cõtrariam. s. negatiuã de eodẽ predi cato distributo, sed non subcõtrariam. Et hec oẽs apl̃i dei sunt homines potest habere subcõtrariam, vtputa negatiuã vbi predicatũ non distribuatur, sed nõ potest habere contra riam. Sed si queras dictas species oppositionis ratione so lius termini collectiue tenti, qḋ est dicere alijs omnibus exi stentibus scḋm exigentiã contradictionis (sic eñ intelligas qñ audieris aliquam propõnem habere oppositã ratione talis aut talis termini) nota quatuor propõnes. ¶ Prima. Nulla propositio affirmatiua ratione termini sumpti cũ signo colle ctiuo potest habere cõtrariam, quia vel haberet vnã negati uã in qua talis terminus acciperet᷑ cũ signo collectiuo, ꝛ illa non, q᷑ esset contradictoria. Vel vnã in qua talis terminus aut distributiue aut particulariter supponeret. Et hoc nõ. Nã cum per primã regulam talis propõ de signo collectiuo nõ in ferat contradictoriã talis negatiue, possint ambe dari vere, vt he non sunt cõtrarie. Omnes apl̃i dei sunt duodecim, oẽs apostoli dei nõ sunt duodecim (signo in affirmatiua collecti ue ꝛ in negatiua distributiue) Nec cẽnt a fortiori si subiectũ

negatiue non distribueref. Secūda propositio. Omnis propositio rōne termini supponentis cōfuse tm̄ copulatiim habet pro subcontraria vnā in qua talis terminus supponat determinate, dūmodo a parte alius extremi nō sit distributio, aut vbi supponat confuse, si a parte alterius extremi sit distributio. V.g. hec propositio/ oēs apostoli dei sunt duodecim/ habet has subcōtrarias/ apostoli dei duodecim nō sunt/ a. aplī dei non sunt duodecim, quia per secundā regulā ex contradictorijs harum infertur illa, sed nō habet hanc/ apostoli dei non sunt duodecim. Restringe hāc regulā, dūmodo talis terminus collectiue tentus non sit obliquus, propter rationē superius tactā. Ex his propōnibus inferunf alie due pro negatiuis. Tertia. Omnis ppō negatiua de signo collectiuo habet pro cōtraria vnā affirmatiuā, in qua talis termin⁹ distribuatur, dūmodo a parte alterius extremi rč. fm̄ exigentiā secūde regule. Hec sequif ex scōa ppositione, qz si alique propositiones sunt subcōtrarie, contradictorie earū sunt ꝯtrarie. Quarta. Nulla ppō negatiua de signo collectiuo potestvirtute illius habere subcōtrariam. Hec sequitur ex prima pro-

ad quartū positione. ¶ Igitur ad quartum principale negatur maior, immo tales ppōnes nullam legē participāt, sed sunt vere in casu argumenti. Et he/ oēs duo apostoli dei sunt duo, aliqui duo apostoli dei nō sunt duo, sunt in simili forma false.

¶ **Quinto ad principale arguitur. He** propōnes/ ad videndū requiritur oculus/ nullus oculus requiritur ad videndū/ sunt cōtradictorie, ⁊ tm̄ non repugnāt in veritate, ergo lex nulla. Maior videf nota per illam regulā/ non est verius contradicere rč. Probaf minor. Sensus affirmatiue est/ si visio fit, oculo fit, qui est verus. Et negatiua patet, qz nec hic oculus requiritur ad videndū, nec hic rč. nam quocūqz oculo signato, sine illo potest fieri visio. ¶ Confirmatur primo. He due propōnes/ bis cantaui missam/ nullā missam bis cantaui/ sunt cōtradictorie, ⁊ tm̄ non repugnāt in veritate, ergo lex nulla. Maior videf nota, sicut maior argumēti, et pbaf minor. Veritas affirmatiue nota est, ⁊ negatiua patet, qz neqz hanc missam bis cantaui/ neqz hanc rč. ¶ Cōfirmatur scōo. He ppōnes/ promitto tibi librū/ nullum librum tibi promitto/ sunt contradictorie, ⁊ tm̄ non repugnāt in veritate, ergo lex nulla. Maior videf nota sicut pcedentes ⁊ probatur minor. Me tibi promittente librū non definiendo quē librū, affirmatiua est vera, vt patet, ⁊ probaf negatiua, qz nec hunc librū tibi promitto/ nec hunc librum rč.

5. No. ¶ **Secūdi generis signoꝝ specialium** cōfusionis sunt ly requirif/ indigeo/ promitto/ teneor/ ⁊ multa similia, pariter ⁊ aduerbia numeralia. Itē ly/ et/ diuisiue sumptū/ ly incipit rč. Que quidē cum nō formalr distribuāt includunt tm̄ vniuersalitatē, faciūt qꝫ terminos sequētes supponere confuse tm̄ disiunctim in ordine ad vniuates quas includunt. Diuersimode tm̄, nā ly requiritur solū confundit terminū qui reddit ei suppositum. ¶ Vnde in propōne de ly requiritur ꝯsiderandus est ordo trium terminoꝝ. s. dicti verbi, termini ei suppositū dantis, ⁊ gerundij seu nois sequentis ly ad. Inter verbū ⁊ eius suppositū manifestus est ordo. Nam si suppositū precedat, cū supponat fm̄ exigētiam signoꝝ precedētiū, prius debet resolui q̄ꝫ verbū, vt in his/ quilibet oculus requirif ad videndū/ aliquis oculus rč. Nisi dixeris. a. oculus requirif rč. nam tunc confundif ly oculus/ ac si poneretur post verbū, sed qn̄ verbum precedit, vt hic/ requirif ad videndū oculus/ cōfundit tale suppositū in ordine ad vniuersalitatē ipsiusmet verbi, habetqꝫ proinde propō resolui prius ratione verbi q̄ꝫ ratione suppositi. Que quidem resolutio solet fieri per vnā conditionalē hmōi/ si videtur, oculo videtur/ aut (quod idem est) si visio, fit oculo fit. Sed tunc cōcedendū esset hec/ vt chimera videat, indiget oculo/ quam fortasse nō oēs cōcederent. Et ideo vt denotef possibilitas illius, ad qd̄ aliud requirif, exactius exponūtur hmōi propōnes per vnam copulatiuā ex duabus modalibus de possibili cōpositis contrarioꝝ modoꝝ, aut ex duabus modalibus diuisis cōtrarijs vez/ possibile est visionem fieri oculo/ ⁊ impossibile est fieri sine oculo, aut sic/ oīs visio potest fieri oculo/ ⁊ nulla sine oculo, (resoluitur eīm gerundiū, aut per verbū impersonale, aut per verbale nomen) Et cōtradictoria dicte propositionis scz non requirif ad videndū oculus, exponitur per contradictoriam disiunctiuā, scz/ aliqua visio nō potest fieri oculo vel aliqua potest fieri sine oculo. Proportionabilr hec/ necesse est ad obtinēdū beatitudinem studiose viuere/ sic exponif/ possibile est obtinere beatitudinē studiose viuendo, ⁊ impossibile est nō studiose viuendo. Vides igitur qualiter ly requiritur vniuersalitatē includat. Vides itidem hmōi signa ampliare ad quatuor differentias temporꝫ. ¶ Resoluunt etiā nōnulli dictas propōnes per ascensum disiunctū sub termino supponente cōfuse, sed eiusmodi resolutio (vt dictum est) nō est probatiua, qz totū disiunctum perinde est terminus cōis, cōfuse supponens, atqꝫ terminus ipse sub quo ascenditur. Potest verūtamen quādoqꝫ fieri ad manifestandū pro quo terminus supponat. ¶ Sed pro gerūdio ponif cōmuniter hec regula, quod vez si ponatur post verbū, nomen verbale in tali gerundio inclusum distribuitur, si autē precedat, supponit secūdū exigentiam signoꝝ precedentiū, debetqꝫ proinde prius resolui q̄ꝫ verbum. Et re vera prima pars huius regule verū habet. Etenim hec propositio/ requirif ad videndum oculus sine discrimine potest resolui, aut per expositionem verbi vt dictū est, aut immediate p ascēsum vel descēsum copulatiuū sub ly visio, nec potest altero modo vera, ⁊ altero falsa reperiri. Idē etiam cōfirmatur, qz in exponentibus ratione de ly requirif ly visio distribuitur. Sed scōa pars quod vez in hac ppōne ad videndū requiritur oculus/ gerundiū supponat determinate, debeatqꝫ immediate resolui sic/ ad hanc visionē reqrif ocls vel ad hāc rč. non consonat cōi sensui. Primo, qz idem cōmuniter cōcipimus per has duas/ ad vidēdū requirif oculus/ requirif ad videndū oculus. Secundo, quia tūc liceret vt in plurimū ascēdere disiunctiue sub termino confuso a ly requiritur qn̄ gerundiū precedit. Sequitur eīm/ ad vidēdum requiritur oculus, posita constantia, ergo ad videndū requiritur hic oculus vel ad videndum requirif hic oculus rč. et liceret arguere a confusa ad determinatā, scz ad videndū requiritur oculus, ergo oculus ad videndū requirif. Dixerim vt in plurimum, qz adhuc data hac opinione huiusmodi ꝯñe nō sunt formales. Non eīm sequitur ad videndū requiritur lumen, ergo lumen requirif ad videndum/ ad volendū requirif cognitio, ergo cognitio requiritur ad volēdū, quocūqꝫ eīm lumine demonstrato, adhuc eadem numero visio que fit mediāte illo poterit fieri mediante alio, ⁊ quacūqꝫ cognitione obiecti voliti signata, adhuc eadē numero volitio que fit mediante illa poterit fieri mediāte alia eiusdē speciei. Sed satis est qꝫ secundū hanc opinionē he propositiones essent concedēde ad equitandū requiritur brunellus/ ad videndū requirif hic oculus, quinetiā ad sentiendū requirif oculus/ ad operandū requirif calamus, qz ad hanc sensationē demonstrata visiōe, requirif oculus, ⁊ ad hāc operationē, scriptione signata, requiritur calamus, que tm̄ propōnes videntur cū cōi modo cōcipiendi pugnare. ¶ Igitur, ad meā saltē opinionē idem est dictu, ad videndū requiritur oculus/ requirif ad videndum oculus/ nec in prima ly videndū supponit determinate mobiliter. Non qꝫ prepositio/ ad/ confundat tale gerundiū in ordine ad ly requiritur, nā sub termino stante confuse, licet saltē ascendere immediate ⁊ licet arguere a determinata ad confusam, non aūt sequitur/ ad aliquā operationē, seu/ ad hāc operationem requirif calamus, ergo ad operandū requirif calamus. Sed qꝫ totū illud/ ad equitandū requirif/ accipitur syncategorematice. i. exponibilr. Ac proinde sicut sub ly requisitum incluso in verbo non admittif ascensus aut descēsus (vt quāprimū videbitur) ita nec sub ly visio incluso in tali gerūdio. Sed in hac ad aliquā sensationē requirif oculus/ fateor ly aliquā facere terminū sequētem accipi categorematice ac determinate supponere, quare talis ppō est vera, cū debeat immediate disiunctiue resolui sub ly sensationem.

6. No. ¶ Per hec dicta iuuantibus secundis
condicionibus quātitatis facile constituas omne gen⁹ oppo
sitionis in hmōi signis. V.g. cōtradictoria huius/ad equitā
dum requirit equus/non est hec/nullus equus requiritur ad
equitandū. Nā vniuersalitas de ly requirit que in affirmati
ua stat in ordine ad confusionē de ly equus, efficitur in nega
tiua particularitas, vtputa disiūctiue resolubilis, ↄfusa i or
dine ad eundem terminū equus, cū non possit resolui nisi re
soluta prius vniuersalitate de ly equus. Ob quē defectum
sunt ambe vere. Necq̧ contradictoria huius/equus requirit
ad equitandū/erit hec/non ad equitandū requirit equus/ q2
propter oppositū defectum ambe sunt false. Sed cōtradicto=
ria huius/ad equitandū requirit equus/erit hec/nō ad equi
tandum requiritur equus, aut hec ad equitandū non requiri
tur equus, nam (vt existimo) idem est negationē preponi aut
postponi gerūdio, cum syncategorematice accipiat. Quare
pro huiusmodi signis nō opus est noua condicione, scʒ q ter
minus qui in altera confundit post signum speciale confusio
nis in altera debet post ipsum distribui, nā p secundā condi
cionem cōtradictionis huic defectui cautū est. Ex quo sequi
tur has esse contrarias/ois equus requirit ad equitandū/nō
requirit ad equitandū equus/ꝛ has esse subcōtrarias ad eq=
tandum requirit equus/equus non requirit ad equitandum
Vides em nullum defectū cōmitti, videsq̧ imprimis ex affir
matiua inferri contradictoriā negatiue, ꝛ non cōtra, ꝛ in se=
cundis ex contradictoria negatiue inferri affirmatiuā, ꝛ nō
contra. Itē he/ois equus requirit ad equitandū/ad equitan
dum requiritur equus/sunt subalterne. ¶ Igitur ad princi=
pale argumentum negatur maior, immo sunt subcontrarie vt
visum est.

¶ Cōtra veritatem huius / requiritur
7. No. ad videndū oculus/arguit. Subiectū est ly requisitū ad vidē
dum ꝛ hoc nō supponit, ergo dicta propō est falsa, cū sit affir
matiua extra instantias. ¶ Illi qui existimāt idem esse subie
ctum qd terminus positus ante copulam, dicunt, in hmōi pro
positionibus, participiū inclusum in verbo esse subiectum et
predicatū esse terminū qui dat ei suppositū, in autem memē=
to superiori capite probatū esse q subiectum sit termin⁹ ille
qui dat suppositum verbo, q̄q̄ sequat. Unde in dicta propo
sitione subiectū est ly oculus ꝛ predicatum requisitū ad vidē
dum. Etem dicta propō non resoluit in hanc/requisitum ad
videndū est oculus, sed in hāc/requisitus ad videndū est ocu=
lus, vbi ly requisitus, cū adiectiue teneat, nec reddit supposi
tum verbo, nec proinde potest esse subiectū. Sed q2 presens
replica nō petit hāc difficultatē, ea in caput cōuersionū reie
cta, notato scdo, hmōi signa ↄfusiua posse capi aut categore
matice aut syncategorematice. Accipi categorematice nihil
aliud est, q̄ sub ipsis aut sub participijs q̄ includūt, valere
ascēsum ꝛ descēsum. Sʒ accipi syncategorematice est accipi
exponibilr .i. q virtute talis signi propō reddat immediate
exponibilis. Unde qn̄ talia signa ponunt in frōte propōnis
nec addit eis aliqd signum designatiuū suppositionis distri=
butiue aut determinate, tunc accipiunt syncategorematice,
vt in his/requiritur ad equitandū equus/requisitū ad equi=
tandū est equus, incipit homo disputare, incipiens disputa=
re est homo ꝛc̄. Sed qn̄ ponūtur a parte predicati, aut, si po=
nantur a parte subiecti, addit eis aliquod signum, tunc acci
piūtur categorematice, vt in his/equ⁹ est requisitus ad equi
tandū, aliquod requisitū ad equitandū est equus/omne inci
piens esse est homo ꝛc̄. Sed in hac/a. requisitum ad equitan
dum est equus/syncategorematice accipit. Itē etiā qn̄ sub=
iectum est terminus irresolubilis, nihil refert tale signū cate
gorematice an syncategorematice accipiat. Idē em est, pro
bes immediate has ꝓpōnes/brunellus est reqsitus ad equi=
tandum, michael incipit esse, aut per exponētes, aut per ascē
sum sub predicato. Igitur ad replicā negatur hanc esse fal=
sam/requisitū ad vidēdum est oculus, nec habet veritas eius
cognosci per suppositionē extremoꝝ, nec p ascensum sub illo
subiecto, sed per expositionē de ly requirit. Hanc distinctio
nem pro multis materijs obseruato. Primo pro cōuersioni=
bus. Nam hec/oculus requiritur ad videndū nō cōuertitur
in hāc/requisitū ad videndū est oculus, hec em est vera ꝛ illa
est falsa, sed in hanc/aliquod requisitū ad videndū est ocul⁹.
Scdo pro exponibilibus. Prima em exponēs huius/omne
requisitum ad videndū est oculus/nō est hec/requisitū ad vi
dendum est oculus, sed hec/aliquod requisitū ad videndum
est oculus. Itē tertio pro syllogismis. Nam he premisse/req
situm ad equitādū est equus ꝛ nullum aial est requisitum ad
equitandū/non sunt disposite in frisesomorū, cum tn̄ he recte
disponant/aliquod requisitū ad equitandū est equus, ꝛ nul=
lum animal est requisitū ad equitandū. Idē sentito de ly ne
cesse, de ly indiget ꝛ ceteris similē sensum facientibus.

¶ Per hec dicta facilis est ad primam 8. No.
confirmationē responsio. Nā ly bis ꝛ cetera aduerbia nume
ralia includunt vtrīq̧ vniuersalitatē, quod duplr exponitur.
Dicunt em multi ly bis tm̄ valere sicut/vtraq̧ duarū vicū,
et ly ter, sicut, qualibet triū ꝛc̄. Sed q̄q̄ fortasse in idem re=
deat, aptius tn̄ dicitur, hmōi aduerbia includere ly et diuisi=
ue sumptū, exponit em propositio confirmationis hoc modo
semel cātaui missam, ꝛ iterū cantaui. Et si dixeris/ter/adde,
et iterū cantaui. Et proportionabilr in ceteris, et cōtradicto
ria ipsius .s. non bis cantaui missam, cōtradictorio modo, vcʒ
non semel cantaui missam vel non iterū cantaui ꝛc̄. Quo fit
talia aduerbia cōfundere terminos mediate sequētes, deno=
tādo prius ipsamet esse resolubilia q̄ tīs sequēs. ¶ Unde ad
primā confirmationē negatur maior, q2 ly bis in affirmatiua
est vniuersalitas in ordine ad accusatiuū stantē confuse, ꝛ in
negatiua fit particularitas, vtpote disiunctiue resolubilis,
stans confuse in ordine ad eundē accusatiuū, q vcʒ nequeat
resolui anteq̄ accusatiuus resoluatur. Quare sunt subcon=
trarie, ꝛ he/nō bis cantaui missam/aliquā missam bis canta
ui/cōtrarie. Nempe ad cōtradictionē exigitur q si in altera
termin⁹ quispiā cōfundit post aduerbiū numerale, in altera
post ipsum distribuatur. ¶ Illius hic meminisse opus est qd
capite de appellationibus diximus, vcʒ talia aduerbia non
vlr denotare interruptionē aut temporis aut actionis, sed so
lum numerū vicium completarū. Que quidem vices lʒ qn̄q̧
non possint sine interpollatione numerari, vt hic ꝯficus bis
fuit parisius (omne em tēpus quo non exiui reputat pro vna
vice) nōnūq̄ tamē numerant sine tali interruptione, vt hic/
septies in hebdomada sol circuit terrā. Per hec soluitur tri
uiale illud argumētū. Quotiescūq̧ fuisti parisius, fuisti ho=
mo, bis fuisti parisius ergo bis fuisti hō. Minor em est falsa
in qua denotat q quibus vicib⁹ fuisti parisius, omnibus in=
terpollatim fuisti hō. Sed si hoc modo argueretur. Quādo
cūq̧ fuisti parisius, fuisti homo, bis fuisti parisius ergo bis
fuisti homo, nō valeret ↄ̄ña, nā ly qn̄cūq̧ exercēs in maiore
vicem medij, nō dicit interpollationē, sed valet tm̄ sicut/quo
cūq̧ tempore (in hoc em differt a ly quotiescūq̧ dicēte inter=
pollationē) ꝛ in minore per ly bis denotat interpollatio, redu
citur em ↄ̄ña illa in hanc/omni tempore quo fuisti parisius,
fuisti hō, due sunt vices quibus fuisti parisius, ergo ꝛc̄. Ubi
vides nullum terminū bis sumi ante cōclusionē, nam loco
de ly tempus quod in maiori agebat vicem medij predicatur
in minori ly vices.

¶ Circa materiā secunde confirmatio 9. No.
nis notat Buridanus, ly promitto, et pari ratione (credo) ly
teneor esse terminū appellatiuū proprij cōceptus termini se=
quētis. Ita q sicut in hac/cognosco hominē/denotat me co=
gnoscere hominē mediante hoc ↄceptu homo, ita in hac/pro
mitto tibi librū, denotat me promisisse librum sub ratione cō
muni libri .i. vt cognitū per hunc conceptū/liber/ nō determi
nando hunc aut illum. Opinio vero cōmunis non vocat ta=
lia signa, appellatiua, sed signa specialia confusiōis, quod
vcʒ cū non distribuant, cōfundant tn̄ accusatiuū sequentē re
ctum ab ipsis confusione disiuncta. Modus primus re vera

apparet valde probabilis. Primo. Qr nullũ signũ videt̃ cõfundere nisi in ordine ad vniuersalitatẽ quã includit, denotã do ordinẽ resolutionis inter suã ipsius vniuersalitatẽ ⁊ particularitatẽ alterius, vt in ceteris omnibus supra visum est ⁊ infra extensius videbit̃, et tñ ly promitto nullã includit vniuersalitatẽ neq̃ est signũ aliquo modo resolubile, quare nec denotat ordinẽ inter se ⁊ aliũ, nec proinde confundit. Scdo. Quia sub termino sequẽti ly promitto nusq̃ licet ascendere aut descendere mediate aut immediate, qđ est signũ appellationis rationis ⁊ suppositionis simplicis. Tertio. Quia sensus huius/promitto tibi librũ/est/promitto tibi librũ sub ratione libri, nõ descẽdẽdo ad singularia, que est expositio simplicis suppositionis prouenientis ab appellatione rationis. Quarto. Quia si ly promitto solũ confunderet ⁊ nõ appellaret, idem esset in terminis singularibus. Brunellũ sanũ tibi promitto/promitto tibi brunellũ sanum. Que tñ videtur sic differre, vt prima obliget ad dãdũ brunellũ qui nũc est san⁹, et scđa ad dandũ brunellum qui tpe dationis sit sanus. Igitur in rigore dialectico certẽ dicerẽ talia signa appellatiua esse, ac proinde talẽ accusatiuũ fortasse simplr supponere.

¶ Sed cõtra. Ergo sequeret̃ inde hũc

pñam esse bonã/promitto tibi librũ, ergo librũ tibi ꝓmitto, ab appellato ad non appellatũ, immo, ergo quẽlibet librum tibi promitto, sicut sequit̃/cognosco hominẽ, ergo quemlibet hominẽ cognosco/et tñ in casu argumẽti añs est verum, et q̃ pñs sit falsum ꝓbatur. Quẽlibet librũ tibi ꝓmitto, ergo quẽlibet librum teneor tibi dare (suppono enĩ promissionẽ esse factam cũ intentione, ⁊ de re possibili, honesta, ⁊ cum ceteris cõdicionib⁹ obligatorie ꝓmissionis) rursus quẽlibet teneor dare, ergo dando vnũ non adimpleo promissum, quod tñ est contra formã promissionis. Propter hoc argumentũ opinio cõmunis negat appellationẽ horum signorum. Nihilominus tñ data tali appellatione nõ est omnino simile de his pñequẽtijs/cognosco hominẽ, ergo quẽlibet hominẽ cognosco/promitto equũ, ergo quemlibet equum promitto / qr non stat me habere conceptum cõmunem hominũ quin quẽlibet confuse cognoscam, stat tñ me habere volitionem cõem q̃ volo librũ, (quã volitionẽ presupponit ly promitto) ⁊ tñ non velle omnes vt puta illos in quibus est ratio non volẽdi. s. alienos. Sequeretur tñ particulariter, ergo aliquẽ ꝓmitto, sed quicquid sit de similitudine (excedunt enĩ hec summulistarum limites) cõcessa secunda pña sicut prima, concedit̃ eius pñs. s. quẽlibet equum tibi promitto, sed conceptu cõmuni, ⁊ quẽlibet teneor dare illo modo. Ad quod adimplendũ non requiritur q̃ dem quẽlibet, sed sufficit q̃ dem hunc vel aliũ significatũ per illũ cõceptũ cõem liber sub quo promisi. Aliud esset si facta fuisset promissio sub hac forma, quẽlibet librũ tibi promitto, aut sigillatim singulos libros designando, nam tunc quẽlibet teneor dare determinate, itaq̃ nõ adimplebo quoad vsq̃ dederim hũc ⁊ hunc ⁊c. ¶ Ex hac opinione sequit̃ q̃ petrus quodlibet ens mundi promittit ⁊ quodlibet tenetur dare paulo, ⁊ tñ si minimã monetã dederit adimplet promissum vt si petrus diceret paulo/promitto tibi aliquid, dũmodo hec generalis promissio esset obligatoria. Itẽ q̃ petrus tñ promittit paulo quantũ ioannes et tñ petrus adimplebit promissum soluẽdo minimã monetã, ioannes vero, nõ, nisi soluat mille aureos, vt puta si ioannes dixisset paulo/promitto tibi mille aureos. ¶ Iuxta hanc opinionẽ que magis placet debes assignare oppositiones respectu de ly ꝓmitto ⁊ de ly teneor sicut respectu de ly cognosco. V. g. ad contradictionẽ requirit̃ q̃ terminus qui in altera sequitur ly promitto pariter sequat̃ in altera vt seruet̃ omnimoda appellatio. Sed in contrarijs potest terminus distributus in negatiua minus ibidẽ appellari et in subcontrarijs, terminus nõ distributus in affirmatiua ibi minus appellari. V. g. he: promitto tibi equũ/ nullũ equũ tibi promitto/sunt contrarie, ⁊ he/equũ tibi promitto/non promitto tibi equũ/subcõtrarie. Et casu q̃ promisissem tibi brunellũ singulariter, prime sunt simul false, ⁊ secũde simul vere. At tenentes secundã opinionẽ dicerent ad contradictionem idẽ requiri qđ dictũ est, sed ad cõtrarietatẽ cõuerso modo, scz q̃ prime due sunt subcõtrarie ⁊ secũde contrarie, ⁊ negarent q̃ casu p̃positũ posito prime essent false, immo prima est vera pariter negarent q̃ secũde essent vere, immo secũda est falsa. Sed casu quo promisissem equũ sub cõceptu cõmuni, prime essent vere ⁊ secũde false. ¶ Per hec ad argumentũ negatur maior. Immo fm secundã opinionẽ sunt subcontrarie ⁊ ambe vere in casu argumenti, sed fm primã sunt cõtrarie ⁊ scđa est falsa, ad cuius improbationẽ iam responsum est.

¶ Adde ly promitto ampliare ad quin 10. No.

q̃ differentias tempoꝝ, possum enĩ impossibilia promittere. Sz ly teneor tñ ampliat vsq̃ ad possibilia, nemo enĩ obligat̃ ad impossibile. Unde si dixissem/quẽlibet equũ tibi ꝓmitto, quẽlibet equũ imaginabilẽ promitterẽ. Nõ omne illud quod imaginatur esse equus, sed vt diximus de ly significo, omnem equũ qui imaginatur esse. Sed arguis. Ergo quẽlibet equũ ad manus possibilẽ teneor tunc dare. Nego pñam, quin potius nullum, qr illa obligatio est de impossibili, ⁊ ideo nõ obligat. Immo nec obligaret si dicerem/ ꝓmitto oẽm equum qui põt esse, immo nec si dicerẽ/oẽm equum qui est, qr promissio vt sit obligatoria, non solũ debet esse possibilis logice sed moralr. At si dicerẽ/oẽm equum meũ tibi promitto, aut / omnẽ bouẽ pratũ meũ pascentem, q̃q̃ in rigore fortasse non obligarer, qr ly bouem ⁊ ly equũ stat pro omni qui imaginat̃ pasci aut esse meus, ac subinde eiusmodi obligatio est de impossibili, nihilominus tñ in cõi vsu accipiuntur conditionalr ⁊ obligatorie. i. promitto tibi oẽm equũ qui est vel erit meus si aliq̃s fuerit. Immo causidici nõ accipiunt nisi pro equo qui nunc est meus ⁊ pro boue qui nunc pascitur. Et ideo in suis cõtractibus multiplicant. Obligo oĩa bona mea que habeo ⁊ que quomodocũq̃ sum habiturus ⁊c̃. ¶ Ad hec tandẽ cum dico equũ valentem centũ aureos tibi promitto, videor in rigore obligari ad soluendũ equum qui potest valere centũ aureos, ⁊ ex bonitate intelligentiũ ad soluendũ equũ qui nunc valet centum aureos, sed cũ dico/promitto tibi equũ valẽtem centum aureos, obligor dare equũ qui in tpe solutionis valeat centũ aureos, ⁊ sic de alijs circũstantijs que possunt minuere valorẽ promissi. Quod addiderim, nã si dicerẽ/promitto tibi equũ dormientẽ/nõ opus esset q̃ equus dormiret qñ ipsum soluerem. At vero dialecticũ agimus non iuriscõsultum.

¶ Lectio sexta.

Sexto ad principale arguitur. He ꝓpositiones/quilibet equus hoĩs est animal/equ⁹ hominis non est aĩal/sunt cõtradictorie, ⁊ tñ non repugnant in ṽitate, ergo lex nulla. Maior est manifesta, ⁊ probat̃ minor. Aliquib⁹ hoĩb⁹ possidẽtib⁹ equos ⁊ aliquib⁹ non, vt res nũc habet, affirmatiua est vera, vt notũ est, ⁊ probatur negatiua. Equus petri non est aĩal, petrus est hõ, ergo equus hoĩs nõ est animal, fac petrus non habeat equũ. ¶ Confirmat̃ primo. He ꝓpositiones/cuiuslibet hoĩs quilibet equus est aĩal/cuiuslibet hoĩs equus non est aĩal/sunt cõtrarie, ⁊ tñ non repugnant in veritate, ergo lex nulla. Maior videt̃ nota ⁊ probatur minor. Quocũq̃ hoĩe plures equos habẽte, affirmatiua est vera, vt notũ est, ⁊ probat̃ negatiua. Omne aĩal, cuiuslibet hoĩs equus non est, ergo cuiuslibet hoĩs equus non est aĩal. Consequẽtia tenet per conuersionẽ simplicẽ, ⁊ añs patet per resolutionẽ subiecti immediate. ¶ Cõfirmatur scđo. He propositiones/a. hoĩs equus, a. hoĩs quilibet equus est/cuiuslibet hoĩs. b. equus/cuiuslibet hoĩs equus nõ est/sunt subcontrarie, tñ possunt dari false, g̃ lex subcontrariarũ nulla. Maior est nota discurrenti per oẽs ꝯdiciones, nam si aliqua deficeret, maxime qr scđm determinabile distribuit̃ in affirmatiua in ordine ad primã determinationẽ stantẽ confuse, ⁊ in negatiua manet confuse, sed hoc potius edificat subcõtrarietatem, vt visum est, et probatur minor. Singulis hominibus singulos habẽtibus equos, falsitas affirmatiue cõstat in re

solueñti prius primū determinabile deinde scđm sub quib⁹ demōstrent̄ diuersi eq̄, ⁊ falsitas negatiue, resoluēti pri⁹ primā determinationē deinde primū determinabile deinde secūdā determinationē sub qua demōstret̄ idē homo qui sub prima.

1. No. ❡ Post terminos incōplexos sequitur de complexis disputare. Que sunt aut distantia aut indistātia. Distantia, aut condicionata aut copulata aut disiuncta de quibus in de hypotheticis disputabit̄, aut quoꝝ partes cōiungitur per aliquā dictionem exponibilē, vt/homo inquātū rationalis, ⁊ similia. de quibus in exponibilibus. Complexorum indistantiū que dicūtur complexa ex determinabili ⁊ determinatione, alia quoꝝ partes sunt eiusdem casus, vt homo doctus/de quibus nō est particularis ꝯsideratio, cū sub lege militent incomplexoꝝ, alia in quibus sunt diuersoꝝ casuū, de quibus in presentiarū. ❡ Igitur complexū ex determinabili ⁊ determinatione diuersoꝝ casuū dupliř accipitur, vnica scʒ acceptione ⁊ pluribus. Accipi vnica, est accipi tanq̄ vnicum terminū simplicem, cui toti vnica resolutio debetur, vt/equus hoīs. Non q̄ subordinet̄ termino incomplexo (vt quibusdā placet) sed q̄ ei equiualeat in consequēdo. Accipi pluribus, est accipi tanq̄ plures terminos, cui⁹ partib⁹ plures resolutiones debent̄ sigillatim, vt/hominis equus. ❡ Tunc complexū accipit̄ vnica, qñ determinabile precedit determinationē, non medians inter ipsam ⁊ eius signū, aut qñ determinatio mediat inter determinabile ⁊ eius signū, vt/equus hoīs, quilibet equus hoīs, quilibet hoīs equus. Tunc aūt accipitur plurib⁹, qñ determinatio precedit determinabile, nō medians inter ipsum ⁊ eius signū, aut qñ determinabile mediat inter determinationē ⁊ eius signū, vt/hoīs equus, cuiuslibet hoīs equus, cuiuslibet equus hoīs. Si ponas intellectum aliquē oēs partes complexi simul cōcipere, dicito illud complexū accipi pluribus, cuius determinabile suapte natura. i. si naturaliř conciperet̄, prius conciperetur q̄ determinatio, ⁊ ita in ceteris. ❡ Omnis difficultas huiʼ complexorum ex duobus pendet. s. ex modo quo partes sese restringunt ⁊ ex modo quo supponunt.

2. No. ❡ Circa primū illius conclusionis hic meminisse opus est, quā capite de restrictionibus, lec. 2. probauim⁹. s. Determinatio alteri⁹ casus a determinabili in vniuersum restringit suū determinabile. s. tam in cōplexis acceptis vnica q̄ in acceptis pluribus, sed determinabile nusq̄ restringit suā determinationē. s. nec in acceptis vnica nec in acceptis plurib⁹. V. g. siue dicas/equus hoīs, siue/hominis equus, ly equ⁹ tm̄ modo supponit pro equo possesso ab hoīe, sed ly hoīs pro quocūq̄ hoīe, etiā non possidente equū. Hanc eām conclusionē sonant nomina ipsa/determinatio/determinabile, quoꝝ primū est nomen actionis ⁊ scđm nomen passionis. Et prima pars. s. q̄ determinatio vbiq̄ restringit determinabile ab omnibus cōiter concedit̄. Item q̄ qñ complexū accipit̄ pluribus, determinabile nō restringat determinationem, pariter fere concedit̄. Nec existimo disputandū contra asserentem in hac propōne/cuiuslibet hoīs equus est aīal, ly hoīs restringi pro solis possidētibus equos, ac subinde cōcedentem dictā ꝓpōnem rebus vt nunc se habentibus. Sed q̄ nec qñ complexū accipit̄ vnica determinabile restringat determinationē, ibidem habes firmatū per incōuenientia que ex opposito multa inferuntur, vcʒ/brunellus cuiuslibet hoīs est aīal, casu quo solus rex possideret equū/petr⁹ est differēs ab homine/petrus est hō videns omne astrū, casu quo petr⁹ non videret nisi solē, nam ly hoīe solum distribuit̄ pro omni homine a quo petrus differt, ⁊ ly astrū pro solo astro a petro viso. Ex quibus manifeste falsis sequitur hanc ꝯñam nō valere/petrus est petrus videns omne astrū, ergo petrus est hō videns omne astrū, nam si petrus solum solē videret, paulus autem videret solam lunā, añs esset verum, in quo ly astrum distribuit̄ pro solo viso a petro, ⁊ ꝯñs falsum, in quo distribuitur pro omī astro viso ab hoīe, ⁊ tñ arguitur ab inferiori ad suū superius. Immo hec ꝯña non valeret, q̄ tñ est ascēsus. s. petrus est hic homo videns omne astrū, vel petrus est hic hō vidēs omne astrū, ergo petrus est homo videns omne astrū, nam in eodē casu añs esset verum, ⁊ ꝯñs falsum. Ob hoc igitur opinor determinabile nusq̄ restringere suam determinationē. Motiua autē asserentiū q̄ in complexis acceptis vnica determinabile restringit suā determinationē infra clarius et proponētur ⁊ dissoluētur. ❡ Adde q̄ qñ determinabile est terminus cōnotatiuus, tūc determinatio restringit ipsum cū sua cōnotatione. V. g. siue dicas/equus albus petri fuit currens, siue/petri equus albus fuit currēs, ly equus albus stat pro equo albo possesso a petro tempore quo talis equus erat albus. Nam cū determinatio, etiā in scđa, cadat in ipsum determinabile vt iacet, videtur possessio transire in ipsum cum sua connotatione. Quare siue arguas sic/hoc petri fuit currēs, ⁊ hoc est vel fuit brunellus albus, ergo brunellus albus petri fuit currens, siue sic/petri hoc fuit currēs et hoc est vel fuit brunellus alb⁹, ergo petri brunellus albus fuit currēs, vtrobiq̄ arguis a non restricto ad restrictū ex parte minoris extremitatis. At qñ determinatio est terminus cōnotatiuus, tunc, si complexū accipit̄ vnica, restringit fm̄ exigentiā talis cōnotationis, sed si accipiat̄ plurib⁹, non. V. g. in hac/equ⁹ hominis albi fuit aīal, ly equ⁹ stat solūmodo pro possesso ab homine tp̄e quo erat albus, sed in hac/hoīs albi equus fuit aīal/stat pro omni equo possesso ab homine qui est vel fuit albus vel quando possidebat equū vel alio tempore. Ratio est q̄ cum nō liceat resoluere seorsum determinationē acceptam vnica, q2 totū reputat̄ vnū simplex, liceat tñ resoluere ipsam qñ accipit̄ pluribus, fit vt hec ꝯña sit bona/petri equus fuit aīal, petrus est vel fuit homo albus, ergo hoīs albi equ⁹ fuit animal, hec aūt non valeat/equus petri fuit currens, petrus est vel fuit homo albus, ergo equus hoīs albi fuit currens, in qua proinde arguitur a minus ad magis restrictū ex parte de ly equus.

3. No. ❡ Circa scđm punctum qñ complexū accipit̄ plurib⁹ nulla est difficultas de supponib⁹ partium, supponūt eīn fm̄ exigētiā signoꝝ q̄ in singulas ferunt̄. Sed id solū est memorie retinēdū qđ determinabile habet necessariā depēdētiā a determinatiōe virtute cuius ei⁹ determinata equiualet confuse in ordine ad vniuersalitatē sue determinationis, ⁊ confusa determinationis equalet determinate in ordine ad vlitatē ipsius determinabilis, vt capite de ascensu ꝑ amplius explicuimus in his exēplis/cuiuslibet hoīs. b. equ⁹ non currit. a. hoīs quilibet equus currit. Ratio huius depēdentie est q̄ cum determinabile restringat̄ a determinatione nō possumus ad ei⁹ singularia descēdere nisi certi prius pro quibus singularib⁹ restringat̄, et dicit̄ determinabile nō supponere in ordine ad determinationē nec contra, quasi ille ordo resolutionis inter illa nō proueniat a suppositione, sed a restrictione, qui proinde ordo per nullā partiū suppositionē potest immutari. Nec est idē dictu/determinata equalet ꝯfuse, ⁊/confusa equiualet determinate, nam per primū denotat̄ talem determinatā non esse resoluendā ante vniuersalitatē, et per scđm, q̄ talis confusa debet resolui ante vlitatē, quare cōfusa determinationis equiualet determinate, ⁊ determinata determinabilis, confuse, sed non cōtra. ❡ At qñ complexū accipitur vnica, totū habet vnicā suppositionē fm̄ exigentiā signi determinātis totū, vt hic/quilibet equus hoīs currit/totum subiectū supponit distributiue. Et hic/equus cuiuslibet hominis currit, totū supponit determinate, ⁊ sub toto debet fieri vnica resolutio anteq̄ alia pars resoluatur, quomodocūq̄ partes supponant. Et q2 is ipse descensus qui fit sub toto fit sub determinabili, nulla est particularis ꝯsideratio circa suppositionē determinabilis, sed eadē omnino specie suppositionis supponit, qua ipsum totū. Verūtamen q2 singularizato toto complexo nō singularizat̄ determinatio, sub qua proinde, post singularizationē totius, potest fieri descēsus et ascēsus, dubiū est de suppositione determinationis. ❡ Porro cuius noticia, vt suppositio determinationis accepte vnica,

que videtur immobilr supponere, innotescat per cõuertentiã
cũ determinatione accepta pluribꝰ, que mobiliter supponit,
supponitur vnum hoc fundamentũ. Si dētur due propōnes for
malr equiualētes in quarũ altera complexũ aliquod accipia
tur vnica & in altera pluribus, determinabili eodem modo re
stricto, tunc determinatio, sicut supponit vbi accipitur nõ vni=
ca, supponit equiualenter vbi accipitur vnica. V.g. qz he pro
positiones formalr equiualent/ equus hois currit/ hois equꝰ
currit/ & ly hominis in secũda pure determinate supponit, ta
liter supponit equiualenter in prima. Hoc fundamentũ pro
constanti habetur, ex ipso quid nois de ly equiualenter, nõ eñ
aliter cognoscimus predicatũ huius/ tm̃ homo est aial/ equi
ualenter distribui, nisi qz hec propõ equiualet huic/ omne ani=
mal est hõ, vbi formalr distribuitur. Ex quo fundamēto sequitur
regula pro hac materia et maxime pro syllogismis memorie
apprime cõmendēda. ¶ Determinatio accepta vnica nõ mo=
dificata alio q̃ signo modificāte totũ, in affirmatiuis, si totũ
supponit singulariter aut determinate, supponit pure disiun
ctiue, si aũt totum distribuatur, supponit disiunctiue sub copu
latione, in negatiuis vero, si totũ supponat singulariter aut
distributiue, supponit equiualenter pure copulatiue, si autẽ
totum supponat determinate, supponit copulatiue sub disiũ
ctione (intellige si talis determinatio fuerit terminus cõmu=
nis). V.g. in his propõnibus/ brunellus hois currit/ equus
hois currit/ determinatio supponit pure disiũctiue, qd est di=
cere, licet immediate descendere & ascēdere pure disiunctiue
sub tali determinatione, etiam in secũda, anteq̃ descēdatur
sub toto vel indifferēter sub toto anteq̃ descendatur sub deter=
minatione. Hoc patet per fundamētũ, nam ille formalr equi
ualent his/ hois brunellus currit/ hois equus currit. Et in
No. hac/ quilibet equus hois currit/ ly hois supponit disiunctiue
sub copulatione .i. disiunctiue dependēter a resolutione copu
latiua totiꝰ, qd est dicere, facto primo descēsu copulatiue sub
toto, in qualibet singulari licet sub tali determinatione pure
disiunctiue ascendere & descendere vt patet per idẽ fundamẽ
tum. Rursus in his/ brunellus hominis non currit/ quilibet
equus hominis non currit/ hominis supponit equiualenter pu
re distributiue, quod est dicere, licet immediate ascendere et
descēdere pure copulatiue sub tali determinatione, etiam in
secunda, ante resolutionẽ totius, vel potest indifferenter sub
toto prius ascendi & descēdi q̃ sub determinatione. Hoc pa
tet per idem fundamentũ, nam ille formaliter equiualēt his/
cuiuslibet hominis brunellus non currit/ cuiuslibet hominis
quilibet equus non currit. Et in hac/ equus hominis nõ cur
rit, determinatio supponit copulatiue sub disiunctione .i. co
pulatiue dependenter a disiunctiua resolutione totius, quod
est dicere, facta resolutione disiunctiua sub toto, in qualz sin
gulari licet sub determinatione pure copulatiue ascendere
et descendere. Diximus in regula/ determinatio non modifi=
cata &c. nam in hac/ brunellus cuiuslibet hominis currit, si si=
gno non existente parte, ly hominis pure distributiue suppo=
nit, & licet sub illo descēdere & descendere pure copulatiue ad
omnes homines, etiam non possidentes equos, (sic eñ intel
ligas omnia supra dicta & dicenda, qz determinatio nusq̃ re
stringitur a determinabili). Pariter in hac/ petrus est diffe
rens ab homine/ determinatio distribuitur, nõ obstante totũ
supponat determinate, quia determinatio modificatur a ly
differens a quo nõ modificatur totum. Diximus rursus equi
ualēter, ne cum eo cõtenderimus, qui dixerit in illis negatiuis/
brunellus hominis non currit, quilibet equus hominis non
currit/ ly hominis formalr non distribui, id nãq facile ei cõ=
cedam, si mihi ipse concesserit qz equiualenter distribuitur pro
pter fundamentũ premissum. ¶ Quod adhuc manifeste cõfir
matur de singulari hac/ brunellus hominis non currit/ per
quam vniuersalis illa regulatur. Primo. Cõmuniter per has
propositiones/ brunellus hois currit/ brunellus hominis nõ
currit/ contradictorio modo concipimus, ergo signum est ter
minos ɔtradictorio modo supponere, sed ly hominis in affir
matiua non distribuitur, ergo distribuitur in negatiua. Scdo.

Idem est preponere aut postponere negationẽ subiecto, cuz
sit vnicus terminus singularis, sed si preponeretur, distribue
retur determinatio, ergo q̃q̃ postponatur equiualenter distri
buitur. Tertio. Id patet per sensum talis negatiue. Nam si
cut harum contradictoriarum/ petrus qui est homo currit/
petrus qui est homo nõ currit/ affirmatiua sic exponitur/ pe=
trus currit & ille est homo, & negatiua/ petrus non currit vel
ille non est homo. Et harũ/ petrus habens albedinẽ currit/
petrus habens albedinẽ non currit/ affirmatiua exponitur sic/
petrus currit & ille habet albedinẽ, & negatiua/ petrus nõ cur
rit vel ille nõ habet albedinẽ, ita horum/ brunellus hois currit
brunellus hois non currit/ affirmatiua sic exponitur/ brunel
lus currit & ille est hominis, & negatiua sic/ brunellus currit
vel ille nõ est hominis. Vbi in negatiuis, qz subiectũ est ter=
minus singularis acceptus vnica, determinatio distribuitur
in exponente in qua ponitur.

¶ Per hec notabilia totum obliquorum 4. No.
negotium aperitur. Nam ex modo restringendi sequitur a de
terminatione nõ vnica ad vnicã, tanq̃ a minus restricto ad
magis restrictum, nullo modo sequi affirmatiue, nec cum di
stributione nec sine illa. Non enim sequitur/ hominis albi
equus fuit animal, ergo equus hois albi fuit animal. Nec se
queretur si distribueres aut determinationẽ aut determinabile
tã in antecedēte q̃ in cõsequente. Nam casu quo petrus qui
nunc sit niger possideat brunellum et ante hac fuisset albus
et nullum equum possedisset & nec sint nec fuissent alii homi
nes aut equi, antecedens est verum & consequens falsum. Et
si arguas, de nullo verũ est dicere in tali casu, hoc est vel fuit
hominis albi equus, ergo subiectum antecedētis non suppo
nit, ac proinde est falsum sicut consequēs. Negatur prima cõ
sequētia, non eñ debet illo modo fieri verificatio, sed sic/ hoc
hominis albi equus est vel fuit. Quod semper in similibus
obseruato. ¶ Rursus a determinatione vnica ad nõ vnicã si
ne distributione determinabilis, tanq̃ a magis restricto ad
minus restrictũ sine distributione minus restricti bene sequi=
tur affirmatiue. Sequitur eñ/ equus hominis albi fuit ani=
mal, ergo hominis albi equus fuit animal. Et sequeretur si
distribueres determinationẽ tam in antecedēte q̃ cõsequēte.
Sed nõ sequitur cum distributione determinabilis/ quilibet
equus hominis albi fuit albus, ergo hominis albi quilibet
equus fuit albus, nec sequeretur si distribueres determinatio=
nem. Nam si petrus qui nunc sit niger possideat nũc brunel=
lum nigrũ qui nunq̃ fuit albus, sed ante hac petrus fuisset
albus & possedisset fauellũ albũ, aña est verum & ɔña falsum.
Nec sequitur/ alter equus hois albi fuit albus, ergo hois albi
alter equus fuit albus. Nã si petrus qui nunc sit niger possi=
deat duos equos nigros, qui nunq̃ fuerint albi, et ante hac
petrus fuisset albus & possedisset duos equos albos, aña eēt
verũ & ɔña falsum. Sed bene sequitur/ vterq̃ equus hois albi
fuit albus, ergo hois albi vterq̃ equus fuit albus, qz vilitas
de ly vterq̃, q̃ propius accedit ad particularitatẽ, non vetat
hic illationẽ a nõ amplo ad amplũ. Aduerte sensũ aňtis nõ
esse hunc/ aliquorum duorum equorum quilz equus hois albi &c. (vt
quidã falso innuit) tunc eñ in primo casu aña huiꝰ ɔñe eēt ve
rũ & ɔña falsum. Sed hic/ aliquorum duorum equorum hois albi, qli
bet equꝰ hois albi &c. Hec ɔñe quas defectu restrictionũ hic
diximus nõ valere, valēt vtiq̃ respectu verbi presentis tpis,
respectu cuius/ equus hois albi/ hois albi equus/ in affirma
tiuis equiualent. Per hec potes videre quõ in negatiuis ab
vnica ad nõ vnicã tanq̃ a magis ad minus restrictũ nunq̃
valeat argumentũ, valet aũt a nõ vnica ad vnicã cũ distribu
tione determinabilis, sed nõ sine distributione.

¶ Ex modo suppositionis determina 5. No.
tionis accepte vnica sequitur imprimis qz hec consequentia
nõ valet, hois brunellus nõ currit, ergo brunellus hois non
currit, nec sequitur/ hois equus non currit, aut, hominis quili
bet equus nõ currit, ergo equus hois nõ currit, aut quilibet
equus hois nõ currit, formalr tñ sequitur in omnibꝰ ecõtrario

Cuius rationē nō potest assignare qui negauerit in dictis cōsequentijs argui a non distributo ad distributū, ⁊ in conuersentibus a distributo ad non distributum ex parte de ly hoīs. ¶ Sequitur scd̄o q̄ determinatio vnica, sicut vlr oīs terminus cōīs, opposito modo equalēter supponit in ambabus cōtradictorijs. Etenī ob inaduertentiā hm̄ōi regule de modo supponendi determinationis accepte vnica, nusq̄ hactenus cōstitutū est inter summulistas an eiusmodi determinatio eodem modo supponat in ambab⁹ contradictorijs, quibusdā dicentibus sic, quibusdā non, quibusdam vero quodāmodo sic quodāmodo nō. Potissime rōnes primoꝝ hę sunt. Prima. Eo complexū aliquod dicit accipi vnica q̄ sub toto ⁊ nō sub partibus sit ascendendū et descendendū, ergo determinatio sub qua nec ascēditur nec descendit, eodē modo debet supponere. Sed ad hoc añs iam dictum est q̄ vez q̄ꝗ̄ immediate totū sit prius resoluendū, nihilominus in qualibet singulari potest determinatio resolui. Nempe proteruo neganti hanc/ brunellus hoīs est brunellus/ nō posset probari nisi per singularia de ly hoīs, que sunt sensui manifestissima. Scd̄a eorum ratio est. In his contradictorijs/ petrus habens albedinem est homo/ petrus habens albedinē non est homo/ determinatio/ albedinē/ eodem modo supponit, ergo. Sed iam negatū est añs, immo in negatiua equiualenter distribuitur vt patet per eius exponentē. Tertia. Si determinatio accepta vnica diuersimode supponeret in cōtradictorijs, sequeret q̄ ly hoīe in hac/ petrus non differt ab hoīe/ supponeret determinate, qꝛ in sua contradictoria. s. petrus differt ab homine/ distribuitur, sed inde rursus sequeretur predicatū negatiue sic esse verificandū/ hoc est ab hoīe differens, ex quo rursus sequeretur predicatū in negatiua supponere et nō in affirmatiua. Item sequeret ambas ꝯtradictorias esse simul falsas. Ad hoc data prima sequella scꝫ q̄ ly hoīe determinate supponat, non tn̄ proinde sequit q̄ totū predicatū habeat verificari sic/ hoc est ab hoīe differēs. Immo cū accipiatur vnica, quomodocūq̄ supponat determinatio, habet totū verificari in propria forma, scꝫ/ hoc est differens ab hoīe. Quarta. Si determinatio posset diuersimode supponere in ꝯtradictorijs sequeret has esse cōtradictorias/ quilibet equus cuiuslibet hoīs est aīal/ equ⁹ hoīs non est animal, que tamē sunt false, si quilibet homo habeat suū equū, ⁊ nullus a quolibet homine possideatur. Ad hanc rationē negatur sequella, nam si ly cuilibet sit pars, vt est de rigore, non participant in extremis, qḋ si admittat non esse partem, manet eadem vniuersalitas, ex parte determinationis. Et reuera qui hunc defectū nō cōsiderant, nō possunt aliū assignare, cum tn̄ sint contrarie, qꝛ casu argumenti sunt false, ⁊ nullo modo possunt esse vere. Quod si dicas argumētum cogere determinationē nō posse diuersimode manere in ambabus cōtradictorijs, et illum esse defectum, arguitur de his/ equus hoīs currit/ quilibet equ⁹ cuiuslibet hominis nō currit (que sunt manifeste contradictorie, cum tn̄ determinatio diuersimode supponat, quāobrem dixerūt aliqui determinationē debere manere quādoq̄ eodē modo, quādoq̄ diuersimode, sed certe id gratis asseruerunt nō considerantes defectum esse in primis, qꝛ manet eadē vniuersalitas, ⁊ nō q̄ alicubi requiratur determinationē eodem modo manere. ¶ Sequitur tertio solutio rationis qua nōnulli coguntur opinari determinationē vnicā restringi a suo determinabili. Que est hec, qꝛ cum non viderent aliquē defectum cōtradictionis inter illas/ quilibet equus cuiuslibet hominis est animal/ equ⁹ hominis non est animal, cogebantur dicere esse contradictorias, quare, qꝛ negatiua est manifeste falsa, singulis hominibus singulos equos possidentibus, compellebantur concedere offtēdere singulares affirmatiue, scꝫ/ brunellus cuiuslibet hominis est animal ⁊c̄. obidq̄ nō admittebant ascensum sub ly hominis nisi ad hominem possidentem brunellum. ¶ Et per hoc ad sextum principale concessa maiore ⁊ concessa veritate affirmatiue, dicebant in illa consequentia/ equus petri non est animal/ petrus est homo, ergo equus hominis non est animal, argumentari a nō restricto ad restrictum ex parte de ly homo, sed est (dicebant) subsumēdum in minori/ petrus est homo habens brunellum. ¶ Sed cum prima ratio iam soluta sit, ad hoc sextum principale concedimus maiorem, ⁊ veri- Ad sextū.
tatem affirmatiue rebus vt nunc, ⁊ negamus hanc consequētiā modo formatā ad probādā negatiuam, vtpote, qꝛ arguit ex parte de ly hoīs equalēter a non distributo ad distributū. Quāq̄ formalis defectus (vt. 3. c. 2. par. 4. tra. latius videbitur) sit ex parte determinabilis a magis ad minus restrictū, nec est idē defect⁹ in hac: petri equ⁹ nō est aīal, ⁊ petr⁹ est hō ꝗ̄ hoīs equus nō est aīal/ qꝛ cū in ꝯñti resolutio minus restricti depēdeat a resolutione restrictionis tāq̄ a determinatiōe nō vnica, nō est defectus sicut in prima, in cuius cōsequēti resolutio determinabilis minus restricti non dependet a resolutione restrictiōis. Quare idem esset, si argueres respectu determinabilis singulariter supponentis.

¶ At vero contra hanc determinatio- 6. No.

nem arguitur. Sequeretur inde has esse cōtradictorias, scꝫ/ quilibet equus hominis, quilibet equ⁹ ipsiusmet est/ aliquis equus hominis, aliquis equus ipsiusmet non est/ relatiuo in affirmatiua referente ly hominis affirmatiue, ⁊ in negatiua ly hominis negatiue, sꝫ possunt dari simul vere, ergo maledictum est. Maior est nota ex dictis, et probatur minor. Casu quo ioannes possideat duos equos, quoꝝ brunellum cōmunicet petro ⁊ fauellum, paulo, affirmatiua est vera vt notum est descendenti copulatiue prius sub toto subiecto ac deinde disiunctiue sub determinatione demonstrando hominem qui seorsum possidet solum equū demonstratum, ⁊ negatiua probatur. Demōstrato. v. g. brunello sub toto subiecto, sequitur bene/ brunellus ioannis, aliquis equus ipsiusmet non est, ioannes est homo, ergo brunellus hominis, aliquis equus ipsiusmet non est. ¶ Ad hoc argumentum potest negari sequella, nam cum ly hominis sit antecedens relatiui, non solum licet sub illo descendere, verum est necessarium, quod non contingeret si non esset antecedens relatiui, ⁊ ideo virtualiter accipit pluribus acceptionib⁹, quare nō equiualēt/ brunellus hoīs, aliquis equus ipsiusmet non est/ brunellus cuiuslibet hominis aliquis equus ipsiusmet nō est. Quare ly hominis in prima non distribuitur. Et cum nec distribuatur in affirmatiua argumenti, manet eadem particularitas ex parte de ly hominis virtualiter accepto plurib⁹ acceptionibus. Quare contradictoria affirmatiue esset hec/ equus cuiuslibet hominis, aliquis equus ipsiusmet nō est (vbi signū non sit pars) Potest nihilominus (nescio an melius) concedi sequella, vnde concessa affirmatiua negatur negatiua, ⁊ negatur illa cōsequentia/ brunellus ioannis, aliquis equus ipsiusmet non est, ioannes est homo, ergo brunellus hominis, aliquis equ⁹ ipsiusmet non est, qꝛ arguitur a non distributo ad distributū ex parte de ly hominis, nam q̄ꝗ̄ talis determinatio sit antecedens relatiui, cum non liceat ipsam resoluere ante vnicam resolutionem totius complexi, perinde equiualēter distribuitur ac si non esset antecedens relatiui, et ideo illa negatiua/ equus hominis ⁊c̄. equiualet illi in qua diceres/ equus cuiuslibet hominis. ¶ Cui hic secundus modus placuerit, ipsum memorie cōmendet pro materia disiunctorum. Ubi dicetur, in hac propositione/ hoc quod est homo vel risibile non est ipsummet (pronomine singularizante totum ⁊ relatiuo referente secundam partem) illas partes disiuncti equiualenter distribui. ¶ Sed arguis. Quilibet equ⁹ hoīs, quilibet equus ipsiusmet est/ quilibet equus ioannis est equus hominis, ergo quilibet equus hominis, quilibet equus ipsiusmet est, consequens est falsum et minor vera, ergo maior falsa, ⁊ cū eius contradictoria sit concessa falsa, due ꝯtradictorie sunt simul false. Negatur illa consequentia que videtur in barbara cuius defectum dicunt nōnulli esse qꝛ variat relatio, sed reuera vt videbit in syllogismis nō est ille, sed q̄ mediū non cōplete distribuit. Nam ly hoīs, cū sit determinatio sub qua necessario est ascēdēdū aut descēdēdū, debet in altera distribui. Unde subsumendū esset, quilibet equus ioānis est equ⁹ cuiuslibet

hoie. Hoc autē, loco allegato limitabit. ¶ Queris aūt hic an he sint contradictorie/ brunellus differens ab hoie, ipsiusmet equus est/ brunellus differens ab hoie, ipsiusmet nullus equ⁹ est, qd̓ est querere an ly hoie in negatiua supponat particulariter contradictorio modo q̄ȝ in affirmatiua. Re vera (vt credo) cōtradicunt. Nā in his/ brunellus differēs ab hoie est aial/ brunellus differens ab hoie nō est aial/ ly hoie equiualenter supponit cōtradictorio modo, cū dicte ꝓpōnes sint contradictorie ⁊ cōtradictorio modo exponant, est eñ sensus negatiue/ brunellus non est aial/ vel/ brunellus nō differt ab hoie/ vbi ly hoie non distribuit.) Quāuis possit ad dubium negatiue respōderi. Nam cū ly hoie determinet ab aliquo signo a quo non determinat totum cōplexum scȝ a ly differēs, non obstāte ꝙ vnica acceptione accipiat, supponit distributiue in vtraqȝ dictarū propositionū. Quare qñ est necessario resolubilis, quod ꝯtingit vbi est aña relatiui, debet in altera accipi cum aliquo signo denotante particularē suppositionē vt vcȝ cōtradictoria affirmatiue sit hec / brunellus differens ab hoie (aut ab hoie differens) ipsiusmet nullus equ⁹ est. Et prime essent simul false, casu quo brunellus ab vno solo homine possideretur.

7.No. ¶ Ad primā cōfirmationē moderni negarent maiorē, quod in affirmatiua determinabile distribuatur in ordine ad cōfusam predicati, ⁊ in negatiua maneat cōfuse in ordine ad ipsum. Hoc verumtñ supra (ni fallor) satis elisum est, nam certe determinabile in negatiua determinate supponit in ordine ad predicatū. Unde concessa maiori vcȝ dictas propōnes esse cōtrarias, negat ꝙ negatiua sit vera, ⁊ negatur illa ꝯña/ omne aial, cuiuslibet hoīs equus nō est, ergo cuiuslibet hoīs equus nō est aial. Arguitur eñ a confusa ad determinatam respectu de ly equus in ordine ad ly aial. Ex hoc responso, iuuātibus que dicta sunt de necessaria depēdētia determinabilis a determinatiōe, habes has tres equiualere/ cuiuslibet hoīs.b.equus nō est aial/ cuiuslibet hominis equus nō est aial/ cuiuslibet hoīs.c.equus non est aial, et in omnibus determinabile stat confuse in ordine ad determinationē ⁊ determinate in ordine ad predicatū. Quare oēs habent hanc contradictoriā/ hoīs quilibet equus est aial. Unde qñ libuerit vt determinabile stet simpl̓r confuse in ordine ad sequentes vniuersalitates, id designa per ly.a. vt cuiuslibet hominis.a.equus non est animal.

8.No. ¶ Ex his omnibus elicitur hec regula Ad assignandū aliquod genus oppositiōis nō est respiciēdū qualiter determinatio in ordine ad determinabile supponat aut ediuerso, sed qual̓r vtrūqȝ supponat ī ordine ad t̄ros aut alterius extremi aut alterius partis copulati eiusdem extremi ⁊c̄. U.g. cōtradictoria huius/ cuiuslȝ hoīs equus.b.equ⁹ nō est/ non dȝ dari per mixtā, sed erit hec/ a.hoīs quilȝ equ⁹, quilȝ equus est. ¶ Sed contra. Singulis hominis singulos possidentibus equos, negatiua est falsa, vt notū est, ⁊ probat falsitas affirmatiue. a.hoīs quilȝ equus, quilibet equus est, ergo. a.hoīs brunellus quilȝ equ⁹ est, ⁊.a.hoīs fauellus ⁊c̄. per descensum copulatiuū sub t̄ro distributo, ꝯñs est falsum, ergo ⁊ aña. Nec valet assignare pro defectu ꝙ prius ascēdatur sub determinabili q̄ȝ sub determinatione accepta nō vnica, cū id aliqñ liceat, vt pȝ in his, hoīs equus currit, cuiuslȝ hominis quilȝ equ⁹ nō currit. Scd̓o. Sequitur bene/ a.hoīs quilibet equus, quilȝ equus est, ergo a.hominis equus quilibet equus est, a subalternāte ad subalternatā, ꝯñs est falsum, ergo et aña. Tertio. Sequit bene/ a.hoīs quilȝ equus quilȝ equ⁹ est, ergo equus quilȝ equus est, a restricto ad nō restrictū sine distributione non restricti, ꝯñs est falsum ergo ⁊ aña. ¶ Ad hanc replicā negat ꝙ in casu posito affirmatiua sit falsa, ⁊ negantur due prime ꝯñe.s. quā vocas descēsum ⁊ quā vocas/ a subalternante ad subalternatā, vtpote in quib⁹ arguat a cōfusa ad determinatā ex parte determinationis. Est eñ regula q̄ sequitur ex supradictis. Determinabili supponēte singl̓r aut determinate, cōfusa determinationis equiualet determinate in ordine ad distributionē in ordine ad quā tale determinabile supponit. U.g. he equiualent/ a.hoīs brunellus, quilibȝ equus est/ hoīs brunellus, quilȝ equus est, q̄ neutra pōt verificari nisi vl̓itate predicati solū vnū suppositū habente. Pariter ⁊ he/ a.hominis equus/ quilȝ equus est, hoīs equ⁹, quilibet equus est. Nā cum predicatū dependet a determinabili subiecti stante determinate, et idē determinabile depēdeat a sua determinatione, fit de primo ad vltimū vt cōfusa determinationis equaleat determinate in ordine ad predicatū. Dixerim in ordine ad vniuersalitatē in ordine ad quā ⁊c̄. Quis he nō equiualēt/ cuiuslibet hoīs ⁊ hominis brunellus est brunellus/ cuiuslibet hoīs ⁊.b.hoīs brunellus est brunell⁹. Preterea in prima cōmittitur alter defectus, vtputa ꝙ arguitur per descēsum pure copulatiuū sub t̄ro non cōplete distributo (vt infra videbit). ¶ In tertia ꝯña dicit quidā ꝙ arguitur a cōfusa ad determinatā respectu diuersoꝝ.s.a determinatiōe ad determinabile. Sed cū defect⁹ debeat assignari respectu eiusdē termini, rectius est dicere ꝙ arguit a distributiua dependēte a cōfusa in ordine ad aliam vl̓itatē, ad determinatā in ordine ad eandē vl̓itatem. ¶ Ex solutione ad secundā rationē habes ꝙ ꝯtradictoria huius/ a.hoīs equus quodlibet aial est, nō debet dari per mixtam a parte predicati, sed per pure cōfusam.s. per hanc/ cuiuslibet hoīs quilȝ equ⁹ aial nō est. ¶ Sunt qui hoc cum cōi opinione concedētes, dicunt tñ huic/ a.hoīs equus nō est aial/ cōtradicendū esse per mixtam scȝ cuiuslibet hoīs quilȝ equus.d.aial est, in quarum vtraqȝ pri⁹ descēdunt sub determinabili q̄ȝ sub determinatione. Sȝ isti, cū gratis negent dependentiā determinabilis a determinatione, presertim, cum eadē sit ratio in affirmatiuis ⁊ negatiuis qua cōfusa determinationis, determinabili supponēte determinate, equiualeat determinate, adhuc tenētur negare ꝯñam a distributo ad nō distributum, in qua certe nullus est alius defect⁹.s. cuiuslibet hoīs ⁊ angeli quilȝ equus, quodlibet albū est, ergo cuiuslȝ hoīs ⁊ angeli quilȝ equus.d.albū est, nā casu quo petr⁹ cūȝ michaele diuisiue possideret brunellū, qui esset omne albū, ⁊ cū gabriele possideret fauellū, paulus vero cū michaele possideret fauellū ⁊ cū gabriele, brunellū, aña esset verū, vt pȝ descendēti prius sub p̄dicato, ac deinde sub subiecto ꝯi̓r incipiendo a prima determinatione, et ꝯñs eēt falsum, vt pȝ descēdenti prius sub determinabili demonstrando fauellū. Tenēturqȝ ꝯcedere multa incōueniētia, q̄ contra resoluētes determinabile añ determinationē acceptā pluribus iā inferent. Huic aūt/ hoīs.a.equus nō est aial, cōtradicendū est per mixtā, scȝ/ cuiuslibet hoīs quilȝ equ⁹ est c.aial, q̄ inde nō sequit ꝙ determinabile habeat resolui añ determinationē, sed ꝙ resoluta determinatione, prius resoluatur predicatum q̄ȝ determinabile.

¶ Circa materiā secunde confirmationis, vbi inquirit qual̓r inter ꝓpōnes in quibus a parte vtriusqȝ extremi ponit cōplexū acceptū plurib⁹, qd̓ gen⁹ oppositionis sit cōstituendū, primo, si ambabus determinationib⁹ distributis, ambo determinabilia cōfuse supponāt, vt in hac cuiuslibet hoīs.a.equ⁹ cuiuslȝ angeli equus est, facile cōtradicit p ꝓpōnē in qua ambe determinatiōes determinate supponant, vt per hāc/ hoīs quilȝ equus.b.angeli nullus equus est. In quib⁹ ambab⁹ ambe determinatiōes indifferēter habent resolui ante aliqd̓ determinabile. Rursus si ambab⁹ determinationibus distributis, alterū determinabile supponat ꝯfuse, ⁊ alterū determinate, cū determinatio nō supponat in ordine ad suū determinabile, solus dȝ considerari ordo inter vl̓itatē vni⁹ extremi ⁊ particularitatē alteri⁹. Ut huic/ cuiuslibet hoīs.a.equ⁹ cuiuslȝ angeli.b.equ⁹ est, ꝯtradicēdum est per hanc/ a.hominis quilȝ equus.b.angeli nullus equus est, ⁊ his/ cuiuslibet hoīs.b.equ⁹ cuiuslȝ angeli equ⁹ est/ cuiuslibet hominis equus cuiuslibet angeli equus est, que (vt ex dictis patet) equiualent, per hanc/ hoīs quilibet equus angeli nullus equus est. At vero quando ambo determinabilia supponūt determinate, vt in hac/ cuiuslȝ hoīs.b.equ⁹ cuiuslibet 9.No.

angeli.b.equus est, que (vt persuasum est) equiualet huic/cuiuslibꝫ hoīs equꝰ, cuiuslꝫ angeli.b.equus est, sunt qui dicant prius esse ascendendū sub primo determinabili, deinde sub secunda determinatione, ⁊ tertio sub secundo determinabili. Quorum motiuū est, ꝙ sub quacūqꝫ determinatione prius ascendatur, arguetur a pluribus determinatis ad vnicā determinatā respectu particularitatis alterius extremi. Eundem ordinē resolutionis dicunt esse seruandū in cōtradictoria, scꝫ.a.hoīs quilibet equꝰ, hominis quilibet equus nō est. Nam sub quacūqꝫ determinatione prius descēderes, argueretur (dicunt) ab vnica distributiōe in ordine ad cōfusam ad plures distributiōes in ordine ad singulares eiusdē confuse, qđ est virtualr arguere a cōfusa ad determinatā. ¶ Verūtn isti preter hoc qđ cōtraueniunt essentiali dependētie determinabilis a determinatione, vt dictum est, quod, cū a determinatione restrestringaꝶ non lꝫ singularizare quoadusqꝫ certissimus pro quibus suppositis restringaꝶ, adhuc tenenꝶ multa concedere cōtra regulas dialecticas quas ipsimet cōstituunt. Tenenꝶ eñ concedere a cōfusa ad determinatā valere argumentū non autē cōtra. Item ꝙ propōnes eo solum a ratione cōtradictoriarū deficientes ꝙ terminus qui debebat stare determinate stat confuse, efficiūtur contrarie, ⁊ ꝙ deficientes a ratione cōtradictoriarū eo solū ꝙ terminus qui debebat stare confuse stat determinate, efficiūtur subcōtrarie. Cū oppositas omnino regulas, ipsi etiā asserunt. Primū patet. Nō sequitur/cuiuslibet hoīs.b.equꝰ, cuiuslibet angeli.b.album non est, ergo cuiuslibet hoīs equus, cuiuslibet angeli album non est, casu enim quo petrus ⁊ michael diuisiue possideant brunellū album ⁊ paulus ⁊ idē michael fauellū nigrum, añs est verum vt patet ascendenti prius sub primo determinabili demonstrando fauellū, ⁊ ꝯñs falsum. Nec sequitur/hominis quilibet equus, angeli quodlibet albū est, ergo.a.hoīs quilibet equus, angeli quodlibet albū est, in eodē casu, sequiꝶ aūt ꝯtra a cōfusa ad determinatā. Secūdū ptꝫ. Hec due ꝓpōnes/hoīs quilibet equus, angeli quodlibet albū est/cuiuslibet hominis.b.equus, cuiuslibet angeli.b.album nō est/eo solū deficiūt a ratione cōtradictionis ꝙ prima determinatio que in negatiua distribuiꝶ in ordine ad determinatā secundi determinabilis, in affirmatiua stat determinate in ordine ad ipm secundū determinabile distributū, ⁊ tamen sunt subcōtrarie, quia ambe vere in dicto casu, cū potius deberent esse cōtrarie. Et cōtradictorie harū scꝫ.a.hominis quilibet equus angeli quodlibet albū est/cuiuslibet hominis.b.equus, cuiuslibet angeli album nō est/non deficiunt a ratione cōtradictionis nisi quia prima determinatio in negatiua distributa in ordine confusam secundi determinabilis stat in affirmatiua confuse in ordine ad ipsum secundū determinabile distributum, et tamen sunt contrarie, qꝛ sunt false in eodem casu, cū potius deberent esse subcontrarie. Et vt breuiter dicam omnia isti inuertunt, nam virtualiter admitūt subiectum dictarum propositionum accipi vnica acceptione. Hec enim iuxta eoꝝ oppinionē equiualent/cuiuslibet hominis.b.equus cuiuslibet angeli.b.equus nō est/equus cuiuslibet hominis cuiuslibet angeli.b.equus non est, signo non existente parte, sicut he/a.hominis quilibet equus angeli quilibet equus est/quilibet equus hoīs angeli quilibet equus est. Que tamen admodū concipiendi nō sonant equalere. ¶ Igitur nūqꝫ est summuliste admittēda resolutio determinabilis ante resolutiōnem determinationis pluribus accepte, cū essentialis dependētia determinabilis a determinatione proueniens a restrictione nō possit per quācūqꝫ suppositionē huius aut illiꝰ mutari, nisi forte determibile sit añs determinationis (qđ infra videbiꝶ). Unde sit tibi pro regula. Qn ambabus determinationibus distributis ambo determinabilia determinate supponant, determinata secūdi determinabilis equipollet cōfufuse, ⁊ qñ ambobus determinabilibus distributis ambe determinationes supponūt cōfuse tm̄, cōfusa prime eq̄pollet determinate. U.g. he due/cuiuslibet hoīs.b.equꝰ, cuiuslibet angeli.b.equus non est/cuiuslibet hoīs.b.equus, cuiuslibet angeli equꝰ nō est, equipollent, sicut he.a.hoīs quilibet equꝰ angeli quilibet equus est/hoīs quilibet equus, angeli quilibet equus est. Nec debet videri illis hoc gratis dictū, cū ipsimet idem teneātur fateri, nā si hec propō/cuiuslibet hoīs.b.equus, cuiuslibet angeli.b.albū non est, prius resoluaꝶ rōne primi determinabilis, est vera, ⁊ si ratione secūdi, est falsa et ideo ꝺm ipos, determinata secūdi determinabilis equipollet cōfuse. Nobis autē, cū necessario debeat inchoari resolutio ab altera determinationū, potius videꝶ inchoanda a prima, ad quod sequiꝶ determinatā secūdi determinabilis equiualere confuse, ⁊ cōfusam prime determinationis, determinate. ¶ Hinc fit hanc ꝯñam nō valere/cuiuslibet hoīs.b.equus, cuiuslibet angeli.b.equꝰ est, ergo cuiuslibet angeli.b.equus cuiuslibet hoīs.b.equus est, casu eñ quo singuli hoīes singulos equos possideant quos oēs possideat michael qui sit oīs angelus, añs est verum ⁊ ꝯñs falsum. Arguiꝶ eñ a confusa ad determinatā ex parte determinabilis de lꝫ angeli. Nec sequitur.a.hoīs quilibet equus, cuiuslibet angeli q̄libet equꝰ est, ergo.a.hoīs quilibet equꝰ angeli quilibet equus est, qꝛꝫ ex parte de lꝫ angeli arguiꝶ a distributo ad non distributū, qꝛ ex parte de lꝫ hoīs arguiꝶ a confusa ad determinatā, ⁊ eodem casu añs est verū ⁊ ꝯñs est falsū. Et per hec multa alia similia dissolues. ¶ Igitur ad secundā confirmationē conceditur minor vꝫ dictas ꝓpōnes esse subcōtrarias, ⁊ negaꝶ in illo casu falsitas affirmatiue. Negaꝶ qꝫ resolutio sub aliquo determinabiliū anteqꝫ sub sua determinatione, sed debet incipi resolutio a prima determinatione deinde ꝯsequēter. Et sic patet quid dicendum qñ ambe determinationes vlr, ⁊ ambo determinabilia supponunt particulariter, aut econtrario. ¶ Per qđ facile constat qualr sit agendum qñ altera determinatio distribuiꝶ ⁊ altera non, determinabilibꝰ econtrario se habentibus. Huius eñ ꝓpōnis/cuiuslibet hoīs equꝰ, angeli quilibet equus est/ꝯtradictoria est/hoīs quilibet equus cuiuslibet angeli equus nō est, qꝛꝫ moderni dicerent in predicato/b.equus non est, sed contradictoria huius/cuiuslibet hoīs.a.equus angeli quilibet equus est, est hec/hoīs quilibꝫ equus cuiuslibet angeli.b.equus nō est, ⁊ cōtradictoria huius/cuiuslibet hoīs/a.equus .b. angeli quilibet equus est, a.hoīs quilibet equus, cuiuslibet angeli.b.equus nō est, ⁊ contradictoria huius/cuiuslꝫ hoīs.b.equus, b. angeli quilibet equus est, est hec/a.hoīs quilꝫ equus cuiuslibet angeli equꝰ non est/in quibus ambabus resoluenda est prius scđa determinatio, deinde prima, ac tertio primū determinabile. Et ꝑ hec tuipse poteris ad alia que hic multiplicari solent respondere. Inutilē nāqꝫ prolixitatē fugiens nō processi hic proponendo ꝓpōnes non oppositas tanqꝫ oppositas, sed docendo qualr in rei veritate sint oppōnes cōstituende, quo agnito facile per regulas superiores tu instabis his que in sola apparentia videnꝶ opposite. Ut si proponanꝶ he/cuiuslibet hoīs a.equus, b.angeli quilibet equus est/hoīs quilꝫ equꝰ, cuiuslibet angeli equus nō est, qꝛ defectus edificans veritatem cōmittitur inter determinabilia, verifica affirmatiuā duobus equis existētibus, alijs terminis solū vnicū suppositū habentibus, ⁊ reperies ambas veras, vt si petrus ⁊ gabriel sint soli qui diuisiue possideāt duos equos. Et qꝛ defectꝰ edificanꝶ falsitatē cōmittitur inter determinationes verifica contradictoriā negatiue vtralibet determinatione duo habēte supposita, ⁊ reperies ambas falsas, vtpote si petrus ⁊ michael diuisiue possideant brunellum et paulus ⁊ gabriel fauellum, ⁊ non sint alij homines, angeli, aut equi.

¶ Est hic autē aduertendū ꝙ hec pro- 10. N.
positio/cuiuslibet hoīs equus.b.angeli quēlibet equū videt/⁊ similes possunt equiuoce accipi, aut vꝫ ꝙ lꝫ angeli sit determinatio totius sequētis cōplexi, itaqꝫ totū ⁊ quālibet partem restringat, ⁊ tunc lꝫ equū a parte p̄dicati nō debet in cōtradictoria supponere ꝺm exigentiā sue determinationis, sed ꝺm exigentiā primi determinabilis determinate supponentis in ordine ad ipm. Et prima determinatio habet suppone

re cōfuse in ordine ad secundā determinationē, ⁊ determinate in ordine ad ly videns, itaq̨ cōtradictoria erit hec/d. hōis quilibet equus, cuiuslibet angeli equus nō videt. Nam si prima determinatio in negatiua supponat determinate, dabuntur false, casu quo sint soli brunellus ⁊ fauellus quoꝝ vterq̨ se et alterū videat, ⁊ petrus ⁊ michael diuisiue possideāt brunellū ⁊ paulus ⁊ gabriel, fauellū. Et si supponeret pure confuse, essent simul vere, casu quo singuli hōies singulos haberent equos quoꝝ quilibet se ⁊ oēs alios videret ⁊ omnes possiderentur a michaele qui sit ois angelus. Intelligo hoc si in hac singulari/a. hōis quilibet equus michaelis equū non videt. ly hōis ita supponat cōfuse vt ly equū a parte predicati equiualeat determinate. Nā de rigore ly hōis equiualet determinate ⁊ tunc idem est contradicoas dicte affirmatiue per ly. a. aut per ly. c. Aut in tali propōne restringit̄ solū ly equū et non ly videns, vt sit sensus/cuiuslibet hōis equus, videns b. angeli equū est ⁊ tunc pariter ly hōis debet respicere ad ly angeli ⁊ ad ly videns in contradictoria, aut potest solū determinare ly vidēs, itaq̨ sub ly equum, etiā equos nō possessos ab angelo possis demonstrare, ⁊ tunc ly equū supponit in ordine ad ly equus ⁊ in ordine ad ly angeli, itaq̨ si diceres/cuiuslibet hominis. a. equus. b. angeli quēlibet equum videt/ly hominis in cōtradictoria deberet supponere confuse in ordine ad ly angeli, et determinate in ordine ad ly videns, et ly equum determinate in ordine ad ly equus et confuse in ordine ad ly angeli, vt sit contradictoria/c. hōis quilibet equus, cuiuslibet angeli. d. equū nō videt. Et per hec sedatur certamen quod circa propositionem est inter multos. Hē aūt propositiones tam multoꝝ terminoꝝ inutiles omnino sunt ad disputationem.

ii. No. ¶ At q2 supradictū est nō sufficere assignare pro defectu q̄ prius ascendat̄ aut descendat̄ sub determinabili q̄z sub determinatione pluribus accepta, cū id quandoq̨ liceat, queritur quando liceat et quādo nō liceat, ⁊ qui defectus cōmittātur quādo nō licet. Ubi notato q̄ quādo determinabile distribuitur, determinatiōe particulariter supponente, talis distributio dicitur incompleta et quodam modo particularitas, quia dependet a disiunctiua resolutione determinationis, et quando tale determinabile particulariter supponit, determinatione distributa, tunc talis particularizatio dicitur incompleta ⁊ quodāmodo vniuersalitas, q2 dependet a copulatiua resolutione determinationis (cū audis particulariter intellige determinate aut confuse). Hoc patet per sensum talium cōplexoꝝ, cum enī audis/hominis quilibet equus currit/non plene intelligis qḋ quilibet equus possessus ab hōie absolute, sed qḋ alicuius signati hōis quilibet equus currit, ⁊ cum audis/cuiusꝫ hōis equus currit/ nō intelligis solū q̄ aliquis equus, sed cuiuscunq̨ signati hōis aliquis currat. Scḋo. Notato q̄ licet quantū ad suppositionem eodē modo restringat̄ determinabile determinatiōis accepte vnice ⁊ pluribus qn̄ determinatio nō est terminus cōnotatiuus (ut visum est) nihilominus quo ad verificationē propositionis, determinatiōe distributa, magis restringit̄ determinabile qn̄ accipitur vnica q̄z quādo accipit̄ pluribus, ⁊ determinatione non distributa magis restringit̄ vbi accipit̄ pluribus q̄z vbi accipit̄ vnica. V. g. hic/equ⁹ cuiuslibet hōis/magis restringit̄ determinabile quo ad verificationem ꝑpōnis q̄z hic/cuiusꝫ hōis equus/q2 in primo denotat̄ eūdē equum a singulis hominib⁹ possideri, ⁊ in secūdo, singulos possideri a singulis. Itē hic/hōis quilibet equus/magis restringit̄ quo ad verificationem ly equus q̄z hic/quilibet equus hōis. Nā sub hoc vltimo determinabili magꝫ absolute potes ascēdere, ⁊ inde ꝓuenit q̄ sit maior distributio q̄z in p̄mo. ¶ Ex his notabilibus iuuantib⁹ illis que supradicta sunt sequuntur pro affirmatiuis due regule. Prima. Determinatiōe singulariter supponēte licet sub determinabili ascēdere ⁊ descēdere sm̄ exigentiā sue suppositionis ⁊ determinatione particulariter supponente, licet sub determinabili eidē particulariter supponente immediate ascēdere ⁊ descēdere pure disiunctiue nisi ex parte alterius extremi aliquis defectus cōmittatur. Hec quo ad vtrāq̨ partē ex superioribus restat manifesta. ¶ Secūda. Determinatiōe particulariter supponēte, nō licet sub determinabili distributo descēdere, licet tn̄ ascendere, sicut determinatione distributa, nō licet sub determinabili quomodocūq̨ supponente descēdere, licet tn̄ sub illo nō distributo ascēdere disiunctiue, ⁊ sub illo distributo ascendere copulatiue. V. g. non sequit̄/hominis quilibet equus currit, posita cōstantia, ergo hōis brunellus currit, ⁊ hōis fauellus currit ⁊ sic de singulis equis hōis, nam solis equis petri currentibus ceteris hominibus possidētibus equos quiescētes, aña est verū ⁊ ꝯña falsum. Sequitur tn̄ contra/hōis brunellus currit, ⁊ hōis fauellus currit ⁊c̄. ergo hōis quilibet equ⁹ currit, q2 in p̄ima ꝯña virtualiter argui̇t a nō distributo ad distributū, vtpote per descensum pure copulatiuū sub termino incōplete distributo, vt per primū notabile superius expositum est, ⁊ in scḋa, virtualiter argui̇t a non distributo ad distributū. Item nō sequit̄/cuiuslibet hōis equus est animal, posita cōstantia, ergo cuiuslibet hōis brunellus est aīal, vel cuiuslibet hōis fauellus est ⁊c̄. Nec sequit̄ cuiusꝫ hōis quilibet equus est animal, ergo cuiuslibet hōis brunellus est animal, ⁊ cuiuslibet hōis fauellus ⁊c̄. Sed cōtra bene sequitur cuiuslibet hōis brunellus est aīal vel cuiuslibet hōis fauell⁹ ⁊c̄, ergo cuiuslibet hōis equus est aīal, quēadmodū sequitur cuiuslibet hōis brunellus est aīal, ⁊ cuiuslibet hōis fauellus ⁊c̄. ergo cuiuslibet hōis quilibet equus est aīal. Et defectus in primis cōsequentiis ad meā opinionem est q2 argui̇t a minus ad magis restrictū ac si argueres cuiuslibet hōis equus est aīal, ergo equus cuiuslibet hōis est aīal, signo nō existente parte (vt per scḋm notabile expositū est). Quare ecōtrario sunt bone ꝯñe a min⁹ ad magis restrictū. ¶ Pro negatiuis sequūt̄ itidē due. Prima. Determinatione singulariter supponente licet sub determinabili ascendere ⁊ descēdere immediate sm̄ exigētiam sue suppositionis, ⁊ eadem distributa licet sub determinabili itidem distributo immediate ascendere ⁊ descēdere pure copulatiue. Hec ex supradictis restat manifesta. ¶ Secūda. Determinatione distributa, nō licet sub determinabili non distributo ascendere disiunctiue, licet tamen descendere, quemadmodū determinatione non distributa non licet sub determinabili quomodocūq̨ supponente aliquo modo ascēdere, sed illo non distributo, licet disiunctiue et sub ipso distributo, copulatiue immediate descendere. V. g. non sequitur/cuiuslibet hominis brunellus non currit vel cuiuslibet hominis fauellus non currit, ergo cuiuslibet equ⁹ (aut. c. equus) non currit. Nam si singulis hominibus singulos equos possidentibus, vnus solus non currat, antecedēs est verum ⁊ consequēs falsum. Sequit̄ tamen econtrario/cuiuslibet hominis equus non currit, ergo cuiuslibet hominis brunellus non currit vel cuiuslibet hominis ⁊c̄. Et defectus in prima consequētia est, quia virtualiter arguitur a non distributo ad distributū vtpote per ascensum pure disiunctiuū sub termino incomplete particularizato, sed econtrario nullus defectus cōmittitur, quia arguitur a minus ad magis restrictum negatiue respectu termini singularis. Rursus non sequitur/hominis brunellus non est animal vel hominis fauellus nō est animal, ergo hominis equus nō est animal, nec sequitur/hominis brunellus nō est animal ⁊ hominis fauellus non est animal, ergo hominis quilibet equus non est animal, sed bene sequitur ediuerso/hominis equus non est animal, ergo hominis brunellus non est animal vel ⁊c̄. pariter/hominis quilibet equus non est animal, ergo hominis brunellus non est animal ⁊ hominis ⁊c̄. defectus in primis consequētiis est quia arguitur a minus ad magis restrictum negatiue. ¶ Sed arguis. Dictū est capite de restrictionibus a minus ad magis restrictū negatiue cū distributione restricti valere argumentū, q̄z hic nō est ille defect⁹ a minus vbi ascēdis copulatiue. Illa regula intelligit̄ de restrictione quo ad suppōnē tm̄, vbi virtualiter arguitur a superiori ad inferius

Marginal notes: Prima regula. — Secunda — Tertia. — Quarta.

vt hic/omnis homo nõ disputat, ergo nullus homo disputat. Sed qñ est restrictio quo ad verificationem, minor restrictio edificat magis veritatẽ, etiã in negatiuis, ꝛ ideo nec ibi sequi a minus ad magis. Qđ claret, nã singulis hominib⁹ possidẽtibus equos verificaẗ añs, ꝛ tñ ꝯñs non nisi aliquo hoie non possidente equũ. Obidqꝫ e diuerso a magis ad minus restrictum negatiue sequiẗ. Hunc vltimũ defectũ attente notato pro materia sillogismoꝝ. Et hec de obliquis.

¶ Septimo ad principale arguiẗ.

He due propõnes/ois hõ habẽs equũ equitat illũ/aliquis hõ habens equũ non equitat illũ/sunt cõtradictorie, attñ non repugnant in veritate, ḡ lex nulla. Maior est nota ꝛ ꝓbaẗ minor. Casu quo petr⁹ habeat duos equos quoꝝ brunellũ equitet, fauellũ vero nõ, nec sint plures hoies, affirmatiua est verã, vt notũ est, ꝛ probaẗ singularis negatiue, sc3/petrus habens equũ non equitat illũ, nã petr⁹ habẽs fauellũ nõ equitat illũ vel petrus ꝛc̃. ergo petrus habẽs equũ non eqtat illũ. ¶ Cõfirmatur primo. He propõnes/ois hõ est ipsemet/ hõ non est ipsemet/sunt contradictorie, ꝛ tñ non repugnãt in veritate, ḡ lex nulla. Maior est nota cũ veritate affirmatiue, et probaẗ negatiua. Primo. Homo qui est homo nõ est ipsemet (relatiuo referente ly hõ) ergo hõ non est ipsemet. Consequẽtia tenet a cõuertibilib⁹, ꝛ añs patet, si post ascẽsum sub toto ascẽdas disiunctiue sub ly hõ demonstrãdo aliũ hominẽ a demõstrato per totum. Scđo. Homo vel hõ non est ipsemet, (relatiuo referẽte secundã partẽ disiuncti) ergo hõ non est ipsemet. Consequẽtia ꝛ añs patent sicut in argumẽto ꝓcedẽte. ¶ Cõfirmatur scđo. He propõnes quẽlibet equũ suum quilibet homo videt/quẽlibet equũ suũ homo nõ videt/sunt contrarie, ꝛ tñ nõ repugnãt in veritate, ergo lex nulla. Maior est nota, nam ly hõ in negatiua determinate supponit in ordine ad ly videns, ꝛ eodẽ modo curreret argumentũ si diceres. c. homo. Et probaẗ minor. Si singulis hominib⁹ singulos equos habentibus, quilibet homo videat suũ propriũ equũ et nullus alienum, affirmatiua est vera, vt constat ascendẽti prius sub ly homo quod est antecedẽs relatiui, ꝛ negatiua pariter ascẽdenti prius sub ly equum supponente distributiue in ordine ad ly homo.

¶ Circa argumentũ hoc post ea que secũda parte introductionũ de relatiuis adnotauim⁹ nihil re-

11. No. stat dicendum. Habes eñ ibi late disputatum qũo referant, supponant, exponanẗ ꝛc̃. Igiẗ ad argumentũ principale cõcessa maiori, negaẗ minor, ꝛ negatur ꝙ in illo casu negatiua sit vera. Nec valet illa ꝯñ a/petrus habens fauellũ non equitat illũ ꝛc̃. Nam ex parte illius relatiui respectu cuius nõ fit ascensus arguiẗ ab inferiori ad superius cum distributione. Quãobrẽ diximus ibidẽ non posse ascendi sub añte relatiui nõ reciproci nisi exprimẽdo añs cõiter supponẽs a parte relatiui cum eadẽ terminoꝝ habitudine qua teneẗ, sc3/petrus habens fauellũ nõ equitat equũ quẽ hõ h3, vel habẽs brunellũ non equitat equũ quẽ homo h3, ḡ ꝛc̃. Dixerim/cũ eadẽ habitudine/et nõ/cum eadẽ restrictione, nã siue ly equũ restringatur siue non, relatiuũ referre restricte est referre añs cũ habitudine qua teneẗ, vt late habes expositũ. 2. p. intro. c. 2. lec. 2. Hinc patet hanc ꝯñam/quilibet homo habens equum equitat illum, posita cõstantia, ergo hic homo habens equũ equitat illum ꝛ hic homo habens equũ ꝛc̃. arguiẗ eñ ex parte relatiui a minus ad magis restrictũ, ꝛ casu quo singulis hominibus habentibus equos quilibet equitaret equũ alienum ꝛ non propriũ, añs esset verum ꝛ cõsequens falsum. Fit rursus in his propositionibus/equũ quilibet homo habens equitat illum/ quilibet homo habens equũ equitat illum/eque restricte referre illud relatiuũ pro equo possesso ab homine, et casu quo omnes homines possideant equos nõ tamen equitent nisi siluestres, ambe sunt false. Sequitur tandẽ ꝙ concedentes hanc consequẽtiam/petrus habens hunc equũ non equitat illum, ergo petrus habens equũ non equitat illũ, relatiuo referente in antecedẽti terminũ singularẽ ꝛ in cõsequenti eius superiorem, censent de illo relatiuo ac si esset reciprocum, quod est cõtra eius naturã. ¶ Et arguitur sic. He propositiones/quilibet homo habẽs equũ equitat ipsummet/ aliquis homo habens equũ non equitat ipsummet/ sunt contradictorie, ꝛ tñ in casu argumenti sunt vere. Nam cum relatiuũ sit reciprocum, conuenit simul sub antecedẽti ꝛ sub ipso ascendere, quare bene sequiẗ/petrus habens hunc equũ non equitat ipsummet vel petrus habens hunc equũ ꝛc̃. ergo petrus habens equum non equitat ipsummet. ¶ Omnes sumuliste propter argumentũ negant dictas propositiones cõtradicere, dicentes ly equũ in negatiua debere distribui hoc modo/aliquis homo habens quẽlibet equũ ꝛc̃. qr cum sit antecedẽs relatiui sub quo proinde licet ascẽdere ꝛ descendere, virtualiter accipiẗ pluribus, habetqꝫ subinde opposito modo supponere ꝙ̃ in sua contradictoria. Hoc verũtamẽ supra reprobatũ est. Quinimmo talis determinatio accipiẗ vnice ac si nõ eẽt añs relatiui, ꝛ ideo in negatiua distribuiẗ virtualiter, ꝙ̃ꝙ̃ non dicas, quẽlibet, suntqꝫ proinde cõtradictorie, ꝛ negatiua est falsa, et in ꝯñs qua niteris eam improbare arguis a non distributo ad distributũ. Responsum hoc manifeste cõfirmatur hac ratione. He due propõnes/omne albũ videt ipsummet/aliquod albũ non videt ipsummet/relatiuo referẽte ly albũ solum pro formali, vt sit sensus videt ipsam albedinem, sunt cõtradictorie, ergo ꝛ he pariter/omnis res habens albedinẽ videt ipsamet/aliqua res habens albedinem nõ videt ipsammet, vtpote in quas ille formaliter resoluanẗ, ergo ly albedinẽ in negatiua equiualẽter distribuiẗ, dependẽter ad minus a disiũctiua resolutione totius (vt supra expositum est) alias non opponerentur.

¶ Per hec ad prima cõfirmationem. 13. No.

Cõcessa eñ maiori negatur negatiua, ꝛ ad ambas probationes negatur añs. Nam in his/hic homo qui est homo nõ est ipsemet/hoc quod est homo vel homo non est ipsemet) pronominibus totum complexũ singularizantibus) e vers a, vt ex dictis patet, partes ille distributiue supponũt. Quod patet nã hec ꝓpositio/hic homo qui est homo nõ est animal/sic exponiẗ/hic homo nõ est animal vel hic homo nõ est homo/ ꝛ hec hoc qđ est homo vel homo nõ est animal/sic exponiẗ / hoc nõ est animal vel hoc non est homo/vbi dicte partes distribuuntur. Unde sub illis antecedentibus nõ licet ascendere disiunctiue sed copulatiue. Qui autẽ nolunt hoc admittere teneñ dicere dictas propositiones nõ contradicere, sed debent ille partes que sunt antecedẽtia relatiuorum in negatiuis distribui. Sed arguis probando ambas esse falsas. Etenĩ negatiua concessa est iam falsa, ꝛ affirmatiue falsitas probaẗ. Sequitur bene/omnis homo est ipsemet, ergo omnis homo est ipsemet vel ipsamet, a conuertibilibus (supposito ly ipsemet in antecedenti absoluatur a genere ꝛ in cõsequenti nõ. Rursus ergo ipsemet vel ipsamet omnis homo est, per conuersionem. Tandem ergo ipsemet omnis homo est vel ipsamet ois homo est, per reductionẽ disiũcti ad disiunctiuã. Quare, cũ vtraqꝫ pars sit falsa, sequitur de vltimo ad primũ ꝙ affirmatiua est falsa. Negatur secũda ꝯñ a que videtur conuersio, vtpote in qua arguitur a confusa ad determinatam ex parte totius disiuncti, habet eñ conuerti in hanc/s. ipsemet vel ipsemet omnis homo est/que prius est resoluenda per descensum sub predicato quã reducatur ad disiunctiuã. ¶ Dubitas autem hic forte de his/entia ꝙ̃ sunt petrus ꝛ paulus erunt ipsamet/entia que sunt petrus ꝛ paulus non erunt ipsamet, que cum appareant contradictorie, videntur tamen vere, casu quo petrus ꝛ paulus desinant nunc esse per vltimũ esse, partibus tñ eoꝝ essentialibus restantibus. Affirmatiua enim sic patet. Hec entia erunt ipsamet (demonstratis partibus) ꝛ hec sunt entia que sunt petrus ꝛ paulus, ergo entia que sunt petrus ꝛ paulus erunt ipsamet. Et negatiua sic. Petrus et paulus non erunt ipsimet / petrus et paulus sunt entia que sunt petrus et paulus, ergo entia que sunt petrus et paulus non erunt ipsamet. ¶ Ad hoc tamẽ concesso ꝙ sint cõtradictorie

⁊ q̄ in illo casu affirmatiua sit vera, negaꝫ illa ꝯña que pbetur negatiua, nam cũ ly ipsimet in maiori accipiatur tãq̃ adiectiuũ subiecti, certe redducitur in hoc copulatũ/ ipsimet et ipsemet, singulis partibus singulas partes subiecti referẽtibus, ⁊ cum ly ipsamet in cõsequente accipiatur in neutro genere, equiualet disiũcto ex multis copulatis in qḋ resoluitur subiectum. s. entia que sunt petrus ⁊ paulus. Quare arguiꝫ in quatuor terminis, sed esset concludendũ, ergo entia que sunt petrus ⁊ paulus nõ erunt ipsimet. s. petrus ⁊ paulus. Et idem defectus ꝯmitteretur si sic argueretꝫ/ hoc ens ⁊ hoc ens nõ erunt ipsamet (demonstratis petro ⁊ paulo) et hoc ens et hoc ens sunt entia q̄ sunt petrus ⁊ paulus, ergo entia q̄ sunt petrus ⁊ paulus nõ erunt ipsamet, si ly ipsamet in maiori accipiatur tãq̃ adiectiuũ subiecti, sed est cõcludendũ, ergo entia que sunt petrus ⁊ paulus nõ erunt ipsimet ⁊ ipsummet.

4. No. ¶ Ad secundã confirmationẽ ex dictis secunda parte introductionis patet responsio. Diximus eñ nũq̃ relatiuũ posse resolui ante suũ añs, a quo habet necessariam dependentiã. Unde cõcessa maiori negatur qḋ negatiua sit vera in illo casu, neq̧ licet ascendere sub ly equũ suũ anteq̃ sub ly homo. Equiualet eñ confusa de ly hõ determinate in ordine ad ly equũ, ⁊ in eius contradictoria scꝫ/ equuꝫ suũ quilibet homo videt/ determinata de ly equũ suũ equiualet confuse, que quidem affirmatiua est vera in eodem casu. Nec sequitur. Equũ suum quilibet homo videt, ergo equum quilibet homo videt. Nec si diceres quẽlibet equũ suũ quilibet homo videt, ergo equũ quilibet homo videt, q: in prima ꝯña arguitur a confusa ad determinatã ex parte illius determinationis, ⁊ in secunda a distributiua sigillata ad determinatã. Idẽ defectus cõmittitur in his cõsequentijs/ in aliquã suam partẽ quodlibet continuũ potest diuidi, ergo in aliquã partẽ quodlibet cõtinuũ potest diuidi/ in quãlibet suã partẽ quodlibet continuũ potest diuidi, ergo in aliquã partem ⁊c̃. Ex quo sequitur, q̄ in hac propõne. a. equũ suum aliquod videns non est homo, determinata de ly videns equiualet confuse, quia, vt dictũ est capite de ascensu, non solũ determinata relatiui, verum determinata cuiuscũq̧ termini dependentis in sua resolutione a relatiuo, equiualet confuse in ordine ad añs eiusdem relatiui, modo ly videns dependet a ly equũ suum tãq̃ determinabile a determinatione accepta non vnica. Nec obstat id qḋ supra dictũ est vcꝫ q̄ determinabile supponente determinate, cõfusa determinationis equiualet determinate, q: id intelligitur quãdo talis determinatio nõ est relatiuũ. Immo in hac, equum suũ aliquod videns, quilibet homo est, ambe determinate equiualent confusis ⁊ in sua cõtradictoria, scꝫ, quẽlibibet equũ suũ quodlibet vidẽs, homo nõ est, cõfusa illius antecedẽtis/ homo equiualet determinate. Ad hec tãdem in hac propõne/ cuiuslibet hominis equus b. dominũ suũ cognoscit, relatiuo referente ly equus, determinata illius relatiui equiualet confuse in ordine ad distributionẽ de ly hominis a qua dependet suum añs. Nam si relatiuũ non potest resolui ante suum añs, nec añs ante suam determinationẽ, sequitur de primo ad vltimũ vt relatiuũ dependeat ab illa determinatione/ hominis. Quare in sua cõtradictoria/ a. hominis quilibet equus nullũ dominũ suũ cognoscit/ illa cõfusa equiualet determinate. Pariter in hac/ cuiuslibet hoĩs equus dñm suũ. b. cognoscens est determinata de ly cognoscens equiualet confuse in ordine ad primã determinationem. Nam resolutio de ly cognoscens dependet a sua determinatiõe, ⁊ determinatio a suo antecedẽti, ⁊ añs a prima determinatione, igitur de primo ad vltimũ secundum determinabile depẽdet a prima determinatiõe. ¶ Sed q̄ris an in hac/ equũ suũ quilibet homo videns est animal, prius sit resoluendũ relatiuũ, quia est determinatio pluribus accepta, an prius determinabile, q: est añs relatiui (sunt eñ ambe necessarie dependẽtie). Re vera determinabile prius, nã cum relatiuũ, ⁊ acceptionẽ, ⁊ suppositionẽ a suo antecedenti recipiat, non est intelligibile posse singularizari nisi singularizato añti. Arguis verũtñ contra hoc. Sequeretur inde dictã propõnẽ cum sua cõtradictoria scꝫ/ quẽlibet equũ suũ aliquis hõ videns, nõ est animal/ esse simul falsas, casu quo oẽs hoies oẽs equos videãt, alij tñ possideãt equos, alijvero nõ. Etenĩ negatiua videtur manifeste falsa, vtputa cuius predicatum supponit pro quocũq̧ supposito subiecti. Et probatꝫ affirmatiua falsa. Nam sub ly homo distributo signanꝫ multe singulares false, in quibus vcꝫ demõstranꝫ homines non possidẽtes equos. Ad hoc negaꝫ prima sequella, immo affirmatiua est vera. Nec sub ly hõ possunt demonstrari homines nõ possidentes equos. Sed contra, ly homo tñmodo restringitur pro homine equũ hoĩs vidente, nam sensus illius propositionis ratione relatiui est/ equũ hominis vidẽtis homo videns est animal, cuius subiectũ supponit pro hoĩe non possidente equũ, cum oẽs videant equũ hominis. Negatur primũ añs, immo restringitur pro solo homine suuꝫ propriũ equũ vidente. Unde quãdo relatiuũ reciprocum est determinatio sui antecedẽtis non habet resolui ad faciendã verificationẽ, sed debet fieri verificatio cũ tali reciprocatione. Hinc patet quid dicendũ sit circa hanc, ab ipsomet quodlibet differens est ens, ⁊ similes. Item circa propositiones relatiuorũ alietatis, vt si diceres, quilibet homo. b. alium hominẽ videt Illa eñ determinata equiualet confuse. Et si diceres, aliuꝫ hominẽ aliquod videns nõ est homo/ ambe prime determinate equiualent confusis, sicut si diceres/ quẽlibet alium hominem quodlibet videns est homo, cõfusa illius antecedentis equiualet determinate. Etenĩ sicut relatiuũ reciprocũ, ita relatiuũ alietatis habet essentialem dependentiã a suo antecedẽte. At vero acriores difficultates horum relatiuoꝝ ad tractatum disiunctoꝝ ac copulatoꝝ expectãt. Cum omnis difficultas relatiuoꝝ, in terminis simplicibus, consistat in cognitione huius, quando vcꝫ cõfusa equiualet determinate ⁊ determinata confuse, satis est id per exempla exposuisse. Per hec eñ plene docebeꝛis ⁊ arguere ⁊ respondere in oppositionibus relatiuoꝝ. Et hec de oppositionibus.

¶ Caput duodecimũ.

SEquitur de equipollentijs.
De quibus dantur tales re
gule. ¶ Prima. Si alicui si a
gno vli vel particulari pre-
ponatur negatio: equipollet suo cõtra
dictorio. Ut he equipollẽt/ non ois hõ
disputat/ quidam hõ non disputat: ois
hõ disputat/ nõ quidã hõ nõ disputat.
¶ Scḋa. Si alicui signo vli postponaꝫ b
negatio: equipollet suo cõtrario: vt he
eq̄pollent/ ois hõ non disputat/ nullus
hõ disputat/ ois hõ disputat/ nullus hõ
nõ disputat. ¶ Tertia. Si alicui signo c
vli vel particulari preponaꝫ et postpo-
natur negatio: equipollet suo subalter
no: vt he equipollẽt/ non ois hõ nõ dis-
putat/ quidã hõ disputat/ ois hõ dispu
tat/ nõ quidã hõ non disputat. Et dicte
regule in his v̾sibus cõtinẽꝫ. Pre: con
tradic. post: cõtra. prepostq̧: subalter.
¶ Ex his regulis inferꝫ q̄ si duo signa d
vlia negatiua ponanꝫ in eadẽ locutiõe.

ita q vnum sit in subiecto et reliquum in predicato: primũ equipollet suo contrario per secundã regulã: ⁊ secundum suo cõtradictorio per primã: vt nichil est nichil: eq̃pollet huic/ quodlibet est aliquid. Nam per secũdam regulã: nichil nõ/⁊/quodlibet/equipollent: sicut oĩs nõ/⁊/nullus/⁊ per primã regulam: non nichil/⁊/aliquid: sicut/nõnullus/⁊ quidam: ⁊ sic due prime sunt equipollẽtes. Unde versus. Non oĩs/quidã nõ: omnis non/quasi/nullus. Nõnullus/ quidam: sed/nullus nõ/valet/oĩs. Nõ aliquis/nullus: non quidam nõ/valet/ omnis. Non alter/neuter: neuter non/ prestat/vterq̃.

¶ Lectio vnica.

SEquitur ⁊c. Quãq̃ aũt posset etiã accipi equipollentia puta pro ꝓpositionibus, aut synonimis, aut quomodocũq̃ equiualentib⁹, siue categorice fuerint siue hypothetice, auctor in presentiarũ noĩe equipollentie intelligit. P.h. duas categoricas, vtroq̃ termino participantes ordine eodem, additione negationis formatur equiualentes. Negationis inq̃, aut negationũ, item/ additione, aut detractione, vt cõmodis exemplis in textu monstrauit. Et ponit de eq̃pollentijs tres regulas cum vno corollario.

1. No. A ¶ Pria. Si alicui signo vniuersali ⁊c. idest. Datis duab⁹ ꝓpõnibus cõtradictorijs si vñi preponatur negatio, aggregatũ ex tali negatione ⁊ ipsa vñi preiacente, eq̃pollebit particulari, si autẽ preponatur particulari, equipollebit vñi, vt patet in exemplis auctoris. ¶ Pro cui⁹ maiori expositione notandũ q sicut ex duabus synonimis fit cõtradictio per variationẽ omnimodã quantitatis ⁊ qualitatis alterius, ita ex duabus cõtradictorijs per eandem variationem efficitur equipollentia. Nã tunc reducuntur tales ꝓpõnes ad eãdẽ quãtitatẽ ⁊ qualitatẽ. Et q negatio est malignãtis nature q̃ oẽm quãtitatem extremoꝝ, ⁊ verboꝝ qualitatẽ mutat, sit, vt posita in principio alterius synonimarũ, efficiat contradictionẽ, ⁊ posita in principio alterius contradictoriarũ, efficiat eq̃pollentiã. Quo sit vt regula intelligatur. Primo. De negatione negatiuer tenta. Nã cum priuatiue aut infinitanter tenetur, sicut nõ sufficit variare quãtitates sequentiũ terminoꝝ aut qualitates, ita non sufficit facere equipollentiã. U.g. he due sunt contradictorie/omne iustum est bonũ/aliquod iustum non est bonum/⁊ tamen si subiecto prime preponatur ly in/priuatiue, aut ly non/infinitanter, dicendo/omne iniustum est bonũ, aut/omne nõ iustum est bonum, non equiualebit particulari. Secundo. Intelligitur quãdo talis negatio potest cõgrue preponi. Nam ⁊ si he due sint contradictorie/ hõ disputat/nonhõ disputat/hec tñ secunda nõ congrue põt equipollere per prepositionẽ negationis, q incõgrue ⁊ nugatorie diceretur/non nõhomo disputat. Tertio. Quando talis negatio negans additur (vt sic loquar) personaliter ⁊ nõ efficitur pars extremi capti materialiter. U.g. he due propõnes omne album esse hominẽ est possibile/ albũ esse hominem nõ est possibile, si illud signũ omne capiatur non vt pars extremi, sed vt reddit propositionẽ vniuersalẽ (vt sit sensus/oĩs talis propositio/albũ est homo/est possibilis) sunt contradictorie. Et si preponatur ly non secunde, etiã non vt pars subiecti, erunt equipollentes. Sed si addatur vt pars extremi adhuc neganter, non equipollebunt, q semper scda.s. non album esse hominem non est possibile, erit negatiua, ⁊ erit sensus q hec propositio/non albũ est homo, non est possibilis. Itẽ captis his duabus/hoĩe currente aĩal currit/non hoĩe currẽte aĩal currit, si ly nõ neget totã propositionẽ, sunt cõtradictorie. Et si similiter preponatur negatio prime, equipollebunt, sed si illa negatio sit pars ablatiui absoluti, nõ sunt cõtradictorie, immo ambe sunt affirmatiue, nec possunt eq̃pollere per prepositionem negationis. Quarto. etiã intelligitur dũmodo talis negatio preposita possit variare quãtitatem ⁊ qualitatẽ terminoꝝ sequentiũ. Nã lz he due/ipsemet est petrus/ipsemet non est petrus (primo relatiuo referẽte ly homo in hac/homo est, et scdo ly homo in hac/oĩs homo est) sunt cõtradictorie, tamẽ per prepositionẽ negationis nõ equiualebunt, q talis negatio non variabit suppositionẽ relatiui. De eñ nõ equipollẽt non ipsemet est petrus/ipsemet non est petrus, relatiuis referentibus vt dictũ est.) Itẽ (supposito q propositio infinitarũ negationũ sit affirmatiua) si.a. sit propositio infinitarũ negationum contradicẽs.b. negatiue, licet ei preponatur negatio non equipollebit.b. ꝓpositioni, q talis negatio preposita.a. non sufficit mutare eius qualitatẽ. Et hec regula sic intellecta, fundatur in illa maxima/omnes ꝓpõnes ex eisdẽ terminis eodẽ modo supponentibus, sunt equiualentes. Que etiã est fundamentũ aliarũ regularũ sequentiũ. Unde sequitur.

¶ Scda. Si alicui signo vniuersali ⁊c. 2. No. A idest. Datis duabus contrarijs, si subiecto distributo alterius postponatur negatio, equiualebit alteri. Et ratio regule est. Nam tunc illud subiectũ precedens negationẽ est eiusdẽ quãtitatis cum subiecto alterius, ⁊ reliqui termini per additam negationẽ reducuntur etiã ad eandẽ quãtitatem cũ terminis alterius, vt patet in exẽplis auctoris. Quare hec regula intelligitur cum limitationibus regule superioris. Itẽ intelligitur dũmodo talis negatio postposita non sic alligetur subiecto vt virtus eius nõ transeat vltra. De eñ propõnes/omne animal qd est homo est rõnale/nullũ aĩal qd est homo est rationale/ꝯtrarie sunt, sed si prime sic postponatur negatio/oĩe aĩal quod nõ est homo est rõnale, non equalebit scde, q illa negatio nõ variat quãtitates ⁊ qualitates omniũ terminorũ sequentiu. Sed adhuc regula ista sic limitata nõ est tam vtilis q̃ prima. Solum enim habet vsũ verum in propositionibus perfecte vilibus, de modo loquẽdi consueto, ⁊ de simplicibus extremis. Unde multipliciter põt deficere. Primo. Quã talis ꝓpõ cui postponitur negatio, non est taliter vlis vt possit habere contrariã. U.g. si subiecto huius ꝓpõnis/omne qd est petrus est substãtia/postponas negationẽ, nulli cõtrarie equiualebit, q nullam habet contrariã. Secũdo. Quã vlitas precedens talem negationẽ nõ est similis vniuersalitati alteri⁹, vt licet he due/vterq̃ homo disputat/nulli⁹ hõ disputat/sint cõtrarie, neutra tñ earũ equiualebit alteri per postpositionẽ negationis, q subiecta non sunt eiusdẽ quãtitatis. Tertio. Quã talis negatio postposita non põt variare quãtitates terminoꝝ sequentium ad similitudinẽ terminoꝝ alterius. U.g. he due/oĩs homo oĩe aĩal est/nullus hõ est animal/sunt cõtrarie, ⁊ tñ si subiecto alterius earũ postponatur negatio (vt dicendo/oĩs homo non omne aĩal est) nõ equiualebit alteri, q predicata nõ manebunt eiusdẽ quãtitatis, sed deberet negatio postponi predicato. ¶ Ex quo sequitur primo q aliq̃ñ debet negatio postponi toti subiecto, vt in his/omnis homo est animal/nullus hõ est animal, aliq̃ñ toti predicato, vt in his/ oĩs homo omne aĩal est/nullus hõ est animal, aliq̃ñ parti subiecti, vt in his/cuiuslibet hoĩs oculus est dexter/ nulli⁹ hoĩs oculus est dexter (debet enim postponi post ly hominis ante ly oculus) aliquãdo parti predicati, vt in his/oĩs homo, oĩs materia ⁊ forma est/nullus homo, est materia ⁊ forma. ¶ Sequitur scdo q dantur due ꝓpõnes simplr contrarie ⁊ simpliciter vlẽs, que tñ nullo modo pñt equipollere per postpositionem negationis, vt sunt he due/oĩs homo materia ⁊ quelibet forma est/nullus homo est materia ⁊ forma, nisi forte postpo

nere tres negationes, dicēdo / omis hō, nulla materia & nō omnis forma nō est. Sed he due / hō omne aial est / nullus hō est animal / similiter he vics et simplr cōtrarie / hois quilibet equus est animal / nullius hois equus est aial, per nullā aut negationis aut negationū postpositionē, possunt equipollere qr quomodocūq̧ postponat negatio, nullo modo variabitur quātitas ad similitudinem quātitatis alterius. ¶ Sequitur tertio q dantur due propositiones simplr contrarie & vtriq̧ potest congrue postponi negatio, et prima per postpositionem negationis equiualebit secunde, & tn̄ si subiecto secunde postponat negatio, nō equiualebit prime. V.g. he due sunt contrarie / omnis hō est. b. aial / nullus homo est animal, et si prime postponas negationē dicendo / ols homo nō est. b. animal / equiualebit secunde, & tn̄ si postponat secunde dicendo nullus homo nō est animal / non equiualebit prime. ¶ Sequitur quarto, q dantur due propositiones formaliter equiualētes cōtrarie alteri vni tertie, & prima per postpositionē negationis potest equipollere dicte tertie, secūda vero, non. V.g. he sunt formalr equipollentes / nullus homo est aial / non. a. hō est animal / & vtraq̧ contrariat huic tertie / quilibet homo est animal, & si subiecto prime postponas negationē, dicēdo / nullus homo nō est animal / equiualebit huic / quilibet homo est animal, & tn̄ si subiecto secūde postponas dicendo / non. a. hō non est aial / non equiualet ei (procedimus hic admissis illis impositionibus de ly. a. & ly. b. ¶ Sequitur quinto, q cū dat aliqua propositio habens duas nō equiualentes contrarias quarū vna est vera & altera falsa, si hoc modo postponat negatio, equiualebit vere, & si alio, equiualebit false. V.g. hec nullius hois equus currit / contrariat huic / cuiuslibet hois equus currit, & huic / cuiuslibet hominis quilibet equus currit, quarū prima est vera & secūda est falsa, si omnes homines habeant equos currentes & equos quiescentes, & si in negatiua postponas sic negationem / nullius hois nullus equus currit, equiualebit prime vere. Et si postpones sic / nullius hois equus non currit, equiualebit secunde false. ¶ Subdubitaret hic aliquis quare. P. h. nō posuerit similem regulā pro subcōtrarijs ante regulā pro subalternis, vt per oē genus oppositionis discurreret. Dicendum, quia subcontrarie deberēt equiualere per postpositionē negationis. Et subiecto negatiue non potest sine nugatione postponi negatio, vt patet in his / quidam hō est animal / quidā homo nō est animal. Et si postponeretur affirmatiue fieret synonima negatiue, modo tn̄ voluit tradere modū equipollēdi, vbi erat aliqua difficultas ad cognoscendū equipollentias, qualis nō est in propositionibus synonimis. Si tn̄ esset aliqd signum pure particulare negatiuū latine impositum sicut est signum vle negatiuū, tunc bene possent per postpositionē equipollere sicut contingit in contrarijs. Dixerim pure particulare, qr ly neuter & si sit incomplete particulare & possit proinde alicui pure particulari subcōtrariari (vt he sunt subcōtrarie, quidā homo disputat / neuter homo disputat) tn̄ qr subiecta non sunt similis quātitatis, nō possunt equipollere per postpositionē negationis. Ex his sequitur.

5. No. ¶ Tertia. Si alicui signo vli vel parti-
c culari &c.] i. Datis duab⁹ subalternis, si subiecto vlis preponat & postponat negatio, equipollebit particulari, & si subiecto particularis preponat etiam & postponat, equipollebit vniuersali. Et est ratio regule, qr prima negatio reddit subiectum eiusdē quātitatis cum subiecto alterius, & ambe simul reddunt terminos sequētes eiusdē etiā quantitatis & qualitatis cū terminis alteri⁹, vt patz in exēplis autoris. Unde hec regula, sicut superiores est etiam limitāda. Nec potest circa ipsam particularis difficultas submoueri, que non possit ex superiorib⁹ terminari. Et sic patet clara intelligētia versiculoꝝ qui subiūgunt in textu. s. pre. cōtradic. &c. Sensus tn̄ est q negatio preposita alteri cōtradictoriarū, efficit equipollētiam cum altera cōtradictoria, & postposita subiecto alterius cōtrariarū, efficit equipollentiā cum altera contraria, & preposita & postposita subiecto alterius subalternarū, efficit equipollentiam cum altera subalterna.

¶ Ex his infertur q si duo signa &c, 4. No.
idest ex primis duabus regulis sequit q si in aliqua propositione ponant duo signa vniuersalia negatiua, primū eqpollebit suo contrario, secundū suo cōtradictorio. Ratio & exemplum huius regule sunt in textu manifesta. Ubi notato q ly nichil, valet tn̄ sicut nō aliquid, & ideo ly nō ibi inclusuz, potest accipi & infinitanter & negāter. Si infinitāter capiatur, nec primū equipollebit contrario, nec secundū contradictorio (vt visum est) sed illa propō valebit hanc / non ens est non ens. Et si primū capiatur infinitāter, & secundū negāter, valebit hanc. nō ens est alqd. Et in illo sensu fit illa cōmunis maxima philosophoꝝ. s. ex nichilo nichil fit. Sensus tn̄ est. Ex non ente nō fit ens. Sed si ambo illa signa capiant negāter, valebit illam quā autor adducit. s. quodlibet est aliquid Et capitur illa ac si predicatum precederet verbum. Nā in rigore infinitāter tenetur ols negatio post verbū. Scdo. Notato q cum dicis [itaq̧ vnum sit in subiecto & reliquum in pdicato] nō est restrictio corolarij vt. s. non habeat verū nisi vnum ponat in subiecto & aliud in predicato, sed est exemplū eius, qr cum loqueret de propositionibus de extremis simplicibus, si sint due negatiōes, vna erit in subiecto & alia in predicato. Quare vlr regula habet verū, etiam in propōnibus de extremis compositis. Et ideo cum in aliqua propōne multiplicant signa negatiua in quocūq̧ numero, loco primi ponat signū vniuersale affirmatiuū, & loco secundi, particulare, & loco tertij, vle, & sic alternatim, manēte qualitate sm numerū negationū, sic. s. q si fuerit numerus par, maneat affirmatiua, & si impar, negatiua. V.g. hec propositio / nullus hō in nullo instanti non videt, resoluat in hanc / omnis hō in aliquo instanti quodlibet vidēs non est. Sed hec / nullus homo in nullo instanti nullū hominē non videt, resoluatur in hanc ois homo in aliquo instanti quēlibet hominē videns est. Et memento, in tali resoluente illas particularitates stare cōfuse in ordine ad vniuersalitates precedētes, et determinate in ordine ad sequentes. Et per hunc modū assume contradictoriam negatiue ad instandū propōnibus multarū negationū solum apparenter oppositis, vt vez ambas reducas ad affirmatiuas sine negatione. ¶ Unde sequitur clara intelligētia illoꝝ versiculoꝝ. Non ols quidam / ols nō / quasi / nullus &c. ¶ Sequitur etiā secundo in his duabus propositionib⁹ / ols homo est animal / nullus homo non est animal / reperiri oēs equipollentias sm omnes quatuor regulas. Si tn̄ consideres illas dempta per intellectum prima negatione, cōsiderabis illas vt cōtradictorias, quare eadē postea adiuncta equipollent per primā regulā. Et si consideres eas dempta secunda negatione, cōsiderabis illas vt cōtrarias, quare ea postea adiuncta equipollent per secundā regulam. Et si eas cōsideres demptis ambabus negationibus, remanent subalterne. Quare ipsis adiunctis, equipollent per tertiam. Et si secundam solam consideres, per corollarium equipollet huic / omnis homo est animal.

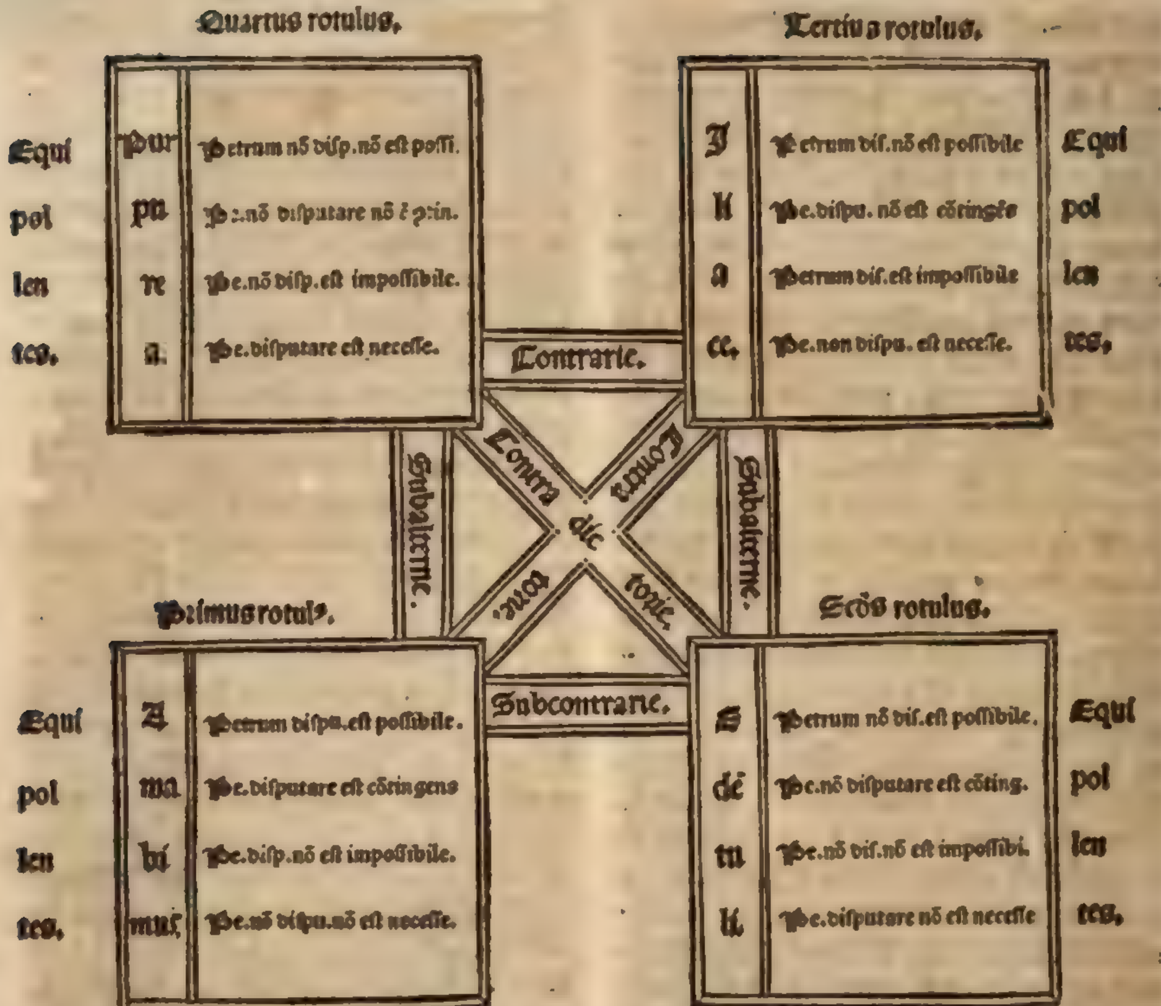
¶ Caput decimūtertium.

Modus est adiacēs rei determinatio: et habet fieri p adiectiuū. Unde cum duplex sit adiectiuū: quodā. s. nominis: vt album: aliud verbi: vt aduerbia (etenim scdm Priscianū aduerbium: vi verbi adiectiuū est) fit vt duplex sit modus: alter nominalis: qui fit per adiectiuū nominis: alter aduerbialis: qui fit per aduerbium: vt doctus homo do

a
b

c cte disputat. ¶ Itē aduerbiorū: quedā determināt verbū grā compositionis: vt hec sex/necessario/contingenter/possibiliter/impossibiliter/vero et falso. Alia gratia rei verbi: vt argute disputat. Alia vero ratione temporis: vt hodie ꝛ cetera aduerbia temporalia. Alia ratione modi: vt aduerbia hortandi et optandi. Et scđm hoc sumitur multiplex modus per aduerbia. Sed omnibus alijs omissis: solum de illis nunc dicendum est: qui compositionē determināt: vt sunt illi sex/necessario/cōtingenter ꝛc. Cum enī dicitur/hō necessario disputat/designatur ꝙ compositio disputationis cū homine sit necessaria. Sed cum dicitur/homo disputat bene vel argute: significaꝛ ꝙ disputatio sit bona vel arguta. Et in hac determinatur res verbi: in prima vero cōpositio: Unde solum illi modi: qui compositionem determinant: constituūt propositionē modalem: ideo de talibus solummodo hic intendimꝰ.
d ¶ Et sumunꝛ qñ ꝙ predicti modi nominaliter: vt possibile/impossibile/contingens/necessarium/verū/ꝛ falsum: quandoqꝫ aduerbialiter: vt/possibiliter/impossibiliter/necessario/contingenter/vero/et falso.
e ¶ Propositio modalis est illa: que determinatur aliquo hoꝝ sex modorum/possibile/impossibile/contingens/necesse/verum/et falsum: vt/petrū disputare est possibile/ꝛ sic de alijs. Et in his modalibus verbū subijciꝛ: modus autem predicatur. Omnes autē alie propositiones: que non determinātur per illos sex: dicūtur deinesse. At vero propositiones que modificantur his modis/verū/falsum/ad presens relinquūtur: qꝛ in illis eodē modo sumiꝛ oppositio ꝛ equipollentia: sicut in illis deinesse. In illis aūt de his quatuor modis/possibile/impossibile/contingens/ꝛ necesse: alio modo sumūtur oppositio et equipollētie vel ꝯñe: vt postea patebit. Sciendū autem ꝙ vnusquisqꝫ horum quatuor modorum: quatuor cōstituit propositiones modales. Obidqꝫ cum modi sint quatuor/quater q̄tuor erunt ꝓpōnes ꝛ sic erūt sexdecim. V.g. hic modus possibile: si ponatur sine negatione: constituit vnam modalem: vt/petrum disputare est possibile. Si autem sumaꝛ cum negatiōe posita ad verbū: constituit secundā. s. petrum nō disputare est possibile. Si vero cum negatione posita ad modū: constituit tertiam: vtputa/petrū disputare non est possibile. Si vero cū negatione posita ad verbum ꝛ admodū: constituit quartā: vꝫ/petrum non disputare nō est possibile. Et hoc modo scđm vnūquēqꝫ aliorum modorum sumuntur quatuor propositiōes modales.
¶ Parū aūt ꝓpōnum modaliū equipollentie siue consequentie quatuor regulis cognoscūtur: significatis per has dictiones/Amabimus/Edentuli/Iliace/Purpurea. Itaqꝫ vbi sit. A. nulla negatio debet poni: vbi. E. negatio debet poni ad verbum seu dictum. Ubi. I. admodū. Ubi. U. ponatur adverbū ꝛ admodū. Unde versus. E. dictū negat. I. ꝙ modū: nihil. A. sed U. totum. ¶ Itē prima propositio erit de possibili: secunda de cōtingenti: tertia de ipossibili: quarta de necesse. Unde versus. Possibile/cōtingēs/impossibile/necesse. Itē. Omne: necesse valet/impossibile: nullus/possibile: quidam/quidā nō: possibile nō. ¶ Amabimus. Prima regula. Cuicūqꝫ dicto affirmato tribuiꝛ possibile: eidē tribuitur contingens: ꝛ ab eodem dicto remouetur impossibile: ꝛ ab eius cōtradictorie opposito remouetur necesse: vt petrū disputare est possibile/petrū disputare est contingens/petrū disputare nō est impossibile/petrū non disputare nō est necesse. ¶ Edētuli. scđa regula. Cuicūqꝫ dicto negato attribuiꝛ possibile: eidem attribuiꝛ contingens: ꝛ ab eodē remouetur impossibile ꝛ ab eius cōtradictorie opposito remoueꝛ necesse: vt/petrū non disputare est possibile/petrum nō disputare est cōtingēs/petrū nō dispu-

tare non est impossibile: petrum dispu tare non est necesse. Iliace: tertia regula. A quocunque dicto affirmato remouetur possibile: ab eodem remouetur contingens: et eidem attribuitur impossibile: et eius contradictorie opposito attribuitur necesse: vt petrum disputare non est possibile/ petrum disputatare non est contingens / petrum disputare est impossibile/ petrum non disputare est necesse. Purpurea: quarta regula. A quocunque dicto negato remouetur possibile: ab eodem remouetur et contingens: et eidem attribuitur impossibile et eius contradictorie opposito attribuitur necesse: vt petrum non disputare non est possibile: petrum nõ disputare non est contingens: petrum non disputare est impossibile / petrum disputare est necesse. ¶ Itẽ equipollentie siue consequentie modalium possunt haberi per has regulas. Prima. Omnes propositiones de possibili et impossibili equipollent verbo: seu dicto similiter se habente et modo dissimiliter. Secunda. Omnes propositiones de possibili et necessario equipollent: verbo et modo dissimiliter se habẽtibus. Tertia. Omnes propositiones de impossibili et necesse equipollẽt: verbo dissimiliter se habente et modo similiter. Et intelligitur modus similiter aut dissimiliter se habere quantum ad affirmationem et negationem: vt dicatur se habere similiter cum affirmatur in vtraque vel negatur. Dissimiliter autem: cum affirmatur in vna et negatur in alia. Et eodem modo intelligẽdum est de verbo sicut dictum est de modo. Et sciendum quod in predictis regulis nõ fecimus mentionem de contingenti: ideo quia contingens cõuertitur cum possibili. Unde idem est iudicium de propositionibus vtriusque. ¶ Item propositionum modalium alie sunt contrarie: alie subcontrarie: alie contradictorie: alie subalterne. Unde omnes propositiones que sunt in quarta linea de pururea contrariantur omnibus illis que sunt in tertia linea de iliace. Et omnes propositiones que sunt in prima linea de amabimus subcontrariantur illis que sunt in secunda linea de edentuli. Item primus ordo et tertius contradicunt: similiter secundus et quartus. Item primus ordo subalternatur quarto: et similiter secundus tertio. Unde versus. Tertius est quarto semper contrarius ordo: sit tibi linea subcontraria prima secunde: tertius est primo contradictorius ordo. Pugnat cum quarto contradicendo secundus. Prima subest quarte vice particularis habens se: hac habet ad seriem se lege secunda sequẽtem. Quarum omnium regularum exempla patent in figura sequenti.

¶ Lectio prima.

MOdalium disputationẽ proposi=
tionũ. P. H. Aristotelẽ imitatus in calce primi tra
ctatus post hypotheticas locauit. Ut vero qꝛ potissima con=
uersionũ difficultas est in modalibus conuertendis, non ab
re earũ tractatum disputationi de cõuersionibus ante posui
mus. Nec indecora cẽsenda est ꝑpostera hec dispositio, quip
pe qua factum sit, vt totum categoricarũ negotiũ, tractatum
hypotheticarum antecedat. Igitur. P. H. modaliũ dispu=
tationẽ quatuor absoluit. Premittit nãqꝫ imprimis et quid
sit modus ꝛ quot modorum genera, a quibus propositio ap=
pellatur modalis. Diffinit scđo propositionem modalem, ter
tio modalium equipollentias, ac tandem quarto earũ oppo=
sitiones exponit. Inquit igitur.

¶ Modus est adiacens rei determina
r. No. A tio ꝛc̃.] i. Modus est terminus alteri termino adherẽs, ipm
determinãs ac restringens, vt ly iustus, ly delectabilr in hac
propositione/homo iustus delectabiliter operatur iustũ. Et
dicitur modus, quod sit quasi mẽsura alterius. Nam cum ly
homo pro quocũqꝫ homine per se acciperetur, ille modus ad
ueniens, mensurat ꝛ limitat eius acceptionẽ, vt vez pro solo
homine iusto accipiatur. Et ꝓportionabiliter de aduerbio.
Quare ꝛ terminus absolutus quandoqꝫ est modus alterius
vt ly homo aut ly hominis hic/animal homo est rationale,
equus hois est rudibilis. Attamen. P. h. vtit strictum noĩe
modus, vt idem sit apud dialecticũ/modus quod apud grã=
maticũ/adiectiuũ aut nominis aut verbi. Et ideo cũ subdit.

[Unde cũ duplex sit ꝛc̃.] diuidit modum in modũ nõialẽ, q̃ B
est adiectiuũ nominis, ꝛ modũ aduerbialẽ, qui ẽm Priscia
num est velut adiectiuũ verbi, adde, ꝛ participij. Nam oĩe
adiectiuũ adiacẽs ṽbo, põt ꝛ participio adiacere. Et omisso
modo nomini adiacẽte, tãq̃ huic disputationi alieno, subdi
uidit modum aduerbialẽ dicens. [Item aduerbiorum ꝛc̃.] C
Ubi meminisse opus est quatuor contingere verbo ratione
sue essentialis significationis, ꝛ quintum ex modo significan=
di grammatico, ratione quorũ quinquuplex potest ei aduer=
bium adiacere. U. g. ly disputat significat actionem cõnota=
tiue, ratione cuius potest modificari aduerbio denotante ali
quam dispositionẽ ipsius actionis, vt petrus argute dispu=
tat. Secundo. Significat illã vt est in quodam fluxu ꝛ dura
tione, ratione cuius potest modificari aduerbio talem dura=
tionẽ metiẽte, vt petrus diu disputat. Tertio. Significat illã
per modũ presentialitatis aut ꝑteritionis ꝛc̃. rõne cuius põt
modificari aduerbio designatiuo talis differẽtie, vt/petr9 he
ri nõ disputauit sed hodie disputat. Quarto. Ex modo ṽba
li significãdi, signᷓt cõpositionẽ quandã, rõne cuius modificat
aduerbio aut nomine determinãte totã compositionẽ, vt/pe
trus contingenter disputat/petrũ disputare est contingens.
Quarũ sensus est ꝙ compositio disputationis cũ petro est
cõtingens, Quinto. Ex modo significandi grãmatico signi
ficat per modũ indicatiui aut subiũctiui ꝛc̃. virtute cuius de
terminatur alio aut alio aduerbio vt/vtinã petrus disputa=
ret, Sed omissis alijs modis alr verbo adiacẽtibus, soli mo
di quarti generis constituũt propões modales que sunt pre
sentis speculationis. Qui sunt sex/possibile/impossibile/cõ=
tingens/necessariũ/verum/ꝛ falsum. [Et sumuntur (inquit)

D quãdoq̃ pdicti modi nõialiter ⁊ quãdoq̃ aduerbialr.] Uñ sumi nõialr est sumi categorematice.i. tãq̃ significãs aliq̃d pro quo natũ est supponere virtute cuius potest esse ppõnis extremũ, vt possibile. Et sumi aduerbialr est sumi syncategorematice.i. tanq̃ significans aliqualr virtute cuius est determinatio verbi, vt/possibilr/impossibiliter ⁊c̃.

2. No. ¶ Propositio modalis est illa que determinat̃ aliquo hoꝝ sex modoꝝ/ possibile / impossibile ⁊c̃.] idest. Propositio modalis est propõ in qua modus predicat̃ de dicto ppositionali aut fertur in copulã principalẽ, vt/ petrum disputare est possibile/petrus possibilr disputat. ¶ Dictum est complexũ ex verbo infinitiui modi ⁊ nomine accusatiui casus, vt/petrũ disputare. Et nomine inq̃ expresso aut subintellecto, vt hic/necesse est homini semel mori, vbi subintelligit̃ accusatiuus/ipsum/q̃q̃ non incõgrue diceret̃ soluz infinitiuũ sine aliqua subintellectione esse totale extremum. Nã datiuus ille rectus a ly est, tenet se a parte alteri⁹ extremi cũ ly necesse. Qñ nõia alia regũtur ab infinitiuo a parte posteriori, sunt ⁊ ipã partes dicti, vt/hoĩem ceteris aĩantib⁹ prestare est necesse/hominẽ deo frui est possibile. Et diffinit̃ hic dictum categoricũ, nam thypotheticũ, est complexũ ex dictis categoricis, vt/petrum disputare vel petrũ nõ desputare est necesse. In modali diuisa propõ que restat dempto modo non ẽ dictũ, sed preiacens. ¶ Unde patet ppõnem de inesse debere per oppositũ diffiniri, vcz q̃ sit illa in qua nullus illorum modoꝝ ponitur, aut tanq̃ predicatũ, aut tanq̃ determinatio verbi (vt auctor asserit in textu). Per qđ soluit̃ illud argumentũ quo nõnulli sibi falso cõcludunt, modales cõpositas esse pariter de inesse, eo qđ verbũ sit presentis temporis. Non eñ hoc sufficit vt dicant̃ de inesse. ¶ Et q̃q̃ illi modi verum/falsum/ ppõnes instar modaliũ constituant, excludit tñ illos. P.h. a presenti cõsideratione, eo qđ oppositio ⁊ eq̃pollẽtia in eiusmodi propõnibus eodẽ modo sumant̃ sicut in ppõnib⁹ de inesse. Idẽ eñ est dictu (inquit. S.tho.op.40.) petrus disputat/petrũ disputare est verũ, cum multũ referat dicere/petrus disputat/petrũ disputare est possibile. ¶ Sũt et hec verba/scio/credo/opinor/⁊ similia, que cõstituũt ppositiones, modalibus similes, vt/scio deum esse/deũ esse trinũ est creditum/que sunt quodã modo officiabiles per has/hec propõ deus est, est scita/hec propõ deus est trinus, est credita ⁊c̃. At q̃ non disputat̃ hic nisi de modis inter quos est illatio ab affirmatione vnius ad affirmationẽ alteri⁹, qualis nõ est inter hec verba (cum nullũ sit subalternũ ad aliud) excludũtur a presenti disputatiõe. Sed hec nõia/affirmatiua/negatiua/vniuersalis/particularis/⁊ similia, nõ cõstituũt propositionẽ modalẽ. Non eñ oẽs termini qui verificant̃ de propositione materialr sumpta constituũt modalẽ (vt quidã putant) sed illi qui verificant̃ de dicto propõnali pro eius significato accepto, vt q̃primũ patebit. ¶ Igit̃ de his solis quatuor modis/possibile/cõtingens/impossibile/necessariũ/ est presens cõsideratio. Et quilibet coꝝ potest ↄstituere quatuor diuersas propões, vcz vnã in qua ⁊ verbũ ⁊ modus affirmetur, alterã in qua modus affirmet̃ sed verbum neget̃, tertiã in qua verbum affirmetur ⁊ modus neget̃, vltimã deniq̃ in qua ⁊ verbũ negetur ⁊ modus, vt/petrũ disputare est possibile/petrũ non disputare est possibile / petrũ disputare non est possibile/petrũ non disputare nõ est possibile. Et in modalibus diuisis infra proportionabilr. Et ita in ceteris modis. Quare ex omnibus possunt cõstitui sexdecim ppões, quas si distinguas in quatuor quaternarios, quoꝝ quilibet complectatur singulas propões singuloꝝ modoꝝ, inuenies ⁊ equipollentiã ⁊ oppositionẽ modaliũ. Ad cuius exercitiũ vtũtur dialectici his quatuor dictionib⁹/Amabim⁹/Edẽtuli/Iliace/ Purpurea/designatiuis quatuor rotuloꝝ cõstituendoꝝ. Quarũ quelibet cõtinet quatuor vocales designatiuas quatuor propositionũ sui rotuli. Etenĩ. A. designat ppositionẽ ⁊ verbi ⁊ modi affirmati. E ppõnẽ verbi negati ⁊ modi affirmati. I. propositionẽ verbi affirmati ⁊ modi negati. U. propositionẽ ⁊ verbi ⁊ modi negati. Cum audis verbi intellige in modali diuisa, verbũ principale, ⁊ in cõposita, infinitiuũ dicti. Rursus in quocunq̃ rotulo prima propõ debet esse de possibili, scda de contingẽti, quod accipit̃ vt cõuertatur cum ly possibile, nam alr potest etiã accipi (vt infra videbitur) tertia de impossibili ac demũ quarta de necessario. Hoc artificio cõstitues quatuor rotulos, qui dispositi ad formã quadrãgularẽ veluti in calce textus disponũtur, ostendẽt tibi omnes propõnes eiusdem rotuli equiualere, ⁊ quãlibet quarti rotuli cõtrariari cuilibet tertij, ⁊ quãlibet primi subcontrarij cuilibet secundi, et quãlibet quarti esse subalternantẽ cuiuscũq̃ primi, ac subinde contradictoriã cuiuscunq̃ secundi, itẽ quãcũq̃ tertij esse subalternantẽ cuiuscũq̃ secundi, ac subinde contradictoriã cuiuscũq̃ primi. Amabimus, vocatur prim⁹ rotulus, Edentuli, scdus. Iliace, tertius, Purpurea, quartus. Hec oĩa cõmodis exemplis patent in textu, sunt autem paulo copiosius disputanda.

¶ Igitur ppositio modalis vt ipsa ei⁹ diffinitione innuitur duplex est.s. composita ⁊ diuisa. Modalis cõposita est propõ categorica in qua modus predicat̃ de dicto, vt petrũ disputare est contingens. Modalis diuisa est ppositio categorica cuius verbũ principale aliquo modo vli aut particulari determinat̃, vt petrus possibilr disputat/petrum possibile est disputare. Diximus in prima diffinitione in qua modus predicat̃, vt dialecticũ rigorem seruaremus. Nempe cũ propõ modalis (vt patet in diffinitione) sit illa in qua modus determinat, aut dictũ in composita, aut verbũ in diuisa, ⁊ predicati sit determinare subiectũ non aũt cõtra, fit vt in modali cõposita modus semꝑ debeat predicari ⁊ nunq̃ subijci. Qđ asserit. P.h. i textu, ⁊ s.tho. opusculo. 40. Nec obstat q̃ apud Arist. modus semper precedit (inquit eñ possibile est esse ⁊c̃.) nam grece phrasis est q̃ predicatũ anteponatur subiecto. At cũ apud modernos idẽ sit/petrũ disputare est possibile/possibile est petrum disputare, senti vt pauci et loq̃re vt plures, vtẽs hac distinctione. Qñ modus ↄstituit totale extremũ respectu dicti qđ est aliũ extremũ, ppõ est modalis ↄposita, vt/petrũ disputare est possibile/possibile est petrũ disputare. Sz qñ mod⁹ mediat inter subiectũ ⁊ pdicatũ, tũc est modalis diuisa, vt/petr⁹ possibilr disputat/petrũ possibile est disputare. Pariter hec/scio hominẽ disputare est cõposita, et hec/hominẽ scio disputare/accipit̃ in sensu diuiso. He autẽ/possibilr oĩs homo disputat/necessario oĩe ens est ⁊ similes, q̃q̃ eas appelles diuisas, q̃ modus accipitur aduerbialr, ac subinde nõ est totale extremũ, nihilominus quãtum ad veritatẽ sunt equiualenter cõposite, habentq̃ immediate reduci ad suas de inesse ante resolutionem alicuius termini categorematici. Quinimmo non ab re dicerent̃ cõposite, cũ modus determinet totã compositionẽ. Sed hec/petrus potest disputare/q̃q̃ non dicat̃ modalis, equipollet tñ huic diuise/petrus possibilr disputat. Quinetiã frequẽtius est in vsu q̃ hec. ¶ In secũda diffinitione dictũ est / modo vli aut particulari/vt sunt illi quatuor/possibile ⁊c̃. Nam hmõi propositiones/petrus velociter currit/argute disputat/⁊ similes nõ dicunt̃ modales, cuius rationẽ supra assignauimus. Modalis cõposita apud antiquos (vt est videre apud. S.tho. ibidem) dicebat̃ modalis de dicto, ⁊ diuisa modalis de re, quod v.g. in hac/albũ esse nigrum est possibile/denotet̃ compositionem ipsam nigri cũ albo, esse possibilem, ⁊ in hac/albũ possibiliter est nigrum/q̃ res que potest esse alba habet ipsa potentiam vt sit nigra. 3. No.

¶ Prima cõsideratio est de modalib⁹ compositis. Ubi circa modũ quo tales propões sunt resoluẽde notatur inter modalẽ compositã ⁊ diuisam quatuor modis differre. Primo. In modali cõposita modus accipit̃ nominaliter ⁊ categorematice, sed in modali diuisa, aduerbialr Que quidem differentia ex superius dictis manifeste elicit̃. Secũdo. Differunt (inquiunt moderni) q̃ modus in modali diuisa accipit̃ prime intentionalr ⁊ in cõposita secũde intẽ 4. No.

tionalr. Ly possibile.v.g.ly necessario ⁊c̄.accipiūtur prime intentionalr, qn̄ accipiūtur pro re que no est ꝓpō, vt hic/beatitudo est hōi possibilis/mors est hōi necessaria. chimera est res impossibilis ⁊c̄.sed secūde intētionalr/possibile/ accipit pro ꝓpōne significante ita esse sicut pot esse ⁊ sic de aliis. Et hoc modo (dicūt) accipitur in hac propōne/petrū disputare est possibile, cuius dictū accipit materialr p ꝓpōne sibi correspondēti, vt cōuertatur cū hac/hec propō petrus disputat est possibilis. Unde inferūt tertiā differentiā, vcȝ ꝙ modus in modali composita nō ampliat, ampliat autē in diuisa. Et inde quartā, ꝙ vcȝ modalis composita est contingēs, sed modalis diuisa aut est impossibilis aut necessaria. Nā hec.v.g. petrum disputare est possibile (vt patet per eius exponētem) si illa propō/petrus disputat/sit in rerū natura, est vera, sin autē, est falsa. ℂ Illa tn̄ secunda differētia vn̄ cetere manāt nō potest michi tā vera apparere ꝙ̄ est a modernis omnibus recepta. Primo propter modū cōcipiendi (cuius in dialecticis magna est habēda ratio). Nā qui attente audierit, petrū disputare est possibile, re vera nō videbit sibi ꝯcipere ꝙ illa propō sit possibilis, sed ꝙ actio illa q̄ est disputatio sit possibilis petro. Quod manifeste patet si dicas/petro disputare est possibile. Quis enī diceret sensum esse ꝙ talis ꝓpō esset possibilis ⁊ non potius, ꝙ hoc qd̄ est disputare sit petro possibile. Itē, quēadmodū in his/liberum est homini disputare/vtile, laudabile ⁊c̄.non accipit ly vtile pro ꝓpōne, sed pro eius significato, ita nec in his/contingēs est homini disputare/necesse est homini semel mori. Itē, hec propō petrum disputare est possibile/tātidē valet ac si diceres/possibile est ꝙ petrus disputet, sed in hac ly petrus disputet accipit significatiue, ergo et dictū in illa. Ad hec tandē, modalis diuisa ⁊ composita de subiecto singulari.i.cuius tn̄ precedentes modū sunt irresolubiles, equipollent, vt omnes antiqui fatent. Idem enī est dictu, vt patet ad sensum, petrū esse petrum est possibile, ⁊ petrum possibile est esse petrum, aut (qd̄ idē est) petrus possibilr est petrus. Sȝ in his diuisis modus accipit pme intētionalr, ergo ⁊ in prima q̄ est cōposita. ℂ Igit sub peritiorꝫ censura, modus in modali cōposita sicut in diuisa prime intentionalr accipitur, differt tn̄ ꝙ in diuisa accipiatur aduerbialr ⁊ incōposita noīaliter pro significato propōnis correspōdētis dicto. Itaqꝫ sensus huius ꝓpōnis/petrum disputare est possibile/ est hic/id qd̄ sigt̄ illa propō/petrus disputat/est quid possibile. Absit hinc disputatio illa de sigto ꝓpōnis, sed supponat (vt supra) non distingui realr a significatis extremorꝫ. ℂ Ut vero ꝗ ab eo qd̄ res est vel nō est, propō est vera vel falsa, ac subinde ab eo qd̄ significatū propōnis est possibile, est possibilis, ⁊ ab eo qd̄ necessariū, necessaria ⁊c̄.hec.v.g.modalis/petrum disputare est possibile/equiualet huic cōditionali, si hec propō/petrus disputat/est, ⁊ talr significat, ipsa est possibilis, ⁊ hec/deum esse est necesse/equiualet huic, si hec ꝓpositio/deus est/existit, ⁊ talr significat, ipā est necessaria. Et ita in ceteris. Itaqꝫ hec est bona ꝯn̄a hec ꝓpō/petrus disputat est possibilis, ergo petrū disputare est possibile/sed cōtra nō valet, nisi posita constantia, scȝ/petrū disputare est possibile ⁊ hec propositio/petrus disputat/est, ⁊ significat ⁊c̄.ergo hec propō est possibilis. Et hoc modo tāqꝫ clariori vtendū est ad probandū aut improbandū modalē compositā, quod est officiare modalē. Nam illa propō, scȝ/hec propositio petrus disputat, est possibilis/est officians illius modalis cōposite/petrum disputare est possibile/que dicit officiabilis per aliam cui equiualet, vt habet apud Aristotelē in postpredicamentis. Et in hoc sensu accipiēdū est illud scti Thome.1.q.14.ar.13.vcȝ ꝙ sensus cōpositus huius/omne scitū a deo necesse est esse, est hic. Hoc dictū/scitum a deo esse/est necessariū, ꝙ vcȝ posita cōstantia dicti, hec equaleat illi. ℂ Ex quo sequit ꝯtra quartā drāȝ ꝙ oīs modalis ꝯposita est, aut necessaria, aut impossibilis, sicut diuisa. Mirū enī est, ꝯcedāt has/deū esse est necesse/creaturā eē est cōtingēs/eē ꝯtingētes, ⁊ negēt ante creationē mundi ita fuisse sicut nūc per eas significat, ꝙ̄qꝫ tunc nō essent he ꝓpōnes/deus est/creatura est. Sequitur scd̄o ꝯtra tertiā differentiā ꝙ modus in modali cōposita ampliat sicut i diuisa. Etenī nec petro nec aliqua ꝓpōne existēte, hec est vera ⁊ necessaria/petrum disputare est possibile/ vbi subiectum stat pro eo qd̄ est vel qd̄ potest esse, immo (vt infra videbitur) pro eo quod imaginatur esse petrū disputare seu petrus qui es disputans.

ℂ Qualitas in modalibus compositis 5. No.
accipienda est ex parte verbi principalis, quo vcȝ modus predicatur de dicto, vt hec est negatiua / petrum disputare non est necesse/⁊ hec affirmatiua/petrū non disputare est possibile. Quantitas autem potest sumi, aut ex parte modi, aut ex parte dicti. Ex parte modi, propō de ly necesse aut de ly impossile affirmatis, aut de ly possibile, aut/ꝯtingens/negatis, dicuntur vl̄es, sicut propō de ly possibile, aut de ly contingēs affirmatis, aut de ly necesse, aut de ly impossibile negatis, est particularis. Patet enī in textu ly necesse/eē signum vniuersale sicut ly omnis, ⁊ ly impossibile/sicut ly nullus, ⁊ ly possibile/ esse particulare sicut ly quidā, ⁊ ly possibile non/sicut ly quidam nō. V.g.he/petrum disputare est necesse/petrum disputare est impossibile/petrū disputare nō est possibile/petrū disputare non est contingens/sunt vl̄es de modo seu vniuersales modales, ⁊ he/petrum disputare est possibile/est contingens/nō est necesse/nō est impossibile/sunt particulares modales. Sed penes dictum considerant moderni quātitatem sicut in aliis categoricis, vcȝ penes signū qd̄ fertur in totum dictum. V.g.hanc/omne ly petrū currere est possibile/vocant vlem, ⁊ hanc/aliquod ly omne animal esse hominē est possibile, particularē, ⁊ hanc/hoc ly omne aīal eē hominē est possibile, singularem/⁊ hanc/omne aīal esse hominē est possibile, indefinitā. Dicunt enī dictum posse distribui materialr sumptum pro omnibus ꝓpōnibus synonimis sibi correspondētibus ⁊ singularizari pro se aut pro vna illarum, ita vt sensus prime sit, omnis talis propō/petrus disputat est possibilis/et proportionabilr in ceteris. Hic autē modus quātitatis per locutiones que certe nō videntur latine sonare, sequit ex illo quod dictū in modali cōposita accipiatur materialr pro propositione. Igit cū (vt visum est, non accipiat nisi personalr pro significato talis propōnis, ⁊ significatū omniū ꝓpōnum synonimarū dicatur esse vnū ⁊ idē, fit vt omne tale dictū accipiatur singulariter, (vt inquit. S.tho.in opusculo citato) vnde nulla modalis cōposita ex parte dicti potest dici vl̄is aut particularis, sed omnis singularis, aut habens modū singularis, quod infra exponetur.

ℂ Arguit autē ꝙ nulla sit modalis diuisa. Primum argumētū
Aut in modali diuisa modus est pars copule, aut nō, secundū non pōt dici, cū virtus modi nihil agat in suppositionem predicati, ⁊ dato primo sequit ꝙ nec ipā est modalis, ꝗ tota copula non determinat aliquo modo. ℂ Secūdo cōtra Secundū
id qd̄ dictum in modali cōposita supponat pro significato, sequeret inde has propositiones eē falsas/hominē eē lapidem est impossibile/chimerā non eē est necesse / vtpote in quibus subiectū pro nullo supponit, non enī est signabile pro quo talia dicta supponant. Item sequeret hanc eē falsam/oē ens esse est necesse/ꝗ sequitur bene/omne ens eē est necesse, petrus est ens, ꝗ petrum eē est necesse. ℂ Tertio. Contra illos rotu- Tertium
los equipollentiarū ⁊ oppositionū arguit. He propōnes/petrum disputare est possibile/petrū non disputare est necesse/ non cōtradicunt, ⁊ tn̄ prima est prima de amabimus, ⁊ scd̄a, vltima de iliace, ergo dicti rotuli non cōtradicūt. Maior patet, ꝗ nō participāt in subiectis. Quod si dicas sufficere ꝙ extrema dicti vnius sint synonima cum extremis dicti alterius ꝙ̄qꝫ totum vnū dictū non sit synonimū cū toto altero, ad minus dicte propōnes non participāt in predicatis, ⁊ sunt ambe affirmatiue, ergo non sunt contradictorie.

ℂ Ad primū datur secundū vcȝ ꝙ mo- 6. No.
dus in modali diuisa nō est pars copule, ad quod satis est ꝙ virtutes modorꝫ transeāt in predicatū, aut ipsum ampliādo,

sunt in ipsum appellando, ⁊ si non trāseunt quantū ad suppositionem, hoc est q2 non habent virtutē sic transeundi et non q2 iigentur copulis tanq̄ earū partes. Et revera q̄q̄ tales modi essent partes, nullū esset argumentū contra diffinitionem. In quo nō diximus ꝙ modus habet determinare totā copulam principalē, sed verbum principale, aut si sint plura verba principalia sat est ꝙ determinent alterum illoꝝ. Quo fit vt hec/petrus est vel possibilr est alb⁹/dicenda sit modalis diuisa. Quāq̄ id ad nomen cōsultat. Potest eñ dici partim deinesse ⁊ partim modalis, cum reducatur ad vnam hypotheticam cui⁹ altera pars est deinesse ⁊ altera modalis. Fit itē ex dictis vt hec/petrum disputare necessario est cōtingens/ sit ⁊ modalis cōposita ⁊ diuisa, nam dicta membra non sunt cōtradictorio modo distincta, sicut propositio modalis ⁊ propositio deinsse.

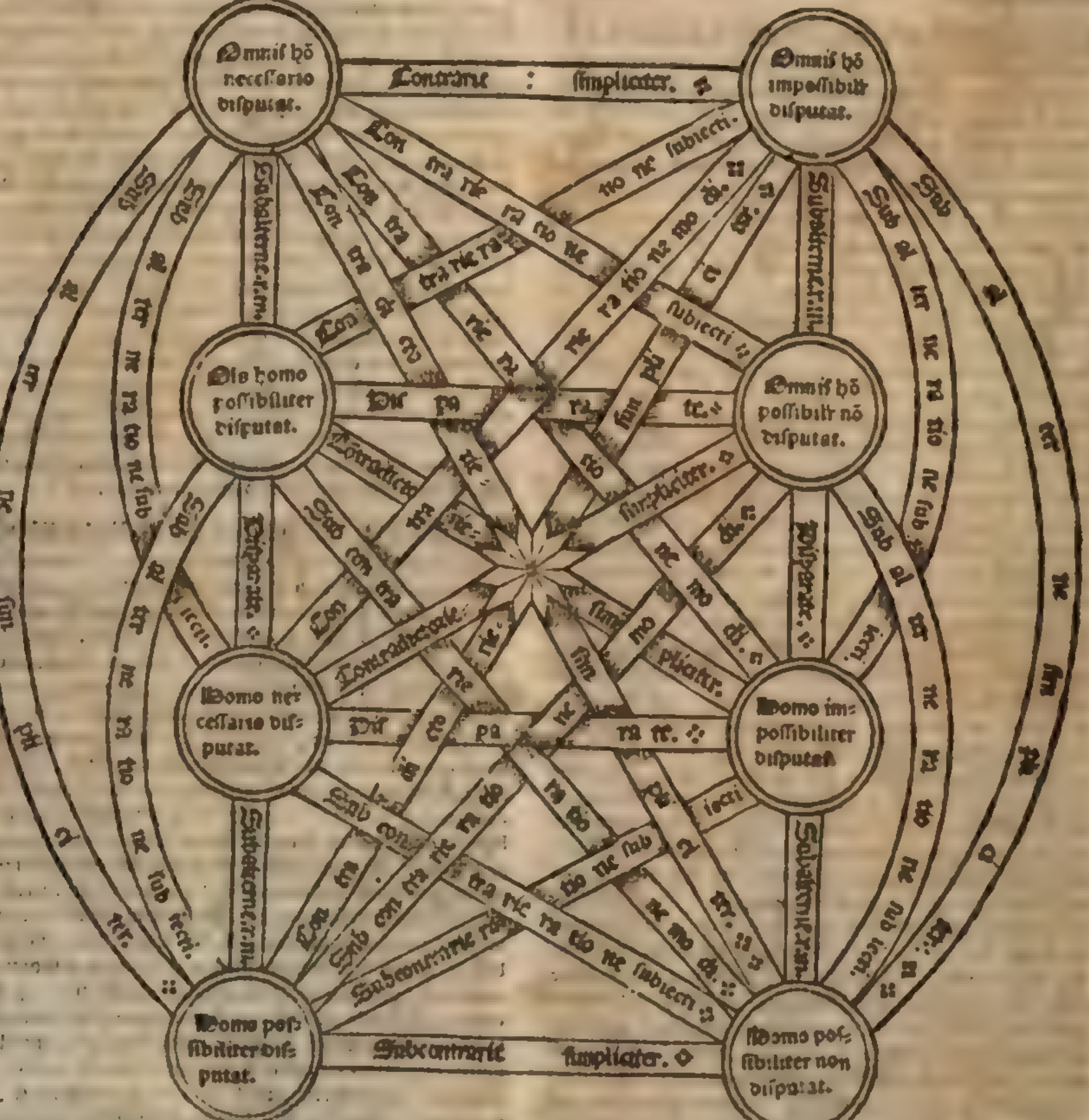
7. No. ¶ Secundū argumētum: quātum ad duas propōnes primas supponit materiā de cōplexe significabilibus. 1. periher. disputandā. Notandū hic tñ perfunctorie ꝙ q̄q̄ propō ac subinde dictum propōnis non significet rem aliā distinctam a significatis extremoꝝ, sed res easdem quas extrema, significant tñ ipsas alr q̄ extrema, sc3 compositiue aut diuisiue, virtute cuius dictum nunq̄ supponit pro significatis extremorum nisi qñ eis cōuenit talis compositio aut diuisio, instar terminoꝝ cōnotatiuoꝝ. V.g. hominē esse album/ nō supponit pro hoie nec pro albo nisi quādo album cōponitur cum hoie, sc3 quando homo est, nec/ hominē non esse album, supponit pro hoie nisi cū album diuidit ab homine. i. quādo homo nō est albus. ¶ Scdo notandū ꝙ, vt existimo, hi termini qui verificant de significato totius propōnis sunt termini appellatiui, dicunt eñ de tali significato inquātum significatur per ipsam propōnem. Itaq3 sicut in hac/hō est species/ly species supponit pro homine ea ratione qua significatur per illū terminū homo, ita in hac/oīe ens esse est necesse/ predicatū supponit pro significato illius propōnis/ oīe ens est/inq̄tum per ipsam significat. Unde sequit ꝙ tales termini ampliāt ad quinq3 sicut termini importātes actū animi interiorē. Quare (vt dictum est) modus non efficit in rigore modalē nisi cum predicat, nam qñ est subiectū non ampliat nec in ipsum appellat nisi dicas vsum iam id recepisse. Sequitur scdo ꝙ totum dictū quod subijcitur respectu taliū modoꝝ supponit simplr, ac subinde partes eius supponūt immobilr. ¶ Igitur ad argumentū negatur primas duas propositiones ibi assumptas, sc3/ hominē esse lapidē est impossibile/chimerā non esse est necesse/esse falsas, immo subiectum et predicatū supponunt pro eodē, q2 subiectū prime supponit pro hominē esse lapidē (vt sic loquar) quod imaginatur esse, ⁊ illud est impossibile, et subiectum secunde pro hoc qđ est chimeram nō esse, quod pro formali nihil positiuū est nec realr distinguit a chimera que imaginat esse. Per hec multa alia dissolues presertim cum materiā de complexe significabilib⁹ radicitus calueris. ¶ Per que tandē ad tertiā propositionē. Negatur eñ sequella, immo dicta propositio est necessaria. Nec sequit/omne ens esse est necesse, petrus est ens, ergo petrum esse est necesse/sicut non sequitur/omne animal esse hominē est possibile/brunellus possibiliter est animal, ergo brunellum esse hominē est possibile/omne album esse nigrum est impossibile, homo possibilr est albus, ergo hominē esse albuz est impossibile. Defectus eñ est ꝙ medium in maiori supponit simplr, et in minori personalr, q̄uis alij assignarent pro defectu ꝙ in maiori supponit materialr ⁊ in minori personaliter. Ex quo sequit hanc propōnem esse verā/ omne ens esse deū est possibile. Et si arguas. Hec propō/ oīe ens est deus nō potest esse vera, q2 si est vera, iā est, ⁊ si est, nō omne ens est deus, ergo ipsa est impossibilis. Negat hec vltima ꝯña, q2 satis est ꝙ potest ita esse sicut per talē ꝓpōnem significat, q̄uis nō possit esse vera. ¶ In his aūt scio hominē esse aial/ deum esse trinū est creditū, si obiectū assensus immediate terminat ad propōnem, qđ posterioris tñ ce cōsiderationis est, tunc dictū tenet materialr, et est sensus earū hmōi/habeo assensum scientie aut fidei terminatū ad hanc propōnem/ hō est animal ⁊c. sed si assensus terminet primo ad significatū propōnis tanq̄ ad id vbi radicalr est veritas, tunc talia dicta tenētur simplr pro significato propōnis sicut ly hominē hic/cognosco hominem. Et hoc videtur modo concipiendi magis consonū. Nā in his ⁊ similib⁹/sentio aquā esse calidā/volo esse beatū/certe dictū tenetur pro ipō significato ⁊ nō pro propōne. ¶ Sed quicquid dicatur et hmōi verba, eoꝝ participia appellāt proprium assensum terminatū ad propōnem, seu potius ad significatū dicti siue precedat siue sequat, dū modo propō accipiatur in sensu composito, sicut ly cognosco, propriū conceptum termini sequentis. ¶ Unde sicut non sequitur/omne ens esse est necesse, ergo omne ens necesse est esse, seu (quod idē est) ergo omne ens necessario est/oīe albū esse nigrū est impossibile, ergo album impossibile est esse nigrū/omne aial esse hominem est possibile, ergo omne aial possibile est esse holem, ita non sequit/scio omne ens esse, seu (quod idē est) omne ens esse est mihi scitum, ergo omne ens scio esse/scio omnē hominem esse animal, ergo omnem hominē scio esse aial. Nam si sub ly omnem hominē in ꝯñti demōstres hominē a longe visum, quem credo esse lapidem, ꝯñs est falsum, cum tñ añs sit necessariū. Non sequitur inq̄, si ly scio in ꝯñti dicat scientiam in particulari. Nam si dicat scientiam in vniuersali ⁊ in confuso, bene sequitur ⁊ ꝯñs est verum sicut añs. Nempe sicut qñ habeo conceptum cōmunem, tunc cognosco oīa eius singularia confuse, virtute cuius sequitur/cognosco hominē, ergo quēlibet holem cognosco, ita qñ habeo assensu3 terminatū ad aliquā vniuersalē scio quālibet eius singularē in vniuersali ⁊ in cōfuso, quod docet Arist. 1. posterioꝝ. Attamen nullo modo sequitur, scio alterā partem huius disiunctiue esse veram, ergo alteram partē huius disiunctiue scio esse verā, demonstrata hac disiunctiua/cesar sedet vel cesar non sedet, de quacunq3 scientia in ꝯñti loquaris, quia per assensum totius disiunctiue, nec confuse quidē, assentio alicui partium.

¶ Ad tertiū: tenentes dictum in modalibus compositis accipi pro ꝓpositionib⁹, negāt contra oēs dialecticos antiquos, nedū contra Petrum hispa. equipollentias ⁊ oppositiones rotuloꝝ qui signati sunt. Immo nulla harū ꝯtradictoriarū/petrus disputat/petrus nō disputat/ existēte, prime due de amabimus sunt false, q2 affirmatiue de subiectis non supponentibus, ⁊ secunde due, vere, q2 negatiue de subiectis itidem nō supponentibus. Et si affirmatiua sit, negatiua vero non, tertia est falsa ⁊ quarta vera, ⁊ si ediuerso negatiua sit ⁊ affirmatiua non, tertia est vera ⁊ quarta falsa. Et idem continget in ceteris rotulis. Hoc autē adhuc confirmat talia dicta non accipi pro ꝓpōnibus sed pro ipsis significatis. Non eñ fas est tā libere negare dialecticos omnes. ¶ Igit oēs propōnes eiusdē rotuli sunt equipollētes et semper necessarie aut impossibiles, siue propōnes correspondentes dictis sint siue non sint. Unde in primo casu due prime sunt vere sicut ⁊ due secunde. Nā sunt affirmatiue in quibus predicatū supponit pro illo pro quo supponit subiectum ampliatū. s. pro significato propōnis, ⁊ pariter dicito ꝙ in secundo casu tertia ꝓpō est vera sicut quarta, ⁊ in tertio, quarta est vera sicut tertia. ¶ Proportionabiliter dicunt illas/ petrum disputare est possibile/petrum disputare non est possibile/non contradicere, q2 subiectum nullibi distribuit, sed re vera non opus est ꝙ distribuatur, nam dictum accipit modo singulari (vt supra cu3 sancto Thoma dictū est) q2 simplr supponit sicut subiectū huius contradictionis, hō est species/ homo non est species. Quare he/hominē esse animal est possibile, hominē esse animal non est possibile/sunt vere contradictorie de modo enūtiandi, sicut he/omnē hominem esse animal est necesse, omnē hominem esse animal non est necesse, et oēs sunt censende singulares de dicto vt expositū est. ¶ De illis autem/petrum disputare est possibile, petrum non disputare est necesse/est maior difficultas an sint contradictorie de

modo enunciandi, propter rationes argumenti, ad quod non apparet quid sit dicendum nisi q̄ q̄ꝫ q̄ꝫ sint ambe affirmative nec participent in extremis, equipollent tamen formaliter duabus modalibus divisis participantibus in extremis, quarū altera est affirmativa et altera negativa, scꝫ/ petrus possibiliter disputat, petrus necessario non disputat, et hoc sufficit ad hoc qd̄ ille due sint contradictorie de modo enūciandi.

¶ Lectio secunda.

1. No. Secunda disputatio est de modalibus divisis. Ubi notandum q̄ qualitas in modali divisa sumitur aut ex parte verbi principalis, aut ex parte modi. Ut hec. v. g. petrus possibiliter non disputat dicitur negativa propositio et affirmativa de modo (non enī tam recte dicitur affirmativa modalis) et hec/ petrus non possibiliter non disputat/ dicitur ediverso negativa de modo et affirmativa propositio. Rursus quātitas potest sumi, aut ex parte subiecti sicut in ceteris omnino categoricis, aut ex parte modi, ut propositio de ly necessario, aut de ly impossibiliter affirmativa, aut de ly possibiliter aut de ly contingenter negativa sit universalis de modo, seu universalis modalis, propositio vero de ly possibiliter aut de ly contingenter affirmativa, aut de ly necessario vel ly impossibiliter negativa sit particularis. V. g. hec/ omnis homo possibiliter disputat/ est universalis propositio et particularis de modo, et hec/ petrus necessario disputat/ est singularis ꝓpositio et universalis de modo. Et ꝓportionabiliter in ceteris. Unde potest inter huiusmodi propositiones constitui omne genus oppositionis, tam ex parte extremorum q̄ ex parte modorum, ut patet in figura sequenti.

¶ Sed quia tm̄ agimus de equipollentiis et oppositionibus ex parte modorum constituantur rotuli sicut in modalibus cōpositis. V. g. he quatuor:/ petrus possibilr disputat/ petrus contingenter disputat/ petrus nō impossibilr disputat/ petrus nō necessario nō disputat/ sint in amabimus, et he/ petrus possibiliter non disputat/ petrus contingenter non disputat/ petrus non impossibiliter non disputat/ petrus non necessario disputat/ in edentuli, et he/ petrus nō possibiliter disputat/ petrus non cōtingenter disputat, petrus impossibiliter disputat/ petrus necessario non disputat/ in iliace, et he/ petrus non possibiliter non disputat/ petrus non contingenter non disputat/ petrus impossibilr non disputat/ petrus necessario disputat/ in purpurea (accipitur contingenter, ut convertatur cum possibiliter). Inter quos rotulos, sicut in modalibus compositis dispositos, reperiuntur equipollentie et oppositiones omnino eodē modo. Ubi advertito q̄ quando. P. precipit negationē ferri in modū et nō in verbum non intelligitur in modalibus divisis q̄ negatio nō feratur in verbū, sed q̄ nō preponatur

alia negatio ad verbum, ꝗ̃ illa que preponitur modo que vez fertur in modū simul ⁊ verbum, vt patet in illa de iliace, petrus non possibiliter disputat. ¶ In his totalis patet quēadmodū in his modis sumunt equipollentie sicut in illis/omnis/nullus/quidam. Nā qꝛ hi duo modi/possibiliter/impossibiliter/cōtradicunt, preposita negatione alteri illorum equipollent, sicut hi duo/necessario/possibiliter nō. Rursus quia hi duo/necessario/impossibiliter/contrariantur, postposita negatione alteri illoꝝ equipollent, ⁊ hi duo/necessario/possibiliter/quia subalternātur, per prepositionem ⁊ postpositionē negationis ad alterum equipollent, sicut hi duo/impossibiliter ⁊ possibiliter non.

2. No. ¶ Propositio modalis diuisa ratione subiecti eodē modo est resoluēda sicut cetere categorice, sed ratione modi veritas eius cognoscenda est per suā deinesse. Unde ꝓpō deinesse dupliciter accipitur, vno modo vt distinguitur contra propositionē de extrinseco tempore, vt propositio deinesse sit propositio verbi presentis temporis non modificati aliquo modo ampliatiuo, vt/petrus est homo. Alio modo vt distinguitur cōtra modalem, vt videlicet propositio deinesse sit propositio in qua nec verbum nec dictum propositionale, aliquo modo ampliatiuo determinatur, vt/petrus est hō/petrus erit hō. Etem̄ propositio de extrinseco tempore dicitur hoc modo deinesse. ¶ Est hic rursus attente animaduertēdum, aliud esse ponere aliquam ꝓpositionē inesse, aliud assignare ei suā deinesse, aliud deniq̄ ipsam ad aliquā deinesse reducere. Primū nāq̄ est dare seu admittere veritatem alicuius propōnis possibilis, vt si admittenti possibilitatem huius/infinitum est/diceres ponatur inesse. i. sit ita ꝙ sit infinitū. Quomodo Arist. 8. phi. inquit/possibili posito inesse nullū sequitur incōueniens. Assignare alicui ꝓpositioni suā de inesse, est, si sit de extrinseco tempore, mutare verbū in verbū presentis, ⁊ si sit modalis, expungere modum vt maneat eius preiacens, ceteris omnibus inuariatis. V. g. deinesse huius om̄e album fuit nigrū / est hec/omne album est nigrū, ⁊ deinesse huius/tm̄ album possibiliter erit nigrū / est hec/tm̄ albū erit nigrum, que est preiacēs prime. At reducere aliquā propositionē ad suam deinesse est per suā deinesse eius veritatē aut falsitatem probare aut manifestare, vt si neganti hanc/lucifer cecidit e paradiso/probares illā sic, hec/lucifer cadit e paradiso/olim fuit vera, et hec est deinesse ad quam illa de preterito est reducenda, ergo illa de preterito est vera. Aut si neganti hanc/deus cōtingenter creat/probares illā sic/hec/deus creat/est contingēs, ⁊ hec est deinesse ad quā illa modalis reducitur, ergo illa est vera. Differentiā hoꝝ mēbroꝝ accurate notato pro intelligētia huius disputationis.

3. No. ¶ Igitur septem constituuntur regule pro veritate propositionum de extrinseco tempore ⁊ modalium cognoscenda. ¶ Prima. Ad veritatē propositionis de preterito, immediate reducibilis ad suā deinesse, sufficit ⁊ requiritur ꝙ sua deinesse aliquando fuerit vera. ¶ Secunda. Ad veritatem propōnis de futuro, immediate reducibilis ad suā deinesse, sufficit ⁊ requirit ꝙ sua deinesse aliquando erit vera. ¶ Tertia. Ad veritatē modalis diuise de possibiliter, reducibilis immediate ad suam deinesse, sufficit ⁊ requiritur ꝙ sua deinesse sit possibilis. ¶ Quarta. Ad veritatem modalis diuise de contingenter, immediate reducibilis ad suam deinesse, sufficit et requiritur ꝙ sua deinesse sit contingens. ¶ Quinta. Ad veritatem modalis diuise de necessario, reducibilis immediate ad suam deinesse, sufficit et requiritur ꝙ sua deinesse sit necessaria. ¶ Sexta. Ad veritatem modalis diuise de impossibiliter sufficit et requiritur ꝙ sua deinesse sit impossibilis. ¶ Septima. Ad veritatem propositionis de imaginario, reducibilis immediate ad suam deinesse, sufficit ⁊ requiritur ꝙ sua deinesse sit (vt sic loquar) imaginabilis. i. ꝙ sit imaginabile ita esse sicut ꝑ eius deinesse significatur. He regule intelliguntur seclusa reflexione, nam hec propositio/hec necessario est falsa/est impossibilis, ⁊ hec sua deinesse, scilicet/hec est falsa/que demonstrat modalē, est necessaria. Et ꝓportionabiliter in ceteris. ¶ Id qd̄ sufficit ⁊ requiritur ad veritatem sufficit ⁊ requiritur ad necessitatem, et id quod ad falsitatem sufficit ⁊ requiritur ad impossibilitatē modalis, qꝛ omnis vera est necessaria ⁊ omnis falsa, impossibilis, modo sint pure modaliter resolubiles. Quod dixerim propter modales in quibus ponūtur copule implicationis, vt est hec/homo qui est, potest non esse. Item he regule intelligende sunt de affirmatiuis, nam negatiue per suas contradictorias affirmatiuas sunt regulande. ¶ Rursus circa primā regulam notato ꝙ si fuerit propositio de preterito verbi aut participij importantis absolutionē operis qd̄ fit in tempore, non sufficit, fuisse aliquā deinesse veram denotantē actionem, sed requiritur fuisse aliquam denotantē consummationē operis, vt ad veritatem huius/petrus fecit calceū, non sufficit hanc fuisse veram/petrus facit calceū, sed requiritur hanc fuisse veram/petrus perficit seu consumat calceū. Dixerim importantis absolutionem, qꝛ ad veritatem huius/ignis calefecit aquam/qꝛ nō denotat nisi simpliciter actionē, sufficit hanc fuisse verā/ignis calefacit aquā. Dixerim tꝑalis, qꝛ ad veritatē huius/deus creauit/sufficit hāc fuisse verā/deus creat, ꝗ̃ denotās actionem, denotat simul cōsummationē, cum sit instantanea

¶ At quia in om̄ibus regulis insinuauimus aliquas esse ꝓpositiones de extrinseco tempore ⁊ modales que non sunt reducibiles immediate ad suas deinesse, notato hanc regulam. ¶ Omnis terminus precedens verbū extrinseci temporis aut modum ampliatiuū debet resolui anteq̄ talis propositio reducatur ad suam deinesse. Resolui inq̄ quadrupliciter, ratiōe quātitatis, ratione cōnotationis, ⁊ (vt sic loquar,) ratione totalitatis ⁊ ratione relationis. Ratione quātitatis. i. ꝙ si talis terminus fuerit cōmunis, resoluatur in sua singularia, aut si aliud quoduis signū exponibile vł quomodocūq̄ aliter resolubile addatur ei, prius tale signū resoluatur. Ratione cōnotationis. i. ꝙ si fuerit terminus cōnotatiuus, resoluatur in suū materiale absolutum. Ratione totalitatis. i. ꝙ si fuerit terminus supponens pro aliquo diuisibili, resoluatur in disiunctum supponens pro partibus. Ratione relationis. i. ꝙ si fuerit relatiuū, prius resoluatur. V. g. anteq̄ hec propositio/omne albū necessario est entia/reducatur ad suam deinesse est primū descendendū sub subiecto ratione quantitatis. Deinde sumpta quacunq̄ singulari. v. g. hoc album necessario est entia (demonstrato petro) resoluendum est subiectū ratione cōnotationis sic/hoc necessario est entia/⁊ hoc possibilr̄ est hoc albū, ergo hoc album ⁊c̄. Ac deinde veritas cuiuscūq̄ premisse cognoscēda est per resolutionē subiecti ratione totalitatis sic. A necessario est entia, ⁊ a. possibiliter est hoc, ergo hoc ⁊c̄. vt. a. valeat tm̄ in cōsequēdo sicut disiūctū ex infinitis copulatis potēs supponere pro partibus petri in quotcūq̄ partes diuisi. Ac demū maior reducitur ad suam deinesse sic. Hec propositio. a. est entia, est necessaria, et hec est deinesse ad quā illa de necessario immediate reducitur, ergo illa est necessaria. At quādo predicatū nō est terminus collectiuus. i. potens supponere pro partibus rei pro qua supponit subiectum, diuisis, non exigitur vt tale subiectū resoluatur ratione totalitatis. ¶ Proportionabiliter respectu copule de extrinseco tēpore operator. V. g. hec propositio hoc album fuit nigrum/non reducitur immediate ad suā deinesse, sed resoluitur ratiōe subiecti sic, hoc fuit nigrū ⁊ hoc est vel fuit hoc album, ergo hoc album ⁊c̄. Dixerim terminus precedens/quia terminus sequens, aut modū, aut verbum extrinseci temporis, nō est resolubilis anteq̄ propositio reducatur ad deinesse, nisi forte fuerit relatiuū de cuius proinde resolutione infra dicemus. At vero qn̄ propositio est de copula mixta cuius termini precedentes modū sunt irresolubiles, possunt immediate reduci ad suas deinesse. V. g. ad veritatē huius/petrus est vel fuit albus/sufficit ꝙ sua deinesse scꝫ/petrus est albus/vel ante hac fuerit vera, vel nunc sit vera. Et ad veritatem huius/petrus est ⁊ erit albus/sufficit es

⁊ requiritur q sua deinesse.s.petrus est albus ⁊ nunc sit vera et post hac erit vera. Et proportionabiliter in ceteris. Sed potius huiusmodi propositiones immediate reducantur ad suas hypotheticas ratione coniunctionis copule, quarum veritates cognoscantur per veritates suarū partium. Prima reducat ad hanc/petrus est albus vel petrus fuit albus. Et proportionabiliter dicatur de his/deus est vel impossibiliter est creatura / deus necessario est vel contingenter est creans ⁊c. ❡ Hinc sequitur hanc/petrus albus ⁊ petrus niger possibiliter disputat/ly et diuisiue sumpto, prius esse resoluendam ad copulatiuam ratione de ly/et/quam reducatur ad deinesse. Sed si accipiatur complexiue, non, quia non est vniuersalitas. Pariter hec/tantum creatura contingenter est ens prius est resoluēda ratione de ly tantum, quam reducatur ad deinesse, Et proportionabiliter in ceteris. ❡ Item sequitur has esse veras/iuuenis fuit senex/mater sine miraculo erit virgo/predestinatus potest esse reprobus/ceterasq similes. Igitur non dicas hanc propositionē/omne ens possibiliter est deus/ponendam esse inesse per plures, scz/hoc ens est deus ⁊c. cum ille non sint deinesse huius, sed deinesse suarum singularium (Immo nulla propositio habet plures deinesse) sed ponēda est inesse per suam preiacentem, scz/omne ens est deus/verū quia non est reducibilis immediate ad suam deinesse, non est cognoscenda eius veritas, que est impossibilis, per possibilitatem talis deinesse. Nec dicas deinesse huius/hoc albū fuit hō/esse hanc/hoc est homo, sed certe hāc/hoc albū est homo/ad quam illa non est immediate reducenda. ❡ Hinc sequit celebris illa regula dialecticorum, scz, omnis modalis diuisa de subiecto singulari. i. cuius termini precedentes modum sunt irresolubiles, equipollet sibiipsi in sensu composito. Equipollent enī/petrus possibiliter disputat/petrum possibile est disputare, q per eandem omnino deinesse regulantur. Quam regulā sicut ceteras gratis negant moderni, quia gratis asserunt dictum supponere pro propositione. Inferentes subinde q si hec propositio/petrus disputat/non sit in rerum natura, illa modalis in sensu diuiso est vera et in sensu composito falsa. Tu autem teneto illam in sensu cōposito necessariam sicut in sensu diuiso.

❡ Contra hec autem primo principaliter arguitur. Deinesse huius propositionis/adam fuit omnis homo/olim fuit vera, ⁊ tamen ipsa est falsa, ergo prima regula non habet verum. Maior patet, quia hec/adam est omnis homo/que est sua deinesse, fuit vera ante productionem eue. Et probatur minor. Sequitur bene, adam fuit omnis homo, ⁊ abrahā fuit homo, ergo abraham est vel fuit adam, conclusio est falsa ⁊ minor vera, ergo maior falsa. ❡ Confirmatur. Casu quo petrus quandoq fuisset niger ⁊ postea albus/deinesse huius propositionis/petrus fuit non albus, ante hac fuisset vera, ⁊ tamē eodem casu ipsa adhuc est falsa, ergo regula nō habet verum. Maior patet, nam tempore quo erat niger hec erat vera/petrus est nō albus/que est sua deinesse, et probatur minor. Petrus fuit non albus, ergo fuit quod nunq fuit album, cum ly/non/infinitet sm exigentiā contradictionis, sed ꝯns est falsum ergo ⁊ antecedens.

5. No. ❡ Sunt qui propter primū argumentum negant hanc propositionem/adam fuit omnis homo, nā cum predicatum (inquiunt) pro quolibet homine preterito distribuat, prius habet resolui per inductionē, deinde veritas ppōnis cognoscēda est penes deinesse suarum singularium. ❡ Sz contra. Adam in isto tempore fuit omnis homo, scz ante productionē Eue, ergo adam fuit omnis homo, per ascēsum disiunctiuū sub determinatione inclusa in copula supponēte determinate. ❡ Adhoc duo sunt modi dicēdi. Dicūt enī nōnulli, determinationē copule nullo modo restrigere predicatū, ⁊ ideo concedentes hanc consequentiam, negant antecedens, quia in hac/adam in isto tempore fuit omnis homo, adhuc ly/homo distribuit pro quolibet homine preterito, ⁊ habet probari per resolutionem predicati sicut dictum est. Sed revera cum verbū trahat extrema ad supponendum sm exigentiam sui temporis (alias enī quare extrema huius/homo est albus/supponunt pro presentibus ⁊ predicatum huius / homo fuit albus, solū p preterito) non potest iure negari quominus determinatio copule restringat ambo extrema (vt amplius circa confirmationem practicabitur). Alij hoc non potentes negare, volētes adhuc negare propositionem argumēti, negāt hanc consequentiā/adam in isto tempore fuit omnis homo, ergo adam fuit omnis homo, quia arguitur (inquiūt) ex parte predicati a magis ad minus restrictum cum distributione Sed nec isti vident admodum dialectice loqui, sequitur enī bene/petri quilibet equus currit, ergo hominis quilibet equus currit, vbi similis (si defectus est) cōmittitur. Et assignare pro differētia q hic determinatio et determinabile cōstituūt vnū extremū, illic secus, nō, est mere gratis loqui, nam vtrobiq est distributio depēdens a particularitate restringēte terminū distributum, de qua vniuersaliter est regula q non potest resolui ante resolutionē talis particularitatis, vtpote per quā certificamur pro quibus suppositis talis distributio dependens fiat. ❡ Igitur ni fallor, propositio argumēti .s. adā fuit ois homo/est vera (vt ibi probat per suā deinesse.s. adā est ois hō). Et ad argumentū in oppositū, negatur ꝯña, q medium vt ex dictis capite. 11. patet, non distribuit cōplete, cū dependeat a disiunctiua resolutione determinationis, sicut nō sequitur/hois quilz equus currit, brunellus est equus, g brunellus currit. Et si arguas, in hac propōne/adā fuit homo/ly homo accipit pro omni homine qui fuit, g signum vle pro quolibet tali distribuit. Concedo ꝯñam, sed depēdēter distribuit vt expositū est. ❡ Hinc fit hanc ꝯñam non valere/adā fuit ois hō ergo ois hō qui fuit, est vel fuit adā. Arguit enī a determinatione vnica ad nō vnicā cū distributione determinabilis, ac subinde ab incōpleta ad completā distributionē, veluti hic/hois quilibet equus currit, g quilibet equus hois currit. Sed cōuertenda est dicta propō in hanc/in aliquo tpe ois hō quā fuit, est vel fuit adā. ❡ Sequit scdo hanc/petrus possibilr est ois homo/esse necessariā, vtpote cuius predicatū supponit distributiue dependēter a ly possibilr, que proinde debet immediate reduci ad suā deinesse. ❡ Sequit tertio has propōnes/quilibet equus aliquo tpe fuit cuiusl3 hois quilibet equus/nullus equus aliquo tēpore fuit cuiuslibet hois quil3 equus/esse cōtrarias, non solū q ly tpe in affirmatiua stat determinate in ordine ad predicatū, sed q̄si diceres in affirmatiua quilibet equus in.a.tempore ⁊c. Et si arguas q predicatum in affirmatiua distribuit in ordine ad ly tpe stans confuse et in negatiua supponit cōfuse, qd cognoscit per remotionē negationis. Negat q in affirmatiua supponat predicatū in ordine ad ly tpe. Nam cū sit determinatio nōvnica, eius confusa equiualet determinate in ordine ad predicatū. Et ideo casu quo brunellus qui fuit ois equus fuisset possessus ab omnibus hominibus successiue, nunq tñ a duobus simul, fuissent tñ in quolibet instāti plures hoies simul, oēs singulares affirmatiue.s. brunellus.a.tpe fuit cuiuslibet hois quilibet equus ⁊c. est falsa, nec descendendū est sub predicato anteq sub ly tpe. ❡ Nō si quis forte admiserit descensum sub predicato affirmatiue anteq sub determinatione, dixeritq subinde tale predicatū in negatiua debere supponere determinate scz/nullus equus in.a.tempore/cuiuslibet hois quil3 equus fuit infer cōtra ipsum, has ppōnes/quil3 equus in.b.instāti fuit cuiuslibet hominis quodlibet aial/quilibet equus in quolibet instanti.b.ois.b.aial non fuit/que sm regulas superius traditas sunt cōtrarie, esse simul veras, casu quo petrus heri possedisset solum brunellum ⁊ pleheri vnum canem. Nec fuissent alia animalia.

❡ Circa hoc querit an he propōnes/ 6. No.
omne albū in.b.instanti non erit aial/aliqd albū in quolibet instanti erit aial/sint cōtradictorie. Pro huius solutione iā modo adnotatum est copulā ac subinde eius determinationē restringere ambo extrema, predicatū aūt tāq determinatio

non vnica, et subiectum tanq̄ vnica, quia postponitur huic ⁊ anteponitur illi. Unde in rigore vniuersaliter est resoluendum subiectū ante determinationē ⁊ determinatio ante predicatum. Igitur ꝓpositiones modo assumpte in rigore sunt contradictorie. Nam determinata de ly instanti in negatiua equiualet confuse in ordine ad subiectū. ¶ At vero si causa disputationis supponatur prius esse descendendum sub determinatione copule q̄ sub subiecto, tunc talis determinatio sit non vnica subiecti, ⁊ quando singularizatur restringit ipsum non solum quantum ad materiale, verum quantū ad formale, si sit terminus cōnotatiuus, vt supra capite vndecimo ostensum est. Obidq̄ dicte propositiones, tali suppositione facta nullam legem participant. Non (vt aliqui dicunt) ꝙ in negatiua determinatio accipiatur pluribus, et in affirmatiua vnica. Nam cum sepe contingat vnicam equiualere non vnice, non est ille vniuersalis defectus, sunt enim hec contradictorie/nullus homo in aliquo instanti erit animal / in aliquo instanti aliquis homo erit animal. Sed defectus patet arguendo ab affirmatiua ad contradictoriam negatiue aut contra. V.g. si ex contradictoria negatiue propositionum supradictarum inferas affirmatiuam, sc3. a. album in quolibet instanti erit animal, ergo aliquod album in quolibet instanti erit animal, vbi arguis a nō vnica ad vnicam, arguis a minus ad magis restrictum quo ad verificationem quantum ad materiale modo exposito le. 6. vndecimi capitis, quia in antecedenti denotatur in quolibet instanti futurū esse album, ⁊ in consequenti idē in quolibet. Unde si post hac alijs ⁊ alijs temporibus, alia alba erunt post alia, perpetuo tamen erūt alba, antecedēs est verum ⁊ consequens falsum, et ideo dicte propōnes sunt false. Et si arguas ecōtrario, arguis a minus ad magis restrictum quantū ad formale, q2 in antecedēti denotatur quod illud quod semper erit, aliquādo erit album ⁊ in cōsequēti ꝙ semper erit aliquod albū/hoc vel illud. Quare admissa hac imaginatione, non eodem modo restringit determinabile cōnotatiuū a determinatione vnica ⁊ a non vnica, cuius oppositū (vt supra diximus) est in rei veritate verū. Unde si sit ⁊ erit perpetuo idem homo, qui aliquādo erit albus, ⁊ aliquando niger, antecedens est verum ⁊ consequens falsum, ⁊ ideo ille sunt ambe simul vere. Igitur defectus edificans veritatē est ꝙ ly homo in affirmatiua minus restringitur q̄ in negatiua quo ad formale, ⁊ defectus edificans falsitatē ꝙ in negatiua minus restringit quo ad materiale. ¶ Notato, nō assignauimus pro defectu edificāte falsitatē ꝙ subiectum distributum in negatiua in ordine ad determinationē stantem determinate in sua contradictoria manet determinate. Nam inter determinabile ⁊ determinationē potius hic defectus edificat veritatē ⁊ oppositus, falsitatem, vt supra intimus cōtra admittentes descensum sub determinabili prius q̄ sub determinatione pluribus accepta. Unde he propositiones/album in quolibet instāti nō erit animal/ omne albū in. b. instanti erit animal/sunt subcontrarie, ⁊ he/omne albū aliquo instanti erit animal/a. album in quolibet instanti non erit animal/sunt contrarie, cuius ratio est q2 sequitur bene/ omne album in aliquo instanti erit animal, ergo omne albū in. b. instanti erit animal/a confusa ad determinatā ⁊ tamen non sequitur contra a determinata ad confusam, qđ est accurate notandum. Patet tibi late campus multiplicādi argumenta si in illis mutes negationem sc3/omnis homo in. b. instanti erit animal / aliquis homo in quolibet instanti nō erit animal/⁊ ita multis alijs modis, quibus cōmittuntur idem deffectus veritatis ⁊ falsitatis. Item si cōferas has/in quolibet instanti quodlibet album erit animal/quodlibet album in aliquo instanti nō erit animal/que non sunt cōtrarie, cum arguendo ab affirmatiua ad contradictoriā negatiue arguatur a minus ad magis restrictum, quo ad verificationē quantum ad materiale de ly album.

7. No. ¶ Qui tuentur falsitatem propositionis argumenti, asserunt subinde ⁊ propositionē confirmationis esse falsam. Statuunt eīm hanc regulam. Negatio infinitans infinitat s̄m exigētiam cōtradictionis. Unde cū in hac v.g. petrus fuit albus/predicatum teneatur pro illo qđ fuit album, sit vt in hac/petrus fuit non albus/ stet pro illo quod fuit aliquid quod nūq̄ fuit album, quare in casu cōfirmationis est falsa. Unde non sequitur (inquiunt) petrus fuit nō albus, ergo petrus est vel fuit non albus. Nam casu quo petrus qui ante hac fuit niger incipiat nunc esse albus per primum sui esse, antecedens est verum ⁊ cōsequens falsum. Nec sequitur/petrus est ⁊ fuit non albus, ergo petrus est nō albus, nā cum sensus predicati antecedentis sit/quod non est ⁊ fuit album, negatione cadente in totum, in eodem casu antecedens est verum ⁊ consequens falsum. Quinetiam addunt hanc cōsequentiā non valere/petrus semper erit nō albus, ergo aliquando erit non albus. Quia in antecedenti sensus predicati est/quod non semper erit albus/⁊ in cōsequenti/qđ non aliquando erit albus. Quare si petrus qui perpetuo erit quandoq̄ erit albus, quādoq̄ vero niger, antecedēs est verum et ꝯsequens falsum. Unde manifeste ni fallor sequit has duas contradictorias/petrus in quolibet instanti erit non albus/ petrus in aliquo instanti nō erit non albus esse simul veras. Nam affirmatiuā ipsi cōcedunt, ⁊ negatiua patet per nō suppositionem predicati, quod non in aliquo instanti erit albū. Concedunt rursus eadem ratione has esse impossibiles/ petrus possibiliter est non albus/deus contingenter est nō creans; quod impossibile sit predicatum supponere pro illo pro quo subiectum. Negant preterea hanc consequentiam/deus necessario est non creans, ergo deus possibiliter est nō creās. Que quidem, admisso ꝙ negatio infinitet s̄m exigentiam cōtradictionis s̄m ampliationem ⁊ appellationem termini infinitati, manifeste sequūtur, nam cum hec/ deus necessario est creans/sit falsa, hec erit vera/deus necessario est non creās/ (nolunt eīm isti admittere duos terminos cōtradictorios verificari de eodē aut falsificari mediante eadē copula). ¶ Pro reprobatione huius opinionis sat esset (credo) ꝙ ad ipsam sequātur incōuēntia hec aliaq̄ id genus plura. Arguitur tamē sicut in responsione ad argumentū principale. Terminus finitus positus a parte predicati est respectu determinationis copule velut determinabile acceptū pluribus, ergo negatio adueniente, que est velut signū vniuersale, negat ipsum depēdēter a tali copula ac proinde habent tales propositiones reduci ad suas deinesse non retenta ampliatione talis termini infinitati, quis eīm diceret deinesse hui⁹ modalis/ petrus possibiliter est non albus/esse hāc/petrus est ꝙ non possibiliter est album, ⁊ non potius hanc / petrus est non albus/cum in prima tanta sit confusio ratione ampliationis quāta in ipsa modali. Item. Negatio infinitās predicatū ponitur post copulam, ergo non negat virtutem precedentis copule, ac subinde non reddit sensum contradictoriū ad eius ampliationē. Item. De illo qui aliq̄n vidit ⁊ postea fuit cecus verū est dicere/hic fuit cecus, ergo verū est ꝙ fuit nō videns ⁊c̄. Et eadem rōne quicūq̄ nūc possibilr est nō videns, q2 quicūq̄ possibilr est cecus. Ac proinde negatio nō infinitat s̄m exigētiā cōtradictionis respectu ampliationis. ¶ Igitur propositio confirmationis in illo casu est vera ⁊ hec est necessaria/petr⁹ possibiliter est non albus, ⁊ vniuersaliter huiusmodi propositiones sunt regulande per suas deinesse non retenta maiori ampliatione a parte predicati q̄ si essent de predicato finito. ¶ Sed queris an admn.us a parte subiecti negatio infinitet s̄m exigentiā contradictionis, nam ex solutione argumēti videtur ꝙ sic. Dictum eīm est in his/adam fuit omnis homo/ adam possibiliter est omnis homo/predicatū distribui dependenter, sed in his/ois homo fuit adā / ois homo possibilr est adam/subiectū distribui absolute ⁊ complete, igit a simili ly non, esto a parte predicati dependenter infinitet, nihilomin⁹ a parte subiecti infinitat absolute, ac subinde l3 hec/petrus possibiliter est non albus/sit necessaria, nihilominus hec, nō albū possibiliter est petr⁹/est impossibilis, cuius subiectū valet/quod non possibilr est albū. ¶ Pro huius solutione hoc

vnū existimo apprime notandū ꝙ quando complexum acceptum vnica acceptione ampliatur, tunc ampliatiões partiū non sunt per se explicande, sed debet totius complexi ampliatio tanq̄ vnius termini explicari. V.g. ampliatio illius partis/homo/in hoc complexo/aliquid omnis homo possibiliter est petrus/vbi ly omnis efficitur pars, non habet explicari sic/aliquid omnis homo qui potest esse, sed totius ampliatio explicatur sic/aliquid quod potest esse omnis homo/vt ly omnis sit pars, obidq; non solum concederē hāc/adam fuit aliquid omnis homo, sed hāc/aliquid omnis homo fuit adam/et hanc/aliquid omnis homo possibiliter est adam ꝛc̄. signis existentibus partibus. Igitur cum ly non/infinitans, constituat complexū cum termino infinitato, acceptum vnica, pari ratione sensus huius/nō album fuit petrus/non est, quod nō est vel fuit albū fuit petrus, sed/aliquid quod est vel fuit non album, fuit petrus/que in casu argumenti est vera. Unde he sunt necessarie/non album possibiliter est nigrū/non creans necessario est deus ꝛc̄. Quod expresse asserit Aris. in postpredicamentis dicens/non citarizātem possibile est citarizare. Et revera hic est cōmunis modus loquendi. Quicūq; enim ɔcederet/cecus potest videre, cōcederet/nō vidēs pōt videre.

8. No. ¶ **Sed arguis contra hoc. Primo ly** nō quicquid post se invenit destruit ꝛ eius oppositum ponit, ergo infinitat sm̄ exigentiā contradictionis, ac proinde illa/petrus possibiliter est non albus/est impossibilis. Secundo. Si negatio infinitans non infinitaret sm̄ exigentiā contradictionis, sequeretur hanc esse falsam/tm̄ album possibiliter est nigrū/cum tamē sua vniversalis de terminis transpositis scʒ/omne nigrū possibiliter est albū/sit necessaria. Sequella patet, nam secunda exponens. s. nihil non album possibiliter est nigrum/est falsa, cum sua ɔtradictoria. s. non album possibiliter est nigrum/sit vera. Tertio. Sequeretur duos terminos contradictorios simul verificari de eodē mediāte eadem copula, item ꝛ simul falsificari, cum ex opinione, he ambe/petrus fuit albus/petrus fuit non albus/sint vere, et he false/petrus est ꝛ fuit albus/perus est ꝛ fuit non albus. ¶ Ad primū cōceditur maior, ꝙ vcʒ negatio quicquid invenit post se destruit ꝛc̄. Diversimode tamen, nā quādo accipitur negan ter, cum neget copulam, negat subinde ꝛ eius ampliationem, sed quando accipitur infinitanter, cū solum neget terminum categorematicum, negat subinde solam eius significationē, sine aliquo ordine ad ampliationē. Idem enī conceptus/nō homo/est, in ordine ad quācunq; copulam teneatur, immo q̄uis non sit in propositione. Forsan si hanc distinctionē considerassent moderni, non negassent ꝛ Aris. ꝛ cōmunem modū concipiendi. ¶ Ad secundū, negatur prima sequella, ꝛ negatur secundā exponentem illius exclusive esse hanc/nihil non album possibiliter est nigrum, sed est hec/nihil non quod possibiliter est album ꝛc̄. nam cum ly tm̄ excludat predicatuʒ ab opposito subiecti in ordine ad talem copulam, debet exprimi in secunda exponente eadem ampliatio, vt accipiatur oppositum, etiam respectu ampliationis. ¶ Ad tertiū, volunt quidam sentire ꝙ q̄uis he sunt vere/petrus fuit albus/petrus fuit non albus/nihilominus illa predicata non sunt termini contradictorij, quia tm̄ valēt sicut/quod aliquādo fuit albū/quod aliquando non fuit album. At si memineris formā terminorum contradictorioꝝ non cōsistere in ampliatione, sed in sola significatione, in hoc scʒ ꝙ alter cōnotet negationē significati alterius, censebis tales terminos esse contradictorios, cum ipsi idem conceptus extra propositionem essent termini contradictorij. Et ideo conceditur duos terminos cōtradictorios verificari de eodem mediante copula particulari. Nam revera non denotatur verificatio pro eodem tempore. Et pariter conceditur duos terminos contradictorios falsificari de eodem mediante copula vniversali.

9. No. ¶ **Ex his sequitur ꝙ quandocunq; in** aliqua modali divisa a parte predicati ponitur aliqua vniversalitas, illa est irresolubilis anteq̄ ponat̄ in esse. Ex quo sequitur has propositiones/petrus possibiliter est albus sine albedine/petrus possibiliter est iustus sine gratia/et similes esse impossibiles, nec valet illa cōsequentia, petrus possibiliter est albus sine hac albedine/ꝛ petrus possibiliter ꝛc̄. ergo petrus possibiliter est albus sine albedine. Hec tamen est necessaria/petrus sine albedine possibiliter est albus/vt patet per descensum copulativū sub ly albedine. Queris an de his/albuʒ sine albedine possibilr̄ est petrus/iustus sine gratia possibiliter est paulus. Si determinationes determinent copulam, ille sunt necessarie, vt patet per resolutioneʒ subiecti scʒ hoc sine albedine possibiliter est petrus/ꝛ hoc possibiliter est album, ergo ꝛc̄. et maior patet per descensum sub ly sine albedine. Sed si sint determinationes subiectorum accepte vnica, certe sunt impossibiles. Non ꝙ sit tenendum ꝙ quando a parte subiecti est aliqua cōnotatio non repugnans sit ꝑ resolutionem tollenda, quando vero sit cōnotatio repugnās, nequaq̄ (videtur enī hoc gratis dictum) sed ꝙ cum totū subiectum accipiatur vnica acceptione, totum est resolvendum vnica resolutione, cuius proinde resolutionis minor semper est falsa, resolvit̄ enī sic/hoc possibilr̄ est petrus/ꝛ hoc possibiliter est albū sine albedine, aut, possibiliter est iustus sine gratia, ergo ꝛc̄. Unde he/sine albedine album possibiliter est petrus/sine gratia iustus possibiliter est paulus/vere sunt ꝛ necessarie. Notato hoc vt in q̄plurimis similibus operari decearis. Presertim in exponibilibus vbi dicemus eam obiē has esse veras/petrus possibiliter differt ab albo, possibiliter est maior paulo, possibiliter incipit esse ꝛc̄. vt pote que prius sunt reducende per suas deinesse q̄ exponende. ¶ Sequitur secundo has ambas esse necessarias, scilicet/petrus possibiliter est albus/petrus possibiliter est non albus/sicut has deus contingenter est creans/deus contingenter est non creans/has tamen esse impossibiles/deus necessario est creans/deus necessario est non creans. ¶ Sed contra sequeretur ex primis ꝙ petrus possibiliter est albus ꝛ non albus, ly et divisive sumpto, nam in illam copulativā videtur hec de copulato reduci, ꝛ tamen hec est impossibilis vt patet per suam deinesse. Secundo. Sequitur bene/deus necessario est creans vel non creans, ergo deus necessario est creans, vel deus necessario est nō creās, per resolutionem disiuncti in suā disiunctivam, et antecedens est verum vt patet per suam deinesse, ergo et consequens, quod est negatum. ¶ Ad vtrāq; replicā negatur consequentia. Cum enim in hac/petrus possibiliter est albus ꝛ non albus/ly et sit vniversalitas depēdens a particularitate de ly possibiliter, prius habet poni inesse q̄ reducatur ad copulativam. Et ideo non sequitur ex illa copulativa concessa. Rursus cum in hac/deus necessario est creans vel non creans/ly vel sit particularitas stans quodāmodo confuse in ordine ad ly necessario, prius est reducenda ad suam deinesse q̄ ad disiunctivam, ꝛ ideo non infert illā disiūctivam negatam. Hec autem/petrus et paulus possibiliter est in hoc loco, signato loco qui soluʒ alterum potest capere, ly et divisive tēto, prius debet reduci ad copulativam q̄ ad deinesse, et ideo illa est vera, quia vtraq̄ pars est possibilis. At si ly et accipiatur complexive, vt si dicas petrus ꝛ paulus possunt eē in hoc loco, illa est impossibilis, quia cum ly ꝛ nō sit vniversalitas, habet immediate resolui per suaʒ deinesse, que est impossibilis. Quo fit hanc esse impossibilem/he propositiones possunt esse vere/demonstratis duabus contradictorijs contingētibus, cum copulatum inclusum in termino singularis numeri accipiatur complexive. Item fit vt quando termini precendentes modum sint irresolubiles, q̄uis sint termini complexi aut pluralis numeri, modalis in sensu diviso equipollet sibi in sensu composito.

¶ **Secundo ad principale arguitur.** Deinesse huius propositionis/michael ꝛ gabriel possunt eē omnes angeli (signo collective tento) est possibilis, et tamen ipsa est impossibilis, ergo regula falsa. Maior patet, nam hec/michael ꝛ gabriel sunt oēs angeli/est sua deinesse, que

si soli essent duo angeli nominati, esset vera. Et minor itidē constat descendenti copulatim sub predicato ad omnia indiuidua possibilia. ¶ Cōfirmat. Deinesse huius/antichristus possibiliter est homo qui est/est possibilis, scilicet/ antichristus est homo qui est/⁊ tamen ipsa est falsa, ergo tertia regula falsa. Minor patet resoluenti relatiuum, vbi asseritur antichristum nunc esse.

10. No. ¶ Argumētum principale ex supradictis solutū restat. Etenī quēadmodū sub termino distributo a parte predicati non licet ascendere aut descendere ante reductionem propositionis ad suam deinesse, ita nec sub termino determinato a signo collectiuo, siue signum sit pars, vt est de rigore a parte predicati, siue non. Nam huiusmodi resolutio dependet a copula sicut illa. Quare ꝓpositio ibi assumpta ⁊ similes sunt necessarie. ¶ Est autē difficultas de hac/ omnes angeli possibiliter sunt/presertim si signū non efficiatur pars extremi. Quā multi concedunt, dicentes ꝙ illa est reducenda immediate ad hanc deinesse/omnes angeli sunt. Hi autem quāuis fortasse haberent apparentiā si signum sit pars, non tñ si nō sit pars, quē sensum supponimus. In quo sensu adhuc alij concedunt illam, dicentes ꝙ debeat reduci ad plures deinesse, sc3/hi angeli sunt angeli/ duobus demonstratis, ⁊ hi angeli ⁊c̃. Sed re vera vel hi vel ego male fallimur, nam illud est descendere pure copulatiue sub subiecto, ac deinde ponere singulares in esse, qui quidē descensus non congruit signo collectiuo. Igitur dicta ꝓpositio est impossibilis, quippe sub cuius subiecto est immediate copulatim descendendū per hāc/omnes hi angeli ⁊ hi ⁊c̃. (omnibus possibilibus demonstratis) possibiliter sunt angeli/cuius deinesse sc3/omnes isti angeli ⁊ isti angeli ⁊c̃. sunt angeli/ est impossibis per quācunq3 potentiā. Nam si est possibilis ponatur in esse, tunc queritur an deus possit aliū angelum creare qui nō sit creatus, vel non, si sic, aliqua pars subiecti illius deinesse non supponit, cū ibidem mōstrētur omnes quos deus potest creare. Si nō, igitur potētia dei est limitata. Quidā huic rationi obuiare nitentes supponunt infinitā potentiam dei in hoc consistere ꝙ possit omne creabile creare, nec se extendit ad hoc ꝙ possit creare omne imaginabile, quando illud est impossibile. (non enim dicitur deus finite potentie eo qđ non possit creare chimeram) Tūc dant veritatē illius deinesse, casu quo omnes angeli quos deus potest creare simul creet, et ad rationē in oppositum, vel deus potest creare aliū angelū vel non, dant secundā partem. Nec inde sequitur potentiam dei esse limitatam, cum nō sit alius angelus creabilis, immo per hoc dignificatur potius dei potentia, qui oīa que potest creare simul creauerit. Hoc autem respōsum non videtur satisfacere rem occultius inspicientibus. Data enī eorum hypothesi que certe est vera, arguit sic. Angelis, quotquot volueris, creatis, adhuc restant infiniti creabiles, ḡ si deus nō potest alium creare, potētia eius est exhausta. Consequentiā ipsi concedunt, ⁊ probatur maior. Creabile solum dicit ex nihilo producibile, ergo quibuscūq3 producibilibus ex nihilo productis, cum ibi nulla materia consumatur, adhuc restant infinita producibilia. Vel aliter. Creabile nullam potētiam dicit ex parte passi, sed solum ex parte agentis, et deus per nullam entiū productionem fit minoris potentie, ergo quotcunq3 productis, potest infinita alia producere. Mirum enī est concedant hi, deū posse in illo casu anihilare aliqđ ens ⁊ ipsum recreare, ⁊ ꝙ nō possit aliud de nouo creare, cum hoc (vt ad modū nostrū loquamur) sit facilius. Item si deus potest creare tot angelos qui non possit plures, pari ratione poterit toties creare eundē ⁊ anichilare, vt non possit pluries. Tunc vel ille angelus restat creatus vel anichilatus. Si primū, datur creatus angelus quem deus anihilare non potest ⁊ si secūdū, signatur angelus quem creare nō potest. ¶ Igit̃ non est possibile tot entia esse creata quin de⁹ alia possit creare. ¶ Sed cōtra. Deus noticia simplicis intelligentie cognoscit omnia que potest creare, immo oīa que potest cognoscere, ergo potest omnia simul producere. Negatur ꝯña. Nam antecedens nō repugnat nature rerū sicut cōsequēs. ¶ Per contrario autem quare non repugnat deum tot cognoscere (vt plura cognoscere nō possit, repugnat autem tot creare vt non possit creare plura. Ex parte dei causa est quod actualr̃ cognoscere dicit in eo perfectionē, ⁊ ideo repugnat eius summe perfectioni aliquod esse cognoscibile quod nō cognoscat, nam deficeret ei tunc aliqua perfectio. Attamen actualiter creare non dicit in eo aliquam perfectionem, sed posse creare (non enī quando deus creauit mundum aliquam perfectionem acquisiuit) obidq3 non repugnat eius perfectioni aliqđ esse creabile quod actualiter non creat. Sed ex parte obiecti causa est. Sicut cognoscibile non ponit existētiā obiecti, ita nec actualiter cognitum (cognoscit enī deus illa que naturaliter non possunt esse) et ideo non repugnat ex parte obiecti ꝙ non sint plura cognoscibilia q̄3 cognita. At cum creabile nihil dicat ex parte materie, creatum vero dicat existentiam, fit vt creabile non solū in plus se habet q̄3 creatum, verum repugnet huic quod est esse creabile, per existentiam quorumcūq3 creatoꝝ exhauriri. Nam semper (vt sic loquar) restabit nihil vnde aliquid est creabile. Igitur ex hoc quod deus nō possit cognoscere plura q̄3 cognoscit non sequitur eius potentiam cognitiuam esse limitatam, cum non sit aliud cognoscibile, sequeretur autē eius potentiam creatiuā esse limitatam, si tot crearet vt non posset plura creare, cum semper restet aliud creabile. ¶ Sed arguitur secundo. Hora futura diuisa per partes ꝓportionales producat deus in prima parte vnū angelum, ⁊ in secunda duos, ⁊ in tertia quatuor et sic proportionabiliter, tunc in fine erunt producti infiniti angeli, ergo omnes quos deus cognoscit. Negatur hec vltima cōsequētia, nam solum erunt producti infiniti sm̄ quid. i. quoꝝ est aliquis primus, deus autē cognoscit infinities infinitos, quoꝝ nec est primus nec vltimus. (Et ideo q̄q̄3 deus ꝓduceret infinitos homines quoꝝ quilibet haberet intellectum infinite actiuitatis ⁊. v. g. petrus conciperet infinitum copulatū per cuius primā partem demonstraretur vnus angelus eoꝝ quos deus cognoscit, ⁊ per secūdā duo, ⁊ sic proportionabiliter, ⁊ paulus cōciperet aliud, per cuius primā partem demōstrarētur duo, ⁊ per secundā quatuor, ⁊ ita ꝓportionabiliter de ceteris partibus ⁊ de ceteris hominibus, ⁊ in hora futura diuisa per partes proportionales producerentur omnes angeli quos cognoscit petrus, ⁊ in alia hora oēs quos cognoscit paulus et ita in infinito tempore producerentur omnes, adhuc non producerentur omnes quos deus cognoscit, sed restarent infiniti producendi, q2 in his assignares primum ⁊ in illis quos de⁹ cognoscit, nequaq̄3. ¶ Tertio aliter arguit̃ contra eandē propositionē. Singule partes subiecti huius deinesse/oēs isti angeli ⁊ isti angeli ⁊c̃. sunt, possunt supponere ⁊ singule due ⁊ sic de quocūq3 alijs finitis, ergo totū copulatū potest supponere, ac subinde potest esse vera. Negat̃ prima consequentia, nā partes oēs non possunt cōsupponere i. non stat omnes simul supponere. ¶ Aliter tamen arguis. Ergo hec/omnes angeli possunt esse/signo distributiue tento, est falsa. Nam demōstratis omnibus simul quos deus cognoscit, illa singularis est falsa. Negatur cōsequentia, nam illa non est eius singularis. Conclusum enī est subiectū non posse supponere pro illis mediante copula de possibili. Quare ⁊ hec est vera/omnes angeli creabiles possunt esse creati, itidem distributiue. Nam q̄q̄3 illi omnes sint angeli quoꝝ quilibet est creabilis, non tamen sunt creabiles, ⁊ ideo subiectum talis propositionis non supponit pro illis, ac subinde nec datur aliqua singularis falsa. Vereor ne vt summulistis satisfacerē, summulistarū limites excesserim.

¶ Pro solutione cōfirmationis notato, relatiuum/qui/in propositione modali tripliciter posse locari. 11. No. Vno modo a parte predicati referens terminum positum a parte subiecti. Et tunc reddit sensum copulatiuum, vt hic/antichristus possibiliter est animal qui est. Secundo.

Potest relatiuũ teneri a parte subiecti cum copula implicationis. Et tunc propositio in qua ponitur est prius resolubilis ratiõe relatiui q̃ reducatur ad deinesse, quia relatiuũ precedit modum. V.g. hec ꝑpositio / antichristus qui est homo possibiliter est animal / reducit̃ immediate ad hanc copulatiuam, antichristus possibiliter est animal ⁊ ille est homo. Non dicas ꝙ talis ꝑpositio debet poni inesse per duas quarum vna debet esse possibilis ⁊ alia vera, quia re vera ad nullas deinesse reducitur immediate, sed ad copulatiuã, cuius altera pars est modalis ⁊ altera deinesse, quarũ vtraq̃ pars habet suo modo seorsum probari. Ex quo sequit̃ dictas propositiones esse contingentes. Nam rebus vt nunc sunt false, et si antichristus ēēt, essent vere. Cuius ratio est q: non sunt pure modales nec modalr̃ immediate probabiles, sed per hypoteticas. Idem contingit quando in aliqua modali est relatiuũ reciprocum referens antecedēs in propositione contingenti. Scd̃a enĩ pars huius copulatiue, / aliquis homo est ⁊ ipsemet possibiliter est animal, modo illud relatiuũ congrue posset referre ly homo, ꝯtingens esset. ¶ At vero quãdo relatiuũ ponitur a parte predicati referens terminũ ibidem positum a parte predicati, vt hic / antichristus possibiliter est animal qđ est / tunc est maior difficultas. Credo tamē huiusmodi propōnes reducendas esse ad suas deinesse immediate ratione modi, eo qđ modus feratur in totum predicatum, vnica acceptione amplians totũ simul. Et ideo ꝑpositio assumpta est necessaria, hec enĩ deinesse / antichristus est animal qđ est, est possibilis, sicut hec / antichristus est animal / cui equiualet ¶ Sed arguis. Copula implicationis restringit aĩs relatiui ſm̃ sui exigētiã, ergo denotat̃ illic antichristum posse esse aliquod animal qđ in isto tempore est. Distinguitur aĩs, vel ꝙ restringat singulariter pro his animalib⁹ hoc tempore existentibus, ⁊ sic negatur, vel ꝙ restringat cõmuniter pro animalibus existētibus in aliquo tempore presenti ⁊ sic cõcedo, nam ly est nõ importat singulariter hoc tempus, sed cõmuniter tempus per modũ presentialitatis, sed tunc negatur ꝯña Nam adhuc talis copula restrictiua ampliatur vnica ampliatione, cũ suo toto scꝫ pro tempore qđ potest esse presens immo hec / antichristus possibiliter est animal qđ est in hoc instãti / est vera, cũ ipse possit esse in hoc instãti. ¶ Sed arguis secũdo. Ergo pariter in hac / antichristus qui est possibilr̃ est homo / ly est ampliabit̃, ac proinde erit necessaria sicut alia, Negat̃ ꝯña, nã cũ relatiuũ p̃cedit modũ, est resolubile ante modũ, ac subinde / possibilr̃ / non cadit in totũ subiectum vnica acceptione, sed in ly homo qđ est subiectum sue categorice ¶ Ex ipsis sequitur primo hãc propositionē esse necessariã / angelus qui nec est nec fuit nec erit, pōt esse / vt patet per resolutionē subiecti / hic angelus potest esse, demonstrato angelo quē deus potest creare quem tñ nunq̃ creauit nec creabit, et hic angelus nec est nec fuit nec erit, ergo ⁊c̃. Distinguunt quidam ꝙ sicut per deinesse illius significatur, ita potest eē, ⁊ tñ non potest esse ita sicut per illius deinesse significatur, eo qđ quando ita est iam nõ est (inquiunt) deinesse illius, propterea ꝙ a parte subiecti iam demonstratur aliquid qđ est, pro quo non supponit subiectum modalis. Sed isti imaginãtur illã / hoc est / esse deinesse dicte propositionis, qđ tamē est falsum, sed est deinesse illius / hoc potest esse / que est prima resoluens illius modalis ratione relatiui, nam deinesse illius p̃me modalis est hec / angelus qui nec est nec fuit nec erit, est / que est impossibilis, sed illa modalis non probatur per reductionẽ ad suam deinesse, sed ad copulatiuã. Hunc modum dicendi semper adnotato, quo mille argutias modaliũ amputabis. ¶ Secũdo sequitur hanc esse necessariam / antichristus possibiliter est in instanti in quo est / aut in instanti quod est, hanc vero impossibilem / antichristus possibiliter est in instanti in quo non est / aut / possibiliter est in instanti quod nõ est. Sed ecõtrario hec est impossibilis / antichristus possibiliter est in instanti quod erit / non posita reproductione eiusdem instantis, hec autē necessaria / antichristus possibiliter est in instanti quod non erit. Hec omnia patent per immediatã reductionem dictarum propositionũ ad suas deinesse. ¶ Hinc patet nullam resolutionē valere relatiuo sequenti modum. Non enĩ sequitur / antichristus possibiliter est in instãti quod est, ergo possibiliter est in instanti, ⁊ illud est. Nec sequitur / antichristus impossibilr̃ est in instanti quod erit, ergo impossibilr̃ est in instãti ⁊ illud erit, ⁊ ita in ceteris. ¶ Patet p̃terea huiusmodi relatiua que vnica acceptione ampliantur post modũ equiualere in cõsequendo suis participijs. Non dicas talia relatiua accipi participialr̃, cum subordinentur in mente relatiuis vt iacent in voce, sed ꝙ in cõsequendo, cũ copule ille implicationis restringantur, idem sit / antichristus possibiliter est animal quod est / ⁊ antichristus possibiliter est animal existens / possibiliter est in instanti quod est / ⁊ possibiliter est in instanti presenti / possibiliter est in instanti qđ erit / ⁊ possibiliter est in instanti futuro. Et proportionabilr̃ in ceteris. ¶ Perconctaris autem, nõne possunt huiusmodi copule implicationis teneri a parte predicati restrictiue, vt nõ ampliētur sicut a parte subiecti. Re vera in rigore non, et ideo non sunt tales ꝑpositiones distinguēde. Sed siquis hoc tibi supponat, scias tunc accipi talia relatiua in sensu hypothetico vt. v.g. antichristus possibiliter est animal qđ est / valeat / antichristus possibiliter est animal ⁊ illud est, que propositio est contingens. ¶ Sicut in alijs cõplexis cõtingit. Hec enĩ propositio / petrus possibiliter est albũ si est nigrum / in rigore est impossibilis, quia immediate reducibilis ad suã deinesse, eo totum predicatũ vnica acceptione amplietur. Sed si supponas modum non cadere nisi in primã partē predicati, tunc accipis predicatũ pluribus acceptionibus, quare illa est reducibilis immediate ad huiusmodi condicionalē, scꝫ / si petrus est niger, petrus possibiliter est albus. Quinetiã termini cõmunes ⁊ cõnotatiui sequentes modum interdum de bonitate intelligentis accipiũtur loco singulariũ ⁊ absolutorum. Hec enĩ / petrus possibiliter est cras / est impossibilis, vt patet per suã deinesse, que significat petrum esse in die proxime sequenti (hec enĩ est ꝯnotatio de ly cras) sed potest quis eam fortasse accipere in hoc sensu / antichristus possibilr̃ est in hac die demonstrando diē. v.g. dñicam, ⁊ tunc illa est possibilis.

¶ Solēt hic disputare summuliste nõ 11. No.

nulli de veritate huius / in quãlibet sui partem quodlibet cõtinuũ possibilr̃ est diuisum. Circa quã dialecticus solum habet considerare, talem propositionē in rigore sensum diuisuꝫ reddere, sicut ⁊ hec / in quãlibet sui partē quodlibet continuũ esse diuisum est possibile / reddit sensum compositũ. Ac proinde illa diuisa habet resolui immediate per ascensum aut descensum copulatiuũ sub ly cõtinuũ, quod est aĩs relatiui, deinde per ascensum aut descensum sub relatiuo, per quem modum talis propositio inuenit̃ necessaria. Quare (vt supra dictum est) ex illa nõ sequitur hec / in aliquam partē quodlibet continuũ ⁊c̃. a distributiua dependente ex alia distributiua ad determinatã in ordine ad eandē distributiuam a qua dependebat. ¶ Sed contra. Hec. v.g. singularis, in hanc suaꝫ partem hoc continuũ possibiliter est diuisum, demõstrata medietate, est impossibilis, q: si eius deinesse posset esse vera, maxime quando hoc cõtinuũ esset diuisum in duas medietates, sed illud continuũ iam non est, ergo subiectum non supponit Negatur hec vltima consequentia, quia ly diuisum ampliat ad id quod est vel ante hoc fuit, sicut ⁊ ceteri termini importantes desitionem. Vnius tamen huius te meminisse hic velim ex superioribus, vcꝫ subiectum esse ly continuũ ⁊ predicatum ly in partem diuisum, eo quod ly diuisum accipitur adiectiue. Quo fit ly partem nullo modo esse determationem de ly continuum, vt quidam imaginantur, sed de ly diuisum, et ideo in hac / in quamlibet suam partem. a. continuũ impossibiliter est diuisum / confusa de ly continuũ equiualet pure determinate non solum in ordine ad ly partē includens suũ relatiuũ, sed in ordine ad ly diuisum depēdens in sua resolutione ab eodē relatiuo tanq̃ determinabile ab eius determinatione pluribus accepta. ¶ At ꝓo disputãt adhuc an in sensu

composito sint possibiles, an vez hec propositio sit possibilis s. continuũ in quãlibet suam partem est diuisum. Huiusmodi aũt questio est tota phisica, que ad quintum phisicoꝝ attinet, a cuius proinde disputatione supersedẽdum nobis est. Nulli tñ philosopho vt reor dubiũ est quin sit impossibilis. ¶ Disputãt preterea an aliqua ꝓpõ de futuro possit incipere esse vera, et alias questiones ab hoc tractatu prorsus alienas. ¶ Propositiones de impossibili nullam post illas de possibili difficultatẽ habẽt, sed sunt earũ veritates cognoscẽde per impossibilitatẽ suarũ deinesse ad quas reducuntur, eodẽ modo quo ꝓpões de possibili. Vel tutius regulas illas per suas contradictorias de possibili.

¶ Tertio ad principale arguitur.

Hec propositio / anima antichristi necessario erit / est necessaria, et tñ eius deinesse nõ est necessaria, ergo regula quinta est falsa. Maior probaꝫ. Hec propõ quñcꝫ erit necessaria, vtputa nato antichristo, ergo modo est necessaria, patet ꝯña, quia sicut propõ que semel est necessaria semꝑ postea est necessaria, ita vt ꝙ q̃ aliqñ erit necessaria, antea fuerit semꝑ necessaria. Iã probatur minor principalis argumẽti. Potest esse aliter q̃ꝫ significaꝫ per hanc / aĩa antichristi erit, cũ sit vna de futuro cõtingenti et hec est sua deinesse, ergo. ¶ Cõfirmaꝫ. Deinesse huius / deus necessario est creans / nõ est necessaria, et tñ ipsa modalis est vera, ergo quinta regula falsa. Maior est nota, et probaꝫ minor. Est vna affirmatiua cuius subiectũ et predicatum supponũt pro eodẽ, ergo vera. Probaꝫ añs. Nã predicatũ hꝫ verificari vlitate de ly necessario muta l particularitatẽ de ly possibilr, sicut fit in alijs vniuersalitatibus.

13. No. ## ¶ Pro solutione argumenti notandũ

hos modos quatuor / necessario / possibilr etc̃. dupliciter accipi, scꝫ naturalr et simplr seu per quãcũꝫ potentiã. Possibile / naturalr, tantũdẽ valet sicut qꝺ per causas naturales potest esse, fuisse, aut fore sm exigentiã verbi qꝺ determinat, et impossibile quod per causas naturales non põt esse. Necessario / naturalr, est illud quod fuit vel erit, sm exigẽtiam verbi qꝺ determinat, nec potest ꝑ causas naturales impediri quominus sit. Et ꝯtingens / qꝺ potest per causas naturales esse et non esse. Sed possibile / simplr, est illud qꝺ per aliquã potentiam, naturalẽ scꝫ aut diuinã, põt esse, et impossibile quod per nullã potentiã potest eẽ, et necessariũ quod est et per nullã potentiam potest nõ esse, et cõtingens qꝺ per aliquã potest esse et põt nõ esse. Dixerim in primis diffinitionibus, esse aut fuisse etc̃. Nam hec / adã possibilr fuit / est vera, tñ hec / adam possibiliter est / adã possibilr erit / est falsa. Itẽ in primo instãti eẽ anime verum est dicere / hec anima necessario est et necessario erit et tñ falsum est dicere / hec anima necessario fuit / his modis naturalr tentis. Sed si accipiantur simplr hec est vera / adam possibilr est / sicut / adã possibilr fuit. immo conuertunꝫ possibilr est / possibilr fuit / possibilr erit / quãdoquidẽ quicq̃d potuit fieri deus põt et poterit facere et ecõtrario. Sed est dubium an hec / adã potest nõ fuisse / que est falsa de potẽtia naturali, sit vera de potẽtia simplr. Ad hoc dicunt cõiter ꝙ sic, esto adhuc ad preteritũ non sit potẽtia, qꝛ sufficit (dicunt) ad eius veritatẽ ꝙ potuit ita esse sicut per illã significaꝫ. At re vera dicerẽ esse impossibilẽ, quomodocũꝫ ly potest accipiatur, cum per illã denoteꝫ nunc esse in aliqua potẽtia, adã nõ fuisse, qꝺ nec est in potẽtia dei (nec põt deus mõ non facere quicquid potuit nõ facere). Unde non est idẽ (vt reor) potest potuit et poterit, etiã simplr acceptum. ¶ Igiꝫ ad argumẽtũ concessa minori, negaꝫ maior, et negatur illa ꝯña / aliqñ hec propõ / anima antichristi necessario erit / erit necessaria naturalr, ergo nũc est necessaria, q̃ꝫ bene sequereꝫ de necessaria simplr. Unde nato antichristo illa erit necessaria / hec anima necessario erit / et illa deinesse. s. hec aĩa est, qꝛ postq̃ꝫ aĩa est creata non potest per causas naturales anihilari. ¶ Sed arguis, ergo hec est nunc necessaria, hec aĩa erit, qꝛ est vna de futuro cuius deinesse qñꝫ erit necessaria. Negaꝫ ꝯña. Nã q̃ꝫ ad veritatẽ ꝓpõnis de futuro sufficiat suã deinesse quãdo fore verã, ad necessitateꝫ tñ, reqriꝫ ꝙ sua deinesse posthac nõ possit eẽ falsa. ¶ Ex hoc aũt alr arguis. Deinesse huius / aĩa antichristi necessario erit / rõne de ly erit. s. aĩa antichristi necessario est, aliqñ erit vera, q̃ illa de futuro nũc est ꝟa. Negatur ꝯña. Nã non hꝫ reduci ad deinesse immediate rõne de ly erit, sed prius rõne de ly necessario, q̃ est vna de futuro nõ necessaria, sicut hec / adã necessario fuit / non habet immediate reduci ad deinesse rõne de ly fuit, qꝛ illa. s. adam necessario est / nũq̃ꝫ fuit vera, sed hꝫ reduci rõne de ly necessario ad hãc / adã fuit / que nũc est necessaria. Ideo illa modalis est necessaria. ¶ Sed cõtra. In aliquo tꝑe hec propõ / aĩa antichristi necessario erit / erit necessaria, ergo aĩa antichristi in aliquo tꝑe necessario erit, ac proinde aĩa antichristi necessario erit. Negaꝫ prima ꝯña, vtpote in qua arguiꝫ a sensu cõposito ad diuisum. Nã ꝯña habet probari per descẽsum sub ly instãti, cuius singulares sunt false, quarũ vez deinesse. v.g. aĩa antichristi in hoc instanti est / nõ est necessaria. Posset hic suaderi necessitas huius / antichristus erit / per hoc qꝺ deus illud scit. Sed de hoc capite de futuris cõtingentibus. 1. perihermenias. ¶ Ex quo sequiꝫ ꝙ aliqꝺ perpetuũ potest non eẽ, perpetuũ inq̃ꝫ, solũ a parte posteriori, qꝺ. s. postq̃ꝫ est nõ põt nõ eẽ. Nã aĩa antichristi potest non esse et aĩa antichristi põt esse perpetua, ergo. ¶ Sequitur scdõ ꝙ celum necessario est necessario fuit et necessario erit. ¶ Contra qꝺ arguiꝫ. Celum necessario erit, ergo celũ in aliquo tꝑe necessario erit, consequẽs est falsum vt patet per singulares sub ly tꝑe, quarum deinesse non sunt necessarie, cũ possint falsificari per transitionẽ tꝑis demõstrati, ergo et añs. Negaꝫ ꝯña, quippe in qua arguitur a cõfusa ad determinatã ex parte de ly tꝑe, in añte inclusi post ly necessario, et in ꝯñte ante ipsum expressi. Ubi notato ly necessario, cũ sit vlitas, cõfundere particularitatẽ sequentẽ, tã determinationẽ copule q̃ꝫ particularitatẽ predicati, syncategorematicã vel categorematicã. V.g. in hac / celũ necessario in aliquo tꝑe erit / ly tꝑe confundiꝫ, et in hac / deus necessario est creans vel nõ creans ly vel cõfundiꝫ, quare non potest reduci ad disiunctiuã anteq̃ꝫ ad deinesse. Et in hac / petrus necessario est numerus / aut / necessario est entia / pariter predicatum confundiꝫ, nec valet sub illo immediate descẽsus. Uerumtñ si loquaris de necessitate simplr, dicta cõfusa in prima et tertia ꝓpõne equiualet determinate, nisi fortasse in prima sermo sit de tꝑe vero vel imaginario. Nã tunc hec est ꝟa / deus necessario est in aliquo tꝑe / cuius quelibet singularis sub ly tempore est falsa. ¶ Arguiꝫ scdõ contra idẽ. Deinesse illius modalis. s. celum erit / non est necessaria, ergo nec illa modalis. Probaꝫ añs. Sequiꝫ bene, celũ erit, ergo celũ in aliquo instanti erit. Consequẽs est cõtingẽs, ergo añs nõ est necessarium. Probaꝫ minor. Quecũꝫ singularis sub ly instãti est cõtingens, ergo ipsa est cõtingens. Cõcessa prima ꝯña negatur minor et negaꝫ hec vltima ꝯña. Sunt enĩ multe ꝓpões necessarie naturalr, quarũ oẽs singulares sunt contingentes vt patet de hac / homo est. Sed arguis, ergo ex necessario sequitur cõtingens per descensum. Negatur ꝯña. Nã nunq̃ꝫ ex termino cõmuni sequũtur singulares nisi posita constantia, que cũ sit cõtingens, reddit totũ añs cõtingens. V.g. in hac consequẽtia / celum in aliquo instanti erit et hec instãtia sunt vel erunt omnia instantia, ergo celum in aliquo instanti erit, añs est contingens pro constantia sicut et consequens.

¶ Circa materiã confirmationis duo 14. No.

satis (vt reor) persuasissimus in de appellationibus, vez ly necessario appellare necessitatẽ supra predicatũ, non tñ ipsum restringere quo ad suppositionẽ. Nam sicut in hac propositione / ego vidi papã / ly papam non solũ pro papa viso, sed pro quocũꝫ papa qui fuit supponit, nihilominus ly vidi appellat suũ formale ad formale de ly papam pro eodem tempore, ita in hac / deus necessario est creans. Igitur ad cõfirmationem concessa maiori vez ꝙ deinesse huius / deus necessario est creans / non sit necessaria, negatur ꝙ ipsa modalis sit necessaria, q̃ꝫ subiectũ et predicatũ supponũt pro eodẽ. Nam

cum copula sit vlis, requirit vltra hoc q predicatu conueniat
subiecto mediante tali copula vli. Ex quo sequit, hac esse fal
sam, deus necessario omne ens est, cu sub predicato liceat ad
oia entia passibilia, vtpote pro quibus supponit, descedere.
Cotra qd forte arguis, ergo hec est falsa, tm deus necessario
est ens, cui tm exponentes sunt fe. Cosequetia ptz qz multe
singulares predicati distributi. s. vbi monstrant entia creata
sunt false. Negat ptia. Ubi notato q distributio qua ly tm
distribuit predicatum no est ta absoluta q distributio de ly
omne, sed solu dz equivaleter distribuere eode modo quo sub-
iectum vlis in qua puertitur distribuit. Et ideo si contigerit
exclusiua non habere vlem, tunc ly tm no distribuit predica-
tum, que oia in exponibilibus videbuntur. Unde cum in vli
illius exclusiue, scz/omne ens qd necessario est ens, possibilr
est deus/non distribuat subiectu nisi pro ente necessario, fit
vt solum pro eo distribuat predicatum in exclusiua, et ideo ad
solum tale lz descendere, quare dicta exclusiua est vera. Sed
hec/tm deus necessario omne ens est/est vtriqz falsa, qz ly oe
absolute distribuit predicatu pro omni suo supposito, et ideo
ad entia possibilia possumus descendere. Unde sequit hanc
ptiam esse bona/deus necessario omne ens est, g deus possi-
biliter omne ens est/et has esse contrarias / ois deus necessa
rio omne ens est/nullus deus necessario omne ens est, quarz
oppositu inferut illi qui falso cocedunt hanc/deus necessario
omne ens est. ¶ Sed cotra hec adhuc arguit. Sequeret eu-
dem terminu non eode modo appellari in ambabus cotradi
ctorijs, vt in his/deus necessario est creans/ois deus possibi
liter non est creas. Ad hoc vel dicendu q modus negatiuus
eode modo formalr appellat sicut suus cotradictorius affir-
matiuus, itaqz in illa negatiua ly possibilr non/appellat ne-
cessitate supra predicatu, vl si hoc duriuscule sonat, dicendu
q qz in illa negatiua non sit formalr eadem appellatio su
pra predicatum q est in affirmatina, sat est q equiualenter
est eadem. Na illa formalr equiualet huic/ois deus no neces
sario est creas/item formalr couertitur in hanc/ omne creas
qd necessario est creans impossibilr est deus/in quibus supra
ly creans est appellatio necessitatis.

15. No. ¶ De hac/deus necessario aliquod ens
non est/non opus est hic disputare. Nam cum ex supradictis
sua contradictoria, scilicet/deus possibiliter omne ens est/sit
cocedenda, sequitur illa esse neganda, et sicut in ptradictoria
non licet descedere sub ly ens anteqz reducatur ad sua dein-
esse, qz est vniuersalitas dependes a particularitate possibili
ter, ita in hac de necessario no licet descendere sub ly ens an
teqz reducat ad deinesse, cu sit particularitas pfusa ab vlita
te necessario. Et ideo cu deinesse, scz/deus ens non est/no sit
necessaria, sequit illam de inesse no esse possibile. ¶ Nec op
est disputare de modalibus in quibus ponutur relatiua, ptz
enim ex superioribus hanc. v. g. deus necessario est substatia
qui est creans/et hanc/deus qui est creans necessario est sub
stantia/reducendas esse immediate ratione relatiuorum ad co-
pulatiuas cotingentes. Quare no sequit/deus necessario est
substantia qui est creans, ergo deus necessario est creas qui
est substantia/deus qui est substatia cotingenter est creans,
ergo deus qui est creans ptingenter est substantia. Sed si re
latiuu poneret a parte pdicati referens terminu a parte eius
dem extremi existente, tunc tales modales sunt immediate re
ducende ad suas deinesse. Ex quo sequit hanc esse impossibi
lem/deus necessario est creans qd est/qz sua deinesse est con-
tingens, sicut hec/deus necessario est creans qd pot esse/deus
necessario est ens qd contingenter est/eadem ratione, qz deo
creante deinesse sunt vere et non creante false. Sicut hec est
impossibilis/deus possibilr est creans qd non est, hec aut ne-
cessaria/deus possibilr est creas qd est. Rursus hec est neces
saria/celum necessario est in instanti qd est vel fuit vel erit/et
he sunt impossibiles / celu necessario fuit in instanti qd fuit/
celum necessario erit in instati qd erit, quia sua deinesse, scz/
celu erit in instanti qd erit/est impossibilis, cum eius rursus
deinesse scz/celu est in instanti qd erit, nequaqz possit ee vera
¶ Propositio hec/omne qd est qn est necesse est esse, non est
presentis disputationis. Nisi qd scias eu distinguere, accipi
tur eni in rigore in sensu diuiso. In quo sensu illa determina
tio/quod est/potest determinare aut subiectu aut copula prin
cipalem. Et in primo sensu adhuc duplr, qz aut ly quado est
accipitur restrictiue, et tunc tm valet sicut omne ens qd est ne
cessario est, que est cotingens, qz rebus vt nunc est falsa et so
lo deo existente esset vera. Aut accipit participialr, et tunc ta
tum valet sicut hec/omne existes necessario est/q est impossi
bilis. Aut ly/qn est/est reduplicatio copule pncipalis, vt sit
sensus/oe ens necessario est pro tepore quo est, et in hoc sen
su solet a philosophis disputari, in quo credo eu esse falsam
Sed de hoc alias. Potest de bonitate intelligentie accipi
in sensu coposito, vt vez inferatur ex hac/hec ppo/omne ens
quando est, est, est necessaria/et tunc est falsa.

¶ Quarto ad principale arguit. Hec
propo/ens cotingenter est deus/est vera, et tame sua deinesse
non est cotingens. s. ens est deus, ergo sexta regula falsa. Mi-
nor est nota et probat maior, Ens possibilr est deus et ens pos
sibiliter no est deus, ergo ens cotingenter est deus. ¶ Confir
matur. Hec modalis/petrus cotingenter ens no est/est vera,
et tn sua deinesse non est contingens, ergo eade regula falsa.
Maior est nota ascendeti sub predicato supponete determi-
nate ac demonstranti petru. Supponimus eni terminos non
supponere naturalr, et minor patet, na hec/petrus ens no est/
que est eius deinesse est necessaria.

¶ Modus / contingenter / dupliciter 16. No.
accipitur vno modo generaliter vt conuertitur cum ly possi-
biliter, alio modo specialiter, qd cum affirmat, exponitur co
pulatiue per illos duos modos particulares/ possibilr et pos
sibiliter no, et cu negatur, exponit disiunctiue per illos vni-
uersales, impossibiliter vel necessario. V. g. petrus ptingenter
disputat/sic exponit/petrus possibilr disputat et petrus possi
biliter no disputat. Et hec/petrus no cotingeter disputat/sic
exponet. Petrus necessario disputat, vel petrus impossibili
ter disputat. Quare ly cotingenter affirmatu est partim vni
uersalitas qz includit ly et, et partim particularitas, qz inclu
dit modum particulare. Pariter qn negat est partim parti-
cularitas, qz includit ly vel, et partim vniuersalitas, qz inclu
dit modu vlem. Obidqz nulla illatione nec subinde opposi-
tionem aut equipollentia habet cu alijs modis, nisi fortasse
taqz ab exponibili ad exponetes aut ediuerso. Quapropter
P. h. non fecit de illo sic accepto mentione aliqua inter mo
dales. Et fm hanc acceptione, vt vez ly contingeter dicat po
tentia ad vtrulibet concedimus coiter q deus contingenter
creat, na si dicat indeterminatione cause, nihil facit deus co
tingenter, eet eni hoc imperfectionis (vt. S. tho. . 1. q. 19. pul
chre docet. ¶ Sunt qui dicant, propositione de ptingeter re
ctius exponi per cathegoricam de copulata copula, vt dicta
propositio sic exponat, petrus possibiliter disputat et possibi
liter no disputat. Rectius. s. qz illo modo possunt exponi pro
positiones de cotingenter subiecto quomodocuqz coiter sup-
ponente. V. g. propo argumeti potest sic exponi immediate/
ens possibilr, et possibilr non est deus/que quide expones de-
bet resolui prius per descensum subiecto, deinde per resolutio
nem ad copulatiua. Sed cum tande deueniendu sit ad hypo
theticam, per pauciores ptias deueniet si ipsa de cotingenter
prius resoluatur ratione subiecti more aliaru modaliu et de-
inde exponat per copulatiua vel reducatur ad sua deinesse,
vtroqz eni modo potest resolui, nisi subiectu cofuse tm suppo
nat. Nam tuc vt infra videbit, prius est propo exponenda q
resoluenda ratione subiecti. ¶ Igit ad argumentu negatur
maior et negat illa ptia scz/ens possibilr est deus et ens possi
biliter no est deus, ergo ens cotingenter est deus. Nam ptia
prius habet resolui rone subiecti q rone modi. Posset quis
dem resolui per relatiuu idepntatis, scz/ens possibilr est deus
et idem ens possibiliter no est deus, sed euidentius per desce-

sum. Non desunt quidā qui dicunt hanc copulatiuā possibilem/essentia diuina possibilr est pater ⁊ eadem essentia possibiliter nō est p̄r/cū hec exponibilis/essentia diuina ꝯtingēter est p̄r/sit impossibilis. Nos aūt omnē disputationem de ītis diuinis in quartū tractatum reycimus vbi mōstrabiť illā co
17. No. pulatiuā nō esse a christiano cōcedendā nec alia id genus q̄̄ plurima passim a summulistis huius temporis concessa.

¶ Circa materiā confirmationis notato ꝙ propō de ꝯtingenter de modo ⁊ copula affirmatis equiualet propositioni in qua modus affirmatur ⁊ copula negať, V.g. he/petrus cōtingenter disputat/petrus cōtingenter nō disputat/equipollent, ꝙ asserit Arist. 1. prioꝝ docens propositionē de contingēti cōuerti in oppositā qualitatem. Cuius ratio est hmōi. Si altera cōtradictoriarū est cōtingens, ⁊ altera est cōtingēs, ergo si petro. v.g. cōtingēter cōuenit disputare, ⁊ ꝯtingēter cōuenit nō disputare. Vn̄ manifeste sequiť ꝙ qn̄ predicatū in deinesse negatiue nō distribuiť, tales propōnes nō equalent, vt he nō equalēt/petrꝰ cōtingēter est ens petrꝰ ꝯtingēter ens nō est, q: deinesse huiꝰ. s. petrꝰ ens nō est/nō est cōtradictoria deinesse prime. ¶ Igiť ad cōfirmatonē concessa minori, negať maior. Nec valet descēsus sub ly ens stante cōfuse tn̄ in ordine ad ly/et/qđ est vniuersalitas inclusa in ly contingēter, q̄̄ in affirmatiuis talis cōfusa equiualeat determinate, vt/petrus cōtingenter est homo/petrus cōtingenter est. b. homo. Quas duas rationes si attente inspexeris, cognosces dictam propositionē nullo modo posse cōcedi. ¶ Hinc sequiť huiusmodi ꝯñas non valere/petrus cōtingenter nō est nō chimera, ergo petrus cōtingenter est chimera. Michael cōtingenter nō est angelus, ḡ michael cōtingēter est nō angelus. Nec arguiť ab affirmatiua ad negatiuam variato predicato aut contra, immo ab affirmatiua ad affir

¶ Secundo sequiť sub predicato huius/petrus contingenter non est homo/nō licere copulatiue descendere, quia tale predicatū non distribuiť, immo stat equiualenter determinate. At non subinde sequiť (vt quidā inferunt) has equiualere a. ens cōtingenter nō est deus/aliqđ ens contingēter non est deus. Nam q̄̄ cōfusa subiecti in prima equaleat determinate in ordine ad predicatū, non tn̄ in ordine ad vltatē de ly contingēter. Si tn̄ quis vellet innuere talē propositionē esse prius resolubilē ratione modi q̄ ratione subiecti, non aliter innueret q̄ addendo ly. a. subiecto. Ex quo sequiť contradictoriā eius nō esse hanc/nullū ens cōtingenter est deus (sunt tn̄ ambe vere), sed hāc non. a. ens cōtingenter est deꝰ, vt particularitas, vel, inclusa in ly cōtingēter stet determinate. Sequiť scđo has non equalere/a. deus contingenter est ꝑsona/a. deus contingenter est. b. persona.

¶ Per hec tandē que dicta sunt tuipse iudicare potes de ꝓpōnibus in quibꝰ hi modi multiplicanť, obseruato semp ꝙ post resolutionē aľoꝝ precedentiū ambos modos propō reducať rōne primi modi ad suā de inesse q̄ est preiacens dēpto tali modo. V.g. he propōnes/petrus possibiliter impossibilr disputat/petrus possibilr necessario disputat sunt false, q: preiacentes dēpto ly possibilr non sunt possibiles. Hec aūt sunt vere/petrus necessario possibilr disputat/necessario cōtingēter disputat, q: preiacētes dēpto ly necessario sunt necessarie. Rursus hec est necessaria/petrus possibiliter cōtingenter disputat/hec aūt impossibilis/petrus cōtingenter possibilr disputat. Hec dixerim modo summulistarum huius temporis. Sunt tn̄ hmōi propōnes inepte, e quibus non est vtendum. Et hec de modalibus.

¶ Caput quartūdecimū.

ITem ꝓpositionū categoricarū vtroq̄ termino participantiū ordine conuersio: triplex est conuersio. s. simplex/per accidens/⁊ per contrapositionem. ¶ Conuersio simplex est qn̄ fit de subiecto p̄dicatū ⁊ de p̄dicato subiectū manente eadē qualitate et quantitate. Et hoc modo conuertiť vl'is negatiua in seipsam: ⁊ particularis affirmatiua in seipsam: vt/nullus hō est lapis: ergo nullus lapis est hō/quidam homo est animal: ergo quodā animal est homo. ¶ Conuersio per accidēs est facere de subiecto predicatū et de predicato subiectū: manente eadē qualitate sed mutata quātitate. Et hoc modo conuertiť vl'is affirmatiua in particularem affirmatiuā: vt/omnis hō est aīal: ergo quodam aīal est homo/ et vl'is negatiua in particularem negatiuā: vt/nullus hō est lapis: ergo quidā lapis non est hō. ¶ Conuersio per cōtrapositionē est facere de subiecto predicatū ⁊ de predicato subiectū manente eadē qualitate et quātitate: sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Et hoc modo cōuertitur vl'is affirmatiua in vl'em affirmatiuam: et particularis negatiua in seipsam: vt/oīs homo est animal: ergo omne non aīal est nonhomo/quidā homo nō est lapis: ergo quodā non lapis non est homo: vnde versus. Simpliciter/feci/cōuertiť/eua/ꝑ acci. Asto: per cōtra: sic fit cōuersio tota. Asserit. A. negat. E. sunt vl'r ambe. Asserit. I. negat. O. sunt particulariter ambe. Et sciendum est ꝙ signū positū in subiecto propositionis q̄ debet conuerti: quodcū q̄ sit illud: debet poni supra totū predicatum: et totū reduci ad subiectū in conuertente. Preterea. Eadē est cōuersio propositionis particularis: indefinite et singularis.

¶ Lectio prima.

EO redeūtibus vnde paululum di- 1. No.
gressi sumus, tertia proprietas que inter duas inuicē categoricas reperiť est cōuersio. Cuius disputationē presenti capite. P. h. breuiter absoluit, distinguens triplicē cōuersionē, singulaq̄ mēbra diffiniens, docensq̄ subinde quibus propositionū generibꝰ vnūquodq̄ genus ꝯuersionis adaptetur. Quod tandē versiculis quibusdam discipuloꝝ memorie cōmendat. Nec conuersionis in cōmuni aliquā tradit diffinitionē (qđ vt ex inferioribus cōstabit nulla sit que omni cōuer

sioni eadē congruat. Nihilominus solet a glosatoribus con
uersio diffiniri, quod sit duarū propositionū categoricarum
vtroqꝫ termino ordine cōuerso participantiū alterius ad al=
teram consequentia formalis, vt/ aliquis hō est animal, ergo
aliquod aīal est homo. Instar phisice cōuersionis in qua ex
inferiori fit superius ꝛ ex superiori inferius. Et dꝛ hec cōuer
sio in terminis.i.extremis, nam conuersionē in opposicā qua
litatē appellat Aristoteles (vt dictū est) qñ illa propositio/ pe
trus cōtingenter disputat/ conuertiꝭ in hanc/ petrus cōtingē
ter nō disputat. Mutua illatio inter duas ꝓpōnes, ex termi=
nis ꝯuertibilibus ꝯstantes, non tā dicitur cōuersio ꝙ̄ cōuer
tentia, seu cōuertibilitas. Igitur cōuersio nō est propō cate=
gorica, sed est tota ꝯña ex conuersa ꝛ cōuertente. Cuius añs
dicitꝭ conuersa, que est ꝓpō que conuertiꝭ, ꝛ ꝯñs, cōuertens,
que est propō in quā añs conuertiꝭ. Stat igiꝭ cōuersionē eē
necessariā cuius conuersa ꝛ cōuertens sit impossibilis, vt/ si
homo est lapis, lapis est hō. ¶ Ex dictis capiteundecimo po
tes quantū hic sufficit intelligere, ꝯñam formalē esse illam q̄
sic est bona vt quecūqꝫ eiusdē forme sit bona, ıtē illam ꝯñam
esse eiusdē forme cū altera, in qua non solū añs est eiusdē for
me cum añti alterius ꝛ ꝯñs cum ꝯñti, verū nulla est intrinse=
ca synonimitas inter añs et ꝯñs vnius, immo inter eiusdem
premissas, quin eadē sit in alia. Que autem sit synonimitas
intrinseca in ꝯña sillogistica, in quarto tractatu habes expo
situm. Sat igiꝭ est in presentiarū ꝙ in cōuersionibus synoni
mitas subiecti añtis ad predicatum ꝯñtis ꝛ predicati añtis
ad subiectum ꝯñtis dicitur intrinseca, he eñ/ aliquis homo
est aīal, ergo aliquod aīal est homo/ aliquis hō est aīal, ergo
aliquod risibile est homo/ non sunt eiusdē forme. ¶ Hec con
uersionis diffinitio soli cōuersioni simplici aut per accidens
proprie dicte cōuenit, nā conuersio per cōtrapositionē nō est
ꝯña formalis, ꝛ in conuersione improprie dicta non est omni
moda extremoꝝ participatio.

2. No. ¶ Igitur duplex est conuersio scꝫ pro=
prie dicta ꝛ improprie dicta. Conuersio proprie dicta est con
uersio in qua de subiecto fit predicatum ꝛ de predicato subie
ctū, nulla additione facta aut subtractione, vt/ aliquis hō est
aīal, ergo aliqđ animal est hō, vbi lꝫ aliqđ, cū nihil iuuet ad
propōnis veritatē, pro nihilo reputaꝭ. Conuersio improprie
dicta est illa in qua fit de subiecto predicatum ꝛ de predicato
subiectū, aliqua additiōe aut subtractione facta ad seruādā
proprietatē aliquā logicalem, vt/ petrus fuit albus, ergo al=
bum qđ fuit album, petrus est vel fuit. Et est hic notandū ꝙ
non lꝫ in hmōi conuersione quācunqꝫ particulā addere, sed
illā solam q̄ ad seruandū proprietatē logicalē exigiꝭ. Unde
nō conuerteretꝭ dicta propō in hanc/ ens ꝙ fuit album est vel
fuit petrus. Nam in simili, vt si ex eodem añti inferres, ergo
equus qui fuit albus est vel fuit petrus, dares añs verum et
consequens falsum.

3. No. ¶ Rursus conuersio est triplex scꝫ sim
plex/ per accidens/ ꝛ per cōtrapositionē, quarū diffinitiones
patent in textu. Nec opus est disputare quō. P.h. acceperit
nomen quātitatis in prima diffinitione, an vcꝫ sicut accepit
in de quantitate ꝓpōnis, an pro eadē suppositione termino=
rum. Cum eñ dicat solas vlem negatiuā ꝛ particularē affir
matiuā conuerti simplr, palam asserit accepisse primo modo
Nā si scđo modo accipiaꝭ, omne genus oppōnis cōuertitur
simplr, vt hec/ ois hō est aīal/ in hanc/ a. aīal ois hō est, ꝛ hec
hō nō est lapis/ in hāc/ ois lapis.b.hō nō est. Est tñ notandū
ꝙ habitudo ꝯtradictiōis inter extrema cōuerse ꝛ extrema cō
uertētis est intrinseca ꝛ seruāda ad instādū hmōi ꝯsequētias
Hec eñ ꝯña/ ois homo est ens, ergo omne nō aīal est nōhō/
non est eiusdē forme cū hac/ omnis hō est ens, ergo omne nō
ens est nōhomo. Dicitur cōuersio simplex, qꝛ nullū accidens
cōuerse mutaꝭ in conuertēte, per accidens, qꝛ est cōuersio in
subalternā quātitatem, fitqꝫ subinde per mutationē acciden
tis ꝓpōnis, per contrapositionē, qꝛ loco extremoꝝ cōuerse po
nunꝭ cōtradictoria in ꝯuertente. ¶ Subnectit tandē. P.h.

versiculos quosdā.s. simplr feci ꝛc̄. qui in textu ipso expositi
sunt. Singule eñ illarū quatuor vocaliū. A. E. I. O. sunt
designatiue q̄litatis ꝛ q̄ntatis, vcꝫ. A. designat vlem affirma
tiuā. E. vlem negatiuā. I. particularem affirmatiuā, ꝛ. O.
particularē negatiuā. Unde/ simplr feci/ sonat ꝙ vlis nega=
tiua et particularis affirmatiua conuertūꝭ simplr. Cōuertiꝭ
eua per acci/ qđ vlis negatiua ꝛ vlis affirmatiua cōuertūtur
per accidēs/ Asto ꝑ ꝯtra/ qđ vlis affirmatiua ꝛ particularis
negatiua conuertūtur per cōtrapositionē. Quo fit vt vlis ne
gatiua dupliciter conuertaꝭ, scꝫ simplr ꝛ per accidens, vt nul
lus homo est lapis/ conuertiꝭ simplr in hanc/ nullus lapis
est homo/ ꝛ per accidens in hanc/ aliquis lapis nō est homo/
et vniuersalis affirmatiua itidem duplr, scꝫ per accidens ꝛ ꝑ
contrapositionē, vt/ ois homo est aīal, ꝯuertitur in hanc per
accidens/ aliqđ aīal est homo/ ꝛ per contrapositionē in hanc/
omne non aīal est non hō. Sed particularis affirmatiua tñ
simplr cōuertitur, ꝛ particularis negatiua, tñ per cōtraposi
tio. [Indefinitia ꝛ singularis inquit author) eodē modo cō
uertunꝭ sicut particularis.] Reputat eñ has tres causa bre
uitatis pro eadē quātitate, vnde hec cōuersio/ petrus est ho=
mo, ergo hō est petrus/ reputaꝭ simplex. Sed notato ꝙ ꝙ̄ꝙ̄
hic asseratur singularē negatiuā conuerti per contrapositio
nem sicut particularē negatiuā, non negaꝭ posse conuerti ꝑ
accidens, vt/ petrus nō est homo, ergo nullus hō est petrus/
quod particulari negatiue non conuenit.

¶ Ex his sequitur tertia sectio conuer
sionis, vcꝫ in conuersionē mutuā et conuersionē non mutuā. 4. No.
Conuersio mutua est cōuersio ex cuius ꝯñti inferꭍ añs sicut
contra, vt/ aliquis homo est aīal, ergo aliquod aīal est homo
Conuersio non mutua est cōuersio ex cuius ꝯñti non inferꭍ
añs, vt/ omne aīal est hō, ergo aliquis homo est aīal. Et vtr
in propositionibus de modo loquēdi consueto, cōuersio sim=
plex est mutua, sicut cōuersio per cōtrapositionē, qñ est bona
ꝯña, conuersio autem per accidens, non mutua.

¶ At vero moderni summuliste his nō 5. No.
contenti hanc sustinent conclusionē. Omnis ꝓpō cōuertitur
conuersione mutua. Cuius ratio est ꝙ si sint due propōnes
eodem modo accepte quo ad oēs proprietates logicales eas=
dem omnino causas habēt veritatis, qđ Arist. 2. peri. asserit
dicens. Noīa ꝛ verba trāsposita idē significant. Et re vera
si cōmode ꝛ congrue posset fieri vt extrema transposita eodē
oīno modo acciperenꭍ, nemini esset dubia dicta cōclusio, sed
id nō potest fieri nisi admissis fictionibus de lꝫ.a.et.b. aliisqꝫ
id genus que homo sapiens nō admitteret. Liceat nihilomi
nus iuuenibus exercitiꝫ causa eā substinere. ¶ Qui quatuor
his regulis omnē propositionē facile cōuersione mutua con=
uertent. Prima. Ad conuertendū propositionem quācunqꝫ Prima.
deinesse nihilo alio opus est ꝙ̄ facere de subiecto predica=
tum ꝛ de predicato subiectū, sine aliqua additione aut sub=
tractione, seruata eadem suppōne ꝛ restrictione, si que sit ter
minoꝝ, vt/ quilibet homo est aīal, ergo.a.aīal quilibet homo
est/ aliquis hō non est aīal, ergo omne aīal.b. homo non est.
¶ Secūda. Ad conuertendū quācūqꝫ propositionē de extrin Secunda
seco tpe aut modalē in qua ambo extrema aut precedūt aut
sequūtur copulā, si sit de extrinseco tpe, vel modum, si sit mo
dalis, itidem nullo alio opus est ꝙ̄ facere de subiecto predi=
catum ꝛ de predicato subiectum, seruata eadē suppositione
terminoꝝ, nulla additione aut subtractione facta, vt/ quili=
bet hō, albus est ꝛ fuit, ergo.a.album/ quilibet hō est et fuit/
necessario non est aīal homo, ergo necessario non est hō ani=
mal. Idē est ꝙ copula mediet inter extrema, dum tñ modus
precedat totum. Nā hec/ necessario creans est deus/ in hanc
mutuo cōuertiꝭ/ necessario deus est creās, ꝛ hec/ possibiliter
album nō erit nigrū/ in hanc/ possibilr omne nigrū.b.album Tertia.
non erit. ¶ Tertia. Ad conuertendū ꝓpositionē de extrinse=
co tempore aut modalē affirmatiuam cuius alterū extremū
precedit modū, ꝛ alterū sequitur, reflectatur copula ꝛ modꝰ,
siquis sit, cū subiecto cōuertentis qđ est predicatū conuerse,

ceteris proprietatibus logicalibus obseruatis, vt/ois homo fuit albus, ergo.a.album qḋ fuit albū, ois homo est vel fuit/ deus necessario est creās, ergo creans qḋ necessario est creās
Quarta. deus possibilr est. ¶ Quarta. Ad conuertendū propōnes de extrinseco tempore aut modalē negatiuā cuius alterū extremū precedit modum, ⁊ alterū sequit̄, opus est cōuertere suā contradictoriā affirmatiuā, ⁊ in contradictoriā conuertentis affirmatiue cōuertere negatiuā. V.g. ad cōuertendū hāc/hō non est ⁊ non fuit albus/prima negatione in primū verbū cadente, opus est cōuertere contradictoriā affirmatiuā.s. omīs homo est vel fuit albus/in hanc/a. albū qḋ est vel fuit albus omnis homo est vel fuit/cuius cōtradictoria est/ omīe album qḋ est vel fuit album.b.hō non est ⁊ non fuit, que subinde est mutua cōuertens huius/hō non est ⁊ nō fuit albus. Eadē arte/deus possibilr non est creans; conuertit̄ in hanc/oē creās qḋ necessario est creans.b.de⁹ impossibilr est. Uniuersaliter eñ cum subiecto cōuertentis debet replicari copula cōtradictorie propōnis negatiue que cōuertitur. ¶ Est aūt hic notādum q̄ ppō affirmatiua indē ⁊ negatiua est duplex.s. formalis ⁊ virtualis. Etenī formalr affirmatiua, est illa cuius verbum principale negat̄, ac subinde mixte qualitatis, cuius alterumverbū principale negat̄ ⁊ alterū affirmat̄, vt in de qualitate propōnis visum est. Sed affirmatiua virtualr est ppositio formalr affirmatiua, vel formalr inferens vnā formalr affirmatiuā. Et negatiua virtualr est propositio formalr negatiua, vel q̄ infert̄ ex vna formalr negatiua. V.g. hec ppō/ petrus est ⁊ nō fuit albus, dicitur virtualr affirmatiua, q̄ infert ex se formalr hanc/petrus est albus. Sed hec/petrus est vel nō fuit albus, dicitur virtualr negatiua, q̄ formalr infertur ex hac/petrus nō fuit albus. Quoꝝ ratio est hmōi. Si.a. propō infert ex se formalr.b. affirmatiuā, ergo per legē bone ꝯñe non pōt.a. esse vera quin.b. sit vera, et.b. non pōt esse vera sine suppositione extremoꝝ, ergo de primo ad vltimū nec a. potest esse vera nisi eius extrema supponāt, que est virtus affirmatiue: Rursus.a. infert̄ ex.b. negatiua, ergo per legem bone ꝯñe, si.b. est vera.a. est vera, et.b. pōt esse vera nullo extremo supponēte, ergo ⁊.a. nihil ponit in esse, q̄ est virtus negatiue. ¶ Hinc sequit̄ omnē propositionē exponibilē copulatiue, quarum altera exponens est affirmatiua, esse virtualr affirmatiuā, vt/tm̄ homo nō est aial/omne aial preter holem non est rōnale/petrus contingēter nō disputat ⁊c̄. ⁊ omnē exponibilē disiunctiue, cuius aliqua exponens est negatiua, eē negatiuā, veluti sunt cōtradictorie dictarū propositionum.

¶ Lectio secunda.

1. No. AD horum igitur exercitiū descendentibus, primus labor in cōuertendis ppōnibus circa oēs quatuor regulas est in discernendo predicato a subiecto. V.g. hanc propositionē/caput habet ois hō/ dicunt moderni cōuerti in hanc/omnis hō est habēs caput. Hoc tamē supra pbatū est regulis grāmaticoꝝ ac subinde dialecticoꝝ repugnare. Nā ly hō, vtpote qḋ sit suppositū verbi, est subiectum q̄ participiū inclusum in verbo, cū accipiat̄ adiectiue sicut verbū ipsum, nō potest reddere suppositū verbo, et ideo dicta propō resoluit̄ in hanc/ois hō est habens caput/et conuertit̄ in hanc/caput habens, ois homo est/vt ly habens accipiat̄ substantiue, tunc eñ est subiectū. Pariter hec/in celo est deus/resoluit̄ in hanc/de⁹ est in celo, ⁊ conuertit̄ in hāc in celo ens est deus. Etenī cōuertere propositionē non est facere vt terminus precedens sequatur, sed vt predicatum fiat subiectum ⁊ contra.

2. N. ¶ Secunda difficultas est ex parte suppositionū terminoꝝ. Primo q̄ termini supponant pro eodē. Quare nō sequit̄/homo est hō pictus, ergo homo pictus est homo/hō est nomen, ergo nomen est hō/tenet̄ eñ ly hō equiuoce in subiecto ⁊ predicato. Sed sequit̄ mutuo, ergo homo pictus est homo pictus, itē ergo nomen est ly homo. Secūdo q̄ supponant eodē genere suppositionis, quare non sequitur homo est species, ergo species est homo, sed sequit̄ mutuo. q̄ species est homo inquantum cognitus hō. Tertio, q̄ supponant eadē specie suppositionis, quā obrem, dicūt summuliste moderni hanc propositionē/ad equitandū requirit̄ equus/ cōuerti in hanc/a. equus requirit̄ ad equitandū. Sed in rei veritate (vt visum est) potius resoluit̄ in illā, cum ly equus sit subiectū in prima sicut in scḋa. Conuertit̄ tñ in hanc/ad equitandū requisitum est equus/si totū illud ad equitandū requisitum accipiatur tanq̄ signū immediate exponibile, sicut ly requirit̄. Quare nec hec/promitto tibi librū/ conuertitur in hanc.a. librū tibi promitto, sed in hanc/promittēs librū sum ego. Nec illa bis cantaui missam/cōuertit̄ in hanc.a. missam bis cantaui, sed in hanc/bis cantans missam qḋ fuit bis cantans missam, ego sum vel fui. De autē/duplex est conuersio/ duplex est aīa/⁊ similes, si teneat̄ subiectū cōfundere predicatū, cōuertunt̄ in has.a. cōuersio est duplex.a. aīa est triplex/ vt subiectū stet immobiliter, prestat tñ dicere hmōi noīa numeralia denominatiua efficere suppositionē simplicē in alterum extremū siue a parte anteriori siue a parte posteriori, et dictas ppōnes cōuerti in has/aīa est triplex/cōuersio est duplex, idem eñ est dictu apud omnes philosophos/ triplex est anima/anima est triplex.

¶ Tertia q̄ omniū est latissima: est ex 3. No.
parte ampliationis. Et primo iuxta tenorē secūde regule disputant q̄ hec/possibilr album erit non albū/nō conuertatur in hanc (vt precipit regula) possibilr non albū erit album, q̄ deinesse añtis scz/album erit non albū/est possibilis, vtpote cuius sensus sit/qḋ est vel erit albū, erit aliquid qḋ nūq̄ erit album/⁊ tñ deinesse ꝯñtis, scz/non albū erit album (dicunt) est impossibilis, quippe cuius sensus sit/qḋ nec est nec erit album, erit album. Contra nos autem non militat argumentum hoc, qui suasimus hanc esse possibilē sicut est illa, immo verā, casu quo nunc petrus sit niger, ⁊ cras albus, nec est sensus nisi/qḋ nunc est nō albū vel post hoc erit nō albū, erit album. Sed nec militat cōtra fingentes infinitationē sin exigētiam ꝯtradictionis, qui possent dicere ly possibilr, cadens in totū sequens, cadere ⁊ in eius partes, ac proinde ly nōalbū tam in añti q̄ in ꝯñti stare pro illo qḋ non possibilr est albū, quo fit tā añs q̄ ꝯñs esse impossibile. ¶ Ex quo sequit̄ hāc/ immediate post hoc album erit nigrū/conuerti in hāc/immediate post hoc nigrū erit albū. Sed arguis. Casu quo petr⁹ immediate post hoc erit niger, ⁊ nō alb⁹, sed erit albus cras, ꝯñs est falsum, vt constat, ⁊ añs est verū, vt eius sensus manifestat, scz/immediate post hoc qḋ est vel erit album, erit nigrū Negatur hunc esse sensum, nā ly immediate post hoc restringens totū sequens, restringit ⁊ eius partes, ⁊ ideo tā ly albū q̄ ly nigrum stat pro illo qḋ immediate post hoc erit, quare añs est falsum sicut ꝯñs. Idem dicat̄ in negatiuis, vt/ possibiliter album non erit nigrū/conuertit̄ in hanc/possibilr omīe nigrum.b. albū non erit. Et hec/immediate post hoc album nō erit nigrū/in hanc/immediate post hoc omne nigrū.b. album non erit. Eo breuiter hec oīa tendunt vt intelligas q̄ ambo extrema precedunt vel sequūtur verbū extrinseci tpīs aut modum aliquē modificantē totam propositionē, esto tūc verbum mediet inter extrema, nō opus esse aliqua reduplicatione ad seruandū ampliationē, sed qḋ equiualent possibilr album erit nigrū, possibilr erit album nigrū/immediate post hoc album erit nigrū/immediate post hoc erit album nigrū, si ly post hoc accipiat̄ aduerbialr, vez vt includat instās aut tēpus, nā si acciperetur ppositionalr, cū tunc nō restringat, dicendū est de hac/post hoc album erit nigrū/sicut de hac/album erit nigrū/cui equiualet. Dixerim ad seruandū ampliationem, nā ad saluandū appellationē necesse est quādoq̄ tali reduplicatione vt iamiam videbis.

¶ Conuertunt nōnulli per hanc regu 4. No.
lam hanc propositionē/incipit esse homo/in hanc/incipit hō esse ens. Dicentes primā resolui in hanc/incipit ens esse hō quod tñ patet ex dictis esse falsum/immo in hac, incipit esse

homo, ly homo est subiectū, vtpote qđ reddit suppositum ver
bo, ⁊ ly incipiens esse/ est predicatū, quod adiectiue accipit.
Sed in hac/ incipit ens esse homo/ ly ens est subiectū, ⁊ ly in
cipiens esse homo, predicatū. Unde nec fit de predicato sub
iectum nec de subiecto predicatū. Igitur prima resoluit in
hanc/ incipiens esse est homo/ participio adiectiue tento, seu
in hanc. a. homo est incipiens esse/ ⁊ cōuertitur in hanc/ inci
piens esse est homo/ participio substantiuo tento, ⁊ hec/ inci=
pit ens esse homo/ resoluit in hanc. a. ens est incipiens eē ho
mo/ ⁊ cōuertitur in hāc/ incipiens esse hō est ens/ pariter par
ticipio substātiue tento. Ponit ly. a. in resoluentibus, vt cō
fundat subiectum in ordine ad vniuersalitatē de ly incipit, ⁊
reddant ꝓpōnes immediate exponibiles. ❡ Sed arguis. Ca
su quo nullus sit nunc homo, ⁊ hora futura diuisa in partes
proportionales minoribꝰ terminatis v̄sus hoc instās, in qua
libet parte erit alius ⁊ alius hō, itaqꝫ nūꝗ̄ erunt duo simul
in eadē parte, hec est vera/ incipit esse homo/ ⁊ hec falsa/ inci
piens esse est homo/ siue adiectiue accipiat siue substantiue,
ergo illa nec resoluit in hanc in primo sensu, nec in eā cōuer
titur in scđo. Maior est nota exponenti illā immediate ⁊ pro
batur minor. Primo. Quia ly incipiens esse non supponit
cum non sit signabilis hō qui incipiat esse. Scđo. Quia nec
ly homo supponit, cū non amplieт, nam hmōi participia non
ampliant a parte posteriori. Ad argumentū hoc negatur qđ
hec/ incipiēs esse est homo/ in illo casu sit falsa. Et ad primā
probationē negatur qđ habeat probari per suppositionē ex=
tremoꝝ, sed immediate per exponentes sicut illa/ incipit esse
homo. Et ad secundā negat, predicatū non ampliari, immo
ampliat sicut in illa/ incipit esse hō. Dictum enim est. c. 11. le.
5. ly incipiens accipi syncategorematice sicut ly incipit, quo
fit vt reddat propositionē immediate exponibilem, ⁊ ampliet
post se sicut ly incipit. Fateor tñ hanc/ aliqđ incipiens eē est
homo/ esse falsam, vt dicte rationes manifestant. Nec illa/ in
cipit esse homo/ conuertitur in hanc.

❡ At pro ꝓpositionibus in quibus al=
5. No. terum extremū precedit verbū ⁊ modum ⁊ alterū sequitur, de
quibus statuit tertia regula, notato aliquas esse copulas pu
re particulares, que vez eodē modo ampliāt a parte anterio=
ri sicut a posteriori, nec aliter appellant, vt sunt copula distū
cta ⁊ modus possibilr, ⁊ tunc ad saluandum ampliationē nul
la opus est reduplicatiōe. U. g. petrus est vel fuit albus/ con
uertitur in hanc/ albū, petrus est vel fuit/ album possibilr est
nigrū/ in hāc/ nigrū, album possibiliter est. Fac predicatum
cōuertētis precedat modū ⁊ copulā. Propter duo. Primo.
Propter signū vle qđ positum post copulā efficit pars pre=
dicati, cū in cōuersa nō sit pars subiecti. Scđo. Propter cō
plexum, qđ positum post copulā in vniuersum accipit vnica,
cū multotiens in cōuersa accipiat pluribus. U. g. ois homo
est vel fuit aial/ nō cōuertit in hāc/ a. animal est vel fuit ois
homo/ nec/ hois albi equus est vel fuit equus/ conuertitur in
hanc/ equus est vel fuit hois albi equus. Nam si petrus qui
nunc est albus possedisset equū tempore quo nō erat albus,
añs esset verum ⁊ ꝯñs falsum. Idē dicatur de hac/ in domo
petri est vel fuit paulus, ergo paulus est vel fuit in domo pe=
tri, si paulus fuisset in domo q̄ nunc est petri qñ nō erat sua
Unde si hec/ brunellus est vel fuit hois albi equus/ cōuerta=
tur, addat subiecto conuertētis aliquid qđ faciat ipsum acci
pi vnica. s. aliqs hois albi equꝰ est vel fuit brunellus. Pro=
portionabilr dicito de hac/ petrus est vel fuit ois hō. ❡ Alie
sunt copule diuersimode ampliātes a parte anteriori ⁊ a par
te posteriori, vt fuit, erit, seu aliter appellantes, vt copula co
pulata ⁊ modi includentes vlitatem, de quibus precipit ter=
tia regula vt reduplicetur a parte subiecti cōuertētis. U. g.
album fuit nigrū/ conuertit in hanc/ nigrum qđ fuit nigrum
albū est vel fuit. Attende quēadmodū bis resumpserim in cō
uertente predicatū cōuerse, qr si dixissem, ergo qđ fuit nigrū,
seu, ergo ens qđ fuit nigrum est vel fuit albū, instares in sili
forma inferendo ex eodē añti, ergo equus qui fuit niger est
vel fuit albus, si homo qui nunc est albus fuisset niger, ⁊ nul
lus equus fuisset niger. Nec satis eēt inferre, ergo nigrū qđ
fuit est vel fuit albu. Nam si petrus qui fuit albus inciperet
nunc eē niger per primū sui esse, non sequit ediuerso/ nigruz
qđ fuit est vel fuit album, ergo albū fuit nigrū. Dictū est enī
capite de restrictiōe ꝙ relatiuū illud a parte subiecti añtis,
cum sit relatiuū substātie refert añs pro materiali, ⁊ ideo nō
restringit ipsum nisi pro nigro qđ fuit ens, ⁊ nō, qđ fuit albū
Opus est ergo addere/ nigrum qđ fuit nigrū. Hec autē/ cali
dum corrupit frigidū/ ⁊ similes amphibologice locutiōes di
stinguēde sunt. Nam si ly calidū sit noiatiui casus, ⁊ ly frigi
dum accusatiui, cōuertenda est in hanc/ corrūpens frigidum
qđ fuit corrumpens frigidū, calidū est vel fuit. Si autē ꝯtra
ly calidum sit accusatiui casus, ⁊ ly frigidū noiatiui, cōuertē
da est in hanc/ frigidū quod fuit frigidū/ calidum corrūpens
est vel fuit. ❡ Sed arguis cōtra hunc modū reduplicādi pre
dicatum ꝙ non sequat/ albū immediate ante hoc fuit nigrū,
ergo nigrum qđ immediate ante hoc fuit nigrū, album est vł
immediate ante hoc fuit. Nā si hora preterita diuisa per par
tes ꝓportionales minoribus ad hoc instans terminatis/ pe=
trus qui nunc est albus alia ⁊ alia parte/ alia ⁊ alia nigredi
ne fuisset niger, añs eēt verum, vt notū est, ⁊ probat ꝯñs esse
falsum. Nigrum qđ immediate ante hoc fuit nigrū, albuz est
vel fuit, ergo res habens nigredinē que fuit res habēs nigre
dinem, album est vel fuit, a diffinito ad diffinitionē, rursus er
go res nigredinē habens ⁊c̄. album est vel fuit. Consequens
est falsum, vt patet per descensum sub ly nigredinē, nulla enī
est signabilis nigredo que immediate ante hoc fuit. Ob hoc
argumentū dicunt nōnulli nō debere accipi ly nigrū ante re
latiuū, sed inferendū esse, ergo qđ fuit nigrū ⁊c̄. sed tunc vt vi
sum est ꝯña non eēt formalis. Igitur ad argumentū negatur
dictam conuersionē non esse mutuā, ⁊ negat ꝯñs in casu esse
falsum, negaturqꝫ tandē illa ꝯña/ res habens nigredinē ⁊c̄.
ergo res nigredinē habens ⁊c̄. Nam sicut in aliis determina
tionibus. a. non vnica ad vnicā non sequit, etiā sine distribu
tione, vt/ hois albi equus fuit currens, ergo equus hois albi
fuit currens, eo qđ in añte partes ampliant non vnice et in
ꝯñti totū ampliatur vnica acceptiōe, ita nec ediuerso sequit
hic a toto vnice ampliato ad partes non vnice amplatas. Et
credo esse instantiā vbi facto descēsu sub toto cōplexo non lz
descēdere sub determinatione accepta vnica sicut nō licet re
soluere ꝯnotationē in hac/ brunellꝰ albi fuit aial. ❡ Ex quo
sequit hanc/ album desinit esse nigrū sic/ esse conuertendā, er
go nigrum qđ desinit esse nigrū album est vel immediate an
te hoc fuit. Sed arguis, dicta propō resoluit in hanc/ albuz
est desinens esse nigrū/ vbi ly desinens esse nigrū est predica
tum, ergo cōuertitur in hāc/ desinēs esse nigrum, albū est vel
immediate ante hoc fuit. Negatur ꝯña. Nā arguēdo ediuer
so, scz/ desinens esse nigrū, album est vel immediate hoc fuit,
ergo album desinit esse nigrū/ argueres ab amplo ad nō am
plum ex parte de ly desinens esse nigrū, quod in añti stat pro
illo qđ est vel immediate ante hoc fuit desinens esse nigrū, et
in ꝯñti pro illo qđ nunc est desinēs eē nigrum, ⁊ casu quo pe=
trus nunc sit ⁊ immediate post hoc erit niger, ⁊ hora preteri=
ta diuisa per partes ꝓportionales minoribꝰ terminatis ver
sus hoc instās, in partibus paribus fuisset albus, ⁊ in impa
ribus niger, añs eēt verū ⁊ ꝯñs falsum. Quare recte cōuer=
titur in hanc/ desinens eē nigrum qđ est desinens eē nigrū al
bum est vel immediate ante hoc fuit, que equiualet huic/ ni=
grum qđ desinit eē nigrum, albū est vel immediate ante hoc
fuit. Caue ne dicas est vł immediate añ hoc fuit albū, vt pre
dicatum sequat copulā, qr contra non sequit/ desinentis esse
homines que desinunt eē hoies, sunt vel immediate ante hoc
fuerunt hoies, ergo hoies desinunt eē hoies. Cum añs sit ve
rum ⁊ ꝯñs falsum, existentibus nunc duabus materiis cum
duabus formis, ex quibus hora preterita diuisa per partes
proportionales minoribus versus hoc instans fuissent cōsti=
tuti alii ⁊ alii hoies per transpositionē, itaqꝫ nō sint signabi=
les hoies qui fuerint immediate ante hoc. Proportionabilr

dicito de his/album immediate post hoc erit nigrum, album incipit esse nigrũ. Hinc fit hanc/desinens esse est incipiẽs eẽ conuertendã esse in hãc/incipiens eẽ qđ est incipiens esse, desinẽs esse est vel immediate post hoc erit. Nã si argueres/desinens esse est incipiens, ergo incipiens esse est desinens esse/ argueres ab amplo ad non amplu ex parte de ly desinens eẽ ⁊ a non amplo ad amplũ ex parte de ly incipiẽs esse. ¶ Proportionabiliter dicito de participijs ampliatiuis. V.g. adã est mortuus/si ly mortuũ accipiaꝶ noialiter, vtvcʒ tm̃ valeat fuit mortuũ/sicut/quod vixit ⁊ post non vixit/est mortuũ, qđ vixit ⁊ modo non viuit, erit mortuũ/quod vixit, viuit, aut viuet ⁊ post non viuet, tunc non conuertitur in hanc/mortuum adam est vel fuit. Nam arguendo econtrario/mortuum adã est vel fuit, ergo adã est mortuus, arguitur ab amplo ad non amplum ex parte de ly mortuum, ⁊ si nunc adam resurgeret aña esset verum ⁊ ꝯñs falsum. Sed si accipiatur participialiter, itaq; tm̃ valeat est mortuus/sicut, qđ desiuit viuere, tũc certe mutuo conuertiꝶ in illã, sequiꝶ em̃ bene/mortuũ est vel fuit adã, ergo adam est mortuus, ⁊ si inspicias resolutionem de ly mortuum tam ample tenetur in añti q̃ȝ in ꝯñti. Nam si adã fuit mortuus, certe ⁊ nũc resurgens esset mortuus, sicut de christo ꝯcedit articulus fidei. Cetera q̃ possent occurrere circa materiã huius termini mortuũ, capite de ampliationibus late disputata sunt. ¶ Proportionabilr operator circa modos oẽs alr appellãtes a parte posteriori q̃ȝ a parte anteriori. Igitur hec propositio/qui sedet, velociter scribit/nõ cõuertitur in hanc/scribens, velociter sedet/sed in hanc/scribẽs qui velociter scribit, sedet. Et hec/qui scribit, multũ laborat/non cõuertitur in hanc/qui laborat, multũ scribit/sed in hanc/laborans qui multũ laborat, scribit/⁊ hec/homo est et fuit albus, in hãc/album qđ est ⁊ fuit albũ, homo est vel fuit et hec/deus necessario est creans/in hanc/creans qđ necessario est creans, deus possibiliter est/et hec/deus cõtingẽter est creans/in hãc/creans qđ cõtingenter est creãs, deus possibiliter est, et hec/homo est ⁊ non fuit albus/in hanc/albũ qđ est ⁊ non fuit albũ, homo est vel fuit. ¶ Sed hic notato q᷑ qñ subiectũ alicuius modalis reduplicaꝶ cum modo vel pure affirmatiuo, ideʒ est copula principalis dicto modo vel an suo subalterno particulari determinetur, dũmodo predicatũ anteponatur modo. Equiualẽt em̃/album qđ est ⁊ fuit albũ, homo est ⁊ fuit/album qđ est ⁊ fuit album, homo est vel fuit/ creãs qđ necessario est creans, deus necessario est/creans qđ necessario est creans, deus possibilr est. Sed nõ equiualent/ creans qđ contingẽter est creans, deus possibilr est/creãs qđ cõtingenter est creans, deus cõtingenter est/nec equiualent/ album qđ est ⁊ non fuit albũ, homo est vel fuit/ album qđ est ⁊ non fuit albũ, homo est ⁊ non fuit/qꝛ dicti modi nõ sunt pure affirmatiui. Equiualerent autẽ si predicatũ reduplicationis aut esset irresolubile, aut precederet copulã, equiualent em̃/creans qđ creans cõtingenter est, deus cõtingenter est/⁊ deus possibilr est, sicut/michael qui contingẽter est michael, michael ꝯtingẽter est/⁊ michael possibilr est. Pariter/albũ qđ albũ est ⁊ nõ fuit, homo est vel fuit/⁊ homo est ⁊ non fuit/ michael qui est ⁊ non fuit michael, michael est vel fuit/⁊ michael est ⁊ nõ fuit. ¶ Scđo. Circa hãc vltimã notato q᷑ quãdo altera pars copule copulate negatur, non habet distribui subiectũ cõuertentis, q̃ȝuis videatur distribui vbi est predicatum cõuerse. Hec em̃/homo est ⁊ non fuit albũ/non cõuertiꝶ in hanc/omne album qđ est ⁊ nõ fuit album ⁊c̃. sed in hãc/aliquod albũ ⁊c̃. Contra hoc autẽ est apparentissimũ argumentum in diuinis. Etem̃ si ly.a. valeat tm̃ sicut/pater creãs vel filius/⁊ sit casus qđ nunc deus creet ⁊ ante hoc non creasset, in hac ꝯña.a. qđ est ⁊ non fuit.a. essentia diuina est vel fuit. ergo essentia diuina est ⁊ nõ fuit.a. datur añs verum ⁊ ꝯñs falsum si ly essentia teneaꝶ pro suo significato immediato, ⁊ ly.a. pariter pro suis solis immediatis, que sunt pater ⁊ filius, nam sub subiecto añtis dabitur vna singularis vera demonstrando patrẽ, ⁊ ꝯñs est manifeste falsum. Hoc autẽ argumentum multoꝝ intelligentiã preexigit, que.4.tra. exposita sunt, vbi qđ pro nunc sufficit, dictũ est, particularizationẽ incompletã de ly essentia in affirmatiuis equiualere cõplete particularitati, ⁊ in negatiuis complete distributioni. Unde cum in dicta ꝯña añs sit affirmatiuũ ⁊ ꝯñs includat vnã negatiuam, fit vt ex parte de ly essentia arguaꝶ virtualr a non distributo ad distributũ, equiualent em̃/essentia diuina nõ fuit.a. nulla res q̃ est essentia diuina fuit.a. Idẽ est defectus in hac ꝯña. a. qđ incipit esse.a. essentia diuina est vel immediate post hoc erit, ergo essentia diuina incipit esse.a. qꝛ ꝯñs includit vnam exponentẽ negatiuã, ⁊ si pater nunc inciperet creare, añs eẽt verum ⁊ consequens falsum.

¶ Quarta decimum difficultas est circa 6. N.

vltimã regulã ex parte virtualis qualitatis ꝓpõnis. Debes em̃ oculate inspicere an cõuertẽda propõ sit affirmatiua an negatiua, ⁊ si sit affirmatiua, reflectatur copula eadẽ in propria forma a parte subiecti cõuertentis, ⁊ si fuerit negatiua, reflectatur eius cõtradictoria, vt exempla quarte regule congrue manifestãt. Quare hec/omnis hõ in aliquo instanti nõ erit albus/ conuertiꝶ in hanc/oẽ albũ qđ in quolibet instãti erit albũ, null⁹ homo est vel erit/qꝛ sua cõtradictoria.s. hõ in quolibet instanti erit albus/conuertiꝶ in hanc/ album qđ in quolibet instanti erit album hõ est vel erit/que est contradictoria dicte ꝯuertentis. Item hec/ois homo in.b. instanti non erit aial/cõuertitur in hanc mutuo/in aliquo instãti oẽ animal qđ erit animal, nullus hõ est vel erit/vt ly instanti restringat tã copulam implicationis q̃ȝ principalẽ, qꝛ sua contradictoria scʒ.a. homo in quolibet instanti erit aial/cõuertitur in hanc/in quolibet instãti aial quod erit aial, homo est vel erit/ly instanti vtrũq; extremũ restringente. Etem̃ in hac a. hõ in quolibet instanti erit aial, admisso q᷑ ly instanti accipiaꝶ plurib⁹ acceptionibus respectu vtriusq; extremi, vtrũq; extremũ restringit, etiã quo ad formale si sint termini connotatiui, vt supra visum est. ¶ Est hic rursus notandũ q᷑ quãdo fuerit negatiua cuius cõtradictoria nõ potest capi nisi cũ pluralitate negationũ, tunc ⁊ pluralitas negationũ debet eodem modo reduplicari. V.g. cõtradictoria huius negatiue/ albũ immediate post hoc nõ erit nigrum/nõ potest sumi nisi sic/omne albũ nõ immediate post hoc nõ erit nigrũ/vt ly immediate negeꝶ, ⁊ ideo dicta negatiua habet cõuerti in hanc/ omne nigrũ qđ non immediate post hoc nõ erit nigrum.b. album est vel erit/que est cõtradictoria cõuertentis sue contradictorie. Hec aũt/hõ incipit non esse albus/affirmatiua est ⁊ cõuertenda in hanc/incipiens nõ esse albũ qđ est incipiens non esse albũ, homo est vel immediate post hoc erit. ¶ Circa copulas mixtas attẽde quenã sit affirmatiua ⁊ quenã virtualiter negatiua. Hec em̃/petrus est ⁊ nõ fuit aial, qꝛ est affirmatiua conuertiꝶ in hanc/animal qđ est ⁊ non fuit aial, petrus est vel fuit/vbi eadem copula reflectiꝶ, sed hec/petrus est vel non fuit aial/qꝛ est negatiua, in hanc/oẽ animal qđ non est ⁊ fuit animal, petrus nõ est ⁊ non fuit/vbi reflectitur copula cõtradictoria. Item hec/petrus possibilr est et nõ est aial, modo solũ primũ verbũ determinante, cõuertiꝶ in hãc/ aial qđ possibilr est ⁊ nõ est aial, petr⁹ possibilr est. Sed hec/ petrus nõ contingẽter est vel est currẽs/in hãc/oẽ currẽs qđ cõtingẽter est ⁊ nõ est currẽs, petrus impossibilr est. ¶ At vero qñ contigerit subiectũ confundi in ordine ad copulã mixtam, vt vcʒ denoteꝶ tales ꝓpõnes immediate esse reducẽdas ad hypotheticas ante resolutionẽ alicuius extremi, tunc tales propõnes nõ possunt cõuerti in categoricas, qꝛ sunt ipse virtualr hypothetice, vt.a. hõ est ⁊ non fuit aial, a. hõ est vel nõ fuit aial. Circa modales cõuertẽdas nulla prorsus restat difficultas. ¶ Circa quãlibet dictarũ ꝯuersionum pñt argumẽta plura multiplicari, que nos causa breuitatis omisimus Solertis autẽ discipuli erit cognita per artẽ hic traditã cuiuscũq; propositionis vera cõuerte, nõnihil aut ampliatiõis aut ampliationis ad arguendum immutare.

¶ Ex his sequitur cuiuscunq; generis

propositionũ aliquã posse simplr cõuerti. Nam de particula

vt affirmatiua ꝛ vni negatiua. Ꝑ.h. id cōcedit, ſed de vniuer ſali affirmatiua ꝛ particulari negatiua, patet in his/omnis homo omne aial eſt/homo aial non eſt. ¶ Secūdo ſequiꝰ ſin gularem affirmatiuā poſſe cōuerti per accidens, vt/petrꝰ om ne animal eſt. ¶ Tertio. Sequiꝰ plurimas cōuerſiones per accidens eſſe mutuas, vt/omnis hō eſt aial, ergo. a. aial ois homo eſt, homo non eſt aial, ergo omne aial. b. hō non eſt, et alias ſimiles. Quas nō dicas ſimplices eo quod ſint eiuſdē quātitatis, id eſt earūdem ſuppoſitionū terminoꝝ, non em̄ ſic accipiꝰ quātitas in propoſito, ſed ſicut in de quātitate ꝓpoſi tionis. At. Ꝑ.h. ꝛ oēs antiqui eo negaſſent hec tria corolla ria, qꝛ non loquebanꝰ niſi de propōnibus de modo loquendi cōſueto. Et re vera ꝙ̄ꝙ̄ iuuenibus, diſputationis gratia (vt dictum eſt) liceat hmōi mutuis cōuerſionibus vti, ad ſuperio res tn̄ diſciplinas aſcendētibus id minime cōuenit, ſunt em̄ inepte ac proinde indigne que in vſu ſint ſapiētū. Quis em̄ ſerio illius modi propōnibus vtatur/in celo ens eſt deus/ca put habēs ois homo eſt/a. hō omne animal eſt/omnis hō. b. animal non eſt ꝛc̄. Eo vel maxime ꝙ cū in omni ꝓpoſitione affirmatiua intelligaꝰ aliquid dici de aliquo, ꝛ in negatiua aliquid negari ab aliquo, ſi tamen dicas/a. homo omne ani mal eſt, non poteris plene intelligere qualiter animal dica tur de homine, niſi de aliquo certo dicatur, ac ꝓinde virtua liter idem ſit. a. homo omne aial eſt/qꝺ/aliquis hō omne ani mal eſt. Et ſi dicas/homo nō eſt animal/nō poteris intellige re animal negari de homine, niſi de aliquo certo, qꝺ eſt dice re/aliquis homo nō eſt animal. At nec ille/petrus eſt vel nō fuit albus, ergo omne albū quod nō eſt ꝛ fuit album, petrus non eſt ꝛ nō fuit/deꝰ poſſibilr̄ non eſt creās, ergo omne creās qꝺ neceſſario eſt creans, deus impoſſibiliter eſt, ꝙ̄ꝙ̄ ſunt mu tue ꝯñe, certe habent formas conuerſionum.

2. No. ¶ Solēt hic fieri minutiora quedā ar gumenta hoc modo. Hec propō/nullum. a. eſt predicatū/nō poteſt conuerti, ſuppoſito ꝙ ly. a. ſm̄ ſe nec ſuū ſynonimū ſit alicubi predicatū. At quid rogo caſus hic vetat talem propo ſitionē poſſe cōuerti in hanc/nullum predicatū eſt. a. ꝙ̄ꝙ̄ nō poſſet cōuerti ſtante caſu, qꝺ dictis nihil obſtat. Et qn̄ cōuer tatur, tā conuertens ꝙ̄ cōuerſa ſemper erit falſa, ꝙ̄ꝙ̄ poteſt ita eſſe ſicut nunc per ambas ſignificaꝰ, vtputa ſi nulla ſit in rerum natura. ¶ Sed quid de hac/nullū. a. eſt lapis/ſi ly. a. quādiu ſit a parte ſubiecti ſignificet hoīes, ꝛ quādiu a parte predicati, ſignificet lapides. In mente nō eſt dubiū quin con uertatur in hanc/nullus lapis eſt. a. qꝛ non poteſt cōceptus per hoc qꝺ ſit ſubiectum vel predicatū mutare ſignificationē, ſed in voce vel in ſcripto cōuertitur in hanc/nullus lapis eſt homo/non tn̄ formaliter ſed ſolū materialr̄, cum inter ly. a. ꝛ ly homo, ꝙ̄ꝙ̄ ſit ſynonimitas, non ſit idēptitas. Quare poſ ſet inſtari ſic/nullum. a. eſt lapis, ergo nullus lapis eſt petra Arguūt etiā de propoſitione vocali qꝺ non poſſit cōuerti, cū predicatu conuerſe nō poſſet idē reſumi vt ſit ſubiectū cōuer tentis. At ſubiectū cōuertentis non habet eſſe idē phiſice ſed logice. i. ſynonimū voce ꝛ ſignificatione cū predicato cōuerſe Cetera hmōi puerilia, exercitio iuuenū relinquātur.

¶ Lectio tertia.

1. No. AT vero circa conuerſionē per con trapoſitionē notato ꝙ non ſolum nō eſt formalis, ſed nec materialis, nō em̄ ſequitur/omnis hō eſt ens, ergo omne nō ens eſt nō homo/chimera non eſt hō, ergo non hō non eſt non chimera. Etenī vt ex vli affirmatiua de extremis finitis ſequaꝰ vlis de extremis infinitis, requiriꝰ cōſtantia contradi ctoriū predicati añtis. Et vt ex particulari negatiua ſequaꝰ particularis negatiua, requiritur conſtantia ſubiecti añtis. ¶ Pro cuius intelligētia notato huiuſmodi ꝯuerſionē inni ti duabꝰ regulis quas Ariſ. 2. peri. innuit. Prima. Ab affir matiua ad negatiuā variato predicato penes finitum ꝛ infi nitum eſt bona ꝯña, vt/homo eſt aial, ergo homo nō eſt non animal. ¶ Secūda. A negatiua cū ꝯſtantia ſubiecti ad affir matiuā variato predicato penes finitū ꝛ infinitū bene ſequiꝰ vt/homo non eſt aial, ꝛ hō eſt, ergo hō eſt non animal. Qui bus ſuppoſitis formalr̄ ſequitur/ois homo eſt aial, ergo ois homo non eſt nō animal/per primā regulā, rurſus, ergo oē non aial nō eſt homo, per conuerſionē ſimplicē, rurſus/oē non aial nō eſt homo, ꝛ non aial eſt, ergo omne non aial eſt non hō/per ſecundā regulam. Igitur de primo ad vltimū ſe quitur/omnis hō eſt aial ꝛ aliquod nō aial eſt, ergo omne nō aial eſt non hō, ſed ſine conſtātia non ſequereꝰ. Item forma liter ſequitur/hō non eſt aial, ꝛ homo eſt, ergo homo eſt non aial/per ſecundā regulā, rurſus, ergo non aial eſt homo, per cōuerſionē ſimplicē, rurſus, ꝙ̄ non aial non eſt nō homo/per primā regulā. Igitur de primo ad vltimū ſequitur/homo nō eſt animal, ꝛ homo eſt, ergo non aial non eſt nō homo, ſed ſi ne illa conſtantia nō ſequereꝰ. Unde omnibus modis quibꝰ contra regulas illas, poteſt ꝛ contra hoc genus cōuerſionis argui, omneſꝙ̄ exceptiones quas regule ille patiunꝰ, patiꝰ et hoc genus conuerſionis.

¶ Igitur arguiꝰ ſic primo. Nō ſequiꝰ omnis hō erit albus, aliquod non albū eſt/vel dic/aliqꝺ nō album erit, ergo omne nō albū qꝺ erit nō album, nō hō eſt vel erit. Nam ſi petrus qui eſt ꝛ erit ois homo, cras ſit albus et poſtridie niger, añs eſt verum ꝛ ꝯñs falſum. Nec ſequiꝰ/ois deus poſſibilr̄ eſt creans ꝛ nō creans poſſibiliter eſt, ergo oē nō creans poſſibilr̄ eſt non deus. Et tn̄ vtrobiꝙ̄ arguiꝰ per contrapoſitionē vlis affirmatiue in vlem affirmatiuā poſita conſtantia, ergo adhuc modus ille arguēdi nō valet.

¶ Memēto ex dictis capite precedēti duos tꝰos ꝯtradictorios mediante copula particulari poſſe 1. N. verificari de eodē. Quare nō ſequiꝰ/ois hō erit albus, ꝙ̄ ois hō nō erit non albus/ois deus poſſibilr̄ eſt creans, ꝙ̄ ois deꝰ nō poſſibilr̄ eſt nō creans. Sed ad arguendū debite ab affir matiua ad negatiuā opus eſt variare predicatum in cōtradi ctoriū ſm̄ exigentiā ampliationis. U. g. ſequitur bene. Ois homo erit albus, ergo ois homo non erit non qꝺ erit album, pariter/omnis deus poſſibilr̄ eſt creans, ergo ois deus non poſſibilr̄ eſt qꝺ non poſſibilr̄ eſt creans/ois homo erit non al bus, ergo omnis hō non erit qꝺ ſemper erit albū/omnis deꝰ poſſibilr̄ eſt nō creans, ergo ois deus impoſſibilr̄ eſt quod ne ceſſario eſt creans. Igitur ad argumentū, conceſſa maiori, vcꝫ ꝙ dicte ꝯñe non valeāt, negaꝰ minor, qꝛ nō ſumiꝰ contra dictoriū cōuerſe ſm̄ exigentiā ampliationis pro ſubiecto cō uertētis. Unde ſi vis recte argumētari per conuerſionē per contrapoſitionē, vtere omnibus cōſequentijs intermedijs ab affirmatiua ad negatiuā ꝛ per conuerſionē ſimplicem modo ſupradicto ꝛ nō errabis. ¶ At vero qꝛ mediāte ly neceſſario vtpote qꝛ ſignū pure vlē duo termini cōtradictorij, licꝫ poſſint falſificari, non tn̄ poſſunt verificari de eodē, valet argumen tum ab affirmatiua ad negatiuā reſpectu illius ſine aliqua eius reduplicatione. Sequitur nāꝙ̄ formalr̄/ois deus neceſ ſario eſt ſubſtantia, ꝙ̄ ois deus non neceſſario eſt nō ſubſtan tia/omnis hō neceſſario eſt nō ſubſtantia, ergo ois homo nō neceſſario eſt ſubſtantia. Quibus intermedijs cōſequentijs cōuertes ꝓpōnes de ly neceſſario. ¶ Sed ꝙ contingēter cū ſit modus nec pure affirmatiuus nec pure vlis, maiorem ha bet difficultatē, non em̄ ſequitur, michael cōtingenter nō eſt michael, ergo michael contingēter eſt nō michael, qꝛ añs eſt affirmatiuū ſicut ꝛ ꝯñs. Nec ſequitur/deus contingenter nō eſt creans, ergo deus non cōtingenter eſt nō creans. Igitur ſi ex hac/ois deus contingēter eſt creans/vis inferre conuer tentē per contrapoſitionē, infer, ergo ois deus nō contingen ter eſt non qꝺ contingēter eſt creans, ꝛ exinde arte iā tradita infer conuertentē per contrapoſitionē. Itē ſi vis ex hac/ois deus contingēter eſt nō creans/inferre conuertentē per con trapoſitionē, infer, ergo omnis deus nō contingēter eſt quod non contingenter eſt creans, ſeu quod impoſſibiliter vel ne ceſſario eſt creans, que eſt negatiua de predicato finito cōtra dictorie ſm̄ exigentiā appellatiōis predicati añtis, ꝛ inde ſe

esse inferes cōuertentem per contrapositionem.

¶ Secundo arguitur. Non sequitur/ non petrus, nō petrus nō est & aliqd non petrus est, ergo petrus nō est petrus. Nec sequitur .a. homo nō est animal & hō est, ergo non aial non est nō homo, & tñ arguitur per contrapositionē particularis negatiue in particularē negatiuā posita constantia, ergo hmōi conuersio adhuc non valet.

3. No. ¶ Hic notato qđ ad debite arguendū a negatiua ad affirmatiuā opus est in negatiua & predicatū distribui & subiectū non supponere cōfuse tñ. Non eñ sequitur, non petrus nō petrus nō est, & aliquid non petrus est, ergo nō petrus est petrus, sed dicendū esset in maiori, nō petrus non est nō petrus, & cū argumentū per contrapositionē innitatur huic modo arguendi, per hoc soluitur scđm principale quo ad hoc mēbrū. ¶ Nec sequit̃ .a. homo nō est aial, & .a. homo est, ergo .a. homo est non aial, sed tunc ponēda est constātia per relatiuū ideptitatis referens añs pro eodē supposito pro quo negabat̃ predicatū scz/ idem hō qui non est animal, est, nam hoc est fundamētum harū regularū q si aliquis terminus negef de altero pro aliquo supposito, eius cōtradictorius fm exigentiā acceptionis quā habet in tali ꝓpōne affirmetur de illo & ecōtrario. Igit̃ eodē modo est ponēda constātia ad arguendū per contrapositionē. Unde ad inferendū ex hac .a. persona nō est persona cōuertentē per cōtrapositionē non sufficit dicas in constātia & res que est eadē persona est, sed eadem persona que non est persona est.

¶ Tertio ad principale arguitur. Nō sequitur/ hois equus nō currit, & hois equus est, ergo nō currens nō est non hois equus, nam casu quo oēs equi hominū currant & sint aliqui hoies non possidētes equos, añs est verum & ꝯñs falsum. Nec sequit̃/ petrus aliquo tpe non fuit albus, & petrus aliquo tempore fuit, ergo non albū qđ aliquo tempore fuit nō albū, nō petrus nō est vel fuit, nam casu quo petrus heri fuerit natus, & semp postq̃ fuit, fuerit albus, maior est vera, vt patet demonstranti sub ly aliquo tempore diē ab hinc tertiā, & minor etiā, vt patet demōstrāti sub ly aliquo tpe diem externā, & ꝯñs est falsum. & tñ vtrobiq̃ arguit̃ per contrapositionē particularis negatiue, ergo.

4. No. ¶ Notato hic q quādo arguitur a negatiua ad affirmatiuā variato predicato & subiectum negatiue seu copula determinat̃ aliqua particularitate non vnica, tūc incōstātia talis particularitas debet mutari in vniuersalitatē, aut (quod cōmodius fiet) debet addi relatiuū idēptitatis. V.g. hois equus non currit & cuiuslibet hois equus est, vel melius, & eiusdem hois equus est, ergo hois equus est nō currens. Pariter/ petrus aliquo tpe non fuit albus & petrus quocūq̃ tempore, seu potius, eodem tpe fuit, ergo petrus fuit non albus. Igit̃ eodem modo est ponēda constātia ad arguēdum per ꝯtrapositionē a negatiua ad negatiuā. ¶ Propositionabiliter si ex hac/ deus possibilr nō est creās/ vis inferre conuertentē per contrapositionē, pone constantiā subiecti. s. deus necessario est, seu, deus pro eodē tempore quo potest nō creare potest esse, & infer, ergo deus possibilr est nō creans, a negatiua ad affirmatiuā. Rursus, ergo non creās possibiliter est deus, per conuersionē simplicē. Rursus, ergo nō creans possibiliter est nō qđ possibilr est deus. Ergo de primo ad vltimū deus possibilr nō est creās, & deus pro eodem tpe quo potest non esse creans, potest esse, ergo nō creans nō possibilr est nō quod possibilr est deus. ¶ Uñ non sequit̃/ petrus immediate post hoc non erit hō, & petrus immediate post hoc erit, ergo non qđ immediate post hoc erit homo, non petrus qui est vel immediate post hoc erit petrus, nō est vel immediate post hoc erit, nam casu quo petrus hora diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc instans in partibus paribus erit, & in imparibus nō erit, añs est verum & ꝯñs falsum. Et ratio est qr ly post hoc/ aduerbialr sumptū, includit particularitatē, scz/ in aliquo instāti & ideo in constātia addēdum est relatiuū idēptitatis ad arguēdū a negatiua ad affirmatiuam, scz/ petrus immediate post hoc nō erit homo & eodem instanti quo non erit homo, erit, ergo petrus immediate post hoc erit nō homo. Quare eodē modo est addendū ad arguendū per cōtrapositionē. ¶ Ex hac/ deus necessario nō est creans/ cum hac cōstantia/ deus necessario est, sequit̃/ deus necessario est non creās/ a negatiua ad affirmatiuā, & cū hac constātia/ deus possibilr est, sequitur deus possibilr est nō creans. De hac aūt/ deus non necessario est creans/ dicito sicut de hac/ deus possibilr non est creās/ eius equipollenti. Sed ex hac/ deus nō contingēter est creans/ cū hac cōstantia/ deus contingenter est, sequit̃, deus ꝯtingenter est non qđ contingēter est creans. Ex quibus satis constat qualr sint cōuertende dicte particulares per cōtrapositionē. ¶ At cū in hoc genere conuersionis tot negationes multiplicent̃ & respectu copule de extrinseco tpe tot implicent̃ copule cum relatiuis, plus re vera cōfusionis habet q̃ vtilitatis, hmōi cōuersionibus vti.

¶ Caput quintūdecimū.

PRopositio hypothetica est illa que habet duas categoricas cōiūctas tanq̃ partes principales sui: vt/ si hō currit homo mouetur. A ¶ Et dicitur hypothetica ab/ hypos/ qđ est sub: et thesis/ qđ est positio: quasi suppositio: siue suppositiua locutio: qr vna pars eius supponitur alteri. B ¶ Propositionū hypotheticarum alia conditionalis/ alia copulatiua/ alia disiunctiua. C

¶ Lectio vnica.

PRopositio (vt supra visum est) in cathegoricā & hypothetica primo diuiditur, tanq̃ in duas, eius species totū genus absoluētes. Igitur post categorice tractatum propōnis, sequit̃ de hypothetica quatuor his capitibus disputare. In primo vez de hypothetica in cōmuni, & in tribus sequētibus de tribus eius speciebus.

¶ Propositio hypothetica (inqt. P. M.) est illa que habet duas categoricas coniunctas, tanq̃ partes principales sui. 1. No. A Que quidem diffinitio doctrinaliter est intelligenda, qr nec requirit̃ q sint due, nec q sint categorice, nec q sint propositiones. V.g. hec copulatiua/ petrus arguit & paulus respōdet & thomas audit/ habet tres categoricas principales. Item hec/ si petrus disputat petrus loquit̃ & si petrus loquit̃ petrus habet linguā/ nullā habet categoricam tanq̃ partē principalē sui, sed duas ꝯditionales. Quare nec requirit̃ (vt quidā exponunt) omnē hypotheticā habere duas aut plures categoricas tāq̃ partes principales sui. Rursus hec hypothetica/ si petrus assidue disputaret, ipse esset doctus/ nō ex propōnibus, sed ex cōplexis propositionabilibus conficit. Igitur propō hypothetica est illa que habet plures propositiones aut plura cōplexa propositionabilia ꝯiunctas per aliqđ cōiungibile tanq̃ partes principales sui. Non est addendū, sed subintelligendū, explicite vel implicite/ propter ly. a. si significet hypothetice. Nō dicas habens categoricas vel hypotheticas, ne ponas diffinitum in diffinitione. Dicit̃ coniunctas &c. nam hec scriptura/ canis est substantia/ q̃q̃ subordinet̃ pluribus categoricis incōiunctim sumptis, non tamen est hypothetica.

¶ Et dicitur hypothetica &c. Nomen hypothetica iuxta eius ethimologiā soli adaptat̃ cōditionali, aut 2. No. B alijs hypotheticis cōsequētialibus, vt pote in quibus ad positionem alterius, alterū sequit̃. Hoc eñ sonat hypothetica,

idest suppositiua locutio, quod Boetius in de syllogismo hypothetico confirmat dicens, propositio hypothetica est que cum quadam condicione enuntiat esse aliquid, si fuerit aliud, veluti si ita dicimus/ si dies est, lux est/ copulatiua aut et disiunctiua non numerbantur apud antiquos inter hypotheticas, dicente ibidem Boetio/ ois propo aut categorica est, que predicatiua dicitur, aut hypothetica, que condicionalis vocatur. Copulatiuam namque et disiunctiuam, quia nihil aliud significant quam partes ipse simul sumpte, non enim significant illationem alterius ex altero) facile, cognitis categoricis, existimabant posse cognosci. At. P. h. et deinceps subsequentes extendunt nomen hypothetica ad copulatiuam et disiunctiuam, quod plures categoricas complectatur. ¶ Unde propositionum inquit) hypotheticarum, alia condicionalis, alia copulatiua, alia disiunctiua. ¶ Contra quam diuisionem solet argui de illis propositionibus / tamen homo est aial/ ois homo est aial et econtrario/ petrus et paulus disputat/ ly et disiunctiuo, sole lucente dies est/ quevis sint hypothetice, que tamen non continentur sub aliqua harum specierum. Ad hoc verum tamen c. 7. responsum est per interemptionem maioris, vbi late monstratum est dictas propones esse categoricas. Igitur.

¶ Contra eandem diuisionem aliter arguitur. He propones/ quando petrus disputat bene agit/ vbi ignis est calor est/ homo est aial qui est rationalis/ homo currit, ergo animal currit/ quia homo est rationalis ho est risibilis/ quamuis sol non appareat, calor viget/ sunt hypothetice, et tamen nulla earum est condicionalis copulatiua, aut disiunctiua, ergo diuisio non est bona. Minor est nota et maior itidem patet, cum in singulis coniungantur plures propositiones.

3. No. ¶ Ad hoc argumentum conceditur maior pro singulis membris et distinguitur minor, nam quamquam formaliter nulla sit condicionalis, copulatiua, aut disiunctiua, resoluuntur tamen in dictas tres species, de quibus proinde solis, breuitatis causa disputat. P. h. vtpote per quarum noticiam cetere satis innotescant. Unde illa temporalis resoluitur per condicionalem, scz/ si aliquo tempore sol lucet, eodem tempore dies est. Itidem et illa localis, scz/ si in aliquo loco est ignis in eo viget calor. Et illa de relatiuo resoluitur per copulatiuam, scz/ homo est aial, et ille est rationalis. Sed arguis. ¶ In nulla harum trium ponitur aliqua coniunctio, ergo vel subordinantur prime due dictis condicionalibus et tertia dicte copulatiue, vel ibi non coniunguntur ille categorice, secundum non est dicendum, cum quelibet illarum sit vna propo, ergo prime due sunt formaliter condicionales in mente et tertia formaliter copulatiua. Mirum est hoc argumentum vigeat aliquos ad concedendum consequens. Negatur enim prima consequentia, immo illa aduerbia/ quando/ vbi/ et relatiuum/ qui/ habent virtutem apte coniungendi propones, et quidem in mente sicut in voce. Igitur prima dicenda est formaliter temporalis et secunda localis resoluende ad condicionalem, et tertia hypothetica de relatiuo/ qui/ resoluenda per copulatiuam, quarta et quinta propositiones. s. rationalis et causalis, dicuntur reduci ad condicionalem. non quod per ipsam resoluantur, sed quod illatiue, sicut condicionalis, significent. Itidem et vltima. s. aduersatiua, que pariter est formaliter hypothetica, reducitur ad doctrinam condicionalis, quia vt infra docebitur, aduersatiua est contradictoria condicionalis, et contrariorum eadem est disciplina. ¶ Propositio de ly sed/ que est formaliter hypothetica, interdum accipitur in sensu aduersatiuo, vt petrus est christianus sed non subinde iustus, et sepe in sensu copulatiuo, vt/ ois homo disputat sed petrus est homo, ergo petrus disputat. Habes igitur septem species hypothetice et posses recensere alias, quas non tam pertinet ad dialecticum quam ad grammaticum exactius disquirere, que tamen per tres species satis notificantur. ¶ Et notato has propones/ quando petrus disputat bene agit/ si petrus disputat bene agit/ et similes, esse formaliter hypotheticas, quamquam non resumatur subiectum bis cum ambobus verbis. Et si dubites, dictum est supra, hanc/ petrus et paulus disputat non esse hypotheticam quia non resumitur bis verbum, non obstante ibi exprimantur duo subiecta eiusdem verbi, ergo a simili nec he sunt hypothetice cum ibi non resumatur bis subiectum. Negatur consequentia, quia cum verbum sit forma propositionis, a quo proinde fit denominatio et subiectum sit materia, nimirum si duobus existentibus subiectis cum vno verbo, dicatur vnica categorica, duobus autem verbis cum vno subiecto, dicantur due, immo ornatus gratia in hypotheticis non resumitur subiectum cum omnibus verbis. Quod itidem patet in copulatiuis et disiunctiuis. s. petrus amat, loquitur et docet, sed quando exprimuntur duo verba substantiua, vt hic/ petrus est et fuit ens/ petrus est et non est, quia ibi exprimitur, aut subintelligitur vnicum predicatum, tunc fit sensus categoricus. ¶ Ex quo sequitur hanc hypotheticam/ si petrus disputat homo disputat vel petrus disputat et petrus non disputat, distinguendam esse. Nam si ly et sit copula principalis, tunc est vna copulatiua contingens, vtpote cuius vna pars sit vna condicionalis necessaria. s. si petrus disputat ho disputat vel petrus disputat, et secunda vna categorica contingens, sed si ly vel sit copula principalis, tunc est vna disiunctiua necessaria, vtputa cuius altera pars est vna conditionalis necessaria. s. si petrus disputat homo disputat et altera vna copulatiua impossibilis. Quod si ly si sit copula principalis, tunc aut ly/ vel/ est copula principalis consequentis, et tunc est vna condicionalis necessaria. quippe cuius consequens sit vna disiuntiua cuius prima pars infertur ex antecedente. At si ly/ si/ existente copula principali, ly/ et/ sit copula principalis consequentis, tunc est vna condicionalis impossibilis, vtputa cuius consequens sit vna copulatiua cuius secunda pars non infertur ex antecedenti.

¶ Antequam ad singulas species descendamus, notandum quod cum hypothetica non habeat subiectum tanquam partem principalem sui, nec vtique dicitur quanta, sed cum habeat copulam, que est categoricarum coniunctio, est quidem qualis. s. vel affirmatiua vel negatiua. Igitur quando negatio aduerbialis ponitur in fronte propositionis nec est pars prime categorice, aut ponitur immediate ante copulam hypotheticalem, tunc reddit hypoteticam negatiuam, aliter nunquam copula hypotheticalis negatur. V. g. non petrus currit et paulus mouetur/ petrus loquitur non et paulus scribit/ sunt copulatiue negatiue. Sed he/ nullus ho loquitur et nullus ho scribit/ ho non loquitur et homo non scribit/ sunt copulatiue affirmatiue. Dixerim negatio aduerbialis, ad denotandum quod negatio nominalis nunquam potest negare copulam hypotheticalem. Dixerim que non est pars prime categorice. Nam si in hac/ non petrus loquitur et paulus scribit/ negatio infinitanter teneatur, talis copulatiua est affirmatiua. Num etiam neganter accepta, fortasse sic potest accipi, vt non neget nisi primam categoricam, vtputa si sola categorica accipiatur pro eius obiecto, quamquam in rigore neget copulam hypotheticalem. 4. No.

¶ Sed queris an negatio cadens in totam hypotheticam cadat et in singulas eius partes. V. g. an in hac propone/ non si aial currit homo currit/ ly non negans ly si, etiam neget copulas verbales, distribuatque extrema categoricarum. Nequaquam. Non apparet primo per sensum talis propositionis qui est non sequitur/ si aial currit homo currit/ qui est verus, vbi constat negationem solum negare illationem alterius categorice ex altera, nihil immutando circa ipsarum qualitatem aut quantitatem. Nam si negaret singulas categoricas sensus esset huiusmodi, non sequitur/ si nullum animal currit nullus homo currit/ qui est falsus. Non si dicas (vt auctores contrarie opinionis asserunt) dictam condicionalem de significationibus partialibus significare nullum aial currere, et nullum hominem currere, et tamen de significatione totali significare quod non sequitur/ si aial currit ho currit, hoc certe est intellectu difficile, nam non possumus intelligere quod alia sit significatio partialis, nisi illa que exprimitur quando exprimitur significatio totius, modo non potest sensus totalis significationis sic exprimi vt simul exprimatur, nullum aial currere, aut nullum hominem currere. ¶ Secundo ad principale arguitur ex modo communi loquendi dialecticorum, dicentium, copulatiuam negatiuam equiualere disiunctiue affirmatiue ex partibus contradicentibus, vt he equiualent/ non animal est homo, et animal est equus/ nullum animal est homo 5. No.

vel nullũ aĩal est equus, ergo partes dicte copulatiue sunt in
definite affirmatiue, qꝛ contradictorie partiũ disiunctiue, ac
subinde negatio nõ fertur in dictas indefinitas. Item tertio
cũ huic toti mentali/petrus est hõ ⁊ deus est/preponiꝭ nega
tio, aut scd̃a pars que erat necessaria efficitur impossibilis,
aut nõ, primũ non est opinabile, cum eandẽ retineat natura=
lem significationẽ. Et ex secũdo sequitur ꝙ nõ negaꝭ, nec va
let dici ꝙ totũ aggregatum ex dicta secunda categorica ⁊ ne
gatione efficiꝭ vnũ impossibile, cũ non faciãt vnũ. ¶ Sed cõ
tra. Negatio est malignãtis nature q̃ quicquid inuenit post
se destruit ⁊c̃. ergo negat categoricas post se positas. Distin
guitur ãñs, qꝛ negatio nõ negat nisi id solũ qđ ꝯcipitur tãq̃
eiꝰ obiectũ ⁊ nihil aliud, q̃tũq̃ post se ponaꝭ. Modo qñ nega
tio ponitur in fronte ꝓpõnis hypothetice tota ipsa hypothe
tica concipiꝭ tãq̃ eius obiectũ ⁊ nõ eius partes. Tota inq̃
et non sola copula hypotheticalis, nam aĩs he equiualerent
scꝫ/nõ ens est deus et ens est deus/ens est deus nõ et ens est
deus/cum tñ prima sit impossibilis et scd̃a possibilis. Scd̃o
contra idẽ. Sequeretur ꝙ maneret eadẽ vniuersalitas et ea=
dem particularitas in duabus contradictorijs, vtputa in co
pulatiua affirmatiua ⁊ eius cõtradictoria negatiua. Conce=
ditur sequela, qꝛ in hypothecis non constituiꝭ contradictio
per mutationẽ quãtitatis terminoꝝ sicut in categoricis. Ter
tio. Sequeretur ꝙ negatio preposita toti categorice non ne=
garet nisi copulam ⁊ non extrema. Negatur ꝯñs, qꝛ negatio
reddit sensum cõtradictoriũ sui obiecti, qui quidẽ sensus cõ
tradictorius fit in hypotheticis sine categoricarũ negatione
et tñ non potest fieri in categoricis nisi mutatis quãtitatibꝰ
extremoꝝ. Quarto deniq̃. Sequeretur ꝙ sub terminis huiꝰ
copulatiue/non aĩal est homo ⁊ aĩal est equus/valeret ascẽ=
sus disiunctiuus ac proinde talis copulatiua negatiua esset
vera, nam sub ly aĩal in primo loco dabitur vna singularis
vera. s. non brunellus est homo ⁊ aĩal est equus. Negaꝭ pri=
ma ꝯñs, qꝛ propõnes hypothetice non habent immediate re
solui per ascensum aut descensum, sed alr̃ vt infra videbitur.
Videlicet ad veritatẽ copulatiue negatiue sufficit ꝙ aliqua
eius pars principalis sit falsa.

¶ Caput sextũdecimũ.

A Condicionalis est illa in qua
coniunguꝭ due categorice
per hãc cõiunctionẽ/si/vt/si
petrus disputat: petrus loq
tur. Et illa categorica cui immediate
preponitur coniunctio/si/ dicitur ante
B cedens: reliqua vero cõsequens. ¶ Ad
veritatem condicionalis requiritur ꝙ
antecedens non possit esse verum sine
consequente: vt/si homo est: animal est
C ¶ Unde omnis condicionalis vera est
necessaria et omnis falsa est impossibi
lis. Ad falsitatem condicionalis suffi
cit ꝙ ãñs possit esse verũ cõsequẽte exi=
stente falso: vt/si homo est: album est.

¶ Lectio prima.

1. No. A Condicionalis est illa ⁊c. Prima spẽs
ꝓpõnis hypothece est condicionalis, ⁊ diffinitur a
P. h. ꝙ sit illa. i. ꝓpõ hypothetica, in qua ꝯiunguꝭ due ca
tegorice per hanc coniũctionẽ/si. Que quidẽ diffinitio itidẽ
sicut diffinitio propõnis hypothetice doctrinalr̃ audiaꝭ, pro
pter hanc condicionalẽ/si oĩs homo disputat ⁊ omne risibile
est homo, oẽ risibile disputat ⁊ risibile disputat, in qua nõ
cõiunguntur per ly si due categorice, sed due hypothetice, et
propter hanc/si petrus disputaret, studiose ageret, in qua nõ
cõiunguntur propõnes, sed cõplexa proportionabilia, verum
est ꝙ in cõdicionali nõ coniũguꝭ tanq̃ partes principales
nisi due tñ, aut propõnes, aut cõplexa. ¶ Proportionabilr̃
propõ rationalis est illa in qua coniungũtur plures proposi
tiones per hanc coniunctionẽ ergo, et causalis in qua cõiun
guꝭ plures propõnes per ly/qꝛ. ¶ Sequiꝭ in textu. [Et illa
categorica cui immediate preponiꝭ illa coniũctio/si/ dicitur
ãñs, reliqua vero ꝯñs,] quod itidẽ intelligas in causali, ad
differentiã rationalis, vbi propõ que precedit coniunctionẽ
dicitur ãñs, ⁊ que sequiꝭ, ꝯñs. V. g. siue dicas/si homo cur=
rit animal currit, siue, animal currit si homo currit, itidẽ siue
dicas, qꝛ homo currit aĩal currit, siue, animal currit qꝛ homo
currit, vtrobiq̃ ly homo currit est ãñs, ⁊ ly animal currit, cõ
sequens. At si dicas/hõ currit ergo animal currit/ly h. õ cur=
rit est ãñs, et ly aĩal currit, ꝯñs, sed si dicas/aĩal currit ergo
hõ currit, ly aĩal currit est ãñs, et ly homo currit, ꝯñs. ¶ Se
quitur. [Ad veritatẽ condicionalis requiritur ꝙ ãñs nõ pos
sit esse verũ sine consequẽte ⁊c̃.] Nõ intelligitur de condicio
nali affirmatiua de ly/si/illatiue tento. Ubi notandum ꝙ ly B
si/potest coniũgere, aut inter terminos, ⁊ tunc dicitur teneri
condicionalr̃, vt. aĩal si est homo, aut inter propõnes seu com
plexa proportionalia, vt supra exemplis monstratũ est. Sed
duplr̃. s. promissiue seu votiue, ⁊ illatiue. Primo videbiꝭ de cõ
dicionalibus illatiuis, secundo de promissiuis, tertio demũ
de condicionatis.

¶ Igitur ad veritatẽ condicionalis de 2. N.
ly/si/illatiue tento, affirmatiue, hypothetice resolubilis, suf=
ficit ⁊ requiritur ꝙ nõ possit ãñs esse verum sine ꝯñti. i. ꝙ nõ
possit ita esse sicut sig̃tur p ãñs quin ita sit sicut p ꝯñs sig̃tur
Et cũ hoc modo diffiniaꝭ bona ꝯña, perinde est ac si diceres,
ad veritatẽ cõdicionalis sufficit et requiriꝭ ꝙ sit bona ꝯña,
et idẽ sufficit ⁊ requiriꝭ ad falsitatẽ condicionalis negatiue,
vt/si petrus disputat hõ disputat/nõ si petrus disputat hõ dis
putat. Ad falsitatẽ cõdicionalis illatiue affirmatiue ⁊c̃. suffi
cit ⁊ requiriꝭ ꝙ possit ãñs eẽ verũ sine ꝯñti. i. ꝙ possit ita esse
sicut significaꝭ per ãñs qñ nõ ita sit sicut significaꝭ per ꝯñs,
qđ tandẽ est dictu quod sit mala ꝯña, et idẽ sufficit ⁊ requiri=
tur ad veritatẽ condicionalis negatiue, vt/si homo disputat,
petrus disputat/non si hõ disputat petrus disputat. Quare
dicaꝭ illatiue affirmatiue patꝫ ex dictis, sed quare dicaꝭ hypo
thetice resolubilis tũ videbitur. ¶ Exponitur/non põt ãñs
esse verũ sine ꝯñti/per hoc qđ est/ non põt ita esse sicut p ãñs
significaꝭ quin ita sit sicut per ꝯñs significaꝭ, qꝛ si acciperetꝭ
verũ pro propõne in qua predicatũ vere affirmaꝭ aut negaꝭ,
tunc in hac mala ꝯña/si oĩs propõ est particularis, aliqua est
vlis/non posset ãñs esse verũ sine ꝯñti, qꝛ si ãñs est verũ, iam
est, ⁊ si est, iã ꝯñs est verũ ⁊ ãñs falsum. ¶ Sed arguis ergo
adhuc non sat est dicere/in qua non põt ita esse sicut p ãñs si
gnificaꝭ quin ita sit ⁊c̃. Nã sequiꝭ bene, ita est sicut p dictuꝫ
ãñs significaꝭ, ꝫ tale ãñs est, rursus, ꝫ aliter est quã p ipsum
significaꝭ, ⁊ ita sicut per ꝯñs, ac proinde non põt ita esse sicut
per ipm̃ significaꝭ quin ita sit ⁊c̃. Propter hoc argumẽtum
addunt moderni in diffinitione bone ꝯñe/in qua non põt ita
esse sicut p ãñs sig̃tur, aut ꝫm talẽ significationẽ põt signifi=
cari, quin ita sit ⁊c̃. At diffinititiones, vt formã iuxta nomen
retineãt, nõ sunt eiusmodi quisquilijs onerãde, sed sunt sane
intelligende. Igiꝭ non intelligiꝭ dicta diffinitio in illo sensu
cõposito. s. in qua impossibile est ita esse sicut sig̃tur per ãñs
quin ita sit ⁊c̃. sꝫ in hoc sensu diuiso/in qua sicut modo signi=
ficaꝭ per ãñs non põt ita esse quin ita sit sicut significaꝭ per
ꝯñs. ¶ Quod adhuc est subintelligendũ de significatione to
tali, propter hãc bonam ꝯñam/si petrus et paulus disputat,
petrus disputat/in qua põt esse sicut significaꝭ per antecedẽs
de significatione partiali quãdo non ita sit sicut significatur
per ꝯñs, vtpote si paulo disputante petrus non disputaret.
Item de significatione adequata, propter hãc malam ꝯñam

si omne ens est deus, petrus est deus, in qua, cum antecedēs de significatione inadequata ⁊ confusa significet illud quod cōsequens, nō potest ita esse sicut per aña de tali significatione significatur quin ita sit sicut significatur per ꝯña. Itē de significatione ſm quā tale aña infert tale cōsequēs / propter ꝯñam cuius aña aut ꝯña est equiuocum. Et pari ratione potest esse antecedēs verum ⁊ ꝯña falsum alicuius bone consequentie non significantis iuxta significationē suarum partiū. Que omnia sunt puerilia. ¶ Accipit / ita esse / generali noīe pro eo cui intellectus pōt assentiri, vt includat ita esse, fuisse, et sic de alijs differentijs tempoꝝ ꝓpositionū tā affirmatiuarum ꝙ negatiuarū. Et dicit negatiue / in qua non potest ⁊c. ad denotandū ꝙ cōdicionalis nihil ponit in esse. s. nec ita esse sicut per aña, nec ita esse sicut per cōsequens significatur, vt / si homo est lapis homo est substantia. Et habet ly potest determinare, nō aliquam partem hypothetice que sequitur, sed totam simul. Nam nunc me deambulante, hec ꝯña est bona / si dominicus sedet, dominicus nō deambulat / et tamen nunc quādo non est ita sicut per ꝯña significat, potest ita esse sicut significatur per aña, sed tñ non potest ita esse sicut significat per aña quin sit ita sicut significat per ꝯña, vt ly potest cadat in totam hypotheticā. Cum audis potest aña esse verum, sub intellige aut propositio cui proportionatur, propter hanc / si homo disputaret petrus disputaret, q̄ est mala, ⁊ tamen aña non potest esse verum, cū non sit propositio. ¶ Hec aūt diffinitio non se extendit vsq̧ ad reflexiuas, in quibus vez datur bona cōsequētia in qua ita est sicut significat per antecedēs ⁊ nō est ita sicut significatur per ꝯña, reflexione obstante, vt hec ꝯña a synonimo ad synonimū / si non est ita sicut per hoc cōsequens significat, nō est ita sicut per hoc ꝯña significatur vtroq̧ pronomine demōstrante ꝯña. Et in quibus datur ꝯña cuius aña non potest esse verū sine ꝯñte ⁊ tamen ꝯña est mala, q: se maleficat, vt / si hec ꝯña est bona, homo est lapis. Nec in diffinitione data mentionē fecimus de reflexiuis quippe que non dicantur bone aut male ꝯñe ea ratione qua cetere. ¶ Aliter solet bona ꝯña seu ꝯdicionalis vera diffiniri, ꝙ vez sit in qua oppositum ꝯñtis repugnat añti. Hec veruntamen diffinitio, cum non explicet quid sit ꝙ aña inferat ꝯña, nō est tā formalis ꝙ prima, esto ex prima cōtinuo inferat. Nam si ex veritate. a. propōnis infertur veritas. b. ex eadem veritate sequitur falsitas contradictorij eiusdē. b, modo duas propositiones repugnare, vt infra videbitur, nihil aliud est ꝙ ex veritate alterius inferri alterius falsitatem. Aduertendū autē ꝙ non est tibi vtendum diffinitione bone ꝯñe, aut male cum omnibus eius declarationibus, sed ea sola nuda, scz in qua non potest aña esse verum sine ꝯñti, causa breuitatis. Quando autē de ea fuerit disputatio exponenda est.

3. No. C ¶ Sequitur in textu (Unde ois condicionalis vera est necessaria, ⁊ ois falsa, impossibilis.] Cuius rō est ꝙ ad veritatē condicionalis nihil aliud requirit ꝙ ꝙ sit bona ꝯña, ⁊ ad falsitatē ꝙ sit mala, ⁊ illa cōsequentia que quādoq̧ est bona semper est bona, ⁊ que quandoq̧ est mala semper est mala. ¶ Unde rōnalis aut causalis esto sit bona consequētia, non subinde est propositio necessaria, sed ad veritatem rationalis affirmatiue sufficit ⁊ requiritur ꝙ sit bona consequentia, ⁊ ꝙ antecedēs ⁊ cōsequens sint vera, vt / homo est animal, ergo est substantia. Et ad veritatem rationalis negatiue sufficit ⁊ requiritur vel ꝙ non sit bona cōsequētia, vel ꝙ antecedens vel consequens sit falsum. ¶ Ad veritatē causalis sufficit ⁊ requirit ꝙ sit bona ꝯña, ⁊ ꝙ aña ⁊ ꝯñs sint vera, ⁊ ꝙ ita esse añtis sit causa ita esse ꝯñtis, vt / quia hō est rōnalis, hō est risibilis / ⁊ ad veritatem causalis negatiue sufficit ⁊ requirit vel ꝙ nō sit bona ꝯñtia, vel ꝙ aña ⁊ ꝯña nō sint vera, vel ꝙ ita esse añtis nō sit causa ita esse ꝯñtis, vt / nō q: homo est risibilis homo est rationalis.

4. No. ¶ Postꝙ eadem est de veritate condicionalis ⁊ de consequētie bonitate disputatio, cōgruit hic re-
Prima. gulas cōsequentiales cōstituere. ¶ Prima. Ex vero non sequit nisi verū. i. si ꝯña est bona, ⁊ aña est verū, ꝯña est verum.
Hec, quam Arist. 2. prioꝝ. asserit, ex ipsa diffinitione bone Secunda
ꝯñe palā sequitur. ¶ Scōa que sequit ex prima. Falsum nō sequit nisi ex falso. i. si ꝯña est bona ⁊ ꝯña est falsum, aña est falsum. Hec patet, q: dato opposito, aña esset verū ⁊ ꝯña fal
sum. ¶ Tertia. Ex possibili non sequit nisi possibile. i. si ꝯña Tertia.
est bona ⁊ aña est possibile, ꝯña est possibile. Hec patet, nam si aña est possibile, potest esse verū, et si ꝯña non esset possibile, nunꝙ posset esse verū, posset igitur aña esse verū ꝯñte existente falso. Eadē regula potest constitui de ꝯtingenti, ꝙ vez
ex illo nō sequat impossibile, ⁊ eodē modo probat. ¶ Quar- Quarta.
ta que sequit ex tertia. Impossibile non sequit nisi ex impossibili. i. si cōsequentia est bona et ꝯña est impossibile, aña est impossibile. Hec patet, nā si ꝯña est impossibile, nō potest eē
veru, ⁊ si aña esset possibile, posset esse verum, posset q̧ subin- Quinta.
de aña esse verum ꝯñte existente falso. ¶ Quinta. Ex necessario non sequitur nisi necessariū. i. si ꝯña est bona et aña est necessarium, ꝯña est necessariū. Hec patet, nam si aña est necessariū, semper erit verū, ⁊ si ꝯña non esset necessariū, posset
aliquādo esse falsum, posset q̧ subinde antecedēs esse verum Sexta.
consequēte existente falso. ¶ Sexta que sequitur ex quinta. Contingens nō sequitur ex necessario. i. si ꝯña est bona ⁊ cōsequens est contingens, aña non est necessariū. Hec patet, nam si consequēs est contingens, potest q̧ꝙ esse falsum, ⁊ si
antecedēs esset necessariū semper esset verū, igitur posset aña Septima
esse verum ⁊ ꝯña falsum. ¶ Septima. Ex impossibili sequit quodlibet, signo pro generibus singuloꝝ distribuente. i. si cōsequentia est bona ⁊ aña est impossibile, cōsequens potest eē impossibile, cōtingēs, ⁊ necessarium. Sequitur enī. Si omne ens possibilr est deus, omnis substātia possibiliter est deus. Itē si omne ens necessario est deus, omne ens est deus. Itē si omne ens possibiliter est deus, ens possibiliter est deꝰ. Hec patet, q: dato opposito nihil sequitur cōtra diffinitionē bone
ꝯñe. Hinc fit ꝙ ex falso sequitur verum, qd ait ibidem Arist. Octaua.
¶ Octaua. Necessarium sequitur ex quolibet, signo pro generibus singuloꝝ distribuēte. i. si ꝯña est bona ⁊ ꝯña est necessariū, aña potest esse necessarium, impossibile, ⁊ contingens. Etenī bene sequitur, si substantia necessario est deus, substātia est deus. Itē si omnis substātia possibilr est deus, substātia possibiliter est deus, item si ois substantia est deus substātia possibilr est deus. Hec itidē patet, q: dato opposito nihil sequit ꝯtra diffinitionē bone ꝯñe. Quāprimū videbis quare dixerim pro generibus singuloꝝ. His octo regulis annectūtur alie due. ¶ Nona. Quicquid sequitur ad ꝯña bone ꝯñe
sequit ad eius aña, vt / si petrus disputat homo disputat, ⁊ si Nona.
homo disputat aīal disputat, ergo si petrus disputat aīal disputat. Qui quidē locus arguendi solet vocari de primo ad vltimū. Et probatur sic. Detur oppositū qd vez. b. infert ex. a. et. c. ex. b. et tñ. c. non sequat ex. a. Tunc pōt dari. a. verum ⁊ c. falsum, ⁊ cum. b. sequat ex. a. eodē casu. b. erit verum, ⁊ cum c sit falsum, qd est eius ꝯña, dabitur in bona ꝯña, aña verum et ꝯña falsum. Pari rōne ꝓbabis ꝙ quicquid antecedit ad aña alicuius bone ꝯñe antecedit ad eius ꝯña. i. dato aliqua bona ꝯña, ex quocūq̧ infertur aña infert ⁊ eius ꝯña. ¶ De-
cima. Que sequit ex nona. Quicquid repugnat ꝯñti alicu- Decima.
ius bone ꝯñe repugnat ⁊ eius añti. Nam detur oppositū qd vez. a. repugnat ꝯñti alicuius bone ꝯñe ⁊ nō repugnat añti, tūc sic. A. nō repugnat añti, ergo potest. a. esse verū simul cū tali añti, rursus, a. repugnat ꝯñti, ergo eodē casu quo vez. a. erat verum ꝯña dicte ꝯñe erat falsum, ac subinde daret in bona ꝯña aña verū ⁊ ꝯña falsum. Eadē arte probabis ꝙ quicquid stat cum añti alicuꝰ bone ꝯñe stat cū eius ꝯñti. Sunt ⁊ alie regule vez ꝙ si aliqua ꝯña est bona scita esse bona et aña est scitū ꝯña est scitū, ⁊ si ꝯña est nescitū aña est nescitū, ⁊ alie de credito, oppinato, ⁊ dubitato. De aūt posterioribus hec sunt.

¶ Post has regulas sequuntur alie ꝙ 5. No.
sunt loci arguendi in cōdicionalibus, ac proinde in rōnalibꝰ et causalibus ꝙ eliciunt ex Arist. vltimo capite primi prioꝝ.

Prima regula. ¶ Prima. A tota condicionali cum positione antecedẽtis ad positionẽ ꝯſequẽtis eſt formalis ꝯña, vt formalr ſequiẽ/ſi petrus diſputat homo diſputat, ⁊ petr⁹ diſputat, ergo homo diſputat. Subintelligito a condicionali affirmatiua, qꝛ non ſequitur/non ſi homo diſputat petrus diſputat ⁊ homo diſputat, ergo petrus diſputat. Itẽ de ly/ſi/qꝛ de ly/niſi/nõ ſequiẽ petrus non diſputat niſi ſit homo, ⁊ petrus eſt homo, ergo petrus non diſputat. Proportionabilr intelliganẽ ſubſequentes.

Secunda ¶ Secunda, que ſequitur ex prima. A tota cõdicionalẽ cum deſtructione ꝯñtis ad deſtructionem añtis eſt formalis cõſequentia. Deſtruere ꝯñs eſt ſubſumere eius contradictoriuni; ⁊ deſtruere añs eſt inferre eius contradictoriũ, vt formaliter ſequitur/ſi petrus diſputat, homo diſputat, ſed null⁹ homo diſputat, ergo petrus non diſputat. At vero a cõdicionali cum poſitione ꝯñtis ad poſitionem añtis nõ ſequitur, ſicut nec ſequitur cũ deſtructiõe añtis ad deſtructionẽ ꝯñtis, qꝛ poteſt in bona ꝯña antecedẽs eſſe falſum, ⁊ ꝯñs verum, et hic eſt primus modus fallacie quem aſſignat Ariſto. 1. elen.

Tertia. ¶ Tertia. A cõditionali ad diſiunctiuam compoſitã ex ꝯñti et cõtradictorio añtis conſequẽtia eſt bona, vt formalr ſequitur/ſi petrus diſputat hõ diſputat, ergo hõ diſputat vel petr⁹ non diſputat. Hec patet, qꝛ oppoſitum ꝯñtis ſcʒ/petrus diſputat ⁊ nullus homo diſputat/repugnat añti. Nã ſi añs eſt verum, añs eſt bona ꝯña, ac ſubinde oppoſitum ꝯñtis repugnat añti, ergo copulatiua que componitur ex tali añti ⁊ oppoſito ꝯñtis, qualis eſt hec, repugnat veritati talis condicionalis. ¶ Sed arguis, ergo condicionalis aliquid ponit ineſſe, cuius oppoſitũ ſupra aſſertũ eſt, quia ponit veritatẽ alterius partis diſiunctiue, cum ipſam inferat. Negatur ꝯña, nã condicionalẽ ponere veritẽ ꝯñtis, vel veritatẽ ꝯtradictorij añtis q̃ ſunt partes talis diſiunctiue non eſt aliquid ponere ineſſe, ſed poneret aliquid ineſſe, ſi poneret ſimplr veritatẽ alicui⁹ ſue partis. ſ. añtis aut ꝯñtis, qđ certe nõ ponit. ¶ Quarta. A cõdicionali ad alterã cõdicionalẽ cuius añs eſt contradictoriũ ꝯñtis prioris, ⁊ ꝯñs ꝯtradictoriũ añtis, formalr ſequitur, vt/ſi petr⁹ diſputat hõ diſputat, ẟ ſi nullus hõ diſputat petr⁹ nõ diſputat. Qđ ſolet ſub alijs verbis dici/in omni bona ꝯña ex oppoſito ꝯñtis ſequiẽ oppoſitum añtis. Hec pʒ, nã detur oppoſitũ, ſcʒ ꝙ añs hui⁹ rõnalis ſit verũ ⁊ ꝯñs falſum, reputa ꝙ añs ſit bona ꝯñtia ⁊ ꝯñs mala. Tũc ſic, ergo in ſecũda condicionali añs eſt verum ⁊ ꝯñs falſum, rurſus, ergo in eodẽ caſu cõtradictoriũ añtis eſt falſum, ⁊ contradictoriũ ꝯñtis verũ ac ſubinde in priori cõdicionali, quã dedisti bonam ꝯñam, añs eſt verum ⁊ ꝯñs falſum. Sub eiſdẽ regulis militant rationalis ⁊ cauſalis, ſequitur enim bene/petrus diſputat ẟ hõ diſputat, ẟ hõ diſputat, adhuc ſine cõſtãtia añtis, qꝛ veritas rationalis ponit veritatem ſui añtis, et proportionabilr de duabus ſequentibus regulis. ¶ Tandẽ cum rõnalis plus ponat q̃ condicionalis, et cauſalis pluſq̃ rationalis, fit vt a cauſali ad rationalẽ, item a cauſali ad cõdicionalem, item a rationali ad condicionalem ſit bona ꝯña non tamẽ ecõtrario. Sequitur enim/quia homo eſt riſibilis homo eſt rõnalis, ẟ homo eſt riſibilis ergo homo eſt rationalis, non tñ econtrario, qꝛ rationalis eſt vera ⁊ cauſalis falſa. Item ſequitur, homo eſt lapis ergo homo eſt ſubſtantia, ẟ ſi homo eſt lapis, homo eſt ſubſtãtia, non tñ ſequiẽ econtrario, qꝛ condicionalis eſt vera ⁊ rationalis falſa. Ad hec tandem, rationalis ⁊ cauſalis non ſolũ inferunt condicionalem, verũetiam copulatiuã compoſitã ex añti ⁊ conſequenti, quã condicionalis nõ infert, qꝛ ille ponunt añs ⁊ ꝯñs ineſſe, hec vero non. He omnes conſequẽtie dicuntur ꝯñe hypothetice preter quas tuipſe potes plures alias multiplicare, q̃q̃ nõ ſit adeo vtile ad tam particularia deſcendere.

6. No. ¶ Diſtinguiẽ ꝯña ex parte forme ſeu ex parte illatiue virtutis in ꝯñam formalẽ ⁊ ꝯñam materialem. Cõſequẽtia formalis eſt illa q̃ ſic eſt bona vt quecũq3 ſimilis forme ſit itidẽ bona, de qua ſimilitudine quarto tractatu hec ſermo, vt ſunt oẽs ſyllogiſtice, atq3 et ꝯñe hypothetice, de quibus q̃primũ meminim⁹, alia eſt materialis cui. ſ. q̃q̃ ipſa ſit bona, nõ quecũq3 ſimilis forme eſt bona, vt ſi petrus diſputat hõ diſputat, ⁊ cetere in quib⁹ arguiẽ ab inferiori ad ſuperi⁹. ¶ Subdiuiẽ adhuc ꝯñam materialẽ ſimplr, i qua. ſ. nec põt nec potuit nec poterit añs eẽ verũ ſine ꝯñti, et ꝯñam vt nunc, in qua. ſ. q̃q̃ non põt, potuit tñ aut poterit añs eſſe verũ ⁊ ꝯñs falſum, vt/ſi adã nõ fuit, deus nõ eſt/⁊ oẽs quarũ antecedẽtia ſunt impoſſibilia ſm quid ⁊ ꝯñtia ſunt impoſſibilia ſimplr. Hmõi aũt ſubdiuiſio iam nũc reprobabiẽ. Diuiditur ſcđo ꝯña ex parte materie in ſyllogiſmũ, inductionem, enthymema, ⁊ exemplũ. Et adhuc ſyllogiſmus in ſyllogiſmum categoricum, cuius. ſ. ambe premiſſe ſunt categorice, de quo in quarto tractatu, ⁊ hypotheticũ, cuius. ſ. altera premiſſa eſt hypothetica, quales ſunt hi qui nũc recenſiti ſunt circa cõdicionales, ⁊ qui circa reliquas hypotheticas aſſignabunẽ. De inductione, q̃ eſt a ſingularib⁹ ſufficienter numeratis ad cõe vlr progreſſio. 2. p. intro. diſputatũ eſt. Enthymema generali nomine includit ſub ſe oẽs ſpecies arguẽdi categorice. ſ. a diffinito ad diffinitionem ab inferiori ad ſuũ ſuperius, q̃q̃ particulariter accepto noĩe diffiniaẽ a. P. H. ꝙ ſit ſyllogiſmus imperfectus. ſ. orõ in qua nõ omnibus premiſſis poſitis infertur feſtinata cõcluſio, vt ſi omne aĩal currit, oĩs hõ currit. Subintelligitur eñ, ⁊ oĩs homo eſt aĩal. Exemplũ eſt qñ vnum particulare probaẽ per aliud ſimile, vt/ſi germanicos pugnare cõtra gallos malũ eſt, gallos pugnare cõtra hyſpanos non eſt bonũ, cum ſint oẽs chriſtiani. Harum autem ſpecierum arguendi ſatis eſt meminiſſe.

¶ Lectio ſecunda.

Ситur pro dictorꝫ maiori intelligẽtia arguitur, ⁊ primo cõtra diffinitionem bone ꝯñe cui oĩa innituñ. In hac ꝯña/ſi deus nõ eſt, deus eſt/non poteſt ita eſſe ſicut ſignificaẽ per añs quin ita ſit ſicut ſignificatur per ꝯñs, ⁊ tñ nõ eſt bona, ergo diffinitio nihil valet. Maior probatur. Nõ poteſt ita eſſe ſicut ſignificaẽ per añs, ergo nõ poteſt ita eſſe ſicut ſignificaẽ per añs quin ita ſit ſicut ſignificatur per ꝯñs. Sed minor patet ex Ariſt. iuxta principiũ ſecũdi prioris dicente ꝙ alterũ cõtradictoriorũ inferre alterũ eſt impoſſibile. ¶ Omnes moderni cõcedunt maiorẽ hui⁹ argumenti propter rationẽ ibi adductã. Ex qua eliciunt ꝙ ex quocũq3 impoſſibili ſequiẽ quodlibet etiã pro ſingulis generum. Itaq3 ex hac ꝓpõne/homo eſt lapis/potes inferre quãcunq3 volueris, ⁊ eadẽ ratione (dicunt) neceſſariũ ſequitur ex quolibet, ita ꝙ hec/deus eſt/ex quacunq3 volueris infertur. ¶ Hoc aũt, fateor, nõ poſſum mihi ſuadere. Primo Ariſ. 2. prio. reputat impoſſibile qđ eadem ꝓpõ ſequaẽ ad duas cõtradictorias, exiſtimatq3 adhuc abſurdius qđ alterum cõtradictoriorꝫ inferat alterum, cum tñ per hanc opinionẽ ex hac/hõ eſt equus/ſequaẽ, ⁊/hõ eſt hinnibilis, ⁊ homo nõ eſt hinnibilis ⁊ nullus homo eſt equus. Nec illos iuuat dicere ꝙ ipſe intelligebat ſyllogiſtice, nã certe in ꝓpõnibus categoricis id probat, ac proinde vlr in omnibus. Et confirmatur ex cõi hominũ ſenſu. Quis eñ concederet ꝙ ſi tu eſſes lapis eſſes proinde deus, aut ꝙ ſi tu eſſes lapis ſequereẽ, ⁊ ꝙ eſſes lapis et ꝙ non eſſes lapis. Ex confirmaẽ adhuc. Nulla eſt penitus habitudo inter hoc qđ eſt/te eſſe lapidem et te eſſe deũ, ergo neutrũ ſequiẽ ad alterum, nihil eñ dicitur ſequi ad alterũ niſi includatur, aut quodãmodo proportionabilr ſe habeat ad illud. ¶ Secũdo. Opinio hec deſtruit oẽm modũ arguendi, ac philoſophandi. Impugnat eñ Ariſt. 4. phyſi. poſitionem tenẽtiũ totã reſiſtẽtiã prouenire a medio, per hoc qđ tũc ſi vacuũ eſſet, motus fieret in inſtanti, ⁊ tamen ex eodẽ antecedẽti impoſſibili pariter ſequeretur contradictoriũ ꝯñtis, quare inanis eſſet talis modus arguẽdi. ¶ Itẽ. Probam⁹ huic cõceptui/chimera/non repugnare ſupponere pro chimera qꝛ ſi chimera eſſet ſupponeret pro illa, ergo per oppoſitũ poſſum⁹ probare huic cõceptui/hõ/repugnare ſupponere ꝓ chimera qꝛ q̃q̃ chimera eſſet talis cõceptus nõ ſupponeret ꝓ illa, ẟ hec ꝯña eſt bona/ſi chimera eẽt/hic ꝯcept⁹ ſupponeret ꝓ illa

et hec est mala, si chimera esset, hic conceptus homo supponeret pro illa, licet in vtraq3 añs sit impossibile. ¶ Propter hec igitur presertim propter modū cōcipiendi, cui potissime in dialecticis velim inniti, negaꝫ maior principalis argumēti, ꝛ negatur illa ꝯña, nō pōt ita esse sicut per añs significat, ergo non pōt ita esse sicut per añs significaꝫ quin ita sit sicut per ꝯñs significaꝫ. Nam lꝫ potest in añti cadit supra categoricam, ꝛ in ꝯñti, sicut in diffinitiōe bone ꝯñe, cadit supra sensum hypotheticū. Sensus em̄ ꝯñtis est ꝙ posito añti inesse, quicquid sit de eius possibilitate, nō potest non poni ꝯñs, qđ est falsum in assumpta ꝯña, nā posito per possibile vel impossibile añti nō proinde poneretur consequens.

2. No. ¶ Aliter tñ arguitur. Ad minus ex quibuscūq3 duabus contradictorijs sequiꝫ quodlibet. Probaꝫ añs. Sequiꝫ bene. Petrus disputat ꝛ petrus non disputat, ergo petr9 non disputat, et ex alia parte, petrus disputat ꝛ petrus nō disputat, ergo petrus disputat, q2 vtrobiq3 arguitur a copulatiua ad eius alterā partē, rursus, petrus disputat, ergo petrus disputat vel hō est lapis, a parte disiunctiue ad totam, rursus, petrus disputat vel homo est lapis et petr9 nō disputat, que erat ꝯñs prime ꝯñe, ergo hō est lapis, a tota disiunctiua cū destructione vnius partis ad positionē alterius, ergo de primo ad vltimū, petrus disputat et petrus nō disputat, ergo hō est lapis, q2 quicquid sequiꝫ ad ꝯñs bone ꝯñe sequitur ad eius añs, et eadē arte ex eodē añti poteris inferre quodcūq3 ꝯñs. ¶ Hic valde est notandū ꝙ due cōtradictorie possunt accipi dupl̄r, vno modo absolute ꝛ sine aliqua suppositione, et sic altera est destructiua alterius, qđ est dicere ꝙ p veritatē vnius tollitur veritas alteri9. Alio modo accipiunꝫ vt concesse ab aliquo et aliqua suppositione grā disputationis vt videaꝫ quid inde sequaꝫ, et tunc certe neutra destruit alteram, q2 ex hoc qđ vna cōceditur vera, non sequiꝫ alteram esse falsam, cū ambe concedātur vere. Igiꝫ illa ꝯña/petrus disputat vel homo est lapis ꝛ petrus nō disputat, ergo homo est lapis, si ille cōtradictorie accipianꝫ absolute, bona est, s3 si accipianꝫ vt concesse in primo añti, certe nihil valet, q2 ex hoc qđ negatiua est vera nō sequiꝫ data suppositione ꝙ affirmatiua sit falsa, cū causa disputatiōis ambe sint ꝯcesse, quare non arguiꝫ a tota disiunctiua cū destructione vnius partis. Nam destruere vnā propositionē nō est ponere eius contradictoriā, sed tollere eius veritatē, quod tali casu non fit p positionē ꝯtradictorie. Et per hoc soluiꝫ argumētū. ¶ Hinc sequitur ꝙ licet aliqua ꝯña sit bona ꝛ ꝯñs cum alia premissa vel alijs premissis inferat aliud ꝯñs, non tñ añs cum eadem premissa infert idem ꝯñs, cuius oppositum opinio quā impugnauimus asserit. V.g. licet bene sequaꝫ/petrus disputat, ergo petrus disputat vel homo est lapis, ꝛ ex hoc ꝯñti cum hac premissa/petrus nō disputat/sequaꝫ hoc ꝯñs/homo est lapis, cū ille ꝯtradictorie accipiūtur absolute, tamen ex primo añti .s. petrus disputat cū eadem premissa/ petrus nō disputat/non sequitur idē consequens .s. homo est lapis.

3. No. ¶ Secūdo. Aliter arguiꝫ in hac consequētia/homo est lapis, ergo homo non est substātia/oppositum ꝯñtis repugnat añti, ergo illa est bona. Probatur añs. Copulatiua ex cōtradictorio ꝯñtis et añte .s. quilibet homo est substantia, ꝛ homo est lapis est impossibilis, ergo partes repugnant. Ad hoc negaꝫ primū añs, et negatur hec vltima ꝯña. Nam certe ad aliquas propōnes repugnare, licet requiratur constituere copulatiuā impossibilem, non tamen id sufficit, si nomē ipsum attente audias, sed sicut duas qualitates repugnare, est alteram, alteram pellere, ꝛ destruere, ita duas propōnes repugnare est ꝙ veritas alterius tollat veritatem alterius, idest ꝙ ex veritate alterius sequaꝫ falsitas alterius. Quis em̄ diceret hoc qđ est hominē esse lapidem repugnare huic/quod est hominē esse substantiā cum secūdū includatur in primo. Igitur aliud est copulatiuā esse impossibilem propter impossibilitatem alterius partis, et aliud quod partes mutuem repugnent.

¶ Ex his sequitur primo nullā esse cōsequentiā vt nunc. 4. No.
Dupl̄r em̄ pōt accipi ꝯña vt nunc. Primo pro ꝯña in qua nō potest añs esse verum sine ꝯsequente reb9 vt nunc se habētibus, pōt tamen ipsis variatis, et hoc modo hec ꝯña/si dominicus deambulat dominicus loquiꝫ/diceretꝫ cōsequentia vt nunc. Et certe esset ridiculū talē ꝯñam appellare bonam, cū quacūq3 restrictione. Alio modo potest accipi pro ꝯña in qua nō potest añs esse verum sine ꝯñte, potuit tamen aut poterit, vt/si adā non fuit, deus nō est. Quam tñ ex dictis sequitur nullo modo valere. Nā q̄uis nunc non pōt ita esse sicut per añs significaꝫ potest tñ ita esse sicut per añs significaꝫ qñ non ita esset sicut per ꝯñs, idest posito per possibile vel impossibile añti in esse, non proinde poneretur ꝯñs. ¶ Sequitur scđo nullā esse ꝯñam que teneat per modum extrinsecū. Distingunt em̄ auctores illius opinionis duplicem cōsequētiā, alterā sc3 tenentē per modū extrinsecū ꝛ est illa q si añs non esset impossibile, nō esset bona, alterā tenentē per mediū intrinsecum, et est illa que lꝫ añs non esset impossibile nihilominus esset bona. Et recta suo ipsorū modo loquēdi destruitur hec eorū distinctio. Nam hec ꝯña/si homo est lapis, homo est substantia/tenet per medium intrinsecū, ꝛ tñ falsū est dicere de illa ꝙ q̄uis añs non esset impossibile nihilominus cōsequētia esset bona. Immo si añs nō esset impossibile ꝯña non esset bona, q2 añs huius vltime condicionalis est impossibile. Attende quē circulum ibi admittant. ¶ Sequitur tandem ꝙ non exacte dr/ꝯña bona est illa in qua nō potest añs esse verum et ꝯñs falsum, ꝛ mala, in qua añs potest esse verū et ꝯñs falsum, nam tunc hec/hō est lapis, ergo deus non est/ est bona, sed debet prima diffinitio accipi in sensu iam exposito .i. non potest ita esse sicut significatur per añs quin ita sit ꝛc. et secunda contradictorio modo.

¶ Secundo ad principale arguitur inquirēdo de bonitate huius ꝯñe/si hec ꝯña est bona, homo est lapis/pro nomine demonstrāte totam ꝯñam. Nā si diciꝫ qđ est bona tunc ergo ita est sicut per añs significaꝫ, et aliter est quā significatur per ꝯñs, ergo est mala. Et si dicas ꝙ est mala, tunc, ergo nō potest esse bona cum res non possint melius se habere q̄3 nūc vt sit bona, rursus, ergo añs est impossibile ac subinde consequentia est bona.

¶ Huic argumento diciꝫ ꝙ illa consequentia est mala, q2 se maleficat, vt probat prima ratio et ad secundā ex nunc dictis patet solutio, negaꝫ em̄ illa ꝯña/añs est impossile, ergo ꝯña est bona. Et per hoc soluūtur innumera argumenta in [illegible] insolubiliū. ¶ At si causa disputationis vt detur modus arguēdi in insolubilibus admittaꝫ ꝙ ꝯña cuius añs sit impossibile sit bona, tūc neganda est idē ꝯña, sc3/añs est impossibile, ergo ꝯña est bona, quia de ꝯña se maleficāte nō valet talis ꝯña. ¶ Est martin9 de magistris qui tenet illā ꝯñam esse bonā. Cuius ratio est hm̄ōi. Quando añs denotat ꝯñam esse bonā, cum denotet ꝯñs sequi ex antecedenti, significat proinde de significatione partiali idē qđ ꝯñs, ꝛ ideo (inquit) añs dicte ꝯñe partialiter significat hoiē esse lapidē. Quare propter impossibilitatē añtis ꝯña est bona. Et cū arguitur cōtra. Ergo ita est sicut per añs significatur, negatur ꝯña, q2 añs non solū significat ꝯñam esse bonā, sed hominē esse lapidē. ¶ Esset aūt querere ab isto quomodo añs significet illud ꝙ ꝯñs, cum nunq̄3 fuerit impositum ad significādū illud. Itē significet ne illud ꝯiunctim, an incōiunctim. Itē posset cōtra ipm̄ sic argui. Si hec ꝯña est bona, hō est lapis, sed null9 hō est lapis, ergo hec ꝯña nō est bona. Multa deniq3 alia possent cōtra ipm̄ adduci a quib9 supersedēdū duximus ꝙ hm̄ōi opinio nullā habeat apparentiā. Quis em̄ diceret ꝙ hec oro/hec ꝯña est bona/cui9 nulla pars sigt̄ homines, aut lapides, significet hoiem eē lapidē, magis q̄3 hoc cōplexū/hec ppō est ṽa/demōstrādo hanc/hō est aīal/significat homines aut aīalia. ¶ Igiꝫ ad argumentū martini negatur illa ꝯña cui innitiꝫ, sc3/illud añs significat ꝯñam eē bonā ꝛ ꝯña

quentiã esse bonam est ꝯñs sequi ex añti, ergo significat ꝯñs sequi ex añti, variatur eñi appellatio rationis. Et esto añs significaret ꝯñs sequi ex añti, vt in hac ꝯña/si ꝯ̃sequens hui⁹ consequẽtie sequitur ex eius añti homo est lapis, non tñ continuo sequeretur añs significare illud quod significat consequẽs, sed solum sequeretur ꝙ añs partialiter significaret cõsequens ipsum. Alias autem huiusmodi ꝯñas vsq₃ ad tractatum insolubiliũ expectato.

6. No. ¶ Tertio arguitur contra id qđ dictũ est/ꝙ vez ad veritatẽ condicionalis requiritur ꝙ sit bona cõsequẽtia. Hec cõdicionalis/petrus nõ disputat nisi sit homo est vera, vt nomina ipsa palam sonant, et tñ nõ est bona ꝯña ergo idem non requirit̃. Probatur minor. Stat añs, sc₃/petrus est homo/esse verũ sine ꝯñti, ergo. ¶ Ad hoc argumẽtũ multi negant minorẽ, dicentes dictã propositionẽ subordinari huic/si petrus nõ est homo petrus non disputat, que est bona ꝯña. Haud tñ scio quare particula/nisi/nõ reperiatur in mente incõplexa sicut particula si. Igit̃ ꝗ̃ꝗ̃ dicta propõ resolvat̃ per hanc, nihilominus subordinat̃ in significando vni mentali, vt illa iacet in scripto. Unde ad argumentũ cõcessa maiori ꝛ minore, distinguit̃ ꝯña, vel qđ illud non requiratur ad veritatẽ cõdicionalis de ly si illatiue ꝛc̃. negatur ꝯña, vel ꝙ id non requirat̃ ad veritatẽ condicionalis de ly nisi, et tũc cõceditur, sufficit eñi ad eius veritatẽ ꝙ non possit ita esse sicut significat̃ per cõtradictoriũ añtis quin ita sit sicut significatur per ꝯñs. Quod est dictu sufficit ꝙ ꝯña per quam resolvitur sit bona. Et ideo dictum est supra/ad veritatem condicionalis de ly si.

7. No. ¶ Quarto arguitur contra id quod dictum est, vez ꝙ oĩs condicionalis vera est necessaria. Secunda pars huius copulatiue/aliqđ animal est, et si tu es illud, tu es equus/est vera rebus vt nunc, et tñ si non sint inter animalia nisi hoĩes, est falsa, ꝗ non est necessaria. Prima pars añtis patet descendẽti sub ly animal ꝛ demonstrãti vnũ equũ Nam tũc sensus cõdicionalis est/si tu es illud aĩal, sc₃ equ⁹, tu es equus. Et secũda pars itidẽ pz, quia tunc nulla singularis est vera sub ly aĩal. ¶ Ad hoc facilis est solutio ex materia relatiuoꝝ, vbi dictum est ꝙ sub añti relatiui substantie non reciproci nunꝗ̃ lz ascendere nisi exprimendo ipsum añs cõiter supponẽs cũ relatiuo. Uñ negat̃ ꝙ talis cõdicionalis sit vera rebus vt nunc. Immo/est impossibilis. Et negat̃ illa ꝯña/hoc animal est, et si tu es illud, tu es equus, ergo aliqđ animal est ꝛc̃. sed est dicẽdũ in añti hoc animal ꝛ si tu es aĩal quod est, tu es equus.

8. No. ¶ Est autem difficultas de secũda parte huius copulatiue/aliquod aĩal est ꝛ si tu es ipsummet, tu es equus/quã vident̃ rõnes ille probare cõtingentẽ. ¶ Hic notato relatiuũ reciprocũ non posse referre ex sua natura terminũ aliquem nisi eiusdẽ categorice. Immo sunt grãmatici negantes posse referre terminũ alteri⁹ noticie vt in hac/vxor precabat̃ maritũ ne se occideret/dicunt relatiuũ non referre ly vxor, sed ly maritũ. Quicquid tñ hoc veritatis habeat, primũ ad minus habet̃ apud grãmaticos pro cõstanti, ꝛ potest dialectice manifestari sic. Termini cuiuscũq₃ categorice habent in se absolutã resolutionẽ sine dependẽtia a terminis alterius, quecũq₃ eñi categorica seorsum est absolute resolubilis, sed si relatiuũ reciprocũ alterius categorice referat añs situatũ in altera, non põt ipsa resolui rõne relatiui nisi simul qñ resoluitur añs quod est in altera, ergo non est facile intellectu, relatiuũ alterius categorice referre añs alterius. At si id cũ modernis pro libito ad miseris, necesse est tibi vnũ incõueniens admittẽti, plura cõtingere. Est eñi tibi cõcedẽdũ illã condicionalẽ in scđa copulatiua sumptã esse cõtingentẽ, vt rõnes superius manifestant. Nec potes negare ascensum sub tali añti, qui est etiã ascensus sub relatiuo (vt quidam negãt). Nempe hoc qđ est admittere relatiuũ reciprocũ referre añs in altera categorica, est admittere ꝙ resolutio talis propositionis in qua ponit̃ relatiuũ depẽdeat a resolutione propositionis in qua ponit̃ añs. Et ideo talis cõdicionalis non regulat̃ hypothetice immediate per hoc sc₃ ꝙ sit bona vl' mala ꝯña, s₃ categorice per ascẽsum vel descẽsum. Unde nõ sequitur/illa cõdicionalis per se absolute sumpta est mala ꝯña, ꝗ est falsa Nam illa semp est mala ꝛ tñ rebus vt nunc est vera ¶ Ex quo sequit̃ ꝙ casu qđ nullus sit animal dicta condicionalis est falsa, q: nulla est singularis sub añti. Itidẽ et hec condicionalis/aliquod aĩal est ꝛ si chimera est ipsummet, chimera est substantia/ꝗ̃ꝗ̃ sit bona ꝯña, in eodẽ casu est falsa. Et ideo dictũ est supra/ad veritatẽ cõdicionalis hypothetice probabilis. Sic respõdet Pau. vene. 8. argumento tertij dubij. At petrus his. absolute cõcessit oẽm condicionalẽ veram esse necessariã et omnẽ falsam impossibilẽ, q: certe nõ admitteret relatiuũ reciprocũ referre añs alterius categorice.

¶ Quinto ad principale arguitur. Ex his que dicta sunt sequerent̃ duo ꝯtradictoria vera, similiter et duo cõtraria, item ꝛ duo subcõtraria falsa, ergo minus bene dicta. Probatur añs quo ad primã partẽ. Hec sunt cõtradictorie. si homo disputat, risibile disputat/nõ si hõ disputat, risibile disputat/ꝛ de veritate affirmatiue non est dubiũ, sed negatiua patet, nã videt̃ equiualere huic/si nullus homo disputat nullũ risibile disputat/cũ termini eodem modo supponunt. Secũda ꝛ tertia pars patent. Hec propõnes ꝯtrariant̃/si oĩs homo disputat, ꝛ petrus est hõ, petr⁹ disputat/non si hõ disputat et petrus est hõ, petrus disputat/ꝛ he subcõtrariantur/si homo disputat, ꝛ petrus est homo, petrus disputat/nõ si oĩs homo disputat, ꝛ petrus est hõ, petr⁹ disputat/q: in primis nulla manet particularitas ꝛ remanet eadẽ vlitas subiecti añtis, ꝛ in secũdis nulla manet vlitas, et manet eadẽ particularitas itidẽ ex parte eiusdẽ subiecti. Et tñ prime sunt simul vere, ꝛ secũde simul false, ergo totũ añs est verum.

¶ Hic querit̃ modus constituendi oẽ genus oppositionis in cõdicionalibus. Ubi pro cõtradictione cõstituenda notato ꝙ cõdicionali possunt assignari due cõtradictorie que sunt equiualẽtes, altera sc₃ per preposition e₃ negationis, ꝛ altera per aduersatiuã. Unde ad argumẽtum negata sequella ꝛ concesso propõnes ibi assumptas in primo mẽbro cõtradicere negat̃ negatiuã. s. nõ si homo disputat, risibile disputat/esse verã. Nec equiualet huic/si nullus hõ currit nullũ risibile currit, cum q: in illa negat̃ ly si/ꝛ in hac affirmatur, tum etiã, q: in primo añs est ly homo disputat, ꝛ ꝯñs ly risibile disputat, q: (vt dictũ est) negatio in principio hypothetice nõ negat terminos categoricarũ, sed sufficit ad veritatẽ talis negatiue ꝙ sit mala ꝯña vt dictũ est. Nec op⁹ est hic impugnare. P. mantuanũ qui sine apparentia negat ly non posse negare notã illationis. Scđa cõtradictoria cõdicionalis est vna aduersatiua ex eodem añti ꝛ contradictorio ꝯñtis, vt ꝯtradictoria dicte affirmatiue sit hec/quãuis homo disputat nullũ risibile disputat. Et ad veritatẽ aduersatiue sufficit ꝛ requirit̃ ꝙ ꝯñs nõ repugnet añti, ꝛ ad falsitatem, ꝙ ꝯñs repugnet añti, propõ proxime sequens particulã aduersatiuã dicitur añs, altera vero, ꝯñs. Posset dici ꝙ ad veritatem aduersatiue sufficit ꝛ requirit̃ ꝙ condicionalis cõposita ex añti ꝛ cõtradictorio ꝯñtis sit mala ꝯña. Sed distinctior ꝛ exactior est ars ꝗ̃ singulis generib⁹ propõnũ singulas regulas veritatis assignat. Et per hec pz solutio ad primã partẽ añtis. ¶ Sed pro alijs generibus oppõnum est hic apprime notandũ ꝙ quicquid edificat veritatẽ añtis cõdicionalis, edificat falsitatẽ toti⁹, et quicquid edificat falsitatẽ añtis, edificat veritatẽ toti⁹. Sed quicquid edificat veritatẽ ꝯñtis edificat veritatẽ toti⁹, ꝛ quicquid edificat falsitatẽ edificat ꝛ ꝑius de falsitatẽ totius. Et rõ est q: quãto añs magis accedit ad falsitatẽ vel impossibilitatẽ, tanto difficilius põt dari ipsum verũ, ꝯñti existente falso, quod est edificare bonitatẽ ꝯñe. Et quãto magis accedit ad veritatẽ aut ad necessitatem, tanto facilius dabitur ipsum verum, ꝯñti existente falso, quod est destruere bonitatẽ ꝯñe. Sed oppositũ cõtingit de ꝯñti. Quo-

ſic vt vniuerſalitas a parte aꝸñtis edificet veritatem totius cõdicionalis ⁊ a parte ꝯñtis edificet falſitatẽ, ⁊ particularitas per oppoſitũ a parte aꝸñtis edificet falſitatẽ totius condicionalis, ⁊ a parte ꝯñtis edificet veritatem. ¶ Unde ꝓpõnes que in argumento aſſumpte ſunt pro contrariis, ſunt ſubcontrarie, ⁊ que aſſumpte ſunt pro ſubcõtrariis, ſunt contrarie. Ex quo habes ꝙ in cõdicionalibus ꝓpõnes a ratione contradictoriarũ, eo ſolo deficientes ꝙ manet eadem vniuerſalitas in vtroq; aꝸñti, ſunt ſubcontrarie, ⁊ ꝓpõnes eo ſolo deficientes ꝙ manet eadẽ particularitas, ſunt contrarie. Habeſ itidem ꝙ a diſtributo ad non diſtributũ ex parte termini anteceđẽtis non valet argumentũ, valet tñ contra. ¶ Utere igitur his duabus regulis ad cognoſcendũ contrarietatẽ ⁊ ſubcontrarietatẽ in cõdicionalibus. Prima. Quecũq; due cõdicionales quarũ altera eſt affirmatiua ⁊ altera negatiua in nullo alio deficientes a ratione contradictionis niſi ꝙ aꝸñs affirmatiue eſt ſubalternũ aꝸñtis negatiue, ſunt contrarie, et quecũq; quarũ aꝸñs affirmatiue eſt ſubalternans aꝸñtis negatiue, ſunt ſubcontrarie. Hec patent in argumento principali. Secũda. Quecũq; due cõdicionales, quarũ altera eſt affirmatiua ⁊ altera negatiua in nullo alio deficiẽtes a rõne contradictionis niſi ꝙ ꝯñs affirmatiue eſt ſubalternans ꝯñtis negatiue, ſunt contrarie ⁊ in quibus ꝯñs affirmatiue eſt ſubalternum ꝯñtis negatiue, ſunt ſubcontrarie. U.g. he/ſi petrus diſputat oĩs homo diſputat/non ſi petrus diſputat hõ diſputat, ſunt contrarie, ⁊ he/ſi petrus diſputat homo diſputat/nõ ſi petrus diſputat oĩs homo diſputat, ſunt ſubcontrarie. Et ꝓportionabilr̃ in ceteriſ. Et per hec patet ſolutio ad ſecundam ⁊ tertiã partem aꝸñtis principalis argumenti.

10. No. ¶ Ex his ſoluitur alia difficultas precipua in condicionalibus de modo vez aſcẽdendi ⁊ deſcendẽdi. Unde preſupponẽdũ eſt ꝙ propria ⁊ apta reſolutio in cõdicionalibus nõ eſt per aſcenſum ⁊ deſcenſum, nam hec eſt reſolutio categoricarum, ſed per hoc qđ non poſſit ita eſſe ſicut per aꝸñs ſignificatur ⁊c̃. At vero hoc ſuppoſito ſolet queri (neſcio an ſuperuacue poſtq̃ non eſt ſic reſoluenda condicionalis) an liceat aliquo modo aſcendere aut deſcendere. Ad qđ reſpõdet per duas regulas. ¶ Prima. Sub terminis aꝸñtis non diſtributis formalr̃ ab aliquo ſigno vniuerſali licet aſcẽdere ⁊ deſcendere copulatiue pure. U.g. ſub extremis aꝸñtis huius/ſi homo diſputat animal diſputat, licet aſcẽdere ⁊ deſcendere pure copulatiue, ⁊ liceret q̃uis extrema ꝯñtis diſtribuerentur. ¶ Secunda. Sub terminis aꝸñtis diſtributis formaliter a ſignis vniuerſalib⁹, ſi extrema ꝯñtis non diſtribuãtur, licet aſcendere ⁊ deſcendere pure diſiunctiue, ſed ſi extrema ꝯñtis diſtribuãtur licet aſcẽdere diſiunctiue, tñ nullo modo licet deſcendere. U.g. ſub extremis aꝸñtis huius, ſi nullus homo diſputat, aliquis homo non diſputat, licet aſcẽdere et deſcendere diſiunctiue, ſed ſub extremis aꝸñtis huius, ſi nullum animal currit, nullus homo currit, q̃uis liceat aſcendere diſiunctiue, tñ nullo modo licet deſcendere. Quã inſtãtiam non cõſiderarunt qui hanc ſecundã regulam abſolute conſtituerunt. ¶ Tertia. Termini ꝯñtis quantũ ad deſcenſum omnino immobilr̃ ſupponũt, ſed quantũ ad aſcẽſum licet aſcendere ſm̃ exigentiã ſignoꝝ, itaq; ſub extremis ꝯñtis huius/ſi homo diſputat animal diſputat/licet aſcẽdere diſiunctiue et ſub extremis ꝯñtis huius/ſi homo currit oĩe animal currit/licet aſcendere copulatiue. Notato ꝙ quãdocũq; ſub aliquo termino valet aſcenſus diſiunctiuus a fortiori valet copulatiuus, ⁊ quãdo nõ valet copulatiuus, a fortiori nec valet diſiunctiuus, ⁊ ecõtrario quãdo valet deſcenſus copulatiuus a fortiori valet diſiunctiuus, ⁊ quãdo non valet diſiunctiuus, a fortiori nec valet copulatiuus. ¶ Ex prima regula elicuit Mãtuanus ꝙ termini aꝸñtis cõdicionalis ſupponunt diſtributiue quando nõ determinãtur ſignis vniuerſalibus, quod omnes ſummuliſte approbãt. Sed certe ſi rem oculatius inſpexeriſ, id tibi apparebit falſum, immo q: non diſtribuũtur, valet ſub illis reſolutio copulatiua, ſicut ediuerſo ſi diſtribuerentur valeret diſiunctiua. Omnes eñ nature vniuerſalitatis ⁊ particularitatis inuertuntur (vt viſum eſt) reſpectu terminorum aꝸñtis cõdicionalis. Sed ſi libet (abſit eñ de nomine diſputatio) dicito ꝙ termini aꝸñtis qui non diſtribuunť in ordine ad ſuam categoricã, diſtribuunť in ordine ad ſuam condicionalem, ⁊ ediuerſo qui diſtribuuntur in ordine ad categoricam, non diſtribuuntur in ordine ad condicionalem. U.g. termini anteceđẽtis huius/ſi homo diſputat omnis homo diſputat/dicuntur non diſtribui in ordine ad ſuã categoricam, quia ſi dicta categorica ſeorſum reſolueretur, talia extrema reſoluerẽtur diſiunctiue, ſed dicuntur diſtribui in ordĩne ad totam condicionalẽ, quia ex hoc qđ illud conſequẽs ſequitur ex illo aꝸñti, fit vt etiam ſequatur ex omnibus ſingularibus dicti anteceđẽtis, ⁊ ecõtrario. Per oppoſitũ dicať de terminis anteceđẽtis huius/ſi omnis homo diſputat, omnis homo diſputat. Quare dicte cõdicionales nõ equiualent.

¶ Arguis autem adhuc cõtra dictam regulam non ſequitur/ſi hoc animal diſputat homo diſputat et ſi hoc animal diſputat homo diſputat ⁊ ſic de ſingulis, et hec animalia ſunt oĩa animalia, ergo ſi animal diſputat homo diſputat, nam ſi ſoli homines ſint in rerũ natura, antecedens eſt verum ⁊ ꝯñs falſum, ergo non licet aſcendere copulatiue. ¶ Hic notato ꝙ cũ ꝯdicionalis nihil ponat ineſſe, fit vt ſi deſcendatur ſub eius terminis, aſcendendũ aut deſcẽdẽdum ſit ad omnia eoꝝ ſuppoſita que imaginãtur eſſe, obidq; ſolet dici ꝙ ly ſi ampliat terminos ſue condicionalis in ordĩne ad ipſam condicionalẽ ad imaginabilia. Dicitur in ordine ad ſuã condicionalẽ, q: aꝸñtia haꝝ nõ equiualent ſi homo imaginario eſt equus homo eſt equus, ⁊ ſi homo eſt equ⁹ homo eſt equus. Primũ eñ eſt verũ ⁊ ſecũdũ falſum. Nam extrema primi ampliantur in ordine ad ſuã categoricam quod eſt dictu ꝙ ſi talis categorica ſeorſum reſolueretur, deſcenderetur ſub dictis extremis ad ſuppoſita imaginabilia, ſed termini ſecundi aꝸñtis non ampliantur ad quincq;, quia ſi dictum antecedens ſeorſum reſoluať. i. ſi velles probare aꝸñs eſſe verum ⁊ ꝯñs falſum, non eſſet deſcendendum niſi ad ſuppoſita que modo ſunt. Quod ſi fortaſſe tibi videať ficticium ꝙ ly ſi habeat talẽ virtutem ampliatiuã in condicionali, memento ficticiũ etiã eẽ ꝙ ſub tꝛis ꝯdicionalis liceat aſcẽdere ⁊ deſcẽdere (vt exigit reſolutio categoricaꝝ) ob cui⁹ neceſſitatẽ poniťur illa virtualis ampliatio in ordine ad totã cõdicionalem.

¶ Sexto contra ſecundã regulam conſequentiarũ arguitur. Hec ꝯñs/ſi hec ꝓpoſitio/homo eſt lapis/eſt vera, homo eſt lapis/eſt bona, ⁊ tamen aꝸñs eſt poſſibile ⁊ ꝯñs impoſſibile, ergo regula falſa. Qđ ꝯñs ſit impoſſibile notum eſt, ⁊ ꝙ aꝸñs ſit poſſibile probatur. Si illa ꝓpoſitio/homo eſt lapis/imponať ad ſignificandũ deum eſſe, aꝸñs eſt verum, ergo illud eſt poſſibile.

¶ Negatur maior vez illam ꝯñam eſſe bonã, vt patet per rationẽ ad minorẽ adductam. ¶ Sed contra, ergo eadẽ ratione nec hec ꝯña eſt bona/ſi petrus diſputat, hõ diſputat, nã per nouã impoſitionẽ aꝸñtis poteſt ipſum eſſe verũ ſine ꝯñti. ¶ Notandũ hic ꝙ noua impoſitio partis alicuiuſ ꝓpõnis poteſt fieri duplr̃. Uno modo ꝙ per talem impoſitionẽ nouã tota ꝓpõ non ſubordineť eidẽ mentali nec extrema ipſius pro eodẽ ſupponant, vt ſi ſubiectũ huius propoſitionis/petrus diſputat/imponereť ad ſignificandũ paulum. Alio modo ꝙ talis noua impoſitio non vetet quin tota ꝓpõ eidẽ ſubordineť, ⁊ extrema pro eiſdẽ accipiãtur. U.g. hec totaliſ ꝓpõ ſcz/hec ꝓpõ homo eſt lapis, eſt vera/eidẽ omno mentalis ſubordinať, quicquid ſignificet illa ꝓpõ/hõ eſt lapiſ/⁊ ſubiectũ ſcz illud complexũ/hec ꝓpõ/pro eodem accipiť. Modo ad hoc ꝙ aliqua ꝯña ſit bona requiriť ⁊ ſufficit ꝙ ſecluſa noua impoſitione primi gñis nõ poſſet aꝸñs eẽ verũ ſine ꝯñti, ⁊ ad hoc ꝙ ſit mala ſatis eſt ꝙ aꝸñs ſit verũ ſine ꝯñti, etiã facta impoſitione ſecũdi generis, q: tũc idẽ aꝸñs manet ⁊ idẽ ꝯñs in mente vltimata. Unde in reflexiuis ſemꝑ

addimus/fm talem significationẽ/scz/hec ꝓpositio est falsa fm hanc significationem/hec est impossibilis fm hanc significationẽ ꝛc. qꝛ potest propõ demonstrata per pronomẽ significare hominẽ esse lapidẽ, ꝛ tunc eadẽ propõ cui tota subordinabaꝛ ꝛ vbi idem pronomẽ pro eodẽ accipiꝛ, eẽt vera, nec se falsificaret. ¶ Sed arguis in ꝯña argumẽti, scz/si hec propõ homo est lapis est vera, hõ est lapis/nõ potest ita esse sicut ꝑ añs significaꝛ quin ita sit sicut significatur per ꝯñs, ergo est bona ꝯña. Probatur añs, qꝛ maxime in casu ibi posito, vcz ꝙ illa/homo est lapis/significet deũ esse, sed tunc ita est sicut per ꝯñs significaꝛ. Negatur primũ añs, habet eñ accipi in hoc sensu/nõ potest ita esse sicut significatur per mentalẽ cui nunc subordinaꝛ añs quin ita sit sicut significatur per mentalem cui nunc subordinaꝛ ꝯñs/quod est falsum. ¶ Hinc sequitur hanc ꝯñam nõ valere/hec ꝓpositio hõ est lapis est vera, ꝛ hec propositio significat hominẽ esse lapidẽ, ergo homo est lapis, sed est dicendũ in minori/ꝛ hec propositio solum significat hominem esse lapidem.

13. No. ¶ Possent hic argumenta multiplicari cõtra alias regulas, sed que intellectis q̃ dicta sunt quisq; facile diluere potest. Omnia eñ peccãt ex multiplici sensu. Ut si arguas non sequiꝛ/si petrus disputat necessario homo disputat, sed petrus disputat, ergo necessario hõ disputat, et tñ arguiꝛ per primã regulam condicionaliũ, ergo. Itẽ si omnis hõ est homo omne alal est, sed nullus hõ omne animal est ꝙ nõ ols homo est, ꝛ tñ arguiꝛ per secũdã, ꝙ. Primũ aũt argumentũ soluiꝛ distinguendo de ly necessario, nã si in illa cõdicionali determinet ꝯñs, vt de rigore videꝛ determinare, cõceditur ꝯñs a cõdicionali cum positione añtis ꝛc. Sed sicut ꝯñs est falsum ita ꝛ maior que est mala ꝯña. Si autẽ ly necessario determinet añs, negaꝛ ꝙ arguatur a condicionali cum positione ꝛc. Erat eñ dicendum in minori ꝛ petrus disputat necessario, ꝛ cõcludendũ, ergo hõ disputat. Si aũt ly necessario determinet totã condicionalẽ(qd certe non potest de rigore, nam deberet poni in principio propõnis) tunc itidẽ negatur ꝙ arguaꝛ ad positionem ꝯñtis. Nam ꝯñs est hoc solũ hõ disputat. Proportionabiliter soluiꝛ scda ratio. Si eñ añs condicionalis sit ly ols hõ est/et ꝯñs, ly homo omne animal est, recte arguitur a condicionali cum destructione ꝯñtis ꝛc. sed sicut ꝯñs est falsum ita ꝛ maior que est mala cõsequentia Si autem añs sit ly/omnis homo est homo/ et ꝯñs ly/omne animal est, tunc cõdicionalis est vera, sed non recte arguiꝛ cũ destructione consequentis.

¶ Lectio tertia.

1. No. Pro condicionalibus promissiuis notandum ꝙ promissio potest fieri absolute, de qua nihil ad presens, aut condicionaliꝛ, de qua nõnihil hic disputabimus. Unde ad veritatẽ condicionalis promissiue sufficit ꝛ requiritur ꝙ non sit ita sicut per añs significaꝛ quin sit ita sicut significatur per ꝯñs, sit inꝗ, aut fuerit aut erit, ꝛ ad falsitatem sufficit ꝛ requiritur ꝙ aliq̃n sit ita sicut significaꝛ per añs, ꝛ non erit ita sicut significatur per ꝯñs. V.g. ad veritatem huius/si viceris in disputatione, dabo tibi librũ/ requiritur ꝙ non vincas in disputatione, quin dem tibi librũ/vnde non requiriꝛ ꝙ añs aut ꝯñs sint aliq̃n vera, ꝛ in hoc cõuenit promissiua cũ illatiua, nec requiriꝛ ꝙ sit bona ꝯña, ꝙ scz añs non possit esse verum sine consequẽti, et in hoc differt ab illatiua, sed solũ ꝙ añs non erit verũ sine cõsequenti. Itaq; non requiriꝛ ꝙ oppositum ꝯñtis repugnet antecedẽti aut cõstituant copulatiuã impossibilẽ, sed ꝙ constituãt copulatiuã que nunꝗ erit vera. In quo manifestaꝛ differentia inter promissiuã et illatiuã. ¶ Ex quo sequiꝛ primo ꝙ condicionalis promissiua est contingens. V.g. si tu viceris in disputatione ꝛ ego non dederim tibi librũ, dicta cõdicionalis est falsa, sed si tunc dedero, illa est vera. ¶ Sequitur secũdo multas esse condicionales promissiuas de quarũ veritate nobis non potest constare, sed deus solus scit, vere ne sint, an false. V.g. si tu nunꝗ viceris in disputatione, solus deus scit an si vicisses dedissem tibi librũ. Huiusmodi sunt oẽs cõdicionales de preterito, vt/si tu occurrisses primus, tibi dedissem librũ quẽ dedi petro/si petrus nõ sumpsisset potionem, non fuisset mortuus. ¶ Sequiꝛ tertio ꝙ ols promissiua cuius añs est impossibile aut ꝯñs necessariũ est vera. Sed contra siquis diceret alicui. Si digito tetigeris celũ/aut/si efficiaris lapis, ducã te i vxorem, si postea non ducat, facit cõtra promissum, ergo ad veritatẽ talis ꝓmissionis nõ sufficit ꝙ añs sit impossibile. Quin etiã si dicat/si furaberis, ducã te in vxorẽ/ꝛ postea nunꝗ ducat etiã iudicabiꝛ facere contra promissum, ergo nec sufficit ad veritatẽ promissionis ꝙ nunꝗ añs erit verũ sine ꝯñti. ¶ Cõcessis antecedẽtibus negaꝛ ambe ꝯñe, nã ille nõ reputantur ab ecclesia promissiones cõdicionales sed absolute. Est eñ regula ꝙ condicio impossibilis aut turpis que non est cõtra essentiam matrimonij habetur in eius fauorem pro non adiecta in foro iudiciali.

¶ Contra hec autem arguitur. Sit casus ꝙ me dicẽte/si viceris in disputatione, dabo tibi librum/ postea semel vincas ꝛ dem tibi librum. Sed iterũ spe eadem adductus disputes ꝛ vincas, attamen non dem tibi alium librum, tunc illa cõdicionalis promissiua est vera, qꝛ ab omnibus iudicabor implesse promissum. Et tñ quãdoq; erit ita sicut significatur per añs ꝛ tunc nõ erit ita sicut significaꝛ per ꝯñs, ergo hoc non sufficit ad falsitatẽ promissiue. ¶ Ad hoc argumentũ concesso toto añti, negaꝛ aliquid sequi contra regulas, qꝛ sensus prime est, ꝙ nõ erit ita sicut significatur per añs quin aliquãdo erit ita sicut significaꝛ per ꝯñs, et sensus secũde ꝙ aliquãdo erit ita sicut significaꝛ añs, ꝛ tñ nunꝗ erit ita sicut significaꝛ per ꝯñs. Modo tu nõ probas ꝙ aliq̃n erit ita sicut significaꝛ per añs ꝛ nunꝗ ita sicut ꝑ ꝯñs. Hoc sentio qñ promissio fit particulariter, nã si fiat per vniuersalẽ, vt si dixero/quotiescũq; viceris in disputatione dabo tibi librũ/ non sufficit illud qd dictum est, sed requiriꝛ ꝙ nunꝗ erit ita sicut significaꝛ per añs, quin tunc erit ita sicut per cõsequẽs. ¶ Sed arguitur cõtra hoc. Si mũdus disputationis gratia ꝛ nos ambo admittamur perpetui, ꝛ dicã tibi/si singulis diebus mũdi viceris in disputatione, pro omnibꝰ dabo tibi vnũ librum. Et tu singulis diebus vincas, ego tñ nunꝗ dem tibi librũ, tunc añs erit verum ꝛ ꝯñs falsum, hoc eñ supponiꝛ in argumento, ꝛ tñ ꝙ illa promissiua sit vera, patet. Ad veritatẽ promissiue sufficit ꝙ qñ cõdicio fuerit adimpleta ego reddã qd promisi, modo nunꝗ verũ erit dicere/ te singulis diebꝰ qui erunt post hoc vicisse. ¶ Hoc argumentũ probat illud in rigorẽ vix non requiri ad veritatẽ promissiue. Sed cũ dicimꝰ requiri ꝙ nunꝗ sit ita ꝛc. debet accipi in hoc sensu.i. ꝙ nunꝗ sit transacta veritas cuiuscũq; deinesse añtis, si fuerit vniuersalis de futuro, quin ita sit sicut significaꝛ per ꝯñs, id eñ requiritur ad hoc qd sit adimpleta condicio. Ut cum lõge variis modis emittantur promissiones, nõ potest exacta regula de omnibus constitui, sed ipse per se euidentius patebunt ꝙ que longiori tractatu indigeant.

¶ Solẽt in huiusmodi promissionibꝰ nõnulli casus reflexiui constitui, qualis est ille quem enarrat Aulus gelius decimo capite quinti libri. Euathlꝰ adolescẽs eloquẽtie dicẽde cupidus, in disciplina Prothagore sese dedit, daturus illi pecuniã quãtam petiuerat, si orator ab eius schola euaderet. Dimidiũ itã tunc statim dedit, pepigitq; vt reliquũ dimidium daret quo primo die causas apud iudicem vicisset. Postea cũ orator euasisset, ꝛ tñ causas nõ reciperet tẽpusq; iã longũ transcurreret, ꝛ facere id videreꝛ ne reliquũ mercedis daret, capit ꝯsiliũ Prothagoras petẽdi ab eo mercedẽ. Litẽ cũ euathlo contestaꝛ, ꝛ cũ ad iudices venissent, tũc prothagoras sic exorsus est. Disce(inqt) stultissime adolescẽs vtroq; id modo fore vti reddas quod peto, siue contra te pronunciatũ fuerit, siue pro te. Nã si contra te lis data erit, merces mihi ex sentẽtia debebiꝛ, qꝛ ego vicero, sin vero fm te iudicatũ erit, merces mihi ex pacto debebis, qꝛ viceris. Cõtra

2. No. 3. No.

Euathlus. Disce tu quoq magister sapiẽtissime viroq mo do fieri vt nõ reddam qđ petis, siue contra me pronũciatum fuerit siue pro me. Si eñ iudices pro causa mea senserint, nihil tibi ex sententia debebit, q: ego vicero, sin contra me pronunciauerint, nihil tibi ex pacto debebo, q: ego non vicero. E: q̃ authore gelio, iudices dubiosum ꝛ inextrincabile eē quod vtrinq dicebat rati, rem iniudicatã reliquerũt, erat nihilominus cõtra Euathlũ sententia pronũcianda. Erat eñ subintelligendũ in cõdicione/nisi prima causa quã Euathl⁹ accepisset, esset de eadẽ solutione. Cuius ratio est ꝙ oẽs conditiones q̃ apponũtur in contractibus sunt intelligẽde quacunq reflexione seclusa, modo si stanti tali pacto prima causa quã acciperet Euathlus esset illa, ad hoc qđ teneret soluere sequeret ipsum non teneri per hanc reflexionẽ Euathlus tenetur soluere, ergo non vicit primã causam, q: est condẽnatus, rursus, ergo nõ tenetur soluere, q: non vicit. ¶ Similis casus est hic. Sit ioãnes habẽs duos seruos, petrũ scz ꝛ paulum, qui dicat petro/sicui primũ obuiaueris sit liber, eris et tu liber, sin vero sit seruus, manebis ꝛ tu seruus, cũ intẽtione se obligandi sub illa cõdicione ꝛ non alr, paulo autẽ dicat si cui primũ occurreris sit seruus, eris tu liber, si vero sit ille liber, manebis tu seruus, post promissionẽ aũt petrus ꝛ paul⁹ primo sibynuicẽ occurrant. Hoc habito querit, sit ne petrus liber an seruus. Si liber, ergo cui primo paulus obuiauit est liber, rursus, ergo ex pacto dñi paulus est seruus, rursus ergo cui petrus primo obuiauit est seru⁹, rursus, ergo ex pacto petrus est seruus, ac proinde non est liber. Igit duo contradictoria vera. Si dixeris ꝙ petrus est seruus, tunc, ergo ex pacto dñi paulus est liber, rursus, ergo cui primo petrus obuiauit est liber, rursus, ergo ex pacto dñi petrus est liber, ac subinde nõ est seruus, quare duo contradictoria vera. Simili modo arguas de paulo. ¶ Ad hoc dicendũ ꝙ ambo manent serui sicut antea, ꝛ cũ arguis/petrus est seru⁹, ergo cui primũ paul⁹ obuiauit est seru⁹, g̃ paulus est liber, negat hec ꝯña, q: pactum dñi intelligebat seclusa reflexione, modo ad hoc ꝙ aliquis illorum sit liber sequitur ꝙ ipsemet sit seruus. ¶ Idem est si petrus dicat marie/ego ducã te in vxorẽ si prima ꝓpõ quã protuleris fuerit vera, ꝛ ipsa primo ꝓferat hãc non teneris me ducere in vxorẽ, tunc eñ queritur, teneat ne petrus eam ducere vel nõ, si tenet, ergo prima ꝓpõ quã ipsa protulit nõ est vera, ac subinde non tenet eam ducere, cũ non sit adimpleta cõditio, si nõ tenet, ergo prima propõ quã ipsa protulit est vera, ac subinde tenet. Quare q̃cquid dixeris sequunt duo cõtradictoria vera. Ad qđ dicendũ ꝙ dicta condicio intelligit seclusa reflexione, quare post prolationeꝫ talis propõnis adhuc petrus non tenet ducere quo ad vsq proferat aliam ad quã non sequat reflexio, que censenda est eẽ prima. At de his satis pro summulistis.

¶ Lectio quarta.

1. No. SUperest de ly si cõdictionatim tento disputare. De q̃bus ꝯditionatis tot sunt opiniones, vt vix scias aliquã diligere. Quare earũ recitatione ꝛ impugnatione, que nimiũ confusionis pareret, pretermissa, id solũ quod verũ existimo in medium proferã, quo intellecto, tu ipse poteris ꝯtraria impugnare. ¶ Igit ly si tũc accipit cõdicionatim qñ coniungit inter t̃os, vt/alal si est homo. Et propõ in qua tale cõplexũ subijcit aut predicatur dr categorica de cõdicionato extremo, vt/petrus est aliqđ alal si est hõ. Pro quarũ veritate aut falsitate cognoscẽda sit tibi regula. ¶ Veritas ꝛ falsitas ꝓpõnis de cõdicionato extremo cognoscẽda est mediate vel immediate per eius reductionẽ ad cõdicionalem. ¶ Mediate inq̃ vel immediate, vbi sciendũ in propõne de cõdicionato esse tres terminos. s. inferentẽ/ illatũ/ ꝛ cõcurrentẽ. T̃s inferens est ille qui proxime sequitur notã illationis, illatus est alter qui cũ inferente ꝯstituit ꝯdicionatũ, siue precedat notã siue sequat (constat eñ cõdicionatũ ex duob⁹ terminis. s. inferente ꝛ illato). Terminus cõcurrens est alterum extremũ a ꝯdicionato, vt in hac/petrus est alal si est hõ, ly homo est terminus inferẽs, ꝛ ly alal, illatus, ꝛ ly petrus, cõcurrens. ¶ Scđo notandũ ꝙ cõdicionatũ accipit duplr vno modo vnica, alio modo pluribus acceptionibus. Accipi vnica est ꝙ sub toto sit faciẽda vnica resolutio, ꝛ accipi plurib⁹ est ꝙ non sit faciẽda vnica resolutio sub toto. V. g. hec ꝓpõ/ petr⁹ est alal si est homo/potest distingui ſm triplicẽ sensum. Primus est vt ly petrus reddat suppositũ vtriq verbo, ꝛ tũc condicionatũ accipitur plurib⁹ ꝛ reddit sensum hypotheticũ Non solũ ꝙ talis propõ sit reducibilis immediate ad condicionalẽ, sed ꝙ ipsa sit formalr cõdicionalis, q̃q non resumatur subiectu bis, sat eñ est ꝙ exprimunt ibi duo verba cum duobus predicatis, etenĩ sicut hec/petrus loquitur si disputat/est formalr hypothetica, ita ꝛ hec in quã resoluit, scz/petrus est loquẽs si est disputãs. Secũdus sensus vt ly petrus reddat suppositum primo verbo ꝛ ly animal, secundo, et hic eadẽ ratione est itidem formalr hypotheticus. Et tunc ly animal est termin⁹ illatus, ꝛ ly hõ inferens, sed nõ est vnicus cõcurrens. Est eñ sensus/si alal est homo, petrus est alal. Tertius, vt ly petrus reddat suppositum primo verbo, qđ sit copula principalis, ꝛ totũ residuũ sit predicatum, ꝛ hic sensus est categoricus, differens potissime a primo in hoc qđ in primo nullũ verbum est copula principalis sed ambo sunt eque minus principalis, ꝛ ly si est copula principalis, vniens, nõ terminos, sed duas formalr propõnes, in hoc autem, primũ verbũ est copula principalis ꝛ totũ illud/si est/ est copula vniẽs partes predicati, ꝛ tũc nec ly petrus nec ly animal, sed ly ens inclusum in toto cõdicionato, quod accipit pro termino concurrenti, reddit suppositũ scđo verbo, est eñ sensus qđ petr⁹ est aliqđ ens qđ est animal si est homo. Proportionabiliter dicito de hac/substantia si est alal est homo/nam aut ly substantia tãq̃ terminus concurrens reddit suppositũ vtriq verbo, ꝛ tunc est sensus formalr hypotheticus. s. si substantia est animal, substãtia est homo/aut accipitur ly substantia tãq̃ terminus illatus ꝛ ly animal tanq̃ infererens, et hic sensus est categoricus. Et tũc ly ens inclusum in cõditionato reddit suppositũ primo verbo, est eñ sensus/ens qđ est substantia si est alal, est homo. Quas distinctiones accurrate annotato, quippe que totã materiã cõditionatoꝝ apperiunt.

¶ Sed queris nonne est aliqua regula 2. N.

per quã dignoscatur qñ hmõi propõnes accipiantur in sensu categorico, quãdoue in sensu hypothetico. Revera, q̃ sit exacta, nulla est. Attamẽ qñ aliqđ signum fertur in totũ cõdicionatum, vt/petrus est aliqđ alal si est homo/aliquod animal si est homo, est rõnale/tunc in cõmuni modo concipiendi tales propõnes accipiũtur in sensu categorico, cũ condicionatũ accipiatur vnica. Quinetiã ꝛ in rigore logice, nã tale signum includit ly ens. Quãdo autẽ nullum signũ fertur in totũ cõdicionatũ nec in terminũ concurrentẽ, vt/petrus est animal si est homo/animal si homo, est substantia, tunc tales ꝓpositiones accipiũtur in sensu hypothetico ꝛ illa cõditionata dicuntur accipi pluribus. Immo si rem oculatius inspexeris nullũ est ibi cõditionatũ, cũ ly si, nõ inter terminos, sed inter formalr ꝓpõnes vniat. Dixerim in cõmuni modo concipiendi, q: fortasse in rigore possunt accipi in sensu categorico. At vero qñ nullum signũ fertur in condicionatũ, fertur tñ in terminũ concurrentẽ, vt/ois hõ est substãtia si est alal/ois hõ si est alal est substantia, tunc distinguẽde sunt penes sensum categoricũ aut hypotheticũ. Et potius videtur acapi in sensu categorico, ad minus quantũ ad resolutionẽ subiecti vt itatã exponet. ¶ Ex quo sequit hanc ꝓpõnem/hõ est substantia si est alal/nõ esse ꝯuertendã in hanc/substãtia si est alal, est hõ. sensus eñ prime est/si hõ est alal, hõ est substantia, ꝛ sensus secũde/si substãtia est alal substãtia est hõ. Immo illa, cũ sit formalr condicionalis, nõ conuertitur. Hec autem/homo est aliquod substantia si est alal recte conuertit in hãc/ aliquod substantia si est animal, est homo.

¶ Igitur ad resoluenda condicionata

in condicionales constituunt tres regule. ¶ Prima. Pro- 3. No.

positio in qua nullum signū fertur in totum condicionatum neq̃ in terminū cōcurrentē non indiget reduci ad cōdicionalem, cum ipsa sit formalr cōdicionalis, nisi forte vt bis exprimatur subiectū, vt dictum est de illa/petrus est aīal si est hō/ que reducit ad hanc/si petrus est homo petrus est aīal. Idē est de hac/animal est hō si est sensibile/que est falsa, & de hac petrus est homo si est entia/ q̄ est vera. Nam cū sint formalr cōdicionales, nec lz sub termino cōcurrenti in prima ascēdere disiūctiue, nec lz ipsuz in scda resoluere in ly entia. Immo si hec/omne ens est hō si est aīal / admittatur accipi in sensu hypothetico, nō valet resolutio copulatiua sub ly ens, sed est sensus q̄ si omne ens est aīal omē ens est homo. ¶ Secūda. Propositio de cōdicionato in qō fertur aliqō signum nō habet reduci ad conditionalē, sed eius veritas cognoscitur per ascensum vel descensum, & tandē per suppositionē extremorū sicut cetere categorice. V.g. hec/aliqō hō si est aīal est rationale/resoluit per ascensum vel descensum disiunctiuū sub toto condicionato, & veritas cuiuscūq̃ singularis per suppositionē predicati de re demonstrata a parte subiecti. Et q: demonstrato sub subiecto vno hoīe (supponit eñ subiectum pro solis hominibꝰ) talis singularis est vera, dicta particularis est vera. ¶ Tertia. Propositio in cuius condicionatū nullum fertur signū, fertur tñ in terminū cōcurrentē qui est subiectum, resoluēda est rōne subiecti, scz ratione quātitatis, cōnotatiōis, totalitatis, & relationis, vt in modalibus dictum est. V.g. hec propō/omne albū est ens si est entia/resoluitur immediate per descensum vel ascensum sub subiecto, scz/hoc albū est ens si est entia &c. Deinde in singularibus resoluendū est subiectū ratiōe ɔnotationis, scz hoc ens. v.g. est ens si est entia/hoc ens est hoc albū, aut (vt iā docebit) est hoc albū quod imaginat esse, ergo hoc albū &c. Et in maiori resoluat subiectū, quod supponit pro re diuisibili, sic. s. hoc ens est ens si est entia & hoc est. a. (quod valet disiūctū per qō resoluitur) ergo. a. est ens si est entia, que quidē propō est falsa, ac proinde dicta vlis nullā habet singularē veram. At qñ terminus inferens non est tīs collectiuus, nō opus est vt terminus concurrens resoluat hac vltima resolutione. ¶ Ex quo sequitur hanc propositionē esse falsam/hoc albū est rubeū si est non album/adhuc ɓm tenentes omnē cōdicionalē cuius añs est impossibile esse verā. Sequit itidē hanc/tm̄ homo est animal si est hō/prīꝰ esse resoluēdā ex parte de ly tm̄ q̄ȝ rōne ɔdicionati Proporcionabilr dicendū de hac/oīs substantia si est homo est animal/vbi solus terminus cōcurrens distribuit. At quādo tīs cōcurrens est irresolubilis, tunc tales singulares iā faciunt sensum hypotheticū & sunt explicande iuxta tenorē prime regule.

4. No. ¶ Ex his sequitur primo q̄ condicionatum acceptū pluribus acceptionibus ampliat oēs terminos in ordine ad suā cōditionalē si admittatur descēsus sub talibus tīis. Qō addiderim q: in hac. v.g. chimera est petrꝰ si est petrus/termini in rei veritate nō ampliātur, sed illa est vera terminis non supponētibus, q: est conditionalis que nihil ponit inesse. Dixerim in ordine ad talem cōdicionalē, qō est dicere, lz descendere sub talibus terminis ad eoꝝ supposita q̄ imaginātur esse. Licet inq̃ȝ in tali conditionali, & nō qñ categorice per se seorsum resoluerētur. Hinc patet hanc propositionē esse falsam/aliquis equus est hō si est animal, non eñ licet descēdere sub ly equus ad ea q̄ imaginant esse equꝰ, sed ad equos qui imaginantur esse, alias sub ly equus liceret demōstrare hominē, q̄ quidē singulares essent vere. Caue ne dicas conditionatum solum ampliare terminos cadentes infra limites sue conditionalis. Nā tunc sub subiecto huiꝰ/omne animal est homo si est aīal/nō liceret demonstrare equos qui non essent, q: falsum est dicere demōstrato equo q̄ si hoc animal est aīal hoc aīal est homo, vnde solū existentibꝰ hominibus esset vera, & rebus vt nunc, falsa, ac subinde contingēs qō est falsum. ¶ Secūdo. Sequit condicionatū acceptū vnica non ampliare nec habere amplū modū significandi. Cuiꝰ ratio est, q: tunc talis propō non accipit in sensu conditionali ac subinde ponit aliquid inesse, vt patet si explices sensus categoricarū. Est eñ sensus huius/aliqō homo si est animal est rationale/aliqō ens quod est hō si est animal, est rationale/que resoluit ratiōe relatiui per vnā copulatiuā. s. aliquod ens est rationale & illud est homo si est animal, cuius prima pars aliquid ponit inesse. Unde sub subiecto huius/omē petrus si est petrus est ens/non lz demōstrare nisi entia q̄ sunt, & sub subiecto huius/hō est aliqō aīal si est ens/non lz demōstrare nisi hoīes qui sunt. Sed si diceres/petrus si est petrus est petrus si est petrus/ vbi nec in subiectū nec in predicatum fertur aliqō signum, talis propō accipit in sensu hypothetico scz/si petrus si est petrus est petrus, petrus si est petrꝰ est petrus, ac proinde tales termini ampliantur. ¶ Tertio. Hinc subinfert falsitas illius regule quorundā dicentiū ad veritatem propōnis de cōditionato singularizato sufficere q̄ extremis non repugnet supponere pro eodē. Immo cū in talibus vlr condicionatū accipiat vnice, q: pronomen fert in totum, tale condicionatū nō ampliat. Quare sicut hec est falsa/hoc petrus si est petrus, est hoc petrus si est petrus, primo pronomine, petrum, & secūdo, paulū demonstrātibus, ita & hec/chimera est hoc petrus si est petrus/demōstrando chimerā. Nec sub predicato huius / chimera est petrus si est petrus tento pluribus acceptionibus valet descensus, valeret autē si acciperetur vnica, sed tunc añs esset falsum sicut ɔñs. ¶ Sequit quarto, q̄ propositiones secūde regule scz in quibus cōdicionata accipiunt vnice non reducunt ad condicionalē nisi ad cognoscendū pro quo tale condicionatū supponat. V.g. hec aliquod hō si est aīal est homo/cum resoluatur sic/ hoc qō est homo si est aīal est homo/reducit ad condicionalē ad cognoscendū an tale ɔdicionatū supponat pro re demonstrata. Et tunc in condicionali debet accipi pro termino cōcurrenti pronomen demonstrans talē rem, per hoc eñ cognoscimus tale condicionatū pro solis hominibꝰ supponere, q: solis illis demonstratis verū est dicere/si hoc est aīal, hoc est hō. Et q̄ȝq̄ȝ per hanc artē sit exacte cognoscendū pro qua re quodq̃ȝ cōdicionatū supponat, & pro qua non, nihilominus solent ɔstitui regule ad cognoscendū suppositionē condicionatoꝝ.

¶ Prima. Omne condicionatū cuius terminus inferens infert illatū, itaq̃ȝ sit aut cōuertibilis cum illo aut inferior, si accipiat vnica, est trāscendens, & si pluribus, supra transcēdens, dūmodo verificetur mediāte copula condicionati vel eius subalterna. V.g. aliqō homo si est hō/ aliquod animal si est homo/de quolz ente mūdi verificant, & si accipiatur pluribus etiā verificant de chimera. Hec enim est vera/chimera est homo si est hō/& hec falsa / chimera est aliqō homo si est homo, vt ex dictis patet. Dixerim dūmodo terminus inferens inferat illatū, nam si ecōtrario terminus illatus sit inferior ad inferentē, tunc si tales termini cōnotēt transmutabilr, pro nullo supponit, si aūt sint absoluti aut cōnotent intrāsmutabilr tunc verificatur de illo pro quo supponit terminus illatus aut de omni illo pro quo non repugnat supponere. V.g. album si est colorarū/pro nullo supponit, sz homo si est aīal, risibile si est sensibile, supponūt p solis & omnibus hominibus qui imaginātur esse. Illi qui tenent oēm condicionalē cuius añs est impossibile esse verā, dicunt itidē supponere pro illo pro quo non potest supponere terminꝰ inferens, vtputa pro lapidibus, nos aūt id non admittimus. Dixerim dummodo condicionatū verificet mediante copula ipsius ɔdicionalis vel sua subalterna. Nā/homo si erit hō q̄ȝq̄ȝ sit supratrāscendens mediante ly erit aut mediāte ly est vel erit (de quolibet eñ verū est dicere q̄ erit homo si erit hō, item qō est vel erit homo si erit hō) tñ de nullo verum est dicere hoc est homo si erit homo, aut hoc fuit homo si erit homo. Proportionabiliter dicito de hoc/animal si possibilr est hō/ quod videlz verificat solū mediāte ly possibilr, & de hoc/animal si necessario est homo/qō verificatur mediāte ly necessario, aut mediante ly possibilr. Et ita in ceteris. ¶ Intelligal

5. No.

regula de cõdicionato affirmatiuo, nullum eñ condicionatũ negatiuũ põt de aliquo v̄ificari, nisi fortasse mediãte ly imaginario) quia propõ de tali cõdicionato reducit ad condicionalem cuius añs est negatiuũ, ꝛ ꝯñs affirmatiuũ, que quidẽ ꝯñe nunq̃ valent. Quod si dicas hoc cõdicionatũ/ens si nõ est possibile/de quolibet possibili verificari, itẽ/ens si non est intelligibile/verificari de quolibet intelligibili, certe negat̃ q̃q̃ id cõcedant qui tenent solã impossibilitatẽ añtis sufficere ad bonitatẽ ꝯñe. ¶ Secũda regula. Nullum cõdicionatũ cuius partes nõ sunt pertinẽtes sequella potest de aliquo verificari, vcꝫ si sint pertinentes repugnantia, vt/homo si est lapis, aut si sint impertinẽtes, vt albũ si est dulce ꝛc. Cuius ratio est, q: nunq̃ constituũt ꝯñam bonã. Quãq̃ tenentes omnem cõsequentiã cuius añs est impossibile esse bonã, teneãt subinde omne tale condicionatũ supponere pro illo pro quo non potest supponere terminus inferens.

¶ Uidetur mihi condicionatoꝝ materia vsq; adeo notabilibus absoluta, vt vix remaneat arguendi locus. Arguitur tñ breuiter sic. Nulla est propõ de condicionato, ergo dicta presupponunt falsum. Probat̃ añs. In hac ꝓpõne/petrus est hõ si est aial/ly si vnit propões, ergo accipit̃ cõdicionatr. Quod si de hac iuxta ea que dicta sunt facile id concedas, arguit̃ de hac/petrus est aliquod homo si est aial hoc modo. Ly si ꝑducit̃ a ly homo ꝛ a ly est aial, que inuicem vnit, tunc querit̃ quidnã reddit suppositũ illi copule condicionati, si ly petrus, ergo vnit illã propositionẽ/petrus est animal, cũ illa/petrus est homo. Si autem (vt res habet) ly ens inclusum in condicionato, tunc vnit illam/ens est animal, cum illa/ens est homo. (nam nõ potest vnire vnam propositionẽ cum simplici termino) Ac proinde ꝑducit̃ ab ipsis propõnibus que vnit. ¶ Secũdo. He propõnes/omne petrꝰ si est petrus est ens/aliqõ petrus si est petrus nõ est ens/sunt cõtradictorie, ꝛ tñ ex dictis sequeret̃ ambas simul esse veras, ergo dicta nulla. Maior est nota ꝛ probat̃ minor. Sequitur bene/tñ ens est petrus si est petrus, ergo omne petrus si est petrus est ens, ab exclusiua ad suã vl̄em, ꝛ añs est notum per eius exponentes, sed negatiua patet, chimera non est ens, et chimera est petrus si est petrus, ergo aliqõ petrus si est petrꝰ non est ens. ¶ Tertio. He propõnes/nullũ animal est homo si quodlibet animal est/a. aial est homo si qõlibet animal est/sunt contradictorie, ꝛ tñ iuxta dicta ambe sunt simul false, ergo dicta nulla, maior videt̃ nota ꝛ probatur minor, nã affirmatiue falsitas cõstat per eius condicionalẽ scꝫ/ si. a. animal qõlibet animal est, a. aial est hõ, et falsitas negatiue patet ꝑ veritatẽ sue contradictorie. s. aliqõ animal est hõ si quodlibet animal est/sub cuius subiecto dantur ille singulares vere in quibus demonstrantur homines.

6. No. ¶ Mirũ est propter primũ argumentum nõnulli negent aliquã esse propositionẽ de ꝯdicionato. Nam eadẽ ratione, vcꝫ ꝙ ly si nunq̃ vnit nisi propões nec producit̃ nisi ab ipsis, tenentur cõcedere ꝙ intellectus nũq̃ format condicionatũ extra propõnem, qõ videt̃ contra experientiã. Cum eñ audio, hõ si est animal/ videor michi idẽ cõplexum ex tot adequate ꝯceptibus formare. Igitur ad argumentũ quicquid sit de illa ꝯña/ly si vnit propões, ergo producitur ab illis, que sepe monstrata est non valere, adhuc negat̃ ꝙ in hoc condicionato, hõ si est aial/extra ꝓpõnẽ aut in ꝓpõne qñ accipit̃ vnicat, vniat ꝓpões, q̃q̃ ly ens reddat suppositũ verbo condicionati, immo totũ illud/si est/accipit̃ tanq̃ vnica copula vniẽs illos simplices terminos. Et si dubites. Ly si est/nõ facit vnum complexũ, ergo nõ facit vnam copulã. Certe negat̃ añs. Immo ly si est/qñ mediat inter terminos ꝛ cõgrue facit vnam copulã, ꝛ vnit illas partes. Nam facere vnũ secũde intentionalr, nihil aliud est q̃ ſm regulas grãmaticales congrue cõnecti. ¶ Hinc patet totũ condicionatũ de materiali significare aliq̃d, qõ quidẽ nulla eius pars significat, nã ly petrus si est petrus/pro quolibet ente mundi supponit, nisi fortasse velis dicere ꝙ condicionatũ acceptũ pluribus nihil significat nisi ꝙ significant eius partes, et veritas propõnis de tali condicionato non habet cognosci per suppositionẽ ipsius, sed qñ accipit̃ vnica, tunc in mente semꝑ exprimitur ibi ly ens aut ly aliquid, vñ resultat illa significatio materialis. Quod non ab re diceretur.

¶ Secundũ argumentũ q̃q̃ ex dictis 7. No.
eius solutio clarescat, formatũ est tñ vt ea que dicta sunt confirmentur. Oppinãtes eñ omne cõdicionatũ vl̄r habere amplum modũ significãdi, admittẽtesq; ꝑinde sub subiecto huius/omne petrus si est petrus est ens/descẽsum ad chimerã, partim negant hanc singularẽ/hoc petrus si est petrꝰ est ens demonstrata chimera, ac subinde dictam vl̄em, ꝛ eius exclusiuam, scꝫ/tñ ens est petrus si est petrus/cõcedũtq; contradictoriã secũde exponentis, scꝫ/ aliqõ nõ ens est petrus si est petrus/q: dicunt hanc esse verã/hoc nõ ens est hoc petrus si est petrus/vtrobiq; demonstrata chimera. Sed hi nullã habẽt apparentiã tum q: bene sequit̃/hoc petrꝰ si est petrus est nõ ens, ergo est ens vel nõ ens, a parte disiũcti ad totũ, rursus, ergo est ens, cũ omne disiunctũ ex terminis cõtradictoriis cõuertat̃ cum transcẽdẽti seruata eadẽ ampliatione. Tum maxime ad hominẽ, q: si ly ens in ordine ad condicionatũ singularizatũ stat pro illo quod imaginat̃ esse ens, tunc per eorum oppinionẽ ly nõ ens stat pro illo quod nõ imaginat̃ esse ens, ac proinde non supponit pro chimera. Alij propter hoc argumentu cõcedunt hanc/hoc petrus si est petrus est ens/demõstrata chimera, eo quod extremis nõ repugnet supponere pro eodẽ, cõtra quos tñ arguit̃. Hoc petrus si est petrus est ens, ergo substãtia vel accidens, a sufficiente diuisione, rursus, si substantia. v. g. ergo aial vel lapis ꝛc. Et quicquid dicas est falsum, q: extremis repugnat supponere pro eodẽ, alias esset cõcedenda hec/hoc petrus si est petrus est hõ/demõstrato brunello. Nec valet dicere ꝙ est substantie in plurali, nã de quocũq; dr ly ens in singulari, dicitur aliqua eius species in singulari. Multa alia hmõi incõuenientia passim ꝯcedunt quã non cõsiderant differentiã inter condicionatũ pluribus acceptum ꝛ acceptu vnica. ¶ Igit̃ ad argumentũ concesso ꝙ sint cõtradictorie ꝛ cõcesso ꝙ affirmatiua sit vera, negat̃ negatiua, ꝛ negatur ꝙ liceat sub illo subiecto demonstrare entia q̃ nõ sunt, cũ condicionatũ, quippe quod accipit̃ vnica, nõ ampliat. Unde negat̃ illa ꝯña, scꝫ/chimera nõ est ens, chimera est petrꝰ si est petrus, ꝗ aliqõ petrꝰ si est petrꝰ nõ est ens. Nã ꝯdicionatũ in ꝯclusione tenet̃ vnica, ꝛ in minori pluribꝰ. Itẽ ex parte de ly chimera arguit̃ ab amplo ad nõ amplum. Sed dicẽdũ est in minori, chimera est aliqõ petrus si est petrus, q̃ est falsa. ¶ Nota qõ si in illa exclusiua non adderet̃ ly aliqõ a parte predicati, ꝯña nõ valeret. Non eñ sequit̃/tñ ens est homo si est aial, ergo omne homo si est aial est ens, q: si non essent hoies, añs esset verũ ꝛ ꝯñs falsum, arguitur eñ ab amplo ad non amplũ, q: condicionatũ in añti tenet̃ pluribus, ꝛ in ꝯñti, vnica. Itẽ notato ꝙ he non essent ꝯtradictorie/omne petrus si est petrus est ens/petrus si est petrus nõ est ens/nisi in negatiua addas ly aliquod, vt subiectum teneatur vnica sicut in affirmatiua.

¶ Ad tertium negat̃ maior. Est eñ defectus ꝙ affirmatiua accipit̃ in sensu hypothetico, ꝛ negatiua in sensu categorico, quantũ ad resolutionẽ subiecti. Aut si mauis, subiectũ negatiue distribuit̃ in ad particularitatem de ly si negati stantis cõfuse, ꝛ in affirmatiua remanet confuse in ordine ad vl̄itatem de ly si affirmati. Qõ est dicere affirmatiua resoluit̃ immediate ratione de ly si, ꝛ negatiua ratione subiecti. Et ly si affirmatũ potest dici vniuersalitas, q: denotat bonitatem ꝯñe, que diffinit̃ per vl̄itatem. s. non põt ita esse ꝛc. ac proinde cum negat̃, dicitur particularitas. Quare lꝫ nulla alia poneret̃ vl̄itas a parte predicati, vt si diceres a. animal est hõ si est aial, nullũ aial est homo si est animal, immo q̃q̃ nõ ponas ly. a. in affirmatiua (q: si non addas ly aliqõ/ adhuc accipit̃ in sensu hypothetico) cõmitteret̃ idẽ defectus. ¶ Sed arguit̃. Hic defectꝰ (vt ptꝫ ex capite oppõnũ)

deberet edificare subcontrarietatem, cum tñ dicte propōnes sint contrarie, qꝛ ambe false ꝛ non possunt esse vere. Negatur maior. Nā cum suppositio cōfusa in añti condicionalis edificans veritatē añtis, edificet proinde falsitatē totius condiciōalis, habet in ordine ad totā naturā determinate, et ideo potius talis defectus efficit hic contrarietatē. Quare nō sequitur/aliqḋ animal est hō si est aīal, ergo .a. animal est homo si est animal, a determinata ad cōfusam, sequit̄ añt cōtra ¶ Admittunt nōnulli sub termino illato ꝛ subinferente ascēsum ꝛ descensum contra cop. naturam, vt videatur quid inde sequatur, in quo tñ nihil vtilitatis est. ¶ Propōnis categorice negatiue de cōdicionato per suas contradictorias affirmatiuas regulentur, vt hec/ nullū animal est homo si est animal/probetur esse falsa per veritatem huius/aliquod animal est homo si est animal, ꝛ ita in ceteris.

¶ Caput decimūseptimū.

A Copulatiua est illa in qua cōiūgūtur due categorice per hanc cōiunctionē/et/ vt/petrus arguit ꝛ paulus respōdet.
B ¶ Ad veritatē copulatiue exigitur vtrāqꝫ partem esse veram: vt/ deus est summū bonū et homo est animal. Ad falsitatem eius sufficit alterā partem esse falsam: vt/homo est animal ꝛ equꝰ est lapis.

¶ Lectio prima.

1. No. Secunda hypotheticarū species est copulatiuarū. Ubi notandū ly/et/perinde ac de ly/si/ dictum est, posse coniūgere ꝛ inter propōnes, ꝛ tunc dicit̄ teneri copulatiue, ꝛ inter terminos, et tunc dr̄ teneri copulatim, aut diuisiue aut complexiue, de quibus tribus acceptionibꝰ erit disputatio huiꝰ capitis. ¶ Uñ propō copulatiua (inquit
A Petrꝰ hyspanus) est illa. i. est ꝓpositio hypothetica in qua cōiungūtur due categorice per hāc cōiunctionē/et. Que quidem diffinitio, vti precedētes, doctrinalr̄ est intelligēda. In hac eñ copulatiua/petrꝰ arguit et paulus respōdet ꝛ vterqꝫ docte loquit̄/non due sole, sed plures propōnes cōiungūtur. Itē in hac/si petrus est rationalis petrus est risibilis ꝛ si petrus est risibilis petrus est rōnalis, non categorice sed hypothetice cōiungūtur. Igit̄ sensus dicte diffinitionis hmōi est. Propositio copulatiua est propō hypothetica in qua cōiungunt̄ plures propōnes per hanc cōiunctionē/ꝛ/tanqꝫ partes principales sui. Quod addiderim propter hāc/si petrus loquitur petrus disputat ꝛ nō tacet/ly si existente copula principali, ꝛ propter hanc/petrū disputare et petrū non disputare est impossibile, que nō sunt copulatiue, sed prima est condicionalis, ꝛ secūda categorica. Quare nō opus est addere/in sensu quo sunt propōnes, nam hec/hec propō est oratio ꝛ ly homo est aīal, vbi/homo est aīal/nō vnitur in sensu quo est propō, iam secludit̄ a ratione copulatiue, qꝛ nec vnitur tanqꝫ pars principalis. ¶ Cum dr̄ per hāc cōiunctionē/ꝛ/intelligito vel per aliqḋ sibi proportionabile, vt per ly/sed/ aut per ly/nec. Ad hec tandē subintelligito formalr̄ vel equiualenter, ꝛ propter añs huius ꝯñe/omnis hō disputat, petrus est hō, ergo petrus disputat, vbi copula non est expressa, sed subintelligitur, ꝛ propter ly. a. in casu cōmuni.

2. No. ¶ Ad veritatem copulatiue affirmatiue
B affirmatiue significantis iuxta significationē suarū partium sufficit ꝛ requirit̄ quālibet eius partem principalē esse veram vt/dominicus loquit̄ ꝛ petrus scribit. Dixerim principalem propter hanc/si hō est lapis, homo est substātia, ꝛ si lapis est homo, lapis est aīal, ꝛ plures alias quarū, cum ipse sint vere, omnes tñ partes minus principales sunt false aut cōtra. Dixerim significantis ꝛc̄. qꝛ si aliqua copulatiua retentis significationibus partiū, imponat̄ nouo modo ad significādū de significatione totali, potest tota esse vera omnibus partibꝰ existentibus falsis ꝛ cōtra. Ut respectu verbi extrinseci tēporis nō sufficit ad hoc ꝙ copulatiua fuerit vera quālibet eiꝰ partem fuisse veram, sed requirit̄ oēs simul tempore fuisse veras nam si vna pars fuisset vera in vno tempore ꝛ alia in alio, nō cōtinuo fuisse, copulatiua vera. Itidē sentito respectu verbi presentis importātis latitudinem tpis, nisi forte copule categoricarū pro diuersis tēporibus vnirēt. ¶ Sed arguis, ergo copulatiua vocalis nō potest esse vera, cū partes non possint simul esse. Negat̄ ꝯña, nam sufficit ꝙ possint esse vere pro eodem, qꝛuis non sint in eodem. Ad falsitatē copulatiue affirmatiue ꝛc̄. sufficit ꝛ requirit̄ aliquā eius partē principalē esse falsam, vt/deus est summū bonū et hō est lapis/est falsa. ¶ Ad possibilitatē copulatiue affirmatiue sufficit ꝛ reqrit̄ quālꝫ eiꝰ partē ꝑncipalē esse possibilē, ꝛ ceteris oībꝰ cōpossibilē, vt/petrus est iustus, et tñ est paup. Ad impossibilitatē eiꝰ sufficit ꝛ reqrit̄ ꝙ aliq̄ pars sit īpossibilis, aut aliq̄ sit ceteris incōpossibilis. Ceteris inqꝫ, aut alteri si tñ sint due, vt/deus est ꝛ hō est lapis/petrus disputat ꝛ petrus nō disputat. Dixerim/ceteris omnibus, qꝛ non sufficit ad possibilitatē copulatiue ꝙ quelibet pars cuilibet alie sit cōpossibilis. Hec eñ copulatiua/hic angelus est creatus ꝛ hic angelus est creatus ꝛc̄. demōstratis omnibus creabilibus est impossibilis (vt supra dictum est) ꝛ tñ quelibet pars est possibilis ꝛ cuilibet alie cōpossibilis, immo quelibet pars est impossibilis infinitis aliis, qꝛ dictum est ꝙ non repugnat esse infinitos creatos, vtpote si in qualibet parte proportionali vnius hore producat̄ vnus angelus. Sat igitur est vt dicta propō sit impossibilis, ꝙ quelibet singularis repugnet ceteris omnibus simul. ¶ Ad necessitatem copulatiue affirmatiue sufficit ꝛ requirit̄ quālibet eiꝰ partem principalē esse necessariā, vt/deus est summū bonum ꝛ deus est summa veritas. ¶ Ad cōtingentiā copulatiue affirmatiue sufficit ꝛ requirit̄ aliquā eius partē esse contingentē, dūmodo nulla alia sit impossibilis, ꝛ nulla sit ceteris incōpossibilis, vt petrus disputat ꝛ deus est. ¶ Qḋ sufficit ꝛ requiritur ad veritatē copulatiue affirmatiue, sufficit ꝛ requirit̄ ad falsitatē negatiue. Sicut qḋ sufficit ꝛ requirit̄ ad necessitatē affirmatiue sufficit ꝛ requiritur ad impossibilitatē negatiue. Et qḋ sufficit ꝛ requirit̄ ad contingentiā affirmatiue, sufficit ꝛ requiritur ad contingentiā negatiue. Sed ad possibilitatē copulatiue negatiue, opposito modo qꝫ ad necessitatem affirmatiue, sufficit ꝛ requirit̄ ꝙ non quelibet pars sit necessaria. Que omnia patent per legem cōtradictoriarū. ¶ Percōtaris autē. Nōne posset veritas copulatiue, possibilitas, necessitas ꝛc̄. Diffiniri proportionabilr̄ ad categoricas vꝫ ꝙ copulatiua vera sit illa q̄ significat ita esse sicut est, ꝛ possibilis que significat ita esse sicut potest eē ꝛc̄. Posset quidē, immo ille diffinitiones cōprehendunt omne genus propōnis tā categorice qꝫ hypothetice, cōstituūtur tñ ille a priori ꝛ he a posteriori, vt vꝫ dicte proprietates totius per similes ꝓprietates partiū dignoscantur. ¶ Sequenti. c. constituūtur alie regule ad cognoscendum quid requiratur ad assentiendum aut dissentiendum toti copulatiue. 3. No.

¶ Notandus est tandē tertio locus arguendi in copulatiuis, vꝫ a copulatiua affirmatiua ad quālibet eius partem est formale argumētū, vt formalr̄ sequitur petrus arguit ꝛ paulus respondet, ergo petrus arguit. E contrario tñ. s. ab aliqua parte copulatiue ad totā nō sequit̄ nisi qñ dicta pars formalr̄ infert quālibet aliam, vt sequit̄/petrꝰ est homo, ergo petrus est homo ꝛ petrus est aīal ꝛ petrus est substātia. Subintelligāt̄ minutie ille. s. ab affirmatiua, qꝛ nō sequitur/nō homo est equus ꝛ homo est lapis, ergo homo est equus. Significāte iuxta significationē suarū partiū. Itē ad eius partem principalē, qꝛ ex hac copulatiua/si hō est equus homo est hinnibilis, ꝛ si equus est hō equus est risibilis/nec

sequitur/homo est equ⁹/nec alia illarū categoricarū. Ceteri modi arguēdi, a copulatiua ad disiunctiuā ⁊ ediuerso capite sequēti cōmodius locabunt, sicut ⁊ oppositiones inter ipsas.

¶ Contra horū autem singula arguitur. Primo cōtra diffinitionē propōnis copulatiue. Multe sunt ꝓpōnes copulatiue in quibus nō cōiungunt plures propositiones per ly/et/ergo diffinitio est nulla. Probatur añs de his propōnibus/ois homo est risibilis ⁊ ediuerso/petrus disputat ⁊ sic de singulis. Itē de consequēte huius ꝯñe/si petrus disputaret petrus esset doctus ⁊ premiaretur.

4. No. ¶ Ad hoc argumentum circa illā / ois homo est aial ⁊ ecōtrario/qui dicunt ly ecōtrario subordinari cōuertenti sue preiacentis, dicunt, dictā propositionē cōstare in mente ex duabus formalr categoricis. Hoc autē supra c. 7. satis impugnatū est, non eñ possum concipere qȝ ly ecōtrario non formet in mēte vt iacet in voce. ¶ Igit si placet dicere ꝙ illa sit in mente formalr copulatiua, ad qȝ sat esse ꝙ cum illa vl̄i vniatur illud aduerbiū qȝ tenetur loco ꝓpōnis, non omnino condēno, sed prestat dicere eam categoricā exponibilē per suam preiacentē ⁊ eius conuertentē simplr. Eodē modo dicendū de illa:petrus disputat ⁊ sic de singulis, ꝗ vere subordinatur vni ex tot adequate ꝯceptibus ex quot ipsa cōstat vocibus, ac subinde vel dicito ꝙ est copulatiua, qȝ particula mentalis/sic de singulis/accipit loco propositionū, vel quod est categorica reducibilis ad copulatiuā. Quis eñ dicat talē propositionē subordinari omnib⁹ categoricis loco quarū accipitur/sic de singulis/vix eñ possemus eius significatū percipere. Et p hec pȝ responsio ad argumētū quo ad duas primas partes. ¶ Sed queris supposito ille propōnes sint categorice, teneat ne ibi ly/et/copulatim an copulatiue. Credo copulatiue, ad qȝ non requirit ꝙ constituat copulatiuā, sed satis est ꝙ cum vna ꝓpōne vniat aliā particulā loco ꝓpōis, aut ꝙ vniat cōplexa propositionalia. ¶ Quare ad tertiā partem argumēti negat dictum ꝯñs esse copulatiuam qȝ non est propō, ꝗꝗ ibi ly/et/teneat copulatiue, cū nō teneatur copulatim, eo qȝ nō coniūgat inter eos. ¶ Sed arguis, ergo illa ois hō est aial ⁊ ecōtrario/ pōt habere exclusiuā in terminis trāspositis postꝗ est categorica. Negat ꝯña qȝ ly ecōtrario non congrue locatur a parte subiecti. Arguis scdo, ergo dat vl̄is que nō potest habere singularē, nā illa maxime haberet hāc/hic homo est risibilis ⁊ ecōtrario, sed ly econtrario nō retinet eādē significationē in singulari quā habet in vl̄i, ergo. Propter hoc argumentū dicunt multi nō posse descēdi sub dicto subiecto nisi exprimendo propōnem loco cuius accipit ly econtrario. s. hic homo est aial ⁊ omne aial est hō ⁊ hic homo ⁊c̄. Hoc tñ videt michi gratis dici, immo illa in argumēto data est sua singularis ⁊ ly econtrario eandē retinet significationē in singulari ꝗ in vl̄i, nam eius significatio non est dependens, sed absoluta quā vbicūqȝ retinet eandē. Accipit tñ loco alterius in singulari ꝗ in vl̄i nec id inconuenit. Est qui non potest cōcipere, quare, si in mente illa propō est categorica, potius ly ecōtrario accipiatur loco illius/omne risibile est homo/ꝗ huius/omnis equus est hō/quandoquidē non potius illud significet ꝗ hoc. Est tñ facile (ni fallor) intellectu ꝙ ratione sue cōmunis significationis, cum iungit huic omnis hō est risibilis, accipiatur loco huius/ oīe risibile est homo, ⁊ cum iungitur alie accipiatur loco alius.

¶ Secundo principaliter contra id qȝ dictum est requiri ad veritatē ⁊ ad falsitatē copulatiue arguitur. Hec copulatiua/quasi hic homo disputat ⁊ hic hō disputat ⁊c̄. que quidē constituitur ex decē partib⁹ quarū octo sint vere ⁊ due false, est vera, ⁊ tamen nō quelibet pars est vera, ꝗ. Si dicas illam regulā intelligi de copulatiua ꝗ nō modificatur a ly quasi, cuius nature est denotare ad veritatē copulatiue in quā fertur requiri oēs partes esse veras demptis paucis quas opȝ esse falsas, vt. c. 11. expositū est. Aliter arguitur Hec copulatiua. s. hec copulatiua est falsa ⁊ hec copulatiua est falsa, vtroqȝ pronomine demōstrante totā copulatiuā, est falsa qȝ se falsificat, ⁊ tñ quelibet pars est vera cum significet ita esse sicut est ⁊ nō se falsificet, ⁊ hoc. s. hec categorica est falsa, ⁊ hec categorica est falsa, est vera, qȝ ita est sicut p quālibet partē significatur ⁊ tota nō se falsificat, et tñ quelȝ pars est falsa qȝ quelȝ se falsificat, ꝗ. Nō si dicas regulā intelligi extra reflexiuas. ¶ Aliter arguit. Hec propō/aliqs hō est et petrus est ille ⁊ petrus non est ille/est falsa, ⁊ tñ quelibet pars est vera, vtroqȝ relatiuo referente solum ly hō prime categorice, ergo. Probatur maior, sequit bene/ aliquis homo est ⁊ petrus est ille ⁊ petrus non est ille, ergo hic hō est ⁊ petrus est ille et petrus non est ille, vel hic homo ⁊c̄. ⁊ ꝯñs est falsum, nā si demōstres petrum, tunc tertia pars est falsa, si vero aliū a petro secūda est falsa, sed minor principalis patet. Nā prima pars copulatiue sit vera, non est dubiū, ⁊ probatur scda. Hec copulatiua est vera. s. aliquis homo est ⁊ petrus est ille, qȝ demonstrato petro sub añte vna singularis est vera, ergo scda pars est vera: que est scda prime copulatiue. Eodē modo patet tertia qȝ hec copulatiua est vera/aliquis hō est ⁊ petr⁹ non est ille, cū sub añti detur vna singularis vera demonstrādo paulum, ergo secunda pars est vera, que est tertia prime copulatiue, cuius proinde quelibet pars est vera. ¶ Et confirmat. Hec copulatiua/nec homo est lapis nec lapis est homo/est vera ⁊ tñ quelibet pars est falsa. s. hō est lapis/lapis est homo, ergo.

¶ Ad argumētum responsum est vsqȝ ad vltimā replicā ad quā negatur maior. s. ꝙ dicta copulatiua sit falsa, ⁊ negat illa ꝯña. s. aliquis hō est ⁊ petrus est ille et petrus non est ille, ergo hic hō est ⁊ petrus est ille ⁊c̄. nam cum relatiuū non sit reciprocū debet, cū descendit sub añti, manere cōiter supponēs, quare inferendū est, ergo hic homo est ⁊ petr⁹ est ille homo qui est ⁊ petrus non est ille hō qui est, cuius tertia pars est falsa. ¶ Sed accipiat hec/ aliquis homo est ⁊ petrus est ipsemet ⁊ petrus nō est ipsemet/⁊ procedit totum argumentū vt formatū est, ⁊ supponatur ne sit aliqua euasio ꝙ relatiuū tertie partis no referat nisi solum terminū prime sine restrictione secūde ne dicatur sensum tertie esse petrus non est ipsemet qui est petrus. (vt inquit Pau. vene.) ¶ Tūc vera solutio argumenti est ꝙ relatiuū reciprocū vni⁹ categorice nō potest referre terminū alterius (vt capi. pre. dictum est) sed hoc dato necessario sequitur ꝙ dicta copulatiua est falsa, vt probant descendentes sub añti, et tñ quelibet pars est vera, vt patet si seorsum probet secūda cum prima, ⁊ seorsum tertia cū eadē prima. Nec valet dicere ꝙ partes ille cum seorsum resoluūtur nō sunt eedē omnino cū ipsis que totam copulatiuā constituūt, nam certe significant idem ⁊ referunt idem. Et sic respondet Pau. vene. 44. ar. primi dubij. Nec potest negari descēsus sub añti qui sit sigillatim sub ambobus relatiuis, nā idem est tibi ꝯcedere relatiuū vnius propositionis referre terminū alterius, ⁊ compelli talē ꝓpositionem esse probandā per talē ascensum sigillatum. Et ideo dictum est in regula/hypothetice probabilis/ nam copulatiua categorice. i. per ascensum resolubilis, nimirū si nō seruet legem ceterarū copulatiuarū. Et si arguas. Nunꝗ Arist. aut P. h. concessissent copulatiuā falsam cui⁹ quelibet pars est vera, certe nec ego id concederē, sed qȝ negarē cū illis, relatiuum reciprocū vnius categorice posse referre añs alterius. 6. No.

¶ Ad confirmationē sunt qui dicāt dictam propōnem subordinari in significando huic/nullus hō est lapis ⁊ nullus lapis est homo/ita ꝙ ly nec nō reperitur in mente, sed loco eius in primo loco, ly nullus, ⁊ loco ei⁹ in secūdo, ⁊ nullus, quare (dicunt) non idē significat in primo ⁊ in secundo loco. Hec aūt opinio negans has particulas reperiri in mente eiusdē significationis sicut in voce, nimirū si tibi fastidium generet. Igit dato, vt res habet, ꝙ dicta copulatiua est in mente in eadē forma qua iacet in scripto, posset aliquis dicere ꝙ ly nec non negat categoricas, sed ꝙ partes dicte copulatiue sunt affirmatiue. vnde ad veritatē eius requirit ꝙ quelibet pars sit falsa. Prestat tñ dicere ꝙ dicta particula

habet vim ⁊ vniendi inuicē ⁊ negādi categoricas quas vnit, nec opus est vniens presupponere extrema vnita, cum adiectiuū vniatur cū substantiuo, ⁊ verbum cum nōīe per se.i.cōgrue adaptent̄, quare partes dicte copulatiue sunt negatiue et ly nec eandē retinet significationē in vtroq₃ loco, nā in primo loco perinde coniūgit ac in scdo. Nec ꝓinde superfluit, sed geminatur ornatus grā, vt ly/et/in hac/et aliquis homo est iustus, ⁊ aliquis iniustus. ¶ Unde ad cōfirmationē negatur minor, immo vtraq₃ pars est vera sicut ipsa copulatiua.

¶ Tertio principaliter contra id quod

dictum est requiri ad possibilitatē ⁊ ad impossibilitatē copulatiue arguitur. Hec copulatiua solus lapis demonstrat̄ et hoc est deus (demonstrādo deum) est impossibilis ⁊ tñ vtraq₃ pars est possibilis ⁊ ambe cōpossibiles, ergo id nō sufficit ad possibilitatem copulatiue. Minor est nota, q₃ prima pars est contingens ⁊ scda necessaria ⁊ nullū cōtingens repugnat necessario, et probatur maior. Sequit̄ bene/ solus lapis demōstratur ⁊ hoc est deus, ergo solus lapis demonstrat̄ et hoc qd demōstratur est deus, q₃ prima pars añtis infert primā ꝯñtis ⁊ scda secūdā, ⁊ ꝯñs est impossibile, ergo ⁊ añs. Et ꝓbat̄ ꝯñs impossibile. Sequitur bene/hoc qd demonstratur est deus, ergo deus demonstrat̄, q₃ añs includit ꝯñs, ergo non solus lapis demōstratur, ac proinde ambe partes repugnant. ¶ Et cōfirmatur. Omnis ꝓpō impossibilis repugnat cuilibet alteri cū constituat copulatiuā impossibilē, ergo satis esset dicere ad possibilitatē copulatiue sufficit q₃ partes non repugnēt et ad impossibilitatem q₃ partes repugnent.

7. No. ¶ **Ad tertiū principale negatur maior** immo illa copulatiua est cōtingens ⁊ vera casu quo solus lapis demonstretur, ⁊ negat̄ prima ꝯña qua arguit̄ esse impossibilem, q₃ non sequit̄/hoc est deus, ergo hoc qd demonstratur est deus, q₃ añs est necessariū, nec ponit deum demōstrari, et ꝯñs est contingēs, quare copulatiua añtis est possibilis ⁊ copulatiua ꝯñtis impossibilis, vt ibidē monstratur.

8. No. ¶ **Ad confirmationē: concedentes ad** impossibile sequi quodlibet, concedūt subinde quālibet copulatiuā cuius aliqua pars est impossibilis repugnare, nos autem id negamus. Etem̄ duas ꝓpōnes repugnare est alterā inferre cōtradictoriā alterius vel alterā cum vna necessaria (vel quod idē est) ambas inferre vnā impossibilem, vel si sint plures q₃ due inferant contradictoriam tertie ⁊c. vt he repugnant/ homo disputat et homo nō viuit/et he/omne currens est hō, ⁊ aliquis equus currit, q₃ ex prima cū hac necessaria/ nullus equus est hō/sequitur oppositū secūde in camestres, aut q₃ ambe inferunt hanc/ aliquis equus est homo/ in darij. He autē/ aliquis homo est lapis ⁊ deus est/ q̄uis constituāt copulatiuā impossibilem, propter impossibilitatē prime, non tñ repugnant, q₃ prima non infert cōtradictoriā secūde, vt supra probatum est. ¶ Unde ad confirmationē negat̄ maior.

¶ Quarto principaliter contra primū

locum arguendi in copulatiuis arguit̄. Nō sequitur/hec propositio est impossibilis ⁊ homo est lapis, ergo homo est lapis. Nec sequitur/tu ignoras q₃ papa dormit ⁊ papa sedet, ergo papa sedet, nam si papa stet te ignorante, añs est verū ⁊ ꝯñs falsum. Nec sequit̄ ex eodem añti, ergo tu ignoras q₃ papa sedet, nam si videres ipsum sedere et ignorares ipsum dormire añs esset verū ⁊ ꝯñs falsum. Nec sequitur/ aliquantulū videt petrus ⁊ tātū videt paulus, ergo tñ videt paulus. At in oibus arguitur per primū locū, ergo ille non est formalis.

9. No. ¶ **Hec oīa facillime solutionis sunt** Nam si prima ꝓpō accipiat̄ in sensu categorico vt sit de copulato predicato vbi scda ꝓpō accipitur materialr, añs est verum ⁊ ꝯñs falsum, nec ibi arguitur a copulatiua ad alterā eius partem, si vero accipiat̄ in sensu copulatiuo, vt secūda propositio accipiat̄ significatiue, recte arguitur per regulā, sed sicut ꝯñs est falsum, ita ⁊ añs pro scda parte. ¶ Idem est dicendū de scda q₃ vez si accipiatur in sensu categorico, vt ly ignoras cadat in sequentē copulatiuā vnica acceptione, añs est verum ⁊ ꝯñs falsum, vtrolibet illoꝝ consequentiū inferas (vt ibi probatū est) nec arguitur a copulatiua ⁊c. si vero accipiatur in sensu hypothetico, vt ly ignoras cadat in solam primā partem, prima ꝯña est bona ⁊ sicut ꝯñs est falsum, ita et añs. Si denique accipiatur in sensu copulatiuo, sed vt ly ignoras diuisiue determinet vtrāq₃ partem copulatiue, scda ꝯña est bona ⁊ sicut ꝯñs est falsum ita ⁊ añs. ¶ Ad tertiū tādem negatur ꝯña, nam ly/tñ/in añti tenetur relatiue ⁊ in ꝯñti, exclusiue, sed est inferendū, ergo tātū quantū videt petrus videt paulus. Et per hec ad multa similia respondebis.

¶ Lectio secunda.

Post copulatiuas sequit̄ de propositionibus de copulato extremo disputare, in quibus vez ly/et/vnit inter terminos, qd est teneri copulatim. Et primo de illis in quibus cōplexiue tenetur. ¶ Interest inter ly/et/complexiue seu collectiue tentū ⁊ diuisiue tentū, q₃ ly et cōplexiue teneri est denotare alterum extremū cōuenire toti.i. omnibus partibus simul sumptis, si fuerit ꝓpō affirmatiua, aut nō cōuenire, si fuerit negatiua, ⁊ teneri diuisiue est denotare alterū cuilibet parti seorsum cōuenire. V.g. in hac/materia ⁊ forma sunt vnus homo/accipit̄ complexiue, ⁊ in hac/materia ⁊ forma est pars essentialis/diuisiue. In hac autē/petri ⁊ pauli equus est aial, potest accipi ⁊ cōplexiue ⁊ diuisiue, proportionabilr nāq₃ est dicendum quādo copulatum est pars extremi. Ex hac prima differentia q̄ est formalis sequūtur alie tres. Scda ly/et/diuisiue tentū est vniuersalitas, et cōplexiue tentum, nec vlitas, nec ꝓprie particularitas. Tertia. Diuisiue tentū confundit particularitatē mediatā in ordine ad se, ⁊ non efficit̄ pars extremi, at complexiue tentum et nihil agit in terminos sequentes, ⁊ efficitur pars. Quarta Complexiue tentū, vīr, si sit subiectum, exigit verbum pluralis numeri, sed diuisiue tentum, non, nisi qñ quelibet pars est pluralis numeri aut terminus collectiuus. ¶ Hinc sequit̄ q₃ qñ copulatū ponitur a parte predicati post verbum, respectu verbi cuiuscūq₃ numeri ponatur, aut qñ ponit̄ a parte subiecti ⁊ determinatur vnica acceptione ab aliquo signo, aut qñ omnes partes sunt singularis numeri ⁊ verbum est pluralis numeri, talis ꝓpō non est distinguenda, sed tale copulatū accipitur cōplexiue. Neq₃ est distinguenda qñ copulatū est subiectum non modificatū aliquo signo ⁊ verbum est singularis numeri, nā de rigore accipitur diuisiue. At qñ ponitur a parte predicati ante verbū, aut est subiectū cuius oēs partes sunt pluralis numeri ⁊ verbū est pluralis, tunc talis propositio est distinguēda, q₃ potest copulatū teneri ⁊ cōplexiue et diuisiue. V.g. in his/homo est materia ⁊ forma/aliqd materia ⁊ forma est homo/materia et forma sunt homo/accipit̄ cōplexiue, ⁊ in hac/materia et forma est homo/diuisiue. He aūt/homo, materia ⁊ forma est / materie ⁊ forme sunt hoies/ exercitus hispanus ⁊ exercitus gallus sunt christiani, potest accipi complexiue ⁊ diuisiue. Fateor q₃ copulatū positū post verbum a parte predicati quādoq₃ in cōmuni modo cōcipiendi accipitur diuisiue, vt/ petrus est homo ⁊ animal ⁊ substantia, sed in rigore, cū coniunctio sit pars, accipitur complexiue. Sed queris an hec/ Marcus ⁊ tullius sunt idem homo/ sit congrua. Est vtiq₃, vt reor, nam ꝯgruitas in voce est, quicquid voces significent.

¶ Ad veritatem ꝓpōnis de copula- 2. N.

to complexiue sumpto (dicunt nōnulli) requirit̄ debita correspondētia vnitatum predicati ad vnitates subiecti formalis vel virtualis, sic q₃ vna vnitas predicati vni subiecti, et alia predicati, alie subiecti cōueniat, si fuerit affirmatiua, aut disconueniat, si fuerit negatiua. Nam q̄ veritas negatiue per falsitatē affirmatiue, et falsitas, per veritatē certius cognoscetur. V.g. hec/ignis ⁊ aqua sunt calidum ⁊ frigidū/est vera, sicut hec/materia ⁊ forma sunt petrus/q₃ vna vnitas vir

tualis predicati.s.vnus terminus supponens pro parte toti⁹ pro quo supponit ly petr⁹ cõuenit vni vnitati subiecti,⁊ alia vnitas virtualis predicati cõuenit alteri subiecti. ¶ At vero nescio quonõ modo auctores huius opinionis asserãt(vt dicunt)eam,solũ ob cõem modũ concipiendi,cũ potius inde eliciantur multa ꝙ cum cõmuni modo cõcipiendi videnẽ pugnare. Sequitur eñ(vt ipsi concedunt)has esse veras/petrus et paulus sunt petr⁹ ⁊ paul⁹,⁊ tñ petr⁹ ⁊ paulus sunt differẽtia a petro ⁊ paulo,nam de prima parte non est dubiũ,et secũda patet,qꝛ sunt differens a petro ⁊ paulo ⁊ differens a petro et paulo. Et qua ratione teneñ cõcedere ꝙ materia ⁊ forma petri sunt petrus,et tñ sunt differentia a petro, qꝛ differẽs a petro ⁊ differens a petro,⁊ cũ hoc petrus nõ differt a materia ⁊ forma. ¶ Sequiẽ scḋo hãc esse falsam/petrus ⁊ paulus differunt a petro,qꝛ non sunt differens a petro ⁊ differẽs a petro. ¶ Et cum arguiẽ cõtra primũ corollarium/petrus ⁊ paulus differũt a petro ⁊ paulo,ergo petrus et paulus nõ sunt petr⁹ et paulus,ab exponibili ad tertiã exponẽtem,item cõtra secũdum/petrus ⁊ paulus nõ sunt petrus,⁊ sunt,ergo differunt a petro,negant dictas propõnes exponẽdas esse immediate,sꝫ aiũt reducendas esse ad copulatiuas,cõtra naturã de ly ⁊ cõplexiue. ¶ Sed alr arguiẽ. Sequereẽ hanc esse verã/hec materia ⁊ hec forma necessario sunt petrus/demonstratis partibus petri,et loquendo de necessitate naturali,sed ꝯñs est falsum,ergo ⁊ añs. Quod sequatur patet,vna vnitas virtualis predicati.s.terminus supponens pro parte suppositi predicati conuenit vni parti subiecti,et alia vnitas alteri parti mediãte ly necessario,ergo ipsa est vera,qꝛ sic suadet ab illis veritas huius/materia ⁊ forma sunt petrus. Sed ꝙ ꝯñs sit falsum,probatur. Primo,sequitur bene/hec materia ⁊ hec forma necessario sunt petrus,et hec materia ⁊ forma sunt petr⁹ ergo petrus necessario est petrus,qḋ est falsum. Itẽ sequitur bene/hec materia ⁊ forma necessario sunt petrus,et hec materia ⁊ hec forma sunt hec medietas ⁊ hec medietas,demonstratis duabus medietatib⁹ integralibus petri,ergo hec medietas ⁊ hec medietas necessario sunt petrus, qḋ est falsum, qꝛ non est conuenientia vnitatũ virtualiũ predicati ad vnitates subiecti,cũ vtraqꝫ medietas cõtingenter sit ens. ¶ Et cõfirmatur. Sequereẽ has duas simul esse veras,scꝫ/hec materia ⁊ hec forma necessario sunt ens ⁊ ens/hec materia et hec forma ꝯtingẽter sunt ens ⁊ ens/ꝙ videnẽ repugnare. Et ꝙ sequatur patet,nã prima est vera per cõuenientiã vnitatũ predicati ad vnitates subiecti,⁊ secũda patet sic. Hec medietas et hec medietas cõtingenter sunt ens ⁊ ens,demõstratis medietatibus totalibus,⁊ hec medietas et hec medietas sunt hec materia ⁊ hec forma,ergo hec materia ⁊ hec forma cõtingenter sunt hoc ens ⁊ hoc ens. Ad hec non possunt respõdere nisi negando hanc/hec materia ⁊ hec forma sunt hec medietas et hec medietas/in quo nõ est apparentia,nam pariter tenentur negare ꝙ hic binarius ⁊ hic binarius sunt hic binarius et hic binarius,a parte subiecti ꝑ primũ pronomẽ demonstrãdo petrum ⁊ paulũ,⁊ per secundũ,thomã ⁊ ioannẽ,et a parte predicati per primũ,petrum ⁊ thomã,⁊ per secũdũ, paulũ et ioannẽ. Ad hec tãdẽ, teneñ ꝯcedere ꝙ quatuor angeli sunt pauciores tribus,nam sequiẽ bene,hij duo angeli et hij duo angeli sunt pauciores tribus,qꝛ pauciores ⁊ pauciores ⁊ hij duo ⁊ hij duo sunt quatuor,ergo quatuor sunt pauciores tribus. Que oĩa non sunt dialectice dicta.

3. No. ¶ Igitur veritates propositionũ de copulato cõplexiue sunt omnino cognoscende sicut ceterarũ categoricaꝝ.s.si copulatũ est termin⁹ cõis,per ascẽsum,aut sub toto,si totum modificeẽ ab eodẽ signo vnica acceptione, aut sub partibus,si accipiãtur pluribus,ac demũ cum supponit singulariter,per suppositionẽ extremoꝝ. Et debet in verificatione manere ly et,cũ non sit vnitas. V.g. veritas huius/oĩs homo ⁊ angelus est binarius/toto distributo, cognosciẽ per ascensum sub toto,⁊ sola prima parte distributa/per ascẽsuꝫ sub prima parte,ac deinde sub scḋa,⁊ hui⁹/petrus ⁊ michael sunt substantie/per suppositionẽ extremoꝝ pro eodẽ. Et horum/petrus ⁊ paulus differunt a petro ⁊ paulo/ petr⁹ ⁊ paulus differunt a petro, per expositionẽ immediatã ratione de ly differt,quarũ proinde prima est falsa ⁊ secũda vera, cõtra primã opinionem. Et hec/deus ⁊ hoc instans incipiunt esse/ regulatur per expositionẽ de ly incipiunt,et hec/hij duo angeli ⁊ hij duo sunt pauciores tribus/per expositionẽ comparatiui,quare cõtra eandẽ opinionẽ prima est vera,⁊ scḋa falsa.

¶ Si autem percõteris in quo cognoscatur suppositio copulati pro aliquo,ꝗ̃ꝗ̃ satis esset respondere ꝙ in hoc qḋ propõ per quã sit verificatio sit vera,nihilominus vt per suppositionẽ partiũ dignoscas suppositionem totius,notato duas regulas. 4. No. ¶ Prima. Omne copulatum cuius vna pars supponit pro aliquo toto,⁊ altera pro eodem toto,aut pro aliqua ei⁹ parte,supponit pro ipso toto,vt vtrũqꝫ horum copulatoꝝ/homo ⁊ hõ/homo ⁊ caput/ supponit ꝓ quolibet hoĩe. ¶ Secunda. Omne copulatũ cuius vna pars supponit pro aliqua parte alicuius totius,et altera pro alia parte,aut ꝓ parte includẽte ipsam,supponit pro illo toto,vt vtrũqꝫ hoꝝ/materia ⁊ forma/materia ⁊ caput, supponit pro quolibet hoĩe. Cuꝫ audis/toto/intellige siue sit vnũ per se,siue per aggregationẽ, nam vtrũqꝫ hoꝝ copulatoꝝ/ populus et hoĩes/populus ⁊ homo/per primã regulã supponit pro toto populo,sicut hoc/hõ et hõ/per secundã, supponit pro duobus hominib⁹. Per hec proportionabiliẽ cognosces suppositionẽ copulatoꝝ pluriũ partiũ duabus. ¶ Ex hĩs regulis sequitur ꝙ ad hoc qḋ aliquod copulatũ supponat,sufficit ⁊ requiriẽ ꝙ quelibet pars supponat. Unde si aliqua pars non supponat,totũ non supponit. Has aũt regulas et corollaria intelligas qñ omnes partes supponunt pro eodẽ instanti,nã alias non habẽt verum. Etenĩ si copula huius propõnis/ petrus fuit albus ⁊ niger/vniat pro instanti, ⁊ petrus heri fuisset albus ⁊ preheri niger,⁊ nõ fuissent alia alba,vtraqꝫ pars illius copulati supponit,⁊ tñ totũ nõ supponit. Et ita in multis alĩs. ¶ Instant adhuc multi de ꝑdicato huius/he materies forme immediate post hoc erunt hõ et hõ, demonstratis materĩs ⁊ formis ex quib⁹ nunc nihil componiẽ,sed hora futura diuisa per partes ꝓportionales minoribus terminatis versus hoc instans in qualibet parte cõponantur noui homines per nouã transpositionẽ,et nec sint nec erunt alĩ hoĩes, ꝙ vcꝫ in tali casu totũ predicatum supponat pro illis partibus,cum verificeẽ de illis,⁊ tñ nulla pars supponat, qꝛ nõ signabiẽ materiã ⁊ formã que immediate post hoc erunt homo Sed fortasse dicendũ vtrãqꝫ partem supponere,qꝛ hec est vera/immediate post hoc erit hõ,ac proinde predicatũ accipiẽ pro aliquo correspondẽte ei ⁊c̃. ꝗ̃ꝗ̃ non sit signabile eius suppositũ,itaqꝫ verificatur de aliquo(vt ly aliquo cõfundatur) ꝗ̃libet de nullo verificeẽ, sicut poteś dici de predicato huius/immediate post hoc erit instans. Qui tñ voluerit concedere illud ꝯñs teneẽ querere rationẽ illius. ¶ Ex dictis seqꝫtur,nec a propõne de copulato complexiuo ad copulatiuam immo nec ad disiunctiuã,valere argumẽtũ. Non eñ sequiẽ/ materia ⁊ forma sunt petrus,ergo materia est petrus vel forma est petr⁹. Et eodẽ modo ptꝫ ꝙ a copulato cõplexiuo ad disiũctum diuisiuũ non valet argumentũ. ¶ Circa copulatorum oppositionẽ nulla est habenda particularis consideratio,opponũtur eñ per mutationẽ quantitatis sicut ceteri termini, et eandem legem seruant.

¶ Contra ea verũtamẽ que dicta sunt 5. No.
arguitur. Et primo cõtra diffinitionẽ huius qḋ est ly et teneri complexiue,⁊ teneri diuisiue. Si ly et teneri cõplexiue est denotare alterum extremũ conuenire toti copulato, et teneri diuisiue,denotare cõuenire cuilibet parti,sequereẽ dictas cõiunctiones esse propõnes cum illa sit propõnalis significatio ¶ Negatur ꝯñs, est nanqꝫ añs accipiendum in hoc sensu.i. per totam ꝓpositionẽ virtute de ly et diuisiuo denotatur ⁊c̃. sicut accipitur illud. ly oĩs distribuere est denotare predicatum cõuenire cuilibet supposito subiecti.i.per totã propõneꝫ

virtute talis signi denotaretur &c. ¶ Sed contra, ergo talia signa non significant extra propositionem. Negatur ꝯña, nam quamuis tales significationes nō exprimātur nisi in ordine ad propositionē, nihilominus diffinitiones accipiunt condicionaliter .s. ly & accipi diuisiue est taliter significare ꝙ si poneretur in propōne, virtute talis significationis per totā propōnem denotaretur &c. ¶ Percūctaris aūt. Quando extra propositionē audis/ petrus et paulus/ quē actum concipis, cōiunctionē vel complexiue, an diuisiue sumptā. Reuera potes vtrūqꝫ sicut quando audis petrus/ aut alium terminū equiuocū aliquando formas cōceptū huius petri aliquando illius, qd prouenit vel a volūtate vel ab alio motiuo extrinseco. Eodē enim modo ly et equiuoce significat.

¶ Scdo contra cōclusionē huius articuli de modo regulādi veritatē ppōnis de copulato complexiue sumpto arguitur. Casu quo petrus & paulus simul portent lapidem quē nullus seorsum sufficeret portare, extrema huius propōnis/ petrus & paulus sunt portans lapidē et portans lapidē/ non supponūt pro eodem, & tamen ipsa est vera, ergo Maior patet. Neutra pars illius copulati supponit pro petro & paulo nec pro altero illorum, ergo totū non supponit pro illis. Cōsequētia patet per regulas supra traditas, & aña est notum, quia si petrus portat lapidē, aut totū, & hoc non, quia non sufficit ipsum portare, aut aliquā partem, et id non, quia cū nō sit maior ratio vt hanc portet quam illam, oēs portaret, quod est falsum. Sed minor principalis arguitur. Petrus & paulus portant lapidē, ergo petrus et paulus sunt portans lapidem et portans lapidem. Cōsequētia patet per resolutionē termini pluralis numeri incopulatū, & aña, quia ille lapis portatur, et non ab aliquo illorum, ergo ab ambobus simul.

6. No. ¶ Pro solutione huius argumēti notato, ꝙ in verbis denotantibus actionē, aut quasi actionem vel passionē potest denotari actio, de per se, aut de per accidens, illa res dicitur aliquid agere de per se, que sine iuuamine alterius cause que non est sibi essentialiter subordinata agit illud, vt ignis se solo calefaciens, deo & celo concurrentibus. Non dixerim quod sine alia causa scda agit, nam deus concurrendo cū igne de per se vtiqꝫ agit, quamquam cōcurrēte alia causa scda que sibi essentialiter subordinatur, vnde petrus de per se dicitur scribere, quamquam id faciat calamo. Et illa res dicitur aliud agere de per accidens quod cum iuuamine alterius cause quod non est sibi subordinata id agit, vt petrus in casu argumēti. Disputatio est de nomine an agere de per accidens, sit absolute dicendū/ agere/ sed vr ꝙ non, nā in cōi modo dicendi/ si petrus et paulus emissent simul domū viginti aureis vtroqꝫ decē cōtribuente, neuter diceretur aut emisse domū aut possidere, sed ambo simul. ¶ Secundo meminisse opus est illius quod lectione .5. capitis .11. admonuimus .s. Quando aliqua determinatio modificat terminū pluralis numeri debet modificare omnes partes copulati in quē talis terminus resoluitur vnica acceptatione. ¶ Iam igitur ad argumentū cōceditur maior vel ꝙ nulla pars illius copulati supponit pro petro, nec proinde totum pro petro & paulo, sed negatur minor vel dictā propositionē esse veram. Et negatur illa ꝯña/ petrus & paulus portant lapidem, ergo petrus & paulus sunt portans lapidem et portans lapidē, sed est inferendū, ergo petrus & paulus sunt portās & portās lapidē. ¶ Si teneas portare de per accidēs dicendū esse portare absolute, ac subinde concedas ꝙ petrus est portans lapidē, formato sic argumentū/ petrus & paulus portant per se lapidē, ergo petrus & paulus sunt portans per se lapidē et portans per se lapidem, vbi est eadē difficultas. Sed si oppositum, qd modo loquendi magis cōsonat, sustineas, habes ꝯcedere ꝙ petrus & paulus sunt portantes lapidē, tamen nec petrus aliqd portat nec paulus, nā si aliqd portaret, maxime/ aut lapidē aut aliquā eius partē, cuius oppositū suadebat rō ad maiorē argumenti. Vnde sequitur ꝙ petrus magis laborat nihil portans quam thomas portās octo libras, si lapis quē equaliter portāt petrus & paulus est .30. librarū. Nec est mirādū plus facere quod aliū multū iuuat quam qui per se parū facit.

¶ Sed contra: sequitur bene/ petrus & paulus sunt portātes lapidē, ergo petrus & paulus sunt portantes, ac proinde portans & portans. Unde sequitur ꝙ petrus sit portans, ac subinde portans aliquid, & non nisi lapidē, ergo petrus in tali casu absolute portat. ¶ Secūdo. Si ly portans non supponeret pro petro, sequeretur, predicatū huius concesse propōnis/ petrus & paulus sunt portans et portans lapidem nō supponere pro petro & paulo, quia nulla eius pars supponit pro altero illorum. ¶ Ad primum quamquam inter alia apparentius suadeat petrū in tali casu esse portantē, negatur nihilominus ꝯña sed solū sequitur ꝙ sunt simul portantes. Unde non sequitur ꝙ petrus sit portās, sed ꝙ sit cum alio portans. ¶ Ad secundū vel dicendū est ꝙ totum illud predicatū supponit, quamquam eius determinabile qd est copulatum non supponat, predicatū enim illud non est copulatū, sed complexū ex determinatione & determinabili cuius solū determinabile est copulatū. Vel melius negatur nullā partē dicti determinabilis supponere, quia nō est facienda verificatio sic, hoc est portans, sed sic/ hoc est cū alio portans. Quare nō stat totū predicatū supponere quin eius determinabile qd est copulatum supponat, stat tamen contra. Nam si petrus cū vno equo portet lapidē & paulus cū alio, portans & portans lapidem/ nō supponit pro petro et paulo, quamquam quelibet pars determinabilis ac subinde totum supponat pro illis. 7. No.

¶ Sunt et plurime alie propositiones ad hunc modum se habentes. V.g. cōceditur/ hec materia & hec forma componūt adequate petrū, quamquam nec materia componit adequate nec forma, sed ambe sunt cōponens & componēs adequate petrū, & verificatio partis determinabilis predicati debet fieri sic/ hoc est cū alio componēs adequate petrū. Sed arguis. ¶ Sequitur bene. Hec materia et hec forma cōponunt petrū, & hec materia & hec forma sunt petrus, ergo petrus cōponit petrū. Negatur ꝯña, quippe in qua arguitur in quatuor terminis, sed est inferendū, ergo petrus est cōponentia petrū vt concludatur maior extremitas de minori. Pariter si arguas/ he partes componūt petrū, ergo petrū componunt he partes, cōceditur ꝯña, sed si postea inferas/ he partes petrū componūt, & he partes sunt petrus, ergo petrus petrum componit, negatur ꝯña sicut precedens, sed est inferendum, ergo petrus, petrū cōponentia est. ¶ At si arguas. He partes cōponunt petrū, ergo ex his partibus cōponitur petrus, & he partes sunt petrus, ergo ex petro componitur petrus certe videtur totū cōcedendū, nam sensus ꝯñtis est ꝙ ex partibus que sunt petrus cōponitur petrus, sed non sequitur, petrus cōponitur ex petro, propter variationē appellationis. ¶ Secundo. Eodem modo cōceditur hec/ hi dānificarunt notabiliter petrū, & tamen nullus dānificauit notabiliter, demōstrata multitudine hominū que vindemiabit vineam petri quolibet pauca grana colligente & damnū aliorum ignorante. Cuius subinde predicatū est proportionabiliter resoluendū & partes eius determinabilis proportionabiliter verificande. ¶ Et si arguas. Ergo in tali casu omnes illi furati sunt & tamen nullus est furatus, quare oēs dānabuntur & nullus damnabitur, omnes tenētur ad restitutionē & nullus tenetur. Negatur ꝯña, nam si nullus fuit cōscius aliorum, nullus fecit furtum, nec oēs fecerūt nec oēs nec aliquis damnabitur, aliud esset si alij essent aliorum cōscij, nā tunc quilibet peccasset quātuncūqꝫ paucissima grana collegisset & teneretur ad restitutionem totius damni si alij nō restituissent. Sed hec quid ad dialecticum. 8. No.

¶ Ad hec. Equa ratione si petrus sciret tres artes liberales, & paulus quatuor alias, esset concedendū, ꝙ petrus & paulus sciunt septē artes liberales, et tamen nullus scit septē artes. ¶ Sed cōtra hanc propositionem arguitur primo. Sequeretur ꝙ si dialectica contineret septē propositiones quarū petrus tres, paulus vero alias quatuor sciret, concedendū esset ꝙ petrus & paulus sciunt dialecticam, ꝯñs est falsum ergo & aña. Maior videtur nota, & probatur 9. N

minor, nam si isti sciunt dialecticā, dialectica scitur, ac proinde est alicubi, et cū sit vna simplex qualitas, non potest esse nisi in vno intellectu, qd non cōtingit in tali casu. ¶ Ad hoc Paulus ve. negat q eadē sit ratio qñ actus aie interior fertur in terminū pluralis numeri, et qñ fertur in terminū singularis numeri, nā primo modo sufficit correspondentia vnius partis determinationis ad vnā partem determinabilis, et alteriꝰ ad alterā, vt ibi/scientes septem artes, sed qñ est determinatio singularis numeri, requirit q cōueniat cuilibet parti copulati inclusi in terminū pluralis numeri. Que quidem opinio sane intellecta mihi placet, vȝ qñ talis determinatio importat vnicā simplicem qualitatē. Unde si dialectica importet vnicum habitū, ad omnes propōnes dialecticas inclinantē, negatur q petrus et paulus sciant dialecticā (propter rationē argumenti) sed si non esset nisi collectio pluriū habituū certe concedendū esset. ¶ Scđo cōtra eandē conclusionē arguit. Petrus et paulus in tali casu sunt nescientes septem artes, ergo sunt nō scientes septē artes, ac subinde falsum est dicere q sunt scientes. Primū añs patet, qz sunt nesciens et nesciens septē artes, sicut eñ concedit q sunt sciens et sciens septē, qz alter, tres, et alter scit quatuor, ita est ꝯcedendum q sunt nesciēs et nesciēs septē, qz alter nescit quatuor, et alter nescit tres. ¶ Pro solutiōe huius meminisse opus est quod in de terminis oppositis. 1. parte intro. dictum est, vȝ q quādo aliqua negatio expresse cadit in terminū pluralis numeri, debet vnica acceptione ferri in partes copulati per qd resoluit per regulā hic repetitā, vt non vidētes eñ valet sicut non videns et vidēs, sed qñ est vnicus terminus simplex, qz nulla est ibi determinatio, q̄uis implicite includat negationē, singule partes includunt suas negationes, adminus si non sit terminus exponibilis (quod in exponibilibus examinabit) vt ceci tñ valet sicut cecus et cecus. Quo fit vt ly nō scientes tñ valeat sicut non sciens et sciens, negatione cadente in totū, sed nescientes, tantum sicut nesciens et nesciens, sicut ignorantes, ignorans et ignorans, dubitantes, dubitans et dubitās &c. ¶ Igitur ad argumētū negat primū añs. s. petrus et paulus sunt nesciētes septē artes, et ad probationē cōceditur illa ꝯña: sunt nesciēs et nesciens septē artes, ergo sunt nesciētes, (q̄uis multi negent illā dicentes ly nesciētes includere negationem cadentē vnica acceptione in totū copulatum). Negatur tñ añs, nam q̄uis scientes et nescientes possint verificari de eodem supernaturalr, sicut videntes et ceci, si ex partibus duoꝝ doctoꝝ fierent duo quoꝝ quilibet esset ignorans, nihilominus naturalr (credo) non est possibile, quare cū terminis includētibus negationē nō valet argumentū, hi sunt nesciēs tres et nesciens tres propōnes, ergo nesciens et nesciens sex, sunt ignorans tres et ignorans quatuor, ergo ignorās et ignorans septem, qz opponūtur cōtrarie naturalr/sciens et sciēs a. nesciens et nesciens. a. Eadē ratione non sequit. he septem propōnes sunt tres nescite a paulo et quatuor nescite a petro ergo sunt nescite et nescite a paulo et petro. Quā q̄uis esse cōcederētur esse nescientes nō subinde sequeret ipsos esse nō scientes (vt dictum est). ¶ Tertio contra eandē solet hic argui, si quereretur si petrus doceret quatuor propōnes quas scit paulus, et paulus tres quas scit petrus q in fine nō essent doctiores q̄ in principio, qz in fine nō scirent nisi septem propōnes et in principio sciebant easdē, ergo nō scirēt plura q̄ sciebāt nec proinde essent doctiores, qz sicut adhoc qd aliquis sit doctior requirit q plura sciat, ita adhoc qd aliqui sint doctiores, qd ambo plura sciant, hoc tñ argumentū nō potest plene intelligi vsqȝ ad exponibilia. c. de comparatiuis vbi late discussum est le. 2. ¶ Solet iuxta hec pariter hic disputari de veritate herū/petrus et paulus differunt a petro et paulo/deus et hoc instans incipiūt esse/de quibus tñ in exponibilibus, de prima. s. c. 5. et de scđa. c. 6. le. 3. cōuenientius disputabitur.

¶ Tertio ad principale arguitur.

Sequeretur ex dicta conclusione q casu quo petrus contra paulū, et paulus pugnaret cōtra petrū, verū esset dicere/petrus et paulus pugnant cōtra se, cōsequens est falsum ergo et conclusio. Maior patet. Petrus et paulus pugnāt contra petrū et paulum (qz sunt pugnans contra petrū et pugnans ꝯtra paulum) ergo petrus et paulus pugnant cōtra se, cū loco relatiui reciproci liceat ponere suū añs singulariter supponens. Sed patet minor/petrus et paulus pugnant pro se (quā proportionabili ratione suadeat) ergo non pugnant contra se, alis pugnarent contra illos pro quibus pugnarent.

¶ Pro solutione huius argumēti notandū, q inter ly se absolute positū referens copulatū cōplexiue sumptū, et ly se inuicem, se mutuo, inter se, et similia, sic interest, q ly se refert reciproce singulas partes añtis, sed ly se inuicem et reliqua referunt trāsmutatim. U. g. petrus et paulus vident se, tñ valet sicut, q petrus videt se, et paulus se, sed si diceres vident se mutuo, aut se inuicem, denotaretur q petrus, paulum, et paulus videret petrū. Hoc videtur, et modo cōcipiendi conformius, et rationi grammatice magis consonans q̄ qd alia dialectica indigeat suasione. Ex cuius inaduertentia multa passim in hac materia inuenies que tibi non placebūt. ¶ Igitur ad argumētū negatur illa. s. petrus et paulus pugnant ꝯtra se, sed bene pugnant cōtra se inuicē, contra se mutuo, aut inter se, sicut ediuerso conceditur q pugnant pro se, et vt vincant se, non tñ vt vincant se inuicē. Et ad probationē prime negatur illa ꝯña, petrus et paulus pugnant contra petrū et paulū, ergo pugnant cōtra se, nec licet loco relatiui reciproci ponere añs singulariter supponēs qñ est copulatū complexiue sumptū, sed est explicanda relatio, hec vel illa, secundū qd relatiuū ponitur absolute, vel cum ly inuicem vel mutuo. Unde nō sequeretur petrus et paulus pugnant vt vincāt petrum et paulū, ergo pugnant vt vincant se inuicem. Quare ex illo añte solū sequitur disiunctiue. s. pugnant cōtra se, aut cōtra se inuicē. ¶ Est tamē Hētisber qui negat añs propter incōueniens ibi illatū, quod vȝ/si petrus et paulus pugnarent cōtra petrū et paulū, eadem ratione dicerentur pugnare pro petro et paulo, et sic pugnarent contra illos pro quibus pugnarēt. Sed re vera hoc nō tute dicitur, nam tunc cōcedendū esset q hi pugnant et tñ non pugnant cōtra aliquos, sicut si petrus et paulus viderent se mutuo, etiā esset negandū q viderent aliquos, qd falsum est. Igitur concedendū est q pugnant pro petro et paulo sicut cōtra petrum et paulū, eadē eñ est vtriusqȝ ratio, nec incōuenit q pugnēt pro illis contra quos pugnāt, qz nullus pugnat pro illo contra quē pugnat. ¶ Hinc patet differentia inter has/petrus et paulus occiderunt se inuicē/petrus et paulus occiderūt se Maior eñ cōcedentes q petrus et paulus occiderūt se ipsos si petrus, paulū, et paulus occidisset petrū, non eñ sequit, hi occiderunt hos, et hi sunt ipsimet, ergo hi occiderūt seipsos, nam in ꝯñti denotatur aliqua relatio que nō exprimit in maiori. ¶ Patet insuper q de duabus contradictoriis verū est dicere q sunt sibiinuicē, sicut inter se, cōtradictorie, sed non sunt sue ꝯtradictorie, seu ipsarūmet ꝯtradictorie, immo sunt ipsarūmet synonime. ¶ Patet denique falsitas illius ridiculi corollarii qd solet a multis concedi, vȝ q si essent infiniti homines versus orientē et versus occidentē, et quicūqȝ esset filius precedentis et pater sequētis, cōcedendū esset/hi hoies sunt sui patres et sui filii/item hi genuerunt se et sunt geniti a se, nam cū relatiuū ponit absolute, denotat sigillata relatio ad singulas partes copulati inclusi in termino pluralis numeri, vȝ q hic sit pater suus, et hic sit filius suus &c. quod est impossibile. Sed nec verum est dicere/hi sunt sui inuicē seu sibi inuicē patres, nam denotat q petrus esset pater pauli et paulus petri. Multa alia corollaria id genus in presentiarum intulissem, nisi quisqȝ per se ex illa distinctione facile omnia posset inferre.

¶ Solet hic tandē disputari circa hec copulata ac terminos pluralis numeri, an vȝ mediante copula de extrinseco tēpore in ordine ad instās venienti debeāt 11. No.
verificari pro eodem instanti, an he scȝ sint cōcedende/adam

et abraam fuerunt/adā et antichristus fuerunt vel erunt. Cir
ca quod nihil aliud notandum censeo, q̄ q̄ si copula fuerit
pluralis numeri tunc importat instantia in plurali. Quare
nō requiritur verificatio partiū copulati pro eodē instanti, si
autē copula sit singularis numeri, tunc vnit pro vno instanti
singulariter, ac subinde requirit talis verificatio pro eodem
instāti. Quo fit dictas propōnes (adhuc si copule pro instan
tibus vniant) esse veras, he tñ/binarius adē et abraā fuit/tos
ta progenies adē fuit/funtvtriq̄ false. Nisi dicas q̄ extremis
existentibus istis collectiuis copule possunt accipi vt vniant
pro tpe, aut pro instantibus pluralr, q̄ non reprobamus.

¶ Quarto contra conclusionē in qua
dictum est eodē modo esse constituendas oppositiones in hu
iusmodi copulatis sicut in ceteris terminis arguit. Sequere
tur has/alterū.a.et vtrūq̄.b.quilibet homo sunt / vtrūq̄.a.
et alterū.b.homo nō sunt/esse contradictorias, sed sunt simul
vere, ergo cōclusio falsa. Maior videtur nota et minor patet
si ly.a.valeat tm̄ sicut medietas materie superior vel inferior
(sic nāq̄ loquimur semp de medietate) et ly.b. sicut pars ho
minis, et sint tm̄ duo homines cōmunicantes in materia. Nā
negatiua manifeste est vera, et quelibet singularis affirmati
ua.s.hoc.a.et.a.vtrūq̄.b.quilibet homo sunt, patet, cū quo
cūq̄ homine demōstrato a parte predicati, dentur due singu
lares vere sub secūda parte subiecti.

¶ Pro solutione huius notato: copu
12. No. latū complexiue sumptū posse teneri aut vnica, aut pluribus
acceptionibus, vnica, q̄n ponitur post copulā principalē, aut
si ponat ante, vnicū tñ signū fertur in totū, pluribus, q̄n ipso
existente ante copulā, nullum signū fertur in totū, vt in his/
petrus est materia et forma/aliquid q̄d est materia et forma est
petrus/tenet vnica, sed in hac/ois materia et forma sunt pe
trus, tenetur plurib⁹. Et notandū q̄ signū modificans totuz
copulatum vt̄r est neutrius generis, absolutū a numero, sicut
absoluit verbuz q̄n subiectū est copulatū acceptū vnica. Ut
q̄n accipitur vnica est facienda sub toto vnica resolutio, sed
q̄n pluribus sigillatim sub partibus. Ōbidq̄ hec/omne aial
et substantia sunt aialia (distributa prima parte) est vera, sed
distributo toto vnica acceptione est falsa. ¶ Est autem scien
dū q̄ omis propō de copulato accepto vnica et propositio in
qua accipit plurib⁹ mediāte copula de presenti, si cetera sint
paria.i.si nulla pars in aliqua distribuat, vel si toto distribu
to vnica acceptione in vna, oēs partes distribuant pluribus
in alia, sunt equiualentes. Quare q̄n aliquibus propōnib⁹
nihil deficit ad aliq̄d genus oppositionis, nisi q̄d in altera co
pulatū accipitur vnica, et in altera plurib⁹, id nō obstat quin
tales propōnes opponātur respectu copule de presenti, vt he
opponunt/homo et petrus sunt hoies/nullū hō et petrus sunt
hoies, si ly nullū absoluat a numero, nā alias propter maio
rem restrictionem subiecti in negatiua starent ambe in veri
tate. Dixerim, respectu copule presentis/ q̄ he/albū et nigrū
fuit petrus/aliquid album et nigrū fuit petrus (copula vnien
te pro instanti) non equiualent, cum si petrus quādoq̄ fuisset
albus et alio tempore niger, prima est vera, vt patet per reso
lutionē prime partis accepte pluribus.s.hoc et nigrū fuit pe
trus, et hoc est vel fuit album, ergo album et nigrū etc̄. et scd̄a
est falsa. Quare hec/nullū albū et nigrū fuit petrus/vbi sub
iectū accipit vnica, non est cōtradictoria prime.

13. No. ¶ Est rursus notandū pro ppositioni
bus in quibus copulatum accipitur pluribus (de his eñ fre
quētius inter sophistas disputatur) q̄ vna pars supponit in
ordine ad aliā quando complexiue tenetur. Est rursus in me
moriā reuocandū illud, quod capite.11.manifeste (vel fallor)
suasimus, vcz nullam vniuersalitatē, particularitatē sequen
tem cōfundere nisi in ordine ad se. Unde elicimus cuicūq̄
propositioni de modo loquendi consueto.i.in qua nō ponit.
a.vel.b.vel.c.etc̄.posse assignari oppositā quocūq̄ genere op
positionis per aliā propositionē etiā de modo loquendi con
sueto, que regule copulatis cōplexiuis potissimū ancillatur.
Quare huius/ois hō et equ⁹ nō sunt aialia/ptradictoria, nō
non est hec/hō et quilibet equus.b.animalia sunt/ sed hec/ho
mo et quilibet equus sunt aialia, q̄ secūda pars copulati in
negatiua determinate supponebat in ordine ad predicatum.
Esset nāq̄ ludibrio viro sapiēti qui diceret, huic/homo et qui
libet equus sunt aialia/cū sit de mō loquēdi psueto, non posse
cōtradici nisi fingendo ly.c. ¶ Igit ad argumentū pcessa ma
iori negat minor, et negat q̄ in tali casu affirmatiua sit vera,
quippe cui⁹ singulares sub prima parte subiecti sint he/hoc
a.et vtrūq̄.b.quilibet homo sunt etc̄. vbi scd̄a pars supponit
determinate in ordine ad predicatū, que sunt false, vt p3 re
soluendo immediate dictā secundā partem. ¶ Per hoc fun
damentū, cum manifestā habeat veritatem, omnia fere argu
menta copulatorū facile dilues.

¶ At si libuerit quādoq̄ hmōi suppo .14 No.
sitionibus ludere, inspicito quē ordinem resolutionis littere
vnius propositionis exigant, et tales ponito in altera opposi
ta, que denotēt omnino eundē ordinē seruandū. U.g. contra
dictoria huius/omnis hō et.a.equus nō sunt aialia/est hec/
homo et quilibet equus.b.aialia sunt/et cōtradictoria huius/
ois homo et.b.equus.a.hō et quilibet hō sunt, hec/c.hō et qui
libet equ⁹ quilibet hō et.c homo nō sunt/in quibus prius est
resoluēda secūda pars primi copulati, et deinde prima primi,
aut vltima secundi, ac postremo prima secūdi. ¶ Quare nō
sequitur/omnis hō et.c.homo ois animalia sunt / ergo omnia
aialia omnis homo et.c.homo sunt, nā si tm̄ essent duo hoies
inter aialia, aīs esset verum et ps̄ns falsum. Et defect⁹ est q̄
in antecedenti scd̄a pars subiecti supponit in ordine ad pri
mam cōfuse, et in cōsequenti determinate in ordine ad eandē.
Nec valeret ediuerso propter similē defectū respectu eiusdez
partis in ordine ad predicatū, sed dicta propositio cōuerten
da est in hanc/omnia aialia omnis homo et.d.homo sunt, nā
mixta de ly.c.equiualet mixte de ly.d.per solam transpositio
nem vniuersalitatū. ¶ Sed contra. He propōnes/homo et.a.
equus nō sunt aialia/quilibet homo et quilibet equus.c.aia
lia sunt/cōtradicūt, et hec/a.equus et hō nō sunt aialia/ equi
ualet dicte negatiue, ergo cōtradicit eidē affirmatiue per re
gulā/tm̄ vnū vni opponit/q̄d est falsum, cū he/a.equus et hō
non sunt portātia lapidē/quilz equus et quilibet homo, c.por
tātia lapidē sunt/sint eiusdē forme, et tñ sunt vere, si petr⁹ cū
vno equo portet vnum lapidē, et cū alio, alium. Q̄d aūt sint
eiusdē forme, patet q̄ synonimitas inter primā partem subie
cti vnius et secundā subiecti alterius non est in oppositioni
bus seruanda. ¶ Adhoc concessa maiori prime consequētie
distinguit minor. Concedit nāq̄ hanc propōnē.a. equ⁹ et hō
nō sunt aialia/equiualere prime negatiue materialr, et formalr,
sm̄ sitū quo prima pars subiecti vnius est synonima cū scd̄a
subiecti alterius et ecōtrario, negat tñ q̄ ei formalr equiualeat
seruatis solūmodo synonimitatibus oppōnum, nā he/homo
et.a.equus nō sunt portātia lapidē/a.hō et equus nō sunt por
tantia lapidē, sunt eiusdē forme cū illis, que tñ nō equiualēt,
et ideo negatur ps̄a quia infert q̄ debet scd̄a cōtradicere con
tradictorie prime, sed ex regula Aristotelis solū sequit q̄ cō
tradicat ei materialr, vel formalr sm̄ situm quo equiualet al
teri. ¶ Et per hoc soluit argumentū, q̄d pōt fieri hoc modo.
He ppōnes/hō et.a.equus nō sunt aialia/a.equus et hō non
sunt aialia, in mente vltimata synonime significant, q̄ cōpo
nunt ex eisdē terminis eodē modo supponētibus, ergo cōtra
dicunt eidē ppositioni. Concedit nāq̄ q̄ dicte ppōnes sunt
synonime nō tñ quecūq̄ due eiusdē forme cū illis seruata sy
nonimitate oppositionū, quare non sequit nisi q̄ de materia
eidem propōni cōtradicunt, non tñ de forma.

¶ Ex his sequit q̄ he/vterq̄ hō.a.me 15. No.
dietas hois et quelibet medietas materie est/alter hō queli
bet medietas hois et medietas materie nō est/nō sunt cōtra
dictorie sed subcōtrarie, sicut he/quelibet medietas materie
et.a.medietas hominis vterq̄ homo sunt/medietas materie

et quelibet medietas hominis alter homo non sunt/nã si sint tñ duo homines cõmunicantes in materia, omnes sunt vere. Hec autẽ/ vterq; homo, a. alter homo et quilibet hõ est/ alter homo, vterq; hõ ꝛ hõ non est, sunt vtriq; ꝯtradictorie, q: cum affirmatiua non possit verificari nisi scđa parte predicati habẽte vnicũ suppositum, aut (qḋ idẽ est) plura inclusa in quolz prime, cõfusa prime equiualet determinate in ordine ad secũdam vt. c. 11. visum est, non tñ essent ꝯtradictorie si trãsponeres qualitates. s. vterq; hõ, a. alter hõ ꝛ quilz homo nõ est/ alter homo vterq; hõ et homo est, nã si a parte subiecti decem aial/ et in vtraq; parte predicati/ pars hoīs ꝛ sint solũ vnus homo ꝛ vnũ biuũ, sunt vere. Pariter he/ cuiuslibet hoīs et hominis brunellus est brunellus/ a. hominis ꝛ cuiuslibet hominis brunellus non est brunellus, dantur vere ob defectũ inter determinationes, casu quo sint tñ duo homines qui copulatim ꝛ nõ copulatiue possideant brunellũ, sed he/ cuiuslz hoīs ꝛ. a. hoīs brunell⁹ quilz equus est/ hoīs ꝛ cuiuslibet hominis brunellus equus non est, sunt vtriq; ꝯtradictorie, q: (vt ibi visum est) determinabili supponẽte discrete, cõfusa determinationis equiualet determinate in ordine ad aliud extremũ. ¶ Equa rõne he/ omnis hõ ꝛ. d. homo oīa aīalia sunt/ a. homo ꝛ oīs homo aīalia nõ sunt, sunt ꝯtradictorie. Habeto nãq; pro regula q̃ in syllogismis ꝛ exponibilibus multum iuuat, ꝙ propõ affirmatiua in qua vna sola pars copulati complexiui distribuit̃ ꝛ a parte alterius extremi nulla ponitur cõfusa, si pars non distributa determinate supponat in ordine ad distributã aut in ordine ad distributionẽ predicati, nõ potest verificari nisi vtroq; extremo totali vnicũ habẽte suppositum ſm talẽ acceptionẽ. V. g. he/ quelz materia ꝛ. b. forma quilibet hõ sunt/ quelz pars ꝛ pars quilz hõ sunt (vel si a parte predicati diceres/ petr⁹) nõ possunt verificari nisi vnico existente hoīe pro quo solo illud copulatum. s. quelz pars ꝛ pars supponit, sed hec/ quelz materia ꝛ. b. forma sunt hõ, aut hec/ quelibet materia ꝛ. a. forma quilz hõ sunt/ põt verificari duobus existẽtibus hominib⁹ cõicantibus in materia. ¶ Nota illũ dicendi modũ qḋ vez totũ illud complexũ cũ illa vlitate quelz pars ꝛ pars nõ potest supponere nisi vnico existente toto ꝛ tunc pro solo toto, quo. s. modo frequẽter vtendũ tibi est. ¶ Hinc sequit̃ ꝙ qñ pars nõ distributa determinate supponit in ordine ad distributã, ꝯfusa illius in ordine ad distributionẽ predicati equalet determinate in affirmatiuis. Quare illa affirmatiua/ quilz hõ et. d. homo oīs hõ sunt, equiualet huic/ quilz hõ et. b. hõ quilibet hõ sunt, que est cõtradictoria negatiue, ꝛ ideo ille sunt cõtradictorie. Sed si transponeres qualitates, he/ quilz homo et. d. hõ non sunt hõ/ a. hõ ꝛ quilz homo sunt hõ/ non ꝯtradicunt, immo rebus vt nũc ambe sunt vere. Caue ne inferas proportionabilr ꝙ qñ pars non distributa supponit determinate in ordine ad vlitatem alterius extremi cõfusa ipsius equalet determinate in ordine ad aliam partem, he enĩ/ quelz pars et pars quilibet hõ sunt/ quelibet pars ꝛ. b. pars quilz hõ sunt, nõ equalent, q: q̃uis nõ põt hec propõ verificari nisi totalibus extremis vnicum habẽtibus suppositum, verificatur tamen singulis partib⁹ copulati habentibus plura.

¶ Quinto ad principale arguitur. He

ꝓpõnes/ hõ ꝛ quilz alius homo sunt hoīes/ quilz hõ ꝛ. a. ali⁹ homo nõ sunt hoīes, sunt ꝯtradictorie, ꝛ tñ sunt vere reb⁹ vt nunc ergo. Nõ si negaueris maiorẽ, eo qḋ scđa pars copulati distributa in affirmatiua in ordine ad predicatũ ſtãs ꝯfuse maneat in negatiua cõfuse in ordine ad ipsum, arguitur sic. Transpositis qualitatibus, in his. s. homo et quilibet alius homo homines nõ sunt/ quilibet homo et. a. alius homo oẽs homines sunt, cõmittitur idem defectus, et tamen repugnat eis formaliter veritas, ergo ille non est defectus in his copulatis.

10. No. ¶ Pro solutione huius argumenti reuocãda in memoriã sunt q̃ supra de hmõi relatiuis substãtie alietatis diximus, vez nũq̃ esse resoluendũ relatiuũ pri⁹ q̃ aña, ac subinde eius determinatũ in ordine ad aña equiualere ꝯfuse, sicut confusa aña in ordine ad relatiuũ equiualet determinate, item relatiuũ alietatis supponere ſm exigentiã signoꝝ que in ipsum feruntur, ꝛ cetera que scđa parte introductionũ dicta sunt. ¶ Rursus sciendũ cõtrouersiam esse inter summulistas, an. v. g. he propõnes/ quilibet hõ ꝛ alius homo sunt aīalia/ quilibet hõ ꝛ alius equus sunt aīalia/ sint eiusdẽ forme. Et reuera non videt̃ quid obstet quo minus sint similis forme. Unde relatiuũ alietatis nullã difficultatẽ nouam in oppositionibus efficit, sed oẽs propõnes que sine tali relatiuo aliquã legẽ oppositionis participarent, eo addito, eandem omnino retinent, ꝛ ediuerso, nisi forsasse propter aduentum talis relatiui variaret̃ ordo resolutionis, quod dixerim propter has/ quilibet hõ ꝛ homo omnia aīalia sunt/ a. homo et quilibet hõ non sunt aīalia, que nõ sunt contrarie, ꝛ tñ si secunde parti copulati adderes ly alius, essent vtriq;, q: cõfusa ãtis equiualeret determinate. At vero vt multis sophismatibus ansam prebeant, solẽt summuliste huius tẽporis reputare synonimitatẽ intrinsecam illã que est inter relatiuũ alietatis ꝛ eius aña, ita vt he ꝓpõnes/ quilibet hõ ꝛ alius homo sunt aīalia/ quilibet homo et alius equ⁹ sunt animalia/ non sunt eiusdẽ forme, qḋ causa disputatiõis admitti põt. ¶ His prehabitis solent hic cõstitui regule pene innumere, quibus docetur quenã ꝓpõnes hoꝝ relatiuoꝝ sunt possibiles queue impossibiles, in quibus cõfusa equiualet determinate, in quibus deniq; idẽ sit hoc aut illud signum addere, que vix possunt aut sub aliquo certo numero cõtineri aut nisi cum pluribus exceptionibus cõstitui. Quiquidẽ proinde labor, cũ ad nihilum sit vtilis, plurimum esset molestus. Hanc igitur solam, quippe que ad doctrinã syllogismoꝝ tibi cõducere põt, notato. ¶ Quãdo in propõne affirmatiua aña relatiui complete distribuit̃, cõfusa relatiui equiualet determinate in ordine ad quãcunq; vniuersalitatẽ alterius extremi, nisi ponatur in tali extremo vniuersalitas cũ particularitate confusa tñ. V. g. affirmatiua replice argumẽti equiualet huic/ quilz homo ꝛ. b. alius homo omnia animalia sunt/ ꝛ huic quilibet homo ꝛ alius homo omnia aīalia sunt, que est cõtradictoria negatiue ibi assumpte, ac subinde propõnes que sumunt̃ in replica sunt cõtradictorie. Sed in negatiuis nõ equiualent/ quilibet hõ et. a. alius hõ non sunt hoīes/ quilz hõ ꝛ alius hõ nõ sunt hoīes, et ideo propõnes argumenti nõ contradicunt, immo rebus vt nunc sunt vere, q: negatiua nõ conuertit̃ cũ ꝯtradictoria affirmatiue. Rursum si aña non distribueretur cõplete id non cõtingeret, he enĩ/ vterq; hõ et. a. alius homo oẽs duo homines sunt/ vterq; hõ et alius homo oẽs duo homines sunt, nõ equiualent, nam si essent petrus ꝛ paulus cõicantes in materia, ex cuius medietate cum forma petri fieret ioannes, scđa est falsa vt notũ est descendenti prius sub toto subiecto q̃ sub predicato, ꝛ ꝙ prima sit vera patet, nã datur vna singularis vera sub ãte demõstrãdo petrũ, vt notũ est, et alia demonstrãdo ioannẽ, nam ioannes et. a. alius homo omnes duo hoīes sunt. Et eodẽ casu dabis hanc verã/ alter homo ꝛ. a. ali⁹ hõ, omnes duo hoīes sunt/ hac existente falsa/ alter homo ꝛ alius hõ omnes duo hoīes sunt, nã terminũ habentẽ tria adequate supposita idẽ est modificari a ly vterq;, aut a ly alter, idẽ esset si aña restringeret̃ ad supponendũ pro paucioribus q̃ relatiuũ, quare he nõ equiualẽt/ petri quilibet equus et. a. alius equus, omnia portantia lapidẽ sunt/ petri quilibet equus ꝛ alius equ⁹, oīa portantia lapidẽ sunt, (sola prima parte restricta) q: tũc perinde est ac si aña distribueretur incõplete, et casu quo solus brunellus possideretur a petro, qui cum fauello siluestre portaret vnũ lapidem et cũ grisello alium, prima esset vera ꝛ secunda falsa. Dixerim in ordine ad vniuersalitatem alterius extremi, quia he nõ equiualent/ omnis homo ꝛ. a. alius homo ꝛ omnes duo homines, omnes tres homines sunt/ oīs homo ꝛ. d. alius hõ ꝛ oẽs duo homines, omnes tres hoīes sunt, vt ptz si tñ sint tres hoīes. Dixerim nisi ponat̃ in tali extremo ꝛc̃. q: reb⁹ vt nũc hec est vera/ quilz homo ꝛ. a. ali⁹ hõ quilz hõ ꝛ homo sunt/ ꝛ hec fals

sa/quilʒ hō ⁊ alius hō quilibet hō ⁊ hō sunt/⁊ casu quo sit tm̄ vnus hō inter corpora hec est ꝟa/quelʒ pars ⁊.a. alia pars, vtraq₃ pars est/⁊ hec falsa/quelibet pars ⁊ alia pars vtraq₃ pars est/q₂ a parte p̄dicati virtualr̄ ponit̄ vl̄tas cū particularitate ꝯfusa. Jtē eadē rōne hec/quelibet medietas equi et a.alia medietas equi, hōīs quilʒ equus est, dabitur vera, hac quelibet medietas equi ⁊ alia medietas equi, hōīs quilʒ equ⁹ est, casu quo sint brunellus ⁊ fauellus ex quoꝝ superioribus medietatib⁹ fiat grisellus, ⁊ ex inferioribus baudellus ⁊ sint quatuor hoīes, quoꝝ primus possidebat brunellū ⁊ grisellū, et scōs brunellū ⁊ baudellū, ⁊ tertius fauellum ⁊ grisellū, et quartus fauellū ⁊ baudellū. ¶ Est ⁊ alia instātia qn̄ sunt due determinationes siue eiusdem determinabilis siue duoꝝ nullū alterū sit relatiuū alterius. Etenī hec/cuiuslʒ hōīs ⁊.a. alius hōīs, quilʒ equ⁹, quilʒ equ⁹ est/est vera, hac/cuiuslibet hōīs ⁊ alius hōīs quilʒ equus, quilʒ equ⁹ est/existēte falsa, casu quo sint quatuor hoīes quoꝝ primus cū scōo possideat brunellū copulatim, ⁊ cū tertio, fauellū, quartus ꝓo ediuerso cū scōo, fauellū ⁊ cū tertio brunellū, nec sint alij hoīes nec equi. Similiter hec/cuiuslʒ hōīs quilʒ equus et.a. alius hōīs quilʒ asinus oīa portantia lapidē sunt, est vera, hac/cuiuslʒ hōīs quilibet equus ⁊ alius hōīs quilʒ asinus oīa portantia lapidem sunt, existente falsa, casu quo vnus equus cū vno asino portet vnū lapidē ⁊ cū alio, aliū, ⁊ sint quatuor hoīes quoꝝ quilibet possideat illū equū, sed duo vnū asinū et alij duo alterū et nō sint alia a.alia. Hec aūt/cuiuslʒ hōīs quilʒ equus et.a. alius hōīs alius equ⁹, oēs equi sunt/cuiuslibet hōīs quilibet equus ⁊ alius hōīs alius equus, oēs equi sunt; bene equiualent. In oībus ꝓpōnibus q̄ per hāc regulā equiualēt nupsē poterā praticare quēadmodū prima cōtradicat cōtradictorie secūde nō obstante illo defectu, qḋ tm̄ in negatiua distribut⁹ in ordine ad tm̄ stantē cōfuse stet in affirmatiua cōfuse in ordine ad ipsum. Et in oībus q̄ non equiualēt poteris formare argumēta oppositionū accipiendo contradictoriā vnius cum alia pro contradictorijs.

17. No. ¶ Arguitur autē adhuc. Hec propositiones/oīa risibilia ⁊.a. hō omnis hō ⁊ alius hō sunt/aliqua risibilia ⁊ hō, hō ⁊ nullus ali⁹ hō sunt (ly oīa distribuēte totū copulatū vnica ⁊ relatiuo referēte secundā partem subiecti) sunt ꝯtradictorie, ⁊ tm̄ casu quo sint soli duo hoīes sunt vere, ergo. Maior vr̄ nota, et minor p₃ ascēdenti prius in affirmatiua sub toto subiecto vnica, ac deinde sub p̄ma parte p̄dicati ⁊ tandē disiunctiue sub scōa parte subiecti q̄ est añs relatiui, et in negatiua prius disiunctiue sub toto subiecto vnica, ac deinde sub scōa parte eiusdē subiecti ac tādē sub p̄dicato. ¶ Ad hoc argumentū si placet modus quē supra tenuimus de distributione partiū complexi accepti vnica singularizati in negatiua, ꝯcessa maiori, negat̄ ꝙ in tali casu negatiua sit vera, et resoluto toto subiecto vnica, negat̄ immediatus ascēsus sub scōa parte anteq̄ ascendat̄ sub p̄ma parte p̄dicati q̄ cū in affirmatiua distribuit̄ in ordine ad secundā subiecti stātem ꝯfuse, in negatiua stat determinate in ordine ad eandē equalēter distributā, modo hec. v.g. singularis/hec risibilia ⁊ hō petrus ⁊ nullus ali⁹ hō sunt/est falsa, q₂ sub scōa parte subiecti equalenter distributa dabit̄ vna falsa demōstrando eundē petrū. Quib⁹ aūt nō placeret hic modus, negarēt maiorē, dicētes contradictoriā illi⁹ affirmatiue esse hāc/aliqua risibilia ⁊ oīs homo.b. homo ⁊ nullus ali⁹ homo sunt. Que iuxta modū nostrum equiualet priori.

18. No. ¶ Argui tandē solet de his/ quodlibet vidēs se ⁊ hō, quodlibet vidēs se ⁊ hō sunt/aliqḋ videns se et quilʒ hō, aliqḋ videns se ⁊ nullus hō sunt, inquirendo a quo ꝓo sit incipiēda resolutio, sed reuera nulla est hic difficultas. Sunt nāq₃ ꝯtradictorie q̄cquid relatiua referāt, ⁊ si quodlʒ relatiuū referat secundā partē copulati secū positā, clarū est secundā partē subiecti equalere determinate, tam in ordine ad vl̄tatem sequētē q̄₃ ad precedētem q̄ est eius añs, sub quo proinde prius ascēdendū est, ⁊ deinde sub p̄ma parte eiusdē añtis, et tertio sub scōa parte p̄dicati tā in affirmatiua q̄₃ in negatiua. Nō si relatiuū subiecti referat secundā partē predicati, ⁊ relatiuū predicati, secundā subiecti, tunc ꝯfusa secūde partis subiecti equalet determinate, nā cū sub neutro relatiuoꝝ liceat ascendere anteq̄₃ sub suo añti ⁊ vtrūq₃ añs cōfundat̄ in ordine ad distributionē que non est eius relatiuū, necesse est aliquā confusam equalere determinate, alias non posset talis propō resolui, ⁊ cū non sit maior ratio de vna q̄₃ de alia, illa erit prima. Vn̄ primo est resoluēda scōa pars subiecti, deinde prima p̄dicati, ac tertio scōa eiusdē predicati, et eodē ordine resoluit̄ negatiua. Quare nō sequit̄/quodlibet videns se ⁊ hō, q̄dlibet vidēs se ⁊.b. equus sunt, ergo quodlibet vidēs se et hō, quodlʒ videns se ⁊ equ⁹ sunt, (relatiuis secundo modo referētibus) nam q̄₃q̄₃ ex parte secūde partis p̄dicati arguat̄ a determinata ad cōfusam, ex parte tm̄ secūde subiecti arguit̄ a cōfusa ad determinatā, ⁊ dabit̄ añs verū et ꝯñs falsum, si loco de ly equus ponas ly binarius hominū casu quo sint tm̄ duo hoīes quorum vterq₃, vtrūq₃ videat. ¶ Quo fit hās/quodlibet vidēs se ⁊ hō, quodlibet vidēs se ⁊ hō sunt/aliqḋ videns se ⁊ quilʒ hō, aliqḋ videns se ⁊ quilʒ hō nō sunt/non ꝯtradicere, immo in eodē casu sunt false si in scōa parte predicati ponas ly binari⁹. Et defect⁹ est ꝙ prima pars subiecti in affirmatiua distributa in ordine ad secūdā stantē determinate, restat in negatiua determinate. Quare contradictoria ei⁹ est hec/a. vidēs se ⁊ quilʒ hō, videns se ⁊ nullus hō sunt, vbi p̄ma pars p̄dicati stat determinate tā in ordine ad secundā vl̄tatē q̄₃ in ordine ad primā que est eius añs.

¶ Lectio [illegible] tertia.

Coniunctionem/et/diuisiue teneri 1. No. (vt dictū est) est denotare cuicūq₃ parti copulati conuenire alterū extremū, si fuerit affirmatiua, aut discōuenire, si fuerit negatiua, ⁊ proportionabilr̄ si copulatum sit in obliquo. ¶ Vn̄ veritas ꝓpōnis de copulato diuisiue attendit̄ penes copulatiuā ad quā reducit̄, si sit immediate reducibilis, vt ad veritatē huius/petr⁹ ⁊ paulus est hō/sufficit ⁊ requirit̄ ꝙ petr⁹ sit hō ⁊ paulus sit hō, sicut ad veritatē huius triti sophismatis/parisius ⁊ rome vēdit̄ piper/sufficit ⁊ requirit̄, ꝙ parisius vēdat̄ piper, ⁊ rome vendat̄ piper. Quo fit, hāc propositionē/celū ⁊ terra est vna res/esse verā, hanc tm̄/petrus ⁊ chimera nō est hō/falsam. Dixerim/immediate reducibilis/q₂ hec/hō est petr⁹ ⁊ paulus/nō potest reduci ad copulatiuā ante resolutionē subiecti supponentis determinate in ordine ad ly et, ⁊ ita in multis alijs.

¶ Contra veritatē tm̄ illius propōnis/ parisius ⁊ rome vēdit̄ piper/arguit̄, esto (vt res habet) vtrobiq₃ vēdat̄ piper, dicta ꝓpō est falsa, ergo nō sufficit ad eius veritatē veritas copulatiue ad quā reducit̄. Probat̄ añs, sequitur bene/parisius ⁊ rome vendit̄ piper, ergo parisius ⁊ rome ens venditū est piper, ꝯñs est falsum, q₂ subiectum pro nullo supponit, cum de nullo verum sit dicere/hoc est parisius ⁊ rome ens venditum/ergo ⁊ añs.

¶ Circa materiā huius argumēti sup 2. No. ponant̄ imprimis q̄.c.7. diffinita sunt. Primū, ꝙ in mente reperit̄ ꝓpō de copulato diuisiue sumpto, itaq₃ hec ꝓpō/petrus ⁊ paulus est hō, subordinat̄ vni mētali ex quinq₃ solum cōceptib⁹ constāti, sicut eā audimus ꝯcipimus, in vniuocis. Et argumēta, in oppositū ibi ostēsa sunt nulli⁹ esse momēti. ¶ Secundū, ꝙ in hac/parisius ⁊ rome vēdit̄ piper, ly piper est subiectū, ⁊ ly parisius ⁊ rome vēditū, predicatū, q₂ illa nō resoluit̄ in hāc/parisi⁹ ⁊ rome ens vēditū est piper, s₃ in hāc/ parisius ⁊ rome vēditū est piper, vbi ly venditū sit adiectiuū predicati, qḋ proinde nō reddit suppositū ꝟbo, sed conuertit̄ in illā. Sicut hec/parisi⁹ ⁊ rome vēdit̄ liber/resoluit̄ in hāc/ parisius ⁊ rome venditus est liber, ⁊ cōuertit̄ in illā/parisius et rome ens venditum est liber. Fingit̄ ly venditum ac si esset participium presentis more grecorum, nam alias si sit participium preteriti, non conuertuntur/venditur/venditum.

¶ Tertiū, ꝙ cū ly/et/sit vītatis ꝯfundēs tħos sequentes in ordine ad se, ac reddēs ꝑpōnem immediate reducibilē ad copulatinā, nō efficit pars extremi, veluti ly ois ꝛ ly tm̄ ꝛ cetera signa vītā. Vñ ad faciēdā verificationē mutandū est in ly vel. ¶ Et si arguas ꝯtra/partes categorematice huiꝰ complexi/ parisius ꝛ rome vēditū. s. parisius rome vēditū/ nō sunt aptū complexū, ꝗ nec ipse sole sunt extremū, sꝫ ly ꝛ est pars. Distinguit añs, nam ꝗꝗ̄ ille partes nō cōiuncte nō sint aptū complexū, sunt tm̄ aptū, coniuncte, non tm̄ sequit/he partes cōiuncte per ly et sunt predicatū, ergo ly et est pars predicati. sicut nō sequitur/ly hō distributū a ly ois est subiectū huius/ois homo est aial/ergo ly ois est pars subiecti.

3. No. ¶ Ex his sequūt solutiones omniū q̄ hic pñs argumēta submouert. Primo sequit solutio argumēti pncipalis, ad qđ negat añs, ꝛ negat ꝙ illud pdicatū/parisius ꝛ rome venditū/nō supponat, q: dꝫ verificari mediāte ly vel. ¶ Sed cōtra, ergo si solū parisius vēderet piper ꝛ nō rome, dicta ꝑpō esset fa, nā esset affirmatiua cuius subiectū ꝛ predicatū supponerēt pro eodē. Negat sequela, nō eñ sufficit ad veritatē talis ꝑpōnis verificatio extremoꝝ pro eodē, sꝫ requirit rōne vītatis de ly et, ꝙ pdicatū ꝯueniat cuilꝫ parti copulati (vt dictum est.) ¶ Sequit scđo hanc ꝯñam nō valere/ parisius ꝛ rome vendit piper, ꝗ piper vēdit parisius ꝛ rome, (a cōfusa ad determinatā ex parte de ly piper) sed añs ꝯuertitur in hanc/a. piper ꝛc. Nec ly vendit est tm̄s appellatiuꝰ, vt quidā imaginātur, vt valeat illa ꝯña sicut hec. cognosco hominē, ꝗ hoiem cognosco, nullū eñ actū interiorē, sed exteriorem potiꝰ actū vēditionis importat. ¶ Arguit aūt ꝯtra. Sequeret ad minus hanc ꝯñam/parisius ꝛ rome vēdit piper, ꝗ tm̄ piper vēdit parisiꝰ ꝛ rome/esse bonā (vel ad minus si dicat in añti/parisiꝰ ꝛ rome oē venditū est piper/ne arguat ex parte de ly vēdit a nō distributo ad distributū) cū ly piper i ꝯñte ꝯfuse supponat sicut in añte, sed casu quo nō vēdat vtrobiqꝫ nisi piper, non tamen idem in ambobus locis, añs est manifeste verum, sed ꝯñs est falsum, vt patet per primam exponentem. s. aliqđ piper vēdit parisius ꝛ rome. Sūt qui ꝯcedāt illā ꝯñam, negātes falsitatē ꝯñtis, dicūt eñ primā eius exponētē nō esse illā, sed hāc/a. piper vēdit parisiꝰ ꝛ rome, vt ly piper maneat cōfuse in ordine ad ly et, qđ tñ .2. capite exponibiliū probabit manifeste falsum, nā ꝗꝗ̄ subiectū huiꝰ/tm̄ piper vendit parisius ꝛ rome/supponat cōfuse in ordine ad vītatē de ly tm̄ precedēte, supponit tñ determinate in ordine ad ly ꝛ sequēs. Quare ꝯña argumēti nō valet, sꝫ inferendū est, ꝗ tm̄ a. piper vendit parisius ꝛ rome. ¶ Sequit tertio in hac ꝯña nō parisiꝰ ꝛ rome vēdit piper, ꝗ nō parisiꝰ ꝛ rome vendit hoc piper, vel nō parisiꝰ ꝛc. argui a pluribꝰ ad vnicā determinatā respectu pticularitatꝭ de ly ꝛ negato, sicut si descēderet sub pdicato huiꝰ/nō petrꝰ ꝛ paulꝰ est hō añ resolutionē subiecti.

4. No. ¶ Contra hec autē adhuc arguit. Sequeret ex dictis has/parisiꝰ ꝛ rome vēdit piper/parisiꝰ ꝛ rome nō vēdit piper/esse ꝯtrarias, sꝫ supposita vītate affirmatiue, probat negatiua. Nullū piper vēdit parisiꝰ ꝛ rome, ꝗ parisiꝰ ꝛ rome nō vēdit piper. Nō si dicas virtualr argui a non distributo ad distributū ex parte de ly et, ad minus sequitur/ nullū piper vēdit parisiꝰ ꝛ rome, ꝗ parisius vel rome nō vēdit piper, ꝛ cū añs sit verū, ꝛ ꝯñs ꝑinde erit verū, qđ est ꝯtradictoriū pncipalis sophismatis ꝯcessi. Ad primā ꝯñam recte respōsum est, sed in hac scđa liquet argui a ꝯfusa ad determinatā respectu de ly vel. ¶ Moderni negāt has/parisius ꝛ rome vēdit ois liber/nō parisius vel rome vēdit ois liber/eē cōtrarias, qꝛ dicūt ly liber, in affirmatiua distributū in ordine ad ly venditū cōfusum a ly et, manere ꝯfuse in negatiua, quare si essent in mūdo tm̄ duo libri quoꝝ vterqꝫ vēderet parisiꝰ et rome, dicūt ambas esse veras. Sed in rei veritate quāuis in affirmatiua participiū inclusum in ly vēdit, ꝯfundat in ordine ad ly et pcedens, tñ in ordine ad pdicatū, determinate supponit, et ita dꝫ supponere in vtraqꝫ parte copulatiue ad quā illa de copulato immediate reducit. Quare dicte ꝑpōnes sunt ꝯtrarie, ꝛ affirmatiua in illo casu est falsa. Idē dicendum de hac/petri ꝛ pauli equꝰ, quilꝫ equꝰ est. Est eñ falsa, si sint tm̄ duo equi, quoꝝ vterqꝫ possideat a petro ꝛ a paulo. ¶ Miror aūt eos q̄ cruciant disputātes rōne vtriꝰ extremi, debeat priꝰ resolui hec ꝑpō/rōnale ꝛ risibile est petrꝰ ꝛ paulꝰ (vtrobiqꝫ ly et diuisiue cū ꝯstet vtrāqꝫ partē subiecti determinate supponere in ordine ad vītatē predicati, obidqꝫ non posse talē propōnē resolui rōne pdicati anteꝗ̄ resoluat rōne subiecti. s. rōnale est petrꝰ ꝛ paulꝰ et risibile est petrꝰ ꝛ paulꝰ. Vñ inter vītates pdicati ꝛ subiecti nō est ordo, sed oibꝰ partibus vtriusqꝫ pdicati singulariter supponētibꝰ, indifferēter pōt reduci talis ꝑpō rōne vtriusqꝫ copulati. ¶ Cū ꝯiūctionis et/diuisiue sūpte ꝯtradicēdū sit p ly vel, ꝛ altera illaꝝ negatā alteri affirmate eqpolleat, nō pōt alterius natura plene pcipi, nisi p cōparationē ad alterū. Quare oppositiōes ꝑpōnū de copulato diuisiuo vsqꝫ ad caput sequēs duximꝰ reponēdas.

¶ Caput vltimum.

Disiunctiua est illa in qua cōiungunt due categorice per hāc ꝯiunctionē/vel/vt petrꝰ disputat vel paulꝰ disputat. Ad veritatē disiunctiue sufficit alterā partē esse verā: vt/hō est aial vel equus est lapis: ꝛ tm̄ permittit ꝙ vtraqꝫ sit vera: sed nō ita proprie: vt/hō est risibilis vel equus est hinnibilis. Ad falsitatem eius exigitur vtrāqꝫ partē esse falsam: vt/hō est equus vel equus est lapis.

¶ Lectio prima.

In hoc tandē vltimo capite huius tractatus de vltima hypotheticarū specie. s. disiūctiua superest disputare. Vbi notandū, ly vel (vt de ceteris coniunctionibꝰ dictū est) posse accipi, ꝛ disiunctiue, vt qñ inter ꝑpōnes ꝯiungit, ꝛ disiunctim, vt qñ ꝯiungit tħos, ꝛ tunc pōt teneri, aut cōplexiue, aut diuisiue. Penes quas tres acceptiōes versabit disputatio huius vltimi capitis. ¶ Igit pro pmi expeditione [propō disiūctiua (inquit. P. h.) est illa in qua coniungūtur due categorice p hanc ꝯiunctionē vel] .i. Est ꝑpō hypothetica in qua ꝯiunguntur plures ꝑpōnes p ly vel. Nā vt de copulatiua ꝛ ꝯdicionali dictū est, pōt esse disiūctiua in qua plures ꝑpōnes ꝗ̄ due ꝯiungātur, ꝛ in qua partes pncipales nō sint categorice sed hypothetice. Subintelligitis tñ ꝗ partes principales/ ad excludēdū hāc ꝯdicionalē/si petrꝰ est, petrus dormit vel petrus vigilat. Cum audis/per ly vel/ sentitis/vel p aliqđ proportionabile/vt p ly/aut/ꝛc. que sunt particule cōiūgētes voces, sensusqꝫ disiungētes, in quo differunt a notis copulatiuis, ꝛ voces cōiungētibꝰ ꝛ sensus. Vel subintelligitis formaliter vel equiualēter. Que omnia ex supradictis manifesta sunt. 1. No.

¶ Ad veritatē disiunctiue affirmatiue significātis iuxta significationē suarū partiū, sufficit ꝛ requirit aliquā eius partē pncipalē eē verā, vt pꝫ in exēplo textꝰ. Particule huiꝰ regule per dicta in superiori capite ꝯstant, que in subsequētibꝰ regulis sunt etiā subintelligēde. Ad falsitatē aūt eius sufficit ꝛ requirit quālibet eius partē esse falsam, vt/ois hō est iustus vel ois hō nō est iustꝰ. Sed respectu verbi extrinseci tpis, sicut non sufficit ad hoc qđ copulatiua fuerit fa ꝙ oēs partes successiue fuerint vere, aut ꝙ sint in diuersis partibꝰ vnius tpis pro quo vniat ly sint, ita nec hoc sufficit ad falsitatē disiūctiue. ¶ Ad possibilitatē disiunctiue affirmatiue sufficit ꝛ requirit aliquā eius partē esse possibilē, vt/hō est asinus vel hō est lapis. Ad impossibilitatē sufficit et 2. No.

requirit quālibet eius partē esse impossibilē, vt/hō est lapis vel lapis est hō. ¶ Ad necessitatē disiūctiue affirmatiue sufficit et requirit aliquā eius partē esse necessariā, vel oēs simul in falsitate repugnare, vt/deus est vel hō est lapis/ petrus disputat vel petrus nō disputat. ¶ Ad ꝯtingentiā sufficit et requirit aliquā eius partē esse ꝯtingentē, dūmodo nulla sit necessaria, nec oēs in falsitate repugnent, vt/petrus disputat vel petrus est lapis. Ille ꝓpōnes dicuntur in falsitate repugnare, quarū ꝯtradictorie repugnāt in veritate. Unde sicut hec copulatiua/hic angelus est et hic angelus est &c. demōstratis oībus creabilibus est impossibilis, ita et hec disiūctiua/hic angelus nō est vel hic angelus nō est &c. demōstratis oībus, est necessaria; qr sicut partes illius repugnāt in veritate, ita partes huius in falsitate (vt capite. 13. ꝓsuasum est. Unde hec disiunctiua/aliquis ꝓpō est affirmatiua vel aliqua ꝓpō est particularis/ nō est necessaria, quāuis partes nullo modo possint eē false (quādiu tū sunt, siue vere) nā cū possit simul alr eē, quā nūc p ambas significat, nō ꝓprie dicunt in falsitate repugnare. ¶ Qd̄ sufficit et reqrit ad veritatē disiūctiue affirmatiue sufficit et reqrit ad falsitatē negatiue. Sicut qd̄ sufficit et requirit ad necessitatē affirmatiue, sufficit et requirit ad impossibilitatē negatiue. Et qd̄ sufficit et requirit ad ꝯtingentiā affirmatiue, sufficit et requirit ad ꝯtingentiā negatiue. Sed ad possibilitatē disiunctiue negatiue opposito modo quā ad necessitatē affirmatiue sufficit et requirit ꝙ nulla pars sit necessaria, nec oēs in falsitate repugnēt, vt pz per legē cōtradictoriarū. ¶ Hinc pz regula illa dialecticorū. Disiūctiua insequit fortiorē partē, copulatiua vero, debiliorē, cū disiunctiua, vna sola parte existēte vera, sit vera, et copulatiua, vna sola existente falsa, sit falsa; Et ita de possibilitate et ceteris proprietatibus.

5. No. ¶ Eodē modo constituūtur regule de assensibus circa copulatiuā et disiūctiuā, et ne opus sit tot multiplicare, idem sentito de copulatiua affirmatiua, et disiunctiua negatiua, idēq̄ de disiunctiua affirmatiua et copulatiua negatiua, cū (vt infra videbit) equaleāt. Quare solū de affirmatiuis sit regula. ¶ Ad assentiendū copulatiue sufficit et requirit cuilibet parti assentiri, sed ad dissentiēdū sufficit et requiritur, aut alteri parti dissentiri, aut assentiri, ꝙ oēs simul repugnāt inter se vel alicui cui alias assentit. Et ecōtrario ad assentiendū disiūctiue sufficit et requirit, aut assentiri alicui parti aut assentiri ꝙ oēs simul in falsitate repugnāt inter se, aut alicui cui alias dissentit, sz ad dissentiēdū sufficit et requirit cuilz parti dissentiri. U.g. ego assentio nunc huic copulatiue/dhicus loquit et petrus scribit, sed dissentio huic/deus est et hō est lapis, et huic/papa sedet et papa nō sedet, quāuis neutri parti dissentiā. Pariter si ego nūc videā regē anglie, quem nō noui, hic vigilātē, dissentiam huic copulatiue / rex anglie dormit et hic est rex anglie, quāuis neutri parti dissentiā, et ipse inter se nō repugnent, qr assentio repugnare alicui tertio, cui alias assentio. Sequit nāq̄ rex āglie dormit, et hic est rex anglie, ergo hic dormit, cuius opposito assentio, modo aliquas duas ꝓpōnes alicui tertie repugnare, est ambas simul inferre contradictoriā illius tertie. Assentio tn̄ huic disiūctiue/ deus est vel hō est lapis/ et huic/papa sedet vel papa non sedet, quāuis neutrī parti assentiā, itidē et huic in casu posito/rex anglie non dormit vel hic nō est rex anglie, quāuis partes nō repugnēt in falsitate, qr assentio repugnare in falsitate huic/ hic dormit/ cui alias dissentio, nā duas propōnes repugnare in falsitate alicui tertio est, earū cōtradictorias inferrē illud tertiū. ¶ Nec opus est hic plures regulas multiplicare de sciētia, de fide, et de opinione aut dubitate, nam habito ꝙ sciētia est assensus fortissimus, deinde fides, deinde opinio, aut dubietas, et ꝙ copulatiua insequit debiliorē partē, et disiūctiua fortiorē, turpe facile inferes, ꝙ si oēs partes copulatiue sint scite vna dempta quē sit opinata, tota copulatiua est opinata; et p oppositū si oēs partes disiūctiue sint opinate vna dēpta, quē sit scita, tota est scita, immo quāuis oēs sint opinate aut dubie, si sciat oēs in falsitate repugnare. Et proportionabiliter de ly creditur.

Nec est summulistē examinare naturā horum assensuū, que est posteriorum doctrina.

¶ Loci arguēdi in disiūctiuis hi sunt. 4. No.

¶ Primus. A parte disiunctiue ad totā est formale argumētū, vt/petrus disputat, ergo petrus disputat vel petrus nō est homo. Subintelligant, et hic et in subsequētibus minutie ille. s. a parte principali/disiūctiue affirmatiue /significātis iuxta significationē suarū partium &c. q̄ superiori capite exposite sunt. A disiūctiua vero ad alterā partē nō sequit formalr. ¶ Scds. A tota disiunctiua cū destructione vnius partis ad positionem alterius formalr sequit, vt/petrus disputat vel nō loquit, sed petrus loquit, ergo disputat, nā copulatiua ex opposito ꝯñtis et minori est ꝯtradictoria maioris, tā ꝯña cuius oppositū ꝯñtis et altera premissarum repugnāt alteri, bona quidem est.

¶ Est rursus notandū (qd̄ sepe insinuatum est) cōiunctionē/vel/subalternari cōiunctioni/et/ ac subinde vtrāq̄/affirmatā, eqpollere alteri negate. 5. No. ¶ Unde sequit primo. A copulatiua affirmatiua ad disiunctiuā ex eisdē partibus valere argumentū, vt/lac est album et lac est dulce, ergo lac est albū vel lac est dulce/ econuerso autē nō sequit formaliter. ¶ Sequit scdo. Qd̄ copulatiua et disiūctiua affirmatiue ex partibus ꝯtradicētibus ꝯtradicūt, vt/omne lac est albū et oē lac est dulce/aliqd̄ lac nō est albū vel aliqd̄ lac nō est dulce. Unde tā copulatiue quā disiunctiue dupliciter assignat ꝯtradictoria. s. et modo nūc dicto, et modo generali p prepositionē negationis. U.g. huic ꝓpōni/hō est risibilis et equus est hinnibilis/ cōtradicit pe has/ois hō nō est risibilis vel ois equus non est hinnibilis/ nō hō est risibilis et equus est hinnibilis /nullus hō est risibilis nō et equus est hinnibilis. Ubi ex capite. 15. memento, ꝙ sicut nec negatio ꝑrime ꝑposita copule ꝑme categorice, nec negatio notalis posita in principio fert in copulā ꝯiūctionalē nec in aliā categoricā, ita nec negatio aduerbialis posita in principio fert in ifos categoricarū, sed in solā copulā cōiunctionalē. ¶ Sequit tertio, copulatiuā affirmatiuā eqpollere disiunctiue negatiue ex partibus ꝯtradicentibus, itidē et disiunctiuā affirmatiuā, copulatiue negatiue, nā si copulatiuā v.g. et disiūctiua affirmatiue ex partibus ꝯtradicētibus cōtradicunt, p legē eqpollētiarū ꝑposita negatione alteri equipollebunt, qd̄ exēplo experieris, si alteri quāprimū dictarū ꝑponas negationē. Equipollere inq̄, in consequēdo, quis cū credat asserētibus disiunctiuā subordinari copulatiue affirmatiue. ¶ Poteris hic demum illationē omniū hypotheticarum his duobus rotulis dignoscere,

Quia sol lucet dies est	Non quia sol lucet. dies est.
Sol lucet ergo dies est	Non sol lucet ergo dies est.
Si sol lucet dies est	Non si sol lucet dies est
Sol lucet et dies est	Non sol lucet [illegible]
Sol lucet vel dies est	Non sol lucet vel dies est.

¶ Nam si ꝯferas ꝓpōnes primi rotuli. s. affirmatiuarū inter se intelliges primā esse subalternātē ad quatuor sequētes, et scdam, ad tres sequētes, sicut quartā, ad quintā. Ac ꝓinde p regulam bone ꝯñe, vcz ꝙ ex opposito ꝯñtis infert oppositum añtis, in rotulo negatiuarū, vltima. s. disiūctiua negatiua est subalternans ad oēs superiores excepta tertia, et quarta ad oēs superiores eadē tertia excepta, et tertia ad duas superiores, ac deniq̄ scda ad ꝑmā. In vtroq̄ tn̄ rotulo tertia se habet impertinēter ad quartā et quintā. Que si ꝯferas ambas

rotulos inuicē videbis in primis singulas p̄mi rotuli, singulis secūdi sibi e regione respōdentib⁹, esse ꝯtradictorias. Itē primā rotuli affirmatiuarū esse ꝯtrariā singulis quatuor negatiuarū excepta prima, ⁊ secundā affirmatiuarū, singulis tribus negatiuarū exceptis duabus primis, ⁊ quartā affirmatiuarū, vltime negatiue, cū dicte affirmatiue inferāt ꝯtradictorias dictarū negatiuarū, ⁊ non inferant ab illis, ac proinde videbis primā negatiuarum subcōtrariari singulis quatuor affirmatiuarū excepta prima, ac secundā, singulis triū exceptis duabus primis, ac deniq̄ quartam, vltime.

6\. No. ¶ At vo cōtra id qđ dictū est sufficere ad veritatē disiunctiue, arguit. Hec disiunctiua/hō est lapis vel hec disiunctiua est falsa/est falsa, et tñ scđa eius pars est vera, ergo regula falsa. Maior probat. Si dicta disiūctiua est vera, aliqua pars est vera, et non prima, ergo scđa. Rursus, ergo ita est sicut per illā sigñtur, sed per illā significat dictam disiunctiuā esse falsam, ꝰ ita est. Minor patꝫ cū dicta propō significet ita eē sicut est, ⁊ nō se falsificet. Nā si se falsificaret, maxime (vt quidā volunt) q̄ ex ita esse illius sequit illā eē falsam hoc argumēto. Ita est sicut per secundā partē significatur, sed ꝑ illā significat disiunctiuā esse falsā, ergo ita est ꝙ disiūctiua est falsa, rursus, ergo aliqua eius pars est falsa, et nō prima, ergo scđa. Sed tñ illa ꝯña nō valet/disiūctiua est falsa ꝑ reflexionē, ergo aliqua ei⁹ pars est falsa. ¶ Igit argumentū ꝯcludit intentū, vꝫ disiunctiuā esse falsam, cui⁹ altera pars est vera, sed regula illa dꝫ intelligi extra reflexiuas. Quare ecōtrario, hui⁹ disiunctiue/hec categorica est falsa vel hec categorica nō est falsa (vtroq̄ pronoīe demonstrantē primā) vtraq̄ pars est falsa, prima q̄ se falsificat, ⁊ scđa, q̄ significat aliter esse q̄ꝫ est, ⁊ tñ tota est vera, cū constet ex partibus cōtradicentib⁹, ⁊ tota non se falsificat. ¶ Proportionabilr intelligant cetere regule, hec eñ/hō est equ⁹ vel hec disiūctiua est impossibilis/est impossibilis, ⁊ tñ secūda pars est possibilis. ¶ Itē hec disiunctiua.s.hō est lapis vel hec disiūctiua est dubia/est dubia cuicunq̄ dialectico, ⁊ tñ scđa pars est scita. Primū ptꝫ, nam si assentit toti, assentit alicui parti, postq̄ partes inter se non repugnāt in falsitate ⁊ non prime, ergo secūde, ⁊ secunda significat totā esse dubiā, ergo ita est ꝙ disiunctiua est dubia. Et hinc sequitur secundum vꝫ, ꝙ assentit secūde parti, cū sciat ita esse sicut per illā significatur, ⁊ non sequat ex eius assensu ꝙ sit dubia. Cuius oppositū quidā putant, sic arguētes/assentit secūde parti, ergo ita est sicut per illā sigñtur, et significat disiunctiuā esse dubiā, ꝰ disiunctiua est dubia, ergo aliqua pars, ⁊ non prima quippe cui dissentitur, ergo scđa, ac proinde ex assensu illi⁹ sequit ꝙ sit dubia. Sed non valet illa ꝯña/totā est dubia, ergo aliqua pars/q̄ñ est dubia per reflexionē. Sed de his satis.

7\. No. ¶ Scđo ad principale arguitur. Hec disiunctiua/omne aīal est rōnale vel q̄libet hō nō est rōnale/ est vera, ⁊ tñ vtraq̄ pars est falsa, ergo regula nulla. Maior ptꝫ per descēsum copulatiuū sub añti, ⁊ minor etiā ꝯstat, q̄ prima pars manifeste est falsa, ⁊ pariter scđa q̄ equalet huic oē aīal nō est rōnale. ¶ Ad hoc, q̄ꝫq̄ꝫ sint, q̄ asserāt dictā propositionē esse verā, ꝓpter ꝓbationē minoris, negātes subinde ascēsum sub añte relatiui q̄ñ ponunt in diuersis categoricis. Nihilomin⁹ (vt superiori capite dictū est) admittere relatiuū reciprocū alteri⁹ categorice referre añs alterius, est ꝯcedere, ꝙ resolutio ꝓpōis relatiui depēdeat a resolutiōe añtis, cui⁹ resolutio sit resolutio sigillata relatiui. Vñ quēadmodū ibi cū Pau. ve. ꝯcessim⁹ copulatiuā falsam cui⁹ quelīꝫ pars est vera, ita hic est ꝯcedēdū, disiūctiuā argumēti esse verā cui⁹ queliꝫ pars seorsum est falsa, q̄ nō est hypothetice resoluēda, sed categorice .i. ꝑ ascensum, cū tñ regula ꝯstituta loquat tñ de disiunctiuis hypothetice probādis. Hoc inq̄ꝫ est concedēdum, si admittatur relatiuū reciprocū referre añs alteri⁹ categorice, qđ vix possum mihi suadere.

8\. No. ¶ Tertio principaliter arguit contra id qđ dictū est reqri ad necessitatē disiūctiue. In via aristotelis opinātis ꝑpetuitatē mūdi hec disiunctiua / hic hō est vel hic hō est ⁊c. demōstrādo oēs hoīes q̄ sunt ⁊ erunt, est necessaria (loquēdo de necessitate naturali) ⁊ tñ nec aliqua pars est necessaria, nec oēs in falsitate repugnātes. Maior probat, q̄ sequit ex hac necessaria/hō est/ꝑ descensū, ⁊ minor quo ad primā partē clara est, sed quo ad secundā ptꝫ, cū possint oēs simul partes esse false. ¶ Miror quosdā asserētes dictā disiūctiuā esse falsam, cū manifestū sit, nō solū quotcūq̄ partes finitas illi⁹ disiunctiue nō repugnare, verū nec repugnare oēs simul infinitas. Etenim sicut antichrist⁹ ⁊ quicūq̄ hō q̄ erit ꝯtingēter erit, eadē oīno naturali ꝯtingētia oēs q̄ erunt cōtingēter erūt. ¶ Igit dicta disiūctiua est ꝯtingēs, vel si arguat, ꝙ illi qui nūc sunt nō pñt nō esse, adminus erat cōtingēs añ eoꝝ productionē, sicut eēt nūc ꝯtingēs illa qua demōstrarent oēs futuri. Et ad argumētū in oppositū negat, ꝙ ex hac/hō est/sequat disiunctiua sine hmōi ꝯstantia, hū hoīes sunt oēs hoīes/q̄ reddit totū añs ꝯtingēs sicut ꝯñs. Sequeret tñ sine cōstātia disiūctiua in qua demōstrarētur oēs hoīes quos de⁹ pōt ꝓducere, q̄ (aristotelice loquēdo) est naturalr necessaria, vtpote cui⁹ oēs simul partes in falsitate repugnant. ¶ Hinc sequit aliquā ꝓpositionē esse necessariā cui⁹ oēs singulares sunt ꝯtingētes, immo cui⁹ copulatiua aut disiunctiua ex omnib⁹ singularib⁹ est ꝯtingens, vt ptꝫ de illa/oīs hō est/⁊ suis singularib⁹. Sicut est aliqua propō contingēs cui⁹ multe singulares sunt impossibiles, vt ptꝫ de hac/oē ens est de⁹/⁊ suis singularibus quas modo habet, nec infert copulatiuam ex illis singularibus nisi posita constātia, que, demonstratis entibus que modo sunt, est impossibilis.

¶ Quarto principaliter contra locos 9. No.
arguēdi in disiūctiuis arguit. Et ꝯtra p̄mū. Nō sequit/ego dubito ꝙ papa dormit, ꝰ ego dubito ꝙ papa dormit vel papa nō dormit/⁊ tñ arguit a parte disiunctiue ad totā, ergo loc⁹ arguēdi nullus. ¶ Itē cōtra scđm. Nō sequit/ego scio ꝙ papa dormit vel papa nō dormit, sꝫ papa dormit, ergo ego scio ꝙ papa dormit, nā si me ignorāte, papa dormiret, añs eēt verū ⁊ ꝯñs falsū, ⁊ tñ arguit a tota disiūctiua cū destructiōe secūde partis ad positionē p̄me, ꝰ regla nulla. ¶ Ad p̄mū distinguit maior, nā si in ꝯñte ly dubito modificet totā disiunctiuā sequentē, concedit, ⁊ negat minor, nā cū añs nō sit vna pars principalis toti⁹ ꝯñtis, sed pars determinationis, nō arguit debite a parte disiunctiue ad totā, sed si ly dubito in ꝯñti tñ determinet p̄mā partē, negat, immo sicut añs est verū in illo casu ita ⁊ ꝯñs. ¶ Proportionabilr ad secundū, si eñ ly scio in añte determinet totā disiunctiuā, ꝯcedit maior, ⁊ negatur minor, q̄ cū maior nō sit disiunctiua, sꝫ categorica, nec in minore negatur scđa pars, nec pro ꝯñti infertur prima. Sed si tñ determinet primā partem, negat maior, immo in illo casu sicut ꝯñs est falsum, ita ⁊ maior pro vtraq̄ parte. ¶ Solent hic multiplicari minutiora quedā argumēta, vt ꝙ nō sequat/petrus hꝫ clausos oculos vel est lapis, sꝫ nō est lapis, ergo hꝫ clausos oculos/si q̄ñ ꝓfert añs petr⁹ habeat clausos oculos, et q̄ñ ꝯñs, apertos, ⁊ alia id genus. Sed ad hoc dicendū, ꝙ cū ad debite arguēdū debeāt copule añtis ⁊ ꝯñtis pro eodē instanti teñre, si teñāt pro instāti quo oculi erāt clausi, ꝯñs est veruꝫ sicut añs, si autē pro illo quo sunt apti, añs est falsum sicut ꝯñs. Cetera aūt faciliora sunt, q̄ꝫ q̄ declaratione egeāt.

¶ Circa alias species oppōnis copula 10. No.
tiue ⁊ disiunctiue tādem notato ꝙ cū ly et sit vniuersalitas, potest propositio quecunq̄ copulatiua habere ratione illius contrariā, q̄ꝫq̄ꝫ nulla alia in ea sit vniuersalitas, vtpote aliā copulatiuam ex partibus contradicentibus, aut contrarijs. Itidem cum ly vel sit particularitas, potest propositio quecunq̄ disiunctiua ratione illius habere subcontrariam, licet nulla sit in ea alia ꝑticularitas, vtpote aliā disiunctiuā cōpositam ex partibus cōtradictorijs aut subcōtrarijs. Quinimmo quecūq̄ due copulatiue quarū vna pars vni⁹ est ꝯtraria alicuius alteri⁹ quomodocunq̄ alijs se habentibus, sunt cōtra

rie, nā tales copulatiue inferūt ex se duas ꝯtrarias. Et pariter si vna pars vnius sit ꝯtradictoria vnius alteri⁹, nisi cetere sint necessarie, nā inferūt duas cōtradictorias, ac proinde non possunt simul esse vere, et possunt falsificari rōne aliarum Dixerim, nisi cetere essent necessarie, nā tunc tales copulatiue essent ꝯtradictorie, vt he/ petr⁹ est vel non est hō et petrus disputat/ petrus est vel nō est hō et petrus non disputat/ sunt ꝯtradictorie. Proportionabilr oēs due disiunctiue quarum vna pars vnius est subcōtraria vnius alteri⁹ sunt subcontrarie, qr inferūtur ex duabus subcontrarijs. Et pariter si vna pars vnius sit ꝯtradictoria vnius alteri⁹, nisi cetere essent impossibiles. ¶ Sed queris, an copulatiua possit habere subcōtrariā, et disiunctiua, cōtrariā. Ratione taliū cōiunctionū, minime. Unde si nulla categorica copulatiue possit habere subcōtrariā, itaqz nulla sit in ea particularitas, nullā pōt habere subcontrariā, sed si sit aliqua particularitas, habebit p subcontraria vnā disiunctiuā in qua, manente illa particularitate, cetera mutent̄ ſm exigentiā subcōtrarietatis, aut contradictionis, sicut si sit aliqua vl'itas habebit pro ꝯtraria copulatiuā, in qua, manēte eadē vniuersalitate, cetera mutent̄ ſm exigentiam contrarietatis aut contradictionis. Que oīa per dicta vndecimi capitis manifesta sunt.

¶ Lectio secunda.

1. No. Coniunctio/ vel/ inter terminos cōiungēs, potest sicut ly et complexiue teneri et diuisiue. Uñ proportionabilr teneri diuisiue est denotare alterū extremū alicui parti disiūcti cōuenire aut discōuenire, et teneri cōplexiue est denotare cōuenire toti simul. Idcirco propositio disiuncti diuisiue tenti debet immediate reduci ad disiunctiuam, nisi totū disiunctū supponat cōfuse in ordine ad aliquā vl'itatem, vt hec/ a. petrus vel paulus quilz hō est/ q̄ est resoluenda rōne predicati, anteq̄ reducat̄ ad disiunctiuā. Sed propō rōne disiuncti complexiue tenti accepti vnica debet regulari p vnicū ascēsum vel descēsum sub toto disiūcto, ac tādem per suppositionē extremoꝝ. Nō si accipiat̄ plurib⁹, per ascēsum sub partib⁹, deinde sub toto. ¶ Ubi rursus sciēdū, ꝙ disiunctū positū a parte ꝑdicati, aut a parte subiecti, modificatū aliquo signo, accipit̄ cōplexiue et vnica acceptione, sed qñ ponitur a parte subiecti, nō modificatū vnico signo, accipit̄ in cōi modo concipiēdi diuisiue, sed potest in rigore accipi cōplexiue pluribus acceptionib⁹. U. g. in hac propōne/ oīs hō est petr⁹ vel paulus/ resoluto subiecto descēdendum est sub toto ꝑdicato, sicut in hac/ aliqis petr⁹ vel paulus non disputat/ descēdendū est immediate sub toto subiecto supponente diuisim pro petro et paulo, sed hec/ oīs homo vel oīs equus nō est aīal/ reducēda est immediate ad disiunctiuā, vel si admittat̄ disiunctū accipi cōplexiue, resolutis partibus, cū accipiātur pluribus, descēdendū est sub toto sicut in prima. Quare qñ partes sunt irresolubiles, idem est in vniuersum disiunctū cōplexiue tentū vnica acceptione accipiat̄, an pluribus. Idē eñ est dictu/ michael vel michael/ aliquid qđ est michael vel michael/ proportionabilr sicut in copulatis complexiue sumptis. Sed sicut nō est idē/ homo et oīs hō/ aliquid hō et oīs hō/ ita nec est idem/ aliquid hō vel oīs hō/ homo vel oīs hō (adhuc cōplexiue) qr ibi ly oīs est pars, hic vero non.

2. No. ¶ At qr sepe disiunctū acceptum diuisiue equiualet accepto cōplexiue, multi negarūt hmōi distinctiones, verūtñ nō semper eq̄pollent. Pro quo notent̄ he regule. ¶ Prima. Disiunctū acceptū ꝯplexiue, mobilr supponens, nō singularizatū vnica acceptione nec vnica distributū et acceptū diuisiue, in vniuersum eq̄ualēt in affirmatiuis, ceteris parib⁹. i. partibus eodē modo supponētibus et c̄. In negatiuis vero, q̄uis q̄ acceptū cōplexiue inferat seipm̄ acceptum diuisiue, non tñ infert̄ cōtra, nisi posita ꝯstātia. Prime due partes ꝯstant, cū non reperiat̄ instātia, sed tertia ptz, nā hec/ homo vel chimera nō est aīal/ est vera, diuisiue, vt ptz per suā disiunctiuā, et falsa, cōplexiue, nā resolutis partibus perinde est ac si acciperet̄ vnica acceptione, redditqz hūc sensum/ aliquid qđ est hic hō vel hec chimera nō est aīal. Sequeretur tñ homo vel chimera non est aīal (diuisiue) et oīs homo est, et oīs chimera est, ḡ homo vel chimera non est aīal (cōplexiue). Dixerim/ mobilr supponentis/ propter hanc teneor dare panem petro vel paulo, que in calce notabilis monstrabit̄ nulli disiunctiue equipollerere/ ¶ Scđa. Disiunctū cōplexiue tentū singularizatū nullatenus eq̄ualet disiuncto diuisiue tēto, immo nec cōplexiue pluribus acceptionib⁹ accepto, qr differūt ad minus tāq̄ t'ns cōis et singularis. Idcirco propō ratione illius ad nullā est hypotheticā reducēda, sed immediate regulanda per suppositionē extremoꝝ, vt hic petr⁹ et paulus (seu congruētius) hoc qđ est petr⁹ vel paulus disputat/ hoc qđ est homo vel equ⁹ est hinnibile et c̄. Tertia. Disiunctū vnica acceptione distributū eq̄pollet in negatiuis copulato diuisiue sumpto ex omnib⁹ partibus distributis, et in affirmatiuis disiunctū infert̄ ex copulato, sed non infert ipm̄ nisi cū ꝯstantia vtriusqz partis. U. g. formalr sequit̄/ nullus hō vel equ⁹ currit (toto disiuncto vnica acceptione distributo) ergo nulli⁹ hō currit et nullus equ⁹ currit, et contra. Itē/ oīs hō currit et oīs equus currit, ḡ omnis hō vel equus currit/ ꝯtra tñ non sequitur, nā si nullo existente equo, oēs hoīes currerēt, añs eēt verum et ꝯñs falsum, sequitur tñ/ oīs homo vel equ⁹ currit (toto distributo) et omnis hō est et oīs equus est, ergo oīs hō currit et oīs equus currit. ¶ He regule intelligit̄ dūmodo in hmōi consequentijs nullus alius sit defect⁹. Non eñ sequit̄/ nullū albū disputauit/ et nullū albū disputabit, ḡ nullum albū disputauit vel disputabit (a minus ad magis amplū negatiue ex parte de ly album) nā casu quo petr⁹ qui nec disputat nec disputabit disputauerit, et nec sit nec fuerit, sed erit alb⁹, añs est verum et ꝯñs falsuz. ¶ Item qñ disiunctū supponit immobiliter post signū specialis ꝯfusionis, sicut nō liceret sub illo descēdere si esset terminus cōis, ita non lz arguere a toto ad partē affirmatiue, nec econtrario negatiue, vt non sequit̄/ teneor dare panē petro vel paulo, ḡ teneor dare panē petro vel teneor dare panē paulo, nec ex opposito ꝯñtis sequit̄ oppositum añtis, nā casu quo solum haberē vnū panē, cuius et petrus esset in extrema necessitate et paulus pariter, añs esset verū et ꝯñs falsum. Nec scirē aliū assignare defectum, nisi ꝙ variat̄ appellatio, vt. 11. capite susum est. ¶ Hinc fit, ꝙ, cū oīs propō de disiūcto cōplexiue tēto sit mediate vel immediate regulāda per suppositionē extremoꝝ, et suppositio disiūcti debeat cognosci per affirmatiuā in qua sit verificatio, tandē veniendū est ad aliquā in qua disiunctū cōplexiue tentū equiualeat disiuncto diuisiue tento. Unde omnis propō de disiūcto, etiā complexiue tento, tandē mediate reducitur ad disiūctiuam, vt quisqz praticare potest.

¶ Constituitur hic preterea hec regula. A parte disiuncti ad totū disiunctū est argumentū formale, Que p ea q̄ modo dicta sunt est intelligenda, nā si disiunctum diuisiue teneat̄, nō opus est aliqua limitatione, qr tunc virtualr arguit̄ a parte disiunctiue ad totā, sed si accipiatur cōplexiue, tunc tenet argumētum velut ab inferiori ad superius. Et ideo in negatiuis ponēda est ꝯstantia talis partis, et in affirmatiuis cauendū est ne disiunctū in ꝯñti singularizetur vel distribuat̄. Non eñ sequit̄/ chimera nō est aīal, ḡ hō vel chimera nō est aīal/ nisi adderes añti/ et chimera est. Nec sequit̄/ petr⁹ disputat, ḡ hic petr⁹ vel paulus disputat (singularizando totū in ꝯñti pro paulo). Nec sequit̄/ oīs hō est risibilis. ergo oīs hō vel equus est risibilis (toto distributo), nec sequit̄/ petrus incipit esse alb⁹, ḡ petr⁹ incipit esse albus vel niger, qr ex parte negatiuarum exponentiū arguitur ab inferiori ad superius distributum. 3. No.

¶ Circa oppōnes hoꝝ ꝯplexoꝝ notato ꝙ cū ly vel ꝯplexiue sūpťū ꝓportiōabilr ad ly et ꝯplexiue sūptū, nec sit vl'itas nec ꝑticularitas, fit, vt nō debeat in ꝯtradictorijs mutari, aut l ly et, aut l vel diuisiue. Sz nec pōt l vera ꝙ affirmari, qñ accipit̄ plib⁹ acceptiōib⁹, q̄uis ptes mutarē 4. No.

quātitates ſm̄ exigentiā cōtradictionis, q꞉ maneret eadē particularitas ex parte totius disiuncti, nec pōt in vtraq꞉ negari, q꞉ maneret eadē vītas, potest tñ affirmari in vtraq꞉ subcōtrariarū ⁊ negari in vtraq꞉ cōtrariarū. Quare non potest huic cōiunctioni cōplexiue tente affirmate ⁊ pluribꝰ accepte cōtradici, nisi per ipsammet negatā. Vg. huic propōni/ petrꝰ vel antichristus nō est homo/ non pōt ↄtradici nisi per hanc/ nō petrus vel antichristus nō est homo / nā si cōtradiceres ꝑ hanc/ petrus et antichristus est hō/ essent cōtradictorie false. Hec autē/ petrus vel paulus disputat/ petrus vel paulus nō disputat/ sunt subcōtrarie, sicut he/ non petrus vel paulꝰ disputat/ nō petrꝰ vel paulus nō disputat/ cōtrarie. Sed he due petrus vel petrus est hō/ petrus vel petrus nō est hō/ cōtradictorie quidem sunt. Nec he/ petrus vel paulus est hō/ petrus vel paulus non est hō/ sunt eiusdē forme cum illis, nā in primis totū subiectum est t'ns singularis, ⁊ in secundis, cōis. Et idē dicito de his/ petrus ⁊ petrus est hō/ petrus ⁊ petrus non est hō/ complexiue. Qñ autē disiunctū accipiꝫ vnica, reputādum est tanq̄ t'ns simplex, vt he/ ois homo vel equus currit/ aliquis hō vel equꝰ non currit, toto subiecto affirmatiue vnica distributo) sunt cōtradictorie. ¶ At vero disiūcto accepto diuisiue cōtradicēdū est ꝑ copulatū diuisiue sumptū eodē mō quo de disiunctiuis dictū est, ⁊ eodē modo disiunctū diuisiue sumptum subcontrariaꝫ disiuncto diuisiue sumpto, ⁊ copulatum diuisiue suptū ↄtrariaꝫ copulato diuisiue sumpto, partibus eoꝝ ſm̄ exigentiā cōtradictionis se habētibus. V.g. he/ ois homo ⁊ ois equus currit/ hō vel equus non currit/ cōtradicunt, et he/ ois homo ⁊ omnis equꝰ currit/ aliquis homo et equus non currit/ contrariantur, sicut he/ petrus vel paulus currit/ petrus vel paulus nō currit/ subcōtrariaꝫ. ¶ Cum disiunctū diuisiue sumptū equipolleat disiuncto cōplexiue sumpto cū limitationibus supra dictis, non potest altera disputatio ab altera cōmode distingui. Igitur circa vtrāq꞉ simul acceptionem est hic cōclusio. Propōnibus habētibus cōdiciones hic expositas, cōueniunt ⁊ leges oppositarum.

¶ Lectio tertia.

1. No. Contra quā tamē arguitur. Et primo circa disiuncta cōplexiue tenta. He propōnes/ hominis equus vel leo non est aīal/ non hois equus vel leo nō est aīal (disiuncto complexiue tento, ⁊ determinatione solam primā partē determinante) sunt cōtradictorie, ⁊ tñ vere, rebꝰ vt nunc, ergo. Probatur minor. Veritas affirmatiue patet per ascēsum copulatiuū sub ly hominis, nā si aliqua singularis esset falsa, maxime illa in qua demonstraꝫ homo non habens equū, sed contradictoria talis singularis. v.g. dominici equus vel leo non est aīal/ est falsa, vt constat per eius sensū scꝫ, aliquid qd̄ est dñici equus vel leo non est aīal, item quia equiualet huic/ leo non est aīal, per illam regulā. Disiunctū cuius vna pars non supponit cōuertitur cū parte supponēte. Sed veritas negatiue probatur. Nois equus nō est aīal vel leo non est aīal, ⁊ hois equus est ⁊ leo est, ergo hois equꝰ vel leo non est aīal, a disiunctiua ad disiunctū cōplexiue tentum negatiue posita ↄstantia partiū, quē locum supra diximus tenere. ¶ Ad hoc concessa maiori, negaꝫ minor, ⁊ negaꝫ veritas negatiue. Necvalet hec vltima ↄña a disiūctiua ad disiūctum, nā debet in hmōi argumētatione poni constātia, sicut si argueretꝫ a negatiua ad affirmatiuā variato predicato. Ac proinde (vt supra visum est) debet illa determinatio t'ni respectu cuius ponitur ↄstantia, stare in constātia, aut distributiue, aut cum relatiuo idēptitatis. s. cuiuslibet hois equus est, vel/ eiusdē hois ⁊c. Et hoc q̄ꝫ terminus respectu cuius ponitur ↄstantia sicut ⁊ determinatio ipsa distribuerētur in negatiua, q꞉ alias nō sequitur/ cuiuslꝫ hois quilibet equus nō currit vel aliquis leo non currit, ⁊ hois equus est ⁊ leo est, ꝟ cuiuslibet hois quilibet equus vel leo nō currit, nā casu quo omnibꝰ leonibus currētibꝰ nullus equus curreret, ⁊ aliquibus hominibꝰ possidētibus equos alij nō possiderēt, añs eēt verum (vt notū est) et ↄña falsum pro singularibus quibꝰ demonstrarētur hoies non possidētes equos, sicut esset añs verum ⁊ ↄña falsum hic/ cuiuslibet hois quilꝫ equus nō currit, hois equus est, ergo cuiuslꝫ hois quilꝫ equus est nō currens. Dicēdum ergo in ↄstantia/ cuiuslꝫ hois/ seu/ eiusdē hois.

¶ Contra hec autē arguiꝫ. Sequereꝫ ex dictis duas contradictorias esse falsas, item ⁊ duas cōtrarias esse veras, ↄña est falsum, ergo ⁊ añs. Probatur prima pars maioris. He due/ cuiuslibet hois quilꝫ equꝰ vꝫ quilibet leo nō currit/ hois equus non vel quilibet leo nō currit/ sunt cōtradictorie, ⁊ tñ ambe false casu quo aliqui homines possideant equos, ⁊ aliqui non, ⁊ nullo equo currente oēs leones currant, nā falsitas negatiue ptꝫ per singulares sub ly hois in quibus demonstrātur hoies non possidētes equos (accipiūt eñ in omnibꝰ ly vel cōplexiue) et falsitas affirmatiue probatur/ hois equus non vel quilꝫ leo nō currit, ergo equus hois non vel quilꝫ leo non currit, a non vnica ad vnicā affirmatiue sine distributione ⁊ ampliatione, qnā ↄñam supra dictum est esse bonā sicut econtrario, ⁊ ↄña est falsum, nam quocūq꞉ equo hois demōstrato cōtradictoria est vera. s. brunellus hominis vel quilibet leo nō currit. Scđa pars maioris probaꝫ. He due/ quilꝫ hō vel quilibet leo non currit/ vterq꞉ hō nō vel leo non currit/ sunt cōtrarie, ⁊ tñ vere si vnico hoie existente et illo non currēte quilibet leo curreret, ergo. Maior ptꝫ, q꞉ si aliquis esset defectus, maxime q꞉ prima pars disiuncti magis restringitur in affirmatiua q̄ in negatiua, sed hoc (vt supra visum est) non incōuenit, sunt eñ cōtrarie/ vterq꞉ hō; currit/ nullus hō currit/ q꞉ affirmatiua infert ↄtrdictoriā negatiue. Sed minor ptꝫ, nā negatiua manifeste est ꝟa, et affirmatiua patet per falsitatē sue ↄtradictorie. s. alter hō vel leo nō currit/ q꞉ cū prima pars nō supponat, totū disiunctū conuertitur cū scđa supponēte. ¶ Ad hoc negaꝫ maior principalis pro vtraq꞉ parte, ⁊ ad primū membrū ↄcesso q̄ ille sunt ↄtradictorie, negaꝫ in illo casu veritas affirmatiue, et negaꝫ illa ↄña in qua arguiꝫ a non vnica ad vnicā. Est eñ hic pulchra instantia cōtra illā regulā, q꞉ ex parte totius disiuncti arguitur virtualr ab inferiori ad superius cū distributione disiuncti, scꝫ vītate de ly vel negato, stat eñ totū disiunctū. s. equus hois vel leo/ supponere in ↄñti pro aliquo pro quo nō supponit ſm̄ acceptionē quā habet in añti. i. faciendo prius descensum sub ly hois. Qđ manifestius apparet si ex opposito consequētis. s. quilꝫ equus hois vel quilibet leo nō currit/ inferaꝫ oppositū añtis. s. cuiuslibet hois ⁊c. vbi arguis a superiori ad inferius sine distributione totiꝰ disiuncti. ¶ Per hec soluitur scđm membrū argumēti. Negatur eñ dictas propōnes esse ↄtrarias, nam q̄q̄ ex parte primarū partiū disiuncti nō esset defectus, est tñ respectu totius disiuncti qđ ſm̄ talē acceptionē stat supponere in negatiua pro aliquo pro quo nō supponat in affirmatiua, qđ est totum minus restringi in negatiua, ⁊ tñ totū disiunctū in dicta negatiua nō distribuiꝫ. Quare licet sequatur/ vterq꞉ homo currit, ergo aliquis homo currit, non tñ sequitur/ vterq꞉ homo non vel leo non currit, ergo aliquis homo non vel leo non currit.

¶ Scđo principaliter circa hec cōplexa diuisiue tenta arguiꝫ. He propōnes/ omne aīal est. b. hō vel. b. equus/ a. aīal nō est homo vel equus/ sunt ↄtradictorie vt patet per oēs cōdiciones discurrēti, et tñ non repugnāt in veritate, ergo ↄclusio falsa. Probatur minor. Solis petro ⁊ brunello inter aīalia existētibus, affirmatiua est ꝟa, vt notū est, ⁊ negatiua ptꝫ ascēdēti prius sub partibꝰ disiuncti, deinde sub toto simul distributo in ordine ad ly aīal stās cōfuse. 2. No.

¶ Ad hoc argumentū: concessa minori, negatur maior, q꞉ cum totū disiunctū, adhuc partibus singulariter supponētibus, sit terminus cōis, nō solum est attēdendus ordo in ordine ad partes, verū in ordine ad totū, vnde cum subiectū affirmatiue distribuaꝫ in ordine ad partes stātes determinate, ⁊ in ordine ad totū stans cōfuse, debet in negatiua supponere mixtim, cōfuse in ordine ad partes ⁊ de- 3. No.

terminate in ordine ad totū.s.c.aial non est hō vel equus (vel finge si placet aliā litterā) vbi denotat, ꝙ resolutis partibus prius descēdat sub subiecto ꝙ̄ sub toto disiuncto (si accipiatur cōplexiue) vel ꝙ̄ reducat ad copulatiuā (si accipiat diuisiue). Quare vtroqȝ modo dicta negatiua est falsa in illo casu. ¶ Qui dicūt in hac/ois hō vel equus nō est aial/ly equus cōfundi in ordine ad predicatū, pariter tenent proinde dicere predicatū in cōtradictoria debere supponere mixtum.s.confuse in ordine ad disiunctū, ꝛ determinate in ordine ad secundam partē, nā si supponeret cōfuse, essent vere rebus vt nūc, et si supponeret determinate, eēnt false in casu argumēti. At cū in rei veritate determinate supponat in ordine ad predicatum, debet dari cōtradictoria per purā ꝯfusam p̄dicati.s.hō et ois equus est aial/ꝛ reb⁹ vt nunc dicta negatiua est falsa, cum reducat ad hāc disiunctiuā/ois homo nō est aial vel aliquis equ⁹ non est aial/aut si disiunctū accipiat cōplexiue, reducitur ad illā cū constātia partiū. Huic autē/ois homo vel a.equ⁹ nō est aial/fateor cōtradicendū esse per mixtā.s.aliqs hō ꝛ omnis equus.c.aial est/vt predicatū stet ꝯfuse in ordine ad ly et, ꝛ determinate in ordine ad ly equus. ¶ Hinc sequit has propōnes/omnis hō ꝛ equus est.b.aial/a. hō vel omnis equus nō est aial (ly.a.cōfundente solū ly hō) non esse contradictorias, sicut nec sunt iste/omne aial est hō vel equ⁹/a.aial omnis hō ꝛ ois equus non est (ly vel vtrobiqȝ diuisiue) Defectus eñ est imprimis, ꝙ ly et, qḋ in affirmatiua est vlitas in ordine ad determinatā predicati, mutat in negatiua in ly vel stans determinate, et in secūdis ꝙ ly et q̄ in negatiua est vniuersalitas in ordine ad cōfusam subiecti, mutat in affirmatiua in ly vel stans confuse. Et ideo casu argumēti prime sunt false ꝛ secūde vere. ¶ Igit quo ad hoc nō est dr̄ia inter disiūctum cōplexiue tentū ꝛ diuisiue tentū, nisi in modo loquendi V.g. qñ disiunctum accipit cōplexiue dicendū est totū supponere confuse, aut totū determinate ꝛc̄. sed qñ tenet diuisiue dicendū est ꝙ ly vel stat ꝯfuse vel stat determinate quātum ad reductionē ad disiunctiuā. Itaqȝ qñ est aliqua ꝯfusa in ordine ad ly et non potest resolui disiunctiue añ reductionē de ly et ad copulatiuā, sed qñ est aliqua determinata, non pōt ly ꝛ reduci ad copulatiuā, quousqȝ talis determinata disiūctiue resoluatur. Sicut qñ ly vel stat determinate in ordine ad aliquā distributionē non pōt talis distributio resolui anteq̄ ly vel reducat ad disiunctiuā, sed si stat cōfuse, non pōt reduci ad disiunctiuā anteq̄ distributio resoluat ¶ Sequit deinde in hac ꝯña/omne aial, ois homo vel ois equus est, g̊ omnis hō vel omnis equus omne aial est/argui a cōfusa ad determinatā ex parte de ly vel, si teneatur diuisiue. Vbi notato, ꝙ sicut signū vle cadens in primā partē, nō confundit totū disiūctum complexiue tentū, qꝛ nō sequit mediate, sed immediate, ita nec cōfundit ly vel diuisiue tentū, ꝛ ideo in ꝑñte ly vel stat determinate ꝛ in añti ꝯfuse, ꝛ vtraqȝ ꝓpō equiualet sibiipsi, siue ly vel teneatur complexiue siue diuisiue.

¶ Tertio ad principale arguit. He ꝓpositiones/omnis hō ꝛ.b.equus est aial/aliquis hō vel omnis equus nō est aial (ly vel diuisiue) repugnant formalr in veritate ꝛ falsitate, vt pꝫ per copulatiuā ꝛ disiunctiuā ad quā reducūtur, ꝛ tñ prima pars copulati distributa in ordine ad secundā stantē determinate restat in negatiua determinate, g̊ nō est in his ꝯtradicendū sicut in ceteris ꝓpōnib⁹. Nō si dicas vnā partē copulati aut disiuncti diuisiue tenti nō supponere in ordine ad aliā, arguit ꝯtra. Sequeret has duas propositiones/omnis hō, omne rōnale vel.b.risibile est/d.homo rōnale ꝛ nullū risibile est/esse ꝯtradictorias, cū non sit alius defectus, nisi ꝙ prima pars disiuncti in affirmatiua distributa in ordine ad secundā stantē determinate, manet in negatiua determinate, nā subiectū negatiue determinate supponit in ordine ad ly et, ꝛ cōfuse in ordine ad secundā partē, vt ꝑm regulas debet supponere, ꝛ tñ solis duob⁹ hominib⁹ existētibus ambe sunt false. Itē sequeret has duas/omnis hō, omne rōnale vel.d.risibile est/d.hō.a.rationale ꝛ nullū risibile est/ esse cōtradictorias, cū non sit alius defect⁹, nisi ꝙ p̄ma pars disiuncti distributa in affirmatiua in ordine ad secundā stantem cōfuse in ordine ad ipsam primā, restat in negatiua confuse in ordine ad ipsam secundam, vt patet intuēti conditiones, ꝛ tñ eodem casu sunt vere.

¶ Pro huius solutione notādū (vt capite.11.admonuimus) ꝙ qñ propō de copulato aut disiuncto diuisiue tēto potest licite reduci ad copulatiuā aut disiunctiuam ante resolutionē partiū copulati, tunc vna pars nō supponit in ordine ad aliā, cuius rō est, ꝙ virtualr ponunt in diuersis categoricis. At vero qñ nō lꝫ reducere tales ꝓpōnes ad suas hypotheticas anteq̄ partes copulati aut disiūcti resoluant in tali categorica, censendū est de illis partib⁹ sicut de terminis eiusdē categorice, ac proinde vna pars supponit in ordine ad aliā. Et per hec pꝫ argumēti solutio, nā propōnes primo assumpte pñt immediate ad suas hypotheticas reduci, sed ꝓpōnes scḋo aut tertio loco assumpte, nequaq̄, vt pꝫ intelligenti ordinē suppositionū terminoꝝ, qꝛ non pōt reduci aliqua illarū ad disiunctiuā aut copulatiuā ante resolutionē subiecti, nec potest resolui subiectū añ resolutionē alicuius partis disiuncti aut copulati, ꝛ ideo in primis determinata vnius partis disiuncti aut copulati in ordine ad aliam equalet ꝯfuse, ꝛ cōfusa, determinate, nō tñ in secūdis aut tertiis. Et cū disiunctū cōplexiue tentū, posita cōstantia partiū equiualeat disiuncto diuisiue tento, idē est dicendū de illo. 4. No.

¶ Contra hec autē adhuc arguit. He due propōnes/hō vel equus nō est aial / quilibet hō vel equ⁹ b.aial est/sunt subcontrarie, qꝛ repugnāt in falsitate ꝛ sunt simul vere si a parte predicati ponas ly hō, ꝛ sit vnicus homo, ꝛ tñ prima pars disiuncti in affirmatiua distributa in ordine ad p̄dicatū stans determinate manet in negatiua determinate, ergo nō sunt hic seruāde ꝯditiones q̄ in ceteris ꝓpōnibus ¶ Ad hoc distinguit maior, nā si ly vel accipiat diuisiue concedit, qꝛ tunc regulāde sunt dicte ꝓpōnes per disiunctiuas, ad quas pñt immediate reduci.s.hō non est aial vel equ⁹ nō est aial/quilibet hō est.b.aial vel equus est aial. Vñ cū secūde partes sint subcōtrarie, sequit ꝛ ipsas disiūctiuas esse subcōtrarias per regulā.11.capitis, vcꝫ ꝙ propōnes q̄ inferunt ex duab⁹ subcōtrariis, sunt subcōtrarie. Et ideo qꝛ non regulantur tāq̄ categorice, nō est defectus ille in minori adduct⁹ Et similis regula est tibi seruāda in copulatis diuisiuis.s.ꝙ si inferant duas copulatiuas quarū due partes contrariant sunt ꝯtrarie iuxta regulas.11.capitis. Sed si ly vel teneat cōplexiue, cū talis ꝓpō debeat probari categorice, dictus defectus tollit subcōtrarietatē, Quare negat tunc maior, immo si nullo equo existente, sint multi hoies, ambe sunt false. 5. No.

¶ Quod si in hmōi copulatis libet aliquantū sophistice agere, obseruandū est, ꝙ si defectus nō cōmittat ex parte coniūctionis, aut ex parte copulati aut disiūcti, ad ꝯstituendū casum siue veritatis siue falsitatis, accipiātur partes talis cōplexi synonime, ꝛ non habeāt nisi vnicum suppositū vł q̄ paucissima per naturā signoꝝ licuerit. V.g. qꝛ defect⁹ in his propōnibus/ois hō ꝛ equus, ois hō ꝛ equus est/aliqs hō vel ois equ⁹.a.hō ꝛ ois equ⁹ est (p̄dicato cōplexiue sumpto) cōmittit solūmodo defect⁹ inter partes predicati in his/ois homo ꝛ hō ois pars ꝛ pars est/aliquis hō vel ois homo.a.pars ꝛ quelꝫ pars non est/vnico existēte hoie instabis. Sed si diceres/ois hō ꝛ alius hō, omnis hō ꝛ equus est/ aliquis hō vel quilꝫ alius hō.a.hō ꝛ quilꝫ equus nō est/qꝛ est cōponēdus casus predicati respectu vtriusqȝ partis subiecti ponas duos hoies cōicantes in materia, ꝛ in p̄ma parte predicati ponas/pars materie/ꝛ in scḋa/pars hoīs/et instabis. ¶ Si aūt a parte subiecti diceres/quilibet hō ꝛ vterqȝ alius hō/ponas tres hōies cōicantes in materia. Si autē hmōi defectus cōmittatur inter aliquā partē talis cōplexi diuisiui, et aliud extremū maior est difficultas, vt si hoc modo arguas. In his propōnib⁹/ois homo ꝛ ois hō.c.vterqȝ hō ꝛ alter hō 6. No.

est/.c.hō vel aliqs homo , alter hō ꝛ vterqꝫ hō nō est(ꝑdicato
cōplexiue tento,et ꝑma eius parte in affirmatiua supponēte
ↄfuse in ordine ad vtrāqꝫ partē subiecti,ꝛ determinate in or-
dine ad ly et)cōmittit defectus hedificās veritatē inter ꝑmā
partē ꝑdicati,ꝛ defectus hedificans falsitatē inter ly et,ꝛ di-
ctam primā partē predicati,ꝛ tñ nec pñt dari vere nec false,
ergo . ¶ Negat tñ minor,immo dantur vere,si in scđa parte
subiecti ponas ly binarius,ꝛ in prima ꝑdicati ly pars hoīs,
ꝛ sint tñ duo hoīes in materia cōicātes,ꝛ false,si a parte sub
iecti dicas/albū ꝛ nigrū/et a parte ꝑdicati/medietas hoīs ꝛ
medietas materie/loquendo de medietate extremali. Et ad-
dito casui ꝙ alter sit alb⁹ alter ꝟo,niger. Sed de his satis.

7. No. ¶ Cōtra hec aūt arguit. Sequeretur
ex responsione argumēti has duas/oīs homo ꝛ.b.hō est ipse
met/homo vel quilꝫ hō nō est ipsemet(relatiuo referente secū
dam partē subiecti)esse ↄtradictorias,nā cū vna pars copu
lati nō supponat in ordine ad aliā,nullus cōmittit defectus,
et tñ sunt false duob⁹ hoībus existētibus,ꝗ responsio nulla.
Minor ptꝫ descendenti in affirmatiua prius sub scđa parte
subiecti,ꝛ in negatiua prius sub prima. ¶ Ad hāc replicā ne
gatur maior,immo cū nō liceat dictas categoricas reducere
ad suas hypotheticas anteq̄ aīs relatiui resoluat,ꝛ loco re-
latiui ponat suū aīs singulare(qꝛ incōgrue relatiuū vni⁹ ca
tegorice referret aīs alterius)vel,sͥ reducant,debet tā copu
latiua q̄ disiunctiua resolui tāq̄ categorica ꝑ ascensum sub
aīte(vt visum est)sit,vt vna pars cōplexi supponat in ordine
ad aliā,quare ↄtradictoria prime erit/a hō vel quilꝫ hō non
est ipsemet,quarū neutra est reducēda ad suā hypotheticam
anteq̄ resoluat scđa pars subiecti,ꝛ ponat aīs loco relatiui
vt/oīs homo ꝛ petr⁹ est petrus ꝛc̄. ¶ Et idē esset si predicatū
eēt relatiuū alietatis. ¶ Pariter he due/oīs homo vel.b.hō
videt se/aliqs hō ꝛ oīs hō nō videt se/sunt false,si petr⁹,pau
lum,ꝛ paulus videat petrū,ꝛ nullus videat seipsum,sed con
tradictoria affirmatiue erit hec/a.hō ꝛ quilꝫ hō non videt se.

8. No. ¶ Hinc sumitur pulchrū argumetū:
ꝙ he due ↄtradictorie/vterqꝫ hō est ipsemet/ alter hō non est
ipsemet/sint simul false,falsitas eīm negatiue ptꝫ per singula
res subiecti,ꝛ falsitas affirmatiue,per impossibilitatē sue ex
ponētis.s.aliquoꝝ duoꝝ hominū vnus hō et alius hō est ipse
met/nā cum relatiuū nō possit referre nisi alterā partē copu
lati,siue primā referat siue secūdam, est impossibilis propō.
¶ Equa rōne probant he vere / alter hō est alius hō/vterqꝫ
hō non est ali⁹ hō/negatiua.s.per singulares subiecti,ꝛ affir
matiua per veritatē sue exponētis.s.vnus hō vel quilꝫ alius
homo,ali⁹ homo est/siue predicatū referat primā partē sub-
iecti siue secundā. ¶ Et re vera argumēta hec ↄcludunt,non
tenere expositionē illam in hmōi relatiuis, nisi improprie ad
mitteres relatiuū referre vtrāqꝫ simul partē subiecti sub dis-
iunctione,ita vt sensus huius.v.g.singularis/ hoꝝ hominū
hic hō et hic alius homo est ipsemet/sit/hoꝝ hominū hic ho-
mo ꝛ hic hō est hic hō vel hic homo/ꝛ sensus huius/hoꝝ ho-
minū hic hō vel hic alius hō est alius hō/sit/ hoꝝ hominum
hic hō vel hic hō est alius ab hoc vł ab hoc/sed prestat tales
ꝓpositiones relatiuoꝝ per descēsum sub subiecto resoluere.
¶ Alie innumere argutie possent in his copulatis ꝛ disiūctis
circa relatiua multiplicari, que tamen per ea que dicta sunt
omnes possunt dissolui.

¶ Circa propōnes de copulata:aut dis
9. No. iuncta copula(in quibus tales ↄiunctiones vīr accipiunt di
uisiue)supponendū ex capite de ↄuersionibus,que nā dicū
tur affirmatiue,ꝛ q̄ negatiue,itē queadmodū predicata affir
matiuarū supponāt sicut in categorica affirmatiua,ꝛ predi-
cata negatiuarum,sicut in categorica negatiua, itaqꝫ predi
catū huius/oīs homo est ꝛ nō fuit aīal/supponit ↄfuse,sicut
in hac/oīs hō est aīal / sed predicatū huius/oīs homo est vel
non fuit aīal/distributiue sicut in hac/oīs homo nō fuit aīal
¶ Scđo supponēdū veritates taliū propōnum esse cognoscē

das primo penes resolutionē terminoꝝ precedētiū copulam,
ac deinde per reductionē ad suas hypotheticas,qꝛ nō sequit
albū fuit vel erit nigrū,ergo albū fuit nigrū vel albū erit ni-
grū/vt si petrus q̄ post hac erit albus ꝛ nūq̄ niger,ante hac
fuisset niger,ꝛ nec sit nec fuerit alb⁹. ¶ Quibus suppositis
eodē modo constituūtur oppōnes rōne copule sicut rōne extre
mi copulati aut disiūcti diuisiue.s.in ↄtradictorijs, illud ver
bū qđ in altera affirmat debet in altera negari , ꝛ ly et debet
mutari in ly vel,ceteris ex parte extremoꝝ sm exigentiā con-
tradictionis se habētibus,in cōtrarijs,potest manere ly et in
vtraqꝫ affirmatū,dūmodo cetera se habeāt sm exigentiā cō-
tradictionis,aut ↄtrarietatis,ꝛ in subcōtrarijs pōt in vtraqꝫ
manere ly vel,dūmodo cetera se habeāt sm exigentiā contra
dictionis,aut subcōtrarietatis. V.g.he/petrus est et nō fuit
alb⁹/petr⁹ non est vel fuit alb⁹(solo primo ꝟbo negato)sunt
ↄtradictorie,ꝛ hec/petr⁹ nō est ꝛ fuit alb⁹,est ↄtraria prime,
sicut hec/petrus est vel non fuit albus/subcōtraria secūde.

¶ Cui tñ libuerit hmōi propositioni- 10. No.
bus sophistice aliquātū ludere,animaduertat,ꝙ propōne pu
re affirmatiua ad propōnem de disiuncta copula participan
tem cū illa admiuus in altero extremo,in qua similis copula
affirmat,ꝛ altera pars copule negat,dūmodo ꝑdicatū prece
dat copulā,et non cōmittat defectus ex parte illius extremi
respectu cui⁹ arguit,eē formale argumētū,vt sequit/petr⁹ est
hō/ꝗ petr⁹,currēs est vel nō fuit/ꝗ petrus chimera est vel nō
fuit/ꝛ sic de quocunqꝫ alio ꝑdicato,etiā distributo. Dixerim
pure affirmatiua,qꝛ non sequit/deus ↄtingenter est creās,ꝗ
deus creās ↄtingenter est vel nō fuit(modo in solū primū ver
bum cadēte. Itē/dūmodo ꝑdicatū precedat,qꝛ nō sequit/pe
trus est hō,ꝗ petr⁹ est vel nō fuit alb⁹/ vt si petr⁹ añ hac sem
per fuerit alb⁹ ꝛ modo niger. Itē/ꝛ non cōmittat defect⁹ ꝛc̄.
qꝛ non sequit/oīs hō est petr⁹,ꝗ oīs hō paulus est vł nō fuit/
qꝛ ex parte subiecti arguit a min⁹ ad magis amplū distribu
tum,ꝛ casu quo nūc solus esset petr⁹,ꝛ ante hac solus fuisset
paulus,aīs esset verū ꝛ ↄñs falsum. ¶ Ex hac regula sequit
scđa vez. A propōne de copulata copula cui⁹ vna pars affir
matur ꝛ alia negat,dūmodo ꝑdicatū precedat, ad negatiuā
participantē cū illa in altero extremo ꝛ in copula negata,est
formale argumentū,vt si ex opposito ↄñtis in exēplis regule
inferas oppositū aūtis. Et q̄q̄ arguas a non distributo ad
distributū ex parte extremi respectu cui⁹ non formal argumē
tum,sequit ꝑ vtrāqꝫ regulā, vt/petr⁹ currēs est ꝛ non fuit,ꝗ
petrus nullū currēs fuit. ¶ Ex his regulis ptꝫ,has ꝓpōnes/
petr⁹ hō est ꝛ nō fuit/petr⁹ hō nō est ꝛ fuit (solo primo verbo
negato)eē ↄtrarias,q̄q̄ maneat eadē particularitas ex par
te de ly hō,qꝛ quelꝫ illarum infert vnā in qua talis tīs distri
buat,ꝛ has/petr⁹,oīs hō est vel non fuit/petr⁹, oīs hō nō est
vel fuit/esse subcōtrarias,qꝛ vtraqꝫ infert ex vna in qua tale
predicatū non distribuat, sͥ tñ ambo extrema particulariter
supponerēt,nō eēnt ↄtrarie,sicut nec eēnt subcōtrarie,si am-
bo distribuerent. V.g.he/aliquis hō,aliqs hō est et nō fuit/
aliquis hō,aliquis hō nō est et fuit/nō sunt ↄtrarie,sicut nec
he/oīs hō,omnis hō est vel nō fuit/oīs homo, oīs hō non est
vel fuit/subcōtrarie/qꝛ cū nō liceat ex parte vtriusqꝫ extremi
argumētari a nō distributo ad distributū,nec prime inferunt
duas ↄtrarias,nec secūde inferunt ex duab⁹ subcōtrarijs,et
casu quo aliqui hoīes nunc incipiāt esse per primū sui esse,ꝛ
alij ante hec fuerint,qui modo nō sint, prime due sunt simul
vere,ꝛ secunde,simul false. ¶ De his aūt ac subinde de hoc
opusculo satis,ad laudem et gloriā omnipotentis dei qui sit
in eternum benedictus.

¶ Expliciūt cōmentariꝗ fratris Dominici Soto in primum
tractatū summularū magistri Petri hispani.

¶ Que a vero exemplari nōnullis locis errata sunt,in calce
opusculi de obligationibus habes correcta.

¶ Opusculũ propositionũ exponibiliũ fratris Dominici Soto segobiensis: ordinis predicatorũ artiũ magistri.

1. No. Inter ppositiones de quibus in primo tractatu disputatum est sunt nõnulle quas exponibiles vocãt, que propter earum obscuritatẽ peculiarẽ exigunt considerationem. ¶ Igitur propositio exponibilis est propositio, ratione alicuius termini obscurũ sensum habens, per aliã clariorẽ manifestandum, vt tm̃ homo est rationalis. Ratione (inq̃) alicuius termini, aut nominis, vt propositiones de cõparatiuo ꝛ superlatiuo, aut verbi seu participij, vt ppositiones de ly differt/de ly incipit ꝛ desinit, aut aduerbij, vt propõnes de ly tm̃, inquantum ꝛc̃. aut prepositionis, vt ppõnes de ly preter. Item/manifestandum per aliã clariorẽ, vel per copulatiuã, vel per disiunctiuam, vel per vnã deniq̃ categoricã, vt exponũtur propositiones de signo collectiuo ꝛ de ly totus. Addunt nõnulli in diffinitione ꝙ non sit per se nota, sed certe si obscurum sensum habeat, non erit per se nota. Possent fortassis ꝛ propositiones de relatiuo/qui/sicut ꝛ modales cõposite, exponibiles appellari, ꝙ explicentur eius sensus per alias clariores, quinetiã oẽs propõnes quomodocũq̃ per alias resolubiles possent dici exponibiles, nõ est tñ in vsu eas sic appellare.

2. No. ¶ Solet hic disputari: sit ne ppositio exponibilis categorica, an potius hypothetica, cõstat tñ esse categoricã. Nam hec (.v.g.) tm̃ homo est risibilis/vni mẽtali subordinaꝛ, ex quatuor conceptibus solum constanti, dictis scripturis correspondẽtibus, alias ly tm̃ non reperiretur in mente qđ est contra modum concipiẽdi. Immo si dicta exponibilis subordinaretur in significãdo suis exponentibus, nẽ sciret assignare cui aut quibus simul cõceptibus ly tantum subordinareꝛ. Non eñ subordinaꝛ alicui termino categorematico, aut syncategorematico, qꝛ maxime coniunctioni/et/aut negationi/non/aut ambobus, qđ non apparet verũ, quare tale signum non esset significatiuũ. Item si ly differt subordinareꝛ suis exponẽtibus, nec subordinareꝛ verbo, nec aggregato ex verbo ꝛ participio. Ad hec tandẽ quis diceret audita hac voce/oĩs homo inquantũ rationalis est risibilis/non posse quemq̃ concipere eius significatum, anteq̃ conciperet omnes quatuor categoricas per quas exponitur, eo vel maxime ꝙ plurimi concipiant eius significatũ, nescientes eam exponere. ¶ Sed contra hoc videꝛ esse, ꝙ in mente oĩa sunt explicita, ac proinde nullum reperitur ibi signũ, obscurum sensum faciens. Item hmõi propõnes non sortiũtur aliarum categoricarũ proprietates. s. non oẽs conuertũtur, vt propõnes de ly preter ꝛ multe exclusiue, non oẽs resoluũtur immediate per ascensum aut descensum, vt infra constabit. ¶ Ad primũ concesso añte negaꝛ ꝯña, etenĩ oĩa esse explicita in mente idẽ est qđ nõ esse ibidem aliquã equiuocationẽ, item non esse ibi aliquem conceptũ simplicem synonime significantẽ cum alio complexo, vt contingit in voce ꝛ in scripto qñ ly. a. imponitur ad significandum sicut vna propõ. Nihil eñ vetat esse ibi aliquem conceptum per alios explicabilẽ sicut in voce. Ad secũdum esto tales propositiones non resoluãtur sicut cetere per descẽsum aut per conuersiones, nõ subinde sequiꝛ esse hypotheticas, est eñ alius ꝛ alius modus resoluẽdi categoricas, cum alie per suas officiantes, ꝛ alie per suas deinesse resoluãtur, ꝛ alie per ascensum vel descẽsum, q̃ resolutio fit immediate per hypotheticam sicut resolutio per exponentes. Preterea ꝙ sunt multe exponibiles, ꝛ conuertibiles et resolubiles per descensum vt infra videbitur.

3. No. ¶ Primũ genus exponibilium dicũt oẽs moderni post aliquos antiquos, esse propositionum vniuersalium. Dicunt eñ nõnulli propositionẽ vlem affirmatiuam exponendã esse per vnam copulatiuã cuius prima pars est preiacens talis vlis, ꝛ secunda vna vlis negatiua de eodẽ subiecto ꝛ cõtradictorio predicato, ceteris omnibus proprietatibus obseruatiꝭ, vt hec/oĩs homo est animal/sic exponiꝛ/homo est aĩal ꝛ nullus hõ est non aĩal. ¶ Preiacens est propositio que restat dempto signo. Dũmodo id quod restat congruum sit, alĩs non esset propõ. Quod dixerim propter preiacentẽ huius/omne aĩal preter hominẽ est irrationale, que nõ est hec/omne aĩal hominẽ est irrationale, sed hec/omne aĩal non hõ est irrationale (vt quibusdam placet), aut hec (credo) omne aĩal est irrationale. Expositio hec fundaꝛ in hoc quod ab vli affirmatiua ad exclusiuã de terminis transpositis est mutuũ argumentũ. Unde inferunt ꝙ cõuertẽtes exponentiũ exclusiue sunt exponẽtes vniuersalis. V.g. qꝛ mutuo sequiꝛ/oĩs homo est aĩal, ergo tm̃ aĩal est homo, et hec exponiꝛ per has/aĩal est homo ꝛ nihil nõ animal est homo/fit (inquiunt) vt he/homo est aĩal ꝛ nullus homo est non aĩal/sint exponentes illiuꝭ vlis. ¶ At ex hoc fundamẽto sequitur hmõi expositionem nõ esse vlem. Etenĩ cum vniuersalis negatiua nõ conuertatur in exclusiuã, immo sint q̃plurime affirmatiue q̃ nõ habeãt exclusiuã (vt infra videbitur) fit vt tales vles non exponantur hoc modo. ¶ Quare alia assignatur vniuersalium expositio, que vlr omnibus deseruiat. s. per vnam copulatiuã cuius prima pars sit preiacens eiusdẽ qualitatis cũ vniuersali, ꝛ scđa, vniuersalis negatiua de ly quin vbi termini eodẽ modo supponãt, ampliẽtur ꝛc̃. per quã denotetur eodẽ modo se habere predicatũ respectu cuiuscũq̃ suppositi termini distributi, sicut per primã exponẽtem denotaꝛ se habere respectu alicuius. V.g. hec/omnis homo est aĩal/sic exponitur/hõ est animal/ꝛ nullus homo est hõ quin sit animal, ꝛ hec/nullus homo est lapis, sic, homo non est lapis/ꝛ nullus homo est hõ quin non sit lapis, et hec/cuiuslibet hoĩs quilibet equus currit, sic, hoĩs quilibet equus currit/et nullus homo est hõ quin illius quilibet equus currat. Prima exponẽs dicte vlis negatiue non proprie est eius preiacens, ꝛ propterea diximus eiusdem qualitatis. Scđa exponens non facit sensum conditionaleꝫ. s. nullus homo est homo si ipse nõ sit aĩal, nam tunc scđa exponens huius/oĩs homo disputat/esset impossibilis, qꝛ mala ꝯña, sed sensus eius exponiꝛ per/qui nõ. s. nullus hõ est homo qui nõ est animal. Et proportionabilr in scđa exponente vniuersalis negatiue. Que quidẽ cõuertitur cum ipsa exponibili, ac proinde prima exponens redundat.

¶ At vero q̃q̃ copulatiua q̃ ab vtraq̃ opinione assignatur pro exponente, cõuertatur cum exponibili, Deficit tñ a ratione exponentis qꝛ nõ est clarior exponibili, immo secũda exponens in vtroq̃ modo est obscurior, qđ nature derogat exponẽtis. Et re vera si sola conuertentia sufficeret ad expositionẽ, nescio quare illa sit exponibilis, et hec exponens, potius q̃ contra. ¶ Itẽ sequereꝛ ꝙ hec indefinita/homo non est aĩal/exponeretur per hanc disiunctiuam/nullus homo est aĩal/vel aliquis homo est hõ qui nõ est animal, que ꝯtradicit copulatiue per quã exponitur sua contradictoria, ꝛ hec/homo est aĩal, equa ratione exponeretur per hanc/omnis hõ est animal vel aliquis hõ est hõ qui est aĩal, cum cõtradictorie propõnes per contradictorias exponãtur, qđ tñ esset assertu ridiculũ. ¶ Ad hec tandẽ sequereꝛ ex dictis modis exponendi processus in infinitũ in exponẽtibus, cũ secunda exponens sit vlis, ac subinde exponibilis, qđ tñ nomini expositionis repugnat. Nõ si dicas in propõnibus de cõparatiuo ꝛ de/ita ꝛ sicut/id ipsum contingere, cũ comparatiuum exponaꝛ per/ita ꝛ sicut/et ita ꝛ sicut/per comparatiuũ, certe non solũ non satisfacis argumẽtõ, sed duplicas incõue 4. No.

gentia, admittens, preter processum in infinitum, circulū in exponentibus, qd̄ est dare, idem esse seipso clarius, vnde ob hoc non admittemus propōnes de ita ꝛ sicut exponi per propositiones de comparatiuo. ¶ Igitur propōnes vniuersales non sunt exponibiles ratione signi vlis, sed certe resolubiles ꝑ ascensum vel descēsum copulatiuū, ꝗ̄ꝗ̄ multotiens ꝯtra negantem hanc/omnis coruus est niger / vtamur hac suasione nullus est coruus quin sit niger/non quidē quasi exponentes affirmatiuā, sed petentes ab eo aliquem coruū qui non sit niger. Vbiq̄ noli immorari in extricādis innumeris sophismatibus que in earū expositionibus multiplicari solēt.

5. No. ¶ Si autem illiusmodi loci arguendi disputationis gr̄a tibi proponant̄ tāq̄ a ꝯuertibilibus, esto cautus circa primū modum exponēdi, primo, ꝙ sole affirmatiue ꝛ ille tantūmodo quibus respondent exclusiue, exponūtur illo modo. Preterea ꝙ ille que habent exclusiuas, ne lateat falatia sunt in suas exclusiuas conuertende, ꝛ cōuertētes exponentiū exclusiuarū sunt assignande pro earum exponētib⁹ (si sic eas appelles) V.g. hec/oīs homo fuit albus/conuertatur in hanc/tm̄ album quod fuit album est vel fuit hō/cui⁹ exponentes sunt/album qd̄ fuit album est vel fuit homo ꝛ nihil non qd̄ fuit album est vel fuit homo/quare exponētes vniuersalis sunt/homo fuit albus ꝛ nullus homo est vel fuit nō qd̄ fuit album. Unde scda exponens huius/omnis hō in quolibet instanti erit albus, est/nullus homo est vel erit nō quod in quolibet instanti erit albū/ et scda huius/omne ens vbiq̄ est deus, hec/nullum ens est non qd̄ vbiq̄ est deus/nā si diceres/nullum ens vbiq̄ est non deus/exponētes essent vere exponibili existenti falsa, Item scda huius/omnis hō possibiliter est albus/est hec/nullus homo possibilr̄ est non qd̄ possibiliter est album/ꝛ scda huius/oīs homo cōtingēter est albus, hec/nullus hō possibilr̄ est non qd̄ contingēter est albū. Prime aūt exponētes, sunt preiacentes ipse sine aliquo addito.

6. No. ¶ Circa secundū modum notato primo ꝙ nulla propō exponitur illo modo, si dicenda esset expositio, nisi ratione vniuersalitatis a qua est incipiendus ascēsus ꝛ descensus. Quare non sequit̄/homo est hō ꝛ nullus hō est homo quin. b. homo sit, ergo oīs homo est. b. homo, nō dispute an cū relatiuo idēptitatis valeat.) ¶ Scdo, ꝙ in exponentibus, termini ratione quoꝝ non fit expositio eodē modo supponāt sicut in exponibili. Unde non sequitur/cuiuslibet hoīs. a. equus quilibet equus est, ergo hoīs. a. equus quilibꝫ equus est ꝛ nullus homo est hō quin illius equus quilꝫ equ⁹ sit, nam si tm̄ sit vnus homo et habeat plures equos, añs est verum ꝛ ꝯñs falsum, sed dicendum in scda exponente/nullus homo est hō quin illius. a. equus/ne arguat̄ a cōfusa ad determinatam. ¶ Tertio, ꝙ omnes termini eodē modo restringantur, amplientur ꝛc̄. sicut in exponibili. Quare non sequitur/homo est masculus ꝛ nullus homo est hō quin sit mascul⁹ ergo oīs homo est masculus, qꝛ nō seruaretur eadē restrictiō. Nec sequit̄/instans fuit instans ꝛ nullū instans fuit instans quin illud fuit instans, ergo omne instāns fuit instans/sed dicendū est in scda exponenti/nullū instans est vel fuit instans quin ꝛc̄. vt seruetur eadē ampliatio. ¶ Est quarto cauēdum ne aliquis terminus in exponētibus teneatur syncategorematice, ꝛ in exponibili categorematice aut contra. Quare non sequitur/incipiens esse est hō ꝛ nullum incipiens esse est incipiens quin illud sit vel immediate post hoc erit hō, ergo omē incipiēs esse est homo/qꝛ si nullus homo nunc incipiat esse, ꝛ hora futura diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc instāns, in qualꝫ parte ali⁹ hō incipiet eē, añs est verū et ꝯñs falsum. Et defectus est qꝛ in prima exponēte ly incipiens esse tenet̄ syncategorematice (valet eīm incipit esse hō) et in ꝯñti tenet̄ syncategorematice ratione signi. Nec sequit̄/requisitū ad equitādū est equ⁹ (vt valeat/requirit̄ ad equitandū equus) et nullū requisitū ad equitādum est reqsitū ad equitādū quin illud sit equ⁹, ergo omne requisitū ad equitandū est equus. Sed est dicendū in primis exponentibus/aliquod incipiēs/aliquod requisitum. ¶ Sed arguis: nō sequit̄/ad aliquā equitationē requiritur brunell⁹ ꝛ nulla equitatio est equitatio quin ad illā requiratur brunellus, ergo ad omnē equitationē requirit̄ brunellus/nā si nunc solus brunell⁹ equitet̄, añs est verum ꝛ ꝯñs falsum. Nō si dicas, in scda exponēti dicendū esse/nulla equitatio potest esse equitatio quin ad illam requirat̄ brunellus / adhuc nō sequitur in simili/ad aliquod. a. requiritur equ⁹ ꝛ nullū. a. potest esse. a. quin ad illud requirat̄ equ⁹, ergo ad omne. a. requirit̄ equ⁹, si eīm ly. a. valeat tm̄ sicut hoc disiunctū/equitare vel chimerizare, añs est verum ꝛ ꝯñs falsum. Nō si dicas, dicendū esse nulla equitatio imaginat̄ esse equitatio quin ad illā requiratur equus, sequeret̄ ꝙ exponibilis esset vera. s. ad omnē equitationē requiritur equus, ꝛ scda exponens falsa. s. nulla equitatio imaginatur esse equitatio, ad quā nō requiritur equus, nā chimerizatio imaginatur esse equitatio, ad quam tm̄ nō requiritur equus. ¶ Ad hoc dicēdū ꝙ cum ly requiritur faciat sensum condicionalē, ampliat sicut condicionatū, non solum ad possibilia, nec omnino ad imaginabilia, sed ad omne suppositum pro quo nō repugnat tali termino ex modo sue significationis supponere. i. cuius, si esset, talis cōceptus esset naturalis similitudo. Quare in scda exponenti dicendū est/nulla equitatio est. a. equitatio quin ꝛc̄. vt ly. a. denotet terminū equitatio stare pro suo supposito quod imaginatur esse, ꝛ nō pro omni illo qd̄ imaginat̄ esse equitatio, non eīm stat pro chimerizatione. Eodē modo in scda exponente hui⁹/omnis homo est aīal si est homo / dicēdum est/nullus hō est. a. hō quin ille sit aīal si est homo, vt ly. a. denotet ly homo stare pro omī hoīe qui imaginatur esse, Non dicas/pro omni illo qd̄ imaginatur esse homo, qꝛ nō stat pro lapide. ¶ Quinto denique notandū, ꝙ qñ vniuersalitas ratione cuius fit expositio non est completa, tunc in secūda exponēte debet esse similis distributio, vel clarius debet prius assignari categorica quā talis cōpleta distributio resoluat̄, ꝛ illaꝫ exponere per ly quin. V.g. non sequit̄/omne aīal fuit in archa noe, ergo nullum aīal est vel fuit aīal quin illud fuit in archa noe, nisi ly animal in secūda exponente distribuat̄ pro generibus singuloꝝ in primo loco. Quod addiderim quia in scdo nō habet distribui incōplete, si eīm incomplete vtrobiq̄ distribueret̄, esset exponibilis falsa, exponentib⁹ veris, casu quo de qualibet specie fuissent plura aīalia, ꝛ omnia vnius fuissent in archa, et alterius nullum fuisset, qꝛ contradictoria secūde exponentis esset falsa. s. aliquod aīal est vel fuit aliquod aīal qd̄ nō fuit in archa noe, vtpote cuius sensus sit/de aliqua specie aīalis quodlibꝫ animal est vel fuit de aliqua specie quodlibet aīal quod non ꝛc̄. Si mauis reduc illā vltm ad hanc/de qualibet specie animalis aliquod animal fuit in archa noe, quā sic exponas/de aliqua specie aīalis aliquod aīal fuit in archa noe et nulla species est vel fuit species quin de illa aliquod aīal fuit in archa noe. Proportionabiliter hec/vterq̄ homo disputat/sic exponitur/aliquis homo disputat ꝛ neuter homo est hō quin ille disputat, vt ly neuter incōplete distribuat. Sed quid per huiōi inutiles expositiones distrahor.

¶ Caput secundum.

Secunda exponibiliū species est exclusiuarū. Ubi primo sciendum dictiones exclusiuas esse has/tm̄/solum / precise/ duntaxat/ vnicus ꝛc̄. 1. No. Potest autē ferri dictio aut in solum alterū extremū cuius pars efficitur, aut in solam copulā, aut in totam propōnem. Propositiones primi generis dicūtur de excluso extremo, propositiones secundi, de exclusa copula, ꝛ tertij, exclusiue, de quib⁹ per ordinē dicendum. ¶ Igitur propō de excluso extremo est propō in qua dictio exclusiua est altera pars principalis alicuius extremi, vt homo est tm̄ animal. Pars inq̄ principalis. i. que cū termino in quē fertur constituit totale extremum. Quare hec/petrus qui vnū tm̄ oculum habet optime videt/ non de excluso extremo, sed de exclusa parte extremi dicitur.

Et notandū ꝙ qñ ly tm̄ ponitur post copulam, in rigore facit propositionē de excluso predicato, ꝙ qñ ponitur in fronte propositionis, in cōi modo concipiendi facit exclusiuā nisi oppositum supponaẗ. Hec autē/homo tm̄ animal est/debet distingui. ¶ Rursus notandū ꝙ ly tm̄, faciens propōnem de excluso extremo, pōt excludere gr̄a materie .s. qñ determinat substantiuū, siue absolutum, siue cōnotatiuū, vt/petr⁹ est tm̄ animal/est tm̄ albus, vel gr̄a forme.i. gr̄a significati formalis .s. qñ fertur in cōnotatiuū, vt/petrus est tm̄ dialecticus. Item gr̄a materie dupliciter, aut gr̄a alietatis.s. qñ non ferẗ in terminū numeralem, ꝙ gr̄a pluralitatis.s. qñ fertur in terminum numeralem, vt/poli sunt tm̄ duo.

2. No. ¶ Igitur propositio de excluso extremo gratia significati materialis, ꝙ gr̄a alietatis, exponiẗ p̄ vnā categoricā in qua loco extremi exclusi ponitur copula implicationis, vbi de termino in quē fertur dictio exclusiua negaẗ eius contradictorius, ceteris proprietatibus seruatis, vt hō est tm̄ animal/sic exponiẗ/homo est aial qḋ non est non aial, ꝙ hec/homo fuit tm̄ album/sic/homo fuit album qḋ non fuit non qḋ fuit albū, nam si diceres/quod nō fuit non albū, exponibilis esset vera, ꝙ exponens falsa, si ois homo aliquo tēpore fuisset albus ꝙ alio niger. Et hoc est obseruandū in terminis ampliatis, ꝙ vcꝫ negatio infinitet ꝯtradictorio modo sm̄ exigentiā ampliationis. ¶ Exponebātur ab aliquibus antiquis huiusmodi ꝓpositiones per vnum copulatum diuisiue sumptuꝫ hoc modo/homo est tm̄ animal, ergo hō est animal et aliquid qḋ non est nō aial/superfluit tñ illud transcendens ꝙ ly et, presertim cum talis expositio nō sit formalis, qꝛ si loco de ly aliquid ponas ly equus, añs est verum et ꝯñs falsum. ¶ Sed gr̄a pluralitatis exponitur per vnam categoricam in qua loco extremi exclusi ponitur copula implicationis, vbi de termino in quē fertur dictio exclusiua negatur ipsemet cū ly pluraꝗ̄. V.g. hec ꝓpō/poli sunt tm̄ duo/sic exponiẗ/poli sunt duo qui nō sunt plures ꝗ̄ duo. ¶ At vero qñ fit exclusio gr̄a formalis significati, non potest dari certa regula, sed aliquādo debet fieri expositio per vnā categoricā in qua denotetur exclusio ab aliis speciebus qualitatis generis immediati illius termini adiectiui, vt hec/petrus est tm̄ albus/sic exponitur, petrus est albus qui non est alia specie coloris coloratus, nō dixerim/qui non est alia qualitate qualificatus, qꝛ non excluditur quin sit calidus aut dialecticus ꝛc̄. Aliqñ vero non denotaẗ exclusio ab omnibus aliis speciebus generis immediati, sed a superioribus aut impertinētibus, vt in hac/petrus est tm̄ dialecticus/non denotaẗ ꝙ nō habeat aliā scientiam, sed ꝙ nō habeat aliā superiorē, ꝙ in hac/petrus est tm̄ magister in theologia, nō excluditur esse baccalariū, sed esse in medicina magistrū aut in artibus. Omnēs autem exponibiles ex ipso vsu loquendi euidentiores sunt ꝗ̄ que expositione indigeant. Sed queris qualis exclusio sit hec/petrus fuit tm̄ salmantice, petr⁹ fuit tm̄ die dñica. Credo gr̄a significati materialis ꝙ alietatis. ¶ Ex his regulis sequitur ꝙ a propōne de excluso extremo gr̄a significati materialis, siue gratia alietatis, siue gratia pluralitatis, ad suam preiacentem ꝙ ecōtrario est formalis ꝙ mutua ꝯña, non tamen si sit exclusio gratia significati formalis.

¶ Cōtra quā multipliciter solet argui. Primo. Nō sequitur/deū esse est verū, ergo tm̄ deum eē est verum. Secundo. Nec sequiẗ/hois brunellus nō est equus, ergo tm̄ hois brunellus nō est equus. Tertio. Nec sequitur brunellus est albi equus, ergo brunellus est tm̄ albi equus, qꝛ añs est verū ꝙ ꝯñs falsum, casu quo brunellus diuisiue possideatur ab hominibus albis ꝙ nigris, nam ꝯñs exponiẗ sic, brunellus est albi equus qui nō est non albi equus, negatiōe infinitante solū genitiuū. ¶ Quarto. Nec sequitur/petr⁹ est videns aial, ergo est tm̄ vidēs aial/nam si petrus videat vnū aial cecum, añs est verum ꝙ ꝯñs falsum, qḋ.s. sic exponiẗ/petrus est videns aial qḋ non est non vidēs aial/relatiuo referēte ly aial. ¶ Quinto. Nec sequitur/hec propō significat ita esse sicut est, ergo precise significat ita esse sicut est/demōstrata hac equiuoca/non deus est, que in altero sensu est vera et in altero falsa. ¶ Sexto. Nec sequitur/petrus ꝙ paulus sunt duo, ergo sunt tm̄ duo, nā sunt quatuor partes. Et th̄ in omnibus arguitur a preiacente ad ꝓpōnem de excluso extremo (nam volo in consequētibus ly tm̄ facere propōnem de excluso extremo. Quia in prima, scḋa, et quinta, faciat exclusiuā) ergo corollarium falsum.

¶ Ad primū horum (que puerilia sunt et trita) distinguitur de ly tm̄ in ꝯñti, nam si constituat dictū exclusiuū, nō arguitur per regulā, sed virtualr̄ arguitur hoc pacto/hoc quod est deum esse est verū, ergo hoc qḋ est tm̄ deum esse est verum, quare añs est verum ꝙ ꝯñs falsum, sed si cum dicto sequēti faciat exclusum subiectū vt sit sensus, deū esse quod nō est non deū esse est verum, recte arguitur per regulā, ꝙ ꝯñs est verum sicut ꝙ añs. 3. N. Ad primū. ¶ Ad scḋm conceditur maior, vcꝫ ꝙ non sequiẗ, sed nec arguitur per regulā, nā in añte tenetur subiectum pluribus, et in ꝯñti vnica acceptione a ly tm̄ cadente in totum. Quare male cōcedit quidam, illā de excluso extremo esse falsam preiacente vera rebus vt nunc, nā preiacens nō est illa, hois equus ꝛc̄. sed aliquis hois equ⁹ nō est equus, vt subiectuꝫ teneatur vnica, que est falsa sicut illa de excluso extremo. Ad scḋm. ¶ Ad tertium negaẗ maior.s. ꝙ nō sequatur siue ly tantū feratur in totum cōplexū, siue in solū genitiuum, nā si primo modo, sic exponiẗ/brunellus est albi equus qui non est nō albi equus/negatione cadēte in totū, sed scḋo modo exponitur sic/brunellus est albi qḋ nō est non album, equus, ꝙ vterqꝫ sensus in illo casu est verus sicut añs. Negatur igiẗ ꝙ debeat exponi vt argumentum imaginatur. Ad tertiū ¶ Ad quartū itidem negatur maior, ꝙ illo casu ꝯñs est verum sicut añs, negatur th̄ ꝙ debeat exponi sic/petr⁹ est videns animal qḋ non est nōvidens aial/relatiuo referente accusatiuū/aial, sed referente totū complexū, videns animal. ad quartū ¶ Ad quintū distinguitur ꝯñs, si nāqꝫ ly precise excludat solum ab opposito de ly ita esse, vt sit sensus/hec propō est significans ita esse ꝙ non est significans aliter (quē sensum facit in cōi modo concipiendi) negatur ꝙ arguaẗ per regulam corollarij, si vero faciat hunc sensum/hec propō est significans ita esse que nō est non significās ita esse/vt signū feratur in totū, tunc recte arguitur per regulā, sed ꝯña est verum sicut añs. ad quintū ¶ Ad sextum negatur maior, immo illa ꝯña est bona, ꝙ arguiẗ per regulā, et ꝯñs est verum sicut ꝙ añs, ꝙ cōceditur ꝙ petrus et paulus sunt duo entia que nō sunt plura ꝗ̄ duo entia (loquendo adhuc indifferēter de partialib⁹ et totalibus). Sed concesso ꝙ sunt quatuor ꝙ mille, negaẗ ꝙ proinde sunt plura ꝗ̄ duo, nā ly duo distribuitur ꝙ aliqua duo sunt.s. ipsimet que sunt tot sicut mille, qꝛ sunt ipsa mille, si totū est sue partes. Ad sextū. ¶ Arguūt multi ꝙ non sequā/pater est deus, ergo tm̄ pater est deus/sꝫ certe bene sequitur ꝙ exponens ꝯñtis.s. pater qui non est non pater est de⁹/est vera, qꝛ in nullo sensu debet concedi ꝙ pater est nō pater, vt videbis in de terminis diuinis.

¶ Notato hic ꝙ quādo aliquod aliud signū exponibile anteponaẗ ad ly tm̄, prius talis propō exponatur rōne primi signi. Quare hec/incipit tm̄ album esse homo/nō potest immediate exponi rōne de ly tm̄. Etenī non sic/incipit album qḋ non est nō albū, esse homo/nā si nunc petr⁹ sit niger ꝙ immediate post hoc, albus, ꝙ nullū sit aliud albū, exponibilis est vera ꝙ exponens falsa, nec sic/incipit albū qḋ non est vel immediate post hoc erit nō album, esse homo/nam si hora futura diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc instans, in qualibet alia et alia parte inciperet esse albus alius ꝙ alius homo, qui nunc oēs infiniti sunt nigri, exponibilis est vera, vt patet per suā preiacentē et exponens falsa. Et a fortiori non exponitur sic, incipit album quod non est vel erit non album esse homo, nam in eodē casu exponibilis esset vera ꝙ exponēs falsa. Concedimus tñ vt visum est ꝙ homo qui nunc est niger ꝙ post hoc erit albus, est vel erit non albus.

5. No. ¶ Propositio de exclusa copula est ꝓpositio cuius copula dictione exclusiua modificatur, vt petrꝰ tantũ est homo, cuius quadruplex est genꝰ. Quedã em̄ sunt pure affirmatiue.s. in quibus copula affirmatur ⁊ dictio exclusiua, vt/petrus tantũ est homo, alie pure negatiue.s. in quibus ⁊ copula negatur ⁊ dictio exclusiua, vt/petrus non tantũ est homo, alie sunt in quibus dictio exclusiua affirmat̃ et copula negat̃, vt/ petrus tm̄ non est lapis, alie deniq̃ in quibꝰ dictio negatur ⁊ copula affirmatur, vt/petrus nõ tantum nõ est homo. Nescio an hmõi dictiones cadẽtes in copulas possint excludere ab alijs differentijs tempoꝝ ab illa q̃ per copulam importat̃, vt sensus huius/petrus tm̄ est homo, sit, petrꝰ est homo qui nec fuit nec erit hõ, ⁊ huius/petrus tantum nõ fuit homo, hic, petrus nõ fuit homo qui est ⁊ erit hõ, ⁊ sensus suarũ cõtradictoriarũ, hoꝝ cõtradictorij, non est tñ in vsu sic eas exponere, sed in his sensibus. ¶ Propõ primi generis exponitur per vnã copulatiuã cuiꝰ prima pars est preiacẽs, et scđa, vna negatiua de eodẽ subiecto eodẽ modo supponente ⁊ ɔtradictorio predicato distributo, ceteris paribus, ⁊ propositio secũdi generis, per disiunctiuã contradictoriã copulatiue per quã exponũtur propõnes primi generis, earũ ɔtradictorie. V.g. hec/petrus tm̄ est homo/sic exponit̃/ petrꝰ est homo ⁊ petrus nõ est non hõ, ⁊ hec/petrus tm̄ non est homo, sic, petrus nõ est homo vel petrus est nõ homo. ¶ Propõ tertij generis exponitur per vnã copulatiuã cuius prima pars est preiacens, ⁊ scđa vna affirmatiua de eodẽ subiecto eodẽ modo supponente, ⁊ cõtradictorio predicato distributo ceteris paribus, ⁊ propõ quarti generis, per disiunctiuã cõtradictoriã copulatiue per quã exponũtur propõnes tertij generis earũ ɔtradictorie. V.g. hec/petrus tm̄ nõ est lapis/sic exponit̃/petrus nõ est lapis ⁊ petrꝰ omne nõ lapis est, ⁊ hec/petrꝰ nõ tm̄ nõ est lapis/sic, petrꝰ est lapis vel petrꝰ aliquid nõ lapis nõ est. Cũ audis exponẽtẽ ꝓpõis secũdi generis eẽ ɔtradictoriã exponẽtis propõnis primi, ⁊ exponẽtẽ ꝓpõnis quarti esse cõtradictoriã exponẽtis ꝓpõnis tertij, intellige, qñ tñ precedẽtes copulã, aut sunt singulares, aut supponũt ꝯm exigẽtiã ɔtradictionis, nã he/homo tm̄ est aial/hõ tantũ non est animal/non exponũtur ɔtradictorio modo. Propositiones autem quarũ termini precedẽtes sunt cões, aut quomodocunq̃ aliter resolubiles, q̃uis possint immediate exponi, cõuenientius exponũtur si primo tales termini resoluantur.

6. No. ¶ Hinc sequitur ꝙ ꝓpositio primi generis formalr equipollet sue preiacẽti, nam preiacens infert̃ ex propositione de exclusa copula tanq̃ exponens ex sua exponibili copulatiue ⁊ infert ipsam de exclusa copula, qr formaliter infert eius ambas exponentes, sc.s. a synonimo ad synonimũ, ⁊ secundã ab affirmatiua ad negatiuã variato predicato penes finitũ ⁊ infinitũ. Eodem modo patet propõnem secũdi generis formalr equipollere sue preiacẽti qr preiacẽs infert propositionẽ de exclusa copula tanq̃ exponens suã exponentẽ disiunctiue, ⁊ infertur ex illa qr infert ex vtraq̃ exponentẽ, ex se.s. a synonimo ad synonimũ, ⁊ ex scđa ab affirmatiua ad negatiuam variato predicato. ¶ Sequitur scđo nullam propositionẽ tertij generis esse falsam nisi vel oppositum predicati habeat vnicũ suppositum, vel subiectum supponat confuse tm̄ in ordine ad ly tm̄, ac proinde omnẽ quarti generis esse verã nisi aut oppositum predicati habeat vnicũ suppositum, aut subiecto distributo, cõtradictoriũ predicati supponat determinate. V.g. hec/deus tm̄ non est creatura/ a. substantia tm̄ non est accidens sunt possibiles, ⁊ sue cõtradictorie non sunt necessarie, si oppositum predicati solum in singulari numero accipiatur, sed he/ substantia tantum non est accidens/creatura tm̄ non est deus, ⁊ similes sunt false et sue contradictorie vere.

¶ Sed contra. Hec propositio/a. substantia tm̄ non est accidens est falsa rebus vt nunc, ergo male concessa est. Primo qr oẽs descendẽtes ꝓdicati sunt false,

7. No.

Scđo qr sua cõtradictoria.s. nõ. a. substantia tm̄ non est accidens/est ꝟa, tũ qr equalet huic/nulla substãtia tm̄ nõ est accidens, tum etiã qr quelibet ascendẽs sub subiecto est vera. ¶ Negatur falsitas dicte ꝓpõnis si sit exclusio singulariter tantũ, nã alias scđa exponẽs scz. a. substantia omne ⁊ oia nõ accidens est, esset falsa, vt patet si sub predicato demonstres duos angelos simul). Et ad primã rationẽ negatur descẽsus immediate sub predicato, nã ex parte secundarũ exponentiũ argueretur ab inferiori ad superius distributũ. Ad secundã negatur veritas ɔtradictorie ⁊ negat̃ ꝙ equiualeat illi signate, nam in vera cõtradictoria predicatũ supponit determinate, ⁊ in illa q̃ signatur supponit confuse. Et per hoc ptz ꝙ nõ lz ascendere immediate sub subiecto vere cõtradictorie, vtpote qr distribuat̃ in ordine ad determinatã. ¶ Sed arguis cõtra hoc/si ꝓdicatũ supponeret determinate liceret immediate ascendere sub illo, et cum quelz ascendẽs sit vera, illa esset vera. Negatur ɔdicionalis hic assumpta, nã argueret̃ ex parte secũdarũ exponentiũ a superiori nõ distributo ad inferiꝰ, dicit̃ tñ supponere determinate in ordine ad subiectũ distributum in scđa exponẽte. ¶ Posset in illis quatuor generibꝰ propõnum assignatis ly tm̄ excludere gr̃a pluralitatis, et tũc exponerẽtur proportionabilr si loco termini ɔtradictorij predicati reduplicares ipsummet predicatũ cũ ly plura ꝯ.

¶ Lectio secunda.

POtest tertio dictio exclusiua cõstituere propositionẽ exclusiuã. Vñ propõ exclusiua est propõ in qua dictio exclusiua, in ꝑncipio posita, totã modificat, vt tm̄ aial est homo. Circa quã de quatuor disputabimꝰ scz de eius expositione, de eius cõuersione, de suoꝝ terminorum suppositione ascẽsuq̃ subinde ⁊ descensu, ac demum de earum oppositione.

¶ Propositionũ exclusiuarũ quadruplex est genus. Quedã enim sunt pure affirmatiue.s. in quibus et verbum affirmat̃, ⁊ dictio exclusiua, vt tm̄ animal est homo, alie pure negatiue.s. in quibꝰ ⁊ verbũ negat̃ et dictio, vt nõ tm̄ aial est hõ, alie exclusiue affirmatiue ⁊ propõnes negatiue.s. in quibꝰ dictio exclusiua affirmat̃ ⁊ verbũ negatur vt/tm̄ deus nõ est creatura, ac deniq̃ alie, ꝓpõnes affirmatiue ⁊ exclusiue negatiue, vt nõ tm̄ deus nõ est creatura. ¶ Hec propõnes solebant antiquitus exponi per ly/aliud ab/in secũda exponẽte, vt hec/tantũ aial est homo/sic aial est homo, ⁊ nihil aliud ab aiali est homo/⁊ cetere proportionabilr, vel per ly differens, nam alr hec/tm̄ pater est deus/esset vera, qr nihil aliud a patre est deus/cũ aliud a patre/nõ supponat ꝓ deo, supponit autẽ/differens a patre. Huiusmodi autẽ expositio non est nimis tuta, qr si teneas in hac/tãtũ hec phenix fuit phenix copulã vnire pro instanti, ipsa esset vera, qr preiacẽs est vera, ⁊ pariter scđa exponẽs, nã subiectum.s. aliud ab hac phenice nõ supponit pro phenice cum due phenices nunq̃ fuerint simul, ⁊ tñ eius vlis in terminis trãspositis est falsa. Idẽ sequeretur de hac/tm̄ angelus incipit esse/si vnus angelus inciperet esse per primũ sui esse, ⁊ simul desineret eẽ (nõ sint nec erunt plures angeli) et vnus homo inciperet per vltimũ non esse. Idem inq̃ sequit̃.s. ꝙ esset vera, cum tñ vlis de terminis transpositis sit falsa. ¶ Aliter exponit He. ⁊ alij scz per copulã implicationis in qua neget̃ idem subiectũ de seipso, vt hanc/tm̄ animal est hõ/exponit sic, aial est homo ⁊ nihil qđ non est aial est homo, ⁊ hanc/tm̄ album erit nigrum sic/albũ erit nigrũ ⁊ nihil qđ nõ est vel erit albũ erit nigrum. Que quidẽ expositio a modernis non admittit̃, ꝙ non sit (vt dicunt) formalis, nã cũ ly nihil includat/ens/hec ɔña nõ est formalis/homo est aial ⁊ nullum ens qđ non est homo est animal, ergo tm̄ hõ est aial/instabis em̄ (inquiunt) si loco de ly ens ponas ly lapis. ¶ At fortasse posset dici ꝙ dicta ɔña est formalis, nec instatur modo nunc dicto, nã q̃uis ly nihil virtualiter includat ens, nihilominus formalr non includit, sed ponitur vt cõgrue antecedat ad relatiuũ, quare ad instandũ

in simili forma est seruandū ly nihil in propria forme sine expressione cuiuspiā substantiui, vt dictum est in de similitudine forme de particulis q̄ ponūtur ad seruādas proprietates logicales. Et quicquid sit de hoc, reuera (vt in expositione de incipit & de differt monstrabit) nō exigitur vt expositio sit cōsequētia formalis, sed sat est esse materialē. Hec tam exrēse dixerim qr placet mihi hec expositio, immo respectu copule ampliatiue et qñ non agitur de formalitate, vtendū est hac / vel si vtatur expositione cōi, sumēda est in hoc sensu, vt infra monstrabit. Verumtñ ne a cōi modo dicendi deuiamus.

2. No. ¶ Propositio primi generis exponibilis grā alietatis exponitur per vnā copulatiuā cuius prima pars est preiacens, et scđa vniuersalis negatiua eiusdem predicati & contradictorij subiecti, et propō secūdi generis exponitur per vnā disiunctiuā cōtradictoriā copulatiue p quā exponit sua ꝯtradictoria primi generis. In oībus exponibilibꝰ assignādis, ne opus sit toties idē resumi, subintelligatur, qr isti amplient, restringant, & appellent eodē modo. V. g. hec / tm̄ aīal est hō / sic exponitur, aīal est homo & nihil nō animal est homo, & hec / non tm̄ animal est hō / sic nullū animal est hō vel aliqđ non animal est homo. ¶ Propositio tertij generis exponibilis grā alietatis exponit per vnam copulatiuā cuiꝰ prima pars est preiacens, & scđa vna vlis affirmatiua eiusdē predicati & contradictorij subiecti, et propō quarti generis p vnam disiunctiuā contradictoriā copulatiue per quā exponitur sua contradictoria tertij generis. V. g. hec / tm̄ substātia non est accidens / sic exponit, substātia nō est accidens, & omne nō substantia est accidēs. Et hec / nō tantū substantia non est accidens / sic, oīs substantia est accidēs vel aliquid nō substātia nō est accidēs. ¶ Que quidē quatuor regule designāt per has quatuor dictiones / iste / ledit / zonas / magnos. Prima em̄ dictio designat exponētes primi generis q̄ sunt particularis affirmatiua (loquimur em̄ de exclusiuis in quibus inter dictionē exclusiuā & subiectum nō mediat aliud signum) & vniuersalis negatiua, que denotant per vocales. i. e. Et proportionabilr de ceteris. Cum audis secundā exponentē debere esse vlem, id sentito, nisi contradictoriū subiecti exclusiue fuerit terminus singularis, nā hec / tm̄ non petrus est lapis / sic exponit, aliquid nō petrus est lapis & petrus nō est lapis. ¶ Sunt qui multiplicāt hic mille regulas ad cognoscēdā veritates exclusiuarū que corollarie sequūtur ex dictis vcz, oīs propō exclusiua de ly tm̄ affirmato cuius subiectum habens plura supposita, distribuitur, est falsa, vt hec rebus vt nunc / tm̄ oīs homo est risibilis / est falsa, & hec / tm̄ oīs hō possibiliter est risibilis / est impossibilis & alie hmōi. Sed certe est ꝯtra modū doctrine ad tam particularia descendere, que & ꝓpter eoꝝ particularitatē vix possunt sub certo numero cōprehēdi, & propter eoꝝ numerositatē nō possunt memorie retineri. Ergo non decet inutili illa prolixitate librū longiorē facere, sed per regulas expositiōis traditas veritatē cuiuslibꝫ exclusiue disquirito. Vñ conclusio huius primi articuli sit. ¶ Argumētum ab exponibili ad suas exponētes et econtrario est formale. i. si propō exponatur copulatiue, ab ipsa ad copulatiuam suarū exponentiū, & si disiunctiue, ab ipa ad disiunctiuā suarum exponentiū & ediuerso. Vñ ab exponibili copulatiue ad quālibet suarū exponentiū est formale argumentū, ecōtrario tñ ab vna exponente ad exponibilē nūq̄ valet, nisi qñ talis exponens cōuertitur cū tota exponibili, vt / homo omne aīal est / ergo tm̄ hō omne aīal est (qđ infra declarabit). Itē a quālibet exponentiū ad exponibilē disiunctiue est formale argumentū, non tamen ecōtrario nisi quando tota exponibilis cōuertitur cum tali exponente.

¶ At vero contra hanc conclusionē arguitur. Non sequit. Ens est quātitas / & nullū nō ens est quātitas, ergo tm̄ ens est quātitas, et arguit ab exponētibus ad exponibilē, ergo. Minor est nota, et maior ptz, nam añs est manifeste verū, & q ꝯñs sit falsum cōstat, tum per falsitatem huius vlis / omnis quātitas est ens / in quā mutuo cōuertitur (vt mōstrabit lec. 5.) tū qr multe singulares sunt false sub predicato, vtpote in quibus plura entia simul demōstrātur, sub quo descēdendū est copulatiue (vt videbitur lec. 4.) ¶ Et cōfirmatur. Non sequit / tm̄ regis equus est equus / ergo regis equus est equus, & nullus nō regis equꝰ est equus, & arguit ab exponibili ad exponentes, ergo. Minor est nota, et maior patet, nā si casu quo eosdē omnino equos quos possidet rex, possideant alij homines, & non sint alij equi, ꝯñs est manifeste falsum, & q añs sit verū constat, per vlem in terminis trāspositis. s. omnis equus est regis equus.

¶ Pro solutione argumenti notato: 3. N.
dictionē exclusiuam posse excludere tripliciter. s. singulariter tm̄, pluraliter tm̄, et simpliciter, vcz singulariter & pluraliter. Quādo excludit singulariter tm̄ debet subiectum secūde exponētis, modificari signo singularis numeri, & qñ pluraliter, signo pluralis numeri, et qñ simplr, vtroq̄ sub disiunctione. V. g. si in hac / tantū aīal est homo / fiat exclusio singulariter tantū, scđa exponēs est / nihil non aīal est homo, et si pluralr tantū, nulla nō animal est homo, et si simplr, non aliquid vel aliqua nō animal est homo, prima negatione negāter tenta. Et in cōi modo concipiēdi qñ fit exclusio ab opposito termini singularis numeri nō collectiui, & predicatū itidē est terminus singularis numeri non collectiuus, denotat exclusio singulariter tm̄, vt in hac / tantum animal est hō. Quādo vero fit exclusio ab opposito termini pluralis numeri denotat exclusio pluraliter tm̄, vt in hac / tātū aīalia sunt homines, sed qñ fit exclusio ab opposito termini partim collectiui partim diuisiui, aut predicatū est partim collectiuus & partim diuisiuus, tunc denotat fieri exclusio simplr, vt in exclusiua argumenti. ¶ Ad quod proinde cōcessa maiori negatur minor, qr non est illa scđa exponens, sed hec, nō aliquid vel aliqua non ens est quātitas / que est falsa sicut exclusiua. Vñ si admitteretur in hac / tantū deus non est creatura / fieri exclusionē singulariter & pluralr, esset vtraq̄ falsa. ¶ Sed queris an in hac / tantū nonhō non est homo / possit fieri singulariter & pluralr. ¶ In cōi modo concipiendi nō nisi solum singulariter, nēpe qñ subiectū exclusiue est terminus infinitus, subiectum secūde exponētis est terminus ille finitus qui restat ex puncta negatione, vt scđa exponens est / quilibet homo est hō. Sed tūc in prima exponente ne dicas / aliquid nonhō / sed, aliquid vel aliqua nonhō, vt supponat pro omni & omnibus aliis ab illo pro quo supponit terminus finitus. At si supponat fieri exclusionem singulariter tm̄, tunc prima exponens est / aliquid nō homo non est hō / & secūda non nō aliquid nonhō non est hō, (prima negatione negāte), que est falsa immo / nō aliquid nō homo (scz duo angeli) non sunt homo.

¶ Pro solutione confirmationis sciēdum, q qñ subiectum exclusiuū est terminus complexus pōt fieri exclusio et ab opposito partis & ab opposito totius. Vñ quādo fit exclusio ab opposito totius debet in scđa exponēte totum complexū vnica acceptione infinitari, & qñ ab opposito partis, debet infinitari illa sola pars. Nec sunt in mēte vltimate diuersa signa, sed vnum & idem potest excludere modo sic, modo alr, secundū q intellectus aliū & aliū terminum concipit pro obiecto talis actus. Nec omne syncathegorema (vt sepe disputatum est) formatur ab obiecto qđ determinat. ¶ Igit ad confirmationē si fiat exclusio ab opposito totius, concessa maiore negatur minor, qr non est illa scđa exponēs, sed hec / nihil nō regis equus est equus, que in illo casu est vera sicut exclusiua, si autē fiat ab opposito partis, concessa minori negatur maior, immo sicut scđa exponens, ita exclusiua est falsa, nec tunc habet vniuersalē in terminis transpositis, vt late lectione sequenti practicabitur. 4. No.

¶ Secundo ad principale arguit. Nō sequitur / tm̄ album erit nigrū, ergo album erit nigrū & nihil non albū erit nigrum, et tñ arguit ab exponibili ad exponentes, ergo. Minor videtur nota, & probat maior. Casu quo pe

trus quādoq3 erit albus ⁊ quādoq3 niger, ⁊ nec sunt nec erūt alia aut alba aut nigra, aña est verum vt manifestat sua vniuersalis conuertens.s.omne nigrū qḋ erit nigrum est vel erit album, et ꝙ ꝯña sit falsum patet, nam cōtradictoria secunde exponentis.s.aliquid nō album erit nigrum/est vera, vt.c.13. primi trac.suasimus.

5. No. ¶ Ad hoc argumentū opinātes negationem vniuersaliter infinitare terminū cū acceptione quam habet in ordine ad copulam, cōcessa minore negāt maiorem, et negant in casu argumēti veritatē huius/aliquid non albū erit nigrū. Quare ſm istos non opus est in scḋa exponēte reduplicare copulā ampliatiuā cum negatione infinitante subiectum. At cum hec opinio (vel fallor) cum Aristotele, et cōi modo concipiendi ac subinde cū regulis dialecticis pugnet, supposito vt res habet ꝙ dictio exclusiua excludit predicatū ab opposito subiecti, ab opposito inq̄3 cōtradictorio ſm ordinem ad acceptiones quas habent termini in tali propōne, sequitur ꝙ qñ in exclusiua ponit̄ aliqua ampliatio, debet ipsa exprimi cū subiecto exclusiue infinitato in scḋa exponēte, alr̄ non infinitaret̄ contradictorio modo ſm exigentiā ampliationis. ¶ Igitur ad argumentū cōcessa maiori negatur minor, vez ꝙ arguatur recte ab exponibili ad exponētes, sed scḋa debet esse hec/nihil non albū qḋ est vel erit album, erit nigrū, vt relatiuū referat terminū infinitatū, et negatio infinitet totum complexū, que est vera, cum subiectū non supponat pro petro in casu argumēti. ¶ Hinc sequitur secundā exponentē huius/tm̄ album possibilr̄ est nigrū, esse hanc/nihil non albū quod possibilr̄ est album, possibilr̄ est nigrū/⁊ huius/tantum deus necessario est substantia/nihil nō deus qui possibilr̄ est deus necessario est substantia/⁊ huius/tm̄ creatura cōtingēter est substātia/nihil nō cretura q̄ possibilr̄ est creatura, ꝯtingēter est substātia. Et ideo multi assignant secundā exponentem nō per terminū infinitū, sed per copulam implicationis, vt patet in secundo modo expositionis/quē proinde tanti fecimus. Huius em̄ tantū album erit nigrū, scḋa exponēs deberet esse/nihil quod nō est vel erit album, erit nigrū, et proportionabilr̄ in ceteris, nisi nos vexaret importunitas tenentiū expositionē debere esse formalē. Obidq3 (vt diximus) qñ non agatur de formalitate hoc vtatur modo exponendi, cū exponens modo signata hunc eundē sensum reddat.

¶ Tertio ad principale arguitur. Nō sequitur/tm̄ deus possibilr̄ non est creatura, ergo deus possibiliter non est creatura et nihil qḋ non possibilr̄ est deus, possibiliter nō est creatura, ⁊ tñ arguitur ab exponibili tertij generis ad suas exponentes, ergo. Minor est nota (dabitur em̄ deinceps illo modo scḋa exponēs q: magis clara), et probat̄ maior. Consequēs est falsum vt manifestat veritas contradictorie secūde exponentis.s.aliquid quod nō possibilr̄ est deus possibilr̄ non est creatura, et probatur aña. Sequitur bene/deus possibiliter non est creatura/ et omne quod non possibiliter est deus possibiliter est creatura, ergo tātum deus possibiliter nō est creatura, q: vr̄ argui ab exponentibus ad exponibilem, ⁊ aña est verum ergo ⁊ ꝯña. ¶ Et cōfirmatur. Non sequitur/tm̄.a.hō non est ens, ergo.a.homo nō est ens/⁊ non a.nonhō non est ens (prima ⁊ tertia negationibus negantes, et scḋa infinitanter) ⁊ arguitur ab exponibili ad exponentes, ergo. Minor est manifesta, ⁊ probatur maior. Consequens est falsum, vt ostendit veritas cōtradictorie secūde exponētis sc3/a.nonhō non est ens, ⁊ probatur aña verū. Sequit̄ bene a.homo non est ens, ⁊ omne non hō est ens, ergo tm̄.a.homo non est ens, q: videtur argumentū ab exponentibus ad exponibilem, et aña est verum, ergo ⁊ consequens.

6. No. ¶ Pro solutione argumenti notato ꝙ quādo signū exponibile p̄cedit copulā, ⁊ talis exponibilis exponitur per vnā exponentem affirmatiuā ⁊ aliam negatiuā, exponens negatiua debet dari per copulā contradictoriā copule affirmatiue. Cuius ratio est ꝙ vis negatiua dictionis exponibilis fertur tunc in copulam, ac proinde denotat negationē eius in exponente negatiua. Unde qñ talis copula precedit dictionem exponibilem fallit regula. Quod accurate memorie retineto pro expositione de differt ⁊ de cōparatiuo, et de incipit. ¶ Igitur ad argumentū concessa minori principali negatur maior, immo sicut scḋa exponens, ita exponibilis est falsa. Et ad rationē in oppositū negatur ꝯña, nec illa secūda, est exponens dicte exclusiue, vtpote cuius copula nō sit contradictoria copule prime, vñ secūda exponēs propōnis tertij generis tutius assignat̄ preposita vna negatione in principio, et alia ante copulā (vt in argumento factū est) sed clarius per pure affirmatiuā sine negatione dūmodo detur ſm exigentiā cōtradictionis ad primā, vt vez secūda exponēs sit hec/omne quod nō possibilr̄ est deus, necessario est creatura, que equiualet illi inter arguēdū signate. ¶ Ex quo sequit̄ dictam propositionē esse impossibilē. Nec sequitur/tm̄ deus impossibiliter est creatura/ergo tm̄ deus possibilr̄ non est creatura, quippe cum ex parte secundarū exponentiū arguat̄ a subalternata ad suā subalternantē ratione modi. Et si econuerso arguas cōmittetur par defectus ex parte primarum. Quo fit dictas propones esse impertinētes, nam in illis prima est vera ⁊ scḋa falsa, et in his/tm̄ creatura impossibilr̄ est ens/tātū creatura possibilr̄ non est ens/prima est falsa, scḋa vera, ⁊ in his/tm̄ creatura impossibiliter est deus/tantū creatura possibiliter non est deus/ambe sunt vere, ⁊ in his/tm̄ deus impossibiliter est ens/tantū deus possibilr̄ non est ens/ambe false. Uñ prima non potest habere subalternatā de modo, sed bene ex parte vniuersalitatis de ly tantū.s.non tm̄ omnis deus possibilr̄ est creatura/que exponitur disiunctiue, ⁊ prima exponens ꝯuertitur cum prima alterius. Nec scḋa ex parte modi potest habere subalternantē, sed bene ex parte subiecti.s.tantū ois deus possibilr̄ non est creatura/tm̄.b. deus possibiliter non est creatura, quarum vtraq3 est formaliter impossibilis, nam de contradictorio illius subiecti, cū supponat pro creaturis nihil verificatur mediāte ly necessario, qḋ exigit veritas secunde exponentis, et q̄uis accipias pro subiecto terminū creaturarū, cum contradictori⁹ eius supponat itidem pro creaturis mediante ly possibilr̄, eadem ratione non poteris de tali contradictorio distributo verificari aliquod predicatum mediante ly necessario. Nisi diceres has esse eiusdem forme cum illis/tantum omne ens possibiliter non est creatura possibilis/tantum.b.ens possibiliter non est creatura possibilis, vt predicatum ampliet, nam tunc prima est falsa, et secunda vera, que subinde secunda non infert hanc/tantum ens possibiliter nō est creatura/que in illo casu est falsa. Nō autem ad doctorem, sed ad discipulos expectat ad tam particularia si libuerit descendere.

¶ Pro solutione confirmationis notādum vsq3 adeo dictionem exponibilem denotare exponentem negatiuam constituendā esse ſm exigentiā cōtradictōis quātū ad terminos in quos fertur eius vis negatiua.s.quos precedit, vt non solū id debeat obseruari quo ad copulas (vt dictum est) verū quo ad suppositiones terminoꝝ. Unde cum predicatum exclusiue argumēti in prima exponēte distribuatur in ordine ad subiectum supponēs confuse tm̄, debet in secunda supponere determinate in ordine ad ipsum vt supponit in illa que data est per duas negatiōes. ¶ Igit̄ ad argumentum cōcessa minore negat̄ maior, immo sicut secunda exponens, ita exclusiua est falsa. Et ad argumentū in oppositū negatur ꝯña, non em̄ est illa sua scḋa exponens. Eodē modo scḋa exponēs huius/tantū.a.homo ols homo est, est hec/nō a.nōhō omnis hō est/vbi predicatum supponit determinate, et non hec/nihil nonhō omnis homo est/vbi supponit cōfuse Quāq3 hic idē esset sic aut sic supponere, q: vtraq3 infertur ex prima (vt lectione sequenti videbit̄). At vbi esset exclusio ab opposito partis referret, vnde scḋa exponēs huius/tantū a.hō ⁊ quilibet hō sunt hō/non est hec/nihil nonhō ⁊ quilibet homo sunt hō/vbi secūda pars stat ꝯfuse in ordine ad p̄mā, 7. No.

sed hec/nō.a.nonhō ꝛ quilꝫ hō sunt hō/vbi stat determinate; nā si daretur prima, rebus vt nunc exponētes essent vere ꝛ exponibilis falsa. ℂ Igitur si nō vis errare in omnibus omniū generū dato secundā exponentē per prepositionē negationis toti prime, nihilo alio variato preter subiectū in eius contradictoriū, ac deinde si fuerit exclusiua tertij generis. reduc talem secundā exponentē per regulas equipollentiarū in affirmatiuā sine negatione, vt. v. g. scđa exponens exclusiue argumēti sit/omne nonhō est. b. ens. Illi qui tenēt in prima exponente huius/tm̄ omnis hō pars ꝛ queliꝫ pars est/primā partē copulati cōfundi in ordine ad secundā, nō possent dare secundam exponentē per solā prepositionē negationis, qꝛ in hac/nihil nō omnis hō, pars ꝛ queliꝫ pars est, scđa pars copulati supponit cōfuse in ordine ad primā, ꝛ sic non supponeret ḃm exigentiā contradictionis, sed debēt dicere in scđa exponēte/oē nō ols hō queliꝫ pars ꝛ. b. pars est. Et cū illud sit mere fictitium, recte datur vt̄ per solam prepositionē negationis.

ℂ Quarto ad principale arguitur. Nō sequitur/hois equus est aial ꝛ hois nullū non equus est aial ergo hois tm̄ equus est aial/ꝛ arguit̄ ab exponentibus ad exponibilē, ꝑ. Minor videt̄ nota, ꝛ probat̄ maior, nā casu quo petrꝰ possideat equū ꝛ mulā, ꝛ nullus aliꝰ hō possideat aliqđ aial, ꝯñs est falsuꝫ, vt ptꝫ ꝑ singulares illiꝰ obliq, ꝛ añs verū

8. No. ℂ Ad hoc argumentū concessa maiori negatur minor, non est eñ dicta exclusiua immediate exponibilis anteq̄ descendat̄ sub lẏ hois, nam alias arguēdo ab exponentibus ad exponibilē vt fit in argumēto, arguit̄ a pluribus determinatis ad vnicā respectu de lẏ hois in ordine ad lẏ tm̄. Equa ratione nō sequitur/ens ꝛ angelus sunt creature/ꝛ ens ꝛ nihil nō angelus sunt creature (qꝛ deus ꝛ nihil non angelus) ergo ens ꝛ tm̄ angelus sunt creature (qꝛ nulla singularis est vera sub lẏ ens). Nec sequit̄/ens ꝛ angelus omnes creature sunt/ꝛ ens ꝛ nōnō angelus oēs creature sunt (prima negatione negante ꝛ scđa infinitante) ergo ens ꝛ tm̄ angelus oēs creature sunt, nam si tm̄ sint duo angeli cum deo, añs est verum, ꝛ ꝯñs falsum, vt denotet̄ exclusio singulariter ꝛ pluraliter, nam quocūq̄ angelo demōstrato sub lẏ ens in ꝯñti, ille et aliqua nō angelus. s. ambo, oēs creature sunt. Et subinde scđa exponens est falsa. Si autē fiat exclusio singulariter tm̄, instat̄ sic/homo ꝛ hō omnia alba sunt et hō ꝛ nihil nōhō ola alba sunt, ergo hō ꝛ tm̄ homo ola alba sunt/si petrus ꝛ paulꝰ cōicantes in materia sint ola alba, et sint alij hoies nigri, nā vtrolibet hoie albo demōstrato sub prima parte copulati in ꝯñti, ille ꝛ aliquid nonhō. s. forma alterius, ola alba sunt, ob idq̄ scđa exponens est falsa. Nec sequitur/ens ꝛ angelus nō sunt. a. et ens ꝛ omne nō angelus sunt. a. ergo ens ꝛ tm̄ angelus non sunt. a. nam si lẏ. a. valeat tm̄ sicut binarius ex deo ꝛ creatura rebus vt nunc, añs est verum ꝛ ꝯñs falsum. ℂ Sed arguis contra solutionē principalis argumenti. Si ille esset defectus, sequeret̄ q̄ ediuerso esset bona consequētia, nam argueretur ab vnica ad plures determinatas ꝛ tm̄ nō sequitur/equus tm̄ regis est aial/ergo equus regis est aial/ꝛ equꝰ nullus non regis est aial, cū rebus vt nunc añs sit verū, et scđa pars ꝯñtis falsa, vbi lẏ equus nō supponit nisi pro equo aliorum a rege. Concedit̄ sequella vcꝫ q̄ arguēdo ediuerso ꝯñа est bona nisi aliūde cōmittatur defectus, verumtū in ꝯñа modo assumpta defectus est, q̄ exponit̄ propō ratione signi cadentis in determinationē acceptā vnica, anteq̄ resoluat̄ determinabile, virtute cuius variatur restrictio determinabilis cōmuniter supponentis, qđ in exponibili stat pro equo regis, et in scđa exponente pro equo non regis.

ℂ Quinto ad principale arguit̄. Non sequitur/tm̄ salmantice vendit̄ liber/ergo salmātice vēditur liber/ꝛ non alibi q̄ salmātice vendit̄ liber/ꝛ arguit̄ ab exponibili ad exponētes, ergo. Minor est nota, ꝛ probatur maior Si nullibi extra salmanticā vēderent̄ libri, añs esset verū vt notū est, et q̄ scđa pars ꝯñtis sit falsa, ptꝫ. In hac domo venditur liber (demonstrata domo alexandri) et hec domus est alius locus a salmātica (qꝛ eius pars) ergo alibi q̄ salmantice vendit̄ liber. ℂ Et cōfirmatur. Non sequit̄ precise sicut est aliqua propō significat, ergo sicut est aliqua propō significat et nō aliter esse q̄ est aliqua propō significat/et tn̄ arguit̄ ab exponibili ad exponentes, ergo. Minor est nota, ꝛ probatur maior, casu quo ols ꝑpō significet ita esse sicut est, sint tn̄ nō nulle equiuoce significantes aliter esse q̄ est, ꝯñs est falsum (vt notum est) et añs patet per veritatē sue vniuersalis. s. ols propō significat ita esse sicut est.

ℂ Ad argumētum distinguit̄ maior. 9. No.
Si nāq̄ in dicta exclusiua fiat exclusio ab opposito totiꝰ subiecti, vcꝫ salmantice venditū/concedit̄. Et añs esset verum ꝛ cōsequens falsum, si idē numero libri venderētur salmantice ꝛ parisius, nec essent alij libri in mūdo, ꝛ tunc dicta exclusiua cōuertitur mutuo in hanc vniuersalē/omnis liber vendit̄ salmantice, negatur tn̄ illas esse suas exponentes, sed secunda est hec/nihil nō salmantice venditum est liber. Si autē fiat exclusio ab opposito de lẏ salmantice, concessa minore vcꝫ q̄ recte arguat̄ per expositionē, negatur maior, immo sicut añs est verū ita ꝛ ꝯñs (q̄q̄ nōnulli rem in superficie cōsiderātes opinētur rōnem ibi adductā probare, dictā exclusiuā esse impossibilē, q̄ vcꝫ prima exponēs inferat cōtradictoriā secūde) ℂ Ubi notandū q̄ lẏ salmātice tm̄ vꝫ sicut in salmātica, quare sensus secūde exponētis nō est quē illi putant. s. nō in alio loco qui nō est salmātica venditur ꝛc̄. sed nō in alio loco quē non est salmantica vel in salmātica venditur liber. Unde negatur ꝯñа qua secunda exponens arguitur falsa. Ex illo eñ antecedente nō sequitur nisi q̄ in aliquo loco qui non est salmantica venditur liber. Exponimus lẏ alibi. i. in alio loco vt clarius agamꝰ, in rigore tn̄ debet accipi loco de lẏ extra siue in loco siue in vacuo, nam si in nullo alio loco q̄ in salmantica venderetur liber, vēderetur tn̄ in vacuo supernaturaliter, exclusiua esset falsa cum extra salmanticā vendat̄ liber, ꝛ tn̄ secūda exponēs esset vera, qꝛ in nullo alio loco vendit̄ liber. ℂ Sed arguis adhuc q̄ prima exponēs inferat ꝯtradictoriā secūde. Sequit̄ bn̄/in salmātica vendit̄ liber/ꝛ salmātica est in hispania ꝛ non extra, ꝑ in hispania vendit̄ liber. Ultra in hispania vendit̄ liber, ꝛ hispania est locus qui nō est salmātica nec in salmātica ꝑ alibi q̄ in salmātica vendit̄ liber, concessa prima ꝯñа negat̄ scđa, nā maior eius añtis. s. in hispania vendit̄ liber/infert̄ ex priori añti in hoc sensu. s. in aliquo loco qui est in hispania vendit̄ liber, ex qua proinde cū minori nō sequit̄ nisi q̄ in aliquo loco qui est in loco qui nec est salmātica nec in salmātica vendit̄ liber. Hec aūt non pñt plene intelligi vsq̄ ad quartū tractatū, vbi docetur quēadmodū id qđ se tenet ex parte medij in maiori debet ꝯcludi ex parte minoris extremitatis in ꝯclusione. ℂ Sed arguis, nō sequit̄/tm̄ hō est crispus/ergo hō est crispus, ꝛ nihil nō hō est crispus, ꝛ arguit̄ per regulam, ergo. Minor est nota, ꝛ maior ptꝫ, qꝛ exclusiua est possibilis vt apparet ꝛ ꝯñs est impossibile, cū prima pars inferat cōtradictoriā secūde, si eñ hō est crispus aliqđ nonhō (vtputa eius caput) est crispū. ℂ Quāq̄ moderni sum̄mulistе, cōcessa minore huiꝰ argumēti, concederēt subinde dictam exclusiuā esse impossibilē propter repugnantiā exponētium, placet tn̄ regula doctoris sancti. I. q. 31. ar. 4. vcꝫ q̄ dictio exclusiua nō excludit partē rei, qñ predicatū eodē modo cōuenit parti sicut toti. Unde scđa exponēs dicte exclusiue nō est illa, sed hec/nihil nonhō vel eius pars est crispū, vt scđa negatio infinitet totū disiunctū. Et sic ptꝫ respōsio argumēti interēpta minore. De autē/tm̄ hō est risibilis/est ens/ꝛ similes, nō opus est illo modo exponant̄, qꝛ in cōi modo cōcipiendi ꝑdicata accipiūtur pro totalibꝰ, que proinde partibus nō cōueniunt. ℂ Sūt nōnulle exclusiue q̄ non tā in rigore dialectico q̄ in philosophico accipiūtur, vt/tm̄ ignis calefacit/tantum baptismus cōfert primā gratiā/ꝛ similes, in quibus non excludit̄ prima causa, ac subinde in scđa exponēte dicendum est sic nihil nō ignis vel causa superior calefacit ꝛc̄.

10\. No. ¶ Pro solutione cõfirmationis notato, ꝙ ly precise ex modo sue significationis non excludit nisi ab opposito de ly sicut est, qđ est determinatio seu quasi accusatiuus de ly significat, differt tñ in cõi modo concipiendi, ꝙ qñ ponitur post ly significãs, aut ante, dũmodo subiectũ preponatur signo, non reddit propõnem immediate exponibilẽ, sed efficitur pars extremi, vt hic/significans precise sicut est, est aliqua propõ/aliqua propõ est precise significãs sicut est, in qua nulla distribuiẽ ly aliqua propõ. Sed qñ ponitur in frõte propõnis reddit propõnem immediate exponibilẽ, sicut propõ argumenti, in qua proinde distribuiẽ predicatum, que quidẽ exponitur modo ibi dicto. ¶ Igitur ad argumentũ cõcessa minore negaẽ maior, immo in illo casu exponibilis est falsa sicut scđa exponẽs. Et ad primã rationẽ in oppositum negatur illam esse suã vniuersalem. Immo in dicto casu vniuersalis est vera, ⁊ exclusiua falsa, et casu quo oẽs propõnes precise significarent sicut est, ⁊ essent alique orationes q̃ non essent ꝓpõnes, in simili forma hec exclusiua/precise sicut est aliqua orõ sigt/esset ita, et hec vlis/ois orõ sigt ita esse sicut est, falsa. Quinetiã dicta exclusiua in nullã vlem mutuo conuertiẽ (vt vĩ lectione sequẽti) qꝛ nõ fit exclusio ab opposito totius subiecti. ¶ Hinc sequiẽ hanc ꝯñam non valere/ precise sicut est ois propõ sigt, ergo precise sicut est aliqua propõ significat, nã ex parte secũdarũ exponẽtiũ arguiẽ a nõ distributo ad distributũ, et casu argumẽti añs est verũ ⁊ ꝯñs falsum.
¶ Sed arguis añs esse falsum. Sequiẽ bene precise sicut est omnis propõ significat, ergo precise sicut est significans, ois propõ est, ꝑ resolutionẽ verbi. Et ꝯñs est falsum, nã queliꝫ descendẽs est est falsa sub toto subiecto. s. precise sicut est significans, ergo ⁊ añs. Nõ si neges descẽsum sub toto subiecto, ꝙ ly precise nõ sit pars eius, sed totius ꝓpõnis, reddens proinde eã immediate exponibilẽ, probatur ad minus prima exponens falsa per descẽsum sub illo subiecto. s. sicut est significans, nam quãcũqꝫ demõstraueris ibi propõnem, dabiẽ vna falsa sub predicato distributo demonstrãdo aliã. Ad hoc negatur prima ꝯña, sed dicta exponibilis resoluiẽ in hanc/precise sicut est omnis propõ est significãs/in cuius prima exponente cõfundatur ly significans, que exponens cõuertitur in hanc/a. sicut est significãs omnis propõ est. Hec autẽ/precise sicut est significãs aliqua propõ est, potest distingui, per hoc quod ly precise accipiatur non vt pars subiecti, ⁊ tunc reddit propositionẽ immediate exponibilẽ, aut tanq̃ pars/⁊ tunc reddit propositionẽ de excluso extremo, q̃uis primũ sensum faciat in rigore.

¶ Sexto ad principale arguitur. Non sequitur/tñ homo est ipsemet, ergo hõ est ipsemet et nihil nõ hõ est ipsemet, ⁊ arguitur ab exponibili ad exponẽtes, ergo. Minor est nota, ⁊ probaẽ maior, nam veritas ꝯñtis ptꝫ per veritatem sue vlis. s. omne ipsummet est hõ, et falsitas ꝯñtis per veritatẽ contradictorie secunde exponentis. s. aliquid nõ homo est ipsummet, qꝛ lapis est ipsemet, et lapis est nõ homo ¶ Et cõfirmaẽ. Non sequiẽ/tñ homo videt se/ergo homo videt se/⁊ nihil nõhõ videt se/⁊ arguitur ab exponibili ad exponentes, ergo. Minor est nota, ⁊ probaẽ maior. Casu quo petrus videat se, ⁊ nihil aliud a petro videat petrũ, equi ꝓo videãt se ⁊ alios hoies, ꝯñs est falsum, vt manifestat veritas secunde exponẽtis. s. aliquid non hõ videt se, qꝛ brunellus videt se ⁊ est nonhõ, sed ꝙ añs sit verum ptꝫ, sequiẽ bene/tãtuꝫ b. hõ videt se/ergo tñ homo ⁊c. (a determinata ad cõfusam) et añs habet vnã singularẽ verã demonstrato petro, que vꝫ equiualet huic/tantum petrus videt petrum.

11\. No. ¶ Pro dicti argumenti solutione notandũ hic, ꝙ sicut in vera oppõne relatiuum affirmatiue refert añs affirmatiue, ⁊ relatiuũ negatiue, añs negatiue, ita relatiuũ exponibilis referens suũ añs in eadẽ exponibili debet in exponẽte affirmatiua referre idẽ añs positũ secũ in eadem affirmatiua, ⁊ in negatiua idẽ añs positũ in eadẽ negatiue, sic vtraqꝫ exponitur sm exigentiã contradictionis ⁊ non aliter. Dixerim si relatiuũ in exponibili referat añs in eadeꝫ exponibili, nam si admiseris fictionẽ illã vꝫ relatiuũ reciprocũ exponibilis referre añs alterius categorice, debet subinde relatiuũ in vtraqꝫ exponente referre idẽ añs in eadẽ categorica, vt si relatiuũ hui⁹/tantũ hõ est ipsemet/referat subiectum huius/homo est. ¶ Igiẽ ad argumentum principale concediẽ maior. s. ꝙ nõ sequitur vt ibidẽ probaẽ, sed negatur minor, qꝛ non est illa scđa exponens, cum relatiuũ neutri⁹ generis referat terminũ infinitum, sed hec/nihil nonhõ est ipsemet/relatiuo referente terminũ infinitatũ, qui erat eius añs in exponibili, que proinde est vera in illo casu sicut exponibilis ipsa. ¶ Pariter ad confirmationẽ distinguiẽ maior, nam si ly se in secũda parte ꝯñtis referat terminũ infinitatũ negatur, immo bene sequitur, sed si referat terminũ infinitũ cõceditur, et negatur minor, nõ enĩ est illa scđa exponẽs. ¶ Hinc sequitur ꝙ si in hac/tantũ homo est ipsemet/relatiuũ referat terminũ transcendentẽ. s. ly res, aut ly ens inclusum in predicato, idem debet in exponẽtibus referre, quare illa est falsa. Proportionabiliẽ si in hac/tñ hõ videt se/ referat ly videns. Vñ dicta propõ est falsa si quodlibet aial videat se. Nãc tũc vniuersalis prime est hec/oĩs res que est ipsamet, est homo, et secũde, hec, omne videns se est homo, relatiuo referente ly videns. Et in hijs sensibus videntur dicte propõnes accipi in cõmuni modo concipiendi.

¶ Sed contra. Sequereẽ ex dictis hãc propositionẽ/tñ homo videt se (relatiuo referente subiectum) esse verã casu quo singuli hoies viderent seipsos et singulos alios ⁊ nihil aliud ab hoie videret hominẽ, ꝯñs est falsum, ergo et añs. Quod sequaẽ notũ est per suas exponentes iuxta dicta, sed ꝙ ꝯñs sit falsum patet, tũ qꝛ vniuersalis in terminis trãspositis. s. omne videns se est hõ/est falsa, vt ptꝫ descendẽdo sub predicato qđ est añs relatiui. s. oĩe vidẽs se est petr⁹/que valet/omne videns petrũ est petrus/tum qꝛ contradictoria secũde exponentis est vera. s. nonhomo videt se, qꝛ nõ petrus videt se, et non paulus ⁊c. descendẽdo sub termino infinitato qui est añs relatiui. ¶ Ad hãc replicã concessa sequela, negaẽ ꝯñs esse falsum. Et ad primã probationẽ negatur illam esse eius vniuersalẽ, nam arguẽdo ab exclusiua ad illã arguitur respectu de ly homo a cõfusa in ordine ad ly tantũ, ad determinatã in ordine ad distributionẽ de ly tñ. Etenim in exclusiua q̃q̃ confusa de ly homo in ordine ad predicatũ equaleat determinate per regl'as relatiuoꝝ, nõ tñ in ordine ad ly tñ, ⁊ in ꝯñte, cũ ꝑ regulas relatiuoꝝ equaleat huic/oẽ vidẽs se. b. hõ est, stat determinate in ordine ad distributiuũ de ly tñ (nõ est idẽ defectus in hac ꝯña/ tñ hõ omnis hõ est, ergo hõ omnis hõ est/qꝛ predicatũ non est distributiua de ly tantũ. ¶ Vnde sequiẽ talem exclusiuã non habere vniuersalem, qꝛ nullo modo est admittendus descensus sub subiecto ante q̃ sub predicato, ⁊ quãlibet admittatur, non infertur ex exponibili, vt patet si petrus videat se / et nullus ali⁹ videat ipsum, paulũ vero videat equ⁹. Credo tñ exponibilẽ inferri ex vli, nam casu quo inquit quidam vniuersalem esse verum et exclusiuã falsam. s. ꝙ quilibet homo videat aliũ hominẽ ⁊ non se, ⁊ nullum aliud animal videat homines, certe vniuersalis est falsa, vt patet ei qui post ascensum sub subiecto, descenderit sub predicato, cuius omnes singulares sunt false. ¶ Ad secundã, admisso ꝙ ibi supponitur vꝫ ꝙ qñ terminus infinitat⁹ fuerit añs relatiui debet sub illo fieri ascensus aut descensus ad veritatem aut falsitatẽ ꝓpõnis manifestandã, negaẽ tñ ꝙ liceat prius q̃ sub termino infinito (exigit nãqꝫ omne cõplexũ acceptũ vnica vt nõ resoluaẽ aliqua eius pars ante resolutionẽ toti⁹) et sub tꝰo infinito nulla singularis est vera cũ nullus nõhõ videat hominẽ. ¶ Sed cõtra, sequereẽ inde dictã exclusiuã esse falsam casu quo petrus videat se, et nullus ali⁹ videat eũ, paulũ vero videãt ois aialia ⁊ deus sibi ⁊ angeli, ⁊ ipemet, qđ est manifeste falsuꝫ. Nõ aũt sequatur patet, nã quelibet singularis secũde exponẽtis. s. hoc non

hō nō videt se est falsa, quocūq̄. v.g. equo demōstrato, q2 daf vna singularis falsa sub t'ro infinitato demonstrādo paulū, sub quo debet descēdi copulatiue, cū virtualr distribuaf a negatione infinitāte, hec eñ est falsa/hoc nō paulus non videt se. s. paulū. Negaf sequēla immo quelz descendēs secūde expo nētis est fa. Sed nota p solutione improbationis ei⁹, q̄ cū in affirmatiuis sub t'ro infinitato sit faciēda copulatiua inductio pp̄ter negationē infinitantē, in negatiuis est faciēda disiunctiua, natura ɔtradictionis id exigēte. Igif ad veritatem hui⁹/hoc nōhō nō videt se/sat est vnā singularē esse verā sub t'ro infinitato, vtpote demōstrādo petrū. ¶ Sed ɔtra. Sequeret in eodē casu q̄ hec/tm̄ ois hō videt se/esset fa, qđ est falsum, cū vna singularis subiecti in qua demōstraf paulus sit falsa, ⁊ qđ sequaf p3, nam cū sit indifferens eā immediate exponere, prima exponēs est manifeste fa, ⁊ pbaf, quelz singularis secūde. s. hoc non ois hō nō videt se, demonstrādo equū (q2 eadē est rō de omnibus) vna singularis est fa sub t'o infinitato demonstrādo petrū, ḡ illa est fa. Negaf prima sequēla immo dicta exclusiua est falsa, et q̄uīq̄ possit immediate exponi ac proinde sit de illa cēsendū in opp̄onibus sicq̄ de immediate exponibili, nihilominus clarius tales propōnes de subiecto distributo qđ est ahs relatiui resoluūtur immediate per ascēsum, admisso tñ q̄ exponātur immediate, cū signū vlē nō officiaf in scđa exponēte pars t'ri infiniti, fit, vt in terminū infinitatū cadant duo signa vlia, ac proinde in p̄pōne affirmatiua debeat sub illo ascēdi disiunctiue, ⁊ in negatiua copulatiue. Quare hec/hoc non ois hō non videt se est falsa, q2 sub termino infinitato daf vna falsa demonstrādo paulum.

¶ Septimo ad principale arguif. Nō sequif/genitiuū solus nōatiu⁹ p̄cedit, ⁊ nihil nō genitiuū solus nōatiu⁹ p̄cedit, ḡ solū genitiuū sol⁹ nōatiu⁹ p̄cedit, ⁊ arguif ab exponētib⁹ ad exponibilē, ḡ. Minor est nota, ⁊ pbaf maior, ahs est verum, vt notū est, et arguif ɔñs esse falsum. Sequif bene/solū genitiuū solus nōatiuus p̄cedit, ḡ solus nōatiuus solum genitiuū precedit, consequēs est falsum, vt manifestat prima exponens. s. nominatiuus solum genitiuū precedit, ergo et antecedens.

13. No. ¶ Ad septimū principale concessa minori negaf maior, immo sicut exponētes sunt vere, ita ⁊ exponibilis. Sed ad illā ɔñam qua arguif esse falsam multi assignāt pro defectu id solū qđ variaf probatio. Sed reuera nō fat est summuliste hoc assignare pro defectu, cū q2 esset aperire diuerticulū cuiuis nesciēti assignare defectū, hunc eñ assignaret vlr, tū maxime q2 (vt. 1. tra. dictū est) nisi alius cōmitteref, hic solus non obstaret bonitati ɔñe, cum a determinata ad confusam sit bona ɔña, ⁊ tñ variaf pbatio. Alij possent dicere q̄ arguif a cōfusa ad determinatā respectu de ly nōatiuus qđ in ahti supponit ɔfuse in ordine ad primū signū exclusiuū, ⁊ in ɔñti determinate in ordine ad ipsum, sed tunc exigitur defect⁹ huius/solū omnē genitiuū solus ois nōatiu⁹ precedit, ḡ solus ois nōatiuus solū omnē genitiuū precedit, in qua cauef ab illo. Igif dicendū est (vt opinor) hec signa syncategorematica, q̄uīq̄ sint vniuersalia, abinuicē quodāmodo cōfundi, qđ est dicere signū precedēs modificat sequēs, denotando resolutionē propōnis inchoandā esse a primo signo, et ideo arguif in dicta ɔña a cōfusa quodāmodo ad determinatam ex parte de ly solus. Idē defectus cōmitteref si ex hac exclusiua/tñ omnis de⁹ est ⁊ fuit ens/inferres immediate copulatiuam duarū exclusiuarū ratione de ly et diuisiue tenti qđ vez cōfundif a ly tñ, ac subinde nō est immediate resolubile. De vniuersali illius exclusiue in sequenti lectione.

¶ Lectio tertia.

1. No. Circa scđm punctū sciendū: exclusiuam primi generis cōuerti mutuo in affirmatiuā vniuersalē in t'ris trāspositis, vt hec/tm̄ aial est hō/in hanc/ois hō est aial. Que quidē ɔuersio innitif ɔñtijs illis. 2. peri. ab affirmatiua ad negatiuā, ⁊ a negatiua ad affirmatiuā variato predicato. Sequif eñ bene/tantū aial est hō/ergo aial est hō et nihil nō aial est hō/per expositionē, vltra ḡ hō est aial, et nullus hō est nō aial/per cōuersionē simplicē, rursus/nullus homo est nō aial, ⁊ aliquis hō est (que sequif ex prima exponente) ergo ois hō est aial/a negatiua ad affirmatiuā posita constantia, ac proinde de primo ad vltimū/tantū aial est homo/ergo ois homo est aial. E cōtrario sequif bene/omnis hō est aial/ergo aliquis hō est aial, ⁊ nullus hō est non aial, prima eñ sequitur a subalternāte ad subalternatā, et scđa ab affirmatiua ad negatiuā variato predicato. Ex quib⁹ rursus per cōuersionē simplicē, sequūtur exponētes hui⁹/tm̄ aial est hō, ac subinde exponibilis ipsa. ¶ Hinc fit exclusiuā secūdi generis mutuo cōuerti in particularē negatiuā. Si eñ. v.g. hec/tantū aial est hō/mutuo cōuertaf in hanc/omnis hō est aial/contradictoria hui⁹, per regulas bone ɔñe mutuo conuertef in contradictoriā alterius. Sequif scđo q̄ exclusiua cui⁹ predicatum est t'rs singularis, mutuo conuertaf in singularē, vt hec/tantū hō est petrus/in hāc/petrus est hō. Sequif denique has p̄pōnes/tm̄ papa possibilr est hō/tm̄ iulius possibilr est turca, ⁊ similes esse necessarias vt manifestant sue vles.

¶ Igitur ex eo ipso fundamēto cui huiusmodi cōuersio innitif, eliciunf quinq̄ fundamēta quibus nōnulle vles et exclusiue ab hac regula excipiuntur. 2. No. ¶ Primū. Si cōtingerit primā exponentē exclusiue nō posse ɔuerti simplr, talis exclusiua non pōt habere vlem, vt si prima exponens hui⁹/tantū. a. hō est ⁊ fuit albus/ immediate sit reducenda ad copulatiuā, q2 tunc (vt dictū est in de cōuersionib⁹) nec est categorica, nec proinde ɔuertibilis, talis exclusiua nō potest habere vlem, ⁊ idē esset de vli si nō posset conuerti, q̄ vez nō haberet exclusiuā, deficit eñ tunc fundamētū ɔuersionis. Primū.

¶ Secundū. Sola exclusiua cui⁹ prima exponēs est aut pure, aut virtualr affirmatiua (qđ in cōuersionibus expositum est) habet vlem in t'ris transpositis, q2 sola talis fit exclusiua primi generis, et sola vlis pure aut virtualr affirmatiua habet exclusiuā in t'ris transpositis. Quare nulla harū/tm̄ hō est vel non fuit alb⁹/tm̄ hō non cōtingēter nō est alb⁹/ habet vlem, nec aliqua harū/omnis hō est vel nō fuit albus/ois hō non cōtingēter nō est albus/habet exclusiuā, hec aūt/tm̄ hō est et nō fuit albus/habet vtrāq̄ hanc vlem/omne albū qđ est et nō fuit albū, est vel fuit hō/in quā mutuo conuertif, ⁊ hec omnis hō contingēter nō est alb⁹, hanc exclusiuā/tm̄ albums qđ cōtingēter nō est albū possibilr est hō, cū sint virtualr affirmatiue. Secundū

¶ Tertium. Pro vniuersalibus, qñ subiectum vlis nō distribuif complete, aut nō quelz pars distribuif, nō ɔuertitur in exclusiuā. V.g. nulla harū/oīe aial est sanū/ vterq̄ hō disputat/cuiuslz hōis equus currit/ois hō ⁊ angelus sunt substātie, (signo cadente in primā partem) habet vlem. Cuius ratio est, q̄ si illā particularitatē inferas in predicato exclusiue cū signo vli, distribuetur in prima exponente, ⁊ si sine signo, distribuef in scđa, ɔbidq̄ ab vli ad exclusiuam vtroq̄ modo arguif a nō distributo ad distributū, vt potes practicare in his/cuiuslz hōis equus currit, ḡ tm̄ currens hōis quelz equus est, aut si inferas/ergo tm̄ currēs, hominis equus est. Tertium

¶ Quartū. Pro exclusiuis. Qñ in exclusiua nō fit exclusio ab opposito totius sed ab opposito partis, tunc talis exclusiua non habet vlem, vt hec/tm̄ hōis equus currit/vt sit exclusio ab opposito obliqui in nullā vlem mutuo cōuertif. Cuius ratio est, q2 cū in scđa exponēte nō infiniteف totū subiectū, ex cōuertente illius cū constātia, nō infert vlis de predicato finito. Quartū.

¶ Quintū. Idē pro exclusiuis. Qñ predicatum exclusiue est complexū cuius partes diuersimode supponūt, ⁊ subiectum supponit cōfuse tm̄ in ordine ad partē distributā, talis exclusiua nō habet vniuersalem. Cuius ratio (que infra late practicabitur) est q̄ predicatum tenetur pluribus acceptionibus ac subinde nō distribuitur a dictione exclusiua, vt p3 in hac/tantum. a. equus cuiuslibet hōis equus est. Quintū.

¶ Contra hec aūt fundamēta arguif.
Et primo ɔtra scđm. Forte quis arguet, q̄ hec exclusiua/tm̄

hō est vel nō est aīal/mutuo ꝯuertat̄ in hanc vl̄em/omne aīal est ⁊ non est hō/cum tñ talis exclusiua, vtpote q̄ est virtualr̄ negatiua, nō sit exclusiua p̄mi generis, ac subinde scōm fundamentū sit falsum, negat̄ tñ dictā exclusiuā cōuerti in illam vl̄em, q̄ꝗ̄ vtraqȝ sit formalr̄ impossibilis, q: sola impossibilitas aña̅ nō sufficit ad bonitatē ꝯñe. ¶ Contra tertium ⁊ quartū fundamētū arguit̄, primo. Hec vl̄is/cuiuslibet hoīs equus currit/ mutuo ꝯuertitur in hanc exclusiuā/tm̄ hō cui⁹ equus currit est hō/⁊ hec exclusiua/tm̄ hominis equ⁹ currit (vt sit exclusio ab opposito partis) in hāc vl̄em/ oīs hō cuius equus currit est hō/⁊ tñ nec in illa vl̄i distribuit̄ totum subiectum, nec in hac exclusiua fit exclusio ab opposito toti⁹, ergo tertiū ⁊ quartū fundamētū sunt falsa. Maior ptȝ, q: in nullo casu pōt dari vl̄is vere exclusiuis existētibus falsis, aut ediuerso. ¶ Scdo ad idē. Hec vl̄is/omne aīal est sanum (vt sit distributio pro generib⁹ singulorꝫ) mutuo ꝯuertit̄ in hanc exclusiuā/tñ. a. sanū omne aīal est (vt p̄dicatū in vtraqȝ exponēti p generib⁹ singulorꝫ distribuat̄) ⁊ tñ subiectū dicte vl̄is non distribuit̄ cōplete, ḡ tertiū fundamentū falsum. Maior ptȝ, q: non potest dari vl̄is v̄a exclusiua falsa aut ediuerso.

3. No. ¶ Notandū pro solutione primi q̄ tertium ⁊ quartū fundamētū intelligunt̄ de ꝯuersione cui⁹ aña et ꝯña participāt in extremis vel si aliq̄d addit̄ subiecto conuertētis, id fit solū ꝓpter aliquā proprietatē logicalē seruandam, vt in hac/omne albū fuit nigrū, ḡ tantū nigrum qō fuit nigrū est vel fuit albū. Iā modo q̄ꝗ̄ ꝯñe prime argumenti ab vniuersalib⁹ ad exclusiuas sint mutue, nō tñ proprie sunt dicēde ꝯuersiones, quippe in quib⁹ aña ⁊ ꝯña nō participent in extremis. Et possunt eiusmodi ꝯñe formari, quotiescunqȝ vl̄is de sola parte subiecti distributa conuertit̄ cū vl̄i de toto subiecto distributo, ⁊ quoties exclusiua in qua fit exclusio ab opposito partis infert exclusiuā in qua fit exclusio ab opposito totius. V. g. q: mutuo sequit̄/cuiuslȝ hoīs equus currit, ḡ quilȝ hō est hō cuius equus currit/⁊ hec mutuo conuertit̄ in hanc/tm̄ hō cuius equ⁹ currit est hō/ fit de primo ad vltimū, vt prima vl̄is mutuo cōuertat̄ in hanc exclusiuā. Posses inferre ex primo vl̄i hanc/quilȝ hō est ens cuius equ⁹ currit/ q̄ proinde cōuerteret̄ in hāc/tm̄ ens cui⁹ equus currit est hō/sȝ nō est ꝯña formalis, vt ptȝ si loco de ly ens poneres ly angelus. Itē q: mutuo sequit̄. Omnis materia ⁊ forma sunt hō, ergo oīs materia est materia q̄ et forma sunt hō, fit vt dictū aña mutuo cōuertat̄ in hāc/tm̄ materia q̄ et forma sunt hō, est materia. Eadē arte probabis hanc/a quolȝ hoīe aliquis lapis differens est substātia/mutuo ꝯuerti in hanc/tm̄ homo a quo aliquis lapis differēs est substātia, est hō, q̄ dicēda sit cōuersio vbi nō solum nulla est extremorꝫ participatio, verū inepta quedā est terminorꝫ cōgeries. Itē q: ex hac/tm̄ hoīs equus currit/mutuo infert̄/tm̄ hō est hō cuius equ⁹ currit, ⁊ hec mutuo conuertit̄ in hanc vl̄em/oīs hō cuius equ⁹ currit est homo, fit de primo ad vltimū vt prima exclusiua in eandē vl̄em mutuo cōuertat̄. Queadmodū q: hec/solā albedinē hō videt/mutuo infert hanc/tm̄ albedo est albedo quā hō videt, fit vt mutuo cōuertat̄ in hanc/oīs albedo quā hō videt est albedo/immo materialr̄ in hāc/omne ens qō hō videt est albedo. Proportionabilr̄ hanc/solū genitiuū solus nominatiu⁹ precedit/ꝯuertes in hāc/oīs genitiu⁹ quē solus nominatiuus precedit est genitiuus. Vñ fit vt hec vl̄is/oē albū vel nigrū est corpus (sola p̄ma parte distributa) in nullā exclusiuā possit hac arte ꝯuerti, vtpote ex qua nō inferat̄, ḡ oē albū qō vel nigrū est corp⁹, est albū, nā si nullū sit albū, aña̅ est verū ⁊ ꝯña falsū.

4. N. ¶ Ad secūdum: si admitteret̄ predicatum hui⁹ exclusiue/tm̄. a. sanū omne aīal est/distribui pro generib⁹ singulorꝫ, itaqȝ liceret ipsum immediate resoluere copulatiue sub disiūctione, aut si talis exclusiua immediate exponeret̄, scda exponens esset hec/omne nō sanū. b. omne aīal nō est (predicato pro generib⁹ singulorꝫ distributo), ꝯcederet̄ dictā exclusiuā mutuo cōuerti in dictā vl̄em, cuius subiectū proportionabilr̄ distribuit̄, q: vl̄is conuertit̄ cū prima exponēte, ⁊ prima exponēs cum tota exclusiua (vt lec. 4. patebit) Eadē ratione hec vl̄is/vterqȝ hō est aīal/mutuo cōuertit̄ in hanc exclusiuā/tm̄. a. aīal vterqȝ hō est/si admittat̄ immediate resolutio predicati, debita signo vterqȝ, aut si exponēdo immediate predicatū secūde exponētis a tali signo incomplete distribuat̄. Hoc verumtñ esset mere gratis loqui, immo contra regulas dealecticas. Est eñ natura de ly tm̄ prebere predicato vnico acceptione accepto oppositam suppositionē ad illā quā habet in prima exponēte. Vñ predicatū dicte exclusiue particularizat̄ pro generib⁹ singulorꝫ, cuius proinde secunda exponēs est/nō. a. nō sanū omne aīal est/ que eēt falsa vl̄i existēte vera, si de qualȝ specie aīalis aliqō aīal esset egrū et aliqō sanū. Et ideo dictū est absolute in tertio fundamento, nullā vl̄em de subiecto incōplete distributo habere exclusiuam. ¶ At quidā dictā regulā pati instātiā in hac/ vtrūqȝ aīal alter hō est/ q̄ conuertit̄ (inquit) mutuo in hanc/tm̄. a. alter hō vtrūqȝ aīal est/q: conuertit̄ cū prima exponēte, et scda est necessaria, q: sua contradictoria. s. nō alter hō vtrūqȝ aīal est/est impossibilis, nisi teneat̄ hec vera/essentia vtraqȝ persona est. Sed q̄cquid sit de veritate huius vltime, reuera illa vl̄is nō conuertit̄ in illā exclusiuā, immo si tm̄ essent duo homines cū multis aliis aīalibus, vl̄is esset vera, et exclusiua falsa, q: scda exponens. s. non. a. non alter hō vtrūqȝ aīal est, est falsa, vt manifestat veritas sue contradictorie, dēpta prima negatione. Et q: ille nō ꝯsiderauit predicatū secunde exponentis debere supponere determinate, existimauit eā esse necessariā. ¶ Est ⁊ alia instantia ꝯtra tertiū ⁊ quartū fundamentū de copulatis diuisiue sumptis, qō vȝ vl̄is in qua sola pars talis copulati distribuit̄, habet exclusiuā, ⁊ exclusiua in qua fit exclusio ab opposito partis distributiue, aut singulariter supponētis, talis copulati, habet vniuersalē, sed horum intellectus nōnulla dicenda presupponit.

¶ His ergo iactis fundamētis sit conclusio huius lectionis. Omnis vl̄is affirmatiua mutuo conuertit̄ in exclusiuam de terminis trāspositis, ⁊ oīs exclusiua primi generis, in vl̄em, nisi per aliqō dictorꝫ fundamentū excipiatur, ac subinde, oīs exclusiua secūdi generis conuertit̄ in particularē negatiuā. Propō autē tertij generis nullo modo ꝯuertit̄, nisi illā cōuerteres in copulatiuā ex ꝯuertētibus suarū exponentiū. Quare nec cōuertit̄ exclusiua quarti gn̄is.

¶ Lectio quarta.

At vero anteq̄ hec regula argumētis exponat̄ presupponit̄ tertius articulus, nosse vȝ quasnam species suppōnis tm̄ exclusiue a dictione exclusiua sortiant̄, vbi quatuor sunt regule notāde. 1. No. ¶ Prima. Omnis tīs p̄cedens dictionē exclusiuā supponit s̄m exigētiā signorꝫ que in ipm̄ feruntur, vt in hac/cuiuslȝ hoīs tm̄ equus currit, ly hoīs distribuit̄, ⁊ in hac/hoīs tm̄ equ⁹ currit/ supponit determinate. Quo fit tales ꝓpōnes immediate eē resoluēdas rōne taliū terminorꝫ precedentiū, nisi supponerēt cōfuse tantū in ordine ad dictionem exclusiuam.

2. No. ¶ Secūda. Dictio exclusiua cōfundit subiectū in ordine ad se cōfuse tm̄, ac distribuit predicatū, nisi ab aliis interpositis signis impediat̄, vt hic/tm̄. b. hō oē aīal est, ⁊ in similibus, vbi subiectū determinate supponit et predicatū nō distribuit̄ a ly tm̄. Et ratio hui⁹ regule sumit̄ a signo, q̄. v. g. hec exclusiua/tm̄ aīal est hō/mutuo ꝯuertat̄ in hāc vl̄em/oīs hō est aīal/ vbi ly hō distributiue, ⁊ ly aīal supponit cōfuse tm̄. ¶ Ex qua eadē rōne possumus sumere limitationes dicte regule. Dictū eñ est, dictionē exclusiuā cōfundere subiectū in ordine ad se, q: vniuersalitas precedens nō confundit sequentē particularitatē in ordine ad vniuersalitatem subsequentē, nisi forte vl̄itas sequēs efficiat̄ a precedēte. Vñ in hac/tm̄ aīal est hō/ly aīal ꝯfundit̄ in ordine ad ly tm̄, et in ordine ad p̄dicatū distributū ab eodē signo, in hac autē tm̄ aīal oīs hō est/nō ꝯfundit̄ in ordine ad p̄dicatū, cū nō distribuat̄ a signo cōfundente talē particularitatē. Aīs valde

nota. Et ꝙ dictio exclusiua distribuat p̄dicatū solū cōtingit in exclusiuis primi generis, ⁊ in illis quidē solis ꝗ h̄nt vl̄em. Quare in hac/tm̄ hōis equ⁹ currit (vt fiat exclusio ab opposito obliqui) nō distribuit̄ p̄dicatū, nō eīm valet sub illo copulatiuus descēsus, nā si soli equi hōis ⁊ hoīes currerēt, exclusiua eēt v̄a, ⁊ singulares p̄dicati in quib⁹ demōstrarent̄ hoīes eēnt false. Itē qn̄ exclusiua h̄z vl̄em nō distribuit̄ adhuc predicatū nisi pro solis illis suppositis pro quib⁹ stat subiectum vl̄is. Vñ in hac/tm̄ de⁹ necessario est ens non distribuit̄ nisi pro entib⁹ necessarijs. Videq̄ nō abs re diceret̄, ꝙ p̄dicatū exclusiue nō distribuit̄, sed solū virtualr̄. s. in vl̄i in quā ꝯuertitur. Aut si nō vis admittere aliquē t̄m alicui⁹ categorice nō supponere formalr̄ aliqua specie suppositionis, dicito ꝙ q̄n̄ distribuat̄ a dictione exclusiua, eiusmodi tn̄ dictiones nō habēt tā absolutā vim distribuēdi ꝗ̄ ly omne. Nā patet ex instantijs iam nunc adductis, ⁊ q̄ alias predicatum huius/tantū creatura non est ens/supponeret determinate, cum cadāt in ip̄m duo signa vniuersalia, et tn̄ nō sic supponit, q̄ nō valet sub illo ascēsus disiūctiuus. Nō eīm sequit̄/tm̄ creatura nō est hoc ens (demōstrato deo) ergo tm̄ creatura nō est ens. Itē sequitur dictionē exclusiuā nō distribuere predicatū qd̄ est complexū, nisi vnica acceptiōe quomodocūq̄ partes supponant. ¶ Igit̄ pro ascensu ⁊ descensu iuxta tenorē huius regule suppositis illis generalib⁹, vcȝ ꝙ sub quocūq̄ t̄ro quomodocūq̄ supponente lȝ immediate ascēdere ⁊ descēdere disiunctim, item ꝙ aliquē terminū supponere determinate manifestat̄ per per hoc qd̄ sub illo liceat immediate ascēdere disiunctiue ⁊ supponere distributiue, per hoc qd̄ liceāt descendere copulatiue, cū vbicūq̄ valet ascensus disiunctiuus valeat a fortiori copulatiuus, ⁊ sub quocunq̄ valet descensus copulatiuus valeat a fortiori disiūctiuus. Suppositis inq̄ illis, tunc sequit̄ ex regula, ꝙ subiectū ꝯfusum a ly tm̄ non licet resoluere nisi disiūctim, ⁊ p̄dicatū distributū ab eo, copulatiue immediate tā per ascensum ꝗ̄ per descēsum. V. g. predicatū huius/tantū aial est hō/licet immediate copulatiue resoluere, sed sub subiecto nō lȝ descēdere nisi solū disiūctim, in hac autē/tm̄ aial omnis hō est/non lȝ immediate ascēdere sub predicato, cū subiectū in ordine ad ip̄m determinate supponat. Itē in his/tantum hoīes hō ⁊ hō sunt/tatū equus cuiuslibet hōis equus est/tantū equus, cuiuslȝ hōis quilȝ equus est, lȝ resoluere predicatum totale vnica acceptione copulatiue, q̄ subiectū cōfundit̄ in ordine ad totale predicatū distributum a ly tantum, quare singulares erūt he/tm̄ hoīes hec homo ⁊ homo sunt/tantū equus hoc qd̄ est cuiuslȝ hōis equus est/tantum equ⁹ hoc qd̄ est cuiuslibet hōis quilȝ equus est. Et in secunda nec in tertia non lȝ resoluere aliquā partiū ante resolutionē subiecti, q̄ non cōfundit̄ in ordine ad partes, cū non sint vl̄itates de ly tantū. Vñ si singuli hoīes singulos equos possiderēt, quecūq̄ singularis sub p̄ma parte p̄dicati eēt v̄a, et exclusiue false. Nec lȝ sub determinatione p̄dicati in hac/tantū equus hōis equus est, copulatiue descēdere, q̄ non distribuit̄ nisi totū vnica. Vñ si solus petr⁹ possideat equū, exclusiua est vera, ⁊ multe singulares false.

3. No. ¶ Tertia regula. Quando in terminū a cuius opposito fit exclusio fertur aliud signū a dictione exclusiua talis t̄rs supponit s̄m exigentiā talis signi. V. g. subiectum hui⁹/tantū. b. aial est hō/supponit determinate, ⁊ subiectū huius/tantū omne aial est hō/distributiue, ⁊ subiectum huius/tm̄. a. aial omnis hō est/cōfuse tm̄. Unde qn̄ supponit determinate, q̄uis posset immediate exponi addendo in secūda exponēte relatiuū idēptitatis termino infinitato, tutius tn̄ ⁊ clarius est descēdere immediate. Sed nota ꝙ qn̄ tale signum suppositionis determinate addit̄ alijs terminis ab illo a cuius opposito fit exclusio, nō denotat̄ prius esse resoluendā talem determinatā ꝗ̄ propō exponat̄. Est tn̄ talis determinata in ordine ad distributiones exponētiū, vt hec/tantū quilibet hō ⁊ . b. hō. sunt hoīes/vt fit exclusio a parte, immediate est exponenda sicut hec/tantū hoīes. b. hō et quilibet hō sunt/ nisi supponat̄ oppositū. ¶ Qn̄ autē subiectū supponit confuse a ly. a. tunc si a parte predicati non ponat̄ alia vl̄itas a distributione signi exclusiui, idē est ac si non adderet, sed si sit alia tunc talis propō, aut est immediate exponenda, ⁊ tale subiectum debet in exponēte in qua nō distribuit̄ supponere confuse, aut est immediate resoluēda per ascensum copulatiuū sub tali vniuersalitate, vt p̄ȝ in hac/tantum. a. hō omnis hō est. Ex dictis ergo habes qualr̄ se habeāt he tres propōnes/tm̄. a. equus cuiuslibet hōis quilȝ equus est/tantū equus cuiuslibet hōis equus est/tantū. a. equus cuiuslibet hominis equus est/nā in prima licet partes predicati immediate plurib⁹ acceptionibus resoluere copulatiue, sed nō totū vnica, in secūda licet totū vnica sed nō partes pluribus, in tertia v̄o nec partes nec totū, q̄ non habet vl̄em. Item in hac/tantū. a. hoīes quilȝ homo ⁊ quilibet hō sunt/licet immediate ascēdere copulatiue sub partibus, sed nō in hac/tantū hoīes quilibet hō ⁊ quilibet hō sunt, nisi sub toto, sed si vis descendere sub partibus, descēdito prius sub subiecto ⁊ idē est. ¶ Quādo autem subiectū exclusiue complete distribuitur, q̄libet posset talis exclusiua per expositionē immediate resolui, est tn̄ clarius descendere aut ascendere immediate sub subiecto. Dixerim cōplete, q̄ si incōplete distribuat̄, vtputa a ly vterq̄/omne/pro generibus singulor̄ ⁊c. in rigore est immediate exponēda, q̄ particularitas ibi inclusa cōfundit̄ in ordine ad dictionē exclusiuā. Sciendū aūt ꝙ qn̄ exponit̄ immediate, nō dȝ signum esse pars termini infiniti, ita ꝙ ei⁹ verificatio fiat sic/ hoc nō omnis hō est, cuius oppositū est/ oīs hō est, vbi non est pars. Hoc addiderim propter secundā exponentē huius exclusiue false/tantū oīs deus est persona, cuius secūda exponēs esset vera. s. nihil nō oīs deus est persona, si ly omnis sit pars, q̄ subiectum nō supponit pro aliqua p̄sona diuina, cū eius oppositū/aliq̄d oīs de⁹/pro qualȝ supponat, q̄ immediate pro essentia. Verū est ꝙ in creaturis idē eēt qd̄ eēt pars vel nō, p̄porcionabilr̄ dictis de alijs signis incōplete distribuētibus.

¶ Quarta. Quandocūq̄ in aliqua exclusiua non habēte vl̄em aliquis t̄rs in altera exponentiū distribuit̄, in altera vero nō, siue ponat̄ a parte subiecti siue a parte predicati, talis t̄rs nec absolute distribuit̄, nec supponit determinate, sed supponit (vt sic loquar) mixtim. i. in ipsa exclusiua non lȝ sub tali termino ascēdere disiunctiue, aut descendere copulatiue, sed solū lȝ ascendere aut descēdere in exponentibus s̄m exigentiā suppositionis quā ibi habēt. V. g. si in hac exclusiua/tm̄ angel⁹ ⁊ ens sunt ens, fiat exclusio ab opposito partis, casu quo sint deus ⁊ vnus angelus soli, vna singularis est v̄a sub secūda parte copulati demonstrādo angelum, ⁊ tn̄ exclusiua est falsa, ⁊ eodem casu si a parte predicati ponas ly creatura, exclusiua est vera, ⁊ vna singularis subdicta secūda parte in qua demonstrat̄ deus est falsa, ac subinde nec debet̄ ei ascēsus disiunctiuus, nec descēsus copulatiuus. Nec sub predicato valet ille ascensus, aut hic descēsus, nam eodem casu si a parte predicati ponas ly ens, vna singularis est vera sub predicato demonstrādo angelum, ⁊ exclusiua est falsa, ⁊ si accipias hanc/tantū angelus ⁊ angelus sunt ens/ exclusiua est vera, ⁊ vna descēdens sub predicato demonstrādo deum est falsa. Eadē ratione in hac exclusiua/tm̄. a. equ⁹ cuiuslȝ hōis aial est/nec lȝ ascendere disiunctiue, nec descendere copulatiue sub aliqua parte p̄dicati, nā si solus petrus habeat equū, ant̄s est verū ⁊ ꝯn̄s falsuȝ in ascēsu sub ly hōis, et si petrus habeat equū ⁊ canē singulis alijs hoīb⁹ habentibus solū equos, ant̄s est verū ⁊ ꝯn̄s falsum in descēsu, hec eīm est falsa/tm̄. a. equ⁹, petri aial est. ¶ Ad cū nec sub t̄ro supponēte determinate aut confuse inconueniat ascēdere copulatiue, nec sub termino distributo descendere disiunctiue, fit, vt sub terminis taliū exclusiuarū nō habentiū vl̄es liceat ascendere s̄m suppositionem vniuersalem, ⁊ descendere secundum particularem. i. si terminus in aliqua exponentiū distribuit̄ quomodocūq̄ supponat in alia, licet ascendere copulatiue, et si in aliqua supponat determinate lȝ descēdere disiunctiue

V.g.sub quacunq parte predicati huius/tantū.a.hoīs quilibet hō ⁊ homo sunt, licet ascendere copulatiue, nā si ascēdas sub prima, arguēdo a primis exponētibus singularib ad primam huius ascēdis copulatiue sub termino distributo, ⁊ arguendo a secundis ad secundā, ascēdis copulatiue sub termino stante determinate, et si ascendas sub scda, arguēdo a primis exponentibus ad primā ascendis copulatiue sub termino supponente cōfuse tantū, ⁊ arguēdo a secūdis ad secūdā, ascendis copulatiue sub termino distributo, itē sub prima licet descendere disiunctiue, q2 arguēdo a prima exponēte huius ad primas descendentiū descendis disiunctiue sub termino distributo, ⁊ arguendo a secūda ad secūdas descendis disiunctiue sub termino supponēte determinate, sed sub secūda nullo modo licet descēdere, q2 nō copulatiue vt dictū est, nec disiunctiue q2 in scda exponēte nō supponit determinate, sed confuse tantū. Vñ hec/tantū.a.hō quilz homo et hō sunt (vt sit exclusio singulariter tantū) est vera, et quelibet singularis sub scda parte predicati falsa. ¶ Hic modus ascendēdi non solū pro exclusiuis sed pro oībus exponibilibus accurate obseruetur. ¶ Sed contra. Sub secunda parte huius/tantū.a.homo, hō ⁊ quilibet hō sunt, non lz copulatiue ascendere, q2 rebus vt nunc si fiat exclusio singulariter tantū, aña est verū et ɔña falsum, et tñ distribuitur in prima exponente, ergo documentū falsum. Concesso añte negatur ɔña, q2 documentū intelligitur dūmodo in tali exponente vbi distribuitur liceat ascēdere immediate sub distributione, qđ hic nō cōtingit, nā argueretur a pluribus ad vnicam determinatā in ordine ad distributionē respectu prime partis copulati.

5. No. ¶ Ex secunda regula manifeste sequitur, hanc propositionē/tantum homo ois hō est/ nullatenus posse sustineri vera (vt multi pro libito sustinent). Supponit enī subiectū determinate in ordine ad predicatū, ac proinde prima exponens est hec/hō omnis hō est/ et non hec/a.hō omnis hō est. Ubi dicq (vt visum est) non valet immediate ascensus copulatiuus sub tali predicato, et (vt infra ex his cōcludetur) eius vlis est hec/omnis hō est.b.homo. Quare neutra harū/tm hō est hō/tm.a.hō ois hō est (que equiualēt inter se) equiualet illi assumpte, cuius oppositū illi asserunt sed illa equiualet huic/tantū.b.homo ois hō est, et huic/tantum.b.hō est homo) q̄ oēs eandē habēt vlēm. ¶ Habeto igit pro regula, q̄ qñ in exclusiua siue a parte subiecti siue a parte predicati ponitur aliqua vītas alius signi q̄ dictionis exclusiue, tunc in prima exponente terminus a cuius opposito fit exclusio debet stare determinate in ordine ad illā, nisi in exclusiua adderet ei ly.a. Quare pma exponēs hui9/tm creatura nō est ens, est hec/aliqua creatura nō est ens/ ⁊ huius/tantū.a.creatura non est ens, hec/a.creatura nō ens. Sicut prima huius/tantū hō ⁊ omnis hō sunt aīalia, est hec/homo et omnis hō sunt aīalia. ¶ Sequitur scdo ex eadē regula de modo quo dictio exclusiua distribuit predicatum, secundā exponentē huius/tantū nō equus, hoīs aīal nō est (tīo infinito nō equ9/existēte subiecto) non esse hanc/ nō equus, hoīs aīal nō est (per prepositionē negationis negāter termino finito) q̄ equiualet huic/quilz equus, cuiuslz hoīs quodlibet aīal est; vbi predicatū accipit pluribus, sed hanc/quilz equus, omne hoīs aīal est, vbi accipit vnica acceptione, sicut distribuebatur a dictione exclusiua. Quare casu quo sol9 eēt vnus equus qui solū possideret a rege, nec aliud aīal possideret ab hoīe, dicta exclusiua eēt vera. ¶ Sequit deniq ex his oīb9 oēm exclusiuā cuius subiectū est copulatum diuisiuū in qua fit exclusio ab opposito prime partis distributiue aut singulariter supponētis cōuerti mutuo in vlem de eisdē extremis trāspositis que est vna exceptio quarti fundamēti. Omnis enī exclusiua in qua fit exclusio ab opposito partis copulati diuisiue sumpti infert exclusiuā cui9 illa pars sit totale subiectū ceteris parib9, vt formalr sequit/tm hō ⁊ equus est aīal/ g tantū hō est aīal. Nēpe prima exponens ɔñtis infert ex pma añtis vt notū est, ⁊ q̄ scda inferat ex ambabus exponētibus añtis patet. Sequit bene/nihil nōhō ⁊ equ9 est aīal, g nihil nōhō est aīal/vel nullus equ9 est aīal (per resolutionē de ly et negato) sed equ9 est aīal (vt ponit prima exponēs) ergo nihil nōhō est aīal/a tota disiunctiua cū destructione vni9 partis ad positionē alterius. Et hinc fit talē exclusiuā inferre vlem cuius totale predicatū sit illa pars a cui9 opposito fit exclusio. Vñ cū parte illa a cuius opposito fit exclusio distributiue aut singulariter supponēte, exclusiua non potest verificari nisi casu quo talis pars vnicū habeat suppositū, ⁊ scda pars copulatiue ad quā reducat prima exponēs reddat vera pro illo eodē solo supposito, vt ipse experiri potes, fit vt talis exclusiua formaliter ⁊ mutuo cōuertatur in vlem transpositis extremis, vt pz in his/tantū ois hō ⁊ hō est aīal/ergo omne aīal ois hō ⁊ homo est/tantū petrus ⁊ paulus est hō, ergo ois hō est petr9 et paulus. Non tñ sequit/tantū aīal ⁊ hō est sensibile, g omne sensibile est aīal ⁊ hō. Et notato q̄ ɔñtis hmōi in quib9 pma pars copulati est tīs cōis non distributus, ⁊ scda vel est conuertibilis, vel superior, vel disparata ad primā, nō potest instari nisi vbi dicta scda pars sit inferior ad primā, nā in ceteris omnibus, ɔñe sunt materialr bone. Multa alia argumēta per dicta huius lectionis facile solues.

¶ Lectio quinta.

IGitur pro maiori intelligentia cōclusionis lectionis precedētis primo arguit. Hec vlis ois hō est.b.aīal/omnis hō, omne aīal est, non excipiunt per aliqđ fundamentū, ⁊ tñ nō conuertūtur in exclusiuā, q2 maxime in hāc/tantū aīal est hō, ex qua tñ neutra illarū infertur.

¶ Prima difficultas hmōi conuersionis est in ppōnibus de modo loquēdi incōsueto, quales sunt ppōnes argumēti, vbi notanda est hec regula. ¶ Omnis exclusiua primi generis in cuius prima exponēte totale predicatum cōplete distribuit, aut singularizat, cōuertitur cū ipsa prima exponēte, nā infert illā, vt notum est, sed q̄ inferat ex illa pz, q2 talis prima exponens infert formalr secundā, cum vlis conuertēs prime inferat vlem ɔuertentē secūde, ab affirmatiua ad negatiuā variato predicato. V.g. in his oībus tantū hō omne albū est/tantū.a.hō omne albū est, pma exponens cōuertit cū tota exclusiua. Dixerim totale predicatum, q2 prima exponens huius/tm equus, hoīs quodlibet aīal est, nō cōuertit cū tota cū nō inferat secundā exponentē, immo si petrus possideat equū ⁊ nullū aliud aīal, ⁊ paulus canē ⁊ nullum aliud, pma est vera ⁊ scda falsa. Dixerim cōplete, q2 pma huius/tantū hō alterū aīal est, non ɔuertit cū tota ob eandē rationē, vt patet si sint soli inter aīalia petrus ⁊ suus equus. ¶ At si predicatū sit copulatū diuisiue sumptū, sufficit vnam partē distribui in prima exponēte vt cōuertat cū tota, prima enī exponēs hui9/tantū aīal ois hō ⁊ equus est, infert formaliter secundā. Rursum si tale copulatū accipiat complexiue et sola vna pars distribuat, sed nō possit prima exponēs verificari nisi totali predicato vnicū habente suppositū sm acceptionē quā habet in tali exponēte, tunc prima exponēs itidē cōuertit cū tota exclusiua, q2 tunc perinde est ac si totale extremū distribueret, vt prima exponēs hui9/tm quilz hō, hō ⁊ quilz hō sunt/⁊ prima huius/tm quilz hō, quilz hō ⁊ alius hō sunt, q̄ per regulas.17.capitis.1. tra. non pñt verificari nisi totali predicato vnicū habēte suppositū. ¶ Hac igit regula supposita, ois vlis de subiecto cōplete distributo cōuerti pōt in exclusiuā, si ɔuertas eā cōuersione mutua, ⁊ addas ly tm, vt hec/omnis hō est aīal/ cōuertit in hanc/tm.a. aīal ois hō est/cuiuslz hoīs quilz equus currit/in hāc/tm.a.currens cuiuslibet hoīs quilz equus est, ⁊ hec/ois hō est.b.aīal, in hāc/tm.b.aīal ois hō est, ⁊ hec/ois hō omne aīal est/ in hanc/tm omne aīal ois hō est. Quod pz per dictā regulā, q2 in talibus vlis cōuertit cū prima exponēte ⁊ prima exponens cū tota exclusiua. Itē hec vlis/ois hō ⁊ equ9 est aīal/cōuertit in hāc/tm.a.aīal omnis hō ⁊ equus est (copulato diuisiue sumpto) ⁊ hec/ois hō et.b.hō ois aīalia sunt/conuertit in hanc/ tm ois 1. No.

animalis, ois homo ꝛ. c. homo sunt / ꝛ hec / ois homo ꝛ hō, ois animalia sunt, in hāc / tm̄ ois animalia ois homo ꝛ. b. homo sunt, (vt illa particularitas eundē ordinem suppositionis teneat ad vniuersalitates exclusiue quē ad vniuersalitates vniuersalis) qꝛ vl'es cōuertuntur cū primis exponētibus vt patet et prime exponētes cum ipsis exclusiuis. Et he sunt instātie quarū supra meminimus ꝯtra tertiū fundamentū. 3. le. ¶ Ex his sequitur ꝙ he / tantū. a. alal omnis hō est / tantū alal est homo / sunt cōuertibiles, cum habeāt eandem vl'em, sicut he / tm̄. b. alal om̄is hō est / tantū. b. alal est homo / tm̄ animal ois homo est, ꝛ he due / tantū omne animal ois hō est / tantū om̄e animal est hō, propter eandē rationē. ¶ Et est hic sciendum ꝙ vl'is cuius subiectum est complexū acceptū pluribus acceptionibus, omnibus partib' distributis, (nā alias non haberet exclusiuā) si predicatū supponat confuse, nullo modo pōt cōuerti nisi per hoc documentū .s. cōuertendo ipsam mutuo et addendo ly tantū, sed he / omnis hō est alal / ois homo est. b. animal / ois homo omne alal est, frequētius cōuertunꝫ in has / tantum alal est homo / tm̄. b. animal est hō / tm̄ omne animal est hō, que sunt de modo loquēdi magis consueto. Et per hec ptꝫ solutio ad argumentū. Neutra em̄ illaꝝ cōuertitur in illā exclusiuā, vtpote a qua ad primā arguaꝫ a confusa ad determinatā, ꝛ ad secundā, a nō distributo ad distributum ex parte subiecti exclusiue.

¶ Scdo ad principale arguitur. Non sequitur / omnes hoies. a. homo ꝛ ois hō sunt / ergo tm̄ homo ꝛ ois homo sunt hoies, nā si tantū essent duo hoies añs esset verū ꝛ ꝯña falsum, ꝛ tñ arguiꝫ ab vl'i ad exclusiuā, ergo. Ab si dicas argumētari a confusa ad determinatā respectu prime partis copulati in ordine ad secundam, ergo vl'is dicte exclusiue deberet esse hec / oēs hoies. b. homo ꝛ ois homo sunt / sed in simili forma hec est vera / tantū hō ꝛ omnis equus sunt portantia lapidē, hac existente falsa / ois portantia lapidem. b. homo ꝛ omnis equus sunt, si sint tm̄ vnus equus ꝛ duo homines, et equus cū vno homine portet vnū lapidē ꝛ cum alio alium, ergo solutio adhuc non valet.

2. No. ¶ Secūda difficultas est in conuertendis exclusiuis, cuius partes subiecti diuersimode supponūt in prima exponēte, dūmodo fiat exclusio ab opposito totius, nā alias nō cōuertuntur, seu (qd idem est) in cōuertendis vniuersalibus in quib' partes p̄dicati diuersimode supponūt. Ubi obseruād' est ordo suppositionū terminoꝝ in vl'i ꝛ exclusiua. V. g. qꝛ prima pars predicati vl'is hec assumpte simplr ꝯfunditur in ordine ad ambas vniuersalitates, sua exclusiua erit hec / tm̄. a. homo ꝛ ois hō sunt hoies. Et qꝛ in exclusiua .s. tm̄ homo ꝛ ois homo sunt hoies, prima pars subiecti confundiꝫ in ordine ad ly tm̄, ac subinde in ordine ad predicatum, ꝛ determinate supponit in ordine ad secundā partē (vt patet per regulas precedētis lectionis) fit, vt eius vniuersalis sit hec / omnes hoies, homo et ois homo sunt / vbi prima pars predicati confundiꝫ in ordine ad subiectū ꝛ determinate supponit in ordine ad secūdā, sicut vl'is huius / tm̄. c. homo ꝛ ois homo sunt hoies, est hec / oēs hoies. d. hō ꝛ om̄is homo sunt. Per illā regulā. 17. c. 1. trac. ꝙ vcꝫ mixta de ly. c. equiualet mixte de ly. d. per transpositionē vniuersalitatum.

¶ Tertio ad principale arguitur. Nō sequitur / tm̄ equus est hois equus / ergo cuiuslꝫ hois equ' est equus, nam rebus vt nunc antecedēs est verū ꝛ ꝯñs falsum, ꝛ tamen arguitur ab exclusiua ad eius vniuersalem, ergo regula conuersionum nulla.

3. No. ¶ Tertia difficultas est. In conuertendis exclusiuis de predicato cōplexo. Ubi notandum ꝙ cū dictio exclusiua nō distribuat predicatū nisi vnica acceptione, sit, vt in eius vl'i illo modo debeat distribui. Quare vl'is dicte exclusiue erit hec / quilꝫ hois equus est equus. Et per hoc soluiꝫ argumentū. ¶ Hinc eliciꝫ hec regula cōuertēdi hm̄oi exclusiuas. Quādo a parte p̄dicati expꝛimiꝫ aliqua vl'itas, reflectaꝫ a parte subiecti vl'is. Sicut in cōuersionibus dictū est reflectandā esse vl'itatem copule in subiecto cōuertentis. V. g. hec / tantū equus cuiuslꝫ hois equus est / cōuertitur in hanc / quilꝫ hois equus qui est cuiuslibet hois equ', est equ' / ꝛ hec / tm̄ equ' cuiuslꝫ hois quilꝫ equus est / in hanc / quilibet hois equ' qui est cuiuslꝫ hois quilꝫ equ', est equus. Posses forte in vl'i causa breuitatis dicere / omne qd est cuiuslꝫ hois quilꝫ equus est equus, sed nō esset tunc ꝯña formalis, vt ptꝫ si loco de ly ens incluso in ly omne diceres lapis, et ideo pro substātiuo illius signi debet sumi ipsum predicatū vniuersalitate in particularitatē mutata. Quare hec / tātum alal est homo ꝛ equus (ly et diuisiue) cōuertiꝫ in hanc / omnis hō vel equus qui est hō ꝛ equ', est alal. Et hec / tantū hō ꝛ omnis hō. a. homo ꝛ omnis hō sunt, conuertiꝫ in hanc / omnia hō et hō que. a. hō et ois homo sunt, homo ꝛ ois homo sunt. Ut qñ nō agatur de formalitate reflectaꝫ subiectū vl'is cū transcēdēti. ¶ Ex dictis sequitur ꝙ si in exclusiua partes predicati distribuātur pluribus acceptionibus (qd fit qñ terminus a cuius opposito fit exclusio cōfundiꝫ in ordine ad illas partes distributas ab alio signo) tunc in vl'i talis exclusiue debet etiā pluribus acceptionibus distribui. V. g. tantū. a. equus cuiuslꝫ hois quilibet equus est / tantū. a. hoies omnis hō ꝛ ois homo sunt, conuertūtur in has / cuiuslꝫ hois quilꝫ equus est equus / ois homo ꝛ ois homo sunt hoies. Hec aūt / tantum. a. hoies ois homo ꝛ hō sunt, nullā habet vniuersalem, vt ptꝫ per quintum fundamentū qd iamiam exponetur.

¶ At contra dictū modum reflectendi vniuersalitatem predicati sunt instātie in terminis diuinis. 4. No.
Non em̄ sequitur / tantū essentia diuina ois persona vel chimera est, ergo ois persona vel chimera que est ois persona vl' chimera, est essentia, nec sequitur / tantū essentia pater et fili' est (ly et diuisiue tento) ergo ois pater vel filius qui est pater et filius, est essentia (vt illa noia personarū accipiunꝫ pro diuinis significatis immediatis), qꝛ exclusiue sunt vere, ꝛ vl'es false quippe quarū subiecta nō supponāt. Sed forsan putaꝫ dictas exclusiuas cōuerti si in vniuersalibus reflectanꝫ cum trāscendētibus, vt vcꝫ prima conuertaꝫ in hanc / omne qd est omnis p̄sona vel chimera est essentia diuina, ꝛ scd'a in hanc / omne qd est pater ꝛ filius est essentia diuina, que sunt vere cū subiecta supponāt pro essentia, sed tūc ꝯña nō esset formalis vt dictū est, immo manētibus subiectis in propria forma nō sequitur econuerso / om̄e qd est omnis persona vel chimera est persona, ergo tm̄ persona omnis chimera vel persona est, nec sequitur / omne qd est pater ꝛ filius est persona, ergo tantum persona est pater et filius. Et ideo terminis illis personalib' tentis pro significatis immediatis, huiusmodi exclusiue non conuertūtur mutuo in aliquas vniuersales, ꝙꝙ subiecta exclusiuarū determinate supponant. Rationē huius assignat quidā sic. In diuinis a negatiua ad affirmatiuā subiecto negatiue aut aliqua eius parte supponēte confuse, non sequiꝫ, ꝙꝙ in cōstantia alterum extremū distribuatur, ꝛ alterū supponat determinate, vt non sequitur / a. deus non est persona / et omnis deus. b. deus est, ergo deus est non persona, modo inquit cum incōuertente secunde exponentis dictarū exclusiuarū ponatur aliqua cōfusa, vel ex parte prime partis disiuncti, vel ex parte de ly et negato nunꝙ inde sequitur vniuersalis de predicato finito. Sed reuera hec non est ratio, nam ex negatiua de predicato infinito cuius terminus finitus supponit pro omni supposito diuino (quales sunt cōuertentes secūdarum exponentiū dictarum exclusiuarū), ꝙꝙ subiectū supponat cōfuse sequitur affirmatiua de predicato finito, sequiꝫ em̄ in his terminis / a. persona nō est nō essentia / ꝛ omnis persona est, ergo omnis persona est essentia. Igitur ratio est qꝛ in diuinis ex affirmatione predicati distributi non sequitur affirmatio complexi ex eodem predicato et signo vniuersali de eodem subiecto, quod tamē vniuersaliter sequitur in creaturis, sequitur em̄ / aliquis hō omnis creatura est, ergo aliquis hō creatura q̄ ois creatura est, est, nō tñ sequiꝫ eēntia diuina

omnis persona est, ergo essentia diuina persona que omnis persona est, est. Eadẽ ratione cũ vniuersalitate de ly et diuisiue sequitur in creaturis / aliquis homo grãmaticus ꝛ dialecticus est, ergo aliqs hõ grãmaticus vel dialecticꝰ q̃ grãmaticꝰ et dialecticꝰ est, est, sed non sequit̃ in diuinis / essentia diuina pater ꝛ filius est, ergo essentia diuina, pater vel filius qui est pr̃ ꝛ filiꝰ est. Et in hoc peccãt ille ꝯñe ab exclusiuis ad vles.

Quarto ad principale arguit̃. Non sequitur / cuiuslibet hoĩs animal est equus, ergo tñ. a. equus cuiuslibet hoĩs animal est, qꝛ añs est verũ ꝛ ꝯñs falsuꝫ si quilibet homo possideat equũ ꝛ mulã, ꝛ tñ arguitur ab vli ad exclusiuam, ergo. Quod si dicas, exclusiuã non habere vlem per quintũ fundamentũ, arguitur sic inquirendo eius rationem. Hec / tñ. a. animal cuiuslibet hoĩs quilꝫ equus est / conuertitur mutuo in hãc / cuiuslibet hoĩs quilibet equꝰ est animal, vbi subiectũ pluribus acceptionibꝰ distribuitur, ꝛ hec / tantũ animal cuiuslibet hoĩs equus est / in hanc / omne qđ cuiuslibet hominis equus est, est animal, vbi distribuit̃ vnica, ergo hec, tñ. a. animal cuiuslibet hominis equus est cõuerteretur in aliquam, aut vbi partes diuersimode supponãt, aut vbi totum vnice distribuatur.

5. No. **Quidã fundat rationẽ huius quinti fundamenti** in hoc, ꝙ a negatiua ad affirmatiuã variato predicato, subiecto negatiue supponente cõfuse non valet argumentũ, nisi ambo extrema cõstantie distribuãtur, vel vnũ illoꝝ, altero supponente determinate. V. g. ex hac. a. hõ non est animal / nõ sequitur, hõ non est animal, nisi diceres inconstantia / omnis hõ, oĩs homo est / aut / oĩs homo est. b. homo / ꝛ adhuc hic scđs modus nõ sufficit in diuinis. Tunc, accepta inquit. v. g. scđa exponente illius tertie exclusiue. s. nihil non a. equus cuiuslibet hoĩs aĩal est, illa in hãc cõuertitur / a. hominis quodlibet aĩal non est nõ equus, vbi ly hoĩs supponit confuse, ex qua proinde cũ constãtia prime exponentis vbi ly equus supponit itidẽ confuse, nulla sequitur de predicato finito. At vero nõ recte accipit iste secũdã exponentẽ ſm exigentiam cõtradictionis ad primã, est nãqꝫ secunda exponẽs hec / nõ. a. non equus cuiuslibet hoĩs animal est / vbi ly hoĩs stat determinate, cũ in prima distribuebat̃ in ordine ad subiectum stans cõfuse, que proinde cõuertit̃ in hanc / hoĩs quilibet equus nõ est non aĩal / ex qua cũ constantia prime exponentis sequit̃ hec / hoĩs quilꝫ equus est animal / que tenerã de primo ad vltimũ sequit̃ ex illa exclusiua, q̃uis vlis nõ inferat exclusiuam. Vñ sequitur manife nõ esse illam rationẽ quinti fundamẽti, sed ratio est hec. Dicta exclusiua nõ potest habere aliquã vlem vbi subiectum pluribus acceptionibꝰ accipiatur, qꝛ quomodocũqꝫ supponant partes, arguendo ab vli ad aliquam exponentiũ, aut ab aliqua exponentiũ ad vlem arguitur a nõ distributo ad distributũ, vt tuipse experiri potes faciendo oẽs cõbinationes suppositionũ partiũ subiecti vlis. Et q̃uis idẽ cõtingat in hac / tñ. a. equꝰ cuiuslibet hoĩs quilꝫ equus est / arguẽdo a scđa exponẽte ad suã vlem, nihilominꝰ hec hꝫ vlem, qꝛ est signabilis aliqua q̃ conuertit̃ cũ prima exponẽte ꝛ prima exponens cõuertitur cũ tota exclusiua, qđ (vt per regulas supra positas visum est) nõ potest cõtingere, vbi non oẽs partes predicati exclusiue distribuũtur. Sed nec potest dicta exclusiua habere vlem vbi totum subiectum vnica acceptione distribuat̃, nam si hec / tñ equus cuiuslibet hoĩs aĩal est / cõuertit̃ in vlem huiusmodi, eo est qđ prima exponens equiualet vni in qua predicatũ vnica acceptione distribuit̃ (equiualẽt eñ / equꝰ, cuiuslibet hoĩs aĩal est / equus, aliquid quod est cuiuslibet hoĩs aĩal est) et hoc vlr in creaturis quãdo subiectum stat determinate, et ideo dictio exclusiua distribuit tunc predicatũ vnica acceptione, ac subinde cõuertitur in vlem vbi subiectũ eo modo distribuatur, sed qñ subiectum stat confuse in prima exponẽte in ordine ad vniuersalitatem predicati, tunc tale predicatũ non equiualet cõplexo accepto vnica, non eñ cõuertuntur / a. equus, cuiuslibet hoĩs aĩal est / a. equus, aliquid quod est cuiuslibet hoĩs animal est, et ideo tale predicatum nõ distribuitur a dictione exclusiua, nec proinde talis exclusiua conuertitur in vniuersalem cuius subiectum vnice distribuatur.

Quinto ad principale arguitur. Nõ sequitur / tñ deus substantia est ꝛ fuit, ergo omnis substãtia deus est ꝛ fuit, ꝛ tñ arguitur per regulã iuxta doctrinã secundi fundamenti, nempe qñ ambo extrema precedunt copulam non opus est in cõuersione reflecti ipsam cũ predicato (sequitur eñ mutuo / hõ substantia est ꝛ fuit, ergo substantia hõ est et fuit) sꝫ maior patet, nã in primo instãti esse mũdi, añs erat verum ꝛ ꝯñs falsum.

Concessa maiore negatur minor: dictum eñ est in de ampliationibus le. 2. ꝙ q̃uis copula de extrinseco tempore ampliet terminos precedentes, nihilominꝰ semper denotat vnionẽ extremoꝝ pro differẽtia quã explicat quare licet particulariter sequat̃ / homo, albꝰ est ꝛ fuit / ergo album, homo est ꝛ fuit, nõ tñ sequit̃ cum distributione, vt arguitur ab exclusiua ad vniuersalẽ. Sequeretur tñ si subiectũ vlis distribueretur in affirmatiua exponẽte exclusiue, vt / tñ deus omnis substãtia est ꝛ fuit, ergo oĩs substantia. b. deꝰ est ꝛ fuit, sed ex exclusiua argumenti inferendũ est, ergo oĩs substãtia que substãtia est ꝛ fuit, est vel fuit substãtia. Nec sequit̃ tñ deus, ens necessario est, ergo omñe ens, deꝰ necessario est / nec / tñ creatura ens cõtigẽter est, ergo omñe ens, creatura cõtingẽter est / sed inferendũ est ex prima / ergo omne ens qđ ens necessario est, possibile est deus, ꝛ ex scđa / omñe ens qđ ens cõtingẽter est, possibile est creatura. At vero hec ꝛ similia cõmunia sunt omni generi cõuersionũ, etiã extra exclusiuas, ꝛ ideo de his nullã amplius hic mẽtionẽ faciemus. Ex dictis argumẽto. 7. secũde lectionis habes defectũ in hac ꝯña / tñ deꝰ est ꝛ fuit substãtia, ergo tñ deus est substãtia, ꝛ tñ deus fuit substantia. Immo nec sequeret̃ disiunctiua, scꝫ / tantũ deꝰ est substantia vel tantũ deus fuit substãtia / nã casu quo omnes creature desinerent esse per primũ nõ esse, et alie in eodem instanti inciperẽt esse per primũ sui esse, añs esset verũ ꝛ ꝯñs falsum. Sed arguis forte añs esset falsum in tali casu. Sequitur bene / tantũ deus est ꝛ fuit substãtia, ergo tñ deus est vel fuit substantia (ab vniuersalitate de ly et ad particularitatẽ de ly vel) ꝛ ꝯñs est falsum, ergo et añs. Negat̃ ꝯña, nã ex parte secundarũ exponentiũ arguitur a particularitate de ly et negato ad vniuersalitatẽ de ly vel negato.

Sexto ad principale arguitur. Non sequitur / omne rationale vel risibile est ipsummet, ergo tãtũ ipsummet est rationale vel risibile (subiecto vlis vnica acceptione distributo ꝛ relatiuo referente secundã partem) qꝛ rebus vt nunc, añs est verum et ꝯñs falsum, et tñ arguitur ab vli ad exclusiuã, ergo. Et confirmat̃. Non sequit̃ / tantũ incipiens esse est homo, ergo oĩs homo incipit esse, ꝛ arguit̃ ab exclusiua ad vlem, ergo. Minor videtur nota ꝛ probat̃ maior, nam casu quo nullus hõ nunc incipiat esse, sed hora futura diuisa per partes ꝓportionales minoribꝰ terminatis versus hoc instans, in qualibet parte incipiat esse alius ꝛ alius homo, ꝯñs est falsum vt notũ est, ꝛ añs verum, si prima exponens accipiatur in hoc sensu incipit esse homo, immediate exponibili. Et cõfirmatur scđo. Non sequit̃ / omne exclusum est exclusum, ergo tantũ exclusum est exclusum, ꝛ tamẽ arguitur ab vli ad exclusiuã, ergo. Minor est nota, ꝛ probatur maior. Valeat ly exclusum tantũ sicut id de quo verificat̃ cõtradictoriũ subiecti alicuius exclusiue ſm talem significationẽ. Tunc casu quo non sint alie propõnes in mũdo nisi he due, vniuersalis videtur vera, et ꝙ exclusiua sit falsa, patet cum subiectum nõ supponat, nã dato quocũqꝫ pro quo supponat veꝫ ꝙ sit exclusum, tunc de illo verificat̃ contradictoriũ illius subiecti, ergo est nõ exclusum, ac subinde ly exclusum, qđ est subiectum exclusiue, non supponit pro illo.

Ad primũ horũ concessa maiore negat̃ minor. 7. No.
Illa eñ vniuersalis nõ habet exclusiuã ꝛ exclusi

tur per tertiū fundamentū, nam ꝙ͂ꝙ totale subiectum vnica acceptione distribuatur, tñ secūda pars que, cū sit aňs relatiui mobilr̄ supponit, non distribuit, et ideo si concludatur in exclusiua cum signo vli, arguet a nō distributo ad distributū ex parte prime exponētis, tñ si cōcludatur sine signo, arguetur eodem modo ex parte secūde. ¶ Ad primā confirmationē admisso qḋ argumentū supponit, ꝙ vez subiectū exclusiue accipiatur syncategorematice, concessa maiore negat minor, arguit enim virtualr ex parte subiecti a magis ad minus amplū, cum stet ipsum supponere in exclusiua nō supponente in vniuersali, quare talis exclusiua non cōuertitur in vniuersalem. Sed si ly incipiens accipiatur categorematice, vt frequēti⁹ accipitur post ly tñ, tunc ꝙ͂ꝙ tam aňs ꝙ͂ ꝯňs sit falsum, negatur tñ ꝙ illa sit sua vlis, nam arguendo ab vniuersali ad exclusiuā argueretur a magis ad minus amplum, ⁊ casu quo nulli essent hoies, sed inceperent esse per vltimū non esse vniuersalis esset vera ⁊ exclusiua falsa, sed vniuersalis illius est hec/omnis hō qui est homo est incipiens esse qḋ est incipiens esse/⁊ exclusiua huius/ois homo incipit esse/est hec/tantū incipiens esse est vel immediate post hoc erit homo (subiecto categorematice tento) ⁊ tunc prima exponēs est/aliqḋ incipiēs esse est vel immediate post hoc erit homo, que est immediate resolubilis per ascensum sub subiecto. ¶ Ad secundā confirmationē concessa maiore negatur minor, et casu quo ille sint sole, vtraꝗ est falsa propter nō suppositionē extremoꝝ. Et si arguas. Ly exclusum nō supponit. v.g. pro petro, ergo ly nō exclusum supponit pro illo, ergo ꝯtradictoriū subiecti supponit pro illo, ergo petrus est exclusus. Negatur hec vltima cōsequētia, nā ad esse exclusum sequit nō esse exclusum, vt probatum est inter arguendū. Potest tñ tam vniuersalis ꝙ͂ exclusiua esse vera, vtputa si cēt cū illis hec/tñ aial est homo, nā tunc extrema supponunt pro exclusis per subiectū huius. Si autem diceres/omne exclusum per subiectū huius exclusiue, est exclusum per subiectū huius exclusiue, ergo tñ exclusum per subiectū huius exclusiue, est exclusum per subiectū huius exclusiue (demōstrata eadē exclusiua) tam aňs ꝙ͂ ꝯňs esset impossibile, cū non possint extrema supponere.

6. No. ¶ Sunt qui dicant hāc/petri tantum equus currit (cōtra quartū fundamentū) mutuo conuerti in hanc/omne currens petri, est equus, constat tñ argui a nō restricto ad restrictū ex parte predicati, et si ly. a. valeat tantū sicut possessum in. a. loco (in quo petrus possideat brunellum) e. b. tñ sicut possessū in. b. loco, in quo petr⁹ nihil possideat, sed in eo brunellus possideat a paulo, hec est vera/petri tñ. a. est. b. ⁊ vniuersalis cōuertens est falsa. ¶ Sed arguis mutuo sequitur/hanc albedinē tantū videns est homo, ergo ois homo hanc albedinē videt, pariter/ab hoc hoie tantum differens est ens, ergo oē ens ab hoc ente differt, tñ in dictis exclusiuis non fit exclusio ab opposito partis, ergo quintū fundamentū falsum. ¶ Cōcesso toto aňte negatur ꝯňs, nam dicte exclusiue formalr equiualent illis in quib⁹ fieret exclusio ab opposito totius, idem enim est in scda exponente dicere/hāc albedinē nō videns/et/nō hanc albedinē videns/ab hoc ente nō differens est ens/nō ab hoc ente differens est ens, ⁊ idem esset si tales determinationes distribuerentur. Nec idem cōtingit in omnibus determinationib⁹, non enim idem est dictu/petri non equus/et/non petri equus/quare illa/petri tñ equus currit, q: non equiualet illi in qua fit exclusio ab opposito totius, nō habet vlem. Immo nec in illis supradictis hꝫ verū respectu copule de extrinseco tpe, non enim cōuertuntur/a petro non differēs erit homo/⁊/nō a petro differenś erit homo/ nā casu quo petr⁹ nūc solus sit homo qui nūꝙ͂ posthac erit, erunt tñ alij hoies, hec est vera/nō a petro differens erit homo, et hec est falsa/a petro nō differens erit homo, nam cum petrus nūꝙ͂ sit nec erit simul cū alijs hominibus, nec supponit pro illis/a petro differens/nec/a petro nō differens/quare subiectū prime supponit, secūde ꝓ minime. Et ideo hec/a petro tantū differens erit homo/in nullā vlem mutuo conuertitur, q: maxime in hanc/omnis hō qui est vel erit homo, est vel erit a petro differēs, ꝙ est falsa, exclusiua existente ꝟa, si addas casui ꝙ vnus hominū futuroꝝ sit nunc cū petro.

¶ Lectio sexta.

Superest tandē tradere modū constituendi oppositiones in exponibilibus. Et in cōstituēda contradictione nulla est difficultas, constituit enim per prepositionem negationis dictioni exclusiue, dūmodo siquis terminus antecedat talem dictionē, supponat ꝑm exigentiā contradictionis, vt propōnes secundi generis ꝯtradicunt propositionibus primi, et propōnes quarti, propōnibus tertij, ceteris paribus, et he/cuiuslibet hois tñ equus currit/alicuius hois non tñ equus currit. Quo fit nullas duas ꝑpōnes exponibiles copulatiue aut ambas disiunctiue esse cōtradictorias, q: in primis manet eadē vniuersalitas ex parte de ly ⁊, et in secūdis eadē particularitas ex parte de ly vel. ¶ Sunt veruntñ nōnulle regule magis particulares tam pro contradictione ꝙ͂ pro alijs generis oppositionū. Unde pro propōnibus que ambe copulatiue aut que ambe disiunctiue exponūtur videndū est imprimis an tales exclusiuas liceat immediate exponere nec ne, si nāꝗ nō liceat, tunc nō est cognoscēda earū oppositio tanꝙ͂ hypotheticarū, sed tāꝙ͂ categoricarum, ⁊ tunc respiciendū est ad singulares. ¶ Pro quib⁹ igit sit prima regula. Nulle ꝑpōnes exponibiles copulatiue sub quarū aliquo termino est immediate disiunctiue ascendendū participant aliquā legē. V.g. he/tñ. b. ens est creatura/tñ b. ens nō est creatura/nullam legē participant, nam si fiat exclusio singulariter tñ, casu quo sint soli deus ⁊ vnus angel⁹ ambe sunt vere, et si simpliciter, he/tantū. b. ens est. a. tñ. b. ens nō est. a. si ly. a. habeat tot supposita sicut ly non pater ⁊ sit solus deus, nam affirmatiua habet vnā singularē veram sub subiecto demonstrādo essentiā, ⁊ negatiua demonstrādo patrē, et he sunt false/tantū. b. homo est aial/tantū. b. hō nō est animal/rebus vt nunc, quomodocūꝗ fiat exclusio. He autem/tantum. b. homo possibiliter est creatura/tantum. b. homo possibiliter non est creatura, sunt vtriꝗ false, ⁊ nullo modo possunt dari vere, id tamen non sufficit ad participādum legem contrariarum, quia illud contingit propter formalem impossibilitatē secunde. Et per hec patet has/tantū. b. alterum ens est creatura/tñ. b. alterū ens nō est creatura/ nullā legem participare. He vero/tñ. b. vterꝗ hō est animal/tantum. b. vterꝗ homo non est aial, false sunt, et nullatenus possunt esse vere ꝑpter formalē impossibilitatē prime. Sed qd si liceat ascēdere pure copulatiue vt hic/tantū omnis homo disputat/tantū ois homo nō disputat. He q: licet eas immediate exponere copulatiue, militāt sub regula proxime sequēti, nam regula precedēs tantū datur de illis quas nō licet immediate exponere nisi forsasse cū relatiuo idēptitatis, qḋ virtualiter est prius ascendere.

¶ Pro ꝑpositionibus immediate exponibilibus sit scda. 2. No. Omnes ꝑpōnes quas ambas licet immediate copulatiue exponere quarū aliqua exponēs vni⁹ est cōtraria alicui alterius, vel aliqua vnius formalr repugnat in veritate alicui alterius, ⁊ vna nō repugnat in falsitate alicui alterius, vel ambabus, sunt cōtrarie. V.g. he/tantū aial est homo/tantum aial nō est homo/sunt cōtrarie, sicut he/tñ omne aial est homo/tantū omne aial nō est homo/q: in ꝑmo binario secūde exponentes sunt ꝯtrarie, ⁊ in scdo, prime. Itē he/tantū homo currit/tantū omnis hō non currit/ sunt itidē contrarie, q: prime exponentes repugnant in veritate cū sint cōtradictorie, ⁊ secūde nō repugnāt in falsitate, cum ex cōtradictoria secūde exponentis prime nō inferat scda exponens secūde. Hunc nāꝗ modū traditum in de oppositionibus observato ad inquirendū habitudinē duarū exponentiū diuersarū exponibiliū, quarū altera est affirmatiua, ⁊ altera negatiua, qḋ vez ex affirmatiua inferas ꝯtradictoriā negatiue ad cognoscendū repugnantiā in veritate, et ex cōtradictoria ne

gatiue inferas affirmatiuã ad cognoscendũ repugnantiam in falsitate. Hec regula, que nõ solũ in exclusiuis sed in omnibus exponibilibus habet vix verum, facile probat, nã cum ad veritatem duarũ exponibiliũ copulatiue requirat veritas omniũ exponentiũ, si vna vnius & alia alterius nõ possunt eẽ vere, nec ipse exponibiles possunt esse vere, & si vna vnius et alia alterius possunt simul esse false, & ipse exponibiles erunt tunc false. Nec requiritur q tales exponentes repugnantes participent aliquã legẽ oppositionis, nec q ordinatim sumãtur (vt quidã volunt). i. q prima vni⁹ prime alteri⁹ aut secũda secunde repugnet. Nã in his/tm̃ hoies, ois hõ & hõ sunt/ tantũ hoies, omnis homo & hõ nõ sunt, nulla exponens pͥme participat aliquã legẽ oppositionis cum aliqua secũde, quia si cõferas primã vnius ad secundã alterius, nõ participãt in extremis, & si primã ad primã aut secũdã ad secundã, manet eadem particularitas eadẽq vniuersalitas, sunt tñ formalr cõtrarie ob formalẽ repugnantiã prime exponentis prime cũ scd̃a secunde, accepta nãq hac scd̃a exponente secũde. s. non nonhoies, omnis hõ & homo nõ sunt, que equiualet huic/ omne & omnia nõ hoies, homo & omnis hõ sunt, ex illa sequitur hec/ homo & ois homo sunt nõ hoies, ex qua rursus hec/ hõ et ois homo nõ sunt hoies, ab affirmatiua ad negatiuã, ex qua rursus per cõuersionẽ/ oẽs hoies. b. homo et ois ho nõ sunt, que est cõtraria pͥme exponẽtis prime. Uerum est tñ q requiritur tales duas exponentes repugnare formalr ꝫm situ quo sunt exponentes taliũ exponibiliũ. i. seruata synonimitate q̃ est obseruãda in tali genere expositionis. He nãq/ omne animal preter hominẽ est aial/ omne animal preter hominem est animal, nõ sunt cõtrarie, immo sunt synonime, cũ tñ secunda exponens prime. s. omnis hõ est animal/ & tertia secũde. s. nullus homo est aial/ sint contrarie, sed non ꝫm situm quo sunt exponentes, cum. s. omnis hõ est aial/ nullus hõ est irrationalis/ sint eiusdẽ forme cum illis ꝫm talẽ situm (qꝛ sunt exponẽtes huius/ omne aial preter hominẽ est irrationale/ q̃ est eiusdem forme cum prima exponibili) et tñ sunt simul vere. ¶ Ex qua regula inferunt nõnulli plures alias, vꝫ q omnes due primi & tertij ordinis in quibus fit exclusio a toto & nõ fit alia mutatio nisi q in altera ferꝫ negatio in copulã et predicatũ, aut in solam copulã & modũ copule (siquis sit) sunt cõtrarie, vt he/ tm̃ homo, homo & quilibet homo est/ tantũ hõ, non hõ et quilibet homo est/ tantũ hoies, quilibet homo & hõ necessario sunt/ tantũ hoies, quilibet hõ & hõ nõ necessario sunt. Huiusmodi aũt regule sunt tã particulares, que vix possunt probari nisi inducendo per oẽs, obidq ab arte sunt relinquẽde. ¶ Unum tñ notato q qñ prima exponens affirmatiue & scd̃a negatiue tertij generis sunt syllogistice disposite capiẽdo predicatum pro medio, tunc si fiat exclusio ab opposito toti⁹, tales exponẽtes, ac subinde exclusiue, ipse repugnant in veritate, qꝛ dicte exponẽtes inferunt affirmationẽ duoꝝ cõtradictoriorũ de se inuicem. U. g. qꝛ prima exponens huius/ tantum homo, quilibet hõ & hõ est/ & scd̃a huius/ tantũ homo, quilibꝫ homo & hõ non est/ sunt syllogistice disposite, inferunt hanc/ omne non hõ est homo, et ideo repugnãt & sunt cõtrarie. He autem/ tantũ petri quilibet equus. b. equus est/ tm̃ petri quilibet equus. b. equus nõ est (vt fiat exclusio a parte) non sunt contrarie, immo sunt vere si singuli hoies possideant brunellum & fauellum, preter petrũ qui solum brunelluꝫ possideat, nam ꝙꝙ prima exponens prime, & scd̃a secunde sint syllogistice disposite, nõ inferunt nisi/ cuiuslibet nõ petri. a. equus, petri quilibet equ⁹ est/ que nõ est impossibilis. Hanc regulã memorie cõmẽdato pro capite illo. 4. tra. vbi de modo syllogizãdi in exponibilib⁹ desputabiꝫ. Ex regl̃a pͥncipali sequiꝫ q si sint due exponibiles disiũctiue, & aliqua exponẽs vnius sit subcõtraria alicui⁹ alteri⁹, vel aliqua vnius repugnet in falsitate alicui alteri⁹, & altera nõ repugnet in veritate alteri, sunt subcõtrarie, vt pꝫ in ꝯtradictorijs exemploꝝ regule.

3 No. ¶ Pro propositionibus autẽ quarum altera copulatiue, et altera exponiꝫ disiunctiue sunt alie due regule. Tertia. Omnes due exponibiles quarũ altera exponitur copulatiue & altera disiunctiue, si vna exponens vnius contrariēꝫ vni alterius & reliqua relique, sunt contrarie, et si vna vnius sit subcõtraria vnius alterius, et reliqua relique, ipse sunt subcõtrarie, q si vna vnius sit contradictoria vnius alterius, participabunt illã legẽ quã relique due participãt, hoc est, si relique exponentes sint contrarie, exponibiles ipse sunt cõtrarie, si subcõtrarie, subcõtrarie, si contradictorie, cõtradictorie, si impertinentes, impertinẽtes. U. g. he/ tantum omne aial ois homo est/ nõ tantũ aial omnis hõ est/ sunt contrarie, qꝛ prime exponentes sunt cõtrarie, et secũde, ꝙꝙ non sint cõtrarie, nihilominus repugnãt in veritate & non in falsitate (in hoc eñ sensu debent accipi singula mẽbra regule) sed q secũde repugnẽt in veritate patet, qꝛ scd̃a exponens prime infert cõtradictoriã secunde exponẽtis, sequitur nãq/ nihil nõ omne aial omnis hõ est, ergo nihil nõ aial ois homo est, & nõ econuerso a superiori distributo ad suũ inferius negatiue, nam lꝫ nõ omne aial est superius ad lꝫ non aial. Dantur false dicte exclusiue si sit inter hoies solus petrus cũ alijs aialibus. Proportionabili ratione patet has/ tantũ aial omnis homo est/ nõ tm̃ omne aial ois hõ est, subcõtrariari. Quo ad alia membra manifestissima est regula, nã si due exponentes sunt contradictorie, nõ possunt ratione illaꝝ tales propõnes esse vere aut false, ac subinde participabũt legẽ quã relique participant. Et patent exẽplo. He/ omnis hõ preter petrum disputat/ ois homo nõ preter petrũ disputat/ sunt contrarie, qꝛ prima exponitur copulatiue, & scd̃a disiunctiue, et secunde exponẽtes sunt contradictorie sicut tertie, & prime sunt cõtrarie. Et he/ non omnis hõ preter petrũ disputat/ nõ omnis hõ nõ preter petrũ disputat, sunt subcõtrarie, qꝛ secũde exponẽtes sunt ꝯtradictorie, sicut tertie, & pͥme, subcõtrarie. In alijs autẽ que sub hac regula nõ cõprehendũtur, defectus qui cõmittiꝫ inter exponẽtes vnius & exponẽtes alterius ordinatim sumptas obstat oppositioni ipsarũ exponibilium.

¶ Quarta. Omnes propositiones que cõuertunꝫ cũ duabus cõtradictorijs sunt ꝯtradictorie, & que cũ duabus ꝯtrarijs contrarie, & que cũ duabus subcõtrarijs subcõtrarie. U. g. he/ tm̃. a. aial ois homo est/ nõ tãtum aial est homo, ꝙuis sub nullo membro superioris regule contineãtur, sunt nihilominus cõtradictorie, qꝛ prima cõuertiꝫ cũ hac/ omnis hõ est animal/ & scd̃a cum hac/ homo nõ est aial. Et proportionabilr de ceteris membris. ¶ Unde potest & in exclusiuis sicut in ceteris propõnibus ꝯstitui rotulus oppositionũ. s. tm̃ hõ est aial/ tm̃ hõ nõ est aial/ nõ tm̃ hõ est aial/ nõ tãtum hõ non est aial/ quarũ prime due ꝯtrarianꝫ, & tertia & quarta, subcõtrarianꝫ, & prima & quarta subalternãtur, sicut scd̃a & tertia, et prima & tertia, sicut scd̃a & quarta, ꝯtradicũt. ¶ Ex his aũt regulis sequiꝫ, ꝓpõnes immediate exponibiles nõ ꝯstringi ꝯdicionib⁹ oppositionũ categoricarũ, sunt quippe he/ tm̃ aial est hõ/ tm̃ aial non est hõ/ ꝯtrarie, non obstante maneat eadẽ particularitas subiectoꝝ, & sue contradictorie, subcontrarie, non obstãte maneat eadẽ vniuersalitas. Et ratio est qꝛ non cẽsentur quoad hoc categorice, sed metimur eas tãꝙ hypotheticas, ad suas exponentes respiciẽtes. Solẽt hec multo plures multoq particulariores regule multiplicari que vix possunt sub arte cõprehẽdi & demonstrari, sꝫ iuuante exercitio ex dictis eliciunꝫ. Nec in illis multiplicandis quicquã est vtilitatis, cũ tñ sit laboris plurimũ, ergo sat est, hec tempori dedisse. 4. No.

¶ Contra hec autem primo arguitur. He due/ tantũ deus & quelibet creatura sunt entia/ nõ tantũ deus & creatura sunt entia (vt fiat exclusio ab opposito partis) sunt ꝯtrarie, et tñ rebus vt nunc ambe sunt vere si loquamur de entibus realibus, ergo lex cõtrariarũ nulla. Maior videtur nota, nam si aliquis defectus cõmitteretur, maxime qꝛ secunda pars copulati in secundis exponẽtibus manet eadem particularitas, sed hoc non, qꝛ si fiat exclusio ab opposito totius est idem defectus, & tñ sunt contrarie.

5. No. ¶ Hic queritur de defectibus exclusiuarũ in quibus nihil aliud deficit ad ꝯtradictionẽ nisi ꝙ maneat eadem vniuersalitas aut particularitas in vtraq;. Ubi notande sunt due regule. ¶ Prima. Quando est aliqua exclusiua in qua fit exclusio ab opposito totius, a distributione formali totius predicati ad distributionẽ uirtualẽ totius aut partis, ceteris paribus, est bona ꝯña, vt bene sequitur/tantum homo oĩs homo est, ergo tantũ homo est hõ (dicitur etiã distributio formalis illa ꝗ prouenit ab alio signo ꝗ̃ a ly tñ, et virtualis, illa que ꝓuenit a ly tantũ). Itẽ tantũ animalia quilibet homo ⁊ quilibet equus sunt, ergo tantũ aĩalia hõ et equus sunt, ⁊ sequeret̃ si in ꝯñte altera parte predicati distributa, altera non distribueret̃. Pariter ex hac/tantũ equus cuiuslibet hoĩs quilibet equus est/infertur exclusiua in qua aut alteri soli aut nulli parti predicati addatur signũ vniuersale. Dicitur qñ fit exclusio ab opposito totius, qr alias non sequitur/tantũ homo ⁊.a. aĩal omnia portantia lapidẽ sunt, ergo tãtũ homo ⁊.a. aĩal sunt portãtia lapidẽ (excludẽdo singulariter tantũ) nam si petrus cũ brunello portet vnũ lapidẽ, et cum fauello aliũ, añs est verum ⁊ ꝯñs falsum. Dicit̃ a distributione totius predicati, nam a distributione partis non sequitur/tantũ equus cuiusꝫ hoĩs aĩal est, ergo tantũ equus hoĩs animal est, nã si brunellus possideat̃ a quolibet homine quoꝝ aliquis possideat vnũ canẽ, añs est verũ ⁊ ꝯñs falsum. Dicitur ceteris paribus, qr nõ sequit̃/tantũ.a. equus cuiuslibet hoĩs quilibet equus est, ergo tãtũ equus cuiuslibet hoĩs equus est, vbi ex parte subiectoꝝ primarũ exponentiũ arguit̃ a confusa ad determinatã. Ratio huius regule elicit̃ manifeste ex dictis le.5. nam antecedẽtia dictarũ ꝯsequentiarũ in vniuersum cõuertuntur in vniuersales, que proinde inferunt vles cõsequentiũ, vel ad minus inferunt vtrãq; exponentem illius ꝯñtis. Quod addiderim propter hanc ꝯñam/tantũ.a. equus cuiuslibet hoĩs quilꝫ equus est, ergo tantũ.a. equꝰ cuiuslibet hoĩs equus est, que est bona per dictam regulã, et tñ vniuersalis añtis nõ infert vlem ꝯñtis, qr ꝯñs nullam habet vlem, infert tñ vtrãq; exponentem ꝯñtis, nam ꝙ inferat primam exponentẽ manifestum est, ⁊ ꝙ inferat secũdã patet, cũ inferat hanc exclusiuã/tantũ equus, hoĩs equus est/⁊ secunda exponens huius inferat secundã illius.s. tantũ .a. equus cuiuslibet hoĩs equꝰ est/a distributo ad nõ distributũ ex parte obliqui ceteris paribus. Pariter sequeretur a distributione formali subiecti ad virtualẽ si fiat exclusio ab opposito totius, vt/tantũ hõ ⁊ quilꝫ hõ est hõ/ergo tantũ hõ ⁊ hõ est hõ. ¶ Secũda. Quãdocũq; exclusiua habet vlem, a distributione virtuali totius predicati ad distributionẽ formalẽ sue vniuersali correspondentẽ ceteris paribus est ꝯña mutua, vt mutuo sequitur/tantũ animal est hõ, ergo tantum.a. aĩal omnis homo est, sed non sequit̃, ergo tantũ animal oĩs homo est, qr arguitur a cõfusa ad determinatã, vt patet si arguatur ab vniuersali añtis ad vniuersalem ꝯñtis. Itẽ mutuo sequitur/tñ equus, hoĩs equus est, ergo tantũ.a. equus quilibet hominis equus est, sed non sequit̃, ergo tantũ.a. equus cuiuslibet hominis quilibet equus est, qr illa distributio predicati pluribꝰ acceptionibus nõ est distributio sue vniuersalis. Ratio huiꝰ regule est, qr in hmõi cõsequentijs exclusiue que inferunt̃, cõuertũtur cũ vniuersalibꝰ antecedentiũ. ¶ Per has regulas facile dignosces, qñ in propõnibus primi et secundi generis manet eadẽ vniuersalitas aut particularitas, quã legẽ participent, inferẽdo ex affirmatiua contradictoriã negatiue, aut ex cõtradictoria negatiue, affirmatiuã (nam ꝗ per has regulas non inferunt̃, insequũtur leges cões oppositionũ, vcꝫ ꝙ si maneat eadẽ vniuersalitas ⁊ particularitas in exponẽtibꝰ nullam legẽ participant ⁊c̃.) V.g. he due/tantũ.a. hõ omnis homo est/non tantũ homo est hõ, sunt cõtradictorie, qr affirmatiua infert contradictoriã negatiue ⁊ econtrario, et idem esset si ex affirmatiua faceres negatiuam, ⁊ ex negatiua affirmatiuã, et he/tantũ deus ⁊ quelibet creatura sunt entia/non tantũ deus ⁊ creatura sunt entia, ꝗ sunt propõnes argumẽti principalis (si fiat exclusio ab opposito totius) sunt cõtrarie, nam tunc per primã regulã affirmatiua infert cõtradictoriã negatiue, ⁊ nõ ecõtrario, ⁊ dantur false si in vtraq; parte subiecti ponas ly ens, ⁊ sit sermo de entibus totalibꝰ a parte predicati. Et si trãsponas qualitates.s. tantũ ens ⁊ ens sunt entia/non tantũ ens ⁊ quodlibet ens sunt entia, sunt subcõtrarie, qr ex contradictoria negatiue infertur affirmatiua ⁊ non econtrario. Si autẽ in illis propõnibus argumẽti fiat exclusio ab opposito partis, nullã legem participant, qr cum affirmatiua non habeat vlem, per nullam regulã infert contradictoriã negatiue aut infertur ex illa. Uñ cum ex parte secũdarum exponẽtiũ maneat eadẽ particularitas in scda parte subiecti, dant̃ vere rebꝰ vt nũc, ⁊ cum ex parte primarũ maneat eadẽ vniuersalitas, dãtur false, si in vtraq; parte subiecti ponas ly ens, ⁊ fiat exclusio singulariter tantũ. Est nãq; memorie cõmendãdum, ꝙ qñ in primis exponẽtibus exclusiuarum primi ⁊ tertij generis manet eadẽ particularitas, tũc in secũdis exponentibus manet ex parte eiusdẽ termini eadẽ vniuersalitas ⁊ econtrario. Per hec patet has/tantũ hoĩes quilibet hõ ⁊ quilibet hõ sunt/non tantũ hoĩes hõ ⁊ homo sunt, esse contrarias, ⁊ has/tantũ hoĩes quilibet hõ ⁊ hõ sunt/non tñ hoĩes homo ⁊ hõ sunt, nullam legem participare, immo sunt vere si tantũ sint duo hoĩes, et false in eodem casu si loco de ly hoĩes ponas ly homo, et fiat exclusio singulariter tñ. At in primis affirmatiua infert cõtradictoriã negatiue ⁊ nõ ecõtrario, et in secũdis, affirmatiua, nec infert contradictoriam negatiue nec infertur ex illa, ⁊ hec circa hoc punctum exempli gratia satis.

¶ Secundo ad principale arguit̃. He propositiones/tantũ hoĩes quilibet hõ ⁊ hõ sunt/non tantũ hoĩes quilibet hõ ⁊.b. homo sunt, sunt contradictorie ⁊ tamẽ sunt vere casu quo soli sint duo hoĩes, ergo. Quod si neges maiorẽ assignans pro defectu ꝙ prima pars copulati que in prima exponente affirmatiue distribuit̃ in ordine ad secũdã stantem cõfuse, in prima exponente negatiue restat cõfuse in ordine ad ipsam, tunc arguitur, ergo ad minus essent subcõtrarie, sed dant̃ false si in ꝓma parte copulati ponas ly pars materie, ⁊ in scda ly homo vel pars materie, ⁊ a parte subiecti ly homo, ⁊ sit tantũ vnus homo, ergo est alius defectus.

¶ Hic queritur de exclusiuis: in quibus nihil aliud deficit ad contradictionẽ nisi ꝙ terminus distributus in aliqua exponentiũ affirmatiue in ordine ad terminũ stantem confuse restat cõfuse in ordine ad ipsum in exponente negatiue que sibi correspondet. Ubi sciendũ est, ꝙ quandocũq; in primis exponentibus est talis defectus, in secundis cõmittitur oppositus, vcꝫ ꝙ terminus distributus in ordine ad determinatam in vna, restat determinate in alia, ⁊ ecõtrario.i. si in primis cõmittitur hic secundus, in secundis cõmittit̃ primus. V.g. qr in prima exponẽte affirmatiue propositionũ argumenti prima pars copulati distribuitur in ordine ad secundã stantẽ confuse ⁊ restat in prima exponẽte negatiue confuse in ordine ad ipsam, fit, vt eadẽ prima pars ꝗ in scda exponente negatiue.s. aliqua nõ hoĩes quilibet homo et.b. hõ sunt, distribuitur in ordine ad secundã stantẽ determinate, restet in secunda affirmatiue.s. nulla nõ hoĩes quilibet homo ⁊ hõ sunt, determinate in ordine ad ipsam, et ideo date sunt vere ⁊ false. Ecõtrario potes praticare in his/tñ hoĩes homo ⁊ quilibet hõ sunt/non tantũ hoĩes.a. hõ ⁊ quilibet homo sunt, que sunt false, si sint duo homines, et vere si a parte subiecti ponas ly hõ, ⁊ in ꝓma parte copulati ly homo vel pars materie, ⁊ in secunda ly pars materie, ⁊ sit tñ vnus homo. Et idẽ esset si copulatũ poneretur a parte subiecti, vt in his/tantũ homo ⁊ quilibet hõ sunt hoĩes/non tantũ.a. hõ et quilibet hõ sunt hoĩes, que sunt false, si sint tantũ duo homines, siue fiat exclusio ab opposito totius, siue ab opposito partis, ⁊ vere si fiat exclusio ab opposito partis, ⁊ in scda parte copulati ponas ly pars hoĩs, et a parte predicati ly homo vel pars, si sit tantũ vnus hõ, ⁊ due partes nõ facientes vnũ 6. No.

non dicantur pars, nam contradictoria secunde exponentis affirmatiue est falsa. s. aliquid nõ homo et quelibet pars sunt homo vel pars, et scda exponens negatiue. s. a. nonhõ et quelibet pars sunt hõ vel pars est vera, vt patet si post descẽsum sub secunda parte demõstraueris sub prima parte demonstratã sub scda. Si autẽ fiat exclusio ab opposito totius, non possunt dari vere, qr affirmatiua infert contradictoriã negatiue, cum prima exponens inferat primã exponentẽ a determinata ad confusam, et scda, secundã, a superiori distributo ad inferius negatiue. Et si cum hic terminus [illegible] a. homo et omnis homo, sit superior ad hunc, homo et ois homo (nam si tantum sint duo homines primus supponit pro illis et non scdo) sit, vt cõtradictorius secundi. s. nonhõ et omnis hõ, fiat superior ad contradictoriũ primi. s. non. a. homo et omnis hõ, vt argumento sequẽti praticabitur. ¶ Et sic patet q vbicũqz cõmittitur hic defectus, q terminus distributus in aliqua exponẽtium affirmatiue in ordine ad confusam restat ɔfuse in consimili exponente negatiue, tales exclusiue sunt impertinẽtes, nisi forsan per aliquẽ modum supra tactũ, aut aliũ logicalẽ, affirmatiua inferat contradictoriã negatiue aut ediuerso.

¶ Tertio ad principale arguitur. He tantum deus et angelus sunt entia, nõ tantu deus et angelus sunt entia, sunt contradictorie, si in prima fiat exclusio ab opposito totius et in secũda ab opposito partis simplr) et tñ sunt vere si solus vnus angelus sit cum deo, ergo. Maior videtur nota, qr q in vna fiat exclusio a toto, et in alia a parte, non tollit vniuersaliter oppositionẽ, nã he, tantũ deus vel angelus est ens, non tantũ deus vel angelus est ens, (vt in prima sit exclusio ab opposito totius, et in scda ab opposito partis) sunt subcontrarie.

7. No. ¶ Hic queritur quomodo se habeant propositiones in quibus nihil aliud deficit ad ɔtradictionẽ, nisi q in vna sit exclusio ab opposito partis, et in alia ab opposito totius. Ubi notato, q prime exponentes sunt vere cõtradictorie, vñ per tertiam regulã participabunt legem secũdarum exponentiũ. Ad qd cognoscendũ solum est considerãdum qualiter se habeant subiecta secundarũ exponentiũ, nã si forte essent formalr cõuertibilia, tales secũde exponentes essent contradictorie ac subinde exclusiue ipse, si vero subiectum affirmatiue sit superius ad subiectũ negatiue sunt contrarie, vt he, tantũ deus et angelus est ens, nõ tantum deus et angelus est ens, (in prima ab opposito totius et in secũda ab opposito partis) quia non deus et angelus infinitato toto est superius ad ipsum infinitata parte ly et deuisiue tento. Et ideo argumentũ a secũda exponente negatiue ad secundã exponentẽ affirmatiue est bonũ ab inferiori ad superius, ac proinde nõ possunt esse vere, et ecõtrario nõ valet (quare possunt esse false). Si autẽ ediuerso subiectum negatiue sit superius sunt subcontrarie, vt he, tantũ deus vel angelus est ens, non tantũ deus vel angelus est ens (in prima ab opposito totius et in scda ab opposito partis) nam nõ deus vel angelus infinitata prima parte est superius ad ipsum infinitato toto, et ideo argumentũ a contradictoria secũde exponentis affirmatiue ad secundã exponentem negatiue est bonum (ac subinde nõ possunt esse simul false) et non ecõtrario (quare possunt esse vere). Unde per oppositũ si in prima harũ, tantũ deus et angelus est ens, non tantũ deus et angelus est ens, fiat exclusio ab opposito partis, et in secunda ab opposito totius, sunt subcontrarie, sicut he, tantũ deus vel angelus est ens, nõ tantũ deus vel angelus est ens, sunt cõtrarie, si in prima fiat ab opposito partis et in scda ab opposito totius. At si talia subiecta sint impertinẽtia sicut in propõnibus argumẽti vbi ly et accipitur cõplexiue, nullã legem participãt. Quare in casu argumẽti sunt vere vt sit vtrobiqz exclusio singulariter et pluraliter, et dabuntur false rebus vt nunc, si loco de ly deus ponas ly ens, absolutũ a numero. ¶ Hec autẽ, tantũ deus et angelus ola entia sunt, nõ tantũ deus et angelus ola entia sunt (in prima a parte, et in scda a toto) sunt vtiqz cõtrarie, qr prima exponens affirmatiue infert exclusiuã contradictoriã negatiue, hec enim, deus et angelus ola entia sunt, cõuertitur cũ hac exclusiua, tantũ deus et angelus ola entia sunt (excludẽdo a toto) per quãdam regulã. 6. lec. Et idem esset si singularizaretur predicatũ. ¶ Eadẽ arte operaberis qñ in vna subiectum distribuitur et in cõtradictoria alterius nõ, vt he sunt cõtrarie, tantũ omne aial est homo, nõ tantũ aial est homo, qr affirmatiua infert contradictoriã negatiue, cum prima exponens inferat primã exponentẽ a distributo ad nõ distributum, et scda, secundã a superiori distributo ad inferius negatiue, nam cũ, homo, sit superius ad, omnis hõ, nõ ois homo, est superius ad, homo. Et eadẽ arte diximus in superiori argumento operandum esse quando in vna aliqua pars subiecti supponat determinate et in contradictoria alterius confuse in ordine ad aliam.

8. No. ¶ De condicionatis nulla est particularis cõsideratio habẽda alia a cõi ɔsideratione complexorũ. V. g. hec, tantũ homo si est rationalis est risibilis, est vera si fiat exclusio ab opposito totius vt patet per eius exponẽtes, in quarũ secunda totum subiectũ infinitetur, et per eius vltimam de terminis transpositis. s. omne risibile est hõ si est rationalis. Sed si fiat exclusio ab opposito partis, est falsa, cum contradictoria secũde exponẽtis. s. aliquid nonhõ, si est rationale est risibile (sola prima parte infinitata) sit vera, qr lapis si est rationalis est risibilis, et tñ est nonhomo.

9. No. ¶ Sunt quibus libet in eadem categorica plures multiplicare dictiones exclusiuas, hoc modo, tantum aial tantũ homo est, nõ tantũ aial tantum homo est, tantum hõ et tantum equus sunt aialia, nõ tantũ homo et tantum equus sunt aialia, cõferentes eas adinuicẽ mutando ordinẽ resolutionis in affirmatiua et negatiua. V. g. si affirmatiuã prime cõbinationis exponas prius ratione subiecti, et negatiuã ratione predicati, inuenies ambas simul veras. Habeto nãqz pro regula q omnis exclusiua simplicitã extremorum in cuius vtrũqz extremũ fertur dictio exclusiua, equiualet illi in qua fertur in solũ illud extremũ a quo incipitur resolutio, vt he equiualẽt, tantũ aial tantũ homo est, tantũ aial est hõ, tantum aial tantũ homo nõ est, tãtũ animal hõ non est, nam exponẽtes. v. g. huius, tantum aial tantũ homo est. s. aial tñ homo est et nihil non aial tantum hõ est, equiualent propõnibus de excluso predicato, ac subinde suis preiacentibus que sunt exponentes exclusiue in quã non poneretur dictio exclusiua a parte predicati. Igitur ille, tantũ aial tãtum homo est, non. a. tantũ animal tantũ homo est, vt prima ratione subiecti et secunda ratione predicati immediate exponatur, his equiualent, tantum aial est homo, nõ tantum hõ est animal, que ambe sunt vere. Item in scda cõbinatione. s. tantum. a. et tñ b. sunt. c, nõ tantũ. a. et tantum. b. sunt. c, si in affirmatiua incipias resolutionem a primo et in negatiua a scdo, ambe sunt vere, in his, tantum deus et tantũ creatura sunt entia, nõ tantum deus et tantum creatura sunt entia. ¶ Et nota q cũ prima exponẽs vtriusqz signi sit rursus exponibilis debet prius ille terminus ratione cuius sit expositio resolui per ascẽsum, q̃ exponatur, vt hec, deus et tantum creatura sunt entia, prius resoluatur per descensum sub ly deus q̃ exponatur ratione secundi signi, et proportionabilr si exponatur ratione secunde partis copulati. Hec autẽ signorũ multiplicatio non sine magna temporis iactura intellectũ vobis cõfunderet. Alioquin fateor nõnulla in exclusiuarũ expositione adiecisse, que si aliter me summulistis huius temporis satisfacturũ ire putarem silentio preterissem.

Potest deniqz dictio exclusiua excludere gña pluralitatis, quod sit qñ determinat terminũ numeralẽ, vt hic, tantũ quatuor sunt elemẽta, vnde ly vnicus cum sit terminus numeralis semper excludit gña pluralitatis, vt, vnicus est mundus. Igitur propõ primi generis exponitur per copulatiuã cuius prima pars sit preiacens, et secũda 10. No.

vniuersalis negatiua in qua negatur predicatum de ly plura
q̃,et propõ secundi generis exponitur per disiunctiuã cõtra
dictoriã copulatiue per quã exponit̃ sua contradictoria pri=
mi generis. V.g. tantum quatuor sunt elementa/sic exponit̃
quatuor sunt elemẽta/ et non plura q̃ quatuor sunt elemẽta,
et hec/non tantũ quatuor sunt elementa/sic/nõ quatuor sunt
elemẽta/vel plura q̃ quatuor sunt elemẽta. Propositio ter=
tij generis exponitur per copulatiuã cuius p̃ma pars est pre
iacens, et scd̃a vlis affirmatiua in qua affirmatur predicatũ
de ly plura q̃, et propositio quarti generis per disiunctiuam
contradictoriã copulatiue per quã exponit̃ sua contradicto
ria tertij generis. V.g. tantũ nouem hoies nõ faciunt popu
lum/sic exponitur/nouẽ hoies non faciunt populũ, et nunc
plures q̃ nouẽ faciũt populũ, et hec/nõ tantũ nouẽ homines
non faciunt populũ, sic/oẽs nouem homines faciunt populũ
vel plures q̃ nouem non faciunt populum. ¶ Et quantũ ad
cõmunem modum concipiendi, tam adiectiuũ de ly plura, q̃
terminus ad quem fit comparatio, in secunda exponente de=
bet esse subiectũ exclusiue, vt secunda exponẽs huius/ tantũ
duodecim hoies sunt apl̃i dei, est hec/nõ plures hoies q̃ duo
decim hoies sunt apostoli dei. Nec opus est superaddere/to=
tales/nam certe sic vr̃ intelligi, q̃q̃ contra importunos so
phistas soleat addi. At vero si libet quisquilias multiplicare,
potest ly plura determinare primo subiectũ exclusiue ad sen=
sum expositũ, secundo, ipsum indifferẽter pro totalibus et par
tialibus, tertio, ly entia, pro totalibus, quarto, pro totalibus
et partialib⁹. ¶ Quo fit hanc esse verã rebus vt nunc/tantũ
duo hoies sunt entia/si ly plura in scd̃a exponẽte determinet
ly entia indifferenter pro totalib⁹ et partialib⁹, qr̃ plura entia
duob⁹ hominibus pro nullo supponit, cum si totũ non distin
guatur a suis partib⁹, duo hoies sunt infinita entia. Immo
subiecto supponente pro rebus diuisibilib⁹, et praiacente se
quitur tota exclusiua, etenĩ si duo hoies disputant, tantũ duo
hoies disputant, et q̃q̃ infiniti disputarent, ɔña esset verum,
non tñ sequeret̃/si duo angeli sunt angeli, tantũ duo angeli
sunt angeli/siue ly plura determinet ly angeli siue ly entia to
talia vel partialia. Tu autẽ nisi oppositũ gr̃a disputationis
supponat̃, in vniuersum intelligas fieri exclusionẽ a plurali=
II. No. tate suppositoꝝ totalium subiecti exclusiue.

¶ Hinc fit q̃ q̃q̃ subiectũ huiusmodi
exclusiuarũ de ly tantũ affirmato confundat̃ a ly tantum nõ
impedito sicut si fieret exclusio gr̃a alietatis, predicatum tñ
non distribuit̃, cum nõ valeat sub illo descensus copulatiuus
vt patet in hac/tñ duo hoies sunt aialia / si tantũ essent duo
hoies cũ multis alijs animalibus, nec tale predicatũ suppo=
nit determinate, cum nec valeat sub illo ascẽsus disiunctiu⁹,
vt patet in eadẽ rebus vt nunc. Quare hm̃oi propõnes licet
sint primi generis, nullo modo conuertũtur in vles, vt nõ se
quitur/tantũ duo hoies sunt aialia, ergo oia aialia sunt duo
hoies / qḋ patet in primo casu .s. si tantũ sint duo hoies cum
multis aialibus. ¶ Sed nec ɔuertunt̃ in propõnem de signo
collectiuo, vt quidã opinantur, in eodẽ enĩ casu exclusiua est
vera, et hec falsa/omnia aialia (collectiue) sunt hoies. Nec se
quitur ecõtrario, qr̃ hec/oẽs duo apl̃i dei sunt duodecim/est
vera, hac existẽte falsa/tãtũ duodecim apostoli dei sunt duo.
Nec sequeretur si a parte predicati exclusiue poneres ly pau
ciores duodecim. At qñ a parte predicati nõ ponerẽtur simi=
les termini numerales forsan sequeretur a propõne de signo
collectiuo ad exclusiuã, vt bene sequitur/oia aialia sunt duo
ergo tantũ duo sunt animalia. Sicut sequeretur econuerso, si
fieret exclusio a pluralitate entiũ totalium, vbi subiectum nõ
haberet infinita supposita, nec a parte predicati eẽt termin⁹
numeralis, vt bene sequit̃/tãtum duo hoies sunt entia, ergo
omnia entia sunt duo hoies/si secunda exponẽs affirmaret/nõ
plura entia totalia duob⁹ hominibus &c. Sed nõ sequitur/
tantũ infiniti angeli possunt esse substantie, ergo oẽs substã=
tie possent esse infiniti angeli, nam si per possibile vel impossi
bile possent esse infiniti, añs esset verũ et ɔña falsum, nec seq̃
retur sine ampliatione supra naturalr̃, nã si ex partibus infi
nitis duoꝝ hominũ fierent infiniti hoies, et eus totale dicere
tur q̃ in aliquo certo loco non est pars alterius, et essent alia
plura entia, hec eẽt vera/tñ duo hoies sunt entia/adhuc illo
modo excludendo, et hec falsa/oia entia sunt duo hoies. Nec
sequitur termino numerali in predicato existente/tantũ duo
entia sunt duo entia, ergo oia duo entia sunt duo entia. Et
de exclusiuis satis.

¶ Capitis tertij Lectio prima.

POst exclusiuas que duabus I. No.
categoricis exponuntur sequitur de excepti
uis disputare, vtpote q̃ per tres categoricas
exponãtur. Igitur propõ exceptiua est pro=
positio exponibilis ratione dictionis excepti
ue, vt/oẽe aial preter hominẽ est irrationa=
le. Dictiões exceptiue sunt/preter/preterq̃/excepto/et si que
sunt his similes. Quarũ differentie non sunt dialectice cõsi=
derationis sed grãmatice, vez q̃ ly preter regit accusatiuum,
et ly preterq̃, casum precedẽti similem. Particula/nisi/non
tam accipit̃ in sensu exceptiuo q̃ in cõdicionali, valet enĩ si=
cut/si non/est tñ eiusmodi significatio vicina modo significã
di exceptiue, cũ enĩ dicim⁹/vix reperit̃ aurũ nisi in india, sen
sus est, nõ reperitur aurũ si nõ reperit̃ in india/aut/preterq̃
india. Quã particulã dicit paulus non excipere nisi a distri
butiõe negatiua .i. a dictiõe sumpta cũ negatiõe aut negatio
nibus formalr̃ aut virtualr̃, vt hic/nunq̃ reperit̃ aurũ nisi
in india, nõnunq̃ reperitur, vix reperitur &c. nam qḋ quidã
dicunt/quilibet proficit nisi tu, nescio an latine dicat̃. ¶ Et
in propositione exceptiua quatuor sunt termini cõsiderãdi .s.
terminus a quo fit exceptio, qui est ille quẽ sequitur dictio ex
ceptiua, et pars extra capta, qui est accusatiuus aut alius ca
sus immediate sequens dictionẽ exceptiuã, qui dicitur etiam
terminus exceptus, et predicatum in quo fit exceptio, et dictio
ipsa exceptiua per quã fit exceptio. ¶ Exigũtur due cõdicio=
nes ad congruitatẽ exceptiue, prima q̃ pars extra capta sit
quodam modo inferior ad terminũ a quo fit exceptio .i. q̃ ex
modo coꝝ significandi nõ repugnet quin mediãte aliquo ver
bo terminus a quo fit exceptio possit verificari de omnibus
suppositis partis extra capte et de plurib⁹ alijs. Quare he/
omnis hõ preter animal disputat/ois homo p̃ter risibile (aut
si dicas/preter equũ) disputat/inepte sunt, sed he/omne aial
preter album currit / ois chimera preter hanc chimeram &c.
apte sunt, sicut hec/omne aial preter nõ albũ currit. Nec cõ=
dicio intelligatur, qñ hm̃oi dictiones accipiuntur exceptiue,
nam qñ accipiũtur diminutiue, vt hic/decem preter quinq̃
sunt quinq̃/id non requirit̃. ¶ Secunda, q̃ terminus a quo
fit exceptio sumatur cũ signo vniuersali. Nec he condiciones
sunt (vt quibusdã vident̃) volũtarie, quinimmo sicut est regu
la apud latinos q̃ superlatiuũ nõ refertur nisi ad plura eius
dem generis, ita et est q̃ dictio exceptiua non excipit nisi par
tem a toto .i. inferius a superiori distributo, obidq̃ sicut qui
diceret. Arist. fuit doctissimus latinoꝝ/viciose loqueret̃ et cõ=
tra regulas grãmatice, ita et qui diceret/omnis homo preter
equũ disputat/aut/homo preter petrum. Dixerim terminũ a
quo fit exceptio debere sumi cum signo vl̃i, siue distribuatur
siue nõ, vt hic/non omne aial preter hominẽ est irrationale.
¶ Sed arguis, hec/aliquod aial preter hominẽ est irrationa
le/contradicit huic/omne aial non preter hominẽ est irratio=
nale/ et equiualet huic/nõ omne aial non preter hominem est
irrationale/ et he due vltime sunt apte, ergo et illa prima. Ne=
gatur añs pro vtraq̃ parte, nã equiualentia, et oppositio pre
supponit congruũ, vel si tantũ extẽdis nomina, negatur ɔña
¶ At circa discretionẽ extremoꝝ exceptiue posset fortasse di=
ci subiectũ esse complexũ ex termino a quo fit exceptio et par=
te extra capta vnitis per ly preter, q̃q̃ ly preter nõ eẽt pars,
sicut diximus de ly et copulatim diuisiue sumpto, nam eodẽ
modo est vniuersalitas cuius virtus trãsit vltra .s. distribuẽs
predicatum, et que non remanet in verificatione (debet nanq̃

iuxta hunc modum dicēdi, ſubiectū huius/omnis hō preter petrum diſputat/verificari ſic/hoc eſt homo nō petrus, qꝛ in congrue diceretur/hoc eſt hō preter petrū). Uerius tñ appa ret ſolū terminū a quo ſit exceptio eſſe ſubiectū, et dictionem exceptiuā cum parte extra capta modificare totā ppōnem, quā reddūt immediate exponibilē. Uerius tñ qꝛ cōplexū ex termino a quo ſit exceptio ⁊ parte extra capta vnitū per dictionem exceptiuā, per ſe conſideratū, nō videtur aptum. Et tunc quis forte diceret ꝙ illa determinatio modificās totam compoſitionē reſtringit ſubiectū, ſed reuera melius diceret, ꝙ ſubiectum non reſtringit, ſed. v. g. in hac/omnis hō preter petrum diſputat, pro quolibet hoīe ſupponit, ꝗꝗ in pma exponente reſtringatur, nam (vt alias plures rationes miſſas faciamus) dictio exceptiua non videt excipere ſuppoſitū partis extra capte a ſuppoſitis termini a quo ſit exceptio, denotando ꝙ talis terminus nō ſupponat pro tali ſuppoſito, ſed excipit ipſum ab alijs tanꝗ id cui nō cōuenit predicatum ſicut ceteris. Et proportionabilr ſi ſit exceptiua negatiua.

3. No. ¶ Diſputatio exceptiuarū quatuor articulis cōcluditur, ſi vez ſcias qualiter exponantur, qualr eorum termini ſupponant, qualr inter eas ſit oppoſitio conſtituenda, ac demū noueris regulas quaſdā que in hoc genere exponibiliū ſolent conſtitui. ¶ Igitur pro primi expeditione conſtituēda ſunt veluti in excluſiuis quatuor genera exceptiuarum, quarū prime ſunt ſimpliciter affirmatiue .ſ. in quibꝰ et copula ⁊ dictio exceptiua affirmatur, vt/omne aīal preter hominē eſt irrationale, alie ſimplr negatiue. i. in quibus et copula negatur ⁊ dictio, vt/nō oīe animal preter hominem eſt irrationale, alie ppōnes negatiue, ⁊ exponibiles affirmatiue in quibus. ſ. dictio exceptiua affirmat ſed copula negat, vt/omne aīal preter hominē non eſt rationale, alie deniqꝫ exponibiles negatiue ⁊ propōnes affirmatiue, vtpote in quibꝰ dictio negatur ⁊ copula affirmat, vt/nō omne aīal preter hominē nō eſt rationale. Sunt qui hec genera ex parte quātitatis ſubiecti ad octo multiplicent, collocātes hanc/omne aīal non preter hominē eſt irrationale, ſub alio, ⁊ hanc/omne animal non preter hominē nō eſt rationale, ſub alio, ⁊ harū contradictorias ſub alijs. Eſt tñ hoc intellectū obnubilare, non eñ ſunt diſtinguēda genera exponibiliū, niſi penes qualitatem aut verbi, aut dictionis exponibilis, igitur prima, ſub ſecundo genere continet, ⁊ eius ꝯtradictoria ſub primo, ⁊ ſcđa ſub quarto, ⁊ eius cōtradictoria ſub tertio. ¶ Unū tñ eſt hic adnotandū ꝙ negatio nominalis, ſicut frōti copulatiue prepoſita non negat copulam hypotheticalem, ita nec poſita in principio exponibilis negat ſignum hypothetice reſolubile, quare hec/nullum aīal preter hominē eſt irrationale/non eſt ſecundi generis, ſed tertij, ⁊ equiualet huic/omne aīal preter hominē non eſt rationale. ¶ Propoſitio exceptiua primi generis exponitur per vnā copulatiuā ex tribus categoricis, in quarū prima affirmatur predicatū exceptiue de complexo ex termino a quo ſit exceptio, ⁊ cōtradictorio partis extra capte ſupponente eodē modo ſicut ſubiectū exceptiue, ⁊ in ſecunda affirmatur terminus a quo ſit exceptio de parte extra capta diſtributa, ſi ſit terminus cōis, ⁊ in tertia negat predicatū exceptiue de eadē parte extra capta itidē diſtributa. U. g. hec/omne aīal preter hominē eſt irrationale/ſic exponitur/omne aīal nōhō eſt irrationale/⁊ omnis hō eſt aīal/ ⁊ nullus homo eſt irrationalis, et hec/nō omne animal nō preter hominē eſt irrationale/eodē modo, preterꝗ ꝙ ſubiectum prime exponētis non diſtribuatur. Nō ſi ſubiectum exceptiue diſtribuat a ly vterqꝫ ab eodē diſtribuatur ſubiectum prime exponētis. Et ꝓportionabilr qñ terminus a quo ſit exceptio nō eſt totale extremū. U. g. hec/cuiuſlibet hoīs preterꝗ petri quilibet equus eſt equus/ſic exponitur/cuiuſlibet hoīs nō petri quilibet equus eſt equus, ⁊ petrus eſt homo ⁊ petri equus non eſt equus. Et hec/omne aīal preter hominē, ⁊ equꝰ, ſunt irrationalia, ſic/omne aīal nōhomo, et equus, ſunt irrationalia, et omnis hō eſt aīal, ⁊ nullus homo ⁊ equus ſunt irrationalia.

¶ Propoſitio ſecūdi generis exponitur per vnā diſiūctiuā ex tribus categoricis cōtradictoriā copulatiue per quam exponitur ſua contradictoria primi generis, vt hec/non omne animal preter hominē eſt irrationale, ſic exponit/ aliqđ aīal nonhō non eſt irrationale, vel aliquis homo non eſt aīal, vel aliquis homo eſt irrationalis, et proportionabiliter cetere. ¶ Propoſitio tertij generis exponit per vnā copulatiuā ex tribus categoricis in quarū prima negatur predicatum exceptiue de cōplexo ex termino a quo ſit exceptio ⁊ contradictorio partis extra capte, ſupponente eodē modo ſicut ſubiectū exceptiue, ⁊ in ſcđa affirmatur terminus a quo ſit exceptio de parte extra capta diſtributa, ſi ſit trūs cōis, ⁊ in tertia affirmat predicatū exceptiue de eadē parte extra capta indē diſtributa. U. g. hec/omne aīal preter hominē nō eſt rationale/ ſeu/ nullum aīal preter hominē eſt irrationale/ ſic exponit/omne aīal non hō nō eſt rationale, ⁊ omnis hō eſt aīal, ⁊ omnis hō eſt rationalis, ⁊ hec/non omne aīal non preter hominē nō eſt rationale/eodē modo preterꝗ ꝙ ſubiectū prime exponentis non diſtribuat. ¶ Propoſitio quarti generis exponitur per vnam diſiūctiuā ex tribus categoricis contradictoriā copulatiue per quā exponit ſua ꝯtradictoria tertij generis. U. g. hec/nō omne aīal preter hominē non eſt rationale/ſic exponitur/aliquod aīal nonhō eſt rationale, vel aliquis hō non eſt aīal, vel aliquis hō non eſt rōnalis, ⁊ hec/omne aīal non preter hominē non eſt rationale/eodem modo preterꝗ ꝙ ſubiectum prime exponentis diſtribuat. ¶ Proportionabilr ſcđa exponēs huiꝰ/omnis homo preter petrū diſputat/ eſt hec/petrus eſt homo, ⁊ tertia petrus nō diſputat. Cum audis ſubiectum prime exponētis debere ſupponere eodē modo ſicut ſubiectū exceptiue, intellige ſi ambo fuerint termini cōes, nā ſi teneas ſubiectū exceptiue eſſe ſolū terminū a quo ſit exceptio, conſtat ſubiectū huius/omnis hō preter nō petrum eſt petrus diſtribui, cum ſubiectum in prima exponēte. ſ. hō petrus/ſupponat diſcrete. ¶ Hinc ſequit qualitatem prime exponentis in vniuerſum inſequi qualitatē verbi principalis ⁊ qualitatē ſecūde exponētis, qualitatē dictionis exceptiue, ſed tertia exponēs vniuerſalr eſt oppoſite qualitatis ad primā. ¶ Hmōi exponēdi regule intelligant, qñ ly preter accipitur exceptiue nam hec/decē preter quinqꝫ ſunt quinqꝫ/vbi ly preter accipitur diminutiue, reſoluitur per hāc/a decē exceptis quinqꝫ reſtant quinqꝫ. ¶ Sūt qui ꝓportionabilr ſicut in excluſiuis aſſignēt primā exponentē per/aliud ab. ſ. omne animal aliud ab hoīe eſt irrationale, ſed ſunt proportionabiles inſtantie illis q̄ ibi adducte ſunt, nō eñ ſequitur/omnis phenix preter hanc, que viuit, combuſit ſe, ergo oīs phenix alia ab hac ⁊c. qꝛ cum nulla alia fuit ſimul cum hac, ſubiectū ꝯñtis non ſupponit. Poſſet tñ componi ſubiectū prime exponentis per copulam implicationis in qua negat pars extra capta de termino a quo ſit exceptio ſeruata eadē ampliatione. ſ. omnis phenix que non eſt vel fuit hec phenix cōbuſit ſe. Quinetiā ſicut dictum eſt in excluſiuis qñ eſt ampliatio, vel tutius ſic dabit prima exponens, vel dꝫ accipi in hoc ſenſu. ¶ Hmōi exponentium quātitates ⁊ qualitates poſſūt memorie cōmendari his dictionibꝰ. Lauate cōmoti peccato hyſſopo. Quarū prima tribus illis vocalibꝰ ſignificat duas primas exponētes exceptiue primi generis eſſe vles affirmatiuas, ⁊ tertiā, vlem negatiuam. Et proportionabilr cetere, nā. i. et. o. denotāt particulares affirmatiuā ⁊ negatiuā. Et ſignificāt exceptiuas de parte extra capta termino cōmuni.

¶ Sunt qui diſtingāt inter exceptiuas 3. No.
et propōnes de excepto extremo appellātes hanc. v. g. omnis homo preter petrū eſt animal/propoſitionē de excepto extremo ſi accipiat in tali ſenſu vt reſoluatur per ſuppoſitionē extremorꝫ. Nec ſufficit verificare ſubiectū ſic/hoc eſt hō non petrus, nā tunc petro non exiſtente eſſet vera, qđ eſt falſum, ſed ſic/hoc eſt hō preter petrum/que valet hanc copulatiuā/hoc eſt homo non petrus ⁊ petrus eſt. Uñ dicta propō de excluſo extremo equiualet duabꝰ primis exponentiū per quas expo

neretur in sensu exceptiuo.s.omnis homo nõ petrus est aial,
et petrus est homo, quare dicta propõ rebus vt nunc est vera
Qu auté supponũt congrue posse dici / homo preter petrum
sine signo vñ, item qd ly omnis distribuat totum illud/ hõ pre
ter petrũ / vnica acceptione tanq̃ vnum terminũ, qd (vt ex di
ctis patet) non apparet verũ, quare non tã cõgrue videntur mi
hi admittende propões de excepto extremo q̃ de excluso ex
tremo. Nisi forsan qñ dictio exceptiua ponitur post copulã,
vt si dicas / deus est omne ens preter creturã, vbi ly omne effi
citur pars extremi, qd habet sic verificari / hoc est oĩe ens pre
ter creaturã, quare rebus vt nunc talis propõ est vera, et de
bet (vt dictũ est) cognosci per suppositioné extremorum, et ppo
sitionabilr si fuerit negatiua. Aut qñ excipit a sola determina
tione vt hic / sciens omné scientiã preter theologiam est satis
doctus. Hec auté / deus omne ens preter creaturã est / nõ de
excepta copula (vt quidã opinantur) sed est vtrõq; exceptiua si
cut hec / deus oĩe ens preter hominé creat / que sunt false ra
tione tertie exponentis. Qñ auté fit exceptio a determinatio
ne nõ vnica in fronte propõnis posita, interdũ apparent ma
gis de excepto extremo, vt hec / omné hominé preter petrũ vi
dens est homo, interdum vero magis exceptiue vt hec / cuius
libet hoĩs preter q̃ petri equus est aial / et ideo distinguende
sunt. Quod si accipiantur in primo sensu nõ sunt exponéde im
mediate, sed per descẽsum sub toto complexo resoluẽde. s. hoc
quod est omné hominé preter petrũ videns, est hõ / hoc qd est
cuiuslibet hoĩs preter q̃ petri equus, est aial. Unde si tantũ
sint petrus et paulus, quorum paulus possideat brunellũ, et pe
trus fauellum, hec propõ est vera. Si auté accipiantur in sen
su exceptiuo sunt exponende vt supra. De propõnibus autem
de exceptis extremis nihil amplius. ¶ Igitur cõclusio huius
articuli sit, argumentũ ab exceptiua ad eius exponétes et ecõ
trario est bonũ. i. ab exceptiua primi aut tertij generis ad co
pulatiuã earũ exponentiũ et ecõtrario, et ab exceptiua secũdi
et quarti ad disiunctiuã earũ exponentiũ et ecõtrario. Unde
ab exceptiua primi et tertij generis ad quãlibet exponétium
pña est bona. Item a qualibet exponentiũ secũdi aut quarti
generis ad ipsam exceptiuã bene sequitur, non autem ab ex
ceptiua ad aliquam exponentium.

4. N. ¶ Circa suppositiones terminorũ no
tato regulas. ¶ Prima. Terminus a quo fit exceptio et oĩs
precedens dictioné exceptiuã supponit sm exigentiã signorum
que in ipsum ferũtur. Non tñ licet terminũ a quo fit exceptio
per inductioné resoluere ante expositioné, tum propter incõ
gruitaté que esset. v. g. in hac / hoc aial preter hominé est irra
tionale / tum qz nõ valet descensus, hec namq; et quelibet alia
singularis est falsa, vt manifestat scda exponens, et illa vlis
scz / omne aial preter hominé est irrationale / est vera. Vale
ret tñ talis descensus si mutares ly preter in ly qd non est, vt
si inferres, ergo hoc aial qd non est homo est irrationale etc.
Nec propterea q talis trũs precedat fit vt sit immediate illo
modo resolubilis, nã ly omne nõ modificat dictionem excepti
uam, sed potius dictio modificans subiectum aut totã cõposi
tioné denotat resolutioné ab ipsa esse inchoandã. Siqui aũt
alij precedant, sunt quidem resoluendi per ascensum sue sup
positioni respondenté ante expositioné, vt obliquus in hac /
alicuius hoĩs quilibet equus preter brunellũ currit, et subie
ctum huius / omnis hõ omni aiali preter hominé essentialiter
prestat. Qui tenerent terminũ a quo fit exceptio restringi a
dictione exceptiua, tenentur dicere in hac / oĩs homo preter nõ
petrũ disputat / terminũ a quo fit exceptio non supponere sm
exigentiã signi precedẽtis, immo singulariter, sed verisimilius
est nõ restringi ac subinde distribui. ¶ Secũda. Pars extra
capta si sit terminus cõis distribuitur a dictione exceptiua affir
mata. Cuius signũ est, q in qualibet exponẽte distribuitur,
licetq; ascenndere pure copulatiue sub ea in exceptiuis tam
primi q̃ tertij generis, descendere tñ nullatenus licet, nã ar
gueretur ex parte subiecti primarũ exponentiũ ab inferiori ad
superius distributũ, vt patet hic / omne aial preter hominem
est irrationale, ergo omne aial preter petrum est irrationale /
omne aial preter hominé nõ est rationale, ergo omne aial pre
ter petrũ non est rõnale. ¶ Tertia. Termini existẽtes a par
te predicati in omni exceptiua cuiuscunq; generis modo sint
termini cões supponunt mixtim ad modũ expositũ lec. 4. pre
cedentis capitis, propter rationé ibi dictam. s. qz omnis talis
in altera exponentiũ distribuitur et in altera nõ distribuitur,
et exceptiua non cõuertitur cũ aliqua categorica in qua aut
distribuãtur aut determinate supponant, sicut exclusiua primi
generis que cõuertitur cũ vli. Unde sub nullo tali terminorum
licet ascẽdere disiũctiue per qd cognoscitur suppositio determi
nata, aut descendere copulatiue, per qd cognoscitur distributi
ua. Hec nãq; / omne aial preter hominé est irrationale, est ve
ra cuius quelibet singularis sub predicato est falsa, et si esset
vnus solus hõ cum vno bruto, esset falsa, et vna singularis ve
ra. ¶ Uerumtñ eadé ratiõe que ibi adducta est, sub quocũq;
termino qui in altera exponẽtiũ distribuitur, licet in exceptiu
is ascendere copulatiue, et sub quocũq; qui in altera suppo
nit determinate licet descẽdere disiunctiue, itaq; ascensus in
sequitur suppositioné habentem pauciores causas veritatis, et
descensus, suppositioné habenté plures. V. g. sub predicato
dicte propõnis licet ascẽdere copulatiue, sicut sub prima par
te predicati huius / omnis hõ preter petrũ. b. homo et quilibet
homo est / licet descẽdere disiũctiue cũ in prima exponẽte de
terminate supponat. Ubi scito q sicut in exclusiuis, ita qñ in
exceptiuis ponitur aliqua determinata post signũ exponibi
le non denotatur stare determinate in ordine ad dictioné exce
ptiuã, sed in ordine ad vniuersalitates exponentis in qua po
nitur. At sub predicato prime. s. omne aial preter hominé est
irrationale nõ licet disiunctiue descẽdere, qz in nulla expon
tium supponit determinate (cõfunditur em in prima). Nec lz
descendere disiunctiue sub prima parte predicati huius / oĩs
creatura preter parté quelibet pars et pars est / nã si ly creatu
ra accipiatur pro totalibus et partialibus, vnica creatura exi
stente, exceptiua est vera et quelibet singularis falsa, et ratio
est qz illa pars in nulla exponẽti supponit pure determinate
immo in tertia supponit confuse in ordine ad subiectũ, quod
est pars extra capta. Quare si talis pars esset terminus singu
laris, vt si diceres / oĩs creatura preter petrũ quelibet pars
et pars est recte liceret descendere disiunctiue sub dicta prima
parte predicati cũ in tertia exponẽti supponat pure determi
nate. Idem est in propõnibus tertij generis. ¶ Cum audis
licere ascẽdere copulatiue sub termino qui in aliqua expon
tium distribuitur, intellige nisi aliquis cõmittatur defectus ascẽ
dendo immediate sub illo in ipsa exponẽte vbi distribuitur, nã
sub secunda parte predicati huius / omne aial preter brunel
lum. b. pars hominis, et quelibet hoĩs est / non licet ascendere
copulatiue ante resolutioné prime partis, qz argueretur a plu
ribus ad vnicam determinatã, et casu quo esset petrus cũ bru
nello, quelibet singularis sub tali secunda parte esset vera et
exceptiua, falsa.

¶ Oppositiones exceptiuarum per ea 5. N.
que circa oppositiones exclusiuarũ dicta sunt clarescunt. Et
em contradictio imprimis eodé modo cõstituitur, vez propo
sitiones primi et secũdi generis, sicut propõnes tertij et quarti
cõtradicunt, si termini precedẽtes dictioné exceptiuã suppo
nant sm exigentiã contradictionis. Et pro alijs generibus
oppositionũ proportiõabiles regule constituũtur. ¶ Est em
pro propõnibus que ambe copulatiue exponũtur regula pri
ma. Omnes due exceptiue quarũ ambe copulatiue exponun
tur, si aliqua exponẽs vnius alicui alterius in veritate forma
liter repugnet, sunt cõtrarie. Formalr inq̃ sm sitũ quo sunt
exponẽtes talium exceptiuarũ, qd. 6. lec. capitis precedentis
expositum est. V. g. he / oĩe aial preter hominé est irrationa
le / omne aial preter hominé nõ est irrationale, propter repu
gnantiã primarũ exponentiũ, et he / omne aial preter hoiem
est irrõnale / oĩe aial preter hominé irrõnale nõ est / propter re
pugnantiã secundarũ, sunt cõtrarie. ¶ Ex hac regula sequũ

tur duo corollaria. Primū. Omnes due propōnes primi et
tertij generis sic se habētes ꝙ ois particularitas prime expo
nentis vnius mutatur in vniuersalitatē in prima alteri⁹ sunt
contrarie, qꝛ tunc aut prime aut tertie exponentes contrariā
tur, aut cōtradicunt. Secundū. Omnes due exceptiue primi
et tertij generis, de subiecto incomplexo, in quibus ceteris
paribus negatio preponitur soli copule alterius, contrarian
tur, qꝛ tunc ex prima exponente vnius ⁊ tertia alterius sequi
tur vnū impossibile, ac subinde tales exponentes repugnāt.
V.g. hec propō/omne aīal preter hominē, quilibet homo et
homo est, per primū corollariū contrariatur huic/omne aīal
preter hominē, quilibet hō ⁊ quilibet hō non est, immo huic/
omne aīal preter hominē. a. homo ⁊ quilibet hō non est, nam
ꝗ̄ꝗ̄ prime due exponentes nō cōtrarientur, contrariant̄ tñ
tertie. Rursus ratione secūdi corollarij cōtrariat̄ huic/oīe
aīal preter hominē quilibet hō ⁊ homo nō est, nam ex prima
exponente prime. s. omne aīal non hō quilꝫ homo et hō est, et
tertia secūde. s. ois homo, hō ⁊ quilibet homo est, sequit̄/om
nis homo est non homo, que est impossibilis. Immo quotiens
cūqꝫ prima exponens vnius ⁊ tertia alterius sunt syllogisti-
ce disposite tales propōnes cōtrariant̄, nam ex illis sequitur
affirmatio ꝯtradictorij termini a quo fit exceptio de parte ex
tra capta quod repugnat secūde exponēti, ac subinde prima
et tertia exponētes repugnabūt in veritate. Et hoc ſm corol
larium est memorie comēdandū pro capite illo. 4. tra. de mo
do syllogizandi in exponibilibus. Quare dixerim de subie-
cto incōplexo, inter arguendū declarabitur. Hinc sequitur,
ꝙ non requirit̄ aliquā exponentiū vnius aliquam legē oppo
sitionis participare cū aliqua alterius ad hoc ꝙ sint contra
rie, nec requirit̄ ꝙ due ordinatim sumpte repugnent, sat enī
est ꝙ prima vnius ⁊ tertia alterius per aliquē modū logica-
lem formalr̄ repugnent. ¶ Ex hac regula sequit̄ alia opposi
ta, vꝫ ꝙ oēs due exceptiue secūdi aut quarti generis qua
rum alique due exponentes nō repugnāt in veritate, sunt sub
cōtrarie, et pꝫ in contradictorijs exceptiuarū superioris exē
pli. ¶ Pro exceptiuis quarum altera copulatiue ⁊ altera ex
ponitur disiūctiue est scōa regula, ꝓportionabilis eidē regu
le exclusiuarū. Omnes propōnes exceptiue quarū altera ex
ponitur copulatiue ⁊ altera disiūctiue, si due exponētes vni⁹
cōtradicunt duabus alteri⁹ sibi correspōdētibus, participāt
legem aliarū duarū exponentiū. V.g. he due/omnis hō pre-
ter petrū disputat/ois homo preter petrū non disputat/sunt
cōtrarie, qꝛ secunde ⁊ tertie exponētes contradicunt, ⁊ prime
contrariant̄, ⁊ contradictorie earū. s. non ois homo preter pe
trum disputat/nō omnis hō preter petrum nō disputat/ sunt
subcōtrarie, qꝛ secūde ⁊ tertie exponentes cōtradicunt, ⁊ pri-
me subcōtrariant̄. In illis autē que sub hac regula nō com-
prehendūtur defectus qui cōmittitur inter exponētes vnius,
et exponētes alterius ordinatim sumptas, obstat oppositioni
ipsarū exponibiliū. ¶ Quare proportionabilr̄ sicut in exclu
siuis potest hic cōstitui rotulus ꝓpositionū inter quas repe-
riatur genus omne oppositionis. V.g. oīe aīal preter homi
nem est irrōnale/omne animal preter hominē non est irratio
nale / non omne animal est preter hominē est irrationale/nō
omne animal preter hoīem nō est irrationale. Quarum due
prime contrariātur, ⁊ tertia ⁊ quarta subcōtrariantur, prima
⁊ quarta subalternātur sicut scōa ⁊ tertia, ⁊ prima et tertia, si
cut scōa ⁊ quarta, contradicunt. Hec sunt considerāde condi
ciones cōmunes oppositionū categoricarū in exceptiuis im-
mediate exponibilibus, quippe que in suis oppōnibus sunt
tanꝗ̄ hypothetice reputande.

6. N°. ¶ **Constituūtur tādem in hoc quarto**
articulo quatuor regule exceptiuarꝫ. ¶ Prima. Omnis vni
uersalis in parte vera ⁊ in parte falsa potest per exceptionē
suppositorꝫ pro quo redditur falsa reddi vera, vt qꝛ hec/oīe
animal est irrationale/est vera pro brutis, ⁊ falsa pro homi-
nibus, hec/omne aīal preter hominē est irrōnale/ in qua exci
piūtur hoīes est vera, pariter hec/omne aīal non est rōnale/
redditur vera per hāc/omne aīal preter hominē nō est ratio-
nale. Uniuersalis in parte vera ⁊ in parte falsa est illa, que
sub termino distributo habet aliquas singulares veras ⁊ ali
quas falsas, per quas immediate copulatiue resoluitur, qua
re hec/incipit ois homo eē/nō diceret̄ in parte vera ⁊ in par-
te falsa, ꝗ̄ꝗ̄ esset nunc vnus homo qui non inciperet esse, et
immediate post hoc esset alius qui nunc nō esset, ac proinde
haberet vnam singularē veram ⁊ aliā falsam, immo esset sim
pliciter falsa, qꝛ non est immediate per ascensum resolubilis
Nec hec/omne aīal fuit in archa noe/subiecto incōplete dis
stributo, dicit̄ in parte vera ⁊ in parte falsa, si cuiuscūqꝫ spe-
ciei aliquod indiuiduū fuisset in archa noe, ⁊ aliqđ non, im-
mo est simpliciter vera, ꝗ̄ꝗ̄ habeat aliquas singulares fal
sas, qꝛ non resoluitur per illas copulatiue, esset tñ in parte ve
ra ⁊ in parte falsa, si alicuius speciei aliqđ aīal fuisset in ar-
cha ⁊ alicuius, nullū, ⁊ tunc redderet̄ ṽa, per hanc/oīe aīal
preter. a. (quod sit nomē illius speciei) fuit in archa noe. Ca
tus pars extra capta complete distribuit̄, non solū ꝙ sit tīs
specificus qui nō est capax distributionis pro generib⁹ singu
lorꝫ, sed etiā ꝙ lꝫ p̄ter nō vr̄ aliter posse distribuere. Et eadē
ratione hec/vterqꝫ hō currit/duob⁹ hominibus currētibus ⁊
duobus quiescētibus, nō dicitur in parte vera ⁊ in parte fal-
sa, diceretur tñ si tm̄ essent duo quorꝫ altero quiescente alter
curreret. Sed tunc nō potest reddi vera per exceptionē. Cui⁹
rationē assignant cōiter, ꝙ subiectum vlis non distribuat̄ cō
plete, de quibus dicunt intelligi regulā. At tunc sequeretur
ꝙ si lꝫ vterqꝫ distribueret complete seruata restrictione duo-
rum, posset in illo casu reddi vera per exceptionē, cum sit in
parte vera ⁊ in parte falsa) qđ est falsum. Igit̄ non est illa ra
tio, sꝫ hec. Talis vlis in illo casu non est vera in tanta parte
idest pro tot suppositis quot requirantur ſm talem restrictio
nem. s. pro duobus, modo regula intelligit̄ si talis vlis q̄ est
in parte falsa, sit vera pro tot suppositis vt illis solis existen
tib⁹ talis vlis esset ṽa. ¶ Hinc fit ꝙ ad faciēdā exceptionem
ab vniuersali negatiua, congrue sumitur pro parte extra ca-
pta predicatū ipsius, vt ab hac/omne aīal non est rōnale/sic
fiet exceptio/omne aīal preter rōnale non est rōnale/et ad fa-
ciendū exceptionem ab affirmatiua, pars extra capta potest
esse complexū ex subiecto ⁊ cōtradictorio p̄dicati, vt ab hac/
oīe aīal est irrationale, sic fiet exceptio/oīe aīal preter ani
mal nō irrationale est irrationale. Sed est obseruandū in ne
gatiuis, ꝙ si copula includit particularitatē, reflectat̄ copu
la cōtradictoria in tali parte extra capta, hec enī/ois substā-
tia possibilr̄ non est ens/in parte vera ⁊ in parte falsa, nō red
ditur vera per hanc/omnis substantia preter ens possibiliter
nō est ens, sed ꝑ hāc/ois substantia preter ens qđ necessario
est ens possibilr̄ nō est ens. Rursum in affirmatiuis obserue
tur ꝙ in parte extra capta assumatur contradictoriū predica
ti ſm exigentiā acceptionis. V. g. ab hac/omne ens necessa
rio est substantia/nō fit sic exceptio / omne ens preter ens nō
substātia necessario est substātia/cū exceptiua sit falsa sicut
vlis, vt patet ꝑ primā exponētē. s. omne ens substātia necessa
rio est substantia, sed per hāc/omne ens preter ens qđ nō ne-
cessario est substātia necessario est substantia. ¶ Hinc sequit̄
ad faciendā exceptionē huius/omnis hō est vel nō fuit alb⁹/
cum sit negatiua, reflectendū esse predicatū cum contradicto
ria copula pro parte extra capta vꝫ/omnis hō preter hoīem
qui non est ⁊ fuit albus, est vel non fuit albus, ⁊ ad faciendū
exceptionē ab hac/omnis hō est ⁊ non fuit albus/cū sit affir-
matiua, reflectendū esse contradictoriū predicati ſm exigen-
tiam talis ampliationis vꝫ/omnis hō preter hominē non al
bum qui est ⁊ non fuit albus, est ⁊ non fuit albus (negatione
totū infinitante). Et idē est ꝙ negetur predicatū mediāte co
pula implicationis opposita in parte extra capta. s. oīs hō
preter hominē qui non est ⁊ non fuit albus (prima negatione
cadente in totū sequens) est ⁊ nō fuit albus. Si autem nec pe
tro nec paulo disputante ceteri hoīes disputent, tunc ab hac
vniuersali/omnis homo disputat, debet fieri exceptio per dis
iunctum, sic, omnis hō preter petrū vel paulū disputat/q̄ ex-

ponitur sic / omnis homo non petrus vel paulus disputat / (toto disiuncto infinitato) et ois petrus vel paulus est hõ (toto disiuncto distributo) ꝛ nullus petrus vel paulus disputat.

7. No. ¶ Scḋa regula que est conuertens prime. Omnis exceptiua copulatiue exponibilis, repugnat sue preiacenti, vt he / omnis homo disputat / omnis homo preter petrũ disputat / repugnant, sicut he / ois homo non disputat / ois homo preter petrum nõ disputat (preiacens est que restat dẽpta dictione exceptiua ꝛ parte extra capta). Ratio huius regule est, ꝙ preiacens cũ scḋa exponente exceptiue inferat cõtradictoriã aut contrariã tertie, sequit̃ eñ bene / omnis hõ disputat, petrus est homo (que est secunda exponẽs) ergo petrus petrus disputat (que est cõtradictoria tertie): proportionabilr in negatiuis. Dixerim copulatiue exponibilis, qꝛ hec / non ois homo preter petrũ est lapis / simul stat cũ sua preiacente. Itẽ est intelligenda regula, qñ terminus a quo fit exceptio complete distribuit̃, nam hec / non omne aial non preter hominẽ currit, simul stat cũ sua preiacenti, si nullo hoie currente aliqua bruta currant, ꝛ aliqua nõ, sicut hec / vtrũq₃ animal preter hominẽ est irrationale / simul stat cũ sua preiacente, vtpote ex qua cũ exponente scḋa non sequatur cõtradictoria tertie. Item qñ fit exceptio a toto subiecto preiacẽtis, nã alias regula non habet vlr verum, hec nãq₃ / omnis homo et ois pars preter formã sunt hõ (vt fiat exceptio a scḋa parte) simul stat cũ sua preiacẽti, vt p₃ si solus sit vnus hõ, qꝛ ex illa sc₃ / omnis hõ ꝛ ois pars sunt hõ, cum scḋa exponẽte. s. ois forma est pars, nõ sequit̃ contradictoria tertie. Dixerim nõ habere hic vlr verum, qꝛ quãdoq₃ verũ habet vt hec / cuiuslibet hois preterq̃₃ petri quilibet equus currit, repugnat vtiq₃ sue preiacẽti. Igit̃ in his cõsideranda est ratio regule, an ve₃ ex preiacenti cũ exponente scḋa sequatur contradictoria tertie. ¶ Est ꝛ alia exceptio, qñ in vlr est aliqua determinate in ordine ad vniuersalitatẽ, hec eñ / aliquod ens oñe. a. preter patrem est, simul stat cũ sua preiacẽte, si ly. a. valeat tñ sicut pater vel filius in diuinis, nã preiacens habet vnã singularem verã sub subiecto demonstrãdo essentiã, ꝛ exceptiua alia demonstrãdo filiũ. ¶ Sunt qui ad saluandũ hanc regulã in distributionibus incõpletis fingant, terminũ a quo fit exceptio in scḋa exponente debere particularizari opposito modo ad stributionẽ quã habet in prima, vt ve₃ scḋa exponẽs huius / omne aial preter hominẽ fuit in archa noe / sit hec / aliqs hõ aliquod aial fuit. i. de aliqua specie aialis quodlibet aial, et scḋa huius / vterq₃ hõ preter petrũ fuit / hec / petrus alter hõ fuit / quo supposito claret dictas exceptiuas suis preiacentibus repugnare. Sed eadẽ facilitate posses fingere secũdã exponentẽ huius / nõ omne aial nõ preter hominẽ est irrationale / esse hanc / ois homo omne aial est / vbi ly aial opposito modo supponat q̃₃ in pͥma exponẽte, qḋ nõ est opinabile, et ideo cõgruẽtius est negare hãc regulã tenere in huiusmodi distributionibꝰ incõpletis, vtpote in quibꝰ deficiat eiꝰ fundamẽtũ

8. No. ¶ Tertia. Omnis exceptiua primi generis infert duas subcõtrarias, in quibus subijcit̃ terminus a quo fit exceptio, ꝛ predicatur predicatum exceptiue, vt formaliter sequit̃ / oñe aial preter hominẽ est irrationale, ergo aliquod aial est irrationale, ꝛ aliquod aial nõ est irrationale, nã prima infert̃ ex prima exponente, ab inferiori ad superius non distributũ affirmatiue, ꝛ secunda ex scḋa ꝛ tertia exponẽtibus simul. s. omnis hõ est aial, ꝛ nullus hõ est irrationale, ergo aliqḋ aial nõ e st irrationale. Quare ex exceptiua tertij generis nõ sequit̃. s. omne aial preter hominẽ nõ est rationale, ergo aliquod aial nõ est rationale, nam si solus esset petrus inter aialia añs esset verum ꝛ ꝯñs falsum, qꝛ ab inferiori ad superius negatiue nõ valet ꝯña.

9. No. ¶ Quarta pro cõuersione exceptiuarũ primi ordinis. Omnis exceptiua primi ordinis cõuertitur in copulatiuã triũ exclusiuarũ in quas sue exponẽtes cõuertuntur, vt bene sequit̃ / omne aial preter hominẽ est irrationale, ergo tñ irrationale est aial nonhõ, ꝛ tñ aial est hõ, ꝛ tñ non irrationale est hõ, ꝛ ediuerso, nã ꝙ prime due sint cõuertẽtes duarũ primarũ exponentiũ notũ est, ꝛ ꝙ tertia sit cõuertens tertie p₃. Nam sequit̃, nullus hõ est irrationalis, et aliquis hõ est (qḋ ponit̃ in scḋa exponẽte) ergo ois hõ est non irrõnalis, ꝛ sequit̃ ecõtrario, que quidẽ vlis cõuertit̃ in tertiã exclusiuã. Pariter ex exceptiua tertij gñis inferũtur exclusiue cõuertẽtes secũde ꝛ tertie exponẽtiũ, cũ sint affirmatiue ex quibus tñ solis nõ infert̃, sed nõ infert̃ inde aliqua exclusiua prime exponẽtis, qꝛ hec. v. g. omne aial nõhomo non est rõnale, nullã infert affirmatiuã de predicato finito sine cõstãtia subiecti, que tñ non ponitur in aliqua exponẽtium huius / omne aial preter holem non est rationale.

¶ Lectio secunda.

AT cõtra conclusionẽ primi articuli arguit̃ primo. Non sequit̃ / omne aial preter album fuit nigrũ, ergo omne aial non albũ fuit nigrũ, ꝛ omne albũ est aial, ꝛ nullũ abum fuit nigrũ, ꝛ arguitur ab exponibili ad exponentes, ergo cõclusio falsa. Minor videt̃ nota, ꝛ probat̃ maior, nã casu quo nullũ sit nunc aial albũ, fuisset tñ aliqḋ album qḋ nunq̃₃ fuit nigrum, ꝛ cetera oia semper fuissent nigra ꝛ nũq̃₃ alba, exceptiua est vera vt notum est, ꝛ scḋa exponens falsa. Qḋ si negaueris minorẽ, ꝙ termini secũde exponẽtis nõ teneant̃ tã ample q̃₃ in exceptiua, aliter arguit̃. Nõ sequit̃. Omne aial preter albũ nõ fuit nigrũ, ergo oẽ aial nõ albũ non fuit nigrũ, ꝛ omne albũ est vel fuit aial, ꝛ omne album fuit nigrũ, ꝛ arguit̃ ab exponibili ad exponentes, ergo. Minor videt̃ nota, ꝛ p₃ maior casu quo inter aialia tñ fuissent petrus ꝛ paulus quoꝝ petrus fuisset quãdoq₃ albus et quãdoq₃ niger, ꝛ paulus nũq̃₃ albus nec niger, sed alio colore medio coloratus, nã qḋ exceptiua sit vera p₃, qꝛ cum hec vlis / oẽ aial non fuit nigrũ, sit in parte vera ꝛ in parte falsa, recte fiet vera si fiat exceptio per illũ terminũ album supponentem pro supposito ꝑ quo reddit̃ falsa, ꝛ ꝙ ꝯñs sit falsum p₃ per veritatẽ cõtradictorie prime exponẽtis. s. aliqḋ aial nõ album fuit nigrũ. ¶ Et cõfirmat̃ primo. Nõ sequit̃ / omne ens qḋ non potest esse creatura possibilr nõ est creatura, ꝛ omnis creatura possibilr est ens, ꝛ omnis creatura possibilr est creatura, ergo oñe ens preter creaturã possibilr nõ est creatura, et arguit̃ ab exponẽtibus ad exponibilẽ, ergo cõclusio falsa. Minor videt̃ nota ꝛ pariter maior, perspicuũ eñ est, exponentes esse veras, ꝛ ꝙ exceptiua sit falsa p₃, nã alias staret cum sua preiacente ꝯtra secundã regulã. ¶ Confirmat̃ scḋo. Nõ sequitur / omne aial nonhõ, rationale non est, et omnis hõ est animal, ꝛ omnis homo est rationalis, ergo omne aial preter hominẽ rationale non est, ꝛ tñ arguitur ab exponentibus ad exponibilẽ, ergo conclusio falsa. Minor videt̃ nota, ꝛ maior patet cum exponẽtes manifeste sint vere, et si exceptiua esset vera staret cum sua preiacente.

¶ Eedẽ fere difficultates: que circa exclusiuas, possunt et circa has exceptiuas submoueri. Unde opus est (vt innuitur in argumẽto) terminos in exponẽtibus eodem modo ampliari, restringi ꝛc̃. quo in exponibili. Quare secũda exponens harũ / omne ens preter creaturã necessario est deus / omne ens preter creaturã cõtingenter est deus / omne ens preter creaturam impossibiliter est deus, est hec / omnis creatura possibiliter est deus. Sicut secunda huius / omne coloratum preter album est et fuit nigrum, est hec / omne album est vel fuit coloratum. ¶ Rursum quo ad primam exponẽtem si in casu argumenti concedas hanc / non album fuit nigrum, quod (vt supra visum est) non potest recte a dialectico negari, infinitanda est pars extra capta in prima exponente sm exigentiã ampliationis, nam proportionabilr sicut in exclusiuis excipit̃ talis pars sm exigentiã cõtradictionis. ¶ Igit̃ ad replicã argumẽti ꝯcessa maiore negat̃ minor, immo pͥma exponẽs d₃ esse hec / oẽ aial nõ albũ qḋ est vel fuit albũ (relatiuo referente terminũ infinitatũ) nõ fuit nigrũ que 1. No.

est vera sicut ⁊ exponibilis, vel (que euidentior est) omne animal quod nō est vel fuit album non fuit nigrū. Unde in his terminis ampliatis, immo vīr, clarius datur prima exponēs si in eius subiecto negetur pars extra capta de tō a quo fit exceptio seruata eadē ampliatione, sicut dicebamus in exclusiuis, ⁊ adhuc melius q̄ꝫ in illis, nā hic expositio hmōi erit formalis qꝺ illic forsan nō ꝯtingebat. ¶ Hinc fit primā exponētem huius/omne ens preter creans possibilr nō est deus/non esse/omne ens nō creans possibilr non est deus cū sit falsa, qꝛ cum subiectū supponat pro deo, quippe qui possibilr sit non creans, pro illa singulari redditur falsa, ⁊ tn̄ exceptiua est vera, cum hec vlīs/omne ens possibilr nō est deus, in parte vera ⁊ in parte falsa, reddatur vera si fiat exceptio per illū terminū creans supponentē pro deo pro quo redditur falsa. Igitur prima exponēs est/omne ens qꝺ nō possibilr est creans possibiliter nō est deus. Et idem est subiectum prime harū/omne ens preter creans necessario est ens/omne ens preter creans cōtingēter est ens. Et prima huius/omne ens preter album est ⁊ fuit nigrum/est hec/ omne ens qꝺ non est vel fuit album est ⁊ fuit nigrū. Et proportionabilr in alijs. ¶ Sciendū tandem circa hmōi exceptiuas modales, q̄ sicut exceptiua de extrinseco tpe aut modalis nō venit immediate rōne verbi aut modi regulāda per suā deinesse, ita nec potest rōne modi aliquo modo resolui. V.g. hec/omē ens preter creaturam fuit deus/in primo instanti esse totius mundi erat vera, ⁊ tn̄ deinesse illius ante illud instās nūq̄ꝫ fuit vera. Et hec/omne ens preter creaturā necessario est ens, est necessaria, ⁊ tn̄ deinesse illius nō est necessaria, immo ante creationē mūdi erat falsa. Rursus nō sequitur/omne ens preter substantiā cōtingēter est a. ergo omne ens preter substantiā possibilr est. a. et omē ens preter substantiā possibilr nō est. a. rōne de ly contingēter, qꝛ si ly. a. valeat tm̄ sicut deus vel accidēs, aīs est verū ⁊ vtraq̄ꝫ pars consequētis est falsa. Ratio est, qꝛ dictio exceptiua modificans modos sequentes quodāmodo confundit eos vt nō sint resolubiles ante eius resolutionē. Ex hac exceptiua de contingenti bene sequitur/omne ens preter substantiā possibiliter est ⁊ possibiliter non est. a. que nō est immediate resolubilis ad copulatiuam.

2. No. ¶ Debet scđo obseruari in exceptiuis sicut in exclusiuis, q̄ tertia exponēs detur fm̄ exigentiā contradictionis ad primā, ⁊ quātum ad copulā ⁊ quantū ad suppositionē terminoꝝ, negatiōe inclusa in ly preter precedēte, id postulante. ¶ Igitur ad primā ꝯfirmationē concessa maiori negatur minor, nā tertia exponens debet esse hec/nulla creatura possibilr nō est creatura, que equiualet huic/ois creatura necessario est creatura, sicut tertia exponēs huius/omne ens preter creaturā necessario est ens, nō est hec/ ois creatura necessario nō est ens/sed hec/nulla creatura necessario est ens/ que equiualet huic/ois creatura possibilr nō est ens, ⁊ tertia exponēs huius/omne ens preter creaturā est vel nō fuit ens/ est hec/ois creatura nō est ⁊ fuit ens (negatione in primū verbum cadēte). ¶ Hinc fit has ꝓpōnes/ omne ens preter creaturā necessario est deus /omne ens preter creaturā possibilr est deus, impertinenter se habere, nam ipse sunt simul vere, et he/omne ens preter deū necessario est ens/omē ens preter deum possibilr est ens/sunt false, ⁊ hec/omne ens preter creaturā necessario est ens, est vera, hac/omne ens preter creaturam possibilr est ens existente falsa, ⁊ ecōtrario hec/omē ens preter deum possibiliter est creatura/est vera, hac/omne ens preter deum necessario est creatura/existente falsa (accipiuntur termini ac si non supponāt suppositione naturali). Quare exceptiua de necessario non est subalternans exceptiue de possibiliter, qꝛ ex parte vltimarū exponentiū arguitur a particularitate de ly necessario negato ad vniuersalitatē de ly possibiliter negato. ¶ Et si arguas, scđa exponens huius/ omne ens preter creaturā necessario est ens, est contraria tertie huius/omne ens preter creaturā possibiliter est ens, ergo ipse sunt contrarie. Iam hoc solutū est per distinctionem antecedentis, nam q̄ꝫ q̄ꝫ sint contrarie fm̄ situm oppositionum, non tamen fm̄ quod sunt exponentes taliū exceptiuarū, nam cum he/omne ens preter creaturā necessario est deus/ omne ens preter creaturā possibiliter est deus, sint eiusdem forme cum illis, sit vt secūda exponens prime et tertia secunde sint itidem eiusdē forme cum illis exponētibus, ⁊ tn̄ non sunt contrarie. Ubidq̄ꝫ ex illa materiali contrarietate exponentium non sequitur exponibiles esse contrarias. ¶ Proportionabiliter dicito de his/omne ens preter creaturam impossibilr est ens/ omne ens preter creaturam possibilr nō ens, que vēꝫ impertinenter se habent. Et proportionabilr de his/omne animal preter hominē est ⁊ fuit album/omne animal preter hominē est vel fuit album, si em̄ bruta sint ⁊ fuissent alba, et homines sint ⁊ non fuissent albi, prima est vera et secūda falsa. ¶ Igitur subalternatio in exceptiuis sicut nec in exclusiuis non est assignanda ex parte copularū vniuersalis. s. ⁊ particularis, sed ex parte suppositionū terminoꝝ, vt subalternās huius/omne ens preter creaturam possibilr est ens/est hec/omne ens preter creaturā omne ens possibiliter est/aut hec/omne ens preter creaturam. b. ens possibiliter est, in quibus ex parte primarū exponentiū arguitur vel a distributo ad nō distributum, vel a determinata ad cōfusam, sed est illa vltima immediate exponenda, nam alias illa est vera prima existente falsa. ¶ Quod si arguas. Ex tertia exponente huius/omne ens preter creaturā omne ens possibiliter est/ad tertiam huius/omne ens preter creaturam possibilr est ens/ arguitur a non distributo ad distributum ex parte predicati, ergo prima non est subalternans secūde. Negatur ꝯña, nam cum prima exponens prime nō possit verificari nisi dicto predicato vnicū habente suppositū, tantūdem est ac si distribuatur in tertia. ¶ Oppositiōes aūt in huiusmodi modalibus cōstituende sunt sicut in ceteris, vt. v.g. cōtraria huius/omne ens preter creaturā necessario est ens/sit hec/oē ens preter creaturā possibilr nō est ens, sicut hec/ oē ens preter creaturā impossibiliter est ens, in quibus prime exponentes sunt contrarie. Item he/omne ens preter creaturā possibiliter est ens/ omne ens preter creaturam possibiliter non est ens/sunt contrarie propter eandem rationē. s. propter vltimarū exponentium contrarietatem.

¶ Est deniq̄ꝫ obseruandū: q̄ tertia exponens detur fm̄ exigentiam contradictionis ad primā quātum ad suppositionē terminoꝝ. Unde ad secundā confirmationem concessa maiore negatur minor, vltima em̄ exponens deberet esse hec/omnis homo omē rationale est, sicut vltima huius/omne aīal preter hominē omne rationale est, est hec/ omnis homo aliquod rationale nō est. Quare nō sequitur/ omne animal preter hominē nō est rationale, ergo omne animal preter hominē rationale non est. Et proportionabilr in terminis complexis. ¶ Unde qui fingunt in prima exponēte huius/omnis homo preter petrum pars hominis ⁊ quelibet pars materie est, primā partem copulati confundi in ordine ad secundā, coguntur subinde more suo dicere non posse dari vltimā exponētem sine ly. a. aut ly. b. scꝫ/petrus nō. a. pars hoīs ⁊ quelibet pars materie est, nam alias si secunda pars supponeret confuse, esset vera ac proinde preiacens staret in veritate cum exceptiua, si tantū essent inter homines petrus et paulus cōmunicantes in materia. Est tamen falsa imaginatio hec. Igitur vltima exponens prime est hec/petrus nulla pars hominis ⁊ quelibet pars materie est/que est vera, sed in illo casu ⁊ preiacens ⁊ exponibilis pro prima exponēte est falsa. Et vltima exponens huius/cuiuslibet hominis preter q̄ꝫ petri equus non est equus, proportionabiliter est hec/petri quilibet equus est equꝰ, ⁊ casu quo singuli homines, etiā petrus, haberent duos equos, tam preiacens q̄ꝫ prima exponens est falsa. Et per hanc doctrinam bone parti argumētorum que hic solet multiplicari obuiatur. Si tamen in exponibili pones litteras. a. vel. b. ⁊c̄. debes in vltimis exponente ipsis quoq̄ꝫ vti, vt seruetur vera contradictio supposi- 3. No.

tionis, vt vltima exponēs huius/ois hō preter petrū .a. pars
et quelʒ pars est, erit hec/petrus quelʒ pars ⁊ .b. pars nō est.

¶ Scđo contra modū ascendendi tradirū sub terminis exceptiuarū arguitur. Predicatū huius/
omne aial preter hominē omne rationale est, in prima expo
nente distribuitur ⁊ in vltima nō, ⁊ tñ valet sub illo immedia
te tā descensus ꝙ̄ ascensus copulatiuus, ergo doctrina secū
di articuli nō habet verū. Minor patet, q̄ sicut in ascensu,
ita nec in descensu pōt dari añs verum ⁊ ꝯñs falsum. Idē est
de predicato huius/omne aial preter hominē rōnale non est,
qđ in prima nō distribuit̄, ⁊ in vltima distribuitur, et tñ valet
immediate sub illo ascensus ⁊ descensus copulatiuus.

4. No. **¶ Ad hoc argumentum concesso toto**
añti negatur ꝯña, nā si sub dictis predicatis valet descensus
copulatiuus, eo est qđ tales propōnes non possunt verificari
nisi tali predicato vnicū habēte suppositū, ⁊ tunc perinde est
ꝙ in aliqua exponentiū non distribuat̄, ac si in omnibus di
stribueretur, vt pʒ per quādam regulam oppositionū, modo
doctrina secūdi articuli intelligit̄ qñ suppositio non distribu
tiua nō equiualet distributiue. Nō neutra harū exceptiuarū
possit verificari predicato plura supposita habēte, patet, nā
prima exponens prime est hec/omne aial nonhō, omne ratio
nale est, ⁊ vltima secūde est hec/omnis homo omē rationale
est, modo vt dictū est in oppōnibus toto altero extremo affir
matiue distributo si a parte alterius extremi nō ponatur con
fusa, talis propō non potest verificari distributiua plura ha
bente supposita, nisi in diuinis qñ alterum extremū suppone
ret determinate, vt/aliqua essentia diuina omīs persona est,
nā si vtrūqʒ extremū cōplete distribueret̄, nec in diuinis ha
bet regula instantia. ¶ Hinc fit in affirmatiuis a distributio
nē formali totius predicati ad distributionē virtualē totius
aut partis esse formale argumentū, ⁊ in negatiuis tertij gene
ris a distributione virtuali totius predicati ad distributionē
formalem totius aut partis. V.g. formalr̄ sequit̄/omne aial
preter hominē omne rōnale est, ergo omne aial preter homi
nem est rationale, itē omne aial preter hominē rationale non
est, ergo omne aial preter hominē nō est rōnale (dicitur eñ di
stributio formalis q̄ prouenit ab alio signo ꝙ̄ a ly preter, et
virtualis, que ꝓuenit a ly preter) patet, nā in prima ꝯña pri
me due exponētes añtis inferunt primas duas ꝯñtis vt notū
est, sed ꝙ tertia inferat tertiā pʒ, q̄ si quid obstaret, maximē
q̄ arguitur a nō distributo ad distributū ex parte ꝑdicati,
sed hoc nō, cū non possit añs verificari nisi tali predicato vni
cum habente suppositū. Potest alr̄ deduci ꝙ vcʒ due prime
exponētes añtis inferant tertiā ꝯñtis, sequitur eñ bene/om
ne aial nonhō omne irrationale est, (que est prima añtis) er
go omne irrōnale omne aial nonhō est, per cōuersionē, ergo
omne irrōnale est nonhō, a toto ad partē in modo, ergo omē
irrationale nō est hō, ab affirmatiua ad negatiuā, ⁊ tandē
ergo nullus hō est irrationalis, que est tertia exponēs ꝯñtis.
Proportionabilr̄ patʒ scđa ꝯña in negatiuis, cū vltime due
exponentes añtis manifeste inferant duas vltimas ꝯñtis, et
a prima ad primā nō obstet arguere a nō distributo ad distri
butum eadē ratione, immo vltime due añtis inferunt primā
ꝯñtis ꝓportiōabili arte qua in superiori deductiōe. ¶ Hinc
sequitur ex hac/omē aial preter hominē quodlibet .a. ⁊ quod
libet .b. est/inferri exceptiuā in qua aut nulli, aut soli alteri
parti predicati addatur signū vl̄e, sed ex hac/omne .a. preter
petrū quilibet hō ⁊ homo est/vtpote in qua totale predicatū
non formalr̄ distribuit̄, non sequit̄, hec/omne .a. preter petrū
homo ⁊ hō est, nā si ly .a. valeat tñ sicut binarius hoīm vel
petrus, ⁊ sint inter hoīes petrꝰ ⁊ paulus, añs est verū ⁊ ꝯñs
falsum. Proportionabilr̄ ex hac/omne aial preter hominē
.a. et .b. nō sunt/infertur exceptiua in qua, aut vtriqʒ aut soli
alteri parti predicati addatur signum vl̄e, sed ex hac/ois hō
preter petrū quodlʒ .a. et .b. nō est/nō sequitur, ergo quilʒ hō
preter petrū quodlʒ .a. ⁊ quodlibet .b. non est, nam si sit solus
paulus inter hoīes ex cuius altera medietate fiat petrus, et
ly .a. valeat tātū sicut pars hominis, ⁊ ly .b. sicut pars petri,
añs est verum ⁊ ꝯñs falsum.

¶ Contra modū constituendi oppositiones arguitur. Ex secūdo corollario prime regule sequeret̄
has duas/cuiuslibet hoīs preterꝙ̄ petri quilʒ equus est cur
rens/cuiuslibet hoīs preterꝙ̄ petri quilʒ equus .b. currēs nō
est, esse ꝯtrarias, sed dantur vere in facili casu, ergo. Maior
patet, prima exponens prime .s. cuiuslibet hoīs nō petri quilʒ
equus est currens, ⁊ vltima secunde .s. petri .a. equus quodli
bet currens est, sunt debite disposite syllogistice capiēdo pre
dicatum pro medio, ergo tales exponētes deberent repugna
re in veritate per dictum corollariū. Sed minor facile patet
casu quo oēs homines possideant brunellū currentē, sed pe
trus, preter ipsum, possideat fauellū itidē currentē ⁊ grisellū
quiescentē. ¶ Et cōfirmat̄ primo. Sequeret̄ has duas/omē
aial preter petrum quilʒ homo ⁊ hō est/non omne aial preter
petrū hō ⁊ hō est, esse contrarias, sed dant̄ simul vere, si loco
de ly aial ponas ly binarius hominū vel petrus, ⁊ sint tñ in
ter hoīes petrus ⁊ paulus, ergo. Maior videt̄ nota, q̄ si ali
quis defectus ibi cōmitteretur maxime q̄ in vltimis expone
tibus manet prima pars predicati nō distributa, sed hic non
tollit, cum hec/omne aial preter petrū quilʒ hō et quilʒ homo
est/non omne aial preter petrū homo ⁊ hō est/sint contrarie,
in quarū tñ vltimis exponentibus neutra pars distribuitur
¶ Et confirmat̄ scđo. Sequeret̄ inde has propōnes/omnis
homo preter petrū quilʒ homo ⁊ homo est/non ois homo pre
ter petrum quilʒ homo ⁊ .b. hō est, cōtradicere, cum nō videa
tur quisnā defectus cōmittatur, sed dantur vere si tñ sint pe
trus ⁊ paulus, ⁊ in vtraqʒ parte ꝑdicati ponas ly medietas
pauli extremalis: Nō si assignaueris pro defectu ꝙ prima
pars predicati que in prima exponēte affirmatiue distribuit̄
in ordine ad secūdā stantē ꝯfuse in prima negatiue stat ꝯfuse,
adminꝰ deberēt esse subcōtrarie, sed dant̄ false si in prima par
te copulati ponas ly medietas materie, ⁊ in scđa ly medietas
hoīs vel paulꝰ, ⁊ sint soli petrꝰ ⁊ paulus cōicātes in materia

¶ Ad argumētum negatur sequella: 5. No.
restrinximus eñ corollariū illud pro solis ꝓpōnibus de sub
iectis incōplexis, nam in subiectis cōplexis esto prima expo
nens affirmatiue, ⁊ vltima negatiue sint disposite syllogisti
ce nō inferunt aliqđ repugnās secūde exponēti. V.g, ex illis
cuiuslʒ hoīs nō petri quilʒ equus est currēs, ⁊ petri .a. equus
quodlibet currēs est, nō sequit̄ nisi/petri .a. equus cuiuslibet
nō petri quilibet equus est, que nō repugnat secunde expone
ti .s. petrus est homo. Hec autē/cuiuslibet hoīs preterꝙ̄ pe
tri quilibet equus currēs nō est, est quidē cōtraria dicte affir
matiue, sed per aliam regulā, q̄ vcʒ cum in tertia exponente
negatiue, predicato distributo, nulla ponatur cōfusa a parte
subiecti, nō potest talis exponens ac proinde tota exceptiua
reddi vera, tali predicato plura habēte supposita, quare per
inde est nō distribui ac si distribueretur. Et hoc tuipse prati
cato in ceteris terminis complexis.

¶ Pro solutione prime cōfirmationis 6. No.
notato, ꝙ sicut in exclusiuis, ita in exceptiuis eadē particu
laritas in duabꝰ exponētibus duarū exceptiuarū primi ⁊ ter
tij gñis ordinatim sumptis tollit cōtrarietatē, et eadē vl̄itas
subcōtrarietatē, nisi qñ forte hic sicut illic a distributione for
mali ad virtualē aut cōtra sequit̄. ¶ Igit̄ ad confirmationē
primā negat̄ dictas exceptiuas aliquā legē participare, im
mo sunt simul vere ꝓpter defectū ibi tactū, ⁊ false, q̄ manet
eadē vl̄itas ex parte prime partis copulati, in his/oē aial pre
ter petrū, qđlʒ brutū ⁊ brutū est/nō oē aial preter petrū brutū ⁊
brutū est, si sit solus petrꝰ cū multis brutis. Vbi memorie cō
mēdato, ꝙ qñ manet eadē particularitas in primis exponētibꝰ
ex pte ꝑdicati, idē ipse tñ restat in vltimis eadē vl̄itas, ⁊ ecō
trario, ac ꝓinde tales ꝓpōes nullā legē participabūt. Sʒ ad
replicā ꝯcesso ꝙ ille defectꝰ ibi non tollit ꝯtrarietatē, negat̄
ꝙ ꝓinde nō deberet tollere in primis ꝓpōnibꝰ, nā in ꝓpōnibꝰ

secūdo assumptis ex affirmatiuo sequitur contradictoria negatiuē, vt patet ex solutione secūdi principalis. ¶ Propositio nabilr pt3 ꝙ he/omne animal preter hominē brutū ⁊ brutum nō est/nō omne aīal preter hominē quodlibet brutū ⁊ quodlibet brutum non est, aut si soli alteri parti adderetes signum vle, sunt contrarie, he autem/omne animal preter hominē quodlibet brutū ⁊ brutū non est/non omne aīal preter hominē brutum ⁊ brutū non est/nequaꝗ̄. ¶ Circa secundā confirmationem idem notato qđ in exclusiuis, vc3 ꝙ quādo inter primas exponentes exceptiuarū primi ⁊ tertij generis cōmittitur ille defectus ꝙ distributiua vnius in ordine ad confusam restat in altera confuse in ordine ad illam, tunc ex parte vltimarum cōmittitur oppositus, vc3 ꝙ distributa vnius in ordine ad determinatā restat determinate in ordine ad illā, vt potes in argumento secunde confirmationis praticare.

¶ Contra primā regulam quarti articuli arguitur. Hec propō/omnis homo videt se, est in parte vera ⁊ in parte falsa, casu quo quilibet alius a petro videat se, petrus autē videat alios a se ⁊ non se, et tū non potest per exceptionē reddi vera, ergo regula falsa. Maior est nota, et minor patet qꝛ maxime sic/omnis hō preter petrum videt se, sed hec in illo casu est falsa, vt patet per tertiā exponentē. s. petrus non videt se hominē in qua seruaꝶ similis relatio.

6. No. ¶ Ad hoc argumētum illi qui astruūt terminū a quo fit exceptio restringi a dictione exceptiua, dicunt subinde, relatiuū huius exceptiue referre ly homo restrictum pro hoīe alio a petro, quare vltima exponēs (dicunt) est hec/petrus non videt hominē non petrū, ratione cuius dicta exceptiua est falsa in illo casu. Et si contra illos arguas. Ergo si petrus ⁊ quilibet alius hō videat seipsum ⁊ nihil aliud, dicta exceptiua staret in veritate cū sua preiacenti. s. omnis homo videt se, negant hanc esse preiacentem illius, qꝛ relatiuum non refert eodē modo, sed est (aiunt) hec / omnis hō non petrus videt se, vbi relatiuū idem adequate refert qđ in exceptiua. ¶ At, mihi ad minus, supra suasꝰ, oppositū t̄mi a quo fit exceptio nō restringi in exceptiua magis ꝙ̄ in prima exponēte. Unde cū relatiuū in exceptiua referat pro hominibꝰ absolute, forsan posset dici, ꝙ in tertia exponente idem debet referre, vt inter arguendum insinuauimus. Sed tunc esset concedendum ꝯñs argumenti contra regulā, vc3 ꝙ dicta propositio est in parte vera ⁊ in parte falsa, ⁊ tū non potest fieri per exceptionem vera, qđ indē precedens opinio tenetur cōcedere. Et si contra arguas primo ex cōmuni modo concipiendi, ad quē casu argumenti dicta exceptiua videtur vera, scđo a simili, nam sicut in oppositionibus relatiuū affirmatiue refert añs secum positū, et negatiue pariter antecedens secum positum, ⁊ in exclusiuis relatiuū prime exponentis refert añs ibi positum, ⁊ relatiuū secunde añs quod ibi secū est, ita in exceptiuis debet relatiuū prime exponentis referre añs qđ est in prima, ⁊ relatiuū tertie añs quod est in tertia. Ad primū dicendum, ꝙ si illa videtur vera in tali casu est qꝛ accipitur in sensu quo relatiuū refert ly videns secum positum (in illo eñ casu est vtiqꝫ manifeste vera). Ad secundū negatur esse simile, qꝛ in oppositionibus ⁊ in exclusiuis idē terminus ponitur in vtraqꝫ oppositarū aut exponentiū, sed in exceptiuis cum añs ponatur in prima exponente ⁊ non in tertia, nimirū si in tertia debeat referre ipsu3 añs qđ est in prima, aut debeat exprimi ipsummet in tertia, vt. v. g. dicas/petrus nō videt se hominē. At vero qꝛ hec propō/omnis hō videt se, in casu argumenti non solū relatiuo referente ly videns, sed referente subiectum, est in parte vera ⁊ in parte falsa, reuera apparet durum negare quin possit reddi vera per exceptionē suppositorum pro quibus redditur falsa, qđ fit in exceptiua argumenti. Quā proinde tentandum est sustinere vera in illo casu. ¶ Igiꝶ cum relatiuū reciprocū referat añs sigillatim pro singulis eiꝰ suppositis, fit, vt qñ aliqđ subsumiꝶ sub tali añte, absqꝫ aliqua equiuocatione referat id qđ sub eo subsumitur (in hoc eñ fundaꝶ bonitas huius ꝯñe/omnis hō videt se, petrus est hō, ergo petrus videt se). Vñ cum scđa exponens exceptiue sit subsumptio quedā sub termino a quo fit exceptio, fit, vt relatiuum dicti termini debeat in tertia exponente referre partē extra captā, ac si ibi ponereꝶ añs ipsum, ⁊ sic tertia exponens est hec/petrus nō videt se, quare dicta exceptiua est vera in illo casu. Nec hec ꝯña/ omnis hō preter petrū videt se, ergo omnis hō non petrus videt se (relatiuo in añte referēte ly hō, ⁊ in ꝯñte referente terminū/brunellus/alteriꝰ propōnis) est eiusdē forme cū ipsa referente in ꝯñti terminū petrus, vt ex dictis claret, nā in hac scđa maior est synonimitas inter relatiuū añtis ⁊ ꝯñtis, ꝙ̄ in prima. Et per hoc pt3 solutio ad argumētū per interemptionē minoris, immo dicta vlis redditur vera per dictā exceptiuam.

¶ Capitis quarti. Lectio prima.

Inter propositiones ratione aduerbiorū aut prepositionū exponibiles vltimum locū tenet genus reduplicatiuarum, quippe que quatuor ꝓpōnibus exponūtur. Quod quidē genus exponibiliū, cum omnibus facultatibus preceteris ancilleꝶ, decet diligenter adnotare. Est igiꝶ dictio reduplicatiua ꝙ̄ rationē qua alterū alteri cōuenit, importat, vt sunt/inquātum/scđm qđ/prout/⁊ sique sunt alie similes, ex quibus ly inquantū est in vsu frequētius. Et solent hmōi dictiones dupl'r acci. s. specificatiue, ⁊ reduplicatiue, ⁊ non ab re (vt iamiam mōstrabimus) adderetur diminutiue. Specificatiue accipitur adhuc dupliciter. s. vt specificat conceptū, ⁊ vt specificat actū. Primo modo accipiꝶ qñ modificat terminū importantē actū animi interiorē, vt/cognosco coruscū inquantū venientē/ ly hō significat petrū inquantū hominē/deus odit hominē inquantum peccatorē/ vbi denotaꝶ me cognoscere coruscū per istum conceptū veniens, ⁊ ly hō significare petrū mediante illo cōceptu hō, tunc eñ (vt scđa parte introductionū dictum est) dictio reduplicatiua impedit appellationē verbi ꝓcedētis. In his autē deus inquātum deus est subiectū theologie/ ens inquantū ens est subiectū methaphisice, ⁊ similibus, diciꝶ ly inquantū specificare actū, qꝛ specificat formā seu rationem formalē rei sub qua cōsideratur in tali scientia (solet eñ forma cuiusqꝫ actus appellari). Et hmōi ꝓpōes exponunꝶ ꝑ solas duas exponentes. s. ly hō significat petrū, ⁊ cōceptus cui subordinaꝶ in significādo est ly hō/deus est subiectum in theologia, ⁊ rō formalis qua est subiectū est deitas/ ⁊ proportionabiliter in ceteris. Reduplicatiue accipitur (vt dictū est) qñ explicat rationē qua predicatū cōuenit subiecto, vt hō inquantum rōnalis est risibilis, ⁊ tūc exponiꝶ per quatuor ꝓpōnes. 1. No.

¶ Pro cuius intelligentia notādi sunt in reduplicatiua quatuor t'mi. s. dictio reduplicatiua/t'ns immediate precedēs ipsam/t'ns immediate sequens (qui dr reduplicatus) ⁊ predicatū. Et (sicut dictū est de ly preter) dictio reduplicatiua ⁊ t'ns reduplicatus nō efficiunꝶ partes subiecti, sed modificant totā cōpositionē, exprimēdo causam cōnexionis ꝓdicati cū subiecto, reddendoqꝫ ipsam ꝓpōnem exponibilē. Quare in hac/oīs hō inquantum rōnalis est risibilis/solum ly hō est subiectū, immo causa breuitatis semꝑ infra vocabiꝶ subiectū, t'ns supra quē fit reduplicatio. ¶ Est ergo distinguēdū quadruplex ꝓpōnum genus. Primū, simpl'r affirmatiuarū. s. in quibus ⁊ dictio reduplicatiua affirmaꝶ ⁊ verbum, vt/oīs hō inquantū rōnalis est risibilis/hō inquantum rōnalis est risibilis (cū eñ sicut in superiori capite nō distinguunꝶ hec genera penes quātitatē, sed solū penes qualitatē, sub eodē genere cōtinētur subalternans ⁊ subalternata). Secundū genus est simpliciter negatiuarū. s. in quibus ⁊ dictio et verbū negaꝶ, vt/nō omnis hō inquātū rōnalis est risibilis. Tertiū, in quibus dictio reduplicatiua affirmaꝶ ⁊ verbū negaꝶ, que dicunꝶ reduplicatiue affirmatiue ⁊ propōnes negatiue, vt/oīs hō inquantū rōnalis nō est rudibilis. Ac deniqꝫ quartū in quibus, cōtra, verbum affirmatur ⁊ dictio negaꝶ,

vt/non omnis homo inquantũ rationalis non est rudibilis. ¶ Sciendum rursus ꝙ ſm antiquos et preſertum ſm ſanctũ Thomã. 1.q.de malo.ar.2.dictio reduplicatiua quãdoq3 dicit cauſam predicati, quandoq3 ſolam cõcomitantiã inter reduplicatum terminũ ⁊ predicatum. V.g.in hac/homo inquãtum materialis eſt corruptibilis/terminus reduplicatus importat cauſam.ſ.materialẽ predicati, ſed in hac/homo inquãtum albus habet albedinẽ, neuter terminus importat cauſam alterius, ſed denotatur in tali propõne concomitantia inter reduplicatũ terminũ ⁊ predicatum. Et poteſt in reduplicatione importare omne genus cauſe.ſ.materialis vt in exemplo poſito, formalis, vt/homo inquãtu3 habet animã eſt creatus ad imaginẽ dei, efficiens, vt petrus inquãtum filius pauli eſt eius heres, ⁊ finalis, vt/petrus inquantum beatificabilis eſt perpetuus, exẽpla ſunt. D.ſ.ad hoc propoſitum.3.diſtin.10.

3. No. ¶ Igitur ſi huiuſmodi propoſitiones accipiãtur cauſaliter, propõ primi generis exponitur per copulatiuam in cuius prima parte affirmatur predicatũ exponibilis de eius ſubiecto eodem modo supponẽte ſicut in ipſa exponibili, in ſecũda terminus reduplicatus de eodem ſubiecto itidem eodẽ modo ſupponẽte, et in tertia idem predicatũ de termino reduplicato diſtributo (ſi fuerit terminus cõmunis) et quarta eſt vna cauſalis in cuius añti affirmatur terminus reduplicatus de tranſcendẽti, ⁊ in ꝯñti predicatum exponibilis de relatiuo eiuſdẽ tranſcendentis. V.g.omnis homo inquãtum rationalis eſt riſibilis, ſic exponitur/omnis homo eſt riſibilis, ⁊ omnis homo eſt rationalis, ⁊ omne rationale eſt riſibile, et q2 aliquid eſt rationale ipſum eſt riſibile. ¶ Propoſitio ſecũdi generis exponitur per vnam diſiunctiuam contradictoriam copulatiue per quam exponitur eius contradictoria primi generis, vt/non omnis homo inquãtum rationalis eſt riſibilis/ſic exponitur/nõ omnis homo eſt riſibilis, vel non ois homo eſt rationalis, vel nõ omne rationale eſt riſibile, vel non q2 aliquid eſt rõnale ipſum eſt riſibile. ¶ Propoſitio tertij generis exponitur per vnã copulatiuã, in cuius prima parte predicatũ exponibilis negatur de eius ſubiecto eodem modo ſupponẽte ſicut in exponibili, ⁊ in ſcđa affirmatur terminus reduplicatus de eodẽ ſubiecto itidẽ eodem modo ſupponẽte, ⁊ in tertia negatur predicatum exponibilis de termino reduplicato, ⁊ quarta eſt vna cauſalis in cuius antecedẽti affirmatur terminus reduplicatus de tranſcẽdenti, et in ꝯñti negatur idem predicatum de relatiuo ipſius tranſcendentis. V.g.hec/omnis homo inquãtum rationalis non eſt rudibilis/ſic exponitur/omnis homo nõ eſt rudibilis, ⁊ omnis homo eſt rationalis, ⁊ omne rõnale non eſt rudibile, ⁊ q2 aliquid eſt rationale, ipſum nõ eſt rudibile. ¶ Propoſitio quarti generis exponitur per vnam diſiunctiuã contradictoriam copulatiue per quã exponitur eius cõtradictoria tertij generis, vt/non ois homo inquãtum rationalis nõ eſt rudibilis, ſic exponitur/aliquis homo eſt rudibis, vel aliquis homo nõ eſt rationalis, vel aliquod rationale eſt rudibile, vel nõ q2 aliquid eſt rationale, ipſum nõ eſt rudibile. ¶ Quo fit qualitatem prime ⁊ tertie exponentiũ inſequi qualitatẽ verbi, qualitem autẽ ſecũde exponentis inſequi qualitatẽ dictionis reduplicatiue. ¶ Et ſolent deſignari tres prime ille exponentes per has quatuor dictiones, barbara/bodoco/retrahet/viroris/quarũ prima denotat, omnes tres exponẽtes primi generis eſſe vniuerſales affirmatiuas, ⁊ ſecunda ꝙ tres prime exponentes propõnis ſecũdi generis ſunt particulares negatiue ⁊c. Supponitur tamen per ſecundã ⁊ tertiam ꝙ tales vniuerſales reduplicatiue exponantur ante reſolutionẽ rationes ſubiecti in ſingulares, qđ nõ ſemper oportet, vt infra videbitur. ¶ Quãdo autẽ tales reduplicatiue accipiũtur cõcomitanter, exponũtur omnino eodẽ modo, hoc dempto, ꝙ quarta exponens loco cauſalis eſt condicionalis ex eiſdem añte ⁊ conſequente, ⁊ in hoc ſenſu vniuerſaliter accipiũtur a modernis ſummuliſtis, cum tamen in omnibus ſcriptis longe frequentius accipiãtur in primo ſenſu, immo vniuerſaliter ſunt cauſaliter accipiende, niſi vel ex terminis ipſis conſtet accipi cõcomitanter, vel inter arguentes ſupponatur. ¶ Igitur eadẽ eſt hic concluſio que in ſuperioribus capitibus, vz ꝙ ab exponibili ad exponentes et econuerſo eſt mutua conſequẽtia.i. a reduplicatiua primi aut tertij generis ad copulatiuã ſuarum exponentiũ ⁊ econuerſo eſt mutua ꝯña, ſicut a reduplicatiua ſecũdi, aut quarti ad diſiunctiuã earum.

¶ At ſummuliſte huius temporis nollant ſubiectum añtis in vltima exponente eſſe tranſcẽdens, 4. No.
ſed ipſummet terminũ reduplicatũ, ita vt vltima exponẽs huius/omnis homo inquãtum rationalis eſt riſibilis, ſit hec/ſi rationale eſt rationale, rationale eſt riſibile/⁊ ſi acciperetur cauſaliter, equa ratione tenerẽtur dicere eſſe hanc/ q2 rationale eſt rationale, rationale eſt riſibile. Quorum ea ſola eſt ratio, vt conſtituant ꝯñam formalem ab exponibili ad exponẽtes, q2 alias ſi ſubiectum eſſet ly aliquid cum nõ habeat aliquem terminũ in exponibili ſynonimũ, poſſet inſtari ponẽdo loco illius alium quẽcunq3. V.g.huic ꝯñe/omnis homo eſt riſibilis, ⁊ omnis homo eſt rationalis, ⁊ omne riſibile eſt rationale, ⁊ ſi aliquid eſt rationale ipſum eſt riſibile, ergo omnis homo inquantum rationalis eſt riſibilis, poſſet inſtari per hanc/omnis homo eſt albus, ⁊ omnis homo eſt rationalis, ⁊ omne rationale eſt album, ⁊ ſi equus eſt rationalis ipſe eſt albus, ergo omnis homo inquãtum rationalis eſt albus (caſu quo omnes hoies eſſent albi). Iſti autem vt ſubſtineãt inter exponentem ⁊ exponibiles formalitatẽ ꝯñe, deuiant a recta expoſitione reduplicatiuarũ. Ubi attente notato, ꝙ dictio reduplicatiua (vt ex ipſo modo ſignificandi conſtat) denotat predicatum eſſe de intrinſeca ratione termini reduplicati, ac ſubinde terminũ reduplicatũ eſſe cauſam quare predicatum, non ſolũ ſubiecto reduplicatiue, verum cuicũq3 de quo talis terminus reduplicatus verificatur, cõuenit. Et proportionabiliter quando dictio reduplicatiua dicit ſolam cõcomitãtiam denotat ꝙ in quocũq3 reperitur terminus reduplicatus reperitur ⁊ predicatũ ipſum (ſi ſit propõ primi generis) aut (ſi ſit tertij) qđ de quocunq3 tali negatur, que quidẽ aut cauſalitas aut cõcomitantiã non poſſet apte exprimi niſi ſubiectum añtis condicionalis eſſet tranſcendens, vt Auth.ſum.et omnes antiqui docuerunt. A quo proinde modo exponendi nõ eſſet modernis deuiandũ vt facerent ꝯñam formalem inter exponibilẽ ⁊ exponẽntes, quã, tenere nõ opus eſt ad rectam expoſitionem, vt infra videbitur. Eo vel maxime ꝙ ſi meminerĩs ſolam impoſſibilitatẽ añtis non ſufficere ad bonitatem ꝯſequentie, niſi ſit intrinſeca illatio, ⁊ ve ra expoſitio noſtra eſt formalis, ⁊ illa ꝯña ab exponentibus ad exponibilem que aſſumpta eſt ad inſtandũ, eſt quidem ſimilis forme cũ prima, ſed certe bona ſicut prima, quia añs eſt falſum pro vltima exponẽte.ſ.ſi equus eſt rationalis, equus eſt albus, que eſt mala ꝯña, ⁊ ideo quẽcunq3 terminũ accipias loco de ly aliquid, nunq3 dabis exponibilẽ veram exponentibus falſis, aut contra. ¶ Poſſet forſan aliquis dicere ſubiectum añtis cauſalis aut condicionalis debere eſſe ſubiectum illius exponibilis, vt vltima exponẽs ſuperioris reduplicatiue ſit hec/q2 homo eſt rationalis, homo eſt riſibilis/aut ſi homo eſt rationalis, homo eſt riſibilis, ſed tunc non denotatur niſi particularis cauſa aut concomitantia illius predicati in illo determinato ſubiecto.

¶ Dixerim ſupra huiuſmodi dictiões 5. No.
admmus ly ſecundũ, quando eſt prepoſitio accuſatiui, accipi diminutiue, vt hic/ethiops eſt albuſ ſm dentes, nam ſi acciperetur aut ſpecificatiue aut reduplicatiue, preiacenſ eſſet vera.ſ.ethios eſt albuſ, quod eſt falſum, accipitur ergo diminutiue, qđ eſt denotare predicatũ/albus/non abſolute ſubiecto, ſed parti ſignificate per talẽ accuſatiuũ accidere. Eſt enim pulchra regula docto.ſancti.1.q.16.vz ꝙ id qđ põt cõuenire parti ⁊ toti, ſi ſolũ cõueniat parti non attribuimus toti, id aũt qđ ſoli parti conuenire poteſt quãdoq3 abſolute attribuimus toti. Nõ enim dicimus ꝙ ethiops eſt albuſ, ſed ꝙ ſit albus

secũdum dentes, dicimus autem ꝙ sit crispus, (sine addito) q̄ꝗ̄ soli capiti insit crispitudo. Unde hec/ christus sm hũa nitatẽ est creatura, q: non asserit absolute ꝙ christus est crea tura, sed ꝙ humanitas que est in christo est creatura, ab om nibus indubitãter cõceditur, hec tñ reduplicatiua/ christus inquãtũ homo est creatura a multis negaẽ ratione prime ex ponẽtis, q̄ꝗ̄ doctor sanctus eodem loco et in tertio negans ꝙ christus sit creatura, concedit ꝙ christus scdm ꝙ homo est creatura, vbi videtur innuere ad veritatẽ reduplicatiue non requiri veritatem preiacẽtis, sed forsan accipit eam loco hu ius/ christus sm humanitatẽ est creatura / cõparat eñ illam huic/ ethiops est albus sm dentes. Sed de his pro summuli stis satis.

6. No. ¶ Adhuc supposito requiraẽ veritas omniũ quatuor exponentiũ modo predicto, disputatur inter summulistas an tantũdem esset exponere per solas duas illa rum, aut forsan per solas tres. Ubi notato quatuor proposi tiones. ¶ Prima. Propositio reduplicatiua nõ exponitur per tres primas dempta vltima, nam omni hoie existente al bo hec est falsa/ omnis homo inquantũ rationalis est albus/ vt manifestat vltima exponens, et tñ tres prime exponentes sunt vere. Ex quo sequiẽ, non recte exponi per aliquas duas illarũ trium. ¶ Secunda. Nec exponitur per ceteras tres dẽ pta secũda, q: ceteris animãtibus preter hominẽ existentib⁹ albis hec est falsa/ oẽs homo inquãtum albus est coloratus, ratione secũde exponentis, ⁊ tñ relique tres sunt vere. Et in de sequitur non posse exponi per aliquas duas illarũ trium. ¶ Tertia. Tres exponentes dempta prima conuertũtur for maliter cũ tota reduplicatiua. Hoc patet, q: copulatiua illa rum triũ infertur ex copulatiua omniũ quatuor (vt notũ est) et ꝙ ecõtrario illa copulatiua inferat hanc, itidem patet, q: tertia ⁊ secunda exponẽtes inferunt in barbara aut in darij primã. Accepta eñ hac. v.g. oẽs homo inquãtũ rationalis est risibilis, formalr sequitur/ omne rõnale est risibile, ⁊ omis homo est rationalis, ergo omnis hõ est risibilis, ⁊ si illa redu plicatiua esset particularis, sequereẽ in darij. Et si essent ter tij generis, sequereẽ in celarent, aut in ferio. Nõ si terminus reduplicatiuus esset singularis, sequeretur expositorie, vt ui pe facile praticabis. ¶ Quarta. Quinimmo sole due. s. secũda et vltima, vt omnes antiqui (presertim mãtuanus) asserebãt, conuertũtur cum tota exponibili. Nõ patet, nam copulati ua talium duarũ exponentium infertur ex copulatiua omniũ quatuor, vt notum est, ⁊ ꝙ copulatiua duarũ inferat copula tiuam quatuor patet. Secũda ⁊ quarta inferunt tertiã, ⁊ ter tia et secunda inferunt primã, ergo de primo ad vltimũ, scõa et quarta inferũt omnes quatuor. Minor est nota per tertiã propositionẽ, ⁊ probatur maior. Accepta. v.g. hac/ omnis hõ inquantũ rationalis est risibilis/ formalr sequitur in quibus cũqȝ terminis. Omnis homo est rationalis, et q: aliquid est rationale ipsum est risibile, ergo omne rationale est risibile. Quinimmo ex eodem añte sine alia intermedia consequen tia sequitur prima exponens. s. omnis homo est risibilis. Et ratio vtriusqȝ cõsequentie est, q: supposito (vt res habet) nul lam esse bonã cõsequentiã nisi que tenet per modum intrinse cum, nunq̄ꝗ̄ illa condicionalis aut causalis erit bona conse quentia, nisi in terminis in quibus predicatum ꝯñtis sit de intrinseca ratione, aut cõuertibile cũ predicato añtis, ⁊ tunc ex affirmatiõe predicati añtis de aliquo sequitur affirmatio predicati ꝯñtis de eodem distributo. Si enim hec ꝯña est bo na/ si aliquid est. a. ipsum est. b. et hec in eisdem terminis erit bona/ si aliquid est. a. omne ipsum est. b. quare q̄ꝗ̄ subiectũ cõsequentis in condicionali formalr non distribuatur, quan do tñ est relatiuũ reciprocum subiecti añtis, perinde est ac si distribueretur. Unde formalr sequitur/ si aliquid est rationa le ipsum est risibile, ⁊ rationale est rõnale (quod ponit secũda exponens) ergo omne ipsum quod est rõnale est risibile, ⁊ to ta condicionali cum positione añtis ad positionem cõsequen tis. Unde sequitur ⁊ prima ⁊ tertia exponens dicte exponibi lis. ¶ Sed arguunt moderni contra regulã. Hec/ deus inquã tum ens est deus/ omnis homo inquantũ animal possibiliter est risibilis, ⁊ multe alie similes sunt false, vt patet per tertiã exponentem, ⁊ tñ tres cetere exponẽtes sunt vere, ergo quar ta regula falsa, ac subinde reduplicatiua non põt exponi per duas aut tres dempta tertia. Ad hoc tñ concessa maiore. s. ꝙ tales reduplicatiue sint false, negatur minor, immo falsificã tur ratione vltime exponentis, he eñ sunt false/ si aliquid est ens ipsum est deus/ si aliquid possibilr est animal ipsum possi biliter est risibile, sunt eñ male consequẽtie, q̄ꝗ̄ vtriusqȝ cõ sequẽs sit necessariũ. Nec potest aliquod argumentũ contra hanc regulam antiquorum formari, nisi supposito ꝙ ad bonita tem ꝯñe sufficiat impossibilitas añtis, aut necessitas cõsequẽ tis, quod est falsum. ¶ Hinc sequitur, ꝙ q̄ꝗ̄ huius. v.g. re duplicatiue/ omnis homo inquantũ omne rõnale est risibile, aut/ inquantũ. b rationale est risibile, admitteres tertiã expo nentem esse hanc/ aliquod rationale est risibile (subiecto non distributo) nihilominus dicta exclusiua cõuerteretur cum co pulatiua triũ exponentiũ dempta prima, q: q̄ꝗ̄ prima non sequeretur ex scõa ⁊ tertia (q: argueretur ex puris particula ribus) sequeretur tñ ex secũda ⁊ quarta. Ut q̄uis reduplica tiua conuertaẽ cum duabus exponẽtibus nihilominus est ex ponenda per omnes quatuor, q: nõ potest per pauciores ple ne eius significatio explicari.

¶ Possunt sicut in exclusiuis. Propo 7. No.
sitiões de reduplicato extremo a reduplicatiuis secerni, que quidẽ sunt resolubiles per ascensum vel descensum sub toto complexo ex termino a quo fit exceptio ⁊ dictione reduplica tiua, si fuerit immediate resolubile, ⁊ tandem singularis per quã fit verificatio debet probari per exponentes tanq̄ꝗ̄ redu plicatiua. U.g. hec propositio/ aliquod risibile inquantũ ra tionale disputat, in sensu reduplicatiuo facit hunc sensum, aliquid de quo verũ est dicere ꝙ est risibile inquantũ rõnale, disputat, ⁊ hec/ omne risibile inquãtũ rationale disputat, pro portionabilr hanc/ omne illud de quo verum est dicere ꝙ est risibile inquãtum rationale, disputat (fertur eñ tunc signum in totũ complexum) ⁊ debet resolui per singulares hmõi, hoc risibile inquãtum rationale, disputat (pronomine totũ singu larizante). Uerum est tñ ꝙ quando ly inquãtum ponitur im mediate post totũ subiectum non accipiẽ propositio in rigore nisi reduplicatiue, sed quando reduplicat supra aliquã partẽ subiecti, aut quando ponitur a parte predicati, vt hic/ omne diligens inimicũ inquantum proximũ, seruat legem/ aliquod animal est risibile inquãtum rationale/ facit propositionẽ de reduplicato extremo, aut parte extremi. Sȝ singularis hec/ hoc est risibile inquãtum rõnale (per quã fit verificatio talis predicati) sic est exponenda/ hoc est risibile, ⁊ hoc est rationa le, ⁊ omne rationale est risibile, et q: aliq̄d est rationale ipm est risibile, ⁊ hec/ petrus est diligens inimicũ inquantũ proxi mũ (per quã fit verificatio subiecti prime) sic proportionabili ter/ petrus diligit inimicũ ⁊ diligit proximũ ⁊ inimic⁹ est pro ximus, et q: inimic⁹ est proximus petr⁹ diligit ipm. ¶ Quis sit hanc ppositionẽ/ aliquod risibile inquantũ rationale dis putat/ que in sensu reduplicatiuo est falsa, casu quo aliquis homo disputet, in sensu reduplicato esse verem. Sequitur eñ/ hoc disputat/ ⁊ hoc est aliquod risibile inquantũ rationa le, ergo aliquod risibile inquantũ rationale disputat. Si tñ consequens acciperetur in sensu reduplicatiuo non sequere tur, nam minor extremitas diuersimode acciperetur in mino ri et in conclusione, in minori. s. vnica acceptione seu cate goreumatice, ⁊ in conclusione pluribus seu syncategoreumati ce, quod est dicere/ exponibiliter.

¶ Circa suppositiones terminorum 8. No.
reduplicatiue notandum, subiectum, sicut omnes terminos precedentes dictionem reduplicatiuam supponere secũdum exigentiam signorum que in ipsos feruntur. Quibus pro inde debentur ascensus et descensus talibus suppositioni bus respondentes. Quinimmo q̄ꝗ̄ possint reduplicatiue

immediate exponi vt dictum est, clarius tamen et tutius fiet si prius resoluantur termini precedentes dictionem, vt si in hac/omnis homo inquantū rationalis est risibilis, prius singularizetur ly homo, ꝙ̄ talis propositio exponatur. ¶ Terminus autē reduplicatus, ꝗ̄ꝗ̄ iuxta doctrinam quinte regule suppositionū secunda parte introductionū tradite, posset dici formaliter distribui, q2 in tertia exponente distribuitur, equiualenter tamē mixtim supponit modo supra exposito, q2 in aliqua exponentium distribuitur ⁊ in aliqua non. Quare sub illo nec valet descensus copulatiuus tanꝗ̄ sub termino distributo, nec ascensus disiunctiuus. Etenī/omnis homo inquantū rationalis est risibilis/est vera, ⁊ omnes descendentes sub ly rationale sunt false, sicut econuerso in hac/petrus inquātum animal est homo/aliqua singularis sub ly animal est vera, ipsa reduplicatiua existēte falsa. Nec sub tali termino valet descensus disiunctiuus si subiectū distribuatur, q2 in nulla exponentium supponit determinate, supponit enī in secunda confuse tantū, sed si subiectū nō distribueretur, valeret quidem propter rationē oppositam, vt hic/petrus inquātum rationalis est risibilis. ¶ Sed queris an liceat sub tali termino ascēdere copulatiue (quem quidē ascensum diximus in exclusiuis et exceptiuis valere sub termino qui in altera exponētium distribuitur) postꝗ̄ in tertia exponente distribuitur. Non licet, si tantū demonstrentur supposita que illi correspōdent in ordine ad verbū sue propositionis. Et ratio est quia virtualiter ascenderetur sub predicato antecedētis causalis aut condicionalis, contra doctrinam. 16. capitis. 1. tractatus. Non enī sequitur/si aliquid est hoc animal ipsum est homo, ⁊ si aliquid est hoc animal ipsum est homo, ⁊c̄. ergo si aliquid est animal ipsum est homo, nam solis hominibus existentibus antecedēs est verum ⁊ cōsequens falsum. Proportionabilr̄ dicēdum est de subiecto et termino reduplicato exponibilis tertij generis, et opposito modo in propositionibus secundi aut quarti. In hac autē/omnis homo inquantū omne rationale est risibilis, volunt ly rationale determinate supponat propter illa duo signa vniuersalia que feruntur in ipsum, quod reuera posset non admitti, cū duo signa affirmatiua nō videātur se impedire a distributione, sed cum sit questio de nomine cōueniendum est cū arguente, sicut potest admitti ꝙ in hac/omnis homo inquātum. b. rationale est risibile, descendēdum est immediate sub ly rationale, ⁊ potest quidem negari, q2 ly. b. non videtur impedire distributionē signi vniuersalis. ¶ At predicatū reduplicatiue ꝓmi generis nullo alio signo a dictione reduplicatiua modificatum, si subiectum distribuatur, supponit confuse tantū, cum in nulla exponente ponaṫ nisi in prima, ⁊ ibi supponat illo modo. Quo fit vt valeat sub illo ascensus disiūctus, disiunctiuus, ac proinde copulatiuus, dūmodo fiat per singularia vaga, nā aliaſ non sequitur/petrus inquātum petrus est petrus, ⁊ petr⁹ est omne album, ergo petrus inquātum petrus est albus, sed valeret si in maiori diceres/petrus inquātum petrus est hoc album. Fit inde vt sub illo nō valeat descensus disiunctiu⁹, nec proinde copulatiuus. ¶ Sed queris an subiecto non distributo liceat sub tali predicato disiunctiue descendere, ⁊ videtur ꝙ sic per regulam. 2. cap. traditam, cum in prima exponente supponat determinate. Minime licet. Et ratio est, q2 virtualiter descenderetur sub termino cōsequentis condicionalis aut causalis contra doctrinam. 16. cap. 1. tracta. Non enī sequitur/petrus inquātum rationalis est risibilis, ergo petrus inquātum rationalis est hoc risibile (ꝗ̄ꝗ̄ demonstreſ ipsum petrū) propter defectū cōmissum inter vltimā exponētē ↄ̄ntis ad vltimā consequētis, immo nec valeret ascensus disiunctius sub tali termino demonstrando sola risibilia ꝗ̄ sunt, aut possunt esse, valeret autem si demonstrarētur omnia que imaginantur esse.

9. No. ¶ Circa oppositiones reduplicatiuarum nihil est particulare considerandū, sed opponūtur sicut cetere categorice, dūmodo ad contradictionē obseruetur ꝙ dictio reduplicatiua in altera affirmetur et in altera negeṫ, et ad contrarietatē ꝙ in vtraq3 vel saltem in altera affirmeṫ, ⁊ ad subcōtrarietatem ꝙ in vtraq3 vel in altera negetur. V. g. he due/omnis homo inquātum rationalis est risibilis/omnis homo inquātum rationalis non est risibilis/contrariantur, ⁊ he/non omnis homo inquātum rationalis est risibilis non omnis homo inquātum rationalis nō est risibilis/subcōtrariantur, prima est contradictoria tertie, et subalternans quarte, ⁊ secunda contradictoria quarte, ⁊ subalternans tertie. Et pariter in modalibus propositio de necessario contradicit propositioni de possibili nō, ⁊ cōtrariatur propositioni de impossibili, ⁊ est subalternāo ꝓpositiōis de possibili, ⁊ propositio de possibili subcōtrariaṫ propositioni de possibili nō.

¶ Lectio secunda.

Contra conclusionem autem superius positam arguitur. Non sequitur/deus inquantū omnipotens cōtingenter est creans, ergo deus contingenter est creans, ⁊ deus contingenter est omnipotens, ⁊c̄. (siue assignaueris vltimā causaliter siue condicionaliter) nam antecedens est verum vt ad cōmunem sensum apparet, ⁊ secūda exponens est falsa, ⁊ tamē arguitur ab exponibili ad exponentes, ergo conclusio falsa. Nō si negaueris minorem, dicens secūdam exponentem debere sic dari/deus possibiliter est omnipotens/vt terminus reduplicatus teneatur tam ample sicut in exponibili. Aliter arguitur, sequeretur hāc reduplicatiuam/petrus inquātum albus, erit coloratus/esse impossibilem, q2 eadem ratione vltima exponens erit hec/q2 aliquid est vel erit album, ipsum erit coloratum, in qua omnes termini tenentur eodem modo que est impossibilis, cum sit mala cōsequentia, ⁊ idem esset si acciperetur cōcomitanter. Et tamē videtur possibilis. ¶ Et confirmaṫ. Non sequitur/petrus inquantū creatura possibiliter non est ens, ergo petrus possibiliter non est ens, et petrus necessario est creatura ⁊c̄. (tertia exponens, siue causalis siue condicionalis) et tamen arguiṫ per regulam, ergo regula nulla. Maior patet, nam ꝙ antecedens sit verum patet per falsitatē sue contradictorie. s. petrus inquantū petrus necessario est ens, dictum enī est cōtradicendū esse in his sicut in alijs categoricis, ⁊ ↄ̄ns cōstat esse falsum pro secūda exponēte. Sed minor patet, q2 si aliqua illarum non esset eius exponens, maxime secunda, ⁊ tamen datur secundum regulam supraepositam, videlicet ꝙ exponens affirmatiua detur secundum exigentiam contradictionis ad negatiuam.

¶ Ad argumētum principale recte di- 1. No.
ctum est in secunda exponente, sicut in prima ⁊ tertia, terminos eodē modo debere supponere sicut in exponibili. At circa materiam replice est mihi dubium an copula antecedentis causalis seu cōdicionalis debeat esse synonima copule cōsequentis, ⁊ videtur ꝙ non, sed vna mediante qua terminus reduplicatus teneatur tam ample sicut in exponibili, que videlicet est copula secūde exponentis, q2 eadem apparet ratio de secunda ⁊ vltima exponentibus, quod vez termini in ipsis eodem modo amplientur sicut in exponibili. Sed est in cōtrarium aliquale argumentū, quod cū dictio reduplicatiua denotet cōcomitantiā inter reduplicatum terminū ⁊ predicatū, videtur talem cōcomitantiam donotare mediante eadē copula, vt vez vltima exponens illius/omnis homo inquātum coloratus erit albus, sit hec/si aliquid erit album ipsum erit coloratum, ⁊ a fortiori si exponeretur causaliter videtur antecedens, ipsam copulam ↄ̄ntis exigere. Eo vel maxime quod nō cōsonat cōmuni sensui talem reduplicatiuā esse impossibilē, quod tū sequitur si copula ↄ̄ntis esset ly est vel erit. ¶ In his igitur aures sunt cōsulende. Et posset nec ab re dici iuxta secundum motiuū. Et tunc dicendū non opus esse omnes terminos in omni exponente eque ampliari sicut in exponibili, quando aliter rectius exprimitur natura signi exponibilis. ¶ Iuxta quē modum dicendi, qū subiectū reduplicatiue est

terminus irresolubilis possent propōnes de extrinseco tēpore regulari immediate per expositionē, aut indifferenter p suas deinesse. Hec enī/petrus inquātum albus erit coloratus/est vera qā sua deinesse in futurū erit vera, & ecōtrario. Sed nō esset idem de propōnibus modalibus, hec enī/deus inquātū ompēs possibilr est creās/est vera, et tā sua deinesse est impossibilis rōne sue vltime exponentis. Quare iuxta modū concipiendi nō essent similes modales regulande per deinesse, sȝ per expositionē. ¶ Hinc sequit̄ has oēs modales/ols homo inquantū rationalis possibilr est risibilis/ omnis hō inquantum rationalis impossibilr est risibilis/ omnis hō inquātum rationalis necessario est risibilis/ eandē habere secūdā exponentē. s. ols homo possibilr est rationalis. In his autē modalibus idē est añs vltime exponentis detur per copulā ↄñtis, an per eius subalternā, dūmodo exponātur per oēs quatuor vel ad minus per tres vltimas expontētes, idem enī est dicas in vltima exponēte secunde/si aliquid possibilr est rationale ipsum contingēter est risibile, aut/si aliquid contingenter est rationale ipsum cōtingenter est risibile. Et idē est in vltima exponēte quarte dicas/si aliquid possibilr est rationale ipm necessario est risibile, aut/si aliquid necessario est rationale ipsum necessario est risibile. Dixerim dūmodo exponātur ad minus per tres, nam hec/deus inquantū creans necessrio est creans, (cōcomitanter) est falsa, & tā secunda. s. deus possibiliter est creans, & vltima (si añs datur per copulā vniuersalē) scȝ/si deus necessario est creās, de⁹ necessario est creās/sunt vere. Et ratio est, qꝛ he due. s. secūda/et quarta/nō inferunt/tertiā, cum secunda nō recte ponat constantiā añtis cōdicionalis vt inferatur ↄñs, qǒ est tertia. Sed si adderes tertiam per illam falsificaretur. Et idem praticabis in hac falsa/de⁹ inquantū deus cōtingenter est deus. Sed si in añte condicionalis poneres copulā secūde exponentis, sufficerent ille due vtpote que formaliter inferunt tertiā. Et per hoc ostēditur in modalibus, vel añs debere dari non per copulā consequētis, si fuerit vniuersalis, sed per subalternatam, vel exponendas esse per omnes quatuor exponentes ad minus addendā esse tertiam. ¶ De hac autem/deus inquātum omnipotens potest conseruare hominē qui est/& similibus, in quibus ponitur talis copula implicationis post copulā, qui tenent tale complexū nō ampliari dicerent eā esse impossibilē ratione vltime exponētis. s. si deus potest esse omnipotēs deus potest cōseruare hominē qui est/cuius añs est necessariū & ↄñs contingens, qꝛ reddit hunc sensum/deus potest conseruare hominē & ille est. At verius apparet (vt dictū est in modalib⁹) in hac/deus possibilr ↄseruat hominē qui est (cū relatiuū referat terminū post copulā) totum predicatū vnica ampliari, obidqꝫ dictum ↄñs esse regulandum per suā deinesse immediate, et non per illam reductionē ad copulatiuā, esseqꝫ necessariū, ac proinde dictam modalē.

2. No. ¶ Ad confirmationē concessa maiore negatur minor, etenī scōa exponens, q̄q̄ cōtingat illam esse opposite qualitatis ad primā, non tā debet dari ſm exigētiā cōtradictionis. Nā si in superioribus speciebus exponibiliū illud requirebat̄, eo erat q̄ ly tm̄ aut ly preter includūt negationes q̄ feruntur in copulas, at ly inquātū nullā negationē includit, sed si contingit secundā exponentē non esse eiusdem qualitatis cū prima, est, qꝛ prima insequit̄ qualitatē copule principalis, & scōa qualitatē dictiōis reduplicatiue, quare talis scōa exponens nō debet dari nisi per copulā mediāte qua termini teneant̄ tam ample sicut in exponibili. Unde harū reduplicatiuarū/omnis homo inquantū rationalis est & non fuit risibilis/omnis homo inquantū rationalis est vel nō fuit risibilis/q̄q̄ prima sit affirmatiua primi generis, & scōa negatiua tertij, eadē est scōa exponens. s. omnis hō est vel fuit rationalis. ¶ Idē censendū de quātitate terminoꝝ. Etenī si dicas/omnis hō & equus inquantū alalis non sunt lapides, partes subiecti tam in prima q̄ in secūda exponēte, q̄q̄ sint opposite qualitatis, eodem modo habent supponere sicut in exponibili. Et idē sentito de termino reduplicato huius/ols homo inquantū ex omni materia & forma compositus est corruptibilis, qui vȝ eodē modo debet supponere in scōa & tertia exponētibus. ¶ Hmōi tā termini cōplexi nō tā apte multiplicantur in reduplicatiuis q̄ in alijs exponibilibus maxime qꝛ non est aliqua noua difficultas, que in ipsis possit hic tractari & ideo ab eoꝝ multiplicatione abstinendū duximus, presertim qui nō admittamus ad bonitatē ↄñe sufficere aut impossibilitatē añtis, aut necessitatē ↄñtis, vnde argumenta que hic solent multiplicari emanant.

¶ In exponēdis reduplicatiuis in quibus terminus reduplicatus tenet̄ in ordine ad copulā aliam a principali, nihil aliud noui obseruādum est, nisi q̄ scōa exponens & añs vltime debent dari per talē copulam, et (vt opinor) si talis copula reduplicationis fuerit negatiua, debet et tertia exponens esse negatiua, cetera enī omnia debent oīno obseruari ſm regulas traditas. V. g. hec/petrus inquātum fuit creatus hō erit perpetuus/sic exponitur/petrus erit perpetuus, & petrus fuit creatus homo, & omne qǒ fuit creatum homo erit perpetuū, & si aliquid fuit creatū homo ipsum erit perpetuū/& hec/deus inquantū necessario est ompēs cōtingēter est creans/sic/deus contingēter est creās, & deus necessario est ompēs & omne ompēs qǒ necessario est omnipotens contingenter est creans, et si aliquid necessario est ompēs ipsum cōtingēter est creans. Sed hec/petrus inquantū nō est deus est creatura/sic/petrus est creatura, & petrus non est deus, et nullus deus est creatura, & si aliquid nō est deus ipm est creatura. Etenī non apparet mihi tertiā exponentem esse negatiuam (vt quibusdam placet.) 3. No.

¶ Capitis quinti Lectio prima.

Post exponibiles ratione aduerbij sequūtur ille que ratione verbi exponibiles redduntur. Et primo disputādū est de expositione de ly differt, quod per pauciores exponentes q̄ ly/incipit/aut/desinit/exponitur. 1. No.
¶ Igitur cū in hmōi exponibilibus ipsum idē signū exponibile sit copula ppōnis, aut participium in qǒ talis copula resoluitur, nō distinguūt̄ nisi duo genera. s. affirmatiuarū & negatiuarū. Affirmatiue dicūtur, quarū copule affirmant̄, & negatiue quarū copule negantur. ¶ Propositio affirmatiua immediate exponibilis ratione de ly differt exponit̄ per vnā copulatiuā ex tribus categoricis, in quarū primis duabus ponūtur constātie extremoꝝ differētie, & in tertia negatur alterū extremū de altero. Et propō negatiua exponitur per disiunctiuam cōtradictoriā copulatiue per quā exponit̄ propō affirmatiua primi generis. V. g. petrus differt a paulo, sic exponitur, petr⁹ est, & paulus est, & petrus nō est paulus, & hec/petrus nō differt a paulo, sic/petrus non est vel paulus non est, vel petrus est paulus. Que quidē expositiōes designant̄ per has dictiōes/vitio/cōmoti. Quarū prima denotat duas singulares affirmatiuas & vnā negatiuā & secūda ecōtrario, qꝛ hmōi exponibiles nō exponūtur nisi subiecto singularizato. ¶ Extremoꝝ differētie, vt in plurimū, alterū est subiectū exponibilis, & alterū exprimit̄ in ablatiuo, quādoqꝫ tā ponūtur ambo a parte subiecti, vt in hac/petr⁹ et paulus differūt inter se, que sic exponitur/petrus est, & paulus est, et petrus non est paulus.

¶ Dixerim immediate exponibilis.

Ubi notandū, propōnes immediate exponibiles ratione de ly differt vocari in presentiarū, propōnes de modo loquendi consueto, in quibus ly differēs cū suo ablatiuo est totale predicatū, & si vis clare & tute agere, adde/deinesse/& singularis vt sunt he/petrus differt a lapide/petrus nō differt a lapide. 2. No.
Cetere autē ad hanc formā sunt reducēde antēq̄ exponant̄. V. g. hec/petrus omne differens a paulo est/que est de modo loquendi incōsueto, habet regulari per resolutionē copulatiuam sub predicato. s. petrus hoc differens a paulo est, & petr⁹ hoc differens &c. Sed cognoscatur pro quo predicatū suppos.

nas, per veritatē huius/hoc est differens a paulo/que est immediate exponibilis. Et pariter sua contradictoria. s. petrus differens a paulo non est/habet immediate resolui disiunctiue sub predicato. Est eñ vera rebus vt nunc, ꝛ tñ exponētes essent false si immediate exponeret̃. Nec eius singularis. s. petrus hoc differens a paulo nō est (demonstrato ioanne) est immediate exponibilis, sed debet regulari per hoc qḋ extrema pro eodē supponāt aut non. Si eñ esset exponenda immediate, maxime sic (vt quidā exponit) petrus hoc nō est (demōstrato eodē supposito quod demonstrat̃ in exponibili) vel petrus paulus est, sed reuera paulo non existēte hec exponibilis est fa/petrus hoc differens a paulo non est (demōstrato eodem petro) et tñ exponētes sunt false. ¶ Rursus hec/oē differens a deo est creatura (vbi differens ponitur a parte subiecti) debet resolui immediate copulatiue sub subiecto, sic/hoc differens a deo est creatura ⁊c̃. Et suppositio subiecti hꝫ cognosci per veritatem huius/hoc est differēs a deo, que est immediate exponibilis. Et proportionabilr̃ dicito de hac/tantum differēs a deo est creatura/que est immediate exponibilis ratione de ly tñ. Et ita in ceteris. Hec autē/differens a deo est creatura/aut resoluatur ratione subiecti, aut/quod idem est) cōuertatur in hanc/creatura est differēs a deo/que est immediate exponibilis. ¶ Itē hec/petrus videt differens ab hoīe (ly differens in accusatiuo) habet immediate cognosci ꝑ suppositionē extremoꝝ, et suppositio partis predicati cognoscit̃ per veritatem huius/hoc est differens ab hoīe/que est immediate exponibilis. Et qñ sub ly differens est necessario descēdendū aut ascēdendū anteq̄ exponat̃, solet dici categorematice accipi, ꝛ qñ licet ipm̄ immediate exponere, accipi syncategorematice. ¶ Et q̄uis hec/petr⁹ possibilr̃ differt ab albo/ et cetere modales possint immediate exponi (vt infra videbitur) clarius tñ ꝛ tutius regulant̃ per suas deinesse immediate. Rursus q̄uis hec/omnis hō differt ab equo, possit immediate exponi, clarius tñ operaberis, si eam ꝛ ceteras de subiecto cōi prius resoluas in suas singulares. Itaq̄ nullā exponas ratione de ly differt quo adusq̄ reduxeris ad hanc formā/petrus, aut, hoc, est differēs ab homine. Per quod vnū fundamentū magnā argumentoꝝ struem dissolues.

3. No. ¶ Proportionabiliter exponūtur he/ petrus differt genere a lapide / differt specie a brunello/differt numero a paulo. Hoc vno cōsiderato ꝙ tales determinationes solent quādoq̄ denotare id in quo aliqua differunt, ꝛ tunc talis determinatio dicitur cōiter de vtroq̄ extremo differentie, vnde dicte propōnes sic exponūtur: petrus est alicui⁹ generis, ꝛ lapis est alicuius generis, et petrus non est illius generis immediati cuius est lapis, vel si mauis/petrus alicuius generis cuius est lapis nō est, nam male diceres/petr⁹ non est illius generis cuius est lapis, cum sint eiusdē generis scꝫ substātie ꝛ corporis. Et ꝓportionabilr̃ cetere. Quādoq̄ autē talis determinatio denotat id per qḋ vnū differt ab alio, quod vcꝫ est ei peculiare, vt si diceres/homo ratione differt a bruto, et tunc nō debet addi talis determinatio ꝯstantie alterius extremi, est eñ illa propō vera q̄uis brutū non sit rationale, sed talis propō resoluit̃ per hanc: homo differt a bruto et est rationale quale non est brutū. ¶ Hinc fit illas determinationes non distribui (vt quidam volunt) immo cū in tertia exponente distribuātur, non aūt in duabus primis, fit vt mixtim modo supradicto supponāt, nec licet sub illa immediate descendere copulatiue aut disiunctiue, siue eñ humanā siue equinā demonstres, hec est falsa/petrus hac specie differt ab equo/cum altera duarū primarū exponentiū. s. petrus est huius speciei, ꝛ equus est eiusdē speciei, sit falsa. Non diceris ly specie supponere simplr̃, cū in exponentibus liceat sub illo ascendere ꝛ descēdere. ¶ Propōnes de ly aliud ab, vt/petr⁹ est alius a paulo/ eodem modo exponūtur sicut propōnes de differt, obseruato ꝙ in neutro genere denotat distinctionem essentie, in masculino autē, suppositoꝝ tantū. Quare confitētib⁹ nobis ꝙ pater in diuinis est alius a filio, negandū est ꝙ sit aliud a filio. ¶ Vnū tñ hoc nō decet hic te preterire, qḋ in hmōi expositionibus extendimus late ly differt vt conuertat̃ cū ly diuersum, nā iuxta modū loquendi philosophoꝝ quē docet Aristoteles. 5. meta. t. co. 15. et decimo. t. co. 11. diuersum latius extenditur q̄ differens, nam cū/diuersum/et/idem/cōtrarie opponātur, oīa quomodocūq̄ distincta, q̄uis in nullo cōueniant, dicūtur diuersa (immo si in nullo cōueniant dicūtur primo diuersa) non autē dicūtur differētia nisi que in aliquo cōueniant. s. specie, genere, aut proportione, sicut quātitas ꝛ qualitas q̄ proportionātur in ente. Quare vltime differentie diuersaꝝ specierum, dicūtur quidē diuerse, sed nō differentes, quinetiā deus, potius dicitur diuersus a creatura q̄ differens, qꝛ nec habet differentiā nec est per differentiā contrahibilis. Sed hec satis est vos admonuisse. ¶ Ex modo exponendi tradito sequit̃ has propōnes/celū non differt a chimera/antichristus nō differt ab hoīe sanctissimo/ ꝛ similes in quibus alterum extremū non supponit, esse veras. Iuxta modum loquendi Arist. 10. meta. nō enti nihil est idē aut diuersum, item has/celum est aliud q̄ terra ꝛ nihil aliud q̄ terra, petrus differt ab animali qḋ non differt ab hoīe. Patet prima. Celū est, ꝛ aliquid qḋ est terra ꝛ nihil aliud q̄ terra (vnica acceptione) est, ꝛ celū nō est illud qḋ est terra ꝛ nihil aliud q̄ terra, ꝛ proportionabilr̃ probabis secūdā, et plures alias id genus. ¶ Est igitur hic conclusio sicut in ceteris. Ab exponibili primi gñis ad copulatiuā suarū exponentiū est mutuū argumentū sicut ab exponibili secūdi ad disiunctiuā suarū.

¶ Circa suppositiones terminorū exponibilis de ly differt nulla est difficultas, nā termini precedentes ly differt supponūt sm̄ exigentiā signoꝝ que in ipsos feruntur, ꝛ sm̄ eoꝝ exigētiam sunt resoluendi, et pariter totū complexū ex ly differens ꝛ eius ablatiuo, qñ categorematice accipit̃. i. qñ ꝓpō nō est immediate exponibilis (vt late visū est). 4. No.

Item ablatiuus sequens ly differens affirmatū, non modificatus ab alio signo, supponit simplr̃ distributiue, ꝛ vbi negatur, supponit aut confuse aut determinate sm̄ exigentiam suppositionis quā habebat in sua ꝯtradictoria. V. g. in hac/petrus differt ab hoīe/supponit pure distributiue, qꝛ non ponitur nisi in tertia exponēte ꝛ ibi distribuitur, ꝛ proportionabili rōne in sua contradictoria supponit determinate. Quare licet immediate ascendere ꝛ descēdere copulatiue sub tali ablatiuo in affirmatiua, ꝛ disiūctiue in negatiua, nisi fortasse in modalibus. Sed in hac/homo differt ab aīali/nō valet ascēsus copulatiuus añ resolutionē subiecti, qꝛ alias ex parte subiecti argueret̃ a pluribus ad vnicā determinatā, quare in sua contradictoria. s. omnis hō non differt ab aīali supponit ly differens confuse tm̄. Igit̃ equiualent respectu verbi presentis/homo differt ab animali, et/homo a quolꝫ aīalī differt. ¶ At vero respectu verbi extrinseci temporis cauendum est (quod docet paulus. 21. argumēto primi dubij) ne descendatur ante resolutionē determinationis copule, respectu cuius est determinabile acceptū nō vnica, non eñ sequitur/ petr⁹ differet ab albo, ergo petrus differet ab hoc albo, ꝛ petrus differet ab ab hoc albo, ꝛ cetera, nā demonstratis albis que nō erunt simul cū petro, ꝯñs erit falsum añte existēte vero, sed resoluta prius determinatione copule. s. petr⁹ in hoc instanti differet ab albo, licet copulatiue descēdere ad oīa alba que erunt in illo instanti, quare non sequit̃/petrus differet ab albo, ergo petrus a quolꝫ albo differet, arguitur eñ a restricto ad non restrictū distributū. ¶ Exceperim autem ab hoc modo ascendēdi ꝛ descendēdi modales, nā certe in his/ petrus possibilr̃ differt ab albo/petrus contingēter differt ab albo, vix sciremus descēdere copulatiue sub ly albo, quin daret vna singularis falsa demonstrato ipso petro. ¶ Quādo autē totalis ablatiuus modificat̃ ab alio signo interposito, censendum est de illo sicut de termino in quē cadunt duo signa vniuersalia. Quare in hac/petrus differt ab omni animali/ supponit determinate, et in hac/omnis homo differt ab omni animali, supponit confuse. Vnde secundo expendo

vtrinsq; est/aial est, ⁊ tertia prime, petrus aial nõ est, ⁊ tertia secude/omnis homo aial non est.

5. No. ¶ Nec circa oppositiones est hic alia peculiaris consideratio ꝙ̄ in ceteris categoricis, siue ex parte suppositionis terminoꝝ, siue ex parte modoꝝ si fuerint modales. Nãpe sicut in hoc rotulo/omnis homo differt ab equo/omnis hõ nõ differt ab equo/aliquis homo differt ab equo/aliqs hõ non differt ab equo/prime due sunt contrarie ratione quãtitatis subiectoꝝ, ⁊ tertia ⁊ quarta subcontrarie, ⁊ prima ⁊ tertia subalterne sicut scda ⁊ quarta, ⁊ pma ⁊ quarta cõtradictorie sicut secũda ⁊ tertia, ita in his/petrus necessario differt ab hoie/petrus impossibilr differt ab hoie/petrus possibiliter differt ab homine/ petr⁹ pssibibr nõ differt ab hoie/prime due sunt contrarie ratione modoꝝ, et tertia et quarta subcontrarie, ⁊ ita de ceteris oppositionibus, quod infra cõtra nõnullos manifestabitur.

¶ Lectio secunda.

1. No. At insurgis ꝙ modus exponendi traditus nõ sit formalis. Hec eñ ꝯña/ petrus differt a paulo, ergo petrus disputat, ⁊ paulus disputat, et petr⁹ nõ est paulus, est eiusdẽ forme cum hac/petrus differt a paulo, ergo petrus est, ⁊ paulus est, ⁊ petrus nõ est paulus, cũ nulla sit synonimitas intrinseca inter añs ⁊ ꝯñs huius que non sit in illa, ⁊ tñ hec nõ valet, ergo. Fateor qui vellet sustinere expositionẽ formalẽ, deberet in scda ⁊ tertia exponẽtibus addere pro predicato subiectum ipsum, vt. v. g. diceres/petrus est petrus, ⁊ paulus est paulus, nã tũc cum omniũ termĩnoꝝ exponentiũ ad terminos exponibilis esset synonimitas, non instaretur si in ꝯñti diceretur/petrus est disputans. ¶ Sed arguis adhuc. Nõ sequit̃/petrus est ⁊ paulus est et petrus nõ est paulus, ergo petrus est. a. a paulo, si ly. a. significet de materiali equũ cum cõnotatione de ly differens, ⁊ tñ hec ꝯña est eiusdẽ forme cum illa in qua cõcluderes/petrus est differens a paulo, ergo adhuc hec expositio nõ est formalis. ¶ Sunt qui cõcedant hanc minorẽ vez ꝙ hec ꝯña sit eiusdẽ forme cũ illa. Sed isti non ꝯsiderant ꝙ participiũ in qḋ resoluit̃ ly differt, debet accipi adiectiue sicut ipsum verbum tenetur. Unde in hac/petrus est differens a paulo non includitur/ens/sed/petrus. Quare in hac ꝯña/petrus est petrus ⁊c̃. ergo petr⁹ est differens a paulo, est aliqua synonimitas inter ly petrus antecedentis ⁊ substantiuũ de ly differens, que nõ est inter ly petrus ⁊ ly. a. At vero cum de formalitate nõ fuerit questio, nõ est tibi ab antiquoꝝ expositione recedẽdũ. ¶ Sed minus placent qui hac leui ocasione adducti nouos fingunt exponendi modos, vt. v. g. dicta exponibilis sic exponat̃, petrus est petr⁹ cum paulo ⁊ petrus non est paulus, aut (quẽadmodũ alius tertiam exponentẽ fingit) petrus est non paulus. Est eñ sine causa a modo cõmuni deuiare.

1. No. ¶ Secũdo principaliter contra cõclusionem arguitur. Non sequit̃/hoie equus est, ⁊ omne animal est ⁊ hoie equus non est aial, ergo hoie equus differt ab animali, nã si aliquibus hominibus possidẽtibus equos, aliȷ̃ nõ possideãt, añs est verum ⁊ ꝯñs falsum, ⁊ tñ arguitur ab exponentibus ad exponibilẽ, ergo. Quod si negaueris minorẽ dicens talem propositionẽ non esse immediate exponibilẽ ante resolutionẽ de ly hoie stãte determinate in ordine ad vniuersalitatẽ de ly differt, nam alias virtualr argueret̃ a pluribus ad vnicam determinatã, ad minus sequeret̃ sic/homo est, et omne aial est, ⁊. a. homo nõ est aial, ergo. a. homo differt ab animali, ⁊ tñ añs est verum, vt notũ est, ⁊ ꝯñs videtur falsuz vtpura qḋ equiualet huic/homo differt ab animali, cum vniuersalitas de ly aiali sit immobilis, ac subinde confusa equiualeat determinate. ¶ Ad argumẽtũ optime respõsum est. Sed ad replicã negãt cõiter illam ꝯñam ab exponẽtibus ad exponibilem propter rationẽ adductã, ꝙ vez hec/a. homo differt ab aiali equiualeat huic/hõ differt ab aiali / ac propterea in tertia exponente illud subiectũ debeat supponere determinate. Sed posset forsan dici, ꝙ q̃q̃ confusa dicti subiecti equiualeat determinate in ordine ad ly aiali ꝑpter dictam rationem, nõ tñ in ordine ad vniuersalitatẽ inclusam in ly differt, et ideo non est resolubile tale subiectum, anteq̃ exponat̃ ly differt, ⁊ fortasse in tertia exponente maneret confuse, maxime cum ly animali equiualẽter distribuatur mobiliter, vt expositum est, quare fundamentũ illius ꝙ confusa equiualeat determinate ruit.

¶ Tertio ad principale arguitur. Nõ sequitur/petrus erit, ⁊ paulus erit, ⁊ petrus nõ erit paulus, ergo petrus differet a paulo, nã casu quo petrus erit cras et postridie paulus, nunq̃ tñ simul, añs est verũ ⁊ ꝯñs falsum. Quod si dicas in secũda exponẽte addendũ esse ly simul aut ly in codẽ instãti, tunc nõ sequitur ecõtrario/ petrus differet ab albo, ergo petrus erit, ⁊ omne albũ quod erit, in codẽ instanti erit, ⁊ petrus non erit albus, nam casu quo cras simul cum petro nigro erũt aliqua alba, sed postea erunt alia multa q̃ nõ erunt cũ petro, añs est verum ⁊ ꝯñs falsum. ¶ Et cõfirmatur. Nõ sequitur/petrus possibiliter differt ab albo, ergo petr⁹ possibilr est, ⁊ quodlibet albũ possibilr est, ⁊ petrus impossibilr est albus, nam añs est possibile (vt patet per suã deinesse) ⁊ tertia exponens impossibilis.

¶ Argumẽtum tertium cũ sua confirmatione nullã habet difficultatẽ post id qḋ iam modo dictuz est. 3. No.
Est eñ omnis propõ de differt de extrinseco tempore, aut modalis regulãda immediate per suã deinesse cũ vlr copula precedat signũ exponibile, aut formalr (vt qñ est participiũ) aut virtualr (vt qñ est verbuz). Sed si libuerit eã immediate exponere, est considerandũ ly differt tanq̃ determinabile acceptum vnica respectu determinationis copule. Unde in secunda exponente addendũ est ly simul aut ly in eodem instãti vel quecũq; alia particula, vt denotet̃ cõsistentia vtriusq; extremi differentie pro codẽ instanti. Rursus si subiectum secunde exponentis fuerit terminus cõis, nõ est absolute distribuendũ, sed restrictum a tali determinatione copule. ¶ Igit̃ ad argumentũ principale recte responsum est. Et ad replicã cõcessa maiore negatur minor, nã scda exponens deberet esse hec/in codẽ instãti omne albũ erit/vbi subiectum solũ distribuitur pro albis existentibus in illo instanti pro quo denotatur cõstantia prime exponẽtis. Subintelligendũ est in codez instanti vero vel imaginario, ⁊ in eadẽ eius productione propter casus supra naturales. Etenĩ nullo existenti vero tempore stat hanc esse verã/petrus differet a paulo, ly instanti non supponente. Itẽ si cras in. a. instanti petrus sit sine paulo, in quo iterũ reproducto paulus sit sine petro, exponibilis est falsa, ⁊ tñ exponentes essent vere. Dixerim subintelligẽdas esse tales particulas, q̃ nõ sunt formalr addende, ne exponentes obscuriores reddant̃. At respectu copule de presenti nõ opus est addere particulã simul/nisi qñ copula pro aliqua temporis latitudine forte vniret. Si eñ copula huius/petr⁹ differt ab albo, vniret pro tota hora, in cuius prima medietate esset petr⁹ sine paulo, ⁊ in scda paulus sine petro, falsa vtiq; est, et tñ exponentes essent vere, nisi in scda diceres ⁊ paulus simul est. ¶ Sed contra. Ergo ad minus dicta propõ. s. petr⁹ differet ab albo/est falsa casu quo cras sit petrus niger simul cum multis albis ⁊ postridie sit albus, nã sic exponit̃/petrus erit ⁊ in eodem instanti omne albũ erit ⁊ petrus nõ erit alb⁹ quarũ tertia exponẽs est falsa. Negat̃ prima ꝯña q̃ nõ recte datur tertia exponens, sed debet addi pariter restrictio. s. ⁊ in eodem instanti petrus nõ erit albus/que est vera. ¶ Arguis tñ adhuc, sequeretur hãc propõnem/petrus differet ab albo, fore falsam casu quo partes petri desinentis nunc esse relĩte simul cũ paulo, nam prima exponens est falsa, que equiualet huic/petrus erit ens/aut/erit petrus. Sed ꝙ hoc sit falsum patet. Hic binarius differet a paulo, ⁊ hic binari⁹ est vel erit petrus, ergo petrus differet a paulo. Cõcessa prima sequella negatur minor, ⁊ negatur hec vltima ꝯña, nam cum in predicato añtis includatur ly binarius, ⁊ in predicato ꝯñtis ly pe

trus, virtualr arguit in quatuor terminis, sed formalis defectus est q variatur appellatio; vñ concludendũ est, ergo petrus erit binarius differens a paulo.

3. No. ¶ Circa materiã confirmationis memento illius qd supra diximus, vz q ratio quare exponens negatiua dz assignari fm exigentiã contradictionis ad affirmatiuã, est virtus negationis incluse in signo exponibili cadẽtis in copulã principalẽ. Vñ cũ negatio de ly differt nũq cadat in modũ copule, cũ modus semp pcedat (immo si diceres/petr⁹ differt possibilr a paulo, modus quo ad sensum pcedit) fit manifeste vt scda expones non debeat dari fm exigentiam cõtradictionis, sed debeat idẽ modus in vtraq exponẽte eodẽ modo qualificari. Ex cuius inconsideratione contingit multis vt dicant dictã modalẽ de differt posse sustineri ꝛ verã ꝛ falsam, fm q potest tertia expones dari, aut per copulam cõtradictoriã aut per subcontrariã. Cum tñ dicta propõ virtute talis cõnexionis terminoꝝ non habeat nisi vnicam significationẽ. ¶ Igitur si posset cõmode poni cõstantia pmarum exponentiũ per modales diuisas, tertia expones deberet esse hec/petrus possibilr nõ est albus/sed qz id nõ potest fieri (qz alias hec esset vera/petrus possibilr differt a petro, qd tñ est falsum) fit vt tales propões debeant exponi per modales cõpositas. s. possibile est petrũ esse, ꝛ simul omne albũ esse, et petrũ simul non esse albũ. Et proportionabilr hec/petrus cõtingenter differt a petro, sic/contingẽs est petrũ esse, et simul petrũ nõ esse petrũ. Quo fit talẽ propõnem esse impossibilẽ. Propõ aũt de modo pure vñ potest quidẽ per modales diuisas exponi, vt hec/deus necessario differt a creatura, sic/de⁹ necessario est, ꝛ omnis creatura q necessario est creatura necessario est, ꝛ oĩs deus necessario nõ est creatura. ¶ Contra hoc autẽ forte arguis. Sequeret hanc ppõnẽ/celũ est ꝛ fuit differẽs a terra/eẽ falsam. Exponit eñ sic ex dictis/celũ est ꝛ fuit et in eodẽ instãti terra est ꝛ fuit, ꝛ celũ nõ est ꝛ nõ fuit terra. ¶ Ad hoc negat sequella, immo dicta ppõ est vã, ꝛ est sic iuxta eã q dicta sunt exponenda, celũ est ꝛ in aliquo instanti fuit, ꝛ terra est ꝛ in eodẽ instanti fuit, ꝛ celũ nunc non est ꝛ in eodẽ instanti nõ fuit terra (vt ly eodẽ semper referat ly instanti additũ ad secundã partẽ copule prime exponẽtis) ꝛ hec/petrus erit ꝛ fuit differẽs ab albo, sic exponit/petrus erit ꝛ fuit et in eodẽ instanti omne albũ erit, ꝛ in eodẽ omne albũ fuit, ꝛ petr⁹ in eodẽ instanti non erit albũ, ꝛ in eodẽ instanti nõ fuit album, vt sit sensus/petrus in aliquo instanti erit, ꝛ in eodem omne albũ erit, ꝛ in eodem nõ erit albus, et petrus in aliquo instanti fuit, ꝛ in eodẽ omne albũ fuit, ꝛ in eodem non fuit albus. Vñ nõ sequit/petrus differt/differebat ꝛ differet ab albo, ergo petrus ab aliquo albo differt/differebat et differet. At q̃q per artẽ traditã possis quascunq propões tã de extrinseco tempõre q modales probare immediate per suas exponẽtes, nimiam tñ cõfusionẽ (vt video) fugies, si omnes ad suas deinesse immediate reduxeris. ¶ Ex dictis elicit, (quod supradictũ est) eodẽ modo esse constituendas oppões modaliũ de/differt/quo in ceteris categoricis, eo vz q sunt regulande per suas deinesse immediate sicut cetere. Nam qui putant tertiã exponẽtẽ esse dandã fm exigentiã ɔtradictionis, sicut negant hanc. v. g. petrus possibilr differt ab albo/debere regulari per suã deinesse, tenent subinde negare esse subalternatã huius/petrus necessario differt ab albo, nam si loco de ly petrus ponas ly pater in diuinis, ꝛ loco de ly albo ly. a. qd valeat/pater creans vel filius/hec de necessario est vera, et illa de possibili falsa, ac subinde hec erit vera/pater impossibilr differt ab. a. ꝛ hec falsa/pater possibilr nõ differt ab. a. Quo fit vt oĩa genera oppositiõis inuertant contra modum supra institutũ, qui tamen (vel fallor) manifeste sequitur ex regulis logicalibus.

¶ Quarto ad principale arguitur. Nõ sequit/materia ꝛ forma differunt a petro, ergo materia ꝛ forma nõ sunt petrus, ꝛ tñ arguitur ab exponibili prima generis ad eius tertiã exponentẽ, ergo cõclusio falsa. Minor est nota ꝛ probatur maior, nam ɔñs dicte ɔñe est falsum, vt notuz est, ꝛ veritas añtis patet. Materia ꝛ forma sunt differens a petro ꝛ differens a petro, ergo materia ꝛ forma sunt differẽtes a petro, per resolutionem termini pluralis numeri. ¶ Et cõfirmat. Non sequit/petrus ꝛ paulus differunt specie, ergo petrus non est eiusdẽ speciei cuius est paulus, ꝛ tñ arguitur eodẽ modo ab exponibili ad tertiã exponentẽ, ergo. Minor est nota, ꝛ probat maior, nã ɔñs dicte ɔñe notũ est esse falsuz et q añs sit verũ patet. He materie ꝛ he forme differunt specie, (qz he materie differunt specie ab his formis) et he materie et he forme sunt petrus et paulus, ergo petrus ꝛ paulus differunt specie.

¶ Pro solutione argumẽti notato: q regula in calce prime partis introductionũ constituta, vz q terminus pluralis numeri in quẽ fertur aliqua negatio explicita resoluit p copulatũ in qd totũ vnica acceptiõe fert negatio, vt ly nõ videntes in ly nõ videns ꝛ vidẽs, ꝛ ly nõ scientes in ly nõ sciẽs ꝛ sciẽs, sed qñ talis tĩs implicite includit negationẽ, resoluit in copulatũ cui⁹ singule partes singlas negationes implicãt, vt ly ceci in ly cec⁹ ꝛ cec⁹, ꝛ ly nescientes in ly nesciens ꝛ nesciens, regula inq illa non habet locũ in hoc tĩo differentes. Cuius rõ est q negatio ibi inclusa negat vnum extremũ differentie de alio. Vñ in hac. v. g. materia ꝛ forma differunt a petro, qz totũ copulatũ accipit tanq vnũ extremũ differentie ꝛ ly petrus tãq aliud, denotatur negari ly petrus de toto simul copulato ꝛ nõ de partibus seorsum, vt vz tertia exponens sit/materia ꝛ forma nõ sunt petrus/quam rationẽ pro comparatiuis memorie seruato. ¶ Igitur ad argumẽtum negat maior, immo sicut ɔñs dicte ɔñe, ita ꝛ añs est falsum. Et negat illa ɔña qua probat verum. s. materia ꝛ forma sunt differens a petro ꝛ differens a petro, ergo sunt differentes a petro, arguitur eñ a negatione pluribus expressa ad negationẽ vnica acceptione implicitã. ¶ Sed contra. Dict⁹ terminus pluralis numeri resoluit per aliqd copulatũ ꝛ non nisi per illud, ergo illa ɔña est bona. ¶ Hic dicunt dictã propositionẽ rõne predicati sic resolui/materia ꝛ forma sunt differens ꝛ differens a petro/vt ly petro determinet totũ copulatum. Et cũ contra arguit, q sequeret inde predicatũ dicte propõnis supponere pro supposito subiecti, ac proinde dictã propõnem esse verã, nã cum nõ sit intelligibile quid aliud requiratur ad suppositionẽ partiũ illius copulati, qd est determinabile, nisi qd verificet sic/hoc est differẽs a petro/et/hoc est differens a petro, fit vt altera pars supponat pro materia et altera p forma, ac subinde ambe simul pro eis simul. Respondẽt q q̃q vna pars supponat pro materia et altera pro forma, nihilominus totũ copulatum non supponit pro illis. Nescio tñ an hec solutio etiã ipsis satisfaciat. ¶ Igitur possumus negarẽ maiorẽ huius argumenti, vz talẽ terminũ pluralis numeri resolui in aliqd copulatum, antequ resoluat, neque eñ immediate resolui quin negatio que in resolubili acciperetur vnica, in resoluẽtibus accipiat pluribus. Sicut ediuerso hec propõ/materia ꝛ forma sunt differens ꝛ differẽs a petro/prius est regulanda per suppositionẽ extremoꝝ, q per expositionẽ, qz alias variaretur econtrario negatio accepta pluribus in negationem acceptam vnica.

¶ Circa materiã confirmationis dicit quidã in suis exponibilib⁹ inter exponẽdũ hoc signũ differt, q hec ppõ/petrus ꝛ paulus differũt specie/immo hec/petr⁹ et paulus differunt inter se/ est distinguẽda penes hoc quod ly petrus potest esse alterũ extremũ differẽtie, ꝛ ly paulus alterũ, vel totũ copulatũ vnũ extremũ, ꝛ ly se, aliud, ita q hec petrus ꝛ paulus differunt inter se, facias hunc sensum/petr⁹ et paulus differunt a se. At nõ licet ppões pro libito in quẽcunq sensum vertere, sortiũtur eñ ex ipso verboꝝ contextu suas significatiões. Quis eñ latinus ex illa ppõne hũc sensum extorqueat, cũ in illa ly se sit accusatiu⁹, ꝛ hic ablatiu⁹. ¶ Igit in dicta propõne. s. petrus ꝛ paulus differũt inter se, ly inter denotat alteram partẽ copulati subiecti esse alterum 4. No. 5. No.

extremũ differentie, ⁊ alterũ, alterum, q̃ꝙ̃ ambo ponantur a parte subiecti, nec potest cõgrue subintelligi ly se esse alterũ extremũ, cum ponatᷣ in accusatiuo, ⁊ ideo tm̃ valet sicut hec/ petrus differt a paulo. Alia autẽ.s. petrus ⁊ paulus differũt a se/ denotat petrũ differre a se, et paulũ differre a se, nec est alia querẽda rõ huius differentie, q̃ꝫ diuersus modus signifi- candi illarũ propositionũ/ inter/ a/ que preponũtur illis rela tiuis, et hoc vłr sentito in huiusmodi propõnib⁹ de copulato subiecto, in quibus a parte p̃dicati nõ exprimitᷣ ablatiu⁹, sed ponitᷣ ly inter. Per qđ manifestatᷣ defect⁹ huius ꝯñe/ he ma terie ⁊ he forme differunt specie inter se, he materie et forme sunt petr⁹ ⁊ paul⁹, ꝫ petr⁹ ⁊ paul⁹ dñt specie inter se, varia- tur em̃ relatio. ❡ Numerañ pro illis in quibus nõ ponitᷣ rela tiuũ nec hmõi prepositio, addiderim, ꝙ vłr q̃n ly differũt sine ablatiuo verificatᷣ de aliquo copulato, denotatᷣ talis mutua differentia inter supposita partium talis copulati. Vñ ad ar gumentũ concessa minore negatur maior, immo sicut ꝯña est falsum ita ⁊ añs.s. petrus ⁊ paulus differunt specie, et in illa ꝯña.s. he materie ⁊ he forme differũt specie ⁊c̃. variatur rela- tio (vel si mauis variatᷣ appellatio) nã ly differunt qđ in añti est adiectiuũ de ly materie ⁊ forme, appellat differentiã inter materias ex vna ⁊ formasᷣ ex alia, ⁊ in ꝯñti cum sit adiectiuũ de ly petrus ⁊ paulus, appellat differẽtiã inter illos, sicut in hac/ a. est contradictoria. b. et. c. cõtradictoria. d, ergo. a. ⁊. c. sunt contradictorie. In hmõi em̃ terminis sine hoc qđ expri- matur/ inter se/ subintelligitᷣ, sed ex illo añti/ he materie ⁊ he forme differũt specie, ⁊ he materie ⁊ he forme sũt petr⁹ ⁊ pau lus, solũ sequitᷣ ꝙ petrus ⁊ paulus sunt entia q̃ inter se diffe- runt specie. Mille argutie pereant hoc vno gladio.

❡ Capitis sexti Lectio prima.

Secundũ genus exponibiliũ ratione verbi, est ꝓpositionũ de/ incipit/ et/ desinit/ que per quatuor propõnesᷣ exponuntᷣ. Et qr in huiuscemodi expositione vtendũ no bis est signo/ immediate/ conuenit eius natu ram prelibare.

1. No. ❡ Igitur cum/ immediate/ ordinẽ quẽ dam dicat, quotuplex est ordo tot modis accipitᷣ/ immediate/ siue noĩaliter teneatur, siue aduerbialiter. Dicit em̃ propin- quitatẽ loci, vt si dicerem/ post spheram aeris immediate est sphera ignis, seu/ aeri immediat⁹ est ignis. i. sine medio pro- ximus. Potest dicere ⁊ aliũ quẽcunq̃ ordinẽ, vt dignitatis, aut cõsanguinitatis, vt si dicerem/ immediate post ep̃um est archiepiscop⁹, aut/ filius est immediat⁹ patri, ⁊ plures alias propinquitates q̃ non sunt ad propositũ. Nec placet tñ lata huius significationis extẽsio, vt. v. g. hec propõ/ adã fuit im- mediate ante hoc instans, accipitᷣ in hoc vero sensu/ adã in aliquo tempore preterito ad hoc instansᷣ terminato, fuit, vide- tur em̃ hic vsus terminoꝝ nimis liber. Accipitur tandẽ vt di- cit propinquitatẽ seu ordinẽ tp̃is, ⁊ sic accipimus modo, ma- xime cum aduerbialr̃ tenetᷣ, ⁊ tunc adiungitᷣ his dictionib⁹/ ante/ post. Et sunt quatuor genera ꝓpõnum de immediateᷣ, sicut in exclusiuis, vez/ petr⁹ immediate post hoc erit homo/ petrus nõ immediate post hoc erit homo/ petrus immediate post hoc nõ erit hõ/ petrus nõ immediate post hoc nõ erit hõ, et proportionabilr̃ in ꝓpõnibus de preterito. Quarũ prima dicitur simplr̃ affirmatiua, ⁊ scđa simplr̃ negatiua, tertia ex- ponibilis affirmatiua ⁊ propõ negatiua, ac deniq̃ quarta ex- ponibilis negatiua ⁊ propositio affirmatiua.

2. No. ❡ Pro quarum expositione notato: ꝙ q̃ꝙ̃ sm̃ nominales nomen tempus supponat pro primo mo- bili cõnotando ꝙ eius motu mensuret oẽs alios motus: ⁊ no- men/ instãs/ pro eodẽ cõnotando ꝙ aliqua eius pars adequa- te respiciat aliquã partẽ fixam terre quã nec immediate an- te hoc sm̃ se ⁊ quodlibꝫ sui respiciebat nec immediate post hoc respiciet, nihilominus expositio de ly immediate ⁊ de ly inci- pit clarior redditur supposito tp̃s esse quoddam accidens suc- cessiuũ, ⁊ instans quoddã indiuisibile cõtinuatiuũ, aut termi- natiuũ partiũ eius. Huius em̃ hore instans qđ aliqua pars hore immediate precedit, ⁊ aliqua immediate sequitᷣ, dicitur continuatiuũ, ⁊ instans qđ nulla pars precessit initiatiuũ, et qđ nulla sequetur, terminatiuũ. ❡ Quo fit nulla esse duo in- stantia immediata, immo inter quecunq̃ duo mediant infini- ta, cum mediet tp̃s habens infinitas partes. Quare harum opinionũ examine pretermisso loquẽdum nobis est hic de in- stanti hoc scđo modo, sicut mathematici loquũtur de pũcto, ac si sit indiuisibile, et proportionabilr̃ de linea. Nam q̃ꝙ̃ talia entia in re nõ essent, loquentes tñ de eis ac si distingue- renturᷣ, nihil falsi asserũt, iuxta illud Arist. abstrahentiũ nõ est mendaciũ. ❡ Igitur propõ cuiuscũq̃ generis immediate ex- ponibilis exponitᷣ per vnam categoricã, in qua loco de ly im- mediate ponitur hoc complexũ/ ante quodlibet instans futu- rum, si est de futuro, aut, si est de preterito ponitᷣ ly post quod libet instans preteritũ. V. g. hec/ petrus immediate post hoc erit homo/ sic exponitur/ petrus ante quodlꝫ instans futurũ post hoc erit homo, ⁊ hec/ petrus nõ immediate post hoc erit homo/ sic/ petrus nõ ante quodlibet instans futurũ post hoc erit hõ. Item hec/ petrus immediate post hoc nõ erit hõ, sic/ petrus ante quodlibet instans futurũ post hoc nõ erit homo, et hec/ petrus nõ immediate post hoc nõ erit homo, sic/ petr⁹ nõ ante quodlibet instans futurũ post hoc nõ erit homo. Itẽ hec/ petrus immediate ante hoc fuit hõ, sic/ petrus post quod libet instans preteritũ ante hoc fuit hõ. Et cetere proportio- nabilr̃. ❡ Diximus in expositione/ propõ immediate expona- bilis/ eadem rõne qua in precedenti capite. Omnes em̃ ter- mini precedentes ly immediate sunt resoluendi sm̃ exigẽtiã suarũ suppositionũ ante expositionẽ dicti signi. Quare non sequitur, omnis hõ immediate post hoc erit albus, ergo oĩs homo ante quodlibet instans futurũ erit albus, qr si omnis homo qui immediate post hoc erit, erit alb⁹, et hinc ad annũ nascantur alij hoĩes qui nunq̃ erunt albi, añs erit verum et ꝯñs falsum. ❡ Quando autẽ ly immediate precedit oẽs ter- minos tunc redditᷣ talis ꝓpõ immediate exponibilis, vt hec/ immediate post hoc erit instans futurũ. ❡ Quare nõ sequitᷣ immediate post hoc erit instans, ergo instãs erit immediate post hoc. Quinimmo he propõnes sunt concedẽde/ immedia- te post hoc erit instãs qđ non immediate post hoc erit/ imme- diate post hoc erit instans inter qđ ⁊ hoc mediabunt infinita instãtia, ⁊ multe alie similes accepte in sensu categorico. Nã ante quodlibet instans futurũ erit instans qđ nõ immediate post hoc erit (vt relatiuũ confundatur.

❡ Circa suppositiones terminorũ pre- 3. No. cedentiũ ly immediate nulla est difficultas. Dictum em̃ est eos supponere sm̃ exigentiam signoꝝ que in ipsos feruntur, esseq̃ resoluendos virtute taliũ suppositionũ ante expositio- nem de ly immediate. At termini qui sequũtur si nõ modificen- tur alio signo, supponũt confuse tm̃ disiunctim. Nã ly imme- diate (vt per eius expositionẽ constat) est signum vłe affirma- tiuũ distribuens ly instans, ac subinde confundens extrema propõnis. Quare sub tali termino licet quidẽ ascendere dis- iunctiue, sed nullo modo descẽdere. ❡ At q̃ꝙ̃ subiectum di- stribuatᷣ ab aliquo signo, vt in hac/ immediate post hoc oĩs hõ erit albus, non lꝫ descendere quoquomodo sub ly hõ. Nã cum ly hõ non distribuatᷣ nisi pro immediate post hoc existen- tibus, dicta propõ est vera, casu quo hora futura diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc in- stans, in alia ⁊ alia parte sit alius ⁊ aliusᷣ hõ, ⁊ nulli sint alij, et tñ non potesᷣ signare aliquã singularẽ veram. Vñ licet am bo sint signa vniuersalia, nihilominus qr ly immediate fertᷣ in ly oĩe, debet ante ipsum necessario resolui, vt diximus de illa/ solum omnẽ genitiuũ solus oĩs nõiatiuus precedit. Et idẽ sentito de predicato sequenti, licet subiectum precederet. Predicatũ em̃ huius/ hec entia immediate post hoc erunt hoĩes, cõfuse vtriq̃ supponit, ⁊ nullo modo licet sub illo descẽ dere, nam si sub subiecto demonstrentᷣ materie ⁊ forme petri

¶ pauli d. sinentiū nunc esse, ex quibus hora futura diuisa
modo supradicto, in qualibet alia & alia parte sūt alij & alij
hoies per transpositionē materiarū, que infinitis modis pūt
diuidi, exponibilis est vera, & quelʒ descendens sub predica-
to est falsa. Et pariter qū tales termini sequētes modificanẗ
ab alijs signis quantū ad descensum supponunt quidē immo
biliter, sed quātum ad ascēsum supponūt sm̄ exigentiā taliū
signoꝝ. ¶ Et si arguas ꝙ casu nunc proxime posito aūs est
verum & ꝯńs falsum in hoc ascensu / immediate post hoc hic
homo non erit, & immediate post hoc hic hō non erit &c̄. ergo
immediate post hoc nullus hō erit. Negatur, qꝛ cōstātia erit
falsa. s. immediate post hoc erūt hi hoies, non eñ in tali ascē
su demōstras supposita illius subiecti, qꝛ nullū est signabile.
Et si adhuc arguas, si multi hoies sint immediate post hoc
aūs est verū & ꝯńs falsum in hoc ascēsu / immediate post hoc
hō nō erit petrꝰ / & immediate post hoc hō nō erit paulus, ꝗ im
mediate post hoc hō non erit hō, & tñ iuxta dicta est vtrūqꝫ bo
nus, qꝛ si aliquis esset defectus maxime qꝛ argueretur a pluri-
bus ad vnicā determinatā ex parte subiecti, sed hic nō, qꝛ sub
iectum in ꝯńte stat confuse post ly immediate. Cōcessa maio-
re negatur minor, immo est ille defectus, nam ꝗꝗ subiectū
stet confuse in ordine ad ly immediate, tñ in ordine ad ad pre
dicatū stat determinate. ¶ In hac autē / a. homo immediate
post hoc erit aial, dicunt cōiter cōfusam illius subiecti equi-
ualere determinate, qꝛ a parte alterius extremi nō poniẗ ali-
qua vniuersalitas. Sed reuera nō video quare dictum subie
ctum nō stet confuse in ordine ad vltatem de ly immediate.
Idcirco (vt opinor) dicta propō est immediate exponēda aū
resolutionem subiecti, ac subinde est conuertens huius / inci
pit animal esse homo.

4. No. ¶ Et per hec patēt oppositiones inter
propōnes de ly immediate, nā qū altero extremo precedenti
alterum sequiẗ, censendū est de illis sicut de ceteris categori
cis, hoc vno cōsiderato ꝙ cum ly immediate sit signum vlẽ,
nō debet in vtraqꝫ contradictoriarū aut subcōtrariarū affir-
mari, nec in vtraqꝫ contradictoriarū aut contrariarū negari
V. g. in hoc rotulo / omnis hō immediate post hoc erit aial /
ois homo nō immediate post hoc erit aial / aliquis hō imme-
diate post hoc erit aial / aliqͣs hō non immediate post hoc erit
animal, prime due sunt cōtrarie, tertia & quarta subcōtrarie,
prima & tertia subalterne, sicut scḋa & quarta, & prima & quar
ta ꝯtradictorie, sicut scḋa & tertia. Et proportionabiliẗ in mo
dalibus. Equa ratione he / petrꝰ immediate post hoc erit al-
bus / petrus immediate post hoc nō erit albus, sunt cōtrarie,
qꝛ manet eadē vniuersalitas de ly immediate, sicut sue cōtra
dictorie, subcontrarie, qꝛ manet eadē particularitas, et casu
quo hodie petrus nō erit albus, sed erit cras he sunt false, et
cōtradictorie vere (accipitur ly post prepositionaliẗ, vt de rigo-
re debet capi, nā si admittaẗ posse accipi aduerbialiẗ nō sunt
contrarie, vt infra videbiẗ) Quo sit has ꝓpōnes / hō imme-
diate post hoc erit albus / hō immediate post hoc non erit al-
bus / nullā lege participare, cum maneat eadē vniuersalitas
ex parte de ly immediate, & eadē particularitas ex parte sub
iectoꝝ. Sed qū ambo extrema sequūtur, alia est habenda cō
sideratio, vt infra inter arguendū manifestabitur.

5. No. ¶ At contra expositionē datam primo
arguis ꝙ nō sit formalis. Hec ꝯńa / celū immediate post hoc
erit, ergo celū ante quodlibet ens futurū erit, est eiusdem for
me cū hac / celū immediate post hoc erit, ergo celū ante quod
libet instans futurū erit, & tñ non valet, qꝛ aūs est verum (vt
notum est) et ꝙ ꝯńs sit falsum patet, qꝛ celū non erit ante deū
Item hec / petrus ante quēlibet equū futurū erit, ergo petrꝰ
immediate post hoc erit, est eiusdem forme cum illa, in cuius
aūti loco de ly equū poneres ly instans, & tñ si per diē sequen
tem petrus nō esset, esset tñ postridie, & nullus equus esset aū
ipm, sed essent postea, aūs est verū & ꝯńs falsum. Nec valet si
neges has ꝯńas assumptas esse similis forme cū illis in qui-
bus ponitur ly instans, eo qḋ ly instans includitur in copula
exponibilis ratione cuiꝰ aliqua est synonimitas virtualis in
ter dictā copulā exponibilis, & ly instans exponentis, que nō
est inter ly instans & ly ens, nō inqꝫ valet, nam certe similitu
do forme solū est attendenda inter terminos qui formaliẗ po-
nūtur in talibus propōnibus, et responso tuo recepto adhuc
non euitas quin hec ꝯńa / petrus immediate post hoc erit al-
bus, ergo petrus immediate ante qḃlʒ instans preteritū erit
albus, sit eiusdē forme cum illa in cuius ꝯńti loco de ly prete
ritum poneres ly futurū. ¶ Damus igiẗ huic argumento ex
positionē de ly immediate nō esse formalē, et pariter cōcludi
tur nullam aliā expositionē, quam (vt infra videbiẗ) alij assi-
gnāt esse formalē. Et reuera sat est ad bonitatē expositionis
(vt clarius inter exponēdū / incipit / patebit) esse materialem.

¶ Sed arguitur secūdo principaliter
ꝙ nec sit materialis. Non sequiẗ / petrus immediate post hoc
erit albus, ergo petrus ante quodlibet instans futurū erit al
bus, nam casu quo deus miraculose corrūpat omne tempus
futurū, petrus tñ qui nunc est albus non cesset esse albus, ex
ponibilis est vera & exponens falsa, ergo.

¶ Propter hoc argumentū relinquūt 6. No.
moderni expositionē datam, ꝗ est Pauli veneti, & dicunt di-
ctam ꝓpōnem exponendā esse per suā preiacentē & negatiuā
de ly quin, hoc modo / petrus post hoc erit albus, & nullū erit
instās post hoc quin ante illud erit albus, que ambe expōnē-
tes sunt vere in illo casu sicut exponibilis. Immo nō sufficē-
ret dicere (aiunt alij) quin ante illud / nam si per ly hoc demō
strēs instans terminatiuū hore proxime future, per cuius pri
mā medietatē petrus non sit albus, sit tñ per secundā medie
tatem vsqꝫ ad instans demonstratū in quo iterū desinat esse
albus, & post annū iterū incipiat, exponibilis (dicunt) est fal
sa, & exponens vera, sed dicendū est (inquiunt) & nullū erit in
stans post hoc quin inter illud & hoc petrus erit albꝰ. ¶ Sed
arguitur ꝙ nec expositio hec sit formalis. Non sequiẗ / petrꝰ
post hoc erit albus, & nullum erit instans post hoc quin inter
illud & hoc petrus erit albus, ergo petrꝰ immediate post hoc
erit albus, nā si deus corrumpat tp̄s hore sequētis, post quā
incipiat esse tempus, petrꝰ vero in prima medietate dicte ho
re nō sit albus, sit autē in scḋa, aūs est verum & ꝯńs falsum.
Hac replica alius adductus inquit secundā exponentē non
esse dandā illo modo, sed sic / petrꝰ infinite propinque erit al-
bus. ¶ Cōtra quē tñ arguitur sic. Aut ly ꝓpinque dicit pro-
pinquitatē veri tp̄is, aut temporis veri vel imaginarij, si pri
mū non respondet argumēto, nam eodē casu aūs est verum &
ꝯńs falsum, si scḋm, ergo nos eodē modo possumus dicere ꝙ
in exponente capiẗ ly instans pro vero vel imaginario. ¶ Igi
tur ꝗꝗ hi modi exponendi quo ad veritatē exponibilis mo-
do pauli equiualeant, miror tñ modernos, qui cū nō inuene-
rint modū exponendi tenentē naturaliẗ et supernaturaliẗ nisi
addāt / verum vel imaginariū / sicut nos addimus, recesserint
a breuissimo clarissimoqꝫ modo exponēdi, tradentes modum
nescio an obscuriorē ipsa exponibili, vt est illa per negatiuā
de ly quin inter, & certe illa que fit per ly infinite, quod quidē
aduerbiū reddit iterū sensum exponibilē & obscuriorem ꝗ ly
immediate. ¶ Unde ad argumentū principale negaẗ maior
Immo in illo casu sicut exponibilis est vera ita & exponens,
verum eñ est dicere / petrus ante quodlibet instans. s. verum
vel imaginariū erit. Et proportionabiliẗ ad replicā sicut ex-
ponibilis est falsa ita & exponens, est eñ aliquod instās ima-
ginariū in prima medietate hore, ante quod petrus non erit
albus. ¶ Sed arguis, si nullo existente tp̄e angelus qui nūc
est nō cesset esse cū deo, hec est vera / michael immediate post
hoc erit, hac existente falsa / michael ante quodlibet instans
imaginariū erit, nā cū ly instās imaginariū nihil aliud sit ꝗ
duratio rei que est ipsamet res durans, dabiẗ vna singularis
falsa sub illo. s. michael erit ante durationē dei. Negatur di-
ctam exponentē in tali casu esse falsam, cum eñ dicimus ly
instans stare pro instāti vero vel imaginario. i. pro duratiōe
rei, nō intelligimus ꝙ stet pro qualʒ re durante, satis eñ ims

proprius est hic sensus)sed ꝙ stat pro quocūq; supposito de ly instans qd naturalr esset si a deo miraculose nō impediret (iuxta secundū modū supra expositū de instantibus). Et certe in tali sensu verū est dicere in illo casu quod michael ante quodlz instans futurum erit. ℭ Ad illud aūt,dez ꝙ ly hoc in hac/petrus immediate post hoc erit albus/demōstret instās terminatiuū hore,in quo desinat esse albus,ꝛ post annum iterum incipiat,dicendum ꝙ sicut exponibilis est falsa,ita ꝛ exponens.s.ante quodlibet instans futurū post hoc petrus erit albus;nā ly post hoc non solum determinat ly futurū,sed copulā/ erit.i.petrus post hoc erit albus ante quodlibet instās post hoc futurum.

ℭ Tertio ad principale arguitur. Nō sequitur/deus ante quodlibet instans futurū erit,ergo deus immediate post hoc erit, nam lapso instanti demonstrato in ꝯñti añs est verum,ꝛ ꝯñs falsum. Nec sequitur ecōtrario,petrus immediate post hoc erit,ergo petrus ante quodlz instans futurū erit, nā si per ly hoc demonstrares instans crastine diei in quo petrus incipiat esse,ante quod petrus nō erit,añs est verū ꝛ ꝯñs falsum,ꝛ tā in primā arguit ab exponibili ad exponentes,ꝛ in scda ecōtrario,ergo expositio non valet.

7. No. ℭ Hic notato ꝙ si ly hoc in propositionibus de immediate accipiatur singulariter,vt in rigore accipitur,debet in exponente addi idē pronomen,idē demonstrās post ly futurum , vt dez in añte prime ꝯñe dicas/petrus ante quodlibet instans futurū post hoc erit,qd lapso instāti est falsum sicut ꝯñs,ꝛ in ꝯñti secūde dicas eodē modo,qd in tali casu est verū sicut añs,qd in regulis exponēdi docuimus, aliās expositio nō valeret vt probat argumentū. Accipitur tñ ly post hoc cōiter vt tm̄ valeat sicut/ post instans qd est presens/ꝛ loco huius accipitur in exponētibus de ly incipit,ꝛ tūc nō opus est addere dictum pronomē in exponēte. Vñ ad primā ꝯñam argumēti si hoc modo acciperetur ly hoc negatur ꝯñam nō esse bonā,immo quocūq; instanti lapso semper ꝯñs est verum.

8. No. ℭ Queris autē si petrus per totā horā sequentē nō esset,sed instans qd nunc est reproduceretur in fine hore in quo tunc petrus inciperet esse,an hec/petrus immediate post hoc erit,esset nunc verā. Renerā(vt opinor)esset; nam cū illa sit pure propō de futuro contingēti,ꝛ aliquando post hoc erit vera, certe nō recte negaretur quominus ꝛ nunc ꝛ ab eterno fuit vera,(dixerim pure,qꝛ hec/ petrus immediate post instans qd est presens erit,qꝛ includit aliquā de presenti potest incipere nunc esse vera). Igitur nō debes dicere in exponente/petrus ante quodlz instans futurū post hoc erit,sed petrus ante quodlibet instans futurū post hoc in aliqua eius reproductione erit. Quidā tñ dicūt ꝙ illa est falsa,ac subinde illa postea incipet esse vera,cū tñ sit pure de futuro cōtingenti,qd quidem corollariū nollem admitterē. Et si arguas/petrus nunc nō est,ꝛ immediate post hoc erit, ergo incipit esse, qd est falsum in illo casu. Negatur ꝯñs,nam ad veritatē ꝯñtis nō sufficit ꝙ petrus immediate post hoc erit,sed ꝙ immediate post hoc in hac productione erit. ℭ Per hoc patet,ꝙ cuz dicimus in exponēte huius . v.g.petrus immediate post hoc erit homo/petrus ante quodlibet instās futurū post hoc erit homo,subintelligendū est/ante quodlibet instans in sua prima productione/nam alias si petrus nec nunc,nec per totam horā sequētem esset,sed produceretur in fine post quē reproduceretur omne tps hore sequentis,exponibilis esset falsa ꝛ exponens vera,qd est vnū argumentū,qd nōnulli contra nostrum modū exponendi magnipendunt. ℭ Sed queris adhuc data hmōi reproductione si.a.instans produceretur post.b.et.b.rursus post.a.ꝛ.a.rursus post.b.et sic sine termino an esset cōcedendū de aliquo illoꝝ ꝙ erit post aliud. R. Si ly post non includeret negationē,cōcedendū esset ꝙ vtrūq; erit post aliud; sed reuera(vt credo)eam includit,vt patet in cōi modo concipiendi,nam si hora futura diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc instans,in partibus paribus esset solus petrus,ꝛ in imparibus esset solus paulus,reuerā neuter esset ante aliū,qñq; quocūq; instanti dato in quo erit petrus ante illud erit paulus,ꝛ quocūq; dato in quo erit paulus ante illud erit petrus. Nō est signum negationis inclause in ly ante. Sed si admitteres tales prepositiones nō includere negationem, negāda esset tibi hec ꝯñs/immediate post hoc erit petrus,ergo immediate post hoc fuit vel erit petrus, nam si petrus incipiat esse in instanti demōstrato per ly hoc, quiquidem petrus durabit per aliqd tempus,hoc tñ instans sit idem numero qd erat externe diei,añs est verū vt notū est et ꝯñs falsum,qꝛ falsum est dicere/petrus ante quodlibet instans quod est vel fuit post hoc erit.

ℭ Hac instantium reproductione admissa cōcedende sunt hmōi propōnes. Prima/petrus in.a. instanti fuit,ꝛ paulus in eodē instanti fuit,ꝛ tñ nunq̄ verū fuit dicere/petrus ꝛ paulus sunt,vt patet si in diuersis productionibus eiusdē instātis fuissent petrus ꝛ paulus ꝛ nūq̄ in eadem. Et inde sequitur/petrus fuit albus,ꝛ in eodē paulus fuit albus,ꝛ tñ nec fuerunt eque albi,nec alter albior altero. Sed inde non sequitur (vt opinor) falsitas huius/petrus et paulus in hoc instāti fuerunt(qd aliqui inferunt). Nam sicut in hac/adā ꝛ abraam fuerūt,verbū plurale includit pluraliter instantia,ꝛ ideo illa cōceditur,ita in hac/petrus ꝛ paulus in hoc instāti fuerūt/denotatur ꝙ petrus ꝛ paulus in eadem,aut,in diuersis productionibus eiusdē instantis fuissent, nec debet hec poni inesse per vnā solā,sicut nec illa. Et eadē ratione opinor hanc esse verā/he ꝓpōnes in eodem instanti fuerunt vere,demonstratis duabus cōtradictorijs contingētibus,quarū altera in aliqua productione.a.instātis fuit vera,ꝛ altera in alia,nō tñ inde sequitur fuisse simul veras,nā ly simul denotat ꝙ in eadē productione eiusdē instantis fuissent vere. ℭ Secūda/petrus nō durabit nisi per annū,ꝛ paulus durabit per centū,ꝛ tñ petrus durabit perpetuo ꝛ paulus morietur. Patet,si paulus viuat per centū annos ꝛ tandem moriatur,sed petrus viuat per vnū infinities reproductū qui nūq̄ moriatur. Et multe similes circa materiā motus possunt inferri. Sed posset hec vltima negari,nā cum dr/petrus non viuet nisi per annū , ad cōem sensum excluditur longius tps verum vel imaginariū. ℭ Ex modo exponēdi sequitur hāc esse falsam/immediate post quālibet partē huius hore erit.a.instans(qd sit instans terminatiuū eius) cuz falsum sit dicere/ante quodlibet instās futurū post quālibet partē erit.a.qꝛ nō erit ante seipsum,quod tñ erit post quālibet partem.

ℭ Quarto ad principale arguitur. Nō sequitur/petrus immediate post hoc non erit albus,ergo petrus ante quodlibet instans futurū post hoc nō erit albus,ꝛ tñ arguitur ab exponibili ad exponētes,ergo expositio nulla. Probatur añs. Casu quo hora futura diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc instans petrus in qualz parte pari sit albus,ꝛ in qualibet impari niger,consequens est falsum,vt notum est,ꝛ ꝙ añs sit verū patet. Petrus post hoc nō erit albus,ꝛ nullū erit instās post hoc quin ante illud petrus nō erit albus,ergo petrus immediate post hoc nō erit albus. Consequētia patet, qꝛ dictū est supra quo ad veritatē idē esse exponere hoc vel alio modo, et añs,qꝛ in aliquo instanti post hoc petrus non erit albus, ꝛ quocūq; instanti dato ante illud in aliquo instanti non erit albus.

ℭ Pro solutione huius notato apud 10. No.
modernos summulistas prepōnes/ante/post/inter/ duplr accipi.s.aduerbialr,ꝛ prepositionabilr. Aduerbialr,vt includunt tps vel instans, sed prepositionalr qñ nullū tale includunt. Unde hec/petrus post hoc nō erit albus,facit hūc sensum/petrus in aliquo instanti post hoc nō erit albus. Quare vt probat argumētū dicta negatiua est vera, aduerbialr, et falsa,si ly post accipiatur prepositionalr, nā prima exponēs scilz/petrus post hoc non erit albus/equiualet huic / petrus non erit albus. Hec autē distinctio non habet multū auctori

tatis, nō ꝙꝙ huiusmodi prepositiones possint accipi aduer
bialiter, vtputa cū absolute ponūtur, nihilominus qñ prepo
nūtur accusatiuo, vt in dictis ppōnibus nō possunt accipi
nisi prepositionalr. Et quālibet acciperent adverbialr. s. in
hoc sēsu / immediate post hac / cū adhuc ly post sit syncategoꝛ
rema, non sequit ꝙ debeat includere tpo aut instans, in hac
eñ / petrus post hoc nō erit albus / reuera quomodocūqꝫ acci
piatur ly post nulla videt esse determinatio verbi, nisi illa q̄
includitur in ipso verbo, et cum illa negetur, ppō equiualet
huic / petrus nō erit albꝰ. ¶ Concesso tñ pro lusu summulista
rum, ꝙ ly post / includat talem determinationē, ac subinde ly
ante in exponēte, ꝯcedenda est ppō, argumēti in illo casu,
que tñ esset falsa, si ly post prepositionabilr teneretur. Nam
etiā hoc admisso in affirmatiuis adhuc non est idē tales pre
positiones sic, aut sic accipi, cuius oppositū multi putāt. Et
eñ hec ppō / immediate post hoc omne aial erit hō / est vera
in pꝛimo sensu, et falsa in scđo, si nunc et per totā horā sequen
tem nō erunt inter alalia nisi hoies, qua transacta sint alia
aialia, nam in singulari sub ly ante aduerbialr tēto. s. in hoc
instanti omne aial erit hō, ly aial restringitur solū pro aiali
qđ erit in instanti demonstrato, et proportionabilr in scđa ex
ponente, sed si teneatur prepositionalr pꝛima exponēs est fal
sa. s. post hoc omne aial erit homo, vtpote q̄ equiualeat huic /
omne aial erit hō. Quare sub subiecto huius / post hoc omne
aial erit hō / non licet immediate descendere copulatiue cum
sit determinabile acceptū nō vnica. ¶ Quod si teneres ly in
stanti in singulari nō restringere subiectū, sed tñ copulā, ac
proinde illā esse falsam, vtpote cuius sensus sit / in hoc instā
ti omne aial qđ aliquando erit aial erit hō, (qđ non tā credo
verum ꝙꝙ pꝛimū) tunc ecōtrario vbi teneretur prepositionalr
esset vera, et vbi aduerbialr falsa. Si acciperes hāc / immedia
tē post hoc omnis hō erit albus, casu quo hora futura diuisa
per partes ꝓportionales minoꝛibꝰ versus hoc instās, petrus
in qualꝫ parte pari sit albus, et in qualꝫ impari niger, et pau
lus ecōtra in qualꝫ pari sit niger, et in qualibet impari albus,
et nō sint alij hoies, nam ꝙ dicta ppō vbi ly post teneatur
prepositionalr sit vera, perspicuū est, sed ꝙ si teneat aduer
bialiter sit falsa, patet per singulares pꝛime exponētis, nam
quocūqꝫ instanti demōstrato falsum est dicere, in hoc instāti
ois hō erit albus, vt patet ex casu. ¶ Si teneas pꝛimū modū
restringendi (quē opinoꝛ esse veriorē) concedenda tibi est hec
copulatiua / immediate post hoc petrus erit albꝰ, et immedia
te post hoc petrus erit niger / et tñ non immediate post hoc pe
trus albus erit niger, vt ptꝫ si in partibus paribꝰ hore future
illo modo diuise petrus sit albus, et in imparibus niger, et in
eodē casu hec copulatiua est vera / petrus albus nunc non est
niger, et petrꝰ albꝰ immediate post hoc erit niger, et tñ nec in
cipit nec incipiet petrus albus esse niger. Sed si admitteret
determinationē copule nō restringere extrema, tertia pars il
lius copulatiue esset falsa. ¶ Quomodocūqꝫ tñ sequit tñ ꝙꝙ
possibile ꝙ petrus immediate post hoc assentiet soli. a. ppo
sitioni, et. a. ppō immediate post hoc erit falsa, et nūꝙꝫ erit
equiuoca, et tñ petrus nunꝙꝫ decipietur, sit q, a. vlis imme
diate post hoc erit vera, et quelibet singularis falsa. Qđ pa
tet, si. a. ppō vlis in partibus paribus illius hore sic diuise
sit vera, et in imparibus falsa. Multa alia potes tuipse hoꝛ
instar inferre. ¶ Hinc sequitur ꝙ qñ ly post in hmōi exponi
bilibus tenetur aduerbialr nō possent recte exponi per modū
nostrū, tum qꝛ in exponente. s. ante quodlibet instans futurū
omne aial erit homo, in rigore ly ante accipit prepositiona
liter qꝛ regit accusatiuū, tum etiā qꝛ ꝙꝙ acciperet aduerbia
liter et includeret instans, oēs tñ eius singulares sunt false. s.
in hoc instāti ante quodlibet instās et c. nam nullū est signabi
le instans futurū ante quodlibet instās, sed debēt exponi per
negatiuā de ly quin vbi talis determinatio supponat cōfuse.
Nos aūt solum tradidimus modū exponēdi vbi tales ꝑposi
tiones prepositionalr tenent, qꝛ vel non accipiunt aliter, vel
ad minus in expositione de ly incipit nō accipiūtur nisi ꝑpo
sitionalr, vt ipsi etiā fatent. ¶ Est autē animaduertēdum sen

sus negatiue de ly quin, qñ tales prepositiōes aduerbialr te
nentur. V. g. cum in hac / nullū erit instās post hoc quin ante
illud petrus erit albus / determinatio inclusa in ly ante sup
ponat confuse tñ virtute duarū negationū precedētium, sic
vt cōtradictoꝛia nō sit hec / aliquod erit instans post hoc et an
illud petrus erit albus / nam qꝛ manet eadē particularitas ex
parte de ly ante ambe essent vere casu superioꝛi, sed est hec /
aliquod erit instās post hoc et nō ante illud petrus nō erit al
bus, que equiualet huic / in quolꝫ instāti ante illud erit albꝰ.

¶ Ex dictis sequitur ꝙ si ly post tenea 11. No.
tur aduerbialr, he ppōnes petrus immediate post hoc erit
albus / petrus immediate post hoc nō erit albus, non sunt cō
trarie, qꝛ manet eadē particularitas de ly post, et dantur vere
in casu argumenti, quas tñ constat esse cōtrarias vt dictum
est, si tales dictiones teneātur prepositionalr, ac proinde he /
omnis hō immediate post hoc erit albus / omnis hō immedia
te post hoc non erit albus, que, ly post hoc prepositionalr ten
to sunt contrarie, si teneatur aduerbialr, nullā legem partici
pant. ¶ Sequit scđo ꝙ ppō de immediate ꝑprepositionali
ter tento tertij generis equiualet foꝛmalr sue preiacenti dem
pto ly immediate, equiualēt eñ / immediate post hoc nullus
homo erit albus / post hoc nullus hō erit albus, sed si subie
cto preiacentis nō adderes post hoc, nō equiualerent ratione
maioꝛis ampliationis in preiacenti ꝙꝫ in exponibili. Itē eq
ualent / antichꝛistus immediate post hoc non erit homo / post
hoc antichꝛistus nō erit hō. ¶ Sed arguis / si antichꝛistus nō
sit ante centū annos sit tñ postea, secūda est falsa vt notū est,
et veritas pꝛime ptꝫ, qꝛ extrema nō supponūt cū stent pꝛo illo
qđ immediate post hoc erit. Quidā modernus concedit ꝯñs
huiꝰ argumenti, vcꝫ ꝙ pꝛima est vera et scđa falsa. At ꝑo ly im
mediate nō apparet mihi eodem modo restringere, qñ aduer
bialr et qñ prepositionalr tenetur, nā pꝛimo modo cum inclu
dat determinationē categoꝛematicam, restringit terminos se
quētes quo ad suppōnem tanꝙꝫ determinatio nō vnica, sicut
pꝛimo tractatu dictū est de hoc / omnis hō in hoc instanti erit
aial. Sed qñ accipit prepositionalr, cum nō includat talē de
terminationē, vꝫ sicut ly necessario et ceteri modi vles, qui a
parte ante nec restringunt nec appellant, et ꝙꝙ a parte post
appellent suā vniuersalitatē, ac proinde exigant ad veritatē
ppōnis predicatū cōuenire subiecto mediāte tali vniuersa
litate, nō tñ restringunt terminos quo ad suppositionem. Et
ideo ad replicā negat, extrema huius / antichꝛistus immedia
te post hoc nō erit aial / nō supponere, et cum predicatū nō ne
getur de subiecto mediāte tali vniuersalitate, est vtraqꝫ falsa
sicut preiacens. Nam si sustineret vera deberet dici in pꝛima
eius exponente (vt ille vult) antichꝛistus qui immediate post
hoc erit, nō erit aial, et sic maneret ipsum signū exponibile in
exponēte quod nō decet. ¶ Hinc fit ppōnes tertij generis et
secundi non equiualere (cuius oppositū ex sua opinione ille
infert) immo in illo casu hec est vera / antichꝛistus non imme
diate post hoc erit homo.

¶ Quinto pꝛincipaliter contra modū
constituēdi oppositiones arguit. He ppōnes / ois homo im
mediate post hoc erit albus / nō immediate post hoc omnis hō
erit albus / sunt cōtradictoꝛie, qꝛ ois vniuersalitas vnius mu
tat in altera in particularitatē, et tñ ambe sunt false casu quo
hora futura diuisa per partes proportionales minoꝛibus ter
minatis versus hoc instans, in qualꝫ parte esset alius et alius
homo albus, nec sint alij hoies, ergo dicta nulla.

¶ Notandū hic ꝙ cum stet terminum 12. No.
sequentē signū immediate supponere ſm talem acceptionē,
ipso nō supponente qñ sequit, et econtrario stet ipsum suppo
nere qñ sequitur, non supponente qñ precedit. Fit, vt nec vir
dicatur magis ampliari qñ precedit, nec magis qñ sequitur.
Vñ ꝙ terminus precedat in altera oppositarū, et in altera se
quat, obstat omni generi oppōnis, qđ est appꝛime memorie re
tinēdū, pro materia quoqꝫ de / incipit. ¶ Igit ad argumentū

negatur illas esse cōtradictorias, immo defectu acceptionis nullam legē participant, qꝛ stat subiectū negatiue supponere, ipso nō supponente in affirmatiua, vt pꝫ in casu argumēti in quo proinde sunt simul false. Et stat ecōtrario supponere in affirmatiua qñ nō supponat in negatiua. Quare si ōia corpora essent nunc alba, nullū autem post hac, he/omne album immediate post hoc erit corpus/nō immediate post hoc omne albū erit corpus/essent vere. Et equa ratione he/omē albū immediate post hoc erit corpus/immediate post hoc oē album nō erit corpus/non sunt cōtrarie, ꝙ̄uis maneat eadem vniuersalitas tam ex parte subiectoꝝ ꝙ̄ ex parte de ly immediate, ⁊ in scđo casu ambe sunt vere ꝓpter suppositionē subiecti in affirmatiua ⁊ nō in negatiua, ⁊ si transponeres qualitates. s. omne albū immediate post hoc non erit homo/immediate post hoc omne albū erit homo, ambe sunt vere in priori casu, si nullū sit nec erit aliud album ꝙ̄ illi hoies, qꝛ subiectum supponit in affirmatiua ⁊ non in negatiua. Et eadē ratione patet cōtradictorias harū nō esse subcōtrarias. Quare cōtraria huius/immediate post hoc ōis homo erit albus/ est hec/non immediate post hoc hō erit albus/et subcōtraria hui⁹/immediate post hoc hō erit alb⁹/est hec/ nō immediate post hoc ōis hō erit alb⁹. ¶ Et si dubitas. Ly hō in hac/immediate post hoc hō erit albus, in casu argumēti non supponit cum nō sit signabilis hō qui erit immediate post hoc. Negatur aūs, nam si ly immediate accipiatur prepositionalr, ly homo vt dictum est nō restringitur quo ad suppositionē, sed supponit pro quocunqꝫ hoie futuro, ⁊ si accipiatur aduerbialr, ac subinde restringat, nihilominus (vt opinor) tale subiectū supponit cum, accipiatur pro suo significato respondēte illi ꝫm talē acceptionem. Nec requiritur (vt moderni opinātur) ꝙ sit signabile suppositū pro quo supponat, sed sufficit ꝙ verificetur sic/ immediate post hoc erit hō. Quare in dicto casu subiectum huius/incipit hō esse albus, supponit, qđ presuppositum teneto pro materia de incipit. Et ꝙ̄uis pertinaciter negaretur tale subiectum supponere, sufficit ꝙ potest verificari ꝫm illā acceptionem, qñ non verificetur tali subiecto precedēti signū exponibile adhoc vt defect⁹ acceptionis oppositiones impediat.

¶ Contra hoc autē arguitur. Sequeretur has/aliqua alba immediate post hoc erūt hoies/ nulla alba immediate post hoc erunt hoies/esse cōtradictorias vt pꝫ, ⁊ tñ ꝙ sint vere probatur. Casu quo in partibus parib⁹ hore future supradicto modo diuise, petrus sit albus, ⁊ in imparibus paulus, qui nūꝙ̄ sint simul nec sint alia alba, veritas negatiue constat, qꝛ subiectum non supponit, qꝛ dicti hoies nec sunt nec immediate post hoc erunt albi, cū non erunt simul, sed veritas affirmatiue patet. Hoc (demōstrato petro) ⁊ albū immediate post hoc erunt hoies, ⁊ hoc est vel immediate post hoc erit albū, ergo album ⁊ albū immediate post hoc erūt hoies. Rursus, ergo alba immediate post hoc erunt hoies. ¶ Ad hoc cōcessa maiore negatur minor, ⁊ negatur negatiuā esse verā, immo cū verbum pluralis numeri includat pluralr instātia, certe ly alba supponit pro illis hominibus, cū immediate post hoc aliquibus instātibus erunt alba. Ut si admittas tale verbū includere instans singulariter, concesso itidē ꝙ sint cōtradictorie, et ꝙ negatiua sit vera, negatur veritas affirmatiue, ⁊ negatur illa ꝯña, albū ⁊ albū immediate post hoc erūt hoies, ergo alba immediate post hoc erunt hoies, vbi subiectū aūtis accipitur pluribus, ⁊ subiectū ꝯñtis vnica acceptione. Sed debes dicere in aūte/aliqua albū ⁊ album (vt copulatū teneatur vnica acceptione sicut ly alba) non eñ possum opinari, ly alba, cū sit terminus simplex, posse teneri plurib⁹ (vt quidā fingunt.)

¶ Lectio secunda.

1. No. His igitur circa ly immediate prelibatis ad expositionē propositionū de/incipit/et de/desinit/redeūtes supponamus ex. 2. parte introductionū, verbū/incipit/ad id qđ est vel immediate post hoc erit, tam ante ꝙ̄ post se ampliare, ⁊ ly desinit ad id qđ est vel immediate aū hoc fuit, nisi qñ ponitur a parte subiecti categorematice vt hic/aliqđ incipiens esse est hō/vbi nullus terminus ampliatur. Quo supposito notandū, ꝙ cum in hmōi exponibilibus signū ipsum exponibile sit copula ꝓpōnis non distinguuntur hec nisi duo genera propōnum, sicut distinguebantur in illis de differt, vꝫ propōnum affirmatiuarū. s. in quibus copula principalis affirmatur, vt/petrus incipit esse iustus/ ⁊ propositionū negatiuarū. s. in quibus copula principalis negatur, vt/ petrus nō incipit esse iustus. Et eodē modo distinguantur in ꝓpositionib⁹ de/desinit. ¶ Percūctaris aūt, nōne hec/petr⁹ incipit non esse iustus/in qua ly incipit affirmatur, ⁊ ly esse negatur, constituit tertiū genus? Nequaꝙ̄, qꝛ ly esse non est copula ꝑncipalis ꝓpōnis, ⁊ ideo de ly incipit nō/idē sentito qđ de ly desinit, et eodē modo ampliat vtrūqꝫ eadēqꝫ ratione ly desinit nō/idem est qđ/incipit/equiualent eñ/petrus incipit nō esse iustus/petrus desinit esse iustus/easdēqꝫ sortiūtur exponentes, sicut/petrus desinit non esse iustus/petrus incipit esse iustus.

¶ Pro barū igitur expositione notandum, quatuor esse instantia. s. primū instās esse/primū instās non esse/vltimū esse/vltimū non esse/duo que dicuntur prima, quoꝝ alterum affirmatiuū, ⁊ alterum negatiuū, ⁊ duo que dicūtur vltima, itidē affirmatiuū ⁊ negatiuum. Primū instās esse rei, est in quo res est, ⁊ nō immediate ante illud fuit, ⁊ primum non esse, in quo res nō est, ⁊ immediate ante illud fuit. Ultimū esse, in quo res est ⁊ nō immediate post illud erit, vltimū non esse in quo nō est ⁊ immediate post illud erit. ¶ Refert dicere primu instans esse hois, et hois primū instās esse, nam ad veritatē prime requiritur nullum hominē fuisse, cū sit immediate exponibilis, ac proinde ly hō distribuatur in exponente, et ad veritatē secunde sufficit ꝙ aliquo hoie signato, ille ante hoc non fuerit, cū talis terminus sit immediate resolubilis ante expositionē. Pariter in terminis singularibus cōnotatiuis refert dicere/hoc est primū instans esse dei creātis/hoc est creātis primu instās esse, nā deo incipiēte creare, prima est vera, ⁊ scđa est impossibilis, vt pꝫ per resolutionē immediatā de ly creantis in hanc/hoc est dei primū instās esse. Immo refert in absolutis supponētibus pro diuisibilibus, nā si partes petri ante hoc fuissent que nunc primo vniantur, hoc est primū instans esse petri, ⁊ tñ non est petri primum instās esse. Et ꝓportionabilr in ceteris instātib⁹. ¶ Quo fit, vt ꝙ̄uis idem instās possit esse primū instās esse, ⁊ vltimū esse sicut vltimu non esse, ⁊ primū non esse (vt in rebus indiuisibiliter incipiētibus ⁊ desinētibus esse) repugnat tñ ꝙ idem instans sit primū esse ⁊ primū non esse, aut primū esse ⁊ vltimū non esse, sicut repugnat ꝙ idē sit vltimū esse ⁊ primū nō esse, aut vltimū esse ⁊ vltimū non esse. ¶ Primū instās esse ⁊ vltimū instans non esse deseruiunt inceptioni rei, sed vltimū esse, et primū non esse, desitioni. Ubi notato scđo, rerum aliquas esse permanētes quo ad esse ⁊ fieri, alias successiuas quo ad vtrūqꝫ, alias permanentes quo ad esse et successiuas quo ad fieri. Res permanētes quo ad vtrūqꝫ sunt creature indiuisibiles, ⁊ diuisibiles, quibus nō repugnat naturaliter habere oēs suas partes simul, nec oēs simul acquirere, vt angelus, ⁊ minimū naturale (si sit dabile) cuiuscūqꝫ diuisibilis. Sicut eñ homo aut ignis potest habere partes simul, ita minimum eius acquirit oēs simul. Res successiue quo ad vtrūqꝫ sunt quibus naturalr repugnat aut habere aut acquirere omnes partes simul, vt tp̄s ⁊ motus, permanentes quo ad esse ⁊ successiue quo ad fieri sunt quibus naturalr nō repugnat habere omnes suas partes simul, repugnat tñ acquirere, vt hom⁹ et ignis maior minimo. Dixerim naturalr, qꝛ supranaturalr quecūqꝫ res possent quo ad oēs suas partes simul creari, nisi ei⁹ nature repugnaret, vt forsan repugnat motui. Res permanētes quo ad fieri incipiūt per primū sui esse, vt angelus, et minimū naturale, sed res successiue quo ad fieri incipiunt per vltimū non esse. Itē res permanētes quo ad esse desinūt esse per vltimū sui esse, vt angelus, res autē successiue, vt tempus, desinunt esse per primū sui nō esse. Unde propositiones

de/incipit/aut/desinit/per solas duas categoricas deberent exponi secundum quod subiectum supponit, aut pro re permanente, aut pro re successiua. Et quia dialectici non interest discernere inter res que hoc modo incipiunt aut illo, solum attinet ad ipsum illo modo exponere quamcunque propositionem qui teneat vtrumque in rebus vtroque modo incipientibus, aut desinentibus.

3. No. ¶ Igitur propositio de / incipit/primi generis immediate exponibilis exponitur per vnam disiunctiuam ex duabus copulatiuis exponentibus primi instantis esse et vltimi non esse. Et propositio secundi generis per vnam copulatiuam compositam ex duabus disiunctiuis contradictoriam disiunctiue per quam exponitur sua contradictoria primi generis. V.g. hec/petrus incipit disputare, sic exponitur/petrus nunc disputat et non immediate ante hoc disputauit, vel petrus nunc non disputat et immediate post disputabit, et hec/petrus non incipit disputare, sic/petrus nunc non disputat vel immediate ante hoc disputauit, et petrus nunc disputat, vel non immediate post hoc disputabit. ¶ Propositio de/desinit / primi generis immediate exponibilis exponitur per vnam disiunctiuam compositam ex duabus copulatiuis exponentibus vltimi instantis esse, et primi non esse, et propositio secundi generis per vnam copulatiuam ex duabus disiunctiuis contradictoriam disiunctiue per quam exponitur sua contradictoria primi generis. V.g. hec/petrus desinit disputare, sic exponitur/petrus nunc disputat, et non immediate post hoc disputabit, vel petrus nunc non disputat, et immediate ante hoc disputauit, et hec/petrus non desinit disputare/sic/petrus nunc non disputat, vel immediate post hoc disputabit, et petrus nunc disputat, vel non immediate ante hoc disputauit. ¶ Que quidem exponentes designantur per has dictiones/ Proscori/ Dominico/quarum prima denotat primam copulatiuam exponentium primi generis constare ex singulari affirmatiua et singulari negatiua et secundam ex singulari negatiua et singulari affirmatiua et secunda denotat duas disiunctiuas exponentes exponibilis secundi generis vice versa se habentes. Non enim sunt huiusmodi exponibiles exponende ante resolutionem terminorum signum precedentium in singulares. ¶ Tua intererit postea cum philosophum agas sola vna copulatiua vti in expositione secundum exigentiam rei permanentis, aut rei successiue. Immo quando in ipsa exponente exprimitur instans inceptionis, vt si dicas/petrus per primum esse incipit disputare, tunc non exponitur nisi per solam copulatiuam illi correspondentem. At si determinatio talis repugnet verbo, vt si dicas/petrus per vltimum esse incipit disputare, reuera quamquam secundum regulas grammatice nullam habeat incongruitatem, non tamen debet a dialectico apta reputari, cum natura de ly incipit exigat determinari per alia instantia, et negatiua de ly desinit per alia. Hanc autem/petrus incipit non disputare, dictum est exponi sicut exponitur hec/petrus desinit disputare, et hanc/petrus desinit non disputare, sicut hec/petrus incipit disputare. ¶ Sed arguis. Hec/petrus albus desinit non esse homo, est vera, hec/petrus albus incipit esse homo/existente falsa, casu quo petrus nunc non sit, sed immediate post hoc erit, et nunquam erit albus, fuit tamen albus immediate ante hoc. Nam falsitas secunde nota est, cum subiectum non supponat, et veritas prime patet, hoc desinit non esse homo, et hoc est vel immediate ante hoc fuit petrus albus, ergo petrus albus desinit non esse homo. Negatur veritas prime, quia non ampliatur illic/ petrus albus/ad illud quod est vel immediate ante hoc fuit, sed sicut ampliaretur a ly incipit, et ideo hec vltima consequentia non valet, quamquam fateor, posses dicere ly incipit non ampliare ad preteritum, et tunc licet propositiones de/desinit non/et de/incipit/equivaleant quando subiectum est irresolubile, non tamen quando est resolubile, primus tamen modus est vsitatior. ¶ Animaduertendum hic autem circa primam exponentem quod ly nunc non accipitur hic singulariter, vt valeat/in hoc instanti/nam tunc expositio nihil valeret adhuc materialiter, lapso enim instanti demonstrato, exponibilis esset vera, tali exponente existente falsa, sed accipitur communiter loco huius/ in instanti quod est presens. Sed non vtimur hoc complexo, quia ly nunc compendiosius est et inter philosophos vsitatius, quod quidem aduerbium doctrinaliter potest hunc sensum reddere. Et in eodem sensu accipitur ly hoc in secunda exponente. ¶ Secundo aduertito circa secundam exponentem quod negatio debet preponi signo immediate, nam alias si petrus nunc desineret esse per vltimum sui esse, qui post annum rursus reproduceretur, hec esset falsa petrus desinit esse, quia secunda exponens .s. petrus immediate post hoc non erit (ly immediate prepositionaliter accepto) est tunc falsa, vt supra probatum est. Non si ly immediate accipiatur aduerbialiter, si petrus nunc esset albus, et hora futura diuisa vt supra in partibus paribus esset albus, et in imparibus niger, hec esset vera/petrus desinit esse albus, quia verum esset dicere/petrus est albus/et immediate post hoc non erit albus, quod tamen est falsum. Hinc sequitur terminos in negatiua exponente non ampliari sicut in exponibili.

¶ Dixerim immediate exponibilis. 4. No.

Vbi notandum ly incipit quandoque accipi syncategorematice, et quandoque categorematice. Non quod equiuoce teneatur, aut quod aliquando solum aliqualiter significet, sed quod quando constituit propositionem immediate exponibilem dicitur a modernis sophistis syncategorematice teneri, quod rectius diceretur exponibiliter, et quando constituit propositionem regulandam per suppositionem extremorum, aut per descensum sub ly incipit dicitur categorematice teneri. ¶ Ad cuius noticiam hoc tibi sit documentum. Sola illa propositio est immediate exponibilis in qua ly incipit verbum ponitur in fronte propositionis, aut in qua omnes termini ipsum precedentes sunt irresolubiles, aut, si est de participio, immediate potest reduci ad vnam talem. V.g. he/incipit homo esse/michael incipit esse/ michael est incipiens esse/sunt immediate exponibiles, ac proinde sue contradictorie. He autem/omne incipiens esse est homo/tantum incipiens esse est homo/michael omne incipiens esse est, michael aliquod incipiens esse non est/et vniuersaliter quando ly incipiens modificatur ab aliquo talium signorum, non sunt immediate exponibiles, et dicitur ly incipiens in eis categorematice teneri. Quarum proinde veritates regulande sunt per ascensum sub talibus participijs, ac deinde per suppositionem extremorum, que quidem suppositiones sunt tandem cognoscende per hanc hoc est incipiens esse, que est immediate exponibilis. ¶ Et sicut hec/incipit esse homo/est immediate exponibilis, ita et hec/incipiens esse est homo, vbi tale participium non modificatur aliquo signo, et eodem modo ampliat sicut verbum ipsum. Sed hec/aliquod incipiens esse est homo, non est immediate exponibilis, nec ibi tale participium ampliat, sicut nec in hac vniuersali/omne incipiens esse est homo, vt in principio huius lectionis dictum est. ¶ Quare dicta vniuersalis non conuertitur cum hac copulatiua/incipiens esse est homo, et nullum incipiens esse est incipiens esse quin illud sit homo/immo casu quo sint infiniti homines, hora futura (vt supra) diuisa, et nullus sit nunc homo, copulatiua est vera et vniuersalis falsa. Et eadem ratione prima exponens huius/tantum incipiens esse est homo, non est hec/incipiens esse est homo, sed hec/aliquod incipiens esse est homo, que est subalterna dicte vniuersalis. Vnde sub participio huius/incipiens esse est homo/non licet immediate descendere. Proportionabiliter dictum est c. 11. de his/requisitum ad equitandum est equus/aliquod requisitum ad equitandum est equus/quarum secunda est falsa, et prima vera, cum equiualeat huic / requiritur ad equitandum equus. ¶ Percunctaris autem an hec/michael incipiens esse non est/sit immediate exponibilis, cum ly incipiens non modificetur a ly aliquod. Reuera minime, idem enim est ac si modificaretur a tali signo, cum illa non possit immediate reduci ad aliquam de/incipit/sub illa forma, inepte enim diceres, petrus incipit esse non est. Idcirco non sequitur/michael aliquid quod nunc est et non immediate ante hoc fuit, vel quod nunc non est et immediate post hoc erit, non est, ergo michael incipiens

esse nō est, nā si nihil inciperet eē preter ipsū qui inciperet eē per vltimū non esse, añs est verum, & consequens falsum.

5. No. ¶ Ex dictis sequitur has cōsequētias non valere/ homo incipit esse, ergo incipit esse homo, nec ecō trario, nam si solus petrus incipiat nunc esse et sint & fuerint alij homines, antecedens est verum & consequēs falsum. Et si nullum incipiat esse ens, petrus tamē incipiat esse albus & nullum antea fuerit album, ecōtrario. s. incipit album esse, ergo album incipit esse, añs est verum & ꝯñs falsum. Immo nō sequeretur respectu subiecti absoluti & singularis, nempe si partes petri antea fuissent, que nunc vniantur, non sequitur, incipit esse petrus, ergo petrus incipit esse, (tali infinitiuo includente ens vel entia). Quare termini precedētes ly incipit debēt omnimode resolui ante expositionem. s. cōmunis, in singularem, cōnotatiuus, in absolutū, ac denique terminus supponens pro re diuisibili in illud disiunctū ex pluribus copulatis modo sepe dicto. Iuxta quā doctrinam cōcedētes theologi q incepertit eē christus, negāt q christus inceperit esse, vt docet. S. tho. 3. q. 16. ar. 9. Quando autem a parte predicati nō exprimitur tñ collectiuus tunc subiectū singulare absolutū reputatur irresolubile, vt in hac/ petrus incipit esse albus.

6. No. ¶ Per hec clarēt suppositiones terminorum precedentiū ly incipit. Supponunt enī sm exigentiam signorum que in ipsos feruntur. Termini autem sequentes quāuis formaliter distribuātur a vi negatiua de ly incipit (vt secunda parte introductionū dictum est) nihilominus tñ equiualēter supponunt mixtim. i. non habent vnicam suppositionē, sicut in ceteris exponibiliū generibus expositū est, cum in vtriusque copulatiue exponentis altera categorica distribuātur, in altera vero non. ¶ Quare nec valet descēsus copulatiuus, nec ascensus disiunctiuus, ob rationē in exclusiuis et exceptiuis adductam. Adde. Nec valet descensus disiunctiuus nec ascēsus copulatiuus, nam hec est vera/ incipit instās futurū esse, quacunque singulari subiecti existente falsa, eo qd talis exponibilis verificatur per vltimū non esse, & in nulla exponente talis instantis ly homo supponit determinate, immo distributiue in prima, & ꝯfuse supponit in scda. Et ecōtrario si oēs homines qui nunc sunt inciperent esse, & immediate añ hoc fuerint alij hoīes, omnes singulares sunt vere sub subiecto huius/ incipit homo esse/ & tñ exponibilis est falsa, eo qd in singularibus sub ly homo non licet demōstrare nisi supposita q sunt vel immediate post hoc erunt, et in exponente negatiua primi instantis esse, pro qua verificantur tales singulares, distribuitur pro illis que sunt vel fuerunt. Unde dicti termini sequentes supponūt omnino immobiliter quo ad ascensum & descēsum, immo supponerēt immobiliter quāuis ab alio signo modificarētur, vt si diceres/ incipit omnis homo esse (quod huic exponibiliū generi inter cetera est peculiare) Si aūt in hac/ incipit. b. homo esse, denotet ly. b. determinatā in ordine ad ly incipit, tunc tale subiectum est resolubile omnino ac si precederet. Sicut ecōtrario si subiectum huius/ a. homo incipit esse, cōfundatur in ordine ad ly incipit (vt apparet) supponit omnino immobiliter ac si sequeretur.

7. No. ¶ Oppositiones eodem modo sunt hic constituende sicut in illis de immediate, nam qñ subiectū antecedit signo/ incipit/ eodē omnino modo constituūtur sicut in ceteris categoricis siue modales fuerint siue de inesse, hoc vno considerato q ly incipit est vniuersalitas, quod proinde non debet in vtraque cōtradictoriarū aut subcōtrariarū affirmari, nec in vtraque contradictoriarū aut contrariarū negari Quare in hoc rotulo/ omnis homo incipit disputare/ omnis homo nō incipit disputare/ aliquis hō incipit disputare/ aliquis hō non incipit disputare/ reperitur omne genus oppōnis, sicut si non essent exponibiles, & eodē modo in his/ petrus necessario incipit disputare/ petrus impossibiliter incipit disputare/ petrus possibiliter incipit disputare/ petrus possibiliter nō incipit disputare/ prime due sunt cōtrarie, secūda & quarta subcōtrarie, prima & tertia subalterne sicut secūda & quarta, prima & quarta cōtradictorie sicut scda & tertia. Nec licet in aliquo genere oppositionis aliquē terminū qui in altera oppositarū sequitur ly incipit, in altera precedere, ob rationē dictā in expositione de ly immediate. ¶ Hoc tñ vnum hic adnotato q quāuis huic/ immediate post hoc ois homo erit albus/ assignauimus cōtrariā ratione vniuersalitatis de ly hō, & huic/ immediate post hoc hō erit albus/ subcontrariā ratione particularitatis eius, nihilominus hec/ incipit ois homo esse albus, nullā habet cōtrariā. Nam maxime hāc/ incipit ois hō non esse albus/ sed hanc nō, qr si omnes hoīes inciperent esse per primū sui esse, & simul per vltimum sui esse desinerent esse albi, ambe essent vere, qr scda equiualet huic/ desinit omnis homo esse albus. Uel hanc/ nō incipit homo esse albus, sed nec istā, nam si immediate ante hac fuissent alij hoīes albi et alij nigri, nunc autē omnes sint albi, ambe essent vere. Et eadem ratione patet hanc/ incipit nō esse albus/ nullā posse habere subcōtrariā, qr nec istam/ nō incipit ois homo esse albus/ quippe que sit simul falsa cū illo, casu quo omnes hoīes nunc sint albi & fuerint & erunt albi. Nec istā/ nō incipit omnis hō esse albus, cum sit simul falsa cū illa casu secūdo suprapositio Et ratio huius est, qr cum nec ly homo sit cōpleta vniuersalitas in hac/ incipit ois homo esse/ nec completa particularitas in hac/ incipit homo esse, nec prima potest ratione illius termini habere contrariā nec secūda subcontrariā vbi ly hō postponatur verbo, quod si anteponeretur variaretur ampliatio, vt expositū est. Quecūque de ly incipit dicta sunt, tu ipse poteris ad propōnes de/ desinit/ facile applicare.

¶ Ex dictis patet expositionē de ly incipit non esse ꝯñam formalē. 8. No. Imprimis enī qñ termini precedunt ly incipit, omnes id fatentur, qr si aliqua esset formalis, maxime hec/ michael nunc est, & nō immediate ante hoc fuit, ergo michael incipit esse (ly esse includēte ens vel entia) cui tñ instatur si loco de ly michael ponatur ly petrus, & partes petri ante hac fuissent q nūc primo vniantur. Sed q nec sit formalis qñ ly incipit precedit, patet, qr cum in hac ꝯña, nūc homo disputat, & nō immediate añ hoc disputauit, ergo incipit hō disputare, nulla sit synonimitas inter ly instās añtis & aliquē terminū ꝯñtis, vel (ne sit locus dicendi q virtualiter sit aliqua) ad minus cū nulla sit inter ly immediate & aliquē terminum ꝯñtis, reuera potest instari per hāc/ nunc hō disputat, & non multū ante hac disputauit, ergo incipit hō disputare, maxime cū nec in prima sit eadē ampliatio terminorum añtis & ꝯñtis, sicut nō est in secūda. Igitur fat est vt recta sit expositio de/ incipit/ et/ desinit/ esse ꝯñam mutuā & materialē. ¶ Ubi proinde cōstituitur cōclusio sicut in superioribus. Ab exponibili de/ incipit/ aut/ desinit/ ad disiunctiuā suarū exponentium et ecōtrario est mutua ꝯña, sicut ab exponibili secūdi generis ad copulatiuā suarū exponentiū & ecōtrario. Quo fit, vt ab vna copulatiua, parte principali disiunctiue exponētis de/ incipit/ aut/ desinit/ primi generis ad ipsam exponibilem sit bona ꝯña, sed non ecōtrario, sicut ab exponibili secūdi generis ad quālibet disiunctiuam, partem principalem sue copulatiue exponentis, & non econtrario.

¶ Lectio tertia.

At vero contra cōclusionem hanc arguitur. Per totū mēsem ianuarij dicimus/ nunc incipit annus, & post paruū tp̄s quo lectio incepta est dicimus nunc incipit lectio, & sic de alijs multis, & tñ exponētes iuxta prefixū modū tunc sunt false, ergo expositio nō est bona. Et si dicas locutiones illas vulgares nō accipi in rigore dialectico, adhuc arguitur. Non sequitur/ petrus in hoc instanti incipit esse, ergo petrus in hoc instāti est, & nō immediate añ hoc instās fuit, vel in hoc instāti nō est & immediate post hoc erit et tñ arguitur ab exponibili ad exponentes, &c. Probatur maior Si petrus nūc sit & immediate añ hoc fuerit, ꝯña est falsum vt notum est, & veritas añtis patet. Petrus incipit esse in

hoc instāti, ergo petrus in hoc instanti incipit esse, ⁊ aṅs patet, q: petrus nunc est in hoc instanti, et non immediate ante hoc fuit in hoc instanti.

1. No. ¶ Ad argumentū satis responsum est: sed circa materiā replice notant multi in hac propōne/petrus in hoc instanti incipit esse, ly instāti posse determinare vel ly incipit vel ly esse, si determinet ly incipit illa propō est falsa in casu posito, ⁊ in dicta ꝯña arguitur recte ab exponibili ad exponentes, sed si determinet ly esse, dicta propō est vera, nec illo modo habet exponi, sed sic/petrus nunc est in hoc instanti, ⁊ non immediate ante hoc fuit in hoc instanti, ⁊ ita dicunt de aliis determinationibus. Idcirco concedunt. deus in hoc instanti incipit esse, ⁊ deus in hoc instanti desinit esse, petrus salmantice desinit esse, casu quo exeat vrbem, vnde rursus/ petrus est salmātice mortuus/ ⁊ multa alia id genus quibus male intellectus adheret. Igitur non apparent mihi huiusmodi propōnes distinguende, cū ex ipso verboꝝ contextu quecꝫ suū sensum sortiatur. Et ideo quādo determinatio preponitur verbo/incipit/tūc determinat verbū ipsum, sed quādo additur immediate ad ly eē, tūc determinat ly esse. ¶ Quare ad replicam sine distinctione cōcedenda est ꝯña, ⁊ sicut cōsequens est falsum ita ⁊ aṅs, sed negatur illa ꝯña/ petrus incipit esse in hoc instanti, ergo in hoc instanti incipit esse. Et proportionabilr conceditur/deus incipit esse in hoc instanti, et negetur/deus in hoc instanti incipit esse, hanc autem/deus incipit in hoc instanti esse, fateor esse distinguendam. Proportionabiliter hac/petrus desinit esse salmantice/concessa, negatur hec/petrus salmantice desinit esse/nam prima est exponēda ita vt ly salmantice addatur verbo in omnibus exponentibus, sed secunda facit hunc sensum/petro existente salmantice desinit esse homo. ¶ At concesso ꝙ petrus desinit eē salmātice, non subinde sequitur ꝙ petrus sit mortuus salmātice, nam cum ly mortuus valeat tātū sicut quod desiuit esse, seu quod desiuit viuere, determinatio addita tali participio non pōt determinare infinitiuum/viuere/inclusum in ly mortuum, sed preteritū/desiuit/loco cuius ponitur, ⁊ ideo hec/petrus est mortuus salmātice, facit hunc sensum, desiuit salmātice viuere, determinatione determinante preteritū. i. petrus dum existeret salmātice desiuit viuere. Proportionabilr de illo qui incidit in peccatū, non cōcedas ꝙ sit mortuus in gratia, quāquā desiuit viuere in gratia, q: denotatur per illā ꝙ dū erat in gratia desiuit viuere, qđ contingit beatis. Et hoc notato, ne propōnes inopinabiles concedas.

2. No. ¶ Cōtra hec autem arguitur. Supposito ꝙ motus nō fiat in instanti, vt. 6. phisicoꝝ ⁊ multis aliis locis traditur, sequeretur hanc esse veram/celū in hoc instanti incipit moueri, ⁊ in hoc instanti desinit moueri, q: celum in hoc instanti non mouetur, ⁊ immediate post hoc mouebitur, ergo incipit moueri, ⁊ immediate ante hoc mouebatur, ergo desinit moueri. Hoc corollarium cōcedunt multi, quod vz, in quocunqꝫ instanti intrinseco motus alicuius verum est dicere ꝙ incipit ⁊ desinit esse motus, quod manifeste repugnat continuitati motus. Unde quāquā in instanti non fiat motus, ac subinde negandū sit/celum mouetur in hoc instāti, in qua virtute appellationis, denotatur partes motus simul esse in hoc instanti, non tamen subinde negandum est/nunc celum mouetur, aut, in hoc instanti celum mouetur, in qua denotatur hoc instans esse continuatiuū temporis in quo mouetur, ac proinde dicta exponibilis est falsa ratione illius exponentis negatiue de presenti. Qui negant res successiuas esse in instanti continuatiuo temporis in quo sunt, cōcedunt multa dicto corollario similia, que a philosopho nō essent concedēda. ¶ Sed infers forsan ex dictis cum Henti bero hanc copulatiuam/petrus per totam horam sequentem augebitur, ⁊ tamen desinet augeri per per tempus ante finem illius hore, casu quo petrus per totam horam sequentē continuo augeatur, vsqꝫ ad instans terminatiuum exclusiue, qđ dicatur. b. Nam prima pars clare constat, ⁊ secūda probatur. Petrus in. b. instanti non augebitur per tempus ante finem, ⁊ immediate ante illud augebitur per tempus ante finem, ergo desinet augeri per tp̄s ante finē. ¶ Ad hoc si tota illa determinatio/per tempus ante finem/determinet ly augeri, fateor copulatiuam esse veram, immo esset vera si in secunda parte diceres/petrus desinet augeri ante finem, nam habet tunc talis determinatio modificare ly augeri in omnibus exponētibus, sed si talis determinatio determinet ly desinit (quod reuera magis consonat modo concipiendi) negatur secunda pars vtpote in qua denotatur ꝙ in aliquo tempore vel instanti ante finem petrus desinet augeri.

¶ Secundo principaliter arguitur cōtra modum resoluendi terminos precedentes ly incipit. Nō sequitur/hec entia incipiunt esse animalia, ⁊ hec entia sunt vel immediate post hoc erunt homines, ergo hoies incipiunt esse animalia, ⁊ arguitur per resolutionem subiecti, ergo nō valet huiusmodi resolutio. Minor videtur nota, ⁊ probaꝰ maior. Casu quo sint nūc due materie ⁊ due forme, ex quibus hora futura diuisa versus nos in prima parte fiāt petrus ⁊ paulus, qui per illam solā durent, ⁊ in secūda per transpositionē partium ioannes ⁊ thomas, ⁊ ita per diuisionē materiarū in infinitum, aṅs est verum ⁊ ꝯña falsum.

¶ Ad argumētum concessa maiore negaꝰ minor, nec eīn recte arguiꝰ expositorie, nā variatur ampliatio de ly hoies, qđ sm̄ acceptionem quā hꝫ in minori vbi ponitur post ly immediate verificatur de aliquo de quo nō verificatur in conclusione positū ante ly incipit. Igitur vel eēt dicēdum in minori/hec entia, hoies sunt vel immediate post hoc erunt, vt inferretur illa conclusio, vel ex antecedenti ibi assumpto concludendū esset, ergo entia que immediate post hoc erunt homines incipiunt esse aīalia. Quare non sequiꝰ/omnia aīalia incipiūt esse, he materie ⁊ he forme sunt vel immediate post hoc erunt animalia, ergo he materie ⁊ he forme incipiūt esse, nam si adderes casui ꝙ ille materie ⁊ ille forme etiam immediate ante hoc fuissent, tñ duo equi sm̄ se ⁊ suas partes nunc inciperent esse, aṅs esset verum ⁊ ꝯña falsum, immo ille premisse sunt inhabiles, q: stat mediū supponere pro aliquo sm̄ acceptionē quā habet in minori pro quo non supponat in maiori. Immo medio in minori adhuc distributo, nō sequereꝰ, vt. 4. trā. 2. p. c. 3. latius disputabitur. 3. No.

¶ Tertio ad principale arguitur. Nō sequitur/petrus incipit pertrāsire hoc spacium, ergo petrus nunc pertransit hoc spaciū, ⁊ nō immediate ante hoc pertrāsiuit, vel nunc non pertransit, ⁊ immediate post hoc pertransibit, ⁊ tamen arguitur ab exponibili ad exponentes, ergo conclusio falsa. Probatur maior, nam casu quo petrus nūc nō moueatur, sed immediate post hoc mouebitur super spacium pedale, quod demōstratur per ly hoc, aṅs est verum, ⁊ ꝙ ꝯña sit falsum patet, nam si verificaretur, maxime pro secūda copulatiua, cuius tamen secūda categorica est falsa, vtpote in qua denoteꝰ ꝙ petrus immediate post hoc cōsummabit totū motū super illud pedale, qđ naturalr est impossibile.

¶ Ad hoc argumētum concessa minore negaꝰ maior. Ad cuius probationē dicit quidam, ꝙ si ille infinitiuus includat instans, sicut ꝯña est falsum in illo casu, ita ⁊ aṅs, immo vtrūqꝫ est impossibile, q: denotat motū fieri in instanti, si autem includat tp̄s, sicut aṅs est verū ita ⁊ ꝯña pro scđa copulatiua. Ex cuius scđa categorica infert subinde ꝙ immediate post hoc verum erit dicere, petrus pertrāsit hoc spaciū. Itē ꝙ in quocūqꝫ instāti cōtinuatiuo tp̄is motus verū erit dicere/petrus pertrāsiuit hoc spaciū, q: in quocūqꝫ tali verū erit dicere ꝙ illa de p̄terito habuit vnā deinesse veram. Et eadem ratione esset cōcedendum in quocūqꝫ tali instanti ꝙ illud spacium est pertransitum a petro, ⁊ tunc ad preteritum esset potentia, nam si in illo instanti cessaret motus anteqꝫ perueniretur ad finem, iam illa de preterito esset falsa. Rursus cōcedit hanc/ petrus in tēpore quod erit immediate 4. No.

post hoc,mouebiẽ,casu quo antichristus nõ moueretur hinc ad mille annos,ac proinde in dicto casu concedit hanc/antichristus incipit moueri,qꝛ nunc non mouetur,ꝛ in tpe immediate post hoc mouebiẽ.s.in tempore mille annoꝝ qđ est immediatũ huic instanti. Infert denique multa alia que(vt ipse fatetur)sunt profecto mirabilia. Qui tñ hec percipere non possum,negata semper maiore principalis argumenti,dicerem ad eius ꝓbationẽ ꝙ in illo casu sicut ꝯñs est falsum ita et añs,siue ly moueri importet tp̃s siue instans, nam cũ prepositio/per/in cõpositione denotet cõsummationẽ operis,denotatur subinde tam per añs q̃ per ꝯñs,ꝙ vel nunc vel immediate post hoc erit absolutus motus super.a.pedale,quod certe manifeste est falsum. Hec aũt/petrus incipit transire,seu,incipit moueri super hoc spaciũ/in dicto casu est vera ꝓ copulatiua exponente vltimi instantis non esse,siue infinitiuus includat tp̃s,siue instans. Nec qñ includit instãs denotat motũ fieri in instanti, sed certe denotatur per dictã exponentẽ,ꝙ ante quodlibet instans futurũ in aliquo instanti verum erit dicere ꝙ petrus mouetur,qđ certe est verũ in instãti cõtinuatiuo tẽporis motus. Et q̃q̃ includat tẽpus,non proinde est sensus,ꝙ in aliquo tempore futuro immediato huic instãti petrꝰ mouebiẽ,sed ꝙ ante quodlibet instãs in aliquo tempore verũ erit dicere ꝙ mouetẽ,quare si antichristus hinc ad admille annos incipiat moueri, certe hec est falsa / antichristus incipit moueri. Igitur idem est quo ad hoc in huiusmodi ꝓpõnibus,infinitiuũ,tempus includere vel instans ¶ Illius autẽ hic memento,quod in fronte primi trac.et in ca.moda.diximus,vez ad veritatem propõnis de preterito aut de participio p̃teriti verbi importãtis ꝯsummationẽ actiõis tẽporalis nõ sufficere aliquã deinesse denotantẽ actionẽ fuisse veram,sed exigi aliquã deinesse fuisse veram donotantẽ cõsummationẽ operis. Unde q̃q̃ quocũque instanti intrinseco temporis quo petrus mouebitur super.a.spaciũ,verũ sit dicere/ante hac hec fuit vera/petrus transit hoc spaciũ,nunq̃ tñ hec de preterito est vera/petrus transiuit hoc spaciũ,seu/hoc spaciũ(vt sic dicam)est transitũ,sed requiriẽ ad veritatẽ huius de preterito,ꝙ hec fuisset vera/petrus pertransit seu finit motũ super hoc spaciũ. ¶ Hinc sequitur ꝙ casu quo petrus incipiat moueri super vnum spaciũ longitudinis vnius leuce,ꝛ paulus per spaciũ lõgitudinis centũ eque velociter, ita vt in fine hore sequẽtis petrus petranseat totum suũ spacium,ꝛ paulus tantã partem sui,hec copulatiua est falsa/petrus ꝛ paulus eque velociter ꝛ vterque per lineam breuissimã continuo mouebunẽ per totã horã sequentẽ,ꝛ tñ in fine hore verũ erit dicere/paulus pertransiuit centum leucas,ꝛ tñ petrus nõ pertransiuit nisi vnam,quam ille(miror quidem)audacter concedit.

¶ Quarto ad principale arguiẽ. Non sequitur/petrus nũc est ois homo , ꝛ nõ immediate ante hoc fuit ois homo,ergo petrus incipit eẽ omnis hõ, ꝛ arguiẽ ab exponẽtibus ad exponibilẽ,ergo conclusio falsa. Probatur maior. Casu quo petrus nũc ꝛ per totam horã preteritã fuerit solus ante quẽ fuerint aliꝗ hoies,ꝯñs est falsum(vt notum est)qꝛ cum nunc verũ sit dicere/petrus est ois homo,ꝛ immediate ante hoc verũ erat idẽ dicere,nõ incipit esse omnis hõ, sed ꝙ añs sit verũ pro scđa parte(nam prima nota est) patet per falsitatẽ sue contradictorie.s.petrus immediate ante hoc fuit omnis homo, nam ly homo distribuiẽ pro omni homine preterito,accipimus enim ly immediate prepositionaliter,vt non restringat quo ad suppositionem.

¶ Qui negant hanc/adam fuit omnis
5. No. homo/tenenẽ dicere talẽ propositionẽ nõ posse exponi immediate nisi ly hõ restringatur in scđa exponente pro suppositis que fuerũt immediate ante hoc,tali ꝙ prima exponẽs illius de immediate(quã ipsi per duas exponunt) non sit hec.s.petrus non ante hoc fuit omnis hõ,sed/nõ ante hoc fuit omnis homo qui immediate ante hoc fuit,nam alias (vt probat argumẽtum)exponẽtes essent vere ꝛ exponibilis falsa. Sed isti cum in exponente de ly immediate ponant ipsum signũ exponibile contra artẽ exponendi , adhuc cõcedunt multa contra cõmunẽ sensum,debent eñ in primis negare hanc propõnẽ/incipit esse omnis hõ,casu quo nullus hõ sit,sed hora futura diuisa per partes proportionales versus nos,in qualꝫ parte sit vnus hõ qui tñ duret per illam,nam hec est falsa.s. immediate post hoc erit omnis hõ,quippe cuius prima exponens sit/post hoc erit omnis hõ qui immediate post hoc erit,cuius subiectũ non supponit. Et si addaẽ casui ꝙ petrus nunc non sit sed immediate post hoc erit cũ illis hominibus, tenentur subinde cõcedere ꝙ petrus incipit esse ois homo , qꝛ nunc nõ est ois homo,ꝛ immediate post hoc erit oĩs hõ,qꝛ post hoc erit ois homo qui immediate post hoc erit, nam ly homo solum supponit pro illo. Unñ sequitur ꝙ petrus per vltimũ nõ esse incipit esse ois homo,ꝛ tñ semper erit cum hoie,ꝛ nunq̃ ois homo,qđ est manifeste falsum. ¶ Igiẽ argumentũ nõ est cõtra nos,negamus eñ maiorẽ, immo optime arguiẽ ibi ab exponẽtibus ad exponibilẽ,ꝛ sicut ꝯñs est falsum, ita et scđa exponens,vt pꝫ per ꝟitatẽ sue ꝯtradictorie.s.immediate ante hoc fuit ois homo, nam q̃q̃ ibi ly homo distribuatur pro quolibet hoie preterito,dependẽter tñ a determinatiõe verbi sub qua proinde prius est descendendũ q̃ sub illo,ꝛ ideo verum est dicere post quodlibet instãs preteritũ petrus fuit ois homo,vt patet demõstrãdo sub ly fuit instans hore preterite. ¶ Proportionabiliẽ si petrus nunc ꝛ per totam horã preteritã fuerit niger,antequã fuerit albus,negamus hãc/petrus incipit esse nõ albus,concedẽtes contradictoriã secũde exponentis.s.petrus immediate ante hoc fuit non albus , qꝛ post quodlibet instans preteritũ in aliquo instanti fuit nõ albus, nec opus est dicere in secunda exponẽte, petrus nõ immediate ante hoc fuit non albus qui immediate ante hoc fuit,sicut dicũt illi qui in illo casu negant hanc/petrus fuit nõ albus.

¶ Quinto ad principale arguiẽ. Non sequitur/petrus nũc est in domo pauli,et nõ immediate ante hoc fuit in domo pauli,ergo incipit esse in domo pauli, et tñ arguitur ab exponẽtibus ad exponibilẽ, ergo cõclusio falsa. Probaẽ maior,casu quo domus in qua petrus ꝛ nunc est,ꝛ immediate ante hoc fuit,sit nunc primo pauli,añs est verum vt notũ est,ꝛ ꝙ ꝯñs sit falsum arguiẽ. Petrus incipit esse in domo pauli,ergo petrus incipit esse in domo q̃ est pauli , vel que immediate post hoc erit pauli,ꝯñs est falsum pro omnibus partibus,cũ ex singulis sequaẽ ꝙ incipit esse in domo, ergo ꝛ antecedens,ꝛ ꝯña patet a simili , nam bene sequitur, petrus incipit eẽ homo,ergo incipit eẽ homo qui est, vel qui immediate post hoc erit.

¶ Opus est pro huius solutione memi 6. No.
nisse differentie.ca.modaliũ constitute inter has ꝓpõnes/hõ possibiliẽ est alal qui est/homo possibiliẽ est alal quod est,ꝙ videlicet prima,cum relatiuũ referat terminũ precedentẽ copulam,reddat sensum hypotheticũ , vez/possibiliẽ est animal et ille est,que proinde ratione secũde partis est contingẽs,scđa vero cum relatiuũ referat terminũ sequentẽ copulam,reddit sensum categoricũ,in qua subinde modus ampliet copulam implicationis,obidque sit modalis necessaria. Et eodẽ modo est distinguendũ inter has/homo possibiliẽ incipit eẽ animal qui est/homo possibiliẽ incipit esse alal qđ est. Unde in rigore (vt opinor)ꝓportionabiliẽ in hac ꝓpõne/petrus incipit esse in domo que est pauli,ly incipit ampliat copulã implicationis, que proinde est vera casu argumenti , cum petrus sit in domo que est pauli , ꝛ non immediate ante hoc fuit in domo que est pauli,cuius sensus est,non immediate ante hoc verũ est dicere,petrus est in domo que est pauli,valet eñ tantum sicut in domo existẽte pauli. ¶ Si tamẽ accipias illam copulam implicationis restrictiue,vt faciat sensum copulatiuum, vt videlicet sit sensus/petrus incipit eẽ in domo ꝛ illa est pauli , vel eẽ. Tunc ad argumentum concessa minore negatur maior,immo sicut exponẽtes sunt false ita ꝛ exponibilis,sed negatur illa cõsequentia.s.petrus incipit esse in domo pauli,

ergo petrus incipit esse in domo que est pauli, vel &c. ¶ Ubi notato q̄ quādo terminus sumptus cum copula implicationis fuerit inferior respectu cuiuscūq; copule ad ipsum sumptum sine copula implicationis, itaq; ex affirmatione ipsius sequatur affirmatio alterius, optime valet ɔ̄sa a propositione de/incipit/ad disiunctiuam in cuius altera parte reflectatur copula presentis, & in altera copula futuri. Si autem non sit inferior, non valet talis illatio. V.g. bene sequitur/ petrus incipit esse homo, ergo incipit esse homo qui est vel incipit esse homo qui erit, q2/homo qui est/est inferior ad ly homo, sequitur eñ/hoc erit homo qui est, ergo erit homo/ fuit homo qui est, ergo fuit homo, sed nō sequitur/petrus incipit eē in domo pauli, ergo incipit eē in domo q̄ est pauli, vel &c. q2/existens in domo que est pauli non est inferior ad ly existēs in domo pauli, nō eñ sequitur/hoc fuit in domo que est pauli, ergo hoc fuit in domo pauli. Sed q̄ in prima consequētia bene sequatur, patet, nam si petrus incipit esse homo vel incipit esse per primū esse, & tunc incipit eē hō qui est vel per vltimū nō esse, & tūc incipit esse homo qui erit, vt manifestum est.

7. No. ¶ Ex his sequit̄ has copulatiuas esse possibiles/petrus incipit habere filium episcopū, & tamen nō incipit habere filium qui est episcopus, vel filium qui fuit episcopus, vel qui erit ep̄s, vtputa si filius petri nunc primo sit episcopus. Item petrus incipit esse equalis paulo, et tamen non incipit habere tantam quantitatē quantam habet paulus, nec tantam quantā habuit, nec quantā habebit. Quod patet si immediate ante hoc tam petr⁹ q̄ȝ paulus fuissent bipedales, nunc autem petrus sit bipedalis, & paulus tripedalis, & nullus immediate post hoc erit. ¶ Ecōtrario autem nō sequitur nisi quādo reflectitur copula cū totali predicato (vt petrus incipit esse homo qui est, ergo incipit eē homo). Sed non sequitur/petrus incipit videre hominē qui est, et incipit videre hominē qui erit, & incipit videre hominem qui fuit, ergo incipit videre hominē, nam si petrus immediate ante hoc vidisset paulum qui iam non est, nunc videat ioānem qui est, sed nec fuit nec erit, & immediate post hoc videbit thomā qui nō est sed fuit, aῆs est verū & ɔ̄ῆs falsum. ¶ Ad hūc modū sequitur secundo, q̄ petro incipiente esse per primū sui esse, incipit esse in instanti in quo incipit esse, & incipiente esse per vltimū non esse, incipit esse in instanti in quo non incipit eē, in sensu categorico (quē in rigore facit) q2 nunc nō est in instanti in quo non incipit esse, & immediate post hoc erit in instāti in quo non incipit esse, nam si acciperetur in sensu hypothetico vez petrus incipit esse in instanti, & in illo non incipit esse, esset vtraq; falsa. ¶ Proportionabilr̄ sequitur tertio, q̄ petr⁹ incipit videre equū quem incipit videre paulus, & tñ paulus non incipit videre equū quem incipit videre petrus, vtputa si petrus incipiat nunc videre brunellū & fauellū, quoꝝ brunellum pariter incipiat videre paulus, fauellum vero & nūc videat & immediate ante hoc viderit. Item q̄ quēcūq; equū incipit videre petrus incipit videre paulus, & quemcūq; incipit videre paulus incipit videre petrus, et tñ petrus incipit videre multos equos quos nō incipit videre paulus, & paulus incipit videre multos, quos nō incipit videre petr⁹. Qđ ptȝ si tā petrus q̄ȝ paulus incipiant nūc videre solū brunellū per primū sui esse, & tñ hora futura diuisa per partes proportionales minoribus versus nos, in qualȝ parte ꝓportionali vterq; videat aliū & alium equū, talr̄ q̄ in duabus nō videat eūdem, nec equi quos videbit petrus sint idem quos videbit paul⁹. Quoꝝ instar tu ip̄e potes innūera corollaria elicere.

¶ Sexto ad principale arguitur. Non sequit̄/deus & hoc instās nunc sunt, & nō immediate ante hoc fuerunt, ergo incipiūt esse, & arguit̄ ab exponētibus ad exponibilē, ergo cōclusio falsa. Maior probat̄, nam aῆs est verū vt notū est, & q̄ ɔ̄ῆs sit falsum arguitur. Deus & hoc instans incipiunt esse, ergo deus incipit esse, & hoc instans incipit eē, vel sic, ergo deus & hoc instās sunt incipiens & incipiēs esse, et vtroq; modo ɔ̄ῆs est falsum, q2 vna pars, si inferas copulatiuā, est falsa, vel si inferas de copulato, nulla pars predicati supponit pro deo, ergo & aῆs est falsum.

¶ Circa hoc argumentum notato: q̄ 8. No.
iuxta regulā in calce prime partis introductionum de terminis includentibus negationē constitutā, predicatū propōnis argumēti deberet resolui in ly incipiēs & incipiēs esse, singulis partibus singulas negationes includētibus, q2 est vnicus simplex terminus sicut/ceci. Ubidq; dicta propō esset negāda (vt argumentū probat) quo adducti multi antiquoꝝ negarunt illā. At q2 (vt dictū est de ly differt) negatio inclusa in ly incipit fertur vnica acceptione in ly esse, videt̄ subinde in exponente negatiue negare illud de toto subiecto, & ideo apparet dicta propō esse immediate exponenda. ¶ Unde ad argumentū concessa minore negatur maior, immo sicut aῆs ita & ɔ̄ῆs est verum, sed negat̄ ɔ̄ῆa per quā resoluitur talis propō de copulato in copulatiuā, q2 copulatum cōplexiue sumptum non est ad copulatiuā immediate reducendū, & negatur pariter illa per quā ly incipiētia resoluitur in ly incipiens & incipiēs, q2 variatur negatio vnica in negationē pluribus acceptionibus acceptā. Quare talis terminus pluralis numeri nō est immediate reducibilis ad aliquod copulatū ante expositionē. Nec eñ placent qui negant dictā propōnē reduci ad hanc/deus & hoc instans sunt incipiens esse & incipiens esse, cōcedunt tñ reduci ad hanc/deus & hoc instans sunt incipiēs et incipiens esse, vbi ly esse determinet vnica acceptione totū copulatū, nā certe hec cōuertitur cū illa, q2 cum partes illius determinabilis predicati nō possint verificari nisi sic/hoc est incipiens esse, reuera cum nulla pars supponat pro deo, nec totum subinde predicatum supponet pro deo et hoc instanti. Quis eñ concedat/deus & hoc instans sunt incipiens & incipiens esse.

¶ Ex responso huius argumenti vez 9. No.
ex veritate huius/deus & hoc instans incipiunt esse, sequitur primo q̄ quocūq; minimo ente incipiente esse verum est dicere/omnia entia mundi incipiunt esse, collectiue, nam verum est dicere/tota collectio nunc est, & non immediate ante hoc fuit. ¶ Sequitur secundo q̄ si hoc esset primū & vltimum instans esse petri, & vltimū non esse pauli, hec esset falsa/petr⁹ et paulus incipiunt esse, vt patet per exponentes. s. petrus et paulus nunc sunt, & non immediate ante hoc fuerunt, vel nūc non sunt & immediate post hoc erunt, quarum prime copulatiue prima pars est falsa, & secunde, secunda. Et q̄ȝq̄ȝ resolueres illud predicatum sic/petrus & paulus sunt incipiens esse et incipiēs esse, adhuc hec est falsa propter non suppositionē subiecti. Nam licet concesserim/adam & abraam fuerunt, q2 in aliquibus instantibus fuerunt, non tamen concederem, q̄ adam & antichristus fuerunt vel erunt, q2 nec fuerunt in aliquibus instantibus, nec erunt in aliquibus instantibus, et ideo negarem in illo casu, q̄ aliqua entia sunt vel erunt petrus & paulus. Si tñ partes ex quibus post hoc componēdus est paulus essent nunc simul cū petro, negans hanc/ he materie & he forme incipiūt esse petrus & paulus, concederē hāc/ he materie & he forme sunt incipiens esse petrus & incipiens esse paulus. ¶ Sequitur tertio has copulatiuas esse possibiles/petrus incipit scire. a. propositionē, & paulus incipit scire eādem, & tñ petrus & paulus non incipiūt scire. a. vtpote si ille per primū eē & hic p̄ vltimū nō esse inciperet scire. a. Itē/petrus incipit scire. a. & desinit scire. a. & incipit scire. b. & desinit scire. b. & tñ nec incipit, nec desinit scire. a. et. b. sicut econtrario/incipit scire. a. et. b. & desinit scire. a. et. b. & tñ nec incipit nec desinit scire. a. nec. b. Primū ptȝ si hora preterita diuisa versus nos in qualȝ parte pari petrus sciuisset solū. a. & in imparibus. b. & in hora futura similiter, sed in hoc instāti nullā sciat, & scd̄m, si in hoc instāti sciat ambas. Itē/petrus incipit scire tres propōnes, & paulus incipit scire quatuor, et petr⁹ incipit scire pauciores q̄ȝ paulus, & incipit scire plures q̄ȝ paulus, similiter paulus incipit scire pauciores q̄ȝ petrus, & incipit scire plures q̄ȝ petrus. Quod patet si imme-

diate ante hoc tā petrus q̄ꝫ paulus sciuisset solas duas pro-
positiones, sed nunc petrus sciat tres, ꝛ paulus quatuor, et
immediate post hoc petrus quinqꝫ, ꝛ paulus solas quatuor,
nam petrus nunc scit pauciores q̄ꝫ paulus, et nō immediate
ante hoc sciebat pauciores, ergo incipit scire pauciores, et
nūc nō scit plures q̄ꝫ paulus, ꝛ immediate post hoc sciet plu-
res q̄ꝫ paulus, ergo incipit scire plures. Rursus, paulus nūc
non scit pauciores q̄ꝫ petrus, ꝛ immediate post hoc sciet pau-
ciores, ergo incipit scire pauciores, ꝛ nunc scit plures q̄ꝫ pe-
trus, ꝛ non immediate ante hoc sciebat plures, ergo incipit
scire plures. Sed non dicas, ergo incipit scire plures q̄ꝫ pe-
trus incipit scire, qꝛ prima exponens esset falsa. s. scit plures
q̄ꝫ petrus incipit scire. Eadem arte probabis ꝙ petrus inci-
pit esse minor q̄ꝫ paulus, ꝛ incipit esse maior, ꝛ similiter pau-
lus q̄ꝫ petrus, si ante hoc ambo fuissent pedales ꝛ nunc petrꝰ
sit bipedalis et paulus tripedalis, et immediate post hoc pe-
trus quadrupedalis, et paulus tripedalis. Et multa alia id
genus similiter.

¶ Septimo ad principale arguiẛ. Nō

sequitur / petrus in aliquo instanti nō erit albus, ꝛ immedia-
te post illud erit albus, ergo incipiet esse albꝰ, nam si petrus
sit nunc albus qui nunq̄ꝫ desinet esse albus, consequens est
falsum vt notum est, ꝛ veritas antecedentis patet, qꝛ in hoc
instanti presenti non erit albus, et immediate post illud erit
albus, ꝛ tamē arguitur ab exponētibus ad exponibilē, ergo
conclusio falsa. ¶ Et confirmaẛ. Non sequitur / petrus possi-
biliter incipit esse, ergo petrus possibiliter nunc est, ꝛ petrus
non immediate ante hoc possibiliter fuit, vel impossibilr nūc
est ꝛ possibilr immediate post hoc erit, qꝛ aīa est necessariū, ꝛ
vtriusqꝫ copulatiue cōsequentis pars negatiua est impossibi-
lis, ꝛ tñ arguitur ab exponibili ad exponentes, ergo.

10. No. ## ¶ Pro solutione argumenti et confir-

mationis habeatur in primis pro constanti, ꝙ propositiones
de / incipit / tam de extrinseco tempore q̄ꝫ modales post resolu-
tionē terminorū precedētium sunt immediate regulande per
suas deinesse. Sic nāqꝫ exprimuntur earum significationes,
quo vno documento facilime obuiaẛ cuiuis fallatie que pos-
set sub earꝫ expositiōe latere, ꝛ ideo superuacaneū esset huius-
modi argumenta hic multiplicare. Possunt verūtamen pro-
positiōes de extrinseco tempore, licet nō tam clare, immedia-
te exponi, vt propositio argumenti sic exponaẛ / petrus in ali-
quo instanti erit, ꝛ non immediate ante illud erit, vel in ali-
quo instāti futuro nō erit, ꝛ imediate post illud erit. ¶ Qua-
re ad argumentū concessa maiore negatur minor, debet enī
in prima categorica secunde copulatiue exponentis restrin-
gi ly instanti ad id quod erit. Et si arguas ꝙ casu quo nunc
petrus incipiat esse per vltimū non esse, ꝛ hoc instans postea
reproducaẛ in quo petrus nō erit, nec amplius incipiet esse,
hec / petrus incipit esse / sit falsa, ꝛ tamen hec exponens sit ve-
ra / petrus in aliquo instanti futuro nō erit, ꝛ immediate post
illud erit, que verificatur pro instanti qđ nūc est. Negatur ve-
ritas secunde categorice in sensu quem hic debet facere, qui
debet esse hic / immediate post illud instans futurū in quo nō
erit, et post illam productionē futuram in qua non erit, erit.
¶ Ac circa materiam cōfirmationis non essent audiendi qui
dicerent hāc / petrus possibiliter incipit esse albus; esse sic ex-
ponendam / petrus possibiliter est albus, ꝛ non immediate an-
te hoc possibiliter fuit albus, vel / petrus nunc non potest esse
albus, ꝛ possibiliter immediate post hoc erit albus, nam cum
negatio inclusa in ly incipit (vt dictum est de ly differt) nō ca-
dat in modum copule, vtpote qui precedat, certe non debet
dari exponens per copulam contradictoriā. Quis enī neget
hanc / antichristus potest incipere esse, cum certum sit ipsum
incepturum? ¶ Igitur si immediate exponeretur, exponētes
deberent esse he / petrus possibiliter nunc est albus, ꝛ possibi-
liter non immediate ante hoc fuit albus, vel petrus possibi-
liter nunc nō est albus, ꝛ possibiliter immediate post hoc erit
albus, et proportionabilr hec / petrus necessario incipit esse
albus, sic / petrus nunc necessario est albus, ꝛ necessario non
immediate ante hoc fuit albus, vel nunc necessario nō est al-
bus, ꝛ necessario immediate post hoc erit albꝰ, sed melius est
reducere ad suas deinesse. Hanc aūt / hec aīa incipit necessa-
rio esse / vbi ly necc̄o modificat ly esse, qꝛ negatio de ly incipit
ferẛ in ly necessario, q̄nquidē precedit ipsum, opinor nō esse
immediate reducendam ad deinesse, sed exponendam potius
sic / hec anima nunc necessario est, ꝛ non immediate ante hoc
necessario fuit, vel nunc nō necessario est, et immediate post
hoc necessario erit (modo in exponentibꝰ negatiuis negato)
Unde demōstrata anima q̄ nunc incipit esse, et ly necessario
dicente necessitatē naturalem, opinor illā esse veram.

¶ Ex supradictis patet huiusmodi cō- 11. No.

sequentias nō valere / petrus incipit esse, ergo petrus incipit
incipere esse / petrus desinit esse, ergo petrus desinit desinere
esse, nec econtrario. Nam si hora preterita vt supra diuisa,
petrus qualibet parte pari fuisset, impari vero non, et simili-
ter se haberet in hora futura, nunc tamen non esset, antecedens
est verum in vtraqꝫ consequentia (cum nunc non sit, ꝛ imme-
diate ante hoc fuit, ꝛ immediate post hoc erit) et cōsequēs fal-
sum, nam cum nunc incipiat esse, ꝛ immediate ante hoc inci-
piebat, non incipit incipere, ꝛ cum nunc desinat esse, ꝛ imme-
diate post hoc desinet nō desinit desinere. Et si nūc esset, vtrū-
qꝫ consequens esset verum (qꝛ nunc non incipit, ꝛ immediate
post hoc incipiet, ergo incipit incipere, ꝛ nunc non desinit, et
immediate post hoc desinet, ergo desinit desinere) ꝛ vtrumqꝫ
antecedēs falsum, qꝛ cū nunc sit, ꝛ immediate ante hoc fuit,
et immediate post hoc erit, nec incipit nec desinit esse. ¶ Hec
autē / petrus per primū sui esse incipit esse / petrus per primū
sui esse incipit incipere esse, sunt equiualentes, nam secunda
infert primā tanq̄ꝫ primā eius exponētem, ꝛ prima infert pri-
mā exponentem secūde, a synonimis, ꝛ ꝙ in inferat secūdam
patet, nam sequiẛ bene / petrus nō immediate ante hoc fuit,
ergo petrus nō immediate ante hoc incepit esse. Ac respectu
copule de extrinseco tempore cōuertuntur, si nullā addas de-
terminationē / petrus incipiet esse albus / petrus incipiet in-
cipere esse albus, sed cum determinatione non cōuertuntur /
petrus in hoc instāti incipiet esse albus / petrus in hoc instā-
ti incipiet incipere esse albus. Nam demonstrato instanti ter-
minatiuo hore future in quo petrus non erit albus, ꝛ imme-
diate post illud erit albus, et addito ꝙ hora futura vt supra
versus illud instans diuisa, in partibus paribus erit albus,
in imparibus vero nō, prima est vera ꝛ secūda falsa. ¶ Per
hec iudicabis de his / petrus incipit desinere esse / petrus de-
sinit incipere esse. In quibus tam verbū principale q̄ꝫ infini-
tiuus ampliant subiectū, nā casu quo petrus nunc primo nō
sit, nec erit post hac, hec est vera / petrus incipit desinere eē,
qꝛ nunc desinit, ꝛ nō immediate ante hoc desinebat, ac proin-
de subiectum eius supponit. ¶ Inutile esset hic hmōi verba
inintelligibilr (vt fieri solet) multiplicare ad hūc modum / pe-
trus incipit incipere incipere esse.

¶ Proportionabilr in hac / petrus est 12. No.

incipiēs esse et desinens esse albus, subiectum ampliatur ab
vtraqꝫ parte predicati, habetqꝫ proinde resolui, si sit resolu-
bile, anteq̄ꝫ reducaẛ ad copulatiuā. Idcirco nō sequitur / pe-
trus albus incipit ꝛ desinit disputare, ergo petrus albus de-
sinit disputare, nam si petrus nec sit, nec fuerit albus, erit ta-
men, qui modo non disputaret disputauerit tamen immedia-
te ante hoc, ꝛ disputabit immediate post hoc, antecedens est
verum ꝛ consequens falsum. Nec ex dicta de copulata copu-
la sequitur disiunctiua, adminus quando subiectum accipiẛ
pluribꝰ acceptionibꝰ (nam si acciperet vnica bene sequereẛ.)
Antecedens enī est verum ꝛ cōsequens falsum / petri albi bru-
nellus incipit ꝛ desinit esse, ergo petri albi brunellus incipit
esse, vel / petri albi brunellus desinit esse, si brunellus nūc nō
sit, sed immediate ante hoc fuerit, ꝛ immediate post hoc erit,
petrus vero ante hoc fuerit albꝰ, sed nō possederit brunellū,
post hoc autem possidebit, sed non est nec erit albus.

3. No. ¶ De cōuersione hmōi propositionū de/incipit/et/desinit. 1. trac. c. 14. lec. 2. disputatū est, vbi habes conuertentē huius/incipit homo esse albus. ¶ Item q casu quo hora futura, vt supra diuisa, petrus sit in qualibet parte, alia & alia albedine albus, hec est vera/album incipit esse (si nunc non sit). Nec sequitur res habens albedinē incipit esse, ergo albedinē res habens incipit esse, sicut nō sequitur/brunellū hōis incipit esse, ergo hōis brunellus incipit esse, vtputa si in qualibet parte ab alio & alio hōie possideat. ¶ Itē q cōuertens huius/hec entia incipiūt esse homines, nō est hec/hōies qui incipiunt esse hōies sunt vel immediate post hoc erunt entia, sed hec/que incipiunt esse hōies, entia sunt vel immediate post hoc erunt, propter illū casum supra positū, vez q ex duabus materijs & formis nunc existentibus hora futura fiant infiniti hōies. Habes denique cetera omnia que in hac parte possunt in dubium cadere.

¶ Lectio quarta.

1. No. Solent hic tandē quatuor antiquorū regule cōstitui, due vez circa inceptionē, & totidē circa desitionē sub hoc tenore. ¶ Prima. Qualecūque erit aliquid quale ipsum nō est, ipsum incipit, aut incipiet esse tale. i. Si res aliqua quādoque est futura qualis modo non est, aut incipit modo aut quandoque incipiet esse talis, vt si petrus qūque erit dialecticus, & nunc nō est dialecticus, aut incipit, aut incipiet esse dialecticus. ¶ Secunda. Qualecunque est vel fuit aliquid quale ipsum ante non fuit ipsum incipit, aut incepit esse tale. i. Si res aliqua aut nūc sit, aut quādo fuerit qualis antea nō fuerat, aut incipit modo, aut quandoque incepit esse talis, vt si petrus nūc est, aut fuit heri iustus, qualis preheri nō fuerat, aut incipit modo, aut ante hac incepit esse iustus. Dicitur qualis antea non fuerat, ita vt tēpus verificationis negatiue precedat tempus verificationis affirmatiue, nam si ab eterno fuisset iustus vsque ad externā diem, vnde hucusque semper fuit & est voluptuosus, licet verū sit dicere q quādoque fuit iustus, & quādoque nō fuit iustus, non tñ proinde aut incipit, aut incepit esse iustus. ¶ Tertia. Qualecūque aliquid nō est, quale ipsum aliquādo fuit, ipsum desinit, aut desiuit esse tale. i. Si res aliqua modo non est qualis aliquādo fuit, aut desinit modo, aut aliquādo desiuit esse talis, vt si petrus nūc nō sit dialecticus, fuit tñ aliquando dialecticus, aut desinit, aut desiuit esse dialecticus. ¶ Quarta. Qualecunque est vel erit aliquid quale postea nō erit, ipm desinit, aut desinet esse tale. i. Si res aliqua, aut modo sit, aut quādoque erit, qualis postea nō erit, aut desinit modo, aut quādoque desinet esse talis, vt si petrus aut nūc sit, aut cras erit iustus, qualis postridie nō erit, aut desinit modo, aut desinet esse iustus. Diximus qualis postea/nā si petrus nec sit modo, nec erit cras beatus, qualis tñ deinde in perpetuū erit, quāuis verū sit dicere q quādoque erit beatus, & quādoque nō erit beatus, non tñ subsequitur, q vel desinit, vel desinet esse beatus.

1. No. ¶ Contra has regulas forte insurgis: q non sequatur. Aliqd ens qñque erit deus, & aliqd ens nunc nō est deus, ergo aliqd ens incipit, aut incipiet esse deus, immo non sequatur respectu termini singularis. s. hoc creans erit deus, & hoc creans nunc nō est deus, ergo hoc creās incipit, aut incipiet esse deus, vtputa si demōstres deū qui modo nō creat, nec respectu termini absoluti. s. petrus quādoque erit entia, & petrus nunc non est entia, ergo petrus incipit, aut incipiet esse entia, vt si petrus nunc non sit, erit tñ cras cuius tñ partes, & sint & fuerint. Sed facile tibi respondetur q regule intelliguntur respectu termini irresolubilis.

3. No. ¶ Sed arguit scđo Hentisber sic. Nō sequitur/petrus erit tantus quātus erit paulus, & non est tantus quātus erit paulus, ergo incipit, aut incipiet esse tantus, quantus erit paulus. Etenim si petrus nunc sit bipedalis, paulus vero tripedalis, crescat tñ vterque per horam sequentē, petrus vero proportionabilr velocius q̄ paulus, ita vt in instāti terminatiuo hore si manerent esset vterque quadrupedalis, sit tamen illud primū non esse amborum, antecedēs (inquit) est verum, nam secunda pars nota est, & prima patet, quia aliquantus erit paulus, & tantus erit petrus, & non tantus erit paulus, quin tantus erit petrus, sed q cōsequens sit falsum, inde (ait) constat, q non signabitur instans in quo petrus sit tantus quantus paulus, aut post quod immediate erit tātus. ¶ Negatur tamen a modernis, q dicta consequentia nō valeat, immo sicut consequens est falsum, ita & antecedens pro prima parte, illa eñ propositio/petrus erit tantus quantus erit paulus/non est immediate exponibilis ante resolutionē determinationis copule, modo quecūque singularis huiusmodi/petrus in hoc instanti erit tantus quātus erit paulus, est falsa, q nullum dabitur instans in quo ambo habebūt equales quantitates. ¶ Sed cōtra (inquis) signato instāti in quo petrus erit tripedalis cum dimidio, verum est dicere/petrus in hoc instanti erit tantus quantus erit paulus, q quantus in aliquo instanti erit paulus. s. quātus erit in illo in quo habebit tantūdem quantitatis. Fateor: bene notas differētiam inter hanc/petrus erit tantus quantus paulus (vbi nō exprimitur nisi vnum verbum) et hanc/petrus erit tantus quātus erit paulus (vbi exprimuntur duo) nam in prima, cum vnica determinatio copule restringat simul ambas partes predicati, denotetur q in aliquo instanti petrus habebit tantā quātitatem quantam in eodem habebit paulus, ac proinde dicta propositio equiualet huic/petrus erit equalis paulo. Sed in secunda cum singule partes singulis verbis determinentur, denotatur, q petrus in aliquo instanti habebit tantam quātitatem, quantam paulus habebit in illo vel in alio. Nihilominus tamen secunda est falsa in illo casu sicut prima, nam cum ly quantus sit signum distributiuū, quocūque instanti demōstrato falsum est dicere/petrus in hoc instanti tantam habebit quantitatē, quantā habebit in aliquo instanti paulus, sensus eñ est/habebit quantitatem equalem quantitati maiori earū quas habebit paulus. Obidque ratio tua nihil probat. ¶ Qui tñ vellet tutare opinionem Hentisberi posset (et forsan recte) dicere, q quāuis in hac/petrus erit tantus quantus paulus, vbi vnica est determinatio totius predicati, descendendum sit sub tali determinatione ante expositionē comparatiui, nihilominus in hac/petrus erit tantus quātus erit paulus, non est descendēdum, sed cū denotentur diuersa tempora, est immediate exponenda sicut exponebatur in argumēto principali. Et tunc dicendum q ex illa affirmatiua de futuro, & negatiua de presenti non sequitur disiunctiua de/incipit/iuxta tenorē prime regule, & ratio est, q regula intelligitur q̄ñ illa de futuro verificatur pro aliquo instanti, modo in casu argumēti nō verificatur nisi pro tota hora futura inadequate.

¶ Tertio tamen ad principale arguitur. Non sequitur/petrus pertransibit. a. spacium, & nunc nō pertransit, ergo incipit, aut incipiet pertransire. a. spacium. Nec sequitur/petrus aliquando perficiet domū, et nunc non perficit domū, ergo incipit aut incipiet perficere domū. Sit nunc eñ in instanti in quo petrus per vltimū non esse incipit moueri per. a. spacium pedale aut in quo per vltimū non esse incipit construere domū, & supponamus, vt res habet, q motus sicut incipit esse per vltimū non, ita desinit per primum non, tunc antecedens est verum (vt notum est) et q consequens sit falsum patet, nam si ly pertransire, aut ly perficere dicant cōsumationē operis, reuera non est concedendū q petrus nunc incipit perficere domum, q nec perficit modo nec immediate post hoc perficiet, quāuis incipiat facere. Item nec post hoc incipiet, q maxime in instanti extrinsece terminante tempus factionis (nam ante illud semper restabit aliquid faciendum) vel in illo, sed tūc falsum est dicere q tunc pficit, q iā domus omnino erit perfecta, nec immediate post illud perficiet, ergo in illo non incipiet perficere. Et eodem modo argue de ly pertransire & similibus.

4. No. ¶ Ad hoc argumentum posset quis (et apparenter quidē) respōdere iuxta modum Hentisberi, q̄ ex affirmatiua de futuro et negatiua de presenti non sequit̄ disiūctiua de incipit iuxta tenorē regle, quia ille affirmatiue de futuro .s. petrus perficiet domū / petrus pertrāsibit .a. spacium / non verificātur pro aliquo instāti, sed pro toto tempore mot⁹ in adequate. Uerumtn̄, vel ego fallor, vel potest concedi ꝯ͂ns pro scd̄a parte .s. petrus incipiet perficicere domum, nā in instanti extrinsece terminātē tp̄s factionis certe verū erit dicere / petrus nunc perficit domū, et nō immediate ante hoc perficiebat, nec obstat q̄ tunc nihil facit, nā ly perficit sicut ceteri termini denotātes cōsummationē operis, reuera videtur mihi ampliare sicut ly desinit. Unde ad veritatem harum / hec domus est facta / hoc spaciū est pertransitū / hec vox est prolata, et similes, sufficit et requirit̄, q̄ hmōi desinesse .s. hec domus perficitur / seu / finit̄ / hoc spacium finit̄ pertransiri (vt sic dicā) hec vox finit̄ proferri / aut ante hac fuerint vere, aut nunc primo sint vere, vbi ly finit̄ exponatur per primū nō esse .i. nunc nō profertur, nec aliquid restat ꝓferendū, et immediate ante hoc proferebatur. Et ad hunc sensum diximus in principio primi tractatus, et capite modaliū ad veritates taliū de participio preteriti requiri viritates taliū desinesse.

5. No. ¶ Posset hic fieri argumentū supposito q̄ deus possit producere tres angelos, michaelē .s. in .a. instanti, et gabrielē immediate ante illud, et raphaelem immediate post illud, tali᷑ q̄ nullus duret nisi per instans. Tūc ess͂ .a. sit instans terminatiuū hore future verū est nunc dicere / gabriel nunc non est, et aliquādo erit, et tn̄ nec incipit nec incipiet esse, quia maxime inciperet in instāti .a. (quia ante illud nō est signabile instās in quo incipiat) sed in illo nō incipiet, quia nec erit in illo, nec immediate post illud. ¶ At argumentum hoc plura dubia submoueret, q̄͂ que summulista posset percipere. Credo tn̄ casum non eē possibilē, vcȝ q̄ deus produxerit immediate ante hoc, aut ꝓducat immediate post hoc vnū determinatū angelū qui tn̄ duret per instans, cum nullū instās fuerit immediate ante hoc, nec erit immediate post hoc, casu tn̄ admisso cōcedendū esset hanc esse instantiā regule ꝓpter rōnem Hentisberi, vcȝ q̄ nō est signabile instans pro quo verificet̄ illa affirmatiua de futuro / gabriel post hoc erit. Multa alia possent adhunc modū hic disputari, que, ne totā hic inceptionis rerum philosophiam submoueremus, diximus missa facere.

¶ Capitis septimi. Lectio prima.

1. No. Post exponibiles ratione verbi disputandū est tertio de exponibilib⁹ ratione nois. Quarū primū genus est propōnum de cōparatiuo et superlatiuo. At vero quia hmōi ꝓpōnes per hec aduerbia / ita sicut exponūtur, solent primo a modernis propōnes de / ita sicut / exponi. ¶ Igit̄ ly ita sicut quādoq̄ iungit̄ termino non recipiēti magis et minus, et tunc solū denotat talem terminū predicari de vtroq̄ extremo cōparationis, vt si dicas / petrus est ita homo sicut paulus / denotur solum q̄ petrus est hō, et paulus est homo, et per has duas solū propōnes exponitur. Et idē dicendū de hac / hec propō / dominicus scribit / est ita vera sicut hec / quodlȝ est vel non est. Quinetiā qñ adiungitur tr̄o recipiēti magis et minus accipit̄ frequenter vt nō dicat omnimodā similitudinē, et tunc denotat tādem solum q̄ talis terminus dicat̄ de vtroq̄ extremo, per hanc ergo petrus est ita dialecticus sicut paulus, potest quādoq̄ id solū denotari q̄ vcȝ vterq̄ sit dialecticus, q̄uis paulus sit dialectice doctior petro. ¶ Accipit̄ tādē strictum vt .s. dicat omnimodā similitudinē, et tunc cum tn̄ sint duo genera talium propositionū .s. affirmatiuarū et negatiuarū, propō primi generis immediate exponibilis exponit̄ per copulatiuam ex tribus categoricis, in quarū prima terminus in quo fit comparatio affirmatur de primo extremo cōparationis, et in secūda affirmatur de secūdo, et in tertia denotatur secūdum nō excedere primū in eo in quo fit comparatio, et propō secundi generis exponitur per disiunctiuā contradictoriā copulatiue per quā exponitur sua contradictoria primi generis. Subiectū propōnis est primū comparationis extremū, et terminus proxime sequens ly ita, est terminus in quo fit comparatio, et terminus sequēs ly sicut, secundū extremū. U.g. hec propō / petrus est ita doctus sicut paulus, sic exponitur / petrus est doctus, et paulus est doctus, et paulus nō excedit in doctrina petrum, et sua contradictoria cōtradictorie modo. Quare non requiritur ad veritatem dicte propōnis, q̄ sint eque docti, immo de petro doctiore paulo sic loquimur / petr⁹ est ita doctus sicut paulus, et adhuc doctior. Hec expositio intelligat̄ quādo, et id in quo fit comparatio est solum vnū, et vnicum est verbum in propositione, nam si sint duo verba debet alterum in prima exponente, et alterū poni in secūda, et proportionabiliter si sint duo in quibus fit comparatio. U.g. hec / antichristus erit ita malus sicut fuit mahometus / exponitur sic / antichristus erit malus, et mahometus fuit malus, et mahometus non excessit in malicia antichristū qui erit. Et hec / antichristus erit tā malus q̄͂ abraā fuit bonus, valet hanc / antichristus erit malus, et abraam fuit bonus, et bonitas abrae nō excessit maliciā que erit antichristi. Hec signa / tam q̄͂ / tantus quantus / eodem modo exponūtur, vt / ita sicut. Idem enī est dicere / petrus est ita magnus sicut paulus / et tantus quantus paulus.

¶ Comparatiuū quādoq̄ accipit̄ pro positiuo, vt / plura, pro / multa / (illic, termin⁹ cōmunis est qui significat plura, quādoq̄, vt dicunt) pro superlatiuo, vt / horum maior charitas, q̄͂q̄͂ forsan in hmōi locutionib⁹ nō accipitur nisi pro comparatiuo, sed sint cōstructiones grece .s. genitiui pro ablatiuis. ¶ At in vi cōparatiui accipit̄ dupliciter, vno modo abusiue, vt qñ id in quo fit comparatio nō denotatur cōuenire vtriq̄ extremo comparationis, sed aut alteri solum, aut nulli, vt / deus est melior diabolo / adulteriū est melius homicidio, quarū prima exponitur per has solū duas / deus est bonus, et diabolus nō est ita bonus sicut deus, et in secūda ly melius tn̄ valet sicut minus malū. De quib⁹ acceptionibus nihil amplius in presentiarū. Alio modo accipit̄ proprie, vt vcȝ valet suum positiuū cum aduerbio magis. Et adhuc dupliciter, vno modo, vt illa in quibus fit cōparatio sint diuersa, vt / nix est albior q̄͂ coruus sit niger, et tunc denotatur alterum alteri extremo cōuenire, et alterum alteri. Alio modo vt sit vnū solum in quo fit cōparatio et tunc denotatur illud idem cōuenire vtriq̄ extremo, aut mediante eadem copula (si sit vnica in exponibili) vt / petr⁹ est doctior paulo, aut mediantibus diuersis, si sint diuerse, vt / antichristus erit peior q̄͂ fuit mahometus. ¶ Igitur supposito duo esse genera hmōi exponibiliū .s. affirmatiuarū, vt in quibus copula principalis affirmatur, et negatiuarū, vt in quibus copula principalis negatur, propō primi generis exponitur per copulatiuam ex tribus categoricis in quarū prima affirmatur positiuū de extremo excedente, et in secunda de extremo excesso, et in tertia negatur de excesso in propōne de / ita sicut. Propositio secūdi generis exponit̄ per disiunctiuā contradictoriā copulatiue per quā exponitur sua cōtradictoria primi generis. Subiectum exponibilis de cōparatiuo dicitur primū seu excedens extremū, et id qd̄ ponitur in ablatiuo, seu proxime sequitur post ly q̄͂ dicitur secūdum seu excessum. U.g. hec / petrus est doctior paulo / sic exponitur / petrus est doctus, et paulus est doctus, et paulus non est ita doctus sicut petrus. Et hec / petrus est peior q̄͂ antichristus erit / sic / petr⁹ est malus / et antichristus erit malus, et antichristus nō erit ita malus sicut nūc est petrus / et hec / antichristus erit astutior q̄͂ solomō fuit sapiens, sic, antichristus erit astutus / et salomon fuit sapiēs, et solomō nō fuit tā sapiēs q̄͂ antichristus erit astut⁹, et cōtradictorie harū ꝯtradictorio modo, vt / petr⁹ nō est doctior paulo / petr⁹ nō est doct⁹ / vel paulus nō est doct⁹ / vel paulus

est ita doctus sicut petrus. Et quando in hmõi propositionibus ponũtur duo verba, illud quod ponitur post ly sicut, dicitur copula implicationis. Que quidem exponẽtes designantur per dictiones illas per quas designantur exponentes de differt. s. vicio/cõmori. ¶ Hinc sequit̃ veritas huius sophismatis/minori te ⁊ quolibet maiori te tu es maior, si ly minori feratur in totum copulatum/te ⁊ quolibet maiori te, qđ sic exponit̃/tu es magnus, et quodlibet qđ est minus te ⁊ quolibet maiori te est magnum, ⁊ nihil qđ est minus te ⁊ quolibet maiori te est ita magnum sicut tu. Et proportionabilr probabis hãc/maiori te ⁊ quolibet minori te tu es minor. Sed si ly minori, aut ly maiori non caderet nisi in ly te, talia sophismata essent falsa.

3. No. ¶ Superlatiuũ quandoꝗ accipit̃ absolute sine genitiuo ab eo recto vi comparationis, vt/maria optimã partem elegit/petrus est vir doctissimus, ⁊ tunc conuertitur cum suo positiuo ⁊ aduerbio valde, vt/doctissimus/valde doctus. Dixerim vi cõparationis, vt sub eadẽ acceptione includerem hmõi superlatiua/ summa pars hoĩs est cerebrum, infima vero, pes, vbi ille genitiuus non notat alterum extremũ comparationis, ac proinde talis propõ non est exponibilis immediate ratione superlatiui, sed per suppositionem extremoꝝ, que cognoscũtur per has/hec est summa partium hoĩs/hec est infima partũ, que sunt immediate exponibiles. ¶ Alio modo accipit̃ cum genitiuo recto in vi cõparationis, vt/Aristoteles est grecoꝝ doctissimus/ Tullius est latinorũ eloquẽtissimus. Et tunc accipitur, aut affirmatiue, aut negatiue. Si affirmatiue, conuertitur cum propõne de comparatiuo, genitiuo verso in ablatiuũ, restrictũ pro suppositis alijs a supposito primi extremi comparationis, vt dicte propõnes cõuertuntur cum his/ Aristoteles est doctior ceteris grecis/ Tullius est alijs latinis eloquẽtior. Alio modo accipitur negatiue. Et tunc propõ de superlatiuo affirmatiua exponitur per tres categoricas, in quarũ prima affirmatur positiuũ cũ recto genitiui de primo extremo, et in secunda de secundo, et in tertia negatur comparatiuũ de eodem secũdo extremo, vt prima dictarũ propositionũ sic exponitur/ aristoteles est grecus doctus, ⁊ oĩs grecus ali⁹ ab illo est doctus, ⁊ nullus grecus alius ab aristotele est doctior illo. Et in eodẽ sensu solet quandoꝗ accipi hec/petrus est doctissimus homo, vt vez valeat hanc/petrus est doctissimus hominum. ¶ Hinc sequitur has propositiones esse possibiles, scilz/petrus est maximus homo qui non est maximus hominũ/petrus est minimus homo qui non est minimus hominũ, vt ly maximus ⁊ pariter ly minimus feratur in totum complexum sequens. Prima patet casu quo petrus sit maior ceteris hominibus excepto paulo qui sit maior petro, ⁊ secunda casu quo petrus sit minor ceteris hominibus excepto paulo qui sit minor petro, nam prima sic exponitur/petrus est magnus, ⁊ quilibet homo qui nõ est maximus hominũ alius a petro est magnus, ⁊ nullus homo qui non est maximus hominũ alius a petro est maior petro. Et proportionabiliter exponitur secunda. Si tamen ly maximus solum determinaret ly homo, ⁊ relatiuũ referret totum complexum/maximus homo/ dicte propositiones essent false, quippe que hos sensus redderent/petrus est maximus homo, ⁊ ille nõ est maximus hominũ/petrus est minimus homo, ⁊ ille nõ est minimus hominum. ¶ Dicitur in prima exponente debere predicari rectum genitiui cum positiuo, ad denotandum falsitatem huius/ petrus est fortissimus leonũ, quippe cuius prima exponens sit/petrus est leo fortis. ¶ Dicitur in primo membro superlatiuũ accipi affirmatiue, qꝛ cõuertitur cum affirmatiua de comparatiuo, ⁊ in secunda accipi negatiue, qꝛ tertia exponens est negatiua. Aut (si superlatiuũ primo modo acceptum exponatur per exponentes comparatiui cum quo conuertitur) quãq̄ tunc tertia exponens sit negatiua, dicitur nihilominus affirmatiue accipi, quia denotat excessum supra aliud extremũ, qualis non denotatur si acciperetur secũdo modo. ¶ Hinc sequitur ꝙ superlatiuũ affirmatiue sumptum non differt a comparatiuo nisi in sola constructione, ꝗ vez superlatiuũ designet comparationẽ ad plura eiusdem generis, regatꝗ genitiuum, comparatiuũ autem ad vnum vel ad plura alterius generis, regatꝗ ablatiuum, vt/petrus est doctior paulo/homo est excellẽtior brutis. Nisi forsan regeretur partitiue inter duo, vt/dextra manuũ est fortior. Dicitur tamen superlatiuũ addere super comparatiuũ, quando ipsum in oratione sequitur, vt si diceres/ status coniugatoꝝ est bonus, continẽtium melior, sed virginũ optimus. ¶ Sequitur secundo ꝙ propositio de superlatiuo negatiue sumpto est subalterna propositionis de comparatiuo ceteris paribus. Sequitur nãꝗ/petrus est doctior hominibus alijs ab ipso, ergo petrus est doctissimus hominũ, non tamen contra, nam si omnes essent eque docti antecedens esset verum ⁊ cõsequens falsum. ¶ Primo modo accipit̃ frequẽtius superlatiuũ, sed etiam secundo modo inter dialecticos nõnunq̄, presertim in hmõi locutionibus/si aliqua propositio esset vera maxime hec/homo est animal/sed hec nõ, ergo/si tua opinio esset vera maxime ex eo ⁊c̃. vbi ly maxime nõ accipit̃ positiue, sed negatiue, ita eñ solemus subiungere/qꝛ non est potior ratio de alia q̄ de hac ⁊c̃. Eodem modo accipiunt phisici superlatiua/maximũ/minimũ/ cum disputãt de quãtitate seu potẽtia aliqua, termineturne quo ad magnitudinem per maximũ qđ sic, an per minimũ quod non. Item quo ad paruitatem per minimũ quod sic, an per maximũ quod non. Et eñ maximũ. v. g. pondus, qđ petrus potest portare, est illud, quo, cum illud possit, nullũ maius potest portare, ⁊ minimũ quod nõ potest, est illud, quo, cum illud non possit, quodcũꝗ minus potest, qui sunt termini magnitudinis. Et minimũ obiectum, quod petrus potest videre, est illud, quo, cũ id possit, nullum minus potest videre, ⁊ maximũ quod non potest videre, est illud, quo, cum id non possit, quodcũꝗ maius potest infra maximum quod sic. Qui sunt termini paruitatis obiecti visibilis. Itaꝗ maximũ quod sic non excludit alia equalia, sed excludit ꝙ inter illa que petrus potest portare nullum est maius. Et proportionabiliter in ceteris, vt latius in philosophia solet ⁊ debet exponi (non eñ est summuliste pressius hec tractare). ¶ Has tres exponibiliũ species simul exposuerim, tum qꝛ alia per aliam inuicẽ declarãtur, tum ne idẽm bis repeteremus, qꝛ eedẽ difficultates q̄ circa aliquã illaꝝ, possunt et circa ceteras pariter submoueri.

¶ Unde sequitur primo: ꝙ tertia expo- 4. No.
nens propõnis de/ita sicut/non debet esse de cõparatiuo, nisi si tertia exponens. v. g. huius/petrus est ita doctus sicut paulus/esset hec/paulus nõ est doctior petro/ cũ tertia exponẽs huius de cõparatiuo sit ipsa eadẽ de ita sicut, daret̃ quidẽ circulus, qui repugnat arti expositorie, debet eñ exponens esse notior exponibili, ⁊ non potest idẽ esse notius seipso. ¶ Sed dubitas de tertia exponẽte hui⁹/petr⁹ est ita parv⁹ sicut paulus/q̄ non videt̃ posse esse alia q̄ hec/paulus nõ est minor petro, nam improprie diceretur/paulus nõ excedit petrũ in paruitate. Reuera ne admitterẽ circulum, potius dicerem ꝙ tertia exponens huius de/ita sicut/est hec / petrus non excedit paulum in quãtitate/que equiualet alteri. s. paulus nõ est minor petro. Proportionabilr dicendum de hac/petrus est ita ignarus sicut paulus/⁊ de ceteris terminis priuatiuis, ꝗ vez in tertia exponente denotetur ꝙ primũ extremũ non excedat secundũ in positiuo, sicut in tertia exponente positiuoꝝ denotatur, ꝙ secundũ non excedat primũ. In his autem non est immorandũ, nam forsan propositiones de ita sicut euidentiores sunt q̄ vt per alias exponãtur. Exponitur autem vt pluribus medijs abundemus ad ipsas probãdum aut oppugnãdum. ¶ Hinc fit ꝙ si petrus ⁊ paulus sint equales, concedendum est ꝙ petrus est ita magnus sicut paulus ⁊ ita paruus, quodcũꝗ eñ quantum dicitur magnum ⁊ paruũ respectiue. Nisi sit infinitum, quod non diceretur paruũ, aut minimum naturale, quod forsan nõ diceretur magnum. Quo admisso concedendũ esset ꝙ. a. b. et. c. sunt quanta ⁊. a. est maius. b. si

b. non est minus. a. item ꝙ. c. est minus. b. ⁊ tamen. b. non est maius. c. immo ꝙ. a. et. c. nec sunt equalia nec. a. est maius nec minus. c. nec. c. maius nec minus. a. Quod patet si. a. sit infinitum ⁊. c. minimum ⁊. b. medium/ nec infinitum nec minimum ¶ Sequitur denique huiusmodi exponibilium genera non exponi formaliter, nam inter positiuum exponentium ⁊ comparatiuum, seu superlatiuum exponibilis, item inter verbum/ excedit/ positum in exponentibus de/ ita sicut/ aut (si exponas per comparatiuum) inter ipsum ⁊ terminos exponibilis nulla est synonimitas intrinseca, ⁊ ideo potest huic (. v. g.) consequentie/ petrus est doctior paulo, ergo petrus est doctus ⁊c. instari si in consequenti loco de ly doctus ponas ly albus, immo nec hec/ petrus est magis doctus quam paulus, ergo petrus est doctus, ⁊ paulus est doctus, ⁊ paulus non est ita doctus sicut petrus, est formalis (vt nonnullis apparet) instaretur enim si in antecedenti loco de ly magis poneres ly minus, et inferres idem consequens. Sat ergo est ꝙ sit materialis. Ubi eadem est conclusio que in aliis exponibilibus. s. Ab exponibili primi generis ad copulatiuam exponentium est maius consequentia, sicut ab exponibili secundi ad disiunctiuam.

5. No. ¶ Circa suppositiones terminorum huiusmodi exponibilium notato, ꝙ termini, signa exponibilia precedentes, supponunt secundum exigentiam signorum que in ipsos feruntur, et secundum eorum exigentiam est sub illis ascendendum vel descendendum, antequam tales propositiones exponantur. Termini autem sequentes qui reguntur a signo exponibili, si aliud signum non intercedat, distribuuntur a tali signo, quod patet, quia in quacunque exponente ponuntur, supponunt distributiue. Quare sub illis valet immediate ascensus descensusque copulatiuus. V. g. in his propositionibus/ leo est ita fortis sicut homo/ leo est fortior homine, ly leo supponit determinate, et ly homo sicut ly homine ⁊ ly hominum in hac/ petrus est fortissimus hominum/ distribuitur, immo formaliter equiualent respectiue copule de presenti/ leo quolibet homine est fortior, leo est fortior homine. Unde in contradictoriis primarum duarum. s. nullus leo est ita fortis sicut homo/ nullus leo est fortior homine/ termini sequentes signa supponunt confuse tantum, quia in affirmatiuis distribuebantur in ordine ad determinatum subiecti. Ubique sicut in affirmatiuis non licet ascendere copulatiue sub talibus terminis ante resolutionem subiecti, ne arguatur a pluribus ad vnicam determinatam, ita nec licet in negatiuis descendere immediate sub illis disiunctiue. In hac autem/ musca est fortior omni animali/ admisso ꝙ signum non sit pars, ly animali supponit determinate, vtpote in quod duo signa vniuersalia feruntur. ¶ Et per hec aperitur defectus in hac consequentia. Aliqua pars. a. linee est magna/ ⁊ aliqua pars. b. est magna/ ⁊ nulla pars. b. linee est ita magna sicut pars. a. ergo aliqua pars. a. est maior parte. b. arguitur enim ex parte de ly pars. a. a confusa (sic enim supponit in tertia exponente) ad determinatam. Et casu quo. a. et. b. linee sint equales, antecedens est verum, quia contradictoria tertie exponentis. s. aliqua pars. b. est ita magna sicut pars. a. est falsa, cum ly pars. a. distribuatur, ⁊ consequens est falsum, vt singulares subiecti manifestant. Et eodem modo patet falsitas huius/ homo est fortior leone/ si infinitis hominibus ac leonibus existentibus primus leo esset fortior primo, et secundus homo fortior primo leone, ⁊ sic in infinitum, quamquam exponentes immediate in illo casu essent vere. ¶ Sed queritur an similis defectus committatur in hac consequentia/ aliqua pars. a. est magna/ ⁊ aliqua pars. b. est magna/ ⁊ nulla pars. b. excedit in magnitudine partem. a. ergo aliqua pars. a. est ita magna sicut pars. b. Si ly excedit non sit signum distributiuum, reuera in hac consequentia nullus committitur defectus, quia in tertia parte antecedentis distribuitur ly pars, cum in contradictoria non distribuatur, que proinde est vera, quo fit vt in dicta consequentia antecedens sit falsum pro tertia exponente sicut consequens, sed si sit signum distributiuum, quod verisimilius apparet (cum sit signum comparatiuum) idem defectus committitur, ⁊ in eodem casu antecedens est verum, et consequens falsum. Quo fit vt tertia exponens huius/ hec pars. a. est ita parua sicut pars. b. (demonstrata medietate) sit hec/ hec pars non excedit omnem partem. b. (signo non existente parte) vt distribuatur ly partem sicut in exponibili, nam si non adderes ly omnem, exponentes essent vere, cum tamen exponibilis esset falsa. ¶ Dixerim in principio huius notabilis, ꝙ termini qui reguntur a signo comparationis in vi comparationis distribuuntur, nam alias quamquam sequantur comparatiuum non distribuuntur, vt in hac propositione/ petrus est ditior auro quam paulus, ly auro non distribuitur, quia non distribuitur in omni exponente. s. petrus est diues auro, ⁊ paulus diues auro ⁊c. sicut in hac/ petrus est maior aliqua proportione sua parte, ly proportione non distribuitur, sed nec licet sub ly auro immediate descendere, nam si petrus haberet vnum pondus auri, ⁊ paulus vnum aliud duplum, illa est vera, ⁊ quelibet singularis sub ly auro est falsa, nam hec/ petrus hoc auro est ditior paulo, sic exponitur/ petrus est hoc auro diues, ⁊ paulus est hoc auro diues ⁊c. Quare hec/ petrus est aliquo auro ditior quam paulus, in rigore est falsa, licet communiter accipiatur loco prioris.

¶ Hinc patet quare in regulis exponendi propositiones de/ ita sicut/ dicebamus/ immediate exponibilis/ que particula in exponibilibus de comparatiuo ⁊ superlatiuo est pariter intelligenda, nam propositiones in quibus termini precedentes signa exponibilia communiter supponunt, non sunt immediate exponibiles. ¶ Immo nec propositiones de modo loquendi inconsueto vel in quibus complexum includens comparatiuum aliquo signo modificatur, vt petrus omne ita forte sicut paulus est/ petrus omne fortius paulo est. Sunt enim tales propositiones immediate resoluende per ascensum sub totali predicato. s. petrus hoc ita forte sicut paulus est, ⁊ petrus hoc ita forte ⁊c. Et proportionabiliter sue contradictorie. s. petrus aliquid ita forte sicut paulus non est/ petrus aliquid fortius paulo non est, per ascensum distinctiuum sub totali predicato, nullo enim modo licet tales propositiones immediate exponere. Nam si non essent inter homines nisi petrus ⁊ paulus, qui essent eque fortes dicta exponibilis negatiua esset falsa, cum sua contradictoria/ petrus omne ens ita forte sicut paulus est, sit vera, ⁊ tamen exponentes essent vere. s. petrus ens forte non est, vel paulus ⁊c. Et si esset solus petrus in mundo, hec exponibilis/ petrus ens ita forte sicut petrus non est, esset vera, ⁊ omnes exponentes essent false. s. petrus ens forte non est/ vel petrus ens forte non est/ vel petrus excedit in fortitudine petrum, non enim concedimus aliquid, aut esse ita forte sicut seipsum, aut seipsum excedere. Pariter si non essent alii fortes in mundo quam petrus ⁊ paulus, petrus autem esset fortior paulo, hec esset falsa/ petrus aliquid fortius paulo non est, ⁊ exponentes essent vere. s. petrus ens forte non est, vel paulus ⁊c. 6. No.

¶ Per hec denique constat genus omne oppositionis perinde esse constituendum inter huiusmodi exponibiles, atque inter propositiones non exponibiles, seu de inesse fuerint, seu de extrinseco tempore, aut modales. Sicut enim inter has quatuor/ omnis homo est fortior leone/ omnis homo non est fortior leone/ aliquis homo est fortior leone/ aliquis homo non est fortior leone/ reperitur omne genus oppositionis, ac si non essent exponibiles/ ita inter has/ petrus necessario est fortior leone/ petrus impossibiliter est fortior leone/ petrus possibiliter est fortior leone/ petrus possibiliter non est fortior leone. Prime enim due sunt contrarie, ⁊ tertia ⁊ quarta subcontrarie, prima ⁊ tertia subalterne sicut secunda ⁊ quarta, ac proinde prima et quarta contradictorie sicut secunda et tertia. At cum huiusmodi signa comparationis sint vniuersalitates, fit, vt nec possit aliquod illorum in vtraque contradictoriarum affirmari aut negari, nec in vtraque subcontrariarum affirmari, nec in vtraque contrariarum negari. 7. No.

¶ Lectio secunda.

Contra hec autē primo arguitur. Non sequitur/petrus erit magnus, ꝛ paulus erit magnus, ꝛ paulus non erit ita magnus sicut petrus, ergo petr⁹ erit maior paulo, nam si cras paulus sit bipedalis, quo mortuo nascatur petrus qui postridie erit tripedalis, antecedēs est verum (vt notum est) ꝛ consequens falsum, q: sua deinesse nunq̄ post hac erit vera, ꝛ tamen arguitur ab exponentibus ad exponibilem, ergo modus exponendi traditus non valet. ¶ Et confirmatur. Non sequitur/petrus potest esse doctior paulo, ergo paulus impossibiliter est ita doctus sicut petr⁹, nam antecedens est verum (vt patet per suam deinesse) et consequens impossibile, ꝛ tamen arguitur ab exponibili copulatiue ad eius tertiam exponētem, ergo. Ad hunc modū potes arguere respectu de ly ita sicut, ꝛ respectu superlatiui.

1. No. ¶ Circa huius solutionem distinguēdum est inter propositiones in quibus nō ponitur copula implicationis, ꝛ propositiones in quibus ponitur, nam in primis, cum ambo extrema comparationis teneātur in ordine ad idem verbum, debent post resolutionem terminoꝝ precedentium signum exponibile reduci immediate ad vnicam de inesse, aut si libuerit eas exponere, opus est primo descendere sub determinatione verbi, vel addere in secūda ꝛ tertia exponentibus ly simul, vt denotetur consistentia amborum extremoꝝ pro eodem instāti. ¶ Et per hoc ad argumentū cōcessa maiore negatur minor, non eñ sunt ille secunda et tertia exponentes, sed he/ paulus simul erit magnus, ꝛ paulus simul non erit ita magnus sicut petrus. At in regulis exponendi nō meminimus de hac particula, q: presupponebam⁹, vt res habet, tales propositiones esse probandas, aut per descensum sub determinatione. s. petrus in hoc instanti erit maior paulo, vel potius esse reducēdas ad suas deinesse, in quibus non opus est addere ly simul, nisi quādo verbum presentis pro aliqua temporis latitudine viiret, quod proinde est, ac si esset ampliatiuū. ¶ Quādo autem est propositio de copula implicationis, vt/petrus erit maior q̄ erit paulus, tūc, q: singula extrema tenentur in ordine ad singula verba, non possunt cōmode ad aliquā deinesse reduci, sed sunt determinationes talium verboꝝ seorsum resoluēde, vt denotetur singulis extremis singula instātia correspōdere. s. petrus in hoc instanti erit maior q̄ in aliquo instanti erit paulus/vel petrus in hoc instāti ꝛc̄. Et quelibet singularis est probāda per expositionem immediate. s. petrus in hoc instāti erit magnus, ꝛ paulus erit magnus (. s. in illo aut in alio instanti) et paulus nō erit ita magnus sicut petrus erit in hoc instanti, aut, si placet descēdere sub copula implicationis, descendēdum est copulatiue, q: tempus per ipsum importatum distribuitur a ly q̄. Unde dicta propositio est vera casu argumenti non obstāte falsitate illius/petrus erit maior paulo. Quare non requiritur ad eius veritatē, q hec deinesse/petrus est maior q̄ est paulus/post hac erit vera. Nec regulat̄ per hāc/ petrus est maior q̄ erit paulus, nam in casu argumenti ante natiuitatem petri nunq̄ erit vera, q: subiectum non supponet, ꝛ ipso existente, cum paulus iam erit mortuus, ly paulus non supponet in ordine ad ly erit. Nec cōmode regulat̄ per hāc (vt quidā fingunt) petrus est maior q̄ est vel fuit vel erit paul⁹, vt illa copula disiūcta importet totū tp̄s futurū post hoc instans, vix eñ pōt talis copula limitari, vt pro solo tali tempore viiat. Et ideo cōmodius resoluūtur tales propositiones per expositionem, vt dictum est.

2. No. ¶ Ex dictis sequitur primo: q si cras petrus esset maior paulo, postridie autem paulus maior petro, falsum esset dicere/petrus erit maior q̄ erit paulus, sed verum esset q petrus erit maior paulo. Et si hora futura diuisa per partes proportionales versus finem, in prima petr⁹ esset maior paulo, ꝛ in secūda paulus maior petro, et sic vsq̄ ad instans terminatiuū in quo restarēt equales, ꝛ vterq̄ maior q̄ antea fuerit, hec copulatiua esset vera/petrus erit ita magnus sicut paulus, et petrus erit maior paulo/ et paulus erit maior petro, ꝛ tamen nec petrus erit maior q̄ erit paulus, nec paulus erit maior q̄ erit petrus. ¶ Sequitur secundo hanc consequētiam non valere/petrus erit fortior q̄ erit leo, ergo petrus erit fortior q̄ est vel erit leo, nam si aliquis leo nunc sit fortior petro, qui tamen post hac semper erit debilior petro ꝛ non sint post hac alij leones, antecedens est verum ꝛ consequens falsum. Nec sequitur/ petrus erit fortior leone, ergo petrus quocunq̄ leone erit fortior, arguitur eñ a minus ad magis amplum distributum, et casu quo ille leo fortior petro desineret nunc esse, essent alij tamē post hac, quibus petrus esset fortior, antecedens esset verum ꝛ consequēs falsum. ¶ Sequitur tertio hanc consequentiam non valere/ petrus erit fortior leone, ergo petrus erit fortior q̄ erit leo, nam si cras sit petrus fortior leonibus qui cum illo erunt, postridie autem erunt leones fortiores illo, antecedens est verū et consequens falsum. Quare sub ly leone in antecedenti nō licet copulatiue descēdere ante resolutionem de ly instans inclusio in copula determinate supponēte. Eodem modo distinguito inter has/ petrus erit ita doctus sicut paulus/petrus erit ita doctus sicut erit paulus, de quibus eadem est ratio. ¶ Sequitur tandem differentia inter has propositiones/petrus incipit esse albior paulo/petrus est albior q̄ paulus incipit esse. Nam prima exponitur sic/petrus est albior paulo, et non immediate ante hoc fuit albior paulo, vel petrus ꝛc̄. Et secunda sic/petrus est aliqualiter albus/ et paulus incipit esse aliqualr albus/ꝛ paulus incipit esse tā alb⁹ q̄ est petrus. ¶ Sed queris de veritate huius secunde casu quo petrus modo sit albus vt tria, paulus vero hactenus fuisset albus vt vnum, sed nunc per primum sui esse incipiat esse vt duo. Uidetur nāq̄ secunda exponens falsa. s. paulus incipit esse aliqualiqualiter albus, cum ꝛ modo sit, ꝛ immediate ante hoc fuerit aliqualiter albus. Quod si dicas secundam exponētem debere esse hanc/paulus aliqualr alb⁹ incipit esse, a fortiori hec est falsa, vtpote ex qua sequat̄/paulus, paul⁹ incipit esse/per resolutionem predicati. ¶ Quāq̄ in rigore forsan secunda exponens sit falsa, debet nihilominus accipi ad bonum sensum, vt vez ratione de ly aliqualiter immediate resoluatur in hāc/paulus incipit esse albus vt duo, vel paulus incipit esse albus vt tria, in quo sensu dicta propositio de cōparatiuo est vera.

¶ Circa confirmationem idem est considerandum, qḋ in exponibilibus de/differt/ ꝛ de/incipit/ vez q cum negatio inclusa in signo comparatiuo non feratur in modum precedentem, tertia exponens non debet dari per copulam cōtradictoriam. 3. No. Et cum hoc per regulas dialecticas sit per se manifestum, nimirum si eius contradictorium repugnet omni modo concipiendi. Quis eñ credat eis qui concedentes has deinesse/petrus est doctior paulo/ gigas est maior pigmeo/negāt has madales/petrus potest esse doctior petro/gigas potest esse maior pigmeo. ¶ Igitur ad confirmationem, cōcessa maiore negatur minor, non eñ est illa tertia exponens. ¶ Sed arguis, ergo erit hec/paulus possibiliter non est ita magnus sicut petrus, sed tunc sequeretur hāc esse veram/petrus potest esse doctior seipso (cum tertia exponens scz/petrus possibiliter non est ita doctus sicut petrus/ sit vera) que tamen exponibilis repugnat modo concipiendi. Negatur prima sequella, immo modales nō possunt cōmode immediate exponi, sed sunt regulande per reductionem ad suas deinesse, nisi exponerent̄ per modales cōpositas ꝯstātes ex exponentib⁹ suarū deinesse, vt propō cōfirmationis sic exponat̄/ possibile est petrū esse doctum, ꝛ paulū simul esse doctū, ꝛ paulum non esse ita doctū sicut petrum, que officiatur per hanc/ hec copulatiua est possibilis/petrus est doctus ꝛc̄. Et ꝓpositionabiliter illa/petrus est doctior se, que proinde est impossibilis. ¶ Huius autem/petrus potest esse doctior q̄ potest

esse paulus, quia negatio signi comparatiui fertur in secundum potest, fateor secundam exponentem esse/ paulus impossibiliter est ita doctus sicut petrus, sicut tertia huius/ gigas est maior q̄ potest esse pigmeus, est hec/ pigmeus impossibiliter est ita magnus sicut est gigas, que subinde modales sunt false, vt ad sensum apparent. ¶ Proportionabiliter distinguitur inter has antichristus potest citius incipere esse q̄ desinere esse / antichristus potest citius incipere esse q̄ possit desinere esse. Nam prima vel est immediate reducenda ad suam diffinitionem, vel exponenda per modalem compositam, & secunda exponenda immediate per modales diuisas, quarum tertia exponens est/ antichristus non potest eque cito desinere esse sicut potest incipere. Verum tamen prima q̄ secunda est impossibilis. Ad quem modum multa disputantur in philosophia de inceptione successiue qualitatis, a quibus summuliste abstinendum est vsque ad illum locum. ¶ Et per hec patet quid dicendum sit de his/ deus potest facere tantum quantum potest facere/ petrus potest tantum portare quantum potest portare paulus/ (que videlicet sunt immediate exponibiles, ac subinde vere) petrus potest portare tantum quantum paulus/ que est regulanda per suam diffinitionem possibilem) et ita de ceteris similibus de/ ita sicut. Hec autem/ petrus est & fuit maior paulo, prius est reducenda ad copulatiuam, et hec/ petrus est vel fuit maior paulo, prius ad disiunctiuam, & deinde singule partes reducende ad suas diffinitiones. Sed de his/ adam est prior antichristo/ antichristus est posterior adam/ dictum est in de ampliationibus dictas propositiones esse veras propter ampliationes de ly prior et posterior, quod videlicet primus terminus a parte anteriori ampliet ad id quod est vel fuit, & a parte posteriori id quod est vel erit, & ly posterior e diuerso.

¶ Secundo ad principale arguitur. Non sequitur/ he medietates sunt minores suo toto, ergo hoc totum non est ita paruum sicut sue medietates, & tamen arguitur ab exponibili copulatiue ad tertiam eius exponentem, ergo expositio nulla. Minor est nota, et probatur maior, nam supposito, totum non distingui a suis partibus, consequens est falsum (vt notum est) & veritas antecedentis patet. He medietates sunt minor suo toto & minor suo toto, ergo minores suo toto, per resolutionem termini pluralis numeri in suum copulatum. ¶ Et confirmatur. Non sequitur/ petrus est magnus/ & quelibet eius pars intregralis est magna/ & nulla eius pars integralis est ita magna sicut petrus, ergo petrus est maior sua parte integrali, & tamen arguitur ab exponentibus ad exponibilem, ergo. Probatur maior. Antecedens est verum (vt notum est) et falsitas consequentis sic patet. Quecunque pars petri est equalis alicui parti partis integralis petri, et quecunque pars partis inregralis est equalis alicui parti petri, ergo petrus & sua pars integralis sunt equalia, per illam maximam mathematicorum. Quando nulla pars .a. excedit partem .b. nec contra .a. et .b. sunt equalia. Secundo. Petrus et quelibet sua pars integralis sunt equalia (quia due medietates equales) ergo petrus non est maior parte integrali.

4. No. ¶ Pro argumenti solutione notandum consequens consequentie ibi assumpte esse in rigore verum, ac subinde exponibilem ipsam que est antecedens, nam contradictoria .s. petrus est ita paruus sicut sue medietates, est falsa, quia equiualet huic/ petrus est ita paruus sicut medietates sunt parue, modo quamuis due medietates admitterentur esse ens ita magnum sicut petrus, quia sunt ipsemet, non tamen sunt ita magne (pluraliter) vbi denotatur quod sunt ita magna & magna. Quare in rigore idem est quod he medietates sint minores, et quod sint minor & minor. Item quamuis ly minores absolueretur a numero, adhuc illa est falsa .s. petrus est ita paruus sicut he partes, quia maxime esset ita paruus sicut ens quod est he partes, sed tamen idem non est ita paruum nec ita magnum sicut se. Attamen argumentum procedit, vt ly minores absoluatur a numero, & secluso rigore vt videlicet idem dicatur sibiipsi equale.

¶ Tunc igitur ad argumentum concessa minore negatur maior, & negatur veritas antecedentis .s. he due medietates sunt minores suo toto. Nec debet ly minores (vt patet ex dictis in de/ differt/ & de/ incipit) resolui in copulatum ante q̄ exponatur, nam alias variaretur negatio vnice accepta in negationes plures, cum negatio inclusa in ly minores feratur vnica acceptione in alterum extremum comparationis, quod ei postponitur. Nec esset tutum (vt quidam putant) resoluere ipsum sic/ he due medietates sunt minor & minor toto, nam cum non possit intelligi qualiter sint verificande ille partes nisi sic/ hoc est minor toto, certe altera pars supponit pro tota medietate totius, & altera pro altera, & sic tantundem est ac illa determinatio singulas partes seorsum determinaret.

¶ Hinc fit hanc propositionem / petrus & paulus sciunt plura q̄ ioannes, esse exponendam antequam ly scientes reducatur ad copulatum, cuius tertia exponens est/ ioannes non scit tot quot petrus & paulus. Quare si petrus sciat quatuor, & paulus totidem, ioannes vero sex, illa est vera. 5. No.
¶ Percunctaris autem an sequatur inde quod petrus et paulus sint doctiores ioanne, & videtur quod sic, nam eadem ratione ille terminus pluralis non est resoluendus per ly doctior et doctior, sed dicta propositio est immediate exponenda, cuius tertia exponens est/ ioannes non est ita doctus sicut petrus & paulus. Que sic probatur/ ioannes non scit tot quot petrus & paulus, ergo non est ita doctus. ¶ Solet a nonnullis responderi vi argumenti affirmatiue .s. quod petrus & paulus in illo casu sunt doctiores ioanne. Apparet tamen intellectu difficile, immo contra rationem, nam quamuis dicta propositio sit immediate exponenda, & tertia exponens sit illa, nihilominus illa videtur falsa, immo ioannes est ita doctus, immo doctior q̄ petrus & paulus, nam & si petrus & paulus simul sciant plura, quia tamen illa non sunt in eodem subiecto, non se intendunt vt faciant maiorem doctrinam, sicut, si petrus esset albus vt quatuor, & paulus albus vt quatuor, & ioannes albus vt sex, quamuis petrus & paulus haberent plus multitudinis albedinis q̄ ioannes, non tamen essent albiores. ¶ Vnde in illo casu .17. capitis .1. trac. videlicet si petrus heri sciuisset quatuor propositiones & paulus alias quatuor, nunc autem petrus sciret omnes octo, & easdem paulus, quamuis verum sit quod petrus & paulus non sciunt plura q̄ sciebant antea, nihilominus sunt doctiores per intensionem earundem scientiarum, sicut si petrus heri fuisset albus vt quatuor, & paulus vt quatuor, & postea albedo petri intenderetur cum albedine pauli, & albedo pauli cum albedine petri, quamuis nunc ambo simul non haberent plus albedinis, nihilominus essent albiores. Idcirco quantum ad hoc quod aliquis sit doctior q̄ alius, aut q̄ antea, sufficiat & requiratur quod sciat plura, nihilominus adhoc quod aliqui sint doctiores alio, aut doctiores q̄ antea, nec sufficit quod plura sciant, vt patet in primo casu, nec id requiritur, vt patet in secundo. Quo fit, vt ad veritatem huius propositionis/ petrus et paulus sunt doctiores petro, & si sit immediate exponibilis, nihilominus requiritur, quod petrus sit doctior & paulus doctior, sicut ad veritatem huius/ ioannes est doctior petro & paulo, requiritur quod sit vtroque doctior. Quare si petrus sciret octo, ioannes sex, & paulus quatuor, certe nec concederem quod petrus & paulus sunt doctiores ioanne, nec ioannes petro & paulo. At quando qualitates in diuersis subiectis sese quodammodo intendunt, aliud est, nam si petrus esset fortis vt quatuor, et paulus vt quatuor, ioannes vero vt sex, concedendum forsan esset quod petrus & paulus sunt fortiores ioanne, quia cum fortitudines petri & pauli simul se intendant ad portandum v.g. aliquod pondus, ioannes non est ita fortis sicut petrus & paulus. Iuuenum autem hec disputationi relinquimus.

¶ Ad confirmationem concessa mino- 6. No.
re negatur maior, & negatur consequens dicte consequentie esse falsum .s. petrus est maior sua parte integrali (pars integralis dicitur, que ex vtraque parte essentiali .s. materia & for-

ma consistit). Ad cuius primā probationem negatur cōsequē
tia.s.quelibet pars petri est equalis alicui parti partis inte-
gralis rc. ergo petrus r pars integralis sunt equales, nam
ille modus arguendi non tenet nisi signatis aliquibus duo-
bus extremis singulariter .s.a.et.b.modo ly pars integralis
supponit cōmuniter. Et ad secundam negatur antecedens,
scilʒ q petrus r sua pars sint equalia, licet sint due medieta-
tes petri que sunt equales, nam ly equalia (quod multi non
considerant) non accipitur substantiue, vt valeat/entia equa
lia, sed est adiectiuū subiecti, r cum sit illorum terminoꝝ qui
denotant relationem intrinsecam, vt ly fratres, reuera hec/pe
trus r sua pars sunt equalia/sine additione, denotat q inter
se sint equalia, scilicet q petrus sit equalis parti. Nunq̄
enī audiat concedentes q ego et digitus meus sumus equa-
les, eo qd̄ sumus due medietates mei equales. Immo conce-
dant, q caput meum et pars residua sunt equalia vni tertio
(q2 sunt due medietates mei equales mihi) r tamen non sunt
equalia inter se, contra principium mathematicum. Que re
vera non concederent, si considerarent ly equalia a parte pre
dicati esse adiectiuū copulati subiecti, denotansq3 proinde
relationem intrinsecam inter eius partes. ❧ Dixerim in hoc
argumento/parte integrali/et non/parte quantitatiua/nam
cum materia sit quanta, posset forsan dici pars quātitatiua,
qua tamen petrus non est maior. Unde maxima illa/omne
totum est maius sua parte, intelligenda est de parte integra-
li, seu de parte quantitatiua in hoc sensu.i.de parte que cōti-
nuatur alteri sm̄ extēsionem. Quare licet materia ligni pos
sit dici pars quantitatiua primo modo, non tamen est respe-
ctu forme quantitatiua secundo modo, q2 non vnitur illi sm̄
extensionem. Jnde eo, sicut lignum non est maius sua mate-
ria, ita nec lignum quadrupedale est maius homine quadru
pedali, licet habeat quatuor pedalia materie et totidem for-
me, hominis vero forma non sit quanta. ❧ Circa hoc autem
tritum sophisma/omne totum aliqua proportione est maius
sua parte/ex dictis patet quid dicendum, nam resoluta vni-
uersalitate subiecti ly proportione restat determinate in ordi
ne ad comparatiuū. Quare dicta propositio est falsa, vt ad
sensum sonat, quāuis tenentibus q ly proportione stat con-
fuse in ordine ad cōparatiuū, verum sensum efficiat. ❧ Sed
arguis q quelibet singularis sub ly proportione. v.g.petrus
proportione dupla est maior sua parte/sit vera, nam prime
due exponētes note sunt, r tertia.s.nulla pars est ita magna
sicut petrus ꝓportione dupla, patet per eius singulares sub
ly pars, q2 si demonstres medietatem, clara est eius veritas,
et si demonstres maiorē vel minorem partem medietate, etiā
est vera, nam sua contradictoria.s.hec. v.g.quarta pars est
ita magna sicut petrus proportione dupla/est falsa. Ad hoc
negatur dictam propositionē esse exponibilem immediate, vt
veʒ ly proportione addatur in aliqua exponentium. Jnepte
enī diceres petrus est aliqua ꝓportiōe magnus/aliqua pars
est ita magna sicut petrus proportione dupla rc. sed debet re
duci immediate ad hanc copulatiuam.s.petrus est maior sua
parte, r ad quālibet se habet proportione dupla. Sicut hec/
petrus est maior paulo per palmū, reducitur ad hanc/petrus
est maior paulo, r habet vltra quātitatē pauli adhuc palmū.
De his autem satis.

❧ Capitis vltimi. Lectio prima.

2. No. Secundum nomen exponibi
le est ly infinitum, quod, pretermissa eius ac
ceptiōe logicali pro termino illimitate signi
ficationis, vt/nonhomo, adhuc phisice r rea
liter (vt auctor summularum.7.trac.docet)
quandoq3 accipitur negatiue, et est res, que
nec est terminata nec apta terminari, quandoq3 autem priua
tiue, r est res non terminata, apta tamen terminari. Primo
modo cōuenit puncto r rebus indiuisibilibus. Jtidem r deo
cuius essentia, bonitas, potentia, ceteraq3 attributa dicitur
infinita, nam cum deus nihilo careat quod est natus habere,
non dicitur infinitus priuatiue (vt docet Sanctus tho. 1.di.
43.) Secundo modo attribuitur quātitati tam discrete, que
dicitur multitudo, q̄3 continue, que dicit̄ magnitudo. ❧ In
qua adhuc significatione accipitur dupliciter.s. categorema
tice.i.tanq̄3 nomen reddens propositionem regulandam per
suppositionem extremoꝝ, r syncategorematice.i. tāq̄3 aduer
bium aut nomen reddens propositionem immediate exponi-
bilem. Categorematice, vt attribuitur magnitudini, tantum
valet sicut extensum sine termino. Et adhoc qd̄ aliqua res sit
hoc modo infinita, requirit̄ q vni certe parti signate habeat
infinitas equales non cōmunicantes. Dixerim/vni certe, vt
talis datiuus supponat determinate, nam vnū pedale habet
infinitas partes equales vni certe, quia habet tres quartas
equales vni alie, et quatuor quintas equales vni alie rc. (vt
ly vni postponatur ad ly equales) r tamen non est infinitum.
Dixerim equales, q2 quodcūq3 cōtinuū habet infinitas par-
tes proportionales inequales, cum tamen nullum sit infini-
tum. Dixerim non cōmunicantes, q2 signato. v.g. bipedali il
lud habet infinitas pedalitates cōmunicantes.s.primā r illā
que constat ex secunda medietate prime, r prima secunde, et
aliam que cōstat ex vltima quarta prime, r tribus quartis se
cunde rc. r tamen non est infinitum. Et ad hunc modum ex-
ponitur si attribuatur perfectioni virtutis, aut intēsioni sm̄
opinantes intensionem fieri penes additionē gradus ad gra
dum. Sed infinitum categorematice vt attribuitur multitu-
dini, est multitudo cuius non est vltima vnitas.i.in qua con
sequenter numerando.i.incipiendo a prima, r nullam inter-
pollando, aut nullam resumendo, non datur vltima. ❧ At in
finitū syncategorematice tripliciter solet exponi, vt attribui-
tur magnitudini, sic/non tantum quin maius/aliquantum r
quantūlibet maius/aliquantum r in duplo maius r in triplo
maius, r sic in infinitū per omnes numeros. Et vt attribuit̄
multitudini, proportionabiliter.s.nō tot quin plura, aliquot
r quodlibet plura (si latine dicitur) aliquot r in duplo plura,
et in triplo plura rc. U.g. hec ꝓpositio/infinite magnus est
aliquis homo, sic exponitur/aliquantus est aliquis homo/et
nō tantus est aliquis homo quin maior illo sit aliquis homo,
aut sic/aliquantus est aliquis homo, r quātuslibet maior.i.
quocūq3 dato adhuc est aliquis maior, aut sic/aliquātus est
aliquis homo/r in duplo maior est aliquis homo, r in triplo
maior rc. Et proportionabiliter exponas hanc syncategore-
matice/infinite sunt partes proportionales petri. Unde sit,
vt ly infinitum syncategorematice acceptum cōfundat termi
nos immediate sequentes, quos proinde non licet ante expo
sitionem resoluere.

❧ Et notato hanc propositionem/infi 1. No.
nite magn⁹ est aliquis homo, primo modo expositā, nō equi-
ualere sibiipsi secūdo aut tertio modo exposite, nam si essent
infiniti homines versus orientem, quoꝝ primus esset tripeda
lis, secūdus tripedalis cum dimidio, tertius tripedalis cum
tribus quartis, et sic in infinitum taliter q nullus esset qua-
drupedalis, illa est vera sm̄ primā r secūdam expositionem,
et falsa sm̄ tertiam, r si primus sit bipedalis, secundus tripe
dalis, quartus quadrupedalis, r tādem vnus sit infinite ma
gnus, est vera sm̄ tertiam expositionem, r falsa sm̄ duas pri
mas. ❧ Sunt qui opinentur dictam propositionem esse verā
sm̄ primā expositionem, r falsam sm̄ secundam addito prio-
ri casui q esset aliquod ens aliud ab homine, quadrupedale
Sed isti imaginātur q secundo modo debeat exponi sic/ali-
quātulus est aliquis homo, r quantocunq3 maior (in neutro
genere) vt sit sensus/quocunq3 ente dato adhuc maior est ali
quis homo, quod reuera videtur contra sensum ipsius expo
nibilis, que potius exponitur, vt ly quātuslibet sit adiectiuū
subiecti, vt sit sensus/quocunq3 homine dato maior est aliq̄s
homo. Quare ad meā opinionem duo primi modi exponēdi
equipollent. ❧ Quoꝝ neuter (mihi ad minus) recte exponit

sensum talium propositionū, nam ſm eiusmodi expositiones esset vtiq̧ concedenda hec propositio / infinite magna est aliqua pars integralis dominici, q꞉ reuera non est signabilis tanta pars mei quin adhuc sit alia maior. Item hec / infinitum pondus petrus potest portare, et tamen nō potest portare decem libras. Nam si potētia petri terminaretur per minimū quod non ad decem libras, quod vz pondus esset adequate tante resistentie / quante actiuitatis est petrus, itaq̧ illud pondus non potest, et quodlibet minus potest, verum esset dicere / aliquantum pondus petrus potest portare, et quocunq̧ dato qd potest portare adhuc maius potest portare, nam detur. v.g. q̄ potest portare. a. tunc virtus portatiua petri excedit. a. ergo poterit portare aliud maius q̄z. a. per medietatez excessus quo excedebat. a. Multaq̧ alia huiusmodi essent concedenda ſm has propositiones contra cōmunem modū concipiēdi Et ideo solam tertiam expositionē approbarem.

3. No. ¶ Et est hic regula proportionabilis illi que capite de / incipit / constituebatur, vz q̄ ly infinitum positum a parte predicati accipit categorematice, sed positū a parte subiecti nullo signo modificatum accipitur syncategorematice, iuxta quem modum Hentisber et multi alij antiquorū asserunt respectu multitudinis hoc sophisma. ¶ Infinita sunt finita. Quod nonnulli modernorum impugnant Et reuera ſm expositiones, que tradite sunt, illud est falsuz, nam vel illa extrema accipiuntur pro entibus totalibus, vel pro partialibus. Si pro totalibus, falsum est, q̄ aliquot sunt entia totalia et in duplo plura, vel q̄ quotcunq̧ datis adhuc sunt plura, nā omnibus entibus que sunt in mundo non sunt plura. que tamen sunt finita. Et si accipiant indifferēter pro partialibus et totalibus, falsum est q̄ quibuscunq̧ signatis dantur in duplo plura ꝛc. immo duobus hominibus nō sunt plura cum ipsi sint infinite. Illi autem exponerēt dictum sophisma per naturalem seriem numerorū. s. duo sunt entia finita, et quatuor sunt entia finita, et mille sunt entia finita, et sic in infinitum, quod est verum de partialibus, et forsan in hoc sensu accipitur illa secunda expositio. s. aliquot sunt entia et quodlibet plura. Unde tu potes inferre, q̄ infinita sunt entia finita, et tamen nulla finita sunt infinita, quia subiectum hui9 non supponit pro diuisibilib9, sed solum pro indiuisibilibus quibus non supponit predicatum.

4. No. ¶ Asserunt secūdo Buridanus et alij respectu magnitudinis aliud sophisma. s. Infinita est linea giratiua, et tamen nulla linea giratiua est infinita. Pro cuius intelligentia supponatur q̄ in quocunq̧ corpore. v.g. in colūna bipedalis lōgitudinis et pedalis latitudinis est signabilis per intellectū vna linea girans omnes eius partes proportionales ſm longitudinem, itaq̧ prima pars linee incipiens a puncto terminatiuo colūne giret primam eius pedalitatem, et secunda giret medietatem secunde pedalitatis, et ita de omnibus partibus. Tunc clarum est q̄ aliquanta est linea giratiua, et in duplo maior, et in triplo ꝛc. ergo infinita est linea, et tamen non est ibi signabilis aliqua linea que sit infinita, q꞉ quecunq̧ clauditur inter puncta terminatiua colūne, et tamen repugnat infinite longitudini claudi inter duo puncta. ¶ Hoc tamen aliqui moderni impugnant dicentes q̄ sicut infinita est linea giratiua, ita, linea giratiua est infinita. Quod est dictu q̄ sicut syncategorematice ita categorematice, nam talis linea giratiua habet infinitas partes non cōmunicantes, cum giret infinitas partes proportionales, et quecunq̧ adminus sit pedalis, cum quecūq̧ pars girata sit pedalis latitudinis. Ac proinde talis linea, vni certe parti data, scilicet pedalitati, habet infinitas partes equales vel maiores non cōmunicantes. Unde q̄uis non possit claudi (inquiunt) infinitum rectum inter duo puncta, potest tamen infinitum circulare. Et reuera ita credo q̄ videlicet, si infinita est linea syncategorematice, linea eēt infinita. ¶ Opinor tamen antecedens esse falsum sicut cōsequens. Immo in nullo corpore potest signari aliqua pars, aut linea, que sit longior ipso corpore. Quare illa totalis linea adhuc sic imaginata, non est nisi bipedaliter longa, q꞉ ille circuitiones non protenduntur ſm longitudinē, sicut protenderetur filum, aut aliud corpus discontinuū quod per motum giraret totum corpus. Equa eñ ratione concederetur q̄ illud tale corpus est infinite longum contra omnem modum concipiendi, nam illud est sic per intellectum diuisibile secūdum. v.g. profunditatē, q̄ prima pars sit medietas ſm profunditatem, scilicet tā longa et lata sicut totum, et secunda sit medietas secunde medietatis ſm profunditatem ꝛc. que omnes sunt continue. Et q꞉ hec non sunt presentis speculationis satis sit summulistis scire exponere propositiones de infinito. ¶ An tamē sit dandū infinitum, tertio phisicorum est disputandum, cuius partem negatiuam determinat sanctus Thomas. 1. q. 7. Uerumtamen credo q̄ respectu copule de presenti non stat infinitum esse aliquid syncategorematice, quin ipsum sit infinitum categorematice, siue in magnitudine siue in multitudine. Sed respectu verbi de extrinseco tempore concedendum est q̄ continuum potest in infinitum (syncategorematice) diuidi, quia in duas partes, et in tres ꝛc. et tamen non in infinitas partes potest diuidi, q꞉ non possunt esse infinita actu separata. Pariter opinor q̄ si mūdus esset etern9 a parte posteriori, verū est dicere syncategorematice / infiniti erunt homines, quia quotcunq̧ signatis adhuc erunt plures, tamen falsum esset dicere categorematice / aliqua multitudo hominū erit infinita / q꞉ nunq̄ deueniet ad multitudinem que erit infinita. Et eodem modo si res aliqua esset perpetua a parte posteriori, et quocunq̧ die equaliter cresceret, verum esset dicere, infinite magna erit hec res / q꞉ aliquantū, et in duplo maior ꝛc. et tamen falsum esset dicere q̄ hec res erit infinite magna, vt patet per suam deinesse, q꞉ nunq̄ veniet ad quantitatem infinitam. ¶ Sed arguis q̄ respectu copule de presenti verum sit dicere syncategorematice / infinite sunt partes proportionales petri, et tamē falsum est dicere categorematice q̄ sunt ibi partes infinite, q꞉ (vt sanctus Thomas loco citato docet) nō sunt ibi infinite actu. R. Immo partes proportiōales sunt ibi infinite categorematice, nam cum sanctus Thomas et ceteri philosophi negant q̄ sunt infinite actu, non negant, quin omnes partes, in quas continuū est diuisibile, actualr̄ existant, sed negant q̄ sint actualiter infinite vnitates, nam nulla res dicitur vna predicamentaliter nisi actualiter sit separata ab alia, et propterea dicuntur plura in potentia, q꞉ possunt separari. Sed de his satis.

¶ Lectio secunda.

Proportionabiliter ly eternum accipitur categorematice tanq̄ nomen, et syncategorematice tanq̄ signum reddens propositionem exponibilem. 1. No.
Unde quando iungitur verbo preteriti temporis, tantum valet (dicunt summuliste moderni) sicut / ante quodlibet tempus verum vel imaginarium, et quando iungitur verbo futuri, tñ valet sicut / post quodlibet tempus verum vel imaginarium. Sed isti non notant essentialem differētiam inter eternitatem et tempus, nā q̄uis tempus nec a parte anteriori nec a posteriori haberet principium nec finem, non tamen esset eternitas, q꞉ non esset mensura rerum habentium totū suum esse simul. Unde vt pulchre docet Sanctus Thomas. 1. q. 10. Eternum est quod habet totum suum esse simul, et nō successiue, sine principio aut fine durationis, qd soli deo potest conuenire. Unde q̄uis petrus fuisset productus ante quodlibet tempus verum vel imaginarium, non diceretur eternus, q꞉ successiue acquireret suū esse, et si concederetur q̄ fuit ab eterno, deberet accipi ly eterno loco de ly semper, quod valet tantum sicut / in quolibet tempore vero vel imaginario. Sed hec disputatio alium locum desiderat.

1. No. ¶ Nomen totus itidem accipitur ₇ categorematice, ₇ syncategorematice. Primo modo accipitur a parte predicati, ₇ tũc, vt attribuitur magnitudini, tantum valet sicut ens per se subsistens. s. ꝙ non est pars alterius, nã qđ alij dicunt, ꝙ vꝫ accipiatur etiã pro ente quod habet partes, siue sit pars alterius, siue non, certe est cõtra id, quod exprimit nomẽ/totum. Quis enim id qđ est pars alterius appellet totum? Et proportionabilr quando attribuitur multitudini semper accipitur pro multitudine entiũ, considerata nõ vt pars alterius multitudinis. Et in hac acceptione cõcedit/ totũ quod est in mundo capit bursa petri, quando petrus habet minimã monetam in bursa/anima sancti petri est totum quod est in celo. ¶ Syncategorematice accipitur ly totus, qñ ponitur in fronte propõnis, ₇ tunc reddit propositionẽ exponibilem per ly quelibet pars, vt/totus petrus/tñ valet sicut/ quelibet pars petri. Et si nihil aliud addas, hec est falsa (vt infert Hentis ber) totus petrus est minor petro. Albertus tñ exponit ly totum per ly pars integralis, ſm quem, dictum sophisma est concedendum. Sicut hoc/totus petrus est aliqua pars integralis petri/totus petrus est equalis alicui parti integrali/totus petrus est aliqua parte integrali minor, ꝗꝗ hec sit falsa/aliqua parte integrali totus petr⁹ est minor, nã ly totus, cum includat vniuersalitatem, confundit terminum sequentem.

3. No. ¶ Solent hic exponi propositiones de signo collectiuo, vt/oẽs apostoli dei sunt duodecim/ propositiones de aduerbijs numeralib⁹, vt/bis cantaui missam, propositiones de gerundio, ₇ de ablatiuo absoluto, vt/neutrum oculum habendo tu potes videre/sole lucente dies est. Sed de primis satis disputatum est cap. 11. primi. trac, ₇ de secundis ibidem, ₇ in de appellationibus, ac deniqꝫ de tertijs capite. 15. eiusdem primi tractatus.

4. No. ¶ Sunt ₇ quedam aduerbia verbi modificatiua que inter exponibilia signa computãtur, quoꝝ primũ est ly essentialr ₇ intrinsece. Quod quidẽ cõstituit propositionẽ quodãmodo modalem. Unde quando ponitur in frõte propõnis, reddit propositionẽ taliꝗ modalem compositã et officiabilem, vt/essentialiter homo est animal, officiatur per hanc/hec predicatio homo est aial/est essentialis. Non ꝙ ly essentialr teneatur in prima secunde intentionalr (dicit enim ibi essentialem compositionẽ extremoꝝ) sed, vt dictũ est in modalibus, ꝙ posita constantia propõnis que est subiectũ secũ eunde, ambe equiualeãt. Et idem dicito de hac/per se homo est animal/que officiat per hãc/hec predicatio/homo est animal/est de ꝑ se. ¶ At qñ ly essentialr ₇ intrinsece adiacet verbo, tunc dicunt terministe, subiectũ instar aliarũ modaliũ debere prius resolui, anteꝗ talis ꝓpõ exponatur, vt in hac/album essentialr ₇ intrinsece est coloratuꝫ/ subiectũ debet resolui in ly hoc albũ, ₇ ly hoc albũ/in ly petrus, ₇ ly petrus/in ly hec entia, ₇ tandẽ cum subiectũ fuerit irresolubile ꝓpõ affirmatiua rõne de ly essentialr exponitur per copulatiuã ex preiacenti ₇ negatiua de ly quin, aut ex cõdicionali in qua ex cõstantia subiecti inferatur affirmatio predicati de illo. Et propositio negatiua per disiunctiuã cõtradictoriã talis copulatiue. V. g. michael essentialr ₇ intrinsece est intellectualis, sic exponit/michael est intellectualis, ₇ non stat michaelem esse quin sit intellectualis, aut (qđ idẽ est) si michael est michael, ipse est intellectualis, ₇ sua cõtradictoria ꝯtradictorio modo. Potest ₇ veritas talis propõnis cognosci per suã deinesse, per hoc scꝫ ꝙ hec/michael est intellectualis, sit ꝑdicatio essentialis. ¶ Hinc eliciunt hanc propõnem/albũ essentialr est coloratum/ esse falsam, immo ₇ hãc/petrus essentialr est hõ/ vt patet per resolutionẽ subiecti in hanc/hec entia essentialiter sunt homo, qꝛ stat hec entia esse qñ nõ sunt homo. Ego tñ nõ auderem inter philosophos negare tales propõnes. Quare potius dicerem ꝙ ly essentialr appellat vniõnẽ predicati ad propriũ suppositũ subiecti. i. ad suppositũ, vt est sub tali forma. Unde ꝗꝗ hec/album essentialr est coloratũ/ sit resolueñda in hanc/hoc album essentialr est coloratũ/ per descensum, tñ cum postea arguis/hoc albũ essentialr est coloratũ, ₇ hoc album est petrus, ergo petrus essentialr est coloratus, variatur apellatio. Quare nec cõnotatiuũ debet resolui in absolutũ, nec terminus supponens pro re diuisibili debet resolui in suas partes, sed he sunt cõcedende/ albũ essentialr est coloratum/homo essentialr est rationalis/ hic hõ essentialr est hõ/ demõstrato christo, cũ suppositũ subiecti subsistat in natura significata per predicatũ. Hec aũt in predicabilibus ₇ posterioribus melius intellecta, forsan veriora apparebunt.

¶ Tandẽ ly adequate denotat cõmensurationẽ quandã inter extrema verbi cui adiungit. Primo respectu temporꝫ, vt si diceres/petrus per vnũ diem adequate fuit iustus, denotat ꝙ in qualibet parte vnius diei fuit iustus, ₇ in nullo alio tempore ꝙ non fuit pars illius. Quare respectu quãtitatis dicunt illi qui opinant quantitatẽ nõ distingui a re quãta ꝙ perfecte sphericum tangit perfecte planum ſm partem inadequate, qđ est dicere/tãgit ſm aliquam totam partem categorematice, tñ nulla est signabilis, aut in plano aut in spherico, ſm quam ₇ quodlibet sui sphericũ tãgat planũ, quod nõ est facile intellectu. Proportionabiliter per hanc/homo adequate significat hominẽ/ denotatur ꝙ ly homo significat omnes hoïes ₇ nihil aliud. Contra quod solet fieri argumentũ, qđ ly homo significet aliud ab homine, qꝛ cum significet omne illud qđ imaginat esse homo, significat equos, ac proinde non significat adequate hoïes. Ad qđ partim concedũt totum intentũ, vꝫ ꝙ ly homo nõ significat adequate hoïes, partim negant ꝙ ly significat semꝑ amplice ad imaginabilia, sed solum respectu terminoꝝ non potentiũ supponere, vt hic/chimera significat chimerã, sed vides qualiter primi contra modũ loquendi dialecticoꝝ loquãtur, ₇ secundi, preter hoc ꝙ mere libere dicunt ꝙ ly significat aliqñ ampliat ad quinqꝫ, aliquando non, adhuc falso dicunt ꝙ in hac/homo significat hominẽ, ly hõ non amplietur ad quinqꝫ cum dicta propõ sit vera, esto nullus hõ posset esse, sicut hec/ chimera significat chimerã. Igitur hec respõsa procedũt ex obliquo intellectu modi ampliandi verbi/significat. In hac enim/homo significat hominẽ/nõ ampliatur ly hominẽ ad omne illud quod imaginat esse homo, sed ad omnẽ hominẽ qui imaginat esse. Quare ly homo non significat equum, nec aliquid aliud ab homine, sed omnes homines adequate. 5. No.

¶ Ly cõtingenter specialiter captum pariter reddit propositionem exponibilem, de cuius tñ expositione in modalibus disputatũ est. ¶ Et hec de propositionibus exponibilibus satis, ad laudem ₇ gloriam omnipotentis

Dei.

¶ Explicit Opusculum exponibilium propositionũ fratris Dominici Soto.

¶ Si que sunt ₇ in hoc opusculo correctione digna, in calce opusculi obligationum notata sunt.

¶Cōmentarij in quartum tractatum summularū magistri. P. H. editi a fratre Dominico Soto segobieñ. ordinis predicatorum: artium Magistro.

¶Caput primū.

a Propositio est oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicui⁹ ab ali-
b quo. ¶Terminus est in quē resoluitur propositio: vt in subiectum ⁊ predicatum.
c ¶Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto: de quo non dicatur predicatū: vt/ om̄is homo disputat: hic disputatio predicatur de homine: et nihil est sumere sub homine: de quo non dicaṫ disputatio. Dici de nullo est quā do nihil est sumere sub subiecto: a quo non remoueatur predicatū: vt/ nullus homo disputat: hic disputatio remouetur ab hoīe: et nihil est sumere sub homine: a quo non remoueatur disputa-
d tio. ¶Syllogism⁹ est oratio in qua quibusdam positis ⁊ concessis: necesse est aliud accidere per ea que posita sunt ⁊ concessa: vt/ omne animal est substantia: omnis homo est aīal: ergo omnis homo est substantia/ hoc totum est oratio in qua quibusdam positis .s. duab⁹ premissis: necesse est aliud accidere .s. conclusionem.

Inter ceteros summularū tractatus, quartus hic, cuius disputatio penes syllogismi doctrinā sita est, ad alias omnes facultates maxime conducit. Sane cum nulla sit, vel scientia, vel ars, que non rationibus syllogisticis vtatur. Ob idq; vt rem scitu necessariā, intellectu faciliorē redderemus, hanc expositionē in tria duxim⁹ distinguendā. In quarū priori parte textū autoris exponētes, totā syllogismoꝝ artē oculis discipuloꝝ breui cōpendio subijciemus. Quā in secunda disputando amplius extendētes, pressius vtiq; exprimem⁹. Ac demū in tertia de syllogismo expositorio ⁊ de modo syllogizādi in t'mis diuinis ⁊ in exponibilibus disputabimus. Proponit igiṫ. P. h. sub hoc tenore.

¶Lectio prima.

A
1. No. Propō est oratio ⁊c. Quē qdē textū in octo capita partiti sumus. In quorū hoc primo diffiniṫ qd sit syllogismus, qui est totius opusculi potissimū subiectū. Uerum vero, q: syllogismi (vt de ppōne dictū est) duo sunt principia, instar rei naturalis .s. materiale ⁊ formale, ambo ante diffinitionē premittit. Unde cū syllogismus (vt textu sequēti videbitur) ex duabus ppōnibus ⁊ tribus terminis cōstet, vtrūq; dicit principiū materiale syllogismi, propō quidem, propinquū, et terminus, remotū. ¶Igitur cū ait. P. h. propō est oro affirmatiua vel negatiua ⁊c. nō intēdit propōnem diffinire (inuanum ergo cruciātur arguētes non esse bonā diffinitionē) sed more mathematico hoc nomen propō suo loco expositū resumit tanq̄ principiū presentis disputationis. Quāuis posset forsan dici hec diffinitio quodāmodo materialis .s. explicans extrema ppōnis, que proinde soli categorice cōuenitēs, huic negatio magis acōmodata est, diffinitio tñ primi tractus explicans modū significandi ppōnis, est formalis, omniq; propositionū generi conueniens. Et vt duplex principium materiale responderet duplici formali .s. dici de omni ⁊ dici de nullo, vtrāq; innuit qualitatem propōnis. ¶Subiungit princi-
pium remotū dicens. [Terminus est in quē resoluiṫ propō, vt in subiectū ⁊ predicatum]. Ex qua diffinitione, que eadē est Aristotelis, inferunt multi verbū non esse terminū. At cū verbū sit signum expressiuū conceptus, sitq; pars essentialis propōnis sicut nomē, ac subinde in ipsum pariter resoluatur (q: vnūquodq; resoluiṫ in ea ex quibus essentialr cōponitur) nō est credendū Aristotelē verbū a ratione termini exclusisse. Igitur (vel fallor) diffinitio non est totū illud, sed id solū / in quē resoluitur propō / ⁊ qd sequitur est diffinitionis exemplū, qd cum non sit necessario ponendū de quocūq; sub diffinitione cōtento, posuit ipsum. P. h. de his solis terminis quibus in presenti materia est vtendū. In qua docebitur omnē syllogismū ex tribus terminis cōstare .s. medio ⁊ duabus extremitatibus, que officia solis extremis cōtingunt. Quāq̄ posset forsan dici, q; propō nō tam proprie resoluaṫ in copulam q̄ in extrema, cū res nō dicatur tā proprie resolui in principia formalia q̄ in materialia, que remanent post resolutionem, ac proinde qd excluserit verbū a rōne termini, ad minus / est / tertiū adiacens, nō secundū adiacēs, sicut verbū adiectiuū, potest quidē esse predicatū. Prestat aūt dicere primo modo sez q; nulla copula verbalis excludatur a ratione termini.

¶Dici de omni ⁊c. Post materialia principia C
subiungūtur formalia. Ubi notato duplex esse formale prin- 2. No.
cipiū syllogismi .s. intrinsecū, quod est eius dispositio in modo ⁊ figura, de quo infra. Et extrinsecū, quod est mediū per quod a priori manifestatur bonitas ꝯñe, ⁊ cui innititur eius vis illatiua. Et est duplex. Aliud pro modis imperfectis, vt reductio eoꝝ ad perfectos, aut per conuersionem, aut per impossibile, vt infra palam fiet. Et aliud pro perfectis .s. dici de omni ⁊ dici de nullo. ¶Ubi rursus considerandū q; vt syllogismus sit probatiuus ꝯclusionis dz primū esse bona ꝯña, et preter hoc debet procedere ex veris. Unde principia per quē probatur bonitas consequentie dicūtur prior resolutio .i. primū examen syllogismi, ⁊ libri quos de huiusmodi principijs edidit Aristoteles dicuntur libri priorum resolutionum, quibus tractatus hic respondet, sed principia per que docetur quales debent esse premisse, ille potissimū que habent generare sciētiam, dicuntur posterior resolutio, ⁊ libri talia principia tradentes dicuntur libri posteriorum resolutionum. ¶Quare duplex est dici de omni ⁊ dici de nullo .s. posterioristicū ⁊ prioristicum. Dici de omni posterioristicum est vere et semper affirmari de aliquo pro quolibet eius supposito, siue distribuatur, siue non distribuatur, vt / omnis homo est aīal / aliquis homo est risibilis, ⁊ dici de nullo est vere ⁊ semper negari de aliquo pro quolz eius supposito, siue distribuaṫ, siue nō, vt / nullus hō est lapis / homo non est lapis, quale requiritur ad cōcludendū propōnem necessariam cuius est scientia. Sed dici de omni prioristicū idem est quod affirmari de aliquo distributo, siue vere, siue false, vt / omnis homo est aīal /

omnis hō est lapis/ et dici de nullo, idem qđ negari de aliquo distributo, siue vere, vel false, vt/ nullus hō est lapis/ nullus hō est aial. Per qđ regulat bonitas ꝯñe syllogismi perfecti. V.g. negat tibi forte pertinax quispiā hunc syllogismū in darij, modo perfecto. s. oīs hō est rationalis, aliqđ risibile est homo, ergo aliqđ risibile est rationale/ manifestato illum per dici de omni hoc modo. Quicquid affirmat de aliquo distributo affirmatur de quocūqꝫ subsumpto sub illo, sed rationale affirmat de ly hō distributo in maiori, et risibile subsumit sub ly homo in minori, ergo rōnale affirmatur de ly risibile, vt denotatur in cōclusione. Nec maior huius resolutionis, q̄ dicitur dici de omni, est amplius probanda, sed supponenda tanq̄ diffinitio propōnis affirmatiue, cuius proinde predicatum includitur in subiecto, nihil eñ aliud est predicatū affirmari de subiecto distributo, q̄ affirmari de quocūqꝫ subsumpto sub illo. Eodē modo manifestatur/ barbara/ et proportionabilit per dici de nullo/ cellarēt/ et/ ferio. Attēde q̄ artificiose. P.h. post Aristotelē super naturis ac diffinitionib⁹ propositionū vniuersaliū totā structurā syllogismoꝝ fundauerit

3. No. Cōtra quod verumtñ arguit. Principia regulatiua debent esse omnibus syllogismis cōmunia, sed syllogismi expositoriū, vt/ petrus desputat, petrus est hō, ergo hō disputat/ et syllogismi de medio cōmuni qđ in maiori non est subiectum enūtiationis, vt/ cuiuslibet hoīs equus est aial, petrus est homo, ergo petri equus est aial/ nō regulant per dici de omni, cum in maiori nihil affirmetur de subiecto distributo, ergo illa non sunt principia regulatiua. Quā cōclusionē propter argumentū asseuerat modernus quidam, dicens q nec. P.h. nec Aristo. innuunt per illa verba/ dici de omni et dici de nullo/ aliquod principiū formale aut regulatiuum syllogismi, sed solū materiale, vcꝫ q omnis syllogismus debet constare ex propōne vlī aut affirmatiua aut negatiua, per quod cauetur ne arguat ex puris particularibus. Quod adhuc nititur cōfirmare ex dictis alberti magni. 7. capite primi prioꝝ dicentis/ Dici de omni propriū esse predicari denotantis inesse cuicūqꝫ parti subiecti actu distributi, in quo differt a dici de omni posterioristico predicati huius/ hō est animal. Et idem (inquit) videtur sentire Egidius, qui nō appellat hec principia regulatiua. At vero propter hec motiua, que minima sunt, nō debuisset negare auctoritatē omniū dialecticoꝝ appellantium hec, formalia et regulatiua principia. Omniū inq̄, vt ipse fatetur, dicens, omnes sub toto celo in hac parte errare. Eo vel maxime q in ipsa forma ꝯstituendi hoc principium. s. Dici de omni est quādo nihil est sumere sub subiecto quin de illo dicatur predicatū/ innuitur ꝯnexio maioris cum minori, ac proinde modus subsumendi in solis syllogismis perfectis prime figure cui innititur tanq̄ principio formali vis illatiua. Nam si solū cōstitueretur principiū materiale sufficeret dicere/ Dici de omni est affirmari de aliquo distributo. Item. Si hic solū ꝯstitueret principiū materiale syllogismi, nō solum adaptaretur modis perfectis, cū etiam imperfectis sit necesse, vt altera premissarū sit vlis, at Aristoteles postq̄ distinxit modos perfectos ab imperfectis, statim subiūxit/ dici de omni/ et/ dici de nullo, ac deinceps regulas ꝯuersionū innuēs q sicut cōuersio est formale pncipiū imperfectoꝝ, ita dici de omni, perfectoꝝ. Et. S. tho. op. 47. optime infert ex tenore horum principioꝝ solum syllogismū perfici his principijs qui habet maiorem vlem et minorē affirmatiuā in prima figura. Preterea si hec essent solū principia materialia, non distingueret/ dici de omni/ pro affirmatiuis, et/ dici de nullo/ pro negatiuis, qr/ baroco/ et/ bocardo/ modi negatiui, nō habent premissam vlem negatiuā, sed vniuersalē affirmatiuā. Ad hec demū. Si hic solū doceret omnē syllogismū ꝯstare ex aliqua vniuersali, simul deberet doceri omnē constare ex aliqua affirmatiua, vtrūqꝫ eñ est principium materiale, sed infra tradūtur hec duo simul principia, vbi dicitur/ Ex puris particularibus nihil sequit, nec ex puris negatiuis/ ergo hic aliud intēditur. s. principiū formale.

Igitur ad primū eius argumentū de syllogismo expositorio, qđ sanctus Thomas loco citato ad hoc ipsum propositū format, ipse ibi respōdet, q q̄uis nō reguletur per dici de omni, non tñ proinde sequit aliquid ꝯtra hec principia, q̄ nō deseruiunt nisi quattuor modis perfectis, modo syllogismus expositorius non est in aliquo quattuor modoꝝ perfectoꝝ, sed est potius (inquit) quedā sensibilis demōstratio, cuius proinde euidentia alio innitit principio, vt tertia parte videbitur. Quāuis potest quodammodo regulari per dici de omni sic/ Quicquid affirmat de aliquo ꝯplete singularizato, affirmat de quocūqꝫ subsumpto sub illo etc. Cū tñ necesse habeat ipse dicere q talis syllogismus nō constat ex hmōi principijs materialib⁹. Sed ad aliud de obliquis potest dici q hec principia solū constituūtur pro syllogismis in quibus mediū est subiectū enūtiationis in maiori. Ceteri autem, quos etiā format Aristoteles, sunt reducēdi primo ad istos ac deinde regulandi. V.g. cuiuslibet hoīs equus currit, petrus est hō, ergo etc. reducit ad hunc/ quilibet homo est hō cuius equ⁹ currit, et petrus est hō, ergo etc. qui regulatur per dici de omni. Vel dicendū, q q̄uis forma hoꝝ principioꝝ solum adaptet syllogismis primi generis, nihilominus doctrinaliter intellecta extenditur ad alios secundi generis. Potest eñ in de dici q quecūqꝫ habitudo terminoꝝ cōuenit alicui obliquo distributo, conuenit in eodē obliquo cuicūqꝫ subsumpto sub illo, sed hoc qđ est equus currit ꝯuenit genitiuo/ hoīs/ in maiori, ergo etc. Nec inde sequit esse/ infinita pncipia (vt ille infert) sed est tm̄ vnū, suo modo applicabile ad oēs. Ad aliud conceditur q dici de omni et dici de nullo sit proprietas predicati, vt oēs antiqui nedū Albertus et Egidius loquūtur, ac proinde (vt supra expositū est) sit ipsa propō vlis, sed non subinde negaret Albertus, nec deberet aliquis dialecticus negare, quominus ipsum predicari de aliquo distributo sit principiū formale, cui innitat vis illatiua syllogismi, et per qđ syllogismus modo supra exposito reguletur.

Lectio secunda.

Syllogismus est oratio etc. Tandem post principia syllogismi diffinit syllogismus ipse. Vbi notato duplicē esse syllogismū. s. hypotheticū. i. cuius altera premissa est hypothetica, vt a cōdicionali cū positione añtis ad positionē ꝯñtis, a disiunctiua cū destructione vni⁹ partis ad positionē alterius etc. de quo in primo tractatu disputatū est. Aliū categoricū. i. cui⁹ vtraqꝫ premissa est categorica. Rursus nomen syllogismus quādoqꝫ accipit pro premissis tm̄, vt qñ Aristoteles. 2. prioꝝ inquit, q vnus syllogism⁹ potest plures cōclusiones cōcludere, et qñ Petrus hispanus inquit textu sequenti q oīs syllogismus cōstat ex duabus propōnibus et tribus terminis, sed frequētius pro premissis simul cū conclusione. Et sic diffinit hic q sit oro (est eñ propō hypothetica) [in qua quibusdā positis] . i. duabus ꝓpōnibus in modo et figura dispositis [et cōcessis] . i. si concedantur [necesse est aliud accidere per ea q̄ posita sunt et cōcessa] . i. necesse est cōclusionē inde inferri, ac subinde concedi virtute premissarū. Vbi rursus notandū Aristotelē nō addidisse cōcessis (solū eñ dixit/ est oro in qua quibusdā positis, aliud ex necessitate cōtingit, eo qđ hec sunt). Sed hāc particulā accepit. P.h. a Bo. sic diffiniente syllogismū dialecticum, per quā non docetur de essentia syllogismi esse vt premisse cōcedant, etenī sicut nō refert bonitati syllogismi, vere ne sint premisse an false, vt patet in hoc/ omnis hō est equus, petrus est hō, ergo petrus est equus/ ita nihil refert cōcedant necne. Sed accipit dicta particula condicionalr. i. qđ si premisse boni syllogismi cōcedant, concedat et cōclusio. Nec proinde redūdat, nā per ipsam iuuenes instruūtur respōdere q vcꝫ cū ꝯcesserint, post ꝯñam, añs, nō negēt ꝯñs. Quo sit syllogismū malū nō est syllogismū, sicut hō pictus nō est hō q̄uis sit ꝯña, sed qui habet aliquā similitudinē cū bono syllogismo, dicit paralogismus. Quinimmo nō sat est ad hoc q aliqua ꝯña sit syllogismus q sit bona ꝯña materialis, sed requirit q sit formalis,

P 1. No.

2. No. ¶ **Consequentia formalis est illa que** sic est bona, vt quecūq; eiusdē forme sit pariter bona. Et materialis, que licet ipsa sit bona, non tñ quecūq; eiusdē forme, vt consequētia ab inferiori ad superius, ⁊ a diffinito ad diffinitionē, ⁊ similes. ¶ Unde ad hoc qđ aliqua consequentia sit similis forme cū alia requiritur in primis ꝙ conclusio vnius sit similis forme cum cōclusione alterius, ⁊ quelibet premissarum vnius cū aliqua alterius, iuxta modū vndecimo capite primi tractatus expositum de similitudine inter duas inuicē categoricas. ¶ Et preter hoc requiritur ꝙ cōferendo omnes propositiones tam añtis ꝙ̄ ꝯñtis vnius consequētie ad oēs alterius seruetur ⁊ situs propositionū, ⁊ synonimitas intrinseca terminoꝝ. Situs inq̄ quo ad vtrūq; membrū ibi expositum. s. quo ad numerū ⁊ quo ad ordinē. Quoad numerū. i. ꝙ ex tot categoricis adequate quot constat añs vnius, constas añs alterius, ⁊ pariter ex tot constet ꝯñs vnius ex quot ꝯñs alterius. Quare nullus syllogismus est similis forme cū consequētia enthimematica. i. cuius añs est categoricum, nec cū cōsequentia cuius altera premissarū est hypothetica, que supra appellata est syllogismus hypotheticus, nec cuius consequens esset propō hypothetica, nam cum syllogismus cōstet ex duabus categoricis pro añti, ⁊ tertia pro ꝯñti, non seruaretur idem numerus propositionū. Quo ad ordinem. i. ꝙ prima premissarū vnius ꝯñe sit eiusdem qualitatis ⁊ quātitatis cum prima alterius, ⁊ secunda cum secūda, ⁊ ꝯñs cum ꝯñti. Quare he ꝯñe / nullum animal est lapis, homo est aial, ergo homo nō est lapis / animal est homo, nullus lapis est aial, ergo homo nō est lapis / quarū prima est in ferio et secunda in frisesomoꝝ, nō sunt eiusdem forme, ꝗ̄uis vtraq; sit in prima figura. Nec he / nullus lapis est animal, oīs homo est animal, ergo nullus homo est lapis / omnis hō est animal, nullus lapis est animal, ergo nullus homo est lapis / licet vtraq; sit in secūda figura. ¶ Requiritur tertio eadē synonimitas intrinseca terminoꝝ. Unde cū synonimitas intrinseca (vt ibi dictū est) sit illa que exprimitur in vnaquaq; materia, sit, vt synonimitas intrinseca in p̄ma figura sit illa, que est inter subiectū maioris ⁊ predicatum minoris. Preterquā in quattuor primis modis directe cōcludentibus, synonimitates intrinsece sunt inter predicatum maioris ⁊ predicatū cōclusionis, et inter subiectum minoris ⁊ subiectum cōclusionis. Sed in alijs quinq; cōcludētibus indirecte synonimitates intrinsece sunt inter predicatū maioris ⁊ subiectum cōclusionis, ⁊ inter subiectum minoris ⁊ predicatum conclusionis. Et in secunda figura synonimitates intrinsece sunt ille que sunt inter predicatum maioris ⁊ predicatum minoris, ⁊ inter subiectū minoris ⁊ subiectum cōclusionis, ⁊ inter subiectū maioris ⁊ predicatum conclusionis. Sed in tertia figura synonimitates intrinsece sunt ille que sunt inter subiectum maioris ⁊ subiectū minoris, ⁊ inter predicatum minoris ⁊ subiectū cōclusionis, et inter predicatum maioris ⁊ predicatū conclusionis. Etenim he singule synonimates explicabuntur in singulis figuris, vt infra palam fiet. V. g. he due ꝯñe / nullum animal est lapis, omnis homo est animal, ergo nullus homo est lapis / nullus lapis est animal, omnis homo est animal, ergo nullus homo est lapis / quarū prima est in prima, ⁊ secunda in secūda figura, nō sunt eiusdē forme defectu synonimitatis intrinsece terminorū, sicut nec ista / nullum animal est lapis, omnis homo est animal, ergo nullus lapis est homo / est eiusdē forme cum prima, ꝗ̄uis vtraq; sit in prima figura. ¶ Cum audis synonimitatem intrinsecam esse inter subiectū vnius ⁊ subiectū alterius aut inter predicatum ⁊ predicatum ⁊c̄. intellige quando medium ⁊ extremitates sunt totalia extrema, quod si accipiantur in obliquo, proportionabiliter sunt tales synonimitates accipiende. Verbi. g. in hac consequentia / cuiuslibet hominis equus currit, petrus est homo, ergo petri equus currit, synonimitas inter ly hominis maioris ⁊ predicatum minoris est intrinseca, sicut inter subiectum minoris ⁊ ly petri conclusionis. Et in huiusmodi syllogismis est alia preter dictas synonimitas intrinseca, videlicet inter id quod se tenet ex parte medij in maiori, ⁊ id quod concluditur cum minori extremitate in conclusione, aut inter id id quod se tenet cū medio in minori ⁊ id quod cōcluditur cum maiori extremitate in conclusione, vt in dicta ꝯña inter ly equus maioris et ly equus cōclusionis est synonimitas intrinseca. Que oīa in sequētibus late praticabunt. Hec post illa q̄ primo tractatu de similitudine forme dicta sunt, restat quicq̄ hic supaddendū.

¶ **Igitur ad hoc qđ aliqua consequen-** 3. No.
tia sit syllogismus tria exigūtur. Primū ꝙ sit ꝯña formalis. Quare hic non est syllogismus / homo est animal, risibile est homo, ergo risibile est animal. ¶ Secundū, ꝙ añs constet ex duabus propōnibus debite dispositis in modo ⁊ figura, vt capite sequenti declarabitur. Defectu cuius hic non est syllogismus / si petrus currit, petrus mouetur, sed petrus currit, ergo petrus mouetur / ⁊ hoc denotatur per ly positis. i. dispositis. ¶ Tertiū, ꝙ talis ꝯña teneat virtute medij vniti cū extremitatibus. Quare hec ꝯña nō est syllogismus, ad minus immediatus / cuiuslibet hoīs equus currit, petrus est homo, ergo equus currit / qꝛ illud ꝯñs nō sequitur virtute illius medij vniti, sed ex sola maiori. Et hoc denotatur per illā particulam Petri hispani. s. per ea que posita sunt. Et expressius per illam aristotelis. s. eo qđ hec sunt. Subiūgit eñ / dico autem eo qđ hec sunt, propter hoc contingere. Dico autem / propter hoc contingere, nullius alterius indigere vt sit necessarius. s. syllogismus. ¶ Igitur hec potest ex dictis colligi diffinitionis expositio. Syllogismus est consequētia formalis in qua virtute cōnexionis duorum terminoꝝ cum vno tertio sequitur eorum inter se cōnexio. s. affirmatio vel negatio. Syllogismus. Dixi tñ expositio, qꝛ pro diffinitione non est vtendum summuliste nisi ea quam tradit. P. h. quoadusq; diffinitionem aristotelis edoctus fuerit.

¶ **Ex hac diffinitione syllogismi infe-** 4. No.
runtur due regule. ¶ Prima si datur aliqua ꝯña formalis que tenet virtute medij cū extremitatibus vniti, itaq; nō pōt assignari alius locus per quē teneat, cōcedenda est esse syllogistica. ¶ Secūda. Si aliqua ꝯña est mala, modo induat apparenter formā syllogisticam, assignādus est defectus a priori propter quem nō est bona. Hec dixerim, ne liceat cuicūq; pro libito, negare ꝯñam formalem esse syllogisticam, qꝛ deficit aliqua condicio quā ipse fingit, neq; sufficiat assignare pro defectu, qꝛ datur añs verum ⁊ ꝯñs falsum. Est eñ inter premissas dispositas ſm condiciones assignandas ⁊ conclusionem illa habitudo quā in oppositionibus diximus esse inter cōdiciones ⁊ leges, vt vcz oēs premisse disposite sunt inevitabilis causa illationis ꝯclusiōis, ⁊ si ꝯclusio infert ex illis, est signum ꝙ tales premisse habeant omnes cōdiciones. Et certe si petenti quare ꝯña non est bona, responderes / qꝛ añs est verum ⁊ ꝯñs falsum / nihil respōderes, qꝛ ipse querit quare añs sit verū ⁊ ꝯñs falsum. Sicut querenti / quare he nō sunt contradictorie / non est respōdendū / qꝛ dantur vere, qꝛ id ipse querit. s. quare dantur vere.

¶ **Superuacanea esset hic disputatio:** 5. No.
syllogismus ne, an potꝰ argumētatio sit subiectū huiꝰ opusculi. Nā cū nulla fiat hic mētio de alijs argumētationibꝰ nisi ob maiorē syllogismi manifestationem, cōstat syllogismū esse hic subiectū, sicut in libris prioꝝ. ¶ Sed arguis. Ergo non deberet hic diffiniri syllogismus, cum nulla sciētia diffiniat suū subiectū, sed supponat quid est, vt primo posterioꝝ habetur. Negat ꝯña, nā ꝗ̄uis scientie particulares supponāt quid nōis subiecti. i. quid per nomen significat, cum tñ dialectica sit scientia cōis. i. de signo inquantū signū est, nō solum quid nōis subiectoꝝ aliarū scientiarū verū sui ꝓprij subiecti manifestat. Presertim qꝛ diffinitio hec syllogismi est vtiq; quiditatiua, quā oīs scientia circa suū propriū subiectū constituit. Sed de hoc pro summulistis, satis.

¶ Caput secundum.

A Omnis autē syllogismus cōstat ex trib⁹ terminis ⁊ duabus ꝓpositionibus: quarū prima vocat̄ maior: ⁊ secun
B da minor. ¶ Ex tribus autē terminis nō possunt fieri due propositiones nisi aliquis illorū sumatur bis. Et tunc ille terminus bis sumptus: aut subijcitur in vna ⁊ predicatur in alia: ⁊ tūc est prima figura: aut predicatur in vtraq;: et sic est secunda figura: aut subijcitur in vtraq; ⁊ sic est tertia figura. ¶ Hoꝝ autē terminoꝝ alius vocat̄ mediū: alius maior extremitas: ali⁹ minor extremitas. Mediū est terminus bis sumptus ante cōclusionem. Maior extremitas est terminus sumptus in maiori ꝓpositione cum medio. Minor extremitas est terminus sumptus in minori ꝓpo
C sitione cū medio. ¶ Ad syllogimū autē exigit̄ modus ⁊ figura. Figura est ordinatio triū terminoꝝ scd̄m debitā subiectionē ⁊ predicationē. Hec autem ordinatio fit tribus modis: vt dictum est prius. Et scd̄m hoc tres sunt figure. Prima figura est quādo medium subijcitur in vna propōne et predicatur in alia: vt/ ōmne aial est substantia: omnis homo est aial: ergo omnis hō est substantia. Scd̄a: qñ mediū predicatur in vtraq;: vt/nullus lapis est aial: ois hō est aial: ergo nullus hō est lapis. Tertia quando mediū subijcit̄ in vtraq;: vt/ois hō est substātia: ois hō est aial: ergo quoddam aial est substātia. ¶ Unde versus Sub: pre: prima. Secūda: pre: bis. Ter
D tia: bis sub. ¶ Mod⁹ est ordinatio duarū ꝓpōnum in debita quātitate ⁊ qualitate. Debita quātitas est q̄ si vna est particularis: altera erit vniuersalis. Debita qualitas est q̄ si vna est negatiua altera erit affirmatiua.

¶ Lectio vnica.

A
1. No. Omnis autē syllogismus ⁊c. In hoc secūdo capite diffinitur in particulari singula principia intrinseca syllogismi. Que sunt septem, quinq; materialia. s. maior ꝓpō, minor, maior extremitas, minor, mediū, et duo formalia. s. modus, et figura, que adhuc distinguit̄ in tres figuras, sicut modus distinguit̄ in decem ⁊ nouē. Principia est materialis propinqua (vt dictū est) sunt due propōnes, aut duo cōplexa propositionalia, vt/si ois homo disputaret ⁊ petrus esset homo, petrus disputaret. Quarū prima (inquit) dicitur maior, ⁊ secūda minor. Dicitur nāq; prima propositio maior ⁊ scd̄a minor, q: in prima figura, vnde rationes nominū sumuntur, prima videt̄ cōtinere secundā sub se q: predicatū secūde subsumit̄ sub subiecto prime. Ut in hac/ omne aial est substantia, ois homo est aial, ergo ois homo est substātia/ prima categorica est maior, ⁊ scd̄a minor, ⁊ tertia cōclusio. ¶ Et notato, vt exacte loquaris q̄ inter ꝯñs ⁊ conclusionē, sicut inter añs et premissas sic interest q̄ ꝯñs dr̄ relatiue ad añs, cōclusio vero ad p̄missas syllogistice dispositas. Ut licet illud qd̄ in quacūq; argumētatione infertur dicat̄ ꝯñs, et illud ex quo infertur, añs, id tñ quod in syllogismo infert̄, dicitur specialr̄ cōclusio, ⁊ ex quibus infert̄, premisse. ¶ Sed arguis; ergo in mēte vltimata nulla est maior aut minor, cū nulla sit ibi localis precessio. Quod si dicas illam que prius cōcipit̄ esse maiorē, ad minus si esset aliquis intellectus qui simul conciperet ambas, non distinguerētur ibi maior ⁊ minor. Hoc argumentū non currit cōtra Petrum hispanū qui diffinit maiorem ⁊ minorē in voce aut in mente supposito naturali ordine proferendi aut cōcipiendi. At in illo vltimo casu illa diceretur maior, que si naturalr̄ conciperentur, cōciperetur prius, ⁊ illa minor que posterius cōciperetur. Uel extrinsece, illa que ꝯcipitur tanq̄ sub cuius extremo subsumatur extremū alterius est maior, ⁊ altera minor.

¶ Ex tribus autem terminis ⁊c. Principia materialia remota sunt tres termini ex quibus dicte due premisse cōstant. Unde cū ex tribus (inquit) terminis nō possunt fieri due propōnes nisi aliquis illoꝝ sumatur bis ⁊c. subiungit tandem. [Mediū est terminus bis sumptus ante conclusionem] .i. est terminus qui in altera premissarū est totale extremū ⁊ in altera s̄m se vel suū essentialiter synonimū vel est totale extremū vel pars extremi. Essentialiter inq̄ synonimū/ voce ⁊ significatiōe. Nā sicut dictū est nō sufficere ad oppositionē, synonimitatē inter oppositaꝝ extrema, s; req̄ri idēptitatē, ita requirit̄ idēptitas medij in p̄missis. Hec eñ ꝯña/ ois lapis est durus, omē saxū est petra, g̊ omē saxū est durū: nec est formalis, nec subinde syllogismus. [Maior extremitas est terminus sumptus in maiori ꝓpōne cū medio] .i. est alterū extremū maioris ab illo in quo situatur mediū. [Minor extremitas est terminus sumptus in minori propōne cū medio] .i. est alterum extremū minoris ab illo in quo situat̄ mediū. U. g. in hoc syllogismo/ omē aial est substātia, ois hō est aial, ergo ois homo est substātia/ ly aial est mediū, ly substātia est maior extremitas, ⁊ ly hō minor. Sed in hoc/ cuiuslibet hois equus currit, petrus est hō, ergo petri equus currit/ ly homo est mediū, q̄uis nō sit accidentalr̄ synonimū cū ly hois in maiori, ⁊ ly equus l; ponat̄ cū medio in maiori nō est maior extremitas, sed ly currit. Qualr̄ mediū ⁊ extremitates debēt esse totalia extrema, capite sequēti punctum exponetur. ¶ Ratio hoꝝ nominū potest (vt reor) elici ex dicēdis in de arte inueniēdi mediū, vbi docet̄ in/ barbara/ et/ darij/ qui sunt inter pfectos digniores, pro maiori extremitate sumēdū esse terminū superiorē ad mediū, ⁊ pro minori, inferiorē. Igitur maior extremitas idē est qd̄ t̄ns superior. i. plura cōtinens, et minor, idē qd̄ inferior, q: pauciora sub se cōtinet, ⁊ medium, idē qd̄ inferius ad maiorē extremitatē ⁊ superius ad minorē, vt p; in his/ hō/ aial/ substantia. Et q̄uis non sit necesse hoc modo semper se habere, sumūtur tñ denominationes ab his que dignioribus syllogismis frequētius cōtingunt.

¶ Ad syllogismū aūt exigitur modus ⁊ figura ⁊c. Post principia materialia sequūtur alia duo intrinseca formalia, que sunt modus ⁊ figura. Primū est dispositio propositionū, ⁊ secundū, dispositio terminoꝝ. Inquit ergo. [Figura est ordinatio triū t̄oꝝ debitā s̄m subiectionē et p̄dicationē]. U. g. dispositio hoꝝ triū terminoꝝ/ hō/ aial/ substantia in his premissis/ omne aial est substantia, omnis

Right margin: B 2. No. (beside "Ex tribus autem terminis"); C 3. No. (beside "Ad syllogismū aūt exigitur modus")

homo est alal/vez q ille qui subijcitur in vna, predicatur in alia, dicitur figura. Instar figure in quātitatibus, nam sicut superficies que tribus lineis cōcluditur dicitur prime intentionalr figura, ita e trium terminoꝝ cōnexio dicitur figura secūde intentionalr. ℭ [Hec autē (subiungit) ordinatio potest fieri tribus modis, e sm hoc tres sunt figure. Prima quando medium subijcitur in vna premissarum et predicetur in alia. Et dicitur prima, quia tunc medium habet propriam sedem medij .s. quod est subiectum ad alteram extremitatem et predicatū ad alterā. Et ideo dicit Arist. medium in prima figura est positione. i. situatione e predicatione, mediū. Secūda qn medium predicatur in vtraq̧. Et dicitur secūda, qz q̄uis ibi non habeat propriā sedem medij habet tn̄ digniorē q̄ in tertia vbi subijcitur in vtraq̧, qz predicatū dicitur continere subiectū tanq̄ superius suū inferius, et ideo in tertia figura hz infimū sitū. Vn̄ dicit Arist. q mediū in scōa figura est positione primū e in tertia positione vltimū. [Vn̄ versus Sub, pre, prima. Secunda, pre, bis. Tertia, bis sub.] Que oīa in textu per sua cuiusq̧ exempla, manifestiora sunt, q̄ que vt exponātur. ℭ Est aūt aduertēdū q cum tres termini in duab9 premissis quadrupliciter possint disponi, primo q idem qui subijcitur in prima predicet̄ in secunda, secundo q ille qui predicatur in prima subijciatur in scōa, tertio q idē predicetur in vtraq̧, ac demū quarto q idem subijciatur in vtraq̧, th. P. h. duas primas dispositiones sub prima figura cōprehendit, dicens q si medium subijciet̄ in vna e predicetur in alia, constituitur prima figura. Alij autem, auctore (vt dicunt) galenū secuti, quatuor distingunt figuras q vez illa in qua medium subijcit̄ in prima e predicatur in secūda, sit prima, e illa in qua mediū predicatur in prima et subijcit̄ in secūda, quarta, vt / oīs homo est alal, omne alal est substātia, ergo omnis homo est substantia. Refert aūt nihil, sic an sic loquaris, cum quarta e prima figura non differant nisi in transpositione premissarum.

4. No. ℭ Modus est ordinatio ꝛc. Secundū principium formale, est dispositio premissarū, que dicitur modus. Unde [modus (inquit) est ordinatio duarū propositionū in debita quātitate e qualitate. Debita quantitas est q si vna sit particularis altera sit vniuersalis. Debita qualitas, q si vna sit negatiua, altera sit affirmatiua]. ℭ Igit̄ sicut figura est principiū formale respectu materialis remoti, qz dispositio terminoꝝ, ita modus, est formale respectu materialis propinqui, qz dispositio ꝓpōnum. Item vtraq̧ dispositio (vt patet ex textu) est forma solius ahtis, que vez exigitur vt sit conclusiōis illatiuū. Unde sicut cōnexio extremitatū premissaꝝ ad extrema conclusionis nō attinet ad figuram, ita nec cōnexio premissarum ad conclusionē, que infra declarabitur, vez q altera existente particulari cōclusio sit particularis, e altera negatiua conclusio sit negatiua, non pertinet ad modum sed potius conclusio dicitur inferri ex premissis dispositis in modo e figura q̄ q sit pars modi aut figure, vt infra per modorum diffinitiones constabit.

5. No. ℭ Forte hic quis argutabit q non oīs syllogismus cōstet ex tribus terminis, cum hic / cuiuslibet hominis albi equus currit, petrus vel paulus est homo albus, ergo petri vel pauli equ9 currit / plures sint q̄ quatuor, e cōtra in hoc / omnis homo est risibilis, omnis homo est homo, ergo omnis hō est risibilis / tm̄ sint duo. Item q non omnis constet ex solis tribus categoricis, qz hic / omnis hō est risibilis, e omnis equus est hinnibilis, petr9 est homo e brunellus est equus, ergo petr9 est risibilis e brunellus est hinnibilis / constat ex sex, cum tn̄ omnes sint boni. ℭ Dicendū tn̄ ad hec q cum dictum est, omnē syllogismū constare ex tribus terminis, intelligit̄ tanq̄ ex partibus essentialibus, itaq̧ sine illis tribus nominatis non potest esse syllogismus. Cui tn̄ non repugnat alios esse terminos, qui nec sint medium nec extremitates, dūmodo debite concludantur, qui sunt syllogismo accidentales, sicut se habet ly equus in primo syllogismo, nam ly petrus vel paulus, cum totū sit minor extremitas, totum est vnicus terminus. Et reputaret̄ in proposito vnus, q̄uis esset cōplexū pluribus acceptū. ℭ Nec repugnat q quādoq̧ duo illoꝝ sint synonimi. Est enī hoc accidentale. Unde qz in secūdo syllogismo minor extremitas e mediū non habent synonimitatem intrinsecā, reputant̄ duo termini, duo. s. officia exercētes. Et per hoc respōdetur arguēti q in dicto syllogismo nō concludatur aliud a premissis, cum cōclusio sit synonima cū maiori. Id enī cōtingit accidentalr. Unde in simili forma si loco minoris extremitatis sumeretur ly album esset conclusio alia a maiori. ℭ Ad tertiū autem negatur illam cōsequentiam esse syllogismū, sicut nec est aliqua in qua sint plures tribus categoricis. Possunt tn̄ fieri tales ꝯñe que teneant per alium modū, sicut illa, tertio loco assumpta, que tenet in virtute duoꝝ simul syllogismoꝝ. Sunt aūt hec, aliaq̧ id genus facillime solutionis.

ℭ Tertium Caput.

Unde tales dātur regule vniuersales ad quālibet figurā. ℭ Ex puris particularibus indefinitis: aut singularib9 nihil sequitur. Unde oportet alteram premissarū esse vniuersalem. ℭ Itē ex puris negatiuis nihil sequitur. Unde oportet alteram premissarum esse affirmatiuam. ℭ Item si aliqua premissarū fuerit particularis: conclusio erit particularis: e non contra. ℭ Item si aliqua premissarum fuerit negatiua: conclusio erit negatiua. ℭ Itē mediū nūq̄ debet poni in conclusione.

ℭ Lectio prima.

Unde tales dant̄ regule ꝛc. Infert. P. 1. No.
H. ex dictis quinq̧ regulas, quarū due negatiue inhabilitatem premissarū explicātes, sequitur ex debita dispositione modi. Prima ex debita quātitate. s. Ex puris particularibus nihil sequit̄. Secūda ex debita qualitate. s. Ex puris negatiuis nihil sequitur. Quibus respōdent alie due cōcernentes ordinē inter premissas e conclusionē. s. Si aliqua premissarū fuerit particularis, cōclusio erit particularis, sed non cōtra. i. conclusione existente particulari nō opus est aliquam premissarū esse particularem, vt patet in baralipton e darapti. Item. Si aliqua premissarū fuerit negatiua cōclusio erit negatiua. Quinta demū est. Medium nunq̄ debet intrare conclusionem.

ℭ Pro horum planiori expositione: et 2. No.
omnes condiciones boni syllogismi, e subinde defectus eius bonitati obstantes, simul proponātur oportet. ℭ Igitur ad hoc quod aliqua consequentia sit syllogismus, tria (vt dictum est) in genere requiruntur, que in eius diffinitione explicātur. s. q sit formalis, q procedat ex premissis debite dispositis, q teneat solum propter debitam connexionem extremitatum cum medio. At vero ad debitam dispositionē tam premissarum inter se, q̄ premissarum in ordine ad cōclusionem quatuor cōdiciones essentiales in particulari ex supradictis concludūtur. ℭ Prima. Medium debet esse totale extremū in altera premissarum. Defectu cuius he premisse / cuiuslibet hominis quilibet equus currit, et cuiuslibet hominis equus quiescit / non sunt debite disposite. Subintelligatur in hac condicione / nisi aliquid ei addatur ad seruandum aliquam proprietatē logicalē, vt in his / cuiuslibet hōis equus currit,

antichristus possibilr est hō qui est hō/ꝙ debite sunt disposite
Secunda ¶ Secūda. Mediu sub ratione medij non debet intrare con
clusionē. Dixerim/sub ratione medij/qr de per accidens quā
do aliqua extremitatū est synonima cū medio,ɔtingit ipsum
intrare conclusionē sub ratione extremitatis. Itē ad seruan
dā appellationē,ampliationē aut restrictionē(vt infra videbi
tur)vt hic/pater generat,pater est essentia diuina,ergo essen
tia diuina est pater qui generat,nā si inferres , ergo essentia
diuina generat/variaret appellatio. Hic aūt/omnis hō dis
putat,petrus est homo , ergo petrus est hō qui disputat/non
est syllogismus defectu hui⁹ ɔdicionis,qr lz ɔcluderes/petr⁹
Tertia. disputat/nulla variaretur appellatio. ¶ Tertia. Id qđ se te
net ex parte medij in maiori,debet applicari minori extremi
tati in cōclusione,ꝛ id qđ se tenet ex parte medij in minori,de
bet applicari maiori extremitati in conclusione, debetq̄ cōn
cludi minor extremitas in eodem casu quo situatur medium
in maiori,ꝛ maior extremitas in eodē casu quo stat mediū in
minori/vt cuiuslibet hoīs equ⁹ currit,petrus est hō,ergo pe
tri equus currit/oīs homo est aīal,brunellus est hoīs equus,
Quarta. ergo brunellus est aīalis equus. Quarta. Extremitates de
bent esse totalia extrema tam in premissis ꝙ̄ in conclusione,
nisi alicubi addat aliquid ad seruandū aliquā proprietatē lo
gicalē,vel in aliqua premissarū ponat aliquid cuz medio,qđ
debeat applicari alicui extremitatū in cōclusione,iuxta teno
rem tertie cōdicionis. Et qñ non seruat hec cōdicio , dicunt
argumentū in quatuor terminis. V.g. hec ɔña/cuiuslz hoīs
quilibet equus currit,ꝛ risibilis equus nō currit,ergo risibi
le nō est hō/nō est in baroco,nam si totalia subiecta accipiāt
in premissis pro extremitatib⁹ ,nō sunt totalia extrema in cō
clusione,ꝛ si sole determinationes, non sunt totalia extrema
in premissis . ¶ Qui opinantur hm̄oi vocales/omnis propō
est vera/oīs motus est velox/ꝛ similes, nō reperiri in mēte vl
tunata nisi substātiuo expresso a parte pđicati,dicunt in his
consequētijs/omnis propō est vera,ɔña est propō , ergo ɔña
est vera/oīs motus est velox,qualitas est motus,ergo qualis
tas est velox/argumentari in quatuor terminis,qr predicatū
maioris est/ propō vera/ꝛ ɔclusionis/ɔña vera/ꝛ pportiona
biliter in secūda. Ego tñ qui nō video quare illud solū adie
ctiuū/vera/aut/velox/non sit totale predicatū sicut in voce,
non dicerē ꝙ arguit in quatuor terminis ad minus formalr,
sed ꝙ variat appellatio. Has cōdiciones nūcupamus essen
tiales ad debitā dispositionē,qr attendūtur penes situationē
terminoꝝ,que est essentialis forma syllogismi.

3. No. ¶ Sunt ꝛ preter has alie condiciones
que possunt quodāmodo dici accidētales, qr attēdunt penes
acceptionē,suppositionē,qualitatē,ceteraq̄ accidētia ꝛ ter
minoꝝ ꝛ propōnum,quibus singulis,singuli defectus oppo
nunt. ¶ Unde defectuū syllogismi alij sunt intrinseci, alij ve
ro extrinseci. Defectus intrinsecus est ille qui in modo sub
sumendi inter premissas,ex parte medij,cōmittitur. Et talis
defectus reddit premissas inhabiles,que vez nullā syllogisti
ce conclusionē inferunt . Defectus extrinsecus est ille qui in
modo inferendi inter premissas ꝛ cōclusionem cōmittit.s. in
ter extremitates in añti,ꝛ ipsasmet in ɔclusione. Et hic defe
ctus ꝙ̄uis impediat illationē talis conclusionis, nō tñ reddit
premissas inhabiles. Unde qñ poteris assignare defectum
intrinsecū,nō cures assignare extrinsecū. Igitur defectus in
trinseci sunt septē,vnus idēptitatis medij,alter,acceptionis,
duo,quātitatis.s.suppositionis,ꝛ duo ampliationis eius,ac
septimus qualitatis premissarū. ¶ Primus. Quādo mediū
Primus defect⁹ intrinsecus in premissis tenet equiuoce. Hic ex dispositione figure mani
feste sequit,nam tunc non esset idē terminus bis sumptus in
premissis. Quare he premisse/ omnis homo est totū in quāti
tate,petrus est homo/nō sunt disposite,qr medium in maiori
tenet materialr,ꝛ in minori personalr. ¶ Quo ad acceptio
Secūdus nem. Secūdus. Quādo mediū in aliqua premissarū accipit
vnica,ꝛ in altera pluribus acceptionibus . Quare he/hoīs
equus non est aīal , quilibet hoīs equus est hinnibilis, non
sunt disposite in bocardo,qr mediū in maiori accipit plurib⁹
et in minori vnica. ¶ Quo ad suppositionē. Tertius. Quā Tertius.
do mediū in nulla premissarū nec in ambabus simul,cōplete
distribuitur. In ambabus inꝙ̄ simul, qr sufficit ꝙ quecunq̄
particularitas formalis vel virtualis in aliqua premissarum
non distributa,distribuatur in alia,vt in his/cuiuslibet hoīs
equus currit,brunellus,hoīs quilibet equus est/ aut in his/
omne aīal fuit in archa noe(pro generibus singuloꝝ)Aristo
teles aliquod aīal est vel fuit(vt ly aliqđ particularizet oppo
sito modo) . Et equa rōne si in altera distribuat a ly vterq̄,
in altera particularizet opposito modo a ly alter,ꝛ ita in ce
teris. Quē defectū(dicunt quidā) explicat regula prima tex
tualis.s.ex puris particularibus nihil sequit. Sentiētes illā
de particularitate medij. Sed autor non loquit,nisi de parti
cularib⁹,vt in de quātitate ppōnis. Sēnt nāq̄ ꝙ si sint tali
ter particulares ꝛ de modo loquendi cōsueto , aut mediū nul
libi distribuitur,aut arguit a non distributo ad distributum
vt tuipse experiri potes . Ob quē defectū he premisse/vterq̄
homo disputat,omne risibile est hō/non sunt habiles,he ve
ro/hō est risibilis,lapis nō est homo/sunt vtiq̄ ad inferendū
hanc de modo loquendi incōsueto/lapis,hō non est/ licet ille
sint vniuersales,he sūt particulares . ¶ Quartus. Quādo Quartus
medium est aliquod copulatū complexiue sumptū cuius vna
sola pars distribuitur in vna premissarum altera supponēte
cōfuse in ordine ad ipsam,ꝛ talis pars distributa in alia pre
missa manet cōfuse in ordine ad alterā,vt he premisse/omnis
homo ꝛ equus sunt aīalia,omnia risibilia.s. hō ꝛ quilz equ⁹
sunt/nō sunt habiles. Qui quidē defectus secūda parte limi
tabit. ¶ Quo ad ampliationē. Quintus. Quādo medium Quintus
vbi non distribuit accipitur magis ample ꝙ̄ vbi distribuit.
Magis inꝙ̄ ample,aut min⁹ restricte, aut min⁹ appellate,
ita vt stet supponere pro aliquo vbi nō distribuit pro quo nō
supponat vbi distribuit. Quare he/omne aīal est homo, oīs
equus possibilr est aīal/non sunt habiles. ¶ Sextus. Quā Sextus.
do mediū in premissa affirmatiua accipit magis ample ꝙ̄ in
negatiua. Quare he/omnis hō possibilr est alb⁹, nullus hō
est aīal/non sunt disposite in camestres. ¶ Quo ad qualita
tem premissarū. Septimus. Quādo neutra premissarum est Septim⁹
affirmatiua . Quē defectum intrinsecū explicat scda regula
textualis.s.ex puris negatiuis nihil sequit. Nota/ex puris/
qr non sufficit ꝙ sint formalr affirmatiue,sed requirit ꝙ sint
etiā virtualr,modo capite conuersionū exposito. Quare he
premisse/omnis hō non contingēter nō disputat, omne risibi
le nō contingēter nō est homo/nō sunt habiles . Et rō huius
regule(inquit Sanctus Tho.opusculo.47.)est,qr cōclusio
affirmatiua nō infertur nisi propter cōuenientiā extremitatū
cum vno tertio,quare tunc ambe premisse debēt esse affirma
tiue. Et cōclusio negatiua nō infert, nisi qr altera extremitas
disconuenit alicui tertio,cui altera ɔuenit,quare tunc altera
premissarū debet esse affirmatiua.

¶ Defectus extrinseci.s.inter extremi 4. No.
tates in premissis ꝛ ipsasmet in cōclusione,proportionabiles
sunt illis qui ex parte medij intrinsece cōmittunt. ¶ Prim⁹. Primus
Quādo aliqua extremitas in añti ꝛ consequenti tenet equi defect⁹ extrinsecus.
uoce. Quare non sequitur/nullum risibile est nomen, homo
est risibilis , ergo homo nō est nomen/vbi ly homo in minori
stat personalr,ꝛ in conclusione materialiter. Nam arguēdo
ex contradictorio conclusionis ꝛ minori ad contradictorium
maioris cōmitteres primū defectum intrinsecum. ¶ Secun Secūdus
dus. Quando aliqua extremitatū in premissis accipitur vni
ca,ꝛ in conclusione,pluribus,aut econtrario. Quare non se
quit/omne hinnibile est animal,hominis equus non est ani
mal,ergo aliquis hominis equus non est hinnibilis/ vbi mi
nor extremitas accipitur in minori pluribus,ꝛ in conclusio
ne vnica. Nam si ex eadem minori pro maiori,ꝛ contradicto
rio cōclusionis pro minori , velles inferre in bocardo oppo
situm maioris, cōmitteres secundum defectum intrinsecum.
¶ Tertius. Quando arguit a nō distributo ad distributum Tertius.

Contra quem defectū est tertia regula textualis, vez aliqua
premissarū existenti particulari, cōclusio debet esse particula
ris. Est eñ sensus q nullus terminus nō distributus in añti
debet distribui in ɔñti, vt correspōdeat tertio defectui intrin
seco. Quare nō sequitur/ois homo est aial, equus nō est hō,
ergo equus nō est aial. Nam si assumas contradictoriū cōclu
sionis & eandē maiorē pro premissis ad inferendū cōtradicto
rium minoris, cōmitteres tertium defectū intrinsecum. Sed tñ
formalr sequitur in de modo loquēdi inconsueto/hō est aial,
ois homo omne albū est, ergo omne albū est animal/& in de
modo loquendi cōsueto/omnis hō est albus, tñ homo est ani
mal, ergo omne aial est albū, qz minor infert hāc/omne aial
est homo/que cū eadē maiori infert eādem cōclusionē, Et ita
Quartus in multis aliis. ¶ Quartus. Qñdo arguitur a confusa ad
determinatā. In quo includuntur alij omnes defectus omni
Quintus argumētationis generi cōmunes. ¶ Quintus. Quando ar
guitur a nō amplo ad amplum cum distributione ampli siue
affirmatiue siue negatiue. A nō amplo inqz, aut a minus am
plo seu magis restricto, vt non sequit/ois homo possibilr est
risibilis, omne aial est hō, ergo omne aial possibilr est risibi
le/ois homo possibilr est risibilis, nullum aial est risibile, er
go nullum aial possibilr est homo/vbi ex parte minoris extre
mitatis arguitur a nō amplo ad amplum. Nam in vtraqz si
assumeres eādem minorē & cōtradictoriā cōclusionis pro pre
missis ad inferendum contradictoriū maioris, videres quin
tum defectū intrinsecū. Sequeretur tñ si inferres ly aial non
Sextus. distributū. ¶ Sextus. Quando arguit ab amplo ad non am
plum affirmatiue vel cū distributione vel sine distributione,
vt non sequit/omnis hō disputat, omne albū omnis homo est
vel fuit, ergo omne albū disputat/nec sequeret, ergo album
disputat. Nam si assumeres eādem minorē & oppositū cōclu
sionis pro premissis ad inferendū oppositū maioris, videres
sextū defectū intrinsecū. ¶ Per hos duos defectus clarent &
sui oppositi, vez quando arguitur ab amplo ad non amplum
sine distributiōe ampli vel affirmatiue vel negatiue, vel a nō
amplo ad amplum negatiue cum distributione vel sine distri
butione, vt in de ampliationibus scda parte introductionum
Septim⁹ expositum est. ¶ Septimus. Quando aliqua premissarū exi
stente negatiua cōclusio est affirmatiua. Contra quē defectū
est quarta regula textualis correspōdens secūde regule sexti
defectus intrinseci. s. Si aliqua premissarū fuerit negatiua,
cōclusio erit negatiua. Quare nō sequitur/nullū creans con
tingēter est essentia diuina, deus contingēter est creans, ergo
deus cōtingēter nō est essentia diuina. Nec sequit/omnis hō
est & nō fuit albus, petrus est vel nō fuit homo, ergo petr⁹ est
Octauus et nō fuit alb⁹. ¶ Octauus defectus solet superaddi, qñ vez
copula cōclusionis nō insequit copulā maioris. Erat eñ an
tiquorū regula. Copula ɔclusionis insequit copulā maioris
Quare nō sequitur/omnis hō est albus, petrus essentialr est
homo, ergo petrus essentialr est albus. Hunc aūt defectum
appellant moderni variationē ampliationis vel appellatio
nis. Nullus eñ alius cōmittit qñ copula cōclusionis nō inse
quit copulā maioris. ¶ Accurate igit ɔsiderato quēadmodū
singulis defectibus intrinsecis, idēptitatis, acceptionis, sup
positionis, & ampliationis medij in subsumēdo, correspōdeāt
in cōcludendo alij extrinseci ex parte extremitatū. Quod to
tius artificij syllogismorū est basis.

¶ Lectio secunda.

1. No. SUperest autem: vt oppositionū cō
ditionibus factum est, et his quoqz singulas regulas
cōstruere quibus iuuāte exercitio valeāt summuliste paralo
gismis quibuscūqz instare. Et qz singulis defectibus intrin
secis singuli respondent extrinseci, simul constituetur regula
pro intrinseco, & pro sibi respondenti extrinseco. ¶ Igit ɔñe
in qua cōmittit primus defectus intrinsecus facilius instat
qz que lōgo tractatu indigeat, nam cū mediū equiuocū equi
ualēter sit duo termini, facile, si sit syllogism⁹ affirmatiuus,
acceptis duabus extremitatibus disparatis quarū altera cō
ueniat ei sm vnā significationē & altera sm aliā, instabit, & si
fuerit negatiuus, acceptis duabus cōuertibilibus que cōue
niāt ei sm significationē quā habet in pmissa affirmatiua, &
discōueniant sm eam quā habet in negatiua instabit. Et pa
ri facilitate instabit ɔñe in qua cōmittit primus extrinsecus
acceptis in syllogismo affirmatiuo pro medio et extremitate
respectu cuius nō cōmittitur defectus duobus terminis con
uertibilibus & pro illa que tenet equiuoce vnū terminū qui
sm significationē qua tenet in premissis verificet de altera
extremitate, sed nō sm illā qua tenet in conclusione. Quorū
exempla patent. 2. p. c. 2. le. 1. ¶ Nec pro secūdis defectibus
intrinseco & extrinseco opus est aliqua regula, qz eadē oino
arte instabit paralogismis his defectib⁹ peccantib⁹. Quorū
exēpla inter arguēdū cōtra cellarēt & ferio patebūt. ¶ Sit ergo
pma regula. Ad instandū ɔñe in qua cōmittit tertius defect⁹ Pma regula.
intrinsecus, accipiat pro medio terminus cōis, & pro extremi
tatibus (si fuerit syllogismus affirmatiuus) duo termini infe
riores ad ipsum et inter se disparati. Quod si fuerit negati
uus, accipiātur pro extremitatibus termini ɔuertibiles infe
riores ad mediū. V. g. huic ɔñe/aial est substantia, homo est
aial, ergo homo est substantia/instabis, si loco de ly substan
tia ponas ly equus, & huic/aial non est substātia, hō est ani
mal, ergo hō non est substātia/si loco de ly substantia ponas
ly rationale. Proportionabilr instabis ɔñe in qua cōmittit
tertius defectus extrinsecus, si pro illa extremitate respectu
cuius arguit a non distributo ad distributū accipias termi
nus similis huic qui modo accipiebat pro medio. s. superior
ad aliā extremitatem & ad mediū, que. s. mediū & alia extremi
tas, si syllogismus sit affirmatiuus, sint termini cōuertibiles,
& si premissa in qua ponitur alia extremitas fuerit negatiua,
sint disparati. V. g. huic ɔñe/omne aial est substantia, homo
est aial, ergo omnis hō est substantia/instabis sic/ omnis hō
est rationalis, aial est hō, ergo omne aial est rōnale/et huic/
nullum aial est substātia, aliquis hō est aial, ergo nulla sub
stātia est hō/sic/nullus homo est equus, aliqd aial est homo,
ergo nullus equus est aial. ¶ Secunda. Ad instandū ɔñe in Secūda.
qua cōmittit quartus defectus intrinsecus, accipiat pro me
dio vnū copulatum cōplexiue sumptū, cuius nulla pars sup
ponat pro illo pro quo supponit totum sm talē acceptionē. s.
vna parte distributiue & alia supponēte cōfuse & pro extremi
tate supponēte cōfuse (nā si nulla sit talis nō instabit) tñ qui
verificat de aliqua illarū partiū, & pro alia extremitate termi
nus de quo verificat medium sm talē acceptionē, & hoc si syl
logismus fuerit affirmatiuus, nam si fuerit negatiuus ambe
extremitates debēt esse cōuertibiles cum toto medio sm acce
ptionē quā habet. V. g. huic ɔñe/omnis hō & equus sunt bi
narius, omnia aialia. s. homo & quilz equus sunt, ergo oīa
aialia sunt binarius/instabis sic/ois homo & hō sunt homo,
oia risibilia. s. homo & quilz homo sunt, ergo omnia risibilia
sunt hō/solis duob⁹ hominib⁹ existētibus, & huic/ois homo
& equus sunt binarius, oia risibilia. s. hō et quilz equus non
sunt, ergo oia risibilia homo nō sunt/sic/ois homo & hō sunt
hoīes, oia risibilia. s. hō & quilibet hō non sunt, ergo oia risi
bilia, hoīes nō sunt/in eodē casu. Ubi illud mediū sm talem
acceptionē non verificat nisi de ambobus simul hominibus.
At cū in presentiarū precipit vt sumant pro extremitatibus
termini cōuertibiles aut disparati &c. intelligendū est de con
uertibilib⁹ aut disparatis sm acceptionē quā habent in tali
syllogismo. Consequētie aūt in qua cōmittit quartus defect⁹
extrinsecus facile instabit verificando añs tā determinata cō
clusiōis, qz distributiua in ordine ad quā tenet plurib⁹ habē
tibus suppositis, nā aliās determinata equiualebit confuse.
V. g. huic ɔñe/omne aial est substātia, ois homo est aial, er
go omnis hō est. b. substantia/instabit duobus aut pluribus
existētibus hominibus. ¶ Tertia. Ad instandū ɔñe in qua Tertia.
qua cōmittit quintus defectus intrinsecus accipiet pro me
dio terminus cōis, et pro extremitatibus, si sit syllogismus
affirmatiuus, duo termini inferiores ad ipsum qui de se inui
cem non verificentur, & sic mediū supponat vbi distribuitur

pro solis suppositis extremitatis que ponitur secū in eadem premissa, et vbi non distribuitur virtute amplioris acceptionis pro alijs suppositis alterius extremitatis que ponitur in tali premissa. Nō si fuerit negatiuus, accipiātur pro extremitatibus duo termini cōuertibiles inferiores ad mediū, et fac medium negari de aliqua illarū virtute amplioris acceptionis vbi non distribuitur, de qua non negaretur sm acceptionē quā habet vbi distribuitur. V.g. huic ꝯñe/ omne aial est substātia, ois homo possibiliter est aial, ergo ois homo possibiliter est substātia/ instabis, si loco de ly substantia ponas ly equus, et sint ex animalibus soli equi, et huic/ aliquod aial impossibiliter est rationale, omne aial est homo, ergo aliquis homo impossibiliter est rōnalis/ in bocardo, instabis solis existētibus hominibus. ¶ Proportionabiliter ad instandum ꝯñe in qua cōmittitur quintus defectus intrinsecus, accipiatur pro illa extremitate respectu cuius arguitur a nō amplo ad amplū terminus cōis simi lis huic qui modo accipiebatur pro medio. s. superior ad medium et ad aliam extremitatē, que (si fuerit syllogismus affirmatiuus) sint cōuertibiles, et fac dictam extremitatem in ꝯñti tot habeat adequate supposita, quot medium et alia extremitas, sed in ꝯñti ratione amplioris acceptionis habeat plura. Quod si premissa in qua ponitur alia extremitas fuerit negatiua sit terminus disparatus ad mediū. V.g. huic ꝯñe/ omne animal possibiliter est substātia, omnis hō est animal, ergo ois homo possibiliter est substantia/ instabis sic/ omnis hō possibiliter est rationalis, omne aial est homo, ergo omne aial possibiliter est rationale/ solis existētibus hominibus ex aialibus, et huic/ ois homo impossibiliter est substātia, omne aial est homo, ergo oē aial impossibiliter est substātia/ instabis in eodē casu si loco de ly substātia ponas ly equus. ¶ Quarta. Ad instādū ꝯñe in qua cōmittitur sextus defectus intrinsecus, accipiatur pro medio terminus qui virtute amplioris acceptionis possit supponere in affirmatiua nō supponēte in negatiua, et pro extremitatibus duo cōuertibiles de quibus verificatur mediū vbi ampliatur, et nō vbi nō ampliatur. V.g. huic ꝯñe/ nullus hō est equus, omnis homo possibiliter est animal, ergo aliqđ aial non est equus/ instabis sic/ nullū creans est essentia diuina, omne creans possibiliter est deus, ergo deus non est essentia diuina (vel quomodocūqꝫ negatiue inferas) casu quo deus nō creet. ¶ Proportionabiliter ad instādum ꝯñe in qua cōmittitur sextus defectus extrinsecus accipiatur pro illa extremitate respectu cuius arguitur ab amplo ad nō amplum affirmatiue, similis terminus huic qui modo accipiebatur pro medio, vel qui in premissis virtute amplioris acceptionis supponat nō supponēte in cōclusione, et pro alia extremitate terminus conuertibilis cū medio, vt huic ꝯñe/ omne aial possibiliter est substantia, omnis homo est animal, ergo omnis homo est substantia/ instabis sic/ omnis homo possibiliter est albus, omne risibile est homo, ergo omne risibile est album/ nullo hoie existente albo. ¶ Quinta. Ad instandū ꝯñe in qua cōmittitur septimus defectus intrinsecus, accipiātur pro extremitatibus duo termini conuertibiles qui sint disparati ad medium, vt huic ꝯñe/ nullus equus est animal, nullus hō est equus, ergo nullus homo est aial/ instabis, si loco de ly aial dicas/ rationalis. Consequētie autē in qua cōmittitur septimus defectus extrinsecus, facillime instantur si verifices negatiuā per non suppositionē extremitatis que ibi ponitur, accepto pro alia extremitate termino cōuertibili cum medio, vt huic ꝯñe/ nullus homo est aial, omne risibile est homo, ergo omne risibile est aial/ instabis, si loco de ly aial ponas/ chimera. ¶ Circa octauū defectum extrinsecum, qui nō est defectus nisi quando variatur appellatio, nec potest certa regula constitui, nec aliqua opus est, qr facillime quacūqꝫ variatione appellationis cognita, instabitur.

Quarta.

Quinta.

1. No. ¶ Sunt preterea hic in memoriā reuocande alie quatuor regule .11. capite primi tractatus posite circa terminos inter quos non cōmittitur defectus. Nō vel vniuersalitates nō habeāt si possibile fuerit nisi vnicū suppositum, aut qꝫ paucissima sufficerint pro natura signi. s. vterqꝫ aut alter etc. et qꝫ tale suppositum includatur in suppositis terminorū inter quos est defectus, ita vt perinde sit, ac si tales termini non adderentur. V.g. huic consequentie/ omnis homo et homo, homo et alter alius homo sunt, omnis homo et vterqꝫ alius homo. a. homo et quilibet homo sunt, ergo omnis homo et vterqꝫ alius homo, homo et alter alius homo sunt/ instabis, si in vtraqꝫ parte maioris extremitatis ponas ly. a. qđ valeat tm̄ sicut/ homo vel medietas materie, et in vtraqꝫ parte minoris extremitatis ly. b. qđ valeat tm̄ sicut/ binarius hominum vel homo, si sint duo hoies cōicantes in materia, vbi vides secūdam partem maioris extremitatis in qua nullus est defectus post singularizationē ꝯñtis pro aliquo hoie solum habere tria supposita quorū duo includantur in demonstrato. Et per hoc scies instare syllogismis multorum terminorū, in quibus tm̄ nulla vtilitas. Et memento semper particularitatem inter vniuersalitates sitā, confuse supponere solum in ordine ad precedentes, determinate vero in ordine ad sequentes, nisi determinetur a ly. a. ¶ Idē si sit syllogismus ex modalibus vista in ꝓpōnib⁹ de inesse, et fac per nouā impositionē, vt termini nō habeāt plura supposita in ordine ad tales modos, qꝫ habent in ordine ad copulā de presenti. V.g. huic ꝯñe ex puris particularibus/ alterū aial omnis substantia possibiliter est, ois homo alterū aial possibiliter est, ergo ois homo possibiliter est aial/ instatur sic in ꝓpōnibus de presenti/ alterū aial omnis equus est, omnis hō alterum aial est, ergo ois homo est equus, vbi requiritur solū esse ex aialibus petrū et brunellū, igitur si ly. a. significet tm̄ sicut petrus vel brunellus, et ly. b. sicut petrus vel chimera, et ly. c. sicut brunellus vel chimera, instabis sic/ alterū. a. omne. c. possibiliter est, omne. b. alterū. a. possibiliter est etc. ¶ Reliqua omnia de modo instādi loco citato late dicta sunt, que facilime hic pñt applicari. Et qꝫqꝫ he regule sine exercitio parū conducant, cum exercitio tamē multum iuuant. Multum inqꝫ, pro lusu summulistarū, nam ad alia parum vtilitatis habent, et ideo non est circa hec immorandum. At per hec transire non est omnino inuenū exercitio inutile.

¶ Quartum Caput.

PRima figura nouem habet modos. Primi quattuor cōcludūt directe: reliqui vero quinqꝫ cōcludūt indirecte: Directe cōcludere est maiorē extremitatem predicari de minori in conclusione. Indirecte concludere est minorē extremitatē predicari de maiori in cōclusione. ¶ Nota duas regulas: quarum prima tantū cōuenit prime figure quo ad quattuor primos modos: et secūde quo ad oēs. Secūda etiā conuenit tm̄ prime figure quo ad eius quattuor primos modos: et tertie figure quo ad oēs ¶ Prima regula est. Maiore existēte particulari nihil sequitur. ¶ Scda. Minore existente negatiua nihil sequitur. ¶ Barbara primus modus constat ex duab⁹ vlibus affirmatiuis: vlem affirmatiuā directe concludētibus: vt/ oīe aial est substātia: omnis homo est aial:

ergo ois hō est substantia. ¶ Cellarēt secundus modus constat ex maiore vli negatiua: et minore vniuersali affirmatiua: vniuersalē negatiuā directe cōcludētibus: vt/nullū aial est lapis: omnis homo est animal: ergo nullus hō est lapis. ¶ Darij tertius modus constat ex maiore vniuersali affirmatiua: et minore particulari affirmatiua: particularem affirmatiuā directe cōcludētibus: vt/omne aial est substātia: quidam hō est animal: ergo quidā homo est substātia. ¶ Ferio quartus modus cōstat ex maiore vli negatiua: et minore particulari affirmatiua: particularē negatiuā directe concludētibus: vt/nullum aial est lapis: quidā homo est aial: ergo quidam homo nō est lapis. ¶ Baraliptō quintus modus constat ex duabus vniuersalibus affirmatiuis: particularem affirmatiuā indirecte concludētibus: vt/omne aial est substantia: ois homo est aial: ergo quedā substantia est hō/ Et reducit ad primū modum prime figure per conuersionē cōclusionis per accidens. ¶ Celantes sextus modus constat ex maiore vli negatiua: et minore vniuersali affirmatiua: vlem negatiuam indirecte cōcludētibus: vt/nullū animal est lapis: omnis hō est aial: ergo nullus lapis est hō. Et reducitur ad secundū modū prime figure conclusione cōuersa simplr. ¶ Dabitis septimus modus constat ex maiore vli affirmatiua: et minore particulari affirmatiua: particularē affirmatiuā indirecte concludētibus: vt/omne aial est substātia: quidā homo est aial: ergo quedam substantia est hō. Et reducitur ad tertium modū prime figure: cōclusione cōuersa simpliciter. ¶ Fapesmo octauus modus constat ex maiore vli affirmatiua et minore vniuersali negatiua: particularem negatiuam indirecte concludētibus: vt/omne aial est substantia: nullus lapis est aial: ergo quedā substātia nō est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure: maiore cōuersa per accidēs: et minore simpliciter: et per transpositionē premissarū. ¶ Frisesomorum nonus modus cōstat ex maiore particulari affirmatiua: et minore vniuersali negatiua: particularē negatiuā indirecte cōcludētibus: vt/quodam aial est substātia: nullus lapis est animal: ergo quedā substantia non est lapis. Et reducit iste modus ad quartum modū prime figure maiore et minore conuersis simpliciter: et per transpositionem premissarum.

¶ Lectio vnica.

Prima figura nouē hz modos etc. 1. No.

Postq syllogismus in cōmuni, et sua diffinitione mōstratus est, et suis cōdicionibus cōstitutus, superest ad singulas eius species descendere que in singulis figuris per modorum diuisione multiplicantur. ¶ Ubi presupponendū est q syllogismus est duplex. s. de medio singulari qui dicit expositorius, vt/petrus disputat, petrus est hō: ergo hō disputat/et de hoc nihil ad presens, sed in tertia parte. Alius est de medio cōmuni qui in presentiarū in decem et nouē modos distribuit. ¶ Quorum aliqui sunt affirmatiui, aliqui negatiui. Syllogismus affirmatiuus est cuius cōclusio est affirmatiua, et syllogismus negatiuus, cuius cōclusio est negatiua. ¶ Item syllogismus est duplex. s. cōcludens directe, et concludens indirecte. Concludere directe est maiorē extremitatē predicari de minori in conclusione, vt/omne aial est substantia, omnis homo est aial, ergo ois homo est substantiā. Concludere indirecte est minorem extremitatē predicari de maiori in cōclusione, vt/omne aial est substantia, ois hō est animal, ergo aliqua substantia est homo. Maiorē inq de minori, in syllogismis de terminis simplicibus, nā in alijs sat est, altera extremitas cōcludatur de cōplexo ex altera et illo qd se tenebat ex parte medij, vt/cuiuslibet hois equus currit, petrus est hō, ergo petri equus currit. Ratio horū nominū potest elici ex dicendis in de arte inueniendi mediū. s. q in syllogismis perfectis affirmatiuis a quibus tanq a dignioribus sumitur denominatio, pro maiori extremitate sumēdus est terminus superior ad minorē, ac proinde qn maior extremitas predicat de minori est directa predicatio, et qn econtrario, indirecta.

¶ Est secūdo hic aduertendū q. P.b. 2. No.

non loquitur nisi de propōnibus de modo loquēdi consueto nō exponibilibus etc. et ideo cōstituit duas regulas. ¶ Prima. In modis prime figure concludentibus directe, et in omnibus secunde, maiori existēti particulari nihil sequit. Cuius ratio est, qr si maior est particularis negatiua, minor debet esse affirmatiua et cōclusio negatiua, et tunc in prima figura mediū non distribueret, et in scda ex parte maioris extremitatis que est subiectū maioris et predicatum cōclusionis argueretur a non distributo ad distributu. Nō si maior sit particularis affirmatiua, et minor etiā affirmatiua, nec in prima nec in scda medium distribuit. Si aūt minor sit negatiua, cuius conclusio debet proinde esse negatiua, argueret in vtraq figura a non distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis, vt facile experiri potes in propōnibus de modo loquēdi consueto. Nā in de modo loquendi incōsueto, formalr sequit aial est substātia, ois homo omne aial est, ergo ois homo est substantia/ aial est hō, nullus equus est homo, ergo ois equus animal nō est. ¶ Secunda. In modis prime figure cōcludentibus directe, et in omnibus tertie, minori existenti negatiua nihil sequit. Cuius ratio est, qr si minor est negatiua, maior

Prima regula.

Secunda

debet esse affirmatiua ꝛ cōclusio negatiua, ac proinde argue tur a non distributo ad distributum ex parte maioris extre mitatis, que est predicatū in maiori ꝛ in cōclusione, vt facile potes experiri in dictis modis directis prime, ꝛ omnibus ter tie. Indirecte tñ sequit̄ particularis negatiua in prima figu ra, vt in fapesmo. Sicut directe sequitur formalr̄ in propōni bus de modo loquendi incōsueto/ oīs homo est aīal, nullus equus est hō, ergo omnis equus aīal non est. Et si conuertat̄ minorem simplr̄, sequit̄ eadē cōclusio in tertia figura. ¶ Rur sus pro sufficientia horū modoꝝ est notandū ꝙ cum constet, omē syllogismū inferētem vl'em, inferre indefinitā ꝛ particu larem eius subalternas, vt ait Arist. 1. prioꝝ, non distinguit hic. P. h. sicut nec Aristoteles diuersos modos, quoꝝ aliꝰ vniuersalē ꝛ alius particularē ꝛ indefinitā subalternas con cludit. ¶ Presupponēdum tandem, ꝙ q̄uis modus (vt supra dictum est) sit sola dispositio premissarū, vt tamen designetur quenā conclusio ex vno quoq modo inferatur, singuli deno minantur a singulis dictionibus habētibus tres vocales (nā in baralipton vltima propter solam necessitatē carminis po nitur, sicut in frisesomoꝝ, due vltime). Quarū prima signifi cat maiorem, secunda, minorē, ꝛ tertia ꝯclusionē. Item. a. si gnificat vniuersalē affirmatiuā, e. vl'em negatiuā, i. particu larem affirmatiuā, o. particularem negatiuā. Nomine parti cularis intellige indefinitā ꝛ singularem.

3. No. ¶ Igitur vt pateat sufficientia omniū modoꝝ, due propōnes penes quātitatē ꝛ qualitatē sexdecim modis possunt in prima sicut in omni alia figura combinari. ¶ Ambabus eñ existētibus vl'ibus, aut primum ambe sunt affirmatiue, ꝛ tunc possunt cōcludere directe vl'em affirmati uam, ꝛ sic constituūt/ barbara/ primū modum. Unde textus. Barbara primus modus constat ꝛc̄. Possunt concludere ꝛ subalternā dicte cōclusionis, qui modus cōtinetur sub primo q̄uis a modernis appellet̄/ barbari. Indirecte aūt nō possunt cōcludere vl'em, q̄r argueretur ex parte maioris extremitatis a non distributo ad distributum, (nisi maior esset de modo lo quendi incōsueto vbi predicatū distribueret̄) cōcludunt tamē particularē, ꝛ sic constituūt/ baralipton/ quintū modum. Uñ textus. Baralipton quintus modus cōstat ꝛc̄. ¶ Aut secūdo ambe sunt negatiue, ꝛ talis cōbinatio est inutilis, vt supra vi sum est, ꝛ ideo nullū constituit modū. ¶ Aut tertio prima est affirmatiua ꝛ secūda negatiua, ꝛ tunc (vt per regulā textualē ostensum est) nihil sequit̄ directe. Et ob defectū ibi adductū nec concludit̄ indirecte vlis. Concluditur tñ particularis, ꝛ sic cōstituit̄/ fapesmo/ octauus modus. Uñ textus. Fapesmo octauus modus cōstat ꝛc̄. ¶ Aut quarto ediuerso maior est negatiua ꝛ minor affirmatiua, ꝛ tunc cōcludunt directe vl'em negatiuam, ꝛ sic constituūt/ celarent/ secundū modū. Unde textus. Celarent scḋs modus constat ꝛc̄. Possunt ꝯcludere ꝛ subalternā dicte cōclusionis, qui modus a. P. h. cōprehē ditur sub primo, ꝛ ab alijs noiatur/ cellaro. Item possunt cō cludere indirecte vl'em negatiuā, ꝛ sic constituūt/ cellantes/ sextum modū. Uñ textus. Cellantes sextus modus ꝛc̄. Pōt concludere ꝛ subalternā talis conclusionis, quē modum sub primo a. P. h. cōprehensum, solēt alij appellare/ Cellātop. ¶ Ambabꝰ existētibꝰ particularibꝰ, oēs quatuor cōbinatio nes qualitatis sunt inutiles, q̄r ex puris particularibꝰ (vt vi sum est) nihil sequitur. Nisi aut premissa aliqua aut cōclusio esset de modo loquendi incōsueto vel alio modo caueret̄ a ter tio defectu intrinseco ꝛ a tertio extrinseco. ¶ Maiori existen ti vniuersali ꝛ minori particulari, aut primo ambe sunt affir matiue, ꝛ tunc nullā possunt cōcludere vl'em directe aut indi recte, q̄r vtroq modo ex parte extremitatis que eēt subiectū conclusionis argueretur a nō distributo ad distributū in pro positionibus de modo loquendi cōsueto. Cōcludunt tñ dire cte particularem affirmatiuā, ꝛ sic constituūt/ darij/ tertium modū. Unde textus. Darij tertius modus constat ꝛc̄. Item et indirecte particularem affirmatiuā ꝛ sic constituūt/ dabi tis/ septimū modum. Unde textus. Dabitis septimꝰ modus constat ꝛc̄. ¶ Aut scḋo ambe sunt negatiue, ꝛ talis dispositio est inutilis. ¶ Aut tertio prima est affirmatiua ꝛ scḋa nega tiua, ꝛ tunc cū cōclusio deberet esse negatiua, nullā possunt inferre conclusionē directe, vt visum est, nec indirecte, q̄r ex parte minoris extremitatis argueretur a nō distributo ad di stributum. ¶ Aut quarto ediuerso prima est negatiua ꝛ scḋa affirmatiua, ꝛ tunc directe nō possunt concludere vl'em, q̄r ex parte minoris extremitatis argueret̄ a non distributo ad di stributū, ꝛ eadē ratione nec possunt aliquā cōcludere indire cte de modo loquēdi consueto, q̄r cum cōclusio deberet esse ne gatiua, idem defectus cōmitteretur. Concludunt tñ directe particularem negatiuā, ꝛ sic constituūt/ ferio/ quartū modū. Unde textus. Ferio quartus modus constat ꝛc̄. ¶ Maiori existēti particulari, ꝛ minori vniuersali, aut p̄mo ambe sunt affirmatiue, ꝛ tunc mediū nullibi distribuit̄, ꝛ ideo talis dis positio in prima figura est inutilis. ¶ Aut secūdo ambe sunt negatiue, ꝛ talis cōbinatio itidē in oībus est inutilis. ¶ Aut tertio prima est affirmatiua ꝛ scḋa negatiua. Et tunc cū con clusio debet esse negatiua, nullā cōcludunt directe, nec vl'em indirecte, q̄r in de modo loquendi consueto ex parte maioris extremitatis argueret̄ a non distributo ad distributū. Cōclu dunt tñ indirecte particularē negatiuam, ꝛ sic constituūt/ fri sesomorum/ nonū modum. Unde textus, Frisesomoꝝ nonus modus constat ꝛc̄. ¶ Aut denique quarto prima est negatiua et secūda affirmatiua ꝛ talis combinatio in propositionibus de modo loquendi cōsueto est inutilis, q̄r medium nullibi dis tribuitur. ¶ Qualiter modi concludentes indirecte redu cātur ad modos concludētes directe, de quo in textu fit men tio, infra exponet̄. ¶ At vero. P. h. prius nominat oēs mo dos concludentes directe, ꝛ deinde cōcludentes indirecte, et inter vtrosq prius illos qui habent ambas premissas vl'es, ꝛ deinde qui habēt primā vl'em, ꝛ in singulis ordinibꝰ prius affirmatiuos q̄ negatiuos. Est igit̄ debitus ordo nouē mo doꝝ vtiliū. Barbara/ Celarent/ Darij/ Ferio/ Baraliptō/ Cellātes/ Dabitis/ Fapesmo/ Frisesomoꝝ. Sed inutiles in hac figura sunt septē, ambabus existentibus negatiuis qua tuor cōbinationes quātitatis, ꝛ ambabus existentibus parti cularibus tres alie cōbinationes qualitatis.

¶ Caput quintum.

Sequitur de secunda figura cuius tales dantur regule. ¶ In secunda figura ex pu ris affirmatiuis nihil sequi tur. ¶ In secūda figura semper conclu dit̄ negatiue. ¶ In secunda figura ma iori existente particulari nihil sequit̄. ¶ Secunda figura quatuor habet mo dos. ¶ Cesare primus modus constat ex maiori vniuersali negatiua ꝛ mino ri vl'i affirmatiua: vl'em negatiuam di recte concludentibus: vt/ nullus lapis est aīal: oīs hō est animal: ergo nullus homo est lapis/ ꝛ reducitur iste modus ad secūdum modū prime figure maio re conuersa simplr̄. ¶ Camestres secū dus modus constat ex maiori vl'i affir matiua: ꝛ minori vniuersali negatiua: vl'em negatiuam directe cōcludētibus: vt/ omnis homo est aīal: nullus lapis

est aial: ergo nullus lapis est hō. Et reducitur iste modus ad secūdum modū prime figure: minori ꝛ cōclusione conuersis simpliciter: ꝛ per transpositionē premissarū. ¶ Festino tertius modus constat ex maiore vniuersali negatiua: et minori particulari affirmatiua: particularē negatiuam directe concludentibus: vt/ nullus lapis est aial: quidam homo est aial: ergo quidā homo nō est lapis. Et reducit̄ iste modus ad quartum modū prime figure maiore cōuersa simpliciter. ¶ Baroco quartus modus constat ex maiore vlī affirmatiua: et minori particulari negatiua: particularem negatiuam directe cōcludētibus: vt/ ois homo est aial: quidā lapis nō est aial: ergo quidā lapis non est homo. Et reducitur ad primū modū prime figure p̄ impossibile. ¶ Reducere autē per impossibile est ex opposito cōclusionis cū altera premissarū inferre oppositū alterius premisse. Sumatur eñ oppositum cōclusionis. s. omnis lapis est hō/ cum hac maiori/ omnis homo est aial/ et arguit̄ sic/ omnis homo est aial: omnis lapis est hō: ergo oms lapis est animal. Que conclusio est contradictoria minoris.

¶ Lectio vnica.

1. No. SEquit̄ de secunda figura cuius ꝛc̄. Circa secundā figurā. P. h. tres ɔstituit regulas, que ex dictis ilicet̄. ¶ Prima. In scda figura ex puris affirmatiuis nihil sequit̄. Cuius ratio est, q: mediū nullibi distribueretur, nisi forte aliqua esset de modo loquēdi inconsueto, vt/ omne aial omnis substātia est, aliquis homo est substantia. ¶ Hinc sequit̄ scda. In secūda figura semper cōcluditur negatiue. Quia aliqua premissarū existēte negatiua, cōclusio debet esse negatiua. ¶ Et ex hac sequit̄ tertia. In scda figura maiori existenti particulari nihil sequit̄. Quia tūc subiectum qđ est maior extremitas non distribueret̄, ꝛ cū esset concludendū negatiue, argueretur a nō distributo ad distributū. Nisi cōcluderes de modo loquendi incōsueto, vt/ lapis nō est animal, ois homo est aial, ergo omnis hō lapis nō est. ¶ Est scdo hic considerandū in scda ꝛ tertia figura nullum modum constituisse. P. h. indirecte concludentem.

2. No. ¶ Igitur cū in scda figura ex sexdecim supradictis cōbinationibus duodecim sint inutiles in propositionibus de modo loquēdi consueto. s. ambabus existētibus affirmatiuis oēs quatuor cōbinationes quātitatis, ꝛ ambabus negatiuis oēs itidē quatuor cōbinationes quātitatis, ꝛ ambab9 particularib9 p̄ter dictas cōbinatiōes maiori existēti affirmatiua ꝛ minori negatiua aut contra. Rursus maiori existente particulari ꝛ minori vlī, siue prima sit affirmatiua ꝛ scda negatiua, siue contra, sole quatuor restant vtiles vz.

¶ Si ambab9 existētibus vniuersalibus, prima sit negatiua et secūda affirmatiua, ꝛ tunc possunt cōcludere directe vlēm negatiuam. Et sic constituūt/ cesare/ primū modū. Vñ text9 Cesare primus modus constat ꝛc̄. Possunt subinde concludere indirecte vlēm conuertentē simpliciter talis ɔclusionis, atq̄ vtriusq̄ subalternā particularem. ¶ Scdo. Si econtrario prima sit affirmatiua ꝛ scda negatiua. Et tunc itidē p̄nt concludere directe vlēm affirmatiuam. Et sic constituūt/ camestres/ secundū modum. Unde textus. Camestres secūdus modus ꝛc̄. Possunt ꝛ proinde cōcludere indirecte vlēm conuertentē simplr atq̄ vtriusq̄ subalternā particularē. ¶ Tertio. Si prima existenti vlī, ꝛ secunda particulari prima sit negatiua ꝛ secunda affirmatiua. Et tunc possunt cōcludere directe particularem negatiuā, ꝛ sic cōstituūt/ festino/ tertium modum. Unde sequitur textus. Festino tertius modus constat ꝛc̄. non tñ p̄nt cōcludere vlēm, q: argueret̄ ex parte minoris extremitatis a non distributo ad distributū. Et eadē rōne nullam possunt ɔcludere indirecte, nisi de modo loquendi incōsueto, vt/ nullus lapis est aial, aliquis homo est aial, ergo ois lapis homo nō est. ¶ Quarto. Si ecōtrario p̄ma sit affirmatiua ꝛ secūda negatiua. Et tunc possunt concludere directe particularem negatiuā. Et sic constituūt/ baroco/ quartū modum. Vñ textus. Baroco quartus modus cōstat ꝛc̄. Non tamen possunt cōcludere vlēm ob defectum supperioris proximi modi, nec aliquā indirecte, nisi de modo loquēdi inconsueto, vt/ omnis homo est aial, aliquis lapis nō est aial, ergo ois homo lapis non est. Qualiter sint reducēdi modi huius figure ad modos perfectos prime, tam per cōuersionē q̄ per impossibile, capite. 7. explanabitur. Hinc ergo in secunda figura quatuor concluditur esse modos vtiles/ Cesare/ Camestres/ Festino/ Baroco.

¶ Caput sextum.

SEquitur de tertia figura: cuius tales dant̄ regule. ¶ In tertia figura minori existēti negatiua nihil sequit̄. ¶ Itē in tertia figura cōclusio debet esse particularis. Tertia figura sex habet modos. ¶ Darapti primus modus cōstat ex maiori vlī affirmatiua: ꝛ minori vlī affirmatiua: particularem affirmatiuam directe cōcludentibus: vt/ omnis homo est substātia: ois homo est aial: ergo quoddā animal est substantia. Et reducitur ad tertiū modū prime figure minori cōuersa per accidēs. ¶ Felapton secūdus modus constat ex maiori vlī negatiua: ꝛ minori vlī affirmatiua: particularem negatiuā directe concludētibus: vt/ nullus hō est lapis: ois homo est aial: ergo aliquod aial nō est lapis. Et reducitur ad quartū modum prime figure minore conuersa per accidens. ¶ Disamis tertius modus constat ex maiori particulari affirmatiua: et minori vniuersali affirmatiua: particularē affirmatiuā directe cōcludēti

bus: vt/ quidā homo est substantia: oīs homo est aial: ergo quoddā animal est substantia. Et reducitur ad tertiū modum prime figure maiori ꝛ minori cōuersis simplr: ꝛ per transpositionē premissarū. ¶ Datisi quartus modus cōstat ex maiori vniuersali affirmatiua: et minori particulari affirmatiua: particularem affirmatiuā directe cōcludētibus: vt/ omnis hō est substantia: quidam homo est aial: ergo quoddā aial est substantia. Et reducitur iste modus ad tertiū modum prime figure minori conuersa simplr. ¶ Bocardo quintus modus cōstat ex maiori particulari negatiua: ꝛ minori vl'i affirmatiua: particularē negatiuam directe concludentibus: vt/ quidā homo nō est lapis: omis homo est aial: ergo quoddā aial nō est lapis. Et reducitur ad primū modum prime figure per impobile. Sumatur enī oppositū contradictoriū conclusionis cū minori: et inferatur oppositum maioris: vt/ omne aial est lapis: omnis homo est aial: ergo ois homo est lapis. ¶ Ferison sextus modus constat ex maiori vl'i negatiua et minori particulari affirmatiua: particularē negatiuā directe cōcludētibus: vt/ nullus hō est lapis: quidā homo est aial: ergo quoddā animal non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure minori conuersa simpliciter.

Sequitur de tertia figura cuius ꝛc.

1. No. Circa tertiā figuram due s. p.h. constituūtur regule quarū prima. In tertia figura minori existenti negatiua nihil sequit, cuius causa, circa primā figurā allata est. Ex hac sequitur secūda. s. In tertia figura conclusio debet esse particularis, nam alias, cū sit cōcludendū directe, minor extremitas distribueret in conclusione que nō posset distribui in minori, nisi, vel esset negatiua, vel affirmatiua de modo loquēdi incōsueto, quare minori sic se habēte, posset vl'r concludi.

2. No. ¶ Igitur cum in tertia figura ex sexdecim cōbinationibus premissarū decem sint inutiles. s. ambabus particularibus omnes quatuor cōbinationes qualitatis, ꝛ ambab⁹ negatiuis, preter has, tres alie cōbinationes quātitatis, ꝛ minori negatiua ꝛ maiori affirmatiua, tres alie cōbinationes quantitatis. s. ambabus vniuersalibus, vel prima vl'i ꝛ secunda particulari vel contra, restant sole sex vtiles. ¶ Primo. Si ambabus existētibus vniuersalibus ambe sint affirmatiue. Et tunc inferūt directe particularē affirmatiuā. Et sic constituūt/ darapti/ primū modum. Vñ text⁹ Darapti primus modus constat ꝛc. Possunt concludere et particularē indirecte cōuertentē simplr sue cōclusionis, vniuersalē tñ, nullam, qꝛ ex parte subiecti cōclusionis argueret a non distributo ad distributū cum in de modo loquendi consueto non possit in minori distribui. ¶ Secūdo. Si prima sit negatiua ꝛ scđa affirmatiua. Et tunc, cum cōclusio deberet esse negatiua, nullā possunt cōcludere indirecte, nec vl'em directe, qꝛ argueretur ex parte minoris extremitatis a nō distributo ad distributū in de modo loquēdi consueto. Concludūt tñ directe particularē negatiuam. Et sic constituūt/ felaptō/ secūdum modū. Unde textus. Felapton scđs modus constat ꝛc. ¶ Tertio. Si ambabus existētibus affirmatiuis, maior sit particularis ꝛ minor vl'is. Et tunc possunt cōcludere directe particularem affirmatiuā. Et sic constituūt/ disamis/ tertium modum. Vñ textus. Disamis tertius modus cōstat ꝛc. Possunt subinde cōcludere indirecte particularem conuertentē dicte ꝯclusionis. ¶ Quarto. Si ecōtrario pma sit vniuersalis, ꝛ scđa particularis. Et tunc possunt cōcludere directe particularem affirmatiuā. Et sic constituūt/ datisi/ quartum modū. Unde textus. Datisi quartus modus constat ꝛc. Possunt subinde concludere indirecte particularem cōuertentē dicte conclusionis. ¶ Quinto. Si maiori existēti negati[illegible] ꝛ minori affirmatiua, prima sit particularis ꝛ scđa vl'is. Et tunc possunt cōcludere directe particularē negatiuā. Et sic constituūt/ bocardo/ quintū modū. Unde textus. Bocardo quintus modus constat ꝛc. Non tñ possunt cōcludere vniuersalē directe, nec aliquā indirecte de modo loquēdi cōsueto, qꝛ argueretur ex parte minoris extremitatis a nō distributo ad distributū. ¶ Sexto denique. Si ecōtrario prima sit vniuersalis ꝛ scđa particularis. Et tunc possunt cōcludere itidē directe particularem negatiuā. Et sic constituūt/ ferison/ vltimū modū. Unde textus. Ferison sextus modus constat ꝛc. Non tñ possunt cōcludere vl'em directe, nec aliquā indirecte de modo loquēdi cōsueto, qꝛ cōmitteretur idem defectus, qui in modo proxime superiori. ¶ Sex igit̃ sunt modi vtiles tertie figure. s. Darapti/ Felapton/ Disamis/ Datisi/ Bocardo/ Ferison. Quare omnes simul, decē ꝛ nouem. ¶ In diffinitionibus omnib⁹ supradictoꝝ modoꝝ notato ꝙ non dicit̃/ barbara constat ex tribus vniuersalibus/ sed ex duabus vniuersalibus cōcludentibus ꝛc. ad denotandū ꝙ modus/ barbara/ nō supponit pro omnibus tribus propōnibus sed pro premissis tñ que inferunt conclusionē. Et idē in ceteris oībus notato. Nec obstat ꝙ syllogismus supponat simul ꝓ premissis que sunt modus ꝛ cōclusione que infertur ex modo. Quāuis nō tam exacta locutione nihil vetet quandoque totā consequentiā dicere modum.

¶ Caput septimū.

Syllogismoꝝ cōcludentium particularem negatiuā indirecte tales dantur regule A
¶ Nullus syllogismus concludens particularē negatiuā indirecte potest eam concludere directe. Nec cōcludens eam directe potest eā cōcludere indirecte. ¶ Itē prima figura concludit oīa genera propositionū. s. vniuersalē: particularem: affirmatiuam ꝛ negatiuam. ¶ Secūda figura cōcludit particularē negatiuam ꝛ vl'em negatiuam. ¶ Tertia cōcludit particularem affirmatiuā ꝛ negatiuam. ¶ Versus. B
Barbara/ Cellarēt/ Darij/ Ferio/ Ba-

ralipton/Cellãtes/Dabitis/ fapesmo/ Frisesomorũ:Cesare/Camestres/Festino/Baroco/Darapti:Felapton/Disamis/Datisi/Bocardo/Ferison. In his quattuor versibus predictis sunt decẽ et nouẽ dictiones: decẽ et nouẽ modis deseruientes. Ita ꝙ per primá dictionẽ intelligitur primus modus prime figure:⁊ per secundã secundus modus ⁊c̃. Vñ primi duo versus deseruiunt omnibus modis prime figure. Tertius vero versus p̃ter vltimã eius dictionẽ deseruit modis secũde figure: ita ꝙ p̃ma dictio deseruit p̃mo modo: et secũda scđo modo: et sic de aliis. Vltima vero dictio tertij versus cuȝ aliis dictionibus quarti versus deseruit modis tertie figure. ℭ Sciendũ ꝙ per has vocales. s. A. E. I. et. O. intelligũtur quattuor genera propõnum: ita ꝙ per hãc vocalẽ. A. intelligitur vl̃is affirmatiua: ⁊ per. E. vl̃is negatiua: ⁊ per. I. particularis affirmatiua: ⁊ per. O. particularis negatiua. ℭ Et in qualibet dictione sunt tres syllabe: ⁊ aliud residuum est superfluum nisi. m. vt postea patebit. Et per primã illarum syllabarũ intelligit᷑ maior propõ: ⁊ per secundam minor: ⁊ per tertiã conclusio. V. g. prima dictio scȝ/ barbara/ habet tres syllabas in quarũ qualibet ponitur. A. ⁊ per. A. ter positũ significatur ꝙ primus modus prime figure constat ex duabus ꝓpõnibus vniuersalibus affirmatiuis: vl̃em affirmatiuam concludẽtibus. Et ita intelligit᷑
c de aliis dictionibus scđum vocales ibi positas. ℭ Et sciẽdũ ꝙ quattuor dictiones primi versus incipiũt ab his consonãtibus. B. C. D. et. F. sicut oẽs alie dictiones sequẽtes. Et per hoc intelligẽdũ est ꝙ oẽs modi qui incipiunt per dictionẽ inchoatã per. B. debent reduci ad primũ modũ prime figure. Et oẽs qui incipiunt per dictionẽ inchoatam per. C. ad secundũ: et per. D. ad tertiũ: et per. F. ad quartũ. ℭ Item vbicũꝗ ponitur. s. in illa dictione significatur ꝙ propõ intellecta per vocaleȝ immediate precedentem debet conuerti simpl'r. Et propõ intellecta per vocalẽ immediate precedentẽ illam litterã. p. debet cõuerti per accidens. Et vbicũꝗ ponitur. m. ibi debet fieri trãspositio in premissis. Est eñ trãspositio in premissis facere de maiori minorem: ⁊ ecõtrario Et vbicũꝗ ponitur. c. significat᷑ ꝙ modus intellectus per illã dictionẽ in qua ponitur debet reduci per impossibile. ℭ Unde versus. Simpl'r verti vult. S: P. vero: per acci. M. vult transponi. C. per impossibile duci. Seruat maiorem: variatꝗ secunda minorẽ. Tertia maiorẽ variat: seruatꝗ minorem.

Syllogismorũ ⁊c̃. Post distinctionẽ figurarũ ac modoꝝ in hoc capite. P. h. duo facit. Cõcludit eñ primo ex dictis potestatem syllogismoꝝ, que est plura concludere, ac deinde exponens singulas litteras dictionũ quibus modi designantur, docet quẽadmodũ modi imperfecti reducantur ad perfectos. ℭ Igitur circa primũ notandũ Aristotelem. 1. prioꝝ sex tradere potestates syllogismoꝝ. s. Potestatem plura concludẽdi/ ex falsis verũ syllogizãdi/ circulariter syllogizandi/ cõuersiue syllogizandi/ per impossibile syllogizandi/ ex oppositis syllogizandi. Potestas eñ syllogismi est virtus seu vis syllogismi ad veritatẽ aut falsitatem alicuius propõnis manifestandã. ℭ Igitur potestas plura cõcludẽdi est virtus concludendi plures propõnes nõ synonimas, quẽadmodũ (vt supra dictũ est) syllogismus concludens vl̃em negatiuã potest cõcludere ⁊ eius conuertentẽ simpl'r, ⁊ vtriusꝗ subalternam, sicut concludens vniuersalẽ affirmatiuam, cõcludit et eius subalternam ⁊c̃. Et accipitur hic syllogismus pro premissis tm̃, nam si acciperetur pro premissis ⁊ cõclusione, non posset vnus syllogismus plures habere conclusiones ℭ Potestas ex falsis verum syllogizandi est virtus inferendi ex falsis premissis veram conclusionẽ, vt/ omnis lapis est animal, omnis homo est lapis, ergo omnis homo est animal. Ait eñ ibi Aristoteles ꝙ ex veris non nisi verũ, sed ex falsis verũ ⁊ falsum. ℭ Syllogismus circularis est syllogismus ex conclusione propositi syllogismi cum cõuertente alterius premissarum inferens alterã premissam, vt si proposito hoc syllogismo/ omne risibile est substantia, omnis homo est risibilis, ergo omnis homo est substãtia/ argueres sic/ oĩs homo est substantia, omne risibile est homo, ergo omne risibile est substantia. Quare si minor primi syllogismi non constaret ex extremis cõuertibilibus, nõ haberet talem virtutem circulariter syllogizãdi, q̄ non posset conuerti simpliciter, et dicitur circularis, q̄ cum primus procedat ab. a. ad. b, secundus reuertitur a. b. ad. a. Quã꜡ posset itidẽ dici circularis si ex cõclusione assumeret alteram premissarũ in propria forma ad syllogizandũ alteram. ℭ Syllogismus conuersiuus est syllogismus ex contrario vel contradictorio cõclusionis propositi syllogismi cum altera premissarũ, inferens contrariũ aut cõtradictorium alterius premisse. Ut si hic syllogismus/ omne animal est substãtia, omnis homo est animal, ergo omnis homo est substãtia/ est formalis in barbara, ⁊ hic erit formalis/ omne aĩal est substantia, nullus homo est substãtia, ergo nullus homo est animal/ in camestres, et hic pariter/ omne aĩal est substantia, aliquis homo non est substantia, ergo aliquis homo nõ est animal/ in baroco. Et hec potestas cuicũꝗ modo cuiuscũꝗ figure conuenit, q̄ in omni bona consequentia ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis. 1. No.

¶ Syllogismus per impossibile est syllogismus ex contradi-
ctorio propositionis a respodente negate cum vna manifeste
vera, inferens vnam manifeste falsam, ex cuius falsitate re
greditur ad manifestãdam veritatem propõnis negate. Ut si
cõtra negantẽ hanc, luna recipit lumẽ a sole/ sic argueres/ oẽ
quod per interpositionẽ alicuius opaci inter ipsum et solem
eclipsatur, recipit lumen a sole, sed luna non recipit lumen a
sole, ergo non eclipsatur per interpositionẽ alicuius opaci in
ter ipsam ⁊ solem, conclusio est falsa, ⁊ non maior, ergo mi-
nor que est contradictoria propositionis negate. Qui in om
nibus scientijs est frequentissimus modus arguendi. Idem
esset si concesso a respondente aliquo falso, ex ipso ⁊ alio ma
nifeste vero inferres manifeste falsum. ¶ Uñ syllogismus cõ
uersiuus ⁊ syllogismus ad impossibile conueniunt, q: vterq;
sumit contradictoriũ alicuius propositionis, sed differunt q:
conuersiuus assumit cõtradictoriũ vel contrariũ cõclusionis
alterius prioris syllogismi, ⁊ ordinatur ad manifestandã bo-
nitatem ipsius, sed syllogismus ad impossibile assumit cõtra
dictoriã propositionis a respondente negate, ⁊ ordinatur ad
probandã ipsam veram per hoc quod ex eius opposito sequi
tur aliquod impossibile, ⁊ ideo nõ sumit contrariã, q: ex hoc
q́ concluderetur cõtrariam propõnis negate esse falsam, nõ
concluderetur ipsam esse veram, cum due contrarie possint
esse false. Secundo differunt ꝙ syllogismus conuersiuus po-
test procedere ex premissis veris ad conclusionẽ veram, syllo
gismus autem ad impossibile semper assumit aliquã proposi
tionem falsam, ⁊ concludit falsam. Quare potest dici syllo-
gismus ⁊ ꝑ impossibile q: ꝓcedit ex falso, ⁊ ad impossibile q:
concludit falsum. ¶ Unde syllogizare aliquã propõnem per
impossibile est ex eius opposito ⁊ alio vero inferre falsum, sʒ
syllogizare ostensiue est cõcludere ipsam in syllogismo, vnde
illa/ luna recipit lumen a sole/ que syllogizata est in baroco
per impossibile, potest syllogizari in darij ostensiue, sic/ quic-
quid eclipsatur per interpositionẽ opaci inter ipsum ⁊ solem
recipit lumẽ a sole, luna eclipsatur ⁊c. ergo luna recipit lu-
men a sole. Immo omnis conclusio que syllogizaẽ in secũdã
figura per impossibile, syllogizatur in prima ostẽsiue. ¶ Syl
logismus ex oppositis est syllogismus procedens ex duabus
cõtrarijs aut cõtradictorijs, vt/ oĩs homo est animal, nullus
homo est animal, ergo nullus homo est homo. Unde syllogis
mus ex oppositis semper est negatiuus concludens negatio-
nem eiusdem de eodẽ, nec potest fieri in prima figura, q: ibi
nec subiecta nec predicata premissarum participant in extrẽ
mis, ac proinde non sunt opposite, sed potest fieri in secunda
et in tertia. Horũ exactior disputatio ad secundũ librũ prio-
rum pertinet. Sat igitur sit hec pauca per solam exempli po
sitionem summulistis dedisse.

2. No. B ¶ De quarũ sola prima potestate me-
minit hic. P. hispa. inferens ex sup: dictis duo corollaria.
¶ Primũ. Nullus syllogismus concludens particularẽ ne-
gatiuam directe potest eam cõcludere indirecte, nec econtra
rio. Nõ est intelligendũ si solum concludat particularem ne
gatiuã, nam (vt supra visum est) modi cõcludentes vniuersa
lem negatiuã possunt concludere particularẽ negatiuam di-
recte ⁊ indirecte. Item est intelligendũ in ꝓpositionibus de
modo loquendi consueto nõ exponibilibus ⁊c. Breuiter vbi
cunq; caueatur ne arguatur a nõ distributo ad distributum,
deficit regula. ¶ Secundũ. Prima figura concludit omnia
genera propõnum, sed secunda nõ infert nisi negatiuam vni
uersalẽ vel particularẽ, tertia vero nõ nisi particularẽ affir-
matiuã ⁊ negatiuam. Quorũ hoc tertium membrũ est itidẽ
limitandum in propositionibus de modo loquendi consueto.
Sequitur nãq; omnis homo est substãtia, omnis homo om-
ne animal est, ergo omne animal est substãtia/ ⁊ multis alijs
modis de quibus tñ non loquitur. P. h. [illegible]

3. No. B ¶ Uersus. Barbara/ Cellarent ⁊c. In
hac secunda parte traditur reductio syllogismoꝝ imperfecto
rum ad perfectos. ¶ Ubi notandũ duplicem esse syllogismũ
scʒ perfectum ⁊ imperfectũ. Que quidẽ diuisio (vt inquit Al
bertus) non est quo ad speciem seu existentiã, sed solum quo
ad apparentiã. Etenĩ tã necessaria illatio est in baroco ꝙ in
barbara, lʒ nobis sit in barbara euidẽtior. Uñ syllogismus
ꝑfectus est (inquit Aristo.) qui nulli⁹ alterius (.s. syllogismi)
indiget vt appareat necessari⁹. Uel aliter. Syllogismus per
fectus est qui immediate regulatur per dici de omni, aut per
dici de nullo, quales sunt quatuor primi prime figure. Et im
perfectus qui nõ regulatur immediate per talia principia, vt
ceteri omnes. Quare hoc q́ est syllogismũ regulari per ali-
quod tale principium non est indigere alterius syllogismi vt
appareat necessarius, nã talis regulatio (vt supra visum est)
nõ est omnino syllogismus, sed reductio ad naturã propõnis
vniuersalis tanq̃ ad primũ principium.

¶ Et est sciendum ⁊c. Igitur pro hoꝝ reductio 4. No. C
ne preter vocales .a.e.i.o. quarũ in qualʒ dictione sunt tres
designantes qualitatem ⁊ quantitatẽ premissarũ ⁊ conclusio
nis modo supra posito, sunt itidem notande consonantes ini
tiatiue talium dictionũ, item .s.p.m.c. Si que autẽ alie sint
nihil significant. Initiatiue quatuor modoꝝ perfectoꝝ sunt
b.c.d.f. a quibus ceteri omnes modi incipiunt, in quo proin-
de denotatur ꝙ quicũq; modus imperfectus reducitẽ ad per-
fectum incipientem a cõsonante, qua ipse incipit, vt/ Barali
pton/ baroco/ et/ bocardo/ reducũtur ad/ barbara, cellantes/
cesare/ et/ camestres/ ad/ cellarẽt, dabitis/ darapti/ disamis/
datisi/ ad/ darij, fapesmo/ frisesomoꝝ/ festino/ felapton/ et/ fe
rison/ ad/ ferio. ¶ Sed. S. denotat ꝙ in tali reductione pro-
positio designata per vocalem proxime precedentem sit con-
uertenda simpliciter. P. vero ꝙ sit cõuertenda per accidẽs,
sed. M, ꝙ premisse sint trãsponẽde. i. ꝙ ex maiori fiat minor,
et ex minori maior. C. deniq;, quãdo non est initiatiua ꝙ ta-
lis modus reducatur non per cõuersionem, sed per impossibi
le. U. g. neganti hanc cõsequentiã/ omnis homo est animal;
nullus lapis est animal, ergo nullus lapis est homo/ in came
stres, esse bonam, manifestãda est per reductionẽ ad cellarẽt
hoc modo. Sequitur bene/ omnis homo est animal ⁊ nullus
lapis est animal, ergo nullũ animal est lapis, ⁊ omnis homo
est animal/ per cõuersionẽ minoris simpliciter (quod denotat
primũ .s.) et transpositionẽ premissarum, (vt denotat .m.) rur
sus, ergo nullus homo est lapis/ in cellarẽt, rursus, ergo nul
lus lapis est homo/ per cõuersionẽ simplicem, vt denotabat/
.s. terminalis de/ camestres, ergo de primo ad vltimũ/ omnis
homo est animal, nullus lapis est animal, ergo nullus lapis
est homo/ in camestres. Et ꝓportionabilr reduces/ darapti/
ad/ darij/ per solam conuersionẽ minoris per accidens, et ita
in ceteris. Ubi considerato, quẽadmodum. S. ⁊. P. situate
in duabus primis syllabis modi imperfecti, denotant cõuer-
sionẽ premisse tali modi in premissam modi perfecti, sed quã
do locantur post tertiam vocalẽ, denotant cõuersionem con-
clusionis modi perfecti in cõclusionem imperfecti, q: est pro-
gressus a premissis imperfecti ad premissas perfecti, ⁊ regres
sus a conclusione perfecti ad conclusionem imperfecti. Per
hec patet intelligentia illoꝝ versuũ. Simpliciter verti vult.
s. ⁊c. Ecce ad quid opus est propositionũ cõuersionibus, ad
huiusmodi enĩ reductiones docuit Aristo. in hoc loco propo
sitiones conuertere. De quibus eo tam late primo tractatu
disputauimus, ne quicq̃ hic superaddendum restaret. Que
ergo ibi dicta sunt in memoriam reuocato.

¶ Baroco/ autem ⁊/ bocardo/ quia ha 5. No.
bent. c. non initiatiuã reducũtur ad/ barbara/ per impossibi-
le. Unde reducere per impossibile aliquẽ syllogismũ ad aliũ
est ex contradictorio conclusionis illius qui reducitur ⁊ alte
ra eius premissa, inferre cõtradictoriã alterius in alio, vnde
reducitur baroco ad barbara seruata maiori, ⁊ contradicto-
ria conclusionis assumpta pro minori, inferendo contradi-
ctoriam minoris, sed bocardo, seruata minori, ⁊ assumpta cõ
tradictoria conclusionis pro maiori, inferendo contradicto-
riã maioris in barbara, vt denotãt illi versus in calce septimo

Seruat maiorem tē. V.g. negās hanc ꝯñam/omnis homo est animal, lapis nō est animal, ergo lapis nō est homo/in baroco, esse bonam, concedensq; proinde antecedēs esse verum ⁊ consequēs falsum, potest deduci ad impossibile in barbara sic/omnis homo est animal (que est maior concessa) omnis lapis est hō (que est cōtradictoria cōclusionis negate) ergo omnis lapis est animal/que est contradictoria minoris cōcesse. Sicut negans hanc in bocardo/homo non est lapis, omnis homo est animal, ergo animal non est lapis/cōcedensq; subinde antecedēs esse verum ⁊ consequens falsum, potest deduci sic ad impossibile in barbara/omne animal est lapis (que est contradictoria conclusionis negate) omnis homo est animal (que est minor concessa) ergo omnis homo est lapis (que est contradictoria minoris cōcesse). ¶ Et sic in vtroq; discursu deducitur respondens ad concedendū duo contradictoria. Et propterea dicitur reductio per impossibile ⁊ ad ad impossibile. i. qꝛ consideratur respectu negantis conclusionē de baroco ⁊ cōcedentis eius premissas, per quod impossibile deducitur ad concedendū aliud impossibile in barbara, nam si cōsideretur secundus syllogismus de barbara, vt procedens ex cōtradictoria ꝯclusionis de baroco cum altera eius premissa concludens contradictoriā alterius, certe talis syllogismus est cōuersiuus respectu illius de baroco, ⁊ ideo talis potestas potius diceretur cōuersiua q̄ per impossibile (que distinctio est hic cōsideranda) Vnde cum potuisset Petrus hispanus eam vtroq; modo appellare, non tñ appellauit cōuersiuam, sed ad impossibile, vt distingueret ab alijs reductionib⁹ que fiunt per cōuersionem premissarū aut conclusionis, que dicūtur reductiones quodāmodo conuersiue, q̄uis non dicantur syllogismi conuersiui. ¶ Cum autem audis baroco ⁊ bocardo reduci per impossibile, non intelligas ceteros modos excludi ab huiusmodi reductione. Est eñ omni syllogismo cuiuscūq; figure, immo omni consequētie, cōmune, vt ex aliqua premissarū ⁊ contradictoria conclusionis sequatur contradictoriū alterius premisse, vel in aliquo modo nominato, vel in aliquo alio, per illam regulā. In omni bona cōsequentia ex opposito consequētis sequitur oppositum antecedētis, vt cesare reducitur ad ferio, ⁊ camestres ad darij, ⁊ festino ad celarent seruata maiori ⁊ cōtradictoria conclusionis assumpta pro minori ad cōtradictoriā minoris. Et proportionabiliter modi omnes tertie figure seruata minori ⁊ contradictoria cōclusionis assumpta pro maiori ad contradictoriā maioris, qđ scda parte in dictis figuris latius praticabitur. Sed dicūtur baroco et bocardo reduci per impossibile, qꝛ hoc solo modo reducuntur ad perfectos. Non eñ possunt reduci per conuersionem sicut ceteri.

¶ Caput vltimū.

A Sed qꝛ Aristoteles in prioribus ostendit coniugationes in quibus non sequitur conclusio ex premissis esse inutiles per inuetionem terminoꝝ: quibus non tenet hmōi coniugatio: ideo vtilis est inuentio talium terminorum vbicunq; fiat inutilis coniugatio cōtra regulas syllogismorū prius assignatas. Accipiendi igitur sunt duo termini diuersi. s. due species sub vno genere/differentia: vel proprio: vel accidente: vt/homo/equus/animal/vel duo termini quorū alter de altero predicet̄ siue conuertibil'r siue nō: cū extraneo vtriusq; vt/homo/risibile/lapis/ vel accipiendi sunt duo termini quoꝝ alter de altero predicetur siue conuertibil'r siue nō: cū superiore ad vtrūq;: vt/homo/risibile/substantia/vel: homo/animal/ substantia: per hanc eñ regulā disiunctiuā cuicūq; generi applicetur: siue substātie: siue quātitati: siue alicui alioꝝ: semper inueniūtur termini per quos inutilis coniugatio demonstrabit̄ non tenere: et tales terminos appellat Aristoteles in prioribus terminos in quibus non. ¶ Et nota q̄ inuenire terminos in quibus nō est acceptis tribus terminis facere cōiugationē in qua premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa: manente eadem qualitate ⁊ quantitate propositionum. V.g. hec est inutilis cōiugatio/nullus homo est equ⁹: nullus lapis est homo: ergo nullus lapis est equ⁹. Et isti sunt termini in quibus sic. Cōtra hanc inutilem coniugationē accipiuntur termini in quibus nō: per secundū membrū regule/homo/equus/risibile/ ⁊ arguit sic/nullus equ⁹ est risibilis: nullus homo est equus: ergo nullus homo est risibilis vbi premisse sunt vere: et conclusio est falsa: seruata eadem qualitate et quantitate propositionū in vtraq; coniugatione: ⁊ vtrobiq; manente eadem figura. B

¶ Lectio prima.

Post principia tā materialia q̄ formalia quibus perficitur bonus syllogismus, tandē in hoc capite. P.h. tradit principia quibus Aristoteles docet cōiugationem aliquam premissarum esse inutilem. s. dare terminos in quibus omni, ⁊ terminos in quibus nulli. Sed nō potest id plene intelligi nisi arte inueniendi mediū prelibata quā Aristoteles in fine primi prioꝝ tradit. ¶ Igitur ars inueniēdi mediū est ars qua, ꝓpōne quauis proposita inuenitur terminus qui sit medium ad concludendum illam in aliquo certo modo. V.g, si vis concludere in darij hanc propositionem/animal est substantia/quisnam terminus debet esse medium, aut si vis illam concludere in darapti, quisnā alius. Et omissis alijs plurimis considerationibus, ibi ab Aristotele traditis, quas non possemus hic exponere, nisi terminos summularū longe egressi, ars hec sex regulis continetur, designatis per has dictiones. Fecana. Cageti. Dafenes. Hebare. Gedaco. Gebali. Quibus addūtur alie tres. s. Febas Hedas. Hecas, designantes tres inutiles combinationes. Que nouem dictiones in figura sequēti disponātur. 1. Nō

1. No. ¶ Que pons asinorū antiquitus eo appellabatur quod hominibus tardi ingenij non esset intelligibilis. At nunc temporis nemo est tā inops ingenij, cui nō sit facillima. In cuius capite situatur. A. littera designatiua predicati propōnis syllogizāde, et in pede. E. designatiua subiecti eiusdē, que proinde sunt due prime vocales cuiuscūq dictarum dictionū, nam tertia vocalis denotat quantitatē et qualitatē propōnis syllogizāde. ¶ Est rursus notandū quod terminus qui infert aliū dicitur añs ad ipsum, sicut inferior ad superiorem, aut conuertibilis ad cōuertibilē, et terminus qui infertur ex alio dicitur cōñs ad ipsum, sicut superior ad inferiorē, aut cōuertibilis ad conuertibilē, sed terminus qui nō verificatur de alio, dicitur extraneus ad ipsum. Añs inquā, cōñs et extraneus, aut simpliciter, aut in casu .s. secundum acceptionē quam habēt in tali ppōne. Unde in qualibet dictarū dictionū sunt due harum sex cōsonantiū .s. B. C. D. F. G. H. Quarū tres prime semper preponitur littere. A. ac pinde. B. significat cōñs ad predicatum, et. C. añs ad predicatū, et. D. extraneum ad predicatum. Pariter tres vltime semper preponūtur littere. E. ac proinde. F. significat cōñs ad subiectū, et. G. añs ad subiectum, et. H. extraneū ad subiectum. ¶ Est igitur prima regula. Ad concludendū vlem affirmatiuā (que solū cōcluditur in barbara) sumendū est medium quod sit cōñs ad subiectum, et añs ad predicatū, quod denotat dictio / Fecana, vt ad concludendū / omnis homo est substātia / sumatur pro medio / aial / et ad concludendum / ois homo est aial / sumatur / risibile. ¶ Secūda. Ad cōcludendū particularē affirmatiuā in tertia figura sumēdum

Prima regula.

Secunda

est mediū qḋ sit añs ad vtrūq3, s. ad subiectū ⁊ p̄dicatū, vt de-
signat/ Cazeri. Ut ad cōcludendū/ aliqḋ aial est substātia/ su-
mendū est/ hō/ ⁊ ad ꝯcludendū/ hō est aial/ sumendū est/ risibi-
Tertia. le. ¶ Tertia. Ad ꝯcludendū vlem negatiuā in cellarent aut
in cesare sumēdū est mediū qḋ sit extraneū ad p̄dicatū, ⁊ ꝯñs
ad subiectū, vt pz per/ Dafenes/ Ut ad ꝯcludendū / nullus
Quarta. hō est lapis/ sumēdū est/ aial/ aut/ risibile. ¶ Quarta. Si aūt
debeat ꝯcludi in camestres, aut indirecte in cellantes. mediū
debet esse extrāneū ad subiectū, ⁊ ꝯñs ad predicatū, qḋ sigr.
Hebare. Ut ad concludendū eandē sumatur pro medio/ in-
Quinta. sensibile. ¶ Quinta. Ad concludendū particularem negati-
uā in tertia figura, aut indirecte in prima, sumēdū est mediū
qḋ sit añs ad subiectū, ⁊ extraneū ad predicatū, vt patet per
Sedaco. Ut ad cōcludendū/ aial nō est lapis/ sumat pro me-
Sexta. dio/ hō. ¶ Sexta. Ad inferendū particularē affirmatiuā indi-
recte vt in baraliptō/ ⁊ dabitis/ sumendū est mediū qḋ sit añs
ad subiectū, ⁊ ꝯñs ad p̄dicatū, vt significat per/ Sedali. Ut
ad ꝯcludendū/ aliqua substātia est hō/ sumendū est/ aial/ ⁊ ad
ꝯcludendū/ aliqs hō est risibilis/ sumendū est/ rōnale. ¶ Nec
sunt alie cōbinationes vtiles p̄ter has sex, nā maxime si da-
retur medium, ꝯñs ad vtrūq3 extremum, vt sigr. Febas/ vel
qñ esset extraneū ad vtrūq3, vt sigr. Hedas/ vel qñ esset extra-
neū ad subiectū ⁊ añs ad predicatū, vt sigr/ Hecas. Sed ta-
les dispositiones sunt inutiles, ⁊ ꝓpterea nō addit eis tertia
syllaba, ad denotandū ꝙ nullā ꝯclusionē inferant, nā cū sup-
ponatur tales cōbinationes debere fieri in ꝓpōnibus veris
⁊ directis, prima insinuat mediū affirmari de vtraq3 extremi-
tate, ac proinde esse p̄dicatū in duab⁹ affirmatiuis in scḋa fi-
gura, quare si essent de modo loquēdi ꝯsueto, in neutra distri-
bueret. Et scḋa insinuat vtrāq3 p̄missam esse negatiuā. Sed
tertia insinuat maiorē extremitatē affirmari de medio, ⁊ me-
diū negari de minori, aut minorē de medio, qḋ nō pōt fieri ni-
si in p̄ma figura, aut in tertia, quarū modi ꝯcludētes directe,
minori existēti negatiua (vt visum est) sunt inutiles. ¶ At cū
ois cōbinatio premissarū inferēs vlem, inferat subinde et ei⁹
subalternā particularē, nō addit noua regula pro cōcluden-
dis ꝓpōnibus in darij qz sumēdū est mediū s̄m dispositionē/
fecana, nec pro ferio, nec pro festino, qz sumendū est s̄m dispo-
sitionē/ dafenes, nec pro baroco, qz sumendū est s̄m dispōnem
hebare. ¶ Hinc pz q̄ genera ꝓpōnū dicunt plurib⁹ modis
syllogizabiles, nam inter oēs particularis negatiua est maxi-
me syllogizabilis, qz syllogizat in trib⁹ modis p̄me figure, in
duob⁹ secunde, ⁊ in trib⁹ tertie, deinde particularis affirma-
tiua q̄ syllogizat in trib⁹ p̄me ⁊ in trib⁹ tertie, deinde vlis ne-
gatiua q̄ syllogizat in duob⁹ prime et in duob⁹ secūde, ac tā-
dē vlis affirmatiua est solūmodo syllogizabilis in p̄mo p̄me.

¶ Lectio secunda.

1. No. Rursus notandū pro declaratione
huius textus ꝙ Aristo. post principia boni syllogismi
statim circa initiū primi prioꝝ docet manifestare cōbinatio-
nem quāpiā premissarū esse inutilē per hec p̄ncipia que sunt
dare t'os in quib⁹ omni, ⁊ t'os in quibus nulli. ¶ Uñ dare
t'os in quib⁹ omni in aliquo syllogismo (accipit hic syllogis-
mus pro p̄missis tm̄) est dare tres t'os in q̄b⁹ ꝓpō vlis affir-
matiua ex extremitatibus cōposita stet in veritate cū tali syl-
logismo ex eisdē tribus t'is cōposito. Et dare t'os in quibus
nulli est dare tres t'os in quib⁹ propō vlis negatiua ex extre-
mitatibus cōposita stet in veritate cū tali syllogismo ex eisdē
tribus t'is cōposito. Ut dare t'os in quib⁹ omni in hoc syllo-
gismo/ omne aial est substātia, ⁊ ois hō est aial (que est inuti-
lis cōbinatio, medio distributo in maiori pro generibus sin-
guloꝝ) est dare dictos tres t'os in quibus hec vlis/ ois homo
est substātia/ stat in veritate cū dictis premissis, sed dare t'os
in quibus nulli est dare hos tres/ albū/ aial/ sanū/ in quibus
hec vlis/ nullū album est sanū/ stat in veritate cū his premis-
sis/ omne aial est sanū, ⁊ omne albū est aial/ dispositio in simi-
li forma, casu quo oēs hoies albi sint egri, ⁊ oēs nigri sani, ⁊
non sint alia alba nec aialia. Pariter dare t'os in quibus
nulli in hoc syllogismo/ omne aial non est lapis, ⁊ ois hō est
aial (medio eodē modo distributo) est dare dictos tres t'os in
quibus hec vlis/ nullus hō est lapis/ stat in veritate cū dictis
premissis, sed dare t'os in quibus omni est dare hos tres/ al-
bum/ aial/ sanū/ in quibus hec vlis/ omne albū est sanū/ stat
in veritate cū his premissis/ omne aial nō est sanū, ⁊ omne al-
bum est aial/ dispositis in simili forma, casu quo hoies sani
sint albi, ⁊ nigri, egri. ¶ Quo fit vt si in aliqua cōbinatione
premissarū dentur t'i in quibus omni, tales premisse non pñt
inferre aliquā negatiuā, nā si inferrent vlem, tunc daret in
aliqua bona ꝯña oppositū contrariū ꝯñtis stare cū añti, ⁊ si
particularē, staret oppositū contradictoriū cum añti. Eqa
rōne si in aliqua cōbinatione dent t'i in quib⁹ nulli, talis cō-
binatio non potest inferre aliquam affirmatiuā, qz si inferret
vlem, tunc in aliqua bona ꝯña oppositū contrariū ꝯñtis sta-
ret cū añti, ⁊ si particularē, tunc oppositū ꝯtradictoriū ꝯñtis
staret cū añti. Quare ad probandā talē inhabilitatē p̄missa-
rum nō sufficit dare t'os (vt sic dicā) in quibus alicui. i. dare
particularē q̄ staret in veritate cū premissis, qz illo nō obstā-
te possent tales premisse inferre particularē subcōtrariā, cū
non repugnet in bona ꝯña oppositū subcontrariū ꝯñtis stare
cū añte. ¶ Igit cū alique due premisse nō possint ex duabus
extremitatibus nisi vnā quattuor ꝓpōnum inferre. s. vlem ne-
gatiuā, particularē negatiuā, vlem affirmatiuā, aut particu-
larē affirmatiuā, si dētur in illis t'i in quib⁹ omni ⁊ in quib⁹
nulli, nullā pñt inferre. Aristoteles ergo nō vsus est his prin-
cipijs ad probandā maliciā alicuius ꝯñe, sed ad probādum
syllogismū. i. cōiugationē premissarū simplr esse inhabilē ad
inferendā aliquā cōclusionē, quales sunt ille quinq3 in p̄ma
figura, ⁊ duodecim in scḋa, ⁊ decem in tertia. Obidq3 nō assu-
mebat hoc aut illud membrū seorsum, sed vtrūq3 simul, siue
syllogismus esset affirmatiuus, siue negatiuus.

¶ At vero accipiētes hic syllogismum 2. No.
pro tota ꝯña, existimātesq3 subinde hec esse principia ad pro-
bandū maliciā ꝯñe, dicunt ꝙ respectu syllogismi affirmatiui
dare t'os in quib⁹ omni est dare vlem affirmatiuā ex extremi-
tatibus cōpositā, q̄ stet in veritate cū premissis, sed dare t'os
in quib⁹ nulli, est dare vlem negatiuā contrariā cōclusionis
(si cōclusio sit vlis) aut contradictoriā (si sit particularis) que
stet in veritate cū premissis. Et respectu syllogismi negatiui
dare t'os in quibus nulli est dare vlem negatiuā ex extremi-
tatibus cōpositā, q̄ stet in veritate cū premissis, sed dare t'os
in quibus omni est dare vlem affirmatiuā contrariā aut con-
tradictoriā cōclusionis q̄ stet in veritate cū p̄missis. ¶ Sed
isti adhuc nō cōstituūt principiū sufficiēs ꝓ omni mala ꝯña.
Sunt eñ he ꝯñe/ omne aial est substātia, ois homo est aial,
ergo ois homo ois substantia est/ ois homo pōt ridere, omne
aial est hō, ergo omne aial potest ridere/ ⁊ multe alie q̄ nihil
valent, in quibus tñ non pōt dari vlis negatiua opposita cō-
clusionis q̄ stet in veritate cū premissis, sed solū dat particu-
laris. ¶ Uñ dicendū esset ꝙ respectu syllogismi affirmatiui
dare t'os in quibus nulli est dare vlem aut particularē con-
trariā vel cōtradictoriā cōclusionis stantē in veritate cū pre-
missis, ⁊ respectu syllogismi affirmatiui dare t'os in quibus
nulli est dare vlem vel particularē negatiuā cōtrariā vel con-
tradictoriā cōclusionis stantē in veritate cū premissis, ⁊ tunc
ad probandā maliciam syllogismi affirmatiui sufficeret dare
t'os in quibus nulli, ⁊ ad probandū maliciā negatiui dare
t'os in quibus omni. Nō perinde esset ac si diceres ad mani-
festandā aliquā ꝯñam malā sufficit dare casum in quo oppo-
sitū contrariū aut contradictoriū ꝯñtis stet cū añti. Sed cer-
te hoc esset preter intentionem Aristotelis qui nūq̄ distinxit
dare terminos in quibus omni aut in quibus nulli respectu syl-
logismi affirmatiui aut negatiui, nec vsus est his principijs
ad probandū maliciā ꝯñe, sed ad ostendendā absolute inha-
bilitatē premissarū. Item dicere ꝙ dare propōnem particu-
larem est dare terminos in quibus omni, esset cōtraire nomi-
nū significātijs, cū ly omni significet propōnem vlem. ¶ Igit

dare terminos in quibus omni aut in quib⁹ nulli est illud qđ primo dictum est, sed hoc vltimū dicendū est dare oppositum consequentis cum antecedenti.

3. No. A ¶ Sed quia aristoteles ꝛc̃. Que cū vera sint dubiū mihi facit an textus hic sit. P.h, quē quidem non oēs eius glosatores huic tractatui (nec sine causa) adyciunt. Nā licet prima pars vsqȝ ad illū locū. ¶ Et nota ꝙ inuenire terminos in quibus nō ꝛc̃. verū cōtineat, vtile eñ est (vt ibi asseritur) ad dandū t̄os in quibus omni aut in quibus nulli sumere duas species disparatas sub vno genere, aut duos terminos cōuertibiles sub eodē, vt ptȝ in coniugatione vbi mediū non distribuit, dabūtur eñ termini in quibus nulli in primis tribus. s. aial est equus, ꝛ ois homo est aial, et nullus hō est equus / ꝛ termini in quibus omni in secūdis. s. aial est risibile, ꝛ ois homo est aial, ꝛ oīs hō est risibilis. Itē vtile est sumere pro extremitatib⁹ duos t̄os cōuertibiles disparatos ad mediū, vt patet ad dandū t̄os in quib⁹ omni in premissis negatiuis, vt / nullus lapis est risibilis, ꝛ nullus hō est lapis, et omnis hō est risibilis, ꝛ ita in ceteris. At vero cum subiūgitur in scđa parte ꝙ dare terminos in quib⁹ nō sit acceptis tribus terminis facere cōiugationē in qua premisse sint vere et cōclusio falsa, vt hic / nullus hō est equus, nullus lapis est homo, ergo nullus lapis est equus / dant̄ termini in quibus sic, ꝛ hic / nullus equus est risibilis, nullus hō est equus, ergo nullus hō est risibilis / dantur t̄ri in quibus non, certe non debuisset ad hoc citari Aristo. nec. P.h. ipsum citasset, nā (vt dictum est) Aristoteles per hoc qđ est dare terminos in quib⁹ omni, aut in quibus nulli, nō intendit manifestare maliciam ꝯñe, sed absolute inutilitatē premissarū. Nec dicit Arist. dare t̄os in quibus sic aut in quibus nō, sed in quib⁹ omni aut in quibus nulli, quare primū fit per vl̄em affirmatiuā, ꝛ secūdum per vl̄em negatiuā, ꝛ ideo in illo primo syllogismo concludente vl̄em negatiuā non dant̄ termini in quibus omni. ¶ Igitur vel hic textus nō est. P.h. vel non intēdit hic tradere illud principiū qđ Aristo. sed aliud pro summulistis facilius. s. dare terminos in quib⁹ nō. i. proposita quacūqȝ mala ꝯña inuenire t̄os ad dandū añs verū ꝛ ꝯñs falsum, quod supra appellauimus instare ꝯñe. Et sic restat totus textus. P.h. vtcūqȝ expositus, vbi totum syllogismoꝝ negotiū breui compendio conclusum est.

¶ Sequitur secūda pars cōmentarioꝝ fratris dominici Soto in quartum tractatum summularum.

¶ Capitis primi. Lectio prima.

Restat in hac secunda parte has singulas cōdiciones et defectus argumentis nōnullis examinare. In qua disputatione si ordinem figurarum ac modorum obseruaremus, contingeret, ꝛ eundem sepe defectum in pluribus figuris ac modis repeti, et contra, defectus qui cum sint simul connexi, simul deberent conferri, seorsum in diuersis modis tractari. Qui quidē modus agēdi, ꝛ longior proinde, ꝛ minus vtilis esset. Prestat igit̄ cōdiciones ac defectus suo ordine pri⁹ exponere, ac deinde, exēpli grā, ad singulos modos disputationē applicare. Eo eñ omnes modos simul proposuimus, vt nihil referat a quocūqȝ exordiamur.

Darapti. ¶ Igitur contra primā quattuor essentialium cōdicionū arguit̄. He premisse / cuiuslibet hoīs quilibet equus currit, ꝛ cuiuslibet hoīs canis quiescit / (solo genitiuo / hoīs / accepto pro medio) sunt disposite in darapti, et tñ mediū in neutra est totale extremū, ergo dicta cōdicio nō est in vniuersuȝ necessaria. Maior ꝓbatur dupl'r. Primo, qꝛ inferūt formal'r hanc / cui⁹ canis currit equ⁹ quiescit. Secūdo. Dicte premisse inferūt has / cuiuslȝ hoīs equ⁹ currit, ꝛ aliqͣs hō est hō / q̄ sunt disposite in darij, ḡ ipse sunt disposite. Ptȝ ꝯña, qꝛ p hoc mediū ꝓbat̄ p̄missas de darapti eē dispositas.

1. No. ¶ Ad argumentū negatur maior. s. dictas premissas esse dispositas in darapti. Et ad primā rationem in oppositū negatur illā ꝯñam esse formalem, cui preter primā, deficit adhuc tertia cōdicio, qꝛ aliquid cōcluditur cū extremitatibus in cōclusione, ipsis nō existētibus in eodē casu in quo situat̄ mediū. Igit̄, cum transcendens inclusum in ly cuius non habeat synonimitatē cū aliquo t̄o premissarū, instabis in simili forma si ex eisdē premissis inferas / ergo cuius angeli canis quiescit, equus currit. Nec sequeret̄ formaliter si inferres / cuius hoīs canis quiescit, equus currit, qꝛ cū mediū non debet intrare cōclusionē, ly hoīs nō habet synonimitatē intrinsecā in añti ꝛ ꝯñti, instaturqȝ proinde eodē modo. ¶ Ad secundā rationē, est qui negat primas premissas inferre secūdas formal'r, nā si in secūdis (inquit) considerer̄ subiectū minoris intrinsece synonimū cū ly hoīs in maiori tanqȝ illud sit mediū in datisi, tunc instabit̄ si ex eisdē primis inferas / cuiuslȝ hoīs equus currit, ꝛ aliquis hō est leo / sed si cōsideretur predicatū dicte minoris intrinsece synonimū cum ly hoīs tanqȝ mediū in darij, tunc instabit̄ si ex eisdem inferas / cuiuslibet hoīs equus currit, ꝛ leo est hō / nā synonimitas inter mediū ꝛ minorē extremitatē nō est intrinseca. Sed posset huic dici ꝙ dicta ꝯña cōsideratur tanqȝ si prima pars ꝯñtis inferat̄ ex prima añtis, ꝛ scđa, ex scđa, considerata synonimitate intrinseca inter ly hoīs in scđa parte añtis et vtrūqȝ extremū secūde partis ꝯñtis, ꝛ tunc certe sequūtur premisse disposite in datisi ꝛ in darij, nā extrema secunde partis ꝯñtis sunt tunc intrinsece synonima. Et ꝓpterea dicūt alij ꝙ q̄uis p̄me premisse inferāt secūdas dispositas in darij, nō tñ sunt ipse disposite in darapti. ¶ Nō est verūtñ hoc ita ieiune cōcedendū, ne videat̄ perire modus probādi dispōnem p̄missarū modoꝝ imperfectoꝝ. Sed est distinguendū ꝙ q̄uis dicte premisse inferāt premissas dispositas in darij sm̄ cōsiderationem modo dictā, non tñ inferūt illā per locū dialecticū. s. per ꝯuersionē, vel a synonimo ad synonimū. i. cōsideratis solis synonimitatibus hoꝝ locoꝝ inter añs ꝛ ꝯñs, qđ requirit̄ ad hoc qđ eēnt disposite in darapti vt ex dictis in modo reducēdi ptȝ. ¶ Secūda cōdicio. s. ꝙ mediū sub rōne medij nō habet intrare cōclusionē, indubitanter est vera. Sed solū habet difficultatem in adducēdis casibus quibus, nō sub rōne medij, sed ad seruandam aliquā proprietatē logicalē, intrat ꝯclusionē, qui tamē inter examinandū tertiā condicionē plurimi patebunt.

¶ Cōtra tertiā condicionē quo ad eius priorē partē arguitur. Darij. Si illa cōdicio esset in vniuersum necessaria, sequeret̄ has premissas / cuiuslȝ hoīs quilȝ equ⁹ est aial, ꝛ hinnibile quilȝ equus est / esse inhabiles, qđ tñ est falsum, cū nullus eis intrinsecus defectus cōtingat, quominus recte sint disposite in darij. Et ꝙ sequat̄ ptȝ, qꝛ maxime inferrent / hoīs inhibile est aial / que tñ ꝯña non valet, cū in simili forma si loco de ly inhibile ponas ly. a. qđ valeat tm̄ sicut possessum in. a. loco / in quo brunellus nō possideat̄ ab hoīe, sed possideat̄ in alio, ꝛ oēs hoīes possideāt equos, añs sit verū ꝛ ꝯñs falsum. ¶ Et cōfirmat̄ contra secūdā partē. Darij. Si illud eēt requisitū sequeret̄ has premissas / ois homo erit albus, brunellus erit hoīs equ⁹ / esse inhabiles (cū tñ sint debite disposite in darij) qꝛ si aliquam conclusionē possent inferre, maxime hāc / brunellus erit albi equ⁹ / que tñ est falsa premissis existētib⁹ veris casu quo oēs hoīes post hac erūt q̄nqȝ nigri ꝛ tunc possidebūt brunellū, ꝛ q̄nqȝ albi, ꝛ tūc nullū equū possidebūt

2. No. ¶ Pro examine dicte cõdicionis ꝛ argumenti solutione consideranda est antiquoꝝ regula .s. Nõ debet plus predicari in minori ꝙ̃ fuerit subiectum distributum in maiori. Ubi notandum ꝙ per subiectum maioris et predicatum minoris intelligunt vniuersaliter medium. Constituunt enim regulas vniuersales syllogismorum sub forma quattuor modoꝝ perfectoꝝ per quos alij regulantur. ¶ Igitur sensus est. Medium debet esse totale extremum in vtraqꝫ premissarũ. Non tñ volunt sentire nũꝙ̃ oppositum licere, sed ꝙ non sit tutum cũ aliquando lateat fallacia. Unde sic regulam restringito. In syllogismo negatiuo cuiuscunqꝫ figure, aut cuius altera premissa includit negationem, non licet aliquid se tenere cum medio in premissa affirmatiua virtute cuius totũ complexum de aliquo verificetur de quo nõ verificatur mediũ, vt he/premisse/nullum album est nigrũ, ꝛ brunellus est albi equus/inhabiles vtiqꝫ sunt, ac si cõmitteret sextus defectus intrinsecus .s. ꝙ mediũ in premissa affirmatiua pro pluribus acciperetur ꝙ̃ in negatiua, nam maxime inferrent/brunellus, nigri equus non est/que tñ conclusio est falsa premissis existentibus veris si brunellus qui sit solus ex equis ab omnibus hominibus tam albis ꝙ̃ nigris possideat. He vero/nullũ album est nigrum, ꝛ brunellus est hois albũ/ habiles vtiqꝫ sunt, ꝛ inferunt/ergo brunellus, hois nullum nigrum est (vt ly hois concludatur a parte maioris extremitatis) immo sequeret sine restrictione/brunellus non est niger/ q: non stat complexũ ex medio ꝛ eo qđ ei additur in affirmatiua verificari de aliquo de quo non verificetur mediũ in negatiua. Pari ratione sunt habiles he/nullũ aial est lapis, omnis homo est aial ꝛ substantia (ly et diuisiue tento) q: de nullo verificatur complexũ cum ly ꝛ diuisiue, de quo nõ verificetur medium (debet nãqꝫ regula intelligi .i. ꝙ non verificetur ꝑm talem acceptionẽ ꝛc̃.) non tñ essent habiles si ly et acciperetur cõplexiue, aut si diceres in minori/ omnis homo est animal vel substantia. ¶ Dixerim/aut cuius altera premissa includit negationem. Nam ꝙ̃ꝙ̃ vtraqꝫ harũ/omnis homo est et nõ fuit albus, brunellus est vel fuit hois equus/ sit equiualenter affirmatiua, q: tñ prima includit negationẽ, non sunt habiles, maxime cũ inferrent/brunellus, albi equus est ꝛ nõ fuit/que tamen consequẽtia nõ valet, vt facile potes experiri ¶ Eodẽ modo patet has premissas/cuiuslibet albi quilibet equus est hinnibilis, nullũ nigrum est albũ/non esse dispositas in fapesmo, q: maxime inferrẽt/ aliquod hinnibile, nigri equus non est/que tamen conclusio est falsa premissis existentibus veris, si solus sit vnus equus qui diuisiue possideatur ab omnibus hominibus tam albis ꝙ̃ nigris, nec sint alia alba. ¶ In syllogismis autem pure affirmatiuis vniuersaliter licet medium in altera premissa non esse totale extremũ, sicut in negatiuis licet non esse totale extremũ in negatiua, aut in affirmatiua cũ restrictionibus supra positis. Et ideo non cõstituimus primã quattuor condicionũ essentialium iuxta tenorem antiquũ .s. mediũ in vtraqꝫ premissarũ sit totale extremũ, sed ꝙ sit adminus in altera.

3. No. ¶ Igitur quãdo licite additur aliquid medio in aliqua premissarũ, precipitur per tertiam condicionem, vt id idem applicetur in conclusione alteri extremitati, concluse in eodem casu in quo stat medium vbi fit additio .s. ꝙ si se teneat cum medio in maiori applicet minori extremitati, ꝛ si in minori, applicetur maiori extremitati, vt denotet id quod in aliqua premissarũ adiacebat medio, eodem modo adiacere alteri extremitati in conclusione. ¶ At vero cauendum est ne ob talem additionem varief appellatio aut alius defectus extrinsecus cõmittatur ratione cuius id qđ se tenebat ex parte medij non adiaceat eodẽ modo alteri extremitatum. Unde ad argumentũ principale negatur dictas premissas esse inhabiles, sed non inferunt illam conclusionẽ, q: supposito ꝙ genitiuus ille in conclusione appellet possessionẽ supra formale minoris extremitatis variatur appellatio. Non assignauerim pro defectu (vt quidam assignant) ꝙ arguatur a non restricto ad restrictum, q: si restrictio illa, eodem modo adiaceret extremitati in conclusione, quo adiacebat medio in antecedenti, non solum non obstaret talis defectus, verũ hoc ipsum precipit tertia cõdicio, vt videlicet quẽadmodum mediũ restringitur in aliqua premissarũ restringatur alia extremitas in conclusione. Ubidqꝫ ex dictis premissis formaliter ꝛ syllogistice sequit, ergo hois equus qui est .a, currit/in qua conclusione ponitur mediũ ad seruadũ eandem acceptionem .s. appellationẽ. Ubi vides argui a non restricto ad restrictũ ex parte de ly .a. Eodem modo sequitur/ omnis homo est animal, omne risibile est homo qui est albus, ergo omne risibile est animal quod est album/ vbi pariter arguitur a nõ restricto ad restrictum ex parte de ly aial. Sed nõ sequitur/omnis homo est monachus, omne risibile est homo albus, ergo oẽ risibile est monachus albus/ob variationẽ appellationis, sequeretur tñ/ergo omne risibile est monachus qui est homo albus. ¶ Idem respõdendũ ad illud cõmune sophisma/cuiuslibet nigri due manus sunt pars, hec pars alba, oẽs due manus est, ergo nigri hec pars alba est pars/variatur eñ appellatio ex parte minoris extremitatis, suntqꝫ proinde premisse vere ꝛ cõclusio falsa, si petrus ꝛ paulus sint omnes hoies cõmunicãtes in forma, ꝛ ex materia manuũ petri nigri fiat manus pauli albi, quã solam habeat paulus. Hec proinde concludendũ est sine restrictione/hec pars alba est pars/ q: non seruatur tertia cõdicio, sed concludendum est/ergo nigri manus que sunt hec pars alba, sunt pars/vbi seruatur eadẽ restrictio. ¶ Et proportionabilr soluitur confirmatio. Arguit nãqꝫ a sensu diuiso ad compositũ, seu a complexo virtualiter pluribus accepto ad complexũ acceptum vnice, vnde prouenit variari appellationẽ, denotatur eñ in conclusione .s. brunellus erit albi equus/ꝙ brunellus possidebitur ab hoie tempore quo erit albus, quare concludendũ esset/brunellus, albi equus erit. ¶ Et idẽ dicẽdum ad hoc sophisma/omnis pars hois fuit pars alba, petrus fuit pars hois ꝛ pars nigra, ergo petrus fuit pars alba ꝛ pars nigra/accipit eñ copulatiuũ in cõclusione vnica, ꝛ in premissis virtualr pluribus, et casu quo petrus fuerit quãdoqꝫ albus ꝛ alio tempore niger, nũꝙ̃ tñ habuisset vnã partem albã ꝛ aliã nigrã, premisse sunt vere et cõclusio falsa, sed est cõcludendũ, ergo petrus pars alba ꝛ pars nigra fuit. ¶ Pariter ad has ꝯñes/ quicunqꝫ amat, odit, petrus amat virtutẽ, ergo petrus odit virtutẽ/quicũqꝫ odit, amat, petrus odit viciũ, ergo amat vicium/quicũqꝫ comedit, bibit, petrus comedit panẽ, ergo bibit panẽ. Variat eñ appellatio supra ly virtutẽ, aut supra ly panẽ, sed est ꝯcludendũ in prima/ergo petrus qui amat virtutẽ, odit/ꝛ in scđa ergo petrus qui odit viciũ, amat/ꝛ in tertia/ergo petrus qui comedit panem, bibit/vbi medium intrat cõclusionẽ, vt seruetur eadem appellatio.

¶ Arguitur autem ꝙ hec dicta non cohereant. Dictũ est supra has premissas/nullũ aial est lapis, 4. No.
omnis hõ est aial ꝛ substãtia (ly ꝛ diuisiue tento) esse habiles, ergo inferunt hanc/omnis hõ, lapis et substantia non est/vt ly substantia qđ in minori vniebatur cũ medio per ly et diuisiue tentũ, pariter vniatur in ꝯclusione cũ maiori extremitate, sed nõ sequitur in simili forma si loco de ly substantia ponas ly risibile, ꝛ sit tñ vnus hõ. ¶ Negatur prima ꝯña, nam ꝙ̃ꝙ̃ dicte premisse sint habiles, nõ tñ inferunt dictã conclusionẽ, est eñ defectus extrinsecus ꝙ vez cõclusio est virtualr copulatiua cuiꝰ vna pars (vt pz in instantia) .s. ois homo risibile nõ est/nõ infertur ex illis premissis. Quare inferendũ est/ergo omnis hõ, lapis vel substantia nõ est (ly vel diuisiue) aut vbi ly substantia vnitur cũ minori extremitate per ly et .s. ois homo ꝛ substantia nõ est lapis/nam tunc vtraqꝫ pars cõclusionis infertur ex premissis. Dixerim/ly vel diuisiue/q: non sequitur/nullum risibile est chimera, omnis homo est risibilis ꝛ rationalis, ergo ois homo, chimera vel rationale nõ est (ly vel cõplexiue) q: vnico existente hoie premisse sunt vere ꝛ conclusio falsa cũ ois hõ sit omne quod rõnale vel chimera.

5. No. ¶ Adhuc scdo arguit. Sequit būs/ois hō et equus est aial : ly et diuisiue) petrus est hō, ergo petrus est aial. Item/cuiuslibet hois equus est aial, brunellus quilibet equus est, ergo brunellus est aial/ et tñ non seruatur tertia cōdicio, ergo illa non est requisita. ¶ Hic potest non abs re distingui duplex ꝯña. Quedā q̄ tenet formalr et immediate syllogistice ꝛ est illa in qua seruātur condiciones supra posite. Alia que ꝗꝗ sit formalis ꝯña, non tñ tenet immediate, sed qr vel eius premisse inferunt formalr alias que inferūt dictam conclusionē syllogistice, vel eius cōclusio infertur ex cōclusione illata syllogistice ex illis premissis. Igit ꝗꝗ dicte ꝯñe non sint immediate syllogistice, sunt tamen mediate, qr premisse prime formaliter inferunt has/omnis homo est aial et petrus est homo / inferentes formaliter dictā conclusionē, ꝛ conclusio secūde formaliter infertur ex hac conclusione/ hominis equus qui est brunellus est animal/que syllogistice infertur ex dictis premissis. ¶ Et idē est de hac/cuiuslibet hois equus currit ꝛ petrus est homo, ergo petrus vel equ⁹ currit/ vbi minor extremitas non cōcluditur in eodē casu in quo stabat medium in maiori, que proinde nō tenet, nisi qr cōclusio infertur ex conclusione syllogistice illata ex dictis premissis. Mōi autem ꝯñe non absolute dicende sunt syllogistice.

6. No. ¶ Adhuc autē arguitur. Sequeretur has premissas/cuiuslibet equi aliqua pars est alba, hois album est equus/non esse habiles, qr si aliquā conclusionē possent inferre maxime hanc/hois albi aliqua pars est alba/sed casu quo oēs equi sint albi ꝛ hoies possidentes ipsos, nigri, añs est verum, vt notū est, ꝛ ꝯñs falsum, cum ly hois albi nō supponat. ¶ Ad hoc negatur maior, immo inferunt dictā cōclusionē, vbi tñ ly albi non sit adiectiuū de ly hois, sed determinabile sicut erat ly album in minori, vt sit sensus/alicuius rei albe possesse ab hoie aliqua pars est alba. Nec debz ly hominis determinare ly aliqua pars, sed solum genitiuū albi. Nam alias admisso ꝙ petrus possideret aliquem seruū possidentem equū ꝛ non possideret equū illius nec aliquem aliū, añs esset verum ꝛ ꝯñs falsum in hac ꝯña eiusdē forme/cuiuslibet serui equus est aial, petri mancipiū est seruus, ergo petri mancipij equus est aial. ¶ Hinc sequitur conclusionē huius ꝯñe/cuiuslibet serui equus est aial, hois homo est seru⁹, ergo hois hois equus est aial, non esse nugatoriā. ¶ Sequit secundo ex his premissis/in salmantica non est imperator et salmantica est in hispania/nō esse concludendū/ in hispania non est imperator/nam añs est verū, ꝛ certe conclusio falsa, que nō equiualet (vt quidā imaginant) huic/in hispania aliquod ens nō est imperator/nam terminus/ens/nō includitur in ly hispania, sed in verbo negato qui proinde distribuitur. Quare cū ly hispania sit tfs singularis, ac proinde idem sit preponere negationē, dicta cōclusio equalet huic/ non est in hispania imperator. Igit ꝯcludendū est/in ente qđ est in hispania/seu/in loco qui est in hispania nō est imperator. Pro portionabilr ex his/in his lapidib⁹ nō sunt pisces, hi lapides sunt in torme/nō est cōcludendum/ in torme non sunt pisces/ sed / in his lapidibus existentibus in torme non sunt pisces. Nec ex ex his /oēm equū videt petrus/ oēm hominē vidēs est equus/infert / q̄ oēm hominē videt petrus / sed oēm hominē videns videt petrus/vt ly videns sit accusatiuus. Et hoꝝ instar operator in ꝗ plurimis que id genus passim offendes.

¶ Contra quartā deniqꝫ condicionem

Baroco. arguitur. Hec ꝯña/cuiuslibet hois quilibet equus currit, risibilis equus nō currit, ergo risibile nō est homo (acceptis solum ly hois ꝛ ly risibilis pro extremitatibus) est in baroco, et tñ neutra extremitatum est in premissis totale extremū, ergo dicta ꝯdicio nō requirit vlr. Maior patet. Primo qr illa est formalis, nec tenet per aliū modū. Scdo qr reducitur ad barbara per impossibile. Sequitur nāqꝫ formalr in barbara/cuiuslibet hois quilz equ⁹ currit et omne risibile est homo, ergo cuiuslz risibilis quilibet equ⁹ currit in qua arguit ex maiori alterius ꝛ cōtradictorio cōclusionis ad ꝯtradictoriū minoris

¶ Huic argumento multi concedunt 7. No.
intentum. s. dictas condiciones in modis imperfectis non requiri vniuersaliter. Sed reuera si quādoqꝫ requirerent ꝛ quādoqꝫ non, volūtarie essent potius ꝗ necessarie. ¶ Igitur negatur maior, immo hec nō valet/cuiuslibet hominis quilibet equ⁹ currit, risibilis leo nō currit, ergo risibile nō est hō/que tamen est eiusdem forme cū illa, cum synonimitas inter extremitates, aut inter terminos qui se applicant extremitatibus, non sit intrinseca. Negaturqꝫ proinde dictam consequētiam reduci per impossibile ad barbara. Et ad rationē in oppositum distinguitur consequens illius ꝯñe que formatur in barbara, nam vel ly equus consideratur tanꝗ synonimū, cum ly equus in minori de baroco quod requirit ad rectam reductionem per impossibile (debet eñ considerari cōclusio de barbara tanꝗ cōtradictoria minoris de baroco) ꝛ tunc concesso ꝙ prima consequētia reducitur ad secundā, negatur secundam esse formalem in barbara, nam hec/cuiuslibet hois quilibet equus currit, omne risibile est homo, ergo cuiuslibet risibilis quilibet leo currit/est similis forme cum illa fm talem considerationē, que tamen non valet. Si tñ ly equus in conclusione de barbara consideretur tanꝗ synonimū cum ly equus in maiori eiusdē, conceditur secūdam consequentiā esse in barbara, sed negatur primā consequētiam reduci formaliter ad illam, nam illa assumpta. s. cuiuslibet hominis quilibet equ⁹ currit, risibilis leo non currit ꝛc. est eiusdem forme cum prima que tamen non reducitur ad illam secundā, cum cōclusio secunde non sit contradictoria minoris prime. ¶ Hinc sequitur aliquam esse consequentiā formalē in barbara cui tamen non correspōdet aliqua formalis in baroco. i. ꝙ consequētia que formatur ex eadem maiori et contradictorio cōclusionis ad contradictoriū minoris, nō est formalis in baroco. At nō subinde cum nōnullis inferas aliquam esse consequentiā in barbara que nō reducitur formalr ad baroco, nam (vt visum est) si ex maiori huius formalis cōsequentie de barbara ꝛ cōtradictorio conclusionis formes consequentiā ad oppositum minoris, cōsiderata tanꝗ intrinseca synonimitate inter terminos cōclusionis vnius ꝛ minoris alterius, certe secūda cōsequentia erit formalis sicut prima, et hoc est reduci formalr ad baroco, ꝗꝗ illa considerata vt in baroco, non sit formalis. ¶ Eodē modo respondendū ad hanc ꝯñam/hois equus nō currit, cuiuslibet aialis quilibet equus currit, ergo homo non est aial/cuius extremitates non sunt in premissis totalia extrema, q̄ tñ posset alicui apparere bona, eo qđ ex minori, seruata pro maiori, ꝛ contradictoria cōclusionis sequatur cōtradictoria maioris in barbara. Nam ꝗꝗ hoc sit verū, non tamen sufficit vt dicatur reduci ad barbara, ac proinde nec vt sit formalis, sed requireret ꝙ quacunqꝫ simili data, ex minori ꝛ contradictoria cōclusionis sequeretur contradictoria maioris in barbara, quod est falsum. Hec nāqꝫ/hois equus non currit, cuiuslibet animalis quilibet canis currit, ergo risibile non est homo/ est eiusdē forme cum illa, ex cuius tamē minori ꝛ contradictoria conclusionis non sequitur contradictoria maioris in barbara.

Capitis secundi. Lectio prima.

Post essentialiū examen con 1. No.
dicionū ad defectus examinandos accendētibus nulla circa primum defectum difficultas occurrit, nisi considerare quēadmodum quot modis contingit equiuocatio, cōtingit ꝛ ratione illius syllogismū deficere. Primo in equocis a casu tā categorematicis ꝗ syncategorematicis vt/quicquid expedit, est bonū, malū expedit, ergo malum est bonū/si accipiat ly expedit in maiori pro bono ꝛ in minori pro necessario eligēdo (qđ aliqñ contingit malo, vt exitet maius) omne illud in quo est sanitas est aial, debita humoꝝ ꝓportio est id in quo est sanitas, ergo debita humoꝝ ꝓportio est aial/ vt ly/in/in maiori notet subiectū ꝛ in minori causam efficien

tem seu formalem. Item in analogis, vt/quicquid ridet habet os, pratum ridet, ergo pratum habet os/ si ly ridet in maiori accipiatur pro hominis inrisectione & in minori analogice pro virore prati. Potest & tota oratio accipi equiuoce, vt/quicquid est aristotelis, possidetur ab aristotele, hic liber est aristotelis, ergo hic liber possidetur ab aristotele/ nã quãuis ibi nullus sit terminus equiuocus, tota tamen oratio .s. tam maior q̃ minor accipitur amphibologice scdm q̃ genitiuus aristotelis/ potest signare vel auctorẽ vel possessorẽ/ itẽ quoscũq; vellẽ me vincere, vellem vt vincerent me, inimicos vellẽ me vincere, ergo vellẽ vt inimici vincerent me/ vtraq; eñ premissa est equiuoca sm quod accusatiuus/ me/ regitur ante ly vincere tanq̃ persona agens, an post tanq̃ patiens. Et ita de ceteris modis equiuocationis & amphibologie. Item nec sequitur in negatiuis, nullum sanũ assatur, pullus est sanus, ergo pullus non assatur/ si in maiori accipiatur ly sanũ pro habente sanitatẽ & in minori pro efficiẽte. Proportionabiliter ob primũ defectum extrinsecũ non sequitur/ omne animal est sanũ, vipera est animal, ergo vipera est sana/ si maior extremitas in maiori accipiatur pro habente sanitatẽ et in cõclusione pro efficiente. Nec sequitur/ nullus homo viuus est pictus, omnis homo est homo viuus, ergo nullus homo est pictus/ nullus homo est nomen, risibile est homo, ergo risibile non est nomen.

2. No. ¶ At cõtra hoc arguitur. Si recte subsumptioni obstaret equiuocatio medij sequeretur hanc consequentiã/ cuiuslibet hois equus currit, petrus est homo, ergo petrus currit/ non esse syllogismũ, nam ly homo diuersis conceptibus subordinatur iuxta modũ loquẽdi de obliquis quẽ ca. de nomine magis approbauimus. Quod si dicas dictam equiuocationẽ non obstare cũ sit essentialis synonimitas voce & significatione, sequeretur equa ratione hanc/ omnis homo est animal, risibilia sunt homines, ergo risibilia sunt animal/ esse syllogismũ, cum tanta sit synonimitas inter singulare & plurale quanta inter rectũ et obliquũ eiusdem nominis. ¶ Ad argumentũ recte responsum est, sed ad replicam negatur equã esse rationẽ de synonimitate inter plurale & singulare & inter rectũ & obliquũ quo ad hoc, nã cũ suppositio obliqui attendatur penes verificationẽ mediante suo recto, verificatio tamen pluralis non fiat mediante singulari nec econtrario, nimirũ si rectus & obliquus dicãtur pro eodem supponere, sufficienterq; proinde sint vnum mediũ, non tamen singulare & plurale.

¶ Nec pro secundo defectu aut intrinseco aut extrinseco (qz nec in illis aliqua est difficultas) peculiari disputatione opus est. Sed in cellarent & in darapti et presertim in bocardo aliqui paralogismi hoc modo deficientes formabuntur vbi exponetur quando non obstet dictum defectum.

¶ Igitur contra tertiam conditionem

Tertius defect⁹ intrinsecus. tertio defectui intrinseco oppositam vz. Ex puris particularibus particularitate medij nihil sequitur, arguitur. Primo hec consequẽtia/ homo est & non est aial, petrus est hõ, ergo petrus est & non est animal. Secundo hec/ homo est ipsemet, petrus est homo, ergo petrus est ipsemet. Tertio hec/ quilibet equus hois nõ est animal, petrus est homo, ergo quilibet equus petri non est aial. Quarto hec/ omnes christiani sunt vna ecclesia, petrus & paulus sunt omnes christiani, ergo petrus & paulus sunt vna ecclesia (ly oẽs collectiue tento) sunt omnes formales, & tñ in omnibus arguitur ex puris particularibus, ergo illa regula non habet vniuersaliter verũ.

3. No. ¶ Sunt qui dicunt hanc regulã ac subinde tertiũ defectum intrinsecũ multipliciter pati instãtiam, cum tñ (vt reor) si bene intelligatur nullam prorsus patiatur. Est eñ intelligenda q̃ si medium nullibi distribuatur formaliter aut virtualiter, nulla conclusio sequitur virtute cõnexionis extremitatum cum medio. Unde instantie que adduci solent, vno quattuor modorũ peccant. Sunt eñ cõsequẽtie, aut tenẽtes solum per modum extrinsecũ (vt illorũ terminis vtar) aut, qz conclusio sequitur ex sola altera premissarum, aut qz medium virtualiter distribuitur, aut singularizatur quod tñ tantũdem valet. ¶ Igitur nec primũ argumentũ, nec hoc proinde/ homo est vel non est lapis, petrus est homo, ergo petr⁹ est vel non est lapis/ est instantia contra regulã, qz neutra est bona cõña, q̃uis nec in prima possit añs esse verũ et consequens falsum propter impossibilitatem maioris, nec in secunda propter necessitatem conclusionis. Et q̃uis fingeres esse proinde bonas consequẽtias, nihil contra regulam, qz non tenent virtute cõnexionis extremitatum cum medio. Et idem dicendum de hac consequẽtia/ homo est animal, petrus vterq; homo est, ergo petrus est animal/ qz in creaturis minor est impossibilis & in diuinis nõ potest instari, qz si accipias pro medio ly persona & pro minori extremitate ly essentia, cõña est verum sicut añs. Et ita de multis alijs.

¶ Nec secundum argumentũ est instãtia, qz non tenet syllogistice, sed qz conclusio sequitur ex sola minori. 4. No. ¶ Per quod soluũtur argumenta plurima que possunt contra hanc regulã formari iuxta tenorẽ duarum regularum que in fine primi tractatus de copulis mixtis constitute sunt, quas opus est hic in memoriã reuocare, vt si arguas/ homo disputans est vel non fuit, petrus est homo, ergo petr⁹ disputans est vel non fuit. Et eñ q̃uis consequẽtia sit formalis, non tamen tenet syllogistice .i. virtute cõnexionis extremitatum cũ medio, sed qz conclusio formaliter sequitur ex sola minori .s. petrus est homo, ergo petrus disputans est vel non fuit/ iuxta primã illarum regularum. Quare si predicatũ in cõclusione postponeretur copule, non sequeretur .s. homo est vel non fuit disputans, petrus est homo, ergo petrus est vel non fuit disputans/ nam si petrus qui nunc est desinat disputare per vltimũ non esse, paulus vero disputet, premisse sunt vere & conclusio falsa. ¶ Item q̃uis hec consequentia/ homo non disputat, petrus homo fuit & non est, ergo petrus nõ disputat/ sit formalis, non tamen est syllogistica, non eñ tenet nisi qz conclusio infertur ex sola minori, iuxta secundã illarũ regularum. Quare si in minori mediũ post poneretur copule, non sequeretur .s. album nõ est homo, petrus albus fuit & non est, ergo petrus non est homo. ¶ Idem contingit in hac consequẽtia/ homo disputans non contingenter est, petrus homo necessario est, ergo petrus disputans non contingẽter est/ conclusio eñ sequitur ex sola minori, qz idẽ est inferre/ petr⁹ homo necessario est, ergo petrus disputans non cõtingenter est/ ac si inferres iuxta primã dictarum regularũ/ petrus homo necessario est, ergo petrus disputãs necessario est vel impossibiliter est. ¶ Pariter q̃uis hec consequentia/ omne album est animal, omnis homo animal incipit esse, ergo omnis homo album non est vel immediate ante hoc fuit/ sit formalis, non tamen tenet syllogistice, sed qz sola minor infert conclusionẽ, nam hec/ omnis homo animal incipit esse/ includit sub disiunctione duas copulatiuas quarũ altera infert alteram partem consequẽtis, & altera alteram, per secundã dictarum regularũ de copula mixta. Pariter hec/ homo intelligitur, petrus est homo, ergo petrus intelligitur/ tenet, qz conclusio sequitur ex sola maiori. Sunt & alie id genus q̃ plurime cõsequentie, quas longum esset in medium adducere. ¶ Nollumus hic omnẽ consequentiã que teneat per alium etiã locũ excludere a ratione syllogistica, est eñ hec syllogistica/ omnis homo animal est vel non fuit, petrus est homo, ergo petrus animal est vel non fuit/ q̃uis conclusio ex sola minori sequatur, sed dicimus dictas priores consequentias non esse syllogisticas, qz si non contingit eis instare, eo solum est, qz tenent per alium locum arguendi.

¶ Nec tertium argumentum est instãtia, q̃uis sit consequentia formalis, qz ly hominis equiualenter distribuitur in maiori que formaliter equiualet huic/ cuiuslibet hominis quilibet equus non est animal (vt. 11. capi. 1. 5. No.

Ferio. tractatus late suasum est. Unde respectu copule de extrinse-
co tempore nō sequitur/nullus equus hominis albi fuit ani-
mal, petrus est vel fuit. g. homo albus, ergo equus petri
non fuit animal/nam si omnes hominēs tempore quo erant
nigri possedissent equos, tempore vero quo erant albi, mini-
me, antecedens esset verum ⁊ ꝯña falsum, ⁊ ratio est qꝛ maior
nō equivalet huic/ nullius hominis albi equus fuit animal/
ubi minus restringitur determinabile. ¶ Sed arguis. Ergo
nec respectu copule de presenti sequit̃, nam si petrus esset in
uno loco niger ⁊ ibi possideret equū ⁊ in alio albus, ⁊ ibi nul
lum possideret, in hac ꝯña/nullus equus hoīs albi est aīal,
petrus est homo albus, ergo equus petri non est aīal, ꝯña est
falsum ⁊ minor vera, ut notū est, ⁊ maior itidē patet, qꝛ equ⁹
hoīs albi non supponit (finge nō esse alium equum/. Quā͠q̃
nōnullis replica hec cōcludat intentū, mihi tñ nō, qui credo/
equus hoīs albi/supponere sicut/hoīs albi equus/nec videt̃
ad cōmunem modū concipiendi determinabile priorīs cōple
xi restringi ad standū pro possesso in eo loco in quo possidens
est album, sicut respectu copule de extrinseco tempore restrin
Darii. geretur pro eodē tempore. ¶ Et idē dicendū de hac/quilibet
equus hoīs est aīal, petrus est. b. homo (ut ly. b. restringat me
dium ad standū pro homine habente equū) ergo equus petri
est aīal/nam ly hoīs equivalēter distribuit̃ in maiori cum ta
li restrictione, equivalet eñ maior huic/ cuiuslibet hoīs ha-
bentis equū quilibet equus est aīal/sed qꝛ absolute nō distri
buitur, nō valeret ꝯña, si in minori nō restringeretur illo mo-
do. ¶ Sed dubitas. Ergo quis defectus in hac ꝯña cōmittit̃
quilibet equ⁹ regis est albus, aliquis hō est rex habēs equū,
ergo quilibet equus hoīs est albus/cuius premisse sunt vere
et conclusio falsa si equi regis sint albi, ⁊ equi alioꝝ hominū
nigri. Equivalenter ex parte de ly hoīs arguit̃ a nō distribu
to ad distributū quodāmodo, qꝛ ly hoīs in conclusione (ut. 1.
trac. visum est) supponit disiunctive sub copulatione. i. depen
dēter ab universalitate, formalis tñ defectus est a magis ad
minus restrictū distributum ex parte de ly equus. Sed si in-
ferres/ergo hoīs quilibet equus est albus/ qꝛ distributio de
ly equus minus restricto in cōclusione dependet a resolutio-
ne restrictionis, nō esset defectus. ¶ Equa ratione hec ꝯña/
uterq̃ hō alterū aīal est, petrus est aīal, ergo petrus est hō/
quā͠q̃ sit formalis predicato incōplete distributo sive subiectū
complete distribuat̃ sive non, neutro tñ modo est instātia cō
tra regulā, qꝛ cum nō possit verificari nisi predicato duo tñ
modo habēte supposita, quoꝝ alteri cōveniat unū suppositū
subiecti ⁊ alterum alteri, infert formalr̃ hanc/omne aīal est
homo/ex qua cum eadē minori sequit̃ formaliter conclusio.
¶ Sed nec hec/omnis hō ⁊ equus est sensibilis, petrus, ho-
mo ⁊ equus est, ergo petrus est sensibilis (ly et utrobiq̃ divi-
sive tento) est instantia, quā͠q̃ videatur argumentari ex puris
particularibus. Sit eñ tibi pro regula ꝙ qñ aliquod copu-
latum divisive tentū accipitur pro medio si sola una pars de
bite cōnectitur syllogistice, id sufficit ut tota ꝯña sit syllogisti
ca, inferunt eñ tunc ille premisse duas premissas dispositas,
ut formalr̃ sequit̃/omnis homo ⁊ equus est sensibilis, petrus
est homo ⁊ equus, ergo omnis homo est sensibilis et petrus
est homo/que debite disponūtur ad inferendum dictam con-
clusionem.

¶ Nec quartū argumētum est instan-
6. No. tia, nam quā͠q̃ sit ꝯña formalis tenet tñ in virtute syllogismi
de medio singulari, qꝛ tūc sumptus cū signo collectivo nō pōt
simul pro plurib⁹ divisive supponere mediāte eadem copula
Darii. ¶ Eodē modo tenet hec ꝯña/aliqua pars et quelꝫ alia pars
sunt homo, risibile aliqua pars ⁊ quelibet alia pars est, ergo
risibile est homo. Nam si teneatur illā synonimitatē inter re
lativum alietatis ⁊ aña esse intrinsecam, non potest medium
ſm illam acceptionē verificari de pluribus, nec pro pluribus.
Sed si diceres/quelibet pars ⁊ alia pars sunt homo, risibile
quelibet pars ⁊ alia est, ergo risibile est homo/ instares si lo-
co de ly homo diceres pars ⁊ esset tantū unus homo. Si aūt
maior extremitas supponeret discrete, distributive, aut deter
minate, esset bona ꝯña sicut prima, ut ex dictis. 1. trac. ca. de
copulatis potes elicere. Per hec tu potes ad similia parti-
cularia descendere. ¶ Hanc autem ꝯñam/homo est animal,
risibile est idem homo, ergo risibile est aīal/quam multi asse
runt tenere etiā in eadem virtute syllogismi de medio singu-
lari, certe puto nō esse formalem. Immo hec/essentia divina
est pater, filius est eadē essentia divina, ergo filius est pater/
extremitatibus pro significatis immediatis ⁊ medio pro me-
diato ⁊ immediato, nam (ut in de similitudine forme dictum
est) termini personales in divinis tenti adhuc pro significa
tis immediatis eiusdem forme sunt cum terminis creatura-
rum, cum nullus inde locus dialecticus infirmetur. ¶ Qua-
re nec hec/omnis homo ⁊ equus sunt currētia, omnia anima
lia sunt homo ⁊ idē equus, ergo omnia animalia sunt curren
tia/quam quidā dicit esse bonam, est formalis, non eñ sequi
tur in simili/omnis pater ⁊ essentia divina sunt pater, pater
et filius sunt pater ⁊ eadem essentia divina, ergo pater ⁊ fili⁹
sunt pater (terminis personalibus pro significatis immedia-
tis ⁊ ly essentia complete acceptis). Quod si dicas non esse
eiusdem forme, qꝛ ly pater est terminus singularis, ponas lo
co illius ly. a. qd̄ valeat/pater vel chimera.

¶ Per hanc primā regulam textualē 7. No.
tertiū defectum intrinsecum explicantē manifeste intelligit̃ Tertius
tertia. s. si aliqua premissa fuerit particularis, cōclusio debet extrin.
esse particularis, explicās tertiū defectum extrinsecum. s. qui
est argumentari a non distributo ad distributum, nam (ut su
pra dictum est) in omni cōsequentia in qua arguitur ex puris
particularib⁹, arguēdo ex altera premissarū ⁊ opposito cōclu
sionis ad oppositū alteri⁹ premisse, arguit̃ a nō distributo ad
distributum, ⁊ econverso in omni in qua arguitur a non distri
buto ad distributum, arguendo ex altera premissarū ⁊ oppo-
sito conclusionis ad oppositū alterius premisse, arguitur ex
puris particularibus. ¶ Igitur sicut hec. v. g. animal, substā
tia est vel non fuit/homo est animal, ergo homo, substātia est
vel non fuit/est bona, quā͠vis arguat̃ ex puris particularibus,
ita ⁊ hec/animal substantia est vel nō fuit, omnis homo ois
substantia non est ⁊ fuit (que est oppositū conclusionis) ergo
nullus homo est animal (que est oppositum minoris) licet ar-
guatur ex parte de ly animal a non distributo ad distributū.
Et ita per omnia quattuor membra supra posita discurrito.
¶ Item sicut in superioribus exemplis dedimus syllogismum
in quo quā͠q̃ videat̃ in illo formalr̃ argumentari ex puris par
ticularibus, nihilominus est formalis, qꝛ premisse inferunt
alias ubi medium distribuit̃, ita contingit aliquem syllogis-
mū esse formalem in quo arguitur a non distributo ad distri-
butum, qꝛ conclusio infertur ex conclusione alia in qua non
cōmittitur defectus. V. g. hec consequētia/nullus equus cur
rit, brunellus est hoīs equus, ergo brunellus nō est hominis
currens/est formalis, et si ex parte de ly homo arguatur a nō
distributo ad distributum, qꝛ premisse inferunt has, nullus
equus currit ⁊ brunellus est equus/unde infertur/brunellus
non currit/unde rursus/brunellus non est hominis currens/
a nō restricto ad restrictum negative cū distributione. Qua
re de primo ad ultimū ex illis premissis infertur hec ultima
cōclusio. ¶ Igitur de tertio defectu intrinseco ⁊ tertio extrin
seco nihil amplius.

¶ Lectio secunda.

Contra quartū defectum intrinse- Quartus
cum arguitur. Hic syllogismus/omnis homo ⁊ homo intrin.
omnes homines sunt, omnia risibilia. a. homo ⁊ omnes homo
sunt, ergo omnia risibilia oēs hoīes sunt/est formalis in bar Barbara.
bara, ⁊ tñ cōmittit̃ dictus defectus, ergo ille non tollit (addi
tur ly. a. in minori, nam alias prima pars determinate suppo
neret in ordine ad secūdā, ac proinde nullus cōmitteret̃ defe
ctus. Nō si dicas dictū defectū nō obstare qñ nulla ponit̃ cō
fusa ex parte alicuius extremitatis. Cōtra, nō sequit̃/cuiusꝫ

albi et nigri quilibet equus est brunellus, fauellus, a. albi et
cuiuslibet nigri quilz equus est, ergo fauellus est brunellus/
nam si sint duo homines albi et duo nigri quorum primus alb⁹
cum primo nigro possideat brunellũ et cum secũdo fauellum
secundus vero albus ecõtrario, cũ primo nigro possideat fa-
uellũ, et cum scdo brunellũ, nec sint alia alba, aut nigra, aut
Cellarent equi, premisse sunt vere et ↄclusio falsa. Nec sequitur in cella
rent/omnis hõ et hõ non sunt aialia, oia risibilia. a. hõ et ois
homo sunt, ergo oia risibilia nõ sunt aialia/ et nõ ob aliũ defe
ctum nisi ob quartũ intrinsecũ, ergo responsum nullum.

1. No. ¶ Defectus quartus hoc modo limi-
tandus est. In syllogismis negatiuis nunꝗ̃ licet partem me
dij in aliqua premissarũ distributam in ordine ad aliã confu
se supponentẽ manere in alia premissa cõfuse in ordine ad eã
dem quomodocũꝗ extremitates supponãt. Et per hoc solui-
tur vltima replica. In affirmatiuis autẽ licet quidẽ, qñ nul-
la ponit confusa formalis aut virtualis ex parte alicuius ex
tremitatis, excepto si in aliqua premissarum partes ille inter
quas cõmittitur defectus sint determinationes eiusdẽ deter-
minabilis, qꝛ tunc nullo modo licet, et per hoc soluit argumẽ
tum principale et prima replica. Syllogismus nãꝗ argumen
ti est bonus, syllogismus vero replice nõ valet. Nec valet hic
Ad argu- (eadẽ ratione) cuiuslibet hois et hois quilz equus quodlibet
mẽtũ prin albũ est, petrus et paulus. a. hõ et quilibet hõ sunt, ergo petri
cipale. et pauli quilz equus quodlibet albũ est/ nã si petrus et paulus
copulatim possiderent brunellũ qui sit quodlibet album, et fa
uellum nigrũ et ex partibus petri et pauli per trãspositionem
fierent ioãnes et thomas et petrus cũ ioãne possiderẽt brunel
lum sicut paulus cum thoma, premisse sunt vere et conclusio
falsa. Et ratio huius exceptionis videt esse, qꝛ hic maior ex-
tremitas cõplete distributa nõ denotatur cõuenire partibus
illis inter quas cõmittitur defectus, sicut denotat conuenire
qñ dicte partes accipiũtur in recto, aut qñ determinãt diuer
sa determinabilia in recto. Quare bene sequit/ cuiuslibet al
bi equus et nigri quilz equus oia hinnibilia sunt, oẽs equi. a.
albi quilibz equus et cuiuslibet nigri equus sunt, ergo omes
equi oia hinnibilia sunt. ¶ Hinc sequit hos oẽs syllogismos
deficere quarto defectu/ ois equus et equus, hois quilz equus
est, oia hinnibilia. a. equus et quilz equus sunt, ergo oia hin-
nibilia, hois quilz equus sunt/ ois equus et equus cuiuslibet
hois equus est, oia hinnibilia. a. equus et quilibet equ⁹ sunt,
ergo oia hinnibilia cuiuslet hois equus sunt/ ois homo et hõ
omnis hõ et hõ sunt, oia risibilia. a. homo et ois hõ sunt, ergo
oia risibilia omnis hõ et hõ sunt. Et casu quo essent soli duo
equi quorum vnus possideret ab aliquo hoie et alius ab alio et
non essent alij hoies, premisse sunt vere et cõclusio falsa in pri
mo, et casu quo ambo possiderẽtur ab omnibus instaret scdo,
et casu quo essent soli duo hoies cõmunicantes in materia in
staret tertio, si in prima parte maioris extremitatis poneres
ly materia hois. Nec sequeret si cõmitteretur defectus inter
vnã determinabile et determinationẽ alterius. s. quilz equus
et hois quilibet equus nõ sunt aialia, oẽs equi, a. equus et cu
iuslibet hois equus sunt, ergo nulli equi sunt aialia/ nam in
primo casu añs est verum et ↄñs falsum. ¶ Quod si defectus
idẽ cõmittatur mediãte copula modali. v. g. mediante ly pos-
sibilr, imponas terminos talr vt nõ possint habere plura sup
posita mediãte tali copula ꝙ̃ habẽt mediante copula de pre
senti iuxta tenorẽ vndecime regule tertie lectionis. 11. cap. 1.
trac. V. g. si ly. c. valeat tm̃ sicut brunellus vel fauellus et ly.
b. sicut petrus vel paulus, in eisdẽ casibus instabis duabus
primis consequentijs. s. omne. c. et. c. alicuius. b. quodlibet. c.
possibilr sunt, omnia. c, a. c. et quodlibet. c. possibilr sunt, ergo
omnia. c. &c. Et si ly. c. valeat tm̃ sicut petrus vel paulus, et ly
b. sicut materia petri vel pauli, instabis tertie. s. omne. c. et. c,
omne. b. et. c. possibilr sunt, omnia. c, a. c. et quodlz. c. sunt &c.
Et proportionabilr in ceteris. Essent tm̃ omnes formales si
pars illa maioris extremitatis q̃ supponit confuse tm̃ suppo
neret distributiue, determinate, aut singulariter. ¶ Dictum
est defectum esse ꝙ pars medij distributa in ordine ad aliam
partẽ medij maneat in alia premissa confuse in ordine ad eã
dem, qꝛ nihil vetat ipsam manere cõfuse in ordine ad aliã ex
tremitatẽ. Hoc enim/ ois homo et hõ sunt aialia, omnia risibilia
homo et ois homo sunt/ in quarũ minori prima pars medij cõ
fuse supponit in ordine ad subiectũ et determinate in ordine
ad secundã, habiles quidẽ sunt ad inferendũ/ omnia risibilia
sunt aialia. At si diceres in minori/ oia risibilia. d. hõ et quilz
homo sunt/ premisse essent vere et cõclusio falsa duobus solis
hominibus existẽtibus, si pro maiori extremitate acciperes/
componentia hominem.

¶ Contra solutionẽ argumenti repli- 2. No.
catur. Bene sequit in barbara/ omnis hõ et hõ omnia aialia
sunt, omne rõnale et risibile, a. homo et quilz homo sunt, ergo
omne rationale et risibile oia aialia sũt/ et tñ a parte minoris
extremitatis ponit aliqua confusa, ergo male responsum est.
¶ Ad hoc cõcesso toto añti negatur ↄña. Intelligatur enim re
gula ꝙ qñ a parte alicuius extremitatis ponit aliqua confu
sa in ordine ad vniuersalitatẽ medij, tunc defectus quartus
obstat bonitati ↄñe, modo scda pars minoris extremitatis de
terminate supponit in ordine ad vniuersalitatẽ medij. Unde
si diceres in minori / omne rationale et. a. risibile &c. dares
premissas veras et conclusionẽ falsam si in prima parte dicte
minoris extremitatis loco de ly rationale poneres ly materia
hois, casu quo ex aialibus essent soli duo hoies cõmunican-
tes in materia. ¶ Sed cõtra formalr adhuc sequitur/ omnis
homo et hõ omnis hõ et alius hõ sunt, omnia risibilia. a. hõ et
quilibet hõ sunt, ergo oia risibilia omnis hõ et alius hõ sunt,
et tñ secunda pars maioris extremitatis supponit cõfuse tm̃
in ordine ad vnitatem medij, ergo responsum nullum. ¶ Ad
hoc, si non esset intrinseca synonimitas inter relatiuũ alieta
tis et suũ añs, neganda esset maior, nã si in prima parte ma-
ioris extremitatis ponat ly materia, casu nunc posito instat,
sed si talis synonimitas sit intrinseca, concedit maior sed ne-
gatur minor, qꝛ cũ maior dicti syllogismi nõ possit verificari
nisi totali predicato ꝺm talem acceptionẽ vnicũ habente sup
positum, cõfusa relatiui equiualet determinate in ordine ad
vniuersalitatẽ alterius extremi, iuxta quãdam regulã. lec. 2.
17. c. 1. tractatus. ¶ Adhuc tandẽ arguit. Non sequit/ omne
aial et aial, ois homo vel ois equus est, omnia aialia. a. aial
et omne aial sunt, ergo omnia aialia omnis hõ vel ois equ⁹
sunt/ nam si tm̃ sint ex aialibus vnus hõ et vnus equus, pre-
misse sunt vere et conclusio falsa, et tñ nulla est confusa in ali-
qua extremitatũ, ergo adhuc defectus quartus obstat cũ hac
limitatione. Concessa maiori negat minor, nã totum disiũs
qꝺ est maior extremitas seu quod idẽ est particularitas de ly
vel supponit confuse.

¶ Potissima argumẽta que circa hũc 3. No.
defectũ formari pñt, sunt in signis incõplete distribuẽtibus.
V. g. nõ sequit/ ois hõ et vterꝗ hõ alter hõ sunt, oia risibilia.
a. homo et alter hõ sunt, ergo oia risibilia alter hõ sunt/ nam
duobus tm̃ hominibus existẽtibus cõmunicantibus in mate
ria si in scda parte medij ponas / pars essentialis hois / añs
est verum et ↄñs falsum, sequeretur tm̃ formalr, si particularis
tas de ly alter in maiori extremitate nõ supponeret cõfuse tm̃
Omnes autẽ syllogismi in hmõi signis eodẽ pede claudicant
sub hoc defectu ac si in alijs terminis formarentur. ¶ At qꝛ
quãdoꝗ aut efficitur aliqua premissarũ impossibilis, aut cõ
fusa taliũ signorum equiualet determinate, accidit, ne ratione
huius defectus possit añs esse verũ et ↄñs falsum. V. g. qꝛ ma
ior huius syllogismi/ omĩs hõ et alter homo vterꝗ homo est,
omnia risibilia. a. homo et vterꝗ hõ sunt, ergo omĩa risibilia
vterꝗ hõ sunt/ est formalr impossibilis, per illã regulã. 11. ca.
1. tra. vez ꝙ propõ affirmatiua de totali extremo determina-
to a ly vterꝗ vltimo probabili &c. est impossibilis (supponi-
mus enim vt res hz, secundã partem medij determinate suppo
nere in ordine ad predicatum) sit, vt in tali syllogismo nõ pos
sit dari añs verum et consequens falsum. Nec potest dari in

diuinis,nam ꝙ̄ꝗ̄ hec/essentia diuina vtraqꝫ persona est/sit possibilis,nō tn̄ ii subiectū cōplete distribuatur,vt prima pars medij distribuitur in dicta maiori. Sed si facias secundā partē medij in dicta maiori supponere cōfuse in ordine ad predicatum,vt dicas/omnis hō ⁊.a.alter homo vterqꝫ hō est/instabitur solis duo[...]bus existētibus si pro maiori extremitate accipias ly.a.quod valeat tm̄ sicut/hō vel binarius hominū
¶ Item,qꝛ in minori huius syllogismi/vterqꝫ homo ⁊ homo sunt aialia,vtrūqꝫ risibile.a.alter homo ⁊ quibet hō est,ergo vtrūqꝫ risibile est aial/confusa prime partis medij equiualet determinate in ordine ad secundā, dictus syllogismus est bonus. Equiualent enim/vtrūqꝫ risibile.a. alter hō ⁊ quilibet hō est/vtrūqꝫ risibile alter hō ⁊ quilibet homo est/seu/c.alter homo/qꝛ idem est,non tn̄ equiualerēt,si loco de ly vtrūqꝫ a parte subiecti poneres quodcūqꝫ aliud signum, qđ non exigeret verificationē pro duobus suppositis. V.g.si diceres/alterū aial/⁊ loco vtriusqꝫ partis medij ⁊ loco maioris extremitatis poneres ly pars essentialis,hominis,dares premissas veras et ꝯclusionē falsam casu quo ex aialib⁹ nō essent nisi vnicus homo ⁊ vnicus equus. At hmōi regule nō possunt,aut certe aut sub certo numero constitui.

Quartus extrin. ¶ Contra quartū defectū extrinsecum huic intrinseco connexū arguitur. Formalr sequitur in barbara/omne aial est substantia, omnis hō omne aial est,ergo ois homo est.b.substantia/⁊ sequeretur si mediū in minori complete singularizaretur, immo sequeretur in creaturis si supponeret determinate. Item in fapesmo/omnis hō est aial, nullus equus est homo,ergo equus nō est aial/ ⁊ tn̄ vtrobiqꝫ arguitur a confusa ad determinatā ex parte maioris extremitatis,ergo dictus defectus nō est vitis. Quod si dicas ipm̄ habere instantiā qn̄ mediū in neutra premissarū supponit cōfuse,arguitur sic. Non sequitur/cuiuslibet hois.a.equus non est aial,petrus ois homo est,ergo petri equus non est aial/nam solo petro existēte qui plures habeat equos premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa,⁊ non ob aliud nisi qꝛ arguitur a confusa ad determinatā cum dicta limitatione,ergo respōsum nullum.

4. No. ¶ Per ea que circa superiorē defectū intrinsecū dicta sunt ptꝫ intelligentia ⁊ huius extrinseci. Cōnectuntur enim.i.sicut nō obstat partē medij distributā in ordine ad aliā stantē confuse manere in altera premissa cōfuse in ordine ad eandem qn̄ nulla ponitur confusa a parte alicuius extremitatis,ita nec obstat arguere a ꝯfusa ad determinatā qn̄ a parte medij nulla ponitur cōfusa. Sed extenditur hic amplius ꝙ̄ ibi.s.ad syllogismos negatiuos. Quinimmo in negatiuis nulla est instātia, sed vir in ipsis ꝯn̄a est formalis a ꝯfusa ad determinatā respectu vni⁹ extremitatis in ordine ad alterā, nec medio nec altera eius parte confuse supponēte in altera premissarū. In affirmatiuis autē itidem est formalis medio vtrobiqꝫ distributo vel vbi non distribuitur discrete supponēte. At si vbi non distribuitur determinate supponat,ꝗ̄uis ꝯn̄a sit materialis in creaturis,est tn̄ instantia in diuinis. ¶ Unde ꝯn̄a illa formata in fapesmo ⁊ oēs eiusdem modi in propōnibus de modo loquēdi ꝯsueto est formalis. Sicut in felapton
Felapton scꝫ/nullus hō est lapis,omnis hō est animal,ergo aial nō est
Bocardo lapis/⁊ in bocardo.s.homo nō est lapis,omnis hō est aial,ergo aial non est lapis. Sed si mediū in negatiua supponeret confuse,nō sequeretur.s.omnis homo est rationalis,omne risibile homo nō est,ergo rōnale non est risibile/⁊ a.homo nō est rationalis,omnis hō est risibilis, ergo risibile non est rationale/omnis materia ⁊ omnis forma sunt hō,omne risibile ois materia ⁊ forma nō est,ergo hō nō est risibilis(vbi sola pars medij stat confuse;nam si essent tm̄ duo hoies cōmunicantes in materia premisse essent vere ⁊ conclusio falsa. ¶ Itē eadē
Ad argumētū principale. ratione syllogismus ille formatus in barbara cuius mediū in minori distributiue aut singulariter supponit est formalis. Hec autem/omne aial est substantia,omnis hō est.b.aial,ergo omnis hō est.b.substantia/tenet vir in creaturis,nō tn̄ est formalis,qꝛ non sequitur in diuinis/ois essentia diuina est persona,ois persona.b.essentia diuina est, ergo ois persona est b.persona cui tn̄ nihil video deficere quominus sit eiusdē forme cum prima,modo admittatur ly essentia posse distribui pro significato mediato ⁊ immediato vt faciat similitudinē forme cū termino distributo in creaturis,qđ tn̄ nō assero. In negatiuis autem vniuersaliter tenet a cōfusa ad determinatā medio nō supponente cōfuse ꝙ̄ stet determinate. ¶ At dictū est in regula/a confusa ad determinatā respectu vnius extremitatis in ordine ad alteram/qđ intelligas/aut respectu partis vnius ad partem alterius/nam respectu vnius extremitatis aut eius partis in ordine ad terminū secum positū in eadem categorica aut ediuerso.s. respectu talis termini in ordine ad talem extremitatē nunqꝫ licet cū quacūqꝫ habitudine medij ad minus in affirmatiuis(vt iamiā exponetur). ¶ Unde ad replicam principalis argumēti conceditur dictā ꝯn̄am nō valere,qꝛ arguitur a cōfusa ad determinatā in ordine ad maiorem extremitatē respectu de ly equus secū posito in maiori. Eodem defectu dicunt oēs summuliste peccare hūc syllogismū/omni tempore hō non est rationalis,hoc tp̄e omne tēpus est,ergo in hoc tempore homo nō est rationalis/concedentes maiorē rebus vt nūc,cui reuera nescio quis assentiat, immo ꝯn̄a est formalis et ly homo in maiori determinate supponit in ordine ad predicatum,si tn̄ ibi adderes ly.a.non sequeretur eadem conclusio.

¶ Contra hec autē arguitur. Sequitur 5. No.
formalr in fapesmo/oia aialia.a.homo ⁊ ois homo sunt,nul Fapesmo
li hoies sunt aialia,ergo.d.hō ⁊ omnis hō non sunt hoies,et tn̄ arguitur a confusa ad determinatā respectu prime partis maioris extremitatis in ordine ad secundā,ergo dicta nulla. ¶ Sunt qui circa materiā huius replice procedunt multiplicando oēs cōbinationes in quib⁹ sequitur a cōfusa ad mixtā ⁊ in quib⁹ non sequitur. At cū plures sint ꝙ̄ que memorie possint retineri,nihil tn̄ noui superaddunt,sed oēs cognoscūtur per ea que dicta sunt.i.aliqua existēte ꝯfusa ex parte medij nūqꝫ licet argumentari a confusa ad mixtā cuius determinata teneatur aut in ordine ad aliā extremitatem, aut in ordine ad terminū positū cum dicta confusa in eadē premissa,qn̄ autem nulla est confusa a parte medij, licet argumentari a confusa ad mixtā cuius determinata stet in ordine ad alterā extremitatē,nō tn̄ si stet in ordine ad terminū secū positum. Que regula in syllogismis negatiuis quo ad vtrūqꝫ membrū negatiuū sic limitatur/nisi forsan arguendo ex cōtradictorio conclusionis ⁊ altera premissarū ad contradictoriū alterius non cōmittatur quartus defectus intrinsecus. ¶ Et per hoc soluitur replica,nam si ex contradictorio cōclusionis ⁊ eadem ma-
iori ad contradictoriū minoris formes hunc syllogismū/ois baraliptō
homo ⁊ hō sunt.b.hoies,omnia aialia.a. homo et ois homo sunt,ergo aliqui hoies sunt aialia/experieris esse formalem in baralipton. Quare sicut in syllogismo affirmatiuo nō obstat defectus intrinsecus(vt supra visum est) quādo nulla est confusa a parte alicuius extremi,ita nec in negatiuis obstat extrinsecus qn̄ nulla est confusa ex parte medij. Uñ si in illa cōclusione inferres pure determinatā.s.homo ⁊ ois homo nō sunt hoies/ꝯn̄a non valeret, qꝛ ex opposito cōclusionis.s.ois homo ⁊ homo sunt hoies/⁊ eadē maiori.s.omnia aialia.a.hō et omnis hō sunt/ formares premissas inhabiles ob quintum defectum intrinsecū,qꝛ maior extremitas stat confuse in maiori. Et ideo instares in hac/omnia aialia.a. homo ⁊ ois homo sunt, nullus homo est aialia,ergo hō ⁊ omnis hō nō sunt homo/solis duobus hominibus existētibus ex aialibus. Item si illum defectum cōmitteres in syllogismo affirmatiuo, vt in
baralipton/omnia aialia.a.hō ⁊ omnis hō sunt, omnia risi- baraliptō
bilia ois aialia sunt,ergo.d.hō ⁊ ois hō omnia risibilia sunt/ dares premissas veras ⁊ conclusionē falsam in eodem casu, qꝛ ex contradictorio conclusionis ⁊ eadē maiori ad contradictorium minoris formātur he premisse, ois homo ⁊ homo.b. risibilia nō sunt,ois animalia.a.hō ⁊ omnis hō sunt/ ꝙ̄ sunt inhabiles,nā in negatiuis ꝙ̄ꝗ̄ nulla sit confusa a parte ali

cuius extremitatũ, obstat quartus defectus intrinsecus, ac proinde in affirmatiuis vñr obstat quartus extrinsecus respectu vnius partis extremitatis in ordine ad aliã eiusdẽ extremitatis, aut respectu extremitatis in ordine ad terminũ secũ positum in eadẽ categorica cum quacũq; habitudine medij. ¶ Eodem modo sequitur in negatiuis a confusa ad determinatam in ordine ad terminũ secũ positum medio in negatiua supponẽte cõfuse, vt in camestres/omnis hõ ⁊ hõ omnes homines sunt, omnia risibilia hoies non sunt, ergo oia risibilia ois homo ⁊.c. hõ non sunt/q: ex eadem maiori ⁊ contradictorio conclusionis ad contradictoriũ minoris formabis hunc syllogismũ/omnis hõ ⁊ hõ omnes hoies sunt, aliqua risibilia a. homo ⁊ quilibet homo sunt, ergo aliqua risibilia omes homines sunt/cui non obstat quartus defectus intrinsecus quo minus sit in darij, sed nõ sequeretur a confusa ad determinatam in ordine ad aliã extremitatẽ, vt. v.g. si concluderes/oia risibilia ois homo ⁊.b. hõ non sunt/q: tunc ex contradictorio conclusionis. s. a. risibilia, a. hõ ⁊ quilibet homo sunt ⁊ eadem maiori nihil sequeretur ob quartũ defectum intrinsecũ, cui facile per ea que dicta sunt, instabis. ¶ Per oppositũ si medium in premissa affirmatiua supponat confuse, non incõuenit arguere a confusa ad determinatã in ordine ad aliam extremitatẽ, sed incõuenit in ordine ad terminũ secum positũ, vt formalr sequit in camestres/ois homo et hõ sunt animal, nulli hoies sunt aial, ergo omnes hoies ois homo ⁊.d. homo non sunt/sed nõ sequeret/omnes hoies omnis hõ ⁊.c. homo non sunt. ¶ Hac arte ceteros octo syllogismos negatiuos in quibus arguitur a cõfusa ad determinatã examinato (tediosum eñ esset omnes hic recẽsere) formando syllogismũ ex premissa affirmatiua ⁊ contradictoria cõclusionis ad cõtradictoriam negatiue, ⁊ qñ in tali non cõmittatur quartus defectus intrinsecus, nec alteri obstabat quartus extrinsecus. Nam in syllogismis affirmatiuis (vt dictũ est) nulla est difficultas q: vñr obstat arguere a confusa ad determinatã in ordine ad terminũ eiusdẽ premisse in qua ponit cõfusa. Itẽ ⁊ in ordine ad aliã extremitatẽ qñ est aliqua confusa a parte medij.

camestres

camestres

¶ Lectio tertia.

Dubitatio intrin. Contra quintũ defectum intrinsecum arguit. Hec ꝯña/omne aial est substantia, omnis homo qui est hõ necessario est aial, ergo ois homo est substãtia/est formalis in barbara, ⁊ tñ medium vbi non distribuit, magis ampliatur q̃ vbi distribuit, cum in minori pro omni aiali possibili supponat, ergo illa condicio tertio defectui intrinseco opposita, vcz q mediũ vbi non distribuit nõ stet pro pluribus q̃ vbi distribuitur non vñr requiritur. ¶ Et confirmatur. Non sequit/cuiuslibet hois equus erit albus, brunellus, hois quilibet equus est, ergo brunellus erit albus (toto complexo existẽte medio) ⁊ ibi seruat dicta condicio, ac subinde omnes, ergo nec illa sufficit. Nõ si dicas non omnino obseruari, q: pars medij. s. determinabile accipitur magis ample in maiori vbi nõ distribuitur q̃ in minori, ad minus hec esset bona/cuiuslibet hominis equus qui est equus erit alb⁹, brunellus, hois quilibet equus est, ergo brunellus erit alb⁹/in qua tñ, casu quo fauellus qui modo est, post hac erit alb⁹, brunellus vero nunq̃ erit albus, ⁊ omnes hoies possideant nunc solum brunellũ ⁊ post hac possidebũt fauellũ, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa.

Barbara

¶ Pro intelligẽtia huius defectus notandum

1. No. notandum primo, q aliquem terminũ verificari de aliquo accipitur dupliciter. Vno modo absolute pro hoc qđ est vere affirmari de aliquo seruata ampliatione seu restrictione in ordine ad quã tenetur (vt accepimus in diffinitiõe suppositionis). Alio modo pro hoc qđ est vere predicari seruata omni acceptione. s. ampliatione appellatione et alia quauis habitudine sue propõnis. Primo modo predicatũ huius/omnis hõ necessario est ens/supponit pro omni ente possibili, sed scdo modo non nisi pro ente necessario. Item subiectũ huius/hõ et omnis hõ est aial/supponit diuisiue pro pluribus simul et semel, sed cũ illa habitudine illius signi non potest in ordine ad eandem copulam habere nisi vnicũ suppositũ. Iam quintus defectus intelligendus est in hoc sensu/nõ licet medium vbi non distribuitur posse verificari de aliquo scdo modo de quo nõ verificet vbi distribuitur. ¶ Et per hoc ad argumentum concessa maiori negat minor ad sensum defectus, q: nõ stat mediũ in minori verificari de aliquo seruata eadẽ appellatione de quo nõ verificetur in maiori. Eadẽ ratione he premisse/omne aial est substantia, ois homo qui est hõ, est et fuit aial (et q̃q̃ subsumas est ⁊ nõ fuit aial) sunt habiles ad inferendũ hanc/ois homo est substantia/additur minori extremitati in minori restrictio illa, ne arguatur ex parte illius ab amplo ad non amplũ. Si autẽ illud precederet copulam, dicte premisse essent inhabiles ob dictum quintum defectum intrinsecũ. Hec eñ/omne albũ est equus, omnis hõ album est et fuit/nullam cõclusionem inferunt, q: quecũq; esset impossibilis, cum tamẽ premisse sint vere, si nunc soli equi sint albi ⁊ omes homines qui fuerint, fuerint albi, ⁊ modo sint nigri, nec sint alij homines. — Ad argu. princi.

¶ Hinc fit q vniuersaliter qñ medium

2. No. est aliquod complexũ acceptũ pluribus acceptionibus cuius vna sola pars distribuit in altera premissa et alia in altera, respiciendũ est ad singulas partes, ne vcz aliqua, vbi non distribuit pro pluribus accipiatur. Quare recte respõsum est ad cõfirmationẽ. ¶ Sed pro solutione replice notandũ q qñ tale complexũ constat ex determinatione ⁊ determinabili diuersorũ casuũ, non sufficit qđ dictũ est, sed obstat totum complexum pro pluribus accipi in aliqua premissarũ (quecũq; sit illa) q̃ in altera. Et per hoc soluit replica, nam totũ complexum in maiori verificatur de aliquo de quo non verificatur in minori. ¶ Idem cõmittitur defectus in hac cõiugatione/cuiuslibet hominis quilibet equus incipit esse, brunellus est vel immediate post hoc erit hominis equus/potest eñ totum cõplexum supponere pro brunello in minori pro quo non supponat in maiori. Quare si nunc solus fauellus incipiat esse qui nunc solus possideatur ab omnibus hominibus, brunellus autem qui modo a nullo homine possidetur, nec incipit esse, hora futura diuisa per partes proportionales minoribus terminatis versus hoc instans, in alia ⁊ alia ab alio et alio hoie possideatur, ipse sunt vere, ⁊ conclusio. s. brunellus incipit esse/est falsa. ¶ Et hoc idem est obseruãdũ qñ mediũ est equiualẽter complexũ ex determinatione ⁊ determinabili diuersorũ casuum, vt qñ in altera premissarũ distribuitur incõplete, ⁊ in altera particularizatur opposito modo. Quare he premisse/omẽ aial fuit in archa noe, petrus aliquod animal est (medio in maiori incomplete distributo ⁊ in minori opposito modo particularizato) nõ sunt habiles, q: maxime inferrent/petrus fuit in archa noe/que tñ conclusio est falsa premissis existẽtibus veris, si de qualibet specie aialis aliquod fuisset in archa ⁊ nunc sit solus petrus ⁊ idẽ non fuerit in archa. Nec he/vterq; homo fuit albus, petrus alter hõ est/sunt habiles, nam si ante hac multi hoies fuissent albi, ⁊ nũc sint soli petrus et paulus, quorũ petrus nec sit nec fuerit albus, ipse sunt vere, ⁊ hec falsa/petrus fuit albus. Et ita de ly qualis ⁊ ceteris. ¶ At qñ mediũ est copulatũ cuius vna pars distribuit in altera premissarũ ⁊ alia in altera, sufficit q ex parte partiũ seruetur ne cõmittatur talis defectus intrinsecus. He eñ/omnis hõ ⁊ equus qui est equus, erunt aialia, petrus et brunellus, homo ⁊ quilibet homo est/habiles quidẽ sunt. ¶ Sed rogas quare qñ medium est complexum ex obliquo ⁊ recto, preter considerationẽ partiũ habenda est quoq; cõsideratio totius (vt dictum est in replica cõfirmationis) ⁊ non qñ est copulatum. Quia certe dictum complexũ preter significationes partiũ ratione cõnexionis earũ significat aliquã habitudinem. s. possessionẽ aut aliquam aliã, virtute cuius potest verificari vbi magis ampliatur de quo non verificet vbi minus, vt pz in dicta replica, quod copulato nõ contingit.

Ad cõfir.

Darij.

¶ Sed adhuc cōtra superiorē solutio-

nem arguit. Ad minus sequeret hanc ɔñam/omne aīal fuit
in archa noe, adam est vel fuit aliquod aīal (medio opposi-
to modo particularizato in minori q̄ distribuit in maiori) er-
go adam fuit in archa noe/esse bonam/ postq̄ cauet a dicto
defectu, et tñ rebus vt nunc conclusio est falsa et maior vera,
itidē et minor, cum eius sensus sit/petrus in aliquo instāti de
aliqua specie quodlibet aīal est vel fuit/que est vera, vt supra
diximus cōcedentes hanc/adā fuit omnis hō. ¶ Secūdo per
oppositū arguitur, hec ɔña/vterq̄ homo disputat, petrus, al
ter hō est vel erit, ergo petrus est vel erit disputans/est bona
et tñ medium qḋ in neutra cōplete distribuitur, in minori ma
gis ampliatur, ergo ille non est vlr defectus. ¶ Ad primū ne
gat maior, immo non cauet a dicto defectu. Non qḋ medium
in minori magis amplietur (vt quidā dicit) eo qḋ cum illo signo
vlī stat supponere in minori ꝓ illo ꝓ quo nō supponit in ma
iori, nā postq̄ ly aliqḋ nec est pars predicati nec appellatiuū
non debemus respicere nisi ad acceptionē solius termini ani
mal, sed defectus est, q: in minori magis restringitur ly aīal
a determinatione copule respectu cuius est determinabile ac
ceptum pluribus, q̄ in maiori vbi est determinabile acceptū
vnica, et ideo non sufficienter distribuit in minori velut si di-
ceres/equus est in archa noe, et brunellus, hoīs quilꝫ equus
est/que nec sunt habiles ob eundem defectū. Quare subsu-
medum est in minori/adam aliquod aīal est vel fuit. ¶ Ad se
cundū distinguit maior. Si ly vterq̄ accipiat in illo sensu/
aliquoꝝ duoꝝ quilibet/et ly alter opposito modo, negatur, im
mo si nunc ioānes et thomas disputent qui sint omnes hoīes
ex quoꝝ materia vnius et forma alterius fiat post hac petrus
qui nūq̄ disputabit, añs est verum et ɔñs falsum. Si autē ly
vterq̄ faciat hunc sensum/aliquoꝝ duoꝝ vnus et alius/ et ly
alter, oppositum, vt sub primo sufficiant due singulares vere
et sub secundo requirātur omnes dempta vna, tunc concedit
esse bonam ɔñam, nec cōmittitur defectus. Est eñ intelligen
dus quintus defectus, q̄ quando mediū in vtraq̄ premissaꝝ
includit vniuersalitatē et particularitatē categorematicas,
nō licet ipsum in aliqua magis ampliari, sed qñ in aliqua tā
tūmodo includit vniuersalitatē syncategorematicam. s. et/di
uisiue tentū, quam solā includit ly vterq̄ in secūdo sensu, cen
sendū est de medio in tali p̄missa quo ad hoc ac de pura par-
ticularitate. Quare nō stat pro pluribus vbi non distribuit
q̄ vbi distribuatur. Eadem rōne he premisse/ hō et equus dis
putat (diuisiue) petrus, oīs hō vel oīs equus est vel erit/habi
les quidē sunt ad inferendū/petrus est vel erit disputans.

3. No. ## ¶ Contra hec autem omnia arguitur

Sequeretur ad minus has premissas / omne albū est lapis,
animal possibilr est album qḋ est/esse habiles, cum caueatur
ab ipso errore et nullus alius cōmittatur, et tñ si tñ lapis esset
albꝰ ceteris rebꝰ vt nunc se habētibus, premisse essent vere et
quecūq̄ cōclusio impossibilis. ¶ Ad hoc negatur sequela, im-
mo cum relatiuū substātie referens terminū cōnotatiuum (vt
vltimo. c. intro. adnotauimus) nō referat ipsum nisi pro mate
riali, fit, vt medium in dicta minori non restringat nisi pro al
bo qḋ est ens. Quare dicendū esset/aīal possibilr est albū qḋ
est albū/ vt pariter formale nō stet pro pluribus q̄ in maiori.
¶ Sed contra, adhuc dicta minor est vera, q: adhuc dictum
est ibi totū illud simul complexū ampliari a ly possibilr, neq̄
tantūdem est equiualenter ac si diceretur/aīal possibiliter est
albū existens album. Reuera fateor dictam restrictionē in ri-
gore dialectico non esse sufficientem, vt ibidē mihi admonus
persuasi. At in arte syllogistica accipienda est talis copula
implicationis pure restrictiue ac si tota non ampliaret, ita vt
faciat sensuꝫ copulatiuū. s. aīal possibilr est albū et illud albū
nūc est albū. Et ita in ceteris vbi ponit restrictio ad obuian
dū hmōi defectibꝰ ampliationū tā intrinsecis q̄ extrinsecis.

4. No. ## ¶ Sed arguit adhuc contra expositio

nem huius defectus. Sequeretur has premissas/album est et
fuit equus, adā est et fuit omne album (signo non existēte par
te predicati) esse inhabiles ob quintū defectum, q: nā medium
pro pluribus supponit vbi nō distribuitur q̄ vbi distribuit.
¶ Qui fingunt copulā includentē vlitatem restringere ter-
minū sequētē quo ad suppositionē, dicerent dictas premissas
dicto defectu peccare. Quare si equi sint nunc albi et nō fuis
sent albi, adā vero sit et fuerit albus, et nullum aliud ens sic
se habeat, ambe sunt vere, q: predicatū secunde pro solo adā
distribuitur. Et ob eundē defectum dicerent has/ens possi-
biliter est creatura, deus necessario est omne ens/esse inhabi
les et ambas veras, q: predicatū secūde nō distribuit nisi pro
solo deo. At vero copulas hmōi vlēs (vt secūda parte intro. et
in modalibus visum est) q̄q̄ appellēt supra terminos sequē
tes, non tñ eos quo ad suppositionē restringunt. Et ideo ca-
su posito hec/adam est et fuit omne albū/est falsa rōne prime
partis copulatiue ad quā reducit immediate. s. adā est omne
albū/et illa de necessario est impossibilis. Cōmittit tñ in pri
mis dictus defectꝰ, q: magis restringit mediū vbi distribuit
q̄ vbi nō distribuitur. Est eñ in minori tanq̄ determinabi-
le acceptum nō vnica restrictū a determinatione verbi. Pro
portionabilr sicut in his/equus currit, et brunellus, hoīs qui
libet equus est. Quare si qñ adam fuit solus, fuisset omne al
bum et nunc quoq̄ esset omne albū, equi tñ fuissent alio tem
pore albi, dicte premisse essent vere et quecūq̄ cōclusio falsa.
Idē defectus est in his/noe fuit homo, et adam fuit oīs hō/
aīal possibilr est equus, omnis homo possibilr est omne aīal.
Quare ad recte subsumendū in his omnibus, opus est pre-
dicatum anteponi copule in minori. s. adā omne album fuit/
omnis hō omne albū possibilr est etc. Nisi sit vt qñ tale pre-
dicatū non depēdet a determinatione que est particularitas,
tales premisse sunt habiles, q: tūc medium cōplete ibi distri-
buitur, vt sunt ille/ens possibilr est creatura et deus necessa-
rio est omne ens. Quod si arguas, in hac/adā est et fuit omne
album/distributionē predicati nō dependere ab aliqua parti
cularitate, ac proinde cōplete distribui, negatur añs, immo
dependet a ly instanti incluso in copula secunde partis copu
latiue ad quā reducitur. s. adam fuit omnis homo.

¶ Contra sextū defectū pariter argui-

tur. He premisse/nullum aīal est lapis, omnis hō necessario Cellarent
est aīal/sunt debite disposite in cellarent ad inferendū hanc
conclusionē/nullus homo est lapis/et tñ cōmittitur sextus de
fectus intrinsecus, cum ly aīal in affirmatiua magis amplie
tur q̄ in negatiua. Quod si hoc neges ꝓportionabilr ad ea
que dicta sunt, postq̄ cū tali appellatione equiualenter ma-
gis restringitur, contra. Sequeret eadē ratione has premis Festino.
sas/omne aīal possibilr non est album, homo possibilr est al-
bus/esse debite dispositas in festino, cum tamē si loco mediȷ
dicas/creans/et loco de ly animal/et loco de ly homo / deus/
premisse sunt necessarie et quecūq̄ cōclusio impossibilis.

¶ Sextus defectus vt sit vniuersaliter

infalibilis est intelligēdus in hoc sensu. Mediū in premissa 5. No.
affirmatiua nō debet verificari de aliquo de quo non verifice
tur in contradictoria negatiue, accipiendo verificari secūdo
modo. i. sm acceptionē quā hꝫ in talibꝰ premissis, vt in supe
riori cōdictione expositū est. Et proportionabilr si mediū fue
rit complexū debet intelligi de singulis partibꝰ. ¶ Unde ad Ad argu.
argumentū recte responsum est. Sed ad replicā negatur esse princi.
eandē rationē de dictis premissis, immo stat mediū verifica-
ri de aliquo in premissa affirmatiua de quo non verificet in
cōtradictoria negatiue sm talem acceptionē. Quare he pre
misse/omne aīal necessario nō est album et omnis hō possibilr
est albus/aut si dicas/oīs homo contingēter est albus/habi
les quidē sunt. ¶ Hinc patet has premissas/omne album est
vel fuit aīal, nullus homo in quolibet instanti est vel fuit al-
bus/esse inhabiles ob sextū defectum, q: stat mediū sm acce
ptionē quā habet in affirmatiua verificari de aliquo de quo
nō verificetur sm illam quā habet in cōtradictoria negatiue
¶ Patet secūdo his premissis/nullus hō est lapis, homo est Ferison.

vel fuit aial/ambos hos defectus intrinsecos contingere.s. q medium vbi non distribuitur et in affirmatiua pro pluribus accipitur quam in negatiua, quare vterque est tollendus vt sint disposite in ferison. ¶ Tu ipse per ea que dicta sunt potes adducere exempla qn medium est complexum formale aut virtuale, vt he premisse/cuiuslibet hois quilibet equus qui est equus, non est vel erit aial, cuiuslibet hois qui est homo, quilibet equus
Felapton est vel erit albus/non sunt disposite in felapton propter defectum determinabilis medij, et si transponas qualitates non erunt habiles propter defectum determinationis. Et proportionabiliter in ceteris.

¶ Per ea que dicta sunt clarent quintus ac sextus defectus extrinseci, nec est aliquid modo superaddendum preter hoc vnum contra sextum defectum. Si nullatenus liceret argumentari ab amplo ad non amplum affirmatiue, nec erit subinde licitum (vt ibi illatum est argumentari aliquo modo a non amplo ad amplum negatiue) sed hec consequentia est formalis
Ferio. in ferio/nullum aial erit album, homo est aial, ergo homo non erit albus / tamen arguitur ex parte minoris extremitatis a non amplo ad amplum negatiue, ergo ille non est defectus. Quod si dicas censendum esse hic ac si argueretur affirmatiue, quia non amplum situatur in premissa affirmatiua, contra. Sequeretur contra eundem sextum defectum quod liceret argumentari ab amplo ad non amplum affirmatiue, formaliter enim sequitur/nullum aial est album, omnis homo est vel erit aial, ergo nullus homo est albus/vbi ex parte minoris extremitatis arguitur ab amplo ad non amplum, et per te affirmatiue.

6. No. ¶ Pro solutione huius notato: quintum ac sextum defectum et corollaria inde illata tantummodo constitui de modo arguendi ab amplo ad non amplum seu a non amplo ad amplum sine constantia, nam cum constantia non ampli, vt 4.ca.2.p.intro. dictum est, bene sequitur ab amplo ad non amplum cum distributione affirmatiue, ac subinde per oppositum a non amplo ad amplum sine distributione negatiue. Sequitur namque/ omnis homo erit albus, et homo est, ergo omnis homo qui est erit albus/pariter/homo qui est non erit albus, et homo est, ergo homo non erit albus (reuocato in memoria regulas ampliationum ibi positas). ¶ Igitur qn syllogismus est affirmatiuus, nulla est habenda consideratio, sed iudicandum est vtr ac si arguatur sine constantia. Quare nunquam sequitur ab amplo ad non amplum cum distributione nec sine illa, nec a non amplo ad amplum cum distributione ampli, sequitur tamen sine distributione. Item in syllogismo negatiuo qn committitur defectus inter premissam negatiuam et conclusionem itidem censendum est vtr ac si arguatur sine constantia, ac proinde nullo modo sequitur a non amplo ad amplum nec cum distributione nec sine illa, nec ab amplo ad non amplum sine distributione valet tamen cum distributione. At vero qn est defectus inter premissam affirmatiuam et conclusionem, si defectus sit a non amplo ad amplum, tunc si arguatur cum distributione nihil valet ac si argueretur pure negatiue, sed si arguas sine distributione tenet, ac si argueretur negatiue cum constantia non ampli. ¶ Et per hoc soluitur argumentum. Sequitur
Ad argu. princi. namque/nullum aial erit album et homo est aial, ergo aliquis homo qui est homo, non erit albus, et aliquis homo est (prima enim pars sequitur syllogistice, et secunda formaliter ex minori. Rursus/aliquis homo qui est homo non erit albus, et aliquis homo est, ergo aliquis homo non erit albus/a non amplo ad amplum negatiue cum constantia sine distributione, ergo de primo ad vltimum sequitur hec vltima conclusio ex prioribus premissis. Quando autem inter talem premissam affirmatiuam et conclusionem arguitur ab amplo ad non amplum, perinde est ac si argueretur pure negatiue, non enim valet sine distributione, sed valet cum distributione. Et per hoc soluitur replica.

7. No. ¶ Arguitur autem contra hec. Seque-
Cellarent retur inde has consequentias/nullus homo est et fuit albus, omne risibile est vel fuit homo, ergo nullum risibile est vel fuit album/ois
Ferio. deus possibiliter non creat, deus possibiliter est deus, ergo deus non possibiliter creat/in ferio esse formales syllogismos, cum nullus dictorum defectuum ibi committatur, quarum tamen premisse sunt vere et conclusiones false. Quod si dicas defectum esse octauum extrinsecum videlicet q copula conclusionis non insequitur copulam maioris, contra. Dictus defectus non obstat vtr nisi ratione illius alius extrinsecus committatur (vt infra videbitur). Item ad minus sequeretur has esse formales/ois homo est vel fuit risibilis, ois homo non est et fuit albus, ergo album, risibile non est vel non fuit/aut si dicas/non est et fuit (vel quomodocunque aliter) omne quod est deus possibiliter est deus, omne quod est deus possibiliter non creat, ergo creans deus possibiliter non est (vel quomodocunque aliter negatiue inferas) in quibus cauetur a dicto defectu, quarum tamen premisse sunt vere et conclusiones false, si pro primo sit casus q petrus sit modo albus et ante hac semper niger et nec sint nec fuerint alij homines aut alia alba. ¶ Pro horum solutione notandum, q defectus extrinseci ampliationis debent intelligi in modis negatiuis proportionabiliter ad sextum intrinsecum, quintus videlicet q non stet aliquem terminum in contradictoria conclusionis negatiue supponere ipso non supponente in contradictoria premisse negatiue in qua ponitur. ¶ Igitur in primo paralogismo committitur quintus defectus extrinsecus ex parte maioris extremitatis, nam ly album in contradictoria maioris stat pro illo quod est et fuit album, et in contradictoria conclusionis pro eo quod est vel fuit album, et idem committitur in secundo, quia ly creans in contradictoria maioris stat pro illo quod necessario est creans, et in contradictoria conclusionis pro illo quod possibiliter est creans. Et idem est defectus in tertio et in quarto respectu minoris extremitatis. Unde ex primis premissis inferendum est/nullum risibile est et fuit album/et ex secundis/deus possibiliter non creat. Sed ex tertijs/album quod est et fuit album, risibile non est vel non fuit/sicut ex quartis/creans quod necessario est creans, deus possibiliter non est. Et hoc est accurate notandum, vt videlicet extremitas premisse negatiue restringatur in conclusione secundum acceptionem quam habet in contradictoria talis premisse.

¶ Sed adhuc contra horum defectuum expositionem solet argui. Formaliter sequitur in disamis, album animal fuit, omne album est homo, ergo homo aial non est vel fuit (prima copula negata). Item in cellarent/omnis homo aial est et non fuit, omne album est homo, ergo omne album aial non fuit/ et tamen in primo medium vbi non distribuitur pro pluribus accipitur quam vbi distribuitur, et in secundo arguitur a non amplo ad amplum, ergo dicti defectus non sunt vitia. ¶ Qui non notant duas illas regulas in fine primi tractatus de copula mixta constitutas, coguntur hic dicere defectus illos solum obstare bonitati consequentie quando potest dari antecedens verum et consequens falsum, sed qn non potest dari, non esse defectus, constat tamen hanc solutionem non esse dignam que a dialectico proferatur. ¶ Igitur dicti syllogismi non sunt syllogistici, sed tenent, quia vtrobique conclusio sequitur ex sola maiori, in primo per primam illarum regularum, et in secundo, per secundam. 8. No. Disamis Cellarent

¶ Proportionabiliter vt dictum est circa defectum intrinsecum dicendum et hic, quod videlicet hic syllogismus omne disputans disputabit, vterque homo est disputans, ergo vterque homo disputabit/si ly vterque faciat sensum/aliquorum duorum quilibet/non est bona, quia arguitur a non amplo ad amplum cum distributione, et casu quo petrus et paulus disputent et disputabunt, et quorum materia vnius et forma alterius fiet posthac thomas qui nunquam disputabit nec sint alij disputantes, premisse sunt vere et conclusio falsa. Si vero faciat alium sensum.s. aliquorum duorum vnus et alius, bona quidem est, quia non arguitur cum distributione. ¶ Notandum est hic tandem quod arguere a non amplo ad amplum cum signo collectiuo perinde est ac si argueretur cum distributione. Quare non sequitur/omnes homines erunt rationales, omnia aialia sunt homines, ergo oia aialia erunt rationalia (ly omnes in maiori distributiue et ly omnia in minori et conclusione collectiue tentis) nam casu quo nunc soli essent homines et post hac cum eisdem bruta, premisse essent vere et conclusio falsa. 9. No.

10. No. ¶ Per hec que dicta sunt patent falla tie que sub verbo presentis latitudinē temporis importante, latere possent. Est eñ censendū de illo ac si esset ampliatiuū Quare si vtrūq; verbum harū premissarū / omne albū est homo, et ois equus est albus / vniat pro tota hora, habiles quidem sunt in barbara, si autē alterū illoꝝ pro vna mediate et alterum pro alia, nequaq̄. Itē nec sunt habiles si copula minoris vniat pro tota hora et copula maioris pro prima medietate ob quintū defectū intrinsecū. Quare si in prima medietate soli hoīes sint albi et in secunda sint albi omnes equi, ambe sunt vere, et cōclusio impossibilis. Si autē ecōtrario verbū maioris vniat pro tota et copula minoris pro parte, nullū habent defectum, quoꝯminus recte disponant in barbara.

11. No. ¶ Arguitur tñ contra primū membrū Conclusio affirmatiua ex illis extremitatibus est impossibilis et ipse sunt possibiles, ergo nullā conclusionē possunt inferre. ¶ Negatur hec vltima ꝯña. Sunt eñ inter se incōpossibiles, qꝛ non solū pro eodē instanti non possunt simul esse vere, verū nec in diuersis partibus hore pro qua tota vtrūq; verbum vnit, qꝛ si minor in aliqua parte sit vera, maior in quacunq; erit falsa, cuius subiectum supponeret tunc pro equo. ¶ Contra vltimū membrū arguitur. Si dicte premisse (copula maioris vniente pro tota hora et copula minoris. v.g. pro prima medietate) essent habiles, vel inferrent hanc conclusionem / ois equus est hō / verbo vniēte pro tota hora, vel eandē verbo vniente pro prima medietate, sed in prima ꝯña argueretur a minus ad magis amplū distributū respectu minoris extremitatis et in scda ab amplo ad non amplū sine distributione respectu maioris, ergo nullā possunt inferre. ¶ Ad hoc negatur minor, vez qꝺ aliquā dictarū possunt inferre, immo ob dictos defectus facillime dabūtur in vtraq; ꝯña premisse vere et cōclusio falsa, sed inferunt / omnis equus qui est equ⁹, est homo / copula principali vniente pro tota hora et copula implicationis pro medietate, vbi ab vtroq; defectu cauetur.

12. No. ¶ Post horum defectuū intelligentiā superuacaneū esset combinationes modaliū, seu vnius modalis cū vna deinesse in mediū adducere. Et eñ cum cōbinationes hmōi quas Arist. primo prioꝝ tradit, plures multiplicari possint, q̄ᵐ que valeāt memorie retineri, et de solis propositionibus de modo loquendi cōsueto intelligant, nec in illis vlr, adinuenerūt moderni has regulas ampliationis et restrictionis, quib⁹ vlr certi efficiamur, quisnā syllogismus in modalibus valeat, qui sue deficiat. V.g. prima combinatio Aristotelis est. In prima figura maiori de necessario et minori de inesse sequit conclusio de necessario, sed hec regula nō habet vlr verum. Nam quāuis in darij formaliter sequat / omne animal necessario est substantia, homo est aīal, ergo hō necessario est substātia / et pariter in ferio et in ceteris modis cōcludētib⁹ particulariter, in barbara tñ non sequit / ois de⁹ necessario est substātia diuina, omne ens est deus, ergo omne ens necessario est substantia diuina / essent eñ ante creationē mūdi premisse vere et cōclusio impossibilis, qꝛ arguitur ex parte minoris extremitatis a nō amplo ad amplū distributū. Et eodē defectu nec sequeret in cellarent. ¶ Subiungit q̄ ediuerso maiori deinsse et minori de necessario nō sequitur cōclusio de necessario, cui addunt nōnulli / nec sequi aliquā deinesse. At cū premisse sint habiles, reuera (vt ipso coꝝ syllogismo vtar) formalr sequit / deus est essentia diuina, creans necessario est deus, ꝰ qui possibilr est creās est eēntia diuina (relatiuo referēte mediū vbi nō ampliatur cū quo hꝫ intrinsecā synonimitatē. Quare non licet poni loco illius / chimera / vel aliquem aliū terminū, immo sequeret syllogistice si inferres / deus qui possibilr est creans, est essentia diuina. Licet nāq; non solum relatiuū cōclusionis referre mediū, verū ipsum mediū formaliter intrare conclusionē, vt seruetur eadē ampliatio minoris extremitatis. Quod accurate notato pro euitandis similib⁹ defectibus, non eñ posses concludere / creans qꝺ possibilr est creās, est deus / nā cum primū / creans / teneat in ordine ad copulam principalē, dicta ꝯclusio est falsa deo non creāte et premisse vere. Eadē ratione nō sequit / ois homo est aīal, album fuit hō qui est homo, ergo albū quod fuit album est animal / ois homo est aīal, albū possibilr est hō qui est homo, ergo album qꝺ possibilr est album est aīal / sed ex primis premissis sequitur / qui fuit albus est aīal, et ex secundis / qui possibilr est alb⁹ est aīal, relatiuo referēte mediū vbi nō amplia. ¶ Sūt qui imponant Aristoteli ipsum asserere ex maiori de necessario et minori de contingēti sequi cōclusionē de contingēti, qꝺ est manifeste falsum, vt patet hic / omne creans necessario est deus, de⁹ cōtingenter est creās, ergo deus cōtingēter est de⁹ / qꝺ nō sequit. Sed certe ipse nō docet nisi q̄ sequit vna de cōtingenti capto pro possibili. s. deus possibilr est deus / que quidem sequit ex conclusione immediata dictarū premissarum. ¶ Vides ergo q̄ᵐ inutile esset oēs cōbinationes modaliū hic multiplicare, cum oēs vtiles, eēnt limitāde / dū modo nullus cōmittatur defectus, aut intrinsecus in subsumēdo, aut in inferendo, extrinsecus. Igitur vlr vbi nullus dictoꝝ defectuū cōmittit, est bonus syllogismus, et vbi aliquis, minime. Dū modo bonis etiā annumeres illos in quibus cōclusio sequit mediate syllogistice, vez in quibus, aut conclusio sequitur ex conclusione que immediate infertur ex dictis premissis, aut premisse inferunt premissas inferentes immediate dictā conclusionem. V.g. ex his premissis / omnis homo necessario est aīal, petrus est homo / formalr sequitur vtraq; harū cōclusionū / petrus est aīal / petrus possibilr est aīal, qꝛ vtraq; sequit formalr ex hac / petrus necessario est aīal / que est immediata conclusio dictarū premissarū. Item ex his / ois homo contingenter nō est albus, petrus possibilr est homo / sequit / petrus possibilr nō est albus / et qꝛ maior infert formalr hanc / omnis homo possibilr non est albus / que cum eadē minori infert immediate dictā conclusionē, et qꝛ dicta conclusio infertur ex immediata cōclusione primarū premissarum . s. petrus cōtingēter non est albus. Et hec de modalibus satis.

¶ Circa septimū defectum intrinsecū 13. No.

cui per secundā regulā textualem obuiatur, ac subinde circa septimū extrinsecū quarta regla textuali significatū. s. aliqua premissarū existente negatiua ꝯclusio debet esse negatiua nihil noui considerandū est preter virtuales qualitates propositionū. Sequit nāq; / omne aīal contingēter nō est substātia ois hō cōtingēter nō est aīal, ergo ois hō ꝯtingēter nō est substātia / nā premisse sunt affirmatiue. Itē sequit / omne aīal cōtingenter est substātia, omnis hō possibilr est aīal, ergo omis homo contingēter non est substantia / qꝛ conclusio est affirmatiua sicut et premisse. Item sequit / omnis hō est vel non fuit aīal, petrus est et non fuit hō, ergo petrus est vel nō fuit aīal / qꝛ minor est affirmatiua. Item, nīh hō non est alb⁹, nīh homo non est equus, ergo equus est albus / q̄ᵐq̄ᵐ ambe premisse sint formalr negatiue et conclusio affirmatiua, qꝛ ex secūdis exponentibus premissarū sequitur cōclusio in darapti (vt. 3. parte in de modo syllogizandi in exponibilibus disputabit. Sequitur denīq; qñ syllogizatur sub termino infinitato, vt nullū nō homo est risibile, nullus equus est homo, ergo nullus equus est risibilis / vt infra inter syllogizandū sub terminus infinitatis videbitur. 14 No.

¶ Vltimus tandē defectus extrinsec⁹ super addit a nōnullis, cui per regulā illam antiquoꝝ obuiatur, vez copula ꝯclusionis debet insequi copulam maioris. i. copula ꝯclusionis debet esse synonima copule maioris. ¶ Et intelligunt nōnulli per copulā maioris in syllogismo affirmatiuo copulam premisse in qua mediū complete distributū nō tenetur minus ample q̄ᵐ in alia, et in syllogismo negatiuo, copulam premisse negatiue. Quare (dicunt) non sequit / homo est currens, omnis hō fuit quiescens, ergo quiescēs quod fuit quiescens est currēs / vbi premisse sunt vere et conclusio falsa si oēs hoīes nunc currant et quieuissent, nec sint alia currētia Nec sequeretur q̄ᵐq̄ᵐ mediū distribueret in prima, qꝛ illa nō

reputatur hic maior, sed scḋa vbi medium magis ampliat. Nec sequitur in fapesmo/omnis hō qui est homo, est vel fuit risibilis, nullū currens est homo, ergo risibile non est vel fuit currens/si em̄ oēs hoīes cucurrissent ꝛ nūc quiescāt, p̄missse sunt vere ꝛ cōclusio falsa, ꝛ nō aliunde (dicunt) nisi qꝛ copula cōclusionis insequitur copulā premisse affirmatiue. ¶ At vero licet verū sit antiquos noīe maioris vlr intellexisse in syllogismo affirmatiuo premissam vbi distribuit medium ꝛ in negatiuo premissam negatiuā (qꝛ regulas oēs cōstituebāt iuxta tenorem quattuor modoꝝ perfectoꝝ) per quā proinde regulā docebant maiorē extremitatē debere affirmari aut negari de minori in cōclusione eodē modo quo affirmatur aut negatur de medio, nihilominus non est in rigore certa regula ꝙ copula cōclusionis vlr debet esse synonima copule maioris ꝛ nūꝗ copule minoris.s.copule affirmatiue in syllogismo affirmati aut premisse vbi mediū non cōplete distribuit aut minus ampliatur in affirmatiuo. Sed certa ꝛ infallibilis regula est ꝙ copula cōclusionis potest insequi vtrālibet copulā premissarum dūmodo non cōmittatur aliquis supradictoꝝ septem defectuū extrinsecoꝝ aut varie͛ appellatio, nec potest insequi aliquā vbi aliquis eoꝝ cōmittatur. Quidq₃ post defect⁹ illos superuacaneus est octau⁹. ¶ Unde ex illis premissis/homo est currens, omnis hō fuit quiescēs/non sequit/quiescens qḋ fuit quiescens, est currēs/qꝛ certe respectu minoris extremitatis arguit a magis ad minus amplū, cum primū quiescēs in conclusione stet pro solo illo qḋ est, quare optime sequit/qui fuit quiescens est currens (relatiuo referēte mediū) seu/homo qui fuit quiescens est currens/vbi ponitur mediū ad seruandam eandē ampliationē. Sequitur qꝫ currens qḋ est currēs fuit quiescens. Et si ex illis premissis de fapesmo.s.omnis hō qui est hō, est vel fuit risibilis, nullū currens est homo/non sequitur/risibile nō est vel fuit currens/eo est, qꝛ ex parte minoris extremitatis arguitur a minus ad magis amplum, quare optime sequeret/risibile non est vel fuit currēs qḋ est currens. Equa ratione ex his/deus est essentia diuina, creans, omnis deus qui est deus possibilr est/sequit/qui possibilr est creans est essentia diuina. Sicut ex his/oīs deus qui est deus possibiliter est essentia diuina, nullū creans est deus/sequit/essentia diuina impossibilr est creans qḋ est creans (ly qḋ restrictiue. Et idem in ꝗplurimis alijs tā affirmatiuis ꝗ̄ negatiuis experieris vez ꝙ copula conclusionis potest esse synonima copule minoris.s.affirmatiue in syllogismo negatiuo, aut in qua mediū non distribuit aut minus ampliatur in affirmatiuo. ¶ Igitur si aliquādo ob auctoritatē antiquoꝝ assignaueris octauū defectum, scias non esse defectum nisi qñ alius cōmittitur. ¶ Hinc sequitur hunc/ omne creans necessario est substantia, oīs deus possibilr est creans, ergo oīs deus possibiliter est substantia/esse formalem syllogismū, tum qꝛ nihil vetat argumentari ab appellato ad non appellatū, tum etiā qꝛ cōclusio infertur ex hac/ oīs deus necessario est substātia/ que est immediata cōclusio earū premissarū. Et eadē ratione ex maiori de contingenti ꝛ minori de possibili sequit cōclusio de possibili. Itē sequitur/omnis hō est ꝛ fuit albus, omne risib.le est ꝛ fuit hō, ergo oē risibile est vel fuit albū, immo sequeretur cōclusio de presenti, itē cōclusio de preterito, qꝛ oēs hmōi inferuntur ex immediata cōclusione dictarum premissarum, ꝛ (qḋ idem est) ex dictis premissis inferūtur alie inferētes immediate dictas cōclusiones. Equa rōne ex his/nullus hō est vel fuit albus, oē risibile est vel fuit hō/sequit/nullū risibile est ꝛ fuit album/qꝛ sequit ex immediata cōclusione dictarum premissarū.s.nullum risibile est vel fuit albū. Et per hec de multis alijs id genus indicato.

15. No. ¶ Contra hec autē arguitur. Formalr sequitur/omnis hō est aīal, oē risibile necessario est homo, ergo omne risibile aīal necessario est/ꝛ tñ conclusio nō sequit ex immediata conclusione illarum premissarū.s.qui possibilr est risibile est aīal/ergo adhuc extra limitationes superiores conclusio potest insequi copulā minoris, immo sequit contra Aristotelē ꝙ ex maiori deinesse ꝛ in minori de necessario sequitur conclusio de necessario. ¶ Notandū hic ꝙ aliqui sunt modi pure vlēs a quibus.s.appellantibus in terminos sequētes ad ipsosmet quos predicata precedunt est formale argumentū sicut est ly necessario ꝛ ly essentialr. Sequit nāq₃/hoc necessario est.a, ergo hoc, a.necessario est/ hoc essentialr est.a, ergo hoc, a.essentialr est. Aliqui sunt non pure vlēs respectu quoꝝ non valet talis illatio, vt ly contingenter. Non em̄ sequitur/deus cōtingenter est creans, ergo deus, creans contingenter est. Iā expositione modali in qua modus primi generis appellat supra predicatū sequitur propō cuiuscūq₃ alterius predicati precedētis dictum modū dūmodo talia predicata affirment de se inuicē mediante eadem copula aut aliqua eius subalterna. Et huic innititur vis dicti syllogismi. ¶ Unde ex maiori de possibili ꝛ eadē minori sequeret eadem conclusio, immo ex maiori de contingēti, qꝛ illa infert vnā de possibili. Et eodē modo sequitur/omnis hō est albus, omnē risibile essentialr est hō, ergo omne risibile albū essentialr est. Sed si maiori deinesse, in minori mediuꝫ anteponeretur modo/necessario/non sequeret/omne.a.est creatura, deus,a.necessario est, ergo de⁹, creatura necessario est/vt ptꝫ si ly.a.valeat tm̄ sicut creans vel creatura ꝛ deus non creet, immo premisse sunt inhabiles ob quintū defectum. Quo fit Aristo. solū negasse ex maiori deinesse ꝛ minori de necessario sequi conclusionem de necessario de modo loquendi cōsueto. At respectu copule de contingēti nullo modo sequit/ omne creans est essentia diuina, deus contingēter est omne creans, ergo de⁹, essentia diuina cōtingenter est (vbi cōmittitur sextus defect⁹ extrinsecus.s.ab amplo ad non amplum respectu maioris extremitatis quā stat verificari ſm acceptionē quam habet in maiori vbi non verificetur ſm illam quam habet in cōclusione. Et sic patet clara intelligentia omniū condicionum boni syllogismi, omniūq₃ defectuū que in aliquo paralogismo latere possunt.

¶ Capitis tertij Lectio prima.

His igit prelibatis facile erit tibi in quouis modo cuiuscūq₃ figure quamcūq₃ syllogizare conclusionem, ac subinde quēcunq₃ sublatentem defectum inspicere, sed vt modus subsumendi sub nōnullis terminis appareat, contra singulos modos arguit. Non tñ eo ordine quo propositi sunt, sed quoscūq₃ sub alternos.i.cuius cōclusio aut premissa vnius est subalterna ad conclusionē seu premissam alterius simul tractando. Ordinationem em̄ faciliorēq₃ fore existimo hmōi dispositionem. ¶ Igitur sic arguit. Non sequit/omnis conclusio est falsa, oīs conclusio de barbara est conclusio, ergo oīs conclusio de barbara est falsa/ꝛ tñ arguitur in barbara, ergo barbara nō est modus vtilis. Minor est nota ꝛ probatur maior. Solo dicto syllogismo existente conclusio est falsa, qꝛ se falsificat. Si tm̄ illa est vera, ita est sicut per illam significatur, ꝛ illa significat omnē conclusionē de barbara esse falsam, ergo ita est ꝙ illa est falsa, ꝛ inde sequit maiorē esse veram, nā minor nō est dubia. ¶ Et cōfirmatur primo. Hic syllogismus/quicūq₃ dicit te esse aīal dicit verum, quicūq₃ dicit te esse equū dicit te esse aīal, ergo quicūq₃ dicit te esse equū dicit verū/est in barbara, ꝛ tñ premisse sunt vere ꝛ conclusio falsa, ergo barbara non est modus vtilis. ¶ Et confirmatur scḋo. Hi syllogismi, Primus/qualiscūq₃ est homo, est equ⁹, rationalis est hō, ergo rationalis est equus/ Scḋus/quotiescūq₃ fuisti salmantice, fuisti hō, bis fuisti salmātice, ergo bis fuisti homo/ Tertius/quādocūq₃ aliqua sic se habent qḋ vnum potest manere reliquo nō manente, distinguunt realr, petrus propinquus et relatio propinquitas sic se habent qḋ vnū potest manere reliquo nō manente, ergo distinguunt realiter/ Quartus/quicquid heri emisti hodie comedisti, carnes crudas heri emisti, ergo carnes crudas hodie comedisti/sunt in darij, ꝛ tñ nō valent, ergo darij non est modus vtilis.

1. No. ¶ Ad primū: negatur maior: immo dictus sillogismus est bonus licet cōclusio sit falsa per reflexionem ⁊ pmisse vere, sufficit nāq ꝙ nō possit ita esse sicut per añs significat, quin ita sit sicut significat per cōclusionē. Sed de his alijsq id genus in insolubilibus. ¶ Igitur ad primā confirmationē si pmisse ille accipiant in sensu quē categoricum faciūt, concessa maiori negatur minor, immo non pñt pmisse esse vere sine cōclusione. Et eñ cum oēs tres propositiones sint contingētes, si aliquis solū proferat hanc propositionē/ tu es equus/ minor est falsa, si autē quicūq talis proferat simul hanc/ tu es aīal/ ꝯclusio est vera sicut pmisse. Sed si dicte propōnes accipiātur in sensu condicionali, negat maior, q2 cum dicte pmisse sint hypothetice, nec disponūtur in modo nec in figura. Est tñ bona ꝯña, immo formalis, qḋ miror nōnullos negasse. Tenet eñ de primo ad vltimū hoc modo/ si aliquis dicit te esse aīal dicit verū, si aliquis dicit te esse equū dicit te esse aīal, ergo si aliquis dicit te esse equum dicit verum/ per illam regulā. Quicquid antecedit ad añs alicuius bone ꝯñe antecedit ad eius ꝯñs, ⁊ transpositis pmissis tenet per eius cōnexam. s. quicquid sequitur ad consequens sequitur ad antecedens.

2. No. ¶ Syllogismos illos secūde confirmationis ⁊ quoscūq similes, ne aliqua lateat fallatia, ad propōnes earū sensus exponentes reducito. ¶ Uñ ad primū negat maior, immo mediū nullibi distribuit, cum reducat ad hanc/ quacūq qualitate qualificat homo, qualificat equus (.i. similis) rationalis est hō, ergo ⁊c̃. Unde si quacunq scientia qua polleret iacobus hispanus, polleret dionisius gallus, petrus tñ nullam scientiā haberet, pmisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, hic/ quacūq scientia pollet hispanus pollet gallus, petrus est hispanus, ergo scientia qua pollet petrus, pollet gallus. ¶ In his aūt pmissis/ qualiscūq quilibet hō est, est equus, risibile est homo/ dicunt cōiter cōmitti quintum defectum intrinsecum, sicut in his/ quacūq qualitate quilibet hō qualificatur, qualificat equus, risibile est homo/ q2 mediū (dicunt) vbi distribuitur magis restringit q̄ vbi non distribuitur. At reuera cum ly qualiscūq aut ly qualicūq qualitate teneant a parte predicati respectu de ly hō in ordine ad copulam implicationis, nō restringunt ipsum, immo stat pro quocūq homine, etiā non quali (si talis esset dabilis) sicut in his/ hō est qualis/ hō est qualitate qualificatus, ⁊ ideo nullus defectus cōmittitur in dictis pmissis ac si distribueres mediū in minori. ¶ Sed arguis, vel ex illis pmissis infertur/ risibile est equus/ ⁊ hoc nō, q2 si qualiscūq est homo, esset equus, (loquimur de accidenti separabili) pmisse essent vere ⁊ ꝯclusio falsa, vel inferunt/ qualecūq est risibile est equus/ ⁊ hoc non, q2 si addas casui ꝙ leo sit talis qualis nō sit equus, ⁊ loco de ly risibile ponas ly animal, pmisse sunt vere ⁊ conclusio falsa ¶ Ad hoc respondetur, neutrā dictarum conclusionū inferri ex dictis pmissis. Etem̄ inferēdo primā deficit tertia condicio essentialis, vz qḋ illa determinatio que se tenet ex parte medij in maiori, nō concluditur cū minori extremitate in conclusione. Et inferēdo secūdam, dicunt illi quos supra meminimus, defectū esse ex parte minoris extremitatis a nō restricto ad restrictū. Sed certe ly aīal in conclusione (vt dictū est) non restringit a ly quale. Unde si cōcluderes sine distributione, optime sequeret/ qualiscūq est hō, est equus, aīal est hō, ergo quale est aīal est equus/ sicut sequitur/ quacūq nigredine hō qualificatur, qualificat equus, albū quilibet homo est, ergo nigredine qua albū qualificatur, qualificat equus, et si petrus qui sit ois homo, sit in duob⁹ locis in quoꝝ altero sit albus ⁊ in altero niger, ⁊ talr se habeat equus, conclusio est vera sicut pmisse, q2 ly album nō restringit a ly nigredine, sicut non restringit in hac/ albū qualificatur nigredine. Igitur in illo paralogismo/ qualiscūq est homo, est equ⁹, aīal est homo, ergo qualecūq est aīal, est equus/ est virtualr ille defectus qui formalr est in hoc/ quacūq qualitate qualificat homo, qualificatur equus, aīal est hō, ergo quacūq qualitate qualificatur aīal, qualificat equus/ vbi arguitur a magis ad minus restrictū distributū ex parte de ly qualitate, qḋ in maiori stat pro illa sola qua qualificatur homo, ⁊ in conclusione pro omni illa qua qualificatur aīal. Quare ex primis pmissis inferendū est/ qualiscūq est hō qui est aīal, est equus/ ⁊ ex his secundis/ quacūq qualitate qualificat homo qui est animal, qualificatur equus/ vbi mediū intrat ꝯclusionem ad seruandā eandem restrictionē. ¶ Proportionabilr dicendū de hoc syllogismo/ quātuscunq est hō, est equus, aīal est homo, ergo quantūcunq est aīal, est equus/ ⁊ de alijs similibus. At qñ subsumitur per terminū specificum cōtentum sub ly qualiscunq, infertur materialiter affirmatio extremitatum sine addito, vt/ qualiscūq est homo, est equus, albus est homo, ergo albus est equus.

¶ Proportionabilr secundus accipit 3. No.
in hoc sensu (si latine diceretur) omnibus vicibus quibus fuisti salmātice, fuisti homo, due sunt vices quibus fuisti salmātice, ergo due sunt vices quibus fuisti homo. Quare non potest cōuenienter accipi pro medio ly ens inclusum in ly fuit, sed mediū est totum illud/ vices quibus fuisti salmātice. Uñ dictus syllogismus est formalis. Et si bis fuisses salmantice, maior esset falsa sicut cōclusio, denotat eñ ly quotiescūq, vices quibus fuisti homo, qḋ nō potest esse verū nisi semel mortuus iterum resurrexisses. ¶ Si tñ diceres/ quandocūq fuisti salmantice, fuisti hō, heri fuisti salmātice, ergo heri fuisti homo, pmisse essent vere sicut conclusio, si heri fuisses salmantice. Est eñ dictus syllogismus formalis, q2 reducit ad hūc/ omni tempore quo fuisti salmātice, fuisti homo, dies externa fuit tp̄s, quo fuisti salmantice, ergo die externa fuisti hō/ vbi totum illud complexū/ tempus quo fuisti salmantice/ est medium. Proportionabilr in hoc formali syllogismo/ vbicūq est hō, est aīal, hic est homo, ergo hic est animal/ medium est hoc complexū/ locus in quo est homo.

¶ At tertius syllogismus: q̄q̄ maior 4. No.
accipiat sub hac forma/ quandocūq aliqua sic se habent ⁊c̃. nihilominus tñ accipitur in hoc sensu/ quecūq sic se habent vt possit vnū manere reliquo nō manente, distingūtur realr. Quare dictus syllogismus est formalis in darij, ⁊ tenentes propinquitatē non distingui a re propinqua debent negare minorē, tum q2 petrus ⁊ sua propinquitas nō sunt duo (et sic petitur principiū in illo argumento qḋ solet equus realiū appellari) tum q2 q̄uis loquamur de petro et propinquitate ac de duobus, tñ falsum est dicere posse ita esse ꝙ res que est petrus maneat, re que modo est propinquitas non manente, in quo sensu accipitur maior, q̄uis possit manere petrus nō manente propinquitate. i. petro propinquo, qḋ non sufficit ad distinctionem. Sed de hoc satis.

¶ Ad quartū proportionabilr. In illo 5. No.
syllogismo/ quicquid heri emisti hodie comedisti, carnes crudas heri emisti, ergo carnes crudas hodie comedisti/ minor accipienda est in hoc sensu/ carnes crude sunt vel fuerūt ens qḋ heri emisti/ vt medium. s. ens qḋ heri emisti sit totale predicatum, nam si esset sensus/ carnes crudas heri fuisti emēs/ nullum esset mediū. Uñ cum nō esset synonimitas intrinseca inter substantiuū inclusum in ly quicquid ⁊ predicatū minoris, instaretur sic/ quēcunq panem heri emisti, hodie cōmedisti, carnes crudas heri emisti, ergo ⁊c̃.

¶ Eadē ratione he pmisse/ omne qḋ 6. No.
non est ⁊ fuit album est homo, equus nō est ⁊ fuit albus (solo primo verbo vtrobiq negato) sunt inhabiles, q2 si omnes homines nunc sint nigri ⁊ ante hac fuerint albi, et nullū aliud ens hoc modo se habeat, nullus aūt equus modo existat, sed fuerit aliquis alb⁹, ambe sunt vere ⁊ quecūq conclusio affirmatiua esset falsa. Et ratio est, q2 nullum est mediū, nam subiectū maioris est/ ens qḋ non est ⁊ fuit album/ ⁊ predicatū minoris ly albus, sed dicendum est in minori/ equus est aliquid qḋ nō est ⁊ fuit album/ vt recte subsumatur. Et eadē ratione

non sequitur/omne qđ fuit est, adam fuit, ergo adam est/sed dicẽdum est in minori/adam est aliquid qđ fuit/ vbi medium stat pro illo qđ est sicut in maiori. ¶ Nec sequitur/ omne qđ non est ⁊ fuit, incipit esse, petrus nõ est ⁊ fuit, ergo petrus incipit esse/nam casu quo paulus nũc nõ sit sed immediate ante hoc fuerit ⁊ immediate post hoc erit, ⁊ nulla alia creatura tali modo se habeat, petrus vero nec sit nec erit, fuerit tñ, premisse sunt vere ⁊ cõclusio falsa, sed dicendũ est in minori/petrus est vel immediate post hoc erit aliquid qđ non est et fuit vt mediũ sit totale predicatum, ⁊ eodẽ modo amplietur sicut in maiori, vbi solum pro paulo supponit. Et per hec potes in ceteris similibus operari.

7. No. ¶ Sũt ⁊ alij triti parologismi alio pede claudicentes. V.g. non sequit/quicquid deus potest facere cum hoīe, potest facere se solo, deus cũ hoīe potest producere actũ meritoriũ, ergo deus se solo potest producere actũ meritoriũ/aut si subsumas/ deus cum hoīe potest producere noticiã/⁊ inferas/ergo deus se solo potest producere noticiã. Cõmittitur eñ primo defectus extrinsecus in concludẽdo, qꝛ variat appellatio de ly facere qđ in maiori accipitur pluribꝰ acceptionibꝰ cũ medio, ⁊ in ꝯclusione vnica cũ minori extremitate. Quare si ad hoc qđ aliquis actus sit noticia exigat concursus intellectus cognoscentis, sicut ad hoc qđ sit actus meritorius cõcursus voluntatis viatoris, premisse sunt vere ⁊ ꝯclusio falsa in vtroqꝫ paralogismo. ¶ Sed arguis, ergo infertur ex secũdis premissis/ noticiã deus potest producere se solo (vt nõnulli inferũt). Negatur ꝯña, cõmittitur eñ similis defectus intrinsecus in subsumẽdo, accipitur nãqꝫ mediũ in maiori pluribꝰ ⁊ in minori vnica. Quare ly facere aliter appellat in minori q̃ in maiori. Non tñ instatur (vt quidã incõsiderate putat) in hac/quicquid deus potest facere cũ causa secũda, potest facere se solo, deus cũ causa scđa potest facere vnionẽ humanitatis ad verbũ, ergo vnionẽ deus se solo põt facere (admisso adhuc vnionẽ formalẽ non distingui a verbo et humanitate simul sumptis ac subinde conclusionẽ esse falsam) nam si ly cum dicat cõcursum quẽcunqꝫ cause secũde. s. actiuũ ⁊ passiuũ, maior est falsa, nã deus cũ hoīe potest creare ⁊ adnihilare hominẽ, ⁊ tñ nõ potest sine hoīe, si tñ dicat cõcursum solum actiuũ (in quo sensu accipitur a theologis) minor est falsa, qꝛ causa scđa non cõcurrit ad illam vnionẽ, sunt tñ premisse vere ⁊ cõclusio falsa si dicas / quicquid deus põt facere sine causa secunda, potest facere se solo, deus sine causa secunda potest facere vnionẽ, ergo vnionẽ deus potest facere se solo, aut si tollas illum ablatiuũ. ¶ Pariter in hoc/ quicquid predicatur in. a. predicat in. b, synonimũ de synonimo predicatur in. a, ergo synonimũ de synonimo predicat in b/variatur relatio ac proinde appellatio de ly predicatur supra totũ illud complexũ/de synonimo in. b. (sit. a. hec propõ/ homo est homo/et. b. hec/equus est homo). Non dicas defectum solũ esse qđ arguitur a pluribus ad vnicã, nam licet cõcluderes/de synonimo, synonimũ predicatur in. b / conclusio esset falsa, cũ adhuc ly predicatur ferat in ly de synonimo, qꝛ vbicũqꝫ ponatur se tenet a parte predicati, ⁊ valet hãc/ synonimũ predicatur in. b. de suo synonimo. Quare ex dictis premissis cõcludendũ est/synonimũ qđ predicatur in. b. de suo synonimo, predicatur in. a/in qua cõclusione ponitur medium ad seruandũ appellationẽ antecedentis.

¶ Lectio secunda.

Secundo ad principale arguit, Nõ sequit/omne indiuiduũ alicuꝰ speciei est hõ, oīs equꝰ est indiuiduũ alicuius speciei, ergo oīs equus est homo/et tñ est syllogismus in barbara, ergo dictus modus non est vtilis. ¶ Et confirmat primo. Non sequitur/oīs equus hoīs est aīal, omne album est homo, ergo oīs equus albi est aīal/⁊ tñ arguitur in barbara. ¶ Et cõfirmatur scđo. Nõ sequitur/cuiuslibet hoīs quilꝫ equus currit, brunellus est equꝰ, ergo hominis brunellus currit/⁊ tñ est in darij, ergo. Quod si dicas mediũ pro pluribus supponere in minori vbi non distribuit ⁊c̃. Adhuc non sequitur/ cuiuslibet hoīs quilꝫ equus currit, brunellus est. g. equus (. i. equus hoīs) ergo hoīs brunellus currit/vt patet si loco de ly brunellus ponas. a. qđ valeat tñ sicut possessum in. a. loco in quo brũnellus a nullo possideat, sed possideatur in. b. loco.

¶ Hic querit modus subsumendi sub 1. No.
partibus complexi ex determinabili ⁊ determinatione diuersoꝝ casuũ. Vbi notandũ ꝙ subsumere est aliquem terminũ sub alio sumere. i. de quo alius predicet, ac subinde de quo affirmetur aut neget quicquid de alio affirmatur aut negat. Igitur qñ complexũ accipitur vnica, circa subsumptionem sub toto nihil aliud noui est cõsiderandũ q̃ si subsumeretur sub termino incõplexo. ¶ Vnde ad argumentum principale cõcessa minori negatur maior, immo maior est falsa sicut conclusio. ¶ Sed cõtra. Omne indiuiduũ huius speciei (humana specie demonstrata) est hõ, ergo omne indiuiduũ alicuius speciei est homo. Negatur ꝯña, cuius formalis defectus est a magis ad minus restrictum distributũ, sicut arguit hic/ quilibet equus petri currit, petrus est hõ, ergo quilibet equꝰ hoīs currit. Et q̃q̃ hic petri quilibet equus currit, petrꝰ est homo, ergo hoīs quilibet equus currit/eodẽ modo arguat, est tñ accurate notandũ ꝙ qñ resolutio termini minus restricti dependet a resolutione determinationis ipsum restringentis, vt contingit qñ accipitur nõ vnica, talis defectus non obstat, immo añs explicat tunc modũ restringẽdi determinationis in ꝯñti. Sed qñ resolutio talis termini minꝰ restricti nõ dependet a resolutione determinationis, obstat quidẽ, quare tunc arguitur ab inferiori ad superius distributũ. Et idẽ proinde defectus cõmittitur (vt. II. c. I. tra. dictũ est) in hac ꝯña/ equus petri non currit, petrus est hõ, ergo equus hoīs non currit. s. a magis ad minus restrictũ negatiue, ⁊ idẽ esset si diceres in maiori/brunellus petri ⁊c̃. Est ⁊ virtualiter in dictis cõsequẽtijs alius defectus. s. a nõ distributo ad distributũ, nam in his/quilibet equus hoīs currit, equus hoīs non currit/ly hoīs non cõplete particularizatur, nã in prima ly hoīs (vt ibi dictũ est) supponit disiunctiue dependẽter a copulatiua resolutione determinabilis, ⁊ in secunda copulatiue dependẽter a disiunctiua resolutione ipsius.

¶ Quãdo autem sub determinatione
subsumitur, vt fit in cõfirmatione prima, tunc videndũ est cui 1. No.
propositioni talis premissa equiualeat in qua determinatio eadẽ accepta non vnica ceteris omnibus paribus distribuatur, ⁊ penes talẽ premissam reguletur subsumptio, qꝛ nullus terminus distribuit complete, sufficienter vt sit medium nisi sub illo valeat immediate descẽsus copulatiuus. Quđ si talis descensus non valeat nisi cũ aliqua restrictione, eodẽ modo debet restringi vbi nõ distribuit. V.g. qꝛ hec/quilibet equus hoīs currit/nõ equiualet huic/cuiuslibet hoīs quilibet equꝰ currit/non valet sub illa hec subsumptio/ quodlibet albũ est homo (mediũ eñ nullibi distribuitur cõplete) valeret tñ/omẽ albũ quilibet equus est. Et per hoc soluitur prima confirmatio. At qꝛ dicta maior. s. quilibet equus hoīs currit/ respectu verbi presentis equiualet huic/cuiuslibet hoīs habẽtis equũ quilibet equus currit/sit, vt valeat sub illa hec subsumptio/ omne albũ est. g. homo (vt ly hõ restringatur pro hoīe habente equũ. Non ꝙ illo modo restringebat ly hoīs in maiori (qđ. II. ca. I. trac. monstratũ est) sed qđ equiualeat in consequendo illi propositioni in qua dicta determinatio sic restricta distribuitur. ¶ Sed contra sequeretur hunc syllogismũ esse formalem, quilibet equus regis currit, hõ est rex habens equũ (aut si subsumas/aliquis hõ quilibet rex est) ergo quilibet equus hoīs currit/cuius tñ premisse sunt vere ⁊ cõclusio falsa in facili casu. Negatur ꝯña, qꝛ cõmittitur tertius defectus extrinsecus in concludendo ex parte de ly hoīs qđ in cõclusione nõ complete particularizat, vt ex dictis patet, sed licet inferre/ equus hoīs currit. ¶ Proportionabilr in negatiuis (ne eandem disputationẽ sepe repetamus). Formaliter sequitur in

cellarent/quilibet equus hois non currit, omne albū est hō, ergo quilibet equus albi non currit/nam maior (vt.1.trac. visum est) equiualet huic/nullius hois equus currit/⁊ cōclusio huic/nullius albi equus currit. Non tñ sequitur/quilȝ equus regis non currit, aliquis hō quilibet rex est, ergo quilȝ equus hominis nō currit/arguitur eñ a non distributo ad distributum ex parte de ly hominis. Sequeretur autē in ferio/equus hominis non currit.

Ferio.

¶ Contra hec autē arguitur. Sequeretur hunc syllogismū / quilibet equus hois albi fuit albus, petrus est vel fuit.g.hō albus (.i.habēs equū) ergo quilibet equus petri fuit albus/esse formalem, cuius tñ premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, si petrus tempore quo erat albus possedisset brunellū album, ⁊ tempore quo erat niger, fauellū, qui nunq̄ fuit albus. Quod si dicas argumētari ex parte de ly equus a magis ad minus restrictum distributū, q: in maiori pro possesso ab albo ⁊ in cōclusione, non, ad minus hic syllogismus/quilibet equus hois albi fuit currens, nigrū est vel fuit hō albus habens equū, ergo equus nigri fuit albus/erit in darij, cu tñ eodē casu instatur. ¶ Et confirmaẜ. Sequereẜ hunc syllogismū esse formalem in ferio / quilibet equus hois albi non fuit niger, nigrum est vel fuit homo albus habens equū, ergo equus nigri non fuit niger.

3. No. ¶ Pro horū solutione opus est ex primo tractatu meminisse respectu copule de extrinseco tempore nō equiualere/quilibet equus hois albi fuit albus, cuiuslibet hois habentis equū quilȝ equus fuit albus/nec in negatiuis/quilȝ equus hois albi non fuit niger, cuiuslibet hois albi habentis equū quilibet equus nō fuit niger/vt patet in casu posito. Et ratio est, q: nō est eadem restrictio determinabilis, q: vbi accipitur vnica denotaẜ possessio pro tempore quo homo erat albus, ⁊ vbi pluribus, non. Unde nōnulli inferūt in dicto syllogismo affirmatiuo cōmitti quintū defectū intrinsecum, ⁊ in negatiuo, sextū, qđ vȝ pro pluribus accipiaẜ medium in minori q̄ȝ in maiori. Non tñ video illationem hanc, nam tunc sequereẜ q̄ si mediū in dictis minoribus distribueretur vt diceres/nigrū quilibet homo albus habens equū est vel fuit/dicti syllogismi essent boni, quibus tñ in eodeȝ casu instaẜ, si petrus sit ⁊ fuerit ois homo. Item q: ad minus maior illa prima affirmatiua equiualet huic/ cuiuslibet hois albi habētis equū quilibet equus possessus tpe quo erat alb⁹, fuit albus/sub cuius proinde determinatione licet subsumere per hanc/nigrū est vel fuit homo albus habēs equum. Et proportionabiẜ in negatiuis. ¶ Igitur in dictis syllogismis nullus cōmittiẜ defectus intrinsecus, sed extrinsecus, q: semper variatur restrictio ratione variationis appellationis determinabilis qđ se tenet in maiori cum medio ⁊ in cōclusione cum minori extremitate. Uñ concludendū est in darij/equus hois albi qui fuit niger, fuit albus/⁊ in ferio/equus hois albi qui fuit niger, non fuit niger (relatiuo referente determinatione) in quibus conclusionibus ponitur medium ad seruandam eandem appellationem.

4. No. ¶ Pariter operandū quādo subsumitur sub determinabili determinationis pluribus accepte, vt fit in scđa cōfirmatione. Nempe cū sub tali determinabili nō liceat immediate copulatiue descēdere, nec licet proinde subsumere nisi forsan aliquando cū aliqua restrictione cū qua liceт sub dicto determinabili dicto modo descēdere. Unde ad secundā confirmationē recte responsum est. Maior eñ.s. cuiuslibet hois quilibet equus currit/equiualet huic / quilibet equus hois currit / in qua licet descendere immediate sub ly equus ad solos equos hois. Et ideo in minori debet ly equ⁹ restringi pro equo hois nisi ibi distribuatur (sic eñ est in omnibus intelligendū. ¶ Ad replicā aūt supra respōsum est qđ vȝ arguitur a nō restricto ad restrictum ex parte minoris extremitatis. Cui quidē illationi facillime instaẜ respectu verbi de extrinseco tempore, sic/cuiuslibet hois quilibet equus fuit aial, album est vel fuit equus hois (immo q̄ȝq̄ȝ distribuatur in minori) ergo hois album fuit aial/nā si brunellus tempore quo erat niger fuisset possessus a quolibet hoie, ⁊ tēpore quo erat albus, a nullo, nec fuerint alij equi, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. At respectu copule de presenti nō instaẜ, nisi admisso q̄ equus possideatur in vno loco ⁊ nō in alio, vt mancipiū qđ possidetur in hispania ⁊ nō in gallia, ⁊ quod determinatio appellet in determinabile cum illa cōnotione. Et ideo inferendū est (vt supra mōstrauimus) hois equus qui est brunellus currit/vt brunellus nō magis restringaẜ. Respectu tñ copule de possibili bene sequiẜ/cuiuslȝ hois quilibet equ⁹ possibiẜ currit, brunellus quilibet equus possibiẜ est, ergo hois brunellus possibiẜ currit/q: illa conclusio/hois equus qui possibiẜ est brunellus, possibiẜ currit/infert hanc. ¶ Sȝ contra. Sequereẜ hunc esse formalem syllogismū.s. cuiuslibȝ hois quilibet equus est aial, brunellus est equus hois (poniẜ ly hois ad restringendū mediū ne addaẜ.g.) ergo cuiuslibet hois equus qui est brunellus, est aial/in quo ab omnibus supradictis defectibus caueẜ, cuius tñ premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa, si brunellus possideatur ab vno solo hoie, ceteris singulos alios possidētib⁹. ¶ Huic syllogismo nō potest assignari defectus qui in ipsa eius forma cōmittatur, ⁊ ppterea recurrendū est ad syllogismū in cuius premissarū virtute he premisse sunt habiles. Unde cum maior nō possit inferre aliquā in qua sub medio (.i.determinabili) liceat immediate copulatiue descēdere ad equos hois (quod requiriẜ, vt cum dicta minori faciat combinationē vtilē) nisi in illa ly hois non distribuaẜ (infert eñ hanc/ quilibet equus hois est aial / sed nō hanc/quilibet equus cuiuslibet hois est aial) fit, vt ex parte de ly hois arguatur virtualiẜ a nō distributo ad distributū. Unde si mediū in minori distribuereẜ, nullus esset defectus in dicta illatione, q: tunc talis minor cū dicta maiori in propria forma.s. vbi ly hois distribuiẜ, sunt habiles. Posset dici q̄ arguatur quoq̄ virtualiẜ a minus ad magis restrictum, sicut si descenderes immediate copulatiue sub determinabili dicte maioris, q: virtualiẜ arguitur sic/ cuiuslibet hois quilibet equus est aial, ergo quilibet equ⁹ cuiuslibet hois est animal/sed defectus hic non tam proprie applicatur syllogismo q̄ȝ descensui.

¶ At contra principale responsum cōfirmationis arguiẜ. Sequeretur inde has premissas/cuiuslibet hois albi quilibet equus fuit aial, brunellus est vel fuit.g.equus (vt restringatur eodem modo) nō esse habiles, q: maior non infert aliquā in qua liceat immediate descendere sub ly equus ad equos hois albi, q: maxime hanc/ quilibet equ⁹ hois albi fuit aial/que tñ est falsa, alia existente vera, si oēs hoies qñ fuissent nigri possedissent equos, qñ vero albi, non. 5. No.

¶ Negatur sequella, immo sunt habiles, q: q̄ȝq̄ȝ maior nō inferat illam signatā, infert tñ hanc/quilibet hois albi equus fuit aial (vt nō denoteẜ possessio pro tēpore quo hoies erant albi) in qua licitus est dictus descēsus sub ly equus. ¶ Hinc patet has premissas/cuiuslȝ hois albi equ⁹ fuit currens, brunellus est vel fuit quilibet equus hois albi/esse inhabiles ob quintū defectum intrinsecū, q: si petrus tempore quo erat albus solum brunellū possedisset qui nunq̄ fuerit currens, ⁊ tēpore quo erat niger possedisset fauellū currentem, sunt vere et quecūq̄ conclusio falsa. Unde vel assumendū est in maiori/equus hois albi/vel subsumēdū in predicato minoris/cuiuslibet hois albi quilibet equus. ¶ Sequitur scđo has/hominis quilibet equus est aial, brunellus est equus hois/non esse habiles, q: medium non distribuitur complete in maiori adhuc cum tali restrictione, non eñ infert/ quilibet equ⁹ hominis est aial/ et ideo argueretẜ ex puris particularibus nisi mediū distribuaẜ in minori. ¶ Sequitur tandē tertio (ne rursus in modis negatiuis hec repetamus) has premissas/cuiuslibet hois quilȝ equus non currit, quodlibet hinnibile est.g. equus/esse dispositas in cellarent, q: maior equiualet huic/ nullus equus hois currit. Hec vero/cuiuslibet hois quilibet

equus non est animal, brunellus quilibet equus est/ que vi deantur inhabiles ob sextum defectum intrinsecum (restringi tur enim medium magis in negatiua que in affirmatiua) nihilominus inferunt negatiuam in qua minor extremitas restringatur eodem modo sicut medium. s. cuiuslibet hominis equus qui est brunellus non est animal, quia ex contradictoria conclusionis et minori sequitur contradictoria maioris nullo obstante defectu. At non inferunt/ cuiuslibet hominis brunellus non est animal/ ob variationem appellationis. Quare si loco de ly equus ponas. a. quod valeat/ possessum in. a. loco in quo petrus qui sit omnis homo nihil possideat, possideat tamen brunellum qui sit omnis equus in alio loco, premisse sunt vere et conclusio falsa.

6. No. ¶ Circa hunc syllogismum/ cuiuslibet speciei animalis aliquod animal fuit in archa noe (nomine/ species/ prime intentionaliter accepto) hi homines sunt species animalis (tota collectione hominum nunc existentium demonstrata) ergo horum hominum aliquod animal fuit in archa noe/ solent inter nominales summulistas multa disputari. Nam qui tenent nomen species supponere pro tota collectione indiuiduorum qui sunt fuerunt vel erunt a principio mundi usque ad finem, admittentes dictum syllogismum esse formalem, negant minorem, quia hi homines solum sunt pars speciei, et qui tenent speciem. verbi. g. humanam tempore noe fuisse totam collectionem hominum tunc existentium, et ita in alio et alio tempore aliam esse et aliam speciem, asserentes itidem bonitatem syllogismi negant maiorem, quia ibi ly species distribuitur pro qualibet specie que est vel fuit, quarum tamen non omne animal fuit in archa noe, quia specierum nunc existentium nullum fuit ibi animal, sed qui tenent ly species humana in ordine ad quamcunque copulam conuerti cum ly omnes homines (collectiue) dicunt premissas esse inhabiles ob quintum defectum intrinsecum, quia medium in maiori stat pro tota collectione hominum presentium et preteritorum, et in minori pro sola collectione presentium. Has verumtamen opiniones et secunda parte introductionum in de suppositione simplici et. 4. trac. ca. 11. lec. 4. cum communi modo concipiendi ac nominis/ species/ significatione pugnare monstrauimus. ¶ Igitur ly species humana (vt ibidem dictum est) si accipiatur diuisiue pro eodem omnino supponit pro quo ly homo, et si collectiue, pro eodem pro quo ly homines cum appellatione (vt diximus) illius conceptus homo, quia homo inquantum cognitus per talem conceptum est species. Unde hic syllogismus/ cuiuslibet speciei animalis aliquod indiuiduum fuit in archa noe, hec species est aliqua species, ergo huius speciei aliquod indiuiduum fuit in archa noe (quicquid demonstres siue homines qui sunt siue vnum tantum hominem) est formalis, sicut hic/ cuiuslibet hominis equus fuit albus, hic homo est homo, ergo huius hominis equus fuit albus/ et sicut premisse sunt vere, ita et conclusio, nam sensus eius est quod aliquod indiuiduum in quo fuit eadem ratio specifica que est in hoc aut in his demonstratis, fuit in archa noe. ¶ At vero in syllogismo primo loco assumpto scilicet/ cuiuslibet speciei animalis aliquod animal fuit in archa noe, hi homines sunt species animalis, ergo horum hominum aliquod animal fuit in archa noe/ variatur appellatio passiua ac proinde suppositio minoris extremitatis, quia in minori supponit simpliciter ratione appellationis predicati et in conclusione personaliter. Sicut hic/ nulla species disputat (quia actiones sunt suppositorum) homo est species, ergo homo non disputat/ et ideo concludendum est ex illis premissis / ergo huius speciei que hi homines sunt, aliquod animal fuit in archa noe/ sicut ex his, ergo species que est homo, non disputat. Ubi ponitur medium ad seruandam eandem appellationem.

7. No. ¶ Sub aliis terminis complexis per ea que dicta sunt facile est subsumere. Nempe de subsumptione sub copulatis complexiue sumptis inter examinandum quartum defectum intrinsecum et quartum extrinsecum satis

Copulatum. dictum est. ¶ At circa subsumptionem sub copulato diuisiue sumpto considerandum quod sufficit aliquam eius partem distri buti siue fiat subsumptio sub toto siue sub sola illa parte distributa. Verbi gratia siue sub toto subiecto huius/ omnis homo et equus est animal/ subsumas / omne risibile est homo et equus / siue sub prima parte subsumas/ omne risibile est homo/ vtroque modo infertur/ omne risibile est animal/ quia dicte premisse inferunt has/ omnis homo est animal, omne risibile est homo/ dictam conclusionem formaliter inferentes. At ex secunda subsumptione sequitur immediate/ omne risibile et equus est animal/ vbi id quod se tenet ex parte medii in maiori concluditur cum minori extremitate. Cauendum tamen quod supradictum est, quod quando in premissa affirmatiua syllogismi negatiui aliquid vnitur medio per ly et diuisiue sumptum, non vnitur in conclusione cum extremitate alterius premisse per ly et, sed per ly vel aut cum extremitate eiusdem premisse per ly vel. Non enim sequitur / nullum rationale est lapis, omnis homo est rationalis et risibilis, ergo omnis homo, lapis et risibile non est/ vt patet si sit vnicus homo, quia conclusio est virtualiter vna copulatiua cuius secunda pars non sequitur ex dictis premissis, sed infertur/ ergo omnis homo lapis vel risibile non est/ aut/ omnis homo et risibile non est lapis. ¶ Sed circa subsumptionem sub toto disiuncto obseruandum, quod aut totum distribuatur in altera premissarum vnica acceptione, aut coniunctio/ vel/ mutetur in ly et, et quelibet pars non distributa in altera, distribuatur in altera. Ut formaliter sequitur in barbara/ omnis homo vel equus est animal (toto distributo) omne risibile est homo vel equus, ergo omne risibile est animal/ sed non sequitur ob tertium defectum intrinsecum/ omnis homo vel omnis equus est hinnibilis, petrus omnis homo vel omnis equus est, ergo petrus est hinnibilis/ vt patet si sit solus petrus inter homines, quia manet eadem particularitas de ly vel ex parte medii. Quando autem fit subsumptio sub parte, opus est vt dicta pars distribuatur in altera premissarum et reliqua concludatur cum alia extremitate in conclusione. Disiunctum.

¶ Circa subsumptionem sub toto condicionato non est alia difficultas, que si esset terminus complexus nisi quod ex modo sue significationis quando accipitur pluribus acceptionibus, accipitur pro omnibus suis suppositis pro quibus non repugnat ex modo sue significationis supponere ad que non ampliatur quando accipitur categorematice. Quare in his premissis/ omne petrus si est petrus, est ens, chimera est petrus si est petrus/ que rebus vt nunc ambe sunt vere, committitur quintus defectus intrinsecus, que proinde sunt inhabiles. Nec inferunt/ chimera imaginario est ens/ nisi ob solam necessitatem conclusionis, et in hoc syllogismo qui videtur in cellantes/ nullum ens est chimera, omne petrus si est petrus, est ens, ergo nulla chimera est petrus si est petrus / committitur quintus defectus extrinsecus, quia minor extremitas in conclusione habet ampliorem modum significandi que in minori. Et proportionabilia potes exempla ponere sexti defectus. Sub partibus tamen illius nullo modo licet subsumere, quia si subsumeres sub termino inferente, subsumeres virtualiter sub termino antecedentis condicionalis, vt/ omne ens est risibile si est homo, omne animal omnis homo est, ergo omne ens est risibile si est animal/ et si subsumas sub termino illato, subsumis virtualiter sub termino consequentis condicionalis, vt/ omne ens est risibile si est homo, omne album omne risibile est, ergo omne ens est album si est homo. ¶ At sub altero extremo acondicionato, quod dicitur terminus concurrens, licite fit subsumptio, dummodo caueatur ab erroribus supradictis presertim quinto et sexto, qui passim ibi latitant, cum dictus terminus ibi amplietur a condicionato ad omne eius suppositum quod imaginatur esse. Quare non sequitur in disamis/ aliquod animal est homo si est animal, omne animal est equus, ergo equus est homo si est animal/ vt patet si soli sint equi inter animalia, quia medium vbi non distribuitur stat pro suppositis que non sunt, pro quibus non stat vbi distribuitur, nec sequitur in barbara/ omnis equus est equus si est animal, omne animal est equus, ergo omne animal est equus si est animal/ quia ex parte minoris extremitatis arguitur a minus ad magis amplum distributum. Et Condicionatum.

proportionabiliter in modis negatiuis. Igitur de modo subsumendi in terminis complexis satis.

¶ Lectio tertia.

Tertio ad principale arguitur. Nō sequitur/quēcunq; amantem se quicunq; homo amat, quicunq; voluptuosus amat se, ergo quēcunq; voluptuosum quicunq; homo amat/qz si quicunq; studiosus se & oēs alios studiosos amet & odio voluptuosos prosequatur, quicūq; autem voluptuosus solum seipsum amet, premisse sunt vere et conclusio falsa, & tamen arguitur in barbara, ergo barbara non est modus vtilis. ¶ Et confirmatur. Nō sequitur/omnis homo est ipsemet, petrus est hō, ergo petrus est ipsemet (relatiuo vtrobiq; referente subiectum maioris) et tñ arguitur in darij, ergo dictus modus non est vtilis.

1. No. ¶ Hic queritur modus subsumendi sub relatiuis reciprocis & alietatis & sub eoꝝ antecedentibꝰ, nam circa modum subsumendi sub alijs relatiuis non est difficultas. Et primo quo ad subsumptionem sub relatiuo reciproco cauendum est diuersa referat in premissis, nam tunc cōmittetur primus defectus intrinsecus, qz medium tenebitur equiuoce. In quo peccat primus syllogismus, si ly se referat in maiori ly homo secū positum & in minori ly voluptuosus. Sed si in maiori referret participium/amantem/bonus esset syllogismus, qz idem est in minori referre subiectū, aut referre ly amans inclusum a parte predicati, ac proinde tunc vniuoce referret, & in casu argumenti maior esset falsa sicut conclusio. Pariter esset bona si relatiuū in vtraq; premissa congrue posset referre ly homo maioris, & tunc minor esset falsa. ¶ Eodem modo distinguēdum de hac/a nullo eodem sibi petrus differt, paulus est idem sibi, ergo a paulo petrus nō differt/nam si ly sibi in maiori referat/petrus/& in minori/paulus/medium tenetur equiuoce, sed si vtrobiq; ly eodem, maior est falsa, & si vtrobiq;/posset congrue referre ly petrus itidem cōsequentia esset bona, sed minor esset falsa. ¶ Patet quoq; hanc consequētiam/omnis homo est ipsemet, & omnis equus est ipsemet, ergo omnis equus est homo/ si relatiuū in vtraq; premissarum referat terminū secum positum, non valere, sed si in vtraq; posset congrue referre idem subiectū .s. aut maioris aut minoris, esset formalis. ¶ Et cum hmōi reciproca relatio relatiuo in altera categorica & añti in altera existētibus, & inepte quidem fiat, & nimiū proinde confusionis pariat, prestat dicere ꝙ nunꝗ licet subsumere sub talibus relatiuis nisi exprimendo suū antecedens singulare aut cōmune distributum, itaq; sub subiecto prime .s. quēcūq; amantem se quicūq; homo amat (relatiuo referente ly homo) subsumendum sit/omnis voluptuosus quēcunq; se hominē amat/ nam si diceres in predicato/se hominem amat/medium nullibi distribueret complete, qz distributio sigillata non est sufficiens vt faciat propositionem equiualentem vni de omni. Et proportionabiliter sub subiecto secūde .s. a nullo eodem sibi petrus differt/subsumendum est/paulus est idem petro. Et ad hunc modum in ceteris omnibus.

2. No. ¶ Equa ratione quando fit subsumptio sub antecedenti relatiui, vt fit in confirmatione, cauendum est inferendo relatiuū aliud referat in conclusione ꝗ in premissis, nam alias ꝗꝗ sepe consequentie sint bone (vt ꝗprimū monstrabitur) nunꝗ tamen erunt syllogistice, qz erunt equiualenter in quattuor terminis, vt si in syllogismo prime confirmationis relatiuū conclusionis quod in maiori referebat medium, referat subiectum eiusdem cōclusionis. ¶ Igitur si ex subsumptione sub antecedēte relatiui vis infallibiliter syllogistice concludere, exprimito in conclusione antecedens ipsum (vt de subsumptione dictum est) ad seruandū eandem relationem, vt/omnis homo est ipsemet, omne risibile est homo, ergo omne risibile est ipsemet homo. ¶ Et vero admittentes huiusmodi reciprocam relationem antecedentis alterius categorice debent subinde dicere ad debitam illationem exigi proportionabiliter sicut in subsumptione vt relatiuum referat in conclusione antecedēs ipsum situatum in premissis. Hac verūtamen regula annotata. Quando relatiuū reciprocum siue primitiue siue deriuatiue speciei refert antecedens alterius categorice distributum equiualenter distribuitur & ipsum absolute, equiualent eñ / petrus est ipsemet/ petrus omnis homo est, item/petrus suum equū videt/petrus cuiuslibet hominis equum videt (relatiuo referente subiectū huius) omnis homo est. Unde cum distributio absoluta maior sit ꝗ sigillata, cauendum est illis in tali illatione preter cōmunes defectus arguatur a sigillata distributione ad absolutam. ¶ Unde ad confirmationem concessa maiori negatur minor, arguitur eñ a sigillata ad absolutam distributionem ex parte relatiui, sequeretur tamen admissa tali relatione si relatiuū conclusionis referret medium in minori vbi nō distribuitur. ¶ Sed arguis. Sequeretur hunc syllogismum/ omnis homo est ipsemet, omne risibile est homo, ergo omne risibile est ipsemet (relatiuo conclusionis referente medium in minori) esse equa ratione in barbara, cuius tamen premisse sunt vere (vt notum est) & ꝙ conclusio sit falsa patet. Copulatiua ex minori & ꝯclusione est falsa, vt ptz per eius singulares .s. petrꝰ est homo & omne risibile est ipsemet (relatiuo semper referente predicatum / homo) ergo secunda pars que est conclusio est falsa. ¶ Negatur dictam conclusionem esse falsam, ꝗꝗ copulatiua ex minori & cōclusione sit falsa. Dictū eñ est pluribus locis primi tractatus ꝙ admisso hoc modo referendi stat copulatiuam esse falsam, (quia nō probatur copulatiue sed categorice) partibus seorsum resolutis existentibus veris. Et ita est in proposito quod scilicet si resoluas secundam partem seorsum ratione subiecti copulatiue, deinde ratione predicati disiunctiue demonstrando homines est vera, sicut hec / omne risibile est ipsemet homo/cui equiualet. Omnes tamen has argutias amputabis, si tam in subsumēdo ꝗ in inferendo ex primas semper añs cum relatiuo.

¶ Arguitur autem sic. Dicta cōsequētia confirmationis (relatiuo in maiori referente subiectū maioris & in conclusione subiectum conclusionis) est formalis, & non apparet locus alius per quē teneat, ergo est syllogistica, cui proinde non obstat relatiuū diuersa referre.

¶ Circa hanc disputationē procedunt nōnulli per diuisionem inducentes per omnem modum quo 3. No.
potest subsumi, aut sub toto antecedenti aut sub complexo ex ipso & alio termino, qui tamen processus superuacaneus est, cū in vna radice hec omnia appareant. Est eñ notandum ꝙ cum relatiuū referre reciproce & sigillatim sit referre antecedens pro omnibus eius suppositis, fit, vt si quid subsumatur sub tali antecedenti, relatiuū eodem modo cōueniat tali subsumpto in conclusione, que quidem consequentia non tenet syllogistice, qz in quattuor terminis, sed tenet tñ ꝗ exprimēs relationem sigillatam relatiui, vt patet in consequentia confirmationis ad quam proinde respōsum est. ¶ Hinc sequitur primo ꝙ si subsumptio fiat sub solo antecedēti, relatiuum in conclusione debet referre id totum quod sub tali antecedenti subsumitur, nam alias ratio regule deficiet. Quare non sequitur/omnis homo est ipsemet, omnis materia & forma sunt homo, ergo omnis materia & forma sunt ipsamet (relatiuo cōclusionis alteram partem antecedentis referente) omne aial est ipsummet, omnis homo & omnis equꝰ est animal, ergo omnis homo & omnis equus est ipsemet (ly et vtrobiq; diuisiue et relatiuo conclusionis alteram partem minoris referente) omne aial est ipsummet, omnis homo vel equus est aial, ergo ois homo vel equus est ipsemet (toto disiūcto vtrobiq; vnica acceptione distributo, & relatiuo cōclusionis referente partē)

q2 in omnibus non assumitur in conclusione pro antecedente relatiui id quod subsumebat pro supposito antecedētis relati in maiori, vbi proinde deficit ratio regule. Unde in primo et tertio syllogismo sequitur dicta conclusio, si relatiuū referat totum subiectum quod erat minor extremitas. Et pariter sequitur in secundo dūmodo relatiuū referat partes copulati disiunctiue in hoc sensu/omnis hō ⁊ omnis equus est ipsemet homo vel equus/nam si relatiuum includeret ly et diuisiuum, tunc faceret hunc sensum/ omnis hō est homo et equus et omnis equus est hō ⁊ equus. Quare maior esset vniuersalitas relatiui in cōclusione q̄ȝ in maiori. Quo fit vt ex dictis premissis secūdi syllogismi sequatur quoqȝ/ omnis homo vel equus est ipsemet. Hic autem/omnis homo ⁊ equus sunt ipsimet, petrus est hō, ergo petrus ⁊ equus sunt ipsimet/formalr sequit̄ q2 hic nō deficit ratio regule.

4. No. ¶ Restringunt nōnulli hunc modum inferendi q̄ vcȝ opus sit quando relatiuū conclusionis refert subsumptū sub antecedenti, vt non magis amplietur antecedens q̄ȝ relatiuū in conclusione. i. q̄ non stet supponere antecedens nō supponente relatiuo. In quo dicunt peccare hanc consequētiam/petrus ⁊ paulus erunt ipsimet, ioannes ⁊ thomas sunt vel erunt petrus ⁊ paulus, ergo ioannes ⁊ thomas erunt ipsimet/cuius premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, si ex partibus ioānis ⁊ thome desinentium nunc esse transpositis fiant post hac petrus ⁊ paulus. Sed certe non exigitur equalis ampliatio in relatiuo ⁊ in antecedēti. Sequit̄ nāqȝ/ois substantia erit ipsamet, michael est vel erit substantia, ergo michael erit ipsemet. Sed in priori cōsequētia variat̄ appellatio, q2 in maiori ly ipēmet refert sigillatim ad illas partes/petrus/paulus/denotando q̄ petrus erit ipsemet et paulus erit ipsemet, ⁊ in conclusione sigillatim ad illas partes/ioannes ⁊ thomas. Et eñ q̄ȝuis ambo simul supposita minoris extremitatis sunt ambo supposita medij, nō tamen suppositum partis est suppositū partis. Et ideo non est hic oīno rō regule. ¶ Sed arguis. Ex dictis premissis sequitur/ioānes ⁊ thomas sunt vel erunt ipsimet/vbi cōmittitur idem defectus appellationis, ergo defectus in primis erat propter defectū ampliationis. Concesso hic toto antecedēti negatur ꝯña, q2 dicta conclusio sequitur ex sola minori, immo ex sola constātia subiecti, ⁊ non q2 seruatur eadem ampliatio extremoꝝ, sequitur eñ/ioannes ⁊ thomas sunt vel erunt, ergo ioānes ⁊ thomas sunt vel erunt ipsimet. ¶ Sed arguit̄ adhuc. Non sequitur/omnis hō erit ipsemet, album est vel erit homo, ergo album erit ipsummet / q2 si hoīes cum alijs albis desinā̄t nunc esse albi, restent tñ nigri, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, et hic non variatur appellatio, ergo hic non est ille defectus. Multi cōcedunt ꝯñe hic assumpte instari in dicto casu, opinor tamen illam esse bonam q2 relatiuū in conclusione nō refert antecedens nisi pro eius materiali supposito, ⁊ ideo dicta cōclusio in tali casu est ꝟa, sequit̄ eñ/hoc erit ipsummet, hoc erit album, ergo album erit ipsummet. Quare nō licet exprimere a parte predicati cum relatiuo aliā cum ipsa cōnotatione, non eñ sequitur inde q̄ album erit ipsummet album, sed q̄ erit ipsummet ens quod est vel erit album. Unde in omnibus terminis singularis numeri existimo valere illum modū arguendi, aliā in cōclusione magis ampliato q̄ȝ relatiuum. Si tñ velles fingere relatiuū a parte predicati includere cōnotationē antecedentis, eodem modo variatur appellatio in hac consequentia sicut in priori, appellat eñ ly ipsummet in conclusione supra formale de ly album qualiter non appellabat in maiori.

5. No. ¶ Contra prefixam autē regulā arguitur. Non sequitur/quilibet equus hoīs, quilibet equ⁹ ipsiusmet est, petrus est. g. homo (.i. homo habens equū) ergo quilibet equus petri quilibet equus ipsiusmet est/nam si sint tantum duo equi quoꝝ solus brunellus possideatur a paulo ⁊ solus fauellus a thoma ⁊ ambo simul a petro, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tamen relatiuū in conclusione refert ly petrus qđ erat totale subsumptū sub ly hoīs, ergo regula falsa. ¶ Cōcesso toto aāti negatur ꝯña, cōmittūtur eñ in dicta ꝯña duo defectus vnus intrinsecus in subsumēdo. s. ex puris particularibus, nam ly hoīs in maiori nō distribuitur adhuc cum restrictione qua tenetur in minori, q2 nō equiualet huic/cuiuslibet hoīs habentis equū quilibet equus, quilibet equ⁹ ipsiusmet est/sicut equaleret si non esset aliā relatiui. Cōmittitur alius defectus extrinsecus, q2 variat̄ restrictio determinabilis maioris extremitatis, qđ tñ cum accipiatur vnica, nō dependet a resolutione determinationis restringētis (quī defectus superiori argumento principali expositus est). At si subsumas sub toto complexo. s. quilibet equ⁹ hoīs, quilibet equus ipsiusmet est, quilibet equus petri est equus hoīs, ergo quilibet equus petri quilibet equus ipsiusmet est/subsumptio credo optima est, nam mediū totale sufficiēter distribuit̄ in maiori, sed in inferendo est defectus, q2 ob variationem restrictionis determinabilis maioris extremitatis arguitur ab inferiori ad superius distributū (appellamus superius quod stat in aliquo casu mediāte aliqua copula supponere pro aliquo, inferiori nō supponente pro illo. Quare nō sequitur adhuc/quilibet equus regis, quilibet equ⁹ ipsiusmet est, equus petri, quilȝ equus cuiuslibet regis est, ergo equus petri quilibet equus ipsiusmet est/patet si petrus possideat duos equos quoꝝ vnicum possideat rex. Nec sequit̄ adhuc sine distributione maioris extremitatis/quilibet equus regis, equ⁹ ipsiusmet est, equus petri, quilibet equus cuiuslibet regis est, ergo equus petri equ⁹ ipsiusmet est/nam si pro determinabili maioris extremitatis accipias ly. a. qđ valeat tm̄ sicut possessum in. a. loco in quo petrus nihil possideat, in. b. tñ possideat brunellum qui possideat̄ a rege in. a, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ naturalr instabis respectu copule de extrinseco tēpore/quilibet equ⁹ regis fuit currens ipsiusmet, equus petri quilȝ equ⁹ cuiuslibet regis est vel fuit, ergo equus petri fuit currens ipsiusmet/si brunellus qū possidebatur a rege, cucurrisset, qū vero a petro, nequaqȝ. Quare ex prioribus premissis inferendū est/equus petri est. a. qđ est ipsiusmet/⁊ ex secūdis/equus petri fuit currēs qđ fuit ipsiusmet/vbi cauetur ab vtroqȝ defectu, immo dicte conclusiones de maiori extremitate non distributa inferuntur, q̄ȝuis mediū non distribuatur in minori, siue subsumeres sub toto cōplexo siue sub determinatione. ¶ Queris autē rationem quare hec. v. g. ꝯña/quilibet equus hoīs, quilibet equus ipsiusmet est, petrus est. g. hō, ergo equus petri est equ⁹ qui est ipsiusmet/ valeat ⁊ nō valeat, si maior extremitas in conclusione distribuatur. Ratio est, q2 maior hec infert hanc/cuiuslibet hoīs habentis equum quilibet equus est equus qui est ipsiusmet/quam tñ non inferret si predicatū non distribueret̄ (vt casu superiori visum est). Et ideo maiori extremitate nō distributa ly hoīs equiualēter distribuitur sufficienter vt cum illa minori inferat illam conclusionē de maiori extremitate nō distributa, nō tñ sufficiēter distribuit̄ vt inferat illā vbi maior extremitas distribuitur.

¶ Ad hunc modum operaberis in syllogismis negatiuis. 6. No. Non eñ sequitur in bocardo/ materia ⁊ forma nō sunt ipsamet (relatiuo referente partem) omnis materia et forma sunt homo, ergo homo non est ipsemet/homo vel equus nō est ipsemet, omnis homo vel equus est animal, ergo animal non est ipsummet (in quibus arguitur ex contradictorio conclusionis superiorum consequentiarum cum eadem minori ad contradictoriū maioris) quia antecedens conclusionis non accipiebatur in minori loco solius antecedentis maioris. ¶ In hoc autem syllogismo/hoc quod est homo vel animal non est ipsummet (pronomine demonstrante petrum ⁊ relatiuo referente ly animal) petrus est animal, ergo hoc quod est homo vel petrus nō est ipsemet/si teneas ly animal non distribui in maiori, arguit̄ ex puris particularibus, et rebus vt nunc, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, nam in maiori sub ly animal dabitur vna singularis vera demonstrādo equum. Sed si placet modus ille primo tractatu expo

stus videlicet q toto complexo propositionis negatiue vnica acceptione singularizato, partes equiualenter distribuuntur, optima consequentia est, ⁊ maior est falsa ratione singularis sub ly animal in qua demonstratur petrus. ¶ Proportionabiliter ad modos affirmatiuos nõ sequitur in ferio / quilibet equus regis, equus ipsiusmet non est, equus petri quilibet equus cuiuslibet regis est, ergo equus petri, equus ipsiusmet non est / vt patet si rex habeat duos equos quorum vnicum possideat petrus, nam propter variationẽ restrictionis virtualiter arguitur a superiori ad inferius negatiue respectu maioris extremitatis. Et in ceteris omnib⁹ negatiuis simili proportione est vniuersaliter operandum, nam per syllogismos affirmatiuos innotescunt negatiui ex contradictorio conclusionis ⁊ altera premissarũ inferendo contradictoriũ alterius premisse.

¶ Quarto ad principale arguitur. Non sequitur / quelibet pars ⁊ alia pars sunt pars, omnis homo, quelibet pars ⁊ alia pars est, ergo omnis homo est pars / nam solo petro existente premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, et tñ arguitur in barbara, ergo barbara non est modus formalis. Quod si dicas argumẽtari ex puris particularibus ratione secunde partis medij, contra. Si a parte maioris extremitatis nulla ponatur cõfusa, dicta cõsequẽtia est formalis, ergo dictus defectus non obstat subsumptioni. ¶ Et confirmatur Non sequitur / omnis homo ⁊ alius homo sunt hoies, petrus est homo, ergo petrus ⁊ alius homo sunt hoies (relatiuo conclusionis referẽte medium in maiori) nam si sint soli petrus ⁊ paulus, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tñ arguitur in darij, ergo dictus modus nõ est formalis.

¶ Pro horum solutione supponendũ
7. No. ex primo tractatu causa disputationis inter relatiuũ alietatis ⁊ suũ añs esse synonimitatẽ intrinsecam, ita vt he / omnis homo ⁊ alius homo sunt aialia, omnis homo ⁊ aliud animal sunt aialia / nõ sint similis forme. Quãq in rigore id nõ requiratur, nã relatiuũ alietatis solũ exigit pro substãtiuo vel antecedens vel aliquid superius ad ipsum, quare dicte propositiones forsan sunt similis forme ac proinde nulla esset hic maior difficultas q si nullũ esset hic relatiuũ. ¶ Illo tamen admisso ad subsumendũ sub relatiuo alietatis obseruandũ est, vt eundem terminũ referat in vtraq premissa, qui in altera distribuatur ne cõmittatur equiuocatio, potest enim hoc relatiuum referre antecedens alterius categorice forsan congruentius q relatiuum reciprocum, nam q q (equiualent / homo est alius homo, homo est non ipsemet homo) nõ tamen ly alius formaliter exprimit relatiuum reciprocum. Quare non sequitur in cesare / nullus homo est alius homo, quilibet homo vel homo est alius hõ, ergo quilibet homo vel homo non est hõ (relatiuo in maiori referente maiorẽ extremitatem et in minori primã partem minoris) nec sequitur / homo ⁊ petrus quilibet alius hõ et paulus sunt, paulus quilibet alius homo est, ergo paulus ⁊ paulus, hõ ⁊ petr⁹ sunt (relatiuo qd accipitur pro medio vtrobiq referente ly hõ in maiori) nam distributio relatiui añte non distributo non est sufficiens vt sit mediũ quo minus arguat ex puris particularibus. ¶ Valet tñ sepe subsumptio sub relatiuo referente diuersa aut referẽte terminũ particulariter supponẽtem ratione impossibilitatis premissarũ, si id fingas sufficere ad bonitatem ꝯñe, vt / hõ est alius hõ ⁊ equus est alius equus, ergo hõ est equus.

¶ Si autem fiat subsumptio sub com-
8. No. plexo ex relatiuo ⁊ alio termino, vt fit in argumẽto principali, tunc eedem sunt seruãde leges que in ceteris terminis, excepto q in hiis sepe particularitas equiualet vniuersalitati ⁊ confusa determinate. Unde q2 (vt. 17, ca. 1. tra. insinuatũ est) añte relatiui complete distributo, si a parte alterius extremi nulla ponatur confusa, non potest propositio affirmatiua verificari nisi toto complexo ex antecedente ⁊ relatiuo vnicum habente suppositum sm talem acceptionẽ, fit, vt nulla existente confusa a parte alicuius extremitatis optime sequatur / quilibet homo ⁊ alius homo, quilibet hõ sunt, omnia risibilia quilibet homo ⁊ alius hõ sunt, ergo ⁊c. ⁊ idem esset si maior extremitas supponeret determinate aut discrete, non obstante arguatur ex puris particularibus. Si tñ a parte maioris extremitatis esset aliqua confusa, q2 tunc subiectum totale potest pro pluribus suppositis sm talem acceptionẽ verificari, obstat talis defectus, vt patet in argumẽto principali. ¶ Excipitur ab hac regula quando tale mediũ est due determinationes eiusdẽ determinabilis, q2 tunc q uis nulla sit confusa non sequitur / cuiuslibet hois ⁊ alius hominis quilibet equus, quodlibet albũ est, quodlibet nigrum, cuiuslibet hois ⁊ alius hois quilibet equus est, ergo quodlibet nigrũ est albũ / vt patet si brunellus sit omne album ⁊ fauellus omne nigrũ, ⁊ petrus cum ioanne possideat brunellũ ⁊ cum thoma fauellum, paulus vero ecõtrario cum ioanne fauellũ ⁊ cum thoma brunellũ. Nec sequitur / cuiuslibet hois ⁊ alius hois quilibet equ⁹, quodlibet album est, omnia nigra quilibet hõ ⁊ alius homo sunt, ergo omniũ nigrorum quilibet equus, quodlibet albũ est / nam si petrus ⁊ paulus sint omnia nigra qui possideant plures equos nigros ⁊ ex eorum partibus fiant per transpositionẽ ioannes ⁊ thomas et petrus cum ioãne possideat brunellum et paulus cum thoma eundẽ brunellum qui sit omne album, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. ¶ Modi autem equiualentie plures sunt q que sub arte possint cõprehẽdi, nec possunt declarari nisi in propõnibus plurimorum terminorum in quibus proinde plus cõfusionis est q vtilitatis.

¶ Quando subsumitur sub añte rela- 9. No.
tiui, vt fit in cõfirmatione tunc proportionabilr sicut in relatiuis reciprocis ad formalr ⁊ syllogistice inferendũ exprimendum est in conclusione añs ipsum non distributum, vt. v. g. ex premissis confirmationis inferas, ergo petrus ⁊ ab hoie ali⁹ homo / sunt / hoies. Potest tñ congruẽtius q in relatiuis reciprocis referre eundẽ numero terminũ quẽ referebat in premissis dũmodo non distribuatur, nam tunc pariter sicut in relatiuis reciprocis argueret a distributione sigillata ad absolutam, ⁊ in hoc peccat paralogismus confirmationis. ¶ Itẽ etiã proportionabilr vt in reciprocis potest referre terminum subsumptum sub eius añti, dũmodo dictus terminus concedatur in simili casu in quo erat añs vt dicta consequentia teneat per hoc quod conclusio exprimat relationem sigillatam pro suppositis termini relati in premissis, vt in relatiuis reciprocis expositũ est. Quare relatiuo in conclusione confirmationis referente ly petrus est optima consequentia licet non sit syllogismus. Hec tñ / cuiuslibet hois homo est alius hõ, petrus est hois homo, ergo petrus est alius homo (relatiuo in maiori referente ly hois ⁊ in conclusione ly petrus) nõ valet, q2 nec subsumitur sub solo antecedẽti nec concluditur minor extremitas in casu in quo añs sumitur in maiori, ⁊ si essent v. g. infiniti hoies quorum primus possideret secundũ, ⁊ secundus tertiũ ⁊c. premisse essent vere ⁊ conclusio falsa, sequeretur tamen si subsumeres sub solo añti / petrus est homo / ⁊ concluderes / petri hõ est alius hõ. Et per hec in ceteris oib⁹ modis affirmatiuis operaberis. Et syllogizãdo ex ꝯtradictoria conclusionis ⁊ altera premissarũ ad ꝯtradictoriã alterius operaberis in negatiuis, sicut factum est in relatiuis reciprocis.

¶ Lectio quarta.

Quinto ad principale arguitur. Non sequitur / omnes duo apostoli dei sunt duo, omnes duodecim sunt omnes duo apostoli, ergo omnes duodecim sunt duo (medio in maiori distributo, et in minori collectiue tento et minori extremitate siue collectiue tenta siue distributa) q2 si essent nunc omnes duodecim apostoli dei, premisse essent vere ⁊ conclusio falsa, et tñ arguitur in barbara, ergo barbara nõ est modus formalis. Qd si dicas nõ licere mediũ in altera premissarũ distributiue ⁊ in altera collectiue teneri, cõtra. Si ediuerso in maiori collectiue ⁊ in minori distributiue teneatur,

consequentia est formalis, ergo ille non est defectus. ¶ Et cō firmatur. Non sequitur / omnes apostoli dei erunt duodecim, petr⁹ & paulus sunt omnes apostoli dei (vtrobiq; collectiue) ergo petrus & paulus erunt duodecim, q2 si tantum sint nunc petrus & paulus post hac vero alij decem cum illis, premisse sunt vere & conclusio falsa, & tñ arguitur in darij, ergo dictus modus non est formalis.

1. No. ¶ Pro horum solutione (in quibus signa collectiua accipiūtur vt non efficiantur partes extremorum) supponenda sunt que de natura signi collecti. 1. trac. ca. 11. le. 5. dicta sunt, duo presertim, vz q quando descenditur copulatim sub termino determinato a ly omnis, singularizādus est totus sicut totus modificatur a dicto signo. Unde q̄uis determinatio huius termini / equi hominis / feratur in totum copulatū in quod resoluitur determinabile, ita vt de brunello possesso a petro et fauello a paulo falsum sit dicere q sunt equi hominis, sed / equi hominū / quod est plurale de ly equus hois, nihilominus sub subiecto huius / omnes equi hominis sunt quattuor / non descendendū est sic / omnes hi equi & equi &c. hominis, sunt quattuor / sed sic / omnes hi equi hominis & hi equi hois &c. sunt quattuor / vt sit sensus / omnia supposita huius termini equi hominis simul sumpta sunt quattuor / nā in primo ascensu non singularizatur totus terminus in quem fertur ly omnes. Quare si sint tantū duo homines quorum vterq; possideat duos equos, dicta propositio est vera, licet eius preiacens sit falsa. Quo fit hanc / oēs duo apostoli sunt duodecim (collectiue) sit vera, nō eñ est sic ascendēdū, omnes &c. isti & isti &c. duo sunt duodecim / sed / oēs isti duo & isti duo qd per se est manifestius q̄ qd alia suasione egeat. ¶ Quo fit a propositione de signo collectiuo ad suam preiacentem in affirmatiuis nunq̄ valere argumentū, et inde rursus sequitur in negatiuis, a. termino distributo ad ipsum collectiue tentum nunq̄ valere argumentū quomodocūq; termini supponant, vt loco citato monstratū est. ¶ At a propositione affirmatiua de termino distributo ad affirmatiuam de eodem termino collectiue tento optime sequitur, dū modo a parte alterius extremi nulla sit confusa, nec talis terminus accipiatur in obliquo, vt sequitur / aliqui homines, omnes hoies sunt, ergo aliqui hoies, omnes hoies sunt (in antecedenti distributiue & in consequēti collectiue) & sequeretur si subiectum supponeret singulariter aut distributiue, sed non sequitur / omnes duo hoies sunt duo, ergo omnes duo hoies sunt duo. Nec sequitur / omniū duorum hominū quodlibet. a. quilibet equus est, ergo omniū duorum hominū quodlibet. a. quilibet equus est / nam si ly. a. valeat tantū sicut / possessum in aliquo loco / & singuli binarij hominū in singulis locis possideant brunellū non tamen omnes in eodem, premisse sunt vere & cōclusio falsa. ¶ Est ergo conclusio. Si medium in vtraq; premissarum collectiue teneatur, consequentia est syllogistica & tenet virtute syllogismi expositorij, non q talis terminus sit simpliciter singularis, sed q f̄m talem acceptionem non possit simul mediāte eadem copula de pluribus diuisim verificari. Si autem in altera collectiue teneretur & in altera particulariter, subsumptio non valeret, q2 non esset sufficiens distributio medij. At si in altera premissarū teneatur cum signo collectiuo, necesse est in altera itidem cum signo collectiuo teneri, nam alias cōmitteretur primus defectus intrinsecus. s. equiuocationis f̄m talem acceptionem. Nisi quando in altera ita distribuatur, vt ex illa inferatur premissa in qua teneatur cum

Ad quintū princi. signo collectiuo. ¶ Unde ad argumentū concessa maiori negatur minor, immo cōmittitur primus defectus intrinsecus nisi velis illū vocare defectum acceptionis q vz in minori tenet mediū pro aliqua collectione pro qua non distribuitur in maiori. Et ad replicā cōcesso q cōuerso modo dictus syllogism⁹ sit bonus, q2 minor infert vnam in qua mediū tenetur collectiue, negatur inde sequi talem defectum nunq̄ obstare, dictū eñ est quando obstat, quādo vero, non. ¶ Hinc fit hanc consequētiam non valere / omniū duorum hominū quodlibet. a. quilibet equus est, hi hoies (demonstratis omnibus) sunt omnes hoies, ergo hoꝝ hominū quodlibet. a, quilibet equ⁹ est / si medium in maiori distributiue & in minori collectiue teneatur, q2 maior non infert vnā in qua collectiue teneatur, sed si ediuerso in maiori teneatur collectiue & in minori distributiue, erit vtraq; formalis, q2 minor infert vnam in qua collectiue teneatur. ¶ Sequitur secundo, in syllogismis negatiuis nunq̄ licere medium in premissa negatiua teneri distributiue & in affirmatiua collectiue, vt non sequitur / nulli duo apostoli dei sunt duodecim, isti duodecim, oēs duo sunt, ergo isti duodecim nō sunt duodecim / q2 nūq̄ negatiua (vt dictū est) de termino distributo infert negatiuā de ipso collectiue tēto quomodocūq; alijs terminis supponētibus, licebit tamen in negatiua ipsum collectiue teneri, & in affirmatiua distributiue, dūmodo in tali affirmatiua a parte alterius extremi nulla ponatur confusa nec tale medium teneatur in obliquo, vt formaliter sequitur / omnes hoies non sunt animalia, omnia risibilia, omnes hoies sunt (in maiori collectiue & in minori distributiue) ergo omnia risibilia non sunt alalia.

¶ Per hec soluitur argumentum con- 2. No. firmationis, nempe cum syllogismis cuius medium in vtraq; premissarū accipitur collectiue, eo teneat quod medium f̄m talem acceptionem nō possit verificari de pluribus, fit, vt quecūq; ampliationis diuersitas obsiet tali subsumptioni, nam siue vbi distribuitur magis amplietur siue vbi non distribuitur, siue in negatiua magis siue in affirmatiua, quocūq; modo mediū tenebitur equiuoce quoad acceptionem. ¶ Igitur ad confirmationē cōcessa maiori negatur minor, nam mediū Ad cōfir. in minori stat pro collectione hominū nunc existentium, & in maiori pro collectione omniū presentium & futurorum simul. ¶ Sed cōtra. Ad minus hic syllogismus esset bonus / oēs apostoli dei erunt duodecim, petrus & paulus sunt vel erunt omnes apostoli, ergo petrus & paulus erunt duodecim (vtrobiq; collectiue) cuius tamen premisse sunt vere & cōclusio falsa, si quādoq; erunt omnes duodecim simul & quādoq; petr⁹ et paulus soli. Negatur cōsequētia, supposita (vt res habet) veritate huius / adam fuit ois homo / nam cum in minori predicatum sit determinabile acceptum nō vnica respectu determinationis copule, sub qua proinde licet immediate disiunctiue descendere, adhuc f̄m talem acceptionem pro alio tenetur medium in maiori q̄ in minori, sed subsumendū est in minori sic / petrus & paulus omnes apostoli sunt vel erūt. ¶ Et eodē modo peccat hic paralogismus / petrus & paulus erunt omnes hoies / ioannes & thomas erunt omnes hoies, ergo petrus & paulus sunt vel erunt ioannes & thomas / nam sicut dictis signis distributiue acceptis predicata non sufficiēter distribuerētur, q2 dependent in sua resolutione a determinatione pluribus accepta particulariter supponēte, ita tentis collectiue, equa ratione non accipiūtur pro eodem.

¶ Sexto ad principale arguitur. Non sequitur / cuiuslibet hois quilibet equus incipit esse, omne album est vel immediate post hoc erit hois equus, ergo omne album incipit esse / nam si omnes equi qui nūc ab hominibus possidentur, incipiant nunc esse, & brunellus albus qui nunc nec incipit esse nec ab aliquo nunc possidetur, hora futura diuisa per partes proportionales in alia & alia parte possideatur ab alio & alio hoie quorum nullus modo sit, nec erunt post has alij equi, nec sint nec erunt alia alba, premisse sunt vere & cōclusio falsa, & tamen arguitur in barbara, ergo barbara non est modus formalis. Nō si dicas medium in minori vbi non distribuitur supponere pro aliquo f̄m talem acceptionem. i. post ly immediate pro quo non supponit in maiori vbi distribuitur ante ly incipit, ad minus si distribueretur in minori. s. omne album est vel immediate post hoc erit cuiuslibet hois quilibet equus / fieret bonus syllogismus, cum tamen in eodē casu instetur, q2 eadem minor est vera, vt patet per descēsum sub determinatione copule. s. brunellus in hoc instāti erit cuiuslibet hois quilibet equus. ¶ Et confirmatur. Non sequitur

incipit omne album esse homo, petrus est vel immediate post hoc erit albus, ergo incipit petrus esse homo / nam si petrus qui immediate ante hoc fuit niger, nunc sit omne album, premisse sunt vere ⁊ cõclusio falsa, ⁊ sic arguitur in darij, ergo dictus modus non est formalis.

3. No. ¶ Ad argumentũ recte responsum est Et pariter respõdetur ad replicatõ, nempe ꝙꝙ liceat mediũ vbi distribuit̄ aut in negatiua accipi pro aliquo pro quo nõ accipitur vbi non distribuit̄ vel in affirmatiua, hoc cõtingit quando ibi distribuitur pro omnibus pro quib⁹ accipitur in alia ⁊ pro pluribus alijs. At vero quãdo medium ita accipit̄ diuersimode quod in neutra accipitur pro omnibus pro quibus accipitur in altera (qđ premissis argumenti principalis cõtingit) quãuis vtrobiq̃ distribuatur, cõmittitur in affirmatiuis quintus defectus intrinsecus, ⁊ in negatiuis sextus. In hoc eñ peccat hic syllogismus / omnis homo fuit, petrus erit ois homo, ergo petrus fuit. ¶ Igitur assumẽda est pro minori in argumẽto principali / omne album, hois equ⁹ est vel immediate post hoc erit, ⁊ a fortiori erit debita subsũptio si predicatũ distribuit̄. ¶ Idẽ est defectus hic / oẽs hoies incipiũt esse entia, hec entia sunt vel immediate post hoc erũt hoies, ḡ hec entia incipiũt esse entia / si eñ solũ petr⁹ ⁊ paulus incipiãt esse, sint tñ due materie ⁊ due forme separate que demonstrent̄ pronomine minoris extremitatis, ex quib⁹ hora futura diuisa per partes ꝓportionales in qualibet alia ⁊ alia parte fiant alij ⁊ alij hoies, premisse essent vere ⁊ cõclusio falsa, sed dicẽdum est in minori / hec entia, homines sunt vel immediate post erũt. Et idem erit defectus si assumas pro medio ly binarius hominũ. ¶ Et idem adnotandũ (ne opus sit eadẽ precepta postea resumere) in syllogismis negatiuis. Non eñ sequitur / nullius hois equus incipit esse, brunellus est vel immediate post hoc erit hois equus, ergo brunellus nõ incipit esse nulli hoies incipiant esse entia, hec entia sunt vel immediate post hoc erunt hoies, ergo hec entia nõ incipiunt esse entia. Casibus nanq̃ hoc solo mutatis qđ illi equi qui modo possidentur ab hominibus nõ incipiant esse, brunellus vero incipiat esse, item in secũdo, qđ illi hoies qui modo sunt non incipiant esse, sed ille materie ⁊ ille forme ex quibus hora futura illi hoies sunt componendi incipiant esse, premisse sunt vere in vtroq̃ syllogismo ⁊ cõclusio falsa. Et eodem casu instabis huic paralogismo / nullum albũ ⁊ nigrum incipiunt esse, hec entia sunt vel immediate post hoc erunt album ⁊ nigrũ, ergo hec entia nõ incipiunt esse / si illorũ duorum hominũ in quolibet instanti alter sit albus ⁊ alter niger et nullum album aut nigrum incipiat esse.

4. No. ¶ In ceteris autem terminis singularis numeri simplicib⁹ aut cõplexis vnica acceptione tentis, acceptis pro medio vniuersalr̄ opinor tenere dictum modum subsumẽdi, qꝛ non stat talẽ terminũ post ly immediate supponere quin supponat ante ly incipit ad minus ꝓ aliquo signato supposito, qđ sufficit ad euitandũ quintũ ⁊ sextũ defectus. Quod dixerim propter illũ casum sepe positum. s. ꝙ hora futura diuisa per partes proportionales in qualꝫ parte sit aliũ ⁊ alius homo, nullo alio existente, in quo casu subiectum huius / homo incipit esse / nõ supponit, supponẽte (vt opinor) subiecto huius / incipit hõ esse / at qꝛ non est signabile suppositũ pro quo supponat in vna pro quo nõ supponat alia, non obstat subsumptioni. ¶ Solet tamẽ circa hoc dupliciter argui. Primo. Non sequitur / quilibet equus hois incipit esse, brunellus est vel immediate post hoc erit equus hois, ergo brunellus incipit esse / nam casu argumẽti conclusio est falsa (vt notũ est) ⁊ minor vera, ⁊ ꝙ maior sit vera patet, tum qꝛ bene sequitur / cuiuslibet hois quilibet equus incipit esse (vt concessum est) ergo quilibet equus hois incipit esse / sicut sequit̄ respectu presentis, tum etiã quia si falsificaretur maior maxime pro brunello, pro quo tñ nõ videtur supponere / equus hominis / nam sic deberet fieri verificatio / brunellus, equus hominis est vel immediate post hoc erit / que videtur falsa, cum inde sequatur / ergo brunellus, hois equus est vel immediate post hoc erit / cuius omnes singulares sunt false sub ly hois. ¶ Secundo. Non sequitur / omne album incipit esse, petrus est vel immediate post hoc erit alb⁹, ergo petrus incipit esse / nam si paulus qui nunc sit omne album, incipiat esse, petrus vero qui non incipit esse hora futura diuisa per partes proportionales in qualibet sit alia ⁊ alia albedine albus, cõclusio est falsa (vt notum est) ⁊ minor vera, ⁊ ꝙ maior sit vera patet, nam si falsificaretur maxime pro petro pro quo tamẽ subiectum nõ supponit, nam sic deberet fieri verificatio / petrus, album est vel immediate post hoc erit / quam propositionem esse falsam sic patet. Sequitur bene / petrus, albũ est vel immediate post hoc erit, ergo petrus, res habens albedinem est vel immediate post hoc erit / rursus / ergo petrus, albedinem res habens est vel immediate post hoc erit / cuius omnes singulares sub ly albedinem sunt false. Quo fit, nec in complexis acceptis vnica nec in simplicibus valere dictum modum arguendi. ¶ Negamus tamẽ dictos syllogismos non esse formales, immo in vtroq̃ maior est falsa sicut cõclusio, ⁊ in primo falsificatur pro brunello de quo verum est dicere / brunellus equus hominis est vel immediate post hoc erit / sed non sequitur inde ꝙ hominis equ⁹ sit vel immediate post hoc erit, et credo respectu solius copule de immediate non tenere dictam consequẽtiam, eo quod in antecedenti totum ampliatur vnica ac proinde ly hominis nõ sit resolubile per descensum, sicut est resolubile in conclusione vbi accipitur pluribus. Et ideo nõ sequitur a nõ vnica ad vnicam cum distributione, vt supponit suasio prima. ¶ Eodẽ modo maior secũdi syllogismi falsificatur pro petro pro quo supponit subiectum, sed nõ sequitur / petrus, res habens albedinẽ est vel immediate post hoc erit, ergo albedinem res habens est vel immediate post hoc erit. ¶ Et eodem modo sequitur si fiat subsumptio per ly incipit precedente subiecto in terminis singularis numeri incomplexis. s. omnis homo incipit esse albus, omne risibile incipit esse homo, ergo omne risibile incipit esse album.

¶ At vero si in minori, tam subiecto ꝙ predicato anteponeretur ly incipit non valeret subsumptio. 5. No.
V. g. non sequitur / omnis homo incipit esse substantia, incipit esse homo, ergo incipit esse substantia / nec sequeretur sic / omnis homo incipit esse substãtia, incipit animal esse homo, ergo incipit animal esse substantia / nam si soli hoies nunc incipiant esse ita vt bruta ⁊ essent ⁊ fuissent, premisse sunt vere et conclusio falsa, cum sit immediate exponibilis ante resolutionem sub ly animal. Nec sequeretur si inferres / incipiens esse animal incipit esse substantia / aut / incipiens esse animal quod est vel immediate post hoc erit incipiens esse animal, incipit esse substantia / nam in simili nõ sequitur / omnis homo incipit esse albus, incipit esse nigrum homo, ergo incipiens esse nigrũ quod est vel immediate post hoc erit incipiens esse nigrum, incipit esse album / qꝛ si omnes hoies qui nunc sunt incipiant esse albi, et hora futura vt supra diuisa in qualibet alia ⁊ alia parte sit alius ⁊ alius homo niger, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. Et a fortiori non sequitur / nigrum incipit esse album. Cõmittitur ergo quintus defectus intrinsecus, quia videlicet ſm talem acceptionem medium accipitur pro diuersis in premissis. ¶ Sed arguis. Non est hic signabile suppositum pro quo supponat medium in minori et non in maiori, ergo non obstat dictus defectus. Negatur consequẽtia, nam licet id requiratur vt sit defectus, subiecto in minori precedente verbum, nõ tamen requiritur quando ambo extrema sequitur. Quare nec cum ly immediate sequitur / omnis homo incipit esse albus, immediate post hoc nigrum erit homo, ergo immediate post hoc nigrum erit albũ / nec ex hac maiori / omnis homo immediate post hoc erit albus / cum eadem minori sequitur dicta conclusio, vt patet in eodem casu. ¶ Eodem modo patet in modis negatiuis defectus. s. nullus hõ incipit esse aial, incipit esse hõ, ergo nõ incipit esse aial / si eñ nullum esset nunc aial nec immediate post hoc esset aliqđ

signabile, hora tñ futura vt supra diuisa in qualibet alia et alia parte eēt aliud ꝛ aliud hō, premisse eēnt vere ꝛ conclusio falsa. Nec sequit̃ ex eisdē premissis/incipiēs esse non est aial/ aut/incipiēs esse non est vel immediate post hoc erit aial/nā si addas casui qḋ solus brunellus incipiat nunc esse per primū sui esse qui manebit cū dictis hominib⁹, premisse sunt vere ꝛ cōclusio falsa. Nec sequeret̃/ens nō incipit esse aial, qꝛ si dicas in minori/incipit esse aial hō/non sequit̃ in similis/aial non incipit esse aial/nec si cōcluderes/aial incipiens esse nō est vel immediate post hoc erit/ vt patet in casu nunc vltimo posito, in quo/incipiēs esse/solū supponit pro brunello. Contingit ergo in subsumēdo sextus defectus intrinsecus.

6. No. ¶ Circa materiā confirmationis cōmuniter dr̃ nō licere subsumere sub terminis sequētib⁹ ly incipit sicut nec licet sub eis descēdere (vt. 7. ca. exponibiliū visum est). ¶ Sunt tñ qui dicunt defectū esse solū extrinsecū in cōcludēdo. Sed tunc illo ablato sequeret̃ ex dictis premissis/ incipit omne albū qḋ est vel immediate post hoc erit petrus, esse homo/qḋ tñ est falsum. Quinimmo licet subsumeres cū distributione ꝛ inferres sine distributione non sequit̃/incipit omne albū esse homo, petrus omne album est vel immediate post hoc erit, ergo incipit albū qḋ est vel immediate post hoc erit petrus, esse hō/qꝛ si petrus ꝛ nunc et immediate post hoc esset omne albū, ante hac tñ et ipse ꝛ bruta oia fuissent alba, premisse sunt vere ꝛ conclusio falsa. ¶ Igitur memento propositionem de ly incipit oēs terminos precedente, esse immediate exponendā per vnā disiunctiuā ex duab⁹ copulatiuis, in quibus experieris subiectū in aliqua dictarū exponentiū distribui ꝛ in aliqua nō, quare ꝙꝙ formalr̃ distribuat̃ in exponibili virtualr̃ tñ non distribuit̃, sed supponit mixtim modo in exponibilib⁹ exposito de terminis propōnum immediate exponibilium. Unde in hac. v.g. subsumptione cōfirmatiois/incipit omne albū esse hō, petrus est vel immediate post hoc erit albus/ duplex intrinsecus defectus cōmittit̃. s. qḋ medium nullibi distribuitur complete, item ꝙ in maiori vbi non distribuitur complete pro plurib⁹ accipitur ꝙ in minori. Et ideo dicendum esset in minori/petrus, omne albū est vel immediate ante hoc fuit vel immediate post hoc erit/ex qua subsumptione adhuc nō sequeretur/ incipit esse homo (vt quidā falso putant) propter variationem appellationis de ly incipit in conclusione ꝛ in maiori, nam casu confirmationis, si nullū esset, fuisset, aut foret aliud album ꝙ petrus, premisse essent vere ꝛ conclusio falsa, sed optime sequeretur/incipit omne album quod est vl' immediate ante hoc fuit vel immediate post hoc erit petrus, esse homo/vbi ponitur mediū ad seruandam eandem appellationē, que conclusio casu confirmationis est vera sicut premisse, cum sit exponenda ante resolutionem de ly album. Materia aūt huius confirmationis ad vltimū pōnius caput tertie partis spectat vbi de subsumptione sub terminis propōnum immediate exponibiliū disputandum est.

¶ Septimo ad principale arguit̃. Nō sequitur/omne non aial est insensibile, omnis homo est aial, ergo omne nō homo est insensibile/ꝛ tñ arguitur in barbara, ergo barbara nō est modus formalis. Nō si dicas medium nullibi complete distribui, contra. Sequitur formalr̃ in darij/omne non animal est insensibile, petrus est aial, ergo aliquid nō petrus est insensibile/ꝛ tñ subsumitur eodem modo, ergo non est ille defectus.

7. No. ¶ Circa syllogizationē in terminis infinitis potest esse primum difficultas, quādo subsumitur sub toto termino infinito respectu verbi extrinseci temporis ſm illos qui opinantur negationem infinitare terminū ſm eius acceptionem. Habēt eñ negare idoneitatē harum premissarum/omne nō album est vel fuit homo, equus est non albus/ qꝛ stat medium supponere pro aliquo in minori pro quo non supponat in maiori, vtputa pro equo, qui modo est niger et tunc albus. Quare si cum hoc faciās petrū nec esse nec fuisse album sed esse ꝛ fuisse omnē hominē ꝛ omnē non album ipse sunt vere ꝛ cōclusio quecūqꝫ affirmatiua falsa. Tenentur itē negare in eodem casu bonitatē huius syllogismi/nullus hō est equus omne non albū ois homo qui est homo est vel fuit, ergo nullū non album est equus ob quintū defectum extrinsecum, qꝛ/nō albū/supponit in cōclusione pro equo pro quo nō supponit in minore. Uerumtñ qui aliter opinamur vcꝫ negationē non infinitare acceptionē termini, ac proinde nō stare terminū infinitū supponere pro aliquo cū minori ampliatione pro quo non supponat cū maiori, concedimus habilitatē premissarū ꝛ casu illo negamus maiorē, concedimusqꝫ secundum syllogismū in quo non arguitur nisi a magis ad minus amplum distributū negatiue ꝛ eodē casu negamus minorem. Immo nihil aliud censemus cōsiderandū circa subsumptionem sub terminis infinitis ꝙ si essent termini finiti. ¶ At circa subsumptionem sub termino infinitato, que disputatio expetitur in argumēto supponendū primo terminū infinitatum in ꝓpōne affirmatiua nullo alio intercedēte signo inter ipm ꝛ negationē equiualenter distribui, in negatiua vero, nō. V.g. ly homo in hac/nō homo est aial/ distribuitur, qꝛ infert ex se vnā in qua distribuatur. s. aial non est hō/in hac vero/non omnis homo est aial/ vt signū non sit pars, non distribuitur, cadunt eñ duo signa sup̃ ipsum, ꝛ ideo non sequitur/ non omnis hō est petrus, ergo non petrus est petrus/ sed in hac/ omne nonhō est petrus/distribuitur quidē, qꝛ ly omne nō cadit in terminū infinitatum, ac proinde post resolutionē totius vnica acceptiōe licet descēdere sub illo pure copulatiue. Sꝫ in hac/nō ens non est creatura/ly ens non distribuit̃, qꝛ non licet descendere copulatiue sub illo, demonstrato eñ deo hec esset falsa/non hoc ens nō est creatura/sed supponit determinate cōtradictorio modo ꝙ hic/omne nō ens nō est creatura. Quare post resolutionem disiunctiuā sub toto licet ascendere pure disiunctiue sub termino infinitato, sed non liceret ante resolutionē totius, non eñ sequitur/aliquid nō hec creatura non est deus/demonstrato petro) ergo aliquid nō creatura non est deus. Que cū vera sint vt ad experientiā cōstant confirmant doctrinā traditā. 1. tra. ca. 11. le. 6. vcꝫ ꝙ negatio propositionis negatiue facit partes complexi accepti vnica, etiā precedentis, supponere ſm exigentiā cōtradictionis ad affirmatiuam. ¶ Secūdo notandū ꝙ syllogismi in quibus subsumitur sub termino infinitato sunt manifestandi per syllogismos terminorū finitorū inferendo ex premissa termini infiniti premissā termini finiti (ab affirmatiua ad negatiuā aut econtrario) que cū alia premissa inferat cōclusionem illatā, aut si fuerit cōclusio de termino infinito inferēdo illā per eandē argūm ex alia de termino finito que infertur ex dictis premissis.

¶ Quo supposito sit prima regula. Ex duabus premissis affirmatiuis siue vniuersalibus siue particularibus variato medio penes finitum ꝛ infinitū infertur negatiua earūdem extremitatū, si nullus supradictorū defectuū cōmittatur, vt formalr̃ sequitur/nonhō est aial, risibile est homo, ergo risibile, aial non est/qꝛ maior infert hanc/ aial non est homo (per conuersionē primo, ꝛ postea ab affirmatiua ad negatiuā) que cum eadem minori infert eandem conclusionē sic arguendo/animal nō est homo, risibile est homo, ergo risibile, aial non est. Et si pro minori acciperes/omne risibile est homo/inferres/omne risibile, animal non est. Et a fortiori si maior esset vniuersalis. Formalr̃ inqꝫ sequitur per hanc regulam, licet nō syllogistice, qꝛ negatio infinitans que se tenet cum medio in maiori non cōcluditur cum minori extremitate. Hec regula cum sequētibus intelligatur quādo totale extremū infinitatur, ex his eñ nō sequitur, nullus equus, currit petrus est homo, nulla sequitur negatiua, qꝛ maior non infert negatiuam de termino finito, quod est fundamētum regule. ¶ Ex hac sequitur secūda. Ex duabus affirmatiuis, medio penes finitum et infinitum variato, sequitur affirmatiua earūdem extremitatum in qua negatio que infinitabat medium in premissis infinitet aliam extremitatem in conclusione, dūmodo non 8. No. Pria regula. Secunda

cõmittatur alius defectus. Formalr em̃ sequitur/ nonhõ est alal, omne risibile est hõ, ergo non risibile est alal/ nam per primã regulã ex eadẽ minori pro maiori, ⁊ pro minori hac/ alal non est homo(que sequitur ex maiori) sequiẽ in baroco/ animal non est risibile/⁊ ex eadẽ prima maiori sequitur/alal est/ex quibus rursus a negatiua cum cõstantia ad affirmatiuam sequiẽ/alal est non risibile/⁊ per conuersionẽ/nõ risibile est alal/que proinde de primo ad vltimũ sequiẽ ex primis premissis, ⁊ a fortiori sequereẽ si maior eẽt vlis. Sed minori extremitate nõ distributa nõ sequeretur/omne non creatura est deus, ens est creatura, ergo nõ ens est deus, qꝛ ex parte termini infinitati arguitur a nõ distributo ad distributũ. Item termino infinito in cõclusione distributo q̃q̃ ambe p̃misse sint vniuersales non sequereẽ, vt patet in argumẽto principali.s. omne nõ alal est insensibile, omnis hõ est alal, ergo omne nõ homo est insensibile. Et defectus est qꝫ arguiẽ virtualr ab inferiori ad superi⁹ distributũ respectu totius termini infiniti, proportionabilr ad defectum quẽ supra assignauimus huic paralogismo/quilibet equus regis currit, aliquis hõ est rex habẽs equũ, ergo quilibet equus hois currit/qꝛ terminus infinitatus pariter accipiẽ vnica acceptione cum toto cõplexo

Ad septimũ p̃nci. sicut hic accipitur ly hois. ¶ Et per hoc soluitur argumentũ principale cũ argumento replice, nam primũ concludit vlr ⁊ ideo nõ valet, ⁊ secũdum cõcludit particulariter ⁊ ideo valet. At si subsumeres cũ distributione termini infinitati optime sequeretur/omne nõ alal est insensibile, omnis hõ, omne animal est, ergo omne nonhõ est insensibile. Sed si terminus infinitus in maiori nõ distribuereẽ, ⁊ distribuereẽ in ꝯclusione, nõ sequereẽ non alal est lapis, ols homo omne alal est, ergo omne nonhõ est lapis, qꝛ ex parte terminoꝝ infinitoꝝ arguiẽ a nõ distributo ad distributũ.

Tertia. ¶ Tertia regula ex duab⁹ vniuersalibus negatiuis variato medio penes finitum ⁊ infinitum in prima figura sequitur negatiua earudem extremitatũ si nullus alius sit defectus, vt formaliter sequitur/nullũ non homo est animal, nullus equus est homo, ergo nullus equus est animal/que est instantia contra secundã regulam textualem.s. ex puris negatiuis ⁊c̃. Nempe ex eadẽ minori sumpta pro maiori ⁊ contradictoria cõclusionis pro minori sequitur immediate cõtradictoria maioris. Sequiẽ nãqꝫ/nullus equ⁹ est homo ⁊ equus est alal, ergo alal non est hõ ⁊ alal est/nam prima pars ꝯñtis sequitur in ferison ⁊ scδa ex sola minori, ex quib⁹ rursus/ergo alal est nonhõ/a negatiua cũ constãtia ad affirmatiuã, ⁊ per cõuersionẽ sequitur/nonhõ est alal/que est contradictoria maioris. At si maior non esset vlis, non sequeretur dicta cõclusio, qꝛ minor ⁊ contradicoria cõclusionis nõ inferrent cõtradictoriã illius.s. vlem affirmatiuã. Intelligitur regula sicut precedentes ⁊ sequẽtes dũmodo signũ latum in terminũ infinitum absolueẽ a numero, nã alias non sequeretur/nullũ nonhõ est hoies, nulli hoies sunt homo, ergo nulli homines sunt hoies. In scδa autem figura recte sequereẽ ex puris particularibus negatiuis.s. homo non est non alal, equus nõ est alal, ergo equus, homo nõ est/qꝛ sequitur bene/ equus non est alal, omnis equ⁹, omnis hõ est, ergo omnis hõ non est alal, ⁊ omnis hõ est/rursus/ergo omnis homo est nõ alal(ab affirmatiua ad negatiuã)que est cõtradictoria maioris. Sed in tertia figura due particulares negatiue, vt/non homo nõ est animal, homo nõ est equus/nõ sunt habiles, qꝛ mediũ.s. terminus infinitatus nullibi distribuitur complete.

Quarta. ¶ Ex dictis regulis sequitur quarta vez. Ex premissis negatiua ⁊ affirmatiua variato medio penes finitũ ⁊ infinitũ ⁊ distributo termino finito in affirmatiua formalr sequitur negatiua in qua negatio infinitans mediũ infinitet extremitatem affirmatiue premisse si nõ sit alius defectus, vt sequiẽ/nullũ nonhõ est alal, omnis hõ est risibilis, ergo nullũ non risibile est alal/qꝛ ex contradictorio cõclusionis ⁊ eadẽ minori ad cõtradictoriũ maioris fit ꝯñā iuxta secundã regulam. Sequiẽ nãqꝫ/non risibile est alal, ols homo est risibilis, ergo nonhõ est alal. Si tñ ly homo non distribuereẽ in minori non sequeretur/nullũ non ens est deus, ens est creatura, ergo non creatura non est deus/nec sequereẽ si terminus infinitus non distribuereẽ in maiori/nonhõ non est deus, omnis hõ est creatura, ergo nõ creatura nõ est deus/qꝛ in neutra ꝯñā ex cõtradictoria conclusionis ⁊ eadem minori infertur per secundam regulam, vt ex dictis patet, cõtradictoria maioris. Et de his satis, obscuriora em̃ sunt q̃ vtilia.

¶ Lectio quinta.

Contra dispositionẽ de cellarent ⁊ Cellarent
de ferio eius subalterno arguitur. Non sequiẽ/omne ens esse nõ est contingens, ols creatura est ens, ergo omnem creaturã esse non est cõtingens/⁊ tñ arguitur in cellarent, ergo cellarent nõ est modus vtilis. ¶ Et cõfirmaẽ. Non sequiẽ/ Ferio.
omne falsum si est impossibile nõ est verum, hominẽ esse alal est falsum si est impossibile, ergo hominẽ esse alal non est verum/nullus hõ dum dormit vigilat, petrus est hõ dũ dormit, ergo petrus non vigilat/nam petro vigilãte premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. Nec sequitur/nullum elementũ est supra lunã, sol est supra elementũ, ergo sol non est supra lunã/⁊ tñ arguiẽ in ferio, ergo dictus modus non est vtilis.

¶ Ad primũ horum que facillima sunt 1. No.
distinguitur maior. Nam si in maiori dicti syllogismi ly ens supponat personalr ⁊ distribueẽ, ꝯñā est bona, sed maior est falsa, vtpote cuius sensus sit/de omni ente.s. petro, paulo ⁊c̃. verum est dicere qꝫ ipsum esse ens nõ est contingens. Si aũt maior sit modalis cõposita, ita vt totum dictũ sit subiectum, premisse sunt inhabiles, qꝛ mediũ in maiori est pars cõplexi supponẽtis simplr ⁊ in minori supponit personalr, que est species equiuocationis quo ad acceptionem. Et ob eũdem defectum he nõ sunt habiles/homo est species, ols homo est alal. Vñ q̃q̃ moderni summuliste reducãt hos defectus ad equiuocationẽ, qõ medium in altera premissarũ teneaẽ personalr et in altera materialr, melius tñ reducũtur ad defectus acceptionis.s. quintũ ⁊ sextum, qꝛ magis appellate(vt sic loquar) tenetur ratiõe predicati vbi supponit simplr q̃ vbi supponit personalr, vt scδa parte introductionũ ⁊. 1. trac. in de modalibus compositis visum est. ¶ Idem est defectus in his/ omne ens esse est necesse, omnis creatura est ens, ergo omnem creaturã esse est necesse/omne alal esse hominẽ est possibile, equ⁹ est alal, ergo equũ esse hominẽ est possibile. Proportionabilis defectus intrinsecus cõmittitur in his/vtrũqꝫ hoꝝ scis sedere, alter hoꝝ est episcopus, ergo scis episcopũ sedere/neutrum hoꝝ dubitas sedere, alter hoꝝ ols papa est, ergo nõ dubitas papam sedere/in quibus premisse sunt vere ⁊ cõclusiones false, si papã quẽ ignoras esse papã videas cũ alio hoie sedere, nam minor extremitas in minori supponit personalr et in cõclusione est pars dicti supponentis simplr. Si dicas cum antiquis argumentari hic a sensu diuiso ad compositũ, et in prioribus syllogismis defectũ esse qꝫ mediũ in maiori faciat sensum compositũ, ⁊ in minori diuisum, nõ reprobo qꝛ in re idẽ est. Et idẽ dicendũ in multis alijs paralogismis qui tã affirmatiui q̃ negatiui formari possunt.

¶ Ad primũ syllogismũ confirmatio- 2. No.
nis. Si in maiori dicti syllogismi totum condicionatũ vnica acceptione distribuatur, negaẽ maior, immo dictus syllogismus est bonus, ⁊ sicut conclusio est falsa ita ⁊ maior, cui⁹ sensus est/ omne illud de quo verum est dicere qꝫ est falsum si est impossibile, non est verũ. Si tñ non distribuiẽ nisi ly falsum cõceditur maior, sed negatur minor, qꝛ arguitur in quattuor terminis, cũ nihil ibi habeat vicem medij, sed esset subsumendum/hoiem esse alal est falsum/⁊ inferendũ/ ergo hoiem esse alal si est impossibile nõ est verũ. Et idẽ est defect⁹ in hoc/ols propõ si est necessaria, est vera, homo est lapis est propõ si est necessaria, ergo hõ est lapis est vera/⁊ in plurimis alijs id genus. ¶ Ad secundũ proportionabilr respondendũ, nam si totum illud complexũ/alal dum dormit/vnica acceptiõe distribuatur, dictus syllogismus est formalis ⁊ casu argumenti sicut ꝯclusio est falsa, ita ⁊ maior, cuius sensus est/nullum ens

de quo verum esset dicere q̄ est aīal tēpore quo dormiret, vigilat. Si autē solum distribuat ly aīal ita vt ly dum dormit/ sit determinatio predicati, ꝯña non valet, q̄z nihil ibi habet vicē medij, sed esset subsumēdū/ petrus est aīal/ ⁊ inferendū/ petrus dum dormit nō vigilat. ¶ Ad tertiū cōcessa maiori. s. dictum syllogismū nō valere, forsan quis diceret defectū esse in modo cōcludendi, q̄z ly supra qḋ se tenet ex parte medij in maiori, non cōcluditur a parte maioris extremitatis, sed concludendū esse/ sol, aliqḋ existens supra ens qḋ est supra lunā non est/ qui quidē syllogismus exprimitur per hunc/ nullum elementū est ens qḋ est supra lunam, sol est ens existēs supra elementū, ergo sol, ens existēs supra ens qḋ est supra lunā nō est/ vbi maior extremitas cōcluditur in accusatiuo in quo casu sumatur mediū in minori. Sed contra. Si non esset supra lunam aliud corpus q̄z sol, ⁊ venus mediās inter vtrūq;, premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa, si sub eadē maiori subsumas/ sol est corpus existens supra elementū, ⁊ inferas/ ergo sol, aliquod corpus existens supra ens qḋ est supra lunam nō est/ q̄z sol, omne corpus existens supra ens qḋ est supra lunam, est. ¶ Sunt igitur qui huic argumento nihil aliud respōdent, nisi q̄ mediū non est totale extremū in minori dicentes quādoq; obstare habilitati premissarū aliquid se tenere cum medio in altera premissarū aliquādo vero, non, quod quidē respōsum non est dialectico dignū, nisi infallibilr cōstituatur qñ obstat et qñ nō, qḋ supra inter examinandā tertiā cōdicionē essentialē factum est. Ubi habes q̄ nō licet in syllogismo negatiuo aliquid se tenere ex parte medij in premissa affirmatiua ratione cuius totum complexū pro aliquo supponat pro quo non supponat medium in negatiua, ⁊ hic defectus reddit dictas premissas inhabiles.

¶ Secūdo ad principale arguitur. Non

Cellarent sequitur/ nulla proportione qualibet sua parte aliquod totum est maius, omnis hō. a. pportione qualibet sua parte est maior, ergo nullus hō est aliqḋ totū/ ⁊ tñ arguitur in cellarēt, q̄ cellarēt nō est modus vtilis. ¶ Et cōfirmatur. Non sequitur/ cuiuslibet hoīs. b. equus nō currit, petrus est homo (aut si dicas/ petrus, hō habens equū est) ergo petri equus nō currit/

Ferio. supposito gratia disputationis q̄ determinabile supponat determinate in ordine ad suā determinationē ita vt sit prius q̄z ipsa resoluendū, nam si oēs equi petri currant ⁊ sint alij equi hominū quiescentes, premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa, ⁊ tñ arguitur in ferio, ergo dictus modus nō est formalis.

3.No. ¶ Pro solutione argumenti memēto ex. 7. ca. 1. tra. distinctionis inter extrema maioris propōnis, cuius vez subiectum est ly aliquod totū (qḋ accipitur pro maiori extremitate) ⁊ predicatū ly aliqua proportione sua parte maius quod accipitur adiectiue, ⁊ idē esset si diceres/ aliqua proportione qualibet sua parte maius aliqḋ totum est. Quare illi ablatiui nō sunt determinationes de ly totum, sed de ly maius, anteponitur tñ totum predicatū aut pars predicati vt fiat syllogismus in barbara. ¶ Quo supposito solet huic argumēto assignari pro defectu quartus intrinsec⁹, vez q̄ pars medij. s. proportione/ distributa in maiori in ordine ad ly sua parte manet in minori cōfuse in ordine ad dictum terminum. Et ideo subsumendū est sic/ oīs hō aliqua proportione qualibet sua parte ⁊c. vt ly proportione stet determinate in ordine ad ly parte. Cuidam autē moderno non placet defectus hic, q̄z cum ly proportione (inquit) sit determinatio de ly sua parte, nō supponit alter termin⁹ in ordine ad alterū, quare defectus ille nō cōmittitur nisi in copulatis, sed defectus (inquit) est secundus intrinsecus, qḋ vez in maiori ly proportione sit determinatio nō vnica ⁊ in minori, vnica, q̄z in prima resoluitur prius q̄z ly sua parte, in secūda vero, posterius. ¶ At vero q̄q̄ ly proportione sit determinatio de ly maius, non tñ est ita determinatio de ly sua parte, vt dictū terminū restringat, ne proinde depēdeat resolutio alterius a resolutione alteri⁹, ⁊ ideo alter supponit vtrinq; in ordine ad alterū, obidq; nō ab re diceretur ⁊ hic cōmitti quartū defectum intrinsecū sicut in copulatis. Sed forsan solutiones he solo noīe distant. ¶ In hoc autem paralogismo/ in nullo loco quēlibet equū aliquis homo videt, petrus in. a. loco quēlibet equū videt, ergo petr⁹ non est hō/ cuius premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, si petr⁹ videat omnes equos non tñ omnes in eodē loco, sed in singulis singulos fateor defectum esse secundū intrinsecum, quod vez in maiori ly loco qḋ est determinatio restringēs ly equū, accipitur non vnica, ⁊ in minori vnica. ¶ Eundē forsan diceret quis esse defectum in hoc paralogismo/ omne albū in. b. tempore non erit risibile, oīs homo in. a. tempore erit albus, ergo omnis hō non erit risibilis/ cuius premisse sunt vere et cōclusio falsa, si nec sint nec erunt alia alba q̄z hoīes, non tñ est hic defectus, sed q̄ mediū in maiori nō distribuitur complete, cū dependeat a resolutione determinationis non distribute. Quare si in minori distribueretur. s. omne risibile. a. tēpore omne albū est vel erit/ optima esset ꝯña, sicut est hec/ oīe album aliquo tpe erit homo, petrus aliquo tpe erit alb⁹, ergo petrus erit hō/ licet mediū in maiori accipiatur vnica ⁊ in minori pluribus. Hic aūt/ omne album in. b. tpe nō erit hō, petrus in. b. tempore omne album erit, ergo petrus erit hō/ q̄q̄ vtrobiq; medium accipiatur pluribus, nihil tñ valet, q̄z mediū non distribuitur complete, cum vtrobiq; dependeat a determinatione non distributa.

¶ Ad cōfirmationem concessa maiori 4.No.
negatur minor. Accipitur eñ determinabile equiualenter in maiori illa suppositione admissa vnica acceptione, ac proinde idem est ac si argueres/ equus cuiuslibet hoīs non currit (vbi/ cuiuslibet/ nō sit pars) petrus est hō habens equū, ergo equus petri nō currit/ vbi formalis ⁊ intrinsecus defectus est q̄ mediū nullibi cōplete distribuitur, nam in maiori distribuitur dependēter a resolutione disiunctiua determinabilis. Quare si in minori distribueretur vt diceres/ petrus, quilibet hō est/ syllogismus esset formalis, aut si ly equus nō staret determinate in ordine ad ly hoīs, sed esset ly hominis resoluendū prius, nā tunc dicta determinatio cōplete distribuitur in maiori. Alij hunc defectū non considerātes ad defectum cōfugiūt extrinsecum, vez q̄ ex parte determinabilis arguatur a superiori ad inferius. i. a minus ad magis restrictū sine distributione, qḋ inconuenit qñ medium nō dependet a resolutione determinationis restringētis (vt supra inter subsumendum sub determinatione accepta vnica dictum est. Sed cōuenientius assignatur defectus intrinsecus. ¶ In hoc autē syllogismo/ a. hoīs quilibet equus nō currit, brunellus est hoīs equus, ergo brunellus nō currit (admisso causa disputationis determinationē confuse supponere in ordine ad suū determinabile) licet videatur determinatio, que est pars medij, nullibi distribui, nullus tñ cōmittitur defectus, q̄z virtualr subsumitur sub toto cōplexo vnica acceptione distributo. Equiualet eñ maior, suppōne illa admissa, huic/ quilz equ⁹ hoīs nō currit.

Capitis quarti. Lectio prima.

Contra dispositiones de baraliptō et dabitis eius subalterno arguitur. Non sequitur/ omne aīal omnis hō vel oīs equus est, omne sensibile est aīal, ergo homo vel equus, omne sensibile est/ nam solis vno hoīe ⁊ vno equo ex animalibus existentibus premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. Quod si dicas argumētari a cōfusa ad determinatā ex parte totius disiuncti qḋ singularizatis partib⁹ adhuc restat terminus cōmunis, aut, qḋ idem est, ex parte particularitatis de ly vel, aliter arguitur. Nō sequitur/ omnes hoīes. d. hō ⁊ quilibet hō sunt, omnia risibilia sunt hoīes, ergo. d. homo ⁊ quilibet homo, omnia risibilia sunt/ nā solis duobus hominib⁹ existētibus premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tñ arguitur in baralipton, ergo baralipton nō est modus formalis. ¶ Et confirmatur. Non sequitur/ omnis homo est ⁊ fuit animal, album est vel fuit homo; ergo animal est ⁊ fuit album/ nam si omnia aīalia sint nunc

ola alba, ante hac autem nullū fuisset album, p̄missē essent vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tñ arguit̄ in dabitis, ergo dictus modus non est formalis.

1. No. ¶ Circa hos modos aliosq̄ indirecte concludētes, minime nec circa modū aliquē imperfectum secū de ant tertie figure sunt alique syllogistice difficultates, sed ille solum que in cōuertendis propōnibus occurrere possunt, de quibus, q: 1. tra. de omnibus satis disputatū est, nihil ad presens. ¶ Igit̄ cū in subsumendo nulla sit noua difficultas in quinq̄ modis concludētibus indirecte, vt euitetur omnis fallatia q̄ potest latere in inferendo reducat̄ modus imperfectus ad perfectū. ¶ Unde ad primū argumentū recte responsum est. Et ad replicam concessa maiori negat̄ minor, arguitur enī a confusa ad determinatā respectu prime partis maioris extremitatis in ordine ad secundā, sed ex dictis premissis infertur/c. hō ⁊ quilibet hō, omnia risibilia sunt/ q̄ est conuertēs huius/ola risibilia, d. homo ⁊ quilibet hō sunt/ que ex dictis premissis infertur in barbara, vbi meminisse opus est mutuā de ly. c. equiualere mutue de ly. d. vniuersalitatib⁹ trāspositis. Equa ratione ex his, ois hō. c. forma ⁊ quelibet materia, est, omne risibile est hō/ non infert̄/c. forma ⁊ quelȝ materia, omne risibile sunt/ nā si essent tñ duo hoies cōmunicātes in materia premisse essent vere ⁊ conclusio falsa, sed hec/ d. hō ⁊ quelȝ materia, omne risibile sunt. ¶ Contra hec autē arguit̄. Uel ex his premissis/ ois forma et ois materia. c. hō sunt, omne album ⁊ omne nigrū, forma ⁊ materia sunt/ inferēdum est/ c. homo, omne albū ⁊ omne nigrum est/ vbi maior extremitas supponat confuse in ordine ad primā partem minoris extremitatis, ⁊ determinate in ordine ad secundā, sicut in maiori supponebat confuse in ordine ad primā partē medij ⁊ determinate in ordine ad secundā, vel/ d. homo, omne album et omne nigrū est/ vbi permutatur ordo, sed casu quo sint tñ duo hoies cōmunicātes in materia, si loco de ly albū dicas/ materia/ ⁊ loco de ly nigrum/ forma/ premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa inferēdo primo modo, ⁊ si ecōtrario loco de ly album dicas/ forma/ ⁊ loco de ly nigrum/ materia/ instatur inferendo secūdo modo. ¶ Ad hoc respondendū nullā dictarum cōclusionū inferri ex dictis premissis, q: in vtraq̄ arguitur a confusa ad determinatā. Nempe qñ est aliqua confusa a parte alicuius extremitatū in ordine ad aliquā vniuersalitatem medij, nullo modo licet eam in cōclusione teneri determinate in ordine ad aliquā vniuersalitatem alterius extremitatis, nisi forsan mediū vtrobiq̄ distributiue aut singulariter supponeret, aut in syllogismis negatiuis qñ ex contradictorio conclusionis ⁊ altera premissarū infertur cōtradictoria alterius non obstāte quarto defectu intrinseco, vt inter examinandum quartū defectum extrinsecū dictum est. Quare ex dictis premissis cōcludenda est maior extremitas pure confuse. s. a. hō omē albū ⁊ omne nigrū est. ¶ Quo fit nō esse assignādū pro defectu in dicto paralogismo quē nōnulli assignant, vȝ q̄ arguatur respectu minoris extremitatis a distributione in ordine ad cōfusam medij ad distributionē in ordine ad determinatam maioris extremitatis, nā tunc sequeretur hanc esse bonū syllogismū/ ois essentia diuina est persona, ois persona est. b. essentia diuina, ergo omnis persona est. b. persona/ quē tñ supra dictū est nō valere. Possent hic cōbinari vniuersalitates ⁊ particularitates de ly vterq̄ ⁊ de ly alter, sed nullū posset inde suboriri dubiū qō non facile ex dictis absoluatur.

2. No. ¶ Ad confirmationē per regulam positam facile est respondere concessa maiori negando minorē. Ubi forsan quis diceret argui a minus ad magis restrictum respectu minoris extremitatis, que in minori stat pro illo qō est vel fuit albū ⁊ in conclusione pro illo qō est et fuit album. Sed cum hec nō sit restrictio quo ad suppositionē (vt supra declaratū est) prestat dicere q̄ variatur appellatio respectu dicti termini, ita vt ly est ⁊ fuit, cū sit copula vtriusq̄ dicatur copula appellatiua in terminos subsequentes sicut ly necessario. Idem enī defectus cōmittitur hic/ ois essentia diuina necessario est deus, creās possibilr̄ est essentia diuina, ergo deus necessario est creās. Uel (qō idē est) dicat̄ argui a magis ad minus amplū seu a minus ad magis restrictū sm̄ talē acceptionē modo supra exposito. ¶ Igit̄ ex p̄missis cōfirmationis inferēdū est/ aial qō est ⁊ fuit aial, est vel fuit albū/ ⁊ ex his modo assumptis/ essentia diuina que necessario est essentia diuina, possibilr̄ est creans/ sicut ex his/ omnis deus cōtingenter est creans, essentia diuina possibilr̄ est deus/ inferendum est/ creans qō cōtingenter est creās, possibilr̄ est essentia diuina/ que sunt cōuertentes cōclusionū que ex dictis premissis inferūtur in darij. ¶ Eadē arte si ex his premissis/ ois homo incipit esse albus, risibile, hō est vel immediate post hoc erit/ vis recte inferre in dabitis, infer in darij/ risibile incipit eē albū/ que cōuertit̄ in hanc/ incipiens esse albū qō est incipiens esse album, risibile est vel immediate post hoc erit/ que p̄inde infertur ex dictis premissis in dabitis. Caue inferas/ album qō incipit esse albū, risibile est vel immediate post hoc erit/ vt a parte subiecti ly albū precedat copulā implicationis, q: non sequitur/ omnes creature incipiunt esse hoies, hec entia sunt creature, ergo hoies qui incipiunt esse hoies, hec entia sunt vel immediate post hoc erūt/ q: si tñ sint ex creaturis due materie ⁊ due forme ex quibus modo nulli componantur hoies, hora tñ futura per partes p̄portionales diuisa in qualȝ alia ⁊ alia parte fiant alij ⁊ alij hoies, p̄misse sunt vere ⁊ cōclusio falsa. Sed he (vt dictū est) nō sunt syllogistice difficultates.

¶ Contra dispositiones de cellantes ⁊ eius subalternis/ fapesmo, frisesomorum/ arguitur sic. Non sequitur/ omnis hō est ⁊ nō fuit rationalis, omne risibile est vel fuit hō, ergo nullū rationale est vel fuit risibile. Nec sequeretur/ nullū rationale est ⁊ fuit risibile/ q: si primo hoies inciperent esse per primū sui esse, premisse essent vere vtrobiq̄ et cōclusio falsa. Nec sequeret̄ in cellantop: aliqō rationale qō est ⁊ non fuit rōnale, aliqō risibile non est vel non fuit/ nec aliqua proinde negatiua, nec si diceres/ rōnale qō est ⁊ non fuit rationale, risibile est ⁊ non fuit/ q: si loco de ly rationale ponas/ album/ ⁊ omnes hoies ante hac semper fuissent nigri et nunc albi, ⁊ nec sint nec fuerint alia alba, premisse sunt vere vtrobiq̄ ⁊ cōclusio fala. ¶ Et cōfirmatur primo. Nō sequit̄/ omne albū est vel non fuit hō, omne albū est vel fuit album, ergo omnis hō qui est vel nō fuit homo, est vel non fuit alb⁹/ nam si oēs hoies ante hac fuissent ola alba ⁊ nūc primo sint nigri, nec sint alia alba, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, et tñ arguit̄ in cellantes, ergo cellantes nō est modus vtilis. ¶ Et confirmat̄ secundo. Nō sequitur/ omne albū ⁊ omne nigrum sunt vel erunt hoies, nulla aialia sunt vel erunt albū et nigrū, ergo aliqui hoies sunt vel erūt aialia/ nam si petr⁹ nunc sit albus post hac tñ nec erit alb⁹ nec niger, paulus vero erit niger sed nec sit modo albus nec niger, erunt tñ simul et nullum erit aliud album aut nigrum, premisse sunt vere et conclusio falsa, nā de falsitate cōclusionis nemini dubiū, sed veritas minoris p3 q: nulla aialia sunt modo aut erunt post hac albū ⁊ nigrū, ⁊ maior constat q: hoc (demonstrato petro) ⁊ nigrū erunt hoies, ⁊ hoc est vel erit album, ergo, ⁊ tñ arguitur in fapesmo, ergo fapesmo non est modus vtilis. ¶ Et cōfirmatur tertio. Non sequit̄/ omne incipiens esse est hō, omē risibile, incipiens esse nō est, ergo hō non est risibilis. Quod si diceres argumētari a confusa ad determinatā, adminus sequeret̄ sine distributione/ aliqō risibile, homo nō est/ vel quomodocūq̄ aliter negatiue, cuius tñ ꝯrie premisse sunt vere ⁊ quecūq̄ conclusio falsa, si petrus qui solus et omnibus creaturis nunc incipit esse per primū sui esse, sit ⁊ immediate post hoc erit omnis homo, vnus tamen equus incipiat esse per vltimū non esse, ⁊ tamen arguitur in fapesmo, ergo dictus modus non est formalis. ¶ Et confirmatur quarto. Nō sequit̄/ requisitum ad equitandū est equus, nullum hinnibile est requisitum ad equitandū, ergo equus non est hinnibilis/ nec si inferas/ equus impossibilr̄ est hinnibilis/ ⁊ tñ arguitur in frisesomorum, ergo dictus modus non est vtilis.

Fapesmo

Frisesomorum.

3. No. ¶ In his modis negatiuis consideran dum est quenā propōnes sint affirmatiue et quenā negatiue, item quēadmodū negatiue cōuertantur in cōtradictorias cōuertentiū affirmatiuarū. ¶ Unde ad primū argumentū conceditur ex illis premissis nullā negatiuā posse inferri, qꝛ maior est virtualr affirmatiua. Ex quibꝰ proinde sequitur in baralipton / rationale qđ est ꝛ non fuit rationale, est vel fuit risibile / que est cōuertens per accidēs conclusionis que ex dictis premissis infertur in barbara, sed nō sequereť si ly rationale distribuereť in ꝯclusione, qꝛ in maiori nō distribuitur, sed supponit confuse sicut in categorica affirmatiua de presenti (vt ibidē dictum est) quare si loco de ly rationale poneres ly animal, premisse essent vere ꝛ conclusio falsa. ¶ Ex premissis autem prime confirmationis optime sequitur negatiua in cellāres, qꝛ maior est negatiua ꝛ ibi maior extremitas distribuiť, sed non sequiť illa sed hec / omnis hō qui non est ꝛ fuit hō (prima copula negata) non est vel fuit albū / que est cōuertens huius / omne albū est vel non fuit hō / que ex dictis premissis infertur in cellarent. ¶ Eadē arte ex his / ois homo in .b. instanti nō erit albus, omne risibile est vel erit hō / sequitur / oīe album qđ in quolibet instanti erit albū, nō est vel erit risibile / que est cōuertens huius / omne risibile in .b. instanti non erit albū / que sequitur ex dictis premissis in cellarent. Nō intelligas ly instāti determinate supponere in ordine ad subiectū, nam tunc premisse essent inhabiles, qꝛ medium nullibi distribuereť cōplete, cū in maiori depēderet a determinatione non vnica particulariter supponente. Itē ex his / omnis hō immediate post hoc non erit albus (ly post hoc aduerbialr capto) omne risibile est vel immediate post hoc erit hō / sequiť / oīe album qđ non immediate post hoc nō erit album, non est vel erit risibile / que est cōuertens huius / omne risibile immediate post hoc non erit albū / non tñ potest hec negatiua cōuerti nisi cum subiecto cōuertētis reflectatur copula contradictoria, que nō potest dari nisi per duas negationes. Sed hec in de cōuersionibus sunt requirenda.

4. No. ¶ Ad secundā confirmationem facilis est solutio, cōcessa eñ maiori negatur minor, qꝛ mediū in maiori accipiť pluribus ꝛ in minori vnica ratione cuius alia est appellatio partiū in scđa ꝙ̄ in prima. ¶ Pro solutione autē tertie ꝛ quarte cōfirmationis reuocandū est in memoriā hec signa / incipiens / desinens / requisitū / ꝛ similia posse accipi et categorematice ꝛ syncategorematice. Tunc accipiuntur syncategorematice qñ sunt verba aut participia posita in fronte propōnis nullo signo determinata, vt / incipit esse homo / incipiens esse est hō / requiriť ad equitandū equus / requisitus ad equitandū equus / sed categorematice accipiūtur qñ modificantur aliquo signo, vt / omne incipiēs esse est hō / aliquod requisitū ad equitandū est equus. Sed qñ ponūtur a parte predicati, vt / petrus est incipiēs esse / equꝰ est requisitus ad equitandū / idē est categorematice an syncategorematice accipiātur. Accipi syncategorematice est accipi exponibilr immediate, ꝛ tunc ꝙ̄ꝙ̄ talia signa ponūtur a parte subiecti ampliant post se sicut posita a parte predicati ampliarent ante se. Sed accipi categorematice est talia signa esse resolubilia per ascēsum. ¶ Igitur ad tertiam confirmationē concessa maiori negatur minor, immo dicte premisse sunt inhabiles ob sextū defectum intrinsecū, nam in maiori mediū solū stat pro illo qđ nunc est ens qđ incipit esse, ꝛ in minori vbi nō distribuiť pro illo qđ est vel immediate post hoc erit aliquid qđ incipit esse. Quare nō sufficeret dicere in minori / omne risibile, incipiēs esse non est / qꝛ nō sufficiēter restringitur, sed dicendū est / oīe risibile, aliqđ qđ est, ꝛ est incipiēs esse, nō est / vel distribuēdū est predicatū. Eodē defectu peccat hic paralogismus / nullū incipiens esse est hinnibile, equus est incipiens esse qđ est incipiens esse, ergo qui est vel erit equꝰ nō est hinnibilis / ꝛ hic / omne incipiens esse est hō, equus est incipiens esse qđ est incipiens esse, ergo qui est vel erit equus est homo / peccat quinto defectu ꝛ eodem casu premisse sunt vere ꝛ conclusio falsa, sed dicendū est in minori / equus est aliquid qđ est incipiens esse. ¶ Sed cōtra sequereť hunc syllogismū esse formalem in fapesmo / omne incipiens esse est hō, nullum risibile est aliquid qđ est incipiēs esse, ergo hō nō est risibilis / in quo nullꝰ dictorū defectuū cōmittiť, cuius tñ premisse sunt vere ꝛ ꝯclusio falsa, in simili forma / omne incipiens disputare est hō, nullū risibile est aliquid qđ incipit disputare, ergo hō non est risibilis / casu quo hoīes nunc existentes nec disputent nec immediate post hoc disputabunt, sed hora futura diuisa per partes proportionales in qualibet sit alius ꝛ alius homo disputans, nā ꝙ cōclusio sit falsa ꝛ minor vera nemini dubiū, sed maior probať. Incipiēs disputare est hō (valet eñ hāc / incipit disputare hō) et nullū incipiēs disputare est incipiēs disputare quin illud sit hō, ergo omne incipiēs disputare est hō / ab exponētibus ad exponibilē. ¶ Ad hoc negatur sequella, immo ꝛ primus ꝛ hic in simili forma est bonus syllogismus, et maior est falsa, nec illa ibi assumpta est preiacens dicte vlis, qꝛ accipitur ibi ly incipiēs syncategorematice, sed hec / aliqđ incipiēs esse est homo / que est falsa in illo casu. Equa rōne hic / omne requisitum ad equitandū est equus, nullus equus est requisitus ad equitandū, ergo equus nō est equus / est formalis syllogismus ꝛ maior est falsa. ¶ Ad quartā confirmationē cōcessa maiori negatur minor, immo cū mediū in maiori teneať syn categorematice ꝛ in minori categorematice, cōmittitur sextꝰ defectus intrinsecus, verificatur eñ aliquid de medio sm acceptionē quā habet in maiori affirmatiua qđ nō verificať de illo sm acceptionē quam hꝫ in negatiua, qđ perinde est ac si ipm verificareť de aliquo in illa de quo nō verificareť in hac.

¶ Potest hic disputari circa dispositionē / fapesmo / de argumento a confusa ad determinatā qui est defectus qñ medium in aliqua premissarū supponit confuse, vt / omnis hō est rationalis, omne risibile, homo nō est, ergo aliquod rōnale non est risibile / non tñ obstat argumētari a confusa ad determinatā respectu vnius extremitatis in ordine ad aliam qñ a parte mediꝫ nulla est cōfusa, si eñ subsumeres / nullū risibile est homo / recte cōcluderes / aliqđ rationale nō est risibile, obstat tñ semper arguere a confusa ad determinatā in ordine aduniuersalitates eiusdē categorice, vt / omnes hoīes .A. hō ꝛ omnis hō sunt, nullū risibile est hoīes, ergo hō ꝛ omnis hō non sunt risibile / solis eñ duobus hominibus existētibus premisse sunt vere ꝛ cōclusio falsa. Nisi forsan arguēdo ex contradictoria cōclusionis ꝛ altera premissarum ad contradictoriā alterius nō obstare quartus defectus intrinsecus. Sequitur nāqꝫ / omnes hoīes .a. hō et omnis hō sunt, nullum risibile est hoīes, ergo .a. homo ꝛ ois homo non sunt risibile / qꝛ ex cōtradictoria cōclusionis .s. omnis hō ꝛ hō .b. risibile sunt / ꝛ eadem minori pro minori sequitur contradictoria maioris in baralipton, vt inter examinandū quartum defectū extrinsecum late disputatum est. 5. No.

¶ Est hic tandē notandū ꝙ potest formari pñā in fapesmo que nō sit reducibilis ad ferio, vt / oīs homo est aīal, omne risibile, homo nō est, ergo .a. aīal non est risibile / qꝛ minor nō conuertitur simplr in vlem negatiuam ꝙ̄ sit maior de ferio, non tñ potest dari aliquis bonus syllogismus in fapesmo qui nō reducatur ad modū concludentē eandē ꝯclusionē directe licet non sit eoꝝ qui notati sunt, vt dictꝰ syllogismus reduciť ad hunc / a. homo non est risibile, a. aīal, omnis homo est, ergo .a. aīal nō est risibile / per conuersionem mutuā premissarū ꝛ earū traspositionē. Sed de his satis. 6. No.

¶ Lectio secunda.

Contra dispositiones quattuor secunde figure quas supradictū est modos vtiles constituere arguiť. Non sequitur / omnis homo nō est vel non fuit albus, omne risibile est vel fuit album, ergo omne risibile nō est vel non fuit homo (aut quomodocūqꝫ aliter negatiue inferas) nam si petrus sit ꝛ fuerit oīs hō qui ante hac fuerit albus, nunc vero niger, premisse sunt vere ꝛ cōclusio falsa, ꝛ tñ

arguitur in cesare, ergo cesare nō est modus vtilis. ¶ Et confirmat̄ primo. Non sequitur / omnes hoīes .a. hō ⁊ omnis hō sunt, nulli equi .homo et ois homo sunt, ergo nulli equi sunt hoīes / nam facile in simili forma dantur premisse vere cōclusione existēte falsa, ⁊ arguit̄ in camestres, ergo dictus modus nō est vtilis. ¶ Et cōfirmatur scdo. Non sequit̄ / omnē equū, .a. homo nō habet, aliquē equū, ois homo habet, ergo equus nō est equus / nam vnico existēte equo qui ab omnibus hominibus diuisim possideat̄, premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa, et tñ arguitur in festino, ergo dictus modus nō est formalis. Additur ly .a. in maiori vt ly hō supponat confuse in ordine ad predicatū, nam alr determinate supponeret in ordine ad ipsum, ⁊ dicta maior esset falsa. ¶ Et cōfirmatur vltimo. Non sequitur / omnis equus est aīal, equus non est petri aīal, ergo equus nō est petri equus / ⁊ tñ arguitur in baroco, ergo dict⁹ modus non est vtilis. Nō si dicas mediū in affirmatiua pro pluribus accipi q̄ in negatiua vbi magis restringit̄ ratione cuius si loco de ly aīal ponatur ly .a. qđ valet tm̄ sicut possessum in .a. loco in quo brunellus qui sit omnis equus possideatur a paulo, a petro vero nō possideatur ibi sed in .b. loco, premisse essent vere ⁊ conclusio falsa, cōtra. Formalr sequitur in baroco / ois equus est aīal, equus non est petri equus qui est animal, ergo equus nō est petri equus qui est equus / ⁊ tñ medium magis restringitur in negatiua q̄ in affirmatiua, ergo ille non est defectus. Item hic est formalis / ois equus est animal, equus non est aīal quod est hō, ergo equus nō est equus qui est hō / ⁊ tñ medium in negatiua magis restringitur q̄ in affirmatiua, ergo ille nō est defectus. Quod dicti syllogismi sint formales in baroco manifestant illi ad quos reducuntur in barbara.

1. No. ¶ Cum quattuor modi vtiles secunde figure ita sibijnuicē cōnectantur, vt primi duo modi vtrē nō differāt nisi in transpositione premissarū ⁊ cōuersione simplici conclusionis, ⁊ tertius sit subalternus primi ratione minoris sicut quartus secūdi, cōuenit, ne opus sit easdem difficultates sepe resumi, oēs simul tractare. ¶ Igitur supposito ex prima parte huius q̄ vis illatiua de cesare manifestatur per cellarent, ⁊ vis illatiua de festino per ferio, ad quos modos reducūtur per solā conuersionē simplicē maioris, sicut vis de camestres per cellarent, ad quē modum reducitur per conuersionē simplicē minoris ⁊ transpositionē premissarū ⁊ conuersionē simplicē conclusionis de cellarent in conclusionē de camestres, precipua difficultas hoꝝ modoꝝ consistit in conuersionibus. Idem eñ defect⁹ qui cōmittitur in modo perfecto, cōmittitur in eisdē terminis cōuersis aut trāspositis in modo imperfecto. ¶ Unde ad primū argumentū cōcessa maiori negatur minor, cōmittitur eñ sextus defect⁹ intrinsecus, q̄ medium in affirmatiua stat pro illo qđ est vel fuit albū, ⁊ in contradictoria negatiue pro illo qđ est ⁊ fuit album, qđ manifestat̄ in cellarēt cōuersa maiori simplr que per regulas cōuersionis cōuertit̄ in hanc / nullū album qđ est ⁊ fuit albū est vel fuit homo. Et idē erit defect⁹ intrinsecus si assumas pro premissis in festino eandē maiorē ⁊ subalternā minoris, aut easdem vices transpositas in camestres, aut deniq̄ eandē minorem pro maiori ⁊ subalternam maioris pro minori in baroco ¶ Item idē est defectus in his / ois de⁹ possibilr nō est creās et omnis deus possibilr est creans / nā ly creans stat in minori p̄o creante possibili ⁊ in cōtradictoria maioris pro creāte necessario, qđ manifestatur per conuersionē simplicē in maiorem de cellarent que per regulas conuersionū est hec / nullum creans qđ necessario est creans, possibilr est deus / et idem est in his / ois homo nō est vel non fuit alb⁹, aliqđ aīal est albū / aut / aliquod aīal fuit albū. ¶ Quo fit has / omnis hō non est vel non fuit albus, omne risibile est ⁊ fuit album / debite esse dispositas, sicut ⁊ has / omnis deus possibilr nō est creās, ois essentia diuina necessario est creās / ⁊ ex primis infertur / nullum risibile est vel fuit albū / ⁊ ex secūdis / nulla essentia diuina possibilr est deus / que quidē cōclusiones inferunt̄ in cellarent ex cōuertente maioris ⁊ eadē minori. Ac subinde ex primis infertur / omne risibile nō est vel non fuit hō / ⁊ ex secūdis ois essentia diuina possibilr nō est deus / q̄ sunt subalterne carum, vbi ex parte maioris extremitatis arguitur a magis ad minus amplū negatiue cū distributione, ⁊ tu a minus ad magis appellatū, qui locus arguendi optime tenet. ¶ Hec autē / omnis hō est vel non fuit albus, omne risibile est ⁊ fuit albū / nullo modo sunt disposite ob dictum sextū defectū, q̄ mediū in negatiua stat pro illo qđ non est ⁊ fuit albū (prima copula negata) vt patet per eius conuertentē. Quare si petrus esset nūc ⁊ fuisset ois hō ⁊ omne album, premisse essent vere ⁊ quecūq̄ cōclusio falsa. Sed dicta maior cū hac minori / omne risibile nō est ⁊ fuit albū (prima copula negata) habiles vtiq̄ sunt, ⁊ inferunt / nullū risibile est vel fuit hō / que quidē conclusio ex cōuertente maioris ⁊ eadē minori sequitur in cellarēt, et sequeretur a fortiori si copula cōclusionis esset subalterna illius .s. non est vel nō fuit. Hec oia ad ceteros modos facile applicātur. ¶ Ex quibus igitur hanc regulā elicito pro omnibus modis secūde figure. Copula premisse negatiue existēti particulari, copula affirmatiue debet esse vniuersalis eius contradictoria, ⁊ tales premisse inferunt conclusionem negatiuam earūdem extremitatum de copula particulari affirmatiua negata.

¶ Circa primā confirmationē memento ex supradictis in omnibus modis secunde figure ⁊ negatiuis tertie posse constitui syllogismos ex oppositis, hic ex parte predicatoꝝ ⁊ illic ex parte subiectoꝝ. Unde cum syllogismus ex oppositis sit ille in quo ex premissis cōtrarijs aut contradictorijs sequit̄ negatio alicuius distributi de seipso, fit, vt quoties p̄dicata premissarū secūde figure deficiūt a cōtradictione aut cōtrarietate, tales premisse sint inhabiles, ⁊ acceptis pro extremitatibus duobus terminis synonimis ⁊ verificatis per modū instandi in contradictorijs, instabitur paralogismo in scđa figura. U.g. q̄ secūda pars mediū distributa in maiori confirmationis in ordine ad aliā stantē confuse manet in minori confuse in ordine ad eandē qui est defectus contradictionis ⁊ cōtrarietatis, accipiendo pro extremitatibus ly hoīes dabis ambas veras sic / omnes hoīes, .a. homo et omnis hō sunt, nulli hoīes, homo ⁊ ois hō sunt / solis duobus hominibus existētibus, ⁊ in eodē casu quecūq̄ cōclusio negatiua inferat̄ ex dictis erit falsa. Et eadem arte instabis huic paralogismo / nullus homo, vtraq̄ pars ⁊ altera pars est, equus, .a. vtraq̄ pars ⁊ altera pars est, ergo equus homo non est / accepto ly homo pro minori extremitate et vnico existente homine. Et huic / nullus homo, vtraq̄ pars ⁊ altera pars materie est, vterq̄ homo, .a. vtraq̄ pars et altera pars materie est, ergo vterq̄ hō non est hō / duobus solis existētibus hominibus cōmunicātibus in materia. Et proportionabiliter operator in ceteris omnibus. ¶ Unde ad primā cōfirmationē concessa maiori negat̄ minor, cōmittitur eñ quart⁹ defectus intrinsecus. ¶ Dicitur syllogismus cōuersiuus procedere ex cōtradictorijs aut contrarijs, q̄ ex subcōtrarijs cū sint ambe particulares, vt / hō est risibilis / homo nō est risibilis / nulla sequitur negatiua eiusdē de eodem predicato distributo, qđ requiritur ad syllogismū ex oppositis qui debet impossibile concludere.

¶ Arguis autem cōtra hunc modum Non sequit̄ / omnis hō erit albus, nullū risibile erit album ⁊ nigrū, ergo nullum risibile erit hō ⁊ nigrum / nā si nullus hō sit nec post hoc erit albus ⁊ niger simul, sed oēs aliquo tempore albi ⁊ alio nigri, premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa. ¶ Ad hoc cōcessa maiori negat̄ minor, variatur eñ appellatio illius qđ se tenet ex parte mediū qđ in minori appellat cum formali mediū vnitatem temporis, ⁊ in cōclusione nulla est appellatio cū minori extremitate, ratione cui⁹ complexū ex ipso ⁊ minori extremitate verificatur in cōclusione ⁊ nō in minori, qđ perinde est ac si cōmitteret̄ quintus defectus a minus ad magis amplū negatiue. Et idē defectus cōmittitur in hoc / ois equ⁹

2. No.

est.a, nullus equus est petri.a, ergo nullus equus est petri equus, cuius premisse sunt vere et conclusio falsa casu quo ly .a. valeat tantum sicut possessum in .a. loco in quo petrus nullum equum possideat, qui tamen possideat equum in alio. Quare ex primis premissis inferendum est/ nullum risibile est vel erit album quod est vel erit homo, et nigrum/ et ex secundis/ nullus equus est hominis .a. quod est equus/ in quibus ponitur medium ad servandam eandem appellationem. ¶ Per oppositum in hoc paralogismo / omnis homo est vel erit albus, omne risibile est vel erit homo et nigrum, ergo omne risibile est vel erit album et nigrum/ ob variationem appellationis illius quod se tenet ex parte medii in minori et ex parte maioris extremitatis in conclusione, fit, ut totum complexum ex ipso et medio verificetur in minori et complexum ex ipso et maiori extremitate non verificetur in conclusione quod est virtualiter arguere ab amplo ad non amplum.

4. No. ¶ Memento pro his duobus modis illarum regularum que inter examinandum quartum defectum extrinsecum monstrate sunt, videlicet non esse inconveniens arguere a confusa ad determinatam in ordine ad universalitatem eiusdem categorice adhuc medio supponente confuse in premissa negativa, sicut nec obstat arguere a confusa ad determinatam respectu unius extremitatis in ordine ad aliam medio adhuc supponente confuse in affirmativa. Sequitur namque/ omnis homo et homo, omnes homines sunt, omnia risibilia homines non sunt, ergo omnia risibilia, omnis homo et c. homo non sunt. Item/ omnis homo et homo sunt animalia, nulli homines sunt animalia, ergo omnes homines, a. homo et quilibet homo sunt/ et sequeretur a fortiori utrobique si nulla esset confusa a parte medii. Et ratio huius est, quia utrobique ex eadem maiori et contradictoria conclusionis sequitur contradictoria minoris in darii, non obstante quarto defectu intrinseco, sed neutra consequentia esset bona si concluderetur loco mixte pura determinata, ut loco citato monstratum est.

5. No. ¶ Tota difficultas secunde confirmationis consistit in distinctione intermediorum et extremitates. Supposito namque (ut res habet) in ambabus premissis ly homo esse subiectum et ly equum habens predicatum, aut accipitur pro medio solum ly homo et tunc negatur maior, quia non concluditur maior extremitas de minori, nam cum dicte premisse reducantur ad has a. homo nullum equum habet/ quilibet homo .b. equum habet/ concludendum esset/ equum .a. habens, nullum equum habet/ in bocardo, aut conversis premissis in festino. Si autem acciperetur pro medio illud complexum/ equum habens/ itidem concessa maiori negatur minor ob eundem defectum, nam tunc concludendum est/ quilibet homo, homo non est. Sed si acciperetur pro medio solum ly habens, maiori quoque concessa negatur minor, quia medium nullibi est totale extremum, est enim totale extremum ly equum habens. Nec potest fingi solos obliquos esse extremitates et medium ly homo habens, cum quia extremitates non essent totalia extrema in premissis, tum maxime, quia cum ly homo habens non se tenet a parte eiusdem extremi nec faciat unum complexum, non potest esse medium.

6. No. ¶ Pro solutione ultime confirmationis supponendum ex dictis in prima parte huius, baroco ac subinde omnes modos secunde figure reduci per impossibile ad modos perfectos servata minori et contradictoria conclusionis assumpta pro minori et contradictoria minoris illata pro conclusione, que reductiones designantur per hanc dictionem/ Odiebam. Denotat enim prima syllaba quod cesare primus modus reducitur ad ferio concludentem particularem negativam designatam per vocalem/ o, et secunda quod camestres secundus modus reducitur ad darii concludentem particularem affirmativam designatam per vocalem .i, et tertia quod festino tertius modus reducitur ad celarent concludentem universalem negativam designatam per vocalem .e, et quarta quod baroco quartus modus reducitur ad barbara concludentem universalem affirmativam designatam per vocalem .a, ut hic nullus lapis est animal, omnis homo est animal, ergo nullus homo est lapis/ reducitur ad hanc/ nullus lapis est animal, homo est lapis, ergo homo non est animal/ et proportionabiliter ceteri. ¶ Contra hanc autem doctrinam arguitur. Hic syllogismus/ nullus equus est risibilis animal, omnis homo est risibilis, ergo nullius hominis animal est equus/ est in cesare, ut patet per omnes conditiones, et tamen non reducitur ad ferio per impossibile, nam ex eadem maiori et contradictoria conclusionis ad contradictoriam minoris formares hanc consequentiam nullus equus est risibilis animal, hominis animal est equus, ergo homo non est risibilis/ ubi non concluditur maior extremitas de minori. ¶ Huic argumento conceditur quod quando in syllogismo imperfecto medium non est totale extremum in utraque premissa, non videtur talis modus reducitur ad modum perfectum per impossibile, quamquam illa consequentia ad quam reducitur per impossibile licet non sit syllogismus, est tamen videtur formalis si considerentur synonimitates intrinsece inter terminos syllogismi qui reducitur et terminos consequentie ad quam reducitur, modo in reductionibus supra exposito. Unde in reductione per impossibile, cum non sit modus ostensivus, non opus est videtur consequentiam ad quam alia reducitur evidentiorem esse illa que reducitur. Syllogismi autem qui reducuntur conversive, omnes reducuntur ad evidentiores et omnes eiusdem modi imperfecti quomodocunque constituantur sive ex simplicibus sive ex complexis terminis, reducuntur ad eundem perfectum, ut ille proxime assumptus reducitur ad cellarent per solam conversionem maioris. ¶ Quo fit hunc syllogismum/ omnis homo est risibilis et rationalis, aliquod animal non est risibile, ergo aliquod animal vel aliquod rationale non est homo/ qui est formalis in baroco non reduci ad aliquem modum perfectum, quia non conversive (ut notum est) nec per impossibile, ut patet per doctrinam hic traditam.

¶ Hinc nonnulli quibusdam paralogismis in modis imperfectis assignant defectus, non in ipsis, sed in aliis ad quos per impossibile reducuntur. 7. No. Verbi gratia dicunt huic paralogismo/ nullus equus fuit cuiuslibet hominis equus, omnis equus in .a. fuit cuiuslibet hominis quilibet equus (ut confundatur determinatio copule in ordine ad predicatum) ergo nullus equus est vel fuit equus/ non posse assignari defectum in ipso, sed defectus est quod in syllogismo ad quem reducitur in ferio .s. nullus equus fuit cuiuslibet hominis quilibet equus, aliquis equus est vel fuit equus, ergo aliquis equus non in .a. fuit cuiuslibet hominis quilibet equus/ arguitur a confusa ad determinatam ex parte de ly hominis maioris extremitatis in ordine ad determinationem copule, et casu quo brunellus qui sit et fuerit omnis equus fuerit possessus a quolibet homine successive, nunquam tamen a duobus simul, premisse sunt vere in utroque paralogismo et conclusio falsa. ¶ Item (quod maiorem habet apparentiam) in hoc paralogismo/ omnis essentia divina est persona, a. persona non est persona, ergo .a. persona non est essentia divina (ly essentia complete distributo et ly persona pro solo significato immediato existente et medio absoluto a numero) dicunt alii non posse assignari defectum sed defectus est quod in paralogismo ad quem reducitur in barbara .s. omnis essentia est persona, et omnis persona est .b. essentia, ergo omnis persona est .b. persona/ arguitur a confusa ad determinatam. ¶ Et per oppositum dicerent ad replicam ultime confirmationis principalis quod quamquam ibi medium in affirmativa minus restringatur quam in negativa, quia tamen in syllogismo ad quem reducitur per impossibile non committitur aliquis defectus, non obstat illud in tali syllogismo imperfecto. ¶ At vero si res oculatius inspiciatur, constat non posse committi aliquem defectum in syllogismo ad quem reducitur quin committatur ipse vel intrinsecus et correspondens in illo qui reducitur, et econtrario, ac proinde si ille ad quem reducitur est formalis non obstante defectu, et ille qui reducitur habet in se unde sit formalis non obstante defectu, et econtrario. ¶ Sit namque tibi utilis ac notanda regula Quando in syllogismo qui reducitur est defectus extrinsecus, et in reductione cum contradictoria conclusionis assumitur illa premissa in qua ponitur extremitas respectu cuius committitur defectus, et infertur alia, ille defectus fit intrinsecus in syllogismo ad quem reducitur, et si cum contradictoria conclusionis assumas aliam premissam, ad inferendam illam in qua ponitur talis extremitas erit quoque extrinsecus, quod si in syllogismo qui reducitur committitur defectus intrinsecus videtur in illo ad quem redu-

citur erit extrinsecus, qꝛ vna illorū premissaꝝ accipit ibi pro
premissa ⁊ alia pro conclusione, vt tuipse poteris experiri in
omnibꝰ ⁊ partim in paralogismis iam nunc formatis. ¶ Igi
tur ad primū respondetꝰ ꝙ sicut in illo ad quem reducitꝰ in fe
rio arguitꝰ a confusa ad determinatā, ita in ipsomet est defe
ctus intrinsecus ꝙ virtualiꝛ vna pars medij que distribuitꝰ in
vna premissaꝝ in ordine ad alterū stantē confuse, in alia ma
net confuse in ordine ad eandē, qꝛ in hac maiori nullus equꝰ
fuit cuiuslibet hois quilibet equus/determinatio copule dis
tribuitur in ordine ad lꝫ hois predicati stans cōfuse in ordi
ne ad ipsam, ⁊ in minori .s. equꝰ in .a. fuit cuiuslibet hois qui
libet equus/restat cōfuse in ordine ad eundē obliquū, opinor
nāqꝫ inter determinationes eiusdem determinabilis posse cō
mitti quartū defectū intrinsecum, cū neutra dependeat ab al
tera in sui resolutione, vel si placet dicere ꝙ cōmittitur secun
dus defectꝰ intrinsecus, vcꝫ ꝙ in maiori est acceptio pluribꝰ
⁊ in minori vnica inter lꝫ instanti ⁊ lꝫ hois, in idem redit, ⁊ si
nullus defectus extrinsecus, .s. a pluribus ad vnicā cōmitteretꝰ
in barbara ad quē reducitur, sed primus est clarior. Vñ quā
do talis defectus nō esset nisi inter determinationē copule et
predicatū qđ est velut eius determinabile nō esset defectus,
optime nāqꝫ sequitur/nullus equꝰ fuit hois quilibet equus,
ois equus in .a. fuit hois quilibet equus, ergo nullus equus
est vel fuit equus. ¶ Ad secundā ꝯñam in diuinis respondetꝰ
3. p. c. 2. l. 3. no. 2. ¶ Et per hec tandē ad replicā cōfirmationis
(nā ad cōfirmationē recte inter arguēdū respōsum est) dicēdū
ꝙ sicut non incōuenit arguere a minus ad magis restrictum
qñ restrictio que se tenet ex parte medij in aliqua premissarū
additur in cōclusione alteri extremitati, ita nō obstat mediū
in premissa affirmatiua minus restringi ꝙ̄ in negatiua, quā
do illa restrictio debite additꝰ alteri extremitati in cōclusione
V. g. sicut hic/ois equus est aial, ois equus est petri equus,
ergo ois equus est petri equus qui est aial/nullus est defectꝰ
extrinsecus ex parte maioris extremitatis, ita nec hic/omnis
equus est aial, equus nō est petri equus qui est animal, ergo
equus nō est petri equus/est aliquis intrinsecus ex parte me
dij. Itē sicut hic/omnis equus est aial, ois equus est equus
qui est hō, ergo ois equus est aial qđ est hō/non est defectus
extrinsecus ex parte maioris extremitatis, ita nec hic/oīs
equus est aial, equus nō est aial qđ est hō, ergo equus non est
equus qui est hō/est intrinsecus ex parte medij.

8. No. ¶ Est tandē considerandum circa oēs
modos huiꝰ figure sicut circa oēs negatiuos ne addatꝰ aliqđ
medio in premissa affirmatiua, nisi forsan totū complexū nō
posset supponere pro aliquo pro quo nō supponeret mediū in
negatiua, ⁊ tunc est notandū (qđ hactenus nō admonuimus)
posse inferri conclusionē ex extremitatibus quarū nulli adde
retur illud qđ applicabatꝰ medio. V. g. formaliꝛ sequitur (ꝙ̄uis
nō syllogistice immediate) nullū albū currit quilibet equꝰ est
hois currens, ergo nullus equus est albus/⁊ inde est ꝙ ex di
ctis premissis inferatꝰ/nullus equus est hois album/non obs
stante arguatꝰ a non distributo ad distributum ex parte de lꝫ
hois, qꝛ hec conclusio sequitꝰ ex alia a minus ad magis restri
ctū cū distributione negatiue. Et idē est de hac/nullus equꝰ
currit, oē albū est hois equus, ꝙ̄ nullū albū est hois currēs/⁊
de pluribꝰ alijs. Sed de his satis. ¶ De hoc aūt paralogis
mo/cuiuslibet hois quilibet equus currit, risibilis equus nō
currit, ergo risibile nō est homo/qui videtur reduci ad barba
ra, cum non sit formalis in baroco, in principio huius partis
disputatum est.

¶ Lectio tertia.

Contra dispositiones de darapti et
eius subalternis disamis ⁊ datisi arguitꝰ. Nō sequitꝰ/
oēs materie ⁊ forme incipiūt esse aialia, oēs materie ⁊ forme
incipiunt esse hoies, ergo hoies incipiūt esse aialia/nec si in
feras/hoies qui incipiunt esse hoies incipiunt esse aialia/nā
si sint nunc tm̄ due materie ⁊ due forme ex quibꝰ hora futura
per partes ꝓportionales diuisa in qualꝫ alia ⁊ alia parte cō
stituantur alij ⁊ alij hoies per diuisionem ⁊ transpositionē ma
teriarū, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tm̄ arguitꝰ in da
rapti, ergo darapti non est modus valis. ¶ Et confirmatur
primo. Non sequitꝰ/homo est preteritꝰ, omnis hō est futurus,
ergo futurū est preteritum/nec si inferres/qui est futurus est
preteritus, qꝛ rebus vt nunc premisse sunt vere ⁊ cōclusio fal
sa, ⁊ tm̄ arguitꝰ in disamis, ergo dictus modus non est valis.
¶ Et confirmatur scđo. Nō sequitur/omnis materia ⁊ .d. for
ma, ois homo sunt, materia ⁊ ois forma .c. forma ⁊ ois mate
ria sunt, ergo .c. forma ⁊ ois materia, ois homo sunt/nā solis
duobus hominibus existētibus cōmunicantibus in materia
premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tm̄ arguitur in datisi, er
go dictus modus non est valis.

¶ Ad principale argumentū concessa 1. No.
maiori negatur minor. Cōmittitur eñ ex parte minoris extre
mitatis sextus defectus extrinsecus .s. ab amplo ad nō amplū
affirmatiue, supponit eñ ſm acceptionē quā habet in minori
et non ſm illā quā habet in conclusione, sed cōcludendū est/
ergo que incipiunt esse hoies incipiūt esse aialia (relatiue re
ferente mediū). Eodē modo ex his/omnis hō disputat, oīs
homo fuit albus/inferendum est/qui fuit albus disputat (re
latiuo referente mediū vbi non ampliatur) nam si inferres/
albū qđ fuit album disputat/cōmitteres eundē defectum, et
casu quo oēs hoies disputarent modo sed nullus esset albus,
fuissent tm̄ oēs albi, premisse essent vere ⁊ conclusio falsa. Ea
dem arte ex his/omnis hō disputat, omnis hō possibiliꝛ est al
bus/inferendū est/qui possibiliꝛ est albus disputat/⁊ hic mo
dus cōcludendi ad obuiandū sexto defectui extrinseco est val
de notandus. Sed ex his/ois homo disputat, ois hō necessa
rio est albꝰ/recte cōcluditꝰ albū disputat. ¶ Interrogas aūt
circa hunc modū defectus harū ꝯsequentiarū/ois homo erit
rationalis, ois homo erit omne aial, ergo oīe aial erit ratio
nale/omnis hō est rōnalis, omnis hō possibiliꝛ est omne aial,
ergo omne aial possibiliꝛ est rōnale/supposito ꝙ lꝫ omne non
sit pars minoris extremitatis in minori premissa, ⁊ supposita
(vt res habet) necessitate minoris secunde ꝯñe ⁊ veritate mi
noris prime casu quo petrus qui est ⁊ erit ois homo quādoqꝫ
erit solus, alijs aialibus alio tpe cū eo existētibꝰ futuris, itē
ois equus incipit esse albꝰ, ois equus incipit esse hois equꝰ,
ergo hois equus incipit esse albus/cuius premisse sunt vere
et conclusio falsa casu quo ois equus incipiat esse albus, nul
lus tm̄ possideatur ab hoie, sed hora futura diuisa per partes
proportionales in qualꝫ ab alio et alio hoie possideat. ¶ In
primis duabus arguitur respectu minoris extremitatis a mi
nus ad magis amplū distributum, cū in minori eius distribu
tio depēdeat a particularitate copule, in cōclusione vero nō.
Unde ex primis premissis inferendum est/qui erit omne aial
erit rationalis. Ne inferas/omne aial qđ erit omne aial erit
rationale/qꝛ si addas casui ꝙ brunellus alio tempore erit so
lus ex aialibus premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. Et eadē
causa non sequitꝰ ex secūdis cū distributione totius subiecti/
omne aial quod possibiliꝛ est omne aial, possibiliꝛ est rationa
le/sed sine distributione/qui possibiliꝛ est omne aial possibiliꝛ
est rationalis/seu deinesse/est rationalis/relatiuo referente
mediū vbi non ampliatꝰ. In tertia aūt arguitꝰ ex parte quoqꝫ
minoris extremitatis ab amplo ad non amplum, qꝛ supponit
in minori propōne ⁊ nō in cōclusione. Et ideo inferendū est/
qui incipit esse hois equus incipit esse albus. ¶ De his pre
missis/cuiuslibet hois quilibet equus currit, cuiuslibet hois
equus quiescit (sola determinatione accepta pro medio) que
videntꝰ, ⁊ inferre premissas de darij .s. eandē maiorem ⁊ hanc
minorē/homo est hō/⁊ concludere in darapti/cuius equꝰ cur
rit equus quiescit/quibus tm̄ deficit prima condicio essentia
lis, supra disputatum est.

¶ Ad primā confirmationem concessa 2. No.
maiori negatur minor, cōmittitur eñ quintus defectꝰ intrin
secus, immo ꝙ̄uis mediū vtrobiqꝫ distribueretꝰ, non essent ha

biles in darapti ob eundē defectum. Nempe si ly preteritum sit participiū verbi/preterco/ita vt dicat negationē presentis ⁊ pportionabiliter ly futurū, mediū nō supponit in maiori p aliquo eorum pro quib⁹ supponit in minori. Et eodē modo peccat hic paralogismus/ois homo est suspensus, ois hō est decolādus, ergo qui est decolandus est suspensus. Si autē ly preteritum ⁊ futurū sint participia verbi/ium/eo/fui/ vt non dicant negationē presentis, mediū nō supponit in aliqua pro omnibus illis pro quibus in alia, qui est quintus defectus quāuis mediū vtrobiq; distribuatur, nō enim sequitur/ omne aial fuit homo ⁊ omne animal erit equus, ergo qui erit equus fuit homo/si enim nullū sit aial, fuissent tamē soli hoies ⁊ erūt soli equi, instatur. ¶ Et eodē modo peccat hic paralogismus/ omne aial incipit esse ⁊ omne aial desinit esse, ergo qd desinit esse incipit esse/ nam eodē casu si hoies desinerent esse per primū sui non esse ⁊ equi inciperent per vltimū non esse, instatur. Et si mediū in aliqua premissarū non distribuatur, ita vt disponantur in disamis aut in datisi erunt a fortiori inhabiles.

3. N. ¶ Ad secūdam cōfirmationem facilis est solutio, concessa enim maiori negatur minor, arguitur nāq; a confusa ad determinatā respectu prime partis maioris extremitatis in ordine ad minorē, quare concludendū est/d. forma ⁊ ois materia, ois homo sunt. ¶ Sed cōtra. Formaliter sequitur/ omnis materia ⁊ forma ois hō sunt, materia ⁊ omnis forma, c. forma ⁊ ois materia sunt, ergo. c. forma ⁊ ois materia, ois homo sunt(vt secunda pars medij in maiori determinate supponat in ordine ad maiorem extremitatē) tamē cōmittitur idem defect⁹, ergo ille nō obstat. Nō si dicas conclusionē nō posse verificari nisi predicato vnicū habente suppositū, quia est affirmatiua de altero extremo cōplete distributo vltimo probabili, contra. Si loco de ly ois a parte maioris extremitatis ponas ly alter, dicta propō potest verificari maiori extremitate duo habente supposita ⁊ cōmittitur idē defectus, ⁊ tamē est bonus syllogismus, ergo responsio nulla. Itē dicti syllogismi tenent per modū intrinsecū, quia ex contradictorio cōclusionis et eadē minori sequitur formaliter cōtradictoriū maioris. Sequitur nāq;/ois forma ⁊. b. materia, hō non sunt, materia et ois forma. c. forma ⁊ ois materia sunt, ergo materia ⁊ omnis forma, homo nō sunt. ¶ Propter hoc argumentū dicunt cōmuniter q arguere a confusa ad determinatā in ordine ad extremitatem in ordine ad quā mediū in premissa non tenebatur cōfuse non obstat qd dicunt sub alijs verbis/ a distributiua in ordine ad cōfusam ad distributiuā in ordine ad determinatā obstat, nō tamē a distributiua in ordine ad determinatam ad distributiuā in ordine ad determinatā. Unde quia in prima cōña mediū in maiori stabat cōfuse in ordine ad maiorē extremitatē in ordine ad quā stat determinata cōclusionis, nō valet, et quia in scđa dictum mediū stat determinate in ordine ad dictā maiorē extremitatē, valet. Sed reuera(vt supra dixi)hoc responso non satior, quia tunc hec cōña/essentia diuina, ois persona est, ois essentia diuina est persona, ergo persona, ois persona est/deberet esse bona, que non valet. Igitur hunc defectū sic modificarem arguere a cōfusa ad determinatam respectu vnius extremitatis in ordine ad aliam nō obstat, qū a parte medij nulla est confusa, nec in affirmatiuis determinata, nisi talis determinata stet cū alia distributione cōpleta, nā tunc pariter nō obstat, sed in negatiuis nunq̄ obstat nulla existenti cōfusa ex parte medij, licet totale medium in aliqua stet determinate. Dixerim cū distributione cōpleta, quia nō sequitur/ ois essentia ⁊. b. essentia, ois persona est, essentia ⁊ ois essentia est persona, ergo persona, omnis persona est(vtraq; parte medij pro significato immediato, aut altera pro immediato ⁊ altera pro mediato ⁊ immediato. ¶ Restat hic tandem pulchrū dubium. Si enim hec cōña/essentia diuina, omnis persona est, ois essentia diuina est persona, ergo persona ois persona est(extremitatibus pro significatis immediatis et medio pro vtroq; tentis)nō valet in disamis nec hec/ois persona, persona non est, ois essentia est persona, ergo ois essentia persona non est/valebit in cellarent ad quā illa reducitur per impossibile, in qua tamē difficillimū est assignare defectū. At cū defectus in priori sit extrinsecus inter minorē extremitatē in minori et ipsam in cōclusione ⁊ sumatur hic dicta minor ⁊ contradictoriū cōclusionis pro pmissis, necesse est per artē supra dictā vt fiat hic intrinsecus ex parte medij qd illic erat minor extremitas, ⁊ ideo credo esse addendum pro defectu intrinseco q medio in premissa negatiua distributo in ordine ad extremitatē stantē confuse restet in alia premissa in ordine ad aliam extremitatem cōfuse. Et hoc supposito ly essentia posset distribui pro significato mediato ⁊ immediato, nam si nō distribuatur nisi pro immediato alius assignabitur defectus in tertia parte huius. ca. 2.

¶ Contra dispositiones de felapton et ceteris duobus modis negatiuis eius subalternis arguitur. Non sequitur/ vterq; homo non est aial, ois homo est risibilis, ergo risibile nō est homo/nā vnico existēte hoie premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, tamē arguitur in felapton, ergo felapton non est modus vtilis. Nō si negaueris minorē, dicens mediū in affirmatiua pro pluribus accipi q̄ in negatiua in qua restringitur pro suppositis de numero duorū. Ad minus econtrario sequeretur/nullus hō est aial, vterq; homo est risibilis, ergo risibile nō est aial. Quo cōcesso arguitur. Sequeretur eadem ratione hanc cōñam/ois homo vel ois equus nō currit, vterq; hō non vel ois equus non currit, ergo currens non est currēs(ly vel cōplexiue)esse syllogisticā, nam cū ex parte medij nulla sit confusa, non incōueniit arguere a confusa ad determinatā ex parte minoris extremitatis, sed vnico existente hoie qui non currat omni equo currēte, conclusio est falsa(vt notū est)⁊ maior vera, quia petr⁹ vel quilibet equus nō currit, et minor patet per falsitatē sue contradictorie. s. alter homo vel quilibet equ⁹ nō currit/vt patet per singulares illarū partiū scz/hic homo duorū vel hic equus nō currit/cuius sensus est/ aliquid qd est hic hō duorū vel equus nō currit/nā vna parte disiuncti nō supponēte totum cōuertitur cū supponēte. ¶ Et confirmatur primo. Non sequitur/vterq; hō non erit albus, alter homo est risibilis, ergo risibile nō erit albū/nec si inferas/ risibile qd est risibile non erit albū/nam si oēs hoies qui nūc sunt, sint ⁊ erunt albi, tamē post hac erūt aliqui nigri, premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tamē arguitur in bocardo, ergo dictus modus nō est vtilis. Nō si dicas medium in maiori pro plurib⁹ accipi q̄ in minori, cum tamē ibi non cōplete distribuatur, contra. Syllogistice sequitur/alter hō non erit alb⁹, vterq; homo est risibilis, ergo risibile nō erit albū/⁊ tamē cōmittitur idē defectus, ergo ille nō obstat in his signis, q tamē hec cōña sit syllogismus in bocardo patet per reductionē per impossibile ad barbara. s. omne risibile erit albū, vterq; hō est risibilis, ergo vterq; hō erit albus. ¶ Et cōfirmatur scđo. Non sequitur/hois equus nō est aial, quilibet hois equus est aial, ergo aial non est aial/nam rebus vt nunc premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa, ⁊ tamē arguitur in bocardo, ergo dictus modus nō est vtilis. Nō si dicas mediū in maiori accipi pro pluribus ⁊ in minori vnica, cōtra. Syllogistice sequitur in ferison/nullius hominis equus currit, equus hois currit, ergo currens nō est currēs/ et tamē cōmittitur idem defectus, ergo ille non obstat vtr. ¶ Et confirmatur vltimo. Non sequitur/quilibet equus hois vel quilibet homo nō est risibilis, equus hois vel quilibet homo nō est risibilis(ly vel complexiue tento) ergo risibile nō est risibile/⁊ tamē arguitur in ferison, ergo dictus modus non est vtilis. Minor est nota ⁊ probatur maior, nā rebus vt nunc falsitas cōclusionis est manifesta cum veritate conclusionis, ⁊ minor patet. Hominis equus nō vel quilibet homo nō est risibilis, ergo equus hois nō vel quilibet homo non est risibilis, a nō vnica ad vnicam respectu verbi presentis sine distributione et affirmatiue, ⁊ antecedens patet quia demonstrato homine non habente equū hec est vera/petri equus non vel quilibet equus ⁊c. quia contradictoria est falsa. s. petri quilibet equus vel quilibet homo non est risibilis, quādoquidem prima par

te disiuncti non supponente totum conuertitur cum secunda supponente.

4. No. ¶ Circa solutionem principalis argumenti notandū q̧ sicut in modis secūde figure, ita ꝛ in negatiuis huius tertie cōtingit syllogizari ex oppositis.s. ex cōtrarijs aut cōtradictorijs. Unde qđ illic diximus de predicatis premissarū cōsiderandū est hic circa subiecta, vez q̧ si ex parte eoꝝ sit aliquis defectus cōtrarietatis aut contradictionis casu quo ratione illius, premisse erūt vere per artē oppositorum conclusio negatiua erit falsa. U.g. si vis instare syllogismo procedēti ex his premissis/ ois homo ꝛ hō nō sunt aialia, a. hō ꝛ omnis hō sunt hō/ accipe pro extremitatibus terminos synonimos.s. pro vtraq; ly hoies, ꝛ duob⁹ hominibus existētibus premisse erūt vere ꝛ quecūq; conclusio negatiua falsa. ¶ Unde ad argumentū recte respōsum est, cōmittitur eñ in illis defectus cōtrarietatis (vt dictum est) qui est sextus syllogismoꝝ ac proinde si illa maior restrictio ponat in affirmatiua, vt in premissis secūdo assumptis.s. nullus homo est aial, vterq; hō est risibilis/ habiles vtriq; sunt. ¶ Ad vltimā replicam negatur eandē rationē esse de his/ ois homo vł ois equ⁹ non currit, vterq; hō non vel ois equus non currit/ nam q̄uis respectu prime partis mediꝫ nō cōmittatur sextus defectus intrinsecus, cōmittitur tñ quintus respetu totius disiuncti, q̄ totū in negatiua supponit pro aliquo.s. pro hoie vnico existēte pro quo nō supponit sm restrictionē affirmatiue, ꝛ tñ totuz disiunctum in negatiua nō complete distribuitur, ob quē defectum dicte premisse non sunt cōtrarie, vt pulchre habes expositum.1.tra.c.vltimo.le.3.n.2.

5. No. ¶ Circa primā confirmationē supponendū imprimis q̧ cū signa incōplete distribuētia includant et vniuersalitē ꝛ particularitatē, valēt ꝛ pro premissis vniuersalibus quādoq; ꝛ quādoq; pro particularibus, ꝛ ideo nihil refert dictā confirmationē appellari syllogismū de bocardo an de ferison. ¶ Supponēdū scđo ex supradictis bocardo nō reduci ad aliquē modū imperfectū cōuersiue, sed solū per impossibile ad barbara, ceteri vero quinq; reducūtur conuersiue ad modos perfectos designatos per suas cōsonantes initiatiuas iuxta tenorē consonantiū.s.p.m. designantes cōuersionem simplicē ꝛ per accidens ꝛ per transpositionē premissarum. Reducūtur tñ oēs per impossibile seruata minori ꝛ contradictoria cōclusionis assumpta pro maiori inferendo cōtradictoriā aut cōtrariā maioris ad modos designatos per has duas dictiōes/ Leuare/ Romanis/ quarū prima vocalis.s.e. denotat primū modum vez darapti reduci ad cellarent cōcludentem vniuersalem negatiuam, ꝛ secunda, secundum vez felaptō reduci ad barbara, ꝛ ita ordinatim de ceteris quaciūq; vocali designāte conclusionē modi perfecti ad quē reducitur imperfectus. Darapti ꝛ felapton cōcludūt cōtrariā maioris, ceteri vero contradictoriā. Hec oia facillimis exemplis poteris ipse tibi manifestare. ¶ Ut proportionabilr (vt dictum est in secūda figura) quādo aliquid se tenet ex parte mediꝫ in aliqua premissarū syllogismi imperfecti, non vīr reducīt per impossibile ad modū perfectū, hic nāq;/ omnis hō est aial, cuiuslibet hois quilz equus currit, ergo currēs est aialis equ⁹/ est formalis in darapti, tñ ex cōtradictoria conclusionis ꝛ minori ad contrariā maioris formabis hāc ꝯñam/ nullū currēs est aialis equus, cuiuslibet hois quilz equus est currēs, ergo nullus hō est aial/ que non est in modo q̄uis sit bona ꝯña, reducitur tñ dictus syllogismus cōuersiue ad darij per solā conuersionē de per accidens minoris. ¶ Quo fit (vt dictū est de baroco) hunc syllogismū/ hō non est equus, ois hō ꝛ rationale est aial (diuisiue) ergo aial, equus vel rationale nō est/ qui est formalis in bocardo ad nullū perfectū posse reduci, q̄ nō conuersiue (vt notum est) nec per impossibile, vt constat per doctrinam hic traditam.

6. No. ¶ Queris autem obiter circa hmōi reductiones an syllogismi perfecti dicantur reduci ad pfectos. ¶ Reuera cōuersiue nō, q̄ reductio cōuersiua denotat iuxta doctrinā aristotelis syllogismū ad quē fit reductio euidentiorem esse illo qui reducit. Ut si reductio per impossibile id non cōnotet (qđ forsan non cōnotat, cū syllogismi dicant nōnunq̄ reduci hoc modo ad cōsequētias que non sunt syllogismi) potest dici q̧ singuli syllogismoꝝ perfectoꝝ reducūtur inuicem ad illos qui ad ipsos reducūtur.s. ad modos secūde figure seruata maiori ꝛ cōtradictoria cōclusionis assumpta pro minori contradictoriā minoris inferētibus, ꝛ ad tertiam, seruata minori ꝛ cōtradictoria cōclusionis sumpta pro maiori inferētibus contradictoriā maioris. ¶ Uerūtñ cum in reductione per impossibile nō sit assumenda pro premissa, ꝯtraria cōclusionis syllogismi qui reducitur, q̄ data a respōdente falsitate vnius cōtrarie non sequit altā contrariā esse verā, sicut non sufficit inferre subcōtrariā premisse, fit, vt barbara non reducatur ad felaptō, nec cellarēt ad darapti, q̄ cōclusiones perfectoꝝ sunt contrarie maioꝝ imperfectoꝝ. ¶ Quinq; autem modi indirecte cōcludentes ad se inuicē reducunt, vt baralipton ꝛ dabitis ad cellātes, cōtradictoria cōclusionis sumpta pro maiori ꝛ eadē maiori pro minori inferētibus vlem negatiuā contrariā minoris de baralipton ꝛ contradictoriā minoris de dabitis. Si aūt seruetur eadē minor pro maiori et assumat contradictoria conclusionis pro minori, baralipton inferet contradictoriā maioris in fapesmo ꝛ dabitis in frisesomorum, vt facile est cuicūq; praticare.

7. No. ¶ Igitur (vt ad primū intentum redeamus) ad primā confirmationē recte respōsum est, sed ad replicam distinguit maior, nā si ly vterq; includat vniuersalitatē categorematicā, vt vez valeat/ aliquoꝝ duoꝝ quilibet/ ꝛ ly alter particularitatē categorematicā, vt valeat omniū duoꝝ alter, negatur, immo ob dictū quintū defectū intrinsecū si sint nunc soli petrus ꝛ paulus qui erunt albi ex quoꝝ tñ materia vnius ꝛ forma alterius fiat post hoc thomas qui non erit albus, ꝛ nec sint nec erunt alij hoies, premisse sunt vere ꝛ cōclusio falsa in hoc similis forme/ alter hō non erit albus, vterq; homo nō est albus, ergo albū non erit albū/ ꝛ si hec reducat ad barbara sic/ omne albū erit albū, vterq; hō est albus, ergo vterq; hō erit albus/ in eodē casu cōmittetur quintus extrinsecus ex parte minoris extremitatis. Ut si ly vterq; nō includat talē vniuersalitatē, sed solum exigat duas singulares veras sicut ly alter omnes, vel oēs dempta vna, tunc cōceditur maior vez dictā ꝯñam esse syllogisticā, q̄ mediū vbi accipit pro pluribus, cum nō includat particularitatē categorematicam, perinde est quantū ad hoc ac si cōplete distribueret. Et eadē ratione nec in syllogismo ad quē reducit in barbara cōmittitur defectus extrinsecus, q̄ ly vterq; non est vlitas categorematica. ¶ Sed arguis. In dicta ꝯña.s. alter hō non erit albus, vterq; hō est albus, ergo albū non erit albū/ arguitur ex parte minoris extremitatis a minus ad magis amplū, ergo non est syllogistica. Negat ꝯña, q̄ cū minus amplū situet in premissa affirmatiua, arguitur virtualr a minus amplo cū constantia ad magis amplum sine distributione ꝛ negatiue. Hec autem omnia per supradicta clarescunt.

¶ Ad secūdam cōfirmationem ibi responsum est. Ut pro solutione replice notandū q̧ mediū accipi in altera premissarū vnica ꝛ in altera pluribus nō est defectus, nisi premissa in qua accipit vnica inferat vnā aliam in qua accipiat pluribus, vel illa in qua accipitur pluribus inferat aliā in qua accipiatur vnica. Et eodē modo quo ad secundū defectū extrinsecū incōuenit aliquā extremitatē in premissis teneri vno modo ꝛ in conclusione alio, nisi aut conclusio inferat ex alia in qua teneat eodē modo sicut in premissa, aut premissa inferat aliā in qua teneat sicut in conclusione. 8. No.
Uñ ad replicā q̄ maior illa infert/ nullus equus hois currit/ in qua mediū tenet vnica sicut in minori, dictus syllogismus est bonus in ferison. Eadē rōne valet hec in bocardo/ equus hois nō currit, cuiuslibet hois quilz equus est aial, ergo aial non currit/ q̄ maior infert hanc/ hois equus nō currit/ et hec

in barbara/oīs equus est aīal, cuiuslibet hoīs quilibet equ⁹ est equus, ergo quilꝫ equus hoīs est aīal: qꝛ cõclusio infertur ex hac/cuiuslibet hoīs quilꝫ equus est aīal / in qua minor extremitas tenet sicut in minori premissa. Tamen respectu copule de extrinseco tpe licet nullus alius defectus cõmitteret, dicte ꝯñe nõ valerent, qꝛ nõ sequitur/equus hoīs albi nõ fuit aīal, ergo hoīs albi equus nõ fuit aīal/nec sequit̃/cuiuslibet hoīs albi quilꝫ equus fuit aīal, ergo quilibꝫ equus hoīs albi fuit aīal/ vt ptꝫ si hoīes tẽpore quo fuissent nigri possedissent equos ⁊ tempore quo essent albi nullũ possedissent.

4. No. ¶ Ad vltimã confirmationẽ negatur maior, immo dictus syllogismus est formalis in ferison, ⁊ casu illic posito minor est falsa, nec sequit̃ a nõ vnica ad vnicã/ hoīs equus nõ vel quilꝫ hõ non est risibilis, ergo equus hoīs nõ vel quilibet hõ nõ est risibilis. Est eñ vna instãtia quã.s. tra.c.vltimo.le.3.n.2.contra dictũ modũ arguẽdi intulimus, qꝛ arguit̃ ratione totius disiuncti ab inferiori ad superius cũ distributione disiuncti.i.ly vel negato, qꝛ stat totũ disiunctuꝫ vbi pars accipit̃ vnica supponere pro aliquo.s.pro equo pro quo nõ supponit in añti vbi pars accipit̃ pluribus, determinatione singulariꝫata pro hoīe non habẽte equum. ¶ En(ni fallor)totã artẽ syllogisticã in terminis cõmunibus extra terminos diuinos ⁊ propõnes exponibiles vndequaqꝫ absolutã Nec cõmodum fore duximus circa eãdem difficultatẽ plura cumulare argumenta, cum instar vnius exempli possit quisqꝫ circa alia eiusdem generis operari.

¶ Sequitur tertia pars cõmẽtarioꝝ Fratris dominici Soto in quartum tractatum summularum,

¶ Caput primũ.

1. No. SUperest in hac tertia parte de triplici syllogismo veꝫ syllogismo expositorio, syllogismo in terminis diuinis, ac deniqꝫ de syllogismo in exponibilibus (quod in ipso huius operis vestibulo polliciti fuimus) disputare. ¶ Igitur syllogismus expositorius est syllogismus medij singularis, vt/christus est hõ, christus est de⁹, ergo deus est hõ. Singularis inq̃, aut cõis pronoīe demõstratiuo modificati, vt/hic hõ est risibilis, hic hõ est rõnalis, ergo rõnale est risibile. Dicit̃ expositori⁹, qꝛ(vt.s.Tho.op.47.docet)est quedã sensibilis resolutio ad sensum. Cum eñ oẽs syllogismi de medio cõi, aut immediate (vt perfecti) aut mediate (vt imperfecti) innitantur nature ac diffinitioni ꝓpõnis vlis, que distãs a sensu, a solo intellectu percipit̃, syllogism⁹ expositorius ad sensum exponit cõclusionẽ. ¶ Obidqꝫ huic formali ꝑncipio innitit̃. Quecũqꝫ sũt eadẽ vni tertio sunt eadẽ inter se (ꝓ affirmatiuis) aut (pro negatiuis) quecũqꝫ quoꝝ vnũ est idẽ vni tertio cui aliud est diuersum, sunt diuersa inter se. Loquimur plr de eodẽ ac si eẽnt plura, qꝛ nõ pñt alr cõgrue hec ꝑncipia ꝯstitui. ¶ Itẽ notãdũ syllogismũ expositoriũ, eo in sola tertia figura apte constitui qꝛ t̃ms discretus nõ potest directe ꝑdicari de aliquo, vt in predicamẽto substantie docet̃, cuius oppositũ cõtingeret, si in prima aut scda figura t̃ms discretus acciperet̃ pro medio. Uñ ex predicationibus indirectis in omni figura potest formari.

2. No. ¶ Ad syllogismũ expositorium omnes quattuor cõditiones essentiales syllogismi de medio cõi eque requirũtur. Quare non sequit̃/quicquid tu amas est virtus, quicqd tu odis est viciũ, ergo viciũ est virtus/ qꝛ mediũ.s.tu/in neutra premissarũ est totale extremũ. Ceterarũ exẽpla instar syllogismi de medio cõi inquirito. ¶ Itẽ cum syllogismus expositorius possit ex terminis cõmunib⁹ pro extremitatib⁹ cõfici, omni errore extrinseco quo syllogismus de medio cõi, deficere potest, vt facile per oẽs discurrẽs experiri potes. ¶ At defectus intrinseci nõ oẽs contingũt syllogismo expositorio. Contingit aũt ei primus veꝫ equiuocationis, vt nõ sequitur/ iudas est in celo, ⁊ iudas est in inferno, ergo existens in inferno est in celo/si mediũ in maiori accipiat̃ pro iuda thadeo et in minori pro scarioth. ¶ Itẽ secũdus, quare nõ sequit̃/hoc albũ ⁊ hoc nigrũ erũt hoīes, nulli hoīes sunt vel erũt hoc album ⁊ hoc nigrũ, ergo nulli hoīes sunt vel erũt hoīes/vbi mediũ in maiori accipit̃ plurib⁹ ⁊ in minori vnica, si eñ petrus nunc sit alb⁹ qui nec erit alb⁹ nec niger, paulus ꝯo erit niger qui nec est alb⁹ nec niger, erũt tñ ambo simul, ꝑmisse sunt vere ⁊ cõclusio falsa. ¶ Tertius tñ.s.quãtitatis nõ potest ei cõtingere quẽadmodum syllogismo de medio cõi, qꝛ t̃ms singularis vniuoce nõ distribuit̃. At in t̃mis diuinis cõtingit syllogismũ expositoriũ quodãmodo ꝓcedere ex particularib⁹ qñ veꝫ singularis nõ equiualet vni de omni, qd sequẽti capite palam fiet. ¶ In t̃mis autẽ complete singularib⁹.i.qui de pluribus realr distinctis verificari non pñt, nõ cõtingit hmõi defectus nisi aliqua eius pars esset particularitas q̃ nõ equiualeret distributioni. Qd addiderim propter hunc paralogismũ/hoīs brunellus nõ est aīal, hoīs brunellus est equ⁹, ergo equus nõ est aīal/qui q̃q̃ sit de medio singulari, procedit tñ ex puris particularibus ratione determinationis, sed hic/brunellus hoīs nõ est aīal, brunellus hoīs est equ⁹, ergo equ⁹ non est aīal/qꝛ maior equalet huic/nullius hoīs brunellus est aīal/bon⁹ est Et eadem rõne qui admitteret relatiuũ harũ premissaꝝ/brunellus ipsiusmet nõ est aīal, brunellus ipsiusmet est equ⁹/posse referre subiectũ hui⁹/hõ est/teneret̃ dicere dictas ꝑmissas esse inhabiles ob particularitatẽ medij. ¶ Quartus defect⁹ intrinsecus nõ habet hic locũ, qꝛ si totale mediũ sit t̃ms singularis, nõ supponit vna pars in ordine ad aliã. ¶ Nec quint⁹ qꝛ in nulla supponit particulariter. ¶ Sextus aũt põt quidẽ hic accidere, qꝛ stabit medium supponere in affirmatiua non supponẽte in negatiua. Quare nõ sequit̃/hoc albũ nõ est animal (demonstrato petro nigro qui fuit alb⁹) hoc albũ fuit hõ qui est hõ, ergo hõ non est aīal/immo dicte ꝑmisse sunt inhabiles, sicut he/in aliquo loco petrus nõ est substãtia, petrus est substantia/brunellus petri nõ est aīal, brunellus est equ⁹/ nec eñ sequitur inde/equus nõ est aīal/nec/equus petri non est aīal/nã petro possidente fauellũ ⁊ paulo brunellũ, ꝑmisse sunt vere ⁊ cõclusio falsa. Et eadẽ ratione et primis nõ sequitur/substãtia nõ est substãtia. ¶ Septimus deniqꝫ.s.ex puris negatiuis cõis est huic syllogismo, vt facile est experiri.

¶ At vero cõtra hec primo arguit̃. Nõ sequit̃/hoc aīal est hõ, ⁊ hoc aīal est equ⁹ (primo pronoīe demonstrãte petrũ, ⁊ scdo brunellũ) ergo equ⁹ est hõ. Scdo nec sequit̃/hoc aīal si est petrus est rõnale, brunellus est hoc aīal si est petrus (petro vtrobiqꝫ demõstrato) ergo brunellus est rõnalis. Tertio. Nec sequit̃/qd ego habeo tibi do, ego habeo oculos, ergo oculos tibi do/nã si solũ tibi darẽ librũ quẽ habeo, premisse essent vere ⁊ ꝯclusio falsa. Quarto. Non sequit̃/hic hõ hñs equũ non equitat illũ, hic hõ hñs equũ est hõ hñs equũ, ergo hõ hñs equũ nõ equitat illum/si eñ quicũqꝫ hõ haberet equũ nullus tñ equitaret propriũ sed alienũ, ꝑmisse essent vere ⁊ ꝯclusio falsa. Et tñ in omnibus arguit̃ expositorie, ergo syllogismus expositorius non est formalis.

¶ Ad primũ concessa maiori negatur 3. No.
minor veꝫ dictum paralogismũ esse expositoriũ, sed pro eius defectus assignatione multis modis distinguendũ est, primo. Si placet pronomẽ demonstratiuũ non esse partem subiecti, sed totius propõnis quã denominat singularem, tunc cum ta

tale mediũ sit ly homo, nulla est ibi equiuocatio ex parte medij, sed defectus est ꝙ singularizatur, ac subinde accipit͛ pro diuersis. Nempe cũ in diffinitiõe syllogismi additum est/ aut termini cõmunis singulariter tenti/ subintelligẽdum est/ pro eodẽ supposito singularizati/ ⁊ hec certe est vera solutio. Si autem placet pronomen esse partẽ subiecti, tunc tenentes cũ Dorp. idem pronomen posse vniuoce ⁊ cõmuniter demonstrare diuersa supposita, eũdẽ omnino assignabunt defectum ꝙ vez totum complexũ quod est mediũ, ꝗ̃uis vniuoce, tamẽ pro diuersis accipiatur. Prestat tñ dicere (vt. 1. tra. c. 8. n. 7. diximus) ꝙ pronomen idem vniuoce in mente nõ possit demõstrare diuersa supposita, sed esse velut noticiam intuitiuã que a solo demonstrato efficitur, ac proinde id solum significat, nã si esset vna noticia cõmunis qua demostraretur petrus ⁊ demonstrarel͛ paulus, non esset facile assignare vnde restringeretur, vt acciperetur nunc pro hoc ⁊ nunc pro alio, ⁊ ideo defectus esset tũc ꝙ pronomẽ qḋ est pars medij tenel͛ equiuoce.

4. No. ❡ In hoc autem paralogismo/ hoc est necessariũ, ⁊ hoc est atramentũ, ergo atramentum est necessarium (vtrobiqꝫ demõstrata hac propõne/ deus est) cõmittitur equiuocatio respectu maioris extremitatis que in maiori tenetur secũde intentionalr̃ pro necessaria propõne, ⁊ in cõclusione prime intẽtionalr̃ pro re necessaria. ❡ Sed in hoc/ hoc est aliud ꝗ̃ te esse lapidem, ⁊ hoc est impossibile, ergo impossibile est aliud ꝗ̃ te esse lapidem (in vtraqꝫ premissa demõstrata hac propõne/ homo est equus) si illud dictum/ te esse lapidem tam in maiori ꝗ̃ in conclusione accipial͛ significatiue ⁊ ly impossibile tam in maiori ꝗ̃ in cõclusione accipiatur secũde intentionalr̃, sed in conclusione ly aliud accipiatur significatiue tanꝗ̃ pars principalis predicati, ita ꝙ totũ predicatum nõ sit vnũ dictum in quo cadat ly impssibile, ac proinde non sit modalis composita, nullus cõmittitur defectus, immo conclusio est vera sicut premisse, est eñ eius sensus ꝙ aliqua propõ impossibilis est alia res, ꝗ̃ hoc qḋ est te esse lapidẽ, et idem esset si ly te esse lapidem acciperel͛ materialr̃ pro propositione tam in maiori ꝗ̃ in cõclusione, q̃ sensus maioris esset ꝙ illa propõ demonstrata esset alia ab hac/ tu est lapis/ ⁊ sensus ↄclusionis, ꝙ aliqua ꝓpõ impossibilis est alia ab hac/ tu est lapis/ qui sensus sunt veri. Sed si in maiori ly impossibile redderet modalẽ compositã modificans totũ illud/ aliud ꝗ̃ te esse lapidẽ/ defectus esset in primis ꝙ in maiori ly aliud acciperetur personalr̃ ⁊ in cõclusione esset pars dicti accepti simpliciter, item variaretur appellatio ex parte de ly impossibile qḋ in minori aliud modificat ꝗ̃ in conclusione. ❡ At in hoc/ hoc ens creare est contingens, et hoc ens est deus, ergo deus est contingens (in vtraqꝫ premissa ly ens personalr̃ pro deo singularizato) ⁊ in alijs id genus, apparet potius variari appellationẽ ex parte de ly contingẽs. s. qḋ in maiori appellat super hoc qḋ est deum creare ⁊ in conclusione fertur absolute supra materiale subiecti, ꝗ̃ ꝙ in maiori accipiatur secũde intentionalr̃. Sicut in hoc/ petrus incipit esse hoc album, petrus est vel immediate post hoc erit hoc album, ergo petrꝰ incipit esse petrus/ variatur appellatio ex parte de ly incipit. Sed de his satis.

5. No. ❡ Ad secundũ distinguitur maior: nã consequẽtia ibi assumpta multiplex est, si eñ pronomen vnica acceptione singularizet totũ condicionatũ qḋ sit medium, negal͛ maior, immo dicta ↄ̃ña est syllogistica ⁊ minor est impossibilis, si vero singularizet solam primã partem tanꝗ̃ medium qḋ erit tunc terminus cõcurrens, concessa maiori negatur minor, q̃ mediũ nullibi est totale extremũ, item arguitur ab amplo ad non amplũ ex parte minoris extremitatis que ampliatur in minori a condicionato accepto pluribus, si aũt sola prima parte singularizata, totum condicionatũ esset medium, arguerel͛ ex puris particularibus, q̃ totũ esset tũc terminus cõmunis, ⁊ tunc sensus maioris est/ si hoc aial est petrus hoc aial est rationale/ ⁊ sensus minoris/ si brunellus est petrus brunellus est hoc aial/ qui sunt veri. ❡ Sed quisnam defectus in his paralogismis/ hoc aial est album, petrus est hoc aial si est petrus, ergo petrus est albus si est petrus/ hoc aial est album, brunellus est petrus si est hoc aial, ergo brunellus est petrus si est albus (vbicũqꝫ demonstrato petro) in quibus illud qḋ se tenebat ex parte medij in minori cõcludil͛ cum maiori extremitate. ❡ In primo syllogizatur sub termino posito in ãñti ↄdicionalis ⁊ in scḋo sub termino posito in ãñti, aut (si videtur tibi ieiunus hic defectus) variatur appellatio. i. illatio inter illud qḋ se tenet ex parte medij in minori et mediũ, ⁊ ipsummet ⁊ maiorem extremitatẽ in conclusione. ❡ Idẽ est defectus huius paralogismi/ posito hoc albo ponitur albedo, hoc album est petrus, ergo posito petro ponil͛ albedo/ nã ly hoc albo est equiualenter terminus inferens positus in ãñte condicionalis, reducitur eñ ad hunc/ si hoc albũ est, albedo est, hoc albũ est petrus, ergo si petrus est, albedo est. ❡ Eadem ratione distinguendũ est in ceteris complexis. V. g. si in hac ↄ̃ña/ hic homo vel equus est homo, hic homo vel equus est equus, ergo equus est homo/ totũ disiunctũ vnica acceptione singularizetur ꝑ petro qui in vtraqꝫ premissã demonstretur, nullus est defectus, ⁊ minor est impossibilis, si autẽ sola prima pars singularizel͛, tunc si totũ disiunctũ accipiatur pro medio, arguil͛ ex puris particularibꝰ, si autẽ sola pars singularizata, in neutra est totale extremũ.

❡ Ad tertiũ concessa maiori negal͛ minor, nam si totũ illud complexũ/ qḋ ego habeo/ accipial͛ pro medio, ⁊ minor accipiatur in hoc sensu/ oculi sunt aliquid qḋ ego habeo/ arguitur ex puris particularibus, sed ad inferendam illã cõclusionẽ aut assumendũ esset in maiori/ quicquid ego habeo/ aut subsumendũ in minori/ oculi sunt omne illud qḋ ego habeo. Si autẽ accipial͛ pro medio solum pronomen/ ego/ tunc illud qḋ se tenet ex parte ipsius in maiori, nõ cõcluditur cũ minori extremitate. Quare inferẽdum esset/ qḋ ego habens oculos habeo tibi do. ❡ Par defectus est in hoc paralogismo/ qḋ ego habeo tu nõ habes, ego habeo oculos, ergo tu non habes oculos/ quare licet nõ argueretur a non distributo ad distributum ex parte termini/ oculos/ sed inferretur/ tu oculos nõ habes/ ↄ̃ña non valeret, nam si eundẽ librũ numero quẽ ego habeo, haberes ⁊ tu, qui esset ois liber, haberem ego tñ aliquã rem quã tu nõ habes, instaretur si loco de ly oculos diceres librum. Nec si inferres/ librũ habens tu non est (ad euitandũ ne ex parte de ly habẽs arguel͛ a non distributo ad distributum) sequerel͛ in simili/ qḋ tu habes tu nõ vides, tu habes equũ, ergo tu equũ videns non est/ nam si haberes canem quẽ non videres et equũ qui esset omnis equus quẽ tu solus videres, premisse eẽnt vere ⁊ cõclusio falsa. Igitur si solũ pronomẽ/ ego/ sit mediũ concludendũ est ex primis premissis/ qḋ ego habens oculos habeo, tu nõ habes/ ⁊ ex secũdis/ qḋ tu habens equũ habes, non vides/ vt illud qḋ se tenet cum medio in maiori superaddal͛ toti minori extremitati in conclusione. Si tñ totum illud/ quod ego non habeo/ accipiatur pro medio, esset totum distribuendũ in maiori aut in minori ne argueretur ex puris particularibus, vt formalr̃ sequitur/ quicquid ego habeo, tu nõ habes, oculos ego habeo, ergo oculos tu non habes. 6. No.

❡ Ad quartũ concessa maiori negatur minor, nã ex parte relatiui arguil͛ ab inferiori ad superiꝰ distributũ. Dictũ eñ est in de relatiuis ꝙ relatiuũ substãtie nõ reciprocũ referens ãñs eiusdẽ categorice refert ipsum restricte. i. cũ eadem habitudine alterius extremi in quo situal͛ ipsum ãñs, ⁊ q̃ non refert reciproce, sit, vt qñ singularizal͛ ãñs debet ipsum cõmuniter supponẽs ex primi cũ relatiuo, alias in ascensu argueretur ab inferiori ad suũ superius ⁊ in descẽsu a superiori ad inferius. V. g. hec/ hic hõ habẽs equũ nõ equitat illũ/ equiualet huic/ hic hõ non equitat equũ quem hic hõ habet/ nec refert ly hõ restringal͛ in prima a ly habẽs necne, et hec/ hõ habẽs equũ nõ equitat illũ/ equiualet huic/ hõ habens equũ nõ equitat equũ quẽ hõ habet. Quare ex illis premissis/ hic hõ hñs equũ nõ equitat illũ, ⁊ hic hõ habẽs equũ 7. No.

est homo habens equũ/inferendũ est/ergo homo habẽs equũ non equitat equũ quẽ hic homo habet/demonstrato eodẽ sup posito qđ demonstrabatur a parte mediĩ. Sicut ex his/omnis homo habens equũ equitat illum, hic homo habens equũ est homo habens equũ/inferendũ est/ergo hic hõ habens equũ equitat equũ quẽ homo habet/nam si inferres/hic homo habens equũ equitat illũ/ex parte relatiui argueretur a superiori ad inferius, et eodem casu premisse essent vere et cõclusio falsa. Equa ratione ex his/petrus habẽs hunc equũ equitat illũ, et petrus habens hunc equũ est petrus habens equũ/non est inferendũ/petrus habens equũ non equitat illũ/ nã si haberet duos equos quorum alterũ equitaret alterũ vero nõ, premisse essent vere et cõclusio falsa, sed inferendũ est/petrus habẽs equũ non equitat hunc equũ quem habet. ¶ Hec autem non sunt peculiaria syllogismo expositorio, sed disputationi de re latius.

8. No. ¶ Solent hic de terminis infinitis iuxta materiã sexti defectus disputare, qđ vez nõ sequatur/hoc noncreans possibiliter non est deus, hoc nõcreans est deus, ergo deus possibiliter nõ est deus/nam quamquam in terminis finitis sequeretur, quia mediũ in negatiua staret pro pluribus quam in affirmatiua, in his tamen infinitis oppositũ contingit, quia ly nõcreãs (dicũt) in negatiua stat pro eo qđ nõ possibiliter est creãs et ideo pro paucioribus quam in affirmatiua de presenti. Unde dicunt etiam maiorẽ esse necessariã, et deo nõ creante ambas premissas esse veras et quãcunque conclusionẽ falsam. Et idem esset si pro maiori assumeres/ nõcreans impossibiliter est deus/quam pariter dicunt esse necessariã. Hanc tamen opinionẽ in de modalibus et aliis pluribus locis satis elisam esse putamus, nõ enim infinitat negatio acceptionẽ termini, sed solam significationem. Et ideo subiectũ maioris valet hoc cõplexũ/ hoc qđ potest esse noncreans/.i.potest nõ creare/quare ibi stat pro pluribus quam in minori de presenti, nec cõmittitur proinde aliquis defectus, et dicta maior est impossibilis, cum subiectũ et predicatum supponat pro eodẽ. Sed de his ac ceteris que nõ sunt syllogismo expositorio peculiaria, satis.

¶ Capitis secũdi Lectio prima.

D destinati operis ventum est, vbi maturius nobis agendum. Nec puncium de terminis diuinis in presentiarũ disputare cõuenit, est enim hec inter theologicas disputationes acerrima, sed (cuius scientia ad summulistas attinet) modũ aliquẽ et oppositiones et syllogismos in terminis diuinis cõstruendi eis tradere intendimus. Quã disputationẽ eo vbicunque hactenus occurrit, in hunc locũ reiecimus, quia cũ summuliste huius temporis (vt citra cuiuspiã iniuriã dixerim) licẽtius de terminis diuinis locuti fuerint, quam de re tã ardua fas esset, nec eorum opinionẽ imitari debuimus, nec veritatem nisi provectioribus iam discipulis potuimus manifestare.

¶ Queritur ergo an leges oppositionũ ac principia quibus innituntur syllogismi vsque ad terminos diuinos extendãtur. Et videtur quod nõ. Nã enim propõnes/ois essentia diuina est pater, aliqua essentia diuina nõ est pater/ sunt contradictorie, et tamen vere, ergo lex cõtradictoriarũ patitur instantiã in diuinis. Maior est nota et probatur minor, nam affirmatiua nõ est dubia, et negatiua patet/filius nõ est pater, et filius est aliqua essentia diuina, ergo aliqua essentia diuina nõ est pater. ¶ Secũdo. Nõ sequitur/omnis essentia diuina est pater, filius est essentia diuina, ergo filius est pater/et tamen arguitur secundum dispositionem de darii, ergo dictus modus non tenet hic, ac proinde nec illa principia/dici de omni et dici de nullo ¶ Tertio. Nõ sequitur/hec essentia diuina est pater, hec essentia diuina est filius (vtrobique demonstrato significato formali de ly eẽntia) ergo filius est pater, et tamen arguitur expositorie, ergo illud principiũ syllogismi affirmatiui expositorii.s.quecunque sunt eadẽ vni tertio etc. nõ habet verũ in diuinis. ¶ Et eadem arte poteris arguere cõtra principia negatiua, quia nõ sequitur/nullus pater est filius, aliqua essentia diuina est pater, ergo aliqua essentia diuina nõ est filius. ¶ Sed in cõtrarium est auctoritas omniũ theologorum asserẽtium omne tale principiũ etiã in terminis diuinis habere vim veritatem. Et ratio idẽ, nã cum dicta principia sint cõmunes animi conceptiones quibus intellectus suapte natura assentitur, si in terminis diuinis paterentur instantiam, articuli trinitatis repugnarent intellectui humano, ac proinde nõ essent nobis suasibiles, quod est erroneum.

¶ Pro huius questionis decisione notant primo summuliste nõnulli, triplices esse terminos diuinos, primos essentiales, qui vez supponunt et pro essentia et pro quacũque persona diuisim, vt/essentia/deus etc. alteros personales, vtputa qui supponunt pro vna persona et non cõiunctim pro pluribus, vt/persona/pater etc. tertios denique notionales.s.qui pro pluribus personis cõiunctim non tamen diuisim supponunt, vt/persone/trinitas etc. ¶ At vero inde sequeretur nomen/persona/esse essentiale, quia pro essentia et quacũque persona supponit. Nec sat est dicere nomẽ essentiale eẽ qđ immediate pro essentia et mediate supponit pro persona, nã ly deus nomen quidẽ essentiale est, qđ tamen ex modo suo significandi cõcretiue habet supponere pro psona. Ideo exactius dicitur nomen essentiale esse duplex, alterum substantiuũ.s. qđ formaliter significat essentiã, aut in abstracto, vt/essentia/deitas/aut in concreto, vt/deus/aliud adiectiuũ vez quod significat perfectionem omnibus personis ratione essentie cõmunẽ, vt/bonũ/iustum etc. sed nomen personale est qđ formaliter significat personam, vt/persona/pater etc. Formaliter inquam, quod ipsi dicunt immediate. Unde si per impossibile essentia distingueretur a persona, noia essentialia supponerent pro essentia et non pro persona, personalia vero contra pro persona et nõ pro essentia in abstracto. Nomina autẽ notionalia non video quare illo modo diffiniãtur, cum/notio/vt ex ipsa noĩs significatione docentibus sancto Thoma.1.q.32.ceterisque theologis in 1. dis.28. et.29. sit ratio innotescẽdi seu cognoscendi diuinã personam vt ab alia distinctã iuxta modũ loquẽdi Aug.5.de tri.ca.7. alia est notio qua intelligitur (scilicet pater) ingenitus et alia qua genitor. Unde inferũt dicti doctores quod sunt quinque notiones vez/ innascibilitas/paternitas/filiatio/processio/et/spiratio. Ob idque noĩa notionalia sunt illa que in abstracto supponũt pro ipsis proprietatibus, vt hec que dicta sunt, aut in cõcreto notant ipsas processiones seu actus notionales, vt/generare/spirare/generari/spirari. Sed nomen/persone/personale quidẽ est in plurali sicut in singulari, dicitur tamen nomen numerale sicut/trinitas. At ex his nominibus satis est nobis in presentiarũ solis essentialibus et personalibus vti.

¶ Secundo supponendũ: docente fide catholica quod quicquid est in deo est idem realiter cum diuina essentia, quod proinde nomen in abstracto predicatur de quacũque persona et relatione diuisim et de quibuscunque aut omnibus cõiunctis, concedimus enim/pater est essentia/paternitas est essentia/filius est essentia/omnes tres persone sunt eẽntia etc. ¶ Hinc eliciunt nõnulli vtrũque nomen.s. essentiale et personale duplex habere significatũ et suppositum.s.mediatum et immediatũ. Significatum immediatum noĩs est pro quo supponit et supponeret etsi per impossibile essentia et persona distinguerẽtur, sed mediatũ est illud pro quo supponit eo solum qđ essentia et persona sunt eadẽ res, vt essentia est significatũ immediatum nominũ essentialiũ, et mediatum nominũ personaliũ, persona vero contra est immediatũ personalium et mediatum essentialiũ. ¶ Hinc rursus inferũt summuliste nomẽ essentiale posse distribui ac proinde particularizari cõplete et incomple. Incomplete distribui dicunt nõnulli est distribui pro solo significato immediato, sed distribui complete est distribui pro mediato et immediato. Attamẽ quia terminus acceptus adhuc pro significato immediato supponit quoque pro mediato (quamquam enim subiectum huius/omnis essentia diuina 2. No.

est pater/accipiaẽ pro essentia adhuc supponit pro quacūqȝ
persona)dicūt alij ꝛ melius, terminū distribui complete esse
ꝙ sub illo valeat resolutio pure copulatiua pro omnib⁹ eius
suppositis tā immediatis ꝙ̄ mediatis, ꝛ particularizari incō
plete esse ꝙ valeat sub illo resolutio pure disiūctiua pro eisdē
omnibus suppositis. Sed distribui incōplete est ꝙ sub illo va
leat sola resolutio copulatiua sub disiūctione, ꝛ proinde par
ticularizari incōplete est ꝙ valeat per oppositū solūȝ resolutio
disiunctiua sub copulatione. V.g. subiectū huius/ois essen=
tia diuina est pr̄/complete distribui est ꝙ dicta propō equiua=
leat huic/ois res q̄ est essentia diuina est pr̄/ꝛ subiectū hui⁹/
aliqua essentia diuina non est pr̄/cōplete particularizari est
ꝙ equiualeat huic/aliqua res q̄ est essentia diuina nō est pr̄/
sed subiectū prime distribui incōplete est ꝙ valeat hic ascen=
sus/hec essentia diuina est pr̄ ꝛ hec essentia diuina est pater
(primo pronoie essentiā ꝛ scdo patrē demonstrāte)vel hec eēn
tia diuina est pater ꝛ hec essentia diuina est pater(primo pro
noie essentiā ꝛ scdo filium demonstrāte) itaqȝ in cuiuscūqȝ co
pulatiue altera parte demonstreẽ essentia et in altera aliqua
persona, sed cum transitur ad eandē essentiā ꝛ aliam personā
trāseundū sub disiunctione, si eñ duas personas sub copula
tione liceret demōstrare, dicta propō esset falsa, quam tñ oēs
concedunt verā, subiecto incōplete particularizato. Per op
positū, subiectum negatiue particularizari incōplete est ꝙ va
leat talis descensus in quo essentia ꝛ psona quecūqȝ demon=
stretur sub disiunctione, ꝛ cū transiẽ ad eandē essentiā ꝛ aliā
personā transeaẽ sub copulatione, si eñ duas personas sub
disiunctione liceret demōstrare dicta negatiua eēt vera, quā
tñ oēs concedunt falsam subiecto incōplete particularizato.
Noia vero psonalia potius dicunẽ distribui aut particulari
zari pro significato mediato aut immediato ꝙ̄ cōplete vel in
complete. Distributionē incompletā solent alij vocare in ter
mino. i. pro solo significato formali ꝛ immediato tri, ꝛ comple
tam, in tr̄o ꝛ extra terminū. i. pro illo ꝛ significatis mediatis,
immo ꝛ extra numerū, qꝛ ly essentia in singulari(dicūt)accipi
tur ꝛ distribuiẽ pro duab⁹ aut tribus simul personis.

3. No. ¶ Per hanc doctrinam ad argumen=
ta partis negatiue questionis respondentes, dicunt ad pri=
mū ꝙ si subiectum affirmatiue distribuaẽ complete, ꝛ subie=
ctū negatiue cōplete particularizeẽ, sunt cōtradictorie ꝛ affir
matiua est falsa et negatiua vera. Itē si subiectū affirmatiue
distribuaẽ incōplete ꝛ subiectū negatiue particularizeẽ oppo
sito modo incōplete, ꝯtradictorie quoqȝ sunt, sed affirmatiua
est vera ꝛ negatiua falsa, si autē subiectum affirmatiue distri
buatur cōplete ꝛ subiectū negatiue particularizeẽ incōplete,
aut cōtra si subiectū affirmatiue distribuaẽ incōplete ꝛ subie
ctū negatiue particularizeẽ complete, nō sunt cōtradictorie,
qꝛ primo modo manet eadē vītas in vtraqȝ, suntqȝ proinde
cōtrarie ꝛ simul false, ꝛ scdo modo manet eadem particularis
tas, obidqȝ sunt subcōtrarie ꝛ simul vere. ¶ Eadē arte ad se=
cundū si mediū in maiori distribuaẽ cōplete, ꝯña est syllogisti
ca ꝛ maior est falsa, si autē distribuatur incōplete, ꝯña nō va
let, qꝛ arguitur ex puris particularibus. ¶ Sed quid si in mi
nori particulrizeẽ incōplete. Videẽ nāqȝ ꝯña syllogistica eē
in ceteris oibus signis incōplete distributiuis dictū sit suf=
ficere ad formā syllogisticā ꝙ mediū in altera premissarū in=
cōplete distributū in altera particularizeẽ opposito modo in
complete, cuius tñ premisse sunt vere ꝛ cōclusio falsa, si extre
mitates solūmodo accipianẽ ꝓ significatis immediatis. Ad
hoc deberēt dicere ꝯñam nō esse syllogisticā, qꝛ adhuc arguiẽ
ex puris particularibus. Nēpe si que dicta sunt accurate in=
specteris, experieris in affirmatiuis particularizationē incō=
pletā equiualere particularizationi cōplete, non tñ distribu=
tionē distributioni, ac proinde in negatiuis distributionē in=
completā equiualere distributioni cōplete, nō tñ particulari=
zationem particularizationi. Et ideo siue sub subiecto dicte
maioris. s. omnis essentia diuina est pr̄ (incōplete) subsumas
cū particularitate cōpleta vel incōpleta siue cū incōpleta di=
stributione, cōstitues cōbinationē inutilē, erit tñ vtilis si sub
sumaẽ cū distributiōe cōpleta. ¶ Eadē rōne ad tertiū diceret
ꝙ si in maiori illa/hec eēntia diuina est pr̄/subiectū singula=
rizeẽ cōplete, vt equaleat vni de oīm. s. qcqd est hec eēntia di
uina est pr̄/dictus syllogismus est expositorius ꝛ maior est fal
sa, si tñ nō singularizeẽ cōplete, ꝯña nō valet, qꝛ virtualr ar=
guiẽ ex puris particularibus. Si aūt demōstrareẽ pater per
illud pronomē. s. hec eēntia diuina est pr̄ ꝛ hec est filius, opti=
me sequereẽ/ergo filius est pr̄/ꝛ tunc si ly fili⁹ acciperẽ pro
solo significato immediato, minor esset falsa sicut cōclusio, si
autē complete pro vtroqȝ, conclusio esset vera sicut premisse,
sensus eñ esset/filius est aliqua res que est pater.

¶ Lectio secunda.

At vero ex hoc qđ nomen essentia= 1. No.
le supponat ac proinde distribuaẽ aut particularizeẽ
pro psonis multa sequūtur cōcedenda q̄ nullus antiquoꝝ pa
trū cōcesserunt, immo q̄ modo loquendi sacre scripture nō sa
ne consonāt. ¶ In primis si essentia diuina posset pro psona
supponere, inde sequereẽ posse cōcedi hec/essentia diuina ge
nerat/qꝛ posset accipi subiectū ꝓ pr̄e. Vñ. s. Tho. 1. q. 39. ar.
5. pro eodē accipit ꝙ subiectū dicte ꝓpōnis possit supponere
pro psona ꝛ ꝙ dicta propō possit concedi vera, vt pꝫ in ipso
statim titulo articuli, ꝛ vtrūqȝ asserit esse errorē abbatis ioa=
chim. ¶ Scdo sequeretur veritas huius copulatiue/aliqua
essentia diuina est pater ꝛ aliqua essentia diuina nō est pater
(subiecto vtrobiqȝ particularizato cōplete)quā cum ab ipsis
concedaẽ, nullus tñ patrū credo ausus esset cōcedere, videẽ
eñ intellectui repugnare ꝙ non sit nisi vnica essentia simpli=
cissima ꝛ tñ aliqua essentia sit pr̄ ꝛ aliqua nō sit pater, nā cer
te si aliqua nō esset pater, cū nō sit nisi vna, nescio quenā eēt
pater. Sed quid putas, est qui inueniat modū concedēdi/ali
qua essentia diuina est pr̄ ꝛ eadē essentia diuina q̄ est pr̄ non
est pater/qꝛ totū(inquit)illud complexū/eadē essentia diuina
que est pr̄ potest accipi pro significato mediato. s. filio, quam
nollē a viro catholico audire. ¶ Tertio sequereẽ manifeste
(vt quidā eoꝝ inferunt ꝛ cōcedunt)ꝙ hec esset vera/essentia
diuina differt a patre (subiecto cōplete particularizato pro
vtroqȝ significato)cū eius tertia exponens negatiua ab ipsis
concedaẽ. Ex qua rursus sequiẽ ꝙ aliqua essentia est differēs
a patre, non solū vt ly differens accipiaẽ substātiue vt inclu=
dat/ens/aut/res/qꝛ hoc catholicū est, cū sit filius differēs a
pr̄e, sed vt accipiaẽ adiectiue in hoc sensu/essentia est eēntia
differēs a patre/qꝛ cū verbū accipiaẽ adiectiue, participium
in qđ resoluiẽ debet subinde adiectiue accipi, vt per se est ma
nifestū. Nō si concedaẽ(vt quidā, mirū est, ꝯcedunt si substā
tiuū a parte predicati stet cōplete)ꝯtra eos ex eoꝝ adhuc opi
nione arguiẽ. Illud complexū/essentia differens a patre/nō
supponit pro significato immediato de ly eēntia (vt notū est)
ergo nec supponit pro filio nec spūsancto, qꝛ nomē abstractū
nō supponit pro psona nisi qꝛ supponit pro eēntia. ¶ Quar=
to ex hoc qđ nomen psonale accipiaẽ et supponat pro eēntia
sequiẽ(vt ipsi fatenẽ)veritas hui⁹/pater est filius/qꝛ est essen
tia q̄ est filius, que quidē locutio sabelliane cōformior est ꝙ̄
euāgelio, nā christus denotans idēptitatē ipsius et pr̄is non
dixit/ego sum pr̄/sed ego ꝛ pater vnū sumus, et Io. 5. ca. sue
canonice nō dixit/pater est verbū/aut/pr̄ est spūssanctus/sed
pater verbū ꝛ spūssanctus vnū sunt. Vñ ex hoc qđ concedaẽ/
fili⁹ est res q̄ est pater/nō debet cōcedi/filius est pr̄. ¶ Quin
to deniqȝ ex hoc vltimo sequereẽ hanc esse verā/pater est nō
pater/tā subiecto ꝙ̄ tr̄o infinitato pro supposito immediato
tentis. Non eñ pōt negare quin filius sit nōpater, cū non sit
pater, vñ sicut nomen/pater/supponēs immediate pro patre
prediceẽ de essentia, ita/nonpater/supponēs immediate pro
filio verificaẽ de essentia, immo nemini dubiū quin eēntia sit
nonpr̄, quare iuxta suā opinionē sub toto tr̄o infinito pōt de=
mōstrari essentia. Quod si concedatur, vt pleriqȝ concedunt
(quin etiā nullus eoꝝ potest non cōcedere)sequereẽ inde hāc
esse falsam/tñ pater est pater(cum scda exponēs sit falsa) ac

proinde hanc/ois pater est pater/ que tñ sunt manifeste vere
¶ Et si dixerint per hec solũ probari illã propõnem/ aliqua
essentia diuina nõ est pater/ ⁊ illam/ filius est pater/ ⁊ ceteras
esse in rigore falsas, non tñ ꝙ non possit prima accipi in hoc
sensu/aliqua res q̃ est essentia diuina non est pater/ aut scḋa
in hoc/filius est aliqua res q̃ est pater/ ⁊ cetere proportiona-
biliter, audiant Hieronymũ dicentẽ. Ex verbis inordinate pro
latis incurrit heresis. Dio. I.c. de diui.no. Nõ est audendum
aliquid dicere de deo preter ea q̃ nobis ex sacris eloquiis sũt
expressa. Augustinũ lib. 10. de ciuitate dei. c. 23. Liberis ver-
bis loquũtur philosophi, nec in rebus ad intelligendum diffi
cillimis offensionẽ religiosarũ aurium pertimescũt. Nobis au
tem ad certã regulã loqui fas est, ne verborũ licentia etiã de
rebus q̃ his significant impiã gignat opinionẽ. A quibus do
cebũtur non esse accipiendos terminos diuinos in alio sensu
q̃ in sacris eloquiis iuxta traditionẽ sanctorũ patrũ accipiũ-
tur. Qui enim diceret tres esse deos in hoc sensu ꝙ sunt tres
persone quarũ quelibet est deus, certe q̃uis sensus eẽt verus,
non loqueret catholice, nã cum in symbolo Athanasii abso-
lute propõ illa negetur, innuit non posse reddere talem sensum.

1. No. ¶ Igitur (vt. s. Tho. loco citato docet) licet deus ⁊ deitas seu essentia eandẽ essentiã formalr signifi
cẽt, nihilominus q2 deus significat eã in cõcreto, habet ex suo
modo significãdi supponere pro persona, q̃ proinde est eius si
gnificatũ materiale ⁊ cõfusum seu indistinctũ, sicut petrus est
significatũ nois/homo/ deitas vero ⁊ essentia, q2 significant
essentiã in abstracto nõ habent ex modo suo significandi sup-
ponere pro persona. Et si predicatur essentia de persona qḋ est
quartũ argumentũ qḋ ipse ibi format, hoc est (vt in eius solu
tione inquit) per modũ idẽptitatis ꝓpter simplicitatẽ diuine
essentie, q2 vez significatũ de ly essentia ⁊ significatũ de ly per
sona sunt eadẽ res. Unde, q̃uis aliquibus scholis hoc sit no
uum, docet. s. Tho. et est rei veritas, nõ sat esse ad hoc ꝙ ter
minus supponat pro aliqua re ꝙ predicatione idẽptica veri-
ficetur de illa, sed requiritur ꝙ predicatione formali, aut pro sum
mulistis, ꝙ intellectus accipiat tale nomẽ. i. vtatur eo loco ta
lis rei subiiciendo (vt sic loquar) ⁊ predicãdo ipsum loco rei,
modo in hac propõne/essentia generat/nõ accipit intellectus
nomẽ/essentia. i. nõ vtitur eo loco persone/nec in hac/filius est
pater/ vtitur aliquo extremorũ loco essentie, qḋ certe requiritur
ad hoc qḋ essentia supponat pro persona, aut psona pro essen
tia. Et ideo in diffinitione suppositionis nõ diximus/terminũ
supponere pro aliqua re esse ipsum verificari de illa, sed/acci
pi pro illa. i. ꝙ vtamur tali noie in predicationibus loco talis
rei. Et id qḋ diximus vez suppositionẽ termini pro aliqua re
cognosci a posteriori per hoc qḋ est verificari de illa, intelli-
gendũ est in predicatione formali. i. quando predicatũ est de
ratione subiecti, vt/homo/predicatur de petro, et/ deus/de sup
posito diuino, nõ enĩ sufficit predicatio idẽptica. ¶ Per ean
dem doctrinã in creaturis esto relatio ⁊ substãtia essent eadẽ
res ac proinde predicatione idẽptica verũ esset dicere/substã
tia est relatio/non tñ subinde ɔcedendũ esset ꝙ relatio suppo
nit pro substãtia, aut substãtia pro relatione, q2 non possemus
vti altero noie loco alterius. Non enĩ philosophice dicitur/sub
stãtia est cuius esse est ad aliud/ relatio est qḋ per se subsistit.
Itaq3 modus diuersus significãdi eandẽ rẽ facit ꝙ vnũ nomẽ
supponat pro illa ⁊ aliud non. Unde credo pendere modũ illuz
loquẽdi nominaliũ qui (vt tanq̃ minimus eorũ discipulus di
xerim) nõ est aptus, esto significata diuersorũ predicamentorũ
essent eadẽ res. Expresse enĩ Aristo. 3. phi. tex. co. 20. ⁊. 21. do
cet ꝙ actio ⁊ passio sunt eadẽ res. s. idẽ motus, tñ actio nõ est
passio. ¶ Et q̃uis (vt ad rẽ redeamus) libeat tam late vti no-
mine/suppositiõis/vt improprie admittas nomẽ essentie sup
ponere pro persona, aut persone pro essentia qñ alterũ predi
catur de altero, non tñ concedas ꝙ qñ alterũ est subiectũ aut
predicatũ accipiatur aut distribuatur pro significato alterius, ne
concedas propõnes illas quas modo loquendi sanctorũ mon
strauimus non consonare.

¶ Notandum ergo pro solutione que-
stionis ⁊ omniũ argumẽtorũ, ex hoc qḋ vna essentia sit tres per
sone ⁊ quecũq3 illarũ, euenire, vt nomen/essentie/in propõne
affirmatiua cuius alterũ extremũ est personale discretũ nũq̃
reddat sensum equiualentẽ vni de omni quocũq3 signo vlr di
stribuatur, ⁊ in propõne negatiua vlr reddat sensum equiualen
tem vni de omni, q̃uis nullo signo vlr modificetur, sed nomẽ dis
cretũ persone ɔtra in propõne affirmatiua semper reddat sen
sum equiualentẽ vni de omni licet nullo signo vlr modificetur,
in negatiua vero nunq̃, a quocũq3 distribuatur, siue alterũ ex
tremũ sit personale siue essentiale. V. g. hec/ois essentia diui
na est pater/non equiualet huic/ois res q̃ est essentia diuina
est pater/ imo equiualet huic/ aliqua essentia diuina est pr.
Dixerim/cuius alterũ extremũ ⁊c. q2 he/ ois essentia est essen
tia/ois essentia est psona/equiualẽt vni de omni, nõ tñ hec/
ois essentia est. b. persona (vt infra videbitur). Sed hec/ aliqua
essentia diuina nõ est pater equiualet huic/nulla res que est
essentia diuina est pr/ ⁊ eundẽ sensum de omni redderet si in
predicta propõne predicaretur ly essentia aut ly persona. Item
he/pater est essentia/pater est filius/equiualent his/ ois res
que est pr est essentia/ois res q̃ est pater est ois res q̃ est filius/
hec autẽ/nullus pater est filius/nõ equiualet huic/ nulla res
que est pr est filius/sed huic/aliqua res q̃ est pater non est fi-
lius. Dixerim discretũ personale/q2 he/persona est filius/ per
sona non est filius/non equiualent illis/nulla res q̃ est perso
na ⁊c. Itẽ intelligendũ est vtrũq3 membrũ de noie personali
absoluto, nã respectu actus notionalis nõ equiualent/ essen-
tia non generat/nulla res q̃ est essentia generat/ pater gene-
rat/ois res que est pr, generat/q2 dictus actus cõuenit patri
sm propriã rationẽ qua distinguitur ab essentia, ⁊ ideo appel
lat supra propriũ significatũ subiecti. Hmõi equiualẽtie nul
la indigent suasione cũ manifeste sequantur ex articulo trini
tatis. ¶ Hinc manifeste sequitur idẽ esse nomen essentiale, ab-
solutũ ⁊ abstractũ, ⁊ nomẽ personale discretũ distribui parti
cularizari aut singularizari. Equiualent enĩ/ois essentia di-
uina est pater/ essentia diuina est pr/hec essentia diuina est pa
ter/ item/ois pater est filius/ hic pr est filius/ ⁊ idẽ est in nega
tiuis. Cuius ratio est, q2 cũ neutrũ nomẽ supponat pro signi
ficato alterius, nõ potest ly essentia distribui nisi pro suo for-
mali significato. s. essentia, nec ly pr nisi pro persona patris.
¶ Quare ly essentia nomẽ est singulare in supponẽdo, lz de
pluribus realr distinctis predicetur ac proinde (vt infra videbi
tur) ipsum singularizatũ non sit sufficiẽs mediũ syllogismi ex
positorij. Unde sequitur non esse distinguendã in diuinis distri
butionẽ completã ⁊ incompletã, sed omnẽ distributionẽ de ly
essentia in affirmatiuis equiualere particularitati cõplete, ⁊
in negatiuis quãcũq3 particularitatẽ equiualere cõplete di-
stributioni. Et ecõtrario de nominibus discretis personarum
iuxta limitationes q̃primũ positas. ¶ Sequitur scḋo ꝙ lz he/
ois persona est psona, ois essentia diuina est psona/ ois res
que est essentia diuina est pr/sint similis forme cũ distributio
nibus terminorũ creaturarũ, q2 equiualent vni de omni, hec autẽ/
ois essentia diuina est pr/nequaq̃, sicut nec sua cõtradictoria
q2 nec equiualet vni de omni, nec sua contradictoria est pure
particularis. Et ideo de hac vltima ꝓpositione semper hac-
tenus locuti sumus sub cõdictione. s. si subiectum posset distri
bui complete pro essentia ⁊ personis, quod nunc monstratum
est esse falsum.

¶ Lectio tertia.

AD questionẽ ergo propositã respõ
detur affirmatiue. Nefas enĩ est dicere articulos fidei nõ 1. No.
posse intelligi nisi leges oppõnũ ⁊ principia syllogistica infrin
gantur. ¶ Unde ad primũ argumentũ in oppositũ cõceditur maior,
immo he/aliqua essentia diuina est pr/ aliq̃ essentia diuina nõ
est pr/materialr ɔtradicũt, cuius affirmatiua equiualet illi in qua
subiectũ distribuitur. Sed negatur minor q2 negatiua est falsa si
ne aliqua distinctione, q2 subiectũ nõ supponit nisi pro essentia

¶ Hec autē/persona est pater/persona nō est pater/nō sunt cōtradictorie, immo subcōtrarie sicut he/hō est petrus / hō non est petrus/q: eodē modo ly persona supponit pro qualꝫ persona sicut ly hō pro quolibet hoie. De his autē/deus est pater/ de⁹ nō est pater ꝛ de veritate negatiue est maior difficultas, de quibus videbit̄ infra tractando illā/essentia generat.

2. No. ¶ Ad secundū conceditur itidem maior vcꝫ ꝙ illa ꝯña nō valeat, nec sequeret̄ quātūcunqꝫ distribueret̄ mediū in minori. s. ols essentia diuina est pater, filius, ols essentia diuina est, ergo filius est pater. Sed negat̄ minor, q: in neutra premissa distribuit̄ mediū vt equiualeat vni de omni, ꝛ ideo arguit̄ ex puris particularibus, immo perinde est ac si nullo signo vli modificaretur. ¶ Quo fit vt arguēdo ex contradictorio cōclusionis ꝛ eadē minori ad cōtradictorium maioris. s. filius non est pater, filius est essentia diuina, ergo essentia diuina nō est pater/ arguat̄ ex parte de ly essentia virtualiter a nō distributo ad distributū, cum in conclusione reddat sensum equiualentē vni de omni. s. nulla essentia diuina est pater/ ꝛ in minori faciat sensum pure particularem, quātūcūqꝫ ibi modificaretur signo vli, quandoquidē sit affirmatiua. Et ideo ad cōcludendū dictā conclusionē dicendū est in minori/ filius est ols res que est essentia diuina. Et idem defectus extrinsecus esset si diceres/nullus pater est fili⁹, pater est essentia diuina, ergo essentia diuina nō est filius/ nō est em̄ hic defectus intrinsecus, q: licet medium in maiori nō distribuatur in sensu de omni(nō em̄ equiualet illa huic/nulla res que est pater est filius) in minori tn̄ reddit talē sensum, cū illa equiualeat huic/ols res q̄ est pater est essentia diuina. ¶ Hec autē ꝯña/ols essentia diuina est persona, fili⁹ est essentia diuina, ergo filius est persona/ formalis vtrīqꝫ est ꝛ syllogistica, q: maior equiualet vni de omni. Et ideo hanc/ols essentia diuina est persona, ols persona est. b. essentia (aut si subsumas/ols persona est eadē essentia) ergo ols persona est. b. persona/ credo esse eiusdē forme cū terminis creaturarū. Quare similes ꝯñe in quibus arguit̄ a confuse ad determinatā, adhuc medio vbi non distribuit̄ determinate supponente aut cū relatiuo idēptitatis, non sunt formales. ¶ Rogas igitur, quisnam defectus in hoc paralogismo/ols essentia diuina est persona, a. persona nō est persona, ergo. a. persona nō est essentia/ que illi correspōdet in baroco. ¶ Respōderi solet hic nō posse assignari defectū in hac formalr, sed defectū eē ꝙ reducēdo illā ad barbara arguit̄ a ꝯfuse ad determinatā, attamē cū in barbara defectus sit extrinsecus ex parte maioris extremitatis ꝛ hic assumatur cū opposito conclusionis eadē maior ac proinde dicta maior extremitas efficiatur mediū, necesse est per regulā positā inter arguendū contra baroco vt dictus defectus fiat hic intrinsecus. Ubiqꝫ sicut est peculiaris defectus in diuinis arguere a confusa ad determinatā, medio vbi non distribuit̄ determinate supponēte, qn̄ mediū est nomē eētiale, ita est ibi peculiaris defect⁹ mediū ꝑsonale in ꝑmissa negatiua distributū in ordine ad extremitatē stanē confuse in altera stare cōfuse qn̄ extremitas affirmatiue est nomē essentiale. Et idē est defectus in hoc/a. persona non est persona, ols persona est. b. essentia, ergo essentia nō est persona/ q̄ priori correspondet in bocardo, ꝛ in hoc/ols persona, persona non est, essentia ols persona est, ergo essentia nō est persona. Quāqꝫ his duobus possit alij duo defectus extrinseci assignari equiualenter, nā in premissa affirmatiua determinata de ly essentia equiualet confuse, in cōclusione vero non, itē in premissa nō facit sensum de omni in ꝯclusione vero sic. Et est hic considerandū ꝙ quātūcūqꝫ loco de ly essentia dicas/res que est essentia/ vt accipiat̄, distribuaturqꝫ subinde ac particularizet̄ pro essentia ꝛ quacūqꝫ persona cōmittunt̄ idē defectus. In hoc autē paralogismo/ols essentia diuina est. b. persona, ols persona est. b. essentia, ergo ols persona est. b. persona/ defectus est ꝙ maior non equiualet vni de omni, nā qn̄ nomē ꝑsonale determinate supponit perinde est ac si esset discretum, et ideo si in maiori diceres/ols res que est essentia/ syllogistice sequeret̄.

¶ Per eandē doctrinā ad tertiū conceditur maior vcꝫ ꝙ dictus syllogismus nō est expositorius, sed negat̄ minor, q: non singularizat̄ sufficienter mediū. ¶ Ubi ex dictis considerandū est ꝙ nomē essentia in abstracto (que est doctrina doctoris. s. 1. d. 4. q. 1. ar. 2.) habet aliquid nois singularis, q: accipit̄ ꝛ supponit pro vna sola re, q: pro essentia, ꝛ ideo non predicat̄ pluraliter. s. essentie, nec refert ipsum distribui aut non distribui, vt visum est, sed habet similitudinem cū termino cōi in hoc qḋ predicatur de tribus personis diuisim ratione idēptitatis sui significati cū illis, ꝛ q: quantūcūqꝫ singularizatū predicatur de illis, nō est idoneū medium syllogismi expositorij, q: non singularizat̄ in sensu equiualenti vni de omni. Hec em̄ propō/hec essentia diuina est pater/ non equiualet huic/quicquid est essentia diuina est pater/ in quo sensu debet capi hoc principiū vt sit regulatiuū syllogismi expositorij, nā quicquid demonstres per illud pronomen, totum complexū/hec essentia (adhuc demonstrata. v. g. persona filij) predicatur de patre, nā hec eadem essentia q̄ demonstratur in filio est eadē que est pater ꝛ spiritus sanctus. Unde in illo argumento/hec essentia diuina est pater, filius est hec essentia diuina, ergo filius est pater/ arguit̄ ex puris particularibus particularitate medij, quicquid pronomen demōstret. Sed si diceres/hec res que est essentia diuina/seu/ hec persona est pater, filius est hec res que est essentia diuina (demonstrādo vtrobiqꝫ eandē personā) ergo filius est pater/ formalr sequeret̄ expositorie, ꝛ si demōstrares filiū, maior esset falsa, ꝛ si patrē, minor. ¶ Cōmendato q̄ memorie non valere syllogismos affirmatiuos quorꝫ mediū sit ly eētia qn̄ aliud extremū est nomē essentiale discretū aut cōmune, determinate supponēs, nisi exprimatur res que est essentia, nam alias nunqꝫ equiualet vni de omni, sicut in negatiua nunqꝫ cōplete particularizatur nisi exprimat̄ dictū complexū quādo aliud extremū est nomen essentiale discretum aut cōmune particulariter supponens, non em̄ equiualent/essentia, persona non est/ aliqua res que est essentia persona non est, quātūcūqꝫ equiualēt/essentia non est ꝑsona, aliqua res que est essentia non est persona. Sed sub ly persona eodem modo potes subsumere et concludere sicut sub terminis creaturarū. s. omnis persona est deus, filius est persona, ergo filius est de⁹ ꝛc. Et de nomine/deus/ in concreto ꝓximū videbitur.

¶ Contra hec autem responsa arguit̄. 4. No.

Ex his premissis/ols essentia diuina est pater, filius est essentia diuina/sicut ex his/hec essentia diuina est pater, filius est hec essentia diuina/optime sequit̄/filius est res que est pater, ergo non cōmittit̄ ibi defectus intrinsecus particularitatis medij, cū omnis hmōi defectus reddat premissas inhabiles. ¶ Ad hoc concesso añti negatur ꝯña, nam defectus intrinsecus solū reddit premissas inhabiles ad inferendū cōclusionem ex solis extremitatibus cōstantē, aut ex illis cum illo qḋ se tenet ex parte medij, modo in syllogismis hic assumptis nō predicatur sola maior extremitas de minori. Quare dicta cōclusio nō infertur syllogistice ꝛ formalr, q: si loco de ly res in conclusione poneres ly angelus, instares. Nec esset formalis quātūcūqꝫ inferres/filius est essentia que est pater, nam cū mediū nō habeat intrare conclusionē, synonimitas inter ipm in conclusione ꝛ in maiori nō esset intrinseca, ac proinde instaretur ei eodē modo. Inferunt̄ tn̄ dicte cōclusiones materialr, et q: conclusio est necessaria, ꝛ q: in terminis diuinis est equiualēter ac si subsumeres mediū cū relatiuo idēptitatis, q: non est nisi vna essentia. Et ideo quāuis in maiori nullū esset signum vniuersale, sequeretur materialr, non tn̄ formalr, q: hec esset eiusdē forme cum illa/aial est homo, equus est animal, ergo equus est aial quod est homo. ¶ Eadē ratione hec/nullus filius est res que est pater, filius est essentia diuina, ergo essentia diuina nō est res que est pater/licet arguat̄ equiualēter ex parte minoris extremitatis a nō distributo ad distributū, tenet tamen propter impossibilitatē maioris, aut q: materialr reducitur ad priorem in darij.

5.No. ¶ De illa ppositione que tangitur in prima quinq3 rationū contra oppositā opinionē vz/essentia generat/non est fas dubitare, cū in principio decretaliū .ca. dānamus. contra Abbatē ioachim fuerit damnata, ratio tñ eius falsitatis est q cum subiectū non possit (vt dictū est) supponere pro persona ꝛ illud predicatū dicat actum proprium patris, nō potest cōuenire subiecto, nā cum predicatū sit adiectiuū subiecti (est enī verbum adiectiuū) applicat suū formale ad propriū suppositū .i. immediatū et formale significatum subiecti, redditq3 hūc sensum/essentia est essentia generās .i. essentia sm rationē propriā essentie generat/qḋ est impossibile, nā cum generans ꝛ genitū necesse habeant realiter distingui, essentia distingueret realr vel ab essentia vel a persona, qḋ est hereticū. Unde etiā qui dicunt nomen/essentia/ supponere pro psona debēt negare ipsam ratione talis appellationis. ¶ Conceditr tñ/essentia est res generans/ꝛ res non generans/qr pater generās ꝛ filius nō generans ꝛ essentia non generans. At non concederē/essentia est generans/ vt quidā cōcedunt, opinātes illud participiū posse ibi accipi neutralr in hoc sensu/est aliquid generās/ nā cum verbū adiectiuū resoluatur in illud participiū nullo substātiuo expresso, fit, vt in rigore tale participiū accipiatr adiectiue sicut verbum. Uñ in dicto capi. dānamus. absolute reprobatr illa de participio cū dicitur q essentia nec est generans nec genita. Et .s. Tho. loco citato .1.p. in respōsiōe ad quintū expresse dicit q nō possumus dicere q essentia est generans, sed q essentia est res generans. Et in ceteris participijs par est tenēda regula q vz cum absolute ponūtur adiectiue tenēātur in diuinis. ¶ Uñ ex his cōtradictorijs / essentia generat/essentia non generat/ affirmatiua est falsa ꝛ negatiua vera. Hec aūt/persona generat/persona non generat/cum subiectū supponat ac proinde particulariter pro quacūq3 persona non sunt contradictorie, sed subcontrarie ꝛ simul vere.

6.No. ¶ At vero de his / deus generat / deus non generat/dubium est sint ne cōtradictorie, ꝛ videtr q non, nā nomē/deus/cū in concreto significet essentiā, ac proinde ex modo sue significationis supponat pro qualibet persona, videtur idē de hoc nole qḋ de ly persona, ac proinde dicte ppositiones sunt pariter subcōtrarie, ꝛ affirmatiua redditr vera pro patre ꝛ negatiua pro filio. ¶ Circa dictas ppōnes nō est dubitādū de veritate affirmatiue .s. deus generat deū/iuxta illud symboli/deū de deo. Itē nullus theologi nole dignus cōcedit negatiuā, sed dicūt plurimi q l3 in rigore esset ɔcedēda (vt ostendit ratio) qr dicte ppōnes sunt subcōtrarie ꝛ subiectū negatiue supponit pro filio, tñ non est cōcedēda pp̄ter periculū, qr cū fides catholica teneat vnū esse deū iuxta illud Dñs deus tuus vnus est/si concederetr q deus nō generat, cōtinuo videretr sequi nullū deū generare. Sed .s. tho. qui ppōnes periculosas nititr tanq3 catholicus in pprio modo loquēdi ostendere falsas, notat loco citato .1.p. ar. 4. ad. 3. pulchrā drīam inter nola/deus/hō/ q ly homo cū significet naturā q̄ seclusa operatione intellect⁹ nō est vna sed alia ꝛ alia in pluribus suppositis, ex modo sue sigr̄ionis supponit immediate pro supposito, vt/hō disputat/nisi rōne p̄dicati abstrahatr ab hoc ꝛ ab illo, vt/hō est spēs/at vero qr ly de⁹ sigr̄ naturā que realr est in pluribus, fit vt ecōtrario ratione sue significationis supponat pro habēte deitatē in cōmuni .i. pro deo, vt abstrahit ab hac ꝛ ab illa persona, ꝛ sic supponit qñ ponitur absolute vt. v.g. exodi. 15. iste deus meus ꝛ glorificabo eū, sed ex adiuncto p̄dicato descēdit ad supponēdū pro persona sm exigentiā talis predicati, Uñ in affirmatiua .s. de⁹ generat/subiectū trahitur a predicato ad supponendū pro patre, sicut in hac/deus est genitus/trahitr ad supponendū pro filio, sed cū in negatiua .s. deus nō generat/predicatū non sit propriū filij aut spūssancti, non trahitr subiectū ad supponendū pro illis. Ubiḋq3 supponit p hoc deo vt est singulare qḋ predicatr de omnib⁹ tribus psonis, ac proinde reddit hūc sensum/nullus de⁹ generat/more aliorū t̄rorū singularū quib⁹ nō refert p̄ponere aut postponere negationē. Uñ dicte ppōnes sunt cōtradictorie. Et idē credo dicendū de his/de⁹ est pr/deus non est pr/ꝛ similib⁹. Hec aūt fateor summulistarū t̄os excedere, sed dicta sunt qr notabilibus supra positis admodū cōnectuntur.

¶ Circa hmōi autē paralogismos/ois pater diuinus generat, essentia diuina est pater, ergo essentia generat/ne decipiaris putans defectū esse intrinsecū particularitatis medij q vz maior nō equiualet huic / ois res q̄ est pater generat. Népe hec non equiualentia solū prouenit ob variationē appellationis, qr vz in prima predicatū appellat suū propriū formale ad formale significatū de ly pater, ꝛ in secunda ad significatū de ly res, ꝛ ideo pma equiualet huic de omni/ois res que est pater, est pater generans. Uñ defectus dicti paralogismi nō est nisi q variatr appellatio. Sed sequitr formalr ꝛ syllogistice/ois pater generat, pater est essentia diuina, ergo essentia diuina est pater qui generat/in qua cōclusione ponitr mediū ad seruandā appellationē, ꝛ q̄q̄ in maiori nullū signū adderes vle, esset syllogistica aut in vi syllogismi expositorij, aut qr maior equiualeret vni de omni seruata appellatione, vt dictū est. Nō dixerim cum nōnullis in priori argui in quattuor terminis, nā illud est equiualēter ꝛ nō formalr (vt in de appellationibus monstratū est. Eadē ratione in hoc paralogismo/nulla essentia diuina generat, pater est essentia diuina, g̊ pater nō generat/non est defect⁹ particularitatis medij, nā q̄q̄ maior nō equiualeat huic/ nulla res q̄ est eēntia diuina est generās/ pp̄ter variationē appellationis predicati, equalet tñ huic/nulla res q̄ est essentia diuina est essentia generās/sed defect⁹ est, qr variatr appellatio de ly generans, vñ formalr ꝛ syllogistice sequitr ex dictis p̄missis/pr nō est eēntia generās. ¶ Nō si tibi videamur ɔcedere appellationē p̄dicati supra formale subiecti cōtra naturā appellationis realis, reqre rūsum .2.p.c. de appellationibus .l.1.n.2. 7.No.

¶ Nec tñ est aspernēdus defectus quē antiqui patres assignarūt hmōi paralogismis/ois eēntia diuina est pater, filius est essentia diuina, ergo filius est pr/ois pater generat, essentia est pr, ergo essentia generat/ q vz in illis ɔtingat fallatia accidētis. Sunt enī alique res (vt docet S. tho. trac. de fallatijs) omnino de per se eadē .s. re ꝛ rōne .i. eadē res sm eandē diffinitionē, vt vestis ꝛ indumentū, ꝛ tunc quicquid predicatr de vno predicatur de alio (vt sic pluraliter loquamur de eodē) quedā sunt quorū ratio seu diffinitio vni⁹ non est eadē cum diffinitione alterius, q̄q̄ aliqñ sint eadem res, que proinde dicūtur esse idē per accidēs, seu vnū cōueniens alteri per accidens. Et isto modo se habet/essentia diuina ꝛ persona. Uñ in his qñ aliquid cōuenit vni non sm rationē qua distinguitr ab altero, pariter ɔuenit alteri, quare optime sequitr/essentia est substātia, pater est essentia, ergo pr est substātia. Sed qñ conuenit vni sm rationē qua distinguitr ab altero, non sequitr ipsum cōuenire alteri. Et ideo cū nomē/pater/cōueniat essentie sm rationem qua distinguitr a filio .i. in quantū est cōis tribus, non sequitr/ois essentia est pater, fili⁹ est essentia, ergo filius est pr. Itē qr generari conuenit patri sm rationē qua distinguitr ab essentia, non sequitr/ ois pater generat, essentia est pater, g̊ essentia generat, Et dicuntr fallatie accidentis q vz ex hoc qḋ mediū conueniat extremitatibus aut alteri illarū per accidens denotatr sequi cōuenientia extremitatū inter se. Et proportionabilr in negatiuis/nullus pr est filius, essentia diuina est pater, ergo eēntia diuina non est filius/nulla essentia generat, pater est essentia, ergo pater nō generat/dicitur cōmitti fallatia accidentis, quia ex affirmatione seu cōuenientia de per accidens alterius extremitatis cū medio a quo remouetr alia extremitas denotatur sequi extremitatū ab inuicē negatio. At nihil vetat pluribus medijs abūdare, quibus eisdē paralogismis obuiatur, eo vel maxime q diuersis scholis diuersa placent. 8.No.

¶ Circa secundā dictarū quinq3 rationum nihil noui notandū, cōclusum enī est ex doctrina hic tra 9.No.

dicta dictas propōnes esse cōtradictorias.s.essentia est pater/ essentia nō est pater/ & negatiuā esse falsam,sicut/essentia generat/essentia non generat/ & cetere id genus. ¶ Et hinc sub inde patet solutio tertie rationis,falsitatis.s.huius/ essentia diuina differt a patre/cū nec tertia exponēs sit vera,nec subiectū possit supponere pro filio. Quare quēadmodū illa/eēntia est generās/ita & hec/essentia est differens a patre/est absolute neganda,qr participiū illud in rigore sermonis accipitur adiectiue,vtpote in quod resoluit verbū adiectiuū, ꝗ̄ꝗ̄ essentia sit res differens a patre & suppositū differēs a pr̄e &c̄.

¶ Nec circa quartā restat aliquid dicendū,cum ex dictis cōstet falsitas illius/pr̄ est filius/quippe que nō possit accipi in hoc sensu vero/pater est res q̄ est filius. ¶ Circa quintam de atq̄ pr̄ itidē quid sit dicendū, cōcesso eni ꝙ nonpr̄ supponat pro filio ac proinde predicet de essentia/non tn̄ inde sequit veritas huius/pr̄ est nonpr̄/ qr sicut lz pater qd̄ est nomē patris nō potest accipi pro essentia in hac/filius est pater / ita nec lz nōpater,qd̄ immediate & formalr̄ supponit pro filio & spūsancto , potest accipi pro essentia de qua solum idēptice predicatur.Et ideo sicut negat /pater est filius/ita est negandū/ pater est nonpr̄. ¶ Sed arguis ꝙ illa sit falsa .s. essentia est nōpater. Sequit bene/ essentia est nōpater, ergo essentia nō est pater/ab affirmatiua ad negatiuā variato predicato. Itē ꝙ illa sit vera/pater est nonpater. Sequit bene/ois essentia est nōpater,pr̄ est essentia, ergo pr̄ est nōpater. ¶ Ad primū negatur illa ꝯña esse recta ab affirmatiua ad negatiuā,qr cum illa/essentia est nōpater/ accipit in hoc sensu/ essentia est res que est nōpater/ solū sequitur inde ꝙ essentia sit res q̄ nō est pr̄. ¶ Ad scdm̄ ex supradictis patz ꝯñam nō valere,qr maior nō equiualet vni de omni. Et ideo vt recte distribuat mediū ad inferendū dictā conclusionē,assumenda esset/ois res q̄ est essentia est nōpater. Ex illis autē premissis sequit materialr̄ (vt supra dictū est)pater est res que est nonpater.

¶ Arguitur aūt alia via ad probandū illam propōnem/pater est filius/quarta ratione impugnatā. Quecūq̄ sunt eadē vni tertio sunt eadē inter se, pater & filius sunt eadē vni tertio,ergo sunt idē interse/ac proinde predicatione ad minus idēptica verū est dicere/pr̄ est filius. Maior est cōis animi conceptio in cuius virtute. Aris.1.prio.fundat illationē idēptitatis extremitatū inter se ex idēptitate earum cū medio,& minor(vt dictū est)habetur ex fide. Si autē forte dixeris ꝙ cū in minori solū asseratur patrē & filiū esse eandē essentiā,solū infert ꝙ pater & filius sint essentialr̄.i.s̄m essentiam idē,qd̄ est verū,formatur alr̄ argumētū. Quecūq̄ sunt eadē realr̄ vni tertio sunt eadē realr̄ inter se,pater & filius sunt iidem realiter vni tertio , ergo sunt iidē realiter inter se, ac proinde non distinguuntur realiter.

10. No. ¶ Hoc argumentum per ea que dicta sunt facile soluit per distinctionē illius maxime. Nā si reddat sensū equalentē vni de omni.i.quecūq̄ sunt eadē vni tertio & cuicūq̄ qd̄ est illud &c̄.tunc ipsa est vera &,in hoc sensu est principiū regulatiuū syllogismoꝝ affirmatiuoꝝ tam de medio cōi distributo q̄ singulari,& ꝓportionabilr̄ assumitur principiū negatiuoꝝ.s.quecūq̄ quoꝝ vnū nō est idē alicui cui aliud est idē nō sunt eadē inter se,sed tunc si minor accipiat in hoc sensu.s.pr̄ est idem alicui cui filius est idem & cuicūq̄ qd̄ est illud, ꝯñtia est bona,sed minor est falsa,vt visum est, si vero minor nō reddat illū sensum,ꝯña nō valet. At si maior nō reddat sensum illū de omni certe ipsa est falsa. Et hoc respōsum, qd̄ per ea q̄ dicta sunt manifestū est,innuit sub alijs verbis. Capreolus.1.dist.2.q.3.dicens. Sciendū est ꝙ qn̄ aliqua extrema sic idēptificantur alicui tertio qd̄ nullū extremoꝝ idēptificat sibi illud adequate,immo mediū pluribus idēptificat q̄ extremū, tunc nō oportet ꝙ extrema idēptificata in tali medio idēptificentur inter se,vt pateret admisso illo hoie vl̄i platonico, cui ꝗ̄ꝗ̄ petrus & paulus essent idē,nō essent idē inter se. ¶ Sed arguis ꝙ hoc respōsum petat principiū, nā hoc qd̄ est aliqua esse eadē vni tertio includit ꝙ sint eadem cuicūq̄ qd̄ est illud

¶ Reuera negat ꝙ hoc includatur in illo , immo fides est q̄ asserit oppositū,que nō repugnat intellectui, cū plato idipsū deberet extra articulū fidei asserere. ¶ Potest & dr̄ ad illam maximā cum.s. Tho.1.q.28.ar.3. respōderi ꝙ vez solū intelligatur in hoc sensu. Quecunq̄ re & ratione sunt eadē vni tertio vel saltē ꝙ vtrūq̄ includatur in rōne illius tertij sunt eadē interse,vt/qr petrus est aial & petrus est hō,homo est animal. Si vero sunt eadē solū re nec includūtur in ratione ipsius, ex idēptitate earū cū tertio non sequit idēptitas inter se, sed solum sequit ꝙ vnū est aliquid qd̄ est aliud. Et qd̄ hic sit sensus Aristotelis patz.3.phi.tex.co.21. vbi asserit ꝙ ꝗ̄ꝗ̄ actio sit idē motui & similr̄ passio, non tn̄ sequit ꝙ actio sit passio, sed ꝙ actio sit aliqua res q̄ est passio , vbi proinde subiungit nō esse necesse ꝙ quecūq̄ sunt eadē vni tertio &c̄. Et ita in diuinis ex eo qd̄ pater & filius sunt iidē essentie solū re & non ratione,nō sequitur ꝙ pr̄ sit filius , sed ꝙ pater sit aliqua res q̄ est filius. ¶ Quo patet nō esse sensum illius textus quem quidam putāt vez . Quecunq̄ sunt aliquo modo eadem alicui tertio & aliquo modo diuersa,sunt & interse illo modo eadē et illo diuersa. Vn̄ sumunt argumentū ꝙ cū persone sint realr̄ eedē essentie & differāt ratione,aut(qd̄ alij dicunt)formalr̄,sequat ipsas esse idez realr̄ & distingui solū ratione,aut s̄m alios formalr̄. Non inq̄ est ille sensus,nam ibi expresse innuit Arist.ꝙ actio est motus & passio est idē motus,tn̄ actio nō est passio sed res q̄ est passio . Quare illa maxima (vt ait dn̄s Gaietanus)solū innuit ꝙ ex idēptitate duoꝝ cū tertio sequatur aliqua idēptitas inter se.nō tn̄ ex qualitate idēptitatis sequat qualitas idēptitatis. Hec autē altiora sunt q̄ que hoc loco plene intelligi possint. Et hec de terminis diuinis satis.

¶ Capitis vltimi Lectio prima.

ESt tandem querere in hoc vltimo capite an principia & regule syllogismoꝝ supra tradite,syllogismos quoq̄ ex propositionibus exponibilibus cōstantes eque cōplectantur. Et videt ꝙ nō . Sequit nāq̄ formalr̄/tm̄ hō est aial/tm̄ risibile est homo, ergo tm̄ risibile est aial/itē/tm̄ hō nō est aial, tm̄ hō non est risibilis,g̃ risibile est aial/itez/tm̄ hō est aial,tm̄ risibile,hō nō est,ergo nō tm̄ risibile nō est aial . Et tn̄ in primo syllogismo arguit ex puris particularibus,et in scdo ex puris negatiuis, in quo etiā premissa existente negatiua ꝯclusio est affirmatiua,& in tertio premissis existentibus particularibus conclusio est vl̄is,ergo ille quattuor regule textuales non extenduntur vsq̄ ad syllogismos exponibilium.

¶ Circa hāc questionem notandū primo ꝙ cum propōnes exponibiles plures includant categoricas,considerandi sunt syllogismi qui ex ipsis formātur ex quibusnā exponētibus premissarū & ad quā exponentē conclusionis progrediātur. 1. No. ¶ Vn̄ sit tibi prima regula. Si conclusio est exponibilis copulatiue necesse est ad bonitatē syllogismi, Prīa regula. aut cōuertibilē conclusionis,aut vtrāq̄ exponentē inferri ex premissis dicti syllogismi. Si aūt est exponibilis disiunctiue, sat est alterā exponentiū ex dictis premissis inferri,et tunc de tota exponibilis inferri. ¶ Secunda. Si premisse alicuius syllogismi sunt disiunctiue exponibiles,necesse est cōuertibiles earū aut vtrāq̄ exponentiū inferre cōclusionē dicti syllogismi. Si autē sint exponibiles copulatiue,sat est aliquā exponentē vnius & aliquā exponentē alterius talē conclusionē inferre. Et proportionabilr̄ si altera premissarū fuerit exponibilis & altera nō exponibilis. Secunda He regule euidētiores per se sunt q̄ que alia suasione indigeant. Nēpe cū a parte copulatiue ad totam ꝯña nō sit formalis,ex hoc solū ꝙ aliqua pars propōnis copulatiue exponibilis inferat ex aliquo añti non sequit totam inde inferri,at qr ab aliqua parte disiūctiue ad totam ꝯña est formalis,ex hoc qd̄ vna pars ꝓpōnis disiunctiue exponibilis infert ex aliquo añti,infertur tota per regulā Quicqd̄ sequit ad ꝯñs sequit ad eius añs. Et in hoc funda

tur prima regula. Jtē q2 a disiūctiua ad alterā eius partem
ↄña non est formalis ex hoc qḋ aliqua pars disiunctiue infe-
rat aliquā conclusionē non sequit̄ dictā conclusionē inferri
ex dicta disiunctiua, q2 potest disiunctiua reddi vera ratione
alteri⁹ partis eadē cōclusione existēti falsa. At cū a copulati
ua ad quālibet partē ↄña sit formalis, quicquid infert̄ ex ali
qua parte infert̄ a fortiori ex tota per illā regulā. Quicquid
antecedit ad añs antecedit ad eius ↄñs. ¶ Unde qñ syllogis
mus tenet in virtute categoricarū. s. ꝙ ex categoricis cōuerti
bilib⁹ premissarū exponibiliū infertur categorica cōuertibi-
lis cū exponibili, cōsiderandus est defectus in syllogismo ex
dictis categoricis cōposito. Qñ vero illatio denotatur inter
premissas ⁊ vnā exponētem cōclusionis disiunctiue exponibi
lis, tunc defectus qui cōmitteretur in ↄña ex dictis premissis
ad talē exponentē conclusionis obstat paralogismo exponibi
lium, sed qui cōmittere⁊ inter premissas ⁊ alias exponētes cō
clusionis minime obstat. Equa ratione si illatio denotat̄ in-
ter aliquā exponētem maioris ⁊ aliquā minoris ad conclusio
nem, tunc defectus qui cōmittere⁊ in illa ↄña ex dictis expo-
nētibus ad dictam conclusionē obstat paralogismo in expo-
nibilibus, ille aūt qui cōmittere⁊ ab aliis exponētibus ad cō
clusionē non obstat, vt in sequētibus praticabit̄. Si autē aut
cōclusio exponat̄ copulatiue aut premissa disiunctiue, cōside
randa est vtraqꝫ ↄña. s. aut ad vtrāqꝫ exponētem ↄclusionis,
aut ab vtraqꝫ exponēte premisse, ⁊ quicūqꝫ defectus in altera
cōmittatur nocet ↄñe exponibiliū. ¶ Reuocandū est deinde
in memoriā ex ca. de cōuersionibus quenā propōnes dicant̄
affirmatiue queue negatiue. Jtē ex opusculo exponibilium
quēadmodū termini vniuscuiusqꝫ exponibilis supponāt. Jtē
ꝙ non opus est syllogismū exponibiliū formari in aliquo mo
do nolato, dūmodo nullus cōmittat̄ defect⁹ in syllogismo ex
cuius virtuti nititur. Hoc dixerim propter primū argumētum
questionis ⁊ similia, que cum omnes eius categorice sint par
ticulares, non est formalr̄ in aliquo modo.

1. No. ¶ Jam igitur ad questionē affirmati-
ue respondet̄. Et ad primū argumentū ↄcesso ꝙ dicta ↄña sit
formalis syllogismus, negatur ibi argui ex puris particulari
bus, vt p3 in syllogismo in cui⁹ virtute tenet. s. omnis hō est
risibilis, omne aial est hō, ergo omne aial est risibile / cui⁹ ma
ior est cōuertens minoris alterius ⁊ minor cōuertēs maioris
et cōclusio cōuertens cōclusionis. ¶ Tenet quoqꝫ dictus syl-
logismus, q2 ex prima exponēte maioris ⁊ cōuertēte minoris
sequitur in disamis prima exponēs conclusionis, ⁊ ex scḋa ex
ponēte maioris ⁊ secūda minoris sequit̄ scḋa cōclusionis per
regulā tertiā. 2. par. c. 3. de terminis infinitis constitutā. Uñ
q̄uis arguēdo ex prima exponente maioris ⁊ quacūqꝫ mino
ris ad secūdam exponētem cōclusionis arguit̄ a non distribu
to ad distributum ex parte maioris extremitatis, nihil officit
syllogismo, q2 dicta scḋa exponens nō denotat̄ inferri ex pri-
ma maioris. Quinimmo si ipsam ↄñam in propriis t̄mis cōsi
deres experieris nec argui ex puris particularib⁹, cū mediū
in minori cōplete distribuat̄, nec a non distributo ad distribu
tum, cū maior extremitas distribuat̄ in maiori sicut in cōclu-
sione. ¶ Quo fit in hac ↄña / omnis hō est aial, tm̄ risibile est
homo, ergo tm̄ risibile est aial / argui a nō distributo ad distri
butū ex parte maioris extremitatis, ac proinde nō valere, nā
q̄uis ex maiori ⁊ cōuertente minoris sequat̄ prima exponens
cōclusionis in darapti sine defectu, q2 tñ exponit̄ copulatiue
considerādus est quoqꝫ defectus qui cōmittit̄ ab eadē maiori
ad secundā exponētem. ¶ Sed arguis, ergo ex dictis premis
sis sequere⁊ / non tm̄ hō non est aial / que exponit̄ disiunctiue
et in eius prima exponēte maior extremitas nō distribuitur.
¶ Negatur ↄña, nā si consideres illationem huius conclusio
nis ratione prime exponentis arguitur ex parte de ly risibile
a non distributo ad distributū, si vero ex parte secūde que de
notat̄ sequi ex maiori ⁊ scḋa exponēte minoris, cōmittitur idē
defectus ex parte de ly aial. Uñ si tollas primā optime sequi
tur ex dictis premissis / non tm̄ omne risibile nō est aial / rōne
prime exponētis, ⁊ si tollas secundā optime sequit̄ / non tm̄ ri
sibile aial nō est / ratione secūde. Et hoꝝ instar in ceteris om
nibus operator. ¶ Ad scḋm argumentū questionis ↄcessa ma
iori negat̄ minor, tum q2 dicte exponibiles tertii generis vir-
tualiter nō sunt negatiue, tum etiā q2 dicte premisse inferunt
duas secūdas exponētes. s. omne nonhō est aial, omne nōhō
est risibile / inferentes dictā cōclusionē in darapti modo pure
affirmatiuo. ¶ Et eodē modo ad tertiū cōcessa maiori negat̄
minor, nā q̄uis formalr̄ minor sit particularis ⁊ cōclusio vlis
tenet tñ dicta ↄña in virtute huius / homo nō est aial (que est
prima exponēs maioris) omne non risibile, omnis hō est (que
est secūda minoris) ergo aliqḋ non risibile nō est aial (que est
secunda conclusionis) vbi non arguitur a particulari ad vni
uersalem sed econtrario.

¶ Lectio secunda.

His igitur prelibatis pro eoꝝ exer-
citio arguitur primo. Non sequitur / tm̄ substātia spiri
tualis nō est creatura, omnis angelus est substātia spūalis,
ergo nullus angelus est creatura / ⁊ tñ arguit̄ in celarent, er
go dictus modus nō tenet in exponibilibus. Nō si dicas me
dium nullibi cōplete distribui, contra. Formalr̄ ⁊ syllogistice
sequitur / tm̄ homo, aial non est, omne risibile est hō, ergo nul
lum risibile est aial / ⁊ tñ est eadē dispositio medii, ergo non cō
mittitur dictus defectus. Nō si concedas hanc esse syllogisti
cam cū non cōtingat ei instari, cōtra. Dicta ↄclusio cū sit ne
gatiua denotat̄ inferri ex exponēte maioris negatiua, sed in
tali illatione arguit̄ a nō distributo ad distributum ex parte
maioris extremitatis, ergo potius deberet inferri prima in
qua non cōmittit̄ talis defectus. ¶ Et cōfirmatur. Nō sequi
tur / tm̄ creatura nō est deus, hō est creatura, ergo tm̄ hō non
est deus / ⁊ tñ arguitur in ferio, ergo dictus modus non tenet
in exponibilibus. Nō si dicas mediū nullibi distribui, seque
retur ꝙ si subsumeres / ens, oīs creatura est / sequere⁊ / tm̄ ens
nō est deus / cuius tñ premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa, si sit
sola vna creatura cū deo. Jtem si subsumeres / omnis hō est
creatura optime sequere⁊ / non tm̄ hō est deus / ⁊ tñ est eadem
dispositio medii, ergo non cōmittitur ille defectus.

¶ Circa materiā huius argumenti et 1. No.
sue cōfirmationis reuocāde sunt in memoriā regule ille quat
tuor tertii capitis secūde partis de modo subsumendi sub ter
mino infinitato, per quas hec ⁊ similia argumenta soluūtur.
¶ Jgit̄ ad principale argumentū si cōsideres illationē illius
vlis negatiue ex prima exponente maioris cum eadē minori,
optime respōsum est, ꝙ mediū nullibi distribuit̄, sed si cōside
res illā ex scḋa exponēte. s. oē nō substātia spūalis est creatu-
ra / arguit̄ ex parte maioris extremitatis a non distributo ad
distributū. Et ideo ex illa maiori scḋo assumpta. s. tm̄ homo,
aial non est / optime sequitur ↄclusio, nam ex scḋa exponente
cum eadē minori optime sequit̄ / omne nonhō, omne aial est,
omne risibile est hō, ergo nullū risibile est aial / per primā di-
ctarū regularū. Ubi virtualr̄ distribuitur mediū. s. terminus
infinitatus in maiori per doctrinā ibi traditā, immo sequere
tur q̄uis totus t̄ms infinitatus nō distribuere⁊ ibi. ¶ Eadem
arte ad confirmationē si cōsideretur illatio a prima exponēte
maioris ad primā conclusionis optime dictū est mediū nulli
bi distribui. At q̄uis distribuat̄ ac proinde ex prima exponen
te maioris ⁊ eadē minori sequat̄ prima cōclusionis. s. creatu-
ra nō est deus, ens, oīs creatura est, ergo ens nō est deus / cu3
tñ conclusio exponit̄ copulatiue ⁊ scḋa exponens nō infertur
ex dictis premissis, ↄña nō valet, sed si minor extremitas pa-
riter distribuere⁊ in minori optime sequere⁊, q2 ex scḋa expo
nente maioris. s. omne non creatura est deus / ⁊ minori. s. oīs
homo, oīs creatura est / sequitur scḋa cōclusionis. s. omne nō
homo est deus / per secundā dictarum regularū. Jgit̄ ad infe
rendū exclusiuam tertii generis, q2 copulatiue exponit̄, distri
buendū est mediū in minori ⁊ pariter minor extremitas. Nō
si solum mediū distribuat̄, vt minor sit hec / ens, oīs creaturā

est/inferetur exponibilis secũdi generis .s. non tñ omne ens est deus/q: ex prima exponẽte maioris cũ eadẽ minori sequitur prima exponens cõclusionis. Additur ly omne in conclusione, ne arguatur a non distributo ad distributũ, aliter casu posito premisse essent vere z cõclusio falsa. Itẽ si sola minor extremitas distribuatur vt sit minor / oĩs homo est creatura/ pariter inferretur exclusiua secundi generis .s. non tñ homo est deus/q: ex scda exponẽte maioris z eadẽ minori sequitur secũda cõclusionis, si autẽ nec mediũ nec minor extremitas distribueretur in minori, nulla sequeretur, nec secũdi generis, q: arguendo ex prima exponẽte maioris ad primã cõclusionis medium non distribueretur (vt dictũ est) z a secũda ad secundã argueretur a non distributo ad virtualr distributum .s. omne non creatura est deus, ens est creatura, ergo non ens est deus/ nã terminus infinitatus in ↄclusione virtualr distribuitur (vt in declaratione dicte secũde regule monstratũ est. ¶ Eadẽ arte consideratis qñ sequitur per tertiã regulã pure negatiuis ex puris negatiuis quẽadmodũ diximus in illo syllogismo / tñ hõ est aial, tñ risibile est hõ, ergo tñ risibile est aial/ ex secundis exponẽtibus premissarũ inferri scdam cõclusionis. Et eadẽ ratione sequitur/ tñ homo est aial, nullus equus est hõ, ergo nullus equus est aial/ q̃q̃ considerata ↄñia in virtute prime exponentis maioris arguatur a non distributo ad distributũ, q: nõ tenet nisi virtute secũde per dictã tertiam regulã. ¶ Pariter sequitur in scda figura/ tñ homo est aial, omnis hõ est risibilis, ergo tñ risibile est aial/ tum q: ex minori z cõuertente maioris sequitur cõuertens ↄclusionis in barbara/ tum q: ex prima exponente maioris z minori sequitur prima conclusionis in disamis, z ex scda z eadẽ minori sequitur scda cõclusionis per quartã supradictarũ regularũ .s. nullũ nonhõ est aial, omnis hõ est risibilis, ergo nullũ nonrisibile est aial, sed non sequeretur si mediũ nõ distribueretur in minori, vt ibi visum est. Multi huiusmodi syllogismi aperiuntur regulis illis quattuor intellectis.

¶ Secũdo ad principale arguitur. Hic

syllogismus/ tñ substantia possibilr est creatura, tñ deus necessario est substãtia, ergo tñ deus possibilr est creatura/ est in barbara sicut illa in ↄpõnibus de inesse, z tñ premisse eius sunt vere z cõclusio falsa, ergo dictus modus nõ est vtilis in exponibilibus. ¶ Et cõfirmatur idẽ de hoc/ tñ creans necessario est ens, tñ deus possibilr est creans, ergo tñ deus possibiliter est ens. Accipimus hic modũ necessario vt dicat necessitatẽ absolutã z vt termini nõ supponãt naturalr, ita vt solus deus dicatur necessario esse substantia.

2. No. ¶ Ad hoc argumentũ concessa minori

negatur maior, q: mediũ in maiori vbi nõ distribuitur pro pluribus accipitur q̃ in minori vbi distribuitur, vt clare patet in cõuertentibus/ oĩs creatura possibilr est substantia/ oĩs substantia q̃ necessario est substantia possibilr est deus. ¶ Quare licet ambe premisse essent de necessario, essent quoq̃ inhabiles ob eundẽ defectũ. In simili etiã/ tñ .a. necessario est pater, tñ filius necessario est .a, ergo tñ filius necessario est pater/ premisse sunt vere z conclusio falsa in diuinis (si ly .a. valeat tñ sicut/ pater creans vel filius. Si tñ cum eadẽ maiori sumeres hanc minorẽ/ tñ filius .a. necessario est/ que est falsa, optimus esset syllogismus, q: nõ stat mediũ verificari sm acceptionẽ quã habet in vna quin verificetur sm acceptionem quã habet in alia. Et ratio est, q: cõuertens maioris .s. oĩs pater qui necessario est pater possibilr est .a/ infert formalr in quibuscũq̃ terminis/ oĩs pater qui necessario est pater .a. necessario est/ vbi accipitur mediũ sicut in minori. ¶ Nõ si arguas, ex prioribus premissis inferri vtrãq̃ harũ cõclusionũ/ non tñ .b. deus possibilr nõ est creatura/ non tñ omnis deus possibilr nõ est creatura/ respõdetur hoc ideo eẽ (si id sufficit) q: ambe sunt necessarie, vt p3 per impossibilitatẽ suarũ contradictoriarũ in quibus subiectũ est resoluendũ ante expositionẽ de ly tñ. ¶ Per hec claret idẽ dicendũ de his/ tñ hõ est vel fuit albus, tñ risibile est z fuit hõ/ que sunt inhabiles ob eundem quintũ defectum, essentq̃ proinde q̃q̃ copula maioris esset ly est z fuit, sed he/ tñ homo est z fuit albus, tñ risibile homo est z fuit/ habiles vtriq̃ sunt. Et eadẽ ratione he/ tantũ substãtia possibilr est creans, tñ creatura contingẽter est substantia/ sunt inhabiles, z essent inhabiles q̃q̃ copula maioris esset/ cõtingenter/ aut necessario/ vt p3 si loco de ly creãs poneres ly deus. Quinimmo he/ tñ substantia contingenter est creans, tñ creatura, substãtia cõtingenter est/ sunt quoq̃ inhabiles, q: cõuertens maioris .s. omne creans qđ cõtingenter est creãs possibilr est substãtia/ nõ infert hãc/ omne creãs qđ contingẽter est creans, substãtia cõtingẽter est/ vbi mediũ tenetur sicut in minori sicut infertur qñ copula est pure illis, vt patet si loco de ly substantia dicas/ creans.

¶ Equa ratione in ↄñia confirmatio- 3. No.

nis cõmittitur quintus defectus extrinsecus .s. a minus ad magis ampliũ distributũ ex parte maioris extremitatis, vt monstratur in ↄñia in cuius virtute arguitur .s. omne creans possibilr est deus (que est cõuertens minoris) omne ens qđ necessario est ens possibilr est creans (que est cõuertens maioris) ergo omne ens possibilr est deus/ que est cõuertens conclusionis. Potes quoq̃ assignare defectum a particularitate de ly necessario negato ad vniuersalitatẽ de ly possibilr negato, qui ostenditur arguendo a scda exponẽte maioris ad secundã conclusionis. Unde q̃q̃ mediũ distribueretur etiã in maiori, ↄñia nõ valeret. Et proportionabilr potest cõmitti dictus defectus ex parte de ly contingẽter z de ly est et fuit,

¶ Tertio ad principale arguitur. Nõ

sequitur/ cuiuslibet hois aial est equus, tñ canis, cuiuslibet hois aial est, ergo canis est equus/ nã singulis hominibus singulos equos possidentibus z vnico eodẽ cane ab omnibus copulatiue possesso, premisse sunt vere z conclusio falsa, z tñ arguitur in darii, ergo dictus modus nõ tenet in exponibilibus. Nõ si dicas secũdam partẽ mediĳ nõ distribui cõplete, cõtra. Si subsumeres/ tñ canis est aial/ sufficienter distribueretur, et inferretur dicta conclusio, ergo appositio determinationis que distribuitur in maiori nõ vetat ipsum complete distribui. ¶ Et confirmatur. Nõ sequitur/ tantũ aial est homo, tñ petri equus est aial, ergo tñ petri equus est hõ (vt fiat exclusio ab opposito partis tã in minori q̃ in cõclusione) nã solo petro possidẽte equũ, premisse sunt vere z cõclusio falsa, z tñ arguitur in dariĳ ac si argueretur in terminis incõplexis, ergo dicta nulla.

¶ In tertio argumento inquiritur qñ 4. No.

fit sufficiens distributio mediĳ in exponibilibus, partibus eius diuersimode supponẽtibus. Ubi notandũ q̃ vel cõsideratur illatio tanq̃ procedens ex aliquibus exponẽtibus premissarum aut tanq̃ ex ipsis exponibilibus .i. ex categoricis nõ exponibilibus cõuertibilibus earũ. V. g. si in argumẽto cõsideres illã conclusionẽ inferri ex maiori z prima exponẽte minoris, vides secũdam partẽ mediĳ in neutra distribui, si autẽ ex scda minoris, q̃q̃ pars nõ distributa in vna, distribuatur in alia z ecõtrario, non tñ concluditur negatiue (vt decet). Quare ex dictis premissis optime sequitur/ omne nõ canis, equus nõ est. Si autẽ cõsideres illationẽ ex maiori z cõuertente minoris, constat ex opusculo exponibiliũ .c. 2. le. 5. n. 3. minorem non cõuerti in aliquã vlem vbi ly aial per se distribuatur, nõ etiã sequitur inde/ hois quodli3 aial est canis/ sed ↄuertitur in hãc/ oẽ qđ est cuiusli3 hois aial est canis. Quare defectus est q̃ mediũ distributũ in minori vnica acceptione accipitur pluribus in maiori, z ideo ad inferendã illã ↄclusionẽ assumendũ est in illa/ aliquid cuiuslibet hois aial est equus/ vt totũ subiectum vnica acceptiõe particularizetur. Et eodem defectu nõ sequitur/ quelibet pars z pars sunt pars, tñ homo, quelibet pars z pars est, ergo hõ est pars/ q: solo vno hoie ex corporibus existẽte, premisse sunt vere z cõclusio falsa, accipitur etiã in minori vnica, cũ conuertatur in hanc/ omne qđ est quelibet pars z pars est homo/ z ideo in maiori assumendum esset/ aliquid qđ est quelibet pars z pars est pars. Sequitur tñ ex prioe

ribus premissis/omne nonhō pars non est/ in virtute secūde exponentis minoris.

5. No. ¶ Eodē errore dicit quidam secunda parte suorꝫ syllogismorꝫ deficere hunc syllogismū/ omne coloratum est homo, tm̄ equus, omne coloratum est, ergo equus est homo/ (ly omne pro generibus singulorꝫ vtrobiqꝫ)ꝛ credo putat dari premissas veras ꝛ conclusionē falsam vnico hoīe et vnico equo existētibus qui sint eiusdem coloris. ¶ Ut secūdo capite exponibiliū. le. 3. n. 4. monstratum est ratione de ly tm̄ predicatū secunde exponentis cōtradictorio modo supponere ꝙ in prima. Quare non est hec (vt ille cum alijs opinatur) omne non equus, omne coloratū non est (pro generibus singulorꝫ predicato) sed hec/ nihil non equus omne non coloratum est/ equiualens huic false/ omne non equus, de aliqua specie colorati quodlibet coloratuꝫ est. Obidqꝫ dicta ꝯña est syllogistica. ¶ Sed arguis. Idem defectus cōmittitur in illa veꝫ ꝙ mediū. s. de qualibet specie colorati aliquod coloratū/ in maiori accipitur pluribus ꝛ in minori distribuitur vnica, ac proinde nihil sequitur ratione cōuertentis minoris ꝛ illiꝰ maioris, ꝛ cum nec sequatur dicta conclusio in virtute prime exponētis (cum mediū nō complete distribuatur) nullo modo sequitur. ¶ Hic notato ꝙ prima exponens minoris. s. equus, omne coloratum est/ non potest verificari nisi vnico existente supposito determinationis predicati. s. specie colorati/ in quo casu idem est dictu in subiecto maioris/ de qualibet specie colorati aliquod coloratuꝫ/ et/ aliquid qꝺ est de qualibet specie colorati aliquod coloratū/ vbi accipiatur vnica. Et ideo cuꝫ cōuertente minoris. s. omne qꝺ est de qualibet specie colorati aliquod coloratū est equus/ sequiᷣ dicta conclusio in disamis. ¶ Eadē ratione he/ alterum aīal est homo, tm̄ equus alterū animal est/ sunt habiles ad inferendū/ equus est homo/ ꝙꝙ conclusio nō inferatur in virtute prime exponentis, qꝛ dicta prima exponēs nō potest verificari nisi vnico existēte supposito de ly duorꝫ incluso in ꝑdicato, quo casu idē est dictu in maiori/ omniū duorꝫ animaliū aliquod aīal/ aliquid qꝺ est oīum duorꝫ animaliū aliquod aīal/ ꝛ ideo cum cōuertente minoris scꝫ/ omne qꝺ est omniū duorꝫ animalium aliquod aīal/ sequiᷣ dicta conclusio in disamis. ¶ Propositionabiliᷣ solo determinabili distributo nō sequitur/ hoīs quilibet equus currit, tm̄ brunellus, hoīs quilibet equus est, ergo brunellus currit/ qꝛ dicta conclusio nō sequitur in virtute prime exponētis ob particularitatē de ly hoīs, nec in virtute totius, qꝛ accipiᷣ ibi vnica ꝛ in maiori pluribus. Unde casu quo petrus habeat duos equos currentes ꝛ paulus solū brunellum quiescentē qui sint omnes hoīes, premisse sunt vere ꝛ cōclusio falsa. Obidqꝫ dicēdum esset in maiori/ aliquid hoīs quilibet equus. ¶ Eodē errore deficit hic/ vtraqꝫ persona est creatura, tm̄ essentia diuina vtraqꝫ persona est, ergo essentia diuina est creatura/ nō tm̄ potest instari nisi in diuinis, qꝛ in creaturis prima exponēs minoris est impossibilis. Ex dictis premissis in virtute secūde exponētis minoris sequitur conclusio in qua maior extremitas nō distributa negetur de contradictorio minoris extremitatis, vt ex dictis patet.

6. No. ¶ Contra hanc autem doctrinā arguitur. Formaliᷣ sequitur/ cuiuslibet hoīs equus currit, tm̄. a. album cuiuslibet hoīs equus est, ergo albū currit/ ꝛ tm̄ conclusio non sequitur in virtute exponētis minoris nec in virtutē cōuertentis, qꝛ illa nō habet vlēm (vt patet per quintū fundamentū cōuertendi exclusiuas) ergo tenet per aliū locū qui nō est monstratus. ¶ Memento hic in expo. ca. 2. le. 5. no. 5. mōstratum esse contra nōnullos dictam exclusiuā inferre hanc/ hoīs quilibet equus est albus/ que cum eadē maiori infert dictam conclusionē in datisi, ꝙꝙ dicta vlis non inferat exclusiuam. Sequitur nāqꝫ/ a. album cuiuslibet hoīs equus est, et omne nō album. b. hoīs quilibet equus non est (quas constat esse exponētes dicte exclusiue, cum termini negatiue debeāt contradictorio modo supponere ad terminos affirmatiue) ergo hoīs quilibet equus nō est nō album ꝛ hoīs quilibet equꝰ est (prima eñ pars est cōuertens secunde exponētis ꝛ secūda sequitur ex prima) ex quibus rursus/ hoīs quilibet equus est albus/ a negatiua cum cōstantia ad affirmatiuā variato predicato. Si autem subiectū exclusiue determinate supponeres in prima exponēte in ordine ad determinationē predicati (vt in illis superioribus) nō sequeretur, qꝛ secūda exponens. s. nihil non album cuiuslibet hoīs equus est/ vbi ly hoīs stat confuse non infert nisi/ a. hoīs quilibet equus nō est non albus/ ex qua cū sit confusa ex parte subiecti, non sequitur affirmatiua de predicato finito ꝛ infinito cū illa cōstantia. Eadē arte sequitur/ hoīs quilibet equus currit, tm̄. a. album, hoīs quilibet equus est, ergo albū currit/ qꝛ ex minori sequitur/ cuiuslibet hoīs. b. equꝰ est albus/ que cum eadē maiori infert in disamis dictam conclusionē. ¶ Eadē ratione formaliᷣ sequiᷣ/ omne aīal est homo (pro generibꝰ singulorꝫ) tm̄. a. equus, omne aīal est, ergo equus est homo/ alterū aīal est homo, tm̄. a. equus, alterum aīal est, ergo homo est equus/ vtrūqꝫ aīal est homo, tm̄. a. equus, vtrūqꝫ animal est, ergo equus est homo. Quāuis sint qui negēt dictas premissas esse habiles ad illas conclusiones, nō considerantes ꝙ ex prima minori sequitur/ aliquod aīal est equus (pro generibus singulorꝫ) ꝛ ex secūda/ vtrūqꝫ aīal est homo/ ꝛ ex tertia/ alterū aīal est homo.

¶ Per hec ad confirmationē argumēti principalis concessa maiori negaᷣ minor, nam ꝙꝙ prima exponens cōclusionis inferatur in virtute prime exponentis minoris, secunda tm̄ non infertur ex illa cum eadē maiori. Et cum nec minor nec cōclusio exclusiua possint habere vniuersales, vtpote in quibus solū fit exclusio ab opposito partis, fit, vt non sit signabilis aliqua cōuertibilis minoris in cuius virtute sequatur cōuertibilis conclusionis. Hoc igiᷣ notandum in ceteris exclusiuis nō habentibus vles, vt veꝫ non habeatur cōsideratio ad illationē conuertibilis conclusionis ex cōuertibilibus premissarum, sed solū ad illationē exponētium ex exponentibus. 7. No.

¶ Quarto ad principale arguitur. Formaliter sequiᷣ in secunda figura/ tm̄ aīal est homo, tm̄ equus non est homo, ergo non tm̄ equus est aīal/ ꝛ tm̄ inferendo primā exponētem conclusionis arguitur a non distributo ad distributū ex parte maioris extremitatis, ꝛ inferendo secūdam arguitur ex particularitate medij, qꝛ cū sit affirmatiua debet inferri ex exponentibus affirmatiuis. ¶ Et cōfirmatur. Formaliter sequiᷣ in tertia figura/ tm̄ aīal est homo, tantum aīal nō est equus, ergo equus nō est homo/ ꝛ tm̄ arguitur ex puris particularibus, ergo hij nō sunt defectus in exponibilibus.

¶ Circa hec argumēta notato ex exclusiua primi generis ꝛ exclusiua tertij posse formari pulchra argumenta in secunda ꝛ tertia figura considerando illationē ex secundis exponētibus. ¶ Unde ad argumentū concessa maiori ꝛ cōcesso ꝙ prima exponens conclusionis nō inferatur ex dictis premissis ob dictum defectū. Negatur ꝙ inferendo secundam arguatur ex particularitate medij, infertur eñ ex secundis exponētibus hoc modo/ nihil nōaīal est homo, omne nonequus est homo, ergo nullū nonequus est nōaīal/ in cesare ꝛ cum cōstantia subiecti, que sequitur ex eadē minori, infertur/ omne nonequus est animal/ a negatiua ad affirmatiuam, ex qua rursus/ aliquod nōequus est aīal/ que est secunda exponēs dicte conclusionis. ¶ Quod si contingat primā exponētem exclusiue primi generis ꝛ secundā tertij debite disponi, subiectis existentibus synonimis ꝛ simplicibus, inferūt affirmationē contradictorij de cōtradictorio. Sequiᷣ nāqꝫ/ tantū aīal quilibet homo est, tantum aīal non est homo, ergo omne nonaīal est aīal/ tantum aīal, quilibet hō et homo est, tm̄ aīal, quilꝫ homo ꝛ hō nō est, ergo omne nonaīal est aīal. Et ita in multis alijs. ¶ Pariter ad cōfirmationē concessa maiori negaᷣ argui ex puris particularibus, sequiᷣ eñ conclusio ex secūdis exponētibus in felapton. s. nullum nonaīal est homo, omne nōaīal est equus, ergo equus nō est homo. 8. No.

¶ Quinto ad principale arguitur. Nõ sequitur/omne aial preter hominẽ est irrationale, omnis homo est aial, ergo omnis homo preter hominẽ est irrationalis/ et tñ arguitur in barbara, ergo dictus modus nõ tenet in exponibilibus. Quod si dicas medium pro pluribus accipi in minori vbi nõ distribuitur quã in maiori ad minus subsumendo/omnis equus est aial nonhõ/sequeretur/omnis equ⁹ preter hominẽ est irrationalis, qd est falsum. ¶ Ex confirmatur primo. Nõ sequitur/omnis res preter substantiã est accidẽs, omnis hõ est substantia, ergo omnis res preter hominẽ est accidens/ɀ tñ arguitur in barbara, ergo. ¶ Et cõfirmatur secũdo. Formalr sequitur in camestres/omne coloratũ preter album est rationale, omne aial preter hominẽ non est rationale, ergo nullus homo est albus, ɀ tñ extremitates non sunt totalia extrema in premissis, ergo illa condicio non requirit in exponibilibus.

9. No. ¶ In exceptiuis põt fieri subsumptio aut sub termino a quo fit exceptio aut sub parte extra capta aut sub predicato. Et in prima subsumptione cõsiderandum est q terminus a quo fit exceptio restringitur sm exigentiam contradictorij partis extra capte. Et quãuis teneas nõ restringi quo ad suppositionẽ (vt in de exceptiuis dictũ est) restringitur ad minus quo ad verificationẽ propõnis sm habitudinẽ quã habet modo exposito in quinto ɀ sexto defectibus. Unde in minori tale medium vel est distribuendũ vel restringendũ. ¶ Differt tñ q quando distribuit vbi non restringitur sequitur exceptiua eiusdem generis cum maiori, vt/omne aial preter hominẽ est irrationale, omne album, omne aial est, ergo omne albũ preter hoiem est irrationale. Non solum ob repugnantiã premissarũ (qd vez nec minor possit verificari nisi ly aial vnicum habente suppositũ, nec maior nisi habẽte plura) sed per modum intrinsecũ. Et quando restringitur in minori et nõ distribuitur, solum sequit preiacens, ac proinde exceptiua eiusdem qualitatis disiunctiue exponibilis. ¶ Et per hoc restat solutũ argumentũ, nam ex illis premissis replice/ omne aial preter hominem est irrationale, omnis equus est aial nõ homo/nõ sequitur/omnis equus preter hominẽ est irrationalis/qz exponitur copulatiue ɀ secũda exponens nõ infertur ex premissis. Sequitur autẽ/quilibet equus est irrationalis/ ac proinde/quilibet equus nõ preter hominẽ non est irrõnalis/ ad cui⁹ veritatẽ sufficit veritas prime cõclusionis categorice

¶ Sub parte extra capta cũ in secũda
10. No. et tertia exponentibus distribuatur, valet quidẽ subsumptio etiã sine distributione, ɀ potest inferri ɀ negatiua eiusdẽ predicati ɀ affirmatiua cuius predicatũ sit terminus a quo fit exceptio. V.g. ex premissis prime confirmationis infert/nullus homo est accidens/item/omnis homo est res/prima, virtute tertie exponẽtis maioris, ɀ scda virtute secunde, immo sequit exceptiua eiusdem generis cũ maiori, dũmodo ex parte termini a quo fit exceptio non cõmittatur defectus, vt/non ois res non preter hominẽ est accidens/ne inepte dicam/aliqua res preter accidens. Conclusio autẽ cõfirmationis eo non infert qd arguitur ex parte primarũ exponentiũ ab inferiori ad superius distributũ. s. omnis res nõ substantia est accidens, ergo omnis res nonhomo est accidens.

11. No. ¶ Ad secundã confirmationẽ conceditur dictam ɀñam esse formalem quãq̃ posset dici non esse syllogisticam immediate ob defectũ ibi assertum, sequitur tñ conclusio mediate in cesare ex tertijs exponẽtibus. ¶ Et eodem modo sequitur formalr/omne aial preter hominẽ est irrationale, omne coloratum preter hominẽ non est album, ergo album non est irrationale (quãq̃ medium. s. ly hominẽ nullibi sit totale extremũ) qz conclusio sequitur ex tertijs exponentibus in felaptõ. ¶ Sed arguis. Ergo ex his synonimis/ omne animal preter hominẽ est aial/omne aial preter hominẽ est aial sequitur formalr/aial non est aial/cum dicta conclusio sequatur ex tertia exponente maioris ɀ secũda minoris. ¶ Negat ɀña, nam si accipias pro medio predicatũ, ex his premissis/ omne aial preter hominẽ est irrationale/omne aial preter hominẽ est irrationale/nõ sequitur in simili forma / aial non est aial, quod si accipias subiectũ pro medio in tertia figura, nõ sequitur/irrationale non est irrationale.

¶ Circa subsumptionem propõnis re 12 No.
duplicatiue nulla est difficultas. Nempe sub termino precedente dictionẽ reduplicatiuã eodẽ modo licet subsumere ɀ inferre quo sub termino propositionis nõ exponibilis vt formaliter sequitur/omnis homo inquantũ rationalis est risibilis, omne album est homo, ergo omne album inquantũ rationale est risibile. At sub termino sequẽte dictionẽ reduplicatiuam non licet subsumere, qz virtualr subsumeret sub termino antecedentis ɀ sub termino consequẽtis cõdicionalis. Non enim sequit/omnis hõ inquantũ rationalis est risibilis, omne albũ omne rationale est, ergo omnis hõ inquantũ albus est risibilis. ¶ Predicatũ autem reduplicatiue cũ in nulla exponẽte distribuatur, non potest esse sufficiens mediũ syllogismi nisi in alia premissa distribuatur. Et tũc sequitur affirmatiua in virtute exponẽtis vbi ponitur tale predicatũ, sed nõ sequitur reduplicatiua copulatiue exponibilis quãq̃ premissa reduplicatiua copulatiue exponatur. V.g. ex his premissis/aial est equus/omnis hõ inquantũ rationalis est aial/nulla sequitur affirmatiua cõclusio ob particularitatẽ medij. Si autem medium distribueret in maiori, sequeret/omnis homo est equ⁹/ virtute prime exponentis minoris, item/ omne rationale est equus/virtute tertie. Sed non sequeret/omnis homo inquantum rationalis est equus/qz quarta exponẽs cõclusionis nullo modo sequitur ex premissis, vt patet si loco de ly equus ponas/albus/ɀ omnes hoies sint albi.

¶ Nec circa modũ syllogizandi in pro 13. No.
positionib⁹ de/incipit/et de/immediate / restat aliquid quod dubium possit facere post illa que supra in diuersis locis de hmõi syllogismis late disputata sunt. ¶ At circa exponibiles de/differt/nihil aliud considerandũ est quã q includunt affirmatiuã ɀ negatiuã exponentes, item q ly/differt/ distribuit terminũ sequentem. Quo fit affirmatiuã de/differt/posse esse premissam syllogismi affirmatiui tã ɀ negatiui quãq̃ alia premissa sit affirmatiua. V.g. ex his/omne aial differt ab albo, omnis homo est aial/sequitur in barbara / ois homo differt albo/ɀ in cellarẽt/nullus homo est albus virtute tertie exponentis maioris. Et ex his omne aial differt ab albo/ omnis homo est albus/sequitur eadem ratione in cesare/ nullus hõ est aial. Et hec de syllogismis exponibilium, ac proinde de toto syllogismorũ opusculo satis. Ad laudem et gloriam omnipotentis dei.

¶ Inquirito in calce obligationum sint ne aliqua et in hoc opusculo a vero exemplari errata.

¶ Opusculum propositionū insolubiliū fratris Dñici Soto segobiensis: ordinis predicatorū: artium magistri.

Conuenit summulistis & de insolubilibus propōnib⁹ non nihil, dum tñ parū, disputare. Nempe cū hmōi propōnes (vt ipsm earū nomē sonat) vix sint aut extricabiles aut solubiles, fit, vt earum disputatione nō tā respondēs recte soluere, q̄ꝫ opponēs solutionē quālꝫ impugnare, doceri valeat. Qua proinde parū emolumēti agi pōt. Obidqꝫ non omniū opinionum, que de hac re pene innumere sunt, recitatiōe, vobis aures obtundā, sed q̄ facilior est prius exposita, nōnullas aliaꝝ ad eius maiorē intelligētiā cū ea inter arguendū conferam. Que quidē disputatio quinqꝫ capitibus terminabitur. In quoꝝ primo de diffinitione ꝓpositionis insolubilis ceterisqꝫ diffinitionibus ei cōnexis disputabimus.

¶ Capitis primi Lectio prima.

1. No. Situr propō insolubilis: q̄ solet alr̄ appellari se falsificās, est ꝓpō que ad ei⁹ ita eē aut ad ita eē cū alio vo sequit̄ esse falsa ſm eandē significationē, vt hec est falsa / pronole demōstrāte propōnē cuius est pars. Sequit̄ nanqꝫ. Ita est sicut per hanc sig̃tur & adequate sig̃t seipsam esse falsam, ꝗ est falsa ſm eandem significationē. ¶ Proportionabilr̄ ꝓpō se verificās est illa que ad eius alr̄ esse vel ad ipm cū alio vero sequit̄ esse veras. Etenī sicut eo aliqua propō dr̄ se falsificare q̄ꝛ ex eius veritate sequit̄ eius falsitas, equa rōne eo dicet̄ se verificare qꝺ per oppositū ex falsitate sequat̄ veritas. Ut ipsa eadē propō dicit̄ se verificare, qꝛ sequit̄ bene / alr̄ est q̄ꝫ per hāc sig̃tur, & adequate sig̃t se esse falsam, ergo alr̄ est, ac proinde est vera ſm eandē significationē. Et ideo dicta propō dr̄ insolubilis, q̄ꝛ vez siue asseras eā esse verā siue falsam vtroqꝫ respōso prebes ansam arguēti ad alterā partē inferendā. ¶ Dixerim / ex ita esse / item / ex alr̄ esse / & nō / ex hoc qꝺ sit vera / aut / ex hoc qꝺ sit falsa / qꝛ si ex hoc qꝺ dicta propō asserat̄ tibi eē falsa, inferres illā esse verā, inferēdo inde, ergo alr̄ est q̄ꝫ per ipsam significat̄ &c. negaret̄ forsan tibi hec ꝯña, qꝛ in insolubilibus stat propōnem esse falsam qñ nō sit alr̄ q̄ꝫ per ipsam sig̃tur, & ideo sat est ad hoc qꝺ se verificet q̄ꝛ ex ipo alr̄ esse sequat̄ se eē verā. Quāq̄ꝫ optime posset dici ex hoc qꝺ est falsa sequi ipsam esse verā, nā intelligūtur hmōi illationes suppositis diffinitionibus cōmunib⁹ ꝓpōnis vere et false ſm quas / verū / et / ita eē / sicut / falsum / et / alr̄ esse / cōuertunt̄. ¶ Dixerim / aut ad ipsum ita esse cum alio vero (vbi subintelligendū est / aut verio) qꝛ alr̄ dicta propō nō se falsificaret, cū ex hoc solo q̄ꝛ ita sit sicut per illā sig̃tur, nisi adderes / & sig̃t adequate se esse falsam / nō sequeret̄ ipsam eē falsam. Adequate tn̄ q̄ꝫ, nā si dicta ꝓpō sub disiūctione vniuoce significaret pariter deū esse, nō se falsificaret, qꝛ nō sequeret̄ ad ita esse ipsam eē falsam, cū posset ita esse rōne alteri⁹ partis, si tñ significaret illud copulatiue, falsificaret se vtiqꝫ, cū sequat̄ / ita est sicut p hāc propōnē sig̃tur, et ipsa sig̃t deū esse & se esse falsam, ꝗ vtrūqꝫ est verū, ac proinde est falsa. ¶ Quo sit hanc ꝓpōnem / aliqua propō est falsa / ipsa sola existēte se falsificare, nā sequit̄ / ita est sicut per illā sig̃tur & sig̃t q̄ꝛ aliquā propō est falsa, & ipsa est ois ꝓpō, ergo ipsa est falsa. Sed ipsa cū alijs falsis existēte nō se falsificat, qꝛ illud assumptū. s. hec est ois propō / nō est verū. ¶ Sꝫ arguis. Illa sola propōne existēte non existit illa alia q̄ assumitur in añte. s. hec est ois propositio, ergo repugnat casui, q̄ꝛ cū ita esse sumat̄ aliud verū ad cōcludendū ipsam esse falsam. ¶ Ad hoc ꝯcesso q̄ꝛ in illo casu non sit alia propō, negat̄ proinde casui repugnare ipsam se falsificare. Accipit̄ em̄ ly vero in diffinitione pro ita esse in hoc sensu / ad ita esse sicut sig̃tur per hāc ꝓpōnem / aliqua propō est falsa / cū ita eē sicut sig̃atur nūc per hāc / hec est ois propō / sequit̄ primā eē falsaꝫ. Modo illa sola existēte ita est sicut p vtrāqꝫ sig̃tur. ¶ At nō addiderim / sequit̄ per modū intrinsecū / ad excludēdū hāc / hō est lapis / ex cui⁹ ita esse dicūt seq̄ illā esse falsam qui tenēt ad bonitatē ꝯñe sufficere impossibilitatē añtis, nam certe nō sequit̄ / ita est sicut p dictā propōnē sig̃tur, ꝗ est falsa, immo si ita esset, eēt vera, & ideo sine illa particula excludit̄ a se falsificātibus. ¶ Addiderim tñ / ſm eandē significationē / qꝛ si illa propō / hec est falsa / retenta hac significatione significaret equiuoce hominē esse lapidē incōiunctim, dicta propō nō se falsificaret. Nā ex hoc qꝺ ita sit sicut p illā sig̃tur ſm significationem qua sig̃t se esse falsam, nō sequit̄ ipsam eē falsam ſm illā significationē, sed esse falsam ſm illā aut ſm aliā, & ideo non se falsificat. Hec aūt / hec est falsa ſm hanc significationē (demōstrata sig̃tione qua sig̃t se eē falsam) falsificat se vtiqꝫ quacūqꝫ alia impositione facta. ¶ Arguit̄ autē q̄ꝛ nō opus sit addere talē particulā. Si dicta propō illo pronole demōstrata acquirat aliā significationē, iam nō est eadē in mēte q̄ prius, ergo nūq̄ꝫ manet eadē nisi nō mutata significatiōe. ¶ Huic⁹ respōsum habes. 1. tra. c. 16. le. 2. no. 12. vbi negat̄ añs, immo quicq̄d propō demōstrata per aliqꝺ pronomē significet, ꝓpō demōstrās retinet suā significationē vt q̄ꝫq̄ꝫ propō / homo est equus / mutaret significationē, nihilominus hec tota / hec propositio est falsa / q̄ illā demōstrat adhuc sig̃t sicut prius. Igitur ad hoc qꝺ dicta propō in quocūqꝫ casu & quacūqꝫ significatione facta se falsificet, opus est dicere / hec propō est falsa ſm hāc significationē. At si solū dicas / hec est falsa / sine addito, solū falsificat se, qñ illā solā significationē hꝫ, aut illā & aliā copulatiue vniuoce, nā ex ita esse cū aliquo vero sequit̄ nō solū esse falsam / sed esse falsam ſm illā significationē (vt visum est) & hoc sufficit ad hoc vt dicatur se falsificare, qꝺ accurate notet, cui insolubilibus ludere libuerit.

¶ Eadē arte propō se impossibilitans est illa q̄ ad hoc qꝺ possit ita eē sicut p illā sig̃tur vel ad hoc cum alio vero sequit̄ esse impossibilis. Et propō se possibilitans est illa q̄ ad hoc qꝺ nō possit ita esse sicut per illā sig̃tur sequit̄ esse possibilis, vt / hec est impossibilis. Sequit̄ nanqꝫ / pōt ita esse sicut per illā sig̃tur, & cū res nō possint meli⁹ se habere vt ſm hanc significationē ita sit, nunc ita est, & per illam adequate sig̃tur se esse impossibilē, ergo ipsa est impossibilis ſm eandē significationē. Sequit̄ itē. Nō pōt ita esse sicut per illā sig̃tur, & solū sig̃t se eē impossibilē, ꝗ nō pōt eē impossibilis, ac proinde est possibilis. ¶ Propō destruens suā necessitatē est illa q̄ ad hoc qꝺ necessario ita sit sicut per illā sig̃tur vel ad hoc cū alio vero sequitur nō esse necessaria. Et propō se necessitans (vt sic loquamur) est illa q̄ ad hoc qꝺ nō necessario sit ita sicut per illā sig̃tur vel ad hoc cum alio vero sequit̄ esse necessaria, vt / hec nō est necessaria. Sequit̄ nāqꝫ. Necessario ita est sicut per hāc propōnē sig̃tur, & hec adequate sig̃t se nō esse necessariā, ꝗ nō est necessaria ſm eandē significationem. Sequit̄ itē. Nō necessario ita est sicut per hāc propōnē sig̃tur, ergo pōt nō ita eē & cū res nō possint alr̄ disponi vt ſm talē significationē possit nō ita esse, nunc nō ita est, & ipsa adequate sig̃t se nō esse necessariam, ꝗ alr̄ est. s. est necessaria ſm eandē significationē. ¶ Propō destruēs suā cōtingentiā est illa que ad hoc qꝺ contingēter ita sit sicut per illā sig̃tur vel ad hoc cum alio vero sequitur non esse cōtingens. Sequitur em̄. Contingenter ita est sicut per hanc propositionem significatur, ergo potest ita esse, & cum res non possint melius disponi vt ſm talē significationē ita sit, iam modo ita est, & adequate significas se nō esse cōtingentē, ergo nō est contingens. 2. No.

Hec aũt nõ est insolubilis sicut cetere, nã ex hoc qd̃ asseratur nõ esse contingẽtẽ, ac proinde nõ cõtingẽter ita eẽ sicut p illã sig̃tur, nõ sequit̃ esse cõtingẽtẽ, sed solũ sequit̃ q̄ impossibilr̃ ita est, aut necessario ita est, et data hac scd̃a parte, que certe est v̄a, nõ sequit eã esse cõtingentẽ. Quare dicta propõ nõ solum nõ est cõtingens, qr̃ destruit suã cõtingentiã, sed qr̃ inde sequit̃ q̄ necesse est ita esse sicut per illã sig̃tur, licet .1. trac. c. 6. sub dubio reliquerimus an destrueret suã contingentiam. ¶ Ad hunc modũ propõ destruẽs suũ ita esse est illa ad cui⁹ ita esse sicut per ipsam sig̃tur sequitur alr̃ esse, et propõ inferẽs suũ ita eẽ est illa ad cuius alr̃ esse sequit̃ ita esse, vt/hec ꝓpõ significat alr̃ eẽ quã est/seu/alr̃ est q̃ per hãc ꝓpõnem sig̃tur. Sequitur nãq̄. Ita est sicut per hãc ꝓpõnem sig̃tur, et ipsa adequate sig̃t se significare alr̃ esse quã est, seu, alr̃ esse q̃ per eã significat̃, ergo alr̃ est. Sequit̃ etc̃. Aliter est quã per hanc ꝓpõnem significat̃ et per ipsam adequate sig̃tur alr̃ eẽ q̃ per eã sig̃tur, q̃ alr̃ est, ac ꝓinde ita est. s. q̄ alr̃ est. ¶ Proportionabilr̃ diffinito propõnem destructẽm suũ posse ita eẽ, aut destruentẽ suũ necesse ita esse, aut suũ contingenter ita esse, vt/impossibilr̃ ita sicut per hanc ꝓpõnem significat̃/ nõ necessario ita est sicut per hanc propõnẽ sig̃tur/nõ ꝯtingenter ita est sicut per hanc propõnem significat̃. ¶ Igit̃ in oĩbus cõsiderandũ est primo quẽadmodũ sint insolubiles, eo vez quod ad diffinitionẽ vnius oppositarũ continuo sequit̃ alterũ. ¶ Itẽ quẽadmodũ nihil refert ad hoc qd̃ aliqua propõ se falsificet, aut se impossibilitet, querẽti an ita sit seu an possit ita eẽ etc̃. respondeat̃ affirmatiue aut negatiue, aut forte neutro modo. Sunt eñ qui cũ querit̃ an ita sicut per hanc sig̃tur, respõdẽt q̄ nec ita est nec alr̃, putantes sic obstare arguẽti talẽ propositionem se falsificare aut se impossibilitare etc̃. ac si in arbitrio respondẽtis sitũ esset propõnem nõ se falsificare. Cum tamen in sola illatione consistat, vez q̄ ex ita esse sequat̃ esse falsam siue añs sit verum siue non. ¶ Unde sit tibi documentũ cum velis probare aliquã propõnem se falsificare, nõ interroges (vti solet fieri) respondentẽ, an talis propõ sit vera vel falsa, sufficit eñ sic incipere. Ad ita esse eiusdẽ ꝓpõnis etc̃. sequit̃ eandẽ esse falsam sm̃ talẽ significationem, ergo se falsificat. Probat̃ añs, qr̃ bene sequit̃ etc̃. Quis nihil tibi respondeat̃. Et proportionabilr̃ in ceteris. ¶ Opinor has breues diffinitiones intellectas nõ opus esse aliis minutiis onerare q̃ plures q̃z q̃ memorie retineri possint eis solẽt supaddi, eo vel maxime qd̃ sua numerositate disputatio hec plurimũ obnubilat̃.

2. No. ¶ Ex quibus infertur non modo propositionẽ significantem se esse falsam aut discrete, vt illa/hec est falsa/aut cõiter vt illa/aliqua ꝓpõ particularis est falsa/ sola existẽte, se falsificare, verũ et significantẽ aliã esse falsam. Utraq̄ eñ harũ/hec propõ est falsa/hec propõ est falsa/ primo pronoie demõstrãte secundã et secũdo primã, se falsificat. Sequitur eñ. Ita est sicut per hanc propõnem sig̃tur (vt rãli bet demõstres) et nõ est potior ratio de vna q̃ de alia, ergo ita est sicut per aliã significat̃, sed alia adequate sig̃t primã esse falsam, ergo prima est falsa. Et ita arguendum de alia. Nec potest per artẽ obligatoriã hec illatio infringi respondẽdo q̄ illa q̃ prius proponit̃ est vera, et ita est sicut per illã significatur, et cũ significet aliam esse falsam, alia est falsa, ac proinde alr̃ est quã per aliam sig̃tur, et cũ significet primã esse falsam, non infert̃ primã esse falsam, quin potius esse verã. Non tñ valet hec solutio, nã sufficit vt vtraq̄ se falsificet q̄ cũ ita eẽ vnius possit sumi aliud verũ. s. nõ est maior rõ etc̃. vñ inferat̃ ipsam esse falsam. Eodẽ modo si imaginarent̃ eẽ infinite propositiones quarũ precedẽs significaret proxime sequentẽ esse falsam, oẽs se falsificarẽt. ¶ Eadẽ arte hec/ego dico falsum/ se falsificat. Sequitur eñ. Ita est sicut per hãc propõnem significat̃, sed per illã adequate sig̃tur me dicere falsum, et non dico nisi illã propõnem, ergo illa est falsa. Et eodem modo se verificat, nam si alr̃ est q̃ per illã significat̃ et ipsa adequate significat me dicere falsum, ergo alr̃ est, et solũ profero eandẽ propõnem, ergo est vera. Pari ratione si petrus dicat/paulus dicit falsum/et paulus/petrus dicit falsum/et neuter dicat aliã ꝓpõnem, vtraq̄ propõ se falsificat. Et idẽ esset si infinitis existẽtibus hominibus quilz solũ enũtiaret illũ qui proxime sequit̃ dicere falsum. Quinimmo si eẽnt aliquot simul dicentes/aliq̄s nostrũ dicit falsum/eadẽ arte probaret̃ oẽs dicere falsum, qr̃ nõ est maior ratio de vno q̃ de alio. Et ideo quocunq̄ dato qui dicat falsum, cũ non sit maior ratio de illo q̃ de aliis infertur oẽs dicere falsum.

¶ Lectio secunda.

Suboritur hic tñ dubiolum: an hec propositio/per deum ego sum periurus/se falsificet. 1. No.

Et patet q̄ sic. Sequitur nãq̄. Ita est sicut per hanc propõnem sig̃tur et adequate sig̃t me esse periurũ, ergo ita est, rursus, ergo iuro falsum, et nõ iuro nisi hanc ꝓpõnem, ergo ipsa est falsa. Ex alia parte videtur illã solã se falsificare q̃ in suo ita eẽ formalr̃ includit se esse falsam, que est formalis reflexio. Hec eñ modo assumpta, cum ita sit sicut per ipsam significat̃ et nihil asserat falsitatis, videt̃ vtiq̄ esse vera. ¶ Decisio huius questiũcule in hoc solo cõsistit. Si ad propõnem se falsificare sufficit q̄ ad ita esse sequat̃ ipsam esse falsam suppositis diffinitionibus et illationib⁹ extra insolubilia cõstitutis, tunc ad dubiũ respõdetur affirmatiue vt ratio probat. Et q̃q̃ formaliter nõ asserat se esse falsam, id tñ includit virtualr̃. Si aũt quis vellet exigi, vt tales illationes nõ teneãt nisi suppositis diffinitionib⁹ insolubiliũ, posset negatiue pro libito respõdere. Et tunc propõ assumpta nõ se falsificaret, sed solũ sequit̃ in tali casu ad ita esse me eẽ periurũ, sed cũ inde infertur me dicere falsum negãda est ꝯña, nã qñ aliquis est periurus solũ ob reflexionẽ nõ inde sequit̃ ipsum dicere falsum, immo dico verũ, qr̃ propõnem significantẽ ita esse sicut est et non se falsificantem. Dicor esse periurus per reflexionẽ, qr̃ ad me nõ esse periurũ sequit̃ esse periurũ. Sequitur nãq̄. Nõ sum periurus et iuro dictã propõnem, ergo iuro verũ, ergo ita est sicut p illã propõnem sig̃tur et adequate sig̃t me esse periurũ, ergo ita est. ¶ At nõ subinde inferas solã illã ꝓpõnẽ se falsificare q̃ asserit se aut aliã se falsificare, qr̃ hec/petr⁹ est albus/et quecũq̄ similis põt in aliquo casu se falsificare, vt infra videbit̃. Si hic scd̃s modus nõ eẽt disputãtib⁹ de hac materia tã cõis, certe placet mihi primus, nam scd̃s prebet ocasionẽ respondẽdi in hac materia per petitionem principii, facile eñ ad quãlibet ꝯñam posset dici q̄ non tenet in insolubilibus. ¶ Iuxta primũ modũ/hec propõ est impossibilis/dicẽda est se falsificare, qr̃ ad ita eẽ sequitur eã esse impossibilẽ (vt visum est) et inde rursus esse falsam, cũ hec vltima illatio teneat in omnibus, nisi libeat in insolubilib⁹ eã negare. Eadẽ rõne hec propõ/alr̃ est quã per hãc propõnem sig̃tur/se falsificat, qr̃ ad ita eẽ sequit̃ alr̃ esse, et inde rursus sequit̃ ipsam eẽ falsam per diffinitionẽ cõmunẽ. Et hec. s. impossibilr̃ ita est sicut per hãc propõnem sig̃tur/se impossibilitat et se falsificat. Et hec/non necessario ita est sicut per hãc ꝓpõnem sig̃tur/ destruit suã necessitatẽ, qr̃ in prima ex hoc qd̃ possit ita esse, cũ res nõ possint melius disponi sequitur q̄ ita sit et inde q̄ impossibilr̃ ita sit, vt ex dictis p3, vñ rursus per diffinitiones cões sequit̃ ipsam eẽ impossibilẽ, ac proinde falsam, et in scd̃a ex ita esse sequit̃ q̄ non necessario ita sit, et inde per diffinitionẽ cõem q̄ nõ sit necessaria. ¶ At iuxta secundũ modũ cõcedendũ est primã eẽ impossibilẽ, sed qr̃ solũ per reflexionẽ nõ sequit̃ inde esse falsam, immo est vera, qr̃ sig̃t ita esse sicut est et nõ se falsificat. Itẽ scd̃a q̃uis significet alr̃ esse quã est, qr̃ tñ solũ per reflexionem nõ proinde est falsa, immo vera, qr̃ sig̃t ita eẽ sicut est et nõ se falsificat, et pariter tertia l3 impossibilr̃ ita sit sicut per illã significat̃, qr̃ id solũ est per reflexionẽ, nõ proinde est impossibilis, immo est necessaria, qr̃ necesse est ita esse sicut per illã sig̃tur et nõ se impossibilitat nec se falsificat, ac deniq̄ quarta licet destruat suum ita esse, non tñ destruit suam necessitatem. De his neniis parũ refert hoc an illo modo loquaris. ¶ Arguis aũt de hac/hec significat aliter esse q̃ est/hoc modo sig̃t aliter esse q̃ est, ergo nõ sig̃t ita eẽ sicut est, nec subinde est vera, ea

ius oppositū cōcessum est. Nō si dixeris ita esse sicut per illā sigt̄ur, q: (ad minus iuxta cōem opinionē) nulla propō h3 reflexionē nisi supra id qđ explicat, ⁊ ideo q̄uis dicta ꝓpō sigt̄ aliter esse quā est ob reflexionē, nihilominꝰ ita est in re sicut per ipsam sigt̄ur. i. ita est ꝙ sigt̄ alr̄ esse q̄ est. Sed tunc accipiā hanc/alr̄ est quā per hanc ꝓpōnem sigt̄ur/de qua sic arguit̄. Aliter est quā per eā sigt̄ur (qđ cōcessum est per reflexionē) ergo non est ita sicut per eā sigt̄atur, rursus, ergo nō est vera, ac subinde se falsificat. Nō si negaueris illā ꝯñam/alr̄ est, ergo nō est ita, immo ita est ꝙ alr̄ est, arguit̄ de hac//non est ita sicut ꝑ hanc ꝓpōnem sigt̄ur s̄m hāc significationē. Sequit̄ bene/ita est sicut per hanc propōnem sigt̄ur, ⁊ ipsa adequate significat nō ita eē sicut per illā sigt̄ur, ergo nō ita est, rursus, ergo nō est vera, rursus, ergo est falsa, ac proinde ad eius ita esse sequit̄ ipsam esse falsam, qđ est se falsificare. ¶ Certe (vt rō suadet) difficile est sustinere alr̄ esse q̄ per tales ꝓpōnes sigt̄ur per reflexionē, ⁊ t̄n ex alia parte ita esse ⁊ esse veras, immo videtur se falsificare. Nisi dixeris ꝙ q̄uis alr̄ sit q̄ per secundā sigt̄ur, nihilominus ita est ꝙ alr̄ est, et licet nō ita sit quā per tertiā sigt̄ur, nihilominus ita est ꝙ nō ita est, et ideo sunt vere. Et reuera idē apparet, mihi ad mindiꝰ, etiā/ita est ꝙ alr̄ est/et/alr̄ est/ita est ꝙ nō ita est/et/nō ita est/sicut idem est dictu/ita est ꝙ hō disputat/et/hō disputat/ita est ꝙ hō nō disputat/et/homo non disputat. Sed de his satis.

2. No. ¶ Dubitatur secundo an hm̄ōi propositiones/hec propō est vera s̄m hanc significationem/hec est possibilis/ita est sicut per hanc ꝓpōnem sigt̄ur/possibilr̄ ita est eē sint asserende vere, aut possibiles, aut significātes ita eē per reflexionē. ¶ Nequaq̄, ille eñ sole sunt insolubiles ⁊ reflexiue q̄ in suo ita esse includunt oppositū aut formalr̄ aut virtualr̄ cū aliquibꝰ veris. He aūt nullo modo sunt insolubiles, q: nec ad ita esse sequit̄ eas eē falsas nec ad alr̄ eē sequit̄ esse veras. Immo dato ita esse p̄me, cū adequate significet se esse verā, non sequit̄ nisi ꝙ sit vera, ⁊ dato alr̄ esse, cū adequate significet se esse verā, non sequit̄ nisi ꝙ sit falsa. Et proportionabilr̄ in ceteris. Vnde ad eas facillime potest per artē obligatoriā respōderi vtrāq3 partē prius ꝓpositā defendēdo. Si aūt absolute petat̄ de eius veritate, vel dubitandū est cū nō possimus de ea eē certi, vel q: nō est potior rō de hoc q̄ de illo, asserendū est ipsam esse verā, cū ea id asserat de se. ¶ Nō t̄n cū nōnullis cōcedas dictā affirmatiuā se verificare, nā (vt ex dictis pz) propōnē se verificare nō est se assere esse verā, s3 ad eius alr̄ esse sequi esse veram.

3. No. ¶ His deniq3 prelibatis reuocāde sūt hic in memoriā diffinitiones propōnis vere, false, possibilis, impossibilis, necessarie, cōtingētis, vcz ꝙ propō vera est illa que significat ita esse sicut est, aut ita nō esse sicut non est indicādo ⁊ nō se falsificās, immo addendū est iuxta secūdā opinionem/vel significās alr̄ eē q̄ est solū per reflexionē/ ⁊ ꝓpō falsa est propō significās ita esse sicut nō est aut ita nō esse sicut est indicādo vel se falsificās. Prima particula pro ꝓpōnibꝰ affirmatiuis ⁊ scđa pro negatiuis nō se falsificātibus, ⁊ tertia pro se falsificātibꝰ ⁊ quarta pro hac/hec propō sigt̄ alr̄ esse q̄ est/q̄ iuxta secūdū modū est vera, si aūt placet illā tenere falsam rōne tertie particule, nō opꝰ est addere quartā. Proportionabilr̄ suo modo intelligēde sunt cetere diffinitiones quas loco citato requirito. ¶ Et ꝓpō que est falsa q: sigt̄ alr̄ eē q̄ est, solet dici absolute falsa, alia vero solū falsa ꝑ reflexionē. ¶ Propōnē aūt impossibilē tripl'r distingūt ꝙ alia sit impossibilis simpl'r. s. q̄ sigt̄ ita esse qualr̄ nec potuit nec pōt nec poterit eē, vt/hō est lapis/alia ꝑ accidēs. s. que sigt̄ ita eē qualr̄ nec pōt nec poterit, potuit t̄n eē, vt/adā nō fuit/alia deniq3 ꝑ reflexionē. Illud t̄n mēbrū/ꝑ accidēs/nō vr̄ additu necessariū. Nēpe supposito (vt res h3) ad p̄teritū nō eē potētiā, illa/adā nō fuit/tam simpl'r est impossibilis q̄ illa/hō est lapis, q: simpl'r in nulla potētia modo est eius veritas. Et ꝙ q̄ncq3 potuerit ita esse sicut per illā sigt̄ur, solū ꝓbat ꝙ tunc fuit possibilis, per qđ nō tollit̄ quin modo sit simpl'r impossibilis.

¶ Ex dictis inferunt̄ nōnulle propositiones rē hanc euidētius aperiētes. 4. No.
¶ Prima. Aliqua ꝓpō est falsa significās p̄cise ita esse sicut est, vt/hec est falsa/immo significās precise ita esse qualr̄ necessario est, vt/hec possibilr̄ est falsa s̄m hāc significationē/quā proinde, nisi ꝯcesseris illā ꝯñam/est falsa, ergo nō est necessaria/teneris cōcedere necessariā, ⁊ t̄n falsam vt quidā concedunt tenentes scđm modū supra expositū. Iuxta quē cōuertēda est prima propō, vcz ꝙ aliqua propō est vera q̄ t̄n sigt̄ adequate alr̄ esse q̄ est, vt/hec propō sigt̄ alr̄ esse quā est. Addit̄ adequate, q: in equiuocis etiā extra insolubilia verificant̄ dicte ꝓpōes. Prima propō.
¶ Scđa. Dant̄ due propōnes synonime quaꝝ vna est v̄a ⁊ alia falsa, vt/hec est falsa/hec est falsa/s̄m hanc significationē (vtroq3 pronoīe demōstrāte primā) ⁊ pariter dant̄ due synonime quarum vna adequate sigt̄ alr̄ esse q̄ est ⁊ alia ita eē sicut est, vt hec sigt̄ alr̄ esse quā est/hec sigt̄ alr̄ esse quā est/(vtroq3 pronomine demōstrāte primā. Secūda.
¶ Tertia. Dant̄ due propōnes synonime quaꝝ vna est possibilis ⁊ alia impossibilis s̄m eādē significationē, itē quarū vna est necessaria ⁊ alia nō necessaria, itē quarū vna est cōtingēs ⁊ alia nō contingēs, vt/hec est impossibilis, hec est impossibilis/hec est nō necessaria, hec est nō necessaria/hec est non contingens, hec est non contingens/(in omnibus vtroq3 pronomine demōstrante primā. Prima duo membra manifesta sunt ⁊ hoc vltimū patet, nam illa que destruit suā cōtingentiā existēte ita est sicut per secundā sigt̄ur et nō existēte, alr̄, ac proinde scđa est contingēs. Tertia.
¶ Quarta. Aliqua propō est falsa ⁊ posthac p̄cise significabit sicut nūc sigt̄ ⁊ nihil variabit̄ in re quo ad eius ita eē ⁊ t̄n semper erit vera, vt pz de hac/aliqua propō est falsa q̄ nunc sola existit, cū qua postea semꝑ erūt alie ꝓpōnes false. Itē aliqua propō est precise falsa ⁊ p̄cise significās ita esse sicut est ⁊ per hoc solum qđ incipit significare alr̄ esse quā est incipit esse vera ⁊ desinit se falsificare q̄uis nō desinat esse falsa, vt pz de hac/hec est falsa/q̄ nūc solū habeat hāc significationē, s3 posthac preter hāc sigt̄ hoiem esse lapidē equiuoce. Quarta.
¶ Quinta. Aliqua vl'is est falsa cuius quel3 singularis est v̄a, vt pz de hac/ois vl'is est falsa. Sunt qui cōuertant hāc propōnē vcz ꝙ aliqua vl'is sit vera cuius quel3 singularis est falsa, qđ verificant in hac/ois singularis huius ꝓpōnis est falsa, sed hoc supponit quālibet singularē demōstrare se aut aliā demōstrantē se, ita vt sit circulus, nā alias dicte singulares non se falsificarent. Quinta.
¶ Sexta. Aliqua copulatiua est falsa cuiꝰ quel3 pars est vera ⁊ aliqua vera cuius quel3 pars est falsa, patz de hac copulatiua/hec est falsa ⁊ hec est falsa/nā vtroq3 pronoīe demonstrāte totā copulatiuā verificat̄ primū mēbrū, ⁊ vtroq3 demōstrāte categoricā cuius est pars verificat̄ scđm, et pariter dat̄ disiūctiua falsa cuiꝰ quel3 pars est v̄a, ⁊ vera cuiꝰ quel3 pars est falsa, nec partes repugnāt in falsitate, vt/hec disiunctiua est falsa vel hec disiūctiua/est falsa. Sexta.
¶ Septima. Aliqua ꝓpō copulatiue exponibilis est vera cuiꝰ vtraq3 exponēs est falsa, ⁊ aliqua falsa cuius vtraq3 est v̄a. Primū pz in hac/t̄m exponētes huiꝰ disiūctiue sunt false (subiecto absoluto a numero vt t̄m cōtradictorius pro nulla exponentiū supponat). Scđm mōstrat̄ in hac/ t̄m hec exclusiua est falsa/ipsa sola cū suis exponētibꝰ existēte. Potest ⁊ scđm membrū verificari in hac/ olo exceptiua preter hāc est falsa/ pronoīe demōstrāte hanc/ omne aīal preter hominē est irrōnale/si ille sole cū suis exponētibus existāt. Possunt multiplicari innumera hm̄ōi corollaria circa ꝓpōnes significātes alr̄ esse q̄ est per reflexionē, itē circa se impossibilitātes ⁊ ceteras oēs, sed hoꝝ instar elicientur ab illo cui in his t̄n immorari placuerit. Septima

¶ Lectio tertia.

At vero contra hec que dicta sunt arguitur. Pronomē nō potest demōstrare propōnem cuius est pars, ergo diffinitiones assignate presupponūt falsum. Probatur añs. Aut pronomē demōstratiuum est singulare in significādo ita vt instar notitie intuitiue solum ab obiecto qđ demonstrat possit produci, ipsumq3 solū demōstrare,

aut habet significationem communem qua idem manens in mente potest nunc hoc nunc illud demonstrare. Si primum, sic arguitur. Omnis causa presupponit effectum, quinimmo cum obiectum demonstratum producat actum demonstrativum immutando intellectum ad formandum talem actum, non est intelligibilis productio hec nisi obiectum precedat actum tempore, at repugnat aliquid esse prius se, ergo actus demonstrativus non potest esse obiectum sui, nec proinde demonstrari a seipso in mente (de mentalibus enim procedimus). Si detur secundum membrum, tunc insurgit argumentum quo inquiritur causa unde proveniat ut nunc demonstret hoc nunc vero illud. Preterea sic arguitur. Demonstrare importat actionem quandam circa aliquid sicut distribuere, sed non est intelligibile actum exercere actionem in seipsum, ut patet inductive, nam quamquam aqua possit calefacere se, nihilominus calor ipse quo fit calefactio distinguitur a calefacto nec potest intelligi seipsum calefacere. Item non potest intelligi cognitionem significare seipsam discrete formaliter ita ut sit obiectum sui. Ad hec nullus actus distributivus potest distribuere illud cuius est pars (inintelligibile enim est signum universale huius/omnis homo est animal/distribuere totum hoc/omnis homo) ergo quamvis ly hec habeat significationem communem demonstrandi, non tamen potest demonstrare se nec subinde totum cuius est pars.

1. No. ¶ Hoc argumentum dato primo membro scilicet pronomen demonstrativum esse singularis significationis, quod verisimilius est, revera mihi ad minus demonstrat. Et esto sit significationis communis, ita ut non dependeat nec quoad produci nec quoad conservari ab eo quod demonstrat, adhuc vehementer suadet. Nempe licet verbum secundum adiacens seipso uniatur subiecto sicut adiectivum substantivo, hoc non est agere circa se, quia nihil aliud est uniri alteri quam facere aptum complexum cum altero, tamen demonstrare dicit tendentiam quandam sicut distribuere, quapropter non potest facile intelligi eiusdem ad seipsum. Nisi forsan diceremus quod sicut noticia categorematica potest significare se formaliter ad minus confuse et communiter et accipi pro se, ut patet de ly noticia, ita admisso quod pronomen habeat significationem communem syncategorematicam demonstrandi potest demonstrare se. Quod certe non est omnino simile, nam si noticia significat se formaliter, hoc est significando omnes noticias, et si representat se discrete, non tamen formaliter, sed obiective mediante alia noticia significante ipsam formaliter, itaque non datur reflexio eiusdem actus supra se. At si pronomen admittatur demonstrare se, hoc debet fieri formaliter mediante se per modum reflexionis, quod fateor vix possum percipere. Si igitur quispiam id perceperit, bene quidem, qui vero nobiscum id dubitaverit, nihilominus debet admittere ut detur locus disputandi de insolubilibus. Etenim forsan gratia huius disputationis potius quam quod in re ita sit, admissa est a nonnullis huiusmodi reflexiva demonstratio. ¶ Notato hic quemadmodum opus sit pronomen, v.g. huius/hec est falsa/debere demonstrare totam et se partialiter, alias si solum demonstraret sequentem propositionem scilicet propositio est falsa/non esset reflexiva, immo nec propositio magis quam si diceres/hec/animal est substantia/tota propositione materialiter sumpta demonstrata.

2. No. ¶ At sunt Ocham et de aliaco et alii nonnulli qui non solum negant pronomen posse demonstrare propositionem cuius est pars, verum partem propositionis supponere pro propositione cuius est pars. Dicunt enim subiectum huius/aliqua propositio indefinita est falsa/non posse supponere pro ipsa propositione cuius est pars, nec cum dico/ego dico falsum/ly falsum potest (dicunt) accipi pro ipsa propositione cuius est pars. Quorum tamen rationes non solum mihi verum multis aliis parum suadent. ¶ Est enim earum potissima hec. Noticia non potest formaliter et distincte significare se, ergo non potest accipi pro se, cum nihil accipiatur nisi pro suo significato. ¶ Sed consequentia non valet, nam sufficit quod noticia potest significare se communiter formaliter mediante se sicut/conceptus/noticia/qualitas/et similes, secundum quam significationem potest accipi et supponere pro se, et eodem modo subiectum illius propositionis/aliqua propositio est falsa/potest accipi pro se, alias neganda esset hec propositio/aliqua propositio est omnis/ipsa sola existente, quod est falsum. ¶ Secundam rationem accipiunt ex communi hominum consensu. Si quando taceo rogatus quid dicam, respondeam/nihil, omnes assistentes iudicant me dicere verum, cum tamen si ly nihil supponeret pro propositione cuius est pars, esset falsum, quia tunc aliquid dicerem, ergo signum est non accipi pro illa. Et eadem ratione me proferente/ego dico falsum/ly falsum/non potest accipi pro propositione cuius est pars, immo accipitur in communi usu pro alia quam forte protuli falsa. ¶ Sed nec hec ratio suadet, nam cum in priori casu me dicente/nihil dico/iudicor verum dicere, eo est quod audientes accipiunt ly dico ut importet tempus quo nihil dicebam. Et ut eadem ratione quando profero/ego dico falsum/utor translatione temporis, ut/ly dico/importet tempus quo proferebam aliam falsam, non tamen inde concluditur dictos terminos non posse ratione suarum significationum accipi pro propositionibus quarum sunt partes. Alie rationes que pro dicta opinione adduci solent minoris adhuc momenti sunt. Igitur quamvis pronomen forsan non possit demonstrare propositionem cuius est pars, nihil obstat partem eius categorematicam posse accipi pro illa. Quare licet possit evitari reflexio huius/hec est falsa/non tamen harum/omnis propositio est falsa/ego dico falsum/aliqua propositio est falsa, quando sola existit.

¶ Secundo ad principale arguitur, Ex diffinitione propositionis se falsificantis sequeretur quamcumque propositionem falsam se falsificare. Sequitur namque. Ita est sicut per hanc propositionem significatur, demonstrata v.g. hac/dominicus non loquitur/ergo ita est quod dominicus non loquitur, sed dominicus loquitur, ergo ipsa est falsa. ¶ Et confirmatur. Sequeretur has propositiones/omnis propositio est particularis/nulla propositio est negativa/et similes, se falsificare. Sequitur namque/ita est sicut per illam propositionem significatur, ergo ipsa est, rursus, ergo non omnis est particularis, et proportionabiliter arguitur de secunda. Sed illud est falsum, tum quia nulla talis formaliter aut virtualiter asserit se esse falsam, tum maxime, quia quecunque illarum repugnat sue contradictorie in falsitate, cum tamen in se falsificantibus oppositum contingat (ut capite sequenti monstrabitur.

¶ Ad argumentum negatur maior principalis, nam quando dictum est in diffinitione/ad cuius ita esse cum aliquo vero sequitur esse falsam, intelligitur ut illud ita esse non accipiatur tanquam impertinens illationi, sed tanquam id in quo includitur consequens, sed propositionem assumptam esse falsam ex hoc solum sequitur quod significat me non loqui et non ita est. Et ideo quod ita sit sicut per illam significatur, assumitur ibi tanquam impertinens illationi. ¶ Ad confirmationem negatur itidem maior, cum enim dicitur in diffinitione se falsificantis/ad cuius ita esse sicut per ipsam significatur sequitur etc./non debet accipi ly ita esse ut modificet ly significatur, ut videlicet ipsum ita esse ponat actualem existentiam significationis, sed debet accipi in hoc sensu diviso/propositio se falsificans est illa que aliqualiter significat ad cuius ita esse sicut modo significat sequitur esse falsa, modo data illa/omnis propositio est particularis/ex ita esse sicut modo significat non sequitur ipsam esse, nam si ipsa non existente omnis propositio esset particularis, antecedens esset verum et consequens falsum, et ideo ex ita esse non sequitur ipsam esse falsam, sed solum sequitur ipsam non esse, ac proinde non esse veram, accipiendo verum pro vere predicari quod dicit existentiam propositionis. 3. No.

¶ Contra diffinitiones propositionis vere et propositionis false tertio principaliter arguitur. Illa particula/se falsificans/redundat, ergo diffinitio non est bona. Probatur antecedens. Dicta particula solum ponitur ut propositiones reflexive excludantur a prima diffinitione et includantur sub secunda, sed illa exponenda hec propositio/hec est falsa/esset falsa ac subinde quecumque se falsificans, ergo. Patet antecedens, nam dato opposito videlicet quod esset vera, cum significet seipsam esse falsam, aliter esset quam per ipsam significatur, essetque proinde falsa.

¶ Sunt qui ad solvendum hoc argumentum distinguunt quod explicita illa particula dicta propositio esset reflexiva falsa, nam si acciperetur in ea illud predicatum/falsa/secundum illam impositionem que virtualiter fit ab arguente, conceditur (inquiunt) quod esset falsa, ut ratio inter arguendum probat, si autem acciperetur secundum diffinitionem supra constitutam que solet in insolubilibus assignari, negatur quod esset falsa, et dato opposito quod sit vera videlicet quod ita sit sicut per illam significatur negatur inde sequi quod aliter sit, quia illa significando se esse falsam non significat oppositum primi videlicet quod non ita sit, sed illud/vel quod se falsificet. Et ideo opus fuit addere illam particulam ut per eam includatur sub ratione 4. No.

false. ¶ At solutio hec principiū manifeste petit, cum supponat illā diffinitionē quā arguens nitit̃ ostendere redūdātem. Igitur ad argumentū concesso q̃ dicta particula expuncta, ex hoc qd dicta propō assereret̃ vera sequeret̃ ipsam esse falsam (vt probat ratio) sicut ex hoc qd asserat̃ falsa sequitur ipsam esse verā, q2 sequit̃ ita esse sicut per ipsam sig̃tur, negatur tñ inde sequi dictā particulā redundare, nā sine illa alicui cōueniret diffinitū cui non cōueniret diffinitio, si eñ quis assereret illā esse falsam, aut ex hoc qd cōcederet esse veram inferret̃ ei esse falsam per rationē argumēti, cum inde rursus sequat̃ ita esse sicut p ipsam sig̃tur, alicui cōueniret diffinitū cui nō conueniret diffinitio, & ideo additū est diffinitioni/ se falsificans/ vt rōne illius cōueniat ei. Itaq3 per particulā illā rescindit̃ circulus ille ab opposito ad oppositū, qui alr nō rescinderet̃.

¶ Arguit̃ autē sic. Diffiniat̃ propō vera p solū ita esse, & falsa per alr eē, itaq3 vbicūq3 valeat argumentū ab vno ad aliud, tunc p3 dictā propōnē; hec est falsa/ eē simul verā & falsam. Aut eñ vera est aut falsa. Si primū, ergo ita est vt sig̃t. Et sig̃t se esse falsam, g̃ est falsa. Si dec̃ secundū, cum ipsa adequate significet se eē falsam, ita est sicut per ipsam significatur, ac subinde est vera.

5. No. ¶ Circa materiam huius argumenti posset quis forsan fingere modū quendā dicēdi qui mihi qñq3 apparuit substētabilis. Videl3 nō solū hanc impositionē esse verā, sed nullā aliā esse admittendā, nec esse aliquā propōnē se falsificantē. ¶ Unde qñ arguit̃/ ita est sicut per hanc ppositionē/ hec est falsa/ significat̃, et per illā sig̃tur se esse falsam, ergo ita est q̃ ipsa est falsa/ conceditur hec ꝯña cum ꝯñti, sed cū inde infertur/ g̃ est falsa/ negat̃ ꝯña, q2 perinde est ac si inferret̃/ ergo nō ita est sicut per illā significatur, cum tñ ita sit. ¶ Non tñ vr̃ iam mihi modus hic bene posse sustineri, tum q2 videt̃ cōi modo ꝯcipiendi obuiari qñ negatur illa ꝯña/ ita est q̃ illa propō est falsa, g̃ ipsa est falsa/ nam si ꝯñs includit nō ita esse, id ipsum includit añs vel ita esse qd nō ita sit, tum q2 si sic arguat̃/ ita est sicut per talē propōnem sig̃tur, et ipsa adequate sig̃t se esse falsam, ergo ipsa est falsa/ non potest vel apparēter negari ꝯña, sicut nō potest hec negari/ ita est sicut per hanc/ hō est aīal/ significat̃, et ipsa adequate sig̃t hominē esse aīal, ergo hō est aīal. Tū deniq3 q2 si tu asseras dictā propositionē esse verā (vt dicta opinio precipit) iam cū adequate significet se esse falsam, non erit ita sicut ipsa sig̃t, ac proinde nō erit vera. Prestat igitur modus cōis supra expositus vel ita esse sicut per talē propōnē significat̃, sed q2 se falsificat eē falsam. ¶ Igit̃ nō pōt nō admitti impositio illa cōis reflexiuarū cū nō possit impediri quin ad ita esse sicut sig̃tur p dictā propōnē sequat̃ ipsam eē falsam. At supposita hac q̃ hic fit, cū nota significēt ad placitū, admittēda est. Sed tūc dicendū est quoq3 dictā propōnem eē falsam q2 cōcessa ea sequit̃ cōtinuo ita esse sicut per ipsam sig̃tur ac subinde eā esse falsam. Cum aūt arguit̃/ est falsa & id adequate sig̃t ergo ita sicut p eā significat̃, negāda est ꝯña q2 ad ita esse illius sequit̃ alr eē. Sequit̃ nāq3/ ita est, et eā adequate significet se esse falsam, ipa est falsa, ac proinde per admissam impositionē, alr est q̃3 per eā sig̃tur. Hac impositione admissa, concedenda est hec propō/ alr est q̃3 per hāc sig̃tur/ esse falsa. ¶ Dubitas aūt forsan contra diuisionē propōnis false supra memoratā de hac/ hec est falsa & nō per reflexionē/ que vr̃ esse falsa & non per reflexionē cum ad eius ita esse idipsum sequat̃. Et tñ nec est absolute falsa, quandoquidē ita sit sicut per ipsam significatur. ¶ Immo est falsa per reflexionē & est falsa absolute, q2 aliter est q̃3 per ipsam sig̃tur. Primū p3, q2 ad eius ita esse sequit̃ ipsam esse falsam, & secundū p3, q2 ipsa sig̃t se esse falsam nō per reflexionē & alr est. Eadē ratione/ hec est impossibilis nō per reflexionē/ est impossibilis p reflexionē & falsa absolute, q2 alr est q̃3 per ipsam sig̃tur. Et idē dicendū de his/ hec que nō se falsificat est falsa/ hec q̃ nō se impossibilitat est impossibilis. ¶ Percunctaris itē de hac/ hec est vera & falsa (ly et diuisiue) respōdet̃ eē solū falsā, & per reflexionē, q2 ad ita eē sequit̃ ipsam esse verā & falsam, ac subinde eē falsam, & q2 alr est q̃3 per eā sig̃tur, q2 nulla propō s̃m eandē significationē pōt esse vera & falsa. ¶ Hāc copulatiuā/ petrus disputat & hec est falsa / pronoīe demōstrāte totā dicūt nōnulli se falsificare petro disputāte q2 tunc reddit̃ falsa pro scda parte, non tñ qñ petrus nō disputat, q2 tunc est falsa pro prima. At ego cū in quocūq3 casu ad ita esse totius copulatiue sequat̃ ipsam eē falsam s̃m significationē secūde partis, puto etiā scdo casu se falsificare, nec id vetat q̃ tunc sit quoq3 falsa ratione prime partis.

¶ Capitis secūdi. Lectio prima.

Est aūt hic querere an in reflexiuis cōcedenda sint duo cōtradictoria simul esse falsa. Et vr̃ pars negatiua vera, cū sit primū principiū, vt docet Aristo. 1. perih. ca. de oppōne dicens. Ex duabus cōtradictorijs necesse est alterā esse verā & alterā eē falsam, et. 4. metha. vbi postq̃3 late psuasit duas cōtradictorias nō posse simul eē veras, ostēdit nō posse eē falsas, q2 nō est inter eas dare mediū. Sed affirmatiua p3 in his/ hec est falsa/ hec nō est falsa (vtroq3 pronoīe demōstrāte affirmatiuā). Est eñ prima falsa q2 se falsificat, & scda q2 alr est quā p eā sig̃tur.

¶ Cōtradictorias esse falsas vsq3 adeo 1. No. nōnullis visum est eē impossibile, vt illud nec in insolubilibus audeāt cōcedere. Vñ in diuersas opiniones in hac parte inciderūt. Sunt eñ qui dicūt ppōnes insolubiles nō esse ppōnes, q2 nō significāt quiescēter eo qd ex earū veritate sequat̃ cōtinuo falsitas & ecōtrario (vt supra expositū est). At si per significare quiescēter intelligūt significare enūtiatiue, quod. P. h. dicit/ indicādo/ claret dictas orones significare quiescēter, cū illud. v. g. cōe insolubile asserat se esse falsum p verbū pñtis indicatiui. Si vo p̃ter hoc fingāt exigi ad hoc vt oro sit propō, vt significet sine reflexione, vident̃ quidē gratis loqui, presertim cū (vt dictū est) tales ppōnes significēt ita esse sicut est, qd non pōt nisi propōni cōtingere. Itē deberēt cōcedere aliquā orationē nūc eē ppōnem q̃ manēte adequate eadem eius sig̃tione desineret esse propō, vt p3 de hac/ aliqua propō est falsa/ q̃ alijs existētibus falsis nō se falsificat & existēte sola se falsificat, ac subinde in primo casu est ppō & in scdo, nō. ¶ Sunt itē qui dicūt dictas ppōnes nec simplr eē veras nec simplr falsas, sed esse falsas, q2 asserunt se eē falsas, & veras, q2 ita est sicut p ipsas sig̃tur. At cū dicte ppōnes nō habeant nisi vnicā significationē (supponimus eñ hic id solum significare qd sonāt) nō cōuenit eas appellare veras & falsas, presertim q̃ s̃m illā eandē significationē s̃m quā ita est sicut per illas sig̃tur denominentur false, ac subinde nō debēt s̃m eandē denoīari vere. Sunt & alie q̃3plurime opiniones q̃ cū ad sui intelligentiā lōga expōne indigeāt, intellecte tñ minoris adhuc sunt momēti q̃3 he q̃ recitate sunt. Nec credo in re difficili (q2 propōnum insolubiliū) faciliorē esse modū loquendi & per quē apparentius abscindat̃ reflexio q̃3 illū cōem qui expositus est. ¶ Secundū quē admisso q̃ pronomē possit demōstrare ppōnem cuius est pars (q2 esto negaret̃, nō posset euitari reflexio in alijs. s. ois propō est falsa/ aliqua propō est falsa/ &c.) respondet̃ ad questionē affirmatiue. Nec est oppositū primi principij ꝯtradictorias hoc modo esse falsas. Vñ Aris. 4. metha. tex. co. 26. ad manifestandū cōtradictoria nō posse esse falsa assumit diffinitionē falsi, qd vel nihil aliud sit q̃3 dicere esse qd nō est, aut, nō esse qd est. i. significare ita esse sicut nō est, aut nō ita esse sicut est, s̃m quas diffinitiones manifestum est nō posse dari ꝯtradictoria falsa, q2 nō est inter ea mediū. Sed si aliqua propō eo qd sig̃t ita esse sicut est dicat̃ falsa per reflexionē, non repugnat suā contradictoriā esse falsam absolute. i. q2 aliter est q̃3 per eam significat̃. Nō quidē eo ostenditur nō esse oppositū primi principij, q2 intellectus non dissentit vtriq3, immo assentit affirmatiue significāti ita esse sicut est. ¶ Sed q̃ dec̃ aliqua propō se falsificans innuit Aristo. ibidem tex. co. 29. dicens q̃ tam asserentibus oia esse

vera ꝙ asserentibus oīa esse falsa cōtingit illud famosum. s. ꝙ destruant suas opiniones, nam qui asserit (inquit) oīa esse vera asserit contradictoriā talis propōnis esse verā, vnde sequitur ipsam esse falsam, item qui asserit oīa esse falsa, asserit et ipsammet propōnem quā profert esse falsam. ¶ Quod nōnulli contra hoc adducunt ex eodē loco. tex. co. 28. s. Euenit quibusdā ea opinio sicut alie inopinatoꝝ quoniā soluere nō possunt orationes cōtentiosas / nō est ad propositū, qꝛ Arist. non arguebat cōtra asserentes cōtradictorias esse veras aut falsas in se falsificantibus, sed cōtra philosophos illos quoꝝ aliqui asserebant oīa esse vera eo qḋ omnia sunt sicut apparent, ⁊ alij ꝯtra omnia esse falsa qꝛ omnia sunt in cōtinuo motu. Unde assignat rationes duas ob quas cōtingit aliquibꝰ incidere in opiniones erroneas. Quarum prima est, qꝛ nesciunt soluere rationes sophisticas q̄ ad tales opiniones adducuntur, secunda qꝛ nihil volunt cōcedere nisi qḋ aliqua ratione probari potest, vnde (. s. Tho. expositore) qꝛ prima principia probari non possunt, non verebantur ipsa negare, cōcedentes cōtradictorias veras ⁊ falsas adhuc extra reflexiuas ¶ Arguis autē hinc aliquas cōtradictorias nō reflexiuas nō repugnare formalr in falsitate, has vez / hec mulier est alba / hec mulier non est alba (eadē vtrobiqꝫ demōstrata) nam ille reflexiue sunt eiusdē forme cum his, que tñ sunt false. ¶ Ad hoc ꝙuis posset negari propōnes reflexiuas esse eiusdē forme cū nō reflexiuis, nihil tñ vetat cōcedere qḋ argumentū intēdit, sed sat est ad legē oppositionū vt oppositis repugnet formalr falsitas extra reflexiuas. i. ꝙ nulle similis forme possint dari false nisi fuerint reflexiue.

2. No. ¶ Ex dictis sequitur primo aliter esse ꝙ per duas contradictorias significatur sm significationes quibus contradicunt (sic eñ sunt oīa intelligēda) vt patet de his / alr est ꝙ per hanc propōnem significatur / non alr est ꝙ per hanc propōnem significatur (vtroqꝫ pronoīe demonstrante primā) nec illud inconuenit qñ vna significat alr esse solum per reflexionē, ⁊ si teneas primū modū circa affirmatiuā recitatum, ambe sunt false, qꝛ se falsificant, si vero secundū, affirmatiua est vera, qꝛ ita est sicut per illam significaꝶ. s. ita est ꝙ alr est ⁊ non se falsificat. ¶ Sequitur scḋo dabiles esse duas contradictorias quarū vtraqꝫ est impossibilis, vt / hec potest esse impossibilis / hec nō potest esse impossibilis (vtroqꝫ pronomine demōstrante primā. Eadē ratione impossibilr ita est sicut per vtrūqꝫ harū significaꝶ, impossibilr ita est sicut ꝑ hāc significatur / nō impossibilr ita est sicut per hanc significatur Itē dabiles esse duas quarū vna est impossibilis ⁊ alia ꝯtingens, vt / hec est impossibilis, hec nō est impossibilis (vtrobiqꝫ demonstrata prima. Nam ꝙ prima sit impossibilis, patet per reflexionē, ⁊ ꝙ scḋa sit cōtingens, patet, qꝛ prima existēte, ita est sicut per secundā significaꝶ, ⁊ non existente, alr. ¶ Tertio sequiꝶ eandē propōnē cōtradicere duabꝰ quarū vna est vera ⁊ alia falsa, itē aliquā contradicere duabꝰ quarū vna significat precise ita esse sicut est ⁊ alia aliter esse ꝙ est sm eandem significationem. Primū patet in hac / hec non est falsa / que cōtradicit his duabus / hec est falsa / hec est falsa / (omnibus tribus pronominibus demonstrantibus primam affirmatiuam) ⁊ secundū in hac / hec nō significat aliter esse ꝙ est / que contradicit his / hec significat alr esse ꝙ est, hec significat alr esse ꝙ est / eodē modo se habentibus. Et proportionabilr dicendū de impossibilibus reflexiuis. At nō subinde concedas eandē cōtradicere duabus nō equiualētibus, qꝛ ille due affirmatiue, equiualētes sunt, licet prima se falsificet et scḋa non Immo nec concedendā (vt quidā concedunt) dictā negatiuā maiorē habere repugnantiā cū affirmatiua nō se falsificante ꝙ cū se falsificāte, nam ꝙ stet in falsitate cū se falsificāte ⁊ nō cū alia, non euenit ob minorē repugnantiā, nā repugnātia in solo modo significādi cōsistit, sed euenit ob reflexionē alteriꝰ ¶ Sequiꝶ deniqꝫ duas subcōtrarias simul esse falsas, vt / aliqua propō affirmatiua est falsa / aliqua propō affirmatiua nō est falsa / ipsis solis existētibus. Itē subalternantē esse veram

subalternata existente falsa, vt / oīs particularis est falsa / aliqua particularis est falsa / ipsis solis existētibus. ¶ Nō si arguas, due subcōtrarie sunt false, ergo due cōtrarie que cōtradicunt illis sunt vere, qḋ magis adhuc repugnat ꝙ contradictorias esse veras. ¶ Negatur ꝯña, nam stat vtrām negatiuā cōtradictoriam illius affirmatiue simul in falsitate cum illa. ¶ Sed arguis alr. Sequereꝶ ad minus duas subcontrarias impertinēter se habere, nā casu posito ille sunt simul false, et rebus vt nūc sunt simul vere ⁊ facillime potest dari altera vera altera existente falsa. ¶ Concediꝶ illas materialr impertinenter se habere, non tñ absolute sunt cōcedende impertinentes, cū sint subcōtrarie, ac subinde non quecūqꝫ eiusdē forme sint impertinētes. Alia, hoꝝ instar, corollaria solēt hic multiplicari, sed nō censeo esse artis ad tā particularia descēdere.

¶ Lectio secunda.

AT contra solutionē questionis arguitur. Sequereꝶ equa ratione duas contradictorias esse veras qḋ multoperꝰ sonat. Patet ꝯña. He due / hec propositio est vera / hec propō non est vera (vtroqꝫ pronoīe demōstrante negatiuā) sunt cōtradictorie, quarū negatiue veritas sic ptꝫ. Detꝶ oppositū vez sit falsa, ergo alr est ꝙ per ipsaꝫ signatur sed adequate significaꝶ se non esse verā, ergo aliter est, ac subinde est vera, ⁊ inde sequitur veritas affirmatiue, cum significet ita esse sicut est ⁊ non se falsificet.

¶ Circa solutionē huius est Thomas 1. No.
bricot qui nō vult cōcedere adhuc in insolubilibus duas contradictorias posse esse veras aut falsas. Nec id quidē ꝓbat, quin potius tanqꝫ principiū per se notū illud supponens, tradit modū respondendi in insolubilibus quo euiteꝶ oppositū concedere. Ait eñ ad veritatē propōnis affirmatiue requiri et ꝙ ita sit sicut per illā significatur et ꝙ non se falsificet, sed ad veritatem negatiue sat esse aut ꝙ ita sit sicut per ipsam significatur aut ꝙ eius cōtradictoria se falsificet. Unñ ex illis / hec est falsa, hec nō est falsa (prima vtrobiqꝫ demōstrata) asserit affirmatiuā esse falsam, qꝛ se falsificat ⁊ eadē ratione negatiuā esse verā. ¶ Per eadē supposita nōnulli hanc opinionē secuti, ad argumentum concedunt negatiuam esse veram et affirmatiuā esse falsam. Secundū patet, qꝛ affirmatiua se falsificat. Sequitur nāqꝫ / ita est sicut per illā significatur, ⁊ illa adequate significat negatiuā esse verā, ergo negatiua est vera, rursus ꝙ affirmatiua falsa per illud ꝓncipiū (inquiūt) per se notū. s. nō posse esse ꝯtradictorias simul veras. Et inde sequiꝶ negatiuā esse verā eo vez ꝙ sua ꝯtradictoria se falsificat. Ex quo inferūt ꝙ sicut oīs affirmatiua asserēs se esse falsam est falsa ⁊ sua contradictoria negatiua est vera, nō obstāte ita sit sicut per affirmatiuā significaꝶ ⁊ aliter ꝙ per negatiuā, eodē modo oīs negatiua negans se esse verā, est vera, ⁊ eius cōtradictoria affirmatiua est falsa, nō obstāte ita sit sicut per affirmatiuā significaꝶ ⁊ aliter ꝙ per negatiuā. ¶ Hec aūt opinio ipso eodē fundamēto cui innitiꝶ petit principiū, supponit eñ nō posse cōtradictoria esse vera nec falsa in insolubilibus, cuius oppositū (ad minus oppositum secūdi) pretendūt suadere argumēta oīa que sunt in insolubilibꝰ. Itē cōcedere illā negatiuā. s. hec nō est falsa / q̄ demōstrat affirmatiuā, itē ⁊ illā / hec nō est vera / que demōstrat se, esse veras, ⁊ tñ alr esse ꝙ per vtrāqꝫ significaꝶ, videꝶ cōi omniū sensui cōtraire. ¶ Igitur iuxta opinionē quam sustinemus (que certe est facilior) cōcesso cōtradictorias eē falsas modo exposito, negaꝶ inde sequi cōtradictorias eē veras, nec est eadē ratio. Contingit eñ primū, qꝛ dantur cōtradictorie quarum vna sigt ita esse sicut est et alia alr, illa que significat ita esse se falsificat, nō tñ potest contingere vt que significat aliter esse se verificet. Unñ ad argumentū conceditur illas esse contradictorias, sed vtraqꝫ est falsa, negatiua, qꝛ se falsificat, et affirmatiua, qꝛ aliter est ꝙ per ipsam significatur. Sequitur nanqꝫ / ita est sicut per negatiuam significatur, ⁊ illa adequate significat se non esse verā, ergo ita est, ac subinde est falsa. ¶ Quo fit vt idē omnino sit

ꝙ vtraqꝫ contradictoriarū demonstret negatiuam negantem se esse veram ⁊ demonstret affirmatiuam asserentē se esse falsam, sicut idem est ꝙ vtraqꝫ demonstret affirmatiuam asserētem se esse veram aut negatiuam negantem se esse falsam. Ubidqꝫ sicut nulla harum / hec est vera / hec non est vera / (prima vtrobiqꝫ demonstrata) se verificat aut se falsificat, qꝛ nec ex ita esse sequitur eā esse falsam, nec ex alr esse, esse verā ita nulla harū / hec est falsa, hec nō est falsa (vtroqꝫ pronome demonstrante negatiuā) se verificat aut se falsificat. Et ideo qꝛ nō est maior rō huius ꝙ̄ illi⁹, cōcedēdū est, ex primis affirmatiuā esse verā (qꝛ asserit se esse veram) ⁊ negatiuā esse falsam, ⁊ ex secūdis negatiuā esse verā (qꝛ negat se esse falsam) ⁊ affirmatiuam esse falsam.

¶ Secundo ad principale. s. ꝙ due contradictorie in insolubilibus sunt vere, arguitur. Sit petrus qui proferat hanc propōnem / deus est / paulus vero qui proferat / solus petrus dicit verū / nec sint alij loquentes, tunc vel illa exclusiua est vera vel sua contradictoria, si primū cū illā proferat paulus, ergo nō solū petrus dicit verū, que est cōtradictoria dicte exclusiue cōcesse. Si autē negatiua sit vera, cū id nō sit ratione pme exponētis, erit rōne secūde vez / aliquis nō petrus dicit verū / ⁊ cū nullus ali⁹ a petro loquaᷣ nisi paulus, paulus dicit verū ⁊ cum nō proferat nisi cōtradictoriā dicte negatiue, ipsa est vera, vnde quicquid dixeris sequuntur duo contradictoria vera.

1. No. ¶ Ad hoc admisso casu negatur dictas contradictorias esse veras, ⁊ quacūqꝫ proposita respōdeᷣ eā esse falsaꝫ, affirmatiua qꝛ se falsificat ⁊ negatiua qꝛ significat alr cꝫ ꝙ̄ est. Sequiᷣ nāqꝫ / ita est sicut per illā exclusiuā significatur, ꝙ̄ nullus ali⁹ a petro dicit verū, rursus, ergo paulus proferēs illā propōnem dicit falsum. ¶ Equa ratione respondendū argueti ita esse simul sicut significaᷣ per hanc propōnem / tot sunt adequate propōnes vere quot false / ⁊ sicut significatur per suā contradictoriā / casu quo cū dicta affirmatiua sint he sole tres propōnes / deus est / hō est aial / hō est lapis / sic. Uel affirmatiua est vera vel negatiua, si primū, ergo sunt tres ꝓpōnes vere ⁊ sola vna falsa, ergo nō tot adequate sunt vere quot sūt false, ac proinde due ꝯtradictorie vere. Si aūt negatiua sit vera. i. si ita sit (qꝛ in illo casu nō existit) affirmatiua est falsa, ergo due sunt false ⁊ due vere, ergo tot sunt adequate vere quot false, ac subinde hec vltima cōclusio stat adequate cū sua cōtradictoria. ¶ Dicendū eñ dictā affirmatiuā eē falsam qꝛ se falsificat. Sequiᷣ eñ / ita est sicut per illā significatur, ⁊ cū preter illam sint due vere ⁊ vna falsa, ergo est falsa, alias non esset ita ꝙ tot adequate essent vere quot false. Est tñ ita sicut per illā significaᷣ ⁊ alr ꝙ̄ significatur per suā cōtradictoriā, ac proinde ambe sunt false. Hoꝝ instar de ceteris id genus facile disputabis.

¶ Tertio ad principale arguitur. Sit casus ꝙ ois ⁊ solus hō albus proferat solū falsum, ⁊ ois ⁊ solus ille qui nō est alb⁹ solū verū. In quo casu proferat petr⁹ hanc propōnem / petrus est albus / que solū significet id qd̄ sonat, in hoc eñ sensu in oibus precedētibus ⁊ sequētibus procedimus. Tunc vel dicta propō est vera vel sua ꝯtradictoria negatiua. Si primū, ergo petrus proferēs ipsam nō est alb⁹ (cū illi soli qui nō sunt albi ꝓferāt verū) ac subinde dicta negatiua stat in veritate cum sua ꝯtradictoria affirmatiua. Si scdm ꝙ vez negatiua sit vera, ergo petrus proferens affirmatiuā profert falsum, ⁊ cū solus hō albus proferat falsum ex casu, sit, vt petrus sit albus, ac proinde dicta affirmatiua stet in veritate cum sua contradictoria negatiua.

3. No. ¶ Ad hoc argumentū ⁊ similia que in insolubilibus multa fieri solēt, posset quis forsan respondere negando casum, vez ꝙ repugnet petrū proferre dictā propositionē admisso illo casu, nā inde sequitur ipsum esse album ⁊ non esse albū (vt inter arguendū deductū est). Prestat tñ dicere totum casum esse possibilē, sed dictam propōnem quā petrus profert se falsificare, qꝛ ad ita esse cum propōnibus que in illo casu sunt vere, et per illationes que in dicto casu sunt bone infertur illaꝫ esse falsam. Nā sequitur bene / ita est sicut per illam significatur, ⁊ ipsa adequate significat petrum esse albū, ergo ita est / ⁊ cum ois homo albus proferat falsum, petrus profert falsuꝫ, ⁊ non ꝓfert nisi illā, ergo illa est falsa. Et tñ ita est sicut per illā significaᷣ, qꝛ in toto casu impliceᷣ petrum esse albū, ac proinde sua contradictoria est simul falsa cū illa. De vtralibet ergo queraᷣ an sit vera, respondēdū est negatiue. ¶ Hinc patet non solū propōnes asserentes se aut alis se demonstrātes esse falsas, aut asserentes prolatorē dicere falsum, verū ⁊ multas in quibus nō poniᷣ talis terminus / falsum / se falsificare vt in superiori argumēto ⁊ in hoc item manifestū est. ¶ Sed quid si parū mutetur casus hoc modo, ꝙ ois ⁊ solus hō albus proferat propōnem significantem alr esse quā est, ⁊ ois ⁊ solus ille qui nō est albus proferat propositionē significātem ita esse sicut est, tunc eñ ita est sicut per duas cōtradictorias significaᷣ, nam vel ita est sicut significatur ꝑ affirmatiuā vel ita sicut per negatiuā. Si primū cū petrus proferat illā, ergo petrus non est albus, qꝛ solus ille qui non est albus profert propōnem significantē ita esse sicut est, ac proinde ita est sicut significaᷣ ꝑ duas cōtradictorias. Si secundū vez ꝙ ita est sicut significaᷣ per negatiuā / petrus nō est albus / ergo petrus profert propositionem significantem ita esse sicut est, ⁊ solū profert contradictoriā dicte negatiue, ergo ita est sicut per duas cōtradictorias significatur. ¶ Ad hanc replicā posset forsan responderi admisso casu negando ita esse sicut per aliquā dictarū contradictoriarū significaᷣ, qꝛ ad ita esse sicut significaᷣ per affirmatiuā sequitur alr esse. Sequitur nāqꝫ ita est sicut per illā / petrus est albus / significatur, ergo petrus est albus / rursus per casum profert propositionē significantē alr esse ꝙ̄ est, ⁊ non profert nisi illā, ergo aliter est ꝙ̄ per dictā affirmatiuā significatur. Eodem modo ad ita esse sicut significaᷣ per negatiuam sequitur alr esse. At vero cū in illo casu necesse sit petrū esse albū aut non esse album, necesse est cōcedatur ita esse sicut per alterā significaᷣ, et de vtralibet id concedatur, sequitur simul ita esse sicut per eius contradictoriā significaᷣ. Quod manifestat dictum casum repugnare ac subinde non esse admittendum.

¶ Quarto ad principale arguitur. Sit casus ꝙ petrus custos pontis paciscatur cum paulo volente transire pontē hoc modo. Si prima propō quā protuleris fuerit vera, permittā te transire, si vero falsa, non permittam, ⁊ tunc prima propō quā paulus proferat sit hec / tu non permittes me transire. Quo casu arguitur dictā negatiuā cum sua contradictoria simul esse veras. Nam vel affirmatiua est vera vel negatiua. Si primum, ergo ita est ꝙ petrus permittet paulū petransire, ⁊ ideo per casum prima propō quā paulus profert est vera que erit cōdicio. Et cū illa sit negatiua cōtradictoria affirmatiue concesse, sit duas contradictorias simul esse veras. Si secundā, ergo prima propō quam paulus profert est vera (qꝛ illā primo profert) ergo petrus permittet paulum pertransire cū condicio pacti sit adimpleta, ac subinde due contradictorie sunt simul vere.

¶ Ad hoc cōmune sophisma codē modo respondendum est quo ad superius vez vtrāqꝫ esse falsam, negatiuam qꝛ se falsificat ꝙ̄ꝙ̄ ita sit sicut per illam significatur, ⁊ affirmatiuam qꝛ aliter est quā per eam significatur. Sequitur nanqꝫ / ita est sicut per negatiuam significatur, et illa adequate significat paulum non permittendū fore pertransire, ergo ita erit, ergo non est adimpleta cōdicio vez ꝙ prima propositio quam protulit fuerit vera, ergo cū fuit eadem negatiua, illa est falsa. Unde si nullam aliam propositionē proferret paulus, nunꝙ̄ permitteretur pertransire quia nunꝙ̄ erit adimpleta condicio. ¶ Sed quid si petrus dicat / si ita fuerit sicut significatur per propositionem quam primo protuleris / permittā te pertransire, si vero aliter, non permittā, ⁊ paulus proferat eandem negatiuam. Tunc vel ita est sicut 4. No.

significatur per affirmatiuam vel ita sicut per negatiuam, si primum, vez q petrus permittet paulum pertransire, ergo condicio est adimpleta, alias nō permitteret, ergo ita est sicut per primā propositionem quam protulit significat, et illa est negatiua contradictoria affirmatiue concesse, ergo ita est sicut significatur per duas cōtradictorias. Si secundū cum illa sit prima propō prolata, condicio est adimpleta, ac proinde petrus permittet paulū pertransire, que est cōtradictoria negatiue cōcesse. ¶ Concesso casu qui nō potest negari, negat ita esse sicut per aliquā illarū significatur. Immo aliter est quā significatur per affirmatiuā, qr in rei veritate non permittet pertransire cū per prolationē negatiue non adimpleat condicio, et aliter quā per negatiuā, qr ad ita esse sequit nō ita esse. Sequitur nanq3, ita est sicut per illā significat, et per illā adequate significat q petrus non permittet etc. ergo ita est, ergo non adimplet condicio, qr alias permitteret, ergo non est ita sicut significat per propōnem primo prolatā, que est eadē negatiua. Vel si mauis (in idē quippe redis) concesso ita esse sicut per dictam negatiuā significat, negato inde sequi condicionē adimpleri, qr ad ipsam adimpleri sequitur ipsam non adimpleri, que quidem reflexio in omni pacto subintelligit excludi.

5. No. ¶ Cōsiderato pro disputatione huiusmodi insolubiliū differentiā inter solutionē hāc et illam replice superioris argumenti. Interest nāq3 inter hoc qd est dicere, sit casus q ois et solus homo albus proferat propōnem significantē alr esse etc. (vt illic dictum est) et hoc qd est dicere/ petr9 faciat pactū cum paulo q si ita fuerit etc. (vt hic dictū est) nā illic in toto casu implicatur petrū esse album et nō esse album (vt facile est deducere) hic vero nō includit petrū permittere paulū pertransire et non permittere, immo stat q petro pacīscente cū paulo hoc modo, paulus proferat dictam negatiuam. Obidq3 negabatur ille casus tanq3 repugnans et hic admittit. ¶ Vā si diceres hic, sit casus q si ita fuerit sicut significat per primā propōnem quam protulerit paulus pertransibit pontē, sin vero aliter, nō ptransibit, et prima propositio sit hec: paulus non pertransibit/ nō est admittēdus casus tanq3 repugnans qr inde infertur paulū pertransire et nō pertransire, qr necesse est dare q ita erit q pertrāsibit aut q ita erit q non pertransibit. ¶ Propositionabilr supponatur ab aliquo arguente hoc modo, sit ita q si petrus cenabit paulus cenabit, et si petrus non cenabit paulus nō cenabit, item q si paulus cenabit petr9 nō cenabit, si vero paulus nō cenabit petrus cenabit, non est ei admittēdus casus qr partes ei9 manifeste repugnant. Si autē supponat hoc modo/ sit ita in re q si petrus cenabit paulus cenabit, et si petrus nō cenabit paulus nō cenabit, et tunc dicat petrus paulo si tu cenaueris ego non cenabo, sin vero non cenaueris ego cenabo, admittēdus est. Nam cū veritate casus stat q postea petrus proferat illa verba cū intentione se obligandi. Et tunc cōcendū est q petrus non cenabit, ac proinde ex casu nec paulus. Sed non inde rursus sequitur ex pacto q petrus cenabit qr ad ita esse sicut per hanc vltimā cōclusionē significatur cū propōnibus que in dicto casu sunt vere sequitur nō ita esse vt facile est deducere. Et ad hunc modū loquendū est in plurimis aliis casibus reflexiuis que hoc instar multiplicari solent, quorū precipuos .1. trac. c. 16. le. 3. expressos habes.

¶ Quinto ad principale arguit. Duo termini contradictorij verificantur in reflexiuis de eodem, ergo duo contradictoria possunt esse vera. Consequētia est nota qr ex primo potest probari secundū arguendo ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuā de pdicato finito, et añs patet. Diffiniatur diffinitū propinquū (causa disputationis) q sit res de qua verificatur diffinitū remotū (diximus eñi in principio intro. diffinitū propinquū esse rē cui9 natura exprimit per diffinitionē, et remotū, esse terminū cui9 significatū exprimit p diffinitionē) et qr oppositū diffiniti p oppositū diffinitionis diffinit, sit nondiffinitū propinquū non res, de qua verificat diffinitū remotū. Tūc probat q de quacūq3 re mūdi verificentur hi duo termini cōtradictorij/ diffinitū propinquū/ nōdiffinitū propinquū. Querit nāq3 v. g. an petrus sit diffinitum propinquum necne. Si primū, ergo est res de qua verificat diffinitum remotū, sed diffinitū remotum est ly/ non diffinitum propinquū, ergo illud verificatur de illo, ac proinde duo termini cōtradictorij de eodem. Si secundū, ergo est nondiffinitū propinquū (a negatiua ad affirmatiuā) sed idem predicatū est diffinitum remotū dicte diffinitionis, ergo diffinitū remotū verificatur de petro, rursus, ergo petrus est diffinitū ppinquū, de quo proinde duo tri cōtradictorij verificant.

¶ Argumentum hoc petit possint nempe termini cōtradictorij de eodē verificari aut falsificari. Ad qd respondet q in reflexiuis quēadmodū dantur cōtradictoria simul falsa ita duo termini cōtradictorij qui falsificant de eodem, et quēadmodū repugnat duas contradictorias simul esse veras, ita duos terminos cōtradictorios simul verificari de eodem. Primū patet in his/ hec est falsa/ hec est nō falsa/ vtroq3 pronomie demonstrante primā. Et secundum constat q si petrus esset. a. et nō. a. ex scda parte sequeretur q nō esset. a, quo fieret duas cōtradictorias simul esse veras. ¶ Cū audis duos terminos cōtradictorios nō verificari de eodē, subintelligito excludi sophisticas oēs importunitates. s. contradictorios inter se. Item de eodē termino singulari, nam sicut nihil vetat terminos cōtradictorios verificari de eodē particulariter supponente, vt/ aial est homo, aial est nōhomo/ ita nec vetat falsificari de eodem vlr supponēte, vt/ omne aial est homo omne aial est nō homo. Item vniuoce tento, nā iudas est beatus et iudas est nō beatus, subiecto equiuoce tento. Itē pro eodem instāti, et seclusa vniuersalitatis appellatione, nam sicut possunt termini contradictorij mediante copula particulari verificari de eodē, vt/ deus possibilr est creās, deus possibiliter est non creans/ ita mediante vli possunt falsificari, vt/ deus necessario est creans deus necessario est nō creans. Itē in propōnibus pure affirmatiuis qr petrus est hō et nō tantū petrus nō est nonhō etc. ¶ Igit ad argumentū admissa (causa disputationis) impositione illa, respondet q nec petr9 nec aliqua res est diffinitū propinquū illius diffinitionis. Et cū arguitur/ petrus non est diffinitū propinquū ergo est nōdiffinitum propinquū/ concedit cōña, sed cū inde infers ergo diffinitū remotū (quod est predicatū conclusionis) verificat de petro, negatur cōña, nam q3uis ita sit sicut significat per dictam cōclusionē, tñ predicatū non verificat de subiecto qr ad ipm verificari sequitur ipsum nō verificari. Sequitur nāq3/ verificatur ergo ita est sicut per talē propōnem significatur vez q petr9 est nondiffinitū propinquū, rursus, ergo est res de qua nō verificat diffinitū remotū, et illud idem predicatū est diffinitum remotū, ergo non verificatur de petro. ¶ Unde concedendū est dictū predicatū supponere pro petro, cum affirmet de illo in propōne significāte ita esse sicut est, et nō habeat nō suppositionē annexā, nam ex hoc qd non verificat, qr id solū contingit ratione nō verificationis annexe, nō sequit ipsum non supponere. Obidq3 si diffinires diffinitum propinquum quod esset res pro qua non supponit diffinitū remotū, tunc dictum predicatum verificaretur de petro, tamen non supponeret pro illo. Horum instar in ceteris operet cui in his libuerit immorari. 6. No.

¶ Caput tertium.

QUeritur secūdo an sit dare in insolubilibus cōñam bonā cuius añs sit verū et cōñs falsum. Et videtur pars negatiua vera, qr hoc ipsum est cōñam esse bonā qd non posse añs esse verum sine cōñti. Sed ex dictis manifeste sequitur pars affirmatiua. Hec nanq3 cōña/ hoc cōñs est falsum ergo hoc cōñs est falsum/ vtroq3 pronomine demōstrante cōñs, et hec/ omnis propō particularis est falsa, ergo aliqua propō particularis est falsa/

solis antecedēte ⁊ ꝯsequēti existētib⁹, ⁊ multa alia id genus sunt bone, in quibus tamē (vt supra visum est) añs est verum et consequens falsum.

1. No. ¶ Quēadmodum non repugnat duas contradictorias in reflexiuis esse simul falsas, ita nec repugnat in bona ꝯña añs esse verum ⁊ ꝯñs falsum, vt patet in ꝯsequentijs adductis a synonimo ad synonimū ⁊ a subalternāte ad subalternatam. Obidq̧ q̄q̄ bone ꝯñe nō sit alia constituenda diffinitio quam illa Petri hisp. 1. trac. c. 16. ꝙ vel sit illa in qua añs non potest esse verū sine ꝯsequēti, ne pluribus particulis obscurior fiat, est nihilominus exponēda. i. in qua non potest ita esse sicut significaꝶ per añs quin ita sit sicut significatur per ꝯñs nisi ad ita esse consequētis sequaꝶ aliter esse. Nam in ꝯsequētijs hic assumptis ita est sicut per consequens significaꝶ quēadmodū ita est sicut per añs. Sed additur vltima particula vt includatur hec bona ꝯña / aliter est quā per hoc ꝯñs significatur, ergo alr est quā per hoc ꝯñs significatur, vtroq̧ pronole demonstrante ꝯñs, in qua aliter est quā per ꝯñs significaꝶ ⁊ ita sicut per añs. ¶ Sunt qui sicut nollunt admittere duas ꝯtradictorias simul esse falsas, ita nec volunt concedere añs bone ꝯñe esse verum ⁊ ꝯñs falsum, cuius opinionis est thomas bricoth. Unde ad maliciā ꝯñe sufficit scdm hos ꝙ consequens se falsificet, añs vero nō. Hoc autē videtur mere gratis dictū, presertim cum negēt ꝯsequentiā a synonimo ad synonimū esse bonam, cuius tn̄ ꝯñs non solum includiꝶ in añti, verūetiā est idem cū illo. Obidq̧ facilior modus est qui a pluribus vniuersalius teneꝶ. Etenī sicut contradictorias esse simul falsas in reflexiuis cognoscitur nō repugnare primo principio in hoc qd̄ intellectus non proinde dissentitur ambabus, ita añs esse verum ⁊ ꝯñs reflexiuum falsum ostendiꝶ nō repugnare primo principio in hoc qd̄ intellectus nō proinde assentiꝶ añti ⁊ dissentiꝶ ꝯñti. Quin immo in consequētijs hic adductis eodē modo assentiꝶ consequētibus quo antecedētibus. Nisi dixeris ꝯñs vltime destruere suū sciri vt infra videbitur. Cetera autē que contra hanc expositionē bone ꝯñe extra insolubilia insurgere possunt, ibi exterminata sunt. ¶ Hinc sequitur aliquam esse bonā ꝯñam cuius ꝯñs est impossibile ⁊ añs contingēs, vt / hoc ꝯñs est impossibile ergo hoc ꝯñs est impossibile. Nam ꝙ ꝯñs sit impossibile manifestat reflexio, ⁊ ꝙ añs sit contingens / patet, q: ꝯsequēti existente in rerū natura ita est sicut per añs significatur, ⁊ nō existente, aliter, nec se impossibilitat. Immo stat ꝯsequens bone ꝯñe esse impossibile ⁊ añs esse necessarium, vt / hoc ꝯñs potest eē impossibile ꝗ hoc ꝯñs pōt esse impossibile. Multa alia id genus corollaria pōt hic quicunq̧ inferre.

¶ At cōtra solutionē questionis arguitur. Sequeretur inde ꝙ modi perfecti prime figure non regularenꝶ per dici de omni ⁊ dici de nullo contra Aristo. 1. prio. Nō sic patet, hec ꝯña / ols cōclusio est falsa, cōclusio de darij est cōclusio ergo cōclusio de darij est falsa, est in darij ⁊ tn̄ aliquid est sumere sub subiecto maioris de quo non verificatur predicatum, q: in dicta ꝯña premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa ipsa sola existente, ergo. Quod si dicas pdicatū cōclusionis verificari de subiecto eo qd̄ affirmatur de illo in propōne significante ita ita esse sicut est, arguitur de hoc / ols cōclusio significat aliter esse quā est, cōclusio de darij est conclusio, ergo cōclusio de darij significat alr esse quā est.

2. No. ¶ Ad hoc argumētū negatur sequella et ad primā probationē recte responsum est. Sed ad secundū syllogismū negatur ipsum nō regulari per dici de omni, nam dictum principiū intelligiꝶ in hoc sensu nihil est sumere sub subiecto quin de illo dicaꝶ predicatū in propōne significante ita esse sicut est, nisi ad ita esse talis cōclusionis sequaꝶ aliter esse, qd̄ conuenit dicto syllogismo. ¶ Arguis autē ꝙ in dictis premissis dentur termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli, primū enī patet q: hec copulatiua / ols cōclusio est falsa ⁊ conclusio de darij est conclusio ⁊ ols conclusio de darij est falsa / stat in veritate casu quo subalterna tertie partis existat in rerum natura ⁊ cū prioribus duab⁹ partibus constituet syllogismū in darij, nam in tali casu q̄q̄ talis conclusio sit falsa q: se falsificat, nihilomin⁹ tertia pars dicte copulatiue est vera q: non se falsificat cū non sit conclusio de darij. Secundū membrū patet, nā cum dicte premisse sint vere ⁊ cōclusio falsa, contradictoria eius vtputa negatiua stabit in veritate cum premissis qd̄ est dare terminos in quibus nulli. ¶ Huius responsio ex dictis patet, nam q̄q̄ predicta conclusio sit falsa premissis existentibus veris, nō tn̄ sequitur inde ꝙ contradictoria eius negatiua sit vera, immo stat simul falsa cum illa, quare non danꝶ termini in quibus nulli. ¶ Eodem modo hic syllogismus / nulla conclusio est vera, ols conclusio de cellarent est conclusio, ergo nulla conclusio de cellarent est vera / regulatur per dici de nullo, q̄q̄ premisse sint vere ⁊ cōclusio falsa, nec in dictis premissis dantur termini in quibus omni sed solū in quibus nulli. ¶ Arguiꝶ autē hinc cōsequētias modorꝫ perfectorꝫ non reflexiuas non esse formales, vtputa hec / omis mulier est alba, mulier hyspana est mulier, ergo mulier hyspana est alba / q: illa hic assumpta cuius ꝯñs se falsificat est eiusdem forme, cuius tn̄ premisse sunt vere ⁊ conclusio falsa. ¶ Ad hoc licet posset negari ꝯñam cuius cōsequēs se falsificat esse eiusdē forme cum illa cuius ꝯñs non se falsificat, prestat tn̄ dicere non obstare formalitati syllogistice dare in simili forma in reflexiuis ꝯñam cuius premisse sunt vere ⁊ cōclusio falsa poq̧ nec id obstat bonitati ꝯñe.

¶ Secūdo principaliter arguitur. Admissis his reflexiuis datur bona ꝯña cuius añs est verum ⁊ cōsequens falsum, adhuc ꝯña nullam habente reflexionē supra se, ergo diffinitio bone ꝯñe non valet in insolubilibus. Probaꝶ añs, hec ꝯña / si hec ꝯña est bona, homo est lapis / (pronomine demōstrante ipsammet ꝯñam) est bona ⁊ tn̄ añs est verum ⁊ ꝯñs falsum, nec ꝯñs est reflexiuum, ergo. Patet vtraq̧ pars añtis. Uel illa ꝯña est bona vel mala. Si primū ergo ita est sicut per añs significatur cum idipsum adequate significet, ⁊ aliter est quā significatur per ꝯñs cum sit impossibile, ergo est mala. Si autē dixeris esse malam, cum res non possint meli⁹ se habere vt sit bona, añs est impossibile, vnde rursus sequitur ipsam esse bonam.

¶ Hoc argumētum qd̄ primo tra. ca. 16. le. 2. formatū fuit facillime solutionis est scdm rei veritatē. 3. No.
Claret nāq̧ dictā ꝯñam esse malam cum ꝯñs illud nec includatur in añti nec aliquā cōnexionem habeat cum illo. Item q: dicta ꝯña se malificat, (qd̄ est dicta) ad ipsam esse bonā sequitur ipsam esse malam (nā sequitur añs esse verū ⁊ ꝯñs falsum) ⁊ cū infers / illa est mala ergo añs est impossibile / conceditur, sed inde nō sequitur rursus ꝯñam esse bonā, vt loco citato persuasum est. Est aūt Martinus de magistris qui nollens nec in insolubilibus admittere ꝯñam cuius añs est impossibile esse malā, compelliꝶ dicere dictam ꝯñam esse malā sed non subinde sequitur añs esse verum. Notat enī ꝙ cū antecedens significans ꝯñam esse bonā, significet proinde ꝯñs sequi ad añs, fit vt partialr significet illud ꝙ ꝯñs, quare non solum significat cōsequentiā esse bonam, verum ⁊ hominē esse lapidem. Hec autem opinio loco citato impugnata est. Que oculatius pensata, minorē adhuc habet apparētiam. Quis enī dicat antecedēs illud significare hominē esse lapidē assertiue ad minus (vt ipse supponit, dicēs illud esse impossibile) Dato enī illi gratis ꝙ significet hominē esse lapidē eo modo quo tota ꝯña (non enī potest aliter intelligi), perspicuū est totam cōsequētiam nō significare assertiue hominē esse lapidē, sed illatiue. s. ꝙ si ꝯña est bona ⁊c. vnde nō sequitur añs esse impossibile immo verum cū ipse concedat dictam illationem esse bonam quā ipsum añs adequate significat. Motiuū itēq̧ illius ibidem quoq̧ solutū est. ¶ Igitur admisso (disputationis gratia) ad bonitatē ꝯñe sufficere añs eē impossibile, restringendū est adhuc insolubilibus. Unde dicendū est dictā cōsequētiam esse malam ac subinde añs esse impossibile, sed cum

inde rursus infertur illam esse bonã, negatur ꝯña, qꝛ se maleficat. ¶ Idem dicendũ de hac/si deus est hec ꝯña non est bona. Nempe ad illam esse bonã sequitur ipsam esse malam, sequitur nãqꝫ inde aliter eẽ quã per ꝯñs significatur, ⁊ cum ita sit sicut significatur per añs, sequitur ꝯñam esse malam. Vñ concedenda est esse mala ac subinde ꝯñs esse necessarium (qꝛ res nõ possunt melius se habere quã nunc vt sit bona) sed cũ inde rursus infertur ꝯñaꝫ esse bona, negatur ꝯña, qꝛ se maleficat. Idẽ dicendũ de hac/si hec ꝯña est bona hec ꝯña non est bona ꝙ vꝫ est mala qꝛ se maleficat.

4. No. ¶ Arguitur autem ꝙ dicte consequentie non se maleficent. Maxime eñ per hanc illationẽ/hec cõsequẽtia est bona, ergo ita est sicut per añs significatur, ⁊ alr est quã significatur per ꝯñs, rursus, ergo est mala/ sed hec vltima ꝯña non valet cum in reflexiuis (vt supra dictum est) stet ita esse sicut significatur per añs ⁊ aliter quã significatur per cõsequens. ¶ Ad hoc forsan quis negaret dictas consequentias maxime se maleficare per illas ꝯñas, sed per has/hec cõsequentia est bona, ergo ita est sicut per añs significatur ⁊ aliter quã per ꝯñs, sed ꝯñs nõ habet alr annexũ, ergo est mala. Nã si ꝯceditur in insolubilibus ita esse añtis bone ꝯñe et alr consequẽtis, hoc est quando ꝯñs habet aliter annexum. Sed tunc sequeretur illam ꝯñam/deus est ergo hec ꝯña non est bona/non se maleficare, cuius oppositũ omnes concedunt, nam consequẽs habet aliter annexũ, cum ad eius ita esse sequatur aliter esse. Sequitur nãqꝫ, ita est sicut per ipsum significaꝫ, ⁊ cum res nõ possint melius se habere vt aliter sit, ipsum est necessariũ, rursus, ergo ꝯña est bona (admittitur eñ hec ꝯña) rursus, ergo aliter est quã per ipsum significaꝫ. ¶ Itẽ sequeretur hanc ꝯñam/si hec ꝯña est bona aliter est quam per hoc ꝯñs significatur/non se maleficare qð esset prebere ansam volenti sustinere illam esse bonam, nam cõcesso proinde ita esse sicut per añs significatur ⁊ aliter quã per ꝯñs, diceret id contingere qꝛ consequens habet aliter annexũ, vnde non sequeretur eam esse malã. ¶ Igitur prestat dicere ad replicã principalem ꝙ ad aliquã ꝯñam se maleficare sufficit ad ipsam eẽ bonam inferri esse malam per ꝯñas extra insolubilia teneñtes (vt diximus de propositione se falsificate) nam alias peteretur principiũ in huiusmodi deductionibꝰ. ¶ Sed arguis, ergo hec ꝯña/si aliter est quã per hoc ꝯñs significatur aliter est quã per hoc ꝯñs significatur/se maleficat, nam ad ipsam esse bonã sequitur ita esse sicut per añs significatur ⁊ alr quã per ꝯñs, ⁊ inde per te sequitur esse malam. ¶ Negatur ꝙ ad ipsam esse bonam sequatur ⁊c̃. nam ita esse añtis ⁊ aliter consequentis nõ sequitur ex hoc qð ꝯña sit bona, sed qꝛ aliter est quã significatur per ꝯñs et hoc significat añs, est tamẽ bona qꝛ arguitur a synonimo ad synonimũ. Si quis autem argumento hoc vehementius pressus voluerit modũ priorem eligere, dicat vtendũ esse hac ꝯña/hec ꝯña est bona ergo ita est sicut significatur per añs ⁊ aliter quã per ꝯñs, ⁊ ꝯñs nõ expriunit aliter annexũ, ergo illa est mala. Per quã monstraꝫ consequentias primo assumptas se maleficare, hanc vero proxime adductã minime. In his eñ tricis non nocet diuersis responsis abundare.

5. No. ¶ Hinc sequitur duarũ consequentiarum synonime adequate significantiũ alteram esse malã alteram vero bonam. Hec nãqꝫ/si hec ꝯña est bona homo est lapis (pronomine demõstrãte illam se maleficantẽ) synonime significat cum illa, ⁊ tamẽ est bona, qꝛ añs est impossibile, ⁊ nõ se maleficat. ¶ Sequitur secundo hanc ꝯñam/si hec ꝯña est mala hec ꝯña est bona/non se maleficare nec esse insolubilẽ, nam esto concederetur eã esse bonam, nõ sequeretur inde nisi antecedens esse falsum ⁊ ꝯñs verum, qð non obstat eius bonitati, ⁊ ex hoc quod est mala (sicut in rei veritate est mala qꝛ procedit a disparatis) non sequiꝫ nisi ꝙ añs est verum ⁊ cõsequens falsum. Item nec he/hec ꝯña est est mala ergo homo est lapis/deus est ergo hec ꝯña non est bona/se maleficãt sed sunt male qꝛ procedunt a disparatis. ¶ Dubitas autem de hac/petrus disputat ergo hec ꝯña non est bona/que videtur, petro disputante, esse bona, ⁊ non disputante, esse mala, qꝛ in primo casu se maleficat ⁊ in secundo non, cum tñ ꝯña que semel est mala semper sit mala ẜm eandem significationẽ. Nõ eñ in primo casu se maleficet patet, nam ex hoc qð sit bona sequitur aliter esse quã per ꝯñs significatur, ⁊ cum ita sit túc sicut significaꝫ per añs, sequitur eam esse malã. Sed in secũdo esto/aliter sit quã per ꝯñs significatur, qꝛ aliter est quoqꝫ quã significatur per añs/illa non se maleficat. ¶ Ad hoc respondetur dictam ꝯñam semper se maleficare, adhuc in secundo casu. Sequitur nãqꝫ/illa est bona, ⁊ cũ res nõ possint melius se habere vt sit mala, ergo non potest ita esse sicut per cõsequens significatur, ⁊ potest ita esse sicut significatur per antecedens, ergo est mala. Eodẽ modo hec/si hec ꝯña est bona petrus disputat/se maleficat adhuc petro disputante quia si ipsa esset bona cum res non possint aliter se habere ꝙ̃ nunc vt sit mala, nõ potest aliter esse quã per añs significatur, ⁊ potest alr esse ꝙ̃ significatur per ꝯñs, ergo est mala.

¶ Alia autem via arguitur. Dicatur: postꝙ̃ nola significãt ad placitum, ꝯña bona, illa in qua nõ potest ita esse sicut significatur per añs quin ita sit sicut significatur per ꝯñs, ⁊ mala in qua potest ita esse ⁊c̃. itaqꝫ hec consequentia sit mutua/non potest ita esse sicut significatur per añs huius ꝯñe, ergo hec ꝯña est bona. Tunc illa ꝯña/si hec consequẽtia est bona homo est lapis/est simul bona et mala. Quod sic patet, est bona ergo ita est sicut per añs significatur, vtpote qð idipsum adeqꝫ ate significet, ⁊ cũ aliter sit ꝙ̃ significatur per ꝯñs, ipsa est mala. Nõ si dixeris eam esse malam, ergo non est ita sicut significatur per añs, et cum res nõ possint aliter se habere vt sit ita ẜm talem significationẽ, non põt esse ita, ac subinde (per impositionẽ) ipsa est bona. ¶ Ad hoc (admissa impositione) dicendum est dictam ꝯñam esse bonam, nam concesso eam esse malã continuo sequitur nõ posse ita esse sicut per añs significatur ac subinde esse bonã. Attamen cum arguiꝫ, est bona ꝯña ⁊ id adequate significatur per añs, ergo ita est sicut per ipsum significaꝫ/negaꝫ ꝯña, qꝛ destruit suũ ita esse. Sequiꝫ nãqꝫ, ita est sicut ꝑ añs significaꝫ, ⁊ adequate significat ꝯñam eẽ bonã, ergo ita est, rursus, per admissam impositionẽ, ꝙ nõ potest ita esse sicut significaꝫ per añs quin ita sit sicut significatur per ꝯñs, sed non potest ita esse sicut significatur per ꝯñs, ergo non potest ita esse sicut significatur per añs. ¶ Equa ratione admissa impositione cõcedendam est hanc ꝯñam/si deus est, hec ꝯña non est bona/esse malã, qꝛ cõcesso eã esse bonã sequitur alr esse ꝙ̃ per ꝯñs significaꝫ, ⁊ cum ita sit sicut significaꝫ per añs, illa est mala. At cũ arguis/hec est mala ergo ita est sicut significatur per ꝯñs/negatur ꝯña qꝛ destruit suũ ita esse. Sequiꝫ nãqꝫ ita est sicut significaꝫ per ꝯñs ⁊ ipsum significat ꝯñam nõ esse bonã ergo ita est, ergo per impositionem potest ita esse sicut significatur per añs quãdo non ita sit sicut significaꝫ per ꝯñs, ⁊ cuꝫ res non possint alr se habere vt illud contingat, tam nõ ita est sicut significaꝫ per ꝯñs. ¶ Admissa autẽ hac impositione negãda est hec ꝯña a synonimo ad synonimũ/alr est ꝙ̃ per hoc ꝯñs significaꝫ, ergo alr est ꝙ̃ per hoc ꝯñs significaꝫ/vtroqꝫ pronoĩe demonstrãte ꝯñs. Sed de his satis.

¶ Caput quartum

Queritur tertio an in insolubilibus stet eandẽ scire añs ⁊ bonitatẽ cõsequentie ⁊ nescire conclusionẽ. Cuius partem negatiuam docet Arist. 1. poste. dicẽs/cognitis maiori et minori simul cognosciꝫ cõclusio. Sed pars affirmatiua sequitur ex dictis. Hec eñ est bona ꝯña a synonimo ad synonimũ/hoc consequens est nescitũ ergo hoc cõsequens est nescitum (vtrobiqꝫ cõsequente demonstrato) item omnis conclusio est nescita, oĩs cõclusio de barbara est conclusio, ergo oĩs cõclusio de barbara est nescita/⁊ tñ añs est scitũ ⁊ ꝯñs nescitũ, ergo.

1. No. ¶ Non est hic punctim exigenda assensuũ natura, disputatio enim illa totam huc posteriorum doctrinã concitaret. Sed obiter notãdum quadruplicẽ esse assensum prout nobis sat est. s. sciẽtiã, fidẽ, opinionẽ, et errorẽ. ¶ Sciẽtia est assensus firmus et clarus propõnis vere. i. significantis ita esse sicut est, et (vt distinguatur ab assensu principiorum qui dicitur intellectus) per demonstrationẽ acquisitus, vt assensus huius / hõ est risibilis. ¶ Fides est assensus firmus sed nõ clarus ppõnis vere, vt quẽ viatores habẽt huius / de⁹ est trinus et vnus. ¶ Opinio est assensus ppõnis aut vere aut false cũ formidine de opposito, vt assensus huius / totum distinguitur a suis partib⁹. Nec examinãdũ hic qd sit firmitas aut formido, sed sat est scire hanc esse priuationẽ illius. ¶ Error autẽ est assensus propõnis false vt assensus Arrij huius / filius dei non est substantia patris. Addunt nõnulli / firmus / vt distinguatur ab opinione falsa, sed opinio falsa potest quoq; dici error cum sepe appelletur opinio erronea. Idem est de dissensu propositionis false qđ de assensu sue contradictorie vere, et idẽ de dissensu vere qđ de assensu sue contradictorie false. Si enim assensus hui⁹ / omnis homo est risibilis / est scientia, dissensus sue contradictorie est scientia falsitatis, et si assensus huius / deus est trinus / est fides, dissensus sue cõtradictorie est fides falsitatis illius, et dissensus propõnis vere pariter est error sicut assensus contradictorie false. Tãto enim assensu quãto quis assentitur alicui propositioni, dissentitur sue cõtradictorie. ¶ Item scire aliquid stat dupliciter. s. in particulari et in vniuersali. Scire in particulari est scire per assensum immediate terminatũ ad ipsam propositionẽ scitam, vt scimus hanc / ois dualitas est par, sed scire in vniuersali aliquã propositionẽ est scire vniuersalem cuius illa est singularis, vt scitur hec / dualitas que est in bursa petri est par per assensum illius vniuersalis. Quare qui sciret hanc disiunctiuã / rex sedet vel rex non sedet / nõ subinde sciret in vniuersali aliquã partem, nec qui sciret hanc / aliquod horum est verum demõstratis dictis contradictorijs, quia non scitur tunc aliqua vniuersalis sub qua possit fieri subsumptio ad inferendũ aliquã illarum singularium. ¶ Unde sophistis importunitatib⁹ exclusis (vt inquit Arist. 1. post.) ppositio scita est illa cui⁹ habetur scientia, et credita, cui⁹ habetur fides, et opinata, cui⁹ habetur opinio. Tñ sole propõnes necessarie dicuntur sciri. At sophiste in hac presertim disputatione vtuntur nomine scientie pro assensu propositionis vere. i. significãtis ita esse sicut est siue contingentis siue necessarie siue claro siue non, quod dicitur scire sophisticum. ¶ Igitur propositio scita est illa cuius habetur assensus verus et firmus et non destruit suũ sciri (qđ est dictu) ad ipsam esse scitam non sequitur esse nescitã, vt / homo est risibilis. Et propõ nescita est illa, aut cuius non habetur assensus verus et firmus, aut q̃ se nescitat, vt / hõ est lapis / hec propõ est nescita. Sequitur namq; / est scita ergo eius assensus est verus, ergo ita est sicut per illam significatur, et adequate significat se esse nescitam, ergo est nescita. Proportionabiliter diffiniatur propõ credita et propõ opinata. Nec est hic disputandũ vtrũ propositio an eius potius significatũ dicatur immediatius sciri. Sed propõ dicitur a sophistis scibile propinquũ, et extrema dicuntur scibilia remota, et res eis significata, scibilia remotissima. ¶ At propõ dubia est illa cuius cum quis aduertit circa eam nec habet assensum nec dissensum firmũ. Unde ois propositio opinata dicitur dubia, sed non cõtra, nam hec / papa sedet / cuius nullum, nec opinatiuũ assensum aut dissensum habeo, est mihi dubia, et non opinata.

2. No. ¶ Hinc sequitur primo non esse possibile eandem propositionem esse simul scitam et nescitã seu dubiam, ab eodem, copulatiue, et ceteris tricis exclusis. Nomen nescita potest accipi aut negatiue, vt vez neget omnẽ assensum, quales sunt propõnes dubie, aut priuatiue, vt vez dicat assensum erroneũ, et in hoc sensu accipietur semper vt distinguatur cõtra dubiã. Dixerim / ab eodẽ / quia nihil vetat multas propositiones sciri a mathematico quas ignorãt qui nõ sunt mathematici. Dixerim / copulatim / quia hec disiũctiua / papa sedet vel papa nõ sedet. est scita et nescita quia est tota et pars. Immo si ly vel in alio loco est propõ nescita, tota disiũctiua est scita et nescita copulatiue, si primũ nomen sit femininũ singulare, et secũdũ neutrum plurale, quia est tota scita et est tres partes nescite, sed accipiendum est vtrũq; nomẽ in eodem numero. Item sm eãdem significationẽ etc. In quo sensu patet corollarium quo ad vtrãq; partẽ, quia scita et nescita opponũtur contrarie, et scita et dubia priuatiue (vt dictum est) que opposita non possunt verificari de eodem. Quinimmo esto admittatur petrũ posse poni in diuersis locis, vix posset percipi ipsum in altero scire et in altero nescire eandẽ, nisi aduertens q̃ potest ipse existens salmantice, poni segobie, et tamẽ q̃ assensus quẽ hic habet non sit segobie. Sed tunc limitandũ est corollariũ naturaliter. ¶ Sequitur secũdo possibile esse duas contradictorias simul esse nescitas ab aliquo adhuc extra reflexiuas, vt si quis firmiter assentiret parti false et dissentiret vere. Hoc tamen fit cũ deceptione, quia sine deceptione nec in reflexiuis id potest contingere. Unde acceptis his cõtradictorijs / hec est nescita hec non est nescita, si quis firmiter assentiat negatiue et dissentiat affirmatiue, in vtroq; decipitur, sed si (vt dialectico contingit) assentiat affirmatiue et dissentiat negatiue, tũc secunda non est nescita, immo est scita esse falsa. ¶ Sequitur tertio hanc propositionẽ / hec est falsa / esse scitam, et hanc / hec est impossibilis. Item et hanc / hec propõ significat aliter esse q̃ est, quia ita est in re sicut per eam significatur. Hanc autem / aliter est q̃ per hanc propõnem significatur, et hanc / non est ita sicut per hãc significatur / quia explicant formaliter aliter esse non possum percipere (vt dixi) quẽadmodum aliter sit q̃ per eas significatur, et nihilominus ita sit. Quare nec possum bene percipere aliud nisi q̃ se falsificẽt, ac pariter destruãt sui sciẽtiam. Est nãq;, etiã in insolubilibus, infallibilis consequentia / hec propõ est scita, ergo ita est sicut per eam significatur et ex opposito consequẽtis ad oppositum ãtis. ¶ Sequitur quarto duarũ propositionũ synonimarũ alterã esse scitam, alteram vero nescitã, vt patet in his / hec est nescita / hec est nescita (vtroq; pronomine primã demonstrãte) quarũ prima est nescita et scđa scita quia prima destruit sui scientiam secũda vero non. ¶ Sequitur quinto aliquã esse propositionem significantem ita esse sicut est quã deus nescit, vt hec / hec propõ a nullo est scita, immo est aliqua propõ que est nescita a deo et scita a creatura, vt / hec est nescita deo / quia habet reflexionem vt non sciatur a deo non tñ vt non sciatur a creatura, quare cum ita sit sicut per eam significatur, scitur a dialectico. Nec hoc arguit in deo aliquã imperfectionẽ cum eueniat a reflexionis repugnãtia. Cum hoc enim stat deum habere assensum scientificum illarũ et scire ita esse sicut per eas significatur (vt infra videbitur). Sunt qui putãtes hoc corollariũ aliquid imperfectionis in deo asserere, dicunt dictas propõnes destruere suũ ita esse, quia ad ita esse sequitur ipsas esse nescitas a deo et inde aliter esse q̃ per eas significatur quia omne verum scitur a deo. Sed tunc concedendũ est deum non habere assensum illarũ ac proinde nec scire ita esse sicut per illas significatur, quod reuera preter hoc, quod non habet tantã apparentiam q̃ primũ, destruit omnẽ modum loquendi in insolubilibus. ¶ Sequitur sexto aliquã propositionẽ vno tempore destruere sui scientiam, alio vero non / vt aliqua propõ est nescita que se sola existente, se nescitat, existẽte vero hac / homo est lapis cum illa, minime. ¶ Sequitur septimo aliquã vniuersalem esse nescitam cuius oẽs singulares sunt scite, vt / omnis vniuersalis est nescita. Item aliquã disiunctiuã esse a me scitam cuius omnes singulares scio significare aliter esse q̃ est vt / hec categorica significat aliter esse q̃ est vel hec categorica significat aliter esse q̃ est. Item aliquã copulatiuã esse nescitam cuius omnes partes sunt scite, vt / hec copulatiua est nescita et hec copulatiua est nescita. Item aliquã exclusiuam esse nescitam cuius oẽs exponẽtes sunt scite, vt / tñ hec exclusiua est nescita. ¶ Sequitur octauo nullam esse propositionẽ que inferat se esse dubiã. i. que ad ipsam non esse dubiam sequatur

quatur esse dubia, nam maxime hec/hec ꝓpositio est dubia/ sed hec non, nam vel habetur assensus vel dissensus firmus illius, aut assensus vel dissensus formidolosus, aut nec assensus nec dissensus aliquis. Si primũ, necesse est eam esse nescitam vt distinguit̃ cõtra dubiã, aut nescitã esse falsam, ⁊ ideo vtroq; modo aliter est quã per eam significatur, quare si habeat̃ assensus, est nescita, ⁊ si dissensus est scita esse falsa. Si secũdũ aut tertium, ipsa est dubia, non t̃n q: inferat se eẽ dubiam, sed q: non habetur assensus aut dissensus firmus illi⁹, ⁊ ideo ita est tũc sicut per illam significatur. Uerum est ꝙ repugnat eam esse scitã q: inde sequeretur ita esse vt significat, ac suinde esse dubiam. ❡ Sequitur nono solutio questionis affirmatiua vez ꝙ stat eundem scire p̄missas ⁊ bonitatẽ cõsequẽtie, ⁊ nescire conclusionem vt in parte affirmatiua questionis monstratum est.

3. No. ❡ Contra hec autem arguitur: assensus añtis ⁊ bonitatis ꝯñe sunt naturalis causa productiua assensus conclusionis, ergo per nullam reflexionem possunt impediri quin producant ipsum, cum reflexio cõclusionis nõ sit aliqua qualitas positiua obstans actioni assensuũ antecedentis ⁊ bonitati ꝯñe, ergo repugnat me habere assensum antecedentis ⁊ bonitatis ꝯñe ⁊ non conclusionis, vnde videtur sequi nec posse añs ⁊ ꝯñam esse scita ⁊ ꝯñs nescitum. ❡ Circa materiam huius argumenti notato ꝙ cum dictũ est hanc propositionẽ/hec est nescita/esse nescitam, non negamus habert assensum illius, immo cum ita sit sicut per illam significatur, quicunq; dialecticus assentitur illi, sed dicitur nescita q: ipsum ita esse includit esse nescitũ. ❡ Unde ad argumentũ conceditur ꝙ in hac ꝯña/hoc ꝯñs est nescitum, ergo hoc ꝯñs est nescitum/ ⁊ in ceteris huiusmodi reflexiuis quicũq; assentitur añti assentitur ꝯñti, sed nõ valet ꝯña / petrus assentitur cõsequẽti ⁊ ita est sicut per ipsm̃ significatur, ergo est scitũ, q: destruit suũ sciri. ❡ Sunt t̃n qui velint suadere posse quemq; assentire añti ⁊ ꝯñe ⁊ non consequẽti ob reflexionẽ in hac consequentia/nullus assentitur huic ꝯñti ergo nullus assentitur huic ꝯñti, nihil tamen suadent. Quinimmo siquis habeat assensum illius añtis continuo habebit assensum ꝯñtis, nam inde nulla sequitur reflexio, sed solum ꝙ aliter est quã significatur tam per ꝯñs q̃ per añs, ac proinde ꝙ sic asserens decepitur. ❡ Eadem ratione in hac ꝯña/si hoc ꝯñs est dubium hoc ꝯñs est dubium/nec dabitur quẽpiam assentiri añti ⁊ nõ consequẽti nec añs esse scitũ ⁊ ꝯñs nescitum. Nam quẽcũq; assensum habeas antecedentis eundẽ continuo habebis consequentis. Unde si sit firmus, tam añs q̃ ꝯñs est nescitum q: aliter est quã per vtrũq; significatur, si autem sit formidolosus, tam añs q̃ ꝯñs est dubium ⁊ opinatum ⁊ ita est sicut per vtrũq; significatur. Et idem est dicẽdum de hac/ hoc añs est opinatum, ergo hoc ꝯñs est opinatum, in quo eadem ratione non dabitur añs aut ꝯñs esse scitum, nec aliquod eoꝝ ex hoc quod nõ sit opinatum sequitur non esse opinatum, sed solum ex hoc quod sit scitum.

4. No. ❡ Alia via solet hic argui ꝙ videlz stet assentire añti ⁊ bonitati ꝯñe et non conclusioni, casu vez quo petro corã paulo disputante proponatur paulo hec ꝯña/hic disputat ergo petr⁹ disputat, tunc enĩ paulus scit añs ⁊ tamẽ nescit ꝯñs. Nõ si dicas nescire bonitatẽ ꝯñe, fiat sic ꝯña/hic disputat, hic est petrus, ergo petrus disputat. Nõ si dixeris tunc nescire minorẽ, contra fiat in mẽte pauli hec ꝯsequẽtia/ petrus est petrus, ergo hic est petrus (demõstrato ad intellectũ petro) tunc scit hanc ꝯñam et eius añs ergo scit ꝯñs, qḋ est minor prioris syllogismi. ❡ Miror quendam qui quarta parte suoꝝ insolubiliũ vi huius argumenti concedit in illo casu minorẽ esse scitam a paulo sed ꝯñam eẽ nescitã q: nescit an pronomen maioris ⁊ minoris idẽ demõstret. Cũ t̃n oppositũ sit verũ, cõstat enĩ ei demõstrari eandẽ rẽ, q̃q̃ ignoret an res demonstrata sit illa pro qua supponit conceptus petri, cõstatq; ei subinde ꝯñam esse bonam, sed non constat minorem esse veram. Unde ad replicã q̃n supponitur in ꝯñti illius ꝯñe que formatur in mẽte pauli demonstrari petrũ, aut intelligitur mediante conceptu cõmuni in significãdo. s. hic homo aut mediante singulari. s. hic petrus (si congrue dicitur in mẽte). Si primũ, negatur ꝙ paulus sciat ꝯñam illam, q̃q̃ sit bona q: cum pronomen non sit noticia distincta petri sicut petrus, non scit paulus an accipiatur pro eadem re pro qua supponit conceptus cui subordinatur ly petrus, q̃q̃ ita sit ꝙ supponit pro eadem. Si secundũ conceditur ꝙ paulus sciat consequẽtiã (est enĩ hec/ petrus est petrus ergo petr⁹ est petrus) sed tunc ꝯñs non est illud cui subordinatur minor syllogismi qui proponitur in voce aut in scripto, cum ibi pronomen non significet petrũ distincte, sed confuse mediãte conceptu cõmuni in significando. Hec autem ⁊ alia id genus que hic plurima multiplicari solent posterioristica sunt, a quibus prorsus de supersedendũ est hic vbi solum de reflexiuis disputamus.

❡ Secũdo principaliter contra primũ corollariũ arguitur. 5. No. Diffiniatur sic propõ scita vez ꝙ sit illa que significat ita esse sicut est cui aliquis assentit. Et nescita aut que significat aliter eẽ quã est aut cui nullus assentitur, itaq; ab his diffinitionibus ad diffinita ⁊ econtrario sit mutua ꝯña. Tunc eadem propõ est scita ⁊ nescita (qḋ supra negatũ est) pez in hac/hec est nescita/casu quo aliquis habeat assensum illius. Queritur namq; an sit scita an nescita. Si primũ, ergo per diffinitionẽ ꝓpositionis scite ita est sicut per ipsam significatur, sed per ipsam adequate significat̃ se esse nescitam ergo est nescita, ⁊ est scita vt concessisti ergo. Si est nescita, cũ ipsa id significet adequate, ita est sicut per ipsam significatur, ⁊ habetur assensus illius, ergo est scita, ⁊ est concessa esse scita, ergo. ❡ Ad hoc admissa impositione, q: nomina significant ad placitum, negatur inde sequi dictam propositionẽ esse scitam ⁊ nescitam, sed est solum nescita (q: cõcesso eam esse scitam) inde deducitur esse nescitã. Sed quando infert̃, est nescita ⁊ id adequate significat, ergo ita est sicut per illam significatur, negatur ꝯña q: destruit suũ ita eẽ. Sequit̃ nãq; ita est sicut per illam significatur et per illam adequate significatur se esse nescitam, ergo ita est, rursus per diffinitionem nescite, ergo vel aliter est quã per ipsam significatur vel nullus habetur assensus illius, sed habetur assensus ergo aliter est, a disiũctiua cum destructiõe vnius partis ad positionem alteri⁹. Quo fit vt casu quo non haberet̃ assensus illius non destrueret suũ sciri, q: oppositum illius partis disiunctiue nõ esset verum, esset tamen eo tunc nescita quia nullus haberet̃ assensus illius.

❡ Tertio principaliter contra idem arguitur. Sit casus ꝙ quicũq; scit aliquã propõnem non sit albus, ⁊ petr⁹ in rei veritate sit alb⁹ qui firmiter assentiat huic/ aliquis qui non scit aliquã propositionẽ est albus/ et nullus alius sit homo albus nec sciens aliquã propositionem, tunc dicta propositio est scita a petro et nescita ergo. Queritur nãq; an sit scita a petro an non. Si primũ, tunc sic/quicũq; scit aliquã propositionẽ non est albus (ex casu) petrus scit aliquam propositionẽ, ergo petrus non est albus, sed petrus est albus (ex casu) ergo petrus non scit aliquã propositionem, ac subinde dicta propõ est nescita a petro. Si dicas eam esse nescitam a petro, cum nullam aliam sciat petrus, ergo ita est sicut per ipsam significatur. s. ꝙ aliquis non sciens aliquã propositionem est albus, petrus assentitur firmiter ei ergo est scita ab eo. ❡ Et cõfirmatur, sint enĩ in rerũ natura due propositiones significantes ita esse sicut est ⁊ tertia significans aliter esse quã est ⁊ hec que sit quarta/tot adequate sunt propositiones scite quot nescite/quibus omnibus quattuor petrus firmiter assentiatur. Tunc aut hec quarta est scita aut nescita. Si primũ, ergo cum sint alie due scite, ⁊ vna sola nescita, nõ sunt tot adequate scite quot nescite, rursus, ergo nõ est ita sicut per illam significatur, ac subinde est nescita. Si autem dicas eam esse nescitam, cum sit alia nescita ⁊ due alie scite, tot sunt adequate scite quot nescite, et hoc adequate ipsa significat, ergo ita est sicut per ipsam significatur, ⁊ petrus fir

miter assentit ei, ergo est scita, ac subinde quicquid dicas sequitur eandem propōnem esse simul scitam ⁊ nescitam.

6. No. ¶ Ad hoc argumentū concesso toto casu negatur dictam propositionē esse scitam, qꝛ vt deductū est ad ipsam esse scitam sequitur eam esse nescitam. Concesso tñ ꝙ sit nescita ac subinde ꝙ ita sit sicut per eā significatur, negatur tamen ꝯña cum inde ⁊ ex hoc qꝺ petrus ei assentiatur infertur eam esse scitam, qꝛ destruit suū sciri. ¶ Unde si propositio scita hoc modo diffiniretur. s. que significat ita esse sicut est cui aliquis assentitur ⁊ nescita opposito modo disiunctiue, dicendum quoqꝫ esset tunc esse nescitam, sed cum inde inferretur ita esse sicut per eam significatur, neganda eēt consequentia, qꝛ destruit suū ita esse. Sequitur nāqꝫ ita est sicut per eam significatur, sed per eā significatur ꝙ aliquis homo albus non sciat aliquā propositionē, ⁊ petrus solus est albꝰ, ergo non scit aliquam propositionē, ergo illa non est scita ab eo, ergo per impositionē, vel petrus non assentitur dicte propositioni vel non est ita sicut per illam significatur, sed petrꝰ assentitur ei, ergo non est ita. ¶ Eadem ratione ad confirmationem admisso casu negatur dictam propositionē esse scitā et concesso eam esse nescitam, ac subinde ita esse sicut per eā significatur, ⁊ ꝙ petrus ei assentiatur, quando inde infertur eam esse scitam, negatur ꝯña, qꝛ ad ipsam eē scitam sequitur ex veris esse nescitam. Et eodem modo admissa impositione propōnis scite ⁊ nescite que in replica proximi argumenti facta fuit. Concesso pariter eam esse nescitam negatur inde sequi ita esse sicut per eam significatur qꝛ destruit suū ita esse, quod proportionabilr̄ sicut illic deducitur. ¶ At si assumas hanc/ tot sunt adequate propōnes scite quot dubie non poteris eodem modo deducere argumentū qꝛ cum dubia propositio sit cuius nullus habetur assensus firmus, si habeat̄ assensus eius firmus, nunq̄ poteris deducere eam esse dubiā, nam esto sint tūc cum illa alia dubia ⁊ alie due scite, necesse est dicere aliter esse q̄ꝫ per eam significatur qꝛ non potest asseri dubia cum habeatur assensus firmus illius quare tunc ipsa est nescita. Nō si nullus habeatur assensus firmus, sed vel formidolosus vel nullus, non poteris euitare quo minus sit dubia. Sed tunc q̄ꝫq̄ꝫ inde sequatur ita eē sicut per illam significatur, non tamen subinde sequitur eam esse scitā qꝛ non habetur assensus firmus illius.

¶ Quarto ad principale arguit̄. Hec propositio/ petrus errat assentiendo huic propositioni / casu quo petrus ei firmiter assentiat est scita ⁊ nescita ab eo, ergo. Aut eñ est scita aut nescita, si scita, ergo ita est sicut ꝑ ipsam significatur, sed per illam adequate significatur petrum errare assentiendo illi, ergo ita est, ac subinde est nescita, qꝛ alias eius assensus non esset error. ¶ Et cōfirmatur. Sit casus ꝙ petrus sit iustus qꝺ tamen paulus ignoret, paulus tamen habeat assensum firmū secunde partis huius disiunctiue/ petrꝰ est iustus vel hec disiunctiua est mihi dubia. Tūc dicta disiūctiua est paulo scita simul ⁊ dubia, ergo secunda pars dicti primi corollarij est falsa. Probatur añs, vel dicta ꝓpositio est ei scita, vel dubia. Si primū. Cum nec sciat primā partem nec ambas in falsitate repugnare, fit vt sciat secundā, ac proinde ꝙ ita sit sicut per secundā significatur, et cum adequate significet totam esse ei dubiā, ita est, ⁊ est concessa esse ab eo scita, ergo. Si autem dixeris eam esse ei dubiam, cum id adequate secunda pars significet, ita est sicut per illam significatur, ⁊ paulus habet assensū firmū illiꝰ, ergo illa est ei scita, ac subinde tota est scita.

¶ Ad argumētum hoc principale (ad-
7. No. misso casu) negatur dictam propositionē esse nescitam, nam cum dicta propositio asserat petrū errare assentiendo, ita est sicut per ipsam significatur, et cū petrꝰ assentiat firmiter illi, ipsa est scita. At qñ infertur/ ita est sicut per illam significat̄, ergo petrus errat/ conceditur totū, sed cum inde infert̄ ipsam esse nescitam, negatur ꝯña, nam petrus non dicitur errare qꝛ assentiat falso, sꝫ qꝛ ipsum ita esse ꝓpositionis ab eo scite includit eum errare (vt q̄ꝫ primū in de deceptiōe patebit). De hac autē/ hec propositio est errata a petro/ idem est dicendū quod de hac/ hec est nescita/ vel ꝙ se nescitat. ¶ Ad confirmationē respondetur dictā disiunctiuam esse dubiam, ac subinde (vt optime deductum est) secundā partem esse scitam qꝛ ita est sicut per illam significatur cui paulus firmiter assentitur. Sed quando infertur/ secunda pars est scita, ergo tota est scita, negatur cōsequētia, qꝛ ad ipsam esse scitam sequitur esse dubiā (vt inter arguendū deductum est).

¶ Solent hic alia via argumenta mul- 8. No.
tiplicari ad suadendū eandem propositionē esse simul scitam et nescitam aut dubiam. V. g. sit thomas qui firmiter assentiat prime parti huius/ petrus disputat vel paulus disputat/ et dissentiat secunde, tñ in rei veritate prima sit falsa ⁊ secunda vera, ⁊ assentiat illius alio assensu firmo toti disiūctiue, tūc dicta disiunctiua est scita ⁊ nescita a thoma. Aut eñ das primū aut secundū. Si primū deducitur secundū sic. Nullā partem scit thomas nec scit ambas in falsitate repugnare, ergo illa est nescita. Nō si dederis secundū, deducitur primū, ipse firmiter assentitur dicte propositioni, ⁊ ipsa est vera, ergo est ei scita. ¶ Huiusmodi tamen argumēta qꝛ limites reflexinarum exeunt non sunt presentis speculationis. Petit eñ hoc quid requiratur vt aliqua disiunctiua dicat̄ esse scita, de quo 1. trac. c. vlti. sermo habitus est. Iuxta quē dicta disiunctiua non est scita vt inter arguendū ostensum est. Et cum arguit̄. Habetur assensus firmus illius ⁊ ita est sicut per ipsam significatur, ergo ipsa est scita, negatur ꝯña, qꝛ talis assensus non est clarus (loquimur tam exacte de scientia, qꝛ extra insolubilia). Sed nec sequitur ꝙ tota sciatur, adhuc seclusa claritate, qꝛ cum non habeatur assensus repugnantie partium, nullus potest haberi assensus illius nisi qui habet̄ partis. Quorum in illo casu nullus est sciētia. Unde q̄ꝫq̄ꝫ de categoricis illa ꝯña sit bona, tamen de disiunctiua non valet, qꝛ habetur assensus totius ratione totius partis false, et ita est sicut per totam significatur ratione alterius partis que est vera. Sed esset arguendum/ thomas habet assensum totius ratione huius partis ⁊ ita est sicut per totam significatur ratione eiusdem partis, ergo tota est scita. At de his qꝛ nō sunt presentis speculationis satis.

¶ In de modalibus habes quēadmo-
dum hec verba/ scio/ credo ⁊c. constituunt modalem compositam, vt scio papā sedere/ ⁊ diuisam, vt/ papam scio sedere. Et 9. No.
ibi ⁊ in de appellationibꝰ habes quēadmodum in prima appellet proprium assensum sequentis propositionis, nec habet resolui per descensum sub subiecto, sed secūda, qꝛ non est ibi talis appellatio, est hoc modo resoluēda. Quare si viderem papam sedere quem nescirē esse papam, prima est falsa ⁊ secūda vera. ¶ Iuxta quā doctrinam, si firmiter assentirem huic/ alique propositiones sunt vere quas nullus homo potest scire, verum esset dicere/ scio aliquas propositiones esse veras quas nullus hō potest scire. Et multa alia id genus possent et solent a nōnullis hic multiplicari, que tamē ad disputationem insolubilium non attinent.

¶ Caput quintum.

Pendet autem ex hac tertia alia q̄ sit vltima questio. An vꝫ stet aliquē simul decipi ⁊ non decipi dum eidē propositioni sꝫm eandem significationē assentitur. Cuius questionis pars affirmatiua videtur manifesta in hac/ petrus decipitur casu quo petrus ei assentiatur. Aut eñ tunc decipitur aut non. Si primū, ergo ita est sicut per dictam propositionē significatur, cū idipsum adequate significet, ac subinde petrus qui ei assentitur non decipitur. Nō si dederis ipsum nō decipi, ergo aliter est q̄ꝫ per dictā propōnē significat̄, rursus, ergo petrꝰ ei assentiēs decipit̄. Sed pars negatiua vr̄ repugnātiam inuoluere,

1. No. ¶ Circa hanc questionē notato ꝙ non
accipitur hic deceptio pro illa morali que in cōtractibus con
tingit sed pro defectu intellectus in assentiendo aut dissentiē
do. Unde deceptio, reflexiua neuᵹ explosiua, est assensus ve
ri aut dissensus falsi. Illi qui distingunt errorē ab opinione
falsa addunt subinde ꝙ sit assensus firmus vt ille qui falsam
opinionē habet non dicatur decipi. Potest tñ ꝛ solet opinio
erronea appellari. ¶ At vero vt locū insolubilibus demus
aliquem decipi est ipsuꝫ assentiꝛ falso. i. significanti aliter
esse quā est non ex sola reflexione, aut dissentiri vero. i. signifi
canti ita esse sicut est, aut alr ex sola reflexione, aut ad ipsum
non decipi sequi ipsum decipi. U. g. qui assentiret huic/deus
non est homo / ꝛ qui dissentiret sue contradictorie deciperes
tur, sed qui assentiret his / hec est falsa / hec significat alr esse
ꝙ est (pronomine demonstrante propositionē cuius est pars)
nō deciperetᷣ, immo deciperetᷣ qui dissentiret eis. Petrꝰ aūt
in casu partis affirmatiue questionis, ꝙꝙ assentiat proposi
tioni significāti ita eē sicut est, eo decipitur quo ad ipsum de
cipi sequitur ipsum non decipi, vt ibi deductū est.

2. No. ¶ Quo fit primo vt stet quēpiam assen
tientē modo ꝓpōni vere sic assentiēdo decipi qui post hac ma
nēs eodē assensu, nō decipietᷣ sm illū, qꝺ pꝫ si petrus manēte
assensu illiꝰ/petrus decipitᷣ simul assentiat huic/deus non est.
¶ Ex his tñ nō inferas (vt quidā inferūt) ꝙ stat deū decipi ꝑ
reflexionē, nunꝙ eñ pōt ita esse sicut per hāc sigtur/ deus de
cipitur, ac subinde deus non potest habere assensum illius, si
cut petrus admittitur habere assensum illius/petrus decipi
tur/ qꝛ non potest assentire falso sicut petrus. Unde nō potest
deduci reflexio in dicta propōne sicut in hac, nā dato ꝙ deus
non decipitur, ac proinde ꝙ aliter sit ꝙ per eam significatur
cum nō possis sublimere/ꝛ deus assentit illi/nec subinde po
tes inferre/deus decipitᷣ. ¶ Sed arguis. Pariter ego non
admittā petrū habere assensum huiꝰ/petrus decipitᷣ/ quo nō
admisso nō deducitᷣ ex hoc qꝺ est/petrū non decipi, ipsum de
cipi. ¶ Uerum est dictā reflexionē illo non admisso nō habe
re locū. Sed nō potest illud nō admitti cū sit possibile, potest
eñ hō assentire falso sicut vero. ¶ Nec dicta reflexio habet
locū si petrus dissentiat dicte propōni. s. petrꝰ decipitur. Nā
tunc cōcesso ꝙ non decipiatᷣ non sequitᷣ nisi ꝙ alr est quā per
talem propōnem significatᷣ, vnde nō sequitur rursus ipsum de
cipi qꝛ dissentiens falso nō decipitur. Rursus cōcesso ipsum
decipi non sequeretᷣ nisi ꝙ ita esset sicut per talē propōnem si
gnificatur ꝛ cū petrus ei dissentiatᷣ non sequeretᷣ ipsum nō de
cipi, immo decipi. Quare cū dicta propō non sit tunc insolu
bilis, non est maior ratio cōcedatur petrum decipi ꝙ non de
cipi, nisi ꝙ asserit primū, qꝺ proinde melius conceditᷣ. Eadē
ratione, si petrus assentiatᷣ huic/petrus non decipitur/dicta
propō ī tali casu nullo modo est insolubilis. Quare conce
dendū est ipsum nō decipi, cum id asserat, sed si dissentiatᷣ di
cte propositioni, ipsa est tunc insolubilis sicut sua cōtradicto
ria casu quo petrus assentiatᷣ ei. Unde ꝯcedendū est tunc pe
trum decipi, ac subinde alr esse ꝙ per talem propōnem signi
ficatur. Sed cū inde inferᷣ petrum non decipi qꝛ dissentitᷣ fal
so, neganda est ꝯña, qꝛ ad ipsum non decipi sequitᷣ ipsum de
cipi. Sequitur nāqꝫ petrus non decipitᷣ, ergo ita est sicut per
talē propōnem significatᷣ, ꝛ dissentitᷣ ei, ergo decipitᷣ. ¶ Sed
queris quare tunc nō concederemus ipsum non decipi postꝙ
pariter ad ipsum decipi sequitᷣ ipsum nō decipi, qꝛ sequitᷣ alr
esse quā per dictā propōnem significatur cui petrus dissentitᷣ
¶ Ne concedatᷣ petrū assentiēdo affirmatiue decipi ꝛ dissen
tiendo negatiue cōtradictorie non decipi, cū tñ idem sit assen
tire alteri cōtradictoriarū, ꝛ dissentire alteri. ¶ Sequitᷣ scðo
ꝙ stat petrū assentiendo propōni necessarie in sensu necessa
rio decipi, et tñ assentiendo propositioni impossibili in sensu
impossibili nō decipi, vt patet si assentiat his duabus/petrus
possibilr decipitᷣ/hec propō potest esse impossibilis. ¶ Sequi
tur tertio, vt petro assentiente huic propōni/ aliquis hō deci
pitur / nullo alio hoīe alicui assentiēte aut dissentiente, petrꝰ
decipiatur. Si vero tunc temporis alius assentiat huic/deus
non est trinus/petrus nō decipitur, qꝛ in primo casu ad ipsuꝫ
decipi sequitur ipsum non decipi in secundo vero non. ¶ Se
quitur quarto ꝙ petro assentiente soli huic propōni / paulus
decipitur/ꝛ paulo assentiēte huic/petrus decipitur, vterqꝫ de
cipitᷣ, qꝛ aliꝗs decipitᷣ ꝛ nō est potior ratio de vno ꝙ de alio,
ergo vterqꝫ decipitᷣ. Nō eñ aliquis decipiatur patet, nā da
to opposito ꝙ nullus decipitur, ꝛ paulus assentitᷣ illi/petrus
decipitur/ergo paulus decipitᷣ, ꝛ eadē arte probabis petrum
decipi. Nec valet obligatoriū respōsum ꝙ vꝫ ille qui primū
ab arguente proponitᷣ decipitur, ꝛ alter nō, qꝛ vꝫ inde sequi
tur alterū assentiri vero. Non inꝗ valet qꝛ illa propō/nō est
potior ratio ꝛc̄. nō potest negari. Ex qua proinde cum hoc qꝺ
alter decipiatur sequitur vtrūqꝫ decipi. Et eadem ratione si
essent aliquot hoīes singuli asserentes/aliquis nostrū decipi
tur, oēs deciperentur. ¶ Sequitur quinto ꝙ stat petro assen
tiente alicui propositioni ꝛ paulo dissentiente sue cōtradicto
rie in sensu ꝯtradictorio, vtrūqꝫ simul decipi, vt si petro assen
tiente huic/petrus decipitᷣ/paulus dissentiat sue cōtradicto
rie. ¶ Sequitur sexto ꝙ stat petro ꝛ paulo simul assentiētibꝰ
eidē propōni sm eandem significationē, petrum decipi paulū
vero nō, vt si vterqꝫ assentiat huic ꝓpositioni/petrus decipi
tur. Et eadem ratione stat petrū assentientē duabus proposi
tionibus synonimis sm significationē qua sunt synonime, de
cipi assentiēdo alteri ꝛ nō decipi assentiendo alteri, vt si assen
tiat his duabus/petrus decipitur assentiendo huic propōni/
petrus decipitᷣ assentiēdo huic propōni/ vtroqꝫ pronoīe demō
strante primā. Decipitur eñ primo assensu ꝛ nō secundo.
¶ Sequitᷣ deniqꝫ octauo: solutio que
stionis negatiua, vꝫ ꝙ non stat nec in insolubilibus quēpiā
assentientē eidem propōni sm eandē significationē simul de
cipi ꝛ non decipi, admisimus in eodē loco. Nō addiderim, qꝛ si 3. No.
admiseris petrū in duobus locis existentē in vtroqꝫ assentiri
huic propōni/petrus decipitᷣ in. a. loco, forsan concedendum
esset ꝙ decipitur in. a. ꝛ non in. b. qꝛ primū sequitᷣ per reflexio
nem, secundū vero nequaꝙ. ¶ Igitᷣ ad argumentū pro par
te affirmatiua questionis. Concesso petrū tunc decipi, negatᷣ
ipm nō decipi, ꝙꝙ assentiatᷣ propōni significāti ita esse sicut
est, qꝛ (vt illic deductū est) ad petrū nō decipi seqᷣ ipm decipi.
¶ Contra hanc autem conclusionē ar
guitur. Extendatᷣ causa disputationis nomē hypocrita vt si
gnificet tñ sicut/homo qui apparet talis qualis nō est (nam
stricto noīe solū significat illū qui apparet bonus cū non sit
bonus) ꝛ sit paulus qui fingat aliquo modo se esse hypocritā 4. No.
non tñ sit hypocrita, ꝛ petrus assentiatᷣ huic/paulus est hypo
crita. Tunc petrus decipitᷣ in sic assentiendo ꝛ simul nō deci
pitᷣ, ergo cōclusio falsa. Probatur aña. Aut eñ decipitᷣ aut
nō decipitᷣ. Si primū, ergo alr est ꝙ per propōnem cui assen
titᷣ significātur (alis non deciperetᷣ) ac subinde paulus nō est
hypocrita, ꝛ apparet hypocrita, ꝙ apparet talis qualis non
est, rursus, ergo per diffinitionē paulus est hypocrita, ꝛ ideo
ita est sicut per propōnem cui petrus assentitᷣ sigtur, ac proin
de nō decipitᷣ. Si dederis scðm, ergo ita est sicut ꝑ propōnem
cui assentitᷣ. s. paulus est hypocrita/sigtur (alias deciperetur)
rursus per diffinitionē, ergo paulus apparet talis qualis nō
est ꝛ apparet hypocrita, ꝙ non est hypocrita, rursus, ergo alr
est ꝙ per propōnem cui petrus assentitᷣ significatᷣ, ac proinde
decipitᷣ, quare quicquid dederis sequitᷣ intentū. ¶ Hoc argu
mentū manifeste monstrat casum esse impossibilē vꝫ ꝙ iuxta
illā diffinitionē hypocrite sit possibile ꝙ aliquis fingat se eē
hypocritā ꝛ nō sit hypocrita, nam prima pars infert cōtradi
ctoriā secūde. ¶ Cuncta alia ꝙ in hac questione multiplicari
possent argumēta, instar eorū que in superioribꝰ exposita sunt
facile intelligētur. Sat eñ est de insolubilibus ea dixisse quī
bus materia disputantibus aperiatur, ad laudem ꝛ gloriam
omnipotentis dei.

¶ Explicit opusculum insolubilium fratris
Dominici Soto.

¶ Opusculum obligationū fratris Dominici Soto segobiensis ordinis predicatorū artium magistri.

Extremā manū destinato operi imponens, de arte obligatorie disputādi eatenus dicā, quoad terminis primum expositis, singula eoꝝ exempla deinde subiūgātur. Nempe cuius doctrina hec non nihil possit summulistis conducere (nam de predestinatione, ceterisq; id genus disputanti vix scias nisi obligatorie respondere) impositiones tñ et casus qui hīc plurimi multiplicari solent, indigni reuera sunt, in quibus extricandis et tempus et operā perdas.

¶ Capitis primi. Lectio prima.

1. No. Situr obligatio est alicuius enūtiabilis, sm aliquē statum substinēdi, inter arguētem et respondentē prefixio, vt hec/ papa dormit/ qñ ab arguēte posita, a respōdente est admissa. Instar ciuilis obligationis que ex petitione obligātis et assensu obligati conflatur. Unde ponēs propositionē alteri dicitur obligans, et admittēs obligatus, et signa (.v.g.) pono/ admitto etc. quibus fit obligatio dicuntur instrumenta obligationis. Et obligans dicitur a nōnullis (nescio an tam proprie) obligatio actiua, obligatusq; passiua, et instrumēta obligatio formalis. Sed improprius appellant enūtiabile ipsum, obligatum, cū non dicatur nisi prefixum seu prefixio, vt dictum est.

2. No. ¶ Est deinde notandū ad maiorē diffinitionis intelligētiā triplicem esse statū in quo aliqua propositio potest substinenda prefigi. s. affirmatiuū, negatiuū et dubium, seu (qđ idem est) verum, falsum et dubiū. Unde tria sūt signa quibus vtitur obligans. s. pono, depono, dubie pono, et duo quibus vtitur respōdens. s. admitto, non admitto. V.g. cum opponēs dicit respondēti/ pono tibi hanc/ tu non loqueris/ idem est ac si dicat, sustine hanc veram, seu, respōde affirmatiue ad eius veritatem. Et cum dicit/ depono tibi hanc/ tu non loqueris/ idem est ac si dicat, sustine illam falsam, seu (qđ idem est) respōde negatiue. Et qñ dicit/ dubie pono tibi hāc/ petit vt sustineat ipsam esse dubiam. Ad quas positiones respondens tenetur respondere altero hoꝝ signoꝝ/ admitto/ non admitto/ sm regulas infra constituēdas. Nā si respōdeat secūdo modo, non restat obligatus, si vero primo, inde cōsurgit obligatio. ¶ Sed quid si arguēs dicat/ obligo te ad hanc/ petrus disputat/ non exprimēdo statum sm quē vult ipsam sustineri. ¶ Ad hoc dicunt nōnulli respondentē debere admittere et postea cū proponatur, debere respondere sm eius qualitatem tanq̄ ad impertinētē, q cū ex obligatione nō teneat magis eam in hoc q̄ in alio statu sustinere, potest eligere quē voluerit. At cum nulla inde surgat obligatio, prestat dicere respondentē debere distinguere sm quēnā statum voluerit eum arguens obligare, ac demum admittere si est admittendum. ¶ Quēadmodū si proponatur ei aliqua propō cuius significationē ignorat, non debet admittere quoadusq; informetur quid significat. Et eadē rōne si opponens dicat propono tibi aliquā propōnem de qua cogito que certe est possibilis, non debet respondens admittere quoadusq; sit certus quenam sit illa propō. ¶ Itē nec si dicat pono tibi aliquā haruꝫ/ petrus disputat/ petrus nō disputat/ debet respondēs admittere quoadusq; sit certus quenā sit illa. Nam si postea aliquā illaruꝫ propositā concederet tanq̄ admissam, posset redargui q concesserit id ad qđ nō tenebat, q posset adimplere promissum sustinendo aliam. Equa ratione si arguens poneret aliqđ equiuocū, non debet respondēs admittere quoadusq; sciat in quo sensu ponat ei. ¶ Aduerte tandē casus verboꝝ non esse obligatoria signa. Qui enī dixerit/ posui tibi hanc/ ponā/ quis posuit etc. non per hec obligabit aliquem.

¶ Est tertio notādum tp̄s obligatiōis esse tp̄s in quo toto respōdēs rōne obligationis tenet sustinere prefixū enūtiabile sm statū in quo est admissuꝫ. 3. No. Diximus in quo toto, q tp̄s compositum ex tempore obligatiōis et illo qđ sequitur postq̄ cessauit obligatio, non est tempus obligationis. ¶ Et tēpus hoc incipit esse in instāti terminatiuo admissionis, si fiat obligatio pro illo tūc. Nam als inciperet qñ inciperet tp̄s pro quo fit obligatio, vt si quis dicat pono tibi hanc pro crastina die. ¶ Desinere autem pōt multis modis. Primo per cōuentionē in principio factam, vt si arguens dixerit/ pono tibi hanc pro hora sequēti, tunc illa transacta cessat. Secundo qñ respondens diceret nolo amplius obligatorie respōdere, aut qñ cessaret disputatio, aut transferretur ad aliam facultatē. s. physicam etc. Tertio qñ arguēs dicit/ cesset tempus obligationis vt videat quēadmodum in tp̄e obligationis responderis. Et hoc modo contingit vt in plurimū cessare. Quarto qñ fit ab arguente noua obligatio repugnans priori, nam tūc vr innuere vt cesset obligatio prior. Quāq̄ melius fieret si respondens exprimeret se admittere dū tamē cesset prior obligatio. Quando aūt fit noua positio que est cōpossibilis priori, nō proinde cessat prior, sed intēdit arguēs vt ambe cōcurrant, vt infra videbitur.

¶ Sunt et alij termini quibus vtuntur obligatores tā ante obligationē q̄ post. 4. No. Ante obligationem enī vtunt his tria/ impono/ suppono. Imponit enī sepe opponēs terminos ad significādū. Que quidem impositiones (vt prima parte introductionū visum est) dicunt non autentice, q per solū tp̄s disputationis durant, vt cū imponit ad significandū tali condicioni etc. Supponūturq; causa disputationis casus aliqui, vt q sint tot homines sic aut sic se habētes etc. Quod fit per hec signa/ suppono/ sit rei veritas/ sit casus etc. et tam ad impositionē q̄ ad casus respondendū est admittendo aut nō admittendo. At esto admittant non exinde consurgit obligatio vt iamiam videbit. Sunt et alij termini quibus vtitur post obligationē, vt propono, ad quam propōnem respondendū est concedēdo aut negādo, vt infra videbitur.

¶ Contra hec aūt arguitur. Non sunt tres status sm quos aliqua propō potest prefigi, ergo scđm notabile non continet verū. Probatur aūs. Omnis positio est depositio et ecōtrario, q positio vnius propōnis est depositio sue cōtradictorie et depositio vnius est depositio alterius, cum eadē sit obligatio ad sustinendā propōnem verā, et ad sustinendā suā contradictoriā falsam, ergo depositio non est distincta species a positione. ¶ Et confirmatur. Dubie positio nō distinguit a positione, ergo. Probat ꝯñ. Quādo opponens dicit, dubie pono tibi hāc/ petrus disputat/ aut intendit obligare respondentē vt dubitet illā, vel vt sustineat hanc in sensu affirmatiuo/ hec propō est tibi dubia. Non primū, q cū nullus possit ad impossibile obligari, et sepe proponātur propositiones a respondēte scite, quas proinde nō pōt dubitare, nulla esset talis obligatio. Quod si dederis scđm, perspicuū est illā esse formalr positionē huius/ hec propō. est tibi dubia.

¶ Ad argumētum negatur assumptū 5. No. et ad probationē negatur omnē positionem vnius esse depositionē sue cōtradictorie, ad minus formalr. Quinimmo quēadmodū aliquā propositionē esse verā non est formalr suam cōtradictoriā esse falsam, cū sint diuerse passiones diuersarum propōnum (quāq̄ ex eodeꝫ casu eueniat vtraq;) ita nec positio vnius sm priorē statum est formalr obligatio alterius sm alterū. Sunt enī respectu eiusdē propōnis considerandi status

diuersi ⁊ obligationes. Et cōstat ꝙ si aliqua ꝓpō mihi poneretur ⁊ petro deponatur, nō sumus eadē obligatione obligati. ¶ Ad confirmationē negatur pariter assumptū. Et qñ queritur intentio dubie ponētis hanc (.v.g.) petrus disputat / neutra illarū datur q̄ inter arguendū insinuate sunt, ob rationes ibi adductas. Sed intēdit obligare respondentē vt sustineat eā tanq̄ si esset dubia non obstāte et non sit dubia. Quēadmodū ponens mihi hanc / dñicus non loquit / non intēdit me obligare vt assentiā eam esse verā, sed vt sustineā tanq̄ verā nō obstante sciam esse falsam.

¶ Secūdo principaliter arguit ꝙ sint plures tribus. Impositio est alia species quarta distincta, ergo. Patet aña. Cum quis imponit ad significandū aliquid et admittitur, respondēs tenet respōdere scḋ talem impositionem, ergo est obligatio. ¶ Et cōfirmatur primo. Quādo opponens dicit, sit rei veritas ꝙ deus ab eterno presciuerit antichristū fore, respondēs postq̄ admiserit tenet illam sustinere verā, ergo est obligatio, ⁊ tñ nulla dictarū trium specierū, ergo. Probatur aña, qr si non teneret ad illud sequeretur ꝙ posita deinde hac / antichristus non erit q̄ illi repugnat, possit admitti simul cū casu priori, qḋ videtur falsum, nā cōiter respondet ꝙ per positionē huius tollitur aliud. ¶ Et cōfirmatur. Petitio est alia sexta species, nam cū opponēs dicit respondenti / peto a te vt affirmatiue respondeas, ⁊ respondens consenserit, tunc respondēs tenet affirmatiue respondere, ergo est obligatio, ⁊ non aliqua illarū, ergo.

6. No. ¶ Fuerunt nōnulli sex species obligationis multiplicantes. Dicebāt enī aut arguēs vult obligare respondentē ad aliquē actum, ⁊ tunc si exprimit incōplexe .i. non propositionabilr, vt respōdere affirmatiue / negatiue / dubitare ⁊c. debet designari hoc signo / peto .s. peto a te respondere affirmatiue ⁊c. Aut exprimitur ꝓpositionalr, ⁊ tunc debet fieri per hec signa / sit rei veritas (.v.g.) ꝙ oīs hō disputet / sit ita ꝙ tu curras ⁊c. Aut fit obligatio habitualis .i. vbi non exprimit id qḋ respondens debet facere nec modus aliquis se habendi rerū, ⁊ tunc si obligatio sit cōis ad terminos qui nō sunt propōnes ⁊ ad propositiones debet fieri per ly / impono, vt impono ly .a. ad significandū hominē / impono hāc propositionē / homo est aīal / vt cōuertatur cum illa / deus est ⁊c. aut est peculiaris propōnum, ⁊ sic diuiditur in tres species .s. ponō / depono / dubie pono. ¶ At vero nō est iam in vsu ponere nisi tres vltimas, nā certe alie vel non sunt obligationes vel reducunt ad illas tres. V.g. qñ quis imponit tīm aliquē nō intendit obligare respōdentē, nā tūc per impositiones factas ab instituente idyoma latinū obligaremur tales impositiōes sustinere vsq̄ adeo vt si poneret nunc ab aliquo obligatorie opponēte hec propō / ly homo non significat hoīes / non esset admittenda, qḋ est falsum. Igitur quēadmodū impositio autētica non obligat, ita nec impositio nō auctentica, sed fit vt respondēs vtatur tali impositione nisi repugnauerit obligationi. Unde si opponens diceret, imponat hec / petrus disputat / vt concertat cū hac / petrꝰ est lapis, ⁊ illa impositione admissa ponat hanc / petrus disputat, solum sigt petrū disputare / admittenda est tanq̄ possibilis ⁊ tunc incipit obligatio, et si rursus ponat hanc, petrus est lapis, solū significat petrū esse lapidē / admittenda quoq̄ tanq̄ cōpossibilis prefixo. Et qñ postea ꝓponātur, ambe sunt cōcedende. Ex quibus si inferat / dicte propōnes nō conuertunt / concedendū est q̄q̄ falsum, qr sequit ex admissis ⁊ concessis in obligatione. Si aūt opponēs diceret pono tibi hanc / petrus disputat ⁊ petrus est lapis cōuertuntur / ⁊ respondēs admiserit, ex tunc est obligatus illā cōuertibilitatē sustinere. Unde si deinde ponat hāc / petrus disputat, solū significat petrū disputare / admittenda est qr compossibilis prime. Sed si postea ꝓponat / petrus est lapis, solū significat petrum esse lapidē / neganda est q̄q̄ vera, qr repugnat admissio ad que est obligatus. Et eadē subinde ratione si diceret opponens / impono ly .a. ad significandum hoīes, non resultaret obligatio q̄q̄ impositio admitteretur, resultaret tamen si diceret pono tibi hanc / ly .a. significat hoīes. ¶ Igitur ad argumentū negatur aña.

¶ Eodem modo ad primā confirma- 7. No.
tionē negatur ꝙ ex illis verbis / sit rei veritas / sit casus ⁊c. insurgat obligatio, sed solum manifestat modus quo res se habent, vt cōstet que propōnes sint cōcedende qr vere, queue negande qr false, nisi aut prime repugnēt propōnibus obligatorie prefixis, aut secūde sequātur ex illis. ¶ Unde ad rationē ibi adductā, q̄q̄ opponens dixerit, sit verū vt res habent ꝙ deus p̄sciuerit antichristū fore, ⁊ id fuerit admissum, si postea ponat hanc / antichristus non erit / admittenda est qr possibilis, ⁊ qñ ꝓponat, ꝯcedenda, qr obligatorie admissa, ex qua si inferat deū non presciuisse antichristū fore, cōcedendum est q̄q̄ falsum qr sequitur ex cōcesso [illegible] obligationē. Sed si opponens dixisset, pono tibi hāc / deus presciuit ⁊c. qua admissa posuisset hanc / antichristus non erit, nō est admittenda qr repugnat priori obligatorie prefixo. Aduerte quātū referat dicere / impono / sit ita / aut pono. ¶ Nec opus est distinctione qua nōnulli in omnibus vtūtur, ꝙ vcz duo priora aliquo modo possint reddere sensum tertij. Cum singula peculiares distinctasq̄ habeant significationes. Nisi forsan hoc signū / sit verum / qḋ videtur etiā sonare obligationē ad statum affirmatiuū ⁊ verum sicut ly pono, quare nō ab re distingueretur an opponens sic proferens intendat cōstituere casum an obligare. ¶ Si respondens voluerit notare differentiā hoꝝ signoꝝ nō respōdeat / admitto / nisi ad solū / pono, ad cetera ꝓo dicat / benevolo / aut sit ita ⁊c. per q̄ non insinuat obligatio. ¶ Pari ratione ad secundā confirmationē dicendū, signū / peto / vt in plurimū nō denotare obligationē distinctā a positione, sꝫ cū opponēs dicit / peto a te hāc / aut peto vt affirmatiue respōdeas ad hanc, perinde est ac si diceret, pono tibi hāc, quare ex admissione consurgit obligatio q̄ est positio. Sicut si diceret / peto vt negatiue respondeas ad hoc, idem esset ac si diceret depono hanc. Et ita si peteret vt dubie respoderes, esset dubie positio. Uerum est tñ ꝙ petitio q̄ fit in confirmatione scꝫ / peto a te vt semper affirmatiue respondeas siue ad propositiones siue ad suppositiones aut impositiones, eēt quidē obligatio postq̄ esset admissa, nec proprie contineretur sub aliqua trium specierū, sed diceretur petitio. Hec tñ nō est frequens in vsu. Et ideo non sunt cōstitute nisi tres vsitate.

¶ Circa illud qḋ dictū est de inceptio- 8. No.
ne ⁊ desitione tpis obligationis forsan queris si in principio obligationis dixerit opponens / pono tibi hanc pro tota hora sequenti, ⁊ in medio dicat / cedat tps obligationis, an tunc cedat. Et videtur ex dictis ipsum cedere, sed ex alia parte videtur nō cedere vsq̄ ad finē postq̄ pro toto tpe fuit admissum. ¶ Itē queris si ponatur aliqua propō solū pro tpe admissionis, quodnā sit tps obligationis. ¶ Ad primū claret affirmatiua responsio. Etenī q̄q̄ limitetur tps obligationis, potest nihilominus ante finem si opponēti placuerit, rescindi. Sub hac enī lege limitat tempus. Quēadmodū qñ fuit facta positio sine limitatione tpis, intelligitur quidē fieri pro toto tpe futuro, sed pōt ipsam opponēs qñ voluerit rescindere. ¶ Ad secundū dicendū ex dicta positione ⁊ admissione nullū resultare tpus obligationis, cū constituat ei pro fine, instans quo deberet incipere. Multa adhuc his minutiora solēt hic pressius exigi de instanti initiatiuo et terminatiuo que non sunt relatu digna.

¶ Lectio secunda.

Post hec pro regularū constitutione notandū est ꝓpōnem aliquā in ordine ad aliam seu alias simul sumptas duplicē esse .s. pertinentē ⁊ impertinentē. Pertinēs est duplex .s. aña, ꝯñs, ⁊ repugnās. Pertinēs aña est illa ex qua alia sequit. Pertinēs ꝯñs, que ex alia sequit. Pertinens repugnās alteri est illa cuius contradictoria sequit ex altera. Sequit inq̄, aut formalr, aut saltē materialr. Sed propositio impertinēs alteri est que nec sequit ex altera

nec ei repugnat. V.g. hec propō/ petrus disputat/est pertinens aña respectu huius/homo disputat/ & scḋa est pertinēs ɔña respectu prime, & hec/nullus hō disputat/pertinēs repugnans respectu vtriusq; hec autē/plato disputat/est impertinens huic/petrus disputat. ¶ Hinc sequitur nō esse possibile aliquam ꝓpōnem esse pertinentē alicui alteri quin altera sit ei pertinens, cuius oppositū multi inconsiderāte asserūt. Nempe si aliqua propō est ɔña ad alteram, altera est aña ad ipsam et si est aña, altera est ɔña ad ipsam, ꝗ si vna est repugnans alteri, & altera pariter repugnabit ei, q2 si cōtradictoria.a.infertur ex.b.(quod requirit ad hoc qḋ.a.repugnet.b.) contradictoria.b.infert ex.a.qḋ sufficit vt.b.repugnet.a. ¶ Quando audis aliquam propōnem cōsequi aut antecedere ad aliā, memento ex.1.tra.c.16. nec sufficere ad hoc qḋ aliqua propō sequat ex alia ipsam esse necessariā, nec ad hoc qḋ antecedat ad aliā, sufficere esse impossibilem. Tñ nec ois necessaria est pertinens sequēs respectu cuiuscūq;, nec ois impossibilis est cuicūq; repugnans. Quis eñ dicat hanc/deus est substantia/cōsequi ad hanc deus est accidēs/aut hanc/homo est animal/repugnare huic/homo est equus/cum primū predicatū sit de de quiditate secundi. Quo fit ad hoc qḋ aliqua propō repugnet alteri nō sufficere ambas simul copulatiuā impossibilē constituere.

2 No. ¶ Secundo notandum hos terminos/admittendū/concedendū/negandū/dubitandū/in regulis iā cōstituēdis nō accipi participialr.i.qḋ admittet &c. Nā tunc aliquod impossibile esset admittendū & concedendū contra regulas infra cōstituēdas, vt patet si aliquis male respōdendo admittat & ɔcedat qḋ nec debet admittere nec cōcedere. Sed accipiunt nominaliter vt valeat/dignū qḋ admittat/dignū qḋ cōcedat &c. Unde quodāmodo accipiūtur ꝑceptiue eo modo quo ars aliqua dicitur precipere artifici. Unde dialectic9 tenetur hoc modo admittere possibile. Et ita de alijs t'is.

3. No. Prima regula. ¶ His prehabitis prima regula obligatoria est. Omne & solū illud quod scit esse possibile, est admittendum. Subintelligito in sensu possibili, & nisi repugnet priori posito & admisso. Hec regula quo ad partem vlem fundatur in illo Arist.8.phys. Possibili posito inesse nullum sequit incōueniēs. Sed quo ad exclusiuā patet, q2 cū admittēs aliquid eo ipso obliget illud sustinere verū, censetur subinde ipsum admittere tanq̃ possibile, & ideo si iudicat esse impossibile non est admissu dignū. Possibile inq̃.i.significans taliter qualiter potest esse. Sed cū dixerim/scitur, intelligatur late, vt se extendat ad creditū & opinatum, necessariū aut contingens &c. Requirit eñ anteq̃ respōdēs aliq̇d admittat ꝙ habeat saltē opinionē illud esse possibile. Non tñ requiritur esse in re possibile, harū eñ/substātia potest eē res q̄ est quātitas/nulla substantia potest esse res q̄ est quātitas/cuius altera sit impossibilis, altera ꝓo necessaria, q2 tñ, etiā ꝑma est quodā modo opinabilis, vtraq; est obligatorie admittenda.

Secunda ¶ Secūda. Omne & solū nonnecessariū, scitum esse tale/depositū est admittendū. Hec sequit ex prima & opposito modo manifestat. Idem eñ est censendū de aliqua propōne posita et de sua ɔtradictoria deposita quoad admitti vel nō admitti

Tertia. ¶ Tertia. Omnis propō dubie posita est admittēda. Omis inq̃ siue necessaria siue impossibilis aut cōtingens siue scita siue nescita. Ratio huius est quia tunc admittens non obligatur eā sustinere veram aut falsam, sed dubiā, quod potest adimplere, esto sciat eē veram. Non eñ repugnat propōnem scitam sustineri dubiā vi obligationis, quēadmodū repugnat propōnem impossibilē sustineri veram, q2 nec obligatus quomodocūq; sit obligatus debet negare hanc ɔñam/hec propō est vera, ergo possibilis. Verū est tñ nō abs re posse dici propositiones quas nullus pōt dubitare vt sut prima principia qñ dubie ponūtur, non esse admittēdas. ¶ Ex prioribus regulis sequitur has/hec est falsa/hec significat alr esse q̃ est/hec est impossibilis/hec est nōnecessaria/cū ponātur, esse admittendas, & cum deponant, esse negādas. Nec eñ sunt impossibiles vt in proposito, nec necessarie q2 potest ita esse sicut per eas significatur (immo ipsis existentibus semper ita est) et potest aliter esse. Si tñ essent modales de possibili, vt/hec possibiliter est falsa ſm hanc significationē &c. nō essent, deposite, admittende, q2 non potest alr esse q̃ per eas sigr̃. ¶ Quarta. Omne positū & bene admissum, propositū est concedendū durāte tp̄e obligationis.

Quarta. Ut postq̃ hec/petrus disputat/fuerit posita & admissa, quādocūq; temporis obligationis proponatur, siue in principio siue in fine, est ɔcedēda, licet tunc sit falsa. Dixerim/bene admissum/q2 sola positio sine admissiōe non obligat. Quinimmo si aliq̇d fuerit male admissū (vtputa q2 impossibile aut repugnans alteri posito) non subinde est concedendū, sed emendēda est responsio, ne paruus error in principio maximus fiat in fine. Et simile aduerbiū est subintelligendū in regulis sequētibus cum diximus/concessum/aut/negatum. ¶ Limitāt nōnulli hanc regulā qḋ solū positū sub forma positi propositū sit cōcedendū, q2 posita & admissa hac/marcus viuit/si proponat hec/tullius viuit/non est concedenda (sed neganda tanq̃ falsa & impertinēs) q2 q̃q̃ fuit posita (quia sua synonima fuit posita) non tñ proponitur sub forma posite, q2 non est similis in voce illi. At non opus est superaddere/sub forma positi. Nempe quando ponitur aliqua propositio solum ponūtur ille que sunt sibi eedem .i. voce & significatione synonime. Et ideo si proponat aliqḋ synonimū positi sola significatione, non est concedendū tanq̃ positum nō solum q2 non habet formā positi, verum q2 non est positū. Est nihilominus cōcedendū tanq̃ sequēs ex posito qñ scit eē tale, quēadmodū post admissionē hui9/ petrus disputat/cōcedēda sequit hec/petrus est.

Quinta. ¶ Quinta. Omne depositū & bñ admissum, propositū, est negandū.

Sexta. ¶ Sexta. Omne dubie positum & bene admissum, propositū, est dubitandū. He due regule pari modo exponūtur & roborant quo quarta.

Septima ¶ Septima. Ad impertinēs respondendū est ſm sui qualitatem.i. propositio q̄ nec sequit ex admisso, nec ex concesso, nec ex opposito bene negati, nec ex aliquot illoꝝ copulatiue sumptis, nec eis repugnat, si fuerit vera, est concedenda, & si falsa negāda

Octaua. ¶ Octaua. Propter nullū possibile positū est necessariū negandum aut impossibile cōcedendū.

Nona. ¶ Nona. Omne sequēs ex posito & admisso, aut ex cōcesso, aut ex opposito negati, aut ex aliquot eoꝝ copulatiue sumptis, est cōcedendū durante tēpore obligationis, & omne repugnās eis aut alicui eoꝝ est negādū. V.g. posita & admissa hac vlī/omnis hō disputat/proposita tunc hac/petrus est homo/q2 est impertinēs, concedenda est si est vera, & neganda si est falsa. Nō si concedat, tunc hec/petrus disputat/facta est pertinēs sequēs, q2 sequitur ex admisso & bene concesso in darij, & ideo cōcedenda est q̃q̃ sit falsa. Quare sua cōtradictoria est pertinens repugnans. Si aūt post admissionē dicte vlis scḋo loco proponatur hec/petr9 disputat/q2 nec repugnat vlī nec ex illa sola sequi, cōcedēda est si est ꝟa, & negāda si est falsa. Nō si neget, tunc hec/petr9 est homo/in tertio loco facta est repugnās admisso & opposito negati, q2 eius cōtradictoria sequitur ex illis in baroco. ¶ Quo fit eandem propositionem que priori loco erat impertinēs, posteriori propositā, fieri pertinentē. Non tñ potest cōtingere ecōtrario qḋ illa que semel facta est pertinens, postea fiat impertinens durātē eadē obligatione. Cum audis omne repugnans cōcessis aut oppositis negatoꝝ esse negandū, subintellige aut illis simul sumptis cū aliquo necessario, q̃q̃ illud necessarium non fuerit concessum, (vt secundo argumento lectionis sequentis praticabitur) q2 necessariū (vt octaua regula cautū est) nunq̃ est negandū.

Decima. ¶ Decima. Omne aña ad depositū & admissum est negandū. V.g. postq̃ est deposita & admissa hec/petrus viuit/si proponatur hec/petrus disputat/neganda quidē est q̃q̃ sit vera, q2 si concederat, cum illa/petrus viuit/quandocūq; proponat sit neganda, concederet aña bone ɔñe, & negaretur ɔña, est eñ cōcedere aña ad depositū, ac si concederetur repugnās opposito bene negati, aut vi obligatorie admissionis negandi. At vero ad aña ad positum, quēadmodū ad ɔña ad depositū & admissum respon

dendũ est tanq̃ ad impertinens, q̃ ex hoc q̃ primũ sit verũ,
ac subinde concedatur, nõ sequit̃ nisi q̃ in bona ꝯña añs cõ
cedatur sicut ꝯñs, ꝛ ex hoc q̃ sit falsum ꝛ negetur, non sequit̃
nisi ꝙ añs negetur ꝛ ꝯñs concedatur, q̃ bonitati ꝯñe nõ ob
stat. Pari ratione ex hoc q̃ ꝯñs ad depositũ sit falsum ꝛ ne
getur, nõ sequitur nisi ꝙ ꝯñs bone ꝯñe negetur sicut añs, et
ex hoc q̃ sit verum ꝛ concedat̃, non sequitur nisi ꝙ añs bone
Undecima consequẽtie negetur ꝛ ꝯñs concedat̃, q̃ nõ incõuenit. ¶ Un
decima. Omne añs ad dubie positũ ꝛ admissum est dubitan
dum. V.g. si fuerit dubie posita hec/homo disputat/ tũc pro
posita hec/petrus disputat/ est dubitanda q̃cunq̃ scita esse vera
aut esse falsa, q̃ alias in bona ꝯña daretur añs esse scitum ꝛ
ꝯñs esse dubiũ, q̃ repugnat. At vero ad ꝯñs ad dubie positũ
et admissum respondendũ est tanq̃ ad impertinens, q̃ nihil
Duodecima. vetat añs bone ꝯñe esse dubiũ ꝛ ꝯñs scitum. ¶ Duodecima.
Omnes respõsiones que infra idẽ tp̃s obligationis fiũt, sunt
ad idẽ instãs retorquẽde. i. sunt ꝓ eodẽ instãti reputẽde. Nã
alias posset quis cõcedere aliquod repugnãs posito ꝛ ꝯcesso
reputa eius cõtradictoriũ, q̃ forsan verũ, ꝛ tunc dicere ꝙ nõ
repugnat, q̃ non sunt talia contradictoria concessa pro eodẽ
instãti. Quo ars obligatoria periret. ¶ He duodecim regu
le intelligunt̃ (vt dictũ est) intra tp̃s obligationis, nam extra
tempus obligationis rei veritas est fatẽda. i. fatẽda est a res
pondẽte quecũq̃ responsio in tp̃e obligationis data, ꝛ ad oẽs
propõnes est ei respondendũ tanq̃ ad impertinẽtes s̃m earũ
qualitatẽ. Nam alias non posset male respondens cõuinci se
tempore obligationis male respondisse.

4 No. ¶ Igitur finis obligatorie artis est tra
dere modum quo quis possit sustinere quodcũq̃ possibile in
quocũq̃ statu cõsequẽter (vt dicũt) respondẽdo absq̃ hoc q̃
capiatur in sermone. Et officiũ obligãtis est ponere ꝛ propo
nere multa impertinẽtia ꝛ tandẽ aliquod pertinens ꝙ laten
ter sequatur ex omnibus aut eis repugnet, vt capiat in ser
mone respondentẽ. Quare opus respondentis est caute aspi
cere ad pertinentia ꝛ ad impertinẽtia. Nõ si opponens noue
rit respondentẽ male respõdisse, tunc dicat cedat tp̃s obliga
tionis, quo cessante, q̃ iam tunc fatenda est a respõdente rei
veritas manifestet male intra tẽpus obligationis respõdisse.

¶ Capitis secundi Lectio prima.

Ue omnia vt amplius exer
citio apẽriantur, singulas obligationis spe
cies paucis cõuenit examinare. ¶ Igitur
contra ea q̃ dicta sunt de positione per quã
fit obligatio ad statũ affirmatiuũ presertim
contra primã regulam arguitur. Si esset ve
ra sequeret̃ ꝙ te sciente solũ existere has duas possibiles pro
positiones/petrus disputat/ petrus non disputat / si tibi op
ponens diceret pono tibi omne possibile, deberes admittere,
q̃ non ponitur nisi possibile scitũ a te esse tale, sed hoc est fal
sum, nam tunc vtrãlibet illarũ contradictoriarũ tibi proposi
tam deberes concedere, cum tñ sint repugnãtes, ergo nõ omne
possibile est admittendũ. ¶ Et cõfirmatur primo. Sequeret̃
ꝙ omne falsum ꝛ inopinabile, modo esset possibile (vt nulla
mater diligit filiũ/nullus homo appetit esse beatus) esset ad
mittendũ, vt patet ex tenore regule, sed hoc est falsum, nã tũc
qñ proponeret̃ esset cõcedendũ, vnde posset respõdens redar
gui mali responsi, q̃ duceretur ad methã inopinabilis. ¶ Et
confirmat̃ scdo. Proposita hac propõne/hec propõ nõ est ad
mittenda (ipsamet demõstrata) non debet admitti, ꝛ tñ est pos
sibilis ergo regula falsa. Maior p̃z nam dato opposito vꝫ
illam esse admittendã, sequeret̃ ipsam esse possibilẽ, ac subin
de posse esse ita sicut per eã significatur, ꝛ cum res nõ possint
melius se habere vt ita sit, iam ita eẽt, ꝛ ipsa adequate signi
ficat esse admittenda, ergo non est admittenda, que est maior
principalis. Et inde sequit̃ minor, nã tunc ita est sicut per eã
significatur, ac subinde est possibilis.

1. No. ¶ Pro solutione argumẽti notato po
sitionẽ debere regulariter fieri demonstrãdo singulariter pro
positionẽ que ponit̃, vt pono tibi hanc ꝛc. exprimẽdo sensum
in quo ponit̃ vt supra dictũ est. Licet tñ nõnunq̃ ponere pro
positiones aliquas mediãte t̃mo cõi distributo, vt fit in argu
mento: Sed tunc debet constare respõdenti de omnibus pro
positionibus possibilibus que ponunt̃ ꝛ de significationibus
s̃m quas ponũtur, immo debet ꝯstare dictas propõnes sibiĩn
uicẽ nõ repugnare anteq̃ eas admittat. ¶ Et per hoc soluit̃
argumẽtũ negata maiori. Nec eñ placẽt q̃ dicunt distinguẽ
dũ esse tũc, velit ne opponẽs dictas ꝓpõnes eadẽ obligatiõe
ponere an diuersis, ꝛ secundo modo esse admittendã positio
nem, primo vero non. Nam cũ vnico signo ponat oẽs, innuit
eadẽ obligatione oẽs ponere, quare simplr̃ nõ est admittẽda
positio. ¶ Ad primã confirmationẽ concedit̃ omne inopina
bile. i. cui nullus sapiens potest assentiri, dũmodo sit possibi
le, esse admittendũ. Nec incõuenit obligatũ concedere inopi
nabile. Esset tñ inconueniens si in quauis alia disputatione
preter obligatoriã duceretur quis ad metham inopinabilis.
¶ Ad secundã confirmationẽ, concesso dictam propõnem nõ
esse admittendã (q̃ ex hoc q̃ sit admittenda sequit̃ ipsam nõ
esse admittendã, vt ibi deductũ est) cum arguit̃/nõ est admit
tenda, ergo ita est sicut per illã significat̃/ conceditur, itẽ con
ceditur illã esse possibilẽ, sed cum inde infertur ipsam esse ad
mittendã, negatur ꝯña, q̃ ad ipsam esse admittendã sequitur
non esse admittendã. Idem est dicendũ de hac/nihil est a te
admittendũ/ ꝛ de ceteris id genus.

¶ Secũdo ad principale arguitur. Si
mus. v.g. in tẽpore illo postq̃ christus dixerat petro/ anteq̃
gallus cãtet ter me negabis qñ nondũ negauerat ipsum. Et
pono tibi hanc/petrus nõ negabit christum, qua admissa, q̃
possibilis, propono eandẽ, tunc nõ est cõcedenda, ergo quar
ta regula falsa. Patet añs, nam illa cõcessa, sic arguo/chri
stus non potest mẽtiri, ꝛ dixit petro tu me negabis, ergo ipsum
negabit. Minor est vera ꝛ ꝯña est necessaria ꝛ maior (vt sup
ponimus) ꝛ propter nullũ possibile positum est necessariũ ne
gandũ, ergo ꝯñs est verum, quod est oppositũ concessi. ¶ Et
confirmat̃. Pono tibi hanc/nihil est a te cõcedendũ/qua ad
missa, q̃ possibilis, propono eandẽ, quã si concesseris, propo
no hanc/tu non male respondes/qua cõcessa, q̃ vera ꝛ imper
tinens, arguitur sic. Tu concedis hanc/nihil est a te conce
dendũ, ꝛ non male respõdes, ergo dicta vlis negatiua est a te
concedẽda, rursus, ergo aliquid est a te cõcedendũ, que parti
cularis est cõtradictoria vlis posite ꝛ concesse, ac subinde eo
dem tẽpore obligationis cõcedis duo contradictoria, vel illa
posita ꝛ admissa, proposita, nõ est cõcedenda, q̃ est intentũ.

¶ Ad principale argumẽtum admitto 1. No.
in illo casu illã propõnem/petrus non negabit christũ/ q̃ pos
sibilis (si eñ non fuisset tunc possibilis, nõ peccasset negãdo)
quare postea propositã cocedo, concedoq̃ illã ꝯñam quã for
mas ꝛ maiorẽ, q̃ necessarias, sed in tempore obligationis ne
go minorẽ. s. christus dixit ꝛc. lꝫ verã, tanq̃ repugnantẽ posi
to simul cũ necessario. Si aũt illã prius mihi posuisses, admis
sa illa ꝛ cõcessa, nõ admisissem altã simul cũ p̃ma q̃ repugnã
tes. Aduerte quãtũ distet inter hoc q̃ est dicere, sit casus chri
stũ dixisse ꝛc. et hoc q̃ est pono tibi hãc/christus dixit ꝛc. nã
primo modo potest intra tp̃s obligatiõis negari si repugnat,
scdo vero non, q̃ obligatorie admissa. ¶ Arguitur autem sic.
Posita ꝛ admissa illa ꝛ concessa/christus dixit petro ꝛc. pro
pono hanc/possibile est petrũ nõ negaturũ esse christũ. Cõce
do illam, q̃ veritas prime stat cũ secunde possibilitate. Po
natur igitur inesse q̃ vꝫ non negabit eũ. Hoc non admittã
nisi a priori obligatiõe absolutus, q̃ repugnat priori. ¶ Ad
hunc modũ respõdendũ est, si opponẽs dixerit/sit rei veritas
deũ presciuisse antichristũ fore, quo casu pono hanc antichri
stus nõ erit, admittẽda eñ est q̃ possibilis, ac ꝓinde, qñ pro
ponatur, cõcedenda. Et qñ infertur/antichristus non erit, et
deus non potest decipi, ergo id non presciuit, concedenda est
ꝯña cum ꝯñti licet sit falsum, q̃ sequens ex admisso ꝛ vno ne

cessario. Nota quēadmodū necessarium nō exigit proponi, q̄ quandocū[que] assumatur est concedendū. Si autē q̄n opponēs in principio dixit: sit rei veritas, dixisset pono hanc/ deus presciuit [et]c. tunc illa admissa q̄[uam]q̄[uam] deberet concedi/ antichristus non erit, est possibilis, non tñ est cōcedenda/ antichristus non erit. His, [et] similibus casibus ars hec potissimū ancillatur.

3. No. ❡ Ad confirmationē admissa ac proinde ɔcessa illa vl'a negatiua, itē ɔcesso me nō male respondere, nego maiorē ɔñe quā subiungis. s. tu ɔcedis hanc [et]c. q̄[uam]q̄[uam] veram, q̄ repugnat posito [et] cōcesso. Si autē non proposuisses illam prius/ tu non male respondes/ cōcessa hac/ tu concedis hanc vl'em/ q̄ est vera [et] impertinens, negassem ɔñam, ergo est cōcedenda, q̄ potui male respōdere. ❡ Et si cōcessa dicta vl'i posita, [et] illa/ tu nō male respondes/ dicas/ cesset tempus obligationis/ extra q̄d formes dictam ɔñam. s. tu concessisti illam vl'em [et] non male respōdisti, ergo erat cōcedenda/ concedā cōsequētiā, añs [et] ɔñs, q̄ rei veritas est fatēda, nā in re particularis. s. aliquid est concedendū/ erat vera, [et] cōtradictoria negatiua falsa, sed durante obligatione cōcessi secundā tāq̄ positam [et] negaui primā tāq̄ repugnantē. ❡ Aliter aūt arguit. Posita et admissa illa vl'i negatiua ac deinde proposita et concessa, propono hanc/ hoc non est a te concedendum est cōcedendum, quauis demonstrata propōne. Si concedas eam, concedis repugnans posito. s. aliquid est ɔcedendū, si neges, arguitur sic/ omne sequens ex posito est a te concedendū, hoc non est a te cōcedendū/ sequitur ex posito, ergo hoc non est a te concedendū est a te cōcedendū. ❡ Ad hoc concessa illa vl'i ad quā sum obligatus nego illā/ hoc non est a te concedendū est concedendū/ q̄ repugnans. Et ad ɔñam quam formas in darij nego maiorem, q̄ repugnat, nā si nihil est cōcedendum nō omne sequens ex posito est concedendū. Quod si arguas illam maiorē esse nonā regulā, cōcedo, sed regule ipse q̄ sunt propōnes contingentes possunt negari q̄n repugnant posito. ❡ Equa ratione proposita illa ɔñā modo formata in darij cōcedenda est q̄ necessaria, sed si proponat̄ hec categorica/ hec ɔñā est cōcedenda/ neganda est q̄ est repugnās [et] contingēs.

❡ Tertio principaliter contra septimā regulā arguitur. Sit casus q̄ sis salmantice, [et] pono tibi [et] deinde propono hanc/ ois homo est rome/ qua concessa tūc hec/ tu es rome/ est impertinēs [et] falsa, [et] tñ cōcedenda, ergo regula falsa. Probat̄ minor. Peto tunc a te vbinā sis. Si respōdes rome, habet̄ intentū, si autē, salmantice, contra tu es salmantice, ergo tu nō es rome, rursus, omnis hō est rome, tu nō es rome, ergo tu nō es homo/ in baroco, rursus, ergo non es salmantice, ac subinde duo contradictoria concedis.

4. No. ❡ Ad argumētum admissa et concessa illa vl'i, q̄n postea petis vbi nam sim, nō assero me esse rome, q̄ falsum [et] impertinens, sed quero a te velis ne tenēā me posse esse in duobus locis an non. Si primū, dico me esse salmātice q̄ verum [et] impertinens, [et] tunc nego illā ɔñam/ sum salmantice, ergo nō sum rome. Immo si tertio loco proponatur mihi/ tu es rome/ teneor ɔcedere tanq̄ sequens ex posito. Sequitur nāq̄, sum salmantice, ergo sum hō, rursus, omnis hō est rome, ego sum homo, ergo ego sum rome. Quare cōcedā tanq̄ sequens me esse in duobus locis. Si aūt illud sit impossibile, aut (q̄d idē est) si scd'o loco proponat̄/ tu nō es in duob[us] locis/ [et] concessa q̄ est vera [et] impertinens, petas a me vbi nā sim, constat me non posse respōdere, nullibi, q̄ concedam falsum [et] impertinens, nec rome, eadē ratione, si autem respōdero me esse salmantice, aut alibi extra romā, concedam repugnans. Nam inde cōtinuo sequeret̄ cū concesso me nō esse rome, [et] inde cū prefixo in baroco me nō esse hominē [et] inde nullibi esse. ❡ Quare dicunt me tunc debere dicere, propone et videbis, [et] si proponas salmātice, negare, q̄ repugnans, et si rome, aut alibi, negare, q̄ falsum [et] impertinens quo adusq̄ veniamus ad vltimū locum, in quo (dicunt) teneor concedere me eē, tanq̄ sequēs. Sed perspicuū est nullo modo sequi me esse in aliquo loco quo adusq̄ cōcesserim aliquā affirmatiuā vnde inferatur me esse. Itē constat in quocūq̄ loco concessero me esse extra romā, licet sit vltimus locus, repugnare posito vt deductū est. ❡ Igitur q̄n petis vbi sim respōdeo me eē alicubi q̄ verū [et] impertinens. Nō si insistas, vbi nam, respōdeo me esse rome, tanq̄ sequens ex posito. Sequit̄ nāq̄/ sum alicubi, ergo sum hō, rursus, omnis hō est rome, ego sum hō, ergo ego sum rome. ❡ Equa ratione si cōcessis illis oīs hō est rome/ tu nō es in diuersis locis/ proponas/ tu es rome vel salmantice, concedā, q̄ verū [et] impertinens, sed tunc rogatus vbinam dictorū locorū sim, respondebo rome, tanq̄ sequēs ex posito [et] concesso. ❡ Et si tandē queras an sim rome in hoc instanti, negatiue respōdebo, q̄ falsum [et] impertinēs, nō eñ sequitur/ sum rome, ergo sum rome in hoc instāti/ transacto eñ hoc instanti añs est verū [et] ɔñs falsum. ❡ Sed contra q̄cquid est rome est rome in hoc instanti, tu es rome, ergo es rome in hoc instāti. Nego maiorē tāq̄ repugnantē. ❡ Nō si instes, tu es rome, ergo in aliquo instāti vero vel imaginario, in quo ergo. R. ppone [et] videbis, [et] quocūq̄ proposito negabo tāq̄ falsum [et] impertinens. Si aūt esset possibile dare certū numerum finitū instantiū, q̄n ppōneretur vltimū concederē me eē in illo rome tanq̄ sequens a sufficienti diuisione ex concessis et negatis, sed illud non est possibile.

❡ Quarto principaliter arguit̄ cōtra regulam octā. Pono tibi hanc/ deus est, [et] homo est lapis, cōuertunt̄/ qua admissa q̄ est possibilis [et] deinde cōcessa, ppono hāc/ deus est, Quā si cōcedas, q̄ est necessaria, tunc hō/ est lapis/ est impossibilis [et] tñ si tertio loco proponatur est cōcedenda, ergo dicta regula falsa. Probatur minor. Sequit̄ ex posito [et] cōcesso, ergo. Patet añs. Sequit̄ bene/ deus est et homo est lapis cōuertunt̄, et deus est, ergo hō est lapis.

❡ Materia quarti argumenti vocat̄ 5. No. similium positio. Solet eñ fieri sub hac forma. Pono tibi hanc/ he due sunt similes. Et dicuntur similes que cōuertuntur aut que habent aliam quāuis similitudinem ad libitum opponētis. Pro cuius argumenti solutione supposita ex supra dictis differentia inter hoc q̄d opponens in principio dicat/ impono hanc vt cōuertat̄ cum hac/ [et] hoc q̄d dicat/ pono hanc he due conuertunt̄, q̄ vez primis est sola impositio [et] nō obligatio, secūda vero est obligatio ad sustinendā dictam cōuertibilitatē, notandū q̄ obligatio hm̄oi nō tollit significantias auctenticas terminorū, nam solū in argumēto (.v.g.) admittitur illa cōuertibilitas tanq̄ possibilis [et] postea concedit̄ q̄ admissa, [et] ideo quo adusq̄ repugnet posito respōdendum est ad dictas propōnes iuxta earū primeuas [et] auctēticas impositiones. ❡ Igitur ad argumentū admissa cōcessaq̄ subinde illa possibili propōne, cōcedo scd'o loco illā/ deus est/ q̄ necessariā, [et] nego illam/ hō est lapis, q̄ impossibilē iuxta doctrinam octaue regule. Et ad rationē qua niteris suadere secundam sequi ex posito [et] cōcesso, nego ɔñam. Est eñ ɔñs impossibile [et] añs possibile, q̄ maior est cōtingens [et] minor necessaria. Vñ si illa/ de[us] est/ cū significatiōe quā hz simul equiuoce significaret hominē eē lapidē [et] hoc scd'm solū significaret illa/ homo est lapis/ añs esset verum [et] ɔñs falsum. Et in eodē casu patet instantia siquis vellet sic arguere. He ppōnes cōuertuntur [et] vna est vera ergo alia/ seu vna est concessa, ergo alia est cōcedenda. Sed addendū est añti/ [et] neutra habet aliquā significationē quā altera non habet. ❡ Arguitur aūt aliter. Post admissam [et] cōcessam illā/ he propōnes cōuertūtur pono tibi hanc/ deus est, adequate significat deum esse/ qua cōcessa, q̄ est vera [et] impertinēs, propono hanc/ hō est lapis/ nō habet nisi vnam significationē/ qua concessa q̄ est vera [et] impertinēs, propono tandē hanc/ hō est lapis. Tunc est adhuc impossibilis, [et] tñ est cōcedēda, q̄ sequens, ergo octaua regula falsa. Probatur minor. Sequitur bene/ deus est, et hō est lapis, cōuertuntur, [et]/ deus est, adequate significat deū esse, [et] homo est lapis, nō habet nisi vnicā significationē, ergo hō est lapis adequate significat deū esse, rursus, ergo est necessaria

ac subinde proposita est cōcedenda. ¶ Ad hanc replicā, concessis illis omnibus precedētibus tanq̄ impertinētibus ⁊ veris, concedit proinde ⁊ hec/ homo est lapis. Sed nego illam esse impossibilē. Immo sequitur ex dictis eā esse necessariam vt deductū est. At si in vltimo loco qñ proponis hanc/ hō est lapis/ petijsses a me an hō esset lapis, negatiue respondissem aliud eñ est cōcedere hō est lapis qꝛ sequit ex dictis esse necessaria, ⁊ aliud cōcedere hominē esse lapidē, quod nullo modo potest fieri possibile. ¶ Equa ratione si cōcesso dictas propositiones esse cōuertibiles, ac deinde neutrā habere nisi vnicam significationem, prius proponatur/ homo est lapis/ neganda est qꝛ falsa ⁊ impertinens, quare proposita tandē hec/ deus est/ neganda est, qꝛ sequit ex concessis esse impossibilis, attamen quādocūq̄ peteretur an deus sit, respondendum est affirmatiue.

¶ Quinto principaliter cōtra nonam regula arguit. Pono tibi hāc/ tu cōcedis duo ꝯtradictoria/ qua admissa qꝛ est possibilis (potes eñ male respondere) propono hāc/ deus est/ qua concessa, propono hāc/ hō est lapis/ qua negata, ꝓpono hanc/ rex sedet/ qua dubitata, hec/ tu male respōdes/ sequit ex posito, ⁊ tñ non est cōcedenda, ergo prima pars dicte regule falsa. Maior est nota, qꝛ sequit/ tu concedis duo contradictoria, ergo male respondes. Sed minor patet. Tu admittis admittendū, cōcedis concedendū, negas negandū, ⁊ dubitas dubitandū, ergo nō male respōdes. Itē tu teneris semper bene respōdere, ergo nō te decet concedere male respondere. ¶ Et confirmat. Pono tibi hanc/ nihil est tibi positū/ qua admissa, qꝛ est possibilis, ac subinde cōcessa, hec/ tu es obligatus/ est ei repugnās ⁊ tñ non est neganda, ergo scda pars dicte regule falsa. Maior patet qꝛ bene sequit nihil est tibi positū, ergo nō es obligatus, ⁊ minor probatur ex positione ⁊ recta admissione cōstatur obligatio, sed est tibi posita ⁊ recte admissa aliqua propō, ergo es obligatus. Nō si negaueris minorē tanq̄ repugnantē, ergo repugnat posito ⁊ admisso (qꝛ nulli alio) rursus, ergo aliquid est tibi positum, que propō est repugnans, qꝛ cōtradictoria vtis admisse. Igi non potes euitare concedere repugnans.

6. No. ¶ Ad argumētum admissa posita propositione, cōcessaq̄ deinde illa necessaria, negataq̄ impossibili ac dubia dubitata, cum tandē proponit/ tu male respondes, concedo, qꝛ sequens ex posito. Et ad primā rationem in contrarium, concedo me admittere admittendū ⁊ concedere concedendū ⁊ negare negādum, qꝛ hec oīa sunt vera ⁊ impertinētia, sed nego me dubitare dubitandū qꝛ repugnat posito Sequitur nāq̄/ ego male respōdeo, ⁊ non sunt nisi quattuor modi quibus possum respondere (hec nanq̄ reputatur necessaria, vel proponat ante illam/ deus est) ⁊ admitto admittendū, ⁊ cōcedo concedendū, ⁊ nego negandū, ergo nō dubito dubitandū. Quare quecūq̄ tres partes illarū prius ꝓponerētur, sunt cōcedende tanq̄ vere impertinentes, ⁊ quecūq̄ posita quarto loco est neganda tanq̄ repugnās. Ad secundā rationē concesso q̄ semper teneor bene respōdere non sequit q̄ non deceat me quādoq̄ cōcedere male respōdere, non quidē tanq̄ verū, sed tanq̄ sequens. ¶ Hinc fit q̄ si mihi proponatur/ tu male respōdes, teneor admittere, qꝛ possibile, sed si petatur vt male respondeā sub his verbis/ peto a te male respōdere/ seu/ vt male respondeas/ nō consentiā, qꝛ hec non est positio illius/ tu male respōdeo (vt supra notauimus) sed petitio cui nō debeo cōsentire, qꝛ semper teneor bñ respōdere. ¶ Ad cōfirmationē admissa illa vlt negatiua, nego illam/ tu es obligatus (qꝛ est repugnans). Et ad rationē in oppositū bene responsum est per negationē minoris. At cū inde infers, ergo dicta propō repugnat posito, nego ꝯñam. Unde qñ illam/ tu es obligatus/ nego, non subiungo in responso causam. s. qꝛ repugnat posito, nam hoc ipso assererē me esse obligatū, sed solū dico/ nego. Nō si rogas causam, cedat tp̄us obligationis ⁊ assignabo causam, nā dicto tempore durante nō possum dare causam, nisi dicendo q̄ repugnat posito, ⁊ hoc ipsum. s. q̄ repugnat posito, repugnat itē ei, qꝛ sequit bene/ repugnat posito, ergo admisi positū, rursus, ergo sum obligatus.

¶ Lectio secunda.

Circa alias obligationis species pa- 1. No.
ria possunt exēpla ꝓponi. V.g. circa secūdam speciē hoc modo. Depono tibi hanc/ tu es/ qua admissa, qꝛ est possibilis ꝓpono tibi hanc, tu mihi respondes. Hanc debes negare ⁊ quācūq̄ asserentem te facere aliquē actum aut te esse qꝛ oīs hm̄oi propō antecedit ad depositū. ¶ Et pariter si plures fiant propōnes, vt si secundo loco post illius admissionē proponeres mihi hanc disiunctiuā/ tu es vel tu nō respondes/ cōcedam, qꝛ vera ⁊ impertinens, ⁊ si scdo loco proponas/ tu respondes/ negabo tanq̄ añs ad depositū, sequit nāq̄/ ego sum vel non respōdeo, sed ego respōdeo ergo sum, a tota disiunctiua cū destrictione vnius partis ad positionē alteriꝰ. ¶ Sed arguis. Sequeretur q̄ vi depositi esset aliqđ necessariū negādū. Admissa eñ illa deposita/ tu es/ pono tibi hanc/ tu nunq̄ fuisti nec es mortuus/ qua concessa qꝛ vera est ⁊ impertinēs propono hanc/ tu admisisti aliquod tibi bene positum/ que est necessaria, qꝛ vera de preterito, ad cuius oppositū non est potētia, ⁊ tñ est neganda qꝛ antecedit ad depositū, ergo. Minor patet. Sequitur bene/ tu admisisti hanc propōnem, ergo tu vixisti, ⁊ nunq̄ fuisti nec es mortuus, ergo tu es. ¶ Conceditur id qđ argumentū intendit vez esse negandā vi depositi sicut vi positi aliquā propōnēm necessariā que quādoq̄ fuit cōtingens. Equa ratione est cōcedenda aliqua impossibilis que potuit esse vera. Unde regula octaua solū intelligit de necessario qđ non potest nec potuit esse falsum ⁊ de impossibili qđ nec potest nec potuit esse verū. Hec solent appellari necessarium ⁊ impossibile simplr, illa vero per accidēs. Que si dicantur per accidens qꝛ nunc nō sunt absolute impossibilia aut necessaria, certe nō credo, vt opusculo precedēti. c. 1. le. 2. dictū est, sed si dicātur per accidens qꝛ necessariū potuit esse falsum ⁊ impossibile potuit esse verum, probe dicitur.

¶ At circa speciē dubie positionis ad 1. No.
maiorē eius intelligentiā preter vndecimā regulā considerāde sunt ⁊ alie iuxta tenorē eaꝝ q̄ in specie positionis cōstitute sunt. ¶ Imprimis qđ illic dictū est, vez/ añs ad dubie positū est dubitandū/ audiendū est in hoc sensu. s. nō est cōcedendū, potest eñ negari, vt dubie posita ⁊ admissa hac/ hō disputat/ potest negari hec/ petrus disputat, nihil eñ vetat quempiam dissentiri añti bone ꝯñe ⁊ dubitare ꝯñs. Item qñ audis añs ad dubie positū, intelligito/ siue per se inferat dubie positum siue cū alio concesso, aut cū alio qđ nō potest dubitari. Et in eodē sensu debet intelligi decima regula. s. oē qđ per se aut cum alio cōcesso aut alio necessario infert depositū est negandum, vt ex dictis patet. ¶ Dicte regule annectit alia. Nullū repugnans dubie posito est concedendū, sed vel negandū vel dubitandū. Prima pars patet. Si. a. repugnat. b, a. infert contradictoriū. b, ergo si. a. conceditur, contradictoriū. b. est concedendū, ac subinde. b. est negandū, qđ repugnat eius statui. s. dubio. Secūda patet, qꝛ nihil prohibet ex his (. v. g.) repugnantibus/ petrus disputat/ nullus hō disputat/ primū negari ⁊ secundū dubitari. Sed tertia clara est cū cōstet ex his repugnātibus/ petrus est in gratia/ petrus non est in gratia/ vtrāq̄ partem esse mihi dubiā. Quinimmo cōtradictoriū dubie positi non licet aut concedere aut negare, sed solum dubitare. ¶ Ex hac sequitur alia. Nullū sequens ad dubie positū est negandū sed vel dubitandū vel concedendū, secūda pars est manifesta, ⁊ tertia itē qꝛ nihil vetat añs bone ꝯñe esse dubium et ꝯñs aliūde scitū, sed prima patet, qꝛ si. a. sequit ex. b. eius contradictoriū repugnat. b, ergo si. a. negat, cū eius contradictoriū sit continuo concedendū, contingeret cōcedere repugnans dubie posito contra constitutā regulā. Et per hāc regulam modificetur quod illic dictum est. s. ad cōsequens ad dubie positum respōdendū est sm̄ sui qualitatē. ¶ Sunt qui inferunt ex doctrina huius speciei, ad impertinens nō esse res

pondendū fm̄ sui qualitatē. Nam dubie posita hac/animal currit/dubitanda est hec/hō currit q̄uis sciatur esse vera. At vero isti id qđ est añs ad aliud cōprehendūt sub noīe impertinentis, solū ea appellantes pertinentia q̄ aut sequūtur aut repugnāt. Sed exactius visum nobis est de pertinēti loquēdum et ideo id qđ antecedit ad aliud appellamus pertinens. Uñ q̄uis añs ad dubie positū semper sit dubitandū, nihilominus ad oñe impertinens (vt distinguitur cōtra omnia tria mēbra pertinētis) respondendum est fm̄ sui qualitatem.

¶ Arguitur aūt contra tertiā regulā q̄ est huius speciei prima. Impossibile positū eo non est admittendū quo non potest esse verū, sed sunt q̄plurime propōnes que non possunt dubitari, vt prima principia, & multe contingentes. s. ego sum/ego vigilo/& similes, ergo pari rōne si dubie ponātur, non sunt admittende. ¶ Quod si forsan cōcesseris, vt apparet concedendū, arguit̄ contra vndecimā regulam q̄ dubie positū & concessum intra tp̄s obligationis positum, nō fit vlr dubitandū, immo quādoq̄ cōcedendū. Sit rei veritas qđ tu sis electus episcopus & illud scias (quod tñ potes dubitare. Tunc dubie pono tibi hanc/aliquis hō est electus episcopus/qua admissa, propono hanc/tu es electus episcopus/qua ɔcessa q̄ vera & impertinēs, propono hanc/tu es homo/qua cōcessa q̄ nō potest dubitari, sic arguit̄/tu es episcopus, et es homo, ergo aliquis hō est episcopus, añs est concessum ergo ɔñs est concedendū, qđ tñ erat dubie positū & admissum

3. No. **¶ Solet cōmuniter prima consequen**tia huius argumēti negari & dici nō esse simile de impossibili posito & de illo qđ non potest dubitari, dubie posito. Nam cōcedere impossibile est naturā impossibilis negare, q̄ conceditur esse qđ nō potest esse, sed q̄ quis asserat se dubitare id qđ non potest dubitare nō repugnat magis q̄ si asserat dubitare id qđ in re non dubitat, aut si neget id qđ scit esse verum, qđ contingit qñ negatur verum repugnās, vt supra inter exponēdam tertiā regulā dictū est. At re vera dicta ɔña & analogia habet apparentiā. Nam si cōcedit̄ quādoq̄ aliqđ falsum qđ sequitur ex posito, aut negatur verum qđ repugnat, hoc est q̄ virtute obligationis perinde est ac si disputantes essent in tēpore quo illud potest esse verū, aut hoc pōt esse falsum, & ideo cum impossibile non possit habere tempus primi generis nec necessariū tempus secūdi, nec illud potest cōcedi, nec hoc negari. Unde cū id qđ non potest dubitari nō possit habere tp̄s pro quo dubitet̄, fit vt qui illud admitteret, dubie positum, ita cōtradiceret eius nature sicut qui admitteret impossibile positum. At non sunt hec tanta disputatione digna. ¶ Igit̄ admisso, (quicquid sit de eius veritate) q̄ nullū dubie positū sit admittendū nisi q̄ aliquis, adminus rusticus hō, potest dubitare, sunt qui ad argumentū respōdeāt q̄ post admissam illā dubie positā, & cōcessam tanq̄ impertinentē et veram illā/tu es episcopus/qñ in tertio loco ponitur illa/tu es hō/nō est ad eā respondendū, q̄ non potest dubitari, & si concederet̄/q̄ simul cū alia concessa antecedit ad dubie positum/sequeretur ipsum dubie positū esse concedendū. ¶ At vero gratis interdicunt isti respōdenti loquelā. Nempe cū illa sola/tu es episcopus/antecedat ad dubie positum (sequitur eñ sine iuuamine alterius/tu es episcopus, ergo aliquis hō est episcopus/materialiter qđ sufficit) fit vt sit dubitanda, q̄uis sit scita esse vera. Nō si libere velis illā solam nō antecedere, sed cū alia. s. tu es episcopus, & tu es homo, ergo homo est ep̄s/adhuc/tu es ep̄s, secundo loco proposita, est dubitanda, q̄ cū alia que non potest dubitari antecedit ad dubie positū, quēadmodum in depositione nō solum est negandum illud qđ se solo antecedit ad depositū, verū & illud qđ cum alio necessario antecedit ad ip̄m. Sequit̄ nanq̄/tu es ep̄s & es hō, ergo aliquis homo est ep̄s, et dubitas ɔñs, ergo & añs, & nō potest dubitare secūdam partem, ergo dubitas primam.

¶ Potest opponens si libuerit difficilius agere, has simul species immiscere (que appellat̄ mixta obligatio). U. g. te existente salmantice/pono tibi hanc/ois homo albus est rome/& simul depono hanc/tu es rome/quibus admissis propono hanc/tu es homo albus/vel nō es salmantice/qua concessa, q̄ vera & impertinēs, propono hanc/tu es salmantice. Quā si negaueris arguit̄ sic. Illa est vera et impertinens, ergo male respōdes. Antecedens apparet q̄ nec repugnat posito & deposito (admittitur eñ disputationis gratia te posse esse in duobus locis) nec videt̄ repugnare illis simul cū concesso. At si ipsam cōcesseris, cedat tp̄s obligationis & mōstrabo te male respondisse, q̄ concessisti repugnans. Sequitur nāq̄/omnis hō albus est rome, et tu non es rome (que sunt positū & oppositum depositi) ergo tu nō es homo albus, rursus, tu es hō albus vel tu nō est salmantice, sed tu nō es homo albus, ergo nō es salmantice/a disiunctiua cum destructione vnius partis ad positionē alterius.

¶ Circa has mixtas obligationes sit 4. No.
respōdens attentus idē virtualr̄ esse admittere aliquā propositionē depositā & admittere suā contradictoriā positam. Unde si positum & contradictoriū depositi non sint cōpossibilia, non sunt simul admittēda, vt si quis poneret hanc/nullus hō disputat/& simul deponeret hāc/petr⁹ disputat. Sed q̄ illa/ois hō alb⁹ est rome/simul stat cū cōtradictoria huius/tu es rome, recte fūt admisse illa posita & hec deposita. Debēt subinde ad recte respōdendū considerari illa que sequūtur ex posito & opposito depositi aut illis repugnant, quoꝝ prima sunt concedenda & secūda neganda, ac proinde ad impertinentia posito & opposito depositi respondendū est fm̄ sui qualitatē. ¶ Igit̄ ad argumentū, admissis posito & deposito, cōcessaq̄ illa disiunctiua que & est vera, & nō sequitur ex posito & opposito depositi nec repugnat, negat̄ in tertio loco illa/tu es salmantice/tanq̄ repugnās, vt deductū est. ¶ Eadem arte si te petro existēte nigro & paulo albo, qđ tu bene scis, ponat̄ tibi hec disiunctiua/tu disputas vel omnis hō albus disputat/et deponat̄ hec/tu disputas, & dubie ponatur hec/paulus disputat/oēs simul sunt admittende, q̄ cū veritate positi & opposito depositi stat dubitare tertiū. Sed si deinde proponat̄ hec/paulus est homo albus/dubitanda tibi est q̄ cū posito & opposito depositi antecedit ad dubie positū. Sequitur nāq̄, tu disputas vel omnis hō albus disputat, sed tu nō disputas, ergo omnis homo albus disputat, rursus, omnis hō albus disputat, paulus est hō alb⁹, ergo paulus disputat, que erat dubie posita. Et hec pauca de speciebus obligationis satis.

¶ Contra vltimā regulā arguit̄. Posita & admissa hac/omnis hō disputat/pro tota hora, in cuius prima medietate sit solus petrus & in secūda solus paulus, si proponat̄ in prima medietate hec/petrus est hō/& in secunda hec/paulus est hō/vtraq̄ est concedenda q̄ vera & impertinens, sed si oēs respōsiones essent retorquende ad idē instans ad sensum illic expositū, altera esset falsa q̄ prima pro secunda medietate & secūda pro prima, ergo non oēs responsiones sunt pro eodē instanti intelligende. ¶ Et confirmat̄. Posita tibi & concessa hac disiunctiua/tu disputas vel rex sedet/cuius secundā partē dubitas & primā scis esse falsam, si proponatur secūdo loco secūda pars, est tibi dubitanda q̄ dubia & impertinēs, & si tertio loco proponat̄ prima pars, est negāda q̄ falsa & impertinens, obidq̄ si quarto loco iterū proponat̄ secūda pars, est cōcedenda q̄ sequitur ex cōcesso & opposito negati a disiunctiua cū destructione vnius partis ad positionem alterius. Igitur si oēs responsiones essent retorquende ad idem instans, eadē propō pro eodē instanti esset dubitāda et cōcedenda, qđ non decet asserere.

¶ Argumentum principale nōnullos 5. No.
male cruciat, cum tñ ex obliquo sensu regule militet. Obuiatur eñ regula illa ei qui postq̄ forte cōcessit aliqua repugnātia voluerit fugere dicens, se illa pro diuersis instātibus concessisse. Unde sensus eius est q̄ oēs respōsiones sunt reputāde pro eodem instanti nisi forte inter respondendū propōnes

ipse exprimant concedi pro diversis instãtibus, aut pro tota
latitudine alicuius temporis. ¶ Igitur ad argumentũ con=
cesso q̄ ille propõnes nõ sunt accipiende pro codẽ instanti, ni
hil habet contra regulã, q: dicte propões quãdo ꝯceduntur
ab ipso respondẽte exprimũtur concedi pro diversis instanti
bus, alś non concederẽtur. ¶ Ad confirmationẽ solervi argu
menti cõcedi propõnem prius dubitatã eodem tp̄e obligatio
nis esse postea ꝯcedendã. Videtur hoc tñ arti obligatorie de
rogare, nec est (vt dicunt) cõsequenter respõdere, quimmo sic
respõdens non ab re censeret captus in sermone. ¶ Igit ad
missa ꝛ cõcessa illa disiunctiua, dubitataq̄ scđa parte tanq̄
dubia ꝛ scđo loco impertinenti, opinor tertio loco dubitandã
esse primã partem q̄uis sciatur esse falsa q: sua contradicto=
ria cum cõcesso antecedit ad dubitatũ. Sequitur nãq̄ / tu dis
putas vel rex sedet, sed tu nõ disputas, ergo rex sedet, ꝯñs est
dubiũ, ergo aliqua pars añtis nõ prima q: admissa ꝛ ꝯcessa,
ergo scđa, sed dubitato vno cõtradictorioꝝ dubitat ꝛ reliquũ
ergo / tu disputas / est dubia. Quod quidẽ responsum eo cõfir
matur qđ si qñ proponitur tertio loco prima pars dicte disiũ=
ctiue proponeret sua contradictoria, esset dubitanda, q: cum
concesso antecedit ad dubitatũ, ꝛ perspicuũ est q̄ eodẽ loco
quo vnũ contradictorioꝝ dubitat est ꝛ reliquũ dubitandum.

¶ Solet obligatio quo ad omnes eius
species subdiuidi in dependentem, cadentem, ꝛ renascẽtem.
Obligatio dependens est illa que fit sub aliqua condicione
qua non adimpleta non consurgit obligatio q̄uis fuerit ad
missa, vt si quis dicat / pono tibi hanc / si prima propõ post hãc
proposita fuerit negatiua, tunc eñ q̄q̄ respõdens admittat
nõ est obligatus quoadusq̄ condicio impleat. Obligatio ca
dens est que fit termino sue durationis expresso, vt si quis di=
cat pono tibi hanc quoadusq̄ tua prima responsio fuerit ne=
gatiua. Hec nanq̄ obligatio te respondente negatiue cessat
Obligatio aũt renascẽs est illa que fit ꝛ termino sue duratio
nis ꝛ rursus principio sue inceptiõis expressis, vt si dicas po
no tibi hanc quoadusq̄ tibi incepero proponere propõnẽ ne
negatiuã, que iterũ resurgat postq̄ mihi ad illam respõderis
Et de depositione ꝛ dubiepositione similiter.

6. No. ¶ Exẽplũ prime speciei est hmõi. Po=
no tibi hanc (rebus vt nunc) omnis hõ disputat si primã pro=
positionẽ post hanc propositã concesseris, qua admissa propo
no tibi hãc / aliquis hõ non disputat. Quã si negaveris aut
dubitaveris, male respondes, q: negas aut dubitas verũ scis
tum esse verũ, ad qđ non es obligatus, cũ non fuerit adimple
ta cõdicio, si autẽ cõcesseris, itidẽ male respondes, q: cõcedis
repugnãs posito ad qđ es obligatus postq̄ est adimpleta cõ
dicio. ¶ Exemplũ secũde. Pono tibi hanc / omnis hõ dispu=
tat / quoadusq̄ inceperis negare aut dubitare aliquã propo=
sitionẽ tibi propositã, qua admissa propono hanc / aliquis hõ
non disputat. Quã si cõcesseris, cõcedis repugnãs posito ad
quod semper es obligatus, et si negaveris aut dubitaveris,
negas aut dubitas verũ scitũ esse tale ad qđ non es iam obli=
gatus. ¶ Exemplũ tertie. Casu quo scias petrum nõ disputa
re, pono tibi hanc / omnis hõ disputat / vsq̄ quo inceperis cõ=
cedere propõnem tibi propositã, ad quã rursus incipias obli
gari qñ incipias negare, qua sic admissa, propono tibi hanc /
petrus est hõ / qua cõcessa, q: est vera ꝛ impertinens, propono
hanc / petrus disputat. Quã (cum eã dubitare nõ potes) si cõ
cesseris, male respõdes, q: cõcedis falsum ad qđ nõ es obliga
tus, cum ex quo primã cõcessisti es de obligat⁹, si negaveris,
male respõdes, q: negas sequens ad qđ iam es obligatus, cũ
te negante renascatur obligatio.

¶ Ad hec ꝛ ad oĩa que id genus addu= 7. No.
ci possunt dimissis alijs modis, opinor tutius responderi sup
posito q̄ idẽ sit negare aliquid qđ si cõcederetur, cõcederetur
repugnãs durãte obligatione ꝛ negare repugnãs, item cõce=
dere aliquid qđ si negaret, negaretur sequens ꝛ concedere se
quens, eodẽ eñ pede vident hec currere. ¶ Vñ ad primũ ad
missa illa vlt affirmatiua posita, negatur eius cõtradictoria
scđo loco proposita. Et qñ arguis. Negas verũ sine obliga=
tione, ergo male respõdes, negatur ꝯña, q: nego illud qđ si cõ
cederem, concederẽ repugnãs, nam eo qđ concederẽ obliga=
rer. ¶ Ad secundũ admissa illa vlt nego suã contradictoriam
secũdo loco propositã. Et q̄q̄ per talẽ negationẽ cadat obli
gatio, non tñ male respõdeo negando verũ, q: nego illud qđ
si concederẽ, cõcederem repugnãs posito durante obligatiõe
¶ Ad tertiũ admissa illa vlt ꝛ simul cõcessa singulari cõcedo
tertio loco hanc / petrus disputat / ꝛ q̄uis concedã falsum si=
ne obligatione, nõ male respondeo q: cõcedo illud qđ si nega
rem, negarẽ sequens q: tunc resurgeret obligatio. Sed satis
nobis sit, hmõi nenijs hactenus lusisse.

¶ En ad portum destinati laboris vt=
cũq̄ ventũ est, in quo, cũ sophismatib⁹ vela cõmiserim (quo=
rũ nõnullus vsus ad artẽ disputãdi obtinendam necessarius
est) vereor ne eoꝝ tẽpestate latius quã aio ꝯstituerã iactatus
sim. At vero prudẽtis cuiuscũq̄ intererit sique ad prestitutũ
sibi finẽ parũ cõducẽtia, offenderit, missa ea facere, ea eñ q̄
scitu sunt necessaria ab alijs sunt loco distincta. Quãq̄ eos
qui speculatiuas sciẽtias medulitus calere optarint, per hec
oĩa trãsisse nõ penitebit. Accedit ad operis nõnullã prolixita
tem q̄ nihil mihi magis in aio fuit q̄ clare dicere, nihilq̄ nõ
expositũ relinquere. Nec mirũ si id nõ vsq̄quaq̄ fuerim asse
cutus. Sunt eñ quedã (inquit Aug. 4. de doc.) que vi sua nõ
intelligũtur, aut vix intelligũtur q̄uis planissime dicẽtis ver
sentur eloquio. Quoꝝ plurimis expositoribus cõtingere so=
let vt claritatẽ plus nimio sectantes, a vero eoꝝ sensu disce=
dant. At nõ hec in mee excusationẽ insufficiẽtie adduxerim,
fateor nãq̄ ꝛ ingenij ꝛ eruditionis inopia in multis defecisse
in quib⁹ subinde peritioꝝ limã equo aio suscipiam. Tracta=
tus secundũ ac tertiũ eo summulistis nõ exposuimus, quo nec
illis sunt scitu necessarij, nec pñt sine Aristotele intelligi, qui
scđa lectura est dialecticis exponẽdus. At quintũ ꝛ sextum
q̄q̄ sint revera vtiles, tñ ne lecturã summularũ vltra annũ
protideremus eoꝝ disputationẽ vsq̄ ad finẽ commentarioꝝ su
per logicã Arist. si de⁹ illuc dederit pervenire, duximus repo
nendã. Vbi circa libros topicoꝝ ꝛ elẽchoꝝ, locos oẽs diale=
cticos, omnes q̄ fallaces illatiões brevi epilogo deo auctore
perstringemus. Interim quibus hoc nr̃o labore aliquid emo
lumenti ad dialecticã capessendã actũ fuerit benedicite do=
minũ, qui vtinã nobis vel saltẽ errata condonet. Amen.

¶ Registrũ huius operis. a b c d e f g h i k l m n o p q r
s t v A. Omnes sunt quaterni preter s et A qui sunt ter=
ni, et v qui est duernus.

¶ Expliciunt summule fratris Dominici Soto se
gobiensis: ordinis predicatoꝝ: artium magistri. Impresse Burgis:
in officina eximij viri Joãnis iunte chalcographi insignis:
pridie kalendas Maij. Anno domini. Millesi=
mo quingentesimo vigesimonono.

✠

¶ Hec sunt insignia loca in quibus a vero exemplari erratū est. Alia nāq; si que reperiātur: faciliora vti𝑞; sunt ꝙ q̄ dubiū aliq̄d possint legēti facere.

¶ In epistola linea.14.vbi/nostri/nostri/li.25. vbi/mendarū/mandarū/li.34.vbi/summularū/summalarū.
¶ Folio.ij.colūna.1.li.27.vbi/vsq̄/vsq;.Col.4.li.3.vbi pilosus/pilosum.
¶ Folio.iij.col.1.li.21.vbi explicans/explicantes. Col.3.li.1. vbi acceptus/acceptus pro re.Li.6.a fine,vbi conclusio/condicio. Col.4.li.8.vbi deber/deberet. Li.60.vbi rōnale/irrationale. Li.62.vbi partē essentialez species/partes essentiales specierum.
¶ Folio.iiij.col.1.li.16.vbi diffinitionē/condicionē.Li.21.a fine vbi modificandi signi/modi significandi.
¶ Folio.v.col.2.li.23.a fine,vbi terminū/terminatiuū.Col. 3.li.34.vbi/est idem est/tolle secundum/est.
¶ Folio.vj.col.1.li.29.vbi diffinitionē/diuisionē. Li.31.vbi diffinitio/diuisio.Col.2.li.14.a fine,vbi signi/significare Col.3.li.25.a fine vbi solet nōnullis maiora/solet a nōnullis maior.
¶ Fo.vij.col.1.li.28.a fine,vbi logice/lōge. Col.3.li.17.vbi diffinitum/diffinitio.
¶ Fo.viij.col.3.li.20.vbi interiori𝑞;/interiori ꝙ.
¶ Fo.x.col.1.li.4.vbi viuus pictus/viuus vel pictus. Col. 3.li.24.vbi perpetuitem/perpetuitatem.
¶ Fo.xj.co.4.li.21.a fine,vbi ens q̄d est/ens q̄d est petrus.
¶ Fo.xv.col.2.li.40.vbi primo/et/in.
¶ Fo.xvj.col.1.li.5.vbi que in propōne/que eis in propōne. Col.3.li.48.vbi tanq̄ predicatū/tanq̄ totale predicatū.
¶ Fol.xvij.col.1.li.54.vbi synecdolotica/synecdotica.Col. 2.li.40.vbi commiter/cōmuniter.
¶ Fo.xviij.col.1.li.22.a fine,vbi nihil significet/cum nihil significet.
¶ Fo.xix.co.1.li.5.vbi per/pro. Li.35.vbi/res/res cōmunis Col.3.li.4.a fine,vbi termini/tunc.Co.4.li.6.a fine,vbi terram/terra.
¶ Fo.xx.co.15.a fine,vbi mediate vł immediate/immediate
¶ Fo.xxj.col.2.li.17.vbi significante/significate. Colū.3.li. penultima,vbi distributiuo/distributo.
¶ Fo.xxij.col.2.li.32.vbi denotaret/denotareī.Col.3.li.28. vbi opinionū/opinionem.
¶ Fo.xxiij.col.1.li.19.vbi relatiuū/relatum. Li.penulti.vbi supponere/referre.Col.3.li.19.vbi q2/sed. Li.20.vbi primo loco/et/vel.
¶ Fo.xxv.col.2.li.11.vbi prime/secunde,et li.vltima vbi maioꝙ maiori/maiori ꝙ in minori.Col.3.li.8.a fine .vbi homo non/homo non est.
¶ Fo.xxvj.co.2.li.37.vbi/l/licet. Li.38.vbi substātiui/aītis
¶ Fo.xxviij.col.2.li.43.vbi infinites/infinities.
¶ Fo.xxxj.col.4.li.2.vbi rudilis/rudibilis.
¶ Fo.xxxij.col.3.li.24.vbi concedi/conscendi.
¶ Fo.xxxiij.col.1.li.19.vbi cūpilauit/cōpilauit. Li.5.a fine, vbi augmentari/argumentari.
¶ Fo.xxxiiij.col.2.li.22.vbi agitur/agiī.
¶ Fo.xxxviij.col.4.li.vlti.expungaī vltimū verbū.s.voces.
¶ Fo.xxxix.col.2.li.antepenulti.vbi significare/significari.
¶ Fo.xl.col.2.li.36.vbi actiuū/personale.
¶ Fo.xliiij.col.1.li.23.a fine vbi capite/opusculo.
¶ Fo.xlv.col.1.li.6.a fine,vbi abesse/adesse.
¶ Fo.lj.col.1.li.3.ante/Quādo/prepone/Quinto.
¶ Fo.liiij.col.2.li.28.a fine,vbi oēs apli/omnes duo apli.
¶ Fol.lvj.col.2.li.vltima,expunge vltimū/in.Col.4.li.9.a fine,vbi alia/aliqua.
¶ Fo.lviij.col.1.li.15.a fine,vbi ascēdatur/descendatur.
¶ Fo.lix.co.3.li.12.a fine,post ꝛc̄.adde/nihil valere.
¶ Fo.lxj.col.2.li.13.vbi nō ens est aliq̄d/nōens nō est aliq̄d.
¶ Fo.lxiij.col.1.li.13.vbi Et nomine/ Ex noīe.Col.4.li.6. vbi es/est.
¶ Fo.lxiiij.col.3.li.11.expunge/negatur.
¶ Fo.lxv.co.4.li.9.a fine,vbi omnis/hominis.
¶ Fo.lxvj.col.2.li.40.vbi adueniente/aduenicns.
¶ Fo.lxvij.col.1.li.30.a fine,vbi angeli/angelos.
¶ Fo.lxviij.co.1.li.12.a fine,vbi facere/fecisse.Col.2.li.13.a fine,vbi aliquo/hoc.
¶ Fo.lxix.co.4.li.17.vbi contrapositio/cōtrapositionem.
¶ Fo.lxx.co.4.li.8.vbi album/nigrum. Li.21.a fine,vbi immediate hoc/immediate ante hoc.
¶ Fo.lxxj.co.2.li.4.a fine,vbi ꝯuerte/cōuertēte. Li.sequēti vbi ampliationis/appellatōis.Col.3.li.25.vbi hō/a.hō.
¶ Fo.lxxiiij.co.2.li.4.vbi adhuc p̄ñam/adhuc in ꝯñam.
¶ Fo.lxxv.col.1.li.25.a fine,vbi hoc aīal/hoc aīal est. Col. 2.li.28.a fine vtro𝑞; loco vbi/currit/disputat.
¶ Fo.lxxvj.co.3.li.17.a fine,vbi diligere/deligere.
¶ Fo.lxxvij.co.4.li.12.a fine,vbi in ad/in ordine ad.
¶ Fo.lxxviij.col.2.li.9.vbi fuisse/fuisset.
¶ Fo.lxxx.co.1.li.7.vbi audis/audio.
¶ Fo.lxxxij.col.1.li.8.vbi est,adde/existēte falsa. Li.10.vbi possidebat/possideat.
¶ Fo.lxxxiiij.co.2.li.12.vbi/et/vel.
¶ Fo.lxxxviij.col.2.li.48.vbi exclusiuū/exclusiue.
¶ Fo.lxxxix.co.2.li.vltima vbi/si nihil/expunge/si.
¶ Fo.xc.co.2.li.24.vbi contingerit/contigerit .
¶ Fo.xcij.co.1.li.7.expūge/quarū supra meminimus.Col. 3.li.26.a fine,vbi manife/manifeste.
¶ Fo.xcv.co.4.li.15.a fine,vbi peccato/peccata.
¶ Fo.xcvj.co.2.li.22.a fine,vbi quelz holo/quelz pars holo
¶ Fo.xcix.co.2.li.19.vbi omne risibile est rōnale/ oē rōnale est risibile.
¶ Fo.cv.co.1.li.22.a fine ,vbi negatiua/natura.
¶ Fo.cvij.co.4.li.26.vbi post hoc desinet/añ hoc desinebat
¶ Fo.cix.col.2.li.vltima vbi.si(q̄d est vltimū verbū)tñ.Col. 3.li.14.a fine vbi primo/adde/hoīe.
¶ Fo.cxj.co.2.li.35.vbi quodlibet/quotlibet.
¶ Fo.cxiiij.co.4.li.3.a fine,vbi debita ẜm/ẜm debitam.
¶ Fo.cxv.co.2.li.4.a fine vbi secūdo loco/equus/canis.
¶ Fo.cxvj.co.2.li.26.vbi accipias/accipiatur.
¶ Fo.cxx.co.1.li.14.vbi minorus/maioris.
¶ Fo.cxxij.col.2.li.vlti.vbi q̄d rationale/ q̄d est rationale et co.4.li.6.a fine,vbi est num/est bonum.
¶ Fo.cxxvj.co.2.li.22.a fine,vbi dicti syllogismi/ dicte ꝯñe.
¶ Fo.cxxvij.co.1.li.15.vbi affirmati/negatiuo.
¶ Fo.cxxviij.co.3.li.16.vbi maiori/adde/ restringiī/ꝛ li.8.a fine,vbi equiualet huic/infert hanc.
¶ Fo.cxxix.col.4.li.7.a fine, vbi aītis/subiecti,ꝛ linea.4. vbi minoris/subiecti.
¶ Fo.cxxxj.co.1.li.28.particulā ꝛc̄.que est in principio linee muta in finē post/duo/ꝛ co.2.li.21.vbi syllogismis/syllogismus ,et co.3.li.30.vbi setur/sequitur.
¶ Fo.cxxxiiij.co.2.li.24.a fine,vbi obstare/obstaret,ꝛ li.28. vbi primo loco,minori ,maiori.
¶ Fo.cxxxv.co.1.li.14.a fine,vbi minori,maiori.
¶ Fo.cxxxvj.co.2.li.17.a fine,expunge,pro.
¶ Fo.cxxxix.co.4.li.14.vbi,est essentia,est hoc essentia.
¶ Fo.cxl.co.2.li.32.vbi.2.p.adde intro.
¶ Fo.cxlj.co.3.li.7.vbi inferretur,inferetur,et li.31.a fine, vbi illa,ille.
¶ Fol.cxliij.col.3.li.20.vbi ita sicut/ita est sicut,et li.28.vbi ita sicut/ita sit sicut.
¶ Fo.cxliiij.co.1.li.6.expunge,Sed,ꝛ li.21.vbi,mīdi⁹,cū minus,dictu.
¶ Fo.cl.co.2.li.20.a fine,vbi scđo loco/depositio/positio.

A

¶ Regularũ omniũ ac sententiarũ que in summulis fratris Dñici Soto notatu digne sunt, breuis cõpendiosusq; index. Ad cuius intelligentiã animaduertendũ est, characteres. 1. p. intro. referre primã partẽ introductionũ, ⁊. 2. p. secundã partẽ earũ, ⁊. 1. tra. cõmentarios sup primũ tractatũ. M. P. H. et syllabã. Ex. opusculũ exponibiliũ, et characteres. 1. p. syl. primã partẽ syllogismoꝝ, seu cõmentarioꝝ super quartũ tractatũ, et. 2. p. syl. secundã partẽ, et. 3. p. syl. tertiam, et syllabas. Inso. referre opusculũ insolubiliũ, ac deniq;. Ob. opusculũ obligationũ. At littera. c. citat caput, l. lectionem, n. notabile, vbi designata sententia sita est. Eo nanq; opusculum quodq; tot lectionibus distinctum est, vt quicquid desideretur facilius occurrat.

D

Determinatio.

Differt verbum.

Diffinitio.

Disiunctiua.

Disiunctum.

Distributio.

Diuini termini.

Syllogismus.

Singularis terminus

Sonus.

¶ Finis.

¶ Frater Alfonsus Uenero, ordinis predicatorum beati Dominici.

Si iuga quis phrygij cupiat dignoscere gordij
   Crisippiq[ue] chao quis modus insit auet,
Siue agamenonij laxantis claustra sinonis
   Scire velit technam plenaq[ue] verba dolo,
Aut quis lernęi nascentia colla chelydri
   Alter vt Alcides scindere forte ferat,
(Sunt logicos etenim. Cuncta hęc referentis elenchos
   Qui iuuenum duplici pectora parte trahunt)
Hunc legat et tota nitatur condere mente
   Nam redimet spacio tempora longa breui.
Quicquid Aristoteles quicquid quoq[ue] Auerrois affert
   Aut qui Isagogicum tradidit author opus
Et petrus in summã quicquid transduxit Ibernus
   Dominicus mira lege modoq[ue] docet.

¶ Dixi.